VITAE SANCTORUM SELECTISSIMAE; PROBATISSIMAE: QUATUOR...

Zacharias Lippeloo, Cornelius Grass, Pedro Ribadeneira

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
30 A
18

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

5752

57-C-4

Digitized by Google

Gras. Vitæ SS. Tom. II.
L
IV

K
280

Digitized by Google

VITAE SANCTORVM;

EX SELECTISSIMIS ET PROBATISSIMIS ORTHODOXIS PATRIBVS, PRIMVM QVIDEM per V. P. ZACHARIAM LIPPELOO Carthuſianum fideli Compendio conſcriptæ: NVNC verò recèns Recenſitæ, exactiſsimè recognitæ; ac hactenùs tam ex R. P. RIBADENEIRA, S. Societatis IESV, quàm aliundè deſideratis, affatim locupletatæ:

Studio & labore

V. P. CORNELII GRASII ITIDEM CARTHVSIANI.

TOMVS SECVNDVS.

Complectens Sanctos Menſium

APRILIS, MAII, ET IVNII.

Cum licentia Superiorum.

SOC. IESV BIBL.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

COLONIAE AGRIPPINAE,

Sumptibus Bernardi Gualtheri.

ANNO M. DC. XVI.

Cum gratia & priuilegio Sac. Cæſar. Maieſt.

Digitized by Google

FACVLTAS PLENARIA:
A
REVERENDO IN CHRISTO
P. D. BRVNONE D'AFFRINGVES,
Sacri Ordinis Carthuſienſis Moderatore
Primario: Fr. Cornelio Graſio
conceſſa.

VENERABILIS in Chriſto Pater. QVAE de libris tuis in lucem edendis ſcribitis; tenore præſentium, vobis licentiam facimus, ea edendi: Iuxtà formam Eccleſiæ conſuetam. VALETE in DOMINO: qui tibi, & nobis per preces tuas benedicat. CARTHVSIAE, Die Septima Septembris 1615.

VESTER *in* DOMINO *Confrater*
Fr. BRVNO: PRIOR
CARTHVSIAE.

APPROBATIO.

VITAE SANCTORVM à Fr. CORNELIO GRASIO, CARTHVSIAE *Colonienſis Alumno, nunc denuò magno labore recognitæ; diuerſis locis emendatæ: Vitarum etiam aliquot acceſſione auctæ; ad* DEI *Gloriam; ad* SANCTORVM *Laudem; ad legentium ædificationem: vtiliter recudentur.* COLONIAE AGRIPPINAE, 20. IVNII 1616.

Henricus Francken Sierſtorpffius
S. Theologiæ Doctor; Regens
Gymnaſ. Laurent. librorum
Cenſor.

MVL-

Digitized by Google

MVLTVM REVERENDO, NOBILITATE, AC VITAE INTEGRITATE ſpectatiſsimo, Heroi,

D. HENRICO A RVISSENBERG;

ORDINIS TEVTONICI, BALIVAE Iuncetanæ Commendatorio Prouinciali ſtrenuiſſimo: Domino ſuo perpetua obſeruantia colendo, S. D. P.

QVanquàm nullo non tempore, ob innumera in nos diuina beneficia indiès collata, immenſę D.O.M. ſint agendę grates, Reuerende admodum ac Generoſe Domine, ad cumulatiores attamen præſenti, quotquot ſumus orthodoxos omnes adſtringi indubiũ omninò eſt; ob hoc quippè, quòd paſſim Eccleſiam ſuam hoc etiamnùm æuo turbulentiſsimo, bellis, ſeditionibus, ſchiſmatiſque refertiſſimo, tot inſignium ſanè ac in fide Orthodoxa conſtantiſſimorum adornare continuet corona Virorum: compluriumque vtriuſque Poteſtatis Principum, ac Præſidum pientiſſimorum. Quorum quidem primi, tum ſcribendo tum ad populum declamando, Catholicę Religionis integritati propugnationique ſtudere, tanta ſolertia doctrinæque puritate; ſubindè vt haud paucos ſumma prius obſtinatione in perfidia obduratos, ac memoratæ Religionis, eiuſque miniſtrorum inueterato odio excœcatos, diuina ope, Ec-

cleſiæ Catholicæ Apoſtolicæque reſtituant, reconcilientque: alij verò ſua potentia ac auctoritate, populum Dei aduerſus hæreticorum & ſchiſmaticorum impietatem, inſolentiam, procacitatemque egregiè tutari; eorumque prauos iugiter conatus animique conceptus prudentiſſimè elidere, eludereque.

Quantum porrò memorati alij, ſi impij improbique fuerint, haud ſibi ſolis noxij, aſt alios penè innumeros ſint peſſundaturi: vix condignè explicari poſſit. Partim quòd cum oculi omnium in eos conijciantur, ac quid agant, quemadmodumve viuant inquiratur: multum mali reuerà in illorum exemplo ſit. Studiosè ſiquidem plerique in populo mores, factaque eorum imitantur, eaque ſuis vitijs prætexunt; perſuaſum habentes illa aut indecora non eſſe: aut licet parum recta ſint, exemplo ſuperiorum, quorum auctoritate maximè nituntur, defendi

Eccleſ. 10. poſſe. Legimus etenim: *Secundùm Iudicem populi, ſic & miniſtri eius.* Dein; *Qualis rector ciuitatis, tales & inhabitantes in ea.* Partim autem, quòd quicquid Principes delirent, plebs plerunque plecti ſoleat: & pro illorum iniquitatibus, Deo irato pœnas luat.

Et quidem omiſſo eo, cùm id nulli non compertum ſit, venio ad aliud: quàm nempè ad mala patranda, Principes ac populi Rectores ſuo exemplo pellicere ſoleant ſuos, auctoritateve ad-

3. Reg. 12. ducere &c. An non Ieroboan (vt vel pauca, eaque ex ſacris exempla proferam) vitulos conflatiles colens, ad adorandos illos, qui eius imperio ſuberant, perduxit? De Achab idem idolola-

19. tra, ſic exemplum cepêre ſui: vt Helias Propheta ſe

ta ſe ſolum ab idololatria alienum relictum eſſe
quereretur. Neque id inultum tulêre. Ieroboam 13.
namque thus adolenti, manus quam in Prophetam corripientem ſe extẽderat, mandans apprehendendum ſubitò aruit: vt illam inflectere minimè quiret. Huc acceſſit quod quingenta millia
hominum ex Iſrael bello, vno die periêre: Iero 2. *Paral.* 13.
boamque à Domino percuſſus mortem oppetijt. Achab verò regnante, cum tribus annis & ſex menſibus non pluiſſet, fame plurimi miſerabiliter enecti ſunt; Achab autem in prælio vulnere 3. *Reg.* 17.
accepto, extinctus eſt: & linxêre canes ſangui- 18. 22.
nem eius, iuxtà verbum Domini. Ita quidem Principes, & ij qui ad malum eorum exemplum ſeſe componunt: grauiſſimas pœnas dare ſolent. Neque id ſolùm ex errore Principum pendentibus accidere ſolet: verumetiam ſolo Prin-
cipe delinquente. Cuius rei exemplum in Daui- 2. *Reg. vlt.*
de videre eſt. Cum ſiquidem ſpiritu ſuperbiæ in- 1. *Paral.* 21.
citatus populum numerari curâſſet, eius numerum noſſe percupiens: ſeptuaginta millia virorum peſte ceciderunt. Quam luem miſeratus Dauid, cernens angelum populum cædentem, in
eam vocem prorupit: *Ego ſum qui peccaui, & Daniel.* 5.
ego iniquè feci, iſti qui oues ſunt quid fecerunt? *Exod* 8. 9.
Blaſphemiæ item voces in Deum Balthaſaris 11. 14.
Regis, interitum regni totius attulerunt. Duritia Pharaonis & cor pœnitere neſcium, quantis calamitatibus, quantis ærumnis, quantis cædibus AEgyptum afflixit? poſtremò & ipſum cum toto exercitu aquis maris rubri obrui fecit. Quin & Sedechias Hieremiæ prophetiam con-
temnens, à Nabuchodonoſore rege captus, in 4. *Reg.* 25.
conſpectu ſuo filios trucidari vidit; ipſi autem

Digitized by Google

eruti ſunt oculi. Hieroſolyma funditùs euerſa; templum Dei deſtructum: ſelectiſſima pars Iudaici populi vnà cum Rege in ſeruitutem Babylonicam abducta.

Videre itaque perſpicuè eſt, vndè bellis ac ſeditionibus omnia ferueant; alia aliò ferantur; omniaque miſceantur ac mutentur. Indeque & optimè colligere, quantoperè Superiorum pietas ſibiipſis & rebus publicis conferat. Contrariorum namq; eadem eſt diſciplina. Quid enim
Exod. 17. Iudæis contrà Amalechitas pugnantibus victoriam attulit; illisq; aliquandò Deum placatum
1.*Reg*.12. reddidit? Pietas Moyſis. Quid effecit ne Samuel eiuſdem gentis Princeps, bouem aut aſinum (vt ipſe refert) alicui eriperet, neve quempiam ca-
2.*Reg*. 6. & 16. lumniaretur; opprimeret &c? Pietas. Quid Dauidem Regem impulit, ne illum antè arcam Domini ſaltare, fidibusque canere puderet? Pietas. Vt præterea iniuriam à Semei illatam, quod à
1.*Reg* 24. & 26. Deo eſſet, non vlciſceretur? Pietas. Sauli item ſe perſequenti vt parceret? Pietas. Bis illi, oblata occaſione, necem inferre potuiſſet: aſt non ſinit hæc illum afferre manus Chriſto Domini: ſed vindicandum Deo relinquere.

C.Bar.tom. 3.*Annal.* Quis aliundè quoque iam à pietate profectum exiſtimet, vt Conſtantinus ille magnus præter egregia dona Diuorum templis illata, Chriſtum ab omnibus colendum præciperet, ac in Nicæna Synodo, cùm Sacerdotes inter ſe contenderent, ſingulorum libellos quibus culpæ continebantur in ſinu continens, ne illis præſcripta, rumoribus differrentur, ad Epiſcopos diceret, illos eſſe datos hominibus Deos, atque ob id iudicandos ab illo ſolo, de quo ſcriptum eſt, *Deus ſtetit*
Pſalm. 81.

in Syna-

Digitized by Google

in Synagoga Deorum: in medio autem Deos diju-dicat; Proindè miſſis contentionibus, ea quæ fidei ſunt vt diſcuterent moneret, libelloſque querimoniarum exuri iuberet; ne innoteſceret odium & diſceptatio Sacerdotum? O mentem pietatis plenam, & monarcha orbis dignam! An non & Theodoſius Imperator ſola pietate motus D. Ambroſium tulit patientiſſimè, cum illum cenſuris eccleſiaſticis percelleret, templumque ingredi vetaret; monens vt vinculum, quo Dominus illum ligârat, ſuſciperet? Gemens ſiquidem plorans que in regiam reuerſus: contrito & humiliato corde illi morem geſſit. Crudele nimis ſanè paulò antè admiſerat facinus idem Auguſtus, cum ob ſeditionem quandam Theſſalonicæ à populo excitatam, eorum aliquot millia, eius mandato, nullo habito delectu ſontium vel inſontium, promiſcuè trucidari fuêre.

C.Bar.tom. 4.Annal.

Ceterùm deficeret me tempus, ſi innumeros penè alios cùm veteres tùm modernos vtriuſque poteſtatis, tam memoratæ quam inferioris conditionis homines (ad quos etiam ea quæ de improbitate & pietate diximus pertinere certum eſt) in medium proferre voluerim. Inter quos tu Generoſe Domine ceu clariſſimũ quoddam pietatis ſidus inſigniter refulges. Reuerenda iſta ſiquidem tua canities rara quadam prudentia adornata, aliarum inſuper (vt vno verbo dicam) virtutum omnium claritudine tam eſt conſpicua: vt ſolo etiam intuitu corda hominum ad gratiam & fauorem ſibi conciliet. Vndè quidem eam hîc opportunè poſſem alijs compluribus celebrare encomijs; ni vererer eandem non tam honoratam ijſdem quàm oneratam:

Digitized by Google

pro ſua modeſtia ea moleſtè laturam. Vera quippè virtus humanas aſpernatur laudes; cum nulla reuerà re alia poteſt illuſtrior, quàm ſuo ipſius ſplendore effici: longeque honorificentius ſit virtute prædìtum eſſe, quàm ob virtutem prædicari. Verumenimuerò cum tot & tanta certatim in te vno meritò euehenda ſeſe offerant; ea omninò hîc ſilentio obuolui: haud patitur opportuna planè oblata occaſio.

Et primò quidem, quî condignè memorem ipſam generis ſpectatiſſimam nobilitatem, antiquiſſimamque illam ac præclariſſimam familiam à RVISSENBERG; quæ perplures hactenus præſtantiſſimos produxit viros, gubernaculis cùm eccleſiaſticis, tum ſecularibus admotos? Vndè etſi non parum tibi accedat ſplendoris: non minus tamen eam tu illuſtras vera animi (quæ potiſſima eſt) nobilitate. Nec vulgarem profectò laudem meretur ingens veſtrum ſtudium in ſubueniendis Reipub. Chriſtianæ bellicis neceſſitatibus; ſuppeditando temporibus opportunis ſelectiſſimos quoſque magnanimoſque Chriſti Athletas, aduerſus Chriſtiani nominis inimicos Turcas turculentiſſimos; de quorum frequentibus, Chriſto Domino indubio propugnatore, à noſtris illis illatis, cladibus, ac egregijs ex eiſdem obtentis victorijs, haud immeritò ſibi congratulantur, quotquot ſunt verè omninò Chriſtiani. Qui porrò immotam illam hactenus in Catholicæ fidei profeſſione conſtantiam, priſcorum illorum Sanctorum quodammodò ſimilem? quorum quidem corpora in pace ſepulta ſunt: & viuent nomina eorum in generatione & generationem. Quorum ſapien-

tiam narrant populi, & laudem eorum nuntiat *Eccleſ.64.* Eccleſia. Sileo alias multas easque egregias corporis animique dotes, quibus R. V. cumulauit rerum omnium præpotens Deus.

Et quidẽ hiſce omnibus haud immeritò excitatus, Heros generoſiſſime, cum iam pridem ſub tui nominis auſpicijs primùm in lucẽ editus Secundus hic Tomus de Vitis ſiue rebus geſtis Sanctorum, iam ſummo ſtudio recognitus, ab innumeris penè mendis vindicatus, Vitiſque nõnullis probatiſſimis auctus, ac proindè perfectior multò, iterùm prodire geſtat, faciendũ omninò mihi putaui, vt idem is N.R.V. ſecundùm inſcriberetur: cùm vt tam eximij celeberrimique Patroni auctoritate ac exiſtimatione à cacodoxorũ cauillationibus, Zoilorumque morſibus, vti hactenus egregiè defenſus, maiore libertate ac vtilitate in hominũ manibus verſari poſſit: tum vt eò ſummæ deuotionis ac perpetuæ meæ erga illã obſeruantię ſignificationem aliquantam darem.

Accipiat itaque R. D. V. ſerena fronte exiguum hoc munuſculum quod candido integerrimoque animo offero; meque Clientum ſuorum albo inſcribere haud dedignetur: quin & domum hanc Sacram cum omnibus ibidẽ Omnipotenti Deo militantibus ſummè velit habere commendatam. Datum ex eadem Carthuſia, almæ Ciuitatis Colonienſis, Anno reſtauratę ſalutis 1602. pridie Natiuitatis glorioſiſſimæ Deiparæ Virginis MARIAE.

R. D. V. obſeruantiſſimus
& humillimus in Chriſto
Fr. Cornelius Graſius eiuſdem
Carthuſiæ profeſſus.

INDEX SANCTORVM HOC VOLVMINE CONTENTORVM.

Menſes.	Dies.	A.	pag.
	1	AGapes, Chioniæ & Irenes martyrũ	14
	2	Amphiani & Ædeſij martyrum	16
	3	Agathopodis & Theoduli martyrũ	62
	7	Aiberti	103
	11	Antipæ Epiſcopi	130
Aprilis.	12	Alferij Abbatis	156
	18	Apollonij martyris	207
	20	Agnetis Abbatiſſæ	225
	21	Anſelmi Cantuarienſis Archiepiſcopi	233
	22	SS. Acepſimæ, Ioſeph & Æitbialæ martyrũ	253
	23	Adalberti Epiſcopi & martyris	289
	24	Alexandri Lugdunenſis martyris	296
	27	Anthimi Epiſcopi & martyris	314
	1	Amatoris Epiſcopi	396
	2	Athanaſij Epiſcopi	410
		Anthonini Archiepiſcopi Florentini	465
	3	SS. Alexandri Papæ, Euentij &c.	481
		SS. Alexandri & Antoninæ virginis	488
	5	Angeli Carmelitæ	511
Maius.	8	Achatij Centurionis	529
	11	SS. Anthimi, Siſinnij, &c.	578
	20	Auſtregiſili Archiepiſcopi	702
	25	Aldelmi Epiſcopi	751
	26	Auguſtini Epiſcopi & Confeſſoris	754
	29	Andreæ de Chio martyris	776
	13	Aquilinæ Virg. & martyris	882
Iunius.		Antonij Olyſſiponenſis vulgò Patauini	884
	15	Abrahæ Abbatis	903
	16	Auiti Presbyteri	923
	21	Albani ac Sociorum mart.	950

Adel-

Menſes.	Dies.	SANCTORVM.	
	25	*Adelberti Confeſſoris*	996
	26	*Anthelmi Epiſcopi*	1008
		B.	
Aprilis.	8	*Bademi Abbatis*	107
	26	*Baſiliei Epiſcopi & martyris*	307
Maius.	14	*Bonifacij Epiſcopi Ferentini*	627
	20	*Bernhardini Confeſſoris*	706
	27	*Bedæ venerabilis presbyteri*	762
Iunius.	5	*Bonifacij Archiepiſcopi Moguntini*	816
	11	*Barnabæ Apoſtoli*	867
	16	*Bennonis Epiſcopi*	909
		C.	
Aprilis.	7	*Calliopij*	101
	13	*SS. Carpi, Papyli, & ſociorum martyrum*	167
	29	*Catharinæ Senenſis*	344
Iunius.	1	*Capraſij Abbatis*	795
	6	*Claudij Archiepiſcopi*	832
	29	*Caſſij Epiſcopi*	1022
		D.	
Maius.	12	*Dominici Confeſſoris*	615
	15	*Dympnæ virginis, & mart.*	645
	16	*Domnoli Epiſcopi*	656
	19	*Dunſtani Archiepiſcopi*	669
	23	*Deſiderij Epiſcopi*	718
	24	*SS. Donatiani & Rogatiani mart.*	727
Iunius.	22	*SS. Decem millium in monte Ararath*	968
		E.	
Aprilis.	18	*SS. Eleutherij Epiſcopi, & Anthiæ matris eius*	200
	19	*Elphegi Epiſcopi & martyris*	211

Epipo-

Digitized by Google

Menſes.	Dies.		
	22	*Epipodij martyris*	249
Maius.	12	*Epiphanij Epiſcopi*	667
	23	*Euphebij Epiſcopi*	715
Iunius.	22	*Eberhardi Archiepiſcopi*	973
	23	*Ediltrudis Reginæ & virg.*	984
	30	*Erentrudis Abbatiſſæ*	1031
		F.	
Aprilis.	2	*Franciſci de Paula Confeſſoris*	26
Maius.	4	*Floriani mart.*	497
		G.	
Aprilis.	6	*Guilielmi Abbatis Roſchildenſis*	96
	11	*Guthlaci Anachoretæ*	148
		Godebertæ virginis	142
	23	*Georgij mart.*	280
Maius.	4	*Gothardi*	502
	9	*Gregorij Nazianzeni*	561
	10	*Gordiani mart.*	574
	11	*Gangulphi martyris*	583
	19	*De Glorioſa ſolennitate Pentecoſtes*	697
	23	*Guiberti Abbatis*	724
	28	*Germani Epiſcopi*	764
Iunius.	10	*SS Getulij Cerealis, Amantij &c.*	862
	16	*Gebehardi Archiepiſcopi*	916
		H.	
Aprilis.	1	*Hugonis Epiſcopi & Confeſſoris*	4
	11	*Hermenegildi mart.*	175
	29	*Hugonis Abbatis*	327
Maius.	21	*Hoſpitij Recluſi Confeſſoris*	713
	24	*Hermanni Monachi*	731

Hart-

Menſes.	Dies.		
Iunius.	14	*Hartwici Archiepiſcopi*	894
		I.	
Aprilis.	4	*Iſidori Epiſcopi*	66
	11	*Iſaac*	145
	13	*SS. Iuſtini philoſophi, Charitonis &c.*	161
Maius.	1	*Iacobi Apoſtoli*	387
	3	*De Inuentione S. Crucis*	478
	6	*Ioannis Damaſceni*	515
	7	*Ioannis Hagulſtadenſis Epiſcopi*	527
	10	*Iob Prophetæ*	577
	13	*Ioannis Silentiarij Epiſcopi*	618
	19	*Iuonis Presbyteri & Confeſſ.*	692
Iunius.	26	*Ioannis & Pauli item Gallicani mart.*	998
		L.	
Aprilis.	11	*Leonis Papæ I.*	133
	14	*Lyduvinæ virg.*	177
Iunius.	3	*Liphardi Abbat.*	812
	15	*Landelini Abbatis*	900
	16	*Lutgardis virginis*	906
	18	*Leontij & ſociorum martyrum*	926
	21	*Leufridi Abbatis*	934
		M.	
Aprilis.	9	*Mariæ Ægyptiacæ*	109
	10	*Macarij Patriarchæ*	122
	13	*Martij Abbatis*	173
	15	*Maximi & Olympiadis martyrum*	193
	17	*Mappalici martyris*	200
	20	*Marciani Presbyteri*	222
	25	*Marci Apoſtoli & Euangeliſtæ*	302
	30	*Mariani lectoris & Iacobi Diaconi*	373
		Maximi martyris	378
	1	*Marculphi Abbatis*	406

Moni-

Menſes.	Dies.	INDEX	
Maius.	4	Monicæ matris S. Auguſtini	499
	11	Maioli Abbatis	587
	12	Medoaldi Epiſcopi	599
	22	Martiani Archiepiſcopi	715
	29	Maximini Epiſcopi	770
Iunius.	2	Marcellini & Petri mart.	806
	8	Medardi Epiſcopi & Confeſſoris	852
	10	Margarethæ reginæ Scotiæ	864
		N.	
Aprilis.	2	Nicetij Epiſcopi	19
	3	Nicetæ Abbatis	48
Maius.	12	Nerei & Achillei mart.	590
Iunius.	6	Nortberti Epiſcopi	834
	23	De Natiuitate S. Ioannis Baptiſtæ	986
		O.	
Aprilis.	22	Opportunæ virginis	277
Iunius.	12	Onuphrij Eremitæ	878
		Odulphi Presbyteri	876
		P.	
Aprilis.	4	Platonis Monachi	69
	16	Paterni Epiſcopi	194
	29	Petri martyris Ordinis Prædicatorum	336
Maius.	1	Philippi Apoſtoli	384
	4	Pelagiæ virg. & mart.	490
	8	Petri Archiepiſc. Tarentaſienſis	553
	12	Pancratij mart.	596
	14	Pontij mart.	631
		Pachomij Abbatis	635
	16	Peregrini Epiſcopi	661
	19	Petri de Morono, aliàs Cæleſtini V. Papæ	684

Petro-

Digitized by Google

Menſes.	Dies.	SANCTORVM.	
	31	*Petronillæ virg.*	783
	1	*SS.Pamphili, Valentis, Pauli, &c.*	784
	2	*SS. Photini, Epagathi, Maturi, &c.*	797
	3	*SS. Pergentini & Laurentini mart.*	809
	7	*Pauli Archiepiſc. Conſtantinopol.*	848
	9	*SS. Primi & Feliciani mart.*	857
Iunius.		*Pelagiæ Antiochenæ virg. & mart.*	860
	11	*Pariſij Bononienſis Confeſſoris*	815
	22	*Paulini Epiſcopi Nolani*	964
	25	*Proſperi Aquitani Epiſcopi*	992
	28	*Plutarchi, Sereni, &c.*	1019
		SS.Petri & Pauli	1025
		Q.	
Maius.	26	*Quadrati Epiſc. Athenienſis*	759
Iunius.	4	*Quirini Epiſc. & mart.*	814
	16	*Quirici & Iulitæ*	904
		R.	
	1	*Reſurrectio D. N.*	1
Aprilis.	3	*Richardi Epiſcopi*	57
	24	*Roberti Abbatis*	298
	26	*Richarij presbyteri*	310
	29	*Roberti Abbatis Moliſmenſis*	331
Maius.	12	*Rictrudis Matronæ*	611
	7	*Roberti Abbatis Angli*	850
Iunius.	19	*Romualdi Anachoretæ*	930
	26	*Rudolphi Epiſcopi Eugubini & Cōfeſſoris*	1005
		S.	
	12	*Sabæ mart.*	153
Aprilis.	21	*Simeonis Epiſcopi*	228
	30	*Seueri Epiſcopi*	380

Sigiſ-

Menſes.	Dies	INDEX SANCTORVM.	
Maius.	1	*Sigiſmundi Regis mart.*	399
	4	*SS. Syluani Epiſcopi & aliorum mart.*	495
	8	*Stanſlai Epiſcopi*	579
	13	*Seruatij Epiſcopi*	616
	29	*SS. Siſinnij, Martyrij & Alexandri*	768
Iunius.	1	*Simeonis Monachi Treuerenſis*	788
	24	*Simplicij Epiſc & Confeſſ.*	990
	26	*Saluij Epiſcopi*	1015
	27	*Sampſonis hoſpitum exceptoris*	1017
		T.	
Aprilis.	2	*Theodoſiæ virg. & mart.*	25
	10	*SS. Terentij, Aphricani &c.*	118
	22	*Theodori Abbatis*	268
	28	*Theodoræ*	321
Maius.	17	*Torpetis mart.*	665
Iunius.	30	*Theobaldi Presbyteri*	1028
		V.	
Aprilis.	1	*VValerici Abbatis*	11
	5	*Vincentij Valentini*	77
	18	*Vrſmari Epiſcopi*	208
	19	*VVerneri pueri mart.*	219
	22	*VVolphelmi Abbatis*	264
	28	*SS. Vitalis & Valeriæ mart.*	318
Maius.	1	*VValburgæ virg.*	401
	8	*Victoris mart.*	536
	14	*Victoris & Coronæ*	623
	16	*Vbaldi Epiſcopi*	653
	25	*Vrbani Papæ*	744
		VVironis Epiſcopi	557
Iunius.	15	*SS. Viti, Modeſti, & Creſcentiæ martyrum*	895
	26	*Vigilij mart. & Epiſc. Tridentini*	1003
		Z.	
Maius.	1	*Zperardi Confeſſ. & Benedic. mart.*	392
	25	*Zenobij Archiepiſcopi*	736
	26	*Zachariæ Epiſcopi*	760
Iunius.	27	*Zoili Cordubenſis*	1016

FINIS.

Digitized by Google

APRILIS.

DE SACROSANCTA SOLENNItate glorioſæ reſurrectionis IESV CHRISTI Seruatoris Noſtri: ex R. P. Friderico Nauſeo Antiſtite Viennenſi.

Homil 39. 1 Cen. & Homil. 30. 4. Cen.

QVOD olim longis ante temporibus, Deus ille Opt. Max. idemque omnipotens, in noſtram ſpem & conſolationem, in dilecto filio ſuo vnigenito, Ieſu Chriſto, Domino & Redemptore vnico, futurum per ſcripturam, per figuram, & naturam prædici curauit; hac ſolemni & glorioſa, & ea quidem tertia poſt eiuſdem Domini Noſtri Ieſu Chriſti amariſſimæ & innocentiſſimæ mortis ac paſſionis die, in eodem vnigenito ipſius filio, Domino noſtro Ieſu Chriſto ſumma cum gloria, lætitia & ſalute cõpletum eſt. *Iohan.* 1. 10. Siquidem hac die, poſt paſſionis ſuæ tertia, morte ſuperata, Dominus noſter Ieſus Chriſtus ex ſepulchro, à morte, virtute propria mirabiliter reſurrexit; nos per eadem ſuam mortem & reſurrectionem viuificans. Idem quod per Prophetam fore ſolabiliter prædictum eſt; *Venite,* inquit, *reuertamur ad Dominum;* *Oſea* 6. *quia ipſe ſanabit & curabit nos; viuificabit nos poſt duos dies, & in tertia die ſuſcitabit nos & viuemus in conſpectu eius;* quod etiamum fore prædixit figura in Iona; *Sicut enim* (inquit ipſe dominus) *fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus, ſic erit filius hõinis in corde terræ tribus diebus & trib⁹ noctibus.* *Matt.* 12. *Luca* 11. *Iona.* 2. Accedit & natura mirabilis in Pellicano volucre; idipſum, naturæ creatore, diſpoſitore, mirabiliter præſignificans. *Naturalia Pellicani.* Siquidem

 tra-

tradunt ſcriptores, qui de naturis animalium ſcriptitâ-
Naturalia Pellicani. runt, Pellicanum auem eſſe in ſolitudine Ægypti, maxime apud N.li flumen; & illam ſuos tam ardere pullos, vt ſi illos in nido inueniat à ſerpente occiſos & mortuos, incipiat per triduum miſere dolere, & ſua latera ad corpora mortuorum præ dolore & amore excutere, & den que ſeipſam grauiter vulnerare, ſuumque ſanguinem ſuper pullos fundere; quo perfuſi reuiuiſcãt mox cum gaud o pulli; matreque ipſa ſalua & exultante, ita nimirum in Chriſto Ieſu hodie ſcriptura, figura, & natura, reipſa prorſus veritati eſt reddita.

Præclara ſimilitudo Chriſti cũ Pellicano. Quis enim (vt à primo exordiamur) eſt ille Dominus ad quem reuerti ſe dixerunt patres, qui eos poſt 2. dies eſſet viuificaturus, & die tertia ſuſcitaturus? Sane *Oſeæ 6.* Dominus eſt Ieſus Chriſtus, altiſſimi filius; qui domin⁹ *Apoc.16.* virtutum & dominator eſt dominantium, & Rex Regum; qui duobus diebus, ſcilic. paſſionis & mortis, eos *1.Tim. 6.* & nos omnes ſua paſſione & morte viuificauit, & die tertia reſurrectionis, ſua reſurrectione ſuſcitauit; quandoquidem qui peccato mortui fuêre & dormientes, Chriſtus verè viuificauit, & ſuſcitauit, id eſt, iuſtificauit *Rom.4.* morte ſua & reſurrectione, Apoſtolo dicente; *Traditus eſt propter delicta noſtra, & reſurrexit propter iuſtificationem noſtram.* Quis vero in veritate Ionas eſt? *Matth. 12.* Certe idem Dominus Ieſus; ſeipſum alibi exponens; *Luc.11.* Quemadmodum enim Ionas vltro ſe in mortem tradi- *Ionæ 2.* dit, & exceptus eſt à bellua marina, fuitque in ventre illius tribus diebus & tribus noctibus, mox deſperatus ab *Egregia cõparatio Chriſti cũ Iona.* omni auxilio Dei, redditus eſt viuus; Ita quoq; ipſe Dominus Ieſus triduo mortuus fuit in corde terræ; & inde tertia die auxilio ſuæ Deitatis reſurrexit, id eſt, reuiuixit. Atque demum quis eſt ille Pellicanus, auis in ſolitudine? Nimirum non alius, quam ipſe Dominus Ieſus de ſeipſo per Prophetam dicens: *Similis factus ſum* *Pſal.101.* *Pellicano in ſolitudine*, ſolitudo etenim hic eſt mundus, horrore famis & ſitis, & omnium anguſtiarum & tribulationum plenus; totuſque in maligno poſitus, in quo *1.Ioan.5.* Chriſtus factus eſt Pellicano ſimilis, id eſt, in eo fecit,

quod

Digitized by Google

quodPellicanus in ſolitudine. Cum enim vidit pullos ſuos, ſcilicet homines vniuerſos, per peccatum à ſerpente occiſos & mortuos, triduo paſſionis & mortis ſuæ mirificè doluit, ſuaque in cruce brachia præ dolore & amore expandit, vitam perinde noſtram deſiderans; & demum ex latere ſuo, adeoque ex toto corpore ſanguinem ſuum roſeum effundens, ac ex charitate moriens, ſe atque nos ſumma cum lætitia & exultatione, die tertia poſt luctum viuificauit. Et hoc eſt quod veluti lætabunda hodie canit plebecula vulgaris; Chriſtus reſurrexit ab omni ſua paſſione, de quo omnes debemus eſſe læti, Chriſtus ipſe ſit noſtra conſolatio, Alleluia: & recte nimirum canit in hæc verba, quæ deprompta ſunt ex verbis Angeli dicentis: Nolite timere quia reſurrexit ſcil. Chriſtus, & non eſt hic; gaudete, & quare?

Primo, quia caput eſt & ſummum membrum noſtrum, pro nobis & in ſalutem noſtram natum & paſſum, atque (Apoſtolo teſte) ſi gloriatur vnum membrũ, congaudent omnia membra. *1. Cor. 12.*

Secundo, quia ſua ipſius reſurrectio, nobis ſalutem & gloriam operata eſt: immo & reſurrectionem noſtram. Qui enim hodie per reſurrectionem gloria & honore coronatus eſt, nos quoque gloria impaſſibilitatis & immortalitatis donabit, & reſurgentes in beatitudine conſtituet ſempiterna. *Si enim* (inquit Apoſtolus) *Credimus quod Chriſtus mortuus eſt, & reſurrexit, ita & Deus eos qui dormierunt per Ieſum, adducet cum eo. Sicut enim* (inquit idem alias) *in Adam omnes moriuntur, ita & in Chriſto omnes viuificabuntur.* Lætatur itaque optimo iure vniuerſus Chriſtianus orbis die hodierna Dominica; quia in ea Ieſus Nazarenus crucifixus reſurrexit, & non eſt hic, ſcilicet, in corruptione, ſed in gloria, qua & nos donauit, quibus ſua reſurrectione vitam æternam reparauit, vtpote, qua nõ modo ſuſcitatus eſt dominus ad gloriam, ſed nosipſi ſumus in Chriſto ad eandem gloriam ſuſcitati, nunc in ſpe, reſuſcitãdi in re tandẽ: qui merito illud Oſeæ dicere

Fructus reſurrectionis Chriſti · *1. Theſſ. 4.* · *1. Cor. 15.* · *Oſea 13.*

Digitized by Google

poſſumus; *Vbi eſt mors victoria tua? Vbi eſt mors ſtimulus tuus?* Siquidem (inquit Apoſtolus) *abſorpta eſt mors in victoria.* ſ. Chriſti à morte reſurgentis; qui vti nobis (Propheta teſte) eſt datus, ita & nobis eſt crucifixus; nobis mortuus; nobis eſt hodierna die reſuſcitatus, immortalis & glorioſus; vt & nos in nouiſſimo die in gloria reſurgamus. Siquidem dubitandum non eſt, de conſortio gloriæ, quæ in capite incæpit; ſicut dubitandum non eſt de communione naturæ. Quocirca in ea tanquam ſingulari die vniuerſi exultemus & lętemur; Quomodo? Non vtique inhoneſtis vel crapulis vel bibitionibus vel ludis vel ſpectaculis; verum ſpirituali gaudio & ſancta lætitia tripudiemus & hilareſcamus in ea; quanquam & corporaliter gaudere, non prorſus prohibemur; modo ſimus (vt Paulus ait) *tanquam non gaudentes*: cogitantes quod gaudium propter temporalem aliquam felicitatem, non ſibi conſtet, ſed vt plurimum plus fellis quam mellis habeat, & in mœrorem plerumque vertatur. Quare potius ſpiritualiter lætemur; cum Moyſe & filijs Iſrael, decantantes cœleſte hoc in Apocalypſi canticum; Laus & gloria & virtus Deo noſtro: Alleluia, Alleluia, Alleluia.

1 Corint. 15. Eſaia. 9. 1 Corint. 7. Exodi 15. Apocal. 19.

VITA S. HVGONIS, GRATIONOPOLITANI EPISCOPI. Ex ea quæ eſt per R. P. Dominum Guidonem, Maioris Carthuſiæ Priorem, eius æqualem. Vſus eſt hoc Hugone vt familiariſſime, ita etiam honorificentiſſime S. Bernardus; vt conſtat ex vita S. Bernardi lib. 3. cap. 1. Obijt Anno Incarnati verbi 1132; ſedente Innocentio 2. Papa; à quo SS. catalogo, anno ſequenti, aſſcriptus eſt.

C. Baron. in Notationibus Martyrol: Rom. & Tom. Annal. 12. 1. Aprilis.

Patria & parentes S. Hugonis clari. *fluui Sabaudia in Rhodanũ influ-*

HVgo egregium Catholicæ Eccleſiæ ornamentum, natione Valentinenſis, loco iuxta fluuium Iſaram* ſito, cui Caſtrum nouum nomen eſt, parentes habuit cum generis dignitate, tum ſanctitatis prærogatiua conſpicuos. E quibus pater Odilo, æuo iam grauis, ſanctiſſimo

ens, gallice La liſere.

Pater eius ſenex fit Carthuſianus.

ſimò monente filio, tanto feruore ſeculum contempſit, vt ſenectutis & delicatæ conſuetudinis immemor, duras, quas Carthuſia præſcribit, vias aggredi non dubitauerit. Vbi annis fere decem & octo in omni ſanctitate exactis, cum iam ferme eſſet centenarius, felici agone vitæ curſum conſummauit, filijque precibus, ac ſacra illum communione munitus, lætus cœlorum regna petiuit. Mater vero eius, cum pari pietatis ſtudio flagraret, ſalubribus pij filij monitis inſtructa, omnibus pietatis operibus, in domo propria, reliquum vitę tempus impendit, & multis admodum clara virtutibus in ſenectute bona quieuit. Hæc autem dicere fuerat ſolita, quod, dum prægnans, ſuis eum ferret viſceribus, viſum ſibi per ſomnium fuerit, elegantem creaſſe puerum, quem ſiſtendum Dei conſpectibus, Sancti, (in quibus & beatus erat Petrus) deferebant in cœlum. Hinc factum eſt, vt ſumma parentum diligentia optimis diſciplinis, & haud mediocri etiam literarum cognitione imbueretur.

Viſio Matris eius ante partum.

Parentum cura imbuitur literis

Eſt Canonicus Valentiæ.

Cum autem Muſarum Charitumque munificentia præclare ornatus, Valentiæ, in maiori eccleſia Canonicus ſacras functiones obiret, contigit Dominum Hugonem, Galliarum, ex præcepto Gregorij ſeptimi Legatum, virum agendarum rerum prudentia inſignem, ad eandem venire ciuitatem; qui captus huius Hugonis eximio morum candore, qui ex vultu tanquam è ſpeculo præclare lucebat, eum in partem ſocietatemque ſacri ſui muneris vocauit, ſecumque Auinionem ad celeberrimum quoddam Concilium abduxit. Eodem tempore Grationopolitani, antiſtite deſtituti eò venerunt, & ſummis infimiſque precibus Hugonem ſibi Epiſcopum poſtularunt; quorum precibus ſummi Pontificis legatus gratulabundus annuit; ſed ille maiore ſtudio reluctari, magniſque vocibus ſeſe & ætate & ſcientia, & moribus & vita tantis myſterijs imparem eſſe affirmare; addiditque ſe nullatenus paſſurum, in certiſſimum ſuæ ſalutis diſpendium, venerandum illud officium ſua vilitate fœdatum iri. Perſtitit vir ſanctus longo tempore

Hugo Legatus Gregorij ſeptimi S. Hugonẽ ſecũ adducit qui & poſtulatur Epiſcopus gratianop.

in illa ſententia, ac totis viribus, onus honoris illius, à ſuis humeris conatus eſt auertere: ſed cum & Legatus, & viri pietate & prudentia præſtantes, qui Concilio intererant, ſua auctoritate eum mouerent, immo impellerent, tandem aliquando, nō tamen ſine multis lachrymis, electioni ceſſit, tantique muneris functionem, cū ſolemni conſecratione, ab ipſo Romano Pontifice Gregorio eius nominis VII. ſuſcepit.

Conſecratur à Gregorio 7. Antiſtes Gratianopolitanus.

His igitur non ſolum proſpere ſed & religioſè peractis, ad ſuſceptam reuerſus eccleſiam, cum eam præter opinionem multis flagitiis infamem inueniret, populum in diuinis rudem, ſacerdotes nuptias publicè celebrantes, ſancta illicitis contractibus violari, & omnia denique pietatis officia ſine vlla etiam ſceleris ſuſpicione contaminari, quantos miſeriarū cumulos in morū adeo deprauatorū reformatione perpeſſus fuerit, quos lachrymarum imbres ad propitiandum pro eis numen diuinum profuderit, non eſt noſtræ facultatis cōdignè explicare. Hoc tantum dicimus, non prius eum à laboribus, à lachrymis, à ſacris concionibus, à diurna nocturnaque vigilantia ceſſaſſe, quam obſcuratam tot tātiſque flagitiis eccleſiæ ſuæ faciem, ad priſtinum nitorē ac pulchritudinem reuocaſſet. Deinde vir ſanctus, cum hoc modo diœceſim ſuam nouo lumine illuſtraſſet, cœpit & ipſe maiori contentione ad ſummæ perfectionis ſtudium aſpirare. Necdum duobus annis ſacrum illud munus adminſtrauerat, cum omnibus huius vitæ curis poſthabitis, ad ſacrā ſeſe ſolitudinem recepit, & monaſticæ vitæ diſciplinam, in ordine Cluniacenſi in monaſterio cui Caſa Dei nomen eſt, incredibili alacritate excolere cœpit. Vix annū vnum in illius certaminis ſtadio exegerat, cum mandato ſummi Pontificis ad diœceſim ſuam redire compulſus eſt. Eā igitur repetens tantis virtutum omniū incremētis locupletauit, vt minime pœnitendos in ſolitudine fructus feciſſe videretur. Necdū tertium in epiſcopatu expleuerat annum, cū ecce Bruno vir religione ac ſcientia clarus, honeſtatis & grauitatis ac totius maturitatis quaſi quoddam ſimulacrum, cum 6. aliis egregia pietate viris aduenit; qui incredibili quo-

Summum eius ſtudiū in reformatione ſua diœceſios.

Fit monachus Cluniacenſis.

Reuocatur ad diœceſim ſuam.

S. Bruno cū ſociys venit ad S. Hugonem.

Digitized by Google

dam ſanctioris vitæ deſiderio accenſus, congruũ aliquẽ ſuo propoſito locum explorabat. Cupiebat enim in ſacra aliqua ſolitudine vitam ab omni profanorum hominum congreſſu liberam ducere, & ſe totum à corporis conſuetudine, quantum per humanã fragilitatem liceret, auellere, quo vni & omnipotenti Deo arctiori amoris vinculo coniungi poſſet. Hunc igitur Hugo ad ſe cum ſociis venientẽ, tanta beneuolentia ac honore amplexatus eſt, vt eum non modo voti compotem fecerit, ſed conſilio, auctoritate & humili etiã obſequio iuuerit. Erat in ipſius diœceſi horrida quædã ſolitudo, cui Carthuſia nomen eſt; hanc ſtatim Brunoni aſſignauit, vt extructis in ea tuguriolis, vni Deo in omni ſanctitate famularentur. Porro ſacer Antiſtes circa illud tempus viderat per ſomnium, in eadem ſolitudine Deum habitaculum ſibi conſtruẽtem, ſtellaſque ſeptem itineris ſibi ducatum præſtantes. Quapropter vir ſanctus, adeo illorum aduentu gauiſus eſt, vt nihil dubitaret ſeptem illos diuinitus ad ſe miſſos. Vnde etiam in ſubleuãdis eorum & animi & corporis neceſſitatibus, cura & vigilantia pluſquam paterna eis ſuccurrit.

Vita eius habetur 6. Octob.

Carthuſia ſolitudo horrida.

Viſio S. Epiſcopi.

Iam vero poſtquam ſeptem illos in arduo pietatis propoſito feliciter progredi, & angelicam in humanis corporibus quodammodo vitam adeptos vidit, contineri non potuit, quin ſe eorum exercitiis adiungeret, & viliſſima quæque miniſteria in ſacra illa congregatione ſibi depoſceret, tanta alacritate ac diligentia, quaſi tum primum ad Chriſti ſeruitutem admiſſus eſſet; adeoque diuini amoris facibus ardebat, vt mundi & rerum omnium humanarum oblitus, ab illa ſolitudine auelli non poſſet. Cùm vero Bruno opportune ac importune inſtaret, vrgeret, ac impelleret vt commiſſarum ſibi ouium curam repeteret; paupertatis ac humilitatis ardore incenſus, voluit non modo equos, ſed omnia dignitatis ſuæ ornamenta, quibus epiſcopi cum ad neceſſitatem tum dignitatem vti ſolent, diuendere, precioque pauperibus diſtributo, proprijs in prædicatione pedibus diſcurrere. Sed Bruno, cuius conſilijs non aliter

In Carthuſia viuit humillime

Ecce ardẽs eius paupertatis ſtudium.

quam præceptis obtemperabat, nequaquam id paſſus eſt; nam præter alia, quæ cum ad corporis, tum maxime ad animi perniciem inde prouenire poterant incommoda, prudenter conſiderabat, virum ſanctiſſimũ vigilijs, ieiuniis, ac ſacris lectionibus exhauſtum, tanto oneri ferendo plane imparem eſſe. Quadraginta enim, quibus vixit annis, continuis capitis & ſtomachi doloribus laborauit, prorſus vt angelum Satanæ, qui eum colaphizaret, adeptus videretur.

Cura pauperũ quanta illi fuerit.

Verum enimuero, quamuis adeo eſſet à corporis conſuetudine, rerumque humanarum cogitatione abſtractus, vt ſui ipſius frequenter oblitus, non tam in terris quam in cælis degere videretur, pauperum tamen & inopum curam deponere non potuit. Exceptis enim domus ſuæ duntaxat extremis neceſſitatibus, cuncta ſane, quæ conſequi poterat, non in theſaures, poſterorũ vel diſſipanda litibus, vel conſumenda luxibus congerebat, ſed in egentibus lætus diſtribuit. Pupillorum, vero ac viduarum patrocinium, quanta cura ſuſceperit, quis explicare queat? Iram & furorem hominum potentiſſimorum, quo interdum ſæuientes, inexorabiles ſe præbebant, qua animi lenitate repreſſerit, qua humilitate ſuperauerit; dictu mirum eſt. O quoties ſalutis humanæ quaſi cæcatus deſiderio, in cænoſa ſe loca pro talibus cauſis proiecit? quoties ad pedes abiectiſſimarũ etiam perſonarum diu proſtratus iacuit? Iam vero diuini verbi prædicationem, quo animi feruore, quo ſtudio expleuerit, nunquid oratione cõſequi poterimus? Cum die quodam apud * Vinnaicum caſtrum verba faceret, & audientium corda ad effuſam lachrymarum vim prouocaret, duæ mulieres acerrimis pietatis eius aculeis excitatæ, in apertam ſcelerum ſuorum confeſſionem, cum multis lachrymis proruperunt; quarum vna proprium ſe maritum veneno ſuſtuliſſe, cum ſummo admiſſi ſceleris dolore proclamabat; quam nequaquam vir ſanctus auerſatus reiecit, ſed ſumma cum prudentia ac modeſtia tractauit, vt eam tanquam membrum Eccleſiæ morbidum, grauiterque ſaucium, ad ſanitatem reuoca-

Manſuetudo & humilitas eius.

**Iuſnaicũ*

Prædicatio ei⁹ efficax.

Digitized by Google

uocaret. Nequæ hæ ſolæ, ſed alij vtriuſque ſexus quā-plurimi ſeſe ad pedes eius abiecerunt, & ſcelerum ſuorum veniam cum debita ſatisfactione poſtularunt. Longum nimis foret ſingulas eius virtutes recenſere, in quē diuina gratia omnium ornamenta virtutum congeſſerat, tantisque donis affecerat, vt ſingula quæque principatum ſibi in eo vendicare viderentur. Porro illud vnū in eo valde admirandum fuit, quod adeo diuinarum rerum commentationi aſſueuerat, vt nulla vnq̃ res vel proſpera, vel aduerſa, mentē eius ab intuitu rerū cæleſtiū auertere potuerit. Oculorū ſuorum, qui ſolent frequenter nobis peccati feneſtram aperire, cuſtos adeo admirabilis fuit, vt vix dici queat. Hinc cum aliquando mater mea familiarem cum eo ſermonem habuiſſet, & ego poſt diſceſſum ex eo quærerem, vtrum eam ſenecta valde fregiſſet, paululum ſecum præmeditatus, Neſcio, inquit, plane cuius ætatis ſit; neque enim faciem eius intuitus ſum. Hinc & illud, quod cum mulier quædam potentia ac nobilitate præclara ad eum veniſſet, & faciem, inter verba vltro citroque habita, fuco meretricio ornatam impudenter oſtentaret, & ſocij eius, quos prudentes non minus quam religioſos habere curabat, poſt diſceſſum dicerent, cur eam de tanta laſciuia, impudentiaque non corripuiſſet, ille non ſine horrore reſpondit, ſe faciem eius penitus non vidiſſe. Et quid mirum, quod faciem illius non viderit, qui nullam omnino nouerat? Iam vero de vigili reliquorum ſenſum cuſtodia quid attinet dicere? cum ita diuinarum laudum ſtudio imbutus fuerit, vt etiam in extremis mortis doloribus, cum cœtera pene omnia memoria diffugiſſent, hoc vnum prorſus de ſanctiſſima eius mente, nulla vel phreneſis, vel alterius vi morbi potuerit aboleri. Cum iam deuecta ætate, mortis dolores vehementius appropinquarent, & multis fletibus ac ſuſpirijs, quaſi maximorum criminum reus plangeret, quidam ex ſocijs eum conſolaturus accedens, Pater, inquit, quid te tanto lachrymarum imbre affligis, cum nec homicidiū, nec periuriū, nec aliud quidquam quod offen-

Studiū contēplationis eius.

Nota oculorum continentiam vere ſtupendam.

Digitized by Google

Cupiditas & vanitas quã homini nociua.

ſionem diuini numinis prouocauit, commiſeris? Protinus ille; nihil hoc, inquit, refert; cum ſola cupiditas & vanitas, hominem, niſi diuina clementia protegatur, in ſempiternam peſtem deijcere poteſt.

Cum grauiſſimis morbi doloribus oppreſſus decumberet, Dominus Odolricus Dienſis Antiſtes, monaſticæ vitæ amore incenſus ad eum venit, vt ſacrum habitum ab eo, cuius alumnus fuerat, ſuſciperet. Vir aũt beatus, audita aduẽtus eius cauſa, tãto eſt repletꝰ gaudio, vt infirmitatis oblitus pene ſe de lectulo ꝑcipitauerit, quo venienti occurere poſſet. Accedente aũt illo, præ gaudio lachrymas fudit, & in oſcula eius ruens, ſacro illum habitu induit. Poſtremo contineri non potuit, quin miniſtrorum ſuorum manibus adiutus, in ſolum deſcenderet, proſtratusque in faciem, magnas Deo gratias ageret.

Salutis animarũ ſumme ſitibundus.

Tantus namque erat illi humanæ ſalutis amor, tantum ſanctitatis deſiderium, vt omnes eccleſiarum rectores, maximis virtutum omnium ornamentis decorare vehementer niteretur. Hinc etiam crebris mentis exceſſibus in Deum ferebatur, & quanquam à primis annis, acerbiſſimis cerebri paſſionibus laboraret, & vltima ætate quaſi quibuſdam dolorum fornacibus decoqueretur, tanta tamen fuit mentis altitudine, tanta conſtantia, vt nunquam paſſus ſit religioſam deuotionem fumo aliquo obſcurari, ſed in ea ad extremum vitæ ſpiritum egregie admodum perſeuerauit.

Patiens in infirmitatibus.

Anno itaque ab incarnatione Domini milleſimo cẽteſimo triceſimo ſecundo, ætatis ſuæ ad minus octogeſimo, menſe quarto, conſecrationis autem ſuæ quinquageſimo ſecundo, Kal. Aprilis, ſexta ante Palmarum Dominicam feria, beatus Hugo inter ſui temporis epiſcopos fama & operib. celeberrimus, migrauit ad Dominum, ſucceſſorem ſibi Carthuſienſem, propter eximium pietatis ſtudium egregie charum, relinquens.

Obijt vir ſanctus anno Domini 1132.

Sacrum corpus fuit vſque ad tertiam, ſequentis hebdomadæ feriam, inſepultum relictum; ad cuius exequias innumerabilis vtriuſque ſexus multitudo confluens, magna cum reuerentia ſanctiſſimos eius pedes oſcula-

Deuotio populi erga ſacrũ corpus.

obſculabatur, & multi in rebus afflictis, eius interceſſione, opem diuinam implorantes, eam ſe percepiſſe demum gaudebant. Tantus enim erat populi vndique cõcurſus, & tam grata cunctis etiam defuncti præſentia; vt eũ in monumentum inferri nõ paterentur. Signa autem & miracula literis mandata nõ ſunt; pręſertim quod clarorum hominum ſanctitas, non tam ijs, quam vitæ innocentia & charitate in Deum continetur. *In quo ſanctitas vera conſiſtat.*

VITA SANCTI VVALERICI ABBATIS Leuconai; Ex ea quæ eſt apud V. P. L. Surium claruit Anno Domini 613. & Reliquis.

C. Baron. Annal Eccleſ. Tom. 8. & in Not. Mart. Ro.

WALERICVS vir venerabilis, medioeri quidem genere, ſed fide & religione illuſtriſſimus, apud Aruernos habuit natale ſolum. Puerulus oues parentis ad paſcua ducere ſolebat, Inde ſacras ædes accedens, magis ac magis diuino compungebatur amore; demum monaſterium, in quo eius degebat auunculus, adiens, monachus ibi effectus eſt. Erat ſane corpore caſtus, mente deuotus, ſermone comis & affabilis, humilitate manſuetus, charitate feruens. Inter hæc autem animo ſemper ad ſublimiora adſpirabans, relicta patria, & poſthabitis parentibus, permiſſu Pręſedentis, abijt ad monaſterium beati Macarij, quondã Antiſiodorenſis Epiſcopi; quod in eius vrbis viridario conſtructum eſt; veniens eo, ab eodem Macario humaniter exceptus eſt. Ibi vero per multum tempus ieiunijs, vigilijs, & precibus haud vulgariter incumbens, cęleſtem in terris vitam degebat.

1. Aprilis. quo die tranſlatio eius celebraretur.

Patria & genus eius.

Petit Monaſterium Antiſſiodorenſe.

ATQVE interea, cum virtutum eius fama longe lateq; ſeſe diffunderet, vir quidam nobilis, Bobo nomine, ad eum ſalutaris ab eo hauriendæ inſtitutionis cauſa deuotus acceſſit, & à famulo Dei deuotius exceptus. Tantum autem apud eius animum tum prolatis è diuina ſcriptura ſententijs, tum fuſis pro illo ad

Conuertit Bobonem, virum illuſtrem.

illo ad Dominũ precibus effecit, vt omni mundi calcata gloria, voluntariam paupertatem complexus cum magiſtro ſuo S. Vualerico B. Macario annuente, pari religionis feruore Luxouium vſque profectus ſit: vbi S. Columbanus, ex Hybernia inſula ortus, ducentorum & viginti plus minus monachorum Pater morabatur. Qui etiam S. Columbanus, cum poſtea à cœnobio illo fuiſſet expulſus, perſequente eum Theodorico Rege, male perſuaſo à Brunechilde auia ſua, paſtores quidam eum locum ſibi vendicarunt. Sed B. VValericus, Domini virtute, profanis ſiue ſecularibus hominibus inde expulſis, cœpit locum ſacrum reſtituere. Iam quoque B. Euſtachius à S. Columbano miſſus erat, vt illi cœnobio præeſſet, licet eius fines quoſdam etiamnum homines ſeculares occuparent. Qui cum litem intentarẽt, B. Euſtachius, & generis & morum nobilitate venerabilis, vna cum famulo Dei Vualerico, adeo illos tum efficacibus, tum mellitis ſermonibus, Domino illis opem ferente, ab iam dicti cœnobij finibus amouerunt, vt nullum prorſus inter illos contentionis ſcandalum extiterit.

Vita S. Colũbani 21. Nouẽbris. S. Euſtachij 29. Martij

Cooperatur S. Euſtachio beati Columbani diſcipulo, Luxouij.

ERAT tum frater quidam Vuandolenus nomine, qui quodam deſiderio inflammatus, petijt à B Columbano copiam apud Gentiles Chriſtum prædicandi, ſociumque ſibi in eo opere venerab. Vualericum aſciſcendi. Cui beatus Pater ſic reſpondit; Tu quidem fili, bono zelo duci videris, ſed noueris Vualericum magnum eſſe apud omnipotentem Deum. Caue igitur, ne moleſtus ei ſis, ne quam ſcandali materiam excites. Sicque præmiſit illi, vt eum ſibi adiungeret. Simul igitur abeuntes; ad Clotarium Regem peruenerunt; qui ex conſenſu Ambianenſis Antiſtitis, ita vt petierant, locum eis ſecretum largitus eſt, monaſtico inſtituto bene opportunum, quem antiquitus Leuconaum dicere conſueuerant; ibidemque ſanctus Vualericus à fratribus ſegregatus, in quadam cellula ſe incluſit, fratres vero monaſterium ſibi conſtruxerunt, & Regis eleemoſynis ſuſtentabantur. Situs loci commodiſſimus eſt. Namque ab

Mittitur à B. Columbano ad diœceſin Ambianenſem.

Conſtruitur inſigne monaſterium.

vno

Digitized by Google

vno latere ex propinquo mari multam habet amœnitatem, ab alio vero præterfluit piſcoſus fluuius Somna; atque illic ſuper ſcopulos viſebatur ſtructa ædificia.

Eo igitur in loco extra hominum ſtrepitus latere quidem voluit ſanctus Vvalericus; ſed fama virtutum, & bonorum operum exempla apud omnes paſſim eum ita reddiderunt celebrem, vt permultos ad vitæ eius piam feruentemque æmulationem adduxerint. Quamplurimos etiam diuerſis vexatos morbis ſanitati reſtituit. Lectus eius ex virgis contextus, vili operculo tegebatur. Veſtes lineas reſpuebat. Preces Horarias & cœnobitico, & Galliarum Eccleſiarum ritu accurate perſoluebat. Hoc autem illi imprimis propoſitum fuit, ne quod tempus otioſe tranſmitteret, ſed ſemper aut lectioni, aut orationi. at operi manuario eſſet intentus. Cumque erga omnes liberalis, benignus, & humanus eſſet, magis tamen erga pauperes & egenos; idque adeo, vt etiam de ſuis humeris detractum veſtimentum eis tribueret; alimenta quoque & cæteras monaſterij facultates, de craſtino nihil cogitans, petentibus elargiretur. Quod ſi fratres ea re contriſtatos vidiſſet, blandis & conſolatorijs eos ſermonibus animabat.

Plurimi ad S. Walericum confluunt, miraculis clarũ.

Benignus erga omnes, maxime erga pauperes.

Erga fratres quoque tanta erat clementia, vt ſi quempiam ex iunioribus ob perpetratas culpas virgarum diſciplina affici iuſſiſſet, nõ raro tamen id fieri vetarit; accitumque illum ad ſe blande leniterque admonebat, vt deinceps caueret ſibi, præſensque hac affectus verecundia, in poſterum nihil verberibus dignum admitteret. Atque hac ſane ratione, plures ille retrahebat ab rebus illicitis. Iam aduentabat tempus. quo poſt multos pro Deo ſuſceptos labores, ad beatum & felicem huius vitæ terminum venturus erat. Itaque cum die quodam Dominico ad ſuum monaſterium reuertiſſet, abijt ad verticem montis, vbi arbor erat vndique vepribus cincta, quo in loco occultas ille Deo preces offerre conſueuerat. Aderant autem illi fratres quidam; in quo-

Prudenter temperat rigorẽ monaſticum.

in quorum præſentia certum deſignauit locum, aitque ad illos: Vbi de hac vita, Deo vocante, deceſſero, hoc in loco me ſepeliatis. Et ecce, proximo inde Dominico die, carnis ſarcina depoſita, victor migrauit ad Chriſtum, atque iuxta illam arborem ſacrum corpus humatum eſt; vſque in præſens miraculis glorioſum.

Poſt obitũ miraculis clarus.

MARTYRIVM SANCTARVM AGAPIS, Chioniæ & Irenes; quæ apud Theſſalonicam paſſæ ſunt, Anno Chriſti 304. Diocletiani Conſulatu nono, Maximiano autem octauo; ex eo quod eſt apud Metaphraſten.

C. Baroni. Tomo. 2. Annal. Eccleſ.

1. Aprilis.

CVm crudelis admodum perſecutio Maximiani Imperatoris in Chriſtianos deſæuiret, tres inſigni pietate mulieres, quæ ſeipſa cunctis virtutibus contra tyrãnidem egregie munierant, vt conceptam charitatis flammam luculentius excitarent, relicta patria, cognatione, & vniuerſis facultatibus contemptis, altum quendam montem petierunt; vbi cum aliquandiu ſanctiſſimis precibus operam dediſſent, Magiſtratus, qui crudele Imperatoris mandatum exequebatur, eas eodem in loco comprehendi, atque ad nefaria ſimulacrorum ſacrificia trahi iuſſit. Sed illæ cum ſpe futurorũ bonorum incenſæ, non modo tantam impietates execrarentur, ſed minas omnes, ſuppliciaque contemnerent; voracibus eas flammis objiciendas decreuit. Qua autem virtute atque conſtantia certamen hoc confecerint, non erit ab re explicare.

**Alias Artemius & Artemiſi⁹ accuſantur apud Dulcetium præſidem.*

Cum igitur tres hæ egregia virtute fœminæ iudicum tribunali oblatę eſſent, *Dulcetio Pręſide Artemẽ-ſis ſcriba, hanc aduerſus eas accuſationem de ſcripto recitauit; Caſſander beneficiarius hæc ſcripſit. Scito Domine mi, Agathonem, Agapen, Chioniam, Irenem, Caſiam, Philippam, & Eutychiam nolle veſci his, quæ dijs

dijs ſunt immolata, eas itaque ad tuam amplitudinem adducendas curaui. Lecta accuſatione, Præſes, Quænam inquit, iſta eſt tanta mentis veſtræ inſania, vt nolitis, religioſiſſimis Imperatorum noſtrorum edictis obedire? & tu, inquit, Agatho, quare ſacris noſtris vti recuſas? quoniam reſpondit Agatho, Chriſtianus ſum. Simili reſponſione ſinguli deinde nefandum deorum cultum execrati ſunt; potiusque ſe omnia tormentorum genera perferre paratos eſſe dixerunt, quam ab ea fide, quæ ſingulari & gratuito Dei beneficio illis collata erat, vel latum vnguem deficere. Hac eorum conſtantia Præſes ad iram prouocatus, Eutychiam, quæ vterum ferebat, in carcerem abduci iuſſit; Agapen vero & Chioniam flammis viuas exuri; reliquos autem alijs atque alijs ſupplicijs, pro ſua crudelitate reſeruari. Et quidem ſanctiſſimæ mulieres animis in ſpe cæleſtiũ bonorum egregie confirmatis igni conſummatæ ſunt ſancta vero Irene ſtatim à peracto certamine Præſidi oblata; quæ interrogata, velletne dijs potius ſacrificare, quam vitam in acerbiſſimis ſupplicijs mittere, Minime, inquit, minime, per Deum illum omnipotentem, qui creauit cælum & terram. Summa enim illius ignis ſempiterni pœna propoſita eſt eis, qui Ieſũ Dei verbũ negauerint. Tũc, Dulcetius Præſes. Quandoquidem oblatam benignitatis noſtræ gratiam repudias, ego quoque non vno mortis metu te afficiam. Sorores quidem tuæ, pœnas noſtro iuſſu decretas exſoluerunt; in te vero etſi eadem mortis ſententia lata ſit, aliud ſtatuetur. Præcipio igitur nudam te in lupanari omnium libidine vexandum exponi. Hac lata ſententia, ſatellites cum Zoſimo publico carnifice apprehenſam illam ad lupanar adduxerunt. Sed caſtiſſima mulier. Spiritus ſancti gratia tanquam radijs quibuſdam obumbrata, pudicitiam conſeruauit; prorſus vt nemo tanta audacia inuentus fuerit, qui impurum aut turpe aliquid in eam moliri præſumeret. Quod cum ad præſidem relatum eſſet, præcipiti mentis furore agitatus, eam reuocari, ſuoque tribunali ſiſti iuſſit,

Agatonis & ſociorũ conſtantia.

Eutychia grauida traditur cuſtodiæ.

Agapes & Chionia viua cremantur.

Irenes conſtantia.

Ducitur ad publicũ lupanar, ſed manet intacta.

iuſſit. Quæ ſine mora veniens, inſignem & vultu & oculis pietatem ſpirabat, & diuinam quandam effigiem ex ſe in omnium oculis afferebat. Vnde Piçſes ad maiorem indignationem, pariterque pudorē prouocatus, ſic eam affatus eſt; Quia video te in eadem mentis temeritate perſeuerantem, idem te mortis ſupplicium, quod jam antè ſorores tuæ exoluerunt, ſubire iubeo. Hac lata ſententia, milites Irenem in ſublimem quendam locum duxerunt, extructoque rogo, iuſſerunt ipſam in eum conſcendere. Tum illa ſublatis ad cœlum oculis & vultu ad hilaritatem compoſito, pſalmos canere, Dei gloriam celebrare; & ſic poſtremo in rogum inſiliens, martyrii palmam eſt adepta.

Laudans, Deū Irene viua exuritur.

**Apphiani*

*EGREGIVM MARTYRIVM S. * AMPHIani, itemque AEdeſii fratris eius; auctore Euſebio Cæſarienſi, hiſtoriæ Eccl. lib. 8. ca. 14. & 15. Coronati ſunt Anno Domini. 304. ſub Vrbano Præſide, Cæſareæ Palæſtinæ.*

C Baroni⁹ Tom 2. An Eccleſ.

2. Aprilis.

GAlerius Maximianus Cæſar, qui ſuis ipſius viribus ac manu imperium occupauerat, cum incredibili in Chriſtianos rabie ſæuiret, & alios in alia atque alia loca, qui ſedulo periculum euitare ſtudebant, diſpergeret, beatus martyr Amphianus, vt ſuam in Deum fidem declararet, anno ætatis ſuæ vixdum vigeſimo, in feſto, quod mira gentilium ſuperſtitione Hecatæ celebre erat, admirabile ſane pietatis exemplar, omnibus Cæſareæ ciuibus contemplandum propoſuit.

Patria & parentes Amphiāi.

Ortus erat hic adoleſcens, Pagis Lyciæ, ciuitate minime obſcura, parentibus vero diuitiarū gloria celeberrimis. Qui primum Beryti liberalibus humanioris literaturæ diſciplinis eruditus, cum ad patrem, qui tunc patriæ totius principatum occupabat, reuerſus eſſet, & illam vitæ conſuetudinem, quæ tota erat in mundi honori-

noribus & luxu poſita, ferre non poſſet, repudiatis blãdis corporis lenocinijs, clam amicis & familiaribus, fugam inijt, & diuino ſpiritu tanquam manu ductus Cæſaream deuenit. Vbi cum ſacris literis, exiguo illo tempore, quo erat nobiſcum, & optimis diſciplinis animum imbuiſſet, & alios omnes Chriſtianæ diſciplinæ cultores multis paraſangis ſuperaſſet, tertio perſecutionis noſtræ anno regnante Maximiano, cum in vrbe Cæſarea vrbanus Præſes Maximiani mandato, omnes cuiuſq; generis & ætatis homines, ad nefaria deorum ſimulacra cogeret, & tribuni viros cum vxoribus & liberis, per vim ad idolorum delubra traherent (vnde omnia loca inexplicabilibus miſeriarum fluctibus redundabant) Amphianus inaudita animi fortitudine cõfirmatus, clam nobis omnibus; qui cum illo in ædibus eramus clã etiam vniuerſa præſidis cohorte, ad Vrbanum impuris ſacrificijs intentum acceſſit; atque audacter apprehenſa eius dextera, prudenter admodum & grauiter diuina quadam animi alacritate ab immolando eum coercuit; hortatusque eſt, vt execrabili ſacrificio relicto, vnum ſolum & verum Deum agnoſceret. Quis erat circumſtantium, qui tantam animi magnitudinẽ in adoleſcente non obſtupeſceret? Stabant cuncti attoniti, donec præfecti ſtipatores, inſtar agreſtium belluarum, expeditis armis in eum irrunt, impoſitiſque plagis, quas fortiſſime ſuſtinebat, eum dilaniant, ac tandem toto corpore excruciatum in carcerem concludunt. In quo vnum diem noctemque vtroque, pede compedibus ad cruciatum paratis, longe à ſe mutuo diſtento, diuexatus, poſtridie ad iudicem educitur. Et primũ quidem ad ſacrificandum cum compelleretur, fortiſſime reſtitit, & inuictam animi fortitudinem, ad ærumnas horrendoſque dolores ferendos oſtendit; adeo vt carnifices latera eius non ſemel atque iterum, ſed ſępius ad oſſa vſque, & ad intima viſcera dilacerare, plagas & verbera in os & ceruicẽ infligere pergerent; vti vultus eius verberum vibicibus intumeſcens, ab ijs qui illum probe & accurate anteà de facie nouerant, ne agnoſci quidem amplius poſſet.

Fugit parẽtes & venit Cæſaream; vbi à Pamphilo martyre, ſacris eſt literis eruditus.

Amphiani fortitudo admirãda.

Amphianꝰ dire cruciatur & mittitur in carcerem.

Verum cum ne huic quidem dolorum cumulo vll ex parte ſuccumberet, tortores ex mandato præſidis, pedes lino tincto oleo, eoque incenſo obuoluentes, afflictarunt. Vnde quantos & quam graues dolores beatus ille exhauſerit, quis dicendo exprimere queat? Peruaſit enim per carnes illius, eaſq; abſumpſit, & in oſſium pene trauit medullas, vſq; adeo vt totius corporis humor inſtar ceræ tabefactus liqueſceret, diſtillaretq; Cęterum ne in his quidem cruciatib. demiſit animũ: ſic vt iam aduerſarij & carnifices, incredibili eius tolerantiam, quæ communẽ hominis naturam longe ſuperauit fere defeſſi eſſent; vnde rurſus in vincula compingitur. Triduo poſt, ad iudicem denuo productus, & eandem pietatis confeſſionem, libere exprimens, licet iam deinceps cũ ipſa morte luctaretur, maris tamen fluctibus ſubmergendus traditur. Miraculum autem, quod ſtatim poſt eſt conſecutum, ſi à nobis commemoretur, veriſimile eſt, nullam fidem habiturum, apud eos præſertim, qui eadem oculis minimẽ ipſi conſpexerunt. At licet homines vix fidem illi adhibituros ſatis intelligamus, ratio tamen non patitur, vt rem geſtam, quæ nulam non Cæſareenſium ætatem teſtem habet, ſilentio prætereamus.

Supplíciũ immane.

Mittitur in mare.

Simulatque igitur ſanctiſſimum illum & beatiſſimũ Chriſti martyrem medio mari, vt illis videbatur, in profundiſſimos vortices coniecerant, ex improuiſo tanta procella, non vſitata illa quidem, tanta etiam turbatio non per mare ſolum, ſed per vniuerſam continentem ſe diffundebat, vt cum terra, tum tota ciuitas eius impetu & violentia concuteretur; atque vna cum iſto mirando & repentino terræmotu, ipſum mare, martyris cadauer, vtpote tam ſacrum pondus ſuſtinere non valens, ante portas ciuitatis eijceret. Eiuſmodi igitur ſunt res geſtæ S. Amphiani. qui die Paraſceues, hoc eſt ſecundo die Menſis Xanthici, id eſt, ad 4. Nonas Aprilis martyrio occubuit.

Corpus ei⁹ Tẽpeſtate ad portas ciuitatis eijcitur.

Eodem tempore, iiſdemque fere diebus, in ciuitate Tyriorũ, adoleſcẽs nomine Vlpianus, poſt acerbiſſimas plagas & verbera grauiſſima, in pellem bubulam, iam nuper

Vlpianus martyr.

Digitized by Google

nuper extractam, cum cane & aſpide inuolutus, præceps in mare deijcitur. Non longo tempore poſt Ædeſius germanus Amphiani frater, germana fere & ſimilia cum illo tormenta perpeſſus, poſt infinitas fidei confeſſiones, poſt diuturnas vinculorum afflictationes, poſt latam à Præſide ſententiam, qua ad metalla in Palæſtina erat damnatus, poſt vitæ rationem, quam pallio veſtitus more Philoſophi (etenim plus politioris eruditionis, pluſque cognitionis in philoſophia fuerat, quam frater, adeptus) ſanctiſſime traduxerat, tandem cum iudicem, in vrbe Alexandria ſententiam de Chriſtianis pronunciantem videret, & plus æquo in eos furentem (quippe viros interdum graues & modeſtos varijs ignominiæ notis affecit, interdum mulieres ſummæ continentiæ, & virgines æque ſua ſponte Dei cultui ſe conſecrauerant, ad turpem ipſarum contumeliam lenonibus tradidit) idem cum fratre aggreſſus eſt. Et quoniam illa facinora intoleranda ei videbantur, fidenti & erecta animi magnitudine accedens ad iudicem, turpitudinis & ignominiæ, quā cum verbis, tum rebus ipſis præſtitiſſet, eum coram coarguit, Vnde varijs tormentorum cruciatibus diuexatus, (quę quidem conſtanter & ſedate admodum pertulit) ad extremum fuit in mare proiectus, & eundem cum fratre exitum conſecutus.

Martyriū Ædeſii qui etiā Pamphili martyris fuit diſcipulus.

VITA S. NICETII LVGDVNENSIS Epiſcopi; Ex ea quæ eſt per Gregorium Turonenſem, cap 8. in vitis Patrum. Claruit circa Annum Domin 570. temporibus Iuſtini iunioris Imperatoris; cum Romanæ Eccleſiæ præſideret, Ioannes Papa tertius. Vixit eodem ſeculo, alius eiuſdem nominis S. Nicetius Epiſcopus Treuerenſis; cuius vita habetur 1. Octob.

C. Baroniꝰ In Not. Martyr. Rō. & Tō. 7 Annal. Anno Domini 587.

2. Aprilis. Parentes S. Nicetij.

FLorentinus quidā ex Senatoribus, accepta Arthemia coniuge, cū duos iā ex ea ſuſcepiſſet liberos, fuit ad Ianubenſis vrbis epiſcopatum expetitus; cumque re ob-

tenta, cum principe domum reuerteretur, coniugique quæ acta fuerant nunciaret; illa, Deſine, inquit, quæſo dulciſſime coniunx, epiſcopatum vrbis expetere; ego enim ex conceptu à te ſumpto, epiſcopum in vtero. Hac voce vir ſapiens audita, monitis vxoris ſuæ acquieuit, & tanquam altera Sara locuta eſſet, vocem eius audiuit. Impletis autem pariendi diebus, mulier puerũ eſt enixa, corpore ſane formoſo, & mente ad omnem virtutem egregie inſtructa; cui quaſi futuro mundi victori, Nicetio nomen impoſuit; eundemque ſumma diligentia nutritum, ſacris literis inſtituendum tradidit. Defuncto autem patre, ſacris muneribus ornatus, cum pia genitrice in domo paterna reſedit, turbulentos animi motus ratione vacuos, diuinarum meditatione ſcripturarum compeſcens, & luxuriantes, corporis motus, aſſiduis laboribus ac ærumnis opprimens. Quodam vero die in eadem domo, facies eius fuit peſtilenti puſtulæ vnius contagione miſere deformata, prorſus vt mater eius nullam de eo ſpem vitæ reliquã haberet; vnicum tamen in Diui Martini patrocinio, cui opem ſine vlla intermiſſione implorabat ſolatium repoſitum habebat. Cumque toto biduo graui ægritudine oppreſſus, cum mortis doloribus decertaſſet, & mater funeri neceſſaria præpararet, adueniente veſpere ſubito exclamauit; Mater mea bono animo eſto; ecce enim beatus Martinus ſigno Crucis me benedicens, ſanum ac incolumẽ ſurgere iuſſit. Hęc effatur, ſtatim è lectulo ſurrexit, & gradum, integra ſanitate recepta, fecit.

Naſcitur Nicetius.

Corripitur Peſte Nicetius.

Curatur beneficio S. Martini.

Anno ætatis ſuæ trigeſimo, fuit presbyterij honore decoratus; qui tantum abeſt, vt eum de ſtatu prioris vitæ deiecerit, vt etiam maiores ad omnem virtutis exercitationem ſtimulos addiderit. Studebat enim aſſiduo manuum labore, non ſolum proprijs, ſed aliorum etiam neceſſitatibus ſuccurrere. Pueros infantes, incredibili diligentia, ſimul cum ipſo lacte, pietatis ac diuinarum laudum ſtudio imbuebat, Caſtitatem non modo in ſe, ſed in alijs tuebatur; eamque omnib⁹ inculcabat, & inſigni præconio frequenter extollebat.

Fit presbyter anno ætatis ſuæ 30

Lug-

Lugdunenſis Antiſtes, cum in vrbe Pariſiaca graui oppreſſus morbo decumberet, rex Childeertus ſenior, qui incredibili amoris magnitudine eum proſequebatur ad lectum eius acceſſit, & ſuauiſſimis verbis conſolari voluit. Epiſcopus autem cum magis de totius eccleſiæ quã de ſua ſalute ſolicitaretur, Obſecro te, inquit optime Rex, vt pro mea tibi ſeruitute qualicumque hactenus impenſa vnicam hanc petitionem meam aſpernari vel negligere non velis. Cumque Rex petitionem eius ſe ratam habiturum confirmaret; peto, inquit, vt Nicetius nepos meus vir omnibus virtutum ornamẽtis egregie decoratus, eccleſiæ Lugdunenſi Antiſtes ſubſtituatur. Annuit benigne Rex ac populus vniuerſus, fuitque mira omnium gratulatione ad illud dignitatis faſtigium euectus; quam annis duobus & viginti, inſigni vitæ ſanctitate, ac præcipuo pacis & concordiæ ſtudio adminiſtrauit. Iniurias ſibi illatas remittebat protinus, ac ſempiterna obliuione ſtatim ſepeliebat; duros autem & in ſcelere pertinaces, cum per ſe tum per alios ad agnitionem trahebat, modoſque omnes excogitabat, quibus, horrendis peccatorum tenebris inuolutos, ad innocentiæ ac ſanctitatis ſtudium traduceret.

S. Nicetius creatur Lugdunenſis Epiſcopus.

Optime præeſt.

Quodam tempore ad matutinarum officium pergens, cum in Eccleſia Dei, diaconum quendam grauioribus forte peccati vinculis conſtrictum, pſallentem audiſſet, commotus ait; Sileat, ſileat; nec præſumat canere iuſtitiæ inimicus; & dicto citius, obſtructo ore conticuit, ac manifeſto horrendas inobedientiæ pœnas luit; quem vir Dei ad ſe vocatũ increpuit, dicens; Nonne tibi ſacra Eccleſiæ limina interdixeram? & qua mentis temeritate Deum, tibi infenſum, tanquam nullius tibi peccati conſcius, laudare præſumpſiſti? Hæc cum diceret, dæmonium, quod diaconum obſeſſum tenebat, exclamauit, immenſis ſe cruciatibus à ſancto torqueri. Tunc Nicetius impoſitis diacono manibus, eiecto dæmonio, priſtinæ mentis integritati eũ reſtituit.

Nota hic, non eſſe ſpecioſam laudem in ore peccatoris.

Diaconum dæmoniacũ liberat.

Migrat è vita vir ſanctus.

His alijſque virtutum inſignibus clarus, viceſimo

ſecundo epiſcopatus ſui anno, ætatis vero ſexageſimo, migrauit ad Chriſtum; cuius eximia ſanctitas, multis ſtatim inſignibus illuſtrata fuit miraculis.

Miracula poſt eius obitum.

Cum funus eius efferretur, cæcus quidam ſub feretrum adductus, lumen recepit. Cum de more ac lege Romanorum, paucis ab obitu diebus, vltima eius voluntas in foro legeretur, & presbyter baſilicæ illius, in qua ſacrũ eius corpus ſepultum iacebat, nihil omnino ſibi legatum eſſe intelligeret, felle tumẽs, in verba plena indignationis prorupit, atque Nicetium ſtolidum appellauit. Sequenti vero nocte, ſanctus cum duobus epiſcopis Iuſto atq; Eucherio in veſte miri candoris apparuit, & graues de presbytero apud eos querelas depoſuit, dixitque; Hic presbyter blaſphemus me onerat, quod nihil facultatum mearum templo huic legauerim, & neſcit demens, quicquid precioſius habui, glebam corporis mei, ei contuliſſe. Hæc cum dixiſſet, & alij duo antiſtites presbyterum illum iniquitatis reum clamarent, Sanctus ad presbyterum conuerſus, pugnis palmiſque ita grauiter guttur eius illiſit, vt quadraginta diebus lectulo decumbens, ne ſaliuas quidem oris ſui, niſi magno cum labore deglutire poſſet, nec prius ſanitatis beneficium obtinuit, quam ſupplicibus à Deo ac ſancto Confeſſore verbis veniam petijſſet.

Pœna in presbyterũ S. Epiſcopũ blaſphemãtem.

Diaconus quidam ſancti viri caſulam poſſidebat, eaque non ſecus ac veſte quadam profana vtebatur, atq; monentes, vt eam maiore in reuerentia haberent, petulanter irridebat; ac tandem in ſacri Antiſtitis contẽptum ex ea pedulia fecit. Sed mox adfuit diuini iudicii vltio. Nam vt primum ea pedibus aptauit, arreptus à dæmone, ruit in pauimentum, & cruentas ore ſpumas proijciens, debitas ſceleris pœnas luit. Et quia nemo, qui miſero ſuccurrere poterat, præſens erat, extenſis ad focum pedibus, ignis pariter cum ſoccis pedes deuorauit. Et hæc quidem fuit in perfidos vltio; in pios vero & Dominum in ſanctis eius laudantes, clarior multo, eius benignitas elucet. Nam & tres cæcos ad ſepulcrũ eius viſum recepiſſet, & multos varijs calamitatibus opreſ-

Item in cõtemptorem ſacræ veſtis qua vir sãctus vſus erat.

preſ-

Digitized by Google

preſſos, præſentem eius opem expertos eſſe certum eſt. Apud Genabenſem Galliarum vrbem, dum ſacræ reliquiæ ſummo cum honore portarentur, tantam ibi gratiam Dominus præſtare dignatus eſt, vt ſuppliciter adorantes, & cæci viſum & claudi greſſum reciperent. *Caci, claudi, aliiuque ægritudinibus afflicti curati.*

Exorta quodam in loco ſeditione, inter faces ac volitantia ſaxa, quidam, ſtricto enſe, viro cuidam necē intulit; quam germanus interempti frater, paucis poſt diebus ſimili exitu vindicauit. Quod cum loci illius iudex comperiſſet, virum illum compedibus vinctum in carcerem detruſit, vt extremum de eo ſupplicium ſumeret Cumq; vir ille imminenti mortis periculo grauiter turbatus, multorum nomina Sanctorum inuocaret, tādem etiam ſupplex ad Nicetum confugit, eo quidem confidentius, quod eius miſericordia, vinctorum compedes ſæpius diſruptas, catenasq; confractas intellexiſſet. Nec cū cōcepta de Nicetij bēgnitate fiducia fefellit.

Nam paulo poſt dormienti apparens, eum vinculis ſoluit, & illæſum abire iuſſit. At ille è ſomno excitatus, cum ſe plane ſolutum, catenis comminutis ac trabe confracta miraretur, lætus ac intrepidus ad Sancti ſepulchrum perrexit, & iudicem tanti miraculi admiratione adeo perculit, vt venia patrati homicidij libenter conceſſa, ad propria abire permitteret. Huius Sancti reliquias, Gallomanus Tricaſſinorum Pontifex deuotus expetijt; quę cum ad eum deducerentur, earum virtute, cæcorum oculi illuminati ſunt, & varia morborum genera depulſa *Captiuus liberatur.*

Pauper quidam, viuente adhuc Sancto, literas ab eo conſcriptas obtinuerat, quibus ſibi eleemoſynam per deuotorum domos flagitaret. Poſt eius vero obitum, cū ipſa circuiens epiſtola, ingentem vim pecuniarum, propter ſancti Antiſtitis memoriam conflabat. Quod cū homo quidam Burgundio, callidus non minus quam ſceleratus animaduertiſſet, tempus & locum deſignauit, quibus pauperem illum pecunijs ſpoliaret. Nec mora; adfuit dies & locus ſceleri patrando opportunus, Irruit itaq; in hominem, & aureis ſex cum epiſtola ſpo-

ſpoliatum, colliſumque calcibus exanimem reliquit. At pauper qui omnem ſpem vitæ ſuæ in epiſtola repoſitã habebat, orare & obſecrare, & per Deum viuum ac S. Nicetii virtutem adiurare eum non deſtitit, vt ſaltem, ablata pecunia, epiſtolam redderet. Ille vero, ea in terrã proiecta abiit; quam pauper ſtatim colligens ad ciuitatem venit, & concito gradu ad Phronymium Epiſcopũ contendit. Cui miſeriam ſuam cum multis lachrymis pandens, calamitatis ſuæ remedium petiuit. Epiſcopus eum ad iudicem miſit, qui vocato ad ſe Burgundione quæſtionem inſtituit. Burgundio vero cum factum conſtanter negaret, & nunquam hominem illum à ſe viſum eſſe diceret, nullis vel teſtibus vel argumentis conuinci poterat. Tum Epiſcopus arrepta S. epiſtola, ecce, inquit, S. Antiſtitis defuncti ſcriptura, accede propius, & manu eã tãgens, declara innocentiã tuam. Cõfidimus enim de virtute ſancti viri, quia aut te hodie hoc ſcelere contaminatum oſtendet, aut certe innoxium abire permittet. At ille, timore diuini iudicii poſtpoſito, nihil moratus acceſſit; ſed vt primum eleuatis manibus, perfidam linguam in periurium laxare voluit ſupinùs retrorſum cecidit, & duarũ horarũ ſpatio mortuo ſimilis iacuit. Tandem reſumpto ſpiritu, ſcelus ſuũ cum lachrymis confeſſus eſt, veniamq; deprecatus ablata reſtituit, ac 2. ab epiſcopo pro cæde donatus ſolidis lætus pauper abiuit.

Vltio diuina in periurum.

Quot autem per hunc ſanctum à vinculis ac duriſſima carceris ſeruitute libertatem conſecuti ſint, teſtis eſt hodie moles illa ferri, quæ in baſilica eius adſpicitur, de reorum ſuppliciis aggregata.

Apud Vicum Priſciniacenſem vrbis Turonicæ, erat eccleſia dudum constructa, nullis Sanctorum reliquiis decorata. Cumque loci illius incolæ, multis precibus aliquas de ſanctoNicetio reliquias obtinuiſſent, & ſummo cum honore in eccleſiam intuliſſent, tres dæmoniacæ ex termino Biturigiæ venientes, primo in templum ingreſſu, Nicetii virtutem ſeſe præſentire apertè dixerunt, ac ſtatim purulentum quid cum ſanguine ab ore proiicientes ab impuris ſpiritibus penitus ſunt mundatæ,

Tres dæmoniacæ liberantur.

tæ. Alia ſane quam plurima egregiæ virtutis miracula edidit, quæ nos breuitatis gratiâ ſtudioſe omittimus; cũ ſatis ſuperque hæc quæ nobis relata ſunt, eximiam Antiſtitis Nicetii ſanctitatem teſtentur. *Varia alia hic omiſſa edita miracula.*

MARTYRIVM S. THEODOSIAE VIRGInis; Ex Euſeb. Cæſarienſis, Eccleſ. hiſtoriæ lib. 8. cap. 17. Paſſa eſt ſub Vrbano Præſide, Cæſareæ Paleſtinæ, Anno à part. virg. 306. Marcelli Pap. 3. Conſtant. & Galer. Impp. 3.

CVm perſecutio eſſet ad quintum annum cõtinuata, ſecundo die menſis Xanthici, id eſt, ad quartũ Nonas Aprilis, in ipſo die Dominico, & in ipſo feſto Reſurrectionis Saluatoris noſtri, Theodoſia virgo, Tyri puella fidelis & modeſta, annos nondum decem & octo omnino nata, vinctis quibuſdam Cæſareæ, qui regnum Chriſti conſtanter confitebantur, ante tribunal conſiſtentibus accedit, cum benignè ſalutatura, tũ (ſicut veriſimile eſt) eos obſecratura, vt cum eſſent apud Dominum, illius recordarentur. Quo factitato, eã tanquam nefas quoddam & impium facinus aggreſſam, ſatellites abripiunt, deducuntque ad præſidem. Extemplo vero iſte quaſi mente captus, & animi furore maximè efferatus, grauibus & horrendis tormentis, latera, mammasque ad interiora vſque oſſa dilaniat, quam adhuc ægrè ſpirantem illam quidem, hilari tamen vultu & læto omnia cruciamenta perferentem, in rapidos maris fluctus proiici iubet. Deinde ab illa ad reliquos Chriſti Profeſſores digreſſus, omnes ad æris metalla, quæ erant in Phæno Paleſtinæ condemnat.

C. Baron. Tom. 2. Anal. Eccleſ. & in Not. Mart. Roman. 2. Aprilis.

Immaniſſime S. Virgo dilaniatur

In mare proÿcitur.

(1)

Digitized by Google

C. Baron: in Not. Mar. Rom.

Alias Paulani.

VITA S. FRANCISCI DE PAVLA, ORdinis Fratrum Minimorum Inſtitutoris; Ex ijs quæ in Bulla Canonizationis eius, & penes Dauidem Romeom Neopolitanum habentur. Migrauit ex hac vita, Anno Domini 1507. A Leone, Decimo eius nominis Pontifice Maximo, Sanctorum numero adſcriptus, Anno 1519. Pleſſij apud Turonenſem Galliæ vrbem, in ſui Ordinis Cænobio conditus.

2. Aprilis.

Alias Bruttiorum.

S. Franciſci Patria.

Alias Cuſētia Alias Temeſam

Quare dictus de Paula.

PAVLA oppidum eſt Bruttiorum, ſeu potius Calabrorum; nam proprio nomine hoc tempore Calabri ſunt, qui vocabantur olim Bruttij, & Magna Græcia; qui tum vero Calabri erant, nunc Apuli ſunt, & Salentini. Oppidum hoc in litore poſitum, abeſt à Conſentia iter vnius diei, citra Tempſam ſtadia 80; vrbs & natura, & ſitu inprimis nobilis; ſed nobiliſſima ex ortu S. Franciſci de Paula ſui ciuis; qui ex hac ipſa Paula patria ſua, in qua ortus, procreatus, educatus, ætatem fere egit, cognomen ſibi delegit patriæ magis, quam generis cognomine vti; & Franciſcus de Paula vocari voluit. Nos autem, quia vt vulgus appellat, Barbarum eſt; Franciſcum Paulanum, quod dulcius videtur, poſt hac appellabimus.

Melius dicitur paulanꝰ.

Parētes eius, tenuioris fortunæ, pijſſimi tamen.

Vota faciunt pro prole & exaudiuntur.

Fuit in hoc oppido Iacobus quidam Martolilla, humiliū parentum Cōſentinorum ſatu ortus, expers litterarum, ſingulari tamen bonitate, modeſtia virtute, & religione chriſtiana præditus; habebat ex animi ſui ſentētia in matrimonium, Viennam Fuſcaldi Calabrorum natam; ambo vero chriſtiani; egeſtati, & cupiditatibus, quibus ceteri ſeruiunt, imperantes; corporis labore, & ſudore egeſtatem ſuſtentabant, in diem viuendo Liberos non habebant, & magno horum deſidero tenebantur. Vota igitur ſancto Franciſco Aſiſinati fecerunt, ſi filius ſibi aliquando gigneretur, ſe eius nomine infantem filium nuncupaturos, & aliqua in loca adultum miſſuros, annum eius ſocietati miniſtraturum. Deus à ſan-

cto

ℰto Franciſco Aſiſinate exoratus, ſe illorum preces, & vota audiſſe, ſatis ſigni dedit; nam nocte fere media, cum Franciſcus Paulanus gignebatur, homo quidam perneceſſarius, & propinquus ipſius Iacobi, qui verbo noſtrati compater dicitur, ad operam mercennariam Iacobum vocaturus venerat; cum incenſas faces nocturno tempore ſupra eius tectum vidit; Deus hoc ſignum dando, lumen animi infantis pueri, qui eo in loco tum generabatur Paulanis omnibus oſtendebat; quod Iacobus propinquo demonſtrauit, cum id narraretur. Tandem aliquando Ioanne Neapoliano xxiij. Pontifice max. regnante Sigiſmundo Germano, Neapoli vero Ioanna ij. anno Chriſti MCCCCXVI natus eſt Frãciſcus Paulanus noſter, Paulæ, in ædibus paternis, atq. auitis; oſtenduntur & hodie ibi eius incunabula; nam illarum ędium parietes modo ſtant, & manent; quos eius ſocietas poſtea ad ſempiternam pietatis memoriam conſecrauit, & religioſas fecit; & ſingulis hoc tempore ibi diebus ex ea ſocietate aliquis Deo immolat.

Inſigne miraculũ in eius natiuitate celitus oſtenſum.

Tempus Natiuitatis eius.

Iacobus propter ſummam inopiam litteras filium non docuit, nec ei magiſtrum quærere potuit. Salutationem tantum ad Mariam Virginem, & Precationem, quam Chriſtus diſcipulis tradidit, hæc Frãciſcus edidicit, hæc in ore ſemper habuit. Deus fortaſſe recentibus planum facere voluit, hominem ſine litteris de illa poſſe perpetua vita cogitare, ac ſanctiſſime viuere, à pueritia ſua pure, & caſte Deum venerari didicit; erat enim puerili ſpecie, ſenili prudentia, ætate puer, grauitate ſenex; vt præter ætatem puerile nihil haberet, cũ pueriliter nihil vmquã fecerit. Parentes vota nuncupata ſoluturi, Franciſcum filiũ xj. fere annorũ in ſanctum Marcũ Calabrorum vrbẽ duxerunt, ad ſocietatem S. Franciſci Aſſiſinatis; qui anno poſt cũ rediiſſet, haberetq. in animo Aſſiſium, hoc eſt S. Franciſci ſepulcrũ, & ea loca, quę is viuus incoluit, inuiſere, ita cum parentibus locutus dicitur; ſe iã vota ſoluiſſe, quibus ij pro ſeipſo nuncupatis tenebantur; rurſum, abſurdum haud eſſe, ſi vota, quibꝰ ipſe obligatus eſſet, illi cognoſcerent; ſibi S. Franciſci Aſſiſi-

Litteras nõ didicit.

Qualis in pueritia.

Parẽtes vota ſoluunt.

S. Franciſcus Paulanus viſitat ſepulchrũ S. Franciſci Aſſiſinatis.

Aſſiſinatis ſepulcrum viſendum eſſe, id quod ſe facturũ nouerat. obſecrat eos precibus, per religionem etiam Chriſtianam, per ſeipſos denique, vt ſe Aſſiſium deducant; ſatis filio fecerunt pii parentes, eius ſtudio, & cupiditati morem geſſerunt. Rediit tandem Aſſiſio Paulã ornatus modeſtia, iuſtitia, ceteriſque virtutibus; pecuniæ, atque omnium humanarum rerum cõtemptione, & illa humilitate, quam alii deſpiciunt, valde vituperãt, & mortem illi anteponunt; has virtutes S. Franciſcus Aſſiſinas habuit, has ſuis tradidit, has legauit. Reuerſus igitur Paulam ſuis parentibus dixit, vt ſibi integrum eſſet, atque emancipato per illos liceret, ſic viuere, vt vellet; libertatem ſibi darent, vt quod vellet, faceret.

Eremum incolit.

Itaque annos natus 13. bona parentum venia, vnicus parentum filius, ne ſe aliquo ſcelere, aut humanis vitiis, aut contagione aliqua contaminaret, in ſolitudinẽ ſe contulit; cum neque vulgares, neque reconditas noſceret litteras, quæ ad percipiendam, colendamque virtutem adiuuare videntur. Inibi tantum cibi, & potionis adhibebat, vt reficerentur vires, depelleretur fames & ſitis; paſcebatur agreſtium arborum pomis; aſperis, crudiſque herbis, pernoctabat in niue, ſe in montibus vri patiebatur: multum, immò ſemper Deum precabatur, per paucas horas dormiebat. Locus ille, quem incoluit, pie hoc tempore in vaſta ſolitudine deuiis itineribus non longe à Paula viſitur.

Quæ inibi eius alimẽta, & exercitia.

Diuino deinde conſilio, templum prope Paulam ſtadia fere I V. ſtrenue inſtituit ædificare: ciues, populi finitimi, & vicini, neque opera, neque labore ei defuerunt, eius ſanctimonia, moribus, miraculis allecti; omnes adiumento erant, materiam, lapides, calcẽ, cæmenta conuehebant. Ipſe in agendo, & labore ſuſtinendo princeps erat, ipſe fundamenta iaciebat, ipſe lapides cõportabat, nec ſe tantis laboribus frangebat, licet inedia conſumptus videretur. Poſitis fundamentis, ecce repẽtè vir quidam S. Franciſci Aſſiſiatis indutus veſtitu, grauiſſimis Paulanum reprehẽdit verbis, ædiculam diruit, vt grandiorem conſtrueretur, mandauit: qua deſignata,

Paula-

Paulanus ſe tantam impenſum poſſe facere, & tantas ſibi vires datas negauit; tum vir ille, Deum rerum omnium præpotentem illi non eſſe defuturum dixit, demolituſque parietes (quod impiis credibile non videtur) è conſpectu euolauit. Hunc B. Franciſcum Aſſiſiatem fuiſſe dicebat Paulanus. Poſtridie eius diei nobilis quidam Conſentinus, magnum auri, & argenti pondus oblatum largitus eſt Paulano, quo ad templi ædificationem vteretur.

Ardentem fornacem ingreditur, reſtaurat, & illaſus omnino egreditur. Aliud inſigne miraculum.

Fornax, in qua templi calx ardebat, rimis actis, factoque vitio, corruebat, fornacis curatores, & operarij homines remedium nullum inuenientes, ad Paulani opem confugiunt, eos ſine cura de fornace iubet eſſe, illius ſe curam, & operam ſuſcipere, vocatis ad prandiũ, ac profectis, in ſua frõte, atque pectore crucem ſignãs, audacter in ardentem fornacem introiuit, qua refecta, & reconcinnata, nihil ab igne paſſus, egreſſus eſt, videntibus operariis hominibus, qui à prandio redeuntes, ex occulto interuenerant. Vocauerat ad cœnam Antoniũ quendam, quem ad ædem ædificandam, vt architectũ adhibere volebat, impoſito coquendarum fabarum onere ſocio (carne cum nunquam veſceretur) cum architecto loquebatur, ſocius ollam aquæ, & fabarum impletam in foco poſuit, igni non admoto, & illinc foris quæſiturus profectus inferre oblitus eſt: cum cœnandi tempus præteriiſſe, diceret Paulanus, & fabas coctas. Architectus, qui ollæ fuerat è regione, eam intuens religioſorum ridebat negligentiam, & rei neceſſariæ tantam vituperabat incuriam: quærit Paulanus, quid eſſet, cur rideret, cui cum ſe patefeciſſet Antonius, ſubridens, & riſum vix tenens, manus ait, laua, & cœna: accedentes, aquam feruentem, fabaſque coctas viderunt, licet ignis admotus non fuiſſet, quod admirationem mouit Antonio, & nonnullis, qui intererant, & præſentes videbant, idque diuinitus prouiſum prædicabatur.

Item. Alia varia.

Dum fundamenta agerentur, duo homines fodientes, in foueam inciderunt, quos ruina oppreſſos, terraque obrutos ex viuorum numero exturbatos eſſe, infra mor-

mortuos amandatos, eodemq. tẽpore ſepultos, omnes ſibi perſuaſerant, aliquot poſt horas, iuſſit Paulanus erui;& viui reperti ſunt ambo; id quod beati Frãc. Paulani, quem in cadendo inuocauerant, ope factum eſſe, dicebant; quare b. Fr.Paulanus in ore, in ſermone,atq. in animo omnium eſſe cœpit; & eo tẽpore oẽs ægroti, infirmi,exangues, eneruati,errore, mente,oculis, auribus membris capti ad eum vel concurrebant, vel deducebantur; quibus, omnibus ſalutem à Deo ſuo rogatu impetrabat; inter quos fuerunt Marcellus Cardilla mancus, manibus,pedibuſq.captus ac debilis;& Vidus Lipanthus, ambo nobiles Conſentini, & Elephantiaſi laborantes, & languenti voce abſoni, & Iacobus Tarſia,qui in Bellomonte dominabatur,&perdiu multos annos habebat in crure vomicam, quam medici ſanare nõ potuerãt;ij,quæ Paulan⁹ gerebat, cum conſtãti fama, omniũq. ſermone celebrari accepiſſẽt, nec pedibus ire poſsẽt, equis aduecti ad illũ perrexerunt; à quo ſalute ſibi data, domum pedibus itinere confecto validi reuerterunt. Quidam etiã cognatum ſuũ mutũ, & elinguem ſemper habitum ad eũ duxerunt; quos cũ ter ſecum oẽs Ieſu vna voce conclamare iuſſiſſet, mutus cũ iis clamare cœpit, & hoc modo poſthac ſemper locutus eſt. Antonius Catalanus, ciuis Paulanus habebat Iuliam filiam grandem, cæcam natã; hanc b.Franciſcus crucem in eius oculis ſignando ſanauit. Sacerdotem res diuinas facere volentem,præſente,atque inſpectante b. Franciſco,& populo, extincta lychnorũ luce, miniſter vt faces accenderet miſſus morabatur; Fran. cum longiorem moram,& tarditatem ſacrificio afferri nollet, funiculum à lampade religatum manu prehendit,& lychnus ſolus accenſus eſt;id quod in templo palã in ore, atq.oculis omnium geſtũ eſt.Ioanna vidua eo tempore in Cõsẽtino vnicum habebat filiũ, Fran. nomine,à medicis de ſanitate, atq. ſpe deturbatum; ſacerdotes peccata confeſsũ oleo ſancto, auguſtoq. vnctũ,deo commendauerant, ſuoq. munere functi erant; mater videns filiũ moribundũ,nõ fundos non bona re,
lin-

linquentem, tres tantũmodo filias grandes, & nubiles, quarũ miſellarum & matrimonio, & famæ ſeruiendum erat, nec ipſa dotẽ conficere poterat, ad B. Franciſcũ, quem pie colebat, animo, & cogitatione ſe tota conuertit, ſi ſalus filio daretur, ſe illus vouit religionem ſuſcepturam in veſtitu tertiæ regulæ (ſic loquũtur) qua in ſententia ſemper conſtabit; illico eius filius nulla medicina ad ſalutem reductus eſt, vixitq. annos XXX. poſtquam hæc facta ſunt.

Manſit ſeptem annis Paterni, quod eſt oppidum in Calabria, ſiue potius Conſentini; cũ ibi templum conſtrueret, homo, qui diuturna, moleſtaq, oculorum lippitudine, illos fere amiſerat, ad eum acceſſit, opem petens: ſigno crucis, & aqua ſancta, quam nonnulli luſtralem vocant, ſanatus eſt. Venatores hominem in montibus inuentum, qui intolerabili frigore mortuus, pruina, & frigore obriguerat, in Paternum oppidum ſepeliendum referebant. Paulanus illum videns, miſericordia fractus, ſurge, inquit, & abi: mortuus ab b. Franc. Paulani verba obediens, ab inferis excitatus reuixit, ac ſurgens, adhibito cibo, & potione, refectiſq. viribus domum pedibus ſuis reuerſus eſt incolumis. *Mortuum ſuſcitat.*

Habuit comitem, & rerum geſtarum religioſum teſtem, virum Calabrum, Paterni ortum; Thomam nomine quem poſterius ex Calabria in Galliam decedens præpoſuit prouinciæ: hic vnos ſui auctoris, magiſtri, & ducis mores imitando ſanctiſſime vixit: quamquam in ſanctorum numerum aggregatus non eſt: ex multis tamen miraculis nobile, & clarum eius corpus, Paterni ſepultum auguſte venerantur, & beatum appellant.

Habebat in animo Meſſanam cum ſocio Thoma nauigare, ſocietatem, credo, viſitaturus: erat in litore nauarchus peregrinus cum nautis cõpluribus, & nauicula: hos non ſolum rogabat, & hortabatur, ſed etiã obſecrabat, vt gratis ſe in Siciliã, quo ipſi nautę nauigare dicebantur, traiicerent: nautæ qui B. Franciſcũ nondum viſum,

Digitized by Google

viſum, cognitum non habebant, certum precium, & nauiculæ mercedem conſtituebant. Franciſcus ſe ſoluendo non eſſe dicebat; cu religioſi fratres eſſent, pecuniam non tangere, ne dum tractare, ſed aliena viuere miſericordia; nauicularii humanitatis inopes, & inurbani, ne dicam impios, quid nobis, inquiebant, cum iſta ſumma religione, ſanctimoniaque veſtra? nauis gratis nobis nõ conſtitit. Paulanus, quanti hæc ab illis fierent, perſpiciens, veſtro, reſpondit proſpero rectoque curſu nauigatore: illi portu ſoluentes, pleniſſimis nauigabant velis. Paulanus vero penulam ſuam in mari ſternit; comitis, pro velis pandit, erectoque bacillo pro malo tranſibant mare, nautæ in alto videntes Paulanum cum ſocio ſic prouehi, & ſe & ſuam nauiculam præterire, maxime admirati, (quiſnam homo non admiraretur?) eos ad ſe arceſſebant, gratuitò, & non grauatè in naui ſua vehendos, ſuæ ſtultitiæ peccati veniam petentes, noluit Paulanus, ſed commodè nauigans, & ſecundiſſimo vento curſum, iuuante Deo, tenens, in portum venit, ſalutatiſque ſociis, naui Paulam reuerſus eſt.

Mirabilis viri ſancti nauigatio ſimilis S. Raymundi de Penia forti Dominicani.

Erat eo tempore in ea vicinitate concionator Antonius, ex ſocietate S. Franciſci Aſſiſinatis, quæ minorum dicitur, vir bonus, & inter ſuos in primis doctus, ac in clamando bene robuſtus, qui inſigniter impudẽs, Paulano non paullum in hoc inuidens, eum in inuidiam rapiebat; in omnibus concionibus, quas prope dicam quotidie habebat, occaſionem captabat petulanter Paulanum inuehendi, & cauſſam, & tempus arripiebat; veluti ſi in religione Chriſtiana plurimum ſermonis non eſſet, ſatiſq. materiæ, quam concionatores tractarent, & in qua verſarentur; itaq. obtrectabat, honorem debitum non illi, ſed Deo detrahebat; illius exiſtimationem violabat; aperte ludificabatur, atque calũniabatur; cauillabatur, per iocum eum irridebat; pudet, inquiebat, me illius Franc. Paulani, humilis prò Chriſte homunculus, ſine ingenio, ſine literis, ſimplex, antiquus, idiota, rerum omnium imperitus, rudis, & ignarus, duriſſimoque ore non erubeſcit, & de Deo loqui ſe

Patitur inuidum quẽdam Concionatorem Franciſcanum Anthonium.

non

Digitized by Google

non pudet; deberet eſſe in eo aliquis, ſi non famæ pudor, at ſupplicij timor; ego vero illius longe diſſimilis, de hac re verba in publicũ facturus, pudore à dicendo, & ingenua quadam timiditate refugio; Franciſcus iſte veſter, ſe omnibus ſanitatem daturum promittit; dat interim verba, hæc omnia herbis, cantionibus, lineis, & ſignis ſe facturum dicit, in eo ſe iactat; nec præſtat quod promittit, nimirum facere dicitur quæ nec Chriſtus ipſe, cum eſſet in terris, faciebat. Ad hæc per ridiculum dicebat omnib. incommodo aliquo affectis, vt ad Franciſcum Paulanum ſe reciperent.

Hæc ſermone omnium ad B. Paulanum perlata, nulla animi perturbatione cõmouerunt, & quoniã eſt aliquorũ labes quædã, & macula aliorum virtuti, laudi, & gloriæ maxime inuidere, non animaduertens; excellentũ virtutem hominum imitatione non inuidia dignam eſſe, non defuerunt complures, & ex eius ſocietate pleriq; qui eum in B. Paulanũ incitauerunt, eumq. vt poterant, hortabantur, & ad id, quod poſtea fecit, detraxêre. Sed haud ex eorum ſentẽtia confecta res eſt; nam venit tandem ipſe Antonius Paulam, ad B Franciſcum, verborum contumelijs eum lacerat; inertem, languidũ, indoctum eſſe, clamat; & ignauiam illi obijcit. Paulanus probris omnibus, & maledictis vexatus, patientiſſimus, & conſtantiſſimus fuit; nec clamoribus his, aſperiſq. verbis commotus, aut perturbatus eſt; ſed æquo animo iniuriam paſſus, leniter, clementer, & bene homini accepto, manu prehenſo, in cubiculum introducto, carbones candẽtes in man. ſuas ſumptos porrexit, & calefias, inquit, hoc igni; nã frigidus es, atq. in caritatis feruore, feruentiſſima re friges. Deum rerum omnium præpotentem non credis. Antonius mente, & oculis hæc conſpiciens, & Paulanum perbene Chriſtiane loqui, & candentes carbones in manibus habere, hærebat; quo ſe verteret non habebat: proſtrauit ſe, & abiecit ad eius pedes, & lacrymans illos complexus, atque oſculatus miſericordiam captabat: & fracto, humiliq. animo ei ſupplicauit, & peccatum ſuum confeſſus, ſe-

Quanta Franc. Paulani patientia.

Eximio miraculo F. Anthoniũ ad ſaniorẽ mentem reuocat.

 ipſum

ipſum accuſauit, & errato veniam petiuit; ſi quid, dicens, in te peccaui, ac potius quon am peccaui, ignoſce in meipſum peccaui vehementius; nec prius h nc ſurgã, quam hoc facias; bona, incolumitatem, & ſalutem precetis. Paulanus hominem complexus, & oſculatus; ac bene ei precatus dimiſit; qui ita tandem diſceſſit, vt repente è veſt gio ex Antonio factus ſit homo; nec ad ſe, nec ad mores ſuos redijt; ſed mentem, voluntatẽ, ſententiam, dicendi conſuetudinem, ſeq. mutauit; ad ſummi viri dign tatem ſuam voluntatem aggregauit; quocunq; tempore & concionabatur, & loquebatur, quod oppugnauerat, & euertere inceperat, defendebat, & probabat: omn bus concionibus Paulanum ſua eruditione, ſuaq; doctrina in cælum ſummis laudibus efferebat; laudem, & gloriam illius & in concionibus, & in omni ſermone celebrabat, laudabat; Paulanum in tantis tenebris ſuæ inſcitię, & erroris, quo mens ſua imbuta fuerat, clariſſimum ſibi lumen prætuliſſe, prædicabat.

Paulus 2. Papa, inquirit de S. Franciſco Paulano.

Audijt de ijs Paulus II Pont. Max. atque, vt v g lans, prudens, prouidusq; cuſtos, qui gregis ſuæ fide, & poteſtati à Deo cõmiſſi, & crediti curã ſuſt nens, vnũ de ſuis, quos cubicularios vocant, ad Pyrrhum Conſentinorum pontificem allegat, vt curioſe de Franciſco Paulano inquirerent, rumores Calabros exciperent, & celeriter ad ſe referret. Pyrrhus cognita cauſſa, quam ob rem ad ſe cubicularius aduenerit, ſe de B. Franciſco Paulano, reſpondit, inueſtigaſſe diligẽter; de quo omnia ſancta, chriſtiana, vera, germana, ſincera, ſolita, expreſſa, & certiora; quam quæ apud Sagram; & clara, celeberrima, atque notiſſima toto regno; ſe bene doctum de re loqui; cum ipſe in hæc cura verſatus, & in exquirendo percurioſus, quæ ad ſe pertinerent, ſcire voluiſſe; rogauit tandem cohortatuſq; eſt eũ, vt ipſe Paulam iret; cui adiunget comitẽ, qui illo perducet ipſum, & multum adiuuabit; oculis ſuis ipſe cubicularius viſurus fuiſſet; ſpectator, & teſtis certiſſimus erit. Paulanus rerum ſuarum geſtarum, innocentiæ, virtutis, & ſanctitatis optimũ, grauiſſimũ, & conſcium teſtẽ, & laudato-

Digitized by Google

datorem habebit. Paulanus interim hæc ſociô prædixit, virum de pontificis max. cubicularijs ad ſe venire; quare obuiam ei prodierunt; viſum cubicularium proprio nomine appellauit, & amiciſſime inter ſe conſalutarunt; cubicularius in hoc maxime admiratus, rogat de B. Franciſco Paulano; recte Dei benignitate apud eum eſſe, reſpondit, ſeq. eum in illius cubiculum deducturum pollicetur.

Id vir Dei praſciuit, & prædixit futurũ.

Ambulabant colloquentes in via, de horrida, & arida vita, quam Franciſcus Paulanus agere dicebatur; de q. miraculis, atque alijs rebus incredibilibus, quæ de illo Romæ, & omnibus in locis commemorabantur. Paulanus modeſtus cognitus eſt, omnia Deo tribuens; cum domum intraſſet, ſe illũ ipſum Paulanũ, de quo colloquebatur eſſe indicauit: cubicularius eius manus oſculari volebat, omni ſtudio id ab eo contendebat, Paulanus non eſt paſſus; immo hoc idem ipſe orabat, & multis ab eo precibus petebat; magis dicebat eſt, quod cum ipſe rogaret, quam quod ille ſe; atque id ab eo impetrare, æquius eſſe; cum ille eſſet cum ex domeſticis, atque intimis familiaribus pontificis max. ſacrorum regis, Petri ſucceſſoris, Chriſtiq. præfecti; tũ XXXIV. erant anni, cum ſacerdos erat; cubicularius, qui penulatus erat, vt equitauerat, hæc audiens illum miratus; diuinitus loqui, exiſtimauit. Paulanus vero cum maximam fidem ſibi illum non habere, animaduerteret, etiã ſi hæc audierit, candentes carbones tantiſper prẽdens, cubiculario porrexit (id quod fecerat cum Antonio cõcionatore, quemadmodum ſupradiximus) ſiquis, dicens, diligenter Deo ſeruitutem ſeruit, omnem, & egregiã operã illi dat, quæq. Deũ velle ſcit, ſedulo facit, oĩa nutu à Deo conſequetur; prẹclare, reſq. nouas, inuſitatas, incredibiles, & portẽti ſimiles ſuo arbitratu, ſuaq. volũtate faciet; oĩa creata illi obtẽperabũt, obediẽt, ad nutũ parata ſunt. Cubiculari⁹ hẹc cernens cito ſeipsũ totũ, & animũ conuertens, ab omni alia cogitatione ad Paulanũ tranduxit, ad eius cultũ, defenſionẽ, & dignitatẽ tuendam, volebatq. ad eius pedes ſe abijcere, ni Paulanus reſi-

Manifeſtat ſeſe Legato Paul. 2. Papæ.

Nihil impoſſibile gẽtibus Deũ miraculo docet.

Digitized by Google

Fama virtutum viri ſancti per Orbem Chriſtianū paſſim diffuſa.

reſiſtens audacter illi obſtitiſſet, Cubicularius fimbrias veſtium oſculatus, Romam aliquot poſt dies redijt, Paulum, & Sixtum Pontifices max. docuit de rebus quæ audierat, quæq. viderat: illum in cælum tollit: ita Paulanus ijs rebus, ſuæ virtutis præcones inuenit, eratq. apud eos etiam, qui ſeipſum non norant, nec cernerāt, auctoritate nominis ornatus, multum apud omnes Chriſtianos omnibus in locis eius erat nomen.

A Ludouico xi. Gallorū Rege ad ſe euocatur

Audijt Ludouicus xj. Gallorum rex, & de omnibus à Pont. max. certior factus: quidquid enim is hac de re certum habebat, ad regem perſcripſit: miro B. Franciſci Paul. deſiderio tenebatur: maximis, ampliſſimiſq. propoſitis pręmijs, illū è Calabria eliciebat, & inuitabat: vt in Galliā proficiſceretur, crebris litteris appellabat: Paulanus, quamuis verbis, ſpe, præmijs ſollicitatus fuerit, de Calabria tamen ſua numquam ſe mouit: viuebat enim ſine cupidine, & cæleſtia, ſuperaq. cogitans, hæc principum, & regum, vt minima, & exigua contemnebat. Rex vero ſibi facere ſatis cupiens, Sixto ſe commendauit: ad quē accurate hac de reſcripſit, vt gratia, ſi non cauſſa apud illum valeret, petijt auxilium, vt B. Franc. Paulanus ad ſeſe veniret: ad quem Paulanum Syxtus hominem miſit, vt in Galliam ſe conferret. Paulanus, ne obedientiam relinquere, atque abijcere videretur, Pontificis max. cui non obtemperare nefas eſt, iuſſu abijt coactus; ſuos oſculatus, & cohortatus, vt cōſtantiam, grauitatem, perſeuerantiam retinerent, in viā ſine viatico ſe dedit: quem non ſumma ſenectus, non longitudo itineris, non niues, non viatum aſperitas retardauit.

Ad eum abit Paulanus.

In omnibus oppidis cum in Italia, tum in Gallia, Germania, & Hiſpania, vbi pedem ponebat, omnibus hominibus diuturnam, & iucundam nominis ſui relinquebat memoriam: homines infirmiſſima valetudine, vel à ſempiterno hoſte vexatos faciebat ſanos: ex eius dominatu in veterem libertatem, ac dignitatē vindicabat: in antiquum ſtatum omnes reſtituebat. mortuos nonnullos ab inferis excitabat: qua de cauſſa fiebat, vt omnia oppida, per quæ iter facturus erat, prope

ſedibus

Digitized by Google

ędibus ſuis conuulſa quamlongiſſime poterant, obuiam ei procederent, hoſpitio inuitarent, templa ei facerent. Ædificauit ipſe Neapoli ædiculam, quæ hoc tempore regiæ reſpondet, & diuo Ludouico dedicata, refecta, & amplior, maior, ac nobilior facta ab eiuſdem ſocietate habetur: erantq. Neapoli multi ſummi viri, qui hoc factum non probarent, ſed in alia erant opinione, vt in vrbe fiat: ijs prædixit, hanc vrbis partem breui tempore fore celeberrimam, vtq. à prætoribus, ſummiſq. viris habitetur.

Varia operatur miracula in itinere.

Neapoli tẽplum conſtruit.

Rex Ludouicus vt eum in ſuis tectis conſpexit, immortaliter gauiſus, in poſterum tempus recte apud ſe fore credens, libenter vidit: hilare, & bene accepit: ſicut ſanctiſſimum virum, atque alterum parentem obſeruabat; in ſanctorum virorum numero venerandum eſſe, & colendum putauit: maximum honorem, ac tantum potius ei tribuebat, quantũ ipſe nec poſtulabat, nec vt homo agnoſcebat: in eius fidem, & clientelam ſe contulit; videbat enim, eius precibus Deũ cedere, & quæ vellet, omnia à Deo obtinere: eius præſentiam fore Galliæ propugnaculum, regni præſidium: quæ ſpes numquam regem fefellit: cum peſtem Paulanus à Gallia auertebat, eam à calamitate defendebat, bella extinguebat. Quotieſcunque rex ſuis diffidebat rebus, in Paulani fidem, & miſericordiam confugiebat: demirabatur, eum ſanctiſſime viuere, omnes cupiditates ſe frangere, comprimere, reſtinguere, immo carere: res cæleſtes & graues de religione locos illitteratum hominem tractare: ſententiam, legeſque Dei interpretari.

Quam magnificè à Rege accept⁹, & habitus.

Præ omnibus mirum videtur, quam multi ad eius puram ſanctæ religionem ſocietatis vndique demigrauerint: multi in eius collegium cooptari, & ſocios ſe adiungere cupiebant: libenter, & vltro in eius numerum adſcribebantur: templa ſocijs conſtruebantur: (vt de illis fanis Paulano iuueni in Calabria, tota Italia, & Sicilia factis ſileatur) atque enim hoc magis, homũculum rudẽ, communiũ litterarum omnino expertem, atque ignarũ, homines natione & lingua barbaros mouiſſe;

Multi ei ſe ſe aggregãt

Mõaſteria paſſim excitantur.

Omnium Nationum

Digitized by Google

Linguas intelligit, & profatur.

uiſſe; in ſuam adduxiſſe ſententiam; & eiuſdem linguæ ſocietate non coniunctum, eorum linguam intelligere. noſcere atque ea loqui. Sedes autem & domicilium, Turonibus, ubi rex habitare ſolebat, collocauit, ibi

Turonibus ſedem fixit.

templum publicè, gratis, ſtrenue eius ſocietati exædificatum eſt, totam denique Europam fere perbreui eius religio occupauit; cum nullorum ſolitariorum hominum vita æque horrida & arida ſit, ſuis interdixit ſociis, ne veſcerentur carne, ouis, lacte, caſeo, & cæteris, quæ in ſimili genere verſantur, exceptis grauiter ægris;

Sanctiones generales, quas ſuis præſcripſit.

nec pecuniam tangerent; vnis veſtimentis indui, tunicas non habere, voluit; deditque in perpetuum omnium rerum certa quadam præſcripta, quæ ſeruanti licet ſanctè viuere, Deo carum atque iucundum eſſe; eam denique diſciplinam dedit, & viuendi leges; quas ipſe obſeruabat; in aliis præcipiendo, ipſe ſibi exemplo erat. Talis ipſe, iiſque moribus, eaque mente fuit, quam veritas, & Christiana religio præſcribit; numquam epulatus eſt, edit, vel bibit opipare, vel apparate; ſed omnino modice ſemper & intra legem Christianam contemptiſſimis eſcis, & potionibus, pane, inquam & aqua & cum ſociis, & ſolus, vinum nec meracius, nec

Quanta viri Sancti in omnibus frugalitas.

cum aqua ſumpſit; ſemel ſingulis diebus capiebat cibum; idque poſt ſolis diſceſſum faciebat, numquàm ſolem occidentem cenatus vidit; cum corpus, & vires amittebat, herbis, & leguminibus ea reuocabat, ſeque ita reficiebat; corpus ſuum duriſſima opprimebat ſeruitute; nec vllam, fere quietis partem capiebat, cum non niſi ex laſſitudine dormiret; in ſolitudine, terra erat ei cubile, apud ſocios Calabros, tabula; in Gallia, ſarmenta, virgis, & funiculis ſeipſum nocte cœdebat.

Veſtitu non indulgebat; eo induebatur, non vt frigoris pelleretur vis, vel calorum moleſtiæ ſedarentur, ſed vt tegeretur tantum corpus. Veſtitus erat togatus, vſque ad talos demiſſus, laneus, aſper, plebeius, ſeruilis quo homines ruſticani indui ſolent, obſoletus; hæc veſtis erat ei tunica, erat toga, erat pallium, caligæ, ocreæ, calcei; numquam eam mutabat, niſi obſoletam:

diſ-

diſciſſam ipſe reſarciebat: mirabantur omnes, illum vno veſtitu tam diu lautum eſſe, nec male olere: veſtis enim quæ non mutatur, intolerabili odoris fœditate depellit omnes. Paulanus nec laborans ſudauit vmquam; bene olebat eius odor viuentis, & mortui iucundus, & ſuauis omnibus erat. Veſtem hanc ipſam obſoletam, & conſciſſam poſt mortem ciuibus ſuis teſtamento reliquit fecit hoc, vt aliquid ſui monumentum extaret in patria: cum ciues per nuncios, & per litteras maiorem in modum petiiſſent, atque ſumme contendiſſent, vt hoc faceret: cui quidē veſti magnus, diuinuſque honor pro tantis, & diuinis in homines muneribus habetur: cum certo ſciatur, multos qui pie, religioſeque illam contingerent, diuina à Deo munera recipiſſe: ſoccos, caligas, calceos, crepidas, vel ſoleas non habuit, nec vmquam vſus eſt: quamuis eius imaginem cum crepidis videamus, calciamentum erat ſolorum callum; omnia itinera nudatis pedibus confecit: viis aſperis, puluerulentis, æſtuoſis ineptis, & teterrimis, campos, montes, Siciliam, Italiam, Gallias, Hiſpanias, Germaniam hieme, & æſtate peragrauit: tantas regiones pedibus obiit: in equum omnino non aſcendit: non hiemali vi, non itinerum longitudine, non viarum aſperitate deterritus eſt, quo minus faceret in omne tempus cum res poſtularet: cœno numquam oblitus: nec lapide, arena glarea, aut ſcrupulo percuſſus eſt: per ſpinas, vepres, dumos, ſaxa, ſilices, niues, pruinas ei patefactum eſt iter: alpes tranſcendit: ſolis ardores, pruinas, niues, hiemalem vim ſine dolore perſerebat: numquam his obriguit: frigus, ſitim, famem, montiuagos ſiluestreſque curſus patiebatur: ſolis ardore non torrebatur, nec algens, aut æſtuans uiſus eſt. Otio numquam languit, ſemper occupatus erat, aliquid agebat: tempus fruſtra numquam contriuit: immortalem fructum ſemper edebat ex ſe languori, deſidiæque ſe non dedidit: nec propter deſidiam in otio vixit vmquam: à labore inuictiſſimū ſe præſtitit: à voluptate numquam uictus eſt, immo voluptatū titillatio in eo, ne iuuene quidem vmquam fuit:

Numquā ſudauit.

Quale monumentum ciuibus ſuis reliquerit veſtem quippe ſuā obſoletam & conſciſſam otia miraculis claret.

Qualiter itinera confecerit.

Reliqua vita eius ratio.

Diligentia.

Digitized by Google

nullis voluptatum blanditiis, aut aliqua rerum delecta-
tione animum molliuit; nihil vnquam horum Paulanũ
mouit. Homines, dicebat, ſub voluptatis regno, vbi nul-
la virtus conſiſtere poteſt, mentis aciem ab illis rebus, &
ad cæleſtia erigere nequeunt; nulla capitalior peſtis, quã
Continẽtia corporis voluptas hominibus à natura data eſt; mori
millies præſtaret, quam hæc pati; omnis præterita volu-
ptas pro nihilo eſt, quia poſtea nulla futura eſt, voluptas
abiit, conſcientiæ labes remanet. De ſumma animi, &
corporis caſtimonia nihil in tali viro dicere attinet; fuit
Caſtitas. eius corpus caſtiſſimum, animus incorruptus: quippe
qui virginitatem ſuam nunquam violarit, nec ore, nec
lingua, nec manu, nec vita inquinatus eſt; totum toto a-
nimo ſe Chriſto virginem virgini dediderat, & conſe-
crauerat; libidines domitas habebat, precibus, inedia,
pulſatione coh bu erat, ipſum congelaſſe, & frigore ri-
guiſſe, arbitratus eſſes.

Erat iuſtitia, modeſtia, humilitate Chriſtiana orna-
tus; ſuos ſocios minimos omnium religioſorum, ſe autẽ
illorum auctorem, & magiſtrum, quem Generalem vo-
cant, minimorum minimum vocari volebat; adeo hu-
Humilitas milis, & demiſſus erat, vt ſocietatis magiſter infimum re-
ligionis locum teneret, omnibus miniſtraret, triclinia
ſterneret, ad menſam conſiſteret, verreret, ſordes elue-
ret, tironum, & nouitiorum veſtes reſarciret, lauaret,
ſeruiliter & abiectè omnia faceret; ac officia, & munera
omnia ſeruilia exequi ſoleret: hoc, inquiebat, proprium
Generalis eſt, hæc fiebant à Chriſto, qui omnibus mini-
ſtrauit, ſibi autem miniſtrari non eſt paſſus; magiſtratus
erat verbo eius, re autem ſociorum.

Erat præclara, & incredibili ornatus patientia; quam
Patientia. infirmitas valetudinis, ſumma ſenectus, itinera, peregri-
nationes, hominum vexator, triſtiſſimorum temporũ
atrocitas, perturbationes, rerum difficultates, & alia mul
ta tentauerũt: iis incõmodis, & difficultatib. affectꝰ nihil
offendit, nec ſibi, nec Deò nuſquam incurrit; quidquid
accidebat, fortiter, & patienter ferebat, & homini, &
Chriſtiano accidiſſe, meminerat. Extiterunt multi eius
virtu-

Digitized by Google

virtutis hoſtes, laudis inuidi, ſanctitatis obtrectatores, homines & natura maleuoli, & maledici, qui ſummam laudem ei dabant vitio, culpæ; omnia maledicta in eius vitam coniiciebant; omnia ei tribuebant ignauię, ſtultitiæ, inſaniæ, inani oſtentationi, ſimulationi, & diſſimulationi; ex iis, quæ benignus Deus eſt illi largitus, nonnullorum hominum perfidia aliquid detrahebat, falſa illum opinione, & hominum errore commendatum eſſe, dicebāt. Ipſe, quanquam incredibilis erat hominum peruerſitas, variiſque calumniis res per obtrectatores maleuolentiſſimos extrahebatur, de vetere tamen illa ſua, diuturnaque ſententia, his hominibus non eſt depulſus, imo quem curſum à prima ætate ſuſceperat tenēdo, cōfecit; magno, & excelſo animo eos deſpiciebat; patientia mitigabat, & frangebat omnes; vt, tametſi Paulano obtrectauerunt, erratum tamē poſtea ſuum agnoſcentes, de ſententia decederent; & quod beatum Paulanum offenderint, ſe furioſè id feciſſe, dicerent, atq; eſſe ſic locutos, ſe pœniteret; Paulanum cantarent, eius ſummam integritatem, ſingularem innocentiam, virtutes, laudes celebrarent, eius factorum eſſent prædicatores. Animo ſemper ſic excubabat: vt nihil improuiſum ſibi accidere potuerit; in corporis, & animæ vigiliia manebat, & ſtabat; nuſquam diſcedebat, oculos à Deo non deiiciebat, ne hominum vexator vim aliquam inferret, vel malum aliquod ſibi accideret, vel in animum irrūperet, & in ſenſus, & in mentem irreperet, nullus aditus relictus erat fraudi, inſidiis, maleuolentiæque hoſtium, qui infirmitatem noſtram tentare, & in fraudem impellere nos ſolent, omnes obſtricti erat; itaque integrum ſe caſtumque ſeruauit,

Manſuetudo.

Cuſtodia cordis ac ſenſuum.

Vita horrida, & in ſolitudine acta erat ei cordi, omne ſolitarium amabat, celebritatem oderat, homines fugiebat, à corpore, ab omni negotio, tanquam contagione terrena, ſe ad Deum ſeuocabat: apud ſocios hortus erat ei ſolitudo, & receſſus, quem aliis, non ſibi, Deum animo intuendo, & precando, colebat, non parum tamen humanitatis habuit, ad ſe enim adeuntes hi-

Amor ſolitudinis.

Humanitas. tes hilare excipiebat, ſummam humanitatem, ſumma cum ſeueritate iuncta tribuebat. Erat moribus ita temperatis, moderatis, & ſuauiſſimis, vt nemo eius congreſſum, vel facilitatem deſiderauerit; niſi forte cum eum alte ſpectaret, & ad cælum contueretur: nemo temperatior, nemo iuſtior, nemo ad lenitatem propenſior; nemo comodior, nemo comior, nemo moderatior ad omnem humanitatis rationem. Paulanus in omni ſermone omnibus erat affabilis; eius comitas, & ſermonis affabilitas hominum conciliabat animos: qui ad illum adibant, eius admirabili, melle dulciore, ſuaui, & miti oratione delectabantur, ducebantur, & voluptate quadam perfundi fatebantur: credebant, aſſentiebantur, probabant quæ ab illo dicebantur: ægris vel animo, vel corpore ſubueniebat: eius auxiliũ fruſtra nunquam implorauit aliquis.

Omnibus omnia factus, vt omnes lucrifaciat. Superbis, quiq. inſolenter efferebant ſe, mortalem, incertam, & miſeram, qua nati ſumus, conditionem demonſtrabat; vitamq. noſtram omnibus fortunæ telis propoſitam eſſe: quæq. non poſſumus recuſare, hominibus ſolere accidere: afflictos miſeros, fractos, calamitoſos, erumnoſos erigebat, recreabat, conſolabatur: fletum, moleſtias, ægritudines, dolorem abſtergebat: in Dei exſpectationem adducebat: de diuitiarum, & rerum humanarum omnium contemptione, ac deſpicientia, Chriſtiane, & diuinitus cum ijs loquebatur: vt conſequendæ, colendæq. virtutis, & amplectendæ religionis ſtudio omnes incenderet, quantum denique poterat, omnes adiuuabat.

Encominũ contemplationis. Dei contemplationem omnibus rebus anteponebat. Conſideratio, dicebat, & contemplatio Dei eſt naturale quoddam noſtrorum animorum; quaſi pabulum: hæc eſt vera, & perpetua voluptas: hæc felicitas, & ſumma beatitas. homo Dei, contemplator præ ceteris hominibus eſt profecto, tamquam qui ex alta turri homines humi iacentes, ſtratos, ambulantes deſpiceret: hos vt puſillos, & ſeipſis breuiores (ſic enim videntur, licet non ſint) aſpiciendo contemneret. Deus ceteras

ani-

animantes abiecit ad paſtum : ſolum hominem humo excitatum celſum;& erectum conſtituit:& ad cæli,quaſi cognationis, & domicilij priſtini conſpectum excitauit,vt cælum intuens,Dei notionem poſſit capere.Sunt enim è terra homines, non vt incolæ atque habitatores, ſed quaſi inquilini ſpectatores rerum ſuperarum, atque cæleſtium : quarum ſpectaculum ad nullũ aliud genus animãtium pertinet. Hæc & alia Paulanus dicebat: qui dũ animo Deũ contemplatur,biduum,vel triduum, ita ieiunus erat, vt ne aquam quidem guſtaret, & hoc nimium ſæpe faciebat: ſocij, triduanam eum inediam ferre teſtabantur: nam, cum cibum, hoc eſt, panem,& aquã in eius cubiculum introferrent,poſt diẽ tertium quæ tulerant, integra reperiebant: eius animus ad Deum, cælum, eius pulchritudinem contemplandũ intentus erat: ante lucem ſurgebat: diluculo in templũ veniebat ad Deũ precandum: dabat deinde operam ſacerdotibus preces tum legentibus, tũ memoriter pronunciantibus, vt in templis quotidie feri ſolet. Factis rebus diuinis, in cubiculũ ſe recipiebat, memoria repetebat omnia,& memoriter enunciabat quæ in templo audierat: deinde cæleſtia, quæque conſideratione digna ſunt, ſummo otio ſecum ipſe conſiderabat, & contemplabatur : ad hæc auditato inflammatus, cura, & omni ſtudio rapiebatur: hoc interim ſpatio cæleſtes Dei miniſtros ad eum deſcendere, & vna Deo carmina canere, ſocij audiebant: qui ſæpe extra fores erant, & illis canentibus operam dabant, & dulcem ſonum efficere concentum,& aures ſuas,aſſeuerabat,complere.

Quare Deus hominem erectum creauerit.

Quomodo ſeſe ad Contemplationem præpararit, & in ea ſe habuerit.

Viſitatur ab angelis.

Hac voluptate, his rebus cum frueretur, ſtatoribus, qui ad fores cubiculi clauſas adſiſtebant, & Carolum VIII, Gallorum regem aduentare, atque prope adeſſe, clamabant,præ cæleſtibus omnia terrena irridens,& contemnens nihil reſpondit: à ſacerdote deinde cum de omnibus confiteretur,quid fuerit cauſſæ,cur Regem in cubiculum non admiſerit, interrogatus de hac ipſa re narrauit,& ſe indicando rem demonſtrauit,

Habu-

Digitized by Google

Claruit prophetiæ ſpiritu.

Habuit diuinationem, eratq. in eo quiddam diuināſ, & præſentiens, nec vnquā errauit, prædixit enim maxime Aloyſię, Franciſcum II. Regē ſe generaturam. Neapolitanis, quod ſupra diximus, eam vrbis Neapolis partem, vbi templum ipſe ædificabat, quæ vrbis ſentina eo tempore erat, fore celeberrimam, vtq à ſummis viris habitetur: multis ſcelere aſtrictis, quos per ſe turpitudo ipſa fœditate ſua non deterrebat, nec maleficiorum, magnorumq; delictorū conſcientiæ ſtimulabant, & ſcelera ſua in occulo latere credebant, commiſſa enūciabat: de quibus cū illis tantum loquebatur, ſe ſua cōſcientia eorum ſcelus; & fraudem conſtrictā tenere dicebat: culpæ conſcios indicabat: vt multos à turpi conſilio, à furore, à ſcelere, à morte ad vitam: à deſperatione ad ſpem ſua voce, ſuiſq. verbis reuocauerit.

Maximos peccatores conuertit.

Fuit ad reſpondendum promptus: quodam tempore erat Paulæ, ad templi, cuius aditus apertus erat, valuas adſiſtebat, ecce qui è lictorum manibus fugerat, innocens ſe capitis accuſatum demonſtrat Paulano huius rei non inſcio: & ſe, vitamq; ſuam ei religioſe commendauit: hoc vnum extimeſcens, ne in carnificū manus incideret, in quæſtione aliquid falſi tormētis dicere cogeretur. Paulanus permiſit, vt in templo reus deliteſceret: quo vix ingreſſo apparent, præſtoq; ſunt lictores, qui reum de manibus amiſerant: ex Paulano ſciſcitantur de malefico, qua iuerit via: dubitabat Paulanus quid ſibi eſſet agēdum, cū ſciret, nihil eſſe cauſſæ, cur chriſtianus vir mentiatur, hoc nobis cōceſſum non eſt, quamuis nos ipſos, parentes, vniuerſi generis ſocietatem in extremum vitæ diſcrimen veniſſe, videamus. Itaque cum verebatur, vt reus innocens torqueretur, & damnaretur fortaſſe, vel in tormentis necaretur, tum in eo liberando, orationis vanitatem adhibere nolebat: vtrumlibet eligatur, vtrumque peſſimum eſt: ſed ipſe quod neutrum eſt, effecit: manus enim in veſtis manicam immittens, dixit. *Nemo per hanc iter fecit.* & hoc quidem geſtu effecit, vt ſolemus, cum viam alicui monſtramus: ille de veſtis manica loquebatur, non de via,

Qua praxi innoxium à mortis diſcrimine liberârit.

via, vt lictores interpretati ſunt: hac erat mente: nam illud verbum, Hanc; in vtramq. rem valet: ſed lictores verba, non rem ſpectantes, finem rei perſequendi fecerunt, & ita eſſe, ſibi perſuadentes redierunt ex itinere; nã Paulanus maxima auctoritate omnia dicebat: omnia ei credebantur: eius auctoritas ſemper apud omnes multum valuit: niſi, ſi quid re, atq. dictu inopinatũ, aut incredibile facturus eſſet. Ita Paulanus innocentẽ, qui non procul aberat à periculo, integrum, incolumemq. ſeruauit, nec à mendacio contra verum ſtetit.

Conſtitutio eius corporalis qua

Statura non fuit excelſus, corporis mediocris habitus, forma illiberali, vultu agreſti, corpore aliquantulũ curuato, naſo leuiter depreſſo, bene capillatus, & barbatus, capillo & barba horrida, robuſtus, & valens; ibat cũ bacillo ſemper, præſertim ſenex.

In hac vitæ perpetuitate ſanctiſſimè actæ ſibi ipſe ſemper conſtitit, nec vllo officio claudicauit, à ſeſe nũquam diſceſſit. ſibi ipſe durum & agreſtem ſe præbebat, vt nec auſterior, nec grauior eſſe potuerit: tamen ſocios ab errore auertebat: qui contra legem chriſtianam commiſerant, & ſeipſi corrigebant, tanta pœna eos afficiebat, quanta æquitas, & humanitas chriſtiana patitur: pœna ſemper erat minor, quam culpa: nihil acerbum, nihil amarum nihil crudele in illo erat: omnia clementiæ, manſuetudinis, & humanitatis plena: cuiuſuis, inquiebat, hominis eſt errare, nullius in errore perſeuerare, niſi inſipientis.

Æqua diſciplina vſ. ſemper.

Cum decurſo huius vitæ ſpatio mortem ſibi appropinquare, & tempus iam eſſe, quo Deus coronam ſibi imponeret, animo ſentiret, ſocios omnes, qui Turonibus illo erant tempore ad ſe vocatos, ad concordiã primum cohortatus eſt, vt concordiſſime viuerent: caritas, quæ inter ipſos erat, nulla dirimeretur re: mutuam ſociis voluntatem tribuerent: ſanctæ ſocietati, & religioni, qua ſeipſi abſtrinxerant, ſeruirent: ab ea numquã declinarent: conſtanter in eo ſtatu manerent: animoſe, grauiter, ſimpliciter, fideliter, ac amice viuerent: libere, & conſtanter ſe gererent. Religioſorum verecundiam,

Quid circa tempus obitus.

Digitized by Google

Saluberrima ſuis dat ſalutis monita.

diam leges & ſeipſos integros & caſtos ſeruarent: magnum quiddam ſuſceperunt ac profeſſi ſunt, nec contra facerent, quam profeſſi & polliciti ſunt: nec pecuniæ auiditas vmquam eos teneret, cum nullum ſit vitium teterius, quam auaritia: & nihil tam ſanctum; quod non aliquando auaritia comminueret, & violaret; Religionis magiſtros, ſicut alterum parentem obſeruarent, diligerent, amarent: quod ſi ab hac mente non diſceſſerint, ſanctitatis exemplum omnibus erunt: piorum ſanctorumq. ſedem & locum conſequentur. Deinde nominatim protulit ſucceſſorem, qui vicarius ſuo munere ſuccederet ſuas partes ab ea hora ſuſciperet vſque ad annum, cum omnium ſociorum concilium Romæ habebitur: totius ſocietatis magiſter delectus; cunctis vniuerſæ ſocietatis ſuffragiis fiet. Hac erat Paulanus prouidentia, caritate, amore, atque pietate; vt viros qui in fide, clientelaq. ſua erant, poſt mortem curæ haberet: ſicut prouidus, piuſq. parens, qui filiorũ curam abiicere nolit.

Succeſſorem nominat.

Prouidentia eius.

Hanc vitam egerat, eratque idem beatus Franciſcus Paulanus qui fuerat ſemper, cum annos natos XCI. alacer, ac omnibus lætitiis lætus, tota enim eius vita fuit commentatio mortis, & pridie eius diei; æſtu febrique quartum diem iactatus, pedibus in templum iuiſſet; & cum cæteris ſociis corpus Chriſti cepiſſet, Turonibus migrauit cœlum III. Non. April. anno poſt natum Chriſtum MDVII. Pontifice maximo Iulio II Regnante Maximiliano in Auſtria; in Gallia Ludouico xii. Neapoli.

Nonagenarium anno maior. fato feliciter fungitur.

Tempus obitus eius

Dies hic Chriſtianis erat funeſtus: cum eo de necis Chriſti memoriam ſacris anniuerſariis ſumma religione colerent.

Illico fama à Turonibus manauit, beatum Franciſcum Paulanum vixiſſe: conſtabatque iam inter omnes, tum inde tutam, & beatam cum Deo vitam in cœlo viuere. Tota Gallia fere Turones conuenit viſendi cauſſa corporis beati Franciſci Paulani nondum humati; nam vndecim ipſos dies hanc ob cauſſam in templo inſepultum iacuit ſemper bene olens: venerabantur, oſculabantur

bantur omnes illud corpus, in quo multos annos diuinus ſpiritus inſederat. Paulanum appellabant, & ei ſe ſubmittebant, ſupplicabant, eius fidem implorando, petebant, vt quorum miſericordiam viuus in terris ceperat, nunc beatus in cœlo eandem iis tribueret, & impartiret: nec ſine cauſſa faciebant hoc: plurimas enim res per illud corpus impetrabant: quicunque ſe Paulano commendabant, auxilium habebant, ſubleuabanturque ab eo. Paulanus præſens ſuo nomine, ſuoque auxilio illos defendebat: opem, & ſalutem omnibus indigentibus ferebat. Cæci, muti, à ſempiternis hoſtibus vexati, elephantiaci, claudi debiles, ægri ſanabantur: data eſt ſanitas multis, qui inciderant in inſaniam: veſani furioſi, animam agentes, à furore, à morte reuocabantur: non ſolum eo in loco, ſed vbicunque terrarum Paulanum inuocabant: fiebant denique ea, quæ olim minus, vel inſolenter, & raro facta eſſe, ac contigiſſe, ſcimus a is enim B. Paulanus eſt, qui omnium, Deo adiuuante, caſum leuat, omnibus ſubuenit, ita cuique potiſſimum auxiliatur, vt is maxime opis indigeat, & ſibi fiduciam habeat.

Sacrum cadauer in quanta veneratione habitum.

Inſignibus miraculis paſſim clarum.

Ad noſtrum inſtitutum non pertinet, reliqua omnia miracula & oſtenta, quæ Paulanus, tum in hac vita manens, tum profectus fecit, dinumerare, ſiquis tamen cupit ea cognoſcere, loquatur cum ciuibus Paulanis, vel ex diplomatibus, priuilegiis, & ex actis publicis, vnde hæc deprompta ſunt, ſcire poterit: quæ omnia ſcripta ſunt, cum Leo X. Pontifex max. quæſtionem tulit, vt de B. Franciſco Paulano quæreretur, & à grauiſſimis viris, Cardinalibuſque de his rebus legatis de omnibus rebus doctus Antiſtitum, Cardinaliumque decretum, quod ſecundum B. Franciſcum Paulanum factum erat, probauit Kalend. Mai. cIↄ.IↄXIX. & ſuo chirographo, ſuoque ſigno vſus confirmauit, & nominatim de ipſo beato Franciſco decreuit, vt in ſanctorum quos vocant confeſſores dum mai. numero à chriſtianis veneraretur & coleretur: eiuſq. dies feſtus anniuerſarius agitaretur, IV. Non. April. quo die ex hac vita cedens, in cœlum aſcendit.

Tempus Canonizationis eius.

VITA

Digitized by Google

Baron. in Not. Mar. Rom. & Tom. 9. Annalium

VITA S. NICETAE ABBATIS, EX ea quam ſcripſit Oratione funebri Theoſterictus, eius diſcipulus. Exceßit è viuis vir ſanctus non multo poſt Annum Domini 821. quo exilio ſolutus, libertati redditus fuit cum alijs à Michaële Balbo Imperatore.

3. Aprilis.

QVamquam ſancti omnes præter ſupernam illam patriam Hieruſalem vix aliam nouerint, & ciuitatem in terris ſtabilem nullam habuerint; ideoque parū aut nihil nobis conferat ſi genus eorum & patriam inquiramus, tamen quia ita natura comparatum eſt, vt ex præclaris virorum geſtis decus aliquod ac ornamentum patriæ noſtræ accedere credimus, nequaquam ea ſilentio in hoc Sancto præterire volumus. Genuit itaque B. Nicetam Cæſarea Bithyniæ, ac diu multumque egregiis ipſius recte factis ſeſe oblectauit. Pater eius Philaretus, diuinæ pietatis admodum ſtudioſus, nullam non pro filio curam ac diligentiam ſuſcepit, vt optimis ſanctiſſimisque imbutus diſciplinis, multorum expectationi ſatisfaceret. Tanto namque perfectioris vitæ ſtudio pater flagrabat, vt minimè dubitauerit monaſticæ vitæ rigorem profiteri; mater enim octauo à partu die, vitam hanc cum beata morte commutauerat.

Patria S. Viri.

Adhibetur litteris.

Pater eius poſt obitū vxoris fit monachus.

Fuit igitur puer apud auiam ſedulò educatus, & ætate paululum progreſſus, literis à patre traditus; quas ille laboris amantiſſimus breui memoria complexus eſt, prorſus vt integrum Dauidis Pſalterium probè teneret, atque ex eo omnes vitæ actiones ad diuinæ legis diſciplinam ſanctè ad modum componeret. Quibus initiis pater mirificè delectatus, eum ipſe Deo dicauit, & ſancto illius ſeruitio ita omnino addixit, vt æditui in Eccleſia locum teneret. Quod munus cum tanta prudentiæ ac ſanctitatis opinione adminiſtrabat, vt omnes in ſui admirationem vehementer pertraheret. Diuina eloquia nocturna pari ac diurna terebat manu, iiſque mētem

Didicit Dauidis Pſalteriū memoriter.

Fit Aedituus.

aſſiduo paſcebat, prorſus vt rebus omnibus terrenis ca lcatis, viam omnem modumque exquireret, quo ad ſummum virtutum omnium faſtigiũ peruenire poſſet. *Anhela-bat perfe-ction.*

Tandem cum varias viuendi rationes animo pertractaſſet, placuit vita cælibe ac perturbationibus vacua electa, monaſticam diſciplinam arripere. Omnibus igitur amicis ac conſanguineis valere iuſſis, dulcique patria relicti, abijt ad Stephanum quendam, cum vitæ ſanctitate tum ipſa inprimis canicie admodum venerandum; qui iuxta vrbis Cæſareæ torrentem, ſolitariam in rebus aſperis ducebat vitam. Huic ſe Niceta cum in diſciplinam tradidit, tam egregium ſe athletam in ſpirituali paleſtra præbuit, vt cum ipſo pene magiſtro de vitæ ſanctitate certare videretur. Vnde ſenex ille alacri eius ſtudio permotus, auctor illi fuit, vt in cœnobium aliquod ad multorum eruditionem ſe reciperet. Cuius vſus conſilio Niceta, precibus eius pro viatico ſumptis, abijt ad Medicij monaſterium, cui tunc temporis ſanctiſſimus Pater Nicephorus præerat; à quo benigne admodum ſuſceptus, & in diſciplinam libenter admiſſus eſt. *Vitam cō-plectitur cænobiticã.*

Hic vero, quanta quamq; eximia animi fortitudine, impotens hoſtium impetus, & omnes motus ratione vacuos repreſſerit, vix vllis verbis explicari poteſt. Et quidem inprimis aſſidua mortis meditatio ei ob oculos verſabatur. Ventrem extrema neceſſitate egregie domabat, ac parum à cibis abſtinere exiſtimabat, niſi ab omni terreno affectu ſeſe remoueret. Nulla erat in eo furoris perturbatio, nullus iracundiæ aut ſimultatis effectus, nulla ocioſi ſermonis opinio, ſed omne ipſius ſtudium aut diuinorum eloquiorum meditatio, aut ſolertes ad Deum preces erant. *Mortis meditatio aſſidua illi.* *Item alia exercitia.*

Cum igitur paſtor ipſe, tantis eum virtutibus conſpicuum cerneret, dignum reputauit, qui ſacerdotali initiatus dignitate, ad aliorum ſalutem operandam promoueretur. Nec mora; miſſus ad Tharaſium Conſtãtinopolitanæ Sedis Patriarcham (qui eum dignitatis gradum multis virtutibus adornabat) ad presbyterij *Ordinatur presbyter.*

Præficitur monaſterio

honorem libens ab eo prouectus fuit, ſtatimque domum reuerſus, monaſterii gubernacula ſuſcipere coactus eſt; quæ ille tanta prudentia ac dexteritate tractauit, vt plurimi fama virtutum eius excitati, ad eum confluerent, lætique eius ſeſe diſciplinis ſubderent. Itaque paucis admodum annis, ſacra illa fratum ſocietas ad centeſimum numerum excreuit; quos peritus gubernator ad portum ſalutis, mira omnium gratulatione dirigebat.

Societati, qua ad 100. fratrum numerum excreuit.

Hinc factum eſt vt præter alios Athanaſius quidam, exemplo virtutum eius prouocatus, mundo renunciarent; quod ſane vel ipſos etiam Angelos in admirationem pertrahere potuit. Erat enim Athanaſius ille, cum literarum cognitione egregie imbutus, tum minime vulgaribus decoratus honoribus; ideoque patri ſuo inprimis charus. Hæc autem cum animo maximo iuuenis contempſiſſet; & præter expectationem omnium, ad monaſticæ vitæ diſciplinam totis viribus aſpiraret, pater per vim eum è cœnobio extractum habitu religioſo ſpoliauit, & inuitum ſuperbas veſtes reſumere compulit. At iuuenis, cuius animus altas iam in Chriſti amore radices egerat, ſic fere patrem affatus eſt, Putâſne ô pater ſericis iſtis veſtibus animi mei propoſitum labefactandum? Vniuerſum ego mundum contempſi, omnemq; eius ornatum ſtercora reputaui, & tu exiſtimas me inani quodam veſtium cultu ſuperandum? Hæc cum dixiſſet, ſerica illa indumenta in quatuor partes dilacerauit. Quod cernens pater, aliis eum veſtimentis induit, nullumq; non mouit lapidem, vt aliqua ſaltem huius mundi gloria animum eius titillaret. At iuuenis maiori animi altitudine ſecundo ea diſcidit, & nudus, tota mente in Chriſti vulneribus, & extrema, quam pro nobis paſſus eſt, ignominia exultauit. Ea re commotus vehementer pater, tanta in filium crudelitate deſæuiit, tantisq; tergum eius plagis affecit, vt ſumma medicorum arte, vix ad priſtinam ſanitatem reuocari potuerit. Hac tentatione deuicta, iuuenis non dubitauit patrem certiorem facere, ſe nullis ſuppliciis, etiamſi membratim diſſe-

Athanaſius vir celebris & doctus.

Niceta virtutibus permotus fit monachus.

Athanaſii propoſito pater reluctatur.

Athanaſii conſtantia.

Dirè à patre flagellatur.

Digitized by Google

diſſecaretur; ab inſtituto pietatis curſu retrahendum eſſe. His auditis pater, filii pietatem admiratus ingemuit, ac lachrimis totus infuſus ſic filium eſt affatus; Vade mi fili, vade, & iter illud ad Chriſti gloriam & animæ tuæ ſalutem præclare ſuſceptum conſtanter perfice. Chriſtus tibi opem ferat, teque ab omnibus laqueis diaboli eripiat.

Pater eius reſipiſcit.

His patris ſui verbis, Athanaſius tanquam calcaribus quibuſdam ad curſum concitatus, iterum ſe ad Nicetam recepit. Nicetas autem totis eam in rem viribus incumbebat, non modo vt commiſſum ſibi gregem in officia contineret, ſed vt arduam virtutis ſemitam, ſumma cum alacritate conficeret, atque omnes labores pro Chriſti gloria & animarum ſalute ſuſceptos, leues iucundiſſimosque eſſe ſentiret. Ad mundi contemptum atque laborum omnium tolerantiam, dictu mirum eſt, quam admirandis eos ſermonibus excitabat; prorſus vt diſcipuli eius inflammatis animis ad ardua quæque ruerent, neque vllis difficultatibus, à ſummo perfectionis ſtudio impediri poſſent. Non patiebatur vnquam pius Pater, aliqua triſtitiæ nube pios diſcipulos inuolutos eſſe. Sæpe noctes integras, in vno aliquo priuatim conſolando inſomnes ducebat. Singulorum animi affectiones prudenter conſiderabat, & omnibus omnia factus; omnes lucrefacere ſtudebat. Erat eius corpuſculum vigiliis ac ieiuniis adeo exhauſtum, vt propter ſummam imbecillitatem vix loqui poſſet. Tanta namque virtute continentia amplectebatur, vt panem etiam & aquam in menſuram ſumeret.

Eximia Nicetæ, in gubernando monaſterio, prudentia.

Admiranda eius abſtinentia.

His rebus diuinus Pater egregie excellens, multis miraculorum virtutibus clareſcere cœpit. Erat in confinio monaſterii infans à natiuitate mutus, qui ad virum ſanctum adductus, precibus eius & ſigno Crucis munitus, protinus loquelæ beneficium conſequutus eſt. Frater quidã, quotidianis monaſterii ſeruitiis deputatus diaboli malitia ad amentiam & inſaniam impulſus erat; quẽ pius pater vnius diei ieiunio omnibus indicto,

Precibus & ſigno Crucis, ſanat multum.

Ieiunio oratione & ſancto oleo, a mente reſtituit.

oleo ſancto & precibus ſuis, in priorem ſtatum reſtituit. Fratrem quoq; atroci dæmonio obſeſſum, & grauia multa ab eo perpeſſum, prorſus vt omnes eum à dæmone lacerandum putarent, precibus ſanauit, & ſigno ſalutiferę Crucis dæmonem eiecit, fratremque integrę ſanitati reſtituit.

Oratione & ſigno Crucis dæmone expellit.

Notent & obſeruent hanc prudentiam intractandis animorum morbis confeſſarij.

Magna perfectio eius.

Quam vero egregius in animi morbis curandis idē Niceta extiterit, nullis verbis explicari poteſt. Etenim ex ipſo motu atque habitu eos, qui prauis agitabantur cogitationibus, dinoſcebat. Porro ſi quem grauiori aliquo delicto obnoxium cernebat, hunc remotis arbitris, ad clariorem facinoris admiſſi cognitionem pijs monitis & exemplis, & ita prudenter corripiebat, vt memor fragilitatis humanæ, ſe quoque ſimiliter vel etiam grauius labi poſſe recordaretur; ſummaque diligentiam præcauebat, ne abūdantiori triſtitia eiuſmodi homo abſorberetur. Omnibus erat mitis, omnibus amabilis, omnibus iucundus & hilaris, comis & ad audiendum facilis; miſericors, facilis ad communicandum totus charitate plenus, totus humilitate refertus, totus manſuetudine, & omnibus ſincere virtutibus abundans. Tota denique vita ad proximi ſalutem & vtilitatem deſtinata fuit.

Athanaſius moritur, eiuſq; ſanctitas apparet.

Item Nicephorus.

Interea Athanaſius qui Patris Nicetæ onus pari cura ac vigilantia ſuſtentabat, vita functus eſt, & ad beatam immortalitatem lætus migrauit; è cuius pectore, ſupra monumentum arbor cypreſſus nata, multis, morbis oppreſſis, ſanitatem ſuis frondibus præſtitit. Nicephorus quoque, cuius pietate & ampliſſimo beneficio monaſterium hoc conſtitutum fundatumque erat, eodem fere tempore diem obijt; quo tempore totum regiminis pondus, ſolis Nicetæ humeris incubuit; qui fratrū adactus precibus, & pijs obteſtationibus victus, non tam præfecturæ dignitatem, quam ingens dignitatis onus ſuſcepit.

Nam iiſdem temporibus, diabolus nouas quaſdam hæreſes excitauit, ijsq; graues admodū, longe lateq. in terris, diſſenſiones ſeminauit. Multo.n. maiorę contentione,

tione, quam ante a vnquã, pium ſacrarum imaginũ vſũ è terris eliminare, omneq; pietatis ſtudium, ſempiternis tenebris inuoluere nitebatur. Imperium adminiſtrabat Leo Armenus, homo omni impietate cõtaminatus, Leonis Iſaurici & Conſtantini Copronymi ſectator; qui, omnes veræ, orthodoxæque fidei propugnatores, vel exilio multabat, vel multis iniurijs ac calumnijs oneratos, vitam ipſa morte acerbiorem, in medio nationis prauæ exigere cogebat. Eo tempore, acerbi veritatis perſecutores, cum omnem longe lateque dominandi impunitatem adepti eſſent, Nicephoro Conſtantinopolitanæ Sedis Antiſtiti in exilium pulſo, Theodotum quendã, ex eorum numero qui Spatharij dicuntur, hominem leuiſſimum, Patriarcham ſubſtituerunt; quo præſide concilium quoddam Iudaicum coegerunt; in quo ſanctiſſimos Patres, ab impijs eorum decretis diſſidentes, humi proſtratos pedibus conculcarunt, multiſque dictu horrendis contumelijs affecerunt.

Iconoclaſtarũ hæreſis exurgit.

Iconoclaſtarũ rabies in ſanctos Patres

Poſt Epiſcopos autem hoc modo exceptos, primarios inſignium monaſteriorum duces aduocarunt; inter quos & diuinum patrem Nicetam. Hos primum varijs aſſentationibus verſutiſſimo modo inuentis, in fraudẽ atque peſtẽ inducere conabantur; ſed cum omnes conatus eximia eorum prudentia deluderentur, illi in furorẽ ac apertam vim prorumpentes, in diuerſos carceres eos compegerunt, eorumque virtutem & conſtantiam diuturnis carceris ſqualoribus frangere tentarunt. Erat tunc ſanctus Niceta in carcerem male olentem & ſordidum valde coniectus, prorſus vt ſi alia pœna non acceſſiſſet, ſatis hæc condemnatio ad ſupplicium valeret.

Patres ſancti in carceres conijciuntur.

Poſtquam vero dies non paucos in tetro carcere non ſine maximis corporis incommodis exegiſſet, Imperator eum exilio in Orientis partibus damnauit, & in caſtello quodam, quod Maſalcon dicebatur, ſeruari iuſſit. Erat iam media hyems, cum ſanctus Pater, antea, itineris laboribus plane fractus, cum frigore ac niuibus, omnibus aeris iniurijs expoſitus, certare cogebatur. Accedebat, quod is qui virum ſanctum in exilium

S. Niceta, poſt carceris ſqualores, exilio multatur.

Digitized by Google

Claruit prophetia ſpiritu.

Habuit diuinationem, eratq. in eo quiddam diuinũ, & præſentiens, nec vnquã errauit, prædixit enim maxime Aloyſię, Franciſcum II. Regẽ ſe generaturam. Neapolitanis, quod ſupra diximus, eam vrbis Neapolis partem, vbi templum ipſe ædificabat, quæ vrbis ſentina eo tempore erat, fore celeberrimam, vtq à ſummis viris habitetur: multis ſcelere aſtrictis, quos per ſe turpitudo ipſa fœditate ſua non deterrebat, nec maleficiorum, magnorumq; delictorũ conſcientiæ ſtimulabant, & ſcelera ſua in occulo latere credebant, commiſſa enũciabat: de quibus cũ illis tantum loquebatur, ſe ſua cõſcientia eorum ſcelus, & fraudem conſtrictã tenere dicebat: culpæ conſcios indicabat: vt multos à turpi conſilio, à furore, à ſcelere, à morte ad vitam: à deſperatione ad ſpem ſua voce, ſuiſq. verbis reuocauerit.

Maximos peccatores conuertit.

Fuit ad reſpondendum promptus: quodam tempore erat Paulæ, ad templi, cuius aditus apertus erat, valuas adſiſtebat, ecce qui è lictorum manibus fugerat, innocens ſe capitis accuſatum demonſtrat Paulano huius rei non inſcio: & ſe, vitamq; ſuam ei religioſe commendauit: hoc vnum extimeſcens, ne in carnificũ manus incideret, in quæſtione aliquid falſi tormẽtis dicere cogeretur. Paulanus permiſit, vt in templo reus deliteſceret: quo vix ingreſſo apparent, præſtoq; ſunt lictores, qui reum de manibus amiſerant; ex Paulano ſciſcitantur de maleſico, qua iuerit via: dubitabat Paulanus quid ſibi eſſet agẽdum, cũ ſciret, nihil eſſe cauſſæ, cur chriſtianus vir mentiatur, hoc nobis cõceſſum non eſt, quamuis nos ipſos, parentes, vniuerſi generis ſocietatem in extremum vitæ diſcrimen veniſſe, videamus. Itaque cum verebatur, vt reus innocens torqueretur, & damnaretur fortaſſe, vel in tormentis necaretur, tum in eo liberando, orationis vanitatem adhibere nolebat: vtrumlibet eligatur, vtrumque peſſimum eſt: ſed ipſe quod neutrum eſt, effecit: manus enim in veſtis manicam immittens, dixit. *Nemo per hanc iter fecit.* & hoc quidem geſtu effecit, vt ſolemus, cum viam alicui monſtramus: ille de veſtis manica loquebatur, non de

Qua praxi innoxium à mortis diſcrimine liberârit.

via,

Digitized by Google

via, vt lictores interpretati ſunt: hac erat mente: nam illud verbum, Hanc; in vtramq. rem valet: ſed lictores verba, non rem ſpectantes, finem rei perſequendi fecerunt, & ita eſſe, ſibi perſuadentes redierunt ex itinere; nã Paulanus maxima auctoritate omnia dicebat: omnia ei credebantur: eius auctoritas ſemper apud omnes multum valuit: niſi, ſi quid re, atq. dictu inopinatũ, aut incredibile facturus eſſet. Ita Paulanus innocentẽ, qui non procul aberat à periculo, integrum, incolumemq. ſeruauit, nec à mendacio contra verum ſtetit.

Conſtitutio eius corporalis qua.

Statura non fuit excelſus, corporis mediocris habitus, forma illiberali, vultu agreſti, corpore aliquantulũ curuato, naſo leuiter depreſſo, bene capillatus, & barbatus, capillo & barba horrida, robuſtus, & valens; ibat cũ bacillo ſemper, præſertim ſenex.

In hac vitæ perpetuitate ſanctiſſimè actæ ſibi ipſe ſemper conſtitit, nec vllo officio claudicauit, à ſeſe nũquam diſceſſit. ſibi ipſe durum & agreſtem ſe præbebat, vt nec auſterior, nec grauior eſſe potuerit: tamen ſocios ab errore auertebat: qui contra legem chriſtianam commiſerant, & ſeipſi corrigebant, tanta pœna eos afficiebat, quanta æquitas, & humanitas chriſtiana patitur: pœna ſemper erat minor, quam culpa: nihil acerbum, nihil amarum nihil crudele in illo erat: omnia clementiæ, manſuetudinis, & humanitatis plena: cuiuſuis, inquiebat, hominis eſt errare, nullius in errore perſeuerare, niſi inſipientis.

Æqua diſciplina vſ ſemper.

Cum decurſo huius vitæ ſpatio mortem ſibi appropinquare, & tempus iam eſſe, quo Deus coronam ſibi imponeret, animo ſentiret, ſocios omnes, qui Turonibus illo erant tempore ad ſe vocatos, ad concordiã primum cohortatus eſt, vt concordiſſime viuerent: caritas, quæ inter ipſos erat, nulla dirimiretur re: mutuam ſociis voluntatem tribuerent: ſanctæ ſocietati, & religioni, qua ſe ipſi abſtrinxerant, ſeruirent: ab ea numquã declinarent: conſtanter in eo ſtatu manerent: animoſe, grauiter, ſimpliciter, fideliter, ac amice viuerent: libere, & conſtanter ſe gererent. Religioſorum verecundiam,

Quid circa tempus obitus.

Digitized by Google

Saluberrima ſuis dat ſalutis monita.

diam leges & ſeipſos integros & caſtos ſeruarent: magnum quiddam ſuſceperunt ac profeſſi ſunt, nec contra facerent, quam profeſſi & polliciti ſunt: nec pecuniæ auiditas vnquam eos teneret, cum nullum ſit vitium tetrius, quam auaritia: & nihil tam ſanctum, quod non aliquando auaritia comminueret, & violaret; Religionis magiſtros, ſicut alterum parentem obſeruarent, diligerent, amarent: quod ſi ab hac mente non diſceſſerint, ſanctitatis exemplum omnibus erunt: piorum ſanctorumq. ſedem & locum conſequentur. Deinde nominatim protulit ſucceſſorem, qui vicarius ſuo munere ſuccederet ſuas partes ab ea hora ſuſciperet vſque ad annum, cum omnium ſociorum concilium Romæ habebitur: totius ſocietatis magiſter delectus, cunctis vniuerſæ ſocietatis ſuffragiis fiet. Hac erat Paulanus prouidentia, caritate, amore, atque pietate, vt viros qui in fide, clientelaq. ſua erant, poſt mortem curæ haberet: ſicut prouidus, piuſq. parens, qui filiorũ curam abiicere nolit.

Succeſſorem nominat.

Prouidentia eius.

30 Hanc vitam egerat, eratque idem beatus Franciſcus Paulanus qui fuerat ſemper, cum annos natos XCI. alacer, ac omnibus lætitiis lætus, tota enim eius vita fuit commentatio mortis, & pridie eius diei; æſtu febrique quartum diem iactatus, pedibus in templum iuiſſet; & cum cæteris ſociis corpus Chriſti cepiſſet, Turonibus migrauit cœlum IIII. Non. April. anno poſt natum Chriſtum MDVII. Pontifice maximo Iulio II Regnante Maximiliano in Auſtria, in Gallia Ludouico xii. Neapoli.

Nonagenarius anno maior. fato feliciter fungitur.

Tempus obitus eius

Dies hic Chriſtianis erat funeſtus: cum eo de necis Chriſti memoriam ſacris anniuerſariis ſumma religione colerent.

Illico fama à Turonibus manauit, beatum Franciſcum Paulanum vixiſſe: conſtabatque iam inter omnes, tum inde tutam, & beatam cum Deo vitam in cœlo viuere. Tota Gallia fere Turones conuenit viſendi cauſſa corporis beati Franciſci Paulani nondum humati; nam vndecim ipſos dies hanc ob cauſſam in templo inſepultum iacuit ſemper bene olens: venerabantur, oſculabantur

bantur omnes illud corpus, in quo multos annos diuinus ſpiritus inſederat. Paulanum appellabant, & ei ſe ſubmittebant, ſupplicabant, eius fidem implorando, petebant, vt quorum miſericordiam viuus in terris ceperat, nunc beatus in cœlo eandem iis tribueret, & impartiret: nec ſine cauſſa faciebant hoc: plurimas enim res per illud corpus impetrabant: quicunque ſe Paulano commendabant, auxilium habebant, ſubleuabanturque ab eo. Paulanus præſens ſuo nomine, ſuoque auxilio illos defendebat: opem, & ſalutem omnibus indigentibus ferebat. Cæci, muti, à ſempiternis hoſtibus vexati, elephantiaci, claudi debiles, ægri ſanabantur: data eſt ſanitas multis, qui inciderant in inſaniam: veſani furioſi, animam agentes, à furore, à morte reuocabantur: non ſolum eo in loco, ſed vbicunque terrarum Paulanum inuocabant: fiebant denique ea, quæ olim minus, vel inſolenter, & raro facta eſſe, ac contigiſſe, ſcimus: is enim B. Paulanus eſt, qui omnium, Deo adiuuante, caſum leuat, omnibus ſubuenit, ita cuique potiſſimum auxiliatur, vt is maxime opis indigeat, & ſibi fiduciam habeat.

Sacrum cadauer in quanta veneratione habitum.

Inſignibus miraculis paſſim clarum.

Ad noſtrum inſtitutum non pertinet, reliqua omnia miracula & oſtenta, quæ Paulanus, tum in hac vita manens, tum profectus fecit, dinumerare, ſiquis tamen cupit ea cognoſcere, loquatur cum ciuibus Paulanis, vel ex diplomatibus, priuilegiis, & ex actis publicis, vnde hæc deprompta ſunt, ſcire poterit: quæ omnia ſcripta ſunt, cum Leo X. Pontifex max. quæſtionem tulit, vt de B. Franciſco Paulano quæreretur, & à grauiſſimis viris, Cardinalibuſque de his rebus legatis de omnibus rebus doctius Antiſtitum, Cardinaliumque decretum, quod ſecundum B. Franciſcum Paulanum factum erat, probauit Kalend. Mai. clↃ.iↃxix. & ſuo chirographo, ſuoque ſigno vſus confirmauit, & nominatim de ipſo beato Franciſco decreuit, vt in ſanctorum quos vocant confeſſores dup. mai. numero à chriſtianis veneraretur & coleretur: eiuſq. dies feſtus anniuerſarius agitaretur, IV. Non. April. quo die ex hac vita cedens, in cœlum aſcendit.

Tempus Canonizationis eius.

VITA

C Baron. in Not. Mar. Rom. & Tom. 9. Annalium

VITA S. NICETAE ABBATIS, EX ea quam ſcripſit Oratione funebri Theoſterictus, eius diſcipulus. Exceßit è viuis vir ſanctus non multo poſt Annum Domini 821. quo exilio ſolutus, libertati redditus fuit cum alijs à Michaële Balbo Imperatore.

3. Aprilis.

QVamquam ſancti omnes præter ſupernam illam patriam Hieruſalem vix aliam nouerint, & ciuitatem in terris ſtabilem nullam habuerint; ideoque parū aut nihil nobis conferat ſi genus eorum & patriam inquiramus, tamen quia ita natura comparatum eſt, vt ex præclaris virorum geſtis decus aliquod ac ornamentum patriæ noſtræ accedere credimus, nequaquam ea ſilentio in hoc Sancto præterire volumus. Genuit itaque B. Nicetam Cæſarea Bithyniæ, ac diu multumque egregiis ipſius recte factis ſeſe oblectauit. Pater eius Philaretus, diuinæ pietatis admodum ſtudioſus, nullam non pro filio curam ac diligentiam ſuſcepit, vt optimis ſanctiſſimisque imbutus diſciplinis, multorum expectationi ſatisfaceret. Tanto namque perfectioris vitæ ſtudio pater flagrabat, vt minimè dubitauerit monaſticæ vitæ rigorem profiteri; mater enim octauo à partu die, vitam hanc cum beata morte commutauerat.

Patria S. Viri. — *Adhibetur litteris.* — *Pater eius poſt obitū vxoris fit monachus.*

Fuit igitur puer apud auiam ſedulò educatus, & ætate paululum progreſſus, literis à patre traditus; quas ille laboris amantiſſimus breui memoria complexus eſt, prorſus vt integrum Dauidis Pſalterium probè teneret, atque ex eo omnes vitæ actiones ad diuinæ legis diſciplinam ſanctè ad modum componeret. Quibus initiis pater mirificè delectatus, eum ipſe Deo dicauit, & ſancto illius ſeruitio ita omnino addixit, vt æditui in Eccleſia locum teneret. Quod munus cum tanta prudentiæ ac ſanctitatis opinione adminiſtrabat, vt omnes in ſui admirationem vehementer pertraheret. Diuina eloquia nocturna pari ac diurna terebat manu, iiſque mētem

Didicit Dauidis Pſalteriū memoriter. — *Fit Aedituus.*

aſſiduè

aſſiduo paſcebat, prorſus vt rebus omnibus terrenis calcatis, viam omnem modumque exquireret, quo ad ſummum virtutum omnium faſtigiũ peruenire poſſet. *Anhela-bat perfe-ctionẽ.*

Tandem cum varias viuendi rationes animo pertractaſſet, placuit vita cælibe ac perturbationibus vacua electa, monaſticam diſciplinam arripere. Omnibus igitur amicis ac conſanguineis valere iuſſis, dulcique patria relicta, abijt ad Stephanum quendam, cum vitæ ſanctitate tum ipſa inprimis canicie admodum venerandum, qui iuxta vrbis Cæſareæ torrentem, ſolitariam in rebus aſperis ducebat vitam. Huic ſe Niceta cum in diſciplinam tradidit, tam egregium ſe athletam in ſpirituali paleſtra præbuit, vt cum ipſo pene magiſtro de vitæ ſanctitate certare videretur. Vnde ſenex ille alacri eius ſtudio permotus, auctor illi fuit, vt in cœnobium aliquod ad multorum eruditionem ſe reciperet. Cuius vſus conſilio Niceta, precibus eius pro viatico ſumptis, abijt ad Medicij monaſterium, cui tunc temporis ſanctiſſimus Pater Nicephorus præerat; à quo benigne admodum ſuſceptus, & in diſciplinam libenter admiſſus eſt. *Vitam cõ-plectitur cænobiticã.*

Hic vero, quanta quamq. eximia animi fortitudine, impotens hoſtium impetus, & omnes motus ratione vacuos repreſſerit, vix vllis verbis explicari poteſt. Et quidem inprimis aſſidua mortis meditatio ei ob oculos verſabatur. Ventrem extrema neceſſitate egregie domabat, ac parum à cibis abſtinere exiſtimabat, niſi ab omni terreno affectu ſeſe remoueret. Nulla erat in eo furoris perturbatio, nullus iracundiæ aut ſimultatis effectus, nulla ocioſi ſermonis opinio, ſed omne ipſius ſtudium aut diuinorum eloquiorum meditatio, aut ſolertes ad Deum preces erant. *Mortis meditatio aſſidua illi.* *Item alia exercitia.*

Cum igitur paſtor ipſe, tantis eum virtutibus conſpicuum cerneret, dignum reputauit, qui ſacerdotali initiatus dignitate, ad aliorum ſalutem operandam promoueretur. Nec mora; miſſus ad Tharaſium Conſtãtinopolitanæ Sedis Patriarcham (qui eum dignitatis gradum multis virtutibus adornabat) ad presbyterij *Ordinatur presbyter.*

Digitized by Google

Præficitur monaſterio

honorem libens ab eo prouectus fuit, ſtatimque domum reuerſus, monaſterii gubernacula ſuſcipere coactus eſt; quæ ille tanta prudentia ac dexteritate tractauit, vt plurimi fama virtutum eius excitati, ad eum confluerent, lætique eius ſeſe diſciplinis ſubderent. Itaque paucis admodum annis, ſacra illa fratrum ſocietas ad centeſimum numerum excreuit; quos peritus gubernator ad portum ſalutis, mira omnium gratulatione dirigebat.

Societati, quæ ad 100. fratrum numerum excreuit.

Hinc factum eſt vt præter alios Athanaſius quidam, exemplo virtutum eius prouocatus, mundo renunciarent; quod ſane vel ipſos etiam Angelos in admirationem pertrahere potuit. Erat enim Athanaſius ille, cum literarum cognitione egregie imbutus, tum minime vulgaribus decoratus honoribus; ideoque patri ſuo inprimis charus. Hæc autem cum animo maximo iuuenis contempſiſſet; & præter expectationem omnium, ad monaſticæ vitæ diſciplinam totis viribus aſpiraret, pater per vim eum è cœnobio extractum habitu religioſo ſpoliauit, & inuitum ſuperbas veſtes reſumere compulit. At iuuenis, cuius animus altas iam in Chriſti amore radices egerat, ſic fere patrem affatus eſt, Putàſne ô pater ſericis iſtis veſtibus animi mei propoſitum labefactandum? Vniuerſum ego mundum contempſi, omnemq; eius ornatum ſtercora reputaui, & tu exiſtimas me inani quodam veſtium cultu ſuperandum? Hæc cum dixiſſet, ſerica illa indumenta in quatuor partes dilacerauit. Quod cernens pater, aliis eum veſtimentis induit, nullumq; non mouit lapidem, vt aliqua ſaltem huius mundi gloria animum eius titillaret. At iuuenis maiori animi altitudine ſecundo ea diſcidit, & nudus, tota mẽte in Chriſti vulneribus, & extrema, quam pro nobis paſſus eſt, ignominia exultauit. Ea re commotus vehementer pater, tanta in filium crudelitate deſæuiit, tantiſq. tergum eius plagis affecit, vt ſumma medicorum arte, vix ad priſtinam ſanitatem reuocari potuerit. Hac tentatione deuicta, iuuenis non dubitauit patrem certiorem facere, ſe nullis ſuppliciis, etiamſi membratim diſſe-

Athanaſius vir celebris & doctus.

Niceta virtutibus permotus fit monachus.

Athanaſii propoſitio pater reluctatur.

Athanaſii conſtantia.

Dirè à patre flagellatur.

diſſecaretur, ab inſtituto pietatis curſu retrahendum eſſe. His auditis pater, filii pietatem admiratus ingemuit, ac lachrimis totus infuſus ſic filium eſt affatus; Vade mi fili, vade, & iter illud ad Christi gloriam & animæ tuæ ſalutem præclare ſuſceptum conſtanter perfice. Christus tibi opem ferat, teque ab omnibus laqueis diaboli eripiat.

Pater eius reſipiſcit.

His patris ſui verbis, Athanaſius tanquam calcaribus quibuſdam ad curſum concitatus, iterum ſe ad Nicetam recepit. Nicetas autem totis eam in rem viribus incumbebat, non modo vt commiſſum ſibi gregem in officia contineret, ſed vt arduam virtutis ſemitam, ſumma cum alacritate conficeret, atque omnes labores pro Christi gloria & animarum ſalute ſuſceptos, leues iucundiſſimosque eſſe ſentiret. Ad mundi contemptum atque laborum omnium tolerantiam, dictu mirum eſt, quam admirandis eos ſermonibus excitabat; prorſus vt diſcipuli eius inflammatis animis ad ardua quæque ruerent, neque vllis difficultatibus, à ſummo perfectionis ſtudio impediri poſſent. Non patiebatur vnquam pius Pater, aliqua triſtitiæ nube pios diſcipulos inuolutos eſſe. Sæpe noctes integras, in vno aliquo priuatim conſolando inſomnes ducebat. Singulorum animi affectiones prudenter conſiderabat, & omnibus omnia factus, omnes lucrefacere ſtudebat. Erat eius corpuſculum vigiliis ac ieiuniis adeo exhauſtum, vt propter ſummam imbecillitatem vix loqui poſſet. Tanta namque virtute continentia amplectebatur, vt panem etiam & aquam in menſuram ſumeret.

Eximia Niceta, in gubernando monaſterio, prudentia.

Admiranda eius abſtinentia.

His rebus diuinus Pater egregie excellens, multis miraculorum virtutibus clareſcere cœpit. Erat in confinio monaſterii infans à natiuitate mutus, qui ad virum ſanctum adductus, precibus eius & ſigno Crucis munitus, protinus loquelæ beneficium conſequutus eſt. Frater quidã, quotidianis monaſterii ſeruitiis deputatus diaboli malitia ad amentiam & inſaniam impulſus erat; quẽ pius pater vnius diei ieiunio omnibus indicto,

Precibus & ſigno Crucis, ſanat mulium.

 oleo

Digitized by Google

Ieiunio oratione & ſancto oleo, a mente̅ reſtituit. oleo ſancto & precibus ſuis, in priorem ſtatum reſtituit. Fratrem quoq; atroci dæmonio obſeſſum, & grauia multa ab eo perpeſſum, prorſus vt omnes eum à dæmone lacerandum putarent, precibus ſanauit, & ſigno ſalutiferę Crucis dæmonem eiecit, fratremque integrę ſanitati reſtituit.

Oratione & ſigno Crucis dæmone̅ expellit. Quam vero egregius in animi morbis curandis ide̅ Niceta extiterit, nullis verbis explicari poteſt. Etenim ex ipſo motu atque habitu eos, qui prauis agitabantur cogitationibus, dinoſcebat. Porro ſi quem grauiori aliquo delicto obnoxium cernebat, hunc remotis arbitris, ad clariorem facinoris admiſſi cognitionem pijs monitis & exemplis, & ita prudenter corripiebat, vt memor fragilitatis humanæ, ſe quoque ſimiliter vel etiam grauius labi poſſe recordaretur; ſummaque diligentiam præcauebat, ne abu̅dantiori triſtitia eiuſmodi homo abſorberetur. *Notent & obſeruent hanc prude̅tiam in tractandis animorum morbis conf eſſarij.* Omnibus erat mitis, omnibus amabilis, omnibus iucundus & hilaris, comis & ad audiendum facilis; *Magna perfectio eius.* miſericors, facilis ad communicandum totus charitate plenus, totus humilitate refertus, totus manſuetudine, & omnibus ſincere virtutibus abundans. Tota denique vita ad proximi ſalutem & vtilitatem deſtinata fuit.

Athanaſius moritur, eiuſq; ſanctitas apparet. Interea Athanaſius qui Patris Nicetæ onus pari cura ac vigilantia ſuſtentabat, vita functus eſt, & ad beatam immortalitatem lætus migrauit; è cuius pectore, ſupra monumentum arbor cypreſſus nata, multis, morbis oppreſſis, ſanitatem ſuis frondibus præſtitit. *Item Nicephorus.* Nicephorus quoque, cuius pietate & ampliſſimo beneficio monaſterium hoc conſtitutum fundatumque erat, eodem fere tempore diem obijt; quo tempore totum regiminis pondus, ſolis Nicetæ humeris incubuit; qui fratru̅ adactus precibus, & pijs obteſtationibus victus, non tam præfecturæ dignitatem, quam ingens dignitatis onus ſuſcepit.

Nam ijſdem temporibus, diabolus nouas quaſdam hæreſes excitauit, ijsq; graues admodu̅, longe lateq; in terris, diſſenſiones ſeminauit. Multo.n. maiore contentione,

tione, quam ante a vnquã, pium ſacrarum imaginũ vſũ e terris eliminare, omneq; pietatis ſtudium, ſempiternis tenebris inuoluere nitebatur, Imperium adminiſtrabat Leo Armenus, homo omni impietate cõtaminatus, Leonis Iſaurici & Conſtantini Copronymi ſectator; qui, omnes veræ, orthodoxæque fidei propugnatores, vel exilio multabat, vel multis iniurijs ac calumnijs oneratos, vitam ipſa morte acerbiorem, in medio nationis prauæ exigere cogebat. Eo tempore, acerbi veritatis perſecutores, cum omnem longe lateque dominandi impunitatem adepti eſſent, Nicephoro Conſtantinopolitanæ Sedis Antiſtiti in exilium pulſo, Theodotum quendã, ex eorum numero qui Spatharij dicuntur, hominem leuiſſimum, Patriarcham ſubſtituerunt; quo præſide concilium quoddam Iudaicum coegerunt; in quo ſanctiſſimos Patres, ab impijs eorum decretis diſſidentes, humi proſtratos pedibus conculcarunt, multiſque dictu horrendis contumelijs affecerunt.

Iconoclaſtarũ hæreſis exurgit.

Iconoclaſtarũ rabies in ſanctos Patres

Poſt Epiſcopos autem hoc modo exceptos, primarios inſignium monaſteriorum duces aduocarunt; inter quos & diuinum patrem Nicetam. Hos primum varijs aſſentationibus verſutiſſimo modo inuentis, in fraudẽ atque peſtẽ inducere conabantur; ſed cum omnes conatus eximia eorum prudentia deluderentur, illi in furorẽ ac apertam vim prorumpentes, in diuerſos carceres eos compegerunt, eorumque virtutem & conſtantiam diuturnis carceris ſqualoribus frangere tentarunt. Erat tunc ſanctus Niceta in carcerem male olentem & ſordidum valde coniectus, prorſus vt ſi alia pœna non acceſſiſſet, ſatis hæc condemnatio ad ſupplicium valeret.

Patres ſancti in carceres conijciuntur.

Poſtquam vero dies non paucos in tetro carcere non ſine maximis corporis incommodis exegiſſet, Imperator eum exilio in Orientis partibus damnauit, & in caſtello quodam, quod Maſaleon dicebatur, ſeruari iuſſit. Erat iam media hyems, cum ſanctus Pater, antea, itineris laboribus plane fractus, cum frigore ac niuibus, omnibus aeris iniurijs expoſitus, certare cogebatur. Accedebat, quod is qui virum ſanctum in exilium

S. Niceta, poſt carceris ſqualores, exilio multatur.

ducere iuſſus fuerat, homo erat natura ferus & immitis: nullumque omnino tempus aut locum, à continuis calamitatibus ac miſerijs reſpirandi viro ſancto concedebat. Eadem plane crudelitate, fera immitis in reliquos Patres vtebatur. Cũ vero Imperator ſanctos patres ijs perſecutionibus alacriores reddi, animoſq; omnibus anguſtijs maiores habere cerneret, verſutus ille conſilium mutauit, Patreſque Bizantium eadem itineris difficultate & moleſtia reuocatos, nouis rationibus in ſuam voluntatem pertrahere cogitauit. Et quidem cum hyemis tempus & dies ſolemni ieiunio conſecratos in libera cuſtodia exegiſſent. Imperator quia oleum & operam ſe perdere videbat, tradidit eos Iohanni cuidam, inſigni malorum inuentori, quibuſcumque vellet ſupplicijs affligendos. Qui cum varijs eos in carcere cruciatibus fatigaſſet, extrema fame propemodum enecaſſet, omneſque malitiæ ſuæ machinas fruſtra adhibuiſſet, callidum ſane conſilium, mira diaboli verſutia conflatum, aduerſarij ſanctorum Patrum miniſtrauit. Cum enim impios ſuos conatus aperta vi prolatos, in irritũ cadere animaduerterent, ſimulata victoriæ deſperatione, tãquã pacis, certis legib^9 in religionis negotio, firmandæ cupidi, acceſſerũt poſtulantes, vt vel ſemel cũ Theodoto nefario peſtiferæq; hæreſeos capite communiarẽt, ac deinde cũ ea fide ac ſẽtentia quã haberẽt, ad ſuũ quiſq; monaſteriũ regrederetur,

Iohannes quidã peſſime tractat ſanctos patres.

Hæc conditione perſuaſi Patres, è vinculis exierunt, & ſanctum Nicetam ſua auctoritate quamuis inuitum & reluctantem, ad ſuas rationes pertraxerunt, vt pariter cum reliquis Theodoto manus daret. Theodotus enim, vt omnes paulatim ſub ſpecioſo pietatis prætextu, in fraudem & nefandam hæreſim impelleret, venientes ad ſe Patres ſumma cum beneuolentia, vt prima fronte apparebat, excipiebat, Atque vt fraudis ſuſpicionem tegeret, Qui non adorant, dicebat, venerandam Chriſti imaginem, anathemati ſubijciantur. Atq; hoc modo Patres nihil hoſtile ſuſpicantes ad monaſteria ſua liberos abire permittebat. Niceta vero cum ſecum ani-

Fraus hereticorum.
S. Niceta cedit nõ recte conſulẽtibus.
Theodotus ſimulata pietate omnes nititur in hæreſim pertrahere.
Cito id corrigit Niceta.

animo cogitaſſet, grauiſſimæ ruinæ cauſam eſſe, cum quis à prima inſtitutionis norma, vel latum vnguem deflectit, ſalutarem fugam meditatus eſt, rebuſq; omnibus conuaſatis, nauigio Proconeſum tetendit. Sed illic ſententiam mutans, iterum Bizantium redijt, vt vbi timiditatis ſignum dederat, ibi noua conſtantia eandẽ expelleret, atque oſtenderet, ſe nullo modo vel latum vnguem ab auitæ religionis præſcripto receſſurũ. Quo audito, Imperator accerſitum ad ſe, ad proprium abire monaſterium iuſſit, ni mallet inauditis ad illum diem ærumnis vexari, & vitam cum extremo nominis ſui dedecore finire. Ad hæc Nicera leni voce reſpondens, Ego, inquit, ô Imperator neque in monaſterium meum redibo, te iubente, neque à fide mea deſciſcam: ſed in eadem confeſſione mea ſum & ero, in qua & Patres mei ſeruati ſunt, & propter quam olim periclitati ſunt optimi Eccleſiæ propugnatores; in qua Eccleſia nos ſtamus, & gloriamur in ſpe gloriæ filiorum Dei. Illud ſcito, ô Imperator, quod neque mortem extimeſcens, (ad tempus enim hæc eſt) neq; vitam hanc appetens (Deus teſtis eſt) fecit quod non decebat, ſed ſenum illorum reuerentia his me ſubieci, quibus non debui. Certo igitur ſcias, nullã me vobiſcũ habere communionem, ſed in traditione permanere, quam initio accepi. Fac igitur mihi quidquid libet. Nihil amplius à me te aud turum ſperes.

Cum igitur inuictũ Nicerę animũ cerneret Imperator, tradidit eũ Zacharię cuidã regalium ædiũ curatori, quę Mãgana dicuntur, donec quid de eo faciendũ eſſet, conciliũ haberetur. Cũ autẽ Zacharias ille pietatis admodum ſtudioſus eſſet, tanta virũ ſanctũ veneratione proſequebatur, vt ne oculos quidẽ in eum defigere auderet. Imperator vero vt nihil intentatũ relinqret, quo eius conſtantiã animiq; virtutẽ tandẽ aliquando frangeret, eũ grauiori exilio multatũ, Anthimo cuidã, homini nefario, & ſacrilegijs multis infami, q̃ Inſulę Glycerię cũ ampla poteſtate pręerat, commiſit; qui crudeliter eũ diu multumq; afflixit; certus ſi eũ ad Imperatoris voluntatẽ

S. Niceta corã Imperatore conſtanter fidẽ profitetur.

Digitized by Google

Relegatur in exilium Committitur Anthimo homini nefario.

flectere potuiſſet, nouos ſibi honores cum amplificatione dignitatis decernendos eſſe. Sed Niceta pari virtute eius quoque conatus eluſit, & vbique de impietate victoriam obtinuit. Nam cum annos 6. anguſtiis afflictus, & rerum omnium inopia vexatus, contra diaboli ſatellites egregie decertaſſet, & Deus debitas de Leone pœnas expetiit, hominemque nefarium, gladiis ſuorum confoſſum, deleuit. Quo mortuo, milites Michaelem quendam duabus vinctum catenis è cuſtodia liberârũt fauſtisque acclamationibus Imperatorem pronuntiârunt. Qui medio quodam inter virtutes & vitia tramite gradiens, fidem quidem ipſam non in priſtinum ſtatum reſtituit, ſed Patres omnes & reliquos Chriſti vinctos libertate donauit, ſæuamque Eccleſiæ tempeſtatem ſedauit.

Leo Imperator interimitur, & Michael vinctus in eius locum ſubrogatur qui & pacem Eccleſia reſtituit.

Tunc vero Niceta ex eo carcere, tamquam è ſtadio illuſtris Confeſſor, & ſine ſanguine Martyr victricia portans arma egrediens, ad inſulas vrbi finitimas abiit; in quarum vna, quietem appetens, angelicam plane vitam duxit, Neque tamen aliorum ſalutem negligebat, ſed omnium dux ad ſalutem, omnium columem, omnium medicus, ſummo ſtudio tam animarum quam corporũ curam agens, indigentibus quæ illis neceſſaria erãt ſuppeditabat; ac non totum noſtræ fidei hominibus, ſed & his qui à puritate fidei alieni erant, eleemoſynam largiebatur: Poſt hęc deuecta iam ætate, prædiolum quoddam è regione vrbis poſitum mercatus eſt, in quo vltimum vitæ actum in omni ſanctitate exegit, & animam multis ditatam virtutibus, in manus Saluatoris tertio die Aprilis efflauit.

Niceta è carcere liberatur, abſtractã ducit vitã.

Niceta obitus feliciſſimus.

Ad cuius exequias honeſtandas, ingens vtriuſque ſexus multitudo cõfluxit; ac duo Antiſtites primarii Theophilus & Ioſephus, quorum alter Epheſi, alter Theſſalonicæ dignitatem Epiſcopalem adminiſtrabat, ſanctiſſimis eximii viri reliquiis honores detulerunt, ſummaque cum veneratione reſonantibus vndique pſalmis, ad nauigium, quod eas ad proprium monaſterium deferendas excipiebat, comitati ſunt. Cum vero monaſterij

Sacrum cadauer ad proprium monaſterium defertur.

fratres

fratres ſacrum illum Theſaurum aduectantem in littore exciperent, ſubiectiſque humeris ad monaſterium portarent, in ipſo itinere, egregiis miraculis viri ſanctitatem Deus omnibus notiſſimam reddere dignatus eſt. Nam & dæmones è multis qui vexabantur fugati, & ægroti variis morbis liberati ſunt. Inter quos, mulier ſanguinis profluuio laborans, ſolo reliquiarum contactu ſanitatem conſecuta eſt. Poſtquam vero in monumentum illatæ fuerunt, protinus maior adhuc virtus enituit, adeo vt quilibet infirmi, cum integra ad loculos fide accedentes, ab omni ægritudine liberati, ſani & incolumes domum reuerterentur. Hæc fuit ſancti viri vita admirabilis, hæc cæleſtis illius ciuis, diuini Patris Nicetæ inſtitutio; qui vt Dei gloriam in terris perpetuo celebrauit, ita viciſſim & ipſe à Deo gloria donatus & coronatus eſt.

In itinere miraculis clarum.

Glorioſius in ſepulchro.

VITA S. RICHARDI EPISCOPI CICEſtrenſis; ex ea quam Radulphus Ciceſtrius duobus libris complexus eſt, circa annum ſalutis 1270. Claruit autem hic Sanctus ſub Innocentio 4. Rom. Pont. qui Eccleſiæ præfuit anno 1243. & reliquis. iuxta Chronicon Onuphrij. Sanctorum numero adſcriptus, ab Vrbano Papa eius nominis IV.

C. Baron. Not. Mart. Roman.

RIchardus natione Anglus, in VVigornienſis diœceſis pago, quem à ſalis puteo VVich vocant, parentes habuit non ignobiles, Richardum & Aliciam; qui à primis annis pietati ac morum grauitati deditus, omnes facilè coæuos ſuos, tam eruditione, quam vitæ & morũ integritate anteceſſit. Porro frater eius, tener adhuc in ea priuitatem abductus, maturiori æuo ita è cuſtodia dimiſſus fuit, vt nihil ſecum in patriam, quam nuditatem & extremam inopiam adferret; cuius paupertatem ex animo miſeratus Richardus, cum & ipſe nihil quo fratri

3. Aprilis. S. Richardi parẽtes & patria.

Seruit fratri ſuo voluntariè.

Digitized by Google

opitulari poſſet haberet, ſeſe in eius ſeruitutem tradere minime dubitauit, quo graue pauperatis onus nonnihil ſubleuaret, fratremque manuum ſuarum labore ſuſtentaret. Quibus ſane officijs in tantum ſibi fratris beneuolentiam conciliauit, vt is totius terræ ſuæ eum hæredem ſcripſerit.

Non multo poſt, cognati & amici, nobilem quandã puellam opibus ac diuitijs præſtantem Richardo deſponſarunt. Quod vbi ſenſit frater eius, doluit ſe fundũ ſuum in eum tranſtuliſſe. Cui Richardus: non eſt, ait, frater chariſſime, quod te hoc nomine affligas. Non tantum fundum tuum tibi reſtituo, ſed etiam ſponſam ipſam, quam ego nunquam exoſculatus ſum, libens tibi cedo; ſi tamen id illi & amicis eius moleſtum non ſit; atq; omnibus mundi huius rebus abdicatis, ſponſaque & amicis derelictis, primum ad Oxonienſem Academiam, inde Lutetiam Pariſiorum ſe contulit. Tanto autem ferebatur diſcendi deſiderio, vt nullã aut parvam admodum corporis curam haberet, omneſque ſuas cogitationes vſque adeo in literarum meditatione defixas habebat, vt omnia illa præ illarum amore neglexiſſe videretur. Degebat tunc temporis cum alijs duobus ſtudiorum ſocijs, quos vna eademq; paupertas affligebat, in tantum vt tribus illis vnicum ſolum capitis operimentum, quo lectiones audituri per vices vtebantur. Cibus illis panis ater cum oluſculo erat: quo tamen vir ſanctus, nunquam ſe toto vitæ ſpatio, iucundiores ſuauioreſque dies duxiſſe fatebatur.

Poſthabitis omnibus, confert ſe ad ſtudia literarum

Interea cum tantos in bonis literis progreſſus feciſſet, vt omnium iudicio magiſterij titulo digniſſimus haberetur, denuo ad Oxonienſem academiam profectus eſt, ibidemque eum eruditionis gradum, cum non mediocri laude adeptus eſt. Inde vero Bononiam, ad animũ clariſſimis Iuriſprudentiæ diſciplinis excollendum ſe recepit: vbi ſeptennio tanto cum eruditionis incremẽto verſatus eſt, vt dimidio & eo amplius anno, ſumma cum dexteritate & laude præceptoris ſui in docendo vices ſuppleuerit, eumque hac ratione gratiæ & beneuolen-

Fit artium magiſter Oxoniæ.

Studet Iuri.

uolentiæ locum apud præceptorem obtinuit; vt vnicam ei filiam cum omnibus facultatibus tradere peroptarit. Verum Richardus qui diuinos in pectore motus præſentiebat, ſubmiſſe admodum gratias agens in Britaniam rediјt. vbi in tantum eius exiſtimatio creuit, vt vnanimi omnium conſenſu, Oxonienſis Academiæ Cancellarius creatus fit.

Fit Cancellarius Academiæ Oxonienſis.

Per id tempus Cantuarienſis eccleſiæ cathedram, obtinebat beatus Edmundus; qui ſancti viri integritate & prudentia delectatus, eum in partem oneris ac dignitatis ſuæ vocauit, traditoque ſigillo, præcipua quædam grauioraque totius diœceſis ſuæ negotia illi demandauit; quæ vir ſanct⁹ ſingulari prudentia & æquitate exequebatur. Mortuo autem beato Edmundo. ſanctus Richardus tam ab aula, quam à curis & negotijs abſolutus, Aureliam ſe contulit: vbi cum aliquandiu nō ſegnem ſacræ Theologiæ operam nauaſſet, ſacerdotio initiatus vnicā parœciā adminiſtrandam ſuſcepit: quo tempore Bonifacius, qui Edmundo in Cantuarienſi Eccleſia Antiſtes venerabilis ſucceſſerat, viri ſancti conſuetudinem & conuictum mirifice expetebat: ſed cum eodem tempore ſedes Ciceſtrenſis paſtore orbata eſſet, Richardus ad eius adminiſtrationem inuito Rege Henrico, eius nominis tertio, deſtinatus eſt: quam dignitatem contra omnes Regiæ inuidiæ impetus ita tutatus eſt, vt nō mediocrem conſtantiæ & ſanctitatis laudē, ad reliquarū virtutum cumulum adiecerit. Nam cū Regis animum nulla ratione à mendacio ad veritatem flectere poſſet, Romam ad Innocentium quartum abijt, vt is pro ſua actoritate electionem factam ratam haberet vel infirmaret. Confluxerant eo Regis legati, qui Richardum in inuidiam Pontificis vocare nitebantur: at Pontifex auditis partibus, ſolenni ſacrarum manuum ſuarum impoſitione Richardum Epiſcopum conſecrauit, ſuiſq. eum literis contra omnes æmulorum machinationes egregie muniuit: quæ res non tam regem conciliaſſe, quam nouam quandam iram & indignationem conflaſſe viſa eſt.

Item Archiepiſcopi Cantuarienſis.

Fit presbyter.

Eligitur in Epiſcopum Ciceſtreñ.

Rex

Rex enim, præterquam quod omnes Ciceſtrenſis eccleſiæ facultates per ſummum ſcelus exhauſerat, edicto quoque publico, omnes à benefaciendi antiſtiti ſtudio auertebat. Quamobrem pauper & inops, ſub alieno tecto hoſpes degebat, nec tamen ea propter commiſſi ſibi gregis curam vllo modo negligebat; immo ne quis eum inertiæ vel ignauiæ arguere poſſit, interdum ad regiam ſeſe conferebat, & ablatorum bonorum reſtitutionem humiliter poſtulabat; licet ſemper inde cum iniuriis & contumeliis repelleretur. Iam biennium vir ſanctus regias vexationes pertulerat, cum ſummi Pontificis mandato compulſus, ædes illi ruinoſas & vacuas reſtituit.

Eius conſtantia contra regem iniquum.

Poſtquam vero animo magis libero & ſoluto, ſacræ functioni illi incumbere licuit, tum ante omnia attentiſſimam pauperum curam ſuſcepit, tanta fide ac ſtudio vt non dubitauerit vaſa ſua argentea & aurea, ac magni pretii equum, quo vehebatur, ad eorum inopiam ſubleuandam diſtrahere. Feruebat vir ſanctus incredibili benignè faciendi ſtudio, vſque adeo vt mortuos propriis etiam manibus ſepulturæ traderet, & quoſuis vera inopia laborantes, ſuauiſſimis ad eleemoſynam verbis inuitaret. Cumque interrogatus eſſet, quare ipſe pauperes ad beneficium accipiendum inuitaret, rogaretque, cum potius rogari deberet, reſpõdit; Quia ſcriptum eſt: *Domine præuenisti eum in benedictionibus dulcedinis*. Itemque: Quia nimis carè emitur, quod precibus emitur. Inſtituit etiam domum quandam hominibus ſenio confectis, aut graui aliqua corporis debilitate oppreſſis, tutiſſimum miſeriarum ſuarum perfugium, in qua omnia, quæ ad victum veſtitumque neceſſaria erant, benigne ac liberaliter ſuppeditabat.

Benignitas in pauperes quanta.

Pſal. 20.

Illud quidem valde eſt memorabile, quod cum quodam die panem vnũ pauperibus diſtribuendum curaſſet, is idem eius benedictione adeo multiplicatus eſt, vt ex eo tria hominum millia abunde refecta fuerint; atq; inſuper fragmenta centum pauperibus cibandis ſuperfuerint. Cum nemine vnquam inimicitias fouit, quin potius pro contumeliis honorem, pro inimicitiis beneuolentiam

Vnius panis mira multiplicatio.

uolentiam rependit; quamuis autem maxima eſſet animi lenitate præditus, tanta tamen iuſtitia, tantaque ſeueritate, in homines grauioris aliqua ſceleris contagione pollutos vtebatur, vt nullis vel minis vel blanditiis flectendus eſſet. Erant in eius diœceſi vicarii tres, impudicarum feminarum conſuetudine infames; quod mox vbi reſciuit vir ſanctus, lata in eos ſententia, eccleſiaſticis beneficiis priuauit.

Seueritas eius, in tres concubinarios.

Erat diuitiarum ac omnium humanarum rerum contemptor egregius: prorſus vt cum die quodam domorũ ſuarum incendium, & ingens rerum iactura & nunciata eſſet, nihil animo moueretur; quin potius illud in nimiam ſuorum tenacitatem referebat; aſſerens iuſto hoc Dei iudicio factum, quod fortaſſis in præſtandis eleemoſynis negligentiores fuiſſent; vnde protinus, quamuis res tunc anguſta domi eſſet, largiori manu pauperibus ſubueniri iuſſit. Diuinarum rerum meditationibus & precibus adeo delectabatur, vt venientes ad ſe religioſos, & homines pietatis ſtudio deditos, ſemper cum oſculo ſuſciperet, dicens; Bonum eſt ea deoſculari labia, quæ thymiama ſanctarum orationum Deo cum deuotione oblatarum ſuauiter redolent.

Contemptꝰ rerum præſentium.

Amat valde homines religioſos.

Quanto autem ſtudio & diligentia ſacras conciones vir ſanctus obierit, & quam clementer contritos corde fouerit, conſilia petentibus impartierit, & deploratos peccatores ad vitam & ſpem veniæ excitauerit, nemo poſſit pro dignitate explicari. In ſubſidium terræ ſanctę, demandatam ſibi à Romano Pontifice crucis prędicationem cum ſuſcepiſſet, & per loca maritima ad Cantuarienſem vſque ciuitatẽ perueniſſet, decimo die ante quã portum illum celebrem, quem Doueram appellant, attigiſſet, in morbum incidit; neque tamen propterea quicquam ab inſtituto pietatis curſu remiſit; donec vi morbi oppreſſus, in xenodochio, quod Domus Dei appellatur animam ageret. Cumque mortis horam (quam iam nonnullis prędixerat) imminere cerneret, imaginẽ Crucifixi deuote complectens, ad vltimum vſque ſpiritum inſignem pietatis ſignificationem dedit, animam-

Prædicat crucem in ſubſidium terræ ſanctæ.

Moritur vir ſanctus

que

in complexu imaginis Crucifixi. que ſuauiter inter orationis verba creatori reddidit anno ætatis ſuæ plus minus 56. Pont. vero 9. 3. Non: Apr. Sacrum corpus fuit Ciceſtriam magno vtriuſque ſexus concurſu deportatum, ſepultumque in eccleſia ante aram S. Edmundi; quam ipſe in eius templi parte aquilonari extruxerat: vbi magna diuinitus eduntur miracula, adeo vt etiam tres mortui eius meritis ad vitam reuocati ſint: abortiuus fœtus animam vitalem acceperit, & plura alia ſane admiranda, quæ breuitatis ſtudio prætermittimus, contigerunt.

Tres mortui ad ſepulchrum eius excitati.

C. Baron. Tom. 2. Annal Eccleſi.

MARTYRIVM SS. AGATHOPODIS Diaconi & Theoduli Lectoris, ex eo quod eſt per Metaphraſten. Paſſi ſunt, Theſſalonicæ, Anno perſecutionis tertio, circa annum Domini 304. ſub Fauſtino præſide.

4. Aprilis.

MAximiano Cæſare imperante, cum bellum pietati indictum per totum terrarum orbem arderet, equiteſque paſſim percurrentes, populos imperio ſubiectos, rerum omnium Dominum abnegare, pietatiſque ſtudium funditus delere conarentur, Agathopus & Theodulus aliis alio piæ metu fugientibus, conſtanter patrocinium pietatis aduerſus tyrannidem ſuſceperunt. Vterque enim iam ante, multo tempore ieiuniis & orationibus impietatem ipſam longe lateque graſſantem profligare nitebatur, & cum cæteri in angulis ac latebris abditi, rabiem tyranni pertimeſcerent, hi duo athletæ palam Christi verbum prædicabant. Præfectus itaque militeſque tantam eorum virtutem admirati, iniectis vinculis eos in certamen adduxerunt: quod ipſi non modo detractarunt, ſed incredibili quadam alacritate arripuerunt. Erat enim Theodulus egregia corporis forma & eximio robore adoleſcens obſcuris nequaquam natalibus ortus. Ducebat enim genus ex illuſtri Theſſalonicenſiū familia erantq. ei fratres tres: Capito, Metrodorus, & Philoſtorgus, inſigni pietate iuuenes natura atq. morib⁹ martyris propoſitum amplectentes.

Cæteris præ metu dilapſis Agathopus & Theodulus prædicant Christum: & Comprehenduntur.

Theoduli genus & fratres eius.

Por-

Porro Theodulus, antequam impium decretum promulgatum eſſet, intempeſtæ noctis ſilentio, præclarum quoddam, futuri certaminis munus à Deo accipere meruit. Nam leni, nocte quadam, ſomno oppreſſus, annulum quendam ex noua materia conflatum digito inſertum inuenit; cuius ſolo contactu, homines grauiſſimis & deſperatis morbis laborantes protinus ſanitatem conſequebantur. Ac Theodulus quidem erat eiuſmodi. Agathopus autem illi conſentiens, vir erat diuinarum rerum cognitione clarus, & ipſa ſua canitie omnibus venerabilis: Ambo puri pietatis miniſtri. Omnes enim corporis voluptates repudiantes, ſolo diuini verbi miniſterio ſedulo intendebant, & credentium ſalutem cum verbis tum miraculis promouebant. Et quidem Theodolus qui Lectoris officio fungebatur, ſimplici verbo & ſalutiferæ crucis ſigno, importunos ſæpe dæmones ex obſeſſis corporibus fugabat, Deique potentiam illos fateri cogebat.

Theodulo dormienti annulus diuinitus datur.

Agathopodis ætas.

Theodolus lector, dæmones fugat.

Hos igitur egregios Chriſti milites, Fauſtinus Theſſalonicæ vrbis Præfectus in iudicium adductos, quia facile ex ipſo vultu inuictam eorum virtutem cernebat, blanditiis eſt aggreſſus; fictaque amicitiæ ſpecie, remotis omnibus, diu multumque certauit. Sperabat enim Theodulum ætate iuniorem, blandis verbis facile in ſuam ſententiam pertrahendum. At Theodulus egregia animi conſtantia omnes eius blanditias eludere & minas pari virtute contemnere. Quod cernens Fauſtinus, tacitus ſecum adoleſcentis prudentiam miratus, Agathopedem adduci iuſſit; cui ſubmiſſe in aurem ſuſurrauit, dicens: Immola quandoquidem Theodulus à mendacio ad veritatem rediјt, & nunc ſe immolaturum pollicetur. Agathopus autem cognito dolo; Et ego, inquit, prompto animo ſacrificium faciam Deo, eiuſq. filio Ieſu Chriſto, ſiquidē his floridū Theodulus ſacrificiū ſe facturū promiſit. Hæc illo dicente, & multa inſuper de Deorū vanitate diſſerēte, Præfectꝰ, veritusne luculentæ orationis efficacia cæteri qui iudicandi erāt, magis in Dei fide confirmarētur celeriter vtrum-

Fauſtinus Præfectus, blanditiis eos peruertere nititur.

Ducuntur in carcerem.

Digitized by Google

Diuinitus confirmantur.

vtrumque in carcerem abduci iuſſit. Nocte aũt media, cum eos Deus ſecundum quietem opportunis viſis confirmaſſet, læti ſurgentes Chriſtum omnium ſaluatorem voce magna collaudarunt. Deinde fuſo lacrymarum imbre quo manus ſuas lauiſſe dicuntur, flexis in terram genibus, ſupplices Deo preces obtulerunt, quibus ad vltimum vſque vitæ ſpiritum, contra eius nominis inimicos conſtantiam in certamine poſtularunt. Sanctis autem hoc modo precantibus, multi qui in eodem loco aũt homicidii aut adulterij rei detinebantur, depoſita mortis formidine, ſupplices ſeſe ad beatorũ pedes abiecerunt, commiſſorum criminum veniam poſtulantes. Turbæ vero, quæ foris erant, magna rerum, quæ dicebantur, admiratione effectæ, effractis clauſtris in carcerem inſilierunt, vt tantum tamque admirandum pietatis ſtudium, ſuis ipſi oculis contemplarentur. At Vrbanus quidam, qui Theſſalonicæ quæſtoris dignitate, apud omnes in honore erat, ſtimulis dæmonis concitatus curſu ad Præfectum contendit, magna voce clamitans atque denuncians, de deorum cultu actum eſſe, niſi ſerui Dei celeriter è medio tollerentur. Quamobrem Fauſtinus, animo propter illos qui in carcerem irruerant, perturbato, adoleſcentem ſimul cum ſene confeſtim adduci iuſſit. Illi autem tanta animorum alacritate prodierunt, vt non ad ſupplicium, ſed ad celebritatem aliquam iucundiſſimam properare viderentur. Quæ res ſpectantium quidem animos in magnam admirationem, Fauſtini vero in maiorem tyrannidem rabiemque conuertit.

Multi ad Chriſtum conuertuntur.

Alacritas SS. Martyrum.

Tandem Præfectus poſt multa verba ad Theodulũ nequicquam habita, veſtimentis eum ſpoliari iuſſit. Quo facto, miniſtri eum acerbe diſcruciabant, clamante præcone, Sacrifica, & dimitteris. Theodulus aũt, Veſtimenta quidẽ, inquit, à corpore diuellere poteris, mentis aũt fidem à Deo non auertes in æternũ. Cumq; liberius loqueretur, & propoſita tormenta negligeret, iuſſit Fauſtinus quoſdam alios adduci; quos cruciatib. atrociſſimis ſuperatos, coram illis ſacrificare coegit. At

Theo-

Theodul⁹, Iſthęc, inq; tormēta parua ſunt atq; ridicula. Maiora tibi aduerſum nos excogitanda ſunt, vt perfectā animorũ noſtrorum cum Deo coniunctionem perſpicias, quę pro religione cruciatus omnes perferre poteſt.

Theoduli fortitudo in tormentis.

Cum in his alijſque diſputationibus bonam temporis partem conſumpſiſſent, & Fauſtinus Theoduli animum omnibus minis ac blanditijs maiorem eſſe cerneret, tacito nutu miniſtris, quid fieri vellet indicauit; qui Theodulum vt capite damnatum eo duxerunt, vbi ſontes damnatique punire ſolent. Vt vero ad locum ſupplicij ventum erat, & carnifex gladium eduxiſſet, Theodulus læto hilarique vultu ceruicem porrexit. Quo audito, Fauſtinus eum ad ſe reduci iuſſit, & Agathopodem multis rationibus ad deorum ſacrificium allicere conatus eſt. Sed maior fuit vtriuſque conſtantia & virtus, quam vt fraudibus dæmonis infringi poſſet. Atque ita Pręfectus Chriſtum confitentes, & deorum vanitatem abominantes rurſus in carcerem detrudi, ferroque crudeliter vinctos omni ſolatio humano deſtitui iuſſit. At illi nullis aduerſitatibus vel laboribus fracti, noctes intempeſtæ ſilentio, hymnis & canticis Dei bonitatē laudantes obſecrabant, vt ſe in religione conſtantes conſeruaret; atque ita in vna ſolaque Chriſti gratia quieſcentes, ſomnum carpebant, cum ecce vterque ſecundum quietem viſus ſibi in magna pelagi tempeſtate nauigare, fractiſque remis & malo, cum cæteri fluctibus obruti perijſſent, ſe ſolos piſcium in morem ad littus adnatare, & gubernatoris ſolertia ſeruatos, ac ſplendidis veſtimentis indutos, amœnum in montem, cuius cacumen cælum attingeret, conſcendere. Hoc viſo mirifice exhilarati, alter alteri, iam ſomno ſoluti, tanquam ignoranti narrauit. Sed cum parem vtrique gratiam ſubminiſtratam cognoſcerēt, optimam in futurum ſpē concipientes, diuinas pro tanto munere Laudes decantarunt.

Martyres iterũ ad carcerē reducuntur.

Viſio eorũ in ſomnis.

Dum hæc fierent, miniſtri crudelitatis aduenerunt, vt eos ad Præfecti tribunal vinctos ducerent; illi autem alacres ſignatis Chriſti trophæo frontibus, miniſtros ſe-

Educuntur è carcere ad tribunal.

quebatur. Tum vero ingens amicorum luctus exortus aera compleuit, quod cariſſima ſibi capita ad necem rapi cernerent. Verum Theodulus hilari vultu, Si, inquit pro amicitia lachrymaris, lætari potius debetis, quod iã honeſtis in rebus probemur; Sin inuidia commoti, ſucceſſibus noſtris doletis, commune pietatis ſtadium patet, & fidei promulgatio pariter omnes vocat; paucis tamen coronam præbet; illis nimirum qui nec diuitiarum, nec voluptatis ſtudio tenentur. Dum hæc loquerentur, Præfectus in tribunali ſedens, tertium eos interrogauit; cumque nihil reſponderent, niſi, Chriſtiani ſumus, & pro Chriſti nomine omnia pati volumus; ipſe vultu triſti ſententiam tulit, vt Theodulus & Agathopus immolare recuſantes in mare projcerentur. Miniſtri igitur beatos manibus poſt terga reuinctis, & lapidibus ex ſacris eorum ceruicibus ſuſpenſis, ad mare deduxerunt, & vtrumque victoriæ corona redimitum in fluctus projecerunt. Mare autem cum eos ſuſcepiſſet, fractis lapidum vinculis, multo pulchriora propinquis corpora ipſorum reddidit. Paulo verò poſt. Theodulus decoro vultu & candida amictus ſtola apparens, præcepit vt facultates eius viduis & orphanis ex æquo diſtribuerentur, quo poſt ſuum à nobis diſceſſum videretur, non ſolum velle in calamitate conſtitutos conſolari, verùm etiam propinquos ad idem pietatis ſtudium incitare. Horum igitur Sanctorum memoriam, qui pro veritatis defenſione fortiter ſe geſſerunt, æquum eſt, vt annuis votis & laudibus decoremus, & eorum fidem pro viribus imitemur.

Theoduli ad amicos & cognatos lachrymantes verba.

Fertur in eos ſententia.

Merguntur in mare.

Theodulus poſt mortẽ apparet.

VITA S. ISIDORI, DICTI IVNIORIS; Hiſpalenſis Epiſcopi; ex ijs quæ extant penes C. Baronium. Exceſſit ex humanis, Anno à Partu Virgineo 636. Honorij Papæ I I. *Cinthillani: Hiſpaniarum Regis* I. *cum ſediſſet annis plus minus* 40. *Temporibus Heraclij Imperatoris.*

Tom. 8. Annal & in Notat. ad M. Rom.

4. Aprilis.

ECcleſiæ Catholicæ inclytum ſidus B. Iſidorus, ex ſtirpe Gothorum progenitus, Patreque Seueriano

Digitized by Google

vrbis Carthaginis Præfecto viro clariſſimo nat⁹, fratres habuit eximia ſanctitate cōſpicuos; Leandrū quippe Hiſpalenſem & Fulgentium Carthaginenſem Antiſtites præſtantiſſimos; ſororem vero Florentiam itidem vitæ ſanctimonia florentiſſimam. Et quidem Leandro eius germano rebus humanis feliciſſime exempto, communi omnium voto in ſedem Pontificalem euectus, Concilium Hiſpalenſe celebrauit, nuncupatum ſecundum; cui & præfuit in quo varias prouinciæ ſuæ controuerſias prudenter admodum decidit. Quo etiam tempore diaboli opera, in Hiſpanias vſque, ex Orientalibus oris, Acephalorum virus diffuſum erat; prorſus vt niſi quantocyus eidem remedium paraſſet vir ſanctus, perfacile illud potuiſſet Hiſpaniarum Eccleſias labefactare. Sed magno Diuinæ diſpenſationis beneficio, impegit in hunc ſpiritalem ſcopulū, fidei robore fortem atque conſtantem, venenatarum harum mercium in Hiſpanias ex Oriente primus delator. Erat is Epiſcopus quidā natione Syrus; duarum in Chriſto naturarum proprietatem abnegans, ac Deitatem paſſibilem aſſerens. Cui ilico ſacer præſul cum ſuis in faciem reſtitit; prolatiſque de Chriſti Incarnatione ſacræ vtriuſq; paginæ, Sanctorumque Patrum teſtimonijs ſententijſque recitatis, omni eundem exhortatione ad veræ fidei rectitudinem reuocare ſtuduit. Qui ſalutaribus primum monitis multum pertinaciter contradicēs, tandem diuina gratia edoctus, veritati cedens, cunctis coram adſtantibus hæreſim propriam abdicauit; duaſque naturas & vnam perſonam in vno eodemque Chriſto Domino confeſſus eſt; credens impaſſibilem naturam Deitatē, atque in ſola humanitate ſuſcepiſſe infirmitates paſſionum & Crucis. Sciens vero beatus Antiſtes quā infida eſſe ſoleat fides hæreticorū pœnitentiā pręſe ferentiū, ad omne malū cauendū, ve ꝙ per eundē in Hiſpania iā factū eſſet, vel fieri poſt hęc poſſet, ſalubri inito conſilio, perfectā edidit doctrinā; qua penit⁹ Acephalorū error eſt confutatus; parauítq; antidotū ad omnes venenoſi ſerpentis morſus, perfectā de Incarnatione Dominica poſuit confeſſionem; quam & ſingu-

Progenies eius.

Succedit Leand. in Epiſcopatu Hiſpalenſi.

Synodus Hiſpalenſis 2. ſub eo celebrata anno Do. 1619.

Hæreſis Acephalorū qua.

Conuerſio Hæretici Eutychiāi Acephali.

Digitized by Google

Sedulitas eius in extirpanda hæreſi. li ſingulis muniere ſubſcriptionibus, octo numero qui Synodo intererant Orthodoxi Epiſcopi.

Concil. Tolet. 4. Generale ſub eo celebratũ anno Chriſti 633. Porro decimoquarto poſt anno celebrata eſt Toletana quarta Synodus celeberrima, generalis appellata; cui interfuere tam ex Hiſpania, quam Gallia Narbonenſi (quæ parebat Hiſpaniarum Regi) Toletum vocati, Septuaginta Antiſtites; quibus præfuit beatus Iſidorus, primus ordine recenſitus, & in ſubſcriptionibus Epiſcoporum cæteris prælatus. Fuit idem Concilium eiuſdem viri ſancti nobilis partus, probe formatus, cæterorumque Pontificum ſententijs exornatus; in quo primum quidem varia de his quæ ad Catholicam doctrinam, deinde quæ ad diſciplinam eccleſiaſticam & bonos mores ſpectant, docte pieque, & nonniſi Sancti ſpiritus illuſtratione fuere ſancita. Inter cætera

Elucubrauit Miſſalia ac Breuiaria Eccleſiæ Hiſpanicæ. iniunctum fuit illi à Patribus, tanquam rerum Eccleſiaſticarum peritia & ſcientia cæteris excellentiori, vt ex præſcripto ſacræ Synodi volumina elucubraret Eccleſiaſticorum officiorũ, quibus tum in Miſſis, tum in horis pſallendis canonicis, nocturnis atque diurnis vti deberent omnes Hiſpaniarum Eccleſiæ; quod quidem ab eo quanta dexteritate concinnitateque præſtitum ſit, abunde declarant Miſſalia atque Breuiaria Toletana edita.

Admirabilis eius eloquentia. Præclara eius ſcripta. Tantæ porro fœcunditatis affluentem copiam in eloquendo promeruit, vt vbertas admiranda dicendi ex eo in ſtuporem verteret audientes: ex quo audita is qui audiſſet, nonniſi repetita ſæpius commendaret. Scripſit opera eximia & non pauca: Librum quippe de genere Officiorum; Librum proæmiorum: Librũ commentationis, quẽ Synonyma vocitauit; Libros duos ad Florentiã ſororẽ ſuam, contra eius nequitiã Iudæorum: Librũ de natura rerum ad Siſebutũ Principem: Librum differẽtiarum: Librum Sententiarum: Librum Quæſtionum: Librum Etymologiarum eximiæ magnitudinis.

In Notat. ad Mart. Aſſcribitur illi quoque liber de Vita & obitu Sanct. quẽ tamen alterius cuiuſpiam potius quam Iſidori eſſe cenſet Illuſtriſſ. Card. Baronius.

Cæte-

Digitized by Google

Cæterum ſanctiſſimus præſul plenus bonorum operum, diem reſolutionis eum adeſſe prænoſceret, Ædem ſacram adijt: peractoque ſermone ad populũ expanſis manibus benedixit omnibus, intimoque cordis affectu hactenus ſibi commiſſum gregem ſupremo Paſtori commendans, feliciſſimo ſomno obdormiuit in Domino. Decoratus quippe extitit ſanctitate: ſpiritu prophetiæ clarus: in eleemoſynis largus: hoſpitalitate præcipuus, corde ſerenus: in ſententia verax: in iudicio iuſtus: in prædicatione lætus: in lucrandis Deo animabus ſtudioſus; in expoſitione ſcripturarum cautus; in conſilio prouid⁹, in actu humilis; in menſa ſobri⁹; in oratione deuotus; honeſtate præclarus; ſemper pro Eccleſiæ & veritatis defenſione mori promptus; & in omni bonitate conſpicuus. Prętereа pater extitit clericorum; doctor & ſuſtentator monachorum ac monialiũ; conſolator mœrentium; tutamen pupillorum ac viduarum; attritor ſuperborum; perſecutor & malleus hæreticorum. Rexit Archiepiſcopatum Hiſpalenſem quadraginta annos, diuerſis fulgens miraculorum ſignis; primaria dignitate florens, & Romani Pontificis in Hiſpania vicem gerens.

Rom. ad 1. Maij & 25. Auguſt. *In Eccleſia reddit Chriſto animã.* *Catalogus eximiarũ virtutum eius.* *Claruit miraculis.*

VITA S. PLATONIS, ABBATIS Monachorum Montis Olympi, ex luculenta Oratione, quam in eius funere conſcripſit Theodorus Studita. Migrauit autem è corpore, Confeſſor, multiplicibus, ex plurimis certaminibus, coronis inſignis anno reſtauratæ ſalutis 812. Leonis Papæ 3. 17 Michael. Curop. Imp. 1.

C Baron. in Not. Mart. Rõ. & Tom 9. Annal.

BEatus Plato, qui à prima iuuentute ſuauiſſimos virtutum omnium flores ſpirauit, parentes habuit Sergium & Euphemiam, cùm generis tum morum nobilitate admodum inſignes; quibus in tenera ætate orbus, ab vno quodam conſanguineo ſuo, ad ætatem

4. Aprilis. *Parentes S. Platonis.*

Digitized by Google

tem vſque pubeſcentem educatus eſt. Et quidem cum magna quædam ad vitiorum omnium licentiam via illa pateret, is diligentia & virtutis exercitatione animi nobilitatem ab externis honoribus, ad honeſtam virtutis viam direxit, ſummoque ſtudio perditorum hominum conſortia deuitans, eorum familiaritatem appetebat, quorum conſuetudine cum doctior tum indies melior euadere poſſet. Etenim pro ludo, diuinas lectiones quibus attentus erat, pro theatris & ſpectaculis, Eccleſias frequentabat; pro inhoneſtis diuerſorijs honeſta collegia, quodque laudabilius eſt, occultas mẽtis cogitationes, & acta, cuidam eorum, qui præerant, ſæpius confitebatur. Quæ res magnum religionis illius erat indicium; neque exiguam alijs admirationem afferebat pariterque viam ad meliorem vitam multis aperiebat.

Deuitat malorum conſortia.

Sæpius confitetur.

Cum itaque mentis oculos ad ſempiternarum rerũ contemplationem erexiſſet, non dubitauit vir ſanctus earum deſiderio alacrior factus, ampliſſimas cum paterna domo facultates diuendere, earumque precium, (duabus ſororibus paucis quibuſdam relictis) pauperibus diſtribuere, atque ignotas regiones petere. Erat in partibus Olympi, Archimãdrita quidem Theoctiſtus nomine, cum genere tum vitæ ſanctitate clarus, in loco, qui Symbolus appellabatur degens. Huic ſe Plato in diſciplinam tradere cupiebat. Cum igitur patrijs finibus relictis, vnico comitatus famulo propter probitatem egregie ſibi charo, in eum locum qui Regum nomine appellatur, veniſſet, denſam quandam ſyluam ingreſſus, ſtatim ſibi comam, eius qui eum ſequebatur manu, præſcindi iuſſit, puellaque, tanquam purpurea ſe veſte induit, & famulum cum precioſis veſtibus à ſe dimiſit.

Diſtribuit ſua pauperibus.

Theoctiſtus Archimãdrita

Tondet ſibi comam.

Hoc modo rebus terrenis animo magno valere iuſſis, ad Theoctiſtum futuri certaminis ſui magiſtrum venit; cui ſe totum, & mentem & voluntatem, & corpus integra obedientia reſignauit & tanquam abiectiſſimum quoddam mancipium, ſpreta nobilitatis ſuæ

Integra & perfecta obedientia ſe tradit Theoctiſto.

Digitized by Google

ſuæ gloria, alieno ſe imperio libẽs propter Chriſtum ſubdidit. Gaudebat in omnibus ſui contemptu, magnoque ſe beneficio affectum putabat, ſi poſt operis penſum diligenter ac dextere præſtitum, contumelia afficeretur, & pugnis alapiſque cæderetur. Nam reliqua virtutis exercendæ ſtudia, vt ſunt prolixæ preces, extenuatio corporis macies ex inedia ac vigilijs cõtracta, humi cubationes, frequens mortis meditatio, leuiora & parui ad modum momenti eſſe putabat ſi nõ propriæ volũtatis (quæ radix omnium peccatorum eſt) interitus accederet. Vnde nihil maiori diligentia contẽdebat, quam ſtrictiſſimæ obedientiæ virtuti ſe ſuaque omnia ſubijcere, & vltimum apud omnes locũ, magno humilitatis ſtudio adamare. *Propria voluntas mortificanda.*

Hinc cum patri ſuo ſpirituali, fratribusque chariſſimus eſſet, tum externis etiã hominibus, clariſſimo virtutum eius ſplendore longe lateque ſeſe diffundente, valde admirabilis viſus eſt, eo magis quo maiori animo ſplendidum ac ſuperbum paternæ domus ac familiæ genus contempſerat. Poſtea vero quam ad cæleſtem patriam Theoctiſtus, mortalitatis vinculis ſolutus, feliciter migrauerat, fuit communi fratrum ſocietati præfectus; quam miro virtutum ſplendore illuſtrauit, ad eumque ſtatum & conditionem prouexit, vt menſio illa ab omnibus ſanctiſſima nominaretur. *Præficitur fratribus à morte Theoctiſti.* Cibus illi erat panis cum fabæ oleribus & ſummis herbis; Potum illi fons limpidiſſimus præbebat, neque hic quotidianus, ſed interdum vltra diem vnum, in tota hebdomadabis, vel decimo quoque die ſumptus. *Victus eius, & mira abſtinentia.* Veſtis erat tenuis ac vilis, quæ aeris iniuriam repelleret, non quæ elegantiam aliquam oſtentaret. *Veſtis.* Stratum non mollis aut diffluens lectus, ſed qui corpus affligere, & ad ſpiritalia miniſteria firmum ſeruare poſſet. *Stratum.* Ad hæc manibus proprijs, cum ſacro Apoſtolo neceſſitatibus ſuis conſulebat, neque panem vnquam gratis comedit. Quid dicam de ſcribendi aſſiduitate & ſtudio? Vnde nam quæſo tanta librorum abundantia, noſtris monaſterijs ſuppeditata eſt? An non ex illius *Labor eius & ſcribendi ſtudiũ:*

ſanctis manibus & laboribus? quos adeuntes & animo illuſtramur, & eius manum ingeniumque admiramur, quæ talia ac tanta nobis præſtiterunt?

Conſtantinus Copronymus, perſtringitur ad Iconomachiam.

Erat temporibus illis, ſumma quædam impietatis tempeſtas. Conſtantinus ille, impiis cogitationibus feruens, malitiæ domicilium, multorum capitum draco, eius hæreſis propugnator, quæ Sanctis imaginibus bellum indixit, monaſtici ordinis acerbiſſimus perſecutor tunc regnabat, à quo quiſnam noſtrorum Nazaræorum non fuit exterminatus? aut quis latens non in medium eſt prolatus? Quiſnam eorum qui reſiſtebant, non ad impietatis barathrum detractus? ita vt ſicubi aliquis eorum, qui inſignes erant, relictus fuiſſet, tanquam ſcintilla quædam in occulto & obſcuro loco iacens, ita latuerit, vt pro mortuo haberetur apud eos qui adhuc ſupererant. Talis fuit noſter Elias à Domino ipſo ſeruatus iis in locis, in quibus exercitationi monaſticæ operam nauabat, non eius manibus captus qui nouus Achab dici poterat, neque eius impietatis particeps factus, vt poſt caliginis tanquam nocturnæ cuiuſdam pugnæ tempora, velut lucifer quidam denuo nobis exoriretur; id quod factum vidimus. Dehinc enim neceſſariis quibuſdam de rebus Bizantium ingreſſus eſt. Quo tempore videre licuit monachos ipſos, qui ſuperfuerant, tanquam lumina quædam ab iis qui in vrbe Bizantina erant, conſpectos fuiſſe.

Venit Bizantium, & excipitur mira gratulatione ab amicis, qui eum extinctum putabant.

Tunc & beatus ille, qui mortuus antea putabatur, rediuiuus agnitus eſt: neque enim à cognatis ſupereſſe credebatur; ex eoque non ſolum conſanguineis, ſed toti Bizantio celeberrimus factus eſt; aliis aliunde illum attrahentibus ac iucundiſſime amplexantibus, nobilique ipſius doctrina libentiſſime fruentibus. Et certe tanta doctrinæ eius excellentia fuit, vt domos omnes in vrbe, aliam in formam & ſtatum conuerterit; Iurandi conſuetudinem ab eius loci hominibus, quotidianis admonitionibus abſtulerit; immoderatum corporis cultum ſua doctrina repreſſerit; ardentiſſimum charitatis in pauperes exercendæ ſtudium homini-

Reformat mores Bizantinorum.

Digitized by Google

minibus perſuaſerit, ac tandem effecerit, vt in vrbe regia, regii, cœleſtis, inquam, regni, mores ſpectatæ vitæ teſtimonio comprobati elucerent.

Hinc omnes illum ſuſpicere admirari, ſummoque honore dignum iudicare, ac Nicomedienſium eccleſiæ præſidere volebant; ſed vir ſanctus iucundiſſimæ quietis valde amans, ad amicam ſolitudinem reuerſus eſt. Poſteaquam vero Chriſti cultrix Irene, ad regni gubernacula peruenit. (ſub cuius imperio, cum aliis bonis, tum monaſticæ vitæ adeundæ facultas, & ianua patefacta eſt, quæ olim ab impio Imperatore clauſa fuerat) vir beatus vel inuitus ad monaſterii regimen, cui antea magna cum laude præfuerat, iterum aſſumptꝰ eſt. Quare cum illud ſine periculo haud fugere poſſe videret; tunc animo magno & excelſo, tanta cum prudentia ac dexteritate gubernacula ſuſcepit, vt antiqua illa monaſticæ vitæ diſciplina ab Apoſtolis & magno illo Baſilio conſtituta, multiſque tunc obſcuritatibus inuoluta ad priſtinum ſplendorem reuocata appareret. O quam tunc erant pulchra tabernacula tua Iacob, quam illuſtris pietatis ſpecies ad aliorum emendationem ex vita monachorum moribuſque luebat. Ea profecto erat in monaſterio pietatis facies, quæ vel ſolo ſui aſpectu, facile quoſuis ad virtutis amorem prouocaret. Neque ſolum ea intra monaſterii fines clauſa tenebatur, ſed per omnia imperii regna, radios longe lateque ſpargebat; & vbicunque ſalutem alicuius periclitari vir ſanctus audiebat, illic virtutem ſuam exerebat, ſummiſque viribus importunum animarum hoſtem ſubmouere nitebatur.

Præficitur iterum monaſterio ſuo.

Pietas inſignis in monaſterio S. viri.

Cum Conſtantinus Irenes filius nuper ad imperii gubernacula prouectus, imperii poteſtate ad flagitiorum omnium licentiam abuteretur, & partim maternæ reuerentiæ & cuſtodiæ freno abiecto, partim diuinis legibus cõculcatis, legitima vxore repudiata, Herodis exẽplo, mœcharetur, & omnes fere iniquo illi facto aſſentirentur; ſolus hic diuinus Plato cum diſcipulis ſuis, à veritate contra iniquitatem conſtans permanſit;

Conſtantini Irenes filii impietas.

Digitized by Google

neque vllis minis vel blanditiis in conſenſum tanti ſceleris pertrahi ſe paſſus eſt. Nuncia nunciis, minæ minis addebantur; flagella, exilia, membrorum mutilationes proponebantur; ſed omnia inuicto animo vir ſanctus repellebat, nullaque certamina quamuis duriſſima pro veritatis defenſione recuſabat. Hinc Cæſar iracundia commotus graui illum exilio, diſcipulis alio atque alio diſperſis fugatiſque, multauit; regioque edicto prohibuit, ne quis eorum, qui Dei cauſa perſecutionem patiebantur, alicubi reciperentur.

Plato cum ſuis diſcipulis pro veritatis defenſione exilio multatur.

O fortem illius viri mentem & animum, qui non imperium formidauit, non minus ceſſit, non illecebris fractus eſt; cum præſertim cognata illi eſſet fœmina quæ Herodiadis mentem habebat; quinimo intrepida oratione vſus, ac nihil veritus, id quod verum erat, confeſſus fuit. Cæſar vt animi eius conſtantiam frangeret, non quidem ſecuri eum percuſſit, ſed in cellula quadam, vt maleficum hominem, concluſit, cibumq; per anguſtum foramen dari iuſſit. Hæc vna cum Cæſare agebant monachorum præfecti quidam; quodq; miſerabilius eſt, carcer erat, monaſterium imperatoris palatio adhærens; cuſtodiæ vero princeps erat is, qui adulteros coronauerat. Denique tam conſanguinei, quam alieni viro ſancto illudebant, & generoſum hominem adulteriorum comprobatores ſtultitiæ & inſaniæ inſimulabant, ac falſæ gloriæ ſtudioſum eum iactabant, qui pro Chriſti gloria certamen ſubierat. Sed ille ærumnas illas ita ferebat, vt inſigni beneficio ab iis ſe affectum putaret. Nulla enim aduerſitas, nulla tempeſtas eius religionem & charitatem ſuperare poteſt, cuius ſtudium ſincera mente ad Dei gloriam refertur.

Incarceratur.

Alia multa inuicto animo patitur.

Homo candidus inſuperabilis.

Breue tempus interceſſit, & adulterinum illud imperium de medio ſublatum fuit. Tunc fideliſſimus ille diuinarum legum cuſtos, confeſſionis brauio recepto, à carcere ipſo, tanquam victor exiit, multiſque laudibus & carminibus celebratus, felix dicebatur, eorum teſtimoniis comprobatus, qui antea ipſi obtrectabant atque illudebant. Cum enim regina Irene ad intermiſ-

S. Plato cum magna gloria liberatur è carcere.

ſum

ſum imperium rediiſſet, & virum hunc ſumma reuerentia, tanquam martyrem proſequeretur, tunc multi inſtar retro fluentis fluuii ad Platonem conuerſi, magnis laudibus eius aduerſus impietatem conſtantiam celebrabant; adeo vt ipſe cuſtos carceris in terra proſtratus, ſupplex ab eo veniam poſtularet. Sed ille qui nulla ſe iniuria affectum putabat, non modo ignouit, verum etiam omnibus ſe ſubiiciebat, atque in ſui ipſius contemptu mirifice gloriabatur.

Magna eius humilitas.

Cum diſcipulos ſuos ab exilio reuocatos collegiſſet, & collapſa pietatis fundamenta reſtauraſſet, omni ſe præfectura abdicauit, & in loco anguſtiſſimo concluſit, vt per aſſiduam diuinarum rerum contemplationem, arctiori amoris vinculo ſe Deo coniungeret. Ibi ardenti orationis ſtudio, & indefeſſo manuum labore, aduerſus hoſtem diabolum ita pugnauit, vt tamen fratrum curam minime negligeret. Nam alios triſtes conſolabatur, alios animo deficientes recreabat, lapſos multos erigebat, & illorũ q acerbitate aliqua affecti erant, mœrorem leniebat. Quanta vero rigiditate erga ſe vſus fuerit, vix vlla oratio explicari poteſt. Ferrea quadam catena valde graui pedes conſtrinxerat, qua oneratus nocturna pariter ac diurnũ laborẽ ſuſtinebat, & infatigabilem ſe in carnis caſtigatione præbebat, impietatiſq; ſtudiũ ex omniũ animis euellere conabatur.

Abdicat ſe præfectura monaſterii. Rigor vitæ eius.

Nocte quadam è cellula ſua egreſſus, quendam Cæſaris propinquum adiit, & multa admodum, communis vtilitatis cauſa, eius auribus quamuis ingrata inculcauit, vt pace & otio conſtituto, Rempublicam bonis omnibus efflorentem redderet. Sed illo vix ad cellulam reuerſo, tanto alter furore exarſit, vt miſſis continuo ſatellitibus, virum ſanctum & nos vna cum illo comprehenderit, atque munito in carcere quatuor & viginti dies detinuerit. Heu quanta fuit tunc temporis illius calamitas. Nouis iniuriis vir ſanctus vel potius veritas ipſa afficiebatur, Fratrũ ſocietas furioſe oppugnabatur. Et alii q dem in carcere ſeruabantur, alii ad iudicia tanquam rei trahebantur, ipſe vero vnus, omnium ſan-

Iterum capitur. & mittitur in carcerem pro veritate.

ſanctiſſimus ad ſynodum tanquam maleficus quiſpiam ducebatur, miſerabile certe ſpectaculum erat, videre ſenem viribus corporis deſtitutum, ſublatum portari catena vinctum, & velut piaculum quoddam, ab aliis humeris in alios, indecora traiectione tranſmitti. Hei mihi, hæcne fuit ordinationis ſynodo congruentis ratio? hæcne imperii Chriſtiani exiſtimatio?

Sed vt quæ in medio ſunt, ea velut ludicra quædam prætermittam, exilium iam decretum fuit, & pater ipſe circumſcriptus eſt in vna quadam inſula ex his, quæ ante vrbem ſunt: quemadmodum & frater noſter in alia quadam valde aſpera, munito quodam carcere ad exilium accedente. Sed quoniam modo Dei ſeruus abductus eſt? Diſtractus, vexatus, à duobus hominibus huc atque illuc raptatus, vt iniquum illud facinus vel ipſis lapidibus ſenſus expertibus, lachrymas mouere potuiſſet. O immites & doloris ſenſu carentes illorum animos, qui iuſtum illum virum omnino deſertum, in cella quadam profundiſſimi lacus inſtar concluſerunt, hominemque iam ſenio confectum & morbo vexatum, ſub vnius cuiuſdam ſerui poteſtate reliquerunt. Si quid imbecillitati ſuæ conſentaneum petebat, peruerſus ille fores claudebat. Si neceſſitati naturæ ſatisfacere volebat, iniquus ille ſeruus id ei exprobrabat. Cumque hæc pateretur, ſtabilis tamen aduerſus omnes procellas manebat, & datam Chriſto fidem egregie ſancteque ſeruabat.

Relegatur ſecundo in exilium.

Tandem vero longo carceris ſqualore fatigatus, cum in læthalem morbum incidiſſet, Cæſar in vrbem Bizantium ipſum tranſtulit, animique ſui duritiam in virum ſanctum non nihil mitigauit. Itaque celeberrimus ille ciuitatem ingreſſus, ſenio pariter & laboribus fractus, lætus ad ſepulcrum ſuum abiit; quod iampridem videre concupiuerat. Quo viſo Deo gratias agens, vt animum ita & corpus ad iter illud feliciſſimum compoſuit. Mortem enim hilari vultu tanquam laborum ſuorum finem & veræ lætitiæ initium aſpiciebat.

Mortem vt laborum finem & initium gaudii aſpicit.

Mo-

Modulabatur ſibi funebre hoc canticum, Reſurgent mortui, & exurgent qui ſunt in monumentis & læta-buntur qui ſunt in terra. Hæc cum & ipſe caneret; & alios vt pari ſequerentur alacritate, hortaretur, caput ad dexteram inclinauit, tacitoque ac leni corporis motu ſanctam animam Angelis tradidit; qui eam ad iuſtitiæ ſolem perduxerunt. *Lætus moritur.*

VITA S. VINCENTII VALENTINI cognomento Ferrerii: profeßione Dominicani: ſanctitate, doctrina, miraculisq; clarißimi: ex ea quam quatuor libris conſcripſit Petr. Rauzanus Panormitanus, Ord. Prædicat. ad Reueren. Magiſtrum eiuſdem Ordinis Martialem Auribelli. Obiit circa ann. Domini 1418 annumeratusq; eſt inter Sanctos à Calliſto III. Papa.

C Baron. in Not. Mart. Rom.

BEatus Vincentius, ex antiqua honeſtaque Ferreriorum familia, Valentia clariſſima Hiſpaniæ ciuitate oriundus, parentes habuit morum elegantia & honeſtate vitæ admodum conſpicuos. Qui præter hunc filium, egregium familiæ ſuæ ac patriæ vniuerſæ ornamentum, alios duos genuerunt; quorum vni Petro, alteri vero Bonifacio nomen fuit. Et quidem Bonifacius qui fuit iuris vtriusque Conſultus, omnium ſui temporis erudiriſſimus, mortua vxore, hortatu fratris ſui Vincentii, Carthuſienſem Ordinem elegit, eiuſque habitum in quodam monaſterio, extra vrbem Valentiam, quod Porta cœli vocatur, ſuſcepit; vbi cum tanto tamq. inſigni religionis ſtudio verſatus eſt; vt quarto ab ingreſſu anno in generalem fratrum illorum rectorem electus fuerit. *5. Aprilis. Patria & familia eius. Frater eius Bonifacius egregius iuriſperitus, fit Carthuſianus.*

Porro Vincentius, qui non ſine multis magniſque futuræ ſanctitatis indiciis in lucem editus erat, cum ad fontem regenerationis ab amicis & cognatis delatus eſſet atq. inter illos de nominis impoſitione longa orta eſſet diſceptatio, Sacerdos tædio affectus, & diuina, haud

Sacerdos illi nomen imponit, amicis de eo multum diſputãtibus.

na haud dubium prouidentia motus, Vincentio illi nomen impoſuit; quod admirandis illius operibus mirifice congruere inuentum eſt. Vt primum ſextum ætatis annum ingreſſus fuerat, parentes quibus propter incredibilem animi modeſtiam & formæ elegantiam valde charus erat, literis eum imbuendum tradiderunt; in quibus tantos breui temporis ſpatio fecit progreſſus, vt omnes coætaneos ſuos multis paraſangis ſuperaret. Erat enim puer adhuc, ab omni non modo laſciuia, ſed luſu etiam puerili alienus; & ſi quando pueris eum adeſſe contingeret, poſt breuem honeſtũq; ludũ indicto ſilentio locum aliquem eminentiorem conſcendebat, eaque quæ ab egregiis diuini verbi præconibus audierat, ſumma cum dexteritate proferebat, & graphice admodum eruditorum Theologorum geſtus dicta ac ſententias non ſine audientium ingenti admiratione & ſtupore exprimebat. Anno ætatis ſuæ duodecimo, omnibus humanioris literaturæ diſciplinis imbutus, ad Dialecticæ ſtudium gradum fecit, in quo biennio admodum exacto, tantum profecit, vt inter omnes facile primas teneret. Hanc autem eruditionem, pari pietate adornabat. Singulis hebdomadis bis quarta nimirum & ſexta feria ieiunabat; Miſſarum ſolenniis ſumma cum animi deuotione intererat; diuini verbi prædicatores doctos pariter & indoctos, pia quadam curioſitate audiebat. Tanta vero lachrymarum gratia à Domino illi conceſſa erat, vt ab iis deſiſtere valde moleſtum illi videretur. Iam vero quanta cura ac ſtudio pauperes fouerit, quis explicare queat. Eos enim in domum paternam receptos, lætiſſima fronte reficiebat, & quibuscunque poterat officiis ſibi demerebatur; prorſus vt toto quatriduo tertiam ſubſtantiæ ſuæ partem illis ſumma parentum voluntate erogauerit.

Sexennis traditur literis.

Quales pueriles eius actus.

Anno ætatis ſuæ duodecimo fit dialecticus

Gratia lachrymarum.

Benignitas eius in pauperes.

His tot tantiſque præclaris adoleſcentis virtutibus, accedebat, illud maxima admiratione dignum, quod anno ætatis ſuæ ſecundo & viceſimo inter eos qui Valentiæ philoſophiam, Theologiamque profitebantur, ſummus omnium habebatur. Erat ei grande & acutum inge-

ingeniũ, cum tenaci & indelebili memoria coniunctũ, & continua in ſtudiis perſeuerantia, quæ omnia cunctis cum ciuibus Valentinis mirifice gratum reddebãt.

In maximum euaſit Philoſophum & Theologum.

Cum die quadam, pater eius in adulto iam filio tantam rerum peritiam, tantamque morum elegantiam attentius conſideraret, animo confluctuare cœpit, cui potiſſimum vitæ generi filium deſtinare vellet. Acceſſito igitur ad ſe Vincentio, omne animi ſuæ conſilium ei expoſuit, liberumque fecit, vt vel religioſæ vitæ inſtitutum vel virginem aliquam nobilitate & pari diuitiarum ac formæ gloria præſtantem eligeret, vel poſtremo vt Romæ aut Pariſiis, virtute & eruditione, ſuũ & familiæ totius nomen ſempiternum redderet. Hæc cum pater dilecto filio propoſuiſſet, eique ſecundum voluntatem eius optime conſultum vellet, ita reſpondiſſe fertur; Scito, pater optime, à diuitiis, corporis voluptatibus & ſeculi huius honoribus me alieniſſimum eſſe Omnem amorem, curam & omnia denique vitæ meæ conſilia in Ieſum Chriſtum ſine aliqua hæſitatione defixi; ideoq. in ſacro Dominicanorum Ordine illi me totum conſecrare conſtitui. Hoc eſt quod à te, mi pater, à matre, & omnibus qui mihi chari ſunt peto, vt hoc poſtulatum veſtra benedictione dignum faciatis. Hæc Vincentii verba ita patris matriſque animum perculerunt, vt profuſis lachrymis in oſcula & amplexus filii ruerent, & magno cum gaudio de optimo ſanctioris vitæ inſtituto ei gratularentur. In his aliiſque huiuſcemodi ſermonibus maxima illius diei parte conſumpta, altera luce, pater cum filio ad fratrum Prædicatorum conuentum ſeſe contulerunt, & Priori cæteriſque fratribus aduentus ſui cauſam expoſuerunt. Ea res haud vulgaris eius lætitia cauſam attulit. Conſiderabant enim ex illius ſcientia & moribus præſtantiſſimis, Ordini vniuerſo multum ſplendoris & gloriæ eſſe acceſſurum. Poſt triduum igitur, die Dominica, quæ fuit Non. Feb ann. natũ decẽ & octo ſacro habitu donatũt.

Pater deliberat, cui vitæ generi filium deſtinare velit.

Vincentii ad patrem oratio.

Pater cum filio Vincentio Dominicanos adit.

Induit habitum ſacrum.

Et quidem poſt externa illi nouæ militiæ arma ſuſcepta, prima illi cura fuit, vitam ſancti Dominici ſtudioſe legere, eamque intimis animæ medullis impri-

Legit ſtudioſe vitam S. Dominici.

mere, quo inclytum ſuum ducem viuis exemplis imitaretur. Atque vt opportuno tempore Euangelij doctrinam longe lateque diffunderet, tam pertinaci ſtudio ſacrarum literarum lectioni incubuit, vt continuo dignus habitus fuerit, qui Philoſophiam publica profeſſione alijs traderet. Quod ille munus tanta facundia & eruditione tres continuos annos expleuit, vt non mediocrem ex eo laudem conſecutus ſit. Deinde Prior, cæterique fratres vno animo Barcinonam eum mittere decreuerunt, vt diuinum illud ingenium altiſſimis omnium artium diſciplinis imbutum, vberiores in toto terrarum orbe fructus quandoque proferret. Barcinona autem Ilerdam antiquam, celebremque Cataloniæ ciuitatem miſſus, poſt octo annorum curriculum, fuit pro ſingulari ſua eruditione à Benedicto Romanorum Pontifice, Theologorum aſcriptus collegio, vbi inter ſtudiorum illius tempora annos natus 24. opus edidit de dialecticis ſuppoſitionibus admodum inſigne. Inde vero à fratribus & amicis Valentiam reuocatus, publicas ad populum conciones habere cœpit, tanto cum fructu, vt ex vicinis etiam ciuitatibus multi ad eum confluerent, & ſub tam inſigni literarum ac morum præceptore proficere gauderent.

Profitetur Philoſophiam.

Edit librũ de Dialecticis ſuppoſitionibus.

At vero vt copioſum toti ciuitati fructum attulerit, tamen varias ibi & dæmonum & hominum pertulit inſidias. Nocte quadam precibus matutinis conſueto more abſolutis, cum inſtanter virtutem perſeuerantiæ à Domino poſtularet, viſus eſt ei diabolus in ſpecie ſenis valde venerabilis adſtare; qui ſe vnum ex antiquis Patribus eremi quondam incolis mentiebatur, & tanquam multarum rerum vſu peritus, tantam vitæ auſteritatem in florida ætate omittendam conſulebat. Quid enim, dicebat, hæc corporis maceratio tibi conferet, cum in ea ad vltimam ſenectam minime perſeuerare potes? Quare miſſam eam facito: & in ſola Chriſti gratia ac benignitate confide. Nec dubites quin facile ab eo, ſi in aliquod delictum prolapſus fueris, gratiã conſequeris. His auditis Vincentius, primum vehementi

Valẽtiæ & dæmones & homines ſentit infeſtos.

Dæmon ei apparet.

timore

timore commotus fuit; ſed vt ſe ab eo nonnihil collegit & meram dæmonis fraudem eſſe deprehendit, facto CRVCIS ſigno, inimicum in fugam compulit; qui magno cum eiulatu & tetro fœtore relicto protinus euanuit.

Erat Valentiæ mulier quædam, tam generis nobilitate quam corporis forma præſtans, quæ ſuggerente diabolo, capta eſt amore ipſius Vincentii, tam ardenter vt nullam aut animi aut corporis quietem habere poſſet, niſi cupitis eius amplexibus frueretur. Itaque poſt varias inſidias, tempore & loco opportunis viro ſancto nequicquam ſtructas, tandem grauiſſimam corporis ægritudinem mira dexteritate finxit, prorſus vt de ipſius ſalute conclamatum eſſe putaretur. Itaque vt cœleſtes iras mature per ſalutarem confeſſionem auerteret, virum Dei Vincentium aduocant, qui pro ſua in proximum charitate celeriter adueniens, & cubiculum ingreſſus, cunctis qui aderant, de more, excluſis, cæpit puellam ad perfectum criminum dolorem veramque pœnitentiam adhortari. At illa, quæ tota erat libidinis igne inflammata, aures ſalutaribus monitis occluſas habebat, & tota mente verſabat, qua via modoque ad cupitos amplexus peruenire poſſet. Tandem poſt multa verba vltro citroque habita, cum occultum ignē diutius celare nō poſſet, omni formidine, pudoreque depoſito, corporis operimenta abiiciens, nudam ſe viro ſancto expoſuit, atque ad fœdam corporum commixtionem eum ſollicitauit. Sanctus vero Confeſſor impudentis fœminæ audaciam admiratus, & ſcelus abominabile execratus, multa ſeueritate à tam nefario opere eam abducere conatus eſt; ſeſeque perpetuam caſtitatem Christo Ieſu à teneris vouiſſe, neque poſſe facinus tam abominandum in iniuriam & contemptum ſummi Dei patrare obteſtatus eſt. Quibus dictis, magna cum celeritate, ex eius conſpectu ſe ſubduxit. At tali illa grauiter indignata reſponſo, tanquam altera Putipharis vxor, clamores contra virum Dei tollere conata eſt, quaſi violenter eam oppri-

Fœmina prouocat S. Vincentiū ad libidinem.

F prime-

primere voluiſſet. Sed ſumma Dei prouidentia, quæ ſuorum etiam honori contra improborum conatus conſulere ſolet, nequaquam paſſa eſt, virum innocentem in criminis alicuius ſuſpicionem venire. Ecce enim vt primum impudica voces edere tentauit, inimicus qui ei nefandum amorem ingeſſerat, eaſdem præciuſit & miſeris valde modis corpus eius diuexare cœpit. Multi igitur qui præ foribus cubiculi præſtolabantur ingreſſi, cum apertis indiciis mulierem à dæmone obſeſſam viderunt, exorciſtas aduocant, & varia vndique remedia exquirunt, vt eam à diaboli captiuitate in libertatem vindicarent; ſed fruſtra Dæmon enim, diuinorum verborum virtute fatigatus, niſi ille aduenerit, dicebat, qui per medias æſtuãtis ignis flammas illæſus pertranſijt, certe huic loco non cedam. Hæc verba aliquam quidem recuperandæ ſalutis ſpem oſtendebant. Verum nullus idoneus verborum illorum interiores inueniri poterat. Tandem vnus illorum, qui forte aderant, Vincentium acceſiri iuſſit, vt obſcuritatem illorum verborum illuſtraret. Ipſe autem, etſi nouas diaboli inſidias pertimeſceret, & difficilem ſe præberet, tamen Chriſto ſe commendans, precibus eorum paruit, ac miſericordiam Dei enixe pro mulieris ſalute in ipſo itinere precatus eſt. Vt autem in locum, vbi miſera laqueis diaboli conſtricta iacebat, ventum eſt, dæmon vlulatu teterrimo, En adeſt, inquit, qui in medio ignis non eſt æſtuatus; quo dicto muliere ſemiuiua relicta, diſceſſit. Attulit hoc cunctis qui aderant, ingentem admirationem; & viri ſanctitatem in populo celebriorem reddidit.

Obſidetur à diabolo.

Ad præſentiam S. Vincentii fugit dæmon.

Sed diabolus, qui fortem caſtumque animum eius frangere, & libidinis contagione maculare ſe poſſe non deſperabat, aliam ſtatim viam modumque machinatus eſt. Suggeſſit enim nonnullis, vt mulierem quandam meretricem eximia forma præditam, precio conductam in cellam eius introducerent. Captato igitur opportuno tempore, impudica cellulam ingreſſa, viro ſancto laqueos tetendit. At ille à conſueto orationis of-

Meretrix in eius cellam adducitur.

ficio

ſicio ad cellam rediens & fœminam in ea conſpiciens ratus eſt eſſe dæmonem in ſpecie mulieris latentem. Illa vero, Noli, inquit, Vincenti me diabolum æſtimare, fœmina enim ſum, tui amore vehementer capta, conceptum amoris ignem cupitis amplexibus extinguere deſiderans. Quare nihil dubita, & præſenti corporis mei voluptate fruere; Soli ſumus, manebitque tibi ſanctitatis tuæ fama integra; neque vnquam hæc res ad aures aliorum manare poterit. At Vincentius nihil his motus; Abi, inquit, peſtifera, & vnde veniſti protinus reuertaris, ne te diuina vindicta confeſtim inuadat, & debitas tanti ſceleris pœnas repentina morte expetat. Illa his verbis ita immutata eſt, vt deteſtabile facinus ſuum agnouerit, & profuſa ingenti lachrymarum vi, veniam humi proſtrata petierit, atque deinceps ad meliorem ſe frugem receperit.

Mulier eum ad libidinem inuitat.

Contempta reſipiſcit.

Per illud tempus, apud Auionem, Galliæ mobiliſſimam ciuitatem, Benedictus tertius decimus, ſummus Romanæ Eccleſiæ Antiſtes degebat; qui cum multa admodum eruditioni & ſanctitati eius tribueret, tum vero eum ſibi à confeſſionibus elegit, ac magiſtrum palatii Apoſtolici inſtituit. Ibi vero quamvis inter ſummos honores ac mundi faſtum quotidie verſari cogeretur, tamen eandem vitæ ſanctitatem, mille periculis expoſitam, egregie tutatus eſt; adeo vt corruptos etiam plurimorum hominum mores & ſceleratam vitam, cum doctrina, tum exemplo ad optimas viuendi rationes reuocarit. Laborabat eo tempore eccleſia inſigni ſchiſmate. Mortuo enim ipſo Clemente apud Auinionem, vno omnium Cardinalium conſenſu, qui in ipſa vrbe conſiſtebant, ipſe Benedictus ad illud honoris faſtigium euectus fuerat; ſed aliæ duæ Cardinalium partes, alios duos Pontifices ſibi elegerant; prorſus vt res eccleſiæ in vltimum diſcrimen adductæ fuiſſent, niſi ſingulari ſua prudentia ac pietate Vincentius feſſis & inclinatis pene rebus obuiam iuiſſet. Nullus vir ſanctus laboribus parcebat, quo diſruptũ vnionis vinculũ reſarciret, nunc Galliæ, nunc Hiſpanię

Fit Confeſſarius Papa, & magiſter Palatii.

Sciſma inter Cardinales, de eligendo Pontifice.

Concilium Conſtantienſe. regiones peragrabat; modo Sigiſmundum Imperatorem, modo Carolum Francorum, modo Martinum Aragoniæ reges, ſæpe ipſum benedictum adibat; effecitque vt omnes ad generale Concilium Conſtantiæ præclara Germaniæ vrbe, conuenirent; quo agitata tantis fluctibus Chriſti nauicula, ibidem iactis concordiæ anchoris firmaretur.

Cum hæc Auinionæ & Conſtantiæ gererentur, & quadam die Vincentius cum animo ſuo attentius pertractaret, quid ſibi in tantis rerum anguſtiis faciendum eſſet repente acerrima febri corruptus fuit, prorſus vt de ſalute eius conclamatum eſſe putaretur. Duodecimo vero die quo adeo grauiter laborabat, viſus eſt ei adeſſe Chriſtus mirabili claritate coruſcans; qui & corporis robur vtcumque reſtituit, & ingenti lætitia perfuſum, ſui viſione mirifice recreauit. Comitabantur beati Patres Dominicus & Franciſcus, cum innumerabili angelorum multitudine. Deinde poſt multa his eum verbis allocutus eſt. Conſtans eſto Vincenti, & iſtum mentis tuæ angorem miſſum facito. Ego enim optatam Eccleſiæ pacem, & tibi ſanitatem reſtituam. Tu igitur, relicta curia, Euangelii prædicationi inſta opportune, importune, ac populis extremum iudicii diem, opinione citius affuturum denuncia. Nil te improborum hominum minæ & calumniæ, nil aduerſariorum inſidiæ deterreant; quoniam me duce ac protectore cuncta pericula euades, & vberrimum verborum operumque tuorum fructum felici morte conſequeris. Hæc dicens genas beati Vincentii leniter in ſingularis familiaritatis ſignum tetigit; moxque adiectis multis quæ ad inſtruendum militem ſuum erant neceſſaria, Chriſtus ipſe diſparuit. At Vincentius ſtatim reuocatis viribus, è ſtrato ſurrexit, rectaque ad Benedictum mentem ſuam expoſiturus perrexit. Qui animo ægre admodum affectus, nullum non mouit lapidem, quo eum ab ea mente reuocaret. Atque vt eum apud ſe detineret, multis honorum compedibus vincire tentauit. Primum Valentinenſem, deinde Ilerdenſem epiſcopa-

Chriſtus ei apparet, cum SS. Dominico & Franciſco.

Chriſtus mandat ei officium prædicationis.

ſcopa-

ſcopatum obtulit. Cumque oblatis huiuſcemodi dignitatibus minime flecteretur, poſtremo in ſacrum Cardinalium numerum, ſumma patrum omnium voluntate & gratulatione aſciſſere voluit. Sed vir ſanctus pari animi magnitudine ſummum illum honoris gradum conſcendere recuſauit. Tum Pontifex viſa tam inſigni animi altitudine, liberam ei euangelizandi, cum ampla ligandi abſoluendiq; facultate poteſtatem fecit.

Recuſat Epiſcopatus duos & Cardinalatum.

Hiſce igitur dignitatum vinculis liberatus Vincentius, Auinionæ primum, deinde per vrbes & villas diuini verbi ſemina ſpargendo, in Cataloniam reuerſus eſt. Populus autem eum non aliter quam vnum ex veteribus Apoſtolis, ſequebatur, atque incredibili quadam auiditate verba excipiens, multis eum obſequiis venerabatur. Stupebant cuncti admirandam viri doctrinam nec deerant tamen qui calumnias in eum iacerent, tanquam nouarum rerum ſtudioſum; præcipue quod imminentem extremi iudicii diem annunciaret. Sed illum non calumniæ hominum, non vitæ auſteritas, non maris & itinerum pericula remorabantur. Ab anno ætatis ſuæ quadrageſimo, ad vltimum vſque vitæ terminum, diuini verbi prædicationi (quamuis antea minime id ipſum neglexerit) incredibili alacritate incubuit. Regiones varias peragrauit; Cataloniam regnum Valentiæ, Arragoniam & Nauarram; quæ ſunt in citeriore, Hiſpania. Ex Hiſpania vero vlteriore excepta Gallitia & Portugallia, ſingulas alias fere regiones vrbes & oppida ac villas circuiuit: Ex Gallia, Delphinatum, Prouinciam, Sabaudiam, Franciam, Burgundiam, Nortmanniam, Biturniam, Aluerniam, Flandriam, Albiam; Octauiam, Picardiam Vaſconiam, Britanniam, (vbi & feliciter, vt poſt dicamus migrauit,) cum doctrina tum virtute mirifice illuſtrauit, Italiam quoque, & vniuerſas regiones vrbesque Pedemontii obiuit, atque multas Lombardiæ terras & ciuitates peragrans demum Genuam venit; vbi vno non admodum menſe commoratus eſt. Præterea omnem illam maritimam circumquaque regionem

Admiranda eius prædicatio.

Anno ætatis ſuæ 40. totum ſe confert ad prædicandum.

luſtrauit. Decreuerat ſic paulatim progrediendo ac docendo in Tuſciam venire, & ſingulas Italiæ regiones perambulare, ſed in portu Veneris conſiſtens, fuit ab Hiſpaniæ rege Ioanne, literis peramanter ſcriptis reuocatus. Itaque in Hiſpanias rediens, poſt vberrimum animarum fructum ibidem factum, in Gallias profectus eſt. Quo tempore Henricus Angliæ Rex, fama mirabiliũ eius operũ permotus, miſſis nunciis & literis, eũ ad ſe allexit; vbi Regi reuelatis multis futuris, & ſeminato Dei verbo, minime pœnitẽdos fructus fecit. Inde vero in Scotiã & Hiberniã, aliã Oceani maris inſulã diſceſſit; atque tandem in Galliam reuerſus eſt.

Reuocatur in Hiſpaniam.

Hiſce vero diſcurſibus, egregia ſanctitas cum magna vitæ auſteritate coniuncta reſpondebat. Et quidem ſomni erat parciſſimus. Optimam noctis partem (quinque ſolum horis quieti datis) in precibus aut ſacrarum lectionibus ſcripturarum tranſigebat. Mane ſacro Miſſæ officio, cum ſumma ſpiritus attentione peracto, verba ſalutis ad populum habebat Inde oblatos ſibi infirmos ſigno crucis ſanabat, atque vt populorum ad ſe concurrentem deuotioni ſatisfaceret, manus oſculandas præbebat. Cibo vtebatur admodum parce; neque vnquam à primo ſuſceptæ religionis die carnium eſum, niſi euidens eum neceſſitas compuliſſet, admiſit. Vinum aqua bene dilutum ſumebat, idque ſemel aut bis, & raro ter; nunquam vero poſt tertiam vicem bibere viſus fuit. Illud præterea pro edomanda carne, & in memoria paſſionis Chriſti à prima adoleſcentia obſeruauit, quod ſingulis noctibus, funiculis quibuſdam corpus ſuum multis cum lachrymis cædebat, & ſi forte per ægritudinem id facere nequiuiſſet, à fidis ſociis ſuis hoc fieri volebat; eos per Ieſum Chriſtum obteſtans, ne quid dubitarent, piam illam in eum crudelitatem exercere.

Eius diuina & nocturna exercitia.

Signo Crucis ſanat infirmos.

Et quoniam maxima hominum frequentia cum de loco ad locum euntem ſequebatur, multos ſecum ſacerdotes religione ac doctrina præſtantes habebat, quorum officium in excipiendis confeſſionibus vel

maxi-

Digitized by Google

maximè conſtitutum erat. Eos autem qui pro agenda pœnitentia eum ſequebantur, ſingulis diebus poſt Solis occaſum, longo ordine per vrbes nudatis tergis incedere volebat, in quæ flagellis acriter ſæuientis, lugubri quodam hymno quem interim canebant, & ſe & alios ad veram cordis contritionem excitabant. Inter quæ tantus omnium luctus exoriebatur, tanta contritio, tanta religio, vt plurimi locorum incolæ talibus flexi exemplis in lachrymas ſoluti, virum Dei, ſanamque eius ſocietatem per multa terrarum ſpatia ſequerentur; adeo vt frequenter ſacra illa ſocietas, ſupra numerum decem millium hominum excreuerit. Quin etiam tanta multitudo ad ſacras eius conciones confluebat, vt non raro in locis campeſtribus, octoginta hominum millia viſa fuerint. Ijs qui ſtudio melioris vitæ ei adhærebant, paterna ſane cura ſuccurrebat; Eleemoſynas pro vnius cuiuſque neceſſitate diſtribui faciebat; quod ſupererat pauperibus erogabat. Oblatas pecunias nunquam admittebat: vetabatque ſuos quicquam præter ea quæ victui quotidiano neceſſaria videbantur, accipere. Quoties rem diuinam faciebat, ante ſacrorum myſteriorum communionem, tantam lachrymarum vim fundebat, vt nemo intuentium à luctu lachrymiſq; ſe continere poterat.

Publice pœnitentiam agentium exercitia.

Miri hominum concurſus.

Pecunias non vult recipere.

Porro in vitiorum reprehenſione, vt valde terribilis, ita viciſſim ſuauis admodum extitit; adeo vt qui fructum ſermonum eius vel ſemel guſtaſſet, ſemper deinde ſiccis auidiſque faucibus ad eum iterum atque iterum percipiendum properaret. Hinc ex fidelium cœtu qui perditis flagitioſiſque moribus in apertam peſtem & ſempiternum interitum ruebant, ſupra centum millia ad ſtudium melioris vitæ reduxiſſe fertur. Nec mirum ſane.

Fructus mirabilis concionum eius.

Tanta enim dexteritate peccati fœditatem detegebat, vt multi frequenter fulmine verborum eius exterriti, humi ſe proſternerent, & fœda animarum ſuarũ vulnera, omni pudore poſtpoſito, aperirent, eaq; cum lachrymis ſananda præberent. Cũ vero de futuro

iudicio, aut Chriſti paſſione, vel horrendis inferorum ſuppliciis diſſereret, tantus ſtatim fletus audiebatur, vt ipſe nequaquam in inſtituto ſermone progredi poſſet.

Supra 2500 Iudaeorum ad Chriſtum conuertit.

Item Saracenorum.

Iam vero quāto ingenii acumine, contra Iudæorum perfidiam argumenta vibrauerit, quis pro dignitate explicare poterit? Certe hoc conſtat, quod in diuerſis vtriuſque Hiſpaniæ vrbibus, ſupra viginti quinque millia ad Chriſti ſacra perduxerit; eorumque templa in Chriſti eccleſias conuerterit. Nec multo pauciori numero Saraceni, quorum in Hiſpania ingens eſt numerus, ignitis eius eloquiis incitati, ſacrilegam Mahometis ſectam deteſtantes ſacrum baptiſma perceperunt. Multa pꝛterea odia inueterata, multas inimicitias capitales ſopiuit, & diſſidentes indiſſolubili amoris vinculo coniunxit. Teſtis huius rei vnum ſit ex multis. Erat inter duas Valentinorum familias Solenorum videlicet & Centellarum tanta diſcordia & ardens inuidiæ flamma, vt variæ cædes fuerint vtrinque perpetratæ quæ cum nulla arte; vel induſtria extingui poſſet, vnus Vincentius eam compreſſit, animoſque hoſtili odio diſſidentes mutua concordia ſociauit. Meretrices, lenones homicidas, piratas vſurarios, blaſphemos, & huiuſmodi generis homines in ſceleribus perditos, millia plus minus quadraginta ad flagitiorum agnitionem, & ad eos pœnitentiæ fructus quos ſupra expreſſimus, reduxit. Neque mirum hæc cuiquam videri debent; præſertim cum in eo ſumma quædam eloquentia cum inſigni vitæ ſanctitate certaſſe videatur; incredibilis ſententiarum grauitas, ſplendor nitorque ſermonis, animos auditorum ſuſpenſos tenebat; ſigna vero & clariſſima miracula dicta confirmabant. Nec deerat donum linguarum, veteribus olim Apoſtolis conceſſum. Accedebat ad hæc omnia vox ſic à natura formata, vt eam pro libitu facile expromeret, & remotiſſimas æque vt propinquas aures percelleret. Tanta autem inerat omnibus cupiditas eũ audiēdi, vt iis horis, quib⁹ ad populũ verba faciebat, tota ciuitas feriaretur. Opifices ab opibus

Hoſtili odio diſſidentes conciliat.

Ingentem numerum perditorum hominum conuertit.

Donum linguarum habuit Vincentius

Digitized by Google

bus ceſſabant. Doctores, qui publica liberalium artiũ ſtudia profitebãtur, à lectionibus vacabant. Quid multis? Docti pariter & indocti ad conciones eius confluebant, nec ſine maximo fructu recedebant. Erat illis temporibus tanta omnium contritio, tanta religio, tanta in veſtitu honeſtas, & in victu parcitas vt cuncti tempora priſcorum Apoſtolorum rediijſſe æſtimarent.

Machoma rex Granatæ, quamuis infidelis, tamen audita fama virtutum eius, miſſis legatis eum ad ſe allexit, data fide, quod libere in ſuo regno Chriſtum prædicare poſſet, non obſtante impia Mahometis lege, quæ ſummum nefas eſſe ſtatuit, Chriſti legem ad aures admittere. Et quidem Vincentius ſalutis illius gentis auidus, confeſtim eo aduolauit, & cum incredibili tum regis tum aliorum Saracenorum attentione, Chriſtum illis prædicauit. Iamque magnam populi multitudinem Chriſto genuerat, cum ſatrapæ quidam felicibus adeo ſucceſſibus commoti, ipſi regi regni amiſſionem comminati ſunt, niſi mature inſignem Chriſti præconem è finibus ſuis eijceret. Ea re compulſus Vincentius, ad Chriſti oues reuerſus eſt. Magna erat illius apud omnes Chriſtianos principes, & purpuratos Patres auctoritas, adeo vt in rebus dubijs vnum illum tanquam diuinum oraculum conſulerent. Martinus & Ferdinandus Aragoniæ & Iohannes Hiſpaniæ reges obuiam illi procedere conſueuerunt, quoties illius ad vrbem aduentus nunciabatur; In vrbibus vero tantus ad eum populi concurſus fiebat, vt obiectis ligneis cancellis, eum ab importuno concurrentium acceſſu ſecludere deberent.

Machoma rex Saracenorum eũ ad ſe acceſſit.

Summa illius apud reges & Cardinales auctoritas.

Martinus Quintus Romanorum Pontifex, qui Conſtantienſi Concilio, vno ſummoque Patrum omnium conſenſu (amotis tribus alijs quorum cauſa, Eccleſia graui ſchiſmate laborabat) illo ſummæ dignitatis titulo decoratus fuit, ilico per Antonium Montanum Theologorum omnium eo tempore facile principem, conceſſam iam ante illi à Benedicto ligandi docendique

Antonius Montanus ſummus Theologus.

poteſtatem confirmauit, eumque vt tanquam fidelis ſeruus & Chriſti Apoſtolus viriliter ſuo munere, vt cœperat fungeretur, hortatus eſt. Erat eo tempore in Galliæ regione, quam Delphinatum vocant, gens quædam barbara, & omni ſcelere contaminata, prorſus vt ab obſcœnis eius facinoribus, locus iſte Gallorum lingua Vallis Puta dicebatur; quod Latino ſermone Vallis fœda explicatur. Ad huius gentis ferociam domandam multi iam anteà Romanis Pontificibus viri pietate pariter ac eruditione præſtantes miſſi fuerant, ſed omnes vel maleab indomita gente mulctati re infecta redierant, vel ferro trucidati occubuerant. Hæc audiens fortiſſimus Chriſti miles, celeſtibus armis egregie tectus, eo proficiſcitur, pone religioſa illa caterua ſequente; vt videlicet eorum exemplo, gens illa facilius ad contritionem prouocaretur. Nec fruſtra. Nam vt primum eius in terram aduentus innotuit, certatim magna auiditate ad eum confluere, ac paucis poſt diebus, omni ferocitate poſita, colla ſuauiſſimo Chriſti iugo ſubdere non recuſauit, tantiſque poſtea virtutibus alijs prælucere cœpit, quantis anteà ſceleribus fœdata, bonis etiam ac pijs tenebras effuderat; ea propter vir ſanctus conſtituit vt Vallis Puta, mutato nomine, Vallis Pura vocaretur.

Vallis Puta habitatores barbari & valde flagitioſi.

Vincentius gentem feram & indomitam ad ſanitatẽ reducit.

Cum aliquando apud Valentiam Hiſpaniæ vrbem ad populum verba feciſſet, atq; à concione multis ad eum confluentibus bene precaretur, adfuit inter alios Alphonſus quidam, vir cum alijs virtutibus tum iuris vtriuſq; ſcientia admodum clarus. Eum Vincentius & intuitus, Gratulor inquit tibi, optime fili, quod & patriç familiæ tuæ magno ſis ornamento futurus. Summam enim inter mortales dignitatem obtinebis, meque vita functum maximo honore afficies. & præcipua veneratione proſequeris. Tantum vide vt in virtutum ſtudio perſeueres. Alphonſus auditis his viri ſanctiſſimi verbis, ſtrenue virtutibus ac cumulandis incubuit; ac paucis poſt annis Valentin⁹ creatus Epiſcopus; inde Cardinalis;

S. Vincentius claret prophetiæ ſpiritu.

Digitized by Google

lis;poſtremo iam grandæuus, præter omnē mortalium expectationem Pontifex Romanus, dictus Calixtus III. Tū vero non immemor, quæ ante annos quinquaginta ipſi prædixiſſet Vincentius, tertio Pontificatus ſui menſe, eum Sanctorum catalogo aſſcripſit.

Cum Barcinone; die quodam Dominico concionē haberet, & maxima annonæ caritas cum extrema fame ijs in locis eſſet, vir ſanctus diuinitus permotus, ſubito populum ad gratiarum actiones Domino perſoluendas hortatus eſt; Nam, inquit, ante Solis occubitum, duæ magnæ naues tritico onuſtæ in portum vrbis veſtræ appellentur. Ijs verbis multi è populo inſperata lætitia exultarent, viri tamen grauiores, quibus Vincentij virtus necdum ſatis perſpecta erat, non modo nihil verbis illius tribuebant, ſed non minimam etiam ex ijs offenſionem hauriebant. Quin & Prior fratres temeritatis eum ac dementiæ arguebant, quod futilibus eiuſmodi ſermonibus (vt ipſi dicebant) miſeram plebem ad inanem lætitiam prouocaſſet. At ille cum placide reſponderet, ac in ſententia permaneret, vera eū dixiſſe euentus docuit, nauibus ante Solis occaſum ad vrbem feliciter appulſis.

Multa inſuper clarus prophetiæ ſpiritu alijs multo ante prædixit. Tribus fratribus diuerſis temporibus ac locis, mortis diem ac horam aperuit, & ſalutaribus monitis egregie eorum ſaluti conſuluit. Matris quoque & ſororis ſuæ obitum longiſſimo ab ijs interuallo remotus cognouit. Longum nimis foret ſingula referre; ad miracula veniamus, quæ ex multis pauca, maximam cunctis ſunt admirationem allatura.

Miraculis claret.

In villa, quam Morellam vocant, non multum diſtante à Valentia, vir fuit & genere & virtutibus nobilis, cuius vxor multis quidem virtutibus ornata, & eximia corporis pulchritudine prædita erat, ſed per interualla quaſi furore correpta, ingens profecto & ſibi & ſuis adferebat periculum. Huius ad ædes, inuitante marito, cum beatus veniſſet Vincentius, ſacra manuum ſuarum impoſitione, eam quamdiu illic moratus eſt, ab

Digitized by Google

ab omni furoris moleſtia ita ſolulit, vt plane liberata putaretur. Die autem quodam, marito cum familia ad Vincentij concionem abeunte, illa cum familiari quadam fœmina remanſit, vt redeuntem vna cum Vincentio maritum exquiſito edulio exciperet. Interea, aliis abſentibus rurſus amentia corripitur, & ecce infantem ipſa ſuum in fruſta ſecans, partem ad ignem coquit, partim in cœna reſeruat. Maritus autem à concione lætus domum rediens, ab occurrente perquirit vxore, nū in hoſpitis aduentum prandium paraſſet. Illa reſpondet parata eſſe omnia. Rurſus marito ſciſcitante, an piſces commode cocti eſſent, imo ait, & cum piſcibus egregias etiam carnes coxi. Inter hæc animaduertit maritus, illā ſolito more furijs agitatam, proprium mactaſſe filium. Tum vero horribilis clamor & luctus exortus, omnium aures animoſque perculit, atque ad Vincentium etiam peruenit. Ille audito immani facinore protinus accurrit, extentaque manu clamores & eiulatus compeſcit, ac diſſecta infantis membra afferri præcipit Quibus allatis genua flect r, paucis obſecrat Deum; inde crucis ſignum in cadauer exprimens, Ieſus, inquit, Mariæ filius, mundi ſalus & Dominus, qui huius infantis animam ex nihilo fecit, eam in hoc corpus reſtituat ad laudem & gloriam nominis ſui. Hæc vbi dixit, infans, cunctis inſpectant.bus, protinus reuixit. Alius quoque infans mortuus illi oblatus, precibus illius ad vitā reuocatus eſt

Immane facinus.

Infantes 2. mortuos ad vitam reuocat.

Valentiæ ſub ſacra concione, mulier quædam ab ipſo ortu muta ad illum adducta fuit. Ille intermiſſa paululum concione ſuſpiciens in cœlum, Filia, inquit, quid vis? Reſpondit illa; Panem volo & loquendi facultatē. Tum ille; Panis quidem, inquit, inopia nunquam laborabis, ſed loquelæ officium, noli in ſempiternam animæ tuæ perniciem expetere. Nam ſi hactenus loqui potuiſſes, iam dudum tuo ipſius vitio, & corporis & animæ mortem incurriſſes. Abi igitur domum, & mente Deum laudare ne ceſſes. Reſpondit illa; Faciam quod hortaris, pater; ſtatimque obmutuit, ac ſeptimo deinde anno, vitam cum felici morte commutauit.

Quo-

Digitized by Google

Quodam in hoſpitio, quindecim panibus ſupra duo hominum millia vir ſanctus refecit, & vinum pene acidum in optimum mutauit; quod genus virtutis admodum illi familiare fuit. Fertur etiam dæmoniacos ſupra ſexaginta, diuerſis locis & temporibus curaſſe. *15. panibus. ſupra 2000. hominum ſatiat. Supra 60. Dæmoniacos curauit*

Fuit aliquando puella quædam ſæuiſſimo obſeſſa dæmonio, ab octo viris ab beatum virum adducta, quę horrendis clamoribus & ſæuitia cunctis terrorem incutiebat. Vincentius autem cum ſolo verbo, impotentem dæmonis vim in puella compeſcuiſſet, præcepit illi in Chriſti nomine, vt quando & quam ob cauſam puellam ita exagitare cœpiſſet, ediceret. Tum ille faſſus eſt, ſe matrem puellæ ante ſeptennium incitare conatum, vt per ſummum ſcelus marito mortem inferret. Illam vero cum inſolitos in ædibus ſuis ſtrepitus, dæmonum nequitia excitatos audiſſet, euigilaſſe, ſeque Crucis ſigno, Chriſti & beatæ Mariæ Virginis nomina appellans, muniiſſe. Tum vero ſe contra illam præualere non potuiſſe, ſed puellam Crucis ſignum negligentem inuaſiſſe His auditis Vincentius, iuſſit illum puella illæſa migrare; qui horribili cum eiulatu ac fœtore teterrimo, puella fere exanimi relicta, exiit; quam Vincentius domum reductam cibo potuque refici iuſſit, ac peccatis per ſalutarem confeſſionem deletis, hortatus eſt eam, vt melioris vitæ ſtudio, alias dæmonis inſidias vigilanter ac prudenter declinaret. *Puellam cruce ſe nõ ſignantẽ occupat dæmon.*

Murciæ in Hiſpaniis, ipſa Dominica Palmarum, Vincentio verba ad populum faciente, tres equi indomiti impetu in templum facto, ipſam concionem in effuſam fugam compuelerunt; cum vir ſanctus cunctos hortatur vt conſtanti animo gradum ſiſterent, & Crucis ſigno inanem illum terrorem repellerent. Cumque multi eius hortatu gradum ſiſterent, vir ſanctus præcepit dæmonibus, qui ſub equorum ſpecie oculos hominum deludebant, vt protinus nemine læſo, vrbe excederent. Illis autem abeuntibus, Ecce, inquit, *Dæmones in forma equorum apparent.*

Vin-

Vincentius dæmones illi ſub horrida equorum ſpecie latentes, impotenti dominatu vrbem hanc occuparunt nunc vero eliminatis multorum vitiis, nouoque virtutum veſtrarum ſplendore fugati, conati ſunt quibuſdam perniciem adferre, ſed Chriſto prop tio illorum conatus irriti fuere.

In quodam Catalo niæ pago, ipſis ferijs Apoſtolorum Petri & Pauli, tam immania & horrida ſubito tempeſtas orta eſt, vt omnes ſe internecione delendos exiſtimarent. At vir ſanctus peracto Miſſæ ſacrificio, aqua benedicta ilico tempeſtatem diſſipauit, & miram aeris ſerenitatem à Deo impetrauit. Deinde prædixit ſimiliter ſi intra annum tempeſtatem excitandam, & niſi Apoſtolorum principes pro eorũ apud communẽ Dominũ peccatis interceſſiſſent, ne germen quidem vnum in agris relictum fuiſſet. Vndecim ab hac prædictione effluxerant menſes, cum horrida tempeſtas ſubito adfuit. Fertur autem ſæpiſſime ortas tempeſtates Crucis ſigno compeſcuiſſe.

Tempeſtatem arcet aqua ſacrata.

In Galliæ oppido Carcaſona & alijs circumquaque locis, menſibus admodum ſex terræ illi extrema ſiccitate laboranti, cum ſuis tum populi totius precibus imbrem, adeo copioſum è cælo detraxit, vt eundem iterũ precibus reprimere neceſſum fuerit. Alijs inſuper ſtupẽdis virtutibus ac miraculis clarus admodũ fuit onneremus, ſtudio prætermittimus, atque ad vltimum eius vitæ actum properamus.

Pluuiam à Deo impetrat.

Igitur poſt luſtratas illas, quas ſupra memorauimus, regiones, eam demum Galliæ partem, quæ Britannia dicitur, ingreſſus eſt. Agebat tunc ætatis annum ſeptuageſimum corpuſque eius tum ob ſenectutem, tum ob labores & cibi potuſque parſimoniam, vitæque ſeueritatem, adeo confectum & extenuatum erat, vt abſque adminiculo ægre poſſet ambulare. Nec tamen quicquã de labore ſuo remittebat; ſed pro ſalute animarum grauiter ſudabat. Nulli hominum ordini, ætati vel ſexui, fructum doctrinæ & ſanctitatis ſuæ negebat Neque enim duntaxat ætate prouectos, & ſublimum rerum

Septuageſ̃arius Britaniã Galliæ adit.

Pueros vt inſtituerit.

rum atque diſciplinarum capaces erudiebat, ſed pueros etiam certis ad ſe horis euocatus inſtruebat; docens eos quemadmodum ſe cruce ſignarent; orationem Dominicam, & angelicam ſalutationem, atque fidei ſymbolum enunciarent. Deum colerent; parentibus & proximis quibuſque honorem haberent; & debita officia perſoluerent. In dandis conſilijs nec diuites pauperibus, nec ignobilibus nobiles anteponebat; ſed erat omnibus charus, omnibus, vtilis, pius, benignus, amabilis; denique & venerabilis, omnibus. Maxime vero orphanorum, pupillorum, ac viduarum ſe præbuit defenſorem; conſultorem ac moderatorem; nec ſolum animos eorum verbo ſalutaris doctrinæ inſtruxit, ſed etiam ſanctis precibus ſuis morbos & ægritudines ab eorum corporibus depuiit.

Vxor Iohannis Britanniæ Ducis, Caroli Francorũ regis filia, multis annis infœcunda, eius precibus & benedictione, amoto ſterilitatis malo, multos peperit filios, atque in ijs Petrum eximijs virtutibus illuſtrem; qui poſtea clariſſimus Dux Britanniæ multum operæ & laboris impendit, vt viri ſanctiſſimi nomen in Diuorum albo deſcriberetur. In Nannetenſi oppido hominem quẽdam 18. annos lepra miſere vexatum, crucis ſigno ab ea calamitate liberauit.

Fœcũditatem impetrat coniugi Ducis Britanniæ.

Leproſum ſanat.

Duobus vero annis in Britannia minori expletis, cum iam decrecta penitus ætate, ad feliciſſimum illud æternitatis iter tendere videretur, admonitus à fratribus vt in Hiſpanias reuerteretur, quo patrium ſolum eius potius, quam peregrinum, reliquijs potiretur, eorum conſilijs non acquieuit; imo cum importunis eorum precibus permotus iter ingreſſus eſſet, diuina virtute Venetias redire compulſus eſt. ibi tum morbo correptus, fratribus ſuis obitus ſui diem indicauit, moxq; minutiſſimis etiam peccatis per confeſſionem ſacramentalem expiatis, reliquiſque Sacramentis Eccleſiaſticis rite munitus, intima quadam hilaritate profuſus, animam ſuo creatori tradidit. Corpus eius fuit à clariſſima Britanniæ Ducis coniuge, de more ablutum, & in ſumma æde vrbis Venetiæ conditum. Sicut autem in

Fœliciter migrat in cælũ. Venetijs Britan.

Clarus miraculis poſt obitum.

vita, ita etiam poſt obitum multis admodum miraculis clarus extitit, quæ nos hic attexere nimie prolixitate deterriti non audemus.

C. Barō In Not: Martyr. Roma.

VITA S. GVLIELMI ABBATIS ROSchildenſis in Dania; Ex ea quæ eſt per eius diſcipulum fideliter conſcripta. Obijt quidem hic Sanctus anno Domini milleſimo ducenteſimo ſecundo, ætatis ſuæ nonageſimo octauo. Relatus inter Sanctos, ab Honorio Papa 3. anno Domini 1224. Claruit autem eiuſdem nominis, in Dania, miræ ſanctitatis, Epiſcopus; Temporibus Suenonis Daniæ Regis.

6. Aprilis.

BEatus Gulielmus ex nobili ortus proſapia, cum optimæ indolis puer, venerabili viro Hugoni Abbati S. Germani de Pratis, apud Lutetiam Pariſiorum, à parentibus recte ac pie traditus eſſet inſtituendus, felici ingenio breui eos in artibus liberalibus fecit progreſſus, vt inter egregios humanioris literaturæ magiſtros celebris haberetur. Hoc ſtudiorum ſucceſſu Abbas mirifice exhilaratus, quandoquidem illi ſanguine iunctus erat, nullum eius ornandi locum prætermiſit; atque ad eccleſiaſticam dignitatem in beatiſſimorum Petri & Pauli ac S. Genouefę eccleſia euexit. Factus itaque Canonicus, non ſolum munere ſuo prudenter fungebatur, ſed ſeuerioris etiam diſciplinæ ſtudio, alios ad maiorem pietatem inuitare cœpit. Ea res cum deprauatos quorundam mores notaret, ingentem inuidiæ flammam excitauit; prorſus vt qui dam deploratæ ſalutis homines, fraudes in animo verſarent; vt quacunque tandem poſſent via, eum à ſuo collegio excluderent.

Dat operā literis.

Fit Canonicus.

Patet inuidia quorūdam.

In eam curam & cogitationem cum omnes certatim incumberent, tum vero vnus, qui beato viro arctiori amicitiæ vinculo coniunctus videbatur, ſubdola fraude

fraude inſtructus acceſſit, & perſimulatæ pietatis ſpeciem ſeſe inſinuans, cœpit Canonicorum vitam deteſtari, propoſitum petendi monaſterium indicare, ac tandem petere, vt ſeſe tam ſancti propoſiti ſocium præbere velit. Gulielmus, qui totus ſanctoris vitæ deſiderio flagrabat, auide conditionem arripuit, ſeſeque nihil prius in votis habere reſpondit, quam vno & indiſſolubili amoris vinculo Deo coniungi. Interim multa & crebra inter ſe de contemptu mundi miſcentes colloquia, ad monaſterium pariter ſe contulerunt. Ibi tum homo verſutus ex fraude ac mendacio compoſitus, Gulielmum ad conſtantiam hortatur, ſibi enim quædam negocia reſtare expedienda, quibus peractis, ilico ſe ſpondet rediturum. At Gulielmus fraudem odoratus ait, merito illum, qui eſſet ætate maior, priorem etiam debere in ſuſcepto propoſito declarare conſtantiam. Ille autem fruſtra ſe niti videns, longa trahens ab imo pectore ſuſpiria, Differamus ergo, inquit, in aliud tempus; ſicque pariter domum reuerſi ſunt. *Fraudulēta cuiuſdā machinatio.*

Porro his inſidijs inimicorum eluſis, tantum abeſt vt eorum in virum ſanctum inuidentia quieuerit, vt potius nouas ſemper inſidias ac fraudes varias moliti fuerint, quibus eum à ſuo conſortio excluderent; ſed Gulielmus diuino protectus adiutorio & patientiæ clypeo munitus, facile aduerſarios ſuperauit; atque etiam propter eximiam virtutem honoribus auctus, Præpoſituræ cuiuſdam functione dignus habitus eſt. *Fit Præpoſitus.*

Accidit deinde vt Eugenius Pontifex in Gallias ſe conferret; cumque Lutetias veniſſet, & multo cum honore à Ludouico rege exceptus ad eccleſiam S. Genouefæ, vt ſacra ibidem perageret myſteria deductus fuiſſet, orta eſt (incertun qua de cauſa) inter Pontificis & Canonicorum miniſtros, contentio quædam, adeo vt ad manus res deueniret, & inter alios ipſe Ludouicus rex, dum illos compeſcere volebat, indignis modis tractatus & verberibus etiam affectus ſit. Vnde non im- *Eugenius II. Romanorum Pontifex venit. Lutetiam. Ludouicus Rex à miniſtris verberatur.*

Digitized by Google

merito tanta rei indignitate permotus Pontifex, improborum hominum inſolentiam acriter caſtigandam ſuſcepit, canonicosque omnibus beneficijs eccleſiaſticis priuare voluit. Sed ne ea res grauiores motus excitaret, & animos eorum (erant enim inter eos non pauci vel egregie nobiles, vel eruditione ſingulari admodum præſtantes) ad improbum aliquod facinus tentandum irritaret, præſentes quidem bonis illis ad vitam frui permiſit, ſed Canonicorũ S. Auguſtini inſtitutum, quod tunc pręcipua quadã ſanctitatis opinione florebat, in eã eccleſiã introduxit; voluitq; vt Prior illius congregationis, quẽ Odonẽ appellabãt, homo maximarũ virtutum ſplẽdore illuſtris, Abbatis titulo decoratus S. Genouefę pręſideret, adiunctis ei Canonicis duodecim, probis & bonæ exiſtimationis viris.

Abbas conſtituitur in eccleſia S. Genoueſa.

His ita conſtitutis, Abbas Odo Gulielmum ad ſe accerſit, comiterque acceptum poſt alios atq; alios vltro citroq; ſermones habitos, cœpit eũ ad mundi contemptum adhortari, proponere multa è ſcripturis diuinis, quę poſſẽt acres illis ſtimulos admouere. Neque ſurdo cecinit cantilenã Abbas; Gulielmus enim qui iam à teneris Chriſti amore flagrabat, cũ multa de mũdi vanitate, de fallaci amicitia huius ſeculi, Odonem diſſerentem audiret; inter ipſa verba, tanta ab oculis lachrymarum vis repente decidit, vt cũ reſponſũ dare vellet, vox crebris ſingultibus intercluſa non poterat. Tum vero ad pedes eius collapſus, ſe ſuaque omnia tum Deo, tũ illi commendans Gulielmus, prioribus honoribus nunciũ remiſit, nuduſq; de mundi huius naufragio ad tutiſſimũ religionis portum euaſit; acceptoque deinde regulari habitu, abiectis quibus anteà fulgebat, ſericis veſtibus, pauper Chriſti pauperibus lætus ſeruiuit.

Abbas Odo, S. Gulielmũ ad mundi contemptum hortatur.

S. Gulielm⁹ fit Canonicus regularis.

Anno à nato Saluatore 1161. cum regnum Danię obtineret VValdemarus, Canuti regis & martyris filius, vir multis ſapientiæ & fortitudinis laudibus inſignis Abſalon omnibus virtutibus mirifice adornatus Roſchildenſi præſidebat eccleſiæ; in cuius diœceſi Canonicorum erat cœnobium, in inſula, quam Eſchyl vocant,

Abſalon Epiſcopus in Dania inſignis.

loco

loci quidem amœnitate iucundum, ſed propter pietatis ſtudium penitus in eo extinctum, triſte ſane & horridum. Cum autem antiſtes Abſalon, vnicum eſſet ijs in locis Chriſtianæ religionis ornamentum, totis viribus eam in rem incubuit, vt fluxos fratrum illorum mores, antiqua diſciplinę ſeueritate reſtringeret, & priſtinum pietatis ſplendorem reſtitueret. Hinc cum ei inter varia conſilia, quæ nocte dieque mente pertractabat, VVilhelmi (quo cum Pariſijs literis operam dederat) in mentem veniret, miſit continuo in Gallias, Saxonem Præpoſitum Roſchildenſem, virũ honeſtum, qui ab S. Genouefæ collegio petat. D Gulielmũ cũ alijs trib⁹ fratribus in Daniã mitti. Abbas audita petitione ęqua & bona, vt collapſis rebus ſubueniret, benigne annuit, ac Gulielmũ ad præfatum locũ cũ alijs tribus deſtinauit. Fuit à VValdemaro rege & antiſtite Abſalone cum non mediocri gaudio & honore exceptus, & in Abbatis ſede collocatus; ſed tot tantiſq. procellis agitatus, vt alij tres, qui ſocij itineris fuerant, rerum aſperitate victi in Gallias remeauerint; quos & ipſe ſæpius ſequi voluit, ſequuturuſque fuiſſet, ni cæleſti gratia confirmatus, aduerſos caſus & maleuolorum inſolentias inuicto animo perferre didiciſſet. Tot enim tantaſque tartareus hoſtis cum per ſe, tum per ſatellites ſuos, machinationes aduerſus Chriſti ſeruum exhibebat, vt etiam conſtantiſſimum quemque facile deijcere potuiſſent. Sed vir ſanctus ſolo pietatis & innocentiæ clypeo munitus, aſſiduis bonorum operum laboribus ita occurrebat, vt ſemper victoriam reportaret, hoſtemq; in effuſam fugam compelleret.

Is eſt ſaxo Grãmaticus, inſignis Danorum hiſtoriographus.

S. Gulielmus mittitur in Daniam.

Fit Abbas.

Erat enim ſanctæ religionis cultor indefeſſus; Ordinis ſui, ſacræque inſtitutionis conſeruator admirabilis; vitiorum rigidus profligator; virtutis amator egregius; honeſtatis & ſanctimoniæ totius diligens inueſtigator & doctor. Conſolabatur ægros; pauperes & peregrinos benigniſſime curabat; ieiunijs & precibus, multiſque gemitibus, pro aliorum ſalute Chriſti

Virtutes S. Gulielmi.

Digitized by Google

Monaſterium excitat D. Thoma. clementiam implorabat; morbos etiam & languores corporum mira virtute fugabat; omnibusque ad ſe venientibus; certiſſimum, in quauis calamitate, auxilium oſtendebat. Monaſterium S. Thomæ Apoſtoli, in loco qui Paracletus vocatur conſtruxit; Ordinis S. Auguſtini; accedente priuilegio Pontificis Maximi Alexandri.

Moritur vir ſanct⁹. Cæterum poſtquam annos quadraginta, inter tempeſtates innumerabiles, inſigni conſtantia cum ſumma opinione ſanctitatis coniuncta, ingens illud dignitatis onus adminiſtraſſet, anno Chriſti 1202. ætatis vero ſuæ nonageſimo octauo, feliciter vitam hanc cum ſempiterna beatitudine commutauit; atque copioſum laborum ſuorum à Dominico fructum recepit; ſicuti præclaris viſionibus manifeſte quibuſdam innotuit. Fuit autem poſt obitum multis admodum clarus miraculis, adeo vt omni ex parte ingens hominum concurſus ad ſacras reliquias fieret, quo admirabilem Dei bonitatem in Sanctorum gloria contemplarentur. *Miracula ad ſepulchrum eius* Dæmoniaci purgabantur; paralytici reddebantur incolumes; cæci videbant; claudi gradiebantur; audiebant ſurdi; muti loquebantur; contracti, genibusque humi reptantes erigebantur; mortui & pene exanimes ab ipſo mortis aditu, ad lucem reuocabantur. *Locus ſepulturæ eius.* Poſſent hic ſane alia multa, valde admiranda commemorari, quæ vel audiuimus vel vidimus in Paracleto; vbi ſacrum eius corpus conditum eſt; ſed ipſa ſignorum multitudo, nos ſuperſedere cogit.

PRÆ-

Digitized by Google

PRAECLARVM CERTAMEN S. CALLIOPIJ Martyris; quod inuicto animo exegit, Pompeiopolis Ciliciæ, ſub Maximo Præfecto. Ex Simeone Metaphraſte. Paſſus videtur circa Annum Domini 305. quo maxime perſecutio viguit in Cilicia. *C. Baron. in not. Marty. Rō. & 2. Tomo Annal.*

CAlliopius omni diuinarum literarum cognitione imbutus, matre Theoclia, fœmina cunctis virtutibus & Chriſtianæ pietatis ſtudio inprimis clara natus, Pergæ Pamphiliæ patriciam adminiſtrabat dignitatem; cum odio idololatriæ ductus, matriſque oratione impulſus, Pompeiopolim Ciliciæ ſe contulit Vbi cum Præfectus Maximus inſanos ludos, choreas, & conuiuia celebraret, Calliopius ab alijs ad eandem impietatem inuitatꝰ, conſtanter flagitioſis eorum actibus communicare renuit, & libere CHRISTI ſe cultorem eſſe profeſſus eſt. *7. Aprilis.* *Mater S. Calliopij.* *Conſtanter ſe Chriſtianum profitetur.*

Quæ cũ ad aures Præfecti delata eſſent, ille iracundia inflammatus, Calliopium ad ſe pertrahi iuſſit, & extrema quæque illi minatus eſt, ni relicto Chriſto, annuam cum reliquis deorum celebritatem perageret. At Calliopius ſpretis minis, & ſupplicijs contemptis, vnum, verum & æternum Deum confeſſus, deos omnes inanes, ligna putrida, & ſenſus expertia eſſe dixit. Præfectus admirans tantam in adoleſcente conſtantiam, de genere ac dignitate eius quæſiuit. Qui cum ſe claris natalibus ortum ac patricia dignitate præditum reſponderet, Per deos inquit, Præfectus, ſi decreuiſti ab hoc mentis tuæ errore recedere, vnicam tibi filiam meam vxorem dabo Cui Calliopius; Filia tua tibi ſit; tu vero ea quæ tibi videntur in me ſupplicia exerce, ego enim Chriſtianus ſum. *Præfectꝰ et ad ſe duci iubet.* *Præfectꝰ ei vnicã ſuã offert filiã* *Minas martyri intentat, ſed fruſtra.*

Ad hæc Maximus, acriori furore commotus, Quid. inquit, putas ne iſtiuſmodi ſermonibus futurum, vt ab

ira præcipiti, te vnico celerique ſupplicio necandum curem? Falleris. Neque enim faciam; ſęd corpus tuum omni cruciatuum genere confectum voracibus flammis obijciam. Cui reſpondit Calliopius; Quando grauioribus me tormentis exercueris, tanto ſplendidiorem mihi coronam contexes. Tunc Maximus furijs in eum inuectus, plumbatis oſſa omnia confringi iuſſit. Quod genus ſupplicij Chriſti martyr non modo inuicto animo, ſed ſummo etiam cum gaudio perferre viſus eſt; dum inter ipſa tormenta Chriſto gratias ageret, quod dignus eſſet habitus pro eius nomine ſupplicia pati. Maximus autem acriores interea minas iactabat, atq; vrgebat, vt mature dijs immolando, ab ea ſuppliciorum atrocitate ſe eriperet At Calliopius. Tormenta tua, inquit, ô tyranne non ſentio, ſed veræ dulcedinis ſuauitatē à Chriſto nobis promiſſę deguſto. Tu mihi dulcem patriam, tu matrem, tu diuitias ob oculos ponis; at ego hæc omnia neg ligo, maloque Chriſti Cruci affigi, quam caducis mumdi huius delicijs frui.

Plumbatis verberatur Calliopius.

Gratias agit Deo inter tormenta.

Maximus hęc audiens, quam eſt, inquit, excors Crudis neruis ventrem eius cædite, rotęque alligatum flammis exurite. Fuit continuo rotæ alligatus; cumque cruciatu illo acerbiſſime angeretur, exclamauit; Chriſtę Ieſu, pręſto ſis ſeruo tuo, vt ſempiterna nominis tui gloria celebretur; videantque nullam eſſe confuſionem his qui ſpem ſuam in te collocarunt. Vix verba compleuerat, cum mox Dei Angelus flammam diſcuſſit, rotāque plane immobilem reddidit. Iam copioſo ſangnine rotam terramque conſperſerat; cum iuſſu Præfecti populo vrgente, & iudicium illud iniquum eſſe clamante, vinculis conſtrictus in carcerem miſſus eſt; vt ibi omni ſolatio deſtitutus vitam cum morte permutaret.

Immaniter cruciatur.

Diuinitus adiuuatur

Ducitur in cercerem.

His auditis, mater condito teſtamento ducentos quinquaginta ſeruos libertate peculioq; donáuit maximaq; auri & argenti vi pauperibus relicta poſſeſſiones Eccleſię largita eſt. Tum celeriter in Ciciliam ad filium contendens carcerem ingreſſa, procidit ad pedes eius, & abſter-

Mater eius omnes poſſeſſiões paupe ribus & Eccleſiæ largitur.

abſterſo, magna cum reuerentia, vulnerum cruore, beatam ſe exclamauit, quod filij ſui corpus, tot tantiſque vulneribus conciſum & dilaniatum cerneret. Totam deinde noctem illam ad pedes eius proſtrata, in diuinis laudibus exegit. Media vero nocte vox quædam cum cæleſti lumine auribus eorum inſonuit; Vos eſtis Sancti Dei; vos egregij Chriſti Confeſſores, euerſores que idolorum, qui omnibus corporis voluptatibus maximiſque huius mundi honoribus Chriſti Crucem, prætuliſtis.

Gratulatur ſibi de filij perpeſſione.

Vox cæleſtis auditur.

Mane facto, præfectus egregium, ſanctiſſimumque athletam, per Demetrium Centurionem adduci iuſſit, adfuit protinus martyr, & cum vultu, tum verbis ad omnia ſupplicia & mortem, pro Chriſti gloria oppetendam ſe paratum eſſe oſtendit. Tum præfectus ſententiam tulit, vt quinta Sabbatorum Paſchæ in crucem ageretur. Mater vero audita mortis ſententia, confeſtim quinque nummos miniſtris numerauit, & eum contraria ratione, quam Chriſtus Dominus crucifixus fuit affigerent. Quinto igitur Sabbatorum pronus in caput crucifixus eſt, & die paraſceues animam egit. Nec defuit martyri in vltimo ſpiritu, diuinum ſolatium. Vox enim cœlitus demiſſa audita eſt; Veni ciuis Chriſti, & cohæres ſanctorum angelorum. Mater vero ſanctiſſimi filii corpus complexa, in ipſo compleru ſpiritũ tradidit. Quorum corpora à fratribus debito cum honore in loco ſacro ſepulta ſunt.

Sententia mortis in Calliopiũ.

Admirãda matris conſtantia & pietas.

Crucifigitur Calliopius, & mater incomplexu filij ſuauiter excedit è vita.

VITA S. AIBERTI EREMITAE ET Presbyteri Criſpinienſis Monaſterij, ex ea quæ eſt optima fide apud V. P. Laur. Surium, ex Roberto Aiberti equal. Archidiacono Auſtromandiæ. Claruit anno reparatæ ſalutis 113. & Reliquis, ſub Pontificibus Romanis Paſchale & Innocentio ſecundo.

C. Baron. Tõ. Annal. Eccl. 12.

7. Aprilis.

BEatus Aibertus, Eſpeen, territorij Tornacenſis pago oriundus, parentibus liberæ conditionis eximiaque pietate conſpicuis, Patre quippe Albaldo ac matre

Patria & parẽtes ei⁹.

Heluide natus; ab ipſa pueritia præclara admodum futuræ ſanctitatis indicia de ſe præbuit; cuius immenſa claritudine, natalium ſuorum tenebræ procedente tempore forent egregie illuſtrandæ. Cumſiquidem etiamnum paruulus eſſet, varijs virtutum ac parum exercitijs tenerum corpuſculum in occu'to fatigare, caſtigare, Laſciuamque carnem in ſpiritus ac rationis ſeruitutem redigere ſatagebat. Maiori vero accedente ætate, duce ſancto Spiritu ad maiora contendit. Frequenter ſiquidem Eccleſiarum limina terens, verba vitæ cum multa animi deuotione auſcultabat; vnde oblectamenta mundi ſenſum magis ac magis abominans atque faſtidiens, firmiterque conſtituens vni omnipotenti vacare Deo, ſtudioſe cœpit expetere conſortium religioſorum virorum, quorum vitæ rigorem, aſperitatemque conuerſationis pro viribus ſectaretur. Tandem cum poſt ſolertem indagationem, inueniſſet quendam eremitam vitæ integerrimæ miræque abſtinentiæ ſacerdotem Iohannem, monachum Criſpinienſem, eidem ſeſe charitatis fœdere adiunxit, vt vno ſpiritu & pari voluntate Domino famularentur. Quantas autem miſerias & calamitates frigoris & nuditatis, quantam annonæ penuriam pro ſpe vitæ æternæ, illo in loco ſpontanei patientes tolerarunt, haud poſſit ſingulatim facile explicari; nec tamen à precibus & Dei laudibus ceſſarunt.

Pueritia eius qualis.

Proficit cũ tempore.

Adhæret cuidam Eremitæ.

Patientia eorum in paupertate volũtaria.

Aliquanto vero poſt tempore, pia quadam viſione excitatus monaſticum inſtitutum in Cœnobio Criſpinienſi ſub religioſiſſimo Abbate Rainero ſuſcepit; tanto virtutum incremento, vt paulo poſt communibus fratrum ſuffragijs, Monaſterij Præpoſitus, ac Cellerarius conſtitueretur; idoneus omnino iudicatus, cui ea & maiora officia mandarentur. Et certe tam accurate fideliterque in externis rebus tum Deo cum fratribus continuis 25. annis inſeruiuit; vt ab omnibus pio cordis affectu amaretur; cumque monaſterij curam haud aliter atque pia parens filiorum ſedulus gereret, ac hoſpitalitati interim plurimum deditus eſſet, antea-

Fit cœnobita.

Inſtituitur in præpoſitum ac Cellerariũ monaſterij.

Digitized by Google

anteactæ attamen vitæ rigorem nullo modo relaxabat. Factum ſiquidem erat vero ſancto, temporis diuturnitate, iugum Chriſti ſuaue, & onus eius leue. Creditur quoque integer corpore, & virgo ab ipſo ortu vſque ad extremum vitæ diem permanſiſſe; quod quidem eſt angelicum decus, & virtutum inſigne præclarum.

Honores non mutant illi mores.

Virgo permanſit.

Verum pertæſus tandē externas ſollicitudines, & recordatus ſpiritaliū Eremi deliciarū, curauit ſibi conſtrui cellulam in loco deſerto; vt illic laudibus diuinis & precibus liberius vacaret, corpuſque ſeuerius edomaret, qua exædificata, Abbatis ſui Lamberti ægre admodum obtenta licentia, relicto monaſterio ad eam ſe contulit ac in eam ſeſe, ſub obedientia tamen Abbatis Criſpinienſis manens, abdidit, incluſitque. Mirabile dictu quanta inedia ibidem corpus ſuum ſpatio 42. annorum afflixerit; ex iis ſiquidem duobus & viginti, nullo obſtrictus voto, ſed ſponte ſua, pane prorſus abſtinuit; & omni potu annis viginti. A planta pedis vſque ad verticem capitis, aſperrimo cilicio tegebatur. Lectus ei erat ſcamnum vel alius aſſer; ceruical cilicinus ſaccus. Et his quidem externis pietatis exercitiis, internas virtutes communiebat, ſolidabatque. Patientiæ aūt erat admirandæ, charitatiſq; geminæ Dei & proximi conſummatæ; reliquoque interioris hominis cultu ita exornatus, vt fama ſanctitatis eius bono odore orbem terrarum complente, numeroſa hominum multitudo eum frequentare cœperit. Vnde vt aduentantibus melius poſſet conſulere ac familiarius eorum confeſſiones recipere, minoribus primum ſuſceptis ordinibus, ad ſancti Sacerdotii dignitatem promotus eſt.

Redit ad Eremum.

Qualiter ibidem vixerit.

Fit presbyter.

Porro optime noſcens vir diuinus cum dignitatis augmento, deberi ſimul fieri & religionis, cuncta bona quæ geſſerit in ſuperiori vita quaſi pro nihilo ducens, eadem iam factus presbyter arctiori multo viuendi ratione in melius prouexit. Cumque exinde diuerſarum nationum ac ordinum, conditionumque vtriuſque

Quā ſancte in ſacerdotio vixerit.

1.Cor.9. ſexus homines copioſiores, ad eius audiendos ſermones, ſuaque ei flagitia confitenda aduolarent, ille omnes iucundo animo & alacri vultu excipiebat, ſuauiterque conſolabatur; cupiens eſſe omnia in omnibus, vt omnes ſaluos faceret. Quod vtique germanæ eſt dilectionis argumentum. Mandauerāt autem ei Paſchalis ac poſt eum Innocentius Romani Pontifices, vt omnes confeſſionis gratia ad ipſum venientes alacriter audiret, & pro criminum quantitate pœnitentiæ eis onus iniungeret. Vnde innumeras ſane animas diabolica fraude euerſas ex ſatanæ laqueis, hiſce adhibitis remediis, eripuit; immo per illum Deus.

Qualem auctoritatem à Ro. Pontificibus acceperit.

Et vt paucis multa complectar, tota vita ſancti viri martyrium quoddam fuit, immo & miraculi inſtar; fuit conſolatio miſerorum; ſolamen peccatorum; fuit perpetuus labor & pœnitentia; quem & Deus in vita ac poſt obitum miraculorum gloria illuſtrauit; quanquam præclarius eſt virtutem charitatis eximiam in illo fuiſſe, (quippe qua ſoli boni præditi ſunt) quam claruiſſe miraculis; quæ poſſunt fieri etiam à malis.

Claruit miraculis.

Cæterum annis plus minus quinquaginta, admirabili hoc vitæ genere peractis, S S. Eccleſiaſticis munitus ſacramentis, beatam CHRISTO Seruatori tradidit animam, ipſo ſacratiſſimo Paſchatis die, æternum in cœlis regnaturam.

Beatiſſime obit.

Sacrum vero corpus eius fuit honorifice admodum, multo cum planctu, eodem in loco vbi cellula eius fuerat, ſepulturæ mandatum, ac Epitaphio hoc honorificatum.

Condi-

Conditur hoc tumulo memoratus in orbe reclusus, Epitaphium eius.
Domnus Aibertus: qui mactans in cruce carnem,
Chriſti paſcha fuit, proprium cum paſſcha peregit,
Cum Chriſto patiens, cum Chriſto Paſſcha peregit.
Ille potens per te laudetur Rex, Aiberte,
Qui tibi mortalis veſtito tegmine carnis,
Mirando plane dat munere pabula vitæ.

MARTYRIVM S. BADEMI Archimandritæ, ex Simeone Metaphraſte. Paſſus eſt Dominicæ Incarnationis trecenteſimo quadrageſimo quarto, qui fuit perſecutionis annus ſecundus ſub Perſarum rege Sapore.

Bandeni. C. Baron. to. 3. Annal. Eccl.

QVo tempore quadraginta illi ſancti Martyres, gloriosum pro CHRISTI nomine certamen ſubierunt, Bademus vna cum ſeptem ſuis quibuſdam diſcipulis, Saporii regis iuſſu in vincula coniectus fuit. 8. Aprilis. Bademi patria.

Erat autem Bademus oriundus ex vrbe Betlapat, parentibus inprimis valde diuitibus. Cum vero contemptis diuitiis ſpretaque corporis voluptate, in ſempiternæ voluptatis ſtudium tota mente duceretur monaſteriũ extra vrbẽ ædificauit & iugi diuinarũ rerum meditati- Extruit monaſterium.

tatione, ad eximium & rarum quoddam ſanctitatis decus peruenit.

Trahitur cum ſuis diſcipulis in carcerē.

Cumque ex eo loco propter Chriſtianæ pietatis ſtudium in carcerem protractus fuiſſet, menſes admodum quatuor, cum ſeptem diſcipulis grauia multa inſigni patientiæ documento pertulit. Erat autem eo tempore princeps vrbis Ariæ Nerſan dictus, vinculis ſimiliter propter Chriſti nomen conſtrictus, ſed is partim inani mortis formidine victus, partim terrenarum rerum cupiditate inflammatus, turpiter defecerat, & ad Satanæ caſtra confugerat. Quo audito, Rex incredibili gaudio affectus, Bademum ſuis conſpectibus in atrio palatii præſentari iuſſit, vt eum vel minis vel promiſſis eandem in peſtem repelleret. Sed cum cum Bademum, animo in Chriſti amore egregie firmato, minas pariter ac blanditias repellere cerneret, Nerſan vinculis iam abſoluto mandauit, ſi vellet ampliſſimis eius potiri facultatibus, ſtricto gladio eum inuaderet, ac crudeli internecione deleret. Nerſan cum tota auiditate perituris illis bonis inhiaret, cupiditate cæcus enſem arripit; ſed vt ſublata manu in ſacrum illud pectus figere tentauit, protinus ingenti tremore correptus, lapidis inſtar, immotus permanſit.

Nerſan princeps vrbis Ariæ deficit à Chriſto.

Nerſan iubetur interficere Bademū.

At Chriſti martyr pio oculorum obtutu eum configens; O Nerſan, inquit, vſquequo tua malitia progreditur? Non ſatis tibi eſt Chriſtum Saluatorem negaſſe, niſi in illius etiam ſeruos mente crudeli, ac truculenta manu inueharis? Væ tibi, væ tibi, infœlix Quid facies aut quo fugies in terribili illo Dei iudicio, vbi nullus euadendi locus relictus erit? Ille vero his ſermonibus nihil permotus, impia mente in propoſito ſcelere perſeuerabat, ac ſtricto enſe mortem viro ſancto inferre nitebatur; ſed tremula manus, nec ſemel quidem opportunam plagam infligere potuit. At beatus Bademus multis impotentis gladii ictibus tandem conciſus, ſanctum Deo ſpiritum tradidit. Nerſan vero, qui cæca mente ad diuitias aſpirabat, iis quidem potitus eſt, ſed debitas, non multo poſt, diuerſis oppreſſus malis,

Bademus obiurgat Nerſan.

Bademus crudeliter necatur.

Digitized by Google

malis, ac tandem enſe male perditus, pœnas luit. Septem autem eius diſcipuli, quatuor annis carceris ſqualore vexati, tandem morte Saporii regis, in libertatem reſtituti ſunt. *Vltio diuina in Nerſan.*

VITA S. MARIAE AEGYPTIACAE, EX ea quam Sophronius, Epiſcopus Hieroſolymitanus ſcriptam reliquit. Clarruit autem hac Maria temporibus Iuſtini Senioris Imperatoris: circa annum Domini, quingenteſimum atque vigeſimum quartum. *C. Baro. Tom. 7. Ann. Ecc. & In Not. Martyr. Rom. 2. Aprilis.*

ZOſimas qui fuit monachorum vnus inſigni vitæ ſanctitate præditus, cum maioris deſiderio perfectionis, ex pia conſuetudine, prima ſacri quadrageſimalis die, vltra Iordanem in horrida & inculta deſerti loca exiuiſſet, & anachoretarum aliquem ſanctitate conſpicuum inueniret, à quo verba ſalutis haurire poſſet, vidit forte inambulans, & totus cœleſtium rerum meditationi intentus, vmbram quaſi humani corporis apparentem, concitoque gradu ad partem Occidentis properantem. Qua viſione primum non mediocriter exterritus, poſtquam ſe à repentino timore collegiſſet, & oculorum lumen clarius in apparentis ſpeciem defixiſſet, cognouit eſſe mulierem ardentiſſimis Solis ardoribus plane exuſtam. Vnde admiratione pariter & gaudio perfuſus, celeri curſu eam inſecutus clamare cœpit, vt gradum ſiſteret, & quænam eſſet ediceret. Illa vero celerius gradum in interiorem ſolitudinem inferens, Zoſimam venientem fugiebat. Zoſimas autem ſublato cum lachrymis clamore, Serue Dei, inquit, quid me decrepitum fugis peccatorem: ſiſte gradum & aliquam miſero conſolationem impartire. Hæc cum Zoſimas multis cum lachrymis & ſuſpiriis peteret, ita vt ſtridor gemituum concaua conuallium magno reboatu rep.eret; illa talem prompſit de pe-

9. Aprilis.

Zoſimas monachus inſignis.

Zoſimas in deſerto videns Mariam eam inſequitur.

Maria Zoſimæ poſt ſe clamanti reſpondet

Digitized by Google

de pectore vocem; Abba Zoſima, ignoſce tuum tam pertinaciter conſpectum fugienti; Mulier enim ſum, omni corporeo tegumento deſtituta; quare ſi deſiderato aſpectu frui cupis, proiice mihi veſtimentum, quo fœmineo pudori conſulam.

Zoſimas Mariæ veſtimentum ſuum proiicit.

Zoſimas hæc audiens totus tremere cœpit. Quid enim? Cum nunquam ab illa viſus eſſet, nomen tamen edidit, diuinæ cuiuſdam intelligentiæ radiis illuſtrata. Fecit igitur ſumma cum feſtinatione quod iuſſus fuerat, ſuoque ſe pallio ſpolians, terga verſus proiecit ei. Illa autem nuda, inquantum potuit regens, præcinxit ſe, & conuerſa ad Zoſimam ait; Quid tantum voluiſti Abba tolerare laborem, vt mulierculam peccatricem videres? At Zoſimas humi proſtratus benedictionem poſtulabat. Illa contra pari humilitate obnitens, Abba Zoſima, inquit, tibi competit benedicere. Tu enim presbyterii honore ſuffultus, plurimis iam annis ſancto adſiſtis altari, & donis diuinitatis, Chriſti ſecreta rimaris. Hæc verba Zoſimam magnum in timorem, maiuſque certamen adduxerunt, prorſus vt totus ſudore perfuſus, vix intercluſo halitu fari poſſet. Tandem tremens ſenex; O, inquit mater, ſpiritualis, corporeæ molis vinculis ſoluta, manifeſte in te Chriſti gratia elucet, quæ puritate mentis, micantia Cœli ſydera vincis, benedic, inquam, & orationis tuæ participem me facito. Tum illa importunis ſanctiſſimi ſenis precibus victa, dixit, Benedictus Deus, qui ſempiternam animarum ſalutem operatur; Zoſima reſpondente Amen, vterque de terra ſurrexit. Mulier autem, Homo Dei, inquit, dic quæſo, quæ mens te ad me peccatricem direxit? tamen quandoquidem diuinus te ſpiritus ad nos adduxit, vt aliquod vili huic corpuſculo miniſterium exhibeas, expone quæſo nobis, quis ſtatus ſit mundi; quomodo Chriſti in terris ſponſa Eccleſia paſcitur? Ad hæc Zoſimas; Mater tuis orationibus ſanctis, pacem ſtabilem Deus largitus eſt; ſed quæſo te vt cum pro vniuerſo mundo tum pro me peccatore Deum preceris, ne tanti itineris mei labor & ſolitudinis via ſine fructu pereat.

Maria diuinitus docta nouit eum eſſe presbyterum.

Zoſimas petit orationes Mariæ.

Illa autem reſpondit; Te quidem ſacerdotii honore prælatum pro omnibus orare oportet, ſed ne obedientiæ virtutem negligere videar, faciam quod iubes. Hæc dicens, ad Orientem conuerſa eſt, ſublatisque in cœlum, cum eximia pietatis ſignificatione, oculis manibusque, leni labiorum motu in ſilentio orare cœpit; Zoſimas vero tremens, defixo in terram vultu, orationis attentionem, feruoremque obſtupeſcebat; nam quemadmodum cum iuramento Deo teſte narrabat, cum eam in narrationis conſtantia perſeuerantem animaduerteret, vidit eam quaſi cubitum vnum è terra eleuatam, corporeamque in aere molem hærentem. Hoc viſo ingenti pauore correptus, animo fluctuare cœpit, ne forte oculorum acies, fraude alicuius ſpiritus deluderetur. Cumque huiuſmodi cogitationes præualerent mulier conuerſa ad Zoſimam, proſtratum erexit, & mentem ab anxiis cogitationibus hoc modo liberauit; Abba quid te cogitationes perturbant, quaſi ſpiritus ſim, ficta orationis ſpecie te deludens. Certus eſto peccatricem me mulierculam eſſe, attamen ſacroſancto baptiſmatis lauacro tinctam. Fauilla ſum & cinis, eadem qua tu carnis fragilitate circundata. Hæc dicens, ſigno Crucis frontem & labia, pectusque muniuit, & ait; Zoſima Abba, de aduerſario Eccleſiæ, eiuſque inſidiis liberet nos Deus; nam inuidia eius, magnum quoddam detrimentum minatur. Hæc audiens ſenex, rurſus ſe humi ſtrauit, & apprehenſis pedibus eius cum lachrymis, ait, Obſecro te ſanctiſſima fœminarum, per communem Dominum Ieſum Chriſtum, pro quo certamen hoc ſuſcepiſti, expone nobis quæ nam ſis, & vnde vel quando, & qua demum occaſione vaſtam hanc ſolitudinem ingreſſa es.

Maria corpus, præ feruore ſpiritus ſurſum tollitur.

Hæc eo dicente, & cum lachrymis obteſtante, eleuans eum mulier, ſic exorſa eſt. Vere tanta eſt, ô Abba, tanta, inquã, ſcelerũ meorũ fœditas, vt eã aures tuæ nequaquã ſuſtinere poterunt. Timeo enim, vt ad primam eorum narrationem te in pedes coniicies, & horrorem repentina fuga declinabis. Verum tamen vt immenſas

Exponit Maria Zoſimæ, ante actam vitam.

menſas diuinæ bonitatis opes mecum cognoſcas, non dubitabo cum proprii etiam nominis ignominia, omnia, quæ vel maxime ad eius gloriam amplificandam pertinent, nudis verbis prædicare.

Maria ex Ægypto oriunda.

Ego frater Zoſima, ex Ægypto oriunda, anno ætatis meæ duodecimo, ſpretis parentibus, & pio illorum erga me affectu, per ſummam iniuriam contempto, in Alexandriam abii, ibidemque primum iuuentutis meæ florem, tota libidinis facibus incredibiliter incenſa, omnibus expoſui; tanta inſania, vt quo facilius inſatiabili ardori ſatisfacerem, & riuales quam plurimos allicerem, oblatum etiam precium reſpuerim, & vitam in extrema mendicitate, decem & ſeptem, & eo amplius annos traduxerim. Cum in his ſordibus, miſere admodum polluta, mente pariter ac corpore ſepulta iacerem, vidi quodam tempore ingentem Lybiorum & Ægyptiorum multitudinem ad mare confluentem, quæ ob ſanctæ Crucis exaltationem Hieroſolymam tranſmittebat.

Exaltatio S Crucis.

Hic ego, vt quam plurimos in fœda paſſione libidinis meæ cooperatores inuenirem, per ſummam impudentiam decem iuuenibus egregio corporis robore me adiunxi, atque vt pro libitu amplexibus meis fruerentur, rogabam quin imo, repugnantes (horreſco referens) impudentiſſima verborum petulantia, ad nefarios actus ſolicitabam, & nolentes ad peccandum miſeros compellebam. Heu me miſeram, quomodo his tam fœdis ſermonibus, ſanctiſſimas aures tuas, ô pater, contaminare præſumo? O immenſam Dei bonitatem, quomodo meas mare illud ſuſtinuit iniquitatem luxurias! quomodo terra tanto peccatorum pondere prægrauatam, non abſorbuit, & in infernum viuentem demerſit, quæ tam multas in laqueum induxi animas! neque enim reliquas impuritates meas, ſingulatim exponere audeo, cum non contenta iuuenibus mecum in mari & itinere luxuriantibus, alios multos peregrinos & ciues ad ſceleris mei communionem pertraxerim. Iam vero cum celebritas S. Crucis ſumma omnium feſtiuitate ageretur,

& alij

& alii magno ſtudio, pietatis operibus incumberent, ego iiſdem cupiditatis meæ furiis agitata, omnes vias modosque perquirebam, vt animos Chriſti amore imbutos ad peſtiferum mei amorem pertraherem, eoque ebrios in ſempiternam peſtem & exitium detruderem. Ecce autem primo diluculo, cum omnes certatim incredibili deuotionis ſtudio ad Eccleſiã currerẽt, ego vt impudens oculorum deſiderium explerem, nequaquam abſui, ſed hominum multitudini mixta, gradum in domum Dei inferre conata ſum. Sed vt hora illa adfuit, qua lignum iſtud, in quo humani generis Redemptor pro nobis mactari ſuſtinuit, exaltaretur, ego quãuis maiore viriũ contentione anniterer, (dictu mirum) ſemper repulſam diuina quadam virtute paſſa ſum. Cumque tertio iam & quarto introitum tentaſſem, corpuſque aliorum impreſſione conquaſſatum, præ nimia laſſitudine vix ſubſiſteret, deſperatione fracta receſſi, & in abſtruſum quendam angulum atrii templi me recipiens, cum mente pertractare cœpi, quare ſola ego viuificæ Crucis aſpectu prohiberer. Hæc ſedulo cogitantem diuinus indubie ſpiritus inuaſit, & ſcelerum conſcientia ita concuſſit, vt largiſſimo imbre lachrymarum, genus pectuſque perfunderem. Bone Ieſu, quæ me tunc anguſtiæ circundederant. Flectebam oculos nunc hanc nunc illam in partem, ſi forte alicubi ſpes aliqua vel minimæ conſolationis appareret; & ecce, video pulcherrimam ſanctiſſimi Dei genetricis imaginem, in ſublimiori quodam loco erectam; ad quam tota mente & corpore conuerſa, ſupplicem me abieci; illam virginem, inquàm, ſanctiſſimam, cuius effigies oculis obiecta in ſpem veniæ me prouocabat; orans, & per filium quem vtero geſtauerat obteſtans, ne me miſeram, & dæmonum fraudibus circumuentam, & laqueis illius conſtrictam deſpiceret ſed filium placatum redderet, cuius ego miſericordiam exorare indigna eſſem. Inſuper inſtabam, vt aditum mihi ad viuificæ Crucis lignum aperiret, atque eius virtute facinora mea expiari ſineret.

Non admittitur intra templum, diuinitus repulſa.

Implorat ſuffragia beatiſſimæ virginis Mariæ.

Admittitur in templum poſt imploratum virginis auxilium.

Hæc ego dum multis cum lachrymis orarem aliqua protinus menti tranquillitas reddita eſt; ita vt noua quadam concepta fiducia introitum tentauerim, eumque tunc facilem habuerim. Impetu enim comprimentis turbæ ſublata, inueni me ante ſanctiſſimum illud Crucis lignum conſtitutam è quo incredibilem ſuauitatis odorem percipiebam, & omnia redemptionis noſtræ myſteria, miro cum gaudio in eo contemplabar. Peracta autem oratione, rurſus me ad Virginis imaginem recepi, eique tantum bonum, nixa in terram genibus acceptum retuli. Tu dicebam, ô fideliſſima peccatorum aduocata, preces meas non repuliſti, tu aditum mihi ad filium tuum aperuiſti. Et nunc ô Virgo ſanctiſſima, iterum reſpice me oculis miſericordiæ tuæ, & certiſſimam viam oſtende, qua ſine errore ad portum ſalutis peruenire queam. Hæc aliaque in eandem ſententiam oranti, vox protinus reddita fuit; Si Iordanem tranſieris, illic optatiſſima pace frueris. Hac voce ſtatim excitata cœpi dirigere greſſus quo neſciebam, & primo templum egredienti, vir quidam pius eleemoſynam trium nummorum obtulit, quibus tres minutos mihi panes comparaui, rectaque ad Iordanem contendi. Moxque pedibus & facie in ipſo fluuio lotis, facta ſum diuinorum myſteriorum particeps in S. Præcurſoris oratorio; deinde medico pane & hauſtu aquæ perexiguo, corporis viribus vtcunque refectis, tranſmiſſo Iordane vaſtam hanc eremum ingreſſa ſum; in qua annis ſeptem admodum & quadraginta habito præſtolans in ſilentio & ſpe, ſalutare Domini mei Ieſu Christi, qui ſaluos facit contritos corde.

Iterum implorat patrocinium virginis.

Percipit Euchariſtiam.

47. annis degit in ſolitudine.

Hæc audiens Zoſimas, obſecro te, inquit, tanta ſolitudo, tantaque vitæ auſteritas, nullos tibi certaminum labores peperit? Hic Maria grauiſſima ab imo pectore rurſus trahens ſuſpiria, reſpondit; Abba Zoſima, hæc tua vox ingentem mihi formidinem affert; nam ſi velim quæ ſuſtinui pericula, ad memoriam reuocare, timeo ne nō me nouo certamine aggrediantur, vel certe acerbiſſimos dolorum aculeos ad mentem reducant

reducant. Sed tuis tamen confiſa ſuffragiis, non grauabor ea exponere, tuoque deſiderio facere ſatis. Annos decem & ſeptem continuos, in hoc deſerto, cum feris & indomitis cogitationum beſtiis exegi; aſſiduum cum prauis cupiditatibus bellum gerens. Nunc mihi præteritorum ciborum affluentia in mentem veniebat, & condimentorum varietas, ac vini ſuauitas. Nunc nefanda dæmonum cantica, in auribus quodammodo reſonabant. Nunc vero inſidiabantur mihi fornicationum mearum cogitationes, tanta importunitate, vt inſtar ignis omnia populantis, cordis viſcera deuaſtarent & ad pernicioſa deſideria, vel nolentem impellerent. Rigabam aſſiduo lachrymarum imbre genas, manibus pectus vulnerabam, ac de priſtino aduocatæ meæ auxilio egregie confiſa, in precibus ac lachrymis perſiſtebam, donec tandem poſt tempeſtatem tranquillitas rediret, & inſperato ſæpe gaudio me perfunderet. Has luctas hæc certamina, annos decem & ſeptem ſuſtinui; vitam interim ſolis herbarum radicibus ſuſtentans. Veſtimenta autem, quibus Iordanem tranſgreſſa ſum, putredine conſumpta, nudam me reliquerunt, & omnibus aeris iniuriis expoſitam deſtituerunt. Neque tamen diuina bonitas ea calamitate paſſa eſt me conſumi, ſed ab omnibus & animæ & corporis periculis eripuit; prorſus vt quoties pericula diuina gratia tranſacta ad memoriam reuoco, incredibili & cœleſti plane gaudio perfundor, & indubitata ſpe futurorum bonorum mirifice confirmor. Iam vero cibus potuſque ac veſtimentum, non aliud mihi eſt quam verbum Domini; quoniam *non in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo quod procedit de ore Dei.*

Grauiſſima tentationum infeſtationis.

Mira victus parſimonia.

Mat. 4.

Zoſimas cum eã diuinarũ ſcripturarũ teſtimonia ꝑferentem audiret, Legebaſne, inquit, pſalmos vel alios ſcripturæ libros? At illa; Neque hominẽ aliũ præter te neq; beſtiam vllã, vel aliud omnino animal vidi, à primo die ſolitudinis meæ. Literas vero didici nunq̃, neq; aliũ legentẽ vel pſallentẽ audiui ſed verbũ Dei ſemper viuens, omnẽ hõiem docet ſcientiã. Ecce tibi ô Zoſima

Digitized by Google

vitam meam, ecce peccatricem; ecce immenſam Domini bonitatem & gratiam, quæ me ex ipſis mortis & inferni faucibus eripuit, & in loco ſpatioſo conſtituit; & nunc rogo te inceſſabiliter, dignare orare pro me peccatrice apud Dominum. Dum hoc mundo finem dicendi Maria faceret, Zoſimas lachrymas fundens genua in terram fixit, & Deum in cunctis his mirabilibus benedixit. Illa autem ad Zoſimam; Vade, inquit, in pace ad monaſterium, & veſpere ſanctiſſimi illius diei, quam tota recolit Eccleſia in memoriam vltimæ illius cœnæ, in qua Chriſtus ſacroſanctum corpus & ſanguinem ſuum exilii noſtri ſolatium inſtituit, ad me reuertere, vt eadem myſteria de manu tua percipiam quia hucvſque ab eo die, quo iis in oratorio Præcurſoris, me iterque meum muniui, particeps fieri non merui, Vade igitur & Iohanni Abbati edicito, vt ſibi ſuoque gregi attendat, curet ſumma diligentia ac ſtudio, vt collapſa nonnihil pietatis fundamenta reſtauret. Hæc dicens vultum conuertit, & curſu admodum veloci in interiorem ſolitudinem feſtinauit.

Nouit monaſterii ſecreta.

Maria velociter redit ad ſolitudinem.

Zoſimas autem audiens eam ſpiritu prophetiæ abdita reuelare, noua admiratione perculſus humi ſe proſtrauit, & pedum eius veſtigia ſumma cum reuerentia exoſculatus eſt; ac gratiis de more, Chriſto perſolutis monaſterium repetiuit, neque vlli mortalium res admirandas aperuit, ſed ſuſpirabat quotidie ad anni vertentis curſum, vt iterum ſuauiſſimæ illius fœminæ frueretur colloquio. Vbi autem ſacra ieiuniorum tempora aduenissent, veſperæ Dominicæ cœnæ ſumptis ſecum precioſis corporis & ſanguinis Domini myſteriis, ad Iordanem abiens, ſanctæ illius aduentum aliquamdiu cum multis lachrymis præſtolatus eſt. Cumque triſtiſſimas necteret moras, cœpit varia cum animo ſuo agitare conſilia, quomodo Iordanem tranſmitteret, vt allata ei myſteria traderet. Hæc eo cogitante, illa ſuperueniens, ſigno Crucis aquas muniut, eaſque (mirum dictu) ſiccis plantis inambulauit. Illo autem ſtupente, & tantum miraculum attentius perpenden-

Zoſimas redit ad monaſterium.

Maria iterum ad Iordanem venit, & crucis edito ſigno ſuper aquas ambulat.

Digitized by Google

pendente, Maria petiuit, vt fidei Symbolum & Dominicam orationem recitaret. Quod ille fecit, eoque expleto illa pacis oſculum obtulit, & viuifica, cum admiranda pietatis ſignificatione, myſteria percepit.

Percipit ſacra myſteria.

His peractis, tria grana ex allata per Zoſimam lenticula extremis digitis proprio ori intulit, & eum quidem à ſe dimiſit, cum mandato, vt redeunte anni tempore remearet; Illa vero eadem qua prius virtute Iordanem tranſiuit, & ad intimam ſolitudinem properauit. Zoſimas autem flens, eiulansque, magno cum animi dolore ab illa auellebatur; atque tranſacto eiuſdem anni curſu, iterum illam, vt iuſſus fuerat rediens, inuiſit; ſed talem qualem ſperabat, minime inuenit. Cum enim ad locum, qui in torrentis ſimilitudine fuerat deſignatus, veniſſet, conſpexit procul corpus exanime, manibus pedibusque ad Orientem rite compoſitum. Tunc pius ſenex lacrymis totus infuſus, orbitatem ſuam deplorare, largiſſimoq; lachrymarũ imbre ſanctæ pedes lauare cœpit; deinde huc illuc circumſpiciens, conſilia agitare, quomodo corpus terræ redderet. Et quidem inuento ibidem quodam ligno, ſepulcrum fodere tentauit, ſed ieiunio & longa itineris fatigatione exhauſtus in vanum laborauit, prorſus vt ſudoribus madefactus & nimia laſſitudine oppreſſus vocem ſuam cum lugubri eiulatu attolleret, ſupplexque à Domino peteret, vt opem nequicquam laboranti adferret. His autem in anguſtiis pariter & oratione conſtitutus, vidit reſpiciens ingentis formæ leonem corpori aſtantem, plantaſque mirabili obſequio lambentem. Et primo quidem eo viſo non mediocriter exterritus, toto corpore contremuit, moxque vndique ſe crucis ſigno confirmans, animum à repentino pauore collegit, ac blandis motibus ferociam immanis feræ leniens, quandoquidem, inquit, à DEO te miſſum eſſe non dubito, vt huius DEI famulæ corpus terræ mandetur, exple opus officii, iuſſuſque corpus ſepeli. Vix hæc effatus erat, cum leo terram vngulis fodere, fo-

Maria iterum abit in interiorem ſolitudinem.

Zoſimas inuenit eius corpus exanime.

Zoſimas vndique ſe crucis ſigno munit

Leo fodit Mariæ ſepulcrum ſuis vnguibus. ueamque corpuſculo aptam componere; ac ſanctam illam in cœlis tum triumphantem manifeſte honorare cœpit. Senex vero eo ſpectaculo mirifice exhilaratus, corpuſculum cum hymnis & orationibus, aſtante Leone, terræ mandauit. Deinde recedunt pariter; leo quidem in interiora ſolitudinis, manſuetiſſimæ ouis inſtar. *Zoſimas eam ſepelit* Zoſimas vero benedicens & glorificans DEVM, cœnobium petiit, fratribusque ſtupenda DEI magnalia narrauit, ac tandem centenarius, ſoluta mortalitatis compage ad Dominum migrauit; *Zoſimas Centenarius moritur.* gratia Domini noſtri IESV CHRISTI, cui cum Patre & Spiritu ſancto laus eſt & gloria in omni ſeculorum æternitate. Amen.

C. Baron. Tom 2. Annal. & in Not. Marty. Rom.

PRAECLARVM CERTAMEN SS. TERENTII, Aphricani, & ſociorum Martyrũ quod conſtanti animo exegere anno Incarnat. verbi 253. Sede vacante. Decii vero Imperat. I. ſub Fortunatiano Præſide. Ex eo quod extat apud Metaphraſten. Horum reliquias ſcribit Theodorus Lector, translatas eſſe Conſtantinopolim, X. Kal. Octob. Theodoſio Minore imperante, qui floruit anno Chriſti 415. & ſequent.

Tom. 5. Annal.

10. April. Decii Imperatoris, crudele edictum.

DEcius Romanorum Imperator, idolorum ſtudio cupiens omnes in ſempiterni exitii barathrum pertrahere, edicto nouo, in vniuerſis ſuo Imperio ſubiectis prouinciis, propoſuit, vt omnes Chriſtiani ad immolandum & comedendum ea quæ idolis eſſent immolata pertraherentur. Quod ſi qui recuſarent, vltimo ſupplicio plecterentur. Erat in Aphrica præfectus Fortunatianus homo execrabili in Chriſtianum nomen odio incenſus; qui ſtatim pro tribunali verba ad populum faciens, horrendas minas in eos iactauit, qui Deorum cultu repudiato, Chriſto adhærere pergerent; *Multi deficiunt à Chriſto.* adeo vt multi ſuppliciorum atrocitate per minas propoſita

Digitized by Google

poſita exterriti; per ſummum ſcelus à Chriſti religione deficerent, atque ad dæmonum cultum, vana præſentis vitæ dulcedine irretiti, accederent. Hæc res cum alios non paucos vehementer affligeret, tum vero viros quadraginta pietate præ cæteris inſignes tam acri dolore affecit, vt mutuis ſe cohortationibus, ad certamen contra tyrannum ſuſcipiendum, & mortem pro Chriſti gloria fortiter oppetendam inflammarent. Quid enim (dicebant) hominem mortalẽ timeamus, qui corp⁹ quidẽ variis ſuppliciis excarnificare ac morti tradere poteſt, animam vero quæ in his ſuppliciis etiam exultat, ne quidem attingere. Agite igitur commilitones, & tyranni rabiem non pertimeſcamus, ſed rerum omnium Dominum, qui ſimul cum corpore animum ſempiternis poteſt deputare ſuppliciis, timeamus, & ea qua par eſt reuerentia ac honore proſequamur.

Quadraginta Chriſtiani valde inſignes.

Horum pietas, cum tanta virtute coniuncta, ad aures Fortunatiani cum permanaſſet, ſtatim eos ſuo conſpectui offerri iuſſit; qui intrepidi vultum illius irati iudicis ſubeuntes, Chriſti virtutem conſtanter prædicarunt. Fortunatianus autem, quandoquidem, inquit, video nos viros ætate & rara quadam ſapientia præſtantes, mirari ſatis nequeo, quod hominem à Iudæis tanquam maleficum in crucem actum, tanta ſuperſtitione colatis, & in peſtem ſponte ruatis. Ad hæc Terentius; Tu ſi Crucifixi illius virtutem probe perſpectam haberes, non dubito, quin protinus relictis idolorum erroribus, illum pari nobiſcum pietate ac veneratione exciperes, libensque pro illius gloria mortem etiam oppeteres. Præfectus his auditis dixit; immolate, vel certe membra veſtra horrendis conciſa ſuppliciis, Vulcano deuoranda tradam. Quid, inquit Terentius, tu nos exiſtimas minis ſuperari poſſe? Nos ſtrenui & conſtantes Chriſti cultores neque minas neque ſuppliciorum atrocitatem quicquam pertimeſcimus.

Quadraginta martyres ſiſtuntur Præfecto.

Terentius reſpondet præfecto magnanimiter.

Tyrannus indignatus, iuſſit eos, detractis veſtibus

Martyres trahuntur ad ſanum Herculis. in idolorum templum trahi, & Herculi auro & argento mirifice culto ſacrificare. At Terentius cum ſtoliditatem Præfecti argueret, deoſque inanes ac nulla virtute præditos eſſe diceret, fuit continuo cum aliis compedibus vinctus, carceribus mancipatus. *Truduntur in carcerem.* Beatus autem Zeno Alexander & Theodorus; cum reliquis inuicta virtute numero ſex & triginta athletis, neruis & aſperis virgis cæſi, diu multumque pro Chriſti gloria decertarunt, tanta conſtantia ac fortitudine, vt contritis viſcerib læti nihilominus ac alacres in confeſſione perſiſterent, & omnes qui ſpectaculo intererant in ſtuporem pertraherent. *Dire flagellantur Terentii ſocii.* Neque tamen rabies & furor tyranni quieuit, ſed iuſſit ſale & aceto terga eorum perfricata aduri. *Aduruntur.* At martyres cum alto prius ſilentio immobiles perſtitiſſent, tunc oculis manibuſque cum inſigni pietate ad cœlum ſublatis, Deum in opem atque auxilium aduocarunt, & multiplicatis precibus tantorum ſuppliciorũ acerbitatẽ ſuperarunt. *Inuocant Deum in ſuppliciis.* Præfectus vero ira magis magiſq; ſæuiens, iuſſit eos ſuſpenſos dilacerari. *Dilacerantur immaniter.* Et quidem cum in hoc ſupplicio conſtituti, ſanguinis riui vbertim ex eorum corporibus defluerent, non tamen cruciatuum atrocitate victi, animos demiſerunt, ſed noua potius virtute confirmati contra vim & potentiam ſcelerati tyranni, diuinum auxilium implorarunt, & Chriſti ſe cruce in frontibus ſignantes, flatu oris ſui idola (quæ vt iis ſacrificarent, allata erant) in puluerem redegerunt. *Idola in puluerem redigunt.* Cumque Præfectus antea nimio mentis furore agitatus, eorum pœnis intoleranda quadam verborum contumelia inſultaſſet, tunc illi viciſſim ad Præfectum; Cernis inquiunt, deos tuos? Vbi eſt robur ipſorum? Potueruntne ſibi ipſis opitulari? *Inſultant Præfecto.* Nec multo poſt templum ipſum horrendo cum fragore corruit. Tum vero tyrann⁹ pudore pariter ac furore replet⁹, iuſſit oẽs celeriter capitis ſupplicio affici; q illi incredibili gaudio & lætitia perfuſi, flexis in terram genibus, oblatiſque certatim ceruicibus exceperunt. *Decollantur martyres.*

His tam felici agone conſummatis, rurſum Terentius, Aphricanus, Maximus, & Pompeius in certamen vocati *Terentius cum aliis adducitur in certamen.*

vocati ſunt; q ex vinculis & carcere nouã viſi ſunt adferre virtutẽ; adeo vt ipſum tyrannũ ad ſupplicia inferenda prouocare non dubitauerint. Nos, dicebant. Chriſtiani ſumus, vt ſæpiſſime iam diximus, & in Chriſto ſpes poſitas & collocatas habemus. Dæmones non adoramus, neque Deos tuos colimus, & tormenta tua negligimus, Proinde quos vis adhibe cruciatus; Deo enim adiuuante, te à nobis victum iri confidimus, quemadmodum & diabolus ſuperatus eſt à Chriſto, qui nos ad cupiditates tuas vincendas corroborat. His auditis, iuſſit eos grauiſſimo catenarum pondere onuſtos in cuſtodiam abduci, & corpora eorum ferreis ſubiecta tribulis dire configi, ac cibo potuque deſtitutos fame necari. Verum cum iam nullum eis ſolatium relictum eſſe videbatur, ſubito, noctis medio, lux ingens refulſit; adfuitque Dei Angelus, qui humi ſtratos, tetigit, catenaſq; diſſoluit, & menſam optime inſtructam appoſuit, dixitque vt cibo illo quem Chriſtus miſerat exhauſta ieiunio membra reficerent. Sancti autem ingenti lætitia perfuſi, collaudato Chriſto, comederunt; cuſtodes vero ſplendore perſpecto ſtupefacti, rem totam præfecto nunciarunt. Qui iratus poſtridie vngulis eos lacerari iuſſit; ſed cum illi, vno Chriſti nomine conſtanter inuocato, vngulas contemnerent, rurſus carcere incluſit, & immanes feras, aſpides & viperas adduxit, vt earum laniatu crudeliter interirent. Sed feræ pedibus Sanctorum proſtratæ, ſumma cum manſuetudine honorem ijs deferre viſæ ſunt; Angelus enim Domini feris obſiſtebat, & vim omnem à Sanctis propulſabat. Quo audito, Præfectus magis excandeſcens ſuis mandauit, vt incantationibus feras aduocarent, ſopitaque earum rabie iterum abducerẽt. Sed factum eſt, vt aperto oſtio, impetu quodam eruerent, & obuios quoſque occiderent, ac grandem in populo ſtragem ederent. Tum Præfectus incredibili furore concitatus, capitis eos damnauit. Nec mora: Sancti cum hymnis & canticis ad certaminis locum properantes, ceruices ſuas gladijs ſubiecerunt, & glorioſa morte de mortis ſempiternæ & hoſtis

Martyrum fortitudo admiranda.

In carcere ab Angelo confirmantur.

Vngulis lacerantur.

Nihil lædũtur à feris & ſerpentibus.

Plectuntur capite.

Digitized by Google

imperio trimpharunt. Corpora eorum fuere à viris religione & pietate eximijs, duobus ab vrbe paſſuum millibus ſepulta.

C. Baron. In nota. Martyr. Roma. & Tom. Annal. 11. 10. Aprilis.

VITA S. MACARII, EPISCOPI ANTIOcheni, virtutibus & miraculis clari; Ex ea quæ eſt apud V. P Laur. Sur. optima fide, Obijt Gandaui in Flandria; Anno ab orbe redempto 1012.

Patria S. Macarij & Parentes.

GEmma regalis, Armeniæ decus, parentum gloria, beatus puer Macarius, nobiliſſimo apud Armenos ſtemmate ortus, patrem habuit Michaelem, Matrem vero Mariam, antiquiſſima quidem nobilitate inſignes, ſed quibus non minus ſplendoris & ornamenti, ab optimis moribus nati ex ipſis filij acceſſerit. Editus autem eſt in lucem ea tempeſtate, qua Macarius maior magnæ ſanctitatis vir, Antiochenam adminiſtrabat cathedram, qui cum huius Macarij, de quo nobis ſermo texitur, eſſet conſanguineus, eum de ſacro fonte ſuſcepit, ſuumque illi nomen imponens, filij loco eum apud ſe nutriendum atque inſtituendũ retinuit, vt ipſe tunc grandæuus ſenioq; fractus, in hoc aliqua ratione inſtaurari atque renouari poſſet. Neq; eum ſpes fefellit. Traditus quippe Macarius puer artium liberaliũ ſtudijs, ſuo profectu, voto antiſtitis ſui tam abunde reſpondit, vt facile diſciplinas omnes liberales, quibus Græcia Armeniaque pollebant conſecutus ſit. Erat enim mente vigili, atque ſegnitie pigritiaque prorſus profligata, horas præcipue matutinas accurate collocabat.

Progreſſus in literis.

Cumque iam adoleuiſſet, ſolito ſtudioſius viſus eſt ſe componere ad imitationem beati Antiſtitis; animo cæleſtia meditari; mundi illecebras fugere; æterna appetere; ſtudiumque omne quod antea in literis poſuerat, in religionis actibus conferre; vulgi rumores pro nihilo putare; totumque ſe diuino cultui mancipare.

His nepotis ſui profectibus Antiſtes mirifice exhilaratus, toto cœpit pectore in id incumbere, vt cum poſſet ha-

ſet habere ſucceſſorem. Itaque non deſtitit eum & Clero & proceribus, & plebi denique vniuerſæ à pietate, ſapientia, & inculpatis moribus commendare, omneſque aſſiduo adhortari, vt nutritum atq; eruditum à ſe Macarium, paſtorem eligant & Cathedræ Antiochenæ præficiant. Neq; vero in vacuum cecidit adhortatio, ſed ſtatim ab obitu venerandi ſenis, vnanimi omnium conſenſu, fuit ad illud honoris faſtigium euectus, & iuuenis quidem ętate, ſapientia vero & moribus permaturus, in beati ſenis throno collocatus. Non illum mutauit tantus honor, ſed incredibili manſuetudine & humilitate, omnium ſibi animos deuinxit, & comitate, cum mirabili quadam grauitate coniuncta, optime conſtitutam diſciplinam conſeruauit. Porro diſſolutos mores, cũ verbo tum exemplo ita profligabat, vt ſermo eius ſale conditus, populo nunquam non eſſet gratiſſimus. *Fit Patriarcha Antiochenus.*

Erat rerum omnium præterlabentium contemptor egregius, & corporis domitor admodum ſtrenuus. Victus erat illi, nõ qui voluptati, ſed extremæ tantũ corporis neceſſitati ſatisfaceret. Molles & delicatas veſtes, quibus quandoque vſus fuerat aſperrimis camelorum pilis permutauit, vilemque ſe tunicam induit. Lectuli mollitiem vehementer aſpernatus, balneis vix vnquam vſus eſt; ſed largiſſimis lachrymarum vndis frequenter ſe lauit, dum totas noctes pro peccatis & ſalute totius mundi in precibus exigebat. Neque debuit ſane illud ſudarium quo defluentem lachrymarum imbrem abſtergebat, virtutis expers eſſe; quod tot lachrymis fuerat infuſum. Fuit in beati viri domo Theodorus quidam leproſus, (nam tales ei & familiares & non mediocri curæ erant) qui cum præ cæteris & lepræ morbo & inopia premeretur, tale de ratione recuperandę ſanitatis ſecum conſilium cœpit. Abijt ille tacitus ad eccleſiam in qua vir ſanctus orare conſueuerat, & ſudarium eius lepræ ſuæ admouit. Non tulit illa vim ſudarij, ſed probatæ fidei perhibens teſtimonium ceſſit pulſa meritis lachrymarum. Tum vero ille ceu nouus homo, audet aſtare viro Dei, Deoque & illi gratias agere. *Victus eius & veſtitus.* *Gratia lachrymarũ.* *Leproſi ei familiares.* *Leproſus curatur ei' ſudario.*

Cer-

Cernere licebat in ſancti pontificis domo, quaſi nitentes quaſdam gemmas, pauperes Chriſti, varijſque oppreſſos morbis, cęcos, ſurdos; claudos; quos quotidie eo properantes, vt ab eo ſtipem acciperent, vir pius duplici beneficio proſequebatur. Qu cumque enim ab eius ſanctis manibus accipiebant cibum vel potum, illico reualeſcebant; & quotquot obtinere poterant aquam, qua manus ſuas abluiſſet, integram obtinebant ſoſpitatem. Non radiabant in domo eius gemmæ & margaritæ nitentes, ſed verſabantur ex cæcis videntes, & ex claudis ambulantes, è famelicis ſatiati panibus. Non anteibant illum ſcutati & ſericati, ſed inopes & miſeri, eius benignitate recreati. Illis enim omnia ſua diſtribuit, prorſus vt nihil ei reliquum eſſet præter pontificiam dignitatem; quam quoque tranſtulit in Eleutherium venerabilis memoriæ virum, ſola epiſcopali benedictione ſibi retenta.

Eius ſtudiũ erga pauperes.

Pauperib⁹ omnia largitur.

Abdicat ſe Pontificatu.

Cumque hoc modo terrenis omnibus nudatus eſſet, inter cæteros pauperes ipſe quoq; pauper Chriſti effectus, exit è finibus patriæ ſuæ & parentibus ac cognatis fruſtrà reluctantibus, ſequitur Chriſtum. Et quidem ante omnia, non inuitus ipſam quoque pro redemptore ſubiturus mortem ſi res poſcere videretur, terram promiſſionis petijt, vt omnia noſtræ redemptionis myſteria cõtemplaretur. Ibat vltro in exilium ſpõte ſuſceptum, vt expeditior poſſet proficiſci in patriam cæleſtẽ. Delectabant eum loca ſacroſancta, in quibus generis humani redemptio orta fuerat, ſed multo magis delectabat cum Iudæis de illorum perfidia verba miſcere, & cum Saracenis congredi, ſi quem illorum poſſet ab errore reuocare. Sed illi pro ſalutaribus monitis minas & verbera intentabant, ſupplicijſque adeo atrociter afficiebant, vt toto corpore laniatus nuda oſſa apparerent; non tamen quicq̃ de ſanctæ prædicationis ſtudio remiſit. Auellitur inde à ſocijs duciturq; in medium impiæ multitudinis. nolenſque illis cedere, in cuſtodiã mittitur, ibique crucis inſtar, cuius gloriam prædicabat, in terra extenditur, clauis configitur, ſed terra clauos reiiciente,

Adit terrã ſanctam.

Verberatur ab infidelibus.

Mittitur in carcerẽ. & Diretorquetur.

ciente, vinculis aſtringitur, ſaxum ignitum nudo eius pectori imponitur, cuſtodibuſque adhibitis, illic relinquitur. Ille carceris tenebris mirifice lætatur, ſpe cæleſtium præmiorum animatus. Nec deeſt Chriſtus militi ſuo; atram etenim ergaſtuli noctem, cæleſte lumen illuſtrat; humi iacentem, diuina erigit miſeratio; pœniſque abſolutum angelica fouet conſolatio. *Confortatur celitus & liberatur.*

Procedit ille deinde ex carcere in publicum; ſtupent Iudæi; mirantur Saraceni; & tum illum, tum ſeſe mutuo reſpectãtes, tãta rei nouitate ſtant attoniti. Iubẽt acciri carceris cuſtodes, à quib⁹ dũ audiũt lucẽ cælit⁹ emiſſam, viſitationẽ angelicam & abſolutionem diuinam, cõpunguntur corde & tandem veritati aſſentientes, verbi Dei miniſtrum venerantur; vſque adeo vt ad genua eius aduoluti, ſcelerum ſuorum in illum commiſſorum veniam petierint, reiectoque errore, ad Chriſtum læti tranſierint. *Iudei & Saracẽi, cõuertuntur ad Chriſti fidem.*

Hæc cum per regionem illam diuulgata, hominum ſermo longe lateque ſpargeret, accurrunt multi, vt ſalutarem doctrinam ex tali doctore haurirent. Offerunt autem ei Eutychianum quendam, inter Saracenos inprimis nobilem; ab anno ætatis eius nono, vt ipſi quidem aſſerebant, ad ſenectutem vſque, ſurdum pariter & mutum. Et huius curatione volebant, doctrinæ eius capere experimentum. Erant etiam eius dexteræ manus digiti arefacti. Itaque rogabant pro illo ſanctum virum; ille porro rogabat Deum, nec paſſus eſt repulſam. Audit Saracenus ſeipſum abſolute loquentem, arida manus ſuum facit officium; idemque ipſe cum multis aliis ſalutari expiatus lauacro, Dominum benedicit. Hoc miraculum, ingens protinus Euangelio in terris illis oſtium aperuit. *Eutichianus, Saracenus ſurdus & mutus, per S. Macar. curatur.*

Interea parentum & amicorum affectus, diutius tanti viri abſentiam ferre non potuit; mittunt igitur nũcios, qui eum vel nolentem retraherent. Sed ecce dum illi violentas in eum manus mittere conantur, alij virtute diuina cæcitate percuſſi, alij immotis in aere brachijs hærentes, cœpto deſiſtere compelluntur; ac tandem *Vim ei inferunt parẽtum nuncij; ſed ex-*

cacantur; & precib⁹ rurſus ſanantur.

dem in fugam verſi, beatum virum relinquere coguntur. Pœnitet eos interim illatæ viro ſancto iniuriæ magnoque cum eiulatu ſe ſibi reſtitui petunt. Ille vero iniuriæ immemor, apud Chriſtum pro illis intercedit, atque protenſo, quem manu geſtabat, ſcipione, cui parua crux impoſita erat, & caliginem oculorum diſpulit, & rigida brachia reſtituit; iuſſitque abeuntes renunciare ſuis, vt ad cæleſtis patriæ gaudia properantem, lugere ac reuocare deſinant. Repetunt illi mox Armeniam; Macarius vero ad Occidentem miraculis coruſcans pergere cœpit.

Cæcum cruce illuminat.

Forte autẽ inter eos qui ſanctam petebãt ciuitatem, cæcum vnum obuiam habuit; cuius calamitate ad miſericordiam prouocatus, lachrymas fudit; hortatuſque eſt omnes, vt communibus precibus pro ſalute miſeri apud Dominum intercederent. Tum Epiſcopus admota quã geſtabat cruce oculis, cæco lumen reſtituit, ſummoque exultantem gaudio à ſe dimiſit. Peruenit deinde vir ſanctus cum ſocijs, ad locum quendam nimia ſiccitate laborãtem; prorſus vt in magnum omnes periculum adducti viderentur. Ille autem de Chriſti miſericordia confiſus, ſcipione crucis ſignum terræ impreſſit, & protinus profluentem aquæ vim ſcaturire fecit.

Aquã crucis ſigno elicit è terra

Venit in Bauariam.

Poſt multa terrarum emenſa itinera, tandẽ in Bauariam peruenit; vbi ab Adelberto ſummæ dignitatis viro, hoſpitio receptus, miracula renouauit. Vxor eius Aua nomine, diuturno morbo fatigata ad extrema tendebat; iamq; omnis ſpes vitę ablata erat, cum vir ſanctus ad ſolitas recurrens preces, aquam benedicit, crucemque intingens, tres ab ea guttulas in laborantis os inſtillat, ac protinus ab ipſo mortis aditus, ad vitam retrahit.

Aqua benedicta, agonizantem ſanat.

Venit Moguntiam.

Inde Moguntiam perlatus, obuiam habuit furem quendam, ab imminenti mortis periculo fuga ſe proripientem. Pallebat miſer, morti, quam fugere nitebatur, non multum diſſimilis. Inſequebantur enim hoſtes, certiſſimam illi necem allaturi. Is autem vt ad beatum Macarium peruenit, ad pedes eius corruit, petens

Digitized by Google

vt præſens periculum à ceruicibus ſuis auertat. Aduolant hoſtes, ipſi quoque beato viro necem intentantes, ſi ſcelerati patrociniũ ſuſcipere auſus ſit. Ille vero, armis quibus pugnare ſolebat, probe munitus, inter reum & tela hoſtilia ſtat imperterritus; obijcit illis furentibus ſcutum inexpugnabile, crucem illam ſuam, in cunctis actionibus ſuis familiare ſibi perfugium. Vidiſſes illic pium ſane ſpectaculum, hoſtes arma vibrare, iuſtum precibus & meritis pugnare, ac tandem glorioſa victoria potiri. Hoſtes enim, etſi ſancti epiſcopi verba non intelligerent, eximio tamen ſplendore, qui ex vultu eius relucebat, commoti atque ad miſericordiã flexi ex equis deſilierunt, eiuſque non modo veſtigia amplexantur, ſed ipſum quoque reum, cuius paulo ante ſanguinem ſitiebant, ad oſculum admittere non recuſarunt.

Crucem opponit telis hoſtium.

Furem à morte liberat.

Poſt aliquot dies Moguntia digreſſus, Coloniam acceſſit, Sanctorum cultura nobilem; vbi à quodam Tizone, viro rerum opulentia nulli ſecundo, & morum honeſtate clariſſimo, honorifice non minus, quam officioſe ſe hoſpitio exceptus eſt. Sed is idem cum multo iam tempore regio morbo laboraſſet, nihil ſibi habere videbatur; quamdiu corporis ſalute carebat Nec poterat vlla medicorum induſtria opem aliquam polliceri; prorſus vt in tanta opum affluentia, nihil eo viueret calamitoſius. Sed Macarius ſuo aduentu inſperatam ſalutem attulit, ciboſque benedictione ſua conſecratos obtulit; quibus proſtratam & penitus extinctam appetendi vim excitauit; & breui integræ ſaluti reſtituit. Hinc vero ſanctus digreſſus, loca omnia Sanctorum meritis inſignita luſtrauit; tandemque Machliniam delatus eſt, vbi etiam incendio obuia quæque deuaſtante, crucis ſigno extincto, ſanctitatis ſuæ virtutem oſtendit.

Coloniam ingreditur.

Regio morbo laborantem ſanat.

Adit Machliniam, ibidem Incendium crucis ſigno extinguit.

Poſt hæc vir Dei Malbodium proficiſcitur, quod eſt ſacratum virginum monaſterium, ſanctiſſimæ Aldegũdis virginis reliquijs celebre; ibi à Durando comiter ſuſceptus, voluit ſibi venæ ſectione aliquid de ſanguine detrahi.

Venit Malbodium.

Vltio diuina in ſeruũ malignũ. detrahi. Eum ſanguinem hoſpes in vaſculum excipiens, vni è ſeruis ſummo ſtudio aſſeruandum tradidit. At nequam ille ſeruus inuidia ſtimulante, ſacrum cruorem in latrinam effudit; ſed mox diuina vindicta lepra percuſſus, iniquitatis ſuæ præmium recepit. Porro beat[9] Patriarha Malbobio Cameracũ abiens *It Cameracum.* paucis admodũ dieb[9] ibi commoratus, quantæ ſanctitatis eſſet, diuinit[9] innotuit. Nã quodã die, Sole in occaſũ declinante ſanctiſſimæ virginis baſilicam intrauit, ſuo more ibidem in diuinis laudibus pernoctaturus; ſed eum cuſtos templi non ſine iniuria eiecit, bileque percitus oſtium obſerauit. *Fores Eccleſiæ diuinitus ei reſerantur.* At vir ſanctus nihil ea iniuria commotus, ante fores eccleſiæ in precibus ſe proſtrauit; & ecce oſtium baſilicæ diuinitus patefactum, viri ſanctitatem declarauit non tamen Sanctus ingredi voluit, ne infirmum hominem magis perturbaret. Sed cuſtos cum ad nocturnas preces fores reſeraturus adueniſſet, eaſque patẽtes, & peregrinum humi proſtratum inueniſſet, timore pene exanimatus eſt. Mane autem cum res omnibus innotuiſſet, hoſpes excluſus cœpit haberi clariſſimus; ſed ille ab humana laude plurimum abhorrens, *Tornacum ſe confert; ibidẽ ciues tumultuãtes ſedat.* Tornacum ſtatim ſe contulit; vbi exortam ciuium inter ciues funeſtam ſeditionem, precibus & crucis ſuę, quã gerebat, trophæo erecto, non ſine miraculo compeſcuit.

Iam multo tempore beatus Patriarcha, non paruos longinquæ peregrinationis labores exhauſerat, quibus cum tandem Dominus finem imponere vellet, *Venit Gandauum, & in Abbatia S. Bauonis amãter accipitur.* Gandauum peruenit, vbi in monaſterio S. Bauonis ab Abbate Eremboldo peramanter receptus eſt; cuius egregia beneuolentia & fratrum etiam charitate eximia permotus, apud illos reliquum vitæ curſum exigere ſtatuit. *Varia eius virtutes.* Crebro viſitabat eccleſias Gandauenſ: ditionis celebrabat Miſſæ ſacrificium in ſingulis, precibus nocte dieque vacabat; neque vllum tempus à conferendis in populum beneficiis vacuum ducebat. Quicquid ei à fidelibus oblatum eſſet, mox in pauperes, quorum ille ab infantia curam geſſerat, conferebat. Permultos à

varijs

varijs incommodis liberabat. Manuum ſuarum contactu morbos fugabat, & cuiuis in calamitate opem & auxilium mira benignitate ferebat. *Item miracula.*

Inter hæc dulcis patriæ recordatio, deſiderium repetendi Armeniam ei ingeſſit; adeo vt nullis precibus ab ea mente reuocari poſſet. Sed accidit cum ſe in viam, vno comitatus, ſocio dediſſet, vt morbo correptus redire cogeretur, & dum ille patriam terreſtrem meditatur; Deus illi cæleſtem præparat. Sæuiebat tum temporis inaudita quædam ad illum diem immaniſſimæ peſtis rabies, adeo vt morientium multitudo ſuperſtites vinceret, vixque reliqui eſſent, qui humandis corporibus ſufficerent. Iamque omnis humani auxilij ſpes ablata erat, cum triduano hominibus pariter ac iumentis indicto ieiunio, ad Dei implorandam opem omnes confugiunt; & ecce dum illi hac religione Deum placare inſtituunt, Deus quidem miſericordiam ſuam non differt, ſed vnum ex omnibus eligit, in quem ſæuiſſima lues poſtremum irrueret. Is fuit beatus Macarius; qui ſæuientis morbi contagione tactus, primo loquendi quidem amiſit facultatem, ſed prophetica donatus gratia, nutibus & quibus poterat ſignis, prædixit præter ſe & alios duos, neminem deinceps ea peſte occubiturum; quod poſtea rei euentus approbauit. *Dum vult redire in patriã, diuinitus impeditur. Immaniſſima peſtis in Flandria.* *S. Macarius peſte inficitur.*

Tertius iam indicti ieiunij inſtabat dies, cum paruulis & vitulis etiam materna negarentur vbera, & modis omnibus, prope vis regno cælorum inferebatur. Vbique luctus, vbique clamor audiebatur, & plurima mortis imago; pecudes quoque & iumenta, intolerabiles ad vacua præſepia edebant mugitus. Flectitur interim benignus Deus, & ſeueritatem lenitate temperat. Porro Patriarcha Macarius recuperata voce, poſt preces & lachrymas pro peccatis fuſas, alios quidem ad ædes proprias dimiſit; ipſe vero cum fratribus ad cœnobium abijt, ingreſſusque cum illis in refectorium, charitate potius quam neceſſitate adductus, hilarem ſe omnibus exhibuit, atque vt inſtitutum mutarent ie-

iunium voluit Cumque ex appoſitis pauxillum guſtaſſet, vltimum vale cum epiſcopali benedictione fratribus impendit & ſic demum ad lectulum rediјt. Ibi expanſis manibus, oculiſque inſita pietate ad Deum erectis, inter angelorum multitudinem, qui ſua præſentia pium aſtantibus horrorem incutiebant, ſpiritum feliciter exhalauit; impletaque eſt prophetia eius, ipſo poſtremo ex ea peſte occumbente.

S. Macari⁹ moritur.

Corpus eius cum non vulgari deuotione fuit ante altare S. Pauli, quem locum ipſe ſepulturæ ſuæ deſignauerat, conditum; atque ſub Sigero Abbate, qui quartus fuit ab Eremboldo, eleuatum, & integrum omnino repertum. Huic eleuationi interfuere, rex Callorũ Philippus, Comes Balduinus cum proceribus ſuis & Adela coniuge, filioque Balduino Hannoniæ Comite. Balduinus quoque Nouiomenſis & Lietberdus Cameracenſis Epiſcopi. Multis vero miraculis etiam poſt obitum claruit vir ſanctus, quæ nos breuitatis cauſa prætérimus.

Claruit miraculis poſt obitum.

C. Baron. Tõ Annal. 1. & In Not Marty. Rõ.

MARTYRIVM S. ANTIPAE, PERGAMI Aſiæ Epiſcopi, quo coronatus eſt Anno Redemptoris 93. Clementis Roma. Ponti. 1. Domitiani vero Imperator. 10. ex Simeone Metaphraſte.

11. Aprilis. Domitian⁹ Imperator.

DOmitianus qui Apoſtolorum tempore Romanum obtinuit Imperium, cum ſtultiſſimo idolorum ſuorum cultu ebrius, Chriſtianorum quoque ſanguinem ſitiret, tunc ſane præcipua quædam martyrum pro Chriſti Saluatoris fide vbique decertantium, virtus apparuit. Tunc & eccleſiæ fideique baſis, & Chriſtianæ veritatis fundamentum, atq; æternæ diuinitatis vnigeniti, præco Iohannes praſtantiſſimus, in Patmum inſulam relegatus eſt. Vbi dum magnum martyrum cœtum, iјs; quæ de ſeptem Eccleſijs ſcripſit, confirmaret, Antipas teſtis meus fidelis, inquit, qui occiſus fuit apud vos, vbi ſatanas habitat. E quibus ſane

S. Iohannes Euangeliſta in Patmũ relegatur.

Apocal. 2.

verbis intelligi poteſt, quibus eſſent moribus præditi homines illi, qui Pergamum incolebant; vbi erat ſatanæ domicilium. Ibi nec naturæ lex ſeruabatur, nec iudicia vlla fiebant. Tantum quiſque ſibi iuris vendicabat, quantũ viribus & robore valebat; ſibique ſatis iuſti videbantur, & fortes ac boni, qui Chriſtianum aliquem detuliſſent.

Cum itaque res Chriſtianorum eo in diſcrimine verſarentur, Antipas vir ſtrenuus & conſtans non modo non formidabat, ſed ſæpius, neglectis tortorum minis, in publicum prodibat; & tanquam Sol quidam, tenebricoſos idololatriæ errores, ſinceræ fidei ſplendore diſcutiebat; adeo vt dæmones, qui mira religionis ſuperſtitione in ea vrbe colebantur, fuga recederent, eiuſque conſpectum vehementer formidarent. Hinc frequenter ſuis ſacrificulis in ſomnis apparebant, aſſerentes ſe nec ſacrificiorum eſſe participes, nec nidorem ſuſcipere, propterea, quod à Chriſtianorum principe Antipa fugarentur. Qua re indignata multitudo, impetu in Antipam facto, eum ad locum ſacrificiorum pertraxere. Ibi Præfectus, tune es, inquit Antipas ille, qui neque Imperatorum decretis obtemperas, alioſque in eandem rebellionem adhortaris, & inſuper ſacrificia ipſa ita perturbas, vt dij omnes in quorum tutela atque patrocinio ciuitas deliteſcit, indignabundi receſſerint, ſuoque nudatam præſidio ciuitatem reliquerint? Satis tibi ſit, ad hunc vſque diem Chriſtianæ ſuperſtitioni vacaſſe. Reſipiſce tandem, & inuiolatis diuinituſque ſancitis legibus noſtris pare, deoſq; tutelares humili obſequio reuoca. Quod ſi facere recuſas, ex Romanorum legum præſcripto meritis ſupplicijs afficieris.

Antipæ egregia fortitudo.

Dæmones eius conſpectum formidant.

Captiuꝰ ducitur à multitudine ad Præfectum.

Ad hæc Antipas, vultu animoque intrepido, reſpondit; Vnum hoc ſcito, me Chriſtianum eſſe, & legibus omni ratione vacuis parere omnino nolle. Et quoniam quæſtionibus tuis reſpondendum eſt, id faciam libenter. Si enim dij, quos adoratis, & quos totius orbis dominos aſſeritis, ſic ab homine mortali in

Antipæ ad Præfectum reſponſio.

Digitized by Google

fugam verti ſe dicunt, vt veſtrum auxilium opemque implorare cogantur, cum illi vindices potius veſtri eſſe debeant, facile poteſtis errorem agnoſcere. Quomodo enim, qui ſe ipſos vlciſci non poſſunt, gentem vniuerſam in periculo conſtitutam liberabunt? Quare æquum eſt, vt relicta patria ſuperſtitione, Chriſto credas; qui de cælis ad nos deſcendit, vt hominum genus à miſerrima dæmonum ſeruitute in libertatem vindicaret; quique viuorum & mortuorum iudex conſtitutus, in fine ſeculorum, digna vnicuique factus ſuis præmia retribuet.

Impius Præfectus, argumẽtatur à religionis antiquitate.

Ad hęc Præfectus; Vos antiquiſſima deorum religione neglecta, nouis quibuſdam legibus & inſtitutis recenter inuentis, obtemperare vultis; Nos vero, cum nõ ignoremus vetera recentibus eſſe præſtantiora, & quæ temporis longinquitate ſunt confirmata, nouis eſſe laudibiliora, nullo modo patimur, religionem à maioribus per manus traditam violari, & inſana quadam, hominis cuiuſdam in crucem acti, doctrina peruerti ac nefarie conculcari. Cui Antipas; Si, inquit, vetuſtiſſima quæque ſunt obſeruanda, cur non & Cain fratricidij inuentorem imitamini? Cur non eos vobis proponitis imitandos, qui cælum conſcenderé conati ſunt, aut qui ſe cum proprijs ſororibus commiſcere non ſunt veriti? vnde diluuium genus eorum deleuit, qui piam ac rectam viuendi ſemitam ingredi neglexerunt. Quamobrem ſi vos iſtos propter antiquitatem & eorum flagitia imitari volueritis, non per aquam amplius, ſed per ignem æternum, & vermem qui nunquam moritur, conſumemini, niſi reſipueritis.

Gen. 4.

Gen. 6.

Diluit argumentũ hoc Antipas.

Rapitur ad ſupplicium S. Antipas, & in bouẽ aneum candentẽ proijcitur.

Hæc atque alia virum ſanctum loquentem corripiunt nefarij, & ad templum Dianæ, vbi ſtatua bouis ænei copioſo igne erat ſuccenſa, pertrahunt, inque eum beatum martyrem conijciunt. At ille cum ſe Chriſti ſigno munijſſet, in eiuſmodi cruciatu conſtitutus, multiplicatis precibus atrox ſupplicium fortiter ſuſtinuit, factoque precandi fine, tanquam graui ſomno captus, ſpiritum reddidit, & glorioſa martyrij corona redimitus in cælum euolauit.

Reddit ſpiritum.

Tunc

Digitized by Google

Tunc viri pietate & religione eximij, collectas magno ſtudio reliquias, Pergami collocarunt; vbi ſanctus multis admodum coruſcans miraculis, Chriſti nomen in Sanctis ſuis glorioſum reddit.

Claruit miraculis poſt obitum.

VITA S. LEONIS, COGNOMENTO & reuera Magni; primi eius nominis S. Sedis Apoſtolicæ Pontificis; Ex ijs quæ extant apud C. Baronium. Obijt anno à Chriſti Incarnatione 461. Leonis Orientalium Imperatoris 5. cum ſediſſet annos 21. minus diebus 32.

Tomo 6. Annal.

D. Leo è Tuſcia, Patre Quintiano oriundus, ab ipſa adoleſcentia, veluti futurorum præſcius, excellenti Pontificatus muneri ſe diligenter præparare voluiſſe videtur; dum precipue quidem his rebus inſtructum habere pectus curauit; nempe ſacrorum voluminum recondita intelligentia, multa ſcripturarum exercitatione, varia doctorum lectione, iudicio ſano, prudentia non vulgari, ſyncero fortique animo, vt ratio ſui nominis flagitabat; denique parata linguæ copia, ſed paratiore ſimul, & purgatiore corde; qui fons eſt orationis, & efficax dicendi docendique magiſter. Proinde ſatis illi nequaquam fuit purum ab omni crimine ſe conſeruare, niſi iuxta B. Pauli monita ſeſe abſtineret ab omni ſpecie mala, ne qua videlicet in ſuſpicionem criminis incurreret. Nihil in eius puro pectore, quod ſæuus ille tyrannus amor diuitiarum, vel gloriæ mundanæ ſitis, vel ambitionis fæda lues ſibi vendicaret. Chriſtianam philoſophiam nec apte ſatis à ſe doceri, nec conſtanter retineri poſſe putauit, niſi voluptatum illecebras & cupiditates noxias à ſenſibus omnibus procul ſubmouiſſet. Quo factum eſt, vt veluti Chriſtianus Demoſthenes, imo cæleſtis orator, paſſim, etiamnum S. Romæ Eccl. Archidiaconus, & ab omnibus ſummo in honore haberetur; ac vnus omni-

11. Aprilis.
Patria & parentes ei.
Quam præclara eius fuerit adoleſcentia.
1. Theſſ. 5.
Adhuc Diacon. mittitur legatus in Gallias.

omnium digniſſimus, qui ad reſarciendam pacem inter Ætium ac Albinum præſtantiſſimos Romani exercitus duces, in Gallias legatus deſtinaretur; quo ibidem negotium egregie conficiente, contigit S. Rom. Eccl. Pontificem Sixtum, eius nominis tertium, ex hac lachrymarum valle ad beatam immortalitatem emigrare. In cuius demortui locum, quadraginta iam amplius diebus orbatus paſtore Romanus clerus, inclytum ſuum Leonem Archidiaconum, mirabili interim pace ac patientia expectatum quidem, aſt in Galliis moras trahentem, non tam fauore humano, q̃ ꝓpitii numinis voluntate ac ſingulari ſuffragantium omnium concordia, ad ſummæ dignitatis Pontificiæ faſtigium euexit, abſentem tanquam præſentem; ac dein ad profligandam omnem moram, publica legatione Romam accitum, proſpero rerum ſucceſſu apud Gallias iam admodũ celebrem ſummo omniũ applauſu Romanorum Antiſtitem, ac Pontificem maximum conſalutauit. Tum vir ille contra nominis rationem humaniſſimus, ad collectam Epiſcoporum coronam, viciſſim gratias dixit; partim quod ex longa peregrinatione ſaluum & incolumem ſe conſpiceret apud incolumes præſtantiſſimosq; illos Patres; partim quod ſingulari D. O. M. benignitate & illorum concordi voluntate, munus ampliſſimum ſibi concreditum eſſet. Sed acceptam diuini præſidii ſpem fore ſcilicet, vt ſuſceptæ prouinciæ Chriſto iuuante ſatisfaceret, ſolicitus quoque temperabat animi mœror; vt non perinde lætandum ac triſtandum ſibi putaret, hac quidem in parte haud diſſimilis illi Regi, qui perpenſis curis Regiæ dignitatis, ne humi quidem ante oculos iacens diadema ſuſtollendum in caput arbitrabatur.

Succedit in ſummo Pontificatu Six. eius nominis 3.

In qua deplorata tempora inciderit electio & euectio eius.

Incidit autem ſedes eius in tempora plane miſerrima, nimirum cum Orientalis Eccleſia aſſiduis quateretur hæreticorum procellis; Neſtorianorum præſertim vbique tumultuantium. Occidentis vero Imperiũ à Barbaris vaſtaretur, & cum capta Carthagine, iam ꝓpe vniuerſã ſibi VVãdali Africã vẽdicarẽt: & cum in

Gal-

lijs apud Arelatum, cum Gothis à Littorio Ro. exercitus Duce male pugnatum eſſet. Præter hæc etiam Eccleſiæ ſtatus turbulentiſſimus habebatur; ſicut. n. Orient: Eccleſia, Neſtorianorum cauſa, magnopere conflictationibus erat exagitata, ita ſi Occid: Manichæorum iugiter fœcundiori ceſpite pullulantium, & Pelagianorum rurſus inſurgentium, erat aſſiduis prelijs perturbata. Accedit enim vt præter hæreticos illos, qui vel palã vel clanculo in Italia, & ipſa vrbe potiſſimum agerent, ab externis quoq; Prouincijs à Barbaris captis, præſertim vero ex Africa, pulſa Manichæorum agmina, ſe in vrbem intulerint; magno indubie ciuium detrimento; ſed eo lethalius erat malũ, quo occultius eiuſmodi eorumdem venenum ſerpebat; quibus detegendis & in apertum è latebris adducendis atque damnandis, ſummis viribus allaborauit vir ſanctus.

Cum ſiquidem paulo poſt tempore plurimos Manichæos intra vrbem latere, ſolerti eius indagatione innotuiſſet, eos de ſecretis ſuis erutos & oculis totius Eccleſiæ publicatos, dogmatis ſui turpitudinem & damnare fecit & prodere; incenſis eorum codicibus; quorum magnæ moles fuere interceptæ. Quæ cura ſancto Pontifici diuinitus (vt apparuit) inſpirata non ſolum Romanæ vrbi, ſed etiam vniuerſo Orbi, plurimum profuit: ſiquidem confeſſionibus in vrbe captorum, qui Doctores eorum, qui Epiſcopi, quiue presbyteri; in quibus Prouincijs vel ciuitatibus degerent patefactum eſt. Non enim ſatis ſibi viſum, quæſitos diu, iã compertos habuiſſe Manichæos, eoſdẽque quales eſſent, populo frequẽti admonitione ſignificaſſe: ſed placuit vt collecto Epiſcoporum Concilio, vna ſimul cũ Romano Clero, eorũ cauſa publice audiretur, actiſq; publicis fierent notiora, perpetuiſq; monumentis eorũ horrẽda ſacrilegia notarẽtur, dãnarenturq;. Porro nõ cũ Manichæis tantũ, ſed & aduerſus Pelagianos etſi aperti⁹, laborioſius attamẽ bellum fuit: obnitente ex aduerſo Iuliano, olim Capuano Epiſcopo loquaciſſimo Pelagiano: & ea quidem hæreſis ſæpe extincta ac repullulans

Exagitat Manichæos.

Item & Pelagianos.

Similiter & Eutychianos.

Digitized by Google

demum ope S. Proſperi Antiſtitis penitus eradicata eſt. Eutychiani quoque hæretici cum Epheſi conciliabulum, latrocinium Epheſinum nuncupatum, præſidente facinoroſiſſimo Dioſcoro, Antiſtite Alexandrino, coegiſſent, variaque ibidem contra pietatem perfidi illi pręſumpſiſſent, collecta quam citiſſime vir ſanctus in vrbe Roma Præſulum occidentalium Synodo, vniuerſa eorum acta Pontificio decreto reſcidit, penitus damnauit, irritaque prorſus eſſe decreuit.

Ceterum poſt hæc agi cœptum de Synodo vniuerſali cogenda; quod quidem magna induſtria ſummaque diligentia à S. Leone Marcianus Imperator expetijt; verum ipſe Pontifex ob ingruentes Hunnorum exercitus, Gallias deuaſtantes, etiam Italiam cogitantes, ad opportunius tempus exſtimabat differendum eſſe vniuerſale Concilium; vt liberati Epiſcopi à barbarica hoſtilitate, liberi ad Synodum ſeſe conferre poſſent. Sed quod Marciano in optatis eſſe videret, quamprimum ab his diſſentionibus cauſa Eutychetis obortis, pacatum reddere Romanum Imperium, ilico legatos miſit qui Synodo intereſſent. Neque vero fidem excedit aut pietati refragatur, quod prodigioſum accidiſſe traditur, circa Epiſtolam à B. Pontifice ad Flauianum Epiſcopum Conſtantinopolitanum contra impios Eutycheten & Neſtorium conſcriptam; quam, Conſtantinopolim priuſquam deſtinaret, altari B. Apoſtolorũ Principis Petri imponens, per xl. dies continuos tũ ieiunijs tũ precibus ſeſe exercuit; hoc vnum ab eo votis flagrantibus contendens, vt ſi quid forte corrigendum haberet Epiſtola (quæ cauſam fidei longe difficillimum tractabat) id omne ſuis manibus correctum abſolueret ille. Nec feſellit ſanctam precatoris expectationem, etiam ratus euentus. Terſam ſiquidem eam & elaboratam dies reddidit quadrageſimus, addita ſimul reuelatione certiſſima & viſione B. Petri dicentis; legi & emendaui. Verumenimuero præſtat audire potius ſententiam Petri, quam viſionem Petri, dicentis & atteſtantis; Firmiorem quauis viſione habemus ſermonem pro-

Miraculũ. inſigne.

2. Pet. 1.

Digitized by Google

propheticum &c. Maiorem etenim ſibi ea Epiſtola fidem vendicat ex diuinis ſcripturis, traditionibusque S. Eccleſiæ & communi SS. Patrum conſenſu, quam ex ea vel reuelatione vel viſione.

Et ſynodus quidem interim publica Imperatoria ſanctione, primo Nicææ in Bithynia, dein ob metum Barbaricæ inuaſionis Chalcedone indicta & tandem ibidem in Spiritu S. congregata, Antiſtitumque Orthodoxorum plus minus 630. conceſſu decorata, 17. Actionibus fuit abſoluta; quam cum B. Pontifex Apoſtolica auctoritate confirmaſſet, in Occidente promulgari curauit. In ea autem poſt impias Neſtorii nugas, tetros Eutychetis errores & iniquas Dioſcori damnatas præſumptiones, ſanctiſſimæ fuit diffinitum ac firmiter ſtabilitum, verám certamque debere credi incarnationem Dei filii; duaſque naturas, Deum nempe verum & hominem in vna perſona indiuiſe, inconfuſe, & inſeparabiliter eſſe coniunctas; vereque Dei eſſe Genitricem ſanctiſſimam virginem Mariam; ſecundum diuinas ſcripturas, maiorum traditiones, & Patrum teſtificationes. Nullum ſane quoque officium à S. Synodo prætermiſſum, quo non proſecuta fuerit ipſum primarium Chriſtianæ religionis Antiſtitem, & vniuerſalis Eccleſiæ Pontificem tum factis tum ſcriptis; & ipſum titulum Oecumenici Eccleſiæ, Epiſcopi eidem tribuens; quod itidem teſtatur S. Gregorius Papa.

4. Concilium Chalcedonen. Oecumenicum 630 Patrum.

Quid in eo diffinitum.

Nomen oecumenici oblatum S Leoni ſummo Pontif.

lib 4 Epiſt. 30 & lib. 7 Epiſt. 30.

His itaque ſacri Chalcedonenſis Concilii decretis, Orientalis Eccleſiæ integritati vtcunque proſpectum cum eſſet, ecce triſtes quidem dictu ac miſerabiles prorſus exurgentes barbarici fluctus totam Italiam conturbarunt. Attilas ſiquidem Hunnorum Dux, qui flagellum vocitatus eſt, cuius omnium efferatiſſimi barbari ardebant oculi, totoque ex ore crudelitas emicabat, inflammatus furore in Italiam venit, cunctiſque ciuitatibus partim direptis & incenſis partim metu deditis, crudelis totus in ſuppliciis, auarus in rapinis, ſuperbus in contumeliis, Romam irrumpere feſtinabat. Quo

Attila aduentus in Italiam.

Digitized by Google

bar. Quo tunc Leonem eſſe animo oportuit? quæ hic faceret tali in re ac tempore, cum ignauiæ ratio in fugam atque latebras fortiſſimum quemque impelleret, improbitas autem & furor hoſtis ad deſperationem cogeret; populi denique clamor crudeliſſimum & luctuoſiſſimum exitum promitteret? ita vt incenſionem vrbi, internecionem ciuibus, vaſtitatem Italiæ atque adeo interitum totius Chriſtianæ reip. vicina quæque portenderent? Certe cum iam eſſet hoſtis propemodum in conſpectu, vt copias etiam qua Mintius Padum influit, traiicere pararet, ei (mirum dictu) occurrit Leo vir ſanctiſſimus, cum altero Conſulum & parte non modica Rom. Senatus, vtpote calamitatem tum Italiæ, tum vrbis Romæ miſeratus, ac Leoninæ mentis nunquam interiturum æditurus argumentum; occurrit (inquam) tyranno cuncta depopulanti, ſenex innocuæ ſimplicitatis & multa de canitie, ſimul & anguſtiore habitu venerabilis; qui ſe totum pro ſeruandis ouibus impendere vel non rogatus iamdudum exoptabat; atque illic circa Mintium amnem, ita principem truculentum affatus dicitur; Senatus, Populusq; Romanus, ô Rex regum Attila, quondam orbis victor nunc victus, ſuppliciter abs te veniam & ſalutem precatur; & quidem nihil tibi in tanta rerum geſtarum gloria contingere potuit aut ad præſens decus pulchrius, aut ad poſteros memorabilius, quam vt is populus ſupplex ad pedes tuos iaceat, ante quem olim omnes gentes & Reges ſupplices iacuere. Nec eſt ſane, cum iam omne humanitatis faſtigium tranſcenderis, in quo Deo immortali ſimilior eſſe poſſis, quam quo plures viceris, plures per te ſaluos eſſe velis. Senſerunt mali flagellum tuum; ſentiant nunc ſupplices clementiam tuam; vel quia ſe victos fatentur, vel quia ſunt vltro imperata facturi.

Magnanimitas Leonis Papæ.

Hæc & plura inuictus Leo fiducia magna dixerat; in cuius habitu venerabilique adſpectu contemplando cum tacitus ſtaret tyrannus deliberabundo ſimilis, en duo quidam dextera leuaque viri, Petrus quippe & Pau-

Attilā placat & fugat Apoſtolico adiutorio.

Paulus Apoſtoli, ſubito ipſi conſpecti ſunt; qui non ſolum auguſtiore habitu pro pontifice quoque adſtarent, verum etiam ſupra ipſius caput ſtrictos tenerent, intenderentque gladios, ac mortem demum minitarentur, niſi dicto Pontificis obtemperaret; quamobrem ſubita hac viſione territus, diuinaque Leonis eloquentia placatus Attilas, confeſtim promiſſa pace firmiſſima, vltra Danubium, non rediturus abſceſſit. Rogatus autem ab his, qui proxime adſtiterant Leoni ſupplicanti, quid in cauſa eſſet, cur tam facile pulcherrimam, precibus hoſtium victoriam condonaſſet, ac proſtratos ante pedes ſurgere ac ſtare iuſſiſſet, reſpondiſſe fertur palam, oportuiſſe ſic fieri; cum medio affatu ſupplicantium, tales tantique viri ſibi viſi forent, ac ſubito ſententiam mutare coegiſſent; nec eſſet mortalium facultatis Diuinitati reſiſtere vel, ſuperis bellum inferre. Et quidem ipſum vera fateri, teſtabantur interrupta atque conciſa tremore verba; crucis atque inexorabilis vultus pallor; robuſti audaciſque animi impulſa deiectio atq; totius ſimul corporis conſternatio. *Attila inſignis à Deo confeſſio.*

Videas igitur alterum in Leone Moyſen; qui ſpiritalibus armis barbarorum vires expugnet, iratumque Deum peccatrici genti concilier. Proinde hoc tam inſigni beneficio, Principem Valentinianum, vrbemque totam, ſicut numquã antea ſibi deuinciuit, & vulgo receptam ſuæ ſanctitatis opinionem etiam atque etiam apud omnes confirmauit. Sub hæc ad vrbem rediens, non ſine communi omnium applauſu (vt qui patrem patriæ conſpicerent, cui ſecundum Deum, fortunas omnes, incolumitatem ſuam, nec minus Orbis quam Vrbis ſalutem acceptas merito ferrent) in primis Deo Opt. Max. & Apoſtolis eius Petro & Paulo gratias dixit; his omnem rei bene geſtæ gloriã adſcribẽs quorũ & patrocinio cõceſſæ ſedis Ro. cõſortiũ tribuere ſolet.

Quid ꝙ & peccatorũ ſuorũ veniã ſemel cõſecutus legitur, ieiunãdo & ꝑcãdo dieb. 40. apud beatiſſimi Petri tumulũ, diuinãq; expetẽdo miſericordiã qb. ibid. expletis apparuit, ei Aplõ. ũ. Princeps dicẽs; Oraui ꝓ te & di- *Aliud miraculum.*

miſſa

miſſa ſunt tibi omnia peccata tua, præterquam impoſitionis manuum: Hoc ſiquidem ſolum abs te requiretur, ſiue bene, ſiue fortaſſe male egeris. Sed quid eſt, quod dicit, Omnia tibi ſunt dimiſſa peccata, præter manuum impoſitionem? Num peccat ex parte dimitti poſſunt? minime gentium, ſi ad culpam referas; Ceterum quo ad pœnam fieri id poteſt. Quod enim facile ſit in his peccare etiam prudentem Epiſcopum, iure S. Apoſtolus monet ita Thimotheum; *Nemini cito*

1.Timot. 5. *manus impoſueris, neque communicaueris peccatis alienis.* Illis ergo remanebat S. Leo delictorum pœnis obligatus, quæ illi perpetraſſent, qui ab illo indigni promoti fuiſſent ad ordines. Tunc namque dicuntur Præſules communicare peccatis alienis, dum indignis conferunt honores & miniſteria. Hinc ſibi timens Propheta rex ait; *Ab alienis parce ſeruo tuo.* Quod ſi hæc fiunt

Pſalm. 18.

Luca 23. in viridi, quid fiet in arido? Leone quis ſanctior atque prudentior, vt tantum periculum liber tranſiliat?

De eodem ſanctiſſimo Pontifice quædam indigna Chriſtianis auribus irrepſit ſine vlla maiorum auctoritate iactata fabella: quæ à recentioribus tamen nonnullis abſque delectu cuncta confarcinantibus, & ſiue ſint vera vel falſa minime diſquirentibus, vel ſaltem leuiter dubitantibus, ſcriptis aſſeritur: nempe beatum pontificem, cum formoſa quędā mulier eius manũ eſſet exoſculata, paſſum quid oblectationis humanæ: ob eam cauſam in ſeipſum vltorem, ad excidendam dexteram ferro armaſſe ſiniſtram; ſed oranti ipſi ad Dei Genitricis imaginem, ab eadem ſectam manum fuiſſe reſtitutam. At nugæ ſunt iſtæ, & garrularum fabulæ vetularum. Quod enim S. Ioanni Damaſceno contigit, cum ab Iconoclaſta Leone mutilatus eſt dextera, & ſanatus à virgine, inuerſa hiſtoriæ veritate, Leo Papa præciſus manu iactatur, & à Deipara eadem reſtitutus aſſeritur. Sed faceſſunt commenta iſthæc: quorum imago in vrbe picta iuſſu Clementis Papæ octaui, conſultis viris doctis, abradi iuſſa eſt: quod nulla penitus

Exploditur de S. Leone fabella.

reper-

reperta ſit veritate ſubnixa, vel ſaltem veri ſimilitudine colorata: ſed leuiſſime in vulgus ſparſa, inſtarque ſomniorum effuſa, vt ſolent nugæ reliquæ ab otioſis effingi.

Ceterum vir diuinus his præſertim armis omnium valentiſſimis, & quibus potiſſimum Leoninas recolligebat vires continentes vſus eſt: Vigiliis nempe, ieiuniis lachrymis, conſtanti in Deum fiducia, nec non & ardenti in precando inſtantia. Sic vrbem defendit: Italiam ſeruauit: Imperium Rom. erexit: dum placato Attila tam ſæuum Barbarorum iugum à ſuorum ceruicibus excuſſit. Nec enim diu poſt, rebus humanis tyrannus exceſſit, & humani generis diutinæ vexationi finem aliquando vel mortuus impoſuit. Aſt quale illi quæſo certamen cum Genſerico Barbarorum omnium immaniſſimo? Is quidem Alanorum & VVandalorum Imperator, præterquam quod Arianæ factioni patrocinaretur, expulſis paſſim Epiſcopis, nihil non iuris & bonorum Epiſcopalium ſibi vendicabat: ac præſertim Carthaginæ Clericorum miniſteria, templorum cultum, ſacra omnia prophanauit, corrupit, euertit, cum in vniuerſum captiui populi ordinem ſæuus, tum præcipue nobilitati & religioni infeſtus. Hic ab Eudoxia in auxilium vocatus, vt eius defuncti coniugis Valentiniani Cæſaris, dolo Maximi obtruncati, mortem vlciſceretur, vacuam præſidio vrbem hoſtili manu inuaſit. Prodiit autem Leo Pontifex intrepidus obuiam venienti: non aliis quidem armatus præſidiis, quam quæ talem decent Antiſtitem: Lingua quippe eloquentiſſima: humilimis precibus; vitæque ſanctimonia. Quibus inflexibilem tyrannum eo tandem adduxit, vt quandoquidem vrbem ſuis deripiendam dare præciſe ſtatuerat, parceret tamen templis, ædificiisque publicis & priuatis vrbemque nobiliſſimam, ciuibuſque magna ex parte vacuam ab excidio ſeruaret, ſicque præda, ſpoliiſque opimis contentum, cæde, à ſuppliciiſque auocauit.

Quibus armis vſus ſit vir ſanctus.

Genſericus VVandalorum Rex Romam inuadit.

Placat eum S. Leo pro maiori parte.

Quo maiori deinde cura Leo magnanimus, tum ad

repa-

reparandam vrbem, tum ad conſolandos afflictos conuerſus eſt. Sacrorum vaſa vel à Barbaris comminuta, vel ablata reformauit, Baſilicam ſancto Cornelio Epiſcopo & martyri, iuxta cœmeterium Calliſti via Appia erexit; Apoſtolorum ſepulchris clericos cubiculares addidit; ac præter alia religioni conſecrata loca, & deputata officia, monaſterium prope S. Petrum extruxit. Fecit ordinationes quatuor per menſem Decemb. in vrbe; Presbyteros 81, Diaconos 31. Epiſcopos per diuerſa loca 185. Doctiſſimos conſcripſit ſermones in præcipuis anni feſtiuitatibus, ac de feriis quibuſdam aliis negotiis, habitos ad populum: Multas quoque egregias fidei Epiſtolas ad diuerſos miſit: præter alias, ad Marcianum Auguſtum, Epiſtolas duodecim: Ad Leonem Auguſtum, tredecim; Ad Flauianum Epiſcopum Conſtantinopolitanum: nouem: Ad Epiſcopos per Orientem, Epiſtolas Octodecim; per quas fidem Synodi Chalcedonenſis confirmauit. Sicque demum poſt innumeras pro Orthodoxa fide exhauſtas curas, immenſoſque ad decrepitam vſque ætatem pro Dei Eccleſia exanthlatos labores, incredibili vniuerſæ vrbis luctu, ineffabilique totius Orbis Chriſtiani detrimento, humanis rebus excedens, ab Angelis ad cœleſtes choros ſublatus eſt. Pontifex beatiſſimus: cuius ſacrum corpus multo cohoneſtantium lachrymarum imbre ſepultum eſt apud B. Petrum Apoſtolum, admodum honorifice: Tertio Idus. Apr.

Clerici cubiculares, nunc vulgo Capellani vocantur.

Præclara eius ſcripta.

Feliciſſimus eius obitus.

VITA S. GODEBERTAE VIRGINIS ex ea quæ eſt apud V. Patrem Laurent. Sur. claruit Anno Chriſti Domini, 615. & reliquis ſub Clotario Francorum Rege.

C. Baron. Annal. Eccl. tom. 8

21. Aprilis.

S. Virgo Godeberta, ex parentibus Chriſtianis, in pago Ambianēſi nata cū baptizata eſſet, & creuiſſet ſanctæ fidei inſtitutiones vndecunque libenter excipiebat

S. Godebertæ genus & pia educatio.

piebat, etiam in tenera ætate ſanctæ crucis ſigno ſe communiens: ſanctorum quoque precibus noctu dieque ſe humiliter commendans, nec non & laſciuiarum quoque adoleſcentularum vitans conuentus. Ceterum à parentib. accurate educata eum ad nubiles peruenisset annos, permulti nobiles eã ex nobilibus nobiliter natam ſibi ſponſam expetebant. Verum parentes eius, cum eſſent Regis beneficiarii, non audebant, inconſulto Rege, cuiquam eam in matrimonium collocare. Quæ res cum apud Regẽ Clotariũ ageretur, omnesq; ad Regis voluntatem nimis intenderent, in medium illorum, non ſine nutu Dei, beatus Eligius ſe ingeſſit & virginem illam aureo ſuo annulo, tanquã arrhabone, Christo ſponſam, coram Rege & parentibus eius, fidentiſſime deſpondit & dedicauit. Ecce autem ineffabilem ſancti ſpiritus gratiam. Confeſtim puella diuino iam, vt poſt patuit, amore grauida, ſpreta omnis carnis voluptate, Regi & parentibus conſtanter valefecit, ſeque beatiſſimo Præſuli Eligio conſecrandã grato animo commendauit.

Petitur ad nuptias.

Deſpondet eam S. Eligius Christo. Eius vitam vide 1. Decemb.

Adhæret beata virgo eidem.

Regebat tum ille vir ſanctiſſimus Nouiomenſem Eccleſiam, eiuſque doctrina & exemplis multi ab errore conuerſi, abiecto dæmonum cultu, fidem catholicam gratulabundi complectebantur. Quem cum Godeberta ſpiritalem ſibi Patrẽ coram Rege & Princip.b. elegiſſet parentũ perſuaſiones liberrime reiecit, & eum abſque vlla mora ſecuta eſt, Ea autẽ res tã inopinata, omnibus magnũ ſtuporẽ attulit. Porro eius pater illachrymãs amanter eam contẽplabatur. Rex quoque Clotarius, videns tam ſubito nuptiarũ mutationẽ non parum admirabatur diuinæ potentiæ virtutem. Quin etiã vt virginis illius ꝑcibus apud Dominũ adiuuaretur, promptã animi eius deuotionẽ primus ipſe regia munificẽtia cõfirmare volens, aſſentientibus illis qui aderant cum oratorio S. Gregorii, ꝙ Nouiomi habebat, ſuũ ei dedit palatiũ, adlẽs duas villas ex fiſco regali, cũ 12. fœminis quæ illius regimine cõtinerẽtur. Quare & cõuenientes in eo oratorio ꝙ erat Nouiomẽſis oppi-

Donat ei Rex Nouiomi oratorium S. Georgii, cum ſuo palatio pro conſtruendo monaſterio.

oppidi ſuburbiis, die ac nocte indefeſſus animis Deo ſeruiebant: nec non & Godeberta virgo à ſancto Eligio edocta, ſecum commorantes, tum verbis tum multifariis virtutum exemplis ſedulo inſtituebat.

Pia Godeberta exercitia.

Multa per eam efficit Deus miracula.

HOMINVM enim ſecularium conſortia deuitans, biduana & triduana continuabat ieiunia: eſurientibus cibum, ſitientibus potum, nudis veſtimenta (cum ipſa interim his omnibus indigeret) ſtudioſe miniſtrabat: pernox in precibus, & id genus aliis exercitiis. Quam eius conſtantiam pius Dominus conſiderans, virtutem quoque eius omnibus palam declarare voluit. Crebra namque propter eius preces efficiebat miracula cæcis viſum, claudis greſſum, paraliticis ſanitatem reſtituens, quodque his maius eſt, eius adhortationibus etiam non raro infideles ad fidem traducens. Accidit autem aliquando, vt propter populi peccata apud Nouiomenſes peſtis ſæuiſſima graſſaretur Fugiebant autem quicunque poterant. Si quis enim aliquem ſepeliret, mox ipſe ſepeliendus efferebatur. In tanta ergo vrbis eius vaſtitate & calamitate, beata Godeberta ciuium miſerata, triduanum eos ſuſcipere ieiunium admonuit: in preces quoque cum lachrymis incumbere, & præſtare eleemoſynas. Proponebat eis ſalutarem Niniuitarum pœnitentiam, item exempla Dauidis, Petri Apoſtoli, Mariæ peccatricis, & latronis in cruce. Quibus ſermonibus virginis, animati ciues cum ingenti deuotione triduanum illud ſuſcepere ieiunium: moxque meritis & interceſſionibus eius, peſtem illam à ſe depulerunt. Sed & paucis poſt diebus, ſancta virgo ob nimiam teneri corpuſculi macerationem in moleſtiſſimum morbum incidit.

Pellit ſuo merito, & indicto triduano ieiunio grauiſſimam peſtilentiam.

Accidit tum vt apud ſummam beatiſſimæ Mariæ virginis ædem inopinatum erumperet incendium, & eius repentino diſcurſu, totius eccleſiæ ornamenta omnia abſumerentur: flammaque longe lateque peruagata, omnia voraret. Cuius vim cum ferre nemo poſſet, omnes fuga ſibi conſulebant, beatiſſimæ Mariæ ædem principalem Deo committentes. Verum

pertur-

Digitized by Google

perturbata hoc nuntio virgo Godeberta, tametſi decumbens grauiſſime, attamen iuſſit ſe in ſede efferri, & ſæuientibus flammis fidenter opponi. O rem miram! depoſita in ipſa pene flammarum voragine, cum multi iam eius vitam deſperarent, ſanctæ Crucis ſignum, quod cunctis in periculis ſaluberrimum nouerat, fidentiſſime oppoſuit; & ſtatim ignis exſtinctus eſt. Quibus adeoque aliis miraculis beata virgo cum vbique celeberrima haberetur, etiam ex longinquis regionibus multi ad eam ægri confluebant; quibus ipſa ſuis pcibus à Domino ſanitatē impetrabat; donec tandem videns Dominus animum eius in ſanctæ religionis propoſito firmum & immotum, ne qua malitia mutaret cor eius de terreſtribus ad cœleſtia eam euocauit, & de labore tranſtulit ad requiem ſempiternam, vbi iam cum ſanctis virginibus fruitur cæleſtis paradiſi amœnitate, & pro noſtris peccatis, coniuncta Deo, abſque intermiſſione Dominum deprecatur. Porro humanum eſt corpus eius tertio Idus Aprilis in beati Georgii oratorio in æde q; nunc Sanctorū Apoſtolorū dicitur; vbi etiam corpus S. Mōmoleni, eiuſdem vrbis Epiſcopi, honorifice conditum eſt; vbi & multa eius interceſſione male valentibus & egenis præſtantur beneficia.

Signo Crucis exſtinguit maximum incendium.

Migrat ad Dominū.

Adeſt ſe inuocantibus etiam poſt mortē.

VITA S. ISAAC MONACHI ET CONfeſſoris, Ex ea quæ eſt per Gregorium Papam lib. 3. Dialog. cap. 14. Illuſtris eius memoria viget adhuc Spoleti; vbi claruit ſanctitate.

C. Baro. in no. Mar. Ro.

PRioribus Gotthorum temporibus, fuit iuxta Spoletanam vrbem, vir vitæ venerabilis Iſaac nomine; quem inter alios optime nouit ſacra virgo Gregoria; quæ dum adoleſcentiæ ſuæ tempore conſtitutis iam nuptiis, in Eccleſiam confugiſſet, fuit ab eodem viro ſancto contra vim defenſa, & ad eum quem deſiderabat habitum, Domino protegente, perducta.

11. Aprilis.

Gregoria fugit nuptias & fit ſanctimonialis.

Patria eius

Hic itaque Iſaac, cum primum de Syriæ partibus ad Spoletanam vrbem veniſſet, ingreſſus eccleſiam, petiit à cuſtodibus, vt ſibi liberam quouis tempore orandi in eccleſia facultatem concederent. Qua impetrata, mox in oratione proſtratus, tres admodum dies cum duabus noctibus, in precibus mira conſtantia perſeuerauit. Cumque hoc è cuſtodibus vnus ſuperbiæ ſpiritu inflatus cerneret, cœpit virum ſanctum inepta verborum petulantia ſimulatorem appellare, & verbo ruſtico impoſtorem clamare: verbiſque inſuper verbera iungens, per ſummam iniuriam, è templo, inflicta alapa eiecit. Sed hunc repente vltor ſpiritus inuaſit, & ad viri Dei veſtigia ſtrauit, ac per os illius clamare cœpit, Iſaac me eiecit. Vir quippe peregrinus de nomine incognitus, per immundum ſpiritum, qui ſe ab illo eiici poſſe clamauit, omnibus innotuit. Mox autem ſuper vexati corpus vir Dei incubuit, & malignus ſpiritus qui eum inuaſerat abſceſſit. Quo miraculo protinus per vrbem diuulgato, ingens vtriuſq; ſexus multitudo accurrere, certatimque eum ſuis in domibus rapere conari. Alii ad conſtruendum monaſterium prædia, alii pecunias, alii ſubſidia quæque viro Dei ſuppliciter offerre. Sed ſeruus Dei oblata recuſare, vrbemque egreſſus, in deſerto vile potius domicilium elegit. Cuius exemplo prouocati non pauci, æternæ vitæ deſiderio accenſi, relictis omnibus, ſe eius in diſciplinam tradidere. Cumque diſcipulorum numerus excreuiſſet, illi crebro monere, vt oblatas in vſum monaſterii poſſeſſiones acciperet, ille vero contra, ſollicitus paupertatis ſuæ cuſtos, in ſententia perſeuerate; aſſerens Monachum qui in terra poſſeſſiones quærit, monachum non eſſe. Et ſane ſic metuebat paupertatis ſuæ ſecuritatem perdere ſicut auari diuites, ſolent perituras diuitias cuſtodire.

S. Iſaac prolixa preces. *S Iſaac eiicitur ex templo.* *Obſidetur à maligno, qui eum eiecerat.* *Liberatur per Iſaac.* *Priſcorum hominum feruor, ad extruenda monaſteria* *Summum ſtudium paupertatis in Iſaac.*

Ibi itaque prophetiæ ſpiritu, magniſque miraculis, cunctis longe lateque habitantibus vita eius inclaruit. Nam die quadam ad veſperum futurorum præſcius, præcepit diſcipulis, vt in horto monaſterii ferramenta certo numero iacerent, quas nos vſitato nomine Vangas

gas vocamus. Nocte vero eadem, cum ad diuinas cum fratribus laudes euigilaſſet, ite, inquit, & operariis noſtris pulmentum coquite, vt primo mane paratum ſit. Facto autem mane, hortum cum fratribus ingreſſus, tot in eo laborantes operarios inuenit, quot vangas iactari præceperat. Ingreſſi quippe fures fuerant; ſed mutata per ſpiritum mente, apprehenſis, quas inuenerant, vangis, cuncta horti illius ſpatia, quæ inculta fuerant, coluerunt. Ad quos vir Domini ingreſſus, ait, Gaudete fratres multum laboraſtis, iam quieſcite; & ſtatim alimentis, quæ detulerat, eos poſt tanti laboris fatigationem refecit: refectiſque ait; Nolite malum facere; quoties de horto aliquid vultis, ad horti aditum venite; tranquille petite; cum benedictione percipite; & à furti prauitate ceſſate. Quos deinde collectis oleribus à ſe onuſtos dimiſit, Actumq; eſt, vt qui ad hortum nocituri venerant, cum laboris ſui præmio, & repleti ab eo, & innocui redirent.

Fures deprehenſos vt tractauerit.

Alio quoque tempore, peregrini quidam pannis obſiti ac ſeminudi ad eum acceſſerunt, humiliter aliquod nuditatis ſuæ tegumentum poſtulantes. At vir Dei qui fraudem intelligebat, vocatum ad ſe è diſcipulis vnum in ſyluam, ad cauam quandam arborem miſit, vt recondita ibidem veſtimenta ad ſe deferret. Quæ abiens ille vt miſſus fuerat inuenit, & latenter magiſtro detulit. Quæ vir Dei ſuſcipiens, peregrinis nudis atque petentibus oſtendit & præbuit. At illi hæc intuentes, magno pudore conſternati ſunt; & qui fraudulenter veſtimenta quærebant aliena, confuſi receperunt ſua.

Facinus improbum per ſpiritum intelligit.

Alio item tempore, quidam ſe eius orationibus commendans, ſportas duas alimentis plenas, per puerum ei tranſmiſit; quarum vnam fraudulentus puer ſurripuit, & in itinere abſcondit; alteram vero ad hominem Dei detulit, & petitionem illius, qui ſe ei per xenium commendauerat, enarrauit. Quam vir Domini benigne ſuſcipiens, eundem puerum admonuit, vt relictam in itinere ſportam, non incautus tangere præſumeret, quia in eam ſerpens ingreſſus eſſet

Item aliud

Cur inſanctis viris, interdum parua quædam vitia inhæreant.

Quibus verbis puer valde confuſus, exultauit quidem quod mortem euaſiſſet, ſed triſtis propter verecundiam abſceſſit; reuerſuſque ad ſportam, à ſerpente eam quem admodum vir ſanctus prædixerat, occupatam inuenit.

Sed hic Sanctus, cum tot tantiſque virtutibus, contemptu rerum tranſeuntium, prophetiæ ſpiritu, orationis intentione, incomparabiliter eſſet præditus, vnum tamen erat, quod repræhenſione aliqua dignum putabatur; quia nonnunquam tanta ei lætitia inerat, vt illis tot virtutibus, niſi ſciretur eſſe plenus, nullo modo crederetur. Sed magna eſt hæc omnipotentis Dei diſpenſatio; & plerumque contingit, vt quibus maiora bona præſtat, quædam minora non tribuat; vt ſemper eorum animus habeat, vnde ſe ipſe repræhendat; quatenus dum appetunt perfecti eſſe non poſſunt, & laborant in hoc, quod non acceperunt, nec tamen elaborando præualent, in his quæ accepta habent, ſe minime extollant; ſed diſcant, quia ex ſeipſis maiora bona non habent, qui in ſemetipſis vincere parua vitia atque extrema non poſſunt. Fit itaque vt miro modo vna eademque mens, & virtute polleat, & ex infirmitate laſſeſcat; qua tenus ex parte conſtructa ſit, ex parte conſpiciat ſe eſſe deſtructam; vt per bonum quod quærit & habere non valet, illud ſeruet humiliter quod habet. Sic ergo & in vnaquaque anima agitur; vt in humilitatis cuſtodiam, aliquando ad lucra maxima, ex minimo damno ſeruetur.

Ioan. Molan. in Annot. Martyrolo. Vſuardi.

VITA S. GVTHLACI ANACHORETAE & Confeſſoris; Ex ea quæ eſt apud V.P. Laur. Surium. Hanc vitam ſcripſere, Gulielmus Rameſei, Anglus, Benedictinus; item Felix Crolandienſis, Benedictinus.

Floruit his ſanctus, circa annum ſalutis ſeptingenteſimum & ſextum.

11. *Aprilis.* IN diebus Ethelredi regis Merciorum, nobilis quidam nomine Penvvaldus, regali progenie ortus, ex vxore

vxore ſua Tecta, ſanctum progenuit Guthlacum, ſeruum Dei eximium; puerum facie admodum decora gratum adeo & acceptum omnibus, vt etiam ſolo aſpectu, animos hominum ad gratiam & fauorem ſibi conciliaret. Ante vero quam in lucem ederetur, fuit cœleſti prognoſtico deſignatus. Nam cum eius genitrix, cum partus doloribus conflictaretur, manus rubri nitoris cælitus miſſa, ad oſtium domus ineffabili fulgore coruſcare eſt viſa; vnde ingens hominum multitudo, ad inauditæ viſionis prodigium accurrens, diuinæ diſpenſationis myſterium expectabat. Cumque ſtupore magno ſecundum varios animorum motus, opinionibus ambiguis fluctuaret, vna obſtetricum de domo egrediens, infantem iam natum eſſe proclamauit; qui maximam apud omnes expectationem ſui concitabat

Parentes S. Guthlaci.

Viſio admiranda, dum naſcitur.

Interea cum annum quartum & vigeſimum attigiſſet, & ſui generis inimicos inualuiſſe conſpiceret, cœpit ad militarem gloriam animo magno aſpirare; decoratusque cingulo militari, in hoſtiles populos immaniter ſæuire; vrbes oppugnare; caſtella ſubuertere; & obuia quæque hoſtilia demoliri, ita tamen vt inter armorum crudelitatem, ſuis quoque hoſtibus miſericors eſſet, & tertiam prædæ partem illis refunderet. Tandem diuino inſtinctu, prudenter admodum triſtes & horrendos regum & magnorum principum euentus ad memoriam reuocans, tota mente ad Chriſti malitiam aſpirare cœpit; abiectiſque armis, Rependoniam abiens, monaſticis ſe diſciplinis mancipauit; vbi cum aliquamdiu ſtrenue Chriſto militaſſet, ad maiorem perfectionis gradum aſpirans, impetrata à fratribus venia ad vaſtam quandam inſulam, ob eremi monſtra, & laruales dæmonum formas inhabitalem, quam Croulande appellant, die S. Apoſtolo Bartholomæo ſacro, cum duobus iuuenibus abiit, vbi ædificato modico tuguriolo, ſolo pane & aqua luculenta, vitam contra varias dæmonum inſidias, cum præclaro certamine inſtituit.

Dat ſe militia in iuuentute.

Monaſterium petit poſt habita militia.

Inſulam horridam ingreditur. victurus ſolitarius.

Et quidem humani generis aduerſarius, qui nullo

non tempore perniciem ei moliebatur, die quodam tam vehementi tentationis procella eum concuſſit, vt in deſperationis barathrum deuolutus, deſertum reliquiſſet, priſtinaſque vitæ delicias repetiiſſet, ni præſentia S. Apoſtoli, quem ſibi patronum elegerat, confirmatus fuiſſet. Is enim cum Chriſti militem plane proſtratum cerneret, viſibili ſpecie adfuit, eiuſque animum, variis ſcripturæ locis in medium prolatis, ita roborauit, vt reſumptis protinus viribus, ad intermiſſum certamen rediret, ac hoſtem in fugam converteret; prorſus vt deinceps deſperationis ſpiritus, nunquam eum aggreſſus fuerit. Nec tamen ea propter, omnem victoriæ ſpem maligni abiicere; ſed transfigurantes ſe in Angelos lucis callide inſidias ſtruxere; vt quod viribus non poterant, dolo obtinerent.

In tentationibus confirmatur per S. Apoſtolum Bartholomæum.

Perſuadebant vt hebdomadarum inedia carnem ſubiugaret; ſummumque perfectionis gradum hac via aſcenderet. Proponebant Moyſi & Eliæ ieiunium & aſpera, ſanctorum Patrum, qui in Sceti conuerſati fuerant, certamina; quibus eũ inferiorẽ eſſe turpe dicebãt. Et certe hac ratione facile in fraudem & certum exitium vir ſanctus pulſus fuiſſet, niſi inuocato ardentius Chriſti nomine, mature hoſtium verſutiam intellexiſſet.

Fallax dæmonum conſilium

Cum autem neque hæc fraus ſuccederet, paucis deinde elapſis diebus, noctis intempeſtæ ſilentio, irruit in eum, vi magna, infinita dæmonum caterua; raptumq; è cellula, in paludes cœnoſas demergunt; ac inde denuo extractum, per loca aſpera & inextricabiles veprium denſitates aſportant; vrgentque verberibus ac tormentis, vt inſulam deſerat; ni horrendum mortis ſupplicium expectare mallet. Sed cum neque cruciamentis, neque minis vir ſanctus moueretur, cacodæmones cum horrendo ſtridore arreptum, ad inferiorum fauces perducunt. Tum Guthlacus ſentiens gethẽnæ fœtorẽ & æſtuantes ignis ſulphurei globos, omnia quæ paſſus fuerat, comparatione illius anguſtiæ, leuia putabat. Videbat enim non ſine dolore & gemitu, inter ſulphureos ignium vapores, inter fauillarum voragines, inauditos

Infeſtatio dæmonum.

Digitized by Google

ditos hominum cruciatus; in quos ſe eum detruſuros minabantur. Hæc dum fierent, ſubito adfuit admirabili ſplendore coruſcans Bartholomæus; qui minaces dæmonum voces comprimens mandauit, vt ſine aliqua corporis moleſtia, ad habitationis locum eum reducerent.

Videt cruciatus inferorum.

Videntes igitur maligni, quod virum Dei nulla poſſent tentatione ſubuertere, Clericum quendam Bertelinum nomine, (qui ſub B. Guthlaci inſtitutione, diuinis mancipitus obſequiis, Deo militabat) tanto prauæ cupiditatis ardore inflammarunt, vt magiſtri ſui perimendi cogitationem ſuſceperit, quo ipſe ſibi res atque domicilium eius, quaſi hęreditario quodam iure, per ſummum ſcelus vendicaret. At pius Chriſti ſeruus ſplendore cœleſtis gratiæ mirifice illuſtratus, cum Bertelini ſcelus minime eum lateret, illi ad ſe accerſito conſilium ſceleris & iniquitatis plenum detexuit nempe quando, vbi, quare ac qualiter facinus illud perpetrare decreuiſſet. Ille autem deprehenſum ſe ſentiens, ſtatim viri pedibus cum lachrymis ſe proſtrauit, veniam petiit & obtinuit; qui poſtea B. Guthlaco fidelis admodum fuit, & ad extremum vitæ ſpiritum cum illo permanens, ſepulturæ eum tradere meruit.

Iterum ei apparet S. Apoſtolus.

Videt Bertelin. contra ſe machinationes.

Alias quoque dœmonum inſidias, in vaſta illa eremo eſt perpeſſus; ſed is longo bellandi vſu humilior, feruentior, ſolicitior, cautior, & robuſtior factus, eas omnino nihili faciebat. Nocte quadam cum vigiliis & precibus attentius inſiſteret, rurſus innumerabilis dæmonum multitudo adfuit; quæ aſſumptis brutorum animantium formis minas & terrores intentabat: ſed vir ſanctus ſolo Crucis ſigno, omnes in effuſam fugam compulit. Porro hirundines, & cæteræ eremi aues, feræ quoque ſylueſtres, & ſtagni piſces, incredibili manſuetudine ad eum accedebant, ſcapuliſque eius inſidentes, quodam gratulationis applauſu, ſancti viri humanitatem prædicabant.

Alia dæmonum vexationes & præſtigia.

Feræ & volucres ad eum accedunt.

In Orientalium Anglorum finibus, iuuenis quidā ſęuo obſeſſus dæmonio tāto furore agitabatur vt cum ſua

 ipſi-

ipſius membra dentibus vnguibuſque laniaret, tum tres homines, qui cum vinculis conſtringere nitebantur, interfecerit. Hic cum ad varia ſanctorum loca deductus, nullum mali ſui remedium inueniret, tandem à B. Guthlaco triduo in ieiunio & precibus perſeuerante, fuit liberatus; ſanuſque & incolumis, parentibus reſtitutus. Claruit quoque vir ſanctus inſigni ſpiritu prophetiæ; adeo vt abſentium dicta factaque, non ſecus acſi præſens eſſet, cognoſceret.

Dæmoniacus valde ſæuus curatur.

Porro quidam antiſtes Hedda nomine, cum multa eaque admiranda de eius vitæ ratione ac ſanctitate audiuiſſet, eum ad ſacerdotii gradum promouit; effecitque vt Guthlacus, quod à primo conuerſionis ſuæ initio nunquam facere voluit, inuitus & compulſus, cum ipſo in menſe diſcumberet. Per id tempus virgo quædam Edburga, filia regis Adulphi, virginum Deo ſacratarum venerabilis Abbatiſſa, plumbeum ei ſarcophagum cum linteo haud exigui precii, tranſmiſit orans atque obſecrans, vt eo, in ſepultura ſua, vti dignaretur, ſibique indicaret, quemnam in ea ſolitudine eſſet habiturus ſucceſſorem. At vir ſanctus, ægre tandem admiſſo munere, reſpondit; Succeſſorem illum etiamnum ethnicum eſſe, breui tamen baptizatum iri; quod quidem ita factum eſt. Quidam enim, Ciſſa nomine, poſt eius ex hac vita deceſſum, ad Chriſti nomen adiunctus, eius meruit locum occupare.

Prædicit quem ſit habiturus ſucceſſorem.

Hoc autem ad conſolationem eorum, qui ardua pro ſua ſalute certamina ſuſcipiunt, & Chriſti amore omnibus mundi voluptatibus renunciant, ſilentio prætereundum non eſt, quod vir ſanctus in vaſta illa eremo angelica meruit mane ſemper & veſperi viſitatione conſolari; per quam ſuſcepti labores & tentationes non modo releuabantur, ſed abſentia etiam, & arcana cœleſtia illi reuelabantur.

Angelus ei quotidie locutus eſt in eremo degenti.

Appropinquante vero die obitus Bertelinum ad ſe vocauit; cui poſtquam multa, eaque præclara ſalutis dogmata dediſſet, oculis manibuſque cum inſita pietate ad cœlum ſublatis tertio Idus Aprilis obdormiuit in

Migrat ad Dominũ

ait in Domino; vidit tunc Bertelinus inſolitam claritatem igneæ turris inſtar, à terra in cælum protenſam; quæ ſolis ſplendorem ſuperare videbatur. Commiſerat vir ſanctus corpuſculi ſepulturam ſorori ſuę Pegæ, cui hoc per Bertelinum in mandatis dederat, vt quæ ad funeris curam ſpectarent, decenter perageret. Illa igitur audito fratris ſui obitu, ad inſulam venit, ſentitque totam habitationem, ſupra omnem fragrantiam, incomparabili odoris ſuauitate repletam; humatoq; S. Guthlaco in ei⁹ oratorio, ad ꝓpria remeauit. *Sepelitur à ſorore ſua.*

Vixit autem Sanctus in illa eremo annis quindecim; cum antea ab anno ætatis ſuæ xxiv, annos admodum octo in vanitate ac ferocitate traduxiſſet. Porro eximia eius ſanctitas, vt in vita, multis magniſque clara miraculis coruſcauit, ita etiam in defuncto corpore illuſtris permanſit. Nam elapſo ab obitu eius anni circulo, cum ſoror vna cum religioſis viris, ſacrum corpus magnifico monumento honorare vellet fuit integrum plane & incorruptum, dormienti magis, quam mortuo ſimile inuentum. Veſtes quoque omnes, quibus fuerat inuolutum, prorſus inuiolatæ priſtino candore nitebant. Locus autem ipſe innumeris miraculis celebris, fuit Ethelbaldi regis beneficio (cui Guthlacus poſt mortem apparuiſſe fertur) nouæ eccleſiæ fabrica decoratus, & multis ædificiis atque ornamentis (ad conſolationem eorum, qui Guthlaci veſtigiis inſiſtentes, Chriſto eo in loco militare cupiebant) auctus ac illuſtratus. Floruit autem vir Sanctus circa Annum Salutis 706. *Corpus ei⁹ Poſt obitū, integrum inuentum.*

MARTYRIVM S. SABAE, GOTHI; *quod ſpontaneus ſubijt, & præclare conſummauit. Anno à partu virgineo 372. Damaſi Roma. Pontif. 6. Valentiniani, & Valentis, Impp. 9. Sub Athanarico Gothorum rege. Ex eo quod eſt per Eccleſiam Gothiæ conſcriptum, ac extat apud Metaphraſten.* *C. Baron. Tom 4. Annal. Eccleſ. & in not. Mar. Ro.*

SAnctus Sabas martyr Chriſti eximius, in Gothia oriundus, ita in medio generationis prauæ atque perueiſæ, *12. Aprilis. Genus Saba.*

uerſæ, viros imitatus eſt ſanctos, & cum ipſis omni genere virtutum Chriſtum coluit, vt inſtar clariſſimæ ſtellæ in mundo fulgeret. Neque enim ſemel, ſed ſæpe antequam pro fide martyrio coronaretur, re ipſa, ſeipſum veræ pietatis acerrimum defenſorem oſtendit. Cum enim Gothiæ principes & magiſtratus, Chriſtianæ fidei cultores ad nefaria ſacra, quæ dijs eorum immolata erant, edenda cogerent; & Gentiles quidam conſilium inijſſent, vt pro immolatis, quæ immolata non erant, Chriſtianis ſuis propinquis proponerent, quo ab imminenti mortis periculo eos eriperent, Sabas non ſolum ipſe vetitos cibos comedere recuſauit, ſed in medium proſiliens, voce libera & conſtanti proteſtatus eſt omnibus, qui ex carnibus illis comederent, veros ſyncerosque Chriſtianos non eſſe. Hac de cauſa, qui fraudem moliebantur, eum ex illo vico repulerunt; ſed poſtea tamen, ceſſante nonnihil perſecutione, reuocarunt.

Sinceritas S. viri.

Cæterum cum rurſus noua perſecutionis procella intonaret, & quidam ex eiuſdem vici gentilibus, victimas dæmonibus offerentes, iureiurando affirmare vellent, neminem in vico ſuo Chriſtiana fide imbutum eſſe, Sabas magna cum fiducia iterum in conſeſſum illorum prodiens, Nemo, inquit, pro me iuret; ego enim Chriſtianus ſum. Deinque inſtante perſecutione, præfati Gentiles, celatis propinquis ſuis, vnicum ſe tantum Chriſtianum in vico habere affirmarunt. Hic erat beatus Sabas, de cuius dignitate & diuitijs, quibus ſiccis faucibus inhiabat, Præfectus, cum multa ſtudioſè admodum percunctatus eſſet, eumque propter Chriſti amorem ſponte ſua, omnibus nudatum bonis, intellexiſſet, contempſit eum vir iniquus, atq; hoc modo eiectum liberum abire permiſit.

Eximia S. viri conſtātia.

Contemnitur à iudice, propter paupertatem.

Poſt autem cum perſecutionis furor quotidie magis magisque inualeſceret, Sabas ad Samſalam, inſigni pietate ac religione presbyterum, ſe contulit, vt cum eo diem illum, qui ingenti Chriſtianorum lætitia, in memoriam Chriſti à mortuis ſuſcitati colitur, celebraret

Sanct' dies Paſcha.

Cere-

Digitized by Google

Cæterum tertia poſt celebrationem nocte, ecce eſt impiorum deceręto, Atharidus Rhoteſti reguli filius, cum magna latronum manu in pagum irruit, & ſacerdotem e lectulo vinctum abducit, Sabam vero plane nudum per denſos ſpinarum aculeos raptat, & fuſtibus ac flagellis crudeliter mactat. Sed hæc hoſtium crudelitas, non modo viri iuſti conſtantiam non fregit, ſed fidem potius ac patientiam mirifice exercuit.

Atharidus Rhoteſti reguli filius, Sabam crudeliter tractat.

Mane enim facto, Chriſti martyr in pœnis exultans, fuit ab omni ſupplicij atrocitate illæſus inuentus; adeo vt ſuis ipſe tortoribus inſultaret, & ineffabilem Chriſti ſui bonitatem ac potentiam prædicaret. Tum vero carnifices, cum nullum omnino crudelitatis ſuæ veſtigium in carne eius extare cernerent, ſublatum axem vi magna humeris eius impoſuerunt, ac manus pedeſque extremis axis partibus alligarunt, multiſque iniurijs oneratum, non prius nouis nouiſque ſupplicijs fatigare deſtiterunt, q̃ nimia laſſitudine oppreſſi, in ſomnum laberentur. Illis autem alto ſopore depreſſis, mulier quædam ad miniſteria domus ſuæ euigilans, eum ſoluit; ille vero ſolutus, nequaquam fuga ſalutem quæſiuit, ſed eodem in loco intrepidus permanens, adiutrices manus piæ mulieri in opere ſuo tulit; & lætus ac gaudens, nouas pro Chriſti nomine contumelias ac ſupplicia expectabat.

Immaniter torquetur.

Eius conſtantia eximia.

Primo igitur diluculo crudelis Atharidus, recognita, vinctum manibus, ad præcelſam domus trabem ſuſpendi iuſſit, ciboſque idolis immolatos obtulit; quos vir ſanctus reſpuens, Quis, inquit, hæc nobis mittere præſumit? Impuri & profani ſunt iſti perditionis cibi, quemadmodum & ipſe Atharidus à quo miſſi ſunt. Hæc aliaq; illo loquente, vnus è ſeruis Atharidi ira inflammatus, vas quoddam in ſancti viri pectus tanto cum impetu coniecit, vt omnes crederent ſtatim eum interiturum. Verum ille pietatis ſtudio vulneris dolorem ſuperans, nullum omnino vel gemitus vel doloris ſignum edidit.

Dolorem præ ardore pietatis nõ ſentit.

Quibus cognitis, Atharidus iuſſit eũ aquis ſuffocatum

Digitized by Google

tum dimiſſo preſbytero, interfici. Tum vero iniquitatis miniſtri, Sabam ad fluuium qui Muſæus dicitur, pertraxerunt. Ipſe vero incredibili gaudio exultans Deum collaudabat, atq; ad martyrij palmā feſtinabat. Miniſtri autem cũ ad fluminis ripā ventũ eſſet, perſpecta ſanctiſſimi viri innocētia, liberũ eũ dimittere voluerũt, ſed ille, ne diuti' p̄clara certaminis ſui corona fraudaretur, ipſos hortari & vrgere, vt imperata perficerent. Ecce enim, dicebat, video qui me expectant, vt præparatam à Deo iuſtitiæ coronam capiti imponant. Hæc dicentem & Deũ laudantem, in flumen proiecerunt, aquiſque ſuffocarunt. Adeptus eſt vir ſanctus præclaram hanc martyrij palmam, ætatis trigeſimo octauo, pridie Idus Aprilis, Valentiniano & Valente Imperatoribus, Conſulatum gerentibus Modeſto & Arintheo.

Suffocatur aquis S. Martyr.

Poſt hæc ſacrum corpus, ab homicidis ex aqua extractum feris & volucribus cæli obiectum fuit; ſed illæ ſceleratorum hominum impietatem damnantes, tacita quadam reuerentia illud proſecutæ ſunt; donec clariſſ. Ioſſeranus Dux fide & iuſtitia plenus, miſſis viris fide dignis, è loco barbaro ſacratiſſimas reliquias in Romaniam tranſtulit, atque inde glorioſum fidei fructum, precioſiſſimum patriæ ſuæ munus, in Cappadociam tranſmiſit.

C. Baroni' Annal. Eccleſ. Tõ. 11.

VITA S ALFERII; PRIMI ABBATIS cauenſis, prope Neapolim; Ex ea quæ eſt apud V. P. Laur. Sur. Claruit temporibus. S. Odilonis, (vt patet infra) Abbatis Cluniacenſis: Anno Domino 1022. & Reliquis.

12. Aprilis.

S. Alferius, ex Salernitana ciuitate otiundus, cum bonis polleret moribus, & literarum ſcientia apprime eruditus eniteſceret, Principi eiuſdem ciuitatis magna familiaritate coniunctus eſt, & inter primos palatij ingenti cum honore ſuſceptus. Vnde & quodam tempore, rebus ita exigentibus, cum à præfato Principe ad

Digitized by Google

ſe ad Regem Germaniæ nuntij mitterentur, probitatis ſuæ merito vir venerandus eligitur, & in Gallias, pro perficiendis principalibus negotijs, apocriſarius deſtinatur. Quod tamen non tam humano iudicio decerni cœperat, quam diuino; videlicet, vt qui iam magnus in cælorum regno cenſebatur, ad alia magis tenderet. Nam vbi ad Eccleſiam B. Michaelis de Cluſa venit, grauem corporis valetudinem incurrit; qua etiã impellente, legationem mutare placuit; nempe mortis, vt putabat, feſtinatione perterritus, ſeculo renuntiare propoſuit. Et quidem vir vitæ valde venerabilis Odilo, Cluniacenſis Abbas, forte tunc ad idem cœnobium venerat; quem cum plurimum vir Domini Alferius rogaret, vt habitum ſibi ſanctæ religionis imponeret, Cluniacum deductus eſt; ibiq; quod pie poſtulauit, obtinere promeruit; ſicque deinde poſtquam religionis habitum ſumpſit, omnem illam ſtrenuitatem ſeculi ad diuina ſtudia conuertit. Cœpit enim magnis deſiderijs ſuperna quærere, qui ſolebat ingenti ſtudio ſtrenuus pro temporalibus apparere.

Magnus in aula Salernitana. Ex morbo, quodã ſubito renuntiat ſeculo. S. Odilonem vide vlt. Decembris. Fit monachus Cluniaci.

QVI cum plurimum temporis in ſecretiori clauſtri conuerſatione perageret, licet valde eſſet acceptus fratribus, tamen, memorato Salerni Principe obtinente, remittitur; atque adeo eiuſdem ciuitatis fere omnia monaſteria ei regenda committuntur. Sed vir ſanctus internæ quietis ſplendoribus aſſuetus, exteriorum negotiorum tenebris diu præpediri noluit. Quare & dimiſſa ciuitate, longe in excelſi montis latere, cui Feneſtra vocabulum eſt, quietis ſuæ locum ſubijt, primuſque præ omnibus Metelliani cauum, monachorũ manſionem fecit, &, vt aperte iam cernitur, omnis noſtræ multitudinis ſeminarium fuit. Sed ecce ingentis & terribilis ſpeluncæ ſecretis repoſitus, ſoluſque ſoli Deo vacans, ſolique placere deſiderans, dum mundi gloriã fugit, ad laudis tamen ſuæ præconium vicinarum vrbium fere omnium linguas mouit. Cœperunt namque nonnulli ſeculum relinquere, & eiuſdem ſe magiſterio ſubiugare inter quos & vir venerabilis Leo Lucenſis, & Deſide

Demandatur ei cura omnium fere monaſteriorum ciuitatis Salernitanæ. Fundat cœnobium Cauenſe.

Multi ad tum conſluunt.

Deſiderius Beneuenti nobilis, ad æmulandũ piæ virtutis eius ſtudium, ſe eius magiſterio ſubdiderunt. Quorum nimirum alter poſt eũ Gauenſi monaſterio præfuit; alter S. Benedicti Montis Caſſini Abbas conſtitutus; dehinc in totius orbis culmine, videlicet Romanę Eccleſiæ Pontificatu ſublimatus eſt.

Præcipitatus à dæmone de excelſa rupe, nihil tamen læſus eſt.

Interim humani generis inimicus ſancti viri ſucceſſibus valde inuidens, quã die cum Salernum euntem cerneret, ſuper excelſæ rupis verticem ſe ei obuium præbuit, & iumentum, cui inſidebat, exterrens, per immenſum montis præruptum in præcipitium dedit. Et quidem qui eum comitabantur, à multo fletu ad oram maris veniunt. Verum, laus tibi, ô bone IESV, incolumem læti conſpiciunt, quem lugẽtes inuenire mortuum crediderunt. Sicque factum eſt, vt antiquus hoſtis ſe tanta viri venerabilis virtute ſuperatum erubeſcens, inde eiuſdẽ gloriam auxerit, vnde eam exſtinguere moliendo cogitabat. Sed & alio quoque tempore, dum quidam Salernitanę ciuitatis viri irruentium latronum impetum fugerent, ad vicina cellæ viri Dei loca peruenerunt; vbi cũ pauſare ſub rupe quadam voluiſſet, ingens ſaxum de eadẽ rupe diſſiluit, & quendam ex eis Burellum nomine conterens, exſtinxit. Quẽ vt ſocij mortuum atque contritum cernerent, ad viri Dei monaſterium, iam inclinato veſpere, ſepeliendum detulerunt; quibus Pater venerabilis præcepit, vt nocte illa diſcederent, at

Opprimitur quidã caſu ingentis ſaxi.

que

atque ſequenti die ad ſepeliendum, quem detulerant, redirent. In eodem vero ſpecu Pater ſanctus iam oratorium conſtruxerat, in quo poni feretrum iuſſit; & aſſumpto Leone diſcipulo ſuo, cuius ſuperius mentionem feci, in oratione eadem nocte vigilauit. Mane igitur facto, defuncti illius comites redeunt. Sed ecce, mirabili ſtupore & gaudio quem mortuum dimiſerant, non ſolum viuentem, ſed etiam incolumem receperunt.

Idem per virum venerabilem à morte excitatur.

Quin etiam cœpit vir Dei ſpiritu prophetiæ pollere, id quod ſequentia facile oſtendent. Quidam namque de vicinioribus locis quendam ad eum energumenum vinctum ferro duxerunt, ſuppliciter deprecantes, vt ei manus imponeret, atque immundum ab eo ſpiritum fugaret. Quibus vir venerabilis reſpondit, dicens; Hic non me viuente, ſed moriente, ſanabitur. Quod profecto ita impletum, teſtati ſunt qui nouerunt. Sic & venerando viro Leoni, diſcipulo ſuo, atq; alijs condiſcipulis præceperat, vt poſt eius mortem in eodem monaſterio pluſquam duodecim fratres ſimul eſſe nunquam debuiſſent; ne ſi numerum prædictum excederent, ſuſtentari de rebus monaſterij nequaquam poſſent. Sed cum iam fere de hoc ſeculo eſſet profectutus, eiſdem diſcipulis vocatis ad ſe, ait; Ego quod de numero fratrum conſtitui, ſecundum hominem dixi. Nam (quod mihi Dominus reuelare dignatus eſt) in hoc monaſterio innumerabilis multitudo ad eiuſdem ſeruitium colligenda eſt, atque qui eos ad regnum ſuum congregat, temporales etiam ſumptus ſemper miniſtrabit. Hoc autem vir Dei voce protulit, nos ſtupemus in opere.

Retractat vir venerabilis ſub mortem, id quod prius conſtituerat ſecundum hominem.

Nec minus dum læta futura protulit, quæ etiam eos manerent aduerſa nuntiauit. Poſt obitum meum, inquit, quidam in hoc ouile Dominicum

Claret ſpiritu Prophetia.

Multi ad tum conflu unt.

Deſiderius Beneuenti nobilis, ad æmulandũ piæ virtutis eius ſtudium, ſe eius magiſterio ſubdiderunt. Quorum nimirum alter poſt eũ Gauenſi monaſterio præfuit; alter S. Benedicti Montis Caſſini Abbas conſtitutus; dehinc in totius orbis culmine, videlicet Romanę Eccleſiæ Pontificatu ſublimatus eſt.

Præcipitatus à dæmone de excelſa rupe, nihil tamen læſus eſt.

Interim humani generis inimicus ſancti viri ſucceſſibus valde inuidens, quã die cum Salernum euntem cerneret, ſuper excelſæ rupis verticem ſe ei obuium præbuit, & iumentum, cui inſidebat, exterrens, per immenſum montis præruptum in præcipitium dedit. Et quidem qui eum comitabantur, à multo fletu ad oram maris veniunt. Verum, laus tibi, ô bone IESV, incolumem læti conſpiciunt, quem lugẽtes inuenire mortuum crediderunt. Sicque factum eſt, vt antiquus hoſtis ſe tanta viri venerabilis virtute ſuperatum erubeſcens, inde eiuſdẽ gloriam auxerit, vnde eam exſtinguere moliendo cogitabat. Sed & alio quoque tempore, dum quidam Salernitanę ciuitatis viri irruentium latronum impetum fugerent, ad vicina cellæ viri Dei loca peruenerunt; vbi cũ pauſare ſub rupe quadam voluiſſet, ingens ſaxum de eadẽ rupe diſſiluit, & quendam ex eis Burellum nomine conterens, exſtinxit. Quẽ vt ſocij mortuum atque contritum cernerent, ad viri Dei monaſterium, iam inclinato veſpere, ſepeliendum detulerunt; quibus Pater venerabilis præcepit, vt nocte illa diſcederent, at-

Opprimitur quidã caſu ingentis ſaxi.

Digitized by Google

atque ſequenti die ad ſepeliendum, quem detulerant, redirent. In eodem vero ſpecu Pater ſanctus iam oratorium conſtruxerat, in quo poni feretrum iuſſit; & aſſumpto Leone diſcipulo ſuo, cuius ſuperius mentionem feci, in oratione eadem nocte vigilauit. Mane igitur facto, defuncti illius comites redeunt. Sed ecce, mirabili ſtupore & gaudio quem mortuum dimiſerant, non ſolum viuentem, ſed etiam incolumem receperunt.

Idem per virum venerabilem à morte excitatur.

Quin etiam cœpit vir Dei ſpiritu prophetiæ pollere, id quod ſequentia facile oſtendent. Quidam namque de viciniori bus locis quendam ad eum energumenum vinctum ferro duxerunt, ſuppliciter deprecantes, vt ei manus imponeret, atque immundum ab eo ſpiritum fugaret. Quibus vir venerabilis reſpondit, dicens; Hic non me viuente, ſed moriente, ſanabitur. Quod profecto ita impletum, teſtati ſunt qui nouerunt. Sic & venerando viro Leoni, diſcipulo ſuo, atq; alijs condiſcipulis præceperat, vt poſt eius mortem in eodem monaſterio pluſquam duodecim fratres ſimul eſſe nunquam debuiſſent; ne ſi numerum prædictum excederent, ſuſtentari de rebus monaſterij nequaquam poſſent. Sed cum iam fere de hoc ſeculo eſſet profectutus, eiſdem diſcipulis vocatis ad ſe, ait; Ego quod de numero fratrum conſtitui, ſecundum hominem dixi. Nam (quod mihi Dominus reuelare dignatus eſt) in hoc monaſterio innumerabilis multitudo ad eiuſdem ſeruitium colligenda eſt, atque qui eos ad regnum ſuum congregat, temporales etiam ſumptus ſemper miniſtrabit. Hoc autem vir Dei voce protulit, nos ſtupemus in opere.

Retractat vir venerabilis ſub mortem, id quod prius conſtituerat ſecundum hominem.

NEC minus dum læta futura protulit, quæ etiam eos manerent aduerſa nuntiauit. Poſt obitum meum, inquit, quidam in hoc ouile Domini-

Claret ſpiritu Prophetia.

Digitized by Google

ipſius membra dentibus vnguibuſque laniaret, tum tres homines, qui cum vinculis conſtringere nitebantur, interfecerit. Hic cum ad varia ſanctorum loca deductus, nullum mali ſui remedium inueniret, tandem à B. Guthlaco triduo in ieiunio & precibus perſeuerante, fuit liberatus; ſanuſque & incolumis, parentibus reſtitutus. Claruit quoque vir ſanctus inſigni ſpiritu prophetiæ; adeo vt abſentium dicta factaque, non ſecus ac ſi præſens eſſet, cognoſceret.

Dæmoniacus valde ſæuus curatur.

Porro quidam antiſtes Hedda nomine, cum multa eaque admiranda de eius vitæ ratione ac ſanctitate audiuiſſet, eum ad ſacerdotii gradum promouit; effecitque vt Guthlacus, quod à primo conuerſionis ſuæ initio nunquam facere voluit, inuitus & compulſus, cum ipſo in menſe diſcumberet. Per id tempus virgo quædam Edburga, filia regis Adulphi, virginum Deo ſacratarum venerabilis Abbatiſſa, plumbeum ei ſarcophagum cum linteo haud exigui precii, tranſmiſit orans atque obſecrans, vt eo, in ſepultura ſua, vti dignaretur, ſibique indicaret, quemnam in ea ſolitudine eſſet habiturus ſucceſſorem. At vir ſanctus, ægre tandem admiſſo munere, reſpondit; Succeſſorem illum etiamnum ethnicum eſſe, breui tamen baptizatum iri; quod quidem ita factum eſt. Quidam enim, Ciſſa nomine, poſt eius ex hac vita deceſſum, ad Chriſti nomen adiunctus, eius meruit locum occupare.

Prædicit quem ſit habiturus ſucceſſorem.

Hoc autem ad conſolationem eorum, qui ardua pro ſua ſalute certamina ſuſcipiunt, & Chriſti amore omnibus mundi voluptatibus renunciant, ſilentio prætereundum non eſt, quod vir ſanctus in vaſta illa eremo angelica meruit mane ſemper & veſperi viſitatione conſolari; per quam ſuſcepti labores & tentationes non modo releuabantur, ſed abſentia etiam, & arcana cœleſtia illi reuelabantur.

Angelus ei quotidie locutus eſt in eremo degenti.

Appropinquante vero die obitus Berrelinum ad ſe vocauit; cui poſtquam multa, eaque præclara ſalutis dogmata dediſſet, oculis manibusque cum inſita pietate ad cœlum ſublatis tertio Idus Aprilis obdormiuit in

Migrat ad Dominũ

Digitized by Google

pit in Domino; vidit tunc Bertelinus inſolitam claritatem igneæ turris inſtar, à terra in cælum protenſam; quæ ſolis ſplendorem ſuperare videbatur. Commiſerat vir ſanctus corpuſculi ſepulturam ſorori ſuę Pegæ, cui hoc per Bertelinum in mandatis dederat, vt quæ ad funeris curam ſpectarent, decenter perageret. Illa igitur audito fratris ſui obitu, ad inſulam venit, ſentitque totam habitationem, ſupra omnem fragrantiam, incomparabili odoris ſuauitate repletam; humatoq; S. Guthlaco in ei⁹ oratorio, ad ꝓpria remeauit. *Sepelitur à ſorore ſua.*

Vixit autem Sanctus in illa eremo annis quindecim; cum antea ab anno ætatis ſuæ xxiv, annos admodum octo in vanitate ac ferocitate traduxiſſet. Porro eximia eius ſanctitas, vt in vita, multis magniſque clara miraculis coruſcauit, ita etiam in defuncto corpore illuſtris permanſit. Nam elapſo ab obitu eius anni circulo, cum ſoror vna cum religioſis viris, ſacrum corpus magnifico monumento honorare vellet fuit integrum plane & incorruptum, dormienti magis, quam mortuo ſimile inuentum. Veſtes quoque omnes, quibus fuerat inuolutum, prorſus inuiolatæ priſtino candore nitebant. Locus autem ipſe innumeris miraculis celebris, fuit Ethelbaldi regis beneficio (cui Guthlacus poſt mortem apparuiſſe fertur) nouæ eccleſiæ fabrica decoratus, & multis ædificiis atque ornamentis (ad conſolationem eorum, qui Guthlaci veſtigiis inſiſtentes, Chriſto eo in loco militare cupiebant) auctus ac illuſtratus. Floruit autem vir Sanctus circa Annum Salutis 706. *Corpus ei⁹ Poſt obitũ, integrum inuentum.*

MARTYRIVM S. SABAE, GOTHI; quod ſpontaneus ſubijt, & præclare conſummauit. Anno à partu virgineo 372. Damaſi Romæ Pontif. 6. Valentiniani, & Valentis, Impp. 9. Sub Athanarico Gothorum rege. Ex eo quod eſt per Eccleſiam Gothiæ conſcriptum, ac extat apud Metaphraſten. *C. Baron. Tom 4. Annal. Eccleſ. & in not. Mar. Ro.*

SAnctus Sabas martyr Chriſti eximius, in Gothia oriundus, ita in medio generationis prauæ atque per- *12. Aprilis. Genus Sabæ.*

 uerſæ,

uerſæ, viros imitatus eſt ſanctos, & cum ipſis omni genere virtutum Chriſtum coluit, vt inſtar clariſſimæ ſtellæ in mundo fulgeret. Neque enim ſemel, ſed ſæpe antequam pro fide martyrio coronaretur, reipſa, ſeipſum veræ pietatis acerrimum defenſorem oſtendit. Cum enim Gothiæ principes & magiſtratus, Chriſtianæ fidei cultores ad nefaria ſacra, quæ dijs eorum immolata erant, edenda cogerent; & Gentiles quidam conſilium inijſſent, vt pro immolatis, quæ immolata non erant, Chriſtianis ſuis propinquis proponerent, quo ab imminenti mortis periculo eos eriperent, Sabas non ſolum ipſe vetitos cibos comedere recuſauit, ſed in medium proſiliens, voce libera & conſtanti proteſtatus eſt omnibus, qui ex carnibus illis comederent, veros ſynceroſque Chriſtianos non eſſe. Hac de cauſa, qui fraudem moliebantur, eum ex illo vico repulerunt; ſed poſtea tamen, ceſſante nonnihil perſecutione, reuocarunt.

Sinceritas S. viri.

Cæterum cum rurſus noua perſecutionis procella intonaret, & quidam ex eiuſdem vici gentilibus, victimas dæmonibus offerentes, iureiurando affirmare vellent, neminem in vico ſuo Chriſtiana fide imbutum eſſe, Sabas magna cum fiducia iterum in conſeſſum illorum prodiens, Nemo, inquit, pro me iuret; ego enim Chriſtianus ſum. Deinque inſtante perſecutione, præfati Gentiles, celatis propinquis ſuis, vnicum ſe tantum Chriſtianum in vico habere affirmarunt. Hic erat beatus Sabas, de cuius dignitate & diuitijs, quibus ſiccis faucibus inhiabat, Præfectus, cum multa ſtudioſè admodum percunctatus eſſet, eumque propter Chriſti amorem ſponte ſua, omnibus nudatum bonis, intellexiſſet, contempſit eum vir iniquus, atq; hoc modo eiectum liberum abire permiſit.

Eximia S. viri conſtātia.

Contemnitur à iudice, propter paupertatem.

Poſt autem cum perſecutionis furor quotidie magis magiſque inualeſceret, Sabas ad Samſalam, inſigni pietate ac religione presbyterum, ſe contulit, vt cum eo diem illum, qui ingenti Chriſtianorum lætitia, in memoriam Chriſti à mortuis ſuſcitati colitur, celebraret

Sanct' dies Paſcha.

Cete-

Digitized by Google

Cæterum tertia poſt celebrationem nocte, ecce eſt impiorum decereto, Atharidus Rhoteſti reguli filius, cum magna latronum manu in pagum irruit, & ſacerdotem e lectulo vinctum abducit, Sabam vero plane nudum per denſos ſpinarum aculeos raptat, & fuſtibus ac flagellis crudeliter mactat. Sed hæc hoſtium crudelitas, non modo viri iuſti conſtantiam non fregit, ſed fidem potius ac patientiam mirifice exercuit.

Atharidus Rhoteſti reguli filius, Sabam crudeliter tractat.

Mane enim facto, Chriſti martyr in pœnis exultans, fuit ab omni ſupplicij atrocitate illæſus inuentus; adeo vt ſuis ipſe tortoribus inſultaret, & ineffabilem Chriſti ſui bonitatem ac potentiam prædicaret. Tum vero carnifices, cum nullum omnino crudelitatis ſuæ veſtigium in carne eius extare cernerent, ſublatum axem vi magna humeris eius impoſuerunt, ac manus pedeſque extremis axis partibus alligarunt, multiſque iniurijs oneratum, non prius nouis nouiſque ſupplicijs fatigare deſtiterunt, q̃ nimia laſſitudine oppreſſi, in ſomnum laberentur. Illis autem alto ſopore depreſſis, mulier quædam ad miniſteria domus ſuæ euigilans, eum ſoluit; ille vero ſolutus, nequaquam fuga ſalutem quæſiuit, ſed eodem in loco intrepidus permanens, adiutrices manus piæ mulieri in opere ſuo tulit; & lætus ac gaudens, nouas pro Chriſti nomine contumelias ac ſupplicia expectabat.

Immaniter torquetur.

Eius conſtantia eximia.

Primo igitur diluculo crudelis Atharidus, recognita, vinctum manibus, ad præcelſam domus trabem ſuſpendi iuſſit, ciboſque idolis immolatos obtulit; quos vir ſanctus reſpuens, Quis, inquit, hæc nobis mittere præſumit? Impuri & profani ſunt iſti perditionis cibi, quemadmodum & ipſe Atharidus à quo miſſi ſunt. Hæc aliaq; illo loquente, vnus è ſeruis Atharidi ira inflammatus, vas quoddam in ſancti viri pectus tanto cum impetu coniecit, vt omnes crederent ſtatim eum interiturum. Verum ille pietatis ſtudio vulneris dolorem ſuperans, nullum omnino vel gemitus vel doloris ſignum edidit.

Dolorem præ ardore pietatis nō ſentit.

Quibus cognitis, Atharidus iuſſit eũ aquis ſuffocatum

tum dimiſſo preſbytero, interfici. Tum vero iniquitatis miniſtri, Sabam ad fluuium qui Muſæus dicitur, pertraxerunt. Ipſe vero incredibili gaudio exultans Deum collaudabat, atq; ad martyrij palmã feſtinabat. Miniſtri autem cũad fluminis ripã ventũ eſſet, perſpecta ſanctiſſimi viri innocẽtia, liberũ eũ dimittere voluerũt, ſed ille, ne diuti⁹ p̃clara certaminis ſui corona fraudaretur, ipſos hortari & vrgere, vt imperata perficerent. Ecce enim, dicebat, video qui me expectant, vt præparatam à Deo iuſtitiæ coronam capiti imponant. Hæc dicentem & Deũ laudantem, in flumen proiecerunt, aquiſque ſuffocarunt. Adeptus eſt vir ſanctus præclaram hanc martyrij palmam, ætatis trigeſimo octauo, pridie Idus Aprilis, Valentiniano & Valente Imperatoribus, Conſulatum gerentibus Modeſto & Arintheo.

Suffocatur aquis S. Martyr.

Poſt hæc ſacrum corpus, ab homicidis ex aqua extractum feris & volucribus cæli obiectum fuit; ſed illæ ſceleratorum hominum impietatem damnantes, tacita quadam reuerentia illud proſecutæ ſunt; donec clariſſ. Ioſſeranus Dux fide & iuſtitia plenus, miſſis viris fide dignis, è loco barbaro ſacratiſſimas reliquias in Romaniam tranſtulit, atque inde glorioſum fidei fructum, precioſiſſimum patriæ ſuæ munus, in Cappadociam tranſmiſit.

C. Baroni⁹ Annal. Eccleſ. Tõ. 11.

VITA S ALFERII; PRIMI ABBATIS cauenſis, prope Neapolim; Ex ea quæ eſt apud V. P. Laur. Sur. Claruit temporibus. S. Odilonis, (vt patet infra) Abbatis Cluniacenſis: Anno Domino 1022. *& Reliquis.*

12. Aprilis.

S. Alferius, ex Salernitana ciuitate oriundus, cum bonis polleret moribus, & literarum ſcientia apprime eruditus eniteſceret, Principi eiuſdem ciuitatis magna familiaritate coniunctus eſt, & inter primos palatij ingenti cum honore ſuſceptus. Vnde & quodam tempore, rebus ita exigentibus, cum à præfato Principe ad

pe ad

ſe ad Regem Germaniæ nuntij mitterentur, probitatis ſuæ merito vir venerandus eligitur, & in Gallias, pro perficiendis principalibus negotijs, apocriſarius deſtinatur. Quod tamen non tam humano iudicio decerni cœperat, quam diuino; videlicet, vt qui iam magnus in cælorum regno cenſebatur, ad alia magis tenderet. Nam vbi ad Eccleſiam B. Michaelis de Cluſa venit, grauem corporis valetudinem incurrit; qua etiã impellente, legationem mutare placuit; nempe mortis, vt putabat, feſtinatione perterritus, ſeculo renuntiare propoſuit. Et quidem vir vitæ valde venerabilis Odilo, Cluniacenſis Abbas, forte tunc ad idem cœnobium venerat; quem cum plurimum vir Domini Alferius rogaret, vt habitum ſibi ſanctæ religionis imponeret, Cluniacum deductus eſt; ibiq; quod pie poſtulauit, obtinere promeruit; ſicque deinde poſtquam religionis habitum ſumpſit, omnem illam ſtrenuitatem ſeculi ad diuina ſtudia conuertit. Cœpit enim magnis deſiderijs ſuperna quærere, qui ſolebat ingenti ſtudio ſtrenuus pro temporalibus apparere.

Magnus in aula Salernitana. Ex morbo, quodã ſubito renuntiat ſeculo. S. Odilonem vide vlt. Decembris. Fit monachus Cluniaci.

QVI cum plurimum temporis in ſecretiori clauſtri conuerſatione perageret, licet valde eſſet acceptus fratribus, tamen, memorato Salerni Principe obtinente, remittitur; atque adeo eiuſdem ciuitatis fere omnia monaſteria ei regenda committuntur. Sed vir ſanctus internæ quietis ſplendoribus aſſuetus, exteriorum negotiorum tenebris diu præpediri noluit. Quare & dimiſſa ciuitate, longe in excelſi montis latere, cui Feneſtra vocabulum eſt, quietis ſuæ locum ſubijt, primuſque præ omnibus Metellliani cauum, monachorũ manſionem fecit, &, vt aperte iam cernitur, omnis noſtræ multitudinis ſeminarium fuit. Sed ecce ingentis & terribilis ſpeluncæ ſecretis repoſitus, ſoluſque ſoli Deo vacans, ſolique placere deſiderans, dum mundi gloriã fugit, ad laudis tamen ſuæ præconium vicinarum vrbium fere omnium linguas mouit. Cœperunt namque nonnulli ſeculum relinquere, & eiuſdem ſe magiſterio ſubiugare inter quos & vir venerabilis Leo Lucenſis, & Deſide

Demandatur ei cura omnium fere monaſteriorum ciuitatis Salernitanæ. Fundat cœnobium Cauenſe.

atque ſequenti die ad ſepeliendum, quem detulerant, redirent. In eodem vero ſpecu Pater ſanctus iam oratorium conſtruxerat, in quo poni feretrum iuſſit;& aſſumpto Leone diſcipulo ſuo, cuius ſuperius mentionem feci, in oratione eadem nocte vigilauit. Mane igitur facto, defuncti illius comites redeunt. Sed ecce, mirabili ſtupore & gaudio quem mortuum dimiſerant, non ſolum viuentem, ſed etiam incolumem receperunt.

Idem per virum venerabilem à morte excitatur.

Quin etiam cœpit vir Dei ſpiritu prophetiæ pollere, id quod ſequentia facile oſtendent. Quidam namque de vicinioribus locis quendam ad eum energumenum vinctum ferro duxerunt, ſuppliciter deprecantes, vt ei manus imponeret, atque immundum ab eo ſpiritum fugaret. Quibus vir venerabilis reſpondit, dicens;Hic non me viuente, ſed moriente, ſanabitur. Quod profecto ita impletum, teſtati ſunt qui nouerunt. Sic & venerando viro Leoni, diſcipulo ſuo, atq; alijs condiſcipulis præceperat, vt poſt eius mortem in eodem monaſterio pluſquam duodecim fratres ſimul eſſe nunquam debuiſſent; ne ſi numerum prædictum excederent, ſuſtentari de rebus monaſterij nequaquam poſſent. Sed cum iam fere de hoc ſeculo eſſet profectutus, eiſdem diſcipulis vocatis ad ſe, ait;Ego quod de numero fratrum conſtitui, ſecundum hominem dixi. Nam (quod mihi Dominus reuelare dignatus eſt) in hoc monaſterio innumerabilis multitudo ad eiuſdem ſeruitium colligenda eſt, atque qui eos ad regnum ſuum congregat, temporales etiam ſumptus ſemper miniſtrabit. Hoc autem vir Dei voce protulit, nos ſtupemus in opere.

Retractat vir venerabilis ſub mortem, id quod prius conſtituerat ſecundum hominem.

Nec minus dum læta futura protulit, quæ etiam eos manerent aduerſa nuntiauit. Poſt obitum meum, inquit, quidam in hoc ouile Domini-

Claret ſpiritu Prophetia.

çum

**Nota ætatem auctoris.*

cum lupus ingredietur pacem communem turbare nitetur; ſed turbari refugite, quia citius extinguetur. Quod profecto ita factum, *antiqui monaſterij ſenes referre ſoliti ſunt. Nam quidam turbine ſecularium fultus, poſtquam vir ſanctus obijt, monaſterium irrupit, eiuſdem ſucceſſorem expulit: ſed paſtoralem locum, quem impune ſibi vſurpare ſe credidit, diuina vltione percuſſus, ei, quem expulerat, liberum cito dereliquit. Atque hæc ad nos de tanti Patris vita atque miraculis peruenerunt; non quod iſta ſola fuerint, ſed quia ſanctus plura exercuit, quæ humiliter occultauit: puta, quo abſtinentiæ rigore corpus attriuerit, quibus vigilijs, quibus lachrymis quotidie cœleſtia flagitauerit, quam etiam fortis fuerit in aduerſis, quam mitis in proſperis. Sed vero, quid in præſcientia rerum tantum puritatem cordis eiuſdem aſſerimus, qui ab his, à quibus optime notus eſt, tantus aſſeritur, vt ipſum etiam humani generis redemptorem, in carne adhuc poſitus, videre mereretur? Dicunt enim, quod ante ſextum ſui exitus diem, ei Dominus IESVS CHRISTVS apparuit, eique dixit: Die cœnæ meæ venies ad me.

Eius mir' feruor in vigilijs & abſtinẽtijs.

Prædiſcit diuinitus de ſuo obitu.

Succeſſorẽ ſibi deſignat.

ET tunc quidem Pater venerandus quanta lætitia & gaudio exultauerit, quibus deſiderijs diem tantæ promiſſionis exſpectauerit, cogitando colligat qui poteſt: quia dici non prævalet. Quo nimirum die veniente, impleuiſſe fertur omnia quæ ad tantę ſolemnitatis miniſterium debeantur. Nam Miſſarum ſolennia celebrauit: fratrum pedes abluit: pauperibus donatiua diſtribuit. Nec multo poſt, conſtituto diſcipulis Patre, Leone videlicet, venerabili viro, cuius ſupra mentionem feci, eis ad refectoriũ dimiſſis, cellulã ſpeluncæ, in qua manere cõſueuerat, intrauit, ſe in orationẽ dedit, atq; inter orationum verba non multo poſt in Redemptoris manus vltimum ſpiritum tradidit. Dubium quippe non eſt, quod ad eum deducendum acceſſerit, qui ante ſextum diem hunc inuitare dignatus eſt. Obijt autem vir vitæ valde venerabilis, ſenex & plenus dierum, cum fere centum viginti eſſet annorum, (quod ſane omni-

Migrat feliciter, cũ fere eſſet centum viginti annorum, ſanus tamen & fortis.

Digitized by Google

omnibus mirabile eſt.) ita tamen ſanus & fortis vſque ad extrêmam horam mortis, vt nec præ tam decrepita ætate caligaret, nec aliqua debilitate deficeret. Nam vſque ad extremum vitæ ſuæ tempus clariſſime & legit & ſcripſit, Miſſas celebrauit, & omne paſtoralis ſui ordinis miniſterium valenter exhibuit: loco illi quem incoluit, etiamnum per ſigna ſe præſentem oſtendens. *Clarus miraculis poſt obitum.*

MARTYRIVM SS. IVSTINI INSIGnis Philoſophi, ac ſociorum: quo coronati ſunt Romæ Anno ab Incar. Domini 165. Pii Pontificis Roma. 8. Marci Aurelii & Lucii Veri Impp. 3 Sub Ruſtico Præſide. Ex eo quod eſt apud Ioachimum Perionium Benedictinum, & Metaphraſten. Vnus vero idemque eſt hic Iuſtinus: de quo Græci in Menolog. Kalendis Iunii, & Surius hoc, & Iunii II. *agit die, ambiguam de eo ferens ſententiam.* *C. Baron. to. 2. Annal. Eccl. & not. Mar. Rom.*

IVſtinus in vrbe Palæſtinæ, cui nomen Neapolis Flauia, Priſco Bacchio patre natus, vir fuit maximarum artium diſciplinis inſtructus, & in dicendi artificio admirabilis. Poſtquam enim humanarum artium ſtudia ſuperaſſet, voluit Philoſophorum omnium inter ſe diſciplinas conferre, vt eam quæ veritati maxime conſentanea eſſet, eligeret, ei que ſe totum addiceret. Primo igitur cum Stoico cuidam ſe erudiendam tradidiſſet, cumque ne extremis quidem labiis, vt dici ſolet, Dei ſcientiam guſtaſſe cerneret, eo protinus relicto, ad Peripateticum quendam hominem acuto ſane ingenio contulit. Sed is cum omnem ſcientiam, turpi nimis lucro & cupiditate pecuniæ metiretur, eum ſimiliter auerſatus, ne Philoſophi quidem nomine dignum reputauit. *13. Aprilis.* *Eius patria & parens.* *Studet philoſophia Stoica.* *Item peripatetica.*

Stoicorum atque Peripateticorum his de cauſis repudiatis contemptiſque diſciplinis, acceſſit ad Pytha- *Item Pythagorica.*

Digitized by Google

gorium quendam clariſſimum hominem, magna ſapientiæ cognitione præditum; habitoque cum illo ſermone, Pythagoreus ex illo quærere cœpit, num Muſicæ, Aſtrologiæque, & Geometriç operam dediſſet. Cumq; Iuſtinus ſe eas diſciplinas ignorare profeſſus eſſet, eum Pythagoricus ille dimiſit, cum illas & laudaret multis, & neceſſarias eſſe diceret. Quod Iuſtinus acerbe admodum, vt par erat, ferens, animo in varias cogitationes diſtractus, tandē viſum eſt ei Platonicos adire; quod & illi tū in magno erāt nomine & gloria, & paulo ante aſſidue habuiſſet cum homine Platonicorum decretorum doctiſſimo familiaritatē, ex cuius vſu ac conſuetudine haud contemnemdos fructus ſe percepiſſe recordabatur. Is autem vehementer illum rerum corporis expertium intelligentia excitabat, formarumq;, quas illi ideas vocant, cognitio animū illi erigebat, ſic vt ad breue tempus & ſapientem fore ſe, & Deum ſtatim viſurum eſſe, per ſtultam perſuaſionē ſperaret. Hic enim Platonicæ philoſophiæ propoſitus eſt finis. Cū ita animo conſtitutus, tandē aliquando magna tranquillitate ac ocio abundare ſtatuiſſet, hominūque viam declinare, ſe in locū mari vicinum ac propinquū recepit. Ibi hominem quendā nec opinato offendit; qui illū diſputando eo tandē adduxit, vt contemptis philoſophis omnibus, prophetarū libros legere vellet. Longa illa eorū fuit de animorū immortalitate, de bonorū prę mijs malorumq; ſupplicijs diſputatio, in qua minutis interrogationibus ſiue rationibus ac ſimilitudinibus à Iuſtino obtinuit, vt verum nunquam à Philoſophis viſum eſſe fateretur.

Item Platonica.

Scopus diſciplinæ Platonicæ.

Segregat ſe ab hominibus.

Philoſophi antiqui, à vero alieni.

Itaque cum Iuſtinus, viro illi ex prophetarum oraculis lucu'ēta oratione diſſerēti aſſentiretur, cœpit multo diligentius viā omnē modumq; inquirere, quo ſtatim ſine vllo errore ad ſummi illius boni notitiā perueniret. Tū vir ille hortari eū, ad preces votaq; Deo omnipotēti ſine intermiſſione nuncupāda, vt pote ſine cuius lumine ac munere ſingulari, nemo ad verā ſapientiā aditū inuenire poſſit. Quæ cū dixiſſet, aliaque præterea multa Iuſtino inculcaſſet, abijt nec ab eo poſteà viſus eſt. Tum

Vera ſapiētia, ſine diuino munere, obtineri non poteſt.

Tum vero illo eius ſermone, Iuſtinus repente in animo ſuo ignẽ excitari ſenſit tantum, eum vt iam tũ prophetarum, virorumq; illorum, quos Chriſtus charos haberet, deſiderium teneret; ſecum que ſtatueret, hanc vnam philoſophiam tutam & vtilem, toto conatu amplecti. Nec multo poſt, ſalutari vitalique aqua expiatus, Chriſto nomen dedit, acerrimumque deinde pro Chriſtianæ religionis defenſione certamen ſuſcepit, vt ab ea defendenda, nec minis, nec ſupplicijs vllis, nec ipſa denique morte, deterreri, abducique potuerit. Hoc declarãt eius libri; quorũ in alijs Iudæos atque gentes, id eſt, diſciplinæ noſtræ hoſtes, ſententijs refellit atque coarguit: in alijs, Chriſtianos, eorumque religionem apud Antoninum Pium Imperatorem, eiusq; liberos. Verum atq; Luciũ, & Senatum Romanũ, defendit magna dicendi & libertate & copia. Nec vero in hoc tã reprehẽdendi defendẽdi ve ſtudiũ ſequebatur, quã illos, ab ingrata Deo vita, & diſciplina ad gratam deducendi volũtatem; quorum ſuperius illud ita perfecit, vt non alius plenius & aptius perfeciſſe videatur; poſterius autẽ, num ſuos exitus in multis aut nonnullis habuerit, id eſt, nũ aliquos ad Chriſti religionem deduxerit, incertũ. Hoc quidem vnum certe ex ipſius ſcriptis conſtat, Tryphonem Iudæum, poſt eum ſermonem, quem cum illo aduerſus Iudæos habuit, maxima ex illo percepta voluptate, ita animo conſtitutum diſceſſiſſe, vt ſe ac ſodales, ſi ſæpius vna diſputare liceret, maiorem vtilitatem fructumque percepturos fateretur. Hoc etiam veriſimile eſt, Antoniũ Pium, eiuſdem orationibus, quas pro noſtris dixit & ſcripſit, adductũ, ſcripſiſſe, ad Aſianos epiſtolam pro Chriſtianis; qua petebat, ne Chriſtiani propter religionis fideique profeſſionem pœnas luerent, ſed tantum, vt cæteri, propter maleficij, ſi quod commiſiſſent, crimen punirentur.

Iuſtinus delectatur lectione prophetarum.

Baptizatur

Certamen eius pro fide.

Apologias ſcripſit ad Antonium Imperatorem, pro Chriſtianis.

Tryphõ Iudæ' magnã ex Iuſtini diſputatione voluptatẽ percipit.

Scripſit autem vir ſanctus libros multos inſigni eruditione refertos; vſusq; eſt dicendi genere vehementi, quod ad philoſophorum quam oratorum ſtylum propius accedit. Cum autem in omne genus homi-

Multa ſcripſit Iuſtin'.

Iuſtinus ſæpe cum Creſcente quodam diſputauit.

num qui à noſtra & vita & diſciplina abhorrent, acerbum ſe præſtaret, tum in Philoſophos maxime; quod illi ſuo exemplo ac doctrina alios in contraria confirmarent, & noſtris etiam, quantum in ipſis eſſet, à fidei ſynceritate abducerent. In ijs Creſcentem quendam & vita & diſciplina Cynicum delegiſſe videtur, in quem acerbitatis ſuæ aculeos maxime emitteret. Nam & ſæpe cum eo de rebus, decretiſque religionis noſtræ diſputauit, & imperitiæ eum apud Antonium Pium publice arguere non dubitauit. Quod cum veterem Creſcentis inuidiam qua Iuſtini æmulus flagrabat, vehementer augeret; tum ex eo die nunquam eius animus ante conquieſcere potuit, quam eius ſanguine & morte ira ſatiaretur.

Iuſtinus comprehenſus ad ruſticum præſidẽ ductus.

Vnde vel ab ipſo Creſcente, vel ab aliquo alio nefariæ ſuperſtitionis propugnatore comprehenſus tandem Iuſtinus, ad Romanæ vrbis Præſidem Ruſticum, cum aliis inſigni pietate viris & fœminis adductus eſt. Quibus ante tribunal conſtitutis, Præſes Iuſtino dixit; Age eſto diis ipſis obediens, & Imperatoriis edictis. Cui Iuſtinus; Nemo, inquit, vnquam reprehendi aut condemnari poterit, qui Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti præceptis obedierit. Tum Ruſticus Præfectus; In cuiuſdam eruditionis ac diſciplinarum genere verſaris, Cui Iuſtinus; Omnium diſciplinarum genus diſcere conatus ſum, omnemque eruditionem expertus, poſtremo veræ Chriſtianorum diſciplinæ adhæſi; quamuis illa non placeat his qui falſæ opinionis errore ducuntur. Tum ruſticus dixit; illane, miſerrime, eruditione delectaris? Maxime, inquit Iuſtinus; quoniam recto cum dogmate Chriſtianos ipſos ſequor. At Præfectus; Qualenam eſt illud dogma? Reſpondit Iuſtinus; Rectum dogma, quod Chriſtiani homines cum pietate ſeruamus; hoc eſt, vt vnum Deum exiſtimemus factorem atque creatorem omnium; & Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Dei filium confiteamur; olim à Prophetis prænunciatum; qui & humani generis iudex venturus eſt; ſalutis præco & magiſter; iis qui ab

Sermones vltro citroque habiti.

illo

illo bene didicerint. Ego quidem vt homo imbecillis ſum, & longe minor quã vt de infinita illius Deitate aliquid magnum dicere poſſim; Prophetarum munus hoc eſſe fateor; Illi enim huius ipſius quem Dei filium eſſe dixi, in orbem terrarum aduentum, multis antea ſeculis diuinitus prædixerunt.

Quæſiuit Præfectus, quem in locum; Chriſtiani conuenirent. Cui reſpondit Iuſtinus, eo vnumquemque conuenire quo vellet ac poſſet. An, inquit, exiſtimas omnes nos in eundem locum conuenire ſolitos? Minime res ita ſe habet, quoniam Chriſtianorum Deus loco non circumſcribitur, ſed cum inuiſibilis ſit, cœlum & terram implet, atque vbique à fidelibus adoratur & collaudatur. Tunc Præfectus; age inquit, dicas quem in locum conueniatis, & diſcipulos tuos congreges. Reſpondit Iuſtinus; Ego prope domum Martii cuiuſdam ad Balneum cognomento Timothinum, hactenus manſi. Veni autem in vrbem Romam ſecundo, neque alium quemquam locum, niſi quem dixi cognoſco; Ac ſi quis ad me venire voluit, libens cum illo veritatis doctrinam communicaui: Ergo, inquit Ruſticus, Chriſtianus es tu? At Iuſtinus; Maxime, Chriſtianus ego ſum.

Tunc Præfectus eo relicto, ad Charitonem conuerſus; An, inquit, & tu Chriſtianus es? cui Chariton; Chriſtianus ego ſum, Deo ipſo adiuuante. Quæſiuit Ruſticus à Charitina muliere, num & ipſa Chriſti fidem ſequeretur. Cui reſpondit illa, ſe quoque, Deo dante, Chriſtianam eſſe, Tunc Ruſticus ad Euelpiſtum Tu vero quiſnam es? Qui reſpondit; Seruus quidem Cæſaris, ſed à Chriſto libertate donatus, & illius beneficio atque gratia eiuſdem ſpei, cuius & iſti ſunt quos vides, particeps factus. Poſt hæc Præfectus quæſiuit ab Hierace, num & ipſe Chriſtianus eſſet; cui Hierax; certe Chriſtianus & ego ſum: eundem enim Deum colo atque adoro. An inquit Præfectus, Chriſtianos vos fecit Iuſtinus? Ego, inquit Hierax, & fui & ero Chriſtianus. Stans autem & Pæon dixit: Ego quoque ſum Chriſtianus

Chariton martyr.
Charitina
Euelpiſtus.
Hierax.
Paon.

Digitized by Google

ſtianus. Et quiſnam, inquit Præfectus, te docuit? Reſpondit ille; A parentibus bonā hanc confeſſionem ego accepi, Poſt hunc Euelpiſtus dixit; Et ego Iuſtini quidem ſermones magna cum voluptate audiebam, ſed à parentibus tamen, & ipſe Chriſtianus eſſe didici. Tum Præfectus; Et vbinam parentes tui ſunt? In Cappadocia, inquit Euelpiſtus. Quæſiuit Præfectus & ab Hierace, vbinam gentium eſſent eius parentes. Cui reſpondit Hierax; Verus Pater noſter Chriſtus eſt, & mater fides, qua in ipſum credimus; terreni vero parentes mei mortui ſunt. Cæterum ego ab Iconio Phrygiæ abſtractus huc veni Quæſiuit Præfectus à Liberiano, quidnam & ipſe diceret, num Chriſtianus eſſet, atque in deos impius! Cui Liberianus; Et ego inquit, Chriſtianus ſum; colo enim & adoro ſolum verum Deum.

Liberian⁹.

Præſes iterũ conuertitur, ad oppugnandũ Iuſtinum.

Tunc Præfectus rurſus ad Iuſtinum conuerſus; Audi, inquit, tu qui eloquentiæ laude excellis, & veram te diſciplinam tenere arbitraris; Si à capite ad calcem per totum corpus flagellis cæſus fueris, nunquid illius ſupplicij præmium in cælo te percepturum exiſtimas? Cui Iuſtinus; Spero, imo nihil de Chriſti bonitate dubito, quin percepturus ſum, quod ei omnes qui cum fide & pietate Deo diſeruiunt, eiuſque gratiam ad extremum vitæ ſpiritum illibatam conſeruant. Tum Ruſticus; Veniamus inquit, ad id quod propoſitum eſt, & nos vrget. Conuenite ſimul, & vno eodem que animo dijs ſacrificate. Ad hæc Iuſtinus; Nemo, inquit, qui recte ſentiat, pietatem deſerit, vt in errorem atque impietatem labatur. Ruſticus ad hæc dixit; Niſi iuſſis noſtris ſine mora parere volueritis, diris ſine vlla miſericordia ſupplicijs afficiemini. Iuſtinus autem; Maxime nos in votis habemus, propter Dominum noſtrum IESVM CHRISTVM cruciatus perpeti ac ſaluari; hoc enim nobis ſalutem & fiduciam conciliabit, ante eiuſdem Domini & Saluatoris noſtri terribile illud tribunal, cui totus mundus di uino iuſſu aſſiſtet, Idem & reliqui omnes martyres

Iuſtinus præclare reſpõdet Ruſtico.

tyres dixerunt, hoc addentes; Fac cito, quod vis; nos enim Chriſtiani ſumus: & idolis non ſacrificamus. Hæc audiens Præfectus, ſententiam protulit, Vt flagellis cæſi, ad capitalem, ſecundum leges, pœnam abducerentur. Itaque ſancti Martyres Deum collaudantes, ad conſuetum producti locum, poſt verbera, ſecuri percuſſi ſunt, & in Saluatoris confeſſione martyrium conſummarunt. Poſt hæc, quidam fideles clam eorum corpora ſuſtulerunt, & in loco idoneo illa condiderunt: cooperante gratia Domini noſtri Ieſu Chriſti: cui gloria in ſecula ſeculorum, Amen

Sententia mortis in martyres. Feriuntur ſecuri.

INSIGNE MARTYRIUM SS. CARpi, Thyathirenſis Epiſcopi, Papyli Diaconi, ac ſociorum; quo nobilitati ſunt, Pergami in Aſia; Sub Decio Imperato. qui regnauit Anno Redemptoris 253. & ſequenti. Agit de his C.Baro. Anno eiuſdem Saluatoris 154. & 169. Ex Simeone Metaphraſte.

C.Baro. Tõ. 2. Annal. Ecc & in Not. Mart. Rom.

BEati & glorioſi Chriſti martyres Carpus & Papylus, pijs admodum in ciuitate Pergamena orti parentibus, à primis annis puritati vitæ dediti, poſt multos in ſtudio pietatis fortiter exantlatos labores, ad tantam tamque inſignem perfectionem peruenerunt, vt angelis quam ſimillimi in carne adhuc degentes, omne carnale commercium reſpuiſſe viderentur. Hinc omnium iudicio, digni populi præfectura habiti, ad pietatis myſteria alijs annuncianda electi sũt: Carpus quidẽ ad Pontificatũ Papylus vero ad gradũ diaconatus: quibus in muneribus tanto cũ irtutũ omniũ ſplendore verſati ſunt, vt haud exiguã infidelιũ turbã ad credentiũ numerũ adiungerent, ampliſſimoſq; vbiq; pietatis fructus ederent. Hæc autẽ cũ non ſine magno animorũ motu fieri poſſent, aduerſarius bonorũ omnium, conſuetis inuidiæ ſtimulis concitatus, præci-

13. Aprilis. Patria Carpi & Papyli.

Carpus fit Epiſcopus, & Papylus Diaconus.

Digitized by Google

Accuſantur apud Decium.

puos quoſdam impietatis ſuæ fautores excitauit, qui viros ſanctiſſimos apud Decium Imperatorem deferrent, quod eſſent & in deos impii, eos abominantes; & ſequerentur vanam Chriſtianorum ſuperſtitionem.

Ille autem hac re grauiſſime affectus, confeſtim Valerium quendam aſſeſſorem, in Aſiam dimiſit, qui inſtituta cum Sanctis quæſtione, acerrimum de iis ſupplicium ſumeret. Nec mora. Valerius accepta hac poteſtate, quam celerrime profectus, primum omnes loci illius habitatores ſuo exemplo ad nefaria ſacra inuitauit: ſacrificare vero recuſantibus, horrenda nimis ſupplicia propoſuit. Et quidem edicto promulgato, omnes metu ſuppliciorum victi, incredibili alacritate conuenerunt, ſolis hiſce martyribus exceptis, qui à cætera multitudine vno in loco ſemoti, vota preceſque ſummo æternoque Deo nuncupabant. Quo viſo Valerius, protinus ſuis eos conſpectibus ſiſti iuſſit, ac animo ſane elato, tantæ audaciæ cauſam quæſiuit, quod cæteris prompte ad Deorum ſacrificia confluentibus, illi ſpreto Imperatoris edicto, parere recuſarent. Adhæc ſancti martyres omni metu & humana claritate ſuperiores reſponderunt; Se nunquam ſatis tantam mentis cæcitatem admirari poſſe, neque tam ingrati animi crimen admiſſuros, vt vnum cœli terræque conditorem, quem, teſte Eſaia, bos & aſinus, ſtolidiſſima animantia, cognouerunt, inanibus quibuſdam ſimulachris poſtponant: atque adeo lignis, lapidibuſque in contemptum ſummi illius Domini thura offerant. Hæc cum dicerent, ſubito exortus, cum horribili fragore terræ motus ſimulacra peruertit; ac in puluerem omnino redegit.

Valerius perſecutor Chriſtianorum.

Multi ſacrificant diis.

Martyres præclarè Valerio reſpondent. Eſa. 1.

Terræ motus.

Hæc manifeſta Dei potentia, quamuis cæteros fere omnes ingenti pauore conſterneret, fixam tamen ſtabilemque ſuis radicibus Valerii malitiam ne tantillum quidem concutere potuit; imo ad maiorē mentis inſaniam prouocauit. Et certe nequaquam furori, qui eum vehementer exagitabat, pepercisſet, niſi ingenita ſanctiſſimis viris animi nobilitas, quæ ex vultu

ocu-

Digitized by Google

oculiſque tanquam ſplendor quidem elucebat, quandam illi reuerentiam incuſſiſſet. Vt tamen aliqua vindicta furorem ſuum mitigaret, iuſſit eos, omni indumento ſpoliatos, ferreis vinculis collo inectis, per medium forum circumagi; quo illorum conſtantia, hac ignominia emolliretur; ac cuniculos agens, in generoſum eorũ propoſitũ, blandis verbis & promiſſionibus in fraudem eos impellere aggreſſus eſt. Cum inſignem illam, dicebat, animi veſtri libertatem, vultuſque & morum moderationem, ô viri, conſidero, incredibili ſane dolore mentes excrucior, quod falſa religionis opinione ſeducti, in peſtem ac perniciem veſtram cæca mente ruatis. Quare vos hortor & conſulo, vt mature ab hac mentis inſania reſipiſcatis, & veram deorum noſtrorum religionem, cum ſempiterna nominis veſtri gloria amplexemini. Nam noſtra hæc religio ſi vera non eſt, quomodo ea in hodiernum vſque diem non apud nos ſolos, ſed apud ipſos etiam barbaros, ac vltimæ terræ nationes colitur, ſtabiliſque permanet? prorſus vt per eam imperia fundata ſint, & reges ac principes ciuitates euerterint, propitioque deorum numine, aduerſarios omnes in poteſtatem redegerint. Illa vero Chriſtianorum, de homine quodam in crucem acto, opinio admodum recens eſt, neque vllo in pretio; prorſus vt eius cultores communibus Imperatorum armis oppugnentur, & tanquam humani generis peſtis quædam è terris profligentur.

Nudi circũ aguntur ſancti martyres.

Iudex iis blanditur.

His auditis, martyres oculis ad cælum ſublatis, cum ſe Chriſti ſignaculo munijſſent; reſponderunt; Si veſtram illam impietatẽ religionis, ſolo antiquitatis nomine ſectandam ac honore dignam iudicatis, conſequens eſt, vt æque apud vos in pretio eſſe debeant, vitia & ſcelera immania, quæ ab ipſo humani generis parente initium ſumpſerunt; ſed deſipitis plane. Non enim conſiderandum eſt, quo veſtra religio tempore orta ſit, ſed an veritati conſentanea, optime cum ratione ipſa conueniat.

Muniũt ſe crucis ſigno, & egregie reſpondent.

Quid in diſcernenda Religione ſit attentẽdum.

Hæc aliaque martyribus dicentibus, & luculenta oratione, multa de eximia Chriſti in humanum genus charitate diſſerentibus, Valerius ſtatim depoſita manſuetudine ad ingenium rediit, animumque feritatem cum voce tum oculis aperuit. Et quidem ſanctorum facultates accuſatoribus diripiendas tradidit: ipſos vero, equis quibuſdam agreſtibus alligatos, Sardas agi iuſſit. Hoc in ſupplicio ſane acerbo cum totam diem tranſegiſſent, noctem in diuinis laudibus expenderunt. Cumque feſſa quandoque lumina in ſomnum laberentur, adfuere protinus angeli, qui feſſos recreabant, atque ad inſtans certamen alacriores reddebant. Poſtride vero Valerius, cum ſibi minime dubiam victoriam promitteret, acceſſit: ſed cæleſtis conſolationis ignarus, præter opinionem fortiores eos, animiſque ad quæuis ſupplicia ferenda promptiores offendit. Tum vero nouo furore correptus, omiſſis fortiſſimis athletis, Agathodorũ martyrũ miniſtrũ aggreditur vt eius ſupplicio inuictũ illorũ robur, frangeret, & impia, vt ſperabat, miſericordia de pietatis gradu deijceret

Valerius Martyrũ facultates diripiẽdas tradit.

Angeli eos confirmãt.

Iuſſit igitur Agathodorum, ante oculos eorum extenſum, crudis boum neruis crudeliter tamdiu cædi, donec laniato corpore, muſculi à compagibus diuellerentur, & copioſi ſanguinis riui terram vndique rigarent. Martyr autem tanquam omnis doloris expers, crebros flagellorum ictus tanta virtute ac patientia tolerabat, vt in ipſis etiam tormentis exultaret, quoad impollutum Deo ſpiritum redderet. Corpus fuit continuo feris & alitibus deuorandum traditum, ſed ab ijs intactum, fuit in ſpelunca quadam à quibuſdam abſconditum.

Agathodorus cruciatur.

Reddit ſpiritum.

Poſt hæc Præſes, nouis inſtructus inſidijs, martyres eſt aggreſſus: ſed fruſtrà: nam ſancti qui ſupplicia & mortem corporis huius in deſiderio habebant, non dubitabant, aperte tyranni conſilia, ceu ſtulta, & à ratione prorſus aliena contemnere. Ille vero tantam in martyribus conſtantiam admirans, Pergamum profecturus, iuſſit eos pernices equos paribus ſequi paſſi-

Martyrum alacritas.

Digitized by Google

paſſibus, vt curſus labore fatigati vel morte repentina extinguerentur, vel aliquid de tanta animi magnitudine dimitterent. Sed cum vna eademque poſt tot tantoſque labores, martyribus maneret fortitudo, animique lætitia magiſque augeretur, Valerius ira excandeſcens, magicis eos artibus imbutos eſſe clamare, ſtatimque S. Carpum virgis ſpineis tam immaniter cædi iuſſit, vt laceræ carnes in aera diſperſæ, miſerandum omnibus ſpectaculum exhiberent. Nec his ſatiatus tyrannus, lampades lateribus adhiberi, ac ſemiuſtas carnes ſale perfricari iuſſit. Crudele ſane ſuppliciũ, quod tamẽ martyrem incredibili voluptate perfundebat, ac in Chriſti gratia mirifice confortabat. *S. Carpus dire cruciatur.*

Valerius autẽ tanta virtute victus, illo in carcerem rurſus tranſmiſſo. Papylum ſiſti curauit, & defixo in eum oculorum obtutu quæſiuit, qua patria, quibuſque ortus parentibus eſſet, & qua in arte vel ſcientia excelleret. Cui martyr: Sum, inquit, ingenuis natus parentibus, Scientiam vero illam profiteor, quæ in artificio medendi verſatur: neque modo corporum ægritudines, ſed peſtilentes etiam animæ morbos, Dei potẽtia atque virtute, qua ſola nititur, fugare poteſt. Merito inquit Præſes, artis illius ſcientia, diis noſtris aſſcribẽda eſt, vtpote qui Galeno & Hippocrati abſolutã eius cognitionem tradiderunt, Papylus aũt, Galenus quidem (inquit) & Hippocrates ſi aliquam quandoq; ægris ſanitatem medendi artificio contulerunt, certè non eã ſine Chriſtii gratia præſtiterunt. Quod ſi verbis meis fidem adhibere recuſas, age fac vt intelligant omnes, deos tuos, ei qui propter te ſedet, altero vt vides oculo orbato, viſum reſtituere poſſe, & tunc tibi palmam religionis tribuam. *Papylus ſiſtitur.*

Valerius hac martyris proteſtatione compulſus, præcipuos deorum cultores & ſacrificos euocauit, iuſſitque vt inuocato deorũ numine, virtutẽ eorum manifeſtare non differant. Nec mora: adhibitæ preces & ſacrificia. *Fruſtra inuocantur falſi dij.*

ficia. Sudatum eſt die integro in propitiandis dæmonibus, ſed nullo operæ precio; imo res ridicula, & plena dedecoris, inſignem eorum ſtultitiam plurimis manifeſtum fecit. Nam Chriſti ſeruus, poſtquam eos oleum & operam perdere oſtendiſſet, ſubliatis ad cælum oculis, vno Chriſti nomine fidenter inuocato, Crucis ſignum oculo impreſſit, ſtatimque ſalutiferæ manus ſuæ contactu, lumen non modo corporis, ſed animæ etiam illi obtinuit; prorſus, vt magna multitudo tam præclaro miraculo ſtupefacta, ſimul cum eo ad veritatis agnitionem libenter acceſſerit, repudiatoque inanium deorum cultu, ſe totum Chriſto conſecrauerit. Neque tamen potuit tanta lux, mentem Valerij mortifero ſomno ſepultam excitare; immo maioribus ſuffuſus tenebris exclamauit, vt nouis ſupplicijs tantum beneficium remunerarent.

Crucis ſigno cæcum illuminat.

Multi conuertuntur ad Chriſti fidem.

Papylus flagellatur.

Nec mora; ſublatum in crucem martyrem, flagellis crudeliſſime cædunt, mactantquè; ſed martyr ijs grauiora deſiderans, inuidia viciſſim tyrannum cruciabat; adeo vt animi quodam mœrore tabeſcentem plane ſuperaſſe videretur. Ille tamen furore ebrius, alia atque alia cruciamenta excogitabat. Et nunc quidem ignem lateribus ſubijciebat, nunc vero lapidibus martyrem appetebat, donec inferendis ſupplicijs fatigatus, cum inſigni nominis ſui dedecore, pedem referre cogeretur. Tunc rurſus angelica viſitatione recreati martyres, integram corporis ſanitatem, cum maiore inſuper decore à Deo receperunt.

Iterũ diuinitus ſanãtur martyres.

Paucis deinde interiectis diebus, rurſus è carcere tribunali ſuo martyres præſentari iuſſit; qui prompto alacrique animo accedentes, tarditatem ei exprobrabant & ſegnitiem, quod extremo eos ſupplicio non afficeret. Hæc cum vltro inferrent, Præſes in rabiem conuerſus, per ferreos murices in terram diſperſos nuda eorum corpora trahi iuſſit; ſed mox præſenti Dei virtute diſſipatis muricibus, martyres illæſi conſeruati ſunt.

Immaniter cruciãtur.

Poſt hæc, cum nihil ſupereſſet, quo mentis ſuæ crudelitati ſatis faceret, feris eos obiecit, vt vno momento

in fru-

Digitized by Google

in fruſta diſcerpti, intolerabilem animi eius dolorem hoc ſupplicio ſanarent. Erat vrſa cum ſæuo leone in theatrum immiſſa; qui auidis faucibus prædam aliquam expectabant; ſed mox intromiſſis ſanctis, belluina feritate poſita, ad ſpecioſos pedes, qui pacem annunciauerant, prociderunt; tacitiſque nutibus, ſceleratam Valerij mentem condemnarunt. Impius autem viſo hoc mirabili præter opinionem ſpectaculo, nimio furore tabeſcens ingemuit, ac noua ſtatim malitia armatus, ſanctorum pedes ferreis crepidis, longis fibulis confixis, calceari iuſſit, calcatoſq; curſibus agitari; vt hoc ſaltem certamine victi, tyranno ſupplices fierent. Sed hę quoque machinationes, in nihilum reciderunt. Inde in lacum viua calce refertum miſſi; ſed diuina virtute à calcis ardore conſeruati ſunt.

Obijciuntur feris.

Aliud gen⁹ cruciatus.

Poſtremo cum iam plane emotæ mentis eſſet impius, accenſa fornace iuſſit vtrumque, cum Agathonica Papyli ſorore in medio illius voracibus obijci flammis; ſed eæ quoque diuina virtute reſtinctæ, magnum ijs refrigerium attulerunt. Inde igitur eduƈti, rurſus carceribus mandati ſunt, donec iudex in omni certamine victus, ægre tandem capitis in eos ſententiam tulit. Tum vero martyres incredibili gaudio perfuſi, ad locum vltimi certaminis properarũt, à quibus Agathonica nullo modo ſe auelli paſſa, vt laborũ & certaminũ, ita etiã coronarũ particeps fieri meruit. Ante vero quam ſacratiſſimas ceruices gladijs ſubijcerent, ardentes pro occiſoribus preces fundebant, vt Chriſtus Ieſus eos ab errore liberaret, per quos ad diu deſideratam gloriam pertingere mererentur. Cumq; hoc modo & illis & omnibus circumſtantibus Chriſti gratiã precati eſſent, fœlici certamine curſum confecerunt; & martyrij corona redimiti, in cælos auolarunt tertiodecimo menſis Octobris.

Agathonica ſoror Papyli.

Plectuntur capite martyres.

VITA S. MARTII ABBATIS; EX EA quæ eſt per D. Gregorium Turonen. Epiſc. de vita Patrum cap. 14.

Ioan. Mola in Appendice Ad Vſuardi Martyrolo. 13. Aprilis.

BEatiſs hic Martius Aruernæ vrbis Abbas, eiuſdem territorij incola, à pueritia mire fuit pietatis ſtudio

Patria eius. *Eximia pietas eius à puero.* *Cellam ſibi in mõte ſaxeo condit.*

deditus adeo vt pullulantes etiam mortalium actionũ cogitationes, in ipſo dimicationis exordio gladio Spiritus ſancti ſuccideret, neque quicquam omnino, quod animæ puritatẽ næuo aliquo aſpergere poſſet, ad mitteret. Erat corporis domitor egregius, pauperum patronus eximius, Vigiliarũ patiẽtiſſimus, & aſſiduo orationis ſtudio intẽtus. Cumq. ad legitimæ ætatis perfectionem veniſſet, haud procul ab vrbe ſecedens, accepto ſarculo, in monte lapideo cellulas ſibi ſculpere cœpit, vt ab omni profanorum hominum congreſſu remotus, in anguſto habitaculo, arctiori amoris vinculo, per cæleſtium rerum contemplationem Deo coniungeretur.

Vita eius auſteritas. *Miracula eius.*

In hac ergo rupe cauata, cœpit cum admiranda vitę auſteritate, tota mente Deo ſeruire. Lectum ei duriſſima præbebat petra; nec prius corpuſculum ad requiẽ componebat, quam feſſa nimio labore membra humi laberentur: & ſic breuiſſimo ſomno viribus vtcunque refectis, ad intermiſſum Dei opus redibat. De victu nihil ſolicitus, quod deuotorum hominum benignitas ſuppeditabat, hoc cum magna gratiarum actione recipiebat. Interea Dominus qui in Sanctis ſuis glorificatur, cœpit famuli ſui meritum loci illius incolis declarare. Nam dæmones de obſeſſis corporibus, in nomine Ieſu Chriſti fugabat; morbi contagiones Crucis ſignaculo reprimebat, febribus infuſo benedicti olei liquore medebatur, multaque alia beneficia populis tribuebat.

Monachos colligit.

His aliiſque, fama ſancti viri per omnia loca celebrior facta, non paucos ad eius diſciplinam congregauit; adeo vt locus, monachorum multitudine & virtutum omnium amœnitate inſignis, mirifice floreret, gratiſſimumque pietatis odorem longe lateque ſpiraret. Erat hortus diuerſis oleribus, arboribuſque conſitus, in quo vir ſanctus, ſuſurrantibus auræ ſibilo foliis, animum frequenter pia meditatione paſcebat. Hunc imprudens quidam, iniqua cupiditate inflammatus, furtiuo aſcenſu ingreſſus, omnis generis fructibus per

frau-

Digitized by Google

fraudem collectis onuſtus, rurſus cum egredi vellet, nequaquam potuit. Diuino enim iudicio detentus, & onere conſcientiæ oppreſſus, exitum nullo modo inuenire poterat. Hoc vir ſanctus per ſpiritum comperto quid fecit? An furem illum, compedibus vinctũ in carcerem miſit? Immo Præpoſitum miſit, qui miſerum illum dura peccati ſeruitute oppreſſum liberaret, ac blandis piiſque monitis inſtructum, rebusque illis quæ per fraudem collegerat donatis, onuſtum dimitteret. Niuardus quidam diuturna febre detentus, poſtea à frequentiore aquæ hauſtu hydrope intumuit; quæ infirmitas, cum omnem ſanitatis ſpem illi præcidiſſet, curauit ſe vehiculi beneficio ad ſanctum deferri; qui in oratione pro illo proſtratus, blandiſſimo manus ſuæ contactu ſanum eum & incolumem reſtituit; nec hunc modo, ſed alios quoque aliis atque aliis languoribus oppreſſos, mira facilitate ſanitati reſtituit.

Fur diuinitus punitus.

Manſuetudo animi & benignitas S. Martii.

Sanatur hydropicus

Cæterum ætate iam nonagenarius, bono deſudans certamine, conſummato vitæ curſu, ad ſempiternam iuſtitiæ coronam commigrauit; cuius tumulus multis miraculorum virtutibus illuſtris, clarius eximiam viri ſanctitatem loquitur.

Obiit vir Dei.

Claruit miraculis poſt obitũ.

MARTYRIVM S. HERMENIGILDI, filii Regis VVisigotthorum in Hiſpania, ex eo quod extat per D. Gregorium Papam, lib. 3. dialog. cap. 31. Coronatus eſt Anno Domini 584. vt neruoſe docet Baronius; quamuis alij, aliter atque aliter ſentiant.

Tom. 7. Annal. & in Not. Mar. Rom. Ali. Emigildi.

SIcut multorum, qui ab Hiſpaniarum partibus veniũt, relatione cognouimus, nuper Hermenigildus rex, Liuigildi regis VViſigotthorum filius ab Arriana hæreſi ad fidem Catholicam, viro reuerendiſſ. Leandro Hiſpalitano epiſcopo prædicante, conuerſus eſt. Quẽ pater Arrianus vt ad eandem hæreſim rediret, & præmiis ſuadere, & minis terrere conatus eſt. Cumque ille conſtantiſſime reſponderet, nunquam ſe veram fidem poſſe relinquere, quam ſemel agnouiſſet, iratus

13 Aprilis Hermenigildum cõuertit Leãder Epiſcop.

pater

pater eum priuauit regno, rebuſque expoliauit omnibus. Cumque nec ſic virtutem mentis illius emollire valuiſſet, in arcta illum cuſtodia concludens, collum manuſque illius ferro ligauit. Cœpit itaque idem Hermenigildus rex iuuenis regnum deſpicere, & forti deſiderio cæleſte quærens, in cilicijs vinculatus iacens, omnipotenti Deo ad confortandum ſe preces effundere, tantoque ſublimius gloriam tranſeuntis mundi contemnere, quanto & religatus non erat nil fuiſſe, quod potuerit auferri.

Mittitur à patre in carcerem.

Superueniente autem Paſchalis feſtiuitatis die, intempeſtæ noctis ſilentio, ad eum perfidus pater Arrianum epiſcopum miſit, vt ex eius manu, ſacrilegæ conſecrationis communionem perciperet, atque per hoc ad patris gratiam redire mereretur. Sed vir Deo deditus, Arriano epiſcopo venienti exprobauit vt debuit, eiuſque à ſe perfidiam dignis increpationibus repulit; quia etſi exterius iacebat ligatus, apud ſe tamen in magno mentis culmine ſtabat ſecurus, Ad ſe itaque reuerſo epiſcopo, Arrianus pater infremuit, ſtatimque ſuos apparitores miſit, qui conſtantiſſimum Confeſſorem Dei illic, vbi iacebat, occiderent; quod & factum eſt. Nam mox vt ingreſſi ſunt, ſecurim cerebro eius infigentes vitam corporis abſtulerunt; hocque in eo valuerunt perimere, quod ipſum quoque, qui peremptus eſt, in ſe conſtiterat deſpexiſſe. Sed pro oſtendenda vera eius gloria, ſuperna quoque non defuere miracula. Nam cœpit in nocturno ſilentio, pſalmodiæ cantus ad corpus eiuſdem regis & martyris audiri,

Communionem Arrianam reſpuit.

Perimitur in carcere.

Miracula fiunt, ad corpus eius.

Quidam etiam ferunt, quod illic nocturno tempore accenſæ lampades apparebant; vnde & factum eſt, quatenus corpus illius, vt videlicet martyris, iure à cunctis fidelibus venerari debuiſſet. Pater vero perfidus & paricida, commotus pœnitentia hoc feciſſe ſe doluit; nec tamen vſque ad obtinendam ſalutem. Nam quia vero eſſet Catholica fides, agnouit, ſed gentis ſuæ timore perterritus, ad hanc peruenire non meruit. Qui ob orta ægritudine ad extrema perductus eſt, & Leandro

Digitized by Google

dro Epiſcopo, quem prius vehementer afflixerat,* Richardum regem filium ſuum, quem in ſua hæreſi reliquerat, commendare curauit, vt in ipſo quoq; talia faceret, qualia & in fratre ſuis adhortationibus feciſſet. Qua commendatione expleta defunctus eſt, *Reccharedum.

Poſt cuius mortem, Richardus rex non patrem perfidum, ſed fratrem martyrem ſequens, ab Arrianæ hæreſeos prauitate conuerſus eſt. Totam quoque VVisigotthorum gentem ita ad veram perduxit fidem, vt nullum in ſuo regno militare permitteret qui regni Dei hoſtis exiſtere per hæreticam prauitatem non timeret. Nec mirũ, quod veræ fidei prædicator factus eſt, qui frater eſt martyris; cuius hũc quoq; merita adiuuant, vt ad omnipotentis Dei gremium tam multos reducat. Qua in re conſiderandum nobis eſt, quia totum hoc agi nequaquam poſſet, ſi Hermenigildus rex pro veritate mortuus non fuiſſet. Nam ſicut ſcriptum eſt, *Niſi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit ipſum ſolum manet, ſi autem mortuum fuerit, multum fructũ affert.* Hoc fieri videmus in membris, quod factũ ſcimus in capite. In VVisigotthorum etenim gente, vnus mortuus eſt, vt multi viuerent; & dum vnum granum fideliter cecidit, ad obtinendam fidem, animarum ſeges multa ſurrexit.

Reccharedus Rex ex Arriano fit Catholicus

Ioan. 12.

Alias Lydvvida.

VITA S. LYDVVINAE VIRGINIS ſane admiranda; Ex ea quæ eſt per Frat. Ioannem Brugmanum Franciſcanum. Obiit virgo ſanctiſſima Anno ſalutis milleſimo quadringenteſimo triceſimo tertio, 18. Kaled. Maij. ſub Burgundiæ & Hollandiæ principe Philippo. Necdum compertum, Lyduuinam hanc, licet ſanctiſſimam, Sanctorum Catalogo aſcriptam.

Ioann. Molanus in Natal. & Indic. SS. Belgii & in Annot. Mart. Vſuardi.

FVit in Comitatu Hollandiæ, oppido Schiedam, Petrus quidam Ioannis filius; qui non tam diuitibus, quam honeſtis & religioſis admodum ortus natalibus *14. Aprilis.*

Digitized by Google

Lydvvina patria & parentes.

vxorem habebat Petronillam; fœminam cum alijs virtutibus, tum pietatis inprimis ſtudio inſignem; ex qua, præter proles maſculas octo, puellam vnicam ſuſcepit; cum alijs multis & animi & corporis dotibus, tum vero eximia forma ac pulchritudine præditam; cui per regenerationis lauacrum Lydvvinæ nomen impoſitum fuit. Hæc ab ipſis cunabulis, varijs corporeis exercita doloribus, ad perfectionis, totiusque quoddam ſanctitatis culmen à Domino prouecta eſt. Sic enim diuina prouidentia ſtatuiſſe videtur, vt neminem ad inſignem ſanctimoniç gloriam, niſi permagnos labores & ardua certamina peruenire velit. Cum virgo ſeptimum ætatis annum attigiſſet, cœpit, puellarum conſortio poſthabito mentem pariter & corpus DEO conſecrare; prorſus vt ditiſſimorum etiam hominum coniugia, qui eam propter formæ integritatem & raram prudentiam, vxorem expetebant, conſtanter repulerit, atq; in caſtitatis propoſito perſeuerauerit, Cūq; non deeſſent, qui importunis poſtulationibus, & ingenti auri pondere eam expugnare tentarent, illa contra, ne precioſum virginitatis ſuæ theſaurum amitteret, pugnabat, eamque gemebundis precibus, inter varia certamina, corporis deformitatem à Domino impetrauit, vt à cunctis, qui eam antea incredibili amore proſequuti fuerant, & caſto virginitatis propoſito inſidias ſtruxerant; tunc aſpernarentur, ac contemptu quouis dignam iudicarent.

Infantula varijs corporeis affligitur doloribus.

Recuſat nuptias, etiā diuitū procorum.

Impetrat à Domino deformitatē corporis, vt à procis liberaretur.

Annos igitur nata plus minus quindecim, accidit vt hyberno quodam tempore, cum flumina glacie concreta, iucundiſſimam inambulandi in ea facultatem hominibus præberent, à ſodalibus virginibus inuitata, quamuis ægre admodum, animi cauſa ſe ſociam adiungeret. Ibi vero cum puellas ſurſum deorſum, vt moris eſt apud Batauos, curſitantes ſpectaret, contigit, vt puellarum vna rapido curſu incitata, caſu in eā impingens, ipsā in glaciei fragmēta diriſſime proſterneret; tā miſerabili lapſu, vt coſta vna corporis frangeretur. Tū ilico iocus omnis in lacrymas conuerſus, clamores mul-

Horrendo caſu grauiſſime læditur.

multorum cum miſerabili eiulatu excitauit; & quam iucundis animis eo adduxerant, puellæ, eam ſuis humeris cognati, deſperata corporis ſalute, domum reportare coguntur. Fuit continuo, ægra valde ad doloris ſui lectulum delata, è quo, Domino ſic volente, nunquam incolumis ſurrexit. Medici & chirurgi præſtantiſſimi quique vndique accerſebantur; ſed dolor virginis omnem eorum artem ac induſtriam vincebat; adeo vt exiguis parentum facultatibus abſumptis, omnis ſalutis ſpes præciſa eſſet. Omni ergo medicorum ſolatio destituta virgo, ſola ſpe opis diuinæ nitens, huc atque illuc ſine vlla ſe requie verſabat; prorſus vt omnis ei locus anguſtus eſſet, nimiaque doloris vis animum prope abſorberet. Videre erat certe non ſine lachrymis, miſellam adoleſcentulam membrorum omnium officio orbatam, genibus manibusque, monſtri cuiuſdam inſtar humi reptantem; & nunc trunco, nunc ſcabello per domus angulos ſe promouentem. Faſtidioſus ſtomachus ſalubres cibos ac potus reſpuens, ſæpe ex lebetibus tepidam, quandoque è canalibus putentem aquam expetens hauriebat. Stomacho vacuo aut exiguus aut pene nullus ei ſomnus erat. Vnicum ei ſolatium, per ſingulas noctes lachrymis rigare ſtratum ſuum, & cum percuſſo Iob ab omnibus derelicta, Deo gratias agere. Qua vero ſpiritus amaritudine, quantis corporis cruciamentis, quanta vtriuſque hominis deiectione tres primos annos exegerit, ſoli Deo notum eſt, & quibus hoc ei placuit reuelare.

Nulla arte poteſt curari.

Miſerandũ in modum perpetuo cruciatur.

Erat ei diriſſimum apoſtema, quod noxium humorem per omnia corporis membra diffundebat; adeo vt marcidis inteſtinis, vermes horridiſſimi, inaudito quodam modo, è profundo corpore emergerent, corroſiſque viſceribus tribus in locis ventrem eius dirumperent. Ne autem vitalia membra ſuo more exederent, malagmate quodam ex adipe frumenti, melle optimo & pinguedine caponis confecto, & ad foramina illa appoſito, elicebantur.

A vermibus horrendis.

Membra omnia, dempto capite & brachio ſiniſtro

tanta erant debilitate deiecta, vt ea mouere non poſſet Ignis quem ſacrum vocant, dexterum brachium ad ipſa vſque oſſa depaſtus erat. Scapula putredine abſumpta, faſcijsque colligata vix corpori adhærebat. Caput dolorum aculeis & malleolis compungebatur; frontem fiſſura longa, lata atque flexuoſa deformabat. Mentũ quoque ad labrum vſque fiſſura diuiſum, & concreto ſanguine tumidum, oris officium impediebat. Oculus alter penitus cæcatus, alter lumen naturale, ſine ſanguinis effuſione, nouoque cruciatu ferre non poterat. Dentium dolor, eam ad inſaniam prope adigebat. Guttur non raro angina, alijque morbi anonymi infeſtabant, vt nonnunquam ne corpus quidem Dominicum deglutire poſſet, Tantus manabat ab ore ſanguis naribus, auribus & oculis, vt horrorem afferret aſpectantibus, & pijs, lachrymarum riuulos exprimeret. Vomebat ſæpiſſime tanta copia aquam rubram, vt plerumque menſe vno capacitatem vaſis, quod à duobus hominibus portaretur, excederet. Curioſis autem admirantibus, vnde tantus in ipſa nihil alimoniæ ſumente exiſteret humor, reſpondebat: Dicite, viri ſapientes, vnde vitis tantus liquor, quæ hyeme prorſus arida videtur? Pulmonis quoque & hepatis particulas reiiciebat; vbera ineffabilibus puſtulis, & ſanie interdũ fluentibus, torquebantur. Calculus columbini oui inſtar tanta vi eam exagitabat, vt omni ſenſu frequenter deſtituta iaceret. Magna inteſtinorum pars, è corpore diu ante oculos eius pendula eminebat. Nulla eſt febris, quam non aſſiduo infeſtiſſimam patiebatur. Et ne ſingulis immorer, non vllum in corpore membrum, quod inuaditis non eſſet doloribus obnoxium. Et quidem hic tantus morborum cumulus, annis octo admodum & triginta eam oppreſſit, neque vllum omnino ab horrendis cruciatibus reſpirandi tempus vel locũ conceſſit. Iacebat virgo ad ſupremum vitæ diem in lectulo ſupina, vt aliquam ex cœli aſpectu conſolationem hauriret, Et primis quidem annis quatuor afflictionis ſuæ, ſecundum exteriorem hominem patiebatur inuita, tæde-

Nullum membrum virgo mouere poteſt.

Vomitus mirabiles.

Calculi dolores.

Nullũ mẽbrum, dolorũ expers. aſſiduis. 38. annis.

Primis quatuor annis, inuita paſſa eſt.

ta, tędebatque cæli etiam conuexa tueri. Lachrymantem aſſiduo parentes vetuli, conſolari nitebantur; cognati quoq; & adoleſcētulæ verbis ſuauiſſimis pondus tātæ calamitatis ſubleuare volebant, ſed omnes illi conſolatores oneroſi; ſolus ille qui percuſſerat, doloris acerbitati mederi debuit.

Erat ijs temporibus, venerabilis quidā Chriſti Sacerdos Ioannes Pot; is tanquam à Deo miſſus conſolaturus eam aduenit; hortarique cœpit, vt ſe totam ad Chriſti labores, & acerbiſſimū ſupplicij genus ſponte pro nobis ſuſceptum meditandum componeret. Promiſit illa ſe facturam, ſed cum inſipidum ad huc manna deguſtare vellet, protinus dolorum acerbitate victa redijt ad lamenta & querimonias; nec ſinebant immodici corporis & animi cruciatus, aliquid de Domino Ieſu placide cogitare, Veruntamen vir Dei Ioannes, cū cerneret promptam eius animi voluntatem, ad perſeuerantiam eam inſtanter hortatus eſt. Suadebat, vt contemptis ſodalium ineptis gaudijs, & oblectamētis breui perituris, reuocaret ad memoriam quę & quanta paſſi eſſent Chriſti martyres; quam multis iocis, diuitijs & voluptatibus ſponte ſua caruiſſent, ſolo Chriſto contenti apud quem nunc ſummis opibus, honoribus gaudijs & delicijs, ſine fine perfruantur. Sed quia nihil, inquit, tuis ipſa viribus, poteris, Chriſtum pro te vulneribus conciſum intuere: aſpice in cruce pendentem: clauis confixum & extremis dedecoris ac ignominiæ maculis affectum. Nil dubita, quin ex aſſiduo illius aſpectu, refectione tandem ſuauiſſima perfrueris His auditis, virgo ſacra vires animumque reſumpſit, totoque intellectu & affectu torrentem paſſionis Chriſti ſitire cæpit. Porro Chriſti Sacerdos tertio iam accedens viuifica Chriſti myſteria ſecum detulit, tradiditque virgini & ait, Hactenus ego te ad cōmemorandam Chriſti paſſionem incitare conatus ſum; iam vero ille tibi loquetur. Quod ſi te conſtanter fortiterque illi ſubieceris, erit merces tua magna nimis. Vix hæc effatus erat, cum ſtatim virgo in tantam vim lachrymarum protu-

Ioannes Pot Sacerdos.

Optime eā inſtituit Ioannes Pot.

Mire compungitur accepta Euchariſtia. pit, vt diebus quindecim vix eam ſiſtere potuerit. Tum vero amaror omnis in dulcedinem conuerſus, creſcēte morbo, ſpiritum confimabat prorſus vt nihil niſi ſolus Ieſus & hic crucifixus, ſaperet Itaq; paſſione Domini in ſeptem articulos redacta, nullam temporis partem, ſine eius commentatione vacuam tranſire permiſit. *Paſſionem Chriſti aſſiduo commemorat.* quæ res, tam ardenti amore Chriſti animum eius inflammauit, vt ſuis in calamitatibus, Chriſtum vbique præſentem contemplaretur, eumque obnixe rogaret, vt multiplicatis doloribus vehementius eam affligere dignaretur, Per id tempus, cum peſtilens quædam contagio regionem inuaſiſſet, illa tanquam ſedula mater, iratum patrem & reos filios mediam ſeſe ter ponebat: *Eius inſignis charitas erga proximum.* ſupplicibus à Deo precibus contendens, vt cæleſtes iras multis populi ſceleribus debitas, in ſuum caput conuerteret, Mox igitur, bino percuſſa vlcere, immenſas Deo gratias egit: rogauitque, vt tertium ad ſacroſanctæ Trinitatis honorem addere dignaretur.

Margareta, Comitiſſa Hollandiæ, eam inuiſit. Interea fama admirandæ patientiæ eius, quæ celebri ſermone vbique vulgabatur, peruenit ad aures Margaretæ, Hollandiæ Comitiſſæ, quæ accito medico ſuo ad eam properauit, videns que tugurium, paupertatem, dolores & cruciatus, totis viſceribus commouetur: capiebatque illam medici ſui induſtria, ab immenſis cruciatibus ſubleuare: ſed fruſtra omnis ars humana in eius curatione deſudebat, Medicus enim cui Godefridus nomen erat; accedens. marcida è corpore inteſtina extrahebat, ſaniora reſeruabat: ſed cum erumpentem magno impetu ingentem vermium numerum cerneret, ſoli Deo curam eius committendam eſſe dixit: *Hæc impoſſibilia ſunt apud homines, ſed poſſibilia apud Deum.* ſicque re infecta diſceſſit. Hoc autem admiratione dignum eſt, quod ſacra virgo triginta & amplius annis, vix tantum panis comediſſe fertur, quantum viro ſano ad vitam triduo ſuſtentandam ſufficeret. Quod ſi buccellam panis, cum modico lactis aut ceruiſiæ liquore deglutire vellet. fiebat id non ſine maxima difficultate, ac magno dolore. Somni quoque ſimiliter expers fuit

adeo

Digitized by Google

adeo vt toto infirmitatis ſuæ tempore, vix trium noctium tempus quieti dare potuerit. Confluebant interim multi ad eam: alij pietate. alij curioſitate ac maleuolentia ducti: cumque in obſcuro eam tuguriolo decumbentem cernerent, procacibus verbis, voracem, merobibulam ac dæmoniacam eſſe affirmabant: & in humuli tugurio, vt olim Iob in ſterquilinio ſedentem, ſubſannabant, eaque miſeria, propter impietatem in Deum, digniſſimam eſſe clamitabant.

Quanta maleuolentia hominum quorundam.

Defuncta vero matre, virgo ſancta, quamuis cum ipſa paupertate rerum omnium indiga certaret, commiſſam tamen ſibi à matre ſubſtantiolam diſtraxit: diſtractamque pauperibus erogauit: nihilque ſibi in vita præter Ieſum Chriſtum reſeruauit. Videre tum licebat virginem pauperculam, nuditate & frigore confectam: ita vt obrigeſcentibus extremis corporis partibus, mortem ipſam in labijs portaret: quæ millies eam abſumpſiſſet, niſi dominus inter tot mortes mortuam conſeruaſſet. Poſt has vero ærumnas, accreſcebant virgini nouæ moleſtiæ ex patre viduo, grandæuo, & viribus corporis deſtituto: vtpote quem paupertas premeret, & ætas, labore victum comparare, non ſineret. Hæc cum in acerbiſſimis corporis doloribus virginem vehementer affligerent, tum non raro Dominus cæleſti etiam conſolatione ſubtracta, eam plane derelinquere videbatur: prorſus vt ea nihil in terris calamitoſius eſſet. Sed pia virgo, quamuis diuino pariter & humano ſolatio deſtituta, fiduciam tamen in Deum non abijciebat, ſed iaculo amoris Chriſti confixa, ad angelum ſui cuſtodem ſe conuertebat: illum haud aliter quam præſentem alloquens, multiſque ſermonibus ad eum inſtitutis, & temporis tædium & dolorum vehementiam ſubleuabat.

Omnem ſubſtantiā matre mortua erogat pauperib'.

Vt ſe geſſerit diuinis conſolationibus deſtituta.

Proinde inſignis illa eius, in DEVM fiducia nequaquam fructu carebat ſuo: nam poſt multas animi anguſtias, poſt intolerabiles corporis dolores, poſt gemitus & lachrymas, angelico fruebatur aſpectu, fruebatur colloquio & obſequijs, adeo vt dolorū omniū quaſi oblita

Poſt maximas anguſtias, angelica fruitur viſitatione.

oblita, inter ipſa corporis cruciamenta exultaret, & quaſi corporeis vinculis ſoluta, terrenas res deſpiceret. Dicam paucis, quantam virgo ſancta ex angelorum præſentia delectationem hauſerat.

Erat vidua quædam venerabilis, quæ importunis precibus ab ea poſtulabat, vt ſibi angelum eius videndi copiam à Domino impetraret. Annuit virgo ſacra, monuitque viduam, vt clauſo oſtio ſecum in precibus perſiſteret. Et ecce adeſt angelus, incredibili pulchritudinis ſplendore coruſcans, adeo vt ex eius conſpectu ineffabili gaudio perfuſa vidua, proſus in amorem pulchritudinis illius abſorpta eſſet. Cumque angelus rogatu Lydvvinæ oculorum obtutum in eam defigeret, animus viduæ tam vehementi amoris flamma exarſit, vt cibi potuſque penitus oblita, à lachrymis, præ nimio gaudio ſibi temperare non poſſet. Cogitet hic lector, quid ſit ipſe fons vitæ, electis ſuis in patria, ſi tantum delectat aſpectus eorum, qui ei miniſtrant.

Angelus eius elegãtiſſima forma apparet.

Cum autem ſic Christi famula, tanquam aurum in fornace probaretur, flante Auſtro, perinde vt hortus irriguus, virtutum flores germinare non deſtitit; alijs quoque optima de ſe proponens exempla. In extremis anguſtis, nihil aliud habebat in ore, quam O bone Ieſu miſerere mei. Grauiſſimum paupertatis onus, non modo forti, ſed hilari etiam animo tulit; adeo vt quibuſdam fœminis, quæ probe eius penuriam nôrant, eam reprehendentibus reſponderit; Satis abundat, qui eo, quod habet, contentus eſt. Etſi autem mihi cum hominibus communes non ſunt diuitiæ & delitiæ, ſunt tamen cum multis communes paupertas & miſeria; quibus ego abundans, Deo gratias ago & conquieſco.

Patientia eius & fortitudo, in cruciatibus.

Memorabilis eius ſententia.

Ipſa, quamuis nulla corporis alimonia indigeret, oblatas tamen eleemoſynas admittebat, vt eas tanquam pia mater pauperibus erogaret. Sibiipſi parciſſima, pupillis & viduis mira liberalitate ſuccurrebat; neque vlli vnquam, quamdiu te-

Benignitas eius in pauperes.

run-

tuncius ſupereſſet, opem negabat. Si largiri nil poſſet, condolentem præbebat animum, blandoque è pio corde deprompto ſermone, aliorum miſeriam ſubleuabat. Pauperes, tanquam cæleſtis regni principes futuros, venerabatur; eorumque nomina & habitacula, quamuis in tenebris iaceret diſtincte nouerat; quibus cibos interdum coctos, crudos interdum per fideles miniſtros ſuppeditabat. cum autem tanto pauperibus benefaciendi ſtudio arderet, tum viciſſim Chriſtus Dominus, quam ſibi hæc virginis voluntas accepta eſſet, ſtupendis ſæpe miraculis declarauit.

Præclaro miraculo declarat Dominus, quã ſibi ſit gratũ benefaciendi ſtudium.

Ex liberali cuiuſdam deuotione, cum ei quarta pars vaccæ, cum vicinis, ad alendos pauperes, diuidendæ ceſſiſſet, & illa coctas carnes, certis familijs numero admodum triginta diſtribui iuſſiſſet, inuentum eſt poſtea, nihil penitus ex olla diminutum eſſe. Familia igitur ſtupente, & rei nouitatem admirante, quid, inquit Lydvvina, miramini? An neſcitis à Domino dictum; Date & dabitur? Huic ſane miraculo derogari non poteſt; cum & domeſtici, & aduentantes peregrini, ijſdem carnibus poſtea refecti ſint, & omnes admiratione permoti, manu Domini adeſſe faterentur, quæ olim viduæ farinulam conſeruarat. Eadem Domini virtute & bonitate factum eſt, vt cum feminæ cuidam caduco morbo laboranti, miſericordia mota, vinum ſuum quo arentia labia refocillabat benigne dediſſet, vaſculum mox vino optimo redundaret. Cum frater eius Gulielmus, multo ære alieno obſtrictus, è viuis exceſſiſſet, filioſque in extremam calamitatem conieciſſet, virgo ſancta illorum miſerta, corraſis vndique pecunijs, Nicolao cognato ſuo in mandatis dedit, vt promptis è crumena, in quam nummos omnes condiderat, pecunijs, creditoribus ſatisfaceret. Fecit ille, vt iuſſus erat; cumque omnibus factum eſſet ſatis, eadem pecunæ ſumma ſalua & integra in ipſa crumena inuenta eſt; quia propter eam Domini Ieſu crumenam deinceps appellari voluit Et quidem hoc certo certius conſtat, cum octo

1. Reg. 17.

Item alio.

Item alio.

Digitized by Google

libras in eam miſiſſet, quod pluſquam quadraginta, præter eas quibus fratris æs alienum diſſoluerat, ex ea pauperibus elargita ſit.

Suſcepit et iam curã animarũ.

Cum autem tanto ſtudio ac diligẽtia inediam & paupertatem à miſeris profligaret, tum diligentiori cura animarum languores curandos ſuſcipiebat. Quamuis enim literarum ignara eſſet, tamen ex codice vitæ crucifixi Ieſu, mirabili auiditate, ſedula diſcipula haurire ſtudebat, quod alijs effunderet. Confluebant ad eam omni ex parte multi, varijs tentationibus & auguſtijs afflicti, diuerſiſque & animi & corporis doloribus oppreſſi; à quorum corporibus Chriſti virtute ægritudines pellebat, & animas peccatorum pondere grauatas ignitis ſermonibus recreabat. Periculis animarum, vt ſæpius probatum eſt, plus cruciabatur ſancta virgo, quam ſui corporis doloribus. Cum Moyſe deprecari Dominum ſolatio erat ei; ferre cruciatus lucrum putabat; mortificari quotidie, ſpiritalis erat animæ illius reſpiratio.

Hominem deſperantẽ liberat à diaboli machinis, ſed modo admirando potius quã imitando,

Erat Schiedami vir quidam prædiues, qui deſperatione vexatus, ſeipſum ſuſpendio necare tentabat. Cumque hoc ſuo expoſuiſſet confeſſario, neque is hominem ab eo furore ſanare poſſet, adijt virginem, eique hominis illius periculum expoſuit, Reſpodit virgo; Satanæ hoc eſſe artificium; quare nihil fieri poſſe prudentius, quam dæmonem ſuis ipſius laqueis captum irretire. Hortatur igitur confeſſarium, vt homini illi ab omni peccatorum labe per ſalutarem confeſſionem prius purgato, hoc ipſum pro ſatisfactione iniungat, ad quod eum teterrimus Satan inſtigabat. Sciebat enim virgo, dæmonem, odio Dei & ſacramentorum, non permiſſurum, vt pœnitentis obediẽtia fieret, quod ipſe, ſerpentina malitia ſuadebat. Sacerdos autem quamuis ab eo conſilio vehementer abhorreret, cum tamen virginis prudentiam ac ſanctitatem multis indicijs perſpectam haberet, & miſerum hominem, præ tentationis importunitate labe confectum cerneret, iniungit illi per ſanctam obedientiam ſuſpendij pœni-

tenti-

tentiam. Lætatur ille tali pœnitentia, feſtinansque ad laqueum trabi appenſum, deſilit ex loco quem aſcenderat. Mira res. Accurrunt ilico dæmones, hominemque, rupta reſti collo eius implicata, magno cum impetu inter parietem & ciſtam quandam deijciunt, ibidemque corpore & animo tremebundum relinquunt. O fœminam admirandam, diuino haud dubium lumine illuſtratam, ſuperniqque ſecreti de viro deſperato non inſciam; cuius hoc ſane admirandum potius eſt quam imitandum conſilium.

Vir quidam immanitate ſcelerum efferatus, mortiferoque ſepultus ſomno, nullis monitis vel terroribus ad flagitiorum confeſſionem ſacerdoti faciendam adduci poterat. Tandem aſſiduis adhortationum ſtimulis fatigatus, paratum ſe oſtendit Lydvvinæ ea reuelare vt ea rurſus illa ſacerdoti confiteretur. Lydvvina vero etſi totis ſe viribus opponeret, ille tamen turpia ſane & horrenda flagitia detexit; quæ illa, tanquam propria deflens, conſentiente viro. ſacerdoti confeſſa eſt. Poſtea vir ille ad eam rediens, ſalutarem ſibi ſatiſfactionem imponi voluit: ſpondens ſe, licet grauiſſima libens ſubiturum. Tunc Lydvvina: Peccata tua per puram ac integram confeſſionem expianda ſuſcepi, vnum autem hoc à te peto, vt in molli ſtrato vna nocte ſupinus cubare velis, neque te in alterum latus quouis modo vertas. Accepit ille ſatisfactionem ſubridens, ſeſeq; opportuno tempore delicatulus ille in lecto repoſuit. Sed mox tædio victus, ægre admodum tulit, ſe conſueta vertendi libertate priuatum eſſe; adeo vt ſomnus etiam ab oculis fugeret. Cumq; ſic tædio affectus iaceret, corporisq; ſui incolumitatem, lecti mollitiem, temporis breuitatem, ſcelerum ſuorum immanitatem, æternas gehennæ flammas, aliaque multa cogitaret, & tam exigua moleſtia ſe victum cerneret, acerbiſſime cœpit peccatorum ſuorum fœditatem deplorare, mentisque cæcitatem admirari, ac ingratitudinis ſuæ ſcelus deteſtari. Ego enim, dicebatq; hic incolumis molliter & delicate iacens, vehementer diſcrucior

Item viri valde flagitioſum.

quod

Hoc miraculum ſane eximiũ eſt.

quod breuiſſimo hoc temporis ſpatio, libertate corporis quo liber vertendi, frui non poſſum: Et Lydvvinæ corpus tot Domini flagellis attritum, & putredine abſumptum, tam multis annis in vili habitaculo, & duro ſtrato libens pro Chriſto patitur. Hæc conſideratio protinus virum illum, in alterum mutauit, vt nulla ei deinceps ſatisfactio, pro peccatorum venia grauis videretur.

Flagrat amore pereũtium animarum.

Flagrabat adeo virgo ſacra animarum ſalute, vt neminem vnquam aduentantium, quamuis immenſis corporis & animi doloribus premeretur, repulerit; cumque domeſtici eius concurrentium multitudinem excludere vellent, Lydvvina facibus amoris inflammata exclamabat; Quid agitis ſorores meæ, quid agitis; Itane lucrari non debemus Chriſto animas, quas ſatan deuorare cupit? Veniant ad me pauperes omnes, veniant deſolati, & quotquot amaro ſunt animo; longe enim maiora pro ijs perpeſſus eſt Dominus meus Ieſus Chriſtus; necdum eo perueni, quo ille, qui ait; *Optabam anathema fieri pro fratribus meis.* Dominici corporis ſacramentum, tam ardenti ſumebat deſiderio, vt vel vno die illo carere coacta, anni ſpatium, breue illud tempus exiſtimaret.

Rom. 9.

Venerabile ſacramentum quam ardenter ſumpſerit.

Orat nocte ac die pro ſalute animarum.

Igitur Lydvvna tota flammis charitatis incenſa, non deſtitit die noctuque pro animarum ſalute cruentos lachrimarum imbres profundere; eo magis, quo certius, per ſpiritum, horrendas damnatorum pœnas apud inferos, cognouerat. Frequenter, angelo duce, ad loca purgatorij perducta, vidit immanes cruciatus eorum, qui magna familiaritate in vita ei coniuncti fuerant. Inter quos ſacerdotem quendam (vt alios inter plurimos ſilentio prætercam) qui cum tota vita carnis illecebris deditus, corruptos ſtatuiſſet corrigere mores, morte præuentus, etſi valde contritus, ſine vlla tamen ſatisfactione è carne migrauerat; pro quo Lydvvina cum aſſiduis precibus Deum exoraret, rapta in ſpiritu ad expiationis regionem, audiuit è puteo abyſſi, vocem ſane lugubrem, cognouitque ex angelo ſuo, ſacerdotem

Vidit ſacerdotẽ quendam in pœnis purgatorij.

dotem

dotem illum decem iam annis ibidem detineri. Cumque ex ea quæreret, velletne pro eius abſolutione aliquam ſubire pœnam, reſpondit illa, ſe id animo velle libentiſſimo. Tum angelus voraginem quandam valde horribilem oſtendit multorum torrentium inſtar, magno impetu reboantem, quam tranſmittere eam oportere dicebat, ſi vellet afflictiſſimæ ſacerdotis animæ ſubuenire. Nec renuit illa, ardentiſſimis charitatis flammis incenſa, quanquam ingenti tremore concuſſa; ſed angelo hortante, & diuina virtute eam confirmante, tumultuantes illas vndas ingreditur, ac ſummo cum labore eas ſuperans, victrix tandem quod optauerat. obtinuit; viditque repente ſacerdotis illius animam niue candidiorem è pœnis euolantem, & cum iubilo ad cælos abeuntem? Et ne quis hæc aliaque, quę innumera ſunt, vana eſſe exiſtiment, conſtat certe Lydvvinam, cum diu oppreſſis ſenſibus in huiuſmodi raptibus iacuiſſet, ad ſe reuerſam, multo ſudore perfuſam, animo ita conſternatam fuiſſe, vt nemo circumſtantium ambigeret, eam ſpiritu valde fatigatam alicunde reuertiſſe.

Sacerdotis animam è pœnis liberat.

Sæpius etiam noctibus rapiebatur (in corpore an extra corpus incertum) ad loca illa, in quibus Chriſtus noſtræ ſalutis redemptionem operatus eſt; è quibus, multis interdum liuoribus contuſa, & vulneribus conciſa redibat, cum tamen ſpiritus eius incredibili gaudio perfuſus exultaret. Hæc autem vulnera angelus ei ideo inflicta eſſe dicebat, ne quid ambigeret ſe ſacris in locis fuiſſe. Sed & homines fide digniſſimi, hoc in ea poſt crebros raptus obſeruarunt, quod haud ſecus redoleret, quam ſi precioſiſſimis vnguentis delibuta fuiſſet. Spiritus enim cæleſti dulcedine plenus redundabat, prorſus, vt inſtar vaſis muſto exuberantis, totum tugurium, impetu quodam ſpiritus efflando compleret, pręſenteſque omnes, diuina quadam virtute, mirifice exhilararet. Multi ſæpe, cum nares, oraque ſua pectori eius admouerent, vt pro voto, ſpiritus eius, & ſuauiſſimi odoris reliquias haurirent, mirabantur, quo-

Sæpe ducitur ad loca terræ ſancta.

Conſolationes ſpiritus in corpus eius redundarunt.

quomodo tantarum redundantiam deliciarum ferre poſſet; quibus illa reſpondebat; Quam bonum mihi, vt minus ſapiens loquor, quod in infirmitatibus meis humiliat me Dominus; nam ſine illis, pondus conſolationem eius nequaquam ferre poſſem. Itaque cum abundo conſolationib. diſco poſtea in corpore miſerabili, incredibiles perferre cruciatus. Bona eſt conſolatio, quam non tumor inflat, ſed timor conſolidat.

Præclara ſententia.

Fuit ei ſumma quædam cum angelo cuſtode familiaritas; adeo vt vel ſolo hoc ſolatio, facile omnes mundi huius conſolationes reſpueret. Die quodam ſolenni, diuinis intenta meditationibus, aſſidentem ſibi cum alijs nonnullis confeſſarium, modeſtis admodum verbis rogauit, vt ſoli trium horarum ſpatium concedere non grauarentur. Abeunt confeſtim omnes; ſed confeſſarius, qui angelum aduenturum credebat, vt diu deſiderata eius viſione frui poſſet, clam ſe in virginis cubiculo abdidit. Ecce autem paulo poſt aduentans angelus, blando quidem vultu eam reſpexit, ſed propius, vt ſolebat, accedere recuſabat. Tum virgo ex hominum familiaritate aliquam ſe peccati contagionem contraxiſſe exiſtimans; vim lachrymarum profudit. Angelo autem eam conſolante, & non eius, ſed illius qui ibidem deliteſceret culpam eſſe dicente, acrius flere cœpit. Quare timore pariter & pudore ſuffuſus ſacerdos, ilico ſe inde recepit; virgo vero Lydvvina immenſo lumine circumfuſa, primo in ſpiritu ad loca pœnarum, inde ad contemplandos cælicolas, deducente eam angelo, rapta eſt. Et ne quis hæc in dubium vocare audeat, conſtat certe, cum hoc modo ſpiritus à corporis conſuetudine auelleretur, quod omnem ſentiendi vim non modo amiſerit, ſed mortuę ſimilis multo tempore iacuerit; prorſus vt quodam brumali frigore, relictis per imprudentiam, ad eius lectulum prunis, latus virginis, ad ipſa vſque oſſa, ſine vllo doloris ipſius ſenſu, igne abſumptum fuerit.

Familiaritas eius cũ angelo.

Raptus ei⁹ mirabilis.

Non ſentit præ mentis exceſſu, vim ignis, corpus eius deuaſtãtis.

Mira etiam in ea fuit prophetiæ gratia; ita vt & arcana cordium eam non laterent, & abſentia haud ſecus ac præ-

Digitized by Google

ac præſentia clariſſime intueretur. Magnum quandoque nauium apparatum mercatores in Orientem nauigaturi fecerant In ijs nauclerus quidam virgini familiaris, die feſto cum alijs profecturus, virginis ſe precibus commendauerat. At virgo futurorũ præſcia hortatur eum, vt die ab alijs præſtituto, mari ſe committere non præſumeret. Si faceret, accepti conſilij haudquaquam pœniturum. Nauclerus, licet inuitus, conſilio acquieuit, alijsq; gratulabundis è portu ſoluentibus, ille triſtis domum redijt; conuicijs pariter ac pudore affectus. Sed accidit, vt claſſis illa paulo poſt in piratas incideret; à quibus partim cæſa, partim demerſa fuit; nautis & militibus in captiuitatem abductis. Nauclerus vero, qui ſaluberimo virginis conſilio paruerat, proſpeta vſus nauigatione, mercibus onuſtus & opibus auctus domum redijt.

Donum habuit prophetiæ.

Nauclerũ ſeruat ab imminentibus periculis.

Iuenis quidam Coloniæ Agrippinæ natus, Gerardus nomine, cũ varia de certo aliquo vitæ genere eligẽdo cũ animo ſuo conſilia agitaret, & deſiderio ſolitariæ vitæ vehementer inflammatus, Ægyptum cogitaret, ne temerario auſu in apertum corporis & animæ diſcrimen ſe conijcere videretur, ſtatuit ante omnia Lydvvinæ exquirere conſilium. Illa vero, vt hominem ad ſe venientem conſpicata eſt, tanquam commilitonis ſui exhilarata præſentia, futurorumque optime conſcia, hortata eſt eum ad ſpiritale certamen in vaſta Ægypti ſolitudine ſubeundum; nec dubitaret quidquam de ope diuina; vtpote qui cæleſti manna, poſt tertium ab ingreſſu diem, ad finem vitæ vſque, foret alendus. His virginis monitis, Gerardus ille ad ardua quæque pro Chriſti amore aggredienda alacrior factus, in Ægyptum profectus eſt; vbi in arbore domicilio conſtituto, multum in vera pietate profecit, & cæleſti alimonia ſuſtentatus, Angelicis meruit colloquijs perfrui. Fuit autem corpore ita obeſo, vt colli eius pinguedo, in veſtis oram extrinſecus ſe diffunderet; cum tamen omnis alimenti corporei expers, cæleſti, vt olim filij Iſrael, cibo vitam ibi-

Gerardus Colonienſis, ſolitarius ſanctus.

Nutritur manna.

Gerardus quando mortuus.

ibidem ſuſtentaret. Abijt vero è vita, anno ſalutis milleſimo quadringenteſimo viceſimo ſexto: cuius ſpiritũ Angelorum miniſterio ad cælos abeuntem vidit Lydvvina.

Porro virgo ſacra, cum iam viceſimum octauum in ſua infirmitate annum ageret, atque incredibili ſpiritũ feruore ad martyrij palmam aſpiraret, accidit vt milites quidam Ducis Burgundiæ Philippi (qui illo tunc tempore apud Hollandos inaugurabatur) facta aduerſus Chriſti ancillam conſpiratione furibundi in illam irruerent, turpiſſimaq; conuicia iactantes, detractis corpuſculo operimẽtis indignis modis contrectarent, indeque pauci vulnera eius vulneribus cumularent. Inde vero tam quam præclaro patrato facinore recedentes, multis calumnijs ac mendacijs, eam apud omnes traducunt, beſtiam, voracem, ac proſtibulum appellantes, quæ ficta pietatis ſpecie, per ſummum ſcelus, ſanctitatis opinionem apud rudes homines, captare non vereretur. Hic rumor ſceleratis eorum ſermonibus longe lateque diuulgatus, ipſum Burgundię Ducem permouit, vt ſtrenuos quoſdam non minus, quam honeſtos milites mitteret, qui Lydvvinæ vitam diligenti ſcrutinio excuterent, vt ſi eam ab illa ſanctitatis opinione alienum inuenirent, dignum de ea ſupplicium ſumerent. Illi igitur numero ſex, virginis domum ingreſſi, omnia perſcrutari cœperunt: amotiſque cognatis & familiaribus, diebus admodum nouem, totidemque noctibus cuſtodes perſeuerarunt; ſed aliud nihil in virgine deprehendere potuerunt, quam quod cibi omnis potuſque expers, ſuauiſſimis in Deum contemplationibus raperetur.

Militum quorundã improbum facinus, in ſacram virginem.

Ad nouem dies, curioſiſſime à militibus obſeruatur Lydvvina.

Hinc igitur omni ſuſpicione falſæ ſanctitatis amota, virgo ab ipſo Duce alijſque omnibus maiore in honore ac celebritate haberi cœpta; adeo vt venerabundi ad eam vndique multi concurrerent, atque in rebus dubijs conſilium, & afflictis opem flagitarent.

Dephrædi tur innocẽs.

Cum autem iam tempus adeſſe intelligeret, quo mortalitatis ergaſtulo ſoluenda, laborum ſuorum à

Domi-

Domino præmium, iuſtitiæque coronam perciperet, acceſſitis ad ſe domeſticis, multis cum lacrymis ab omnibus erratorum ſuorum veniam poſtulauit. Fertur tunc ex corpuſculo eius tanta odoris manaſſe fragrantiam, vt omnes quaſi torrente quodam voluptatis potati, ſe continere non poſſent, quin ei gratularentur. Impreſſerat iam ante eidem luculenter Chriſtus Dominus quinque vulnerum ſuorum ſigna; quæ quidem illa modis omnibus, ſed fruſtrà, celata cupiebat. Cæterum acerrimis nouorum, vti petierat, dolorum ſtimulis, à vertice vſque ad pedes erat oppreſſa & afflicta, exitum ſuũ cæleſti ſponſo fideliter commendabat; à quo diuina viſitatione conſolata, & ſacro oleo delibuta, tertio demũ Paſchatis die, amore pariter & dolore abſorpta, puriſſimum in manus eius ſpiritum efflauit. Eius vero beatam animam, virginis Confeſſarius in ſpecie candidiſſimæ columbæ in cælum vidit euolantem. Multaque alia, de eius eximia gloria, aliis fuêre oſtenſa. Sacrum porro cadauer, ſtatim ab obitu, mirabile viſu, totum repertum fuit, formoſum, ſolidum & integrum, aſpectuq; omnibus venerabile. Proinde honorificentiſſimè tumulatum in ęde Parochiali S. Ioannis Baptiſtæ. *Moritur virgo ſancta.*

MARTYRIVM SS. MAXIMI ET OLYMpiadis; qui paßi ſunt in Perſide, ciuitate Corduena; Anno Chriſti 254. Decij Imper. 2. Ex præamb. vita S. Laurentij apud V. P. Laur. Sur. *Caſ Baro. Tom. 2. Annal. & in Not. Mar. Rom.*

QVo tempore Chriſtiana pietas in Perſide aduerſus tyrannidem inuicta permanebat, Olympiades & Maximus, viri cum generis nobilitate tum pietate admodum inſignes, Decio Imperatori in ciuitate Corduena oblati ſunt. Qui cum incredibili tunc temporis in Chriſtianum nomen furore incandeſceret, iuſſit eos, præterita vſitata iudicii ratione, fuſtibus cædi. Cumque in tormentis ſine vlla doloris ſignificatione inuicti perſiſterent, ita vehementius inflammatus; Pãdite, inquit, *15 Aprilis* *Maximus & Olympiades Decio oblati.*

Vera diuitiæ Chriſtus. nobis facultates veſtras. Cui protinus Olympiades; Equidem libenter id faciemus; noſtræ enim facultates & aurum & gemmæ Chriſtus eſt. Ad hunc igitur accedito, & veris diuitijs abundabis. Terrenas enim & perituras facultates ignoramus; corpora vero hæc ſolida tibi lanianda tradimus, animas certe prohibere non *Caduntur plumbatis.* poteris, quo minus, ad ſuum creatorem abeant. Decius hæc audiens, multo vehementius fuſtibus & plumbatis cędi eos iuſſit. At martyris magis confortati exclamabant; Fac quod facis, & noli ceſſare; munda quod ſordidum eſt. Decius tanta verborum contumelia, vt putabat, laceſſitus, tradidit eos Vitellio Amiſio vicario ex- *Tradũtur Vitellio Amiſio.* carnificandos; qui furore plenus, iuſſit eorum capita ſecuribus tundi, donec felici agone impollutum Deo ſpiritum traderent. Deinde ſacra corpora canibus de- *Canes corpora defunctorum cuſtodiunt.* uoranda reliquit; ſed canes pio obſequio, Vitellij impietatem damnantes, cuſtodes corporum ſe præbuerunt; adeo vt lugubri etiam mugitu mortem eorum deplorarent. Itaque poſt dies quinque, Chriſtiani quidã nobiles, qui Abdon & Sennes, cognati fuiſſe perhibentur, ea collegerunt; collectaque honorifice in domo ſua ſepelierunt, duodecimo Kalend. Aprilis.

C. Baron. in not. Mar. Ro & tomio. 7. Annal.

VITA S. PATERNI EPISCOPI ABRICENSIS; Ex ea quæ eſt optima fide apud V. P. Laurent. Surium. Numeratur quartus Abricenſis Sedis Epiſcopus. Interfuit autem ſecundo (primo quidem, ordine inuerſo, nuncupato) Concilio Pariſienſi, ſub S. Germano Eccleſiæ Pariſienſis glorioſo Antiſtite celebrato.

Anno inſtauratæ ſalutis 559. temporibus Childeberti Regis Francorum.

16. Aprilis. Patria & parẽtes eius. Beatus Paternus apud Pictauos, Aquitaniæ oppido, [illegible]ti parentibus, & generis nobilitate & publica adminiſtratione conſpicuis ortus, natalium ſplendorem, vitæ & morum claritate vicit; Iulita matre, iam ab annis duobus vidua, illum honeſtiſſime educante.

In

In ipſa vero tenera ætate, cœleſti inſpiratione pelmotus, religioſæ vitæ frenos ſibi ſponte iniecit, in monaſterio Euixionenſi, Dominicæ ſeruitutis iugo, & habitu monaſtico ſuſcepto. Vbi ſane non obſcura de ſe indicia dedit, idoneum ſe fore, cui diuina agente prouidentia, pontificatus functio, & plurimarum rerum adminiſtratio, quandoque demandaretur.

In ipſa adoleſcentia, ad ſublimiora ſanctæ vitæ ſtudia aſpirans, cum non fideret ſibiipſi, propter ætatis teneritudinem, cum Scubilione eiuſdem loci monacho, pro Chriſti amore, relictis parentibus, in pago Conſtantino conſtituit peregrinus degere. Itaque nihil præter Pſalterium ſecum accipientes, eo profecti ſunt. Ambobus vero propter captandam ſolitudinem, inſulam quandã adire cupientibus, vir quidam nobilis atque religioſus eos apud ſe detinuit, donec ciuibus ſuis illorum aduentum indicaret; rogauitq; illos, vt in fanũ Sciſciacũ ſe recipientes, ſuis precibus homines ethniciſſimi erroribus implicatos, à dæmonum cultu reuocarent. Tum vero illi circa montis ſinum, in cauernam quandam ingreſſi ſunt; cumque populus execrabili ductus conſuetudine, in illo fano debaccharetur, ſancti viri, monitis eos & precibus ab eo furore mentiſque inſania reuocare conati ſunt, atque ad vnius veri & ſempiterni Dei Cognitionem adducere. Sed homines impij, ſpretis per ſummam contumeliam ſaluberrimis monitis, ritu ſuo cœptum cultum pertinaciter perſequuntur. At ſancti, tum ſanctæ Crucis ſigno, tum fidei feruore armati, poſthabito præſentiſſimo vitæ ſuæ periculo, vaſa, in quibus miſeri illi pulmenta coquebant, ſuis ſcipionibus euertunt, potumque nefarium effundunt. Ecce autem qui ſanctos viros crudeli internecione delere potuiſſent nutu diuino timore correpti ſubſiſtunt; ac ſtupore perculſi, pedem retrahunt. Sanctis vero ad locũ ſuum abeuntibus, mulier quædã impudica, in illorum ſe contumeliã nudauit; quæ repente membris omnibus contrahitur, totoque anno, vigore corporis tabeſcente, cruciatur; neruiſq; debilitatis, etiam vlcere flagella-

Monaſtica vitam complectitur.

S. paternus cum Scubilione degit in ſpecu.

Illorum zelus & conſtantia.

Mulier impudica punitur diuinitus.

gellatur, donec petita à Sanctis venia, illis Dominum rogantibus, ſanitati reſtituta eſt.

Accidit die quodam, vt non niſi dimidius panis illis ad neceſſariam refectionem ſupereſſet. Aduenente autem peregrino quodam, beatus Paternus, volens ex illo apud Deum ſibi mercedem potius colligere, quam in ventre ſuum recondere eum illi largitus eſt. Interea Scubilio, ſtata edendi hora, eum panis fruſtum requirens nec inueniens, tullit moleſte quod labore defeſſus nihil quo exhauſtas vires reficeret, inueniret. Paternus vero, eum conſolans, hortabatur, vt nihil de Chriſti benignitate dubitaret, qui tempore opportuno famulis ſuis eſcas ſubminiſtraret. Hæc eo dicente, confeſtim adfuit VVitheus, qui ſe primus in illorum diſciplinam tradiderat, cum magna munerum, ciborumque copia; ſicque intra temporis fere punctum, quod indigenti Paternus impartierat, cum grandi fœnore receperunt. Sed cum cibum caperent, aquam, qua ſitim ſedarent, non habebant. Mox igitur in terram proſtrati, ſupplices Chriſto, qui eſt fons vitæ indeficiens, preces offerunt, vt ipſe famulis ſuis aquam largiretur in deſerto, qui populo Iſraelitico, olim è petra, largiſſimas produxit vndas, in ſolitudine. Audiuit auris propinqua clementiſſimi Saluatoris, preces ſeruorum ſuorum, tangenteque Paterno humum baculo fons erupit, crederes te videre Moyſem virga percutientem petram.

Benignitas eius in pauperes.

Exodi. 17.

Fontẽ precibus impetrant.

Num. 20.

Ejus rei fama crebreſcente, vir venerabilis Generoſus, Abbas eorum, poſt triennij ſpatia, abijt ad requirendos monachos ſuos, tam bene fugitiuos, quippe qui ad Chriſtũ aufugerant. Vbi autẽ ad illos peruenit, didicit Paternum arduum ſane vitæ inſtitutum ſequi; præter panem & aquam, vel olera ſale conſperſa, nihil alimentorum admittere, & non fœminarum duntaxat, ſed virorum etiam aſpectus declinare, vt ab hominum conſuetudine remotus, ſollicite opperiretur viſitationes angelicas, tantoque plus proficeret in rerum diuinarum contemplatione, quanto minus haberet ex hominibus ſolatij. Tum præterea cognouit, eum nullo vnquam

S. Paterni vita rigida.

cubare

cubare in lectulo; pro molli lana, aſperum vſurpare cilicium, vt nec ipſa quidem nocturna quies, corpori ſine moleſtia abiret, exactoque in ſanctis laboribus die, nox non ad quietem, ſed ad laborem ſuccedere videretur. His igitur conſideratis, vt aduertit Abbas eum monaſtici Canonis metas, tanquam equum impatientem, immodico feruore excedere, impoſito quodam ſicuti retinaculo, ad moderata eum ieiunia reuocauit; ſimulque iuſſit, ne tam arctæ ſe daret ſolitudini, nec virorum aſpectum & colloquia recuſaret, tum etiam cellulas inuiſeret. Simul etiam apud Leucianum Epiſcopum, preclarum e teſtimonium reddidit; qui eum primo diaconum, inde presbyterum ordinauit. Ille vero, quantum ſibi ſenſerat ex illa promotione acceſſiſſe dignitatis, tanto plus ipſe ſibi cumulandis virtutibus, veri & honoris ad icere nitebatur. Tantus autem Sciſciaci, ex eius & Scubilionis laboribus, gratiæ fructus excreuit, dum illic cæleſtis verbi ſemina ſpargerent; vt fanum profani cultus, in pecorum ſtabula redactum ſit. Spelunca autem illa, in quam viri illi egregij ſe abdiderant, tam ſuaues ex ſe diffundit virtutum odores, vt permulta ex Paterno prodierint monachorum examina; nec pauca apud Conſtantienſes, Baiocenſes, Cenomanos, Abrincenſes, Rhedones in Britannia minori, ab illo fundata ſint monaſteria. Claruit autem eius eximia fides multis argumentis, & ſacram vitam miraculorum ſigna declararunt.

Paternus fit presbyter.

Multa condit monaſteria.

Sciſciaci namque oblata ei fuit ancilla muta, ab Oriaſte presbytero, cuius maxillas oleo conſignans benedicto, id effecit, vt priſtinum vocis beneficium reciperet. Apud Abrincenſes Vrci cuiuſdam ancillæ manus, adeo eſſent vi morbi contractæ, vt nec fila quidem è glomo poſſent diuellere. Orauit pro ea vir Dei, & cito laxatis neruis, integra manibus incolumitas reſtituta eſt. Id vbi fama longe lateque diuulgauit, multa Childe bertia gis&c nece compulſus, lei Pariſijs vehiculo operto incluſus occurrit; cumq; Milenico puer ſerpente percuſſus, ilico è corpore abiturus videretur, acceſſit ad

Mutã curat.

Signo Crucis & oleo pellit virus

eum vir ſanctus, editoq. crucis ſigno, & olei liquore pue ro perfuſo, exitiale virus profligauit. Quo ſane in loco, in rei geſtę teſtimonium, baſilicam in B. viri honorē cōdiderunt. Vbi autē maligni ſpiritus eum in Pariſios aduentare ſenſerunt, ex obſeſſis corporibus aufugerunt: & qui febre correpti erant, incolumes euaſere: nec potuit illic durare morbus, vbi tam inſignis medicus ſua pharmaca produxit. Poſtea vero cum vir Dei pro paupérib. regias aures appellaret, inclytus rex Childebertus, Creſcentio, ad quem publica cura ſpectabat, mādauit, vt quod beatus Paternus ab ipſo exigeret, id exequi ne omitteret. Promiſit ille ſe ita facturum, ſed fidem fefellit. Nam in Burgundiam profectus eſt, viro ſanctiſſimo neſciente. At mox illum diuina vltio perſecuta, oculorum lumine priuauit, ita vt biduo erraret. Agnoſcens igitur culpam ſuam, celeriter eſt regreſſus ad hominem Dei, veniamque petijt: eodemque momento, quo ab animo iniquitas abſceſſit, oculis ſux reddita eſt: factusque ex ipſa cæcitate eruditior, ſerui Dei non diſtulit parere voluntati: felicior effectus pulſa pectoris caligine, quam oculorum luce reparata.

Dæmones fugiūt aduentum S. Paterni.

Cæcum illuminat.

Iam ſeptuageſimum ætatis agebat annum B. Paternus, & Abbatis officio fungebatur, cum ecce Sciſciaci in cellula, quam primo extruxerat, quieſcenti quadam nocte, viſus eſt locus ille mira claritate perfuſus. Simul autem viſi ſunt ad illum ingredi, ſancti Epiſcopi Melanius, Leucianus & Beor, qui ad Dominum migrauerant: ipſumque ordinare antiſtitem. Hac ille viſione obſtupuit: ſed tacitam apud ſe habere volens, tamen occultare non potuit, quam poſtea ipſe rei euentus, ad omnium notitiam perduxit. Nam non multum interceſſit temporis, cum decedenti Abrincenſi epiſcopo, ad regis & populi preces, ipſe ſucceſſit. Nec enim recuſare potuit, quod ſecreta Domini diſpenſatione, ſibi imponendum iam ante præuiderat. Vbi autem id honoris adeptus eſt, ta em ſe præbuit, tum in veterum eccleſiarum inſtauratione, tum in nouarum ædificatione; domorum etiam reparatione, & pauperum procura-

Viſio S. Paterni.

Creatus Abrincenſis Epiſcop.

curatione, vt eſſet in ſingulis admirabilis, & in omnibus ſingularis. Cum autem quadam vice, in pago Theodſiaco, ad comitem Seuerum, fœmina quædam, ciuis Rhedonenſis, veniſſet plane muta, ſanctoque viro in oratorio eſſet oblata, illo pro ea preces fundente, acturum longa rupit ſilentia, nec potuit diutius ſeruire inimico, pro qua Chriſtus eius, & creator & fuerat interpellatus. *Mutus loquitur.*

Tertiumdecimum annum in Abrincenſi pontificatu iam agens vir ſanctus, altero Paſchatis die, cum fratres Sciſciaci inuitare cuperet, in morbum incidit, itemque ſanctus Scubilio apud Mandanenſes. Mittunt autem vtrinque nuncios. mutuoque ſibi ſignificant, vt priuſquam migrent ex hac vita mutuo conſpectu fruantur, Nuncij in ipſo itinere ſibi fiunt obuiam: rogantque beatum Scubilionem, vt beato Paterno occurrat. Id vero quo minus ille poſſet, ſinus quidam maris impedimento fuit, quem nocturno tempore traijcere non licuit. Verum cum à Sciſciaco fere tribus milliaribus abeſſet, eadẽ omnino hora B Paternus, & frater eius Scubilio reuerendus Præpoſitus, nobili triumpho, comitib. angelicis ſpiritibus, animas ſuas è terris, ad cæleſtia regna, cum Chriſto æternum victuras tranſmiſerunt. Cũque & Paterni exequias celebraret Lauto Epiſcopus, qui ante dies octo eius inuiſendi cauſa eo venerat, eiuſque ſacrum corpus ad baſilicam deportaret, itemque Lauſcius epiſcopus S. Scubilionem ad baſilicam eandem adduceret ambo pontifices, concinente pſallentium choro, præter omnem expectationem ſibi inuicem occurrerunt, paritérque in eodem loco conuenerunt, & viri ſanctiſſimi, quorum funera illi antiſtites curabant; felici tranſitu, locum orationis, quem ipſi extruxerant, eodem die ſimul occuparunt: & qui ſe in vita mutuo dilexerant, nec in morte quidem ſeparati ſunt: idque adeo, vt vno eodemque momento, pariter conditi ſint: Nec dubium, quin Chriſto redemptori noſtro, noſtri amantiſſimo, electi eius gratia, è ſeculo felicibus meritis illuſtres, pariter occurrerint in cælis, etiam *Obit S. Paternus & S Scubilio eadẽ hora. Lauto Epiſcopus ſubſcripſit. in Aurolianenſi Conc. 2 & 3.*

Clarent miraculis poſt obitũ.

etiam poſt obitum beatis & mirificis operibus integre viuentes, & miraculis coruſcantes; ad laudem & gloriã præpotentis Dei: cui eſt honor & gloria in ſecula ſeculorum, Amen.

C. Baron. To. 2. Ann. Eccl. & in Not. Mar. Rom. 17. Aprilis. B. Cypria. epiſt. 9. 22. & 23. editam.

MARTYRIVM S. MAPPALICI QVO *coronatus eſt; Anno Domini 253. in perſecutione Decij Imperat.*

SAnctus Mappalicus, apud Africam, cum aliis pluribus martyrio coronatus eſt. Scribit de eo beatus Cyprianus in epiſt. ad martyres & Confeſſores hoc modo. Vox plena Spiritu ſancto de martyris ore prorupit, cum Mappalicus beatiſſimus inter cruciatus ſuos proconſuli diceret; Videbis cras agonem, & quod ille cum virtutis ac fidei teſtimonio dixit, Dominus impleuit. Agon cœleſtis exhibitus, & Dei ſeruus, in agonis promiſſi certamine, coronatus eſt. Et poſt pauca. Hunc igitur agonem per prophetas ante dictum, per Dominum promiſſum, per Apoſtolos geſtum, Mappalicus ſuo & collegarum ſuorum nomine proconſuli repromiſit: nec fefellit in promiſſo ſuo vox fidelis. Pugnam, quam ſpopondit, exhibuit: & palmam, quam meruit, accepit. Illum nunc beatiſſimum martyrem, & alios participes eiuſdem congreſſionis, & comites, in fide ſtabiles, in dolore patientes, in quæſtione victores, vt cæteri quoque ſectemini, & opto pariter & exhortor: vt quos vinculum confeſſionis & hoſpitium carceris ſimul iunxit, iungat etiam conſummatio virtutis & corona cœleſtis.

In quibus SS. ſunt imitandi, præſertim Martyres.

C. Baron. To. 2. An. & in Not. Mar. Rom. 18. Aprilis.

GLORIOSVM MARTYRIVM S. ELEVTHERII, Illyrici Antiſtitis; quod animo plane heroico exegit, Romæ, ſub Hadriano Imperatore, circa annum Redemptoris 140. cum matre Anthia, & Coremo Præfecto, Ex Metaphraſte.

Patria & parẽtes eius.

ELeutherius ex inclyta vrbe Romana, illuſtri admodum genere, diuitiis & mũdi huius gloria cum primis

mis præſtantiſſimo ortus, (quippe cuius parentem ter conſulatum geſſiſſe referunt hiſtoriæ) pietatem religione admirabilis, tanquam lucidiſſimum ſydus, impietatis tenebras profligauit. Mater eius Anthia, fœmina omnibus virtutibus ornatiſſima, cum ex D. Pauli prædicatione Chriſti fidem percepiſſet, religionis ſtudio incredibiliter incenſa filium ſuum Eleutherium ſanctiſſimis diſciplinis imbuendum curauit; quo aliquãdo doctrinæ & virtutis ſplendore, obſcuratam pietatis faciem in Eccleſia illuſtraret.

Ea tempeſtate Aelius Adrianus Romani Imperij ſceptra tenebat, Romanæ vero Eccleſiæ Anacletus, cum poteſtate ſumma præerat; qui ſedem illam multis virtutibus adornabat, Chriſtique Eccleſiam cum non mediocri ſanctitatis opinione regebat. Huic igitur Anthia filium ætate pariter ac virtute adultum tradidit, vt ab eo perfectiſſimam ac numeris omnibus abſolutam viuendi rationem hauriret, fidelique patri fidelis diſcipulus miniſtraret. Ille vero mox ingenua indole & inſigni morum eius probitate cognita, primum Diaconum, deinde Presbyterum, poſtremo Epiſcopum Illirici ordinauit: quas ſacras Eccleſiæ functiones Eleutherius ea pietate obiuit, vt ad clariſſimam veritatis lucem quam plurimos traheret, ac impio ſimulacrorum cultu euerſo, veram Chriſti religionem conſtitueret. *Traditur pontifici Anacleto erudiẽdus* *Fit Epiſcopus Illirici.*

Eius illuſtris probitatis ſplendor, ſuos vbique radios iam clarius diffundebat, cum malignus, Adrianum noua quadam rabie incitauit, vt cunctos Chriſtianæ fidei cultores internecione deleret, maioremque ſuis dæmonibus honorem decerneret. Et quidem, vt ante alios, caput ipſum religionis Eleutherium, inquam, de e rer, miſit vnum ex Ducibus exercitus Felicem nomine quatenus eum catenis vinctum, ſuo ſiſteret tribunali; eius ſupplicio cæteris terrorem incuteret, vniuſq; exemplo gregem vniuerſum diſſiparet. *Hadrianus mittit Felicem Ducẽ exercitus, vt Eleuhterium comprehendat*

Felix igitur magna militum ſtipatus caterua, tanquã immanis fera prædæ inhians, primum templum ipſum

(in quo tunc forte vir ſanctus de Chriſtianæ fidei myſterijs diſſerebat) circundedit, ne qua effugium pateret; deinde vultu truculento ingreſſus, ſæuitiam ſpirabat; adeo vt cuncti eius conſpectu conſternati trepidarent, mortemque haud dubiam expectarent. Sed (ô immenſam Chriſti virtutem, ô bonitatem) poſtquam coniectis in Eleutherium oculis, hominem ſuauiſſimum doctrinæ fluentum profundentem, luculenterq; pietatem annunciantem audiuiſſet, ſtatim mutata ſæuitia, fit ouis ex lupo, & pro pſecutore diſcipulus: adeo vt priorũ veluti oblitus, obortis lacrymis ad pedes ſancti procideret, ſupplexque veniam peteret, atque ad Chriſti Eccleſiam aggregari cuperet. Eleutherius vero cum incredibili martyrij cupiditate arderet, prompto alacrique animo egreſſus, Romam ad confeſſionem feſtinauit. Sequebatur eum Felix dux exercitus, non qualis venerat, perſecutor & Dominus, ſed humilis diſcipulus & Chriſti amicus. In ipſo autem itinere ad aquam quandam vt ventum fuit, Felix in pietate iam confirmatus, tanquam alius Candaces, à diuino Philippo, nempe Eleutherio baptizatur, & idololatriæ caligine, tanquam putrido aliquo indumento, exuitur.

Felix ſubito mirabiliter mutatur. & fit Chriſtianus.

Eleutheri' Romam cõtendit.

Actor. 8. Felix baptizatur.

Poſtquam vero Romam venerunt, Eleutherius Imperatori ſe ſiſtere iuſſus, magno & excelſo animo ad Imperatoris tribunal ingreſſus eſt. Imperator vero, vt vidit eum & iuuenem & formoſum, & virtutis ornamento, & animo & oculis decorum, multis eum blanditijs eſt aggreſſus, ſpondens atque promittens, vt ſi Chriſtiana religione contempta, ad deorum vellet cultum tranſire, multis magniſque honoribus affectus triumpharet; ſin contra, grauiſſima ſupplicia nequaquam ſubterfugere poſſet. Ad hæc, cum vir ſanctus aliquãdiu ſeruato ſilentio, ne reſponſione quidem dignũ eum reputaſſet, tandem ait; Quomodo veſtris dijs ſeruire potero, aut qua demum ratione, ſpreto Omnipotente Deo, ad nefandum dæmoniorum cultum tranſibo? quin potius veſtram amentiam ſatis deflere nequeo, quod lignis lapidibusq; viliores facti, in contemptum ſummi illius Domini, manuum veſtratum opera co-

Hadrian' blanditijs aggreditur Eleutheriũ.

Præclara Eleutherij reſponſio ad Hadrianum.

litis, ac cæca mente in perditionem æternam ruitis. Itaque ego Chriſto Deo meo adhæreo, illique ſoli ſeruio: veſtros vero honores deſpicio, & has pueriles ſuppliciorum laruas, infantium terriculamenta eſſe reputo Mihi enim iam totus mundus eſt crucificus, & ego mundo: & mori pro Chriſto deliciæ mihi ſunt, & exultatio.

Gal.6.

Hoc reſponſo in rabiem conuerſus Imperator, æneum iuſſit afferri grabatum, copioſo igne candentē: vt in eum athleta Chriſti extenderetur. Sed martyr non manus expectans carnificū, lætus in eū inſiluit, totusq; in toto ſeipſum extendit. Deus autē cæleſti voluptate martyrem perfundebat, adeo vt tanquam rore quodā ſuauiſſimo refrigeratus, in molli ſe herba cubare putaret. Imperator autem poſtquā animi rabiē, eo tormento ſe leniſſe exiſtimabat, tanquā iam mortuū tolli iuſſit: ſed martyr magnis vocibus; collaudata Chriſti virtute, exilijt, ſeque in conſpectū tyranni dedit, ac ait: Aſpice, ô Imperator, quem tu exiſtimaſti ab igne deuorandum, hic ſola Chriſti virtute ſanus & illæſus conſiſtit: quarè agnoſce illius potentiam & deorum tuorum imbecillitatem.

Eleutheri⁹ vltro ſe ſupplicio tradit, ſed illæſus permanet.

Hanc dicendi libertatem, ſuam interpretatus contumeliam Imperator, iuſſit martyrem in craticulam proſtratum, voracibus flammis, oleoque feruenti deſuper effuſo torqueri: donec atrocitate ſupplicij victus expiraret: ſed ignis & oleum, ſuarum virium obliti, nullum non modo ſupplicium, ſed maximum martyri refrigerium attulerunt. Tum vero acriore percitus furore tyrannus, ſartaginem pice & adipe bullientem ante oculos inuicti athletæ conſtitui iuſſit, & ait: Eleutheri, per deos immortales, magna me tui capit miſericordia, quod videam te virum illuſtri loco natum, multisque corporis & animi dotibus eximie præditum, dura ceruice in apertam peſtem & exitium ruentem: quare vide ne noſtra beneuolentia; qua te ab imminenti mortis periculo conſeruatū cupimus, abutaris. Cui martyr, probris blanditias remunerans: ô lupe, inquit, Arabice, qui Chriſti ouibus inſidiaris, numquā, mihi crede, perſuade-

Iterum blāditur tyrānus martyri.

Viriliter reſpōdet. S. Martyr.

ſuadebis, vt ab hac pia & beata conſtantia deſiſtam.

Hic Adrianus animo grauiſſime ſauciatus, cõfeſtũ iubet in ſartaginem præcipitari martyrem; ſed irrito plane, vt ante, conatu. Tum vero furore ac dolore contabeſcens, dubius animi, quid faceret, ignorabat. Aderat Præfectus vrbis Corebo, qui quamuis aliqua fidei ac veræ pietatis ſemina intimis viſceribus incluſa teneret, vanis tamen plus nimium huius mundi honoribus irretitus, libere Chriſti fidem profiteri non audebat. Hic igitur vt Adriani dolorem nonnihil leniret, accedens ait; Ego te, ô Imperator, his curis liberabo, atque docebo iuuenem hunc vel tuis iuſſis parere, vel male perire. Hæc cum dixiſſet, clibanum æneum intus acutiſſimis obeliſcis armatum adduci, & copioſiſſimo igne accendi iuſſit. Horribilis ſane machina, & quæ primo aſpectu terrorem incutere potuiſſet. Sed martyr tota mente in cælo defixus, contra machinam orationis clypeo ſe muniuit, Deique virtutem inuocauit; Aſpice, dicebat, Domine Ieſu Chriſte de cælo, & vide qualia hi, qui te oderunt, contra me fabricantur. Libera animam meam à viris ſanguinum & à iaculo eorum qui nomẽ tuum glorioſum delere conantur. Tange corda eorum, ô Domine, mentesque eorum lumine tuo illuſtra, vt cognoſcant te ſolum verum Deum, qui es benedictus in ſecula.

Corebo praefectus vrbis, poſcit ſibi Eleutherium excruciandum.

Corebo cum martyrem hoc modo orantem attendiſſet, animo repente mutato, ad Imperatorem accedens, Dic, inquit, pro quo maleficio, his ſupplicijs eſt afficiendus Eleutherius? Imperator hac inopinata voce perculſus, Tune etiam, inquit, Corebo? Quodnam malum aut quæ demum Chriſtianorum præſtigiæ ad dementiam te impellunt? Nunquid cæca auri cupido, an quod eius mater ſponte tibi obtulit, animum mutas? Eia quid eſt hoc? Nunquid ego te meis donis & opibus & gloria, & mea denique familiaritate ac coniunctione beatum Romæ reddidi? Quod ſi plura deſideras, vide; tibi noſtri theſauri aperti ſunt; ex his ambabus haurito manibus, teque ipſum, à fœmina

Corebo cõuertitur toto animo ad Chriſtũ.

Imperator nititur illũ à Chriſto auellere.

furto

furto ſublatis, turpiter prodere noli. Corebo autem totus diuino reſpertus ſpiritu exclamauit; Tuum tecum eat in perditionem precium; Ego ad Chriſti ſeruitutem accedens, deos tuos nulla virtute præditos deſpicio. His dictis, incredibili furore exardeſcens tyrannus, iuſſit præfectum eodem excruciari clibano; qui Epiſcopi munitus precibus, illæſus plane in eo permanſit. Adrianus autem his tormentis defeſſus, capitis eum damnauit; qua ſententia, Corebo præclaram martyrij palmam ſtatim adeptus eſt. Deinde reditur ad Eleutherium.

Corebo gladio percuſſus fit martyr.

Et primum quidem in feruentem immiſſus clibanum, non ipſe ſolum ab horrendis cruciatibus ſtupendo Dei beneficio conſeruatus fuit, ſed magna etiam gentilium multitudo, miraculo ſtupefacta, Chriſto nomina dedit; ſpretoque tyranno, magnis vocibus Deum in ſuo martyre glorificauit. Tum vero tyrannus frendens, gemenſque, martyrem in cuſtodiam dedit, vt extrema confectus fame, vitam ibidem cum morte mutaret. Sed nec hoc quidem ex animi illi ſententia ſucceſſit; Nam qui olim Danieli, & Eliæ per volucrem alimentum ſuppeditauit, idem martyrem ſuum in carcere per columbam pauit. Poſt hæc igitur indomitis alligatus equis, membratim lacerandus eſt traditus; ſed equi omni poſita ferocitate angelo duce, martyrem ad montem placide ac leniter deduxerunt. Ibi vero à beſtijs ac feris nouo exceptus honore conſtitit, donec miſſi ab Imperatore milites, qui eum comprehenderent, aduenêre. Et quidem feræ quæ martyrem circundederant, blandiſque corporis motibus honorabant, impetu repente facto aduenientes milites dilaniaſſent, ni pius martyr, oratione ſua tanquam fræno iniecto eas compeſcuiſſet, militeſque in effuſam fugam præ timore conuerſos reuocaſſet.

Multi conuertũtur ad Chriſtũ.

Daniel. 14.
3. Reg. 17.

In carcere martyr columba miniſterio paſcitur.

Honoratur à feris martyr.

Milites autem ab immodico pauore eius ſermonibus refecti, tandem gradum ſiſtebant. Ipſe vero læto alacrique animo ſe illis iungens, Romam iter ſuſcepit,

Eleutheri⁹ milites, qui ad compre hendendũ eum miſſi fuerant, cõuertit.

multoſque eorum, luculento per viam ſermone, à dura dæmonum ſeruitute, in libertatem fidei vindicauit. Poſtquam vero Romam peruentum eſt, Imperator inani ſpe certam de martyre victoriam ſibi promittens, ſæuam leænam in eum immitti iuſſit: ſed illa magna quadam humanitate, pedes eius amplectens, plantas lambebat, humilique corporis obſequio, ſummam reuerentiam exhibebat. Tyrannus autem fœmineæ hoc imbecillitati tribuens, ſimul cum ea marem adduxit: ſed is fœminam humanitate vincere contendens, ſimili obſequio pedes amplectitur, adhæret, exilit; geſtu, aſpectu & motu reuerentiam beneuolentiamque denunciat. Multi hoc ſpectaculo permoti, ad Chriſti cultum acceſsêre; alij vero flagitiorum ſuorum tenebris excæcati, Dei virtutem dæmonum præſtigijs aſſcribebant; probraque & blaſphemias in Chriſti martyrem impie iactabant; ſed repentina morte, præmia blaſphemijs ſuis digna perceperunt.

Leones venerantur martyrem.

Blaſphemi in martyrẽ diuinitus puniuntur.

Imperator autem, poſtquam omnes ſuos in martyrem conatus, irritos eſſe cerneret, ne grauiora imperatis ſuæ detrimenta pateretur, capitis in eum ſententiam protulit. Ardebat athleta incredibili Chriſti deſiderio, lætuſque ac gaudens ad palmam properabat, pro qua hactenus tot ſuperatis ſupplicijs decertauerat. Vltimi igitur certaminis ſtadium ingreſſus, præclaram martyrij coronam per gladium excepit; ſolutoque mortalitatis ergaſtulo triumphans in cælos euolauit. Adhærebat collo eius circumfuſa pia genetrix; non lachrymis aut luctu deformata, ſed gaudio & gloria perfuſa, in filij certamine exultabat; nec prius ab eius ſe amplexibus auelli eſt paſſa, quàm ab impijs miniſtris interfecta, eadem martyrij corona redimita, ſimul cum filio cæleſti brauio potiretur.

S. Eleutherius cũ matre, per gladium martyrio coronatur.

MAR.

MARTYRIVM S. APOLLONII, Senatoris eloquentiſſimi; quo coronatus eſt, Romæ Anno Chriſti Saluatoris 189. Eleutherij Pontificis Romæ 11. Commodi vero Imperat. 8. Ex eo quod eſt apud Euſeb. Cæſar. lib. 5. cap. 20.

C Baron. Tom. 2. An. & In not Martyr Ro.

EO tempore, quo Commodus Romanum Imperium gubernabat, Chriſtiana religio ad pacatum & tranquillum ſtatum traducta fuit, & pax (diuina gratia largiente) omnes eccleſias in toto terrarũ orbe occupauit. Quo quidem tempore, ſalutaris Dei ſermo, hominum mentes cuiuſque generis adeo attraxit, ad piam Dei religionem cultumque, vt iam Romæ complures & genere illuſtres, & rerum affluentia admodum locupletati, vna cum omni familia & cognatione ſua, ſe ad ſuam ipſorum ſalutem amplexandam reciperent. Verum iſtud, virtutis hoſti & inuidia natura ſua exæſtuanti diabolo minime ferendũ videbatur: & propterea varias de integro machinas contra eos aſtute fabricare aggreſſus eſt. Nam Apollonium virum inter fideles politioris literaturæ ſtudijs & Philoſophiæ notitia plurimum celebratum, in iudicium adducit, & vnum ex eiuſdem Apollonij ſeruis, ad hanc rem valde accommodatum, qui hominem accuſet, excitat. Cæterum huic miſero ac perdito, intempeſtiue & incommode, in iudicium ad Chriſtianum accuſandum ingredienti, ac tutum (quoniam iudices, qui Chriſtianorum nomina, ſolum quia Chriſtiani eſſent, deferebant, Imperatoris edictum neci dare mandauerat) crura ſuffringebantur, Perennio iudice cõtra eum tale iudicium pronunciante. Iſte autem Deo chariſſimus martyr, cum iudex ab illo obnixe petijſſet, flagitaſſetque vt fidei ſuæ rationem coram Senatu redderet, ſimulatque accuratiſſimam orationem apologeticam, pro fidei quam profitebatur, defenſione, coram omnibus reci-

18 Aprilis. Commod⁹ hic Nerone crudelior, & Domitiano impurior, vt ſcribit Lãpridius, nõ pietatis vel clementia ergo, ſed ſui commodi cauſa, pacem eccleſiæ conceſſit.

Apollonius accuſatur à proprio ſeruo.

Seruus nebulo, delator Apollonij, crurifragio perimitur.

Securi percuſſus vir ſanctus fit martyr.

recitaſſet, ſententia Senatus ſecuri percuſſus, deceſſit è vita; quippe vetus lex apud illos extabat, Chriſtianos qui ſemel in iudicio comparauerant, niſi profeſſionis ſuæ ſententiam mutarent, non omnino liberos dimittendos eſſe.

C. Baron. In not. Martyr. ſequenti die.

VITA S. VRSMARI EPISCOPI ET CONfeſſoris; *Ex ea quæ eſt per Ratherium Epiſcopum Veronenſem. Migrauit ex hac vita anno domini 713.*

18. Aprilis patria S. vrſmari.

B. Vrſmarus Epiſcopus, bonorum omnium præconio dignus, pago Theoracenſi & villa, quę vocatur Fleon, oriundus, à Domino eſt electus per prædeſtinationem, priuſquam ſeculo daretur per originem. Grauidæ namque matri eius de eo, apparuit quidam venerādus ſenex per viſum, in manu ſua tenens puerulū, pronuncianſque: Accipe, inquit, hunc puerulum nutriendum. Magna vero fames, eandem tunc temporis oppreſſerat regionem, Vndè mulier reſpondens: Domine, inquit. famis magnitudo nos exagitat, quomodo igitur hunc puerum nutriam? At ille mox candidum offerens panem, dixit: Hoc illum pane nutries. Quem cum accepiſſet mulier, Valde inter eius manus excreuit, prorſus vt ingenti admiratione capta diligenter eum inſpiceret, verſaretque, ac tandem, Ecquid eſt hoc, inquit: cui ille: noli mirari: filium namque paritura es, qui de regno aliquam Chriſto partem lucrifaciet. Quod poſtea verum fuiſſe ipſe multis egregie documentis oſtēdit, Tantam ſiquidem à Domino gratiam eſt conſecutus vt omnes pabulo diuini verbi reficeret, qui ad eum, gratia colloquendi venirent.

Viſio matri eius oſtenſa

Traditur ſacris literis imbuendus.

Editus itaq; puer, Vrſmarus eſt vocatus: adultuſq; doctoribus ſacrarum traditur ſcripturarum: qui eum ſacris diſciplinis, & morum integritate tam excellenter imbuerunt, vt creſcente ætate, nihil in eo quod ad ſummam perfectionem faceret, deſiderari videretur Erat enim

enim corpore castus, mente incorruptus, amabilis cunctis: affabilis vniuerſis? animo benignus: corpore pulcher: prudentia callens: fortitudine vigens: temperantia serenus. iuſtitia ſeuerus: manſuetudine ac pietate refertus; denique charitate erga proximos ita inflammatus, vt nullum pene, neque tempus, neque locum, ſine proximi ædificatione tranſmitteret. Iam inde à puero ita ſe cæleſtibus addixerat, vt nihil cum terrena concietione commercij habere videretur. *Virtutes eius.* C. Baron. In not. Mar.

Paſtoralem deinde cathedram adeptus, tanta Domini ſublimatus eſt gratia, vt mortales omnes in maximam ſui admirationem traheret. Animarum curam tanta ſollicitudine adminiſtrabat, vt quauis hora ſanguinem pro eis fundere non dubitaſſet. Orphanorum nutritor & viduarum defenſor fuit eximius: vinctoſque è vinculis & captiuitate redimere, pulcherrimum ſibi imprimis eſſe ducebat. Corporis vero domitor quantus fuerit, quis digne explicare valeat? Annis nouem ac decem hebdomadibus, nulla panis alimonia vſus, cibo adeo tenui & parco vitam ſuſtentauit, vt nemo mortalium eo ſuſtentari, niſi diuino miraculo poſſet. Attamen in tanta vitæ auſteritate tantaque cibi & potus parcimonia, vires corporis adeo robuſtæ permanebant, vt cuncti vocis grauitatem, ſatis in eo mirari non poſſent. Non dubium quin ex illo pane, qui pro noſtra de cælo redemptione deſcendit, eas vires hauſerit. Nam tanta ex eius ore facundia & ſermonis fluebat ſuauitas, vt ab eo ægre mortales diuelli poſſent. Nec deerat virtus ad effugandos hoſtis antiqui incurſus. *Creatus Antiſtes.* *Benignitas eius in pauperes.* *Mirabilis abſtinentia eius.* *Facundia eius.*

Erat quoddam monaſterium, quod Malbodinum dicitur, duodecim ferme milliaribus à ſuæ prouiſionis diſtans cœnobio, in quo ſacrarum virginum cœtus Deo famulabatur; quarum vnam malignus cum vexaſſet ſpiritus, cœpit laniando vehementer adeo vexare, vt ceteræ omnes immodico pauore correptæ trepidarent, ſimilemque calamitatem pertimeſcerent. Quo audito Episcopus ilico eam ſibi exhiberi iuſſit, exhibitamque ſacro oleo inunxit, & protinus ab immundo liberauit. *Poteſtas eius in dæmones.*

Alio quoque tempore, puellam aliam dæmonio plenam vinculiſque ferreis, propter impotentem dæmonis ſæuitiam, constrictam, eadem virtute liberauit. Habebat vir ſanctus in Malbodienſi monaſterio, neptem vnice dilectam, quam paruulam olim ſanctæ, Aldegundi commendauerat, Hæc iam adulta, ſæuo adeo apoſtemate in gutture laborare cœpit, vt medici non aliter ſalutem polliceri vellent, niſi carne inciſa, vncino ferreo morbum foras trahi paterentur, Hoc igitur illis iam facere cogitantibus, ſuperueniens Pontifex, crudele hoc medicamen vehementer exhorruit, & ingenti erga tenerem virginem miſericordia motus, medicos ab eo prohibuit, aitque; Confido, ô filia, in immenſa Domini noſtri Ieſu Chriſti bonitate, quod ab hac te infirmitate liberabit, His dictis, ſe totum ad Dominũ pro eius ſalute deprecandum compoſuit; ac nocte illa in precibus exacta, mane virgo ſacra, fugato morbo, ſana plane, & incolumis inuẽta eſt. Eodẽ tẽpore ægrota quædam intra eiuſdem monaſterij ſepta, deſperata ſalute decumbebat quæ per virum ſanctum, ſigno ſalutiferæ Crucis, integræ ſanitati, cunctis ſane obſtupeſcentibus, reſtituta eſt,

S. Aldegundis vita extat 30. Ianuarij.

Squinancia Laborãtem ſanat.

Signo Crucis moribũdum curat.

Poſt hæc ſacer Antiſtes cum paulatim labeſcentibus corporis viribus ad cæleſtem patriam ardentius aſpiraret, ne cõmiſſum ſibi gregem ſine paſtore relinqueret, annuente Domino ſanctum Erminum, virum cunctis virtutibus ornatum, ſucceſſorem elegit, ac populo acclamante pontificem pronunciauit; ipſe vero morbus & annis maturus, digna meritorum ſuſcepturus præmia, ad regna cæleſtia, Lætus emigrauit, ac cunctis maximum ſui deſiderium reliquit. Corpus illius, à diſcipulis religioſo compoſitum officio, honorifice admodum ſepultum eſt, in montis cacumine; cuius radicibus extructum adiacet monaſteriũ Virgini matri ſacrũ; vbi diuina bonitas, reliquiarum virtutẽ quotidie demonſtrare dignatur, ad laudem & gloriam Maieſtatis ſuę; cuius honor, decus & poteſtas permanet ſine fine, Amẽ Facta eſt translatio eius, ad Binchiũ Hannoniçe oppidũ, anno, 1409. poſt eleuationẽ; quę facta eſt anno. 823.

S Erminus ſuccedit S. Vrſmaro.

Obit vir ſanctus.

Digitized by Google

VITA S. ELPHEGI CANTVARIENſis Archiepiſcopi & martyris; Ex ea quæ eſt per Osbertum eiuſdem Cantuarienſis Eccleſiæ Abbatem. Martyrio coronatus eſt Anno Domini 1012. ætatis ſuæ 59. Epiſcopatus vero. 7. *C. Barõ. In Not. Martyr. Roma. & Tom. 11. Annal.*

B. Elphegus ſplendidiſſimis ortus natalibus, magna prudentia & ſumma humilitate vitam inſtituit. Parentes eius, cum indole perſpecta, vitæ innocentiam, animique ingenuitatem admirarentur, ſedulo eum & artium maximarum, & præcipue Chriſtianæ religionis diſciplinis imbuendum curarunt. Ipſe vero haud mediocriter iam in Philoſophiæ cognitione verſatus, omnium ſtudiorum ſuorum ſcopum vnicum, Chriſtum ſibi præfixit. Cuius amore incredibiliter flagrans, vt totum ſe ſuauiſſimo Chriſti iugo manciparet, ſpretis opibus, contemptiſque honoribus, in quorum ſpe maxima enutritus erat, ac materno denique dolore, quæ vnicæ illum diligebat, conſtanter ſuperato, mundum deſeruit, atq; in monaſterio Derhirſt, tranquillũ vitæ portum ſe recepit. Ibi vero magno conatu ſubactis prauis deſiderijs ſtatim arctioris vitæ ſemitam arripuit, ſingulareque cum antiquo hoſte certamen inire contendit. Egreſſus itaque de monaſterio, ad locum Bathonia vocatum peruenit; vbi anguſto ſe habitaculo includens, rigore incredibili corpus ieiunijs, vigilijsque afflixit. Confluebant ad eum nobiles quique, ſuarum vulnera animarum detegentes, conſiliumque ſalutis poſtulantes; quibus ille tanta prudentia modeſtiaq; monita ſalutis tradidit, vt non parua, monachorũ turba intra breue tẽpus, ibidẽ cõgregata ſit.

19. Aprilis. Clarũ genus eius.

Monaſticũ inſtitutum arripit S. Elphegus.

Viuit incluſus. Multi ad eum confluunt.

Cum autem manſionem ampliſſimam, ſalutari diſciplina florentẽ, omnibusque bonis affluentẽ conſtituiſſet. Ipſe rurſus ad cæleſtes anguſtæ domunculæ ſuæ latebras confugit, ita tamen, vt grauiores cauſas, præcipuaque negocia fratres ad eum deferrent. Mortuo autem VVintonienſi epiſcopo, cum non modica de põtificis

S. Andreas apparet S. Dunſtano.

tificis electione oborta eſſet contentio; fertur B. Andreas Apoſtolus S. Dunſtano, nocte quadam pro eccleſia ſalute; multis cum lachrymis precibus incumbenti, apparuiſſe: mandaſſeque vt beato Elphego manū imponeret, & eccleſiæ deſolatæ antiſtitem conſtitueret. Nec mora: Dūſtanus hac viſione contra improborum potentiam confirmatus, Elphegum, vt iuſſus fuerat, epiſcopum conſecrauit, debitoque cum honore ad ſedem remiſit. Elphegus autem pontificio decoratus honore, nihil non modo à conſueta vitæ auſteritate remiſit, ſed pœnitentiæ labores magis magiſque auxit: adeo vt nocturnis horis; cæteris mortalibus alto ſopore oppreſſis, ipſe nudis pedibus, idque hyemali frigore, ſola indutus tunica, foras exire & ad auroram vtique precibus vacare conſueuerit, Porro aliorum moribus ingeniiſque ita ſe conformem præbere ſtuduit, vt omnibus charus ſaucias peccatorum animas libere tractare poſſet, facileque ad ſanitatem reuocare. Pauperum vero & calamitoſorum hominum curam tantam habuit, vt immane horrendumque nefas reputaret, ſi quod natura commune conſtituit, hoc velit homo ceu proprium vſurpare. Quapropter frequenter pro concione ad populum magna contentione diſſerebat, eum, qui pauperum inopiæ ſtudioſe non conſuleret, nequaquam Dominici corporis membrum eſſe. Atque vt omnes ad benignitatis diſciplinā vehementer excitaret, eam ille cū verbo tum exemplo docuit egregie, adeo vt exhauſtis, quæ ex iure eccleſiæ, pauperum miniſterio competebant opibus, non dubitauerit, multiplices, quas ipſe parauerat, eccleſiæ theſauros diſtrahere: diſtractoſque pauperibus erogare: prudenter aſſerens, ornatiſſima quæque poſſidere eccleſias, vt felicitatis tempore, honeſtati, neceſſitatis vero, vtilitati eſſe poſſint.

Elphegus conſecratur Epiſcopus vvintonienſis.

Induſtria eius in animarum regimine.

Benignitas eius eximia in pauperes

Fit Archiepiſcopus Cantuarienſis.

Anno autem Domini milleſimo & ſexto, ab aduentu Anglorum in Britanniam 578, Elphegus, anno ætatis ſuæ quinquageſimo ſecundo, Archiepiſcopus Cantuarienſis effectus eſt. Cumque iter Romam verſus, pro pallio, de more à Sūmo pontifice habendo arriperet,

peret, & oppidum quoddam hoſpitandi gratia intraret, oppidani ſcelerata auaritiæ cupiditate excæcati, in domum irrumpunt, rebusque eius per ſummam iniquitatem direptis, verbis, verberibusque eijciunt. ille omnibus nudatus, illorumque contumelijs plus ſatis oneratus, leniter quidem iniurias ferebat: ſed vix dum ab oppido regreſſus, horrendas voces audiuit, quæ ciuibus & ædificijs, celerem ruinam, interitumque minabantur. Neque diutius vltio diuina, iniquum facinus impunitum reliquit. Nam mox vorax flamma oppidum inuaſit tantoque furore deſæuijt, vt ciues deſperata iam ſalute erumperent, humiliterque à viro ſancto commiſſi flagitij veniam poſtularent. Ille vero, qui non tam propriam, quam illorum vicem dolebat, mox fuſis ad Deum precibus, ignis ſæuitiam penitus extinxit. Reſtitutis igitur rebus, pallioque à Papa fæliciter accepto, domum proſpere regreſſus eſt.

Eijcitur ab oppidanis quibuſdã, & multis iniurijs afficitur.

Vltio diuina in eos.

Reſtinguit precibus ſuis incendiũ ciuitatis.

Per idem tempus Suuanus & Turkillus Danorum principes, nonnullam cladẽ, Anglorum terræ, exigentibus eorum peccatis, intulerant, multoſque in miſerandam valde captiuitatem abduxerant Nec erat in tanto rerum diſcrimine, qui hoſti immaniter graſſanti occurreret, Solus Elphegus omni vitæ periculo contempto, hoſtes adire: verbum vitæ prædicare: captiuos dato precio redimere; fameque oppreſſos alere non dubitabat. Neque vellis verborum aut iniuriam contumelijs, ab infideli populo illatis, ab hac benigne faciendi diſciplina recedebat.

Dani vaſtant Angliam,

Elphegus ab eis captiuos redimit.

Ea tempeſtate Ethelredus regni gubernacula tenebat: & quia imbellis & imbecillis, monachum potius, quam militem actione præ ſe ferebat, Edricum quendam regni totius præfectum ſtatuerat: hominem humili quidem genere natum, ſed ingenio callentem, cui lingua ingentes diuitias ac nobilitatem comparauerat. Huius fratrem inani nobilitatis gloria valde tumidum, primariæ Cantuariorum nobilitati in præſentia regis gratuito maledicentem, eadem nobilitas interfecerat, ædeſque ſuccenderat. Vnde frater eius incredibili furore

Ethelredus rex Angliæ

Edricus regni totius præfectus.

correptus; ab ipſo rege vltionem expetiit; ſed rex po-
ſtulata reiecit; pronuncians fratrem iure peremptum, de-
bitaſque maledicentiæ ſuæ pœnas luiſſe. Quo reſponſo
acrius multo irritatus, totuſq; in rabiem conuerſus flam-
ma ferroque regnoq; minitatus eſt; iunctiſque ſecum de-
cem virorum millibus regiam occupauit. Sed cum hæc
Dani obſident Cātuariam. parum ſuccederent, Danorum auxilia conuocauit; da-
tiſque dexteris fœdus inijt, vt poſt victoriam æqua ſor-
te regnum diuiderent. Nec mora; coniunctis copijs,
viribusque Cantuariam primum vaſtaturi aduolant,
ciuitatemque excitatis turribus obſident; admotiſque
muris arietibus, igneas faces conſtanter iaciunt. Et ec-
ce vorax flamma domos corripit omniaque horrendo
incendio deuaſtat. Interea ciues dum reſtinguendis
flammis, neglectis mœnibus, operam nauare conten-
dunt, hoſtis, effractis portis, vrbem ingreditur, terri-
Dani occupant Cātuariā, & immaniter ſæuiunt. bilique clangore tubarum loca omnia complet. Tum
vero omnes crudeliter ſæuitum. Alij ferro iugulati;
alij flammis abſumpti; plures e muro præcipites dati.
Matronæ dum theſauros, quos non habebant, cogun-
tur prodere, capillis per omnes ciuitatis plateas diſtra-
ctæ, ad vltimum flammis iniectæ ſunt. Paruuli à ma-
tru vberibus auulſi, lanceis confoſſi; aut ſuper eos ducto
plauſtro, minutatim contriti. Sanctus autem Elphe-
gus, tantam ſuorum depopulationem non ferendam
Elphegus ſe Danis ſæuientibus opponit. exiſtimans, repente è latebris eccleſiæ, in qua cum
monachorum turba deliteſcebat, proſiliens, inter me-
dios hoſtium cuneos exclamauit; parcite teneræ in-
fantium ætati; parcite imbelli turbæ. En me, qui ve-
ſtræ impietatis crimina, libero ſemper ore caſtigaui;
Elphegus à Danis crudeliter vexatur. en qui captiuos, & à vobis mulctatos paui, veſtiui, re-
demi. In me potius crudelitatis veſtræ ferrum conuertite.

Hæc clamitans, & intrepida voce pronuncians El-
phegus, mox ab hoſtibus intercepto manibus gutture
præpeditur, vinculiſque iniectis ſeptem menſibus in
Vltio diuina in Dāos arcto carcere recluditur. Interea cœpit ira Dei in homi-
cidam populum adeo deſæuire, vt paruo temporis in-
terualło, duobus eorum millibus per diros viſcerum
cruciatus proſtratis, cætera quoque multitudo, ſimile

exitium expectaret. Præualet quotidie mag's magiſque clades, & nunc denis, nunc vicenis, terribili viſcerũ dolore, capitiſque, abſumptis, magnam formidinem viuentibus incutiebat. Cumque nullam ſalutis ſpem reliquam viderent, citato conſilio, ad Epiſcopum carceribus incluſum currunt, & de patrato facinore multis cum lachrymis veniam petunt. Epiſcopus vero, quamuis inſatiabilem eorum crudelitatem nullam mereri veniam ſciret, domini tamen exemplo edoctus, hoſtes ſuos benigne amplexatus eſt, & mirabili beneficio de exitiali clade liberauit. Nam fuſis primum cum ardenti pietate ad Deũ precibus, panem à ſe benedictum illis porrexit; quo ſumpto, & morbus profligatus, & optata ſanitas reſtituta eſt. Sed illi ſalute potiti, mox ad ingenium redeuntes, virum ſanctiſſimum pro impenſo beneficio peſſime mulctarunt, ac inauditis tormentorum quæſtionibus, quibus ingentem pecuniæ vim ab eo extorquere nitebantur, afflictum denuo in carcerem retruſerunt. Cumque in his omnibus inuictam animi conſtantiam ſeruaret, ac pias Deo laudes concineret, ecce noctis intempeſtæ ſilentio, malignus in ſpecie angeli ápparens adeſt; mentiturque de ſupernis ſe ſedibus deſtinatum, quatenus illum ad communem gentis ſalutem, de carceris ſqualore educeret. Nec vereretur ignaui militis vocabulo notari, cum neque Petro humilior, neque Paulo eſſet robuſtior; quorum alteri ſporta contexit, alterũ vero carcerali ſtridore grauatũ, angel⁹ abſoluit. His ille ſermonib⁹, veluti vnguẽtis delibutus, carcerẽ egreditur; ſed cũ pluribus, aquarũ alluuionib⁹ per obſcuras noctis vmbras tranſuaditis, malign⁹ repente diſpareret, continuo Chriſti ſeruus ductoris peſtiferi machinas intellexit. Tũ vero ex imo pectoris ſuſpiria trahens, cũ maximo fletu medijs ſe paludib⁹ iniecit, ac Saluatorẽ ſuũ Chriſtũ Ieſũ in auxilium vocauit. Ecce autẽ iuuenis aureo amictus ſplẽdore protinus adfuit, q diaboli fraudib⁹ circumuentũ blãdo ſermone conſolatus eſt, & vires animumq; dedit, vt ad amiſſæ coronæ locũ, cælit⁹ ſibi deputatũ rediret, ſecuruſq; altera die, ſplẽdidiſſi-

Dani ab Elphego veniam petunt.

Pane benedicto ſanat Danos.

Reddunt mala pro bonis.

Nota fallaciã diaboli.

Act. 9. & 12

Angelus ei apparet.

didiſſimam iuſtitiæ coronam in cælo expectaret.

Elphegus igitur hoc modo ad locum certaminis ab angelo reuocatus, lætus ad coronam properabat; cum ecce carceri propinquus, ab obuia carnificum turba comprehenditur, dirisque plagis afficitur; adeo vt cerebro capitis violato, ſemiuiuus in ergaſtulo recluderetur. Tranſacta autem magna noctis parte in maximis corporis doloribus, vidit ingentem ſanctorum multitudinem, immenſa claritate glorioſam, carceris ianuam intrantem, melliſluisque vocibus ſuauiſſimos hymnos depromentem; qui laxatis vinculis, fœdas corporis plagas abſterſerunt, nouumque cum integra ſanitate decorem addiderunt. Inter hęc Elphegus pſallentibus incredibili gaudio exultabat, multoque quam ante ardentius ad communem Sanctorum gloriam aſpirabat. Nec eſt diutius ſuo fruſtratus deſiderio. Nam primo mane magna armatorum manus, nouo ebria furore aduolauit; quæ eductum de carcere, ad iniquum iudicium protraxit. Ibi gens neſaria, cum minis ac blanditijs aurum ab eo extorquere nititur, & vir ſanctus aurum diuina ſapientiæ illis proponit, hortaturque vt relicta vanitatę & cæca auri cupiditate, ſtudia ſua ad vnum & verum Deum, eiuſque cultum ſanctiſſimum conuerterent, illi in rabiem conuerſi, auerſis in eum ſecuribus proſiliunt, humique impoſitis plagis proſternunt; genibuſq; nixum lapidibus obruunt. Cumque moribundos ad cælum oculos pro commiſſo ſibi grege leuaret, & prolapſus in terram, iterumque reſurgens preces ad Deum multiplicaret, quidam ſcelere & audacia ante alios inſignis (quem etiam de ſacro fonte vir ſanctus ſuſcepiſſe fertur) ſecurim magna vi capiti eius infixit, animaque ad cæleſtia regna tranſmiſit, tertiodecimo Kalend. Maij.

Rurſus dire affligitur.

Sancti eũ inuiſunt & ſanant.

S. Elphegus crudeliter occiditur.

Principes autem Danorum, communi conſilio corpus eius flumini immergi ſtatuerunt, quo & ſuum facinus, & Elphegi gloriam obſcurarent, ſempiternaque memoria delerent. Sed Christus Dominus nequaquẽ martyris ſui gloriam obſcuritare inuolui paſſus eſt. Nã pro-

protinus ingens populi multitudo, quam vir ſanctus Chriſto per euangelium genuerat, armata proſilijt; paratam ſe potius cum defuncto occumbere oſtendens, quam pati ſacrum corpus aquarum voragini tradi abſorbendum Itaque ſacrum pignus, ſumma partis vtriuſque contentione ſeruatum, nec aquis nec terræ tradebatur; & res in vltimum diſcrimen adductæ, cruentum iam iam imminere certamen oſtendebat; cum ecce ſenatores vtriuſque partis, vt tantæ contentionis litem dirimant, ſtatuũt, vt omnes Sanctum in commune depoſcunt, quatenus ſi quid apud Deum poſſit, in hoc ambiguo, potentiæ ſuæ virtutem oſtendat. Protulerunt mox Dani ramum de fraxino præciſum, ſucco, corticeque omnino nudatum; aiunt, ſi illum ſanguine Elphegi intinctum, matutina lux virentem inueniret, ſe eum vt iuſtum, ſanctumque veneraturas. Sin vero id priſtina ariditate lignum permaneret, ſui fore arbitrij, quid de cadauere facere velint.

Cumque omnibus grata & accepta conditio fuiſſet, Dani aridum mox lignum telluri fixerunt; quod ſub vnius noctis tempore frondere, ac ſummo mane florere viſum eſt. Tum vero, abiecta perfidia, Dani certatim in amplexibus defuncti ruere, crebra oſcula figere, ceruices ſupponere, lachrymas & eiulatus emittere. Sublatum ergo humeris inimicorum, corpus ad arborem, eius triumpho inſignem, defertur, comitantibus innumeris ſignorum prodigijs, potenti virtute Dei cælitus oſtenſis. Mox enim ſalus languidis innouatur; cæci illuminantur; ſurdi audiunt; muti loquuntur; claudis greſſus reſtituitur Ibi etiam orationis domo ſuper illum fabricata, plerique Danorum magnates, in eadem regenerati, ad fidem Chriſti conuertuntur. Cum autem fama rerum adeo mirabilium, ad Londonienſes perlata eſſet, illi ingenti pecuniarum vi corpus redemptum, Londonias tranſtulerunt. In eius autem mortis auctores, ira Dei in tantum deſæuijt, vt principes quidam in ſcelere ſuo perſiſtẽtes, incredibili pauore correpti, huc illuc vagarentur, communemque homi-

Inſigne miraculum.

Multa ſiũt miracula.

Vltio diuina in eius interfectores.

num conſpectum formidarent. Cumque cetera ſceleratos ferre recuſaret, diuinam vindictam in pelago ſe poſſe euadere exiſtimarunt. Sed mox vt in altum perducti fuere, aduerſis ventorum flatibus, cum nauibus numero centum & ſexaginta in profundum demerſi ſunt; porro rates aliæ ſexaginta quinque, ad ignotas appulſæ regiones, quaſi qui inſidiarum gratia veniſſent, ab incolis miſerabiliter interfecti ſunt. Iam vero alius qui in Anglia dux remanſerat, cum fruſtra diu multumque cum furijs conſcientiæ luctatus fuiſſet, victus tandem propria manu vitæ ſtamina abrupit; alius gutturi ſuo ſtylum infixit; presbyter, qui odio viri ſanctiſſimi excæcatus, crucem martyris pertinaciter abſcondebat, alterius gladio occubuit; alius eiuſdem ordinis, qui per contemptum ſacri Antiſtitis ſandalia portabat, à dæmone miſerabiliter correptus, dignas contẽptus coram omni populo pœnas luit.

Canutus Danorum Rex. Vnus Turkillus malorum omnium princeps ſupererat; qui tamen quo tardius, hoc ſane grauius ſuppliciũ tulit. Nam Danorum princeps Canutus, qui capitali cum eo odio diſſidebat, inſtructa in Angliam claſſe delatus, nefandi populi reſiduum deleuit, ipſumque Turkillum cum ſex tantum nauibus, in Daniam effuſa fuga compulit. *Turkilli cædes.* Vbi per cuncta regionis loca miſere agitatus, ad extremum ab ignobili vulgo occiſus, feris & auibus proiectus eſt. Poſt hæc Canutus, ab Anglorum exercitu ingentem ſtragem paſſus, & ad deditionem propter rerum difficultatem fere compulſus, accerſitis ad ſe qui ad eum confugerant Anglis, prudentiæ pietatiſque opinione præſtantibus, tantarum cladium cauſam cognoſcere ſtuduit. Qui omnes vno ore reſponderunt, hoc Elphegi martyris vaticinium eſſe; qui à patribus eius circumuentus prædixerat, Danos in Anglia crudeliori internecione, quam Sodoma excindendos eſſe. Quare ſi vellet in pace frui, martyrem ſibi votis precibuſque placatum redderet: promitteretque ſe ſacras illius reliquias ad ſedem eius honorifice reportandas curaturum. *Votum Canuti regis Danorum.* Nec mora; Promittit firmiter Canutus ſe nihil, quæ ad Dei gloriam per martyris hono-

rem celebrandam facerent, neglecturum; quo promiſſo, non multo poſt, optata ab omni bellorum tumultu requies data eſt. Tum princeps directa legatione, Egelnothum Archiepiſcopum euocauit; qui corpus martyris decem annis ſepultum, incorruptum inuiolatumque plane reperit, ſummoque cum honore Cantuariam deduxit, & in ſarcophago collocauit.

Martyris corpus poſt decẽ annos incorruptũ

MARTYRIVM S. PVERI VVERNHERI ab impijs Iudæis crudeliſſime necati, & multis miraculis clari; Ex eo quod eſt apud V.P. Laurent. Surium. Paſſus eſt anno Chriſti 1287.

Ioann. Molan In Anno. Martyrol. Vſuardi

VVernherus puer, pago VVammenrato qui à Baccaraco vnius diei itinere abeſt, ortus eſt; ruſtica quidem ſtirpe, ſed cultu Chriſti ſane nobili. Fuit autem cum Chriſtianę religionis tum ſimplicitatis amantiſſimus, virginea ornatus puritate; qui opere ruſtico pro virium ſuarum imbecillitate, victum ſibi tenuem comparabat; ex quo benigne admodum egenis aliquid impertiebatur. Habebat matrem pietati deditam, ſibique in bonis ſtudijs fauentem; ſed vitricum moroſum, adeoque ab omnibus humanitate alienum, vt neque ipſe, neque mater, importuni hominis calumnias perſecutioneſque ferre poſſet. Cuius infeſtum ſibi animum deuitans, fugam inijt, hucque illuc errabundus inceſſit. Cumque fame & ſiti valde afflictus, inops conſilij nullum omnino ſuæ miſeriæ perfugium inueniret, forte in paſtores incidit, qui humanitate ducti, panem ei dederunt; quibus ille rurſus ſiti non mediocriter laborantibus, defixo in humum baculo, precibus ſuis fertur largiſſimum in Chriſti nomine fontem eliciuiſſe. Veniens inde Treuericam VVeſaliam, à perfidis Iudæis illic commorantibus, callide ſæpe ad laborem euocatus eſt. Ille vero promptum ſe puerilli ſimplicitate exhibens, iuſſus eſt ab illis humum in profundum

19. Aprilis. Patria Wernheri.

Vitricũ habet infeſtũ ſibi.

Fontem precibus impetrat.

dum quendam terræ locum deportare. Adueniente interim Paſchali ſolennitate, ſæpius ab hoſpita ſua admonitus eſt, vt ab impijs Iudæis ſibi præcaueret: alias ſine dubio ab illis laniandus & deuorandus Sed puer qui ex ſuo ingenio aliorum mores vitamq; iudicabat, neglecto hoſpitæ admonitione, vni Deo ſe totum committebat; ac mulieri ſæpius importuniuſque monenti reſpondebat, Ego me totum, meaque omnia Deo committo, cui cura eſt de nobis.

Interea ſolenni Dominicæ cœnæ adueniente die, puer Chriſto deuotus, peccata ſua oris confeſſione coram Chriſti ſacerdote expiauit, ſacroſanctiſque corporis ac ſanguinis Chriſti myſterijs ſe muniuit, lætuſque ab omni inſidiarum ſuſpicione alienus, ad opus à Iudæis inuitatus & pellectus venit. Sed Iudæi, qui ſiccis faucibus Chriſtianum ſanguinem eo die vel maxime ſitiebant, altero, qui acerbiſſimæ paſſionis Chriſti memoriæ ſacer eſt, conceptum animi furorem; ſumma crudelitate in innocentem puerum effuderunt. Primo enim apprehenſum, omni clamandi facultate priuarunt, impreſſo in os eius globo plumbeo; Inde ſuſpenſum, ad columnam ligneam erectis ſurſum pedibus, miſeris modis diuexarunt, torſeruntque; eo conſilio, vt ſumptum à puero CHRISTI corpus reuocarent, aducerentque. Sed cum fruſtra id conati eſſent, ira odioque grauiori prouocati, totos ſe ad membrum myſtici corporis Chriſti, atrociſſime excarnificandum contulerunt. Itaque multa, eaque profunda eius corpori cum flagellis impreſsêre vulnera; atque etiam cultro quodam, qui hodieque apud eius reliquias aſſeruatur; totius corporis venas, barbara immanitate inciderunt, forficibuſque ex omnibus corporis partibus ſanguinẽ expreſſerunt, corpuſque totum vulneribus conciſum, triduo ſuſpenſum reliquerunt

Iudæi eum immaniſſime cruciant.

Habebant autem Iudæi illi famulam, Chriſtianæ religionis ſacris initiatam; quæ clam viſa nefaria eorũ in puerum crudelitate, maximo animi dolore impulſa, iudicem Vueſalienſem acciuit, eumque in locum, vbi

pius

Digitized by Google

Pius puer tam immaniter tractabatur, introduxit. Ad cuius inopinatum aduentum obſtupeſcentes Iudæi, ſtatim muneribus bene magnis illum aggreſſi ſunt, feceruntque vt officij ſui oblitus, ab æquitate & iuſtitia per ſummum ſcelus ſe abduci pateretur. Puer autem viſo iudice, exultabundus, vt potuit, ſui liberationem poſtulabat; ſed iniuſtus iudex victus amore pecuniæ, pueri preces neglexit. Tum puer; Si tu mihi, inquit, opitulari non vis, opem mihi ferat benignus Deus & ſanctiſſima mater eius. Iudice igitur donis muneribuſque corrupto abeunte, puer à Iudæis interfectus eſt; atque vt facinus nefariū ſilentio tegeretur, nocte intempeſta corpus clam per muros tractum, ad naues Moguntiā ituras detulerunt. Sed omnipotens Deus eluſis eorum conatibus, nauem tota nocte errabundam, ne vno quidem milliari ab vrbe recedere permiſit. Orto inde ſole, timore & tremore correpti, anxia inter ſe conſilia captant, quomodo martyris corpus abſconderent. Neque enim ratio in aquas illud demergendi occurrebat. Tandem conſpiciunt prope Baccaracum, cryptam ſpinis & vepribus obſitam: vbi nunc conditum cernitur VVilhelmitarum cœnobium VVindofdesbachium eo igitur cum corpore properantes, in eam cryptam illud proiecerunt, ac ſumma cum celeritate ſe inde proripuerunt. Sed Chriſtus nequaquam id diu latere paſſus mox ſua illic miracula declarauit. Vigiles enim caſtrorum, medijs noctibus locum illum immenſo fulgore ſplendentem viderunt: quæ res cum animos omnium in magnam merito admirationem raperet ſtudioſe cauſam indagati ſunt: ſtatimque repertum eſt corpus etiamnum ſuo ſanguine tinctum: adductumque Baccaracum ad locum iudicij, vt ſolent cæſorum corpora. Comperta autem rei geſtæ veritate, cum omnibus admirationi eſſet odor ſuauiſſimus è martyris corpore manans, tum etiam claritas nocturno viſa tempore, ſumma deuotione illatum eſt corpuſculum in ſancti Cuniberti ſacellum, in colle prope parochiam ſitum. Ibi vitta aurea, in virginitatis teſtimonium, capiti impo-

Iudex pecunia corruptus, opem negat pio puero.

Diuinitus retardantur conatꝰ Iudæorum

Baccaracū prope Weſaliam.

Miraculis corpus pueri oſtēditur

Odor ſuauiſſimus è martyris corpore.

impoſita, ſerico exornatum linteo & violis, honorificè admodum, cum laboris ſui inſtrumento, incluſum eſt in cedrino ſacrophago fortiſſimis ferris munito.

Præclara ad eius monumentũ edũtur miracula.

Mox autem vtriuſque ſexus hominum magna accurrit multitudo, viſura tam ſtupendum nouæ rei miraculum. Tum vero omnipotens Deus illico ſanctum puerum magnis & ſtupendis illuſtrauit miraculis; cæcis viſus, ſurdis auditus, claudis greſſus, mutis loquela aridis, paralyticis, luſcis & quibuslibet malè affectis ſanitas, & mortuis vita reſtituta eſt.

VITA S. MARCIANI PRESBYTERI;

C. Barõ. In Not. Martyr. Roma.

Ex ea quæ bona fide in vetuſtiſsimis monumentis habetur. Quo tempore claruerit, patet infra.

20. Aprilis, Floruit S. Marcian. circa annum Domini 480.

TEmpore S. Allodij ſucceſſoris ſancti Germani? circa annum Domini quadringenteſimum octogeſimum, S. Marcianus incredibili amore perfectioris vitæ incenſus, tractus opinione ſanctitatis S. Germani, quæ in eius monaſterio tunc temporis adhuc mirificè redolebat, venit de territorio Bituricenſi ad idem monaſterium ad S. Mamertinum; qui magna cum laude Abbatis officio ibidem fungebatur; à quo humaniter receptus, libenterque in ſocietatem admiſſus fuit. Abbas autem, cum eum plus cæteris cœleſtium rerum deſiderio inflammatum cerneret, adeo vt veteranis etiam monachis ſanctitate ſe mirabilem præberet, mandauit ei protinus viliſſima quœque monaſterij officia, quo per humilitatis viam, ad ſummum perfectionis gradum eum perduceret. Neque ille quidem abnuebat, imo adeo ſui contemptu gaudebat, vt lætus alacerque ad curam porcorum bubularumque abiret, paſtorque ouiũ & vaccarum factus, à monachis ſeparatus in ſyluis degeret. Ibi breui tempore, tanta cœpit ſanctitate pollere, vt aues etiam ſylueſtres familiariter illo vterentur, cibumque de eius manu capere gauderent. Pari etiam manſuetudine, feræ immanes ad eum accedebant.

Venit ad S. Mamertinum Abbatem.

Humilitas eius.

Aues ſylueſtres ei familiares.

Die

Die quodam aper à canibus in fugam verſus, iam iamque comprehendendus, ad S. Marciani cellulã confugit, ſecurus à viro ſancto opem & ſalutem expectans. Qui ſtatim, vt erat animi manſuetudine incredibili prędirus, pauentem ac trepidantem contexit, canibusque abactis, ſaluum & incolumem abire permiſit.

Accidit quodam tempore, vt à latronibus in campo inuentus, omnibus veſtimentis ſpoliaretur, ſolo palliolo ad nuditatem tegendam relicto. Cumque vir ſanctus de ſua nuditate nihil ſolicitus, vehementer eorum ſcelera deploraret, animaſque dæmonis fraude circumuentas, in ſempiternum exitium abire cerneret, exclamauit; Reuertimini Domini mei, ecce enim denarius in meo pallio colligatus, vobis ad coemendos cibos neceſſarius. Faciebat autem hoc vir ſanctus, vt ſceleratos homines aliquantulum detineret, quo pijs ſermonibus blandiſque monitis, ab inſtituta perditionis via, ad vitam reuocaret. Sed illi cum aures ſalutaribus monitis occluſas haberent, ablatoque inſuper pallio nudum deſtituerent, feſtinantesque ad ſuas latebras properarent, ecce tota nocte errabundi, in ipſo crepuſculo, ad oſtium cellulæ eius inuenti ſunt. Tum Marcianus, auidius multo occaſione ſalutis eorum arrepta, perditos nebulones ſumma benignitate ad ſe inuitauit, hoſpitioque recepit; lotiſque eorum pedibus, cibos quos potuit miniſtrauit. Illi autem viſa tanta viri humanitate, tantaque manſuetudine, protinus aures monitis eius aperuerunt, agnitoque ſcelere ſupplices ſe ei præbuerunt. Vnus vero cum intimo cordis dolore priſtinæ vitæ errores deteſtans, relicta perfidia Chriſto nomen dedit, ac optimi deinde viri officio functus eſt.

Spoliatur à latrõibus

Humãitas & manſuetudo eius.

Quidã latro, per eũ cõuertitur ad Chriſtũ.

Marcianus autem cum alijs virtutibus, tum præcipue manſuetudine laude celebris atque amabilis, non paucos ad honeſtatis virtutiſque ſtudium inuitabat, quodque verbis non poterat, hoc precibus à Deo obtinere contendebat. Dei quodã monachorum vnus ad ſacra myſteria pariter cũ illo peragenda inuitatus,

ægro

ægre admodum,&non niſi imperio coactus parere voluit. Dicebat enim debere ſe eo die,conſuetum ad menſam miniſterium fratribus exhibere. Is itaque ſtatim diuinarum laudum tædio victus, voluit ſe finito euangelio, domum proripere. Sed cum equum conſcendiſſet, admotiſque pertinaciter calcaribus eum vrgeret, nulla vi efficere potuit, vt loco ſe ſuo moueret. Vnde cauſam intelligens, multo rubore perfuſus ad Eccleſiā rediјt. Diuino aut officio iam peracto, Marcinus blande illi arriſit; monuitque blandius, vt deinceps diuinas ſemper res,humanis præponeret. Nam,dicebat,tu cum me relicto diſcedere cupiebas,equus obediuit Deo, cui tu repugnabas.

S. Marcianus quendā vi precum ſuarū detinet, ne abire poſſit

His igitur, aliјſque virtutibus clarus, omnibuſque charus,in Foreneto monaſterio, diuinis myſterijs ſumma cum pietate celebratis,adueniente Paſchatis die febrium dolore correptus fuit: quo cum diebus admodum quatuor conflictatus, lætus ad Dominum migrauit. Corpus fuit ſummo cum honore Antiſiodorum delatum; quod in villa quadam,præclarum ſanctitatis,ac præcipue manſuetudinis, benignitatiſque, qua in vita maxime floruit,teſtimonium de ſe præbuit.Erat ibi vir quidam grandi ære alieno obſtrictus, in carcere à creditoribus detentus; qui cum ab omni ſpe liberationis excluſus, vitam in ſqualore & triſtitia degeret,cœpit ad ſacri funeris aduentum, eximiam defuncti benignitatem ad memoriam reuocare, & aliquam etiā ſpem in eius ope collocare. Res ſtupenda, portitores pondere ſacri corporis iam grauati,poſito feretro, nonnihil reſpirare, vireſque reſumere voluerunt. Poſt quæ, cū pergere vellent, ſacrum pignus loco non prius mouere potuerunt, quam clamantem ſupplicantemque debitorem è vinculis eximerent; qui ſubiectis humeris corpus vna cum alijs Antiſiodorum deportauit. Quod debito honore ac gaudio ab epiſcopo exceptum, in eccleſia S. Germani ſepultum eſt.

Migrat ad Dominum vir ſanct⁹.

Præclarum miraculū.

Digitized by Google

VITA S. AGNETIS DE MONTE POLItiano; Ex Bulla Dn. Papæ Clementis Octaui; data Anno milleſimo ſexcenteſimoprimo. Migrauit è vita Anno à partu virgineo 1317. *C. Baron. in Not. Mar. Rom.*

AGnes virgo integerrima, Ordinis S. Dominici, in pago Montis vrbis Politiãi in Etruria, humilib⁹ quidẽ ſed pijs admodũ nata eſt parentibus. Eius ortus inſigni miraculo nobilitatus, quantam lucem orbi terrarũ eſſet allatura, præmonſtrauit. Qua enim hora ex aluo materno prodiit, cereæ faces in conclaui apparuerunt diuinitus accenſæ. Sæpe ſe infantula, luſibus puerilibus neglectis, abdebat vt ſe Ieſu Chriſto, quẽ iã tum ſponsũ ſibi delegerat, ex animo commendaret. Quo tẽpore, cũ aliquando à ſuo pago, Montẽ Politianũ petens, ad collẽ in vrbis pomerio ſitum veniſſet, vbi tunc infames quædam fœminæ turpi quæſtu vitam traducebant, tetri quidam ſordidique corui quam plurimi deuolantes, Chriſti ſponſam roſtro & vnguibus ferire nitebantur. Nimirum impuri dæmones præſentiebant, quantum eſſet Agnes ipſorum conatibus aduerſatura. Nonum vero annũ agens, cũ à parentibus multis precibus impetraſſet, vt in eadẽ vrbe in ſacro Virginũ cœnobio, cui à Sacco nomen erat, ſuo ſe ſponſo penitus traderet, tanta cœpit alacritate tempus omne in precationibus pijs, ſacris lectionibus, a'ijsque religioſis exercitationibus ponere, vt quantum poſſet, etiã corporis neceſſitati ſubtraheret. *20. Aprilis.* *Patria & parẽtes ei⁹.* *Miraculũ in Natiuitate eius.*

Modeſtiam, obedientiam, humilitatem, inprimis ſemper coluit: mentis vero integritatem, corporisque pudicitiam ita adamauit, vt ad tantum theſaurum facilius conſeruandum, tenellum adhuc corpuſculum vigilijs quoq; ac ieiunijs exerceret. Quare tãtis illã virtutibus, ea præſertim ætate præditam, non modo cæteræ Virgines & æquales obſeruabant, ſed Magiſtra etiam ipſa vnice diligebat: cum ad annũ 14. perueniſſet Agnes, ita iam erat animo cum Deo arctiſſimis charitatis vinculis iuncta, vt ſæpe inter precandũ, nullis adminiculis *Monialis facta in omni virtute ſe dilıgẽter exercet* *Eximiis donis à Deo honoratur.*

Digitized by Google

nixa, cubito à terra tolleretur. Viſa quoque eſt illi aliquando Dei Mater, treſque pulcherrimos lapillos dedit, dicens; Scito filia, te ſacras mihi ædes excitaturã; quocirca hos tres lapillos cape, & effice, vt quæuis tua ædificatio conſtantiſſimæ fidei indiuiduæ Trinitatis fundamento nitatur. Deus igitur cum lucernã ardentẽ ſub modio nollet latere diutius, mira ratione conſtituit, vt ſuper candelabrum poſita, cæteris quoque virtutum ſplendore præluceret.

Iuſſu ſummi pontificis cœnobio præficitur etiamnum annorum quindecim

Etenim ad nouum cœnobium ſacratum Virginũ inſtituendum in oppido vulgo Proceno, intra fines Oruieti, cum ſua Magiſtra delecta eſt. Atque adeo Agnes, ob eius eximiæ vitæ ſanctitatem ſenilemque prudentiam, etſi annum quintumdecimum ætatis nondũ exceſſerat, ſummi Pontificis iuſſu, recens inſtituto cœnobio vel inuita præficitur. Multo igitur ipſa cœpit ardentius etiam pietatis atque virtutũ omniũ ſtudia colere. Eius lectulus, nuda humus, ſaxum durum, fuit illi ceruical. Annos ipſos quindecim ibidẽ perpetuo ita ieiunauit quotidie, vt ſolo eſſet pane atq; aqua contenta.

Victitat ſolo pane & aqua.

Cæleſte mãna, ea orãte, defluit.

A Deo ſæpe precabatur, vt vellet ætatis ſuæ imbecillitatẽ in regẽdo monaſterio gratiæ ſuæ virtute cõpenſare. Precãdi vero numinis tãto ſtudio tenebatur, vt magno animi dolore à dulci contẽplationis otio diuelleretur. Sæpe quoq; obſeruatũ eſt eius palliũ, cũ ab oratione ſurgeret, rore quodã candido reſperſũ, cuius guttæ ſingulæ crucis effigiẽ referebãt. Quin & eodẽ rore, ceu manna, tũ ara maxima, tũ pauimentũ omne contectũ repertũ eſt eo die, quo Epiſcopus cũ clero ac populo eius oppidi ad conſecrandã Chriſti ſponsã ingreſſus eſt; & interdũ locus, vbi genua ad precandum ponebat, ſubito enatis floribus, violiſque pulcherrimis ornabatur.

Familiariſſime viſitur à Deipara Virgine, & puerulo Ieſu.

Atque inſuper, dum oraret aliquando, à beatiſſima Dei matre, Filiũ Ieſũ forma lactãtis infantis accepit, eũque aliquandiu ſinu complexa, paruulã crucẽ tenui filo nexã ab eiuſdem collo recedentis detractã meruit retinere; quæ extat adhuc in Eccleſia, vbi requieſcit eius integrũ ſanctiſſimũ corpus. Sæpius quoq; Agneti ſacroſanctã Euchariſtiã Angelus porrexit. Eius etiã precibus

ac meritis, dum adhuc viueret, ab obſeſſis corporibus fugati dæmones; oleũ, panis pecunia multiplicata; aqua in vinũ conuerſa; carnes in piſcem commutatæ; ægri ſanati; extinctus quoque puer in vitã reuocatus. Spiritu etiam prophetico multa prædixit, & occulta cordis arcana cognouit. Annos iam nata triginta & amplius, ſuorum ciuium rogatu, cæleſtique viſione atque Angeli Dei iuſſu ad Montem Politianum reuocata, alterum ſacrarum Virginum Cœnobium ac templum Dei Genitrici dicatum eo ipſo colle, vbi meretrices antea fuerant, magna omnium gratulatione fũdauit. Neq; ita multo poſt, vni è noui cœnobij ſororibus, quæ Mitis dicebatur, viſum, poſt effuſas ad Deum preces, ſigno crucis in eius oculis expreſſo, reſtituit. *Plurimis claret miraculis.* *Fũdat nouum cœnobium & templum.*

Tandem cum in grauiſſimum morbum incidiſſet Agnes, ad balnea Clanciani propinqui oppidi deducta, vix aquas illas eſt ingreſſa, cum cæleſti quodam rore concreto, & inſtar niuis candido fuere contectæ; cuius particulæ ſingulæ (vt etiam aliâs) Crucis figuram exprimebant. Ac noua quoque tunc aquæ vena ſcaturiens, morbos omnes curare cœpit. Verum ipſa, quæ iam ad cæleſtes, à ſponſo, nuptias euocabatur, ad cœnobium reuerſa, ingraueſcente morbo, ſacras ſorores, deplorantes tantæ Matris iacturam, conſolata, cum eas ad concordiam & votorum obſeruantiam eſſet hortata, & oculis in cælum ſublatis ſpiritum Domino commendaſſet, vitam hanc miſeram & caducam cum beata illa & æterna commutauit; anno ſalutis 1317. die Aprilis 20. ad mediã noctẽ. Qua hora pueruli cubãtes in lectulis, varijs oppidi vicis, parentes ſuos illis vocibus excitarunt; Agnes beatiſſima modo ex hac vita migrauit. Eius corpus incorruptum integrumque ſeruatur, & multis ac magnis miraculis illuſtratur. Quod cũ ſancta Catharina Senenſis inuiſeret aliquãdo, eiusq́. pedes deoſculari vellet, quippe quæ à Deo præmonita iam antea fuerat, parẽ ſe gloriam cum ſancta Agnete in cælis habiturã, Agnes alterũ pedẽ extulit, ô ſtupenda tua, ô Chriſte, opera, ad faciem vſque Catharinæ. *Salutiferũ balneũ, ei9 meritis ſcaturit.* *Trãſit ad cæleſtẽ ſponſum Anno. 1317.* *Honoratur ſtupendo miraculo, viſẽte eam S. Catharina Senenſi.*

ILLV-

C. Baron. To. 3. Annal. & in not. Mar. Rom.

ILLVSTRE MARTYRIVM S. SIMEOnis Epiſcopi, Vſthazanis Eunuchi, & multorum aliorum; Ex ijs quæ ſunt apud Sozomenum Eccleſiaſt. hiſt. lib. 2. cap. 8. Paſſi ſunt Anno ab orbe redempto 343. Iulij Rom. Pontif. ac Conſtantij & Conſtantis Impp. 7. ſub Sabore Rege Perſarum; quibus temporibus, S. Hieronymus in Chronico teſtatur, diriſſimam hanc in Chriſtianos Perſas, perſecutionem excitatam eſſe.

21. Aprilis. CVm tempore progrediente, Chriſtianorum numerus apud Perſas vehementer creſceret, adeo vt conuentus agere, & ſacerdotes ac diaconos habere cœperint, *Magi apud Perſas.* Magi & Iudæi naturali quadam inuidia contra religionem Chriſtianam incitati, Simeonem id temporis Seleuciæ & Cteſiphontis vrbis in Perſide primariæ archiepiſcopum, *Accuſatur apud Saporē, Perſarũ regem. Simeon.* apud Saporum Perſarum regem accuſarunt, quod Imperatori amicus, res Perſarum proderet. Quorum calumnijs perſuaſus Sapores, primo immoderatis tributis afflixit Chriſtianos; deinde duros & inhumanos miſit exactores, qui ſua feritate cunctos ad religionem, pietatemque aſpernandam cogerent, Poſt hæc ſacerdotes, Deique miniſtros gladio trucidari, eccleſias dirui, earumque theſauris ac monumentis in regium fiſcum redacti, ipſum Simeonem vt regni proditorem, adduci iuſſit.

Itaque Magi ope Iudæorum, Simeonem comprehenſum, ferreiſque vinctum catenis ad regem deducunt; qui ſe ibi & ſpectatum & ſtrenuum virum præſtitit. *Conſtantia Simeonis.* Nam cum Sapores eum, vt daretur in quæſtionē, introduci iuſſiſſet, nihil quicquam veritus, regem adorare recuſauit. Qua re grauiter commotus rex, ſciſcitatur quid cauſſæ ſit, cur iam neutiquam ipſum adoraret, cum id antea feciſſet, Cui Simeones; Non ante, inquit, deductus eram ad verum Deum prodendum; & pro-

Digitized by Google

propterea non recuſabam debitos regi honores præſtare; at iam idem ipſum fecere fas non eſt. Nam iam pro pietate & noſtra religione decertaturus venio. Quæ cum dixiſſet, iubet rex vt Solem adoret. *Iubetur adorare Solē.* Sed Simeones neque minis territus, neque promiſſis flexus, virili & conſtanti animo affirmabat, ſe nunquam vel Solem adoraturum, vel ſuam ipſius religionem proditurum. *Detinetur in vinculis* Vnde animo commotus Sapores, in vinculis eum teneri iuſſit, ratus eum ſententiam quandoque mutaturum.

Igitur cum in carcerem duceretur, Vſthazanes ſenex Eunuchus educator Saporis, & principem in familia regis locum obtinens, eum conſpicatus, de loco, in quo præ foribus forte palatij ſedebat, conſurgens, honorifice ſalutauit. *Vſthazanes educator regis, Chriſtian⁹.* At Simeones eximio iuſtitiæ zelo incenſus, auerſo vultu eum præteriens, verbis aſperis increpauit, quod cum Chriſtianus eſſet, paulo ante vi coactus, Solem adoraſſet. Quarè Eunuchus perturbatus, lachrymas fundere, ingemiſcere, veſtem ſplendidam, qua erat indutus, exuere, & totus luctu deformatus, nigram circumijcere. *Vaſthzāis pœnitentia* Nec his doloribus ſatiatus, præ portis regiæ ſedens, ſortem ſuam cum lugubri valde clamore ac eiulatu lamentatus eſt.

Vbi iſta Sapores reſciuit, illum protinus ad ſe vocatum interrogauit, ecqua illi in ædibus obtigiſſet calamitas, quæ illi tantam lugendi cauſam præbuiſſet. Cui Vſthazanes; In hiſce, inquit ædibus, ô rex, nihil mihi accidit infortunij. Sed vtinā, pro eo ꝙ mihi contigit, in omnia alia calmitatum genera incidiſſem; quippe id quidem certe fuiſſet toleratu multo facilius. Iam vero lugeo, quod maneam in vita; quodque cum dudum mori debuiſſem, adhuc tamen ſolem videam; quem quo tibi gratificarer, ſimulata ſpecie adorauerim. Quæ cum dixiſſet, cæli & terræ opificem Deum cum iureiurādo teſtatur, ſe in poſterum de ea ſententia nunquam deſiturum. Sapores autem incredibilem Eunuchi mutationem vehementer admiratus, gra-

Digitized by Google

ſiore quidem iracundia in Chriſtianos exarſit; perinde quaſi illi præſtigijs hanc rem confeciſſent; ſed tamen miſericordia erga ſenem commotus, modo manſuetum, modo ferum ſe in illum oſtendit, atque omnibus viribus laborauit, vt de ſententia deduceret. Vbi nihil profecit, conſtanter aſſeuerāte Vſthazane, ſe nunquam tam ſtultum fore, vt pro omnium conditore Deo, res ab eo conditas colat, tum ira inflammatus, mandat caput enſe ceruicibus abſcindi. Ad quod ſupplicium à lictoribus deductus Vſthazanes, orat eos, pauliſper expectent; rem enim ſe animo tenere, quam regi ſignificari velit. Vocato igitur ad ſe Eunucho ſibi fideliſſimo, iubet iſta Sapori nunciare. Quam tandem beneuolentiam, ab ineunte adoleſcentia ad hoc vſque tempus, ô rex, erga tuam familiam præſtiterim, & quanto ſtudio tum patri tuo tum tibi inſeruierim, nullis videor egere teſtibus apud te, præſertim qui hæc ſatis explorate cognita habeas. Quare pro omnibus officijs quæ in vos aliquando tam beneuole contulerim, hoc mihi vnum remunerationis loco concede, vt his, qui me ignorant, non videar tanquam infidus erga regnum tuum, aut in aliquo maleficij genere deprehenſus, iſtud ſupplicium ſubire. Et quo hoc pateat omnibus, fac præco palam prædicet, caput Vſthazani amputatum eſſe, non quod improbitatis cuiuſquam in palatio ab ipſo admiſſæ conuictus ſit, ſed quod ſit Chriſtianus, & Deum ſuum, quo regis voluntati morem gereret, negare noluerit. Atque iſta quidem regi nunciauit Eunuchus: Sapores autem ratus alios tam ſeuero exemplo à Chriſtiana religione deſcituros, eadem, ſicut Vſthazanes poſtulauerat, præconem prædicere iubet. At pius ſenex eo fine ſupplicij ſui cauſam prædicari tam impenſe deſiderauit, vt ſicuti antè prauo exemplo, cum ſolem adorauerat, multis Chriſtianis metum iniecerat, ſic iam non pauciores ad ſuam animi magnitudinem & conſtantiam imitandam incitaret; ſi modo intelligerent eum pro religione Chriſtiana trucidatum eſſe.

Vſthazães capitis dānatur à rege.

Vſthazães petit à rege, cauſam necis ſua palā edici.

Hoc

Hoc modo Vſthazanes vitam, quam hic in maxima gloria traduxerat, deſeruit? Simeones autem de eius morte in carcere certior factus, Deo pro illo gratias egit. Poſtridie eius diei qui erat ſextus dies hebdomadæ, in quo, ante celebrē diem feſtū Reſurrectionis, memoria ſalutaris Chriſti paſſionis quotannis recoli ſolet, decernit rex vt Simeones gladio feriatur. Nam ante denuo è carcere ad regem deductus, forti & magno animo cum Sapore de fide Chriſtiana diſſeruit, & neque illum neque Solem adorare voluit. Eodem de centum alios quoque, qui erant in carcere, rex itidem obtruncari iubet. Ad extremum Simeonem, cum cæterorum omnium mortem oculis aſpexiſſet, ſimiliter trucidari. Horum pars Epiſcopi, pars presbyteri, pars ex aliorum clericorum ordine fuerunt. Cum omnes ad locum certaminis deducerentur, princeps Magorum percunctatur ab illis vtrum velint viuere, & eandem cum rege religionem colere, Solemque venerari. At vbi nemo eorum his conditionibus vellet in vita manere, recta ad locum, in quo erant ſecuri feriendi, deducuntur: Simeones interim illis aſtans, verba ad eos faciebat de morte, de reſurrectione, de pietate. & teſtimonijs ex ſacris literis depromptis, animum illis addebat, vt fortiter mortem illam oppeterent, quæ veram illis eſſet vitam allatura. Dū hæc aliaque ſane præclara auribus eorum inculcaret, & tanquam gymnaſij magiſter illos inſtrueret, quomodo in certaminib. ſe gererēt, ad necem ſinguli cupide gradiebantur. Lictor autem, poſtquā centū illos interemit, poſtremo Simeonem cū Abedechalaa & Anania presbyteris, canicie ac pietate venerandis, obtruncauit.

Vſthazães capite plectitur.

100. Matyres cum Simeone caduntur.

Simeones eos confirmat.

Abedechalaa & Ananias Martyres.

Eodem temporis momento, Puſices regiorum omnium artificum præfectus, cum videret Ananiam in ipſa cæde contremiſcentem paulisper, inquit, ô ſenex, oculos occludito, ac bono animo eſto, nam ſtatim Dei lumen videbis. Vix hæc locutus eſt, cum comprehenſus & ad regem deductus, libero ore Chriſtianū ſe profeſſus, eſt; idcirco lictorib. traditus, peregrino & crudeli

Puſicis præclara virt.

deli inprimis mortis genere interimendus Lictores igitur collo eius circa ceruicem perforato, illac linguam extrahunt. Porro autem eius filia virgo, falso à quibuſdam in crimen vocata, comprehenditur: eodemque temporis articulo occiditur,

Eius filia martyr.

Sequenti anno, eodem ipſo die Paſchatis, nouo Saporis edicto, innumerabilis Chriſtianorum multitudo ſecuri percuſſa, martyrium conſummauit. Siquidem Magi eos ex vrbibus & vicis, in quibus latitabant, ſumma cum diligentia eruerunt. Nonnulli autē ſua inducti voluntate, ne ſilentio Chriſtum denegare viderentur, ſeipſi indicarunt, Ac dum omnes qui Chriſtiani cenſebantur morte multarentur, plurimi, qui in ipſo palatio ætatem egiſſent, mactati ſunt: in quorum numero erat Azades eunuchus, regi longe chariſſimus. Ex cuius morte tantum animi dolorem hauſit rex, vt cōmuni hac cæde ſedata, ſolos religionis noſtrę doctores trucidari iuſſerit,

Innumeri Chriſtiani perimuntur.

Azades martyr.

Peridem tempus regina in morbum delapſa, Tarbula ſoror Simeonis Epiſcopi, virgo ſancta, cum ancilla, eiuſque ſorore vtraque ſimiliter virgine comprehenditur. Iudæi enim, ficto crimine eum accuſauerant, quod vindictæ cupiditate reginæ venena paraſſet. Vnde regina calumniam veram eſſe exiſtimans, mortis eas reas eſſe clamauit. Magi igitur Tarbulam & reliquas duas arreptas morte condemnant: ſerraque diſſectas patibulis ſuffixerunt, ſpatio quodam inter ipſa patibula relicto, vt per illud regina tranſiret: aſſerentes morbum eo pacto depellendum. Fertur hanc Tarbulā, forma valde liberali & honeſta fuiſſe: Magum quendā eam deperiſſe: mercedemque, vti cum illa rem haberet clam miſiſſe: promiſiſſe denique: ſi vellet ipſius parere libidini, tum eam, tum ſocias ſaluas fore. At illam hanc turpitudinem ne audire quidem voluiſſe, ſed nuncios verbis contumelioſis excepiſſe: crimen intemperantiæ cum probro illis obiectaſſe: ſe multo libentius velle mori quam virginitatem prodere, reſpondiſſe. Porro cum edicto Saporis ratum eſſet, ſoli ſacerdotes, fideique

Tarbula & duarū ſororū crudele ſuppliciū.

Tarbula pudicitia.

Digitized by Google

que Chriſtianæ doctores comprehenderentur, Magi & eorum principes, totam Perſidem obeuntes epiſcopos & ſacerdotes grauibus afficiunt incommodis, cum in alijs locis, tum maxime omnium in Adiabenorum regione; quæ eſt pars Perſidis tota fidei Chriſtianę dicata.

Clero vel maxime infeſtus Sapores.

VIVA S. ANSELMI CANTVARIENſis Archiepiſcopi; Ex ea quæ eſt per Edinerum eius Contubernalem, duobus libris conſcripta. Migrauit ex hac vita, anno Domini 1109. *Sedente Paſchale Papa.* 2.

C. Baro. In Not. Mart. Rom. & Tō. 12. Annal.

S. Anſelmus nobili inprimis ortus progenie, patrem habuit Gundulfum, matrem vero Emerbergam; vtrumque ſeculi dignitate ac diuitijs præſtantem, ſed moribus haud parum diſſimilem. Nam cum vinculo coniugali legitime coniuncti, in Augusta ciuitate (quæ ciuitas confinis Bergundiæ & Longobardiæ Emerbergam in ſe edidit; Gundulfum vero in Longobardia natum, ciuem ſuî ex aduena fecit) cum magna nobilitatis laude verſarentur, pater ſeculari deditus vitæ, ſuas quas poſſidebat diuitias, frequenter ab re diſtrahebat; mater vero bonis ſeruiens ſtudijs, optimæ matris familias officio fungebatur; in quo ſumma cum laude ad extremum vitæ ſpiritum perſeuerauit. Sed & Gundulfus, deuecta iam ætate ſpreto ſeculo, monachi inſtitutum amplexatus, veteriſque vitæ delictis per dolorem expiatis, monachus defunctus eſt.

21 Aprilis. Parentes eius & Patria.

Patria eorum.

Pater eius prodigus, Mater frugalis.

At Anſelmus puer paruulus, cum maternis libenter colloquijs animum intenderet, audiretque vnum eſſe in cælo Deum omnia moderantem, omnia continentem, ſuſpicatus eſt, vtpote puer inter montes nutritus, cælum montibus incumbere; in quo, & aulam Dei eſſe, eamque per montes adiri. Vnde cum hac meditatione die nocteque cum voluptate animum paſceret, contigit quadam nocte, vt immaginatione fortiſſima illuſus, putaret ſe ad aulā Dei properare, tranſcenſo

Pater fit monachus.

Mira pueri ſimplicitas.

Digitized by Google

que monte, ad conſpectum ipſius ſummi regis venire à cuius dapifero nitidiſſimum panem accipiebat, eoq; coram ipſo reficeretur. Mane igitur facto, reducta ante oculos mentis viſione, puer ſimplex & innocens, veraciter ſe in cælo ex pane Domini refectum credebat, alijſque conſtanter ſe ea nocte apud cælicolas fuiſſe referebat.

Deſideriũ monachiſmi.

Interea creſcente ætate, litterarum ſtudijs à parentibus eſt traditus; in quibus mirabiles breui temporis ſpatio progreſſus fecit; prorſus vt anno ætatis ſuæ quintodecimo, ſæculi vanitatem relinquere, contemptiſque diuitijs ac honoribus, monaſticæ vitæ ſe tradere cuperet. Sed cum pro ſua voluntate, voto potiri non poſſet, & Abbas, cui ſe in diſciplinam tradere ardebat, deſiderium eius, ne patris animum offenderet, differret, cœpit paulatim animi feruor, à religioſo propoſito tepeſcere, & velis tandem remiſque, ad mundi vanitatem aſpirare. Nam pia matre defuncta, cuius exemplo in omni officio modeſtiæ ac pietatis cõtinebatur, mox pene in ſeculi fluctus dilapſus eſt. Sed omnipotens Deus, non paſſus eſt animam eius vitiorum fluctibus abſorberi. Nam cum iuuenilis ætas, corporis ſanitas, diuitiarum iactantia, aliæque huius mundi proſperitates, longius eum abripuiſſent, continuo infeſtum ei & inteſtinum bellum excitauit, patriſque animum adeo acerbo contra illum odio inflãmauit, vt nullis eum ſtudijs, nullis obſequijs lenire poſſet. Quæ res prima illi æternæ ſalutis occaſio fuit.

Tepeſcit adoleſcentis animus, dũ arridet mũdus.

Pater illi infeſtus.

Nam diuturna patris auſteritate offenſus, elegit paternis rebus, patriæque potius renunciare, quam patri ſuo vel ſibi, aliquam ex cohabitatione infamiam procreare. Paratis itaque his, quæ ad iter neceſſaria erant, vno comitatus miniſtro, relicta patria, Seniſium montem, non ſine maximo corporis & animi labore, ſuperauit; Burgundiam Franciamque petiuit; vbi annis admodum tribus exactis, Nortmanniam adijt, vt Lantfrancum quendam, virum inprimis bonum, & præſtanti religione vere nobilem requireret; cuius fama nobiliſſimos

Diſcedit à patria.

ſimos quoſque clericorum, de cunctis mundi partibus attraxerat. Eo igitur inuento, lætus alacerque eius ſe magiſterio ſubdidit, ac die noctuque literarum ſtudijs incubuit; intantum vt neque vigilijs, neque frigore, neque inedia fatigatus deficeret. Inter hæc, rurſus monaſticæ vitæ deſiderium, multo vehementius animum eius pulſare cœpit; ſed ne parum conſulto rem adeo arduã aggrederetur, Lantfrancum inprimis fidelem non minus quam prudentẽ, vnũ de mllle conſiliarium ſibi elegit, eique animi ſui propoſitum candide humiliterque expoſuit. E tribus enim vitæ ſemitis, quas ſibi propoſuerat, vnã de eius cõſilio eligere ſtatuerat. Nam aut monachus, aut eremi cultor fieri, aut poſtremo ſibi viuens, ex patrimonio, (quod defuncto tunc patre ampliſſimũ ad eũ deuolutũ erat) indigentibus pro poſſe, propter Deũ, miniſtrare decreuerat. Lantfrancus aũt quamuis conſilio polleret plurimũ, non tamẽ in re tã ardua ſuã proferre ſententiã præſumpſit, ſed eũ ad Maurilium Rothomagenſem antiſtitem deſtinauit; qui ſtatim author ei fuit, vt monaſticam, tutiſſimam ſalutis ſemitam ingrederetur. Nec mora; Anſelmus, qui tunc ſeptimum & vigeſimũ ætatis agebat annũ, relicto ſeculo, Beccenſe petit cœnobiũ cui Herluinus vir ætate probitateque conſpicuus, magna cum laude præerat, ſuoq; patrimonio, domiciliũ hoc caſtitatis pietatiſq; erexerat. Ibi vero Anſelmus poſtq̃ toto triennio in virtutis ſtudio deſudaſſet, tantos in omni perfectione progreſſus habuit, vt omniũ iudicio & gratulatione, (venerabili Lantfranco, qui iſtius cœnobij Prior erat, in Cadonenſis regimen aſſumpto) vel inuitus ad Prioris officium eueheretur.

Tradit ſe Lantfrãco in diſciplinam.

De vitæ genere eligendo, prudenter cogitat.

Fit monachus.

Herluinus primus Abbas Beccenſis.

Fit Prior.

Eo honoris titulo decoratus, cœpit omnibus aliarũ rerum imaginibus ex mente profligatis, vni ſoliq; Deo intendere, cæleſtibusq; ſe totum diſciplinis tradere, tam ardenter, vt ante tempus ſuum, inſolitas de diuinitate Dei, & noſtra fide quæſtiones perſpiceret, perſpectaſque luculentis rationibus enodaret. Nocte quadã inſomnis in lecto recubans, meditando ſecũ rimari conaba-

nabatur, quonam modo prophetæ præterita ſimul & futura, aſſecuti fuiſſent: cumque mentis ratione eo pertingere non poſſet, intellectꝰ incredibili ardore laboraret. ecce defixis oculorum radijs, vidit per medias oratorij maceries monachos ad diuina ſe præparantes; oculiſque lynceis dẽſiſſimos parietes penetrauit. Qua re vehementi ſtupore detentus, intellexit Deo leuiſſimum eſſe, prophetis in ſpiritu ventura monſtrare, qui illi concesſerit, quæ fiebant, per tot obſtacula, corporeis oculis videre.

Corporeis oculis, parietes penetrat.

Magnũ animi lumẽ.

Hinc perſpicatiori ſapientiæ luce perfuſus, omnis ſexus & ætatis mores, ita ratione diſcretionis penetrauit, vt arcana cuique cordis ſui conſilia reuelaret. Ipſas quoque virtutum, vitiorumque omnium origines, admiranda plane prudentia callebat. luceque clarius, qua via modoque, hæc vel adipiſci, vel deuitari, atque deuinci poſſent edocebat, Ex aſſidua ſummæ beatitudinis contemplatione; & deſiderio vitæ perennis, immenſos ſæpe lachrymarum effundebat imbres, aliorumque peccata haud ſecus quam propria deflebat,

Prudentia & modeſtia eius in inſtituendis nouitijs.

Nunc vero, qua prudentia commiſſos ſibi ſubditos tractauerit, qua modeſtia ac lenitate ad pietatis ſtudiũ pertraxerit, quis digne explicare valeat? Erant qui ſtimulis inuidiæ concitati, dicta factaque eius omnia carpebant, ac dente canino rodebant, æmulabanturque; ſed pius pater, omnem eorum malitiam fraternæ charitatis officijs vincebat, animoſque in ſcelere obduratos, incredibili manſuetudine leniebat. Erat Osbernus quidam adoleſcentulus, ingenio quidem ſagaci & indole haudquaquam mala, ſed moribus adeo profligatis, vt Anſelmum, eoſque qui eum ad modeſtiam grauitatemque inuitabant. ne æquis quidem oculis aſpicere poſſet. Hunc mente cæca in peſtem animę ſuę ruentem aggreſſus Anſelmus: mira calliditate ad mentem ſaniorem reduxit. Videbat puerum, puerilibus irretitum ludis, per præceps in vitiorum gurgites abeuntem, animumque effrænum, per fas & nefas voluptates exquirentem. Quid faceret pius paſtor? Non verbis

Osbernus, per Anſelmũ ad modeſtiam ac pietatẽ adducitur.

verbis aſperis, vel diſciplinæ rigore, diffluentes continuo mores aſtrinxit, ſed primum pijs blandimentis eum deliniuit, puerilia facta benigne tolerauit, plurimaque conceſſit, quibus & ætas delectari, & effræna mens ſimul ad manſuetudinem cutuari poſſet. Puer autem conceſſis gaudens, non modo à feritate recedebat, ſed Anſelmum etiam diligere incipiebat. Tum vero pius paſtor, animaduertens ſe firmitate & conſtantia eius poſſe confidere, perditós mores fortiori diſciplina aſtringere cœpit, omneſque pueriles actus in eo reſecare, & ſi quid reprehenſibile admitteret, id non modo verbis, ſed & verberibus acriter vindicare; effecitque hoc modo pius pater, vt iuuenis qui tota mentem in peſtem ruebat, lenitate ac manſuetudine Anſelmi, in viam rediret, ac multis tandem virtutibus inſignis, diem extremum clauderet,

Colloquiũ eius cũ Abbate quodã, vt pueri ſint in cœnobijs tractãdi.

Accidit eo tempore, vt Abbas quidam religionis opinione clarus, Ad Anſelmum veniret, eique inter verba, de monaſtico inſtituto vltro citroque habita, narraret, ſe quoſdam in clauſtro pueros habere, adeò moribus profligatis, vt nullis verbis vel verberibus, ad diſciplinæ ſtudiũ adduci poſſent. Nõ ceſſamus, dicebat, eos verberibus fatigare, ſed ipſi quotidie deteriores euadunt. At quæ mirat' Anſelmus; Non ceſſatis, inquit, eos verberibus fatigare? & quales quæſo adulti euadunt: Hebetes, inquit Abbas, & beſtiales. At ille; Quam bene nutrimentum veſtrum expenditis, qui de hominibus beſtias nutriuiſtis. Et quid, inquit, faceremus, immo quid non facimus? Nocte dieque moribus eorum inuigilamus modiſque; omnibus eos conſtringimus, ne vel latum vnguem à diſciplinæ ſeueritate recedant, & tamen oleum plane atque operam perdimus. Ad quæ Anſelmus; Conſtringitis, inquit? Dic mihi quæſo Abba, ſi teneram in horto tuo arbuſculam, omni ex parte concluderes, patuloſque ramos diffundere incipientem impedires, & creſcendi libertate priuares, dic mihi, poſt anni circulum, qualis tandem arboris eſſet futura ſpecies? Profecto inutilis, ramis incuruis &

Elegans ſimilitudo.

per-

Perplexis; idque non ex arboris, ſed tua culpa proueniret, qui eam immoderate concluſiſti. Certe hoc in puerorum inſtitutione agitis; qui cum per oblationem in horto Eccleſię plantati ſint, vos eos terroribus, minis, verberibuſq; coarctatis, vt nulla poſſint penitus libertate potiri. Itaque indiſcrete oppreſſi, prauas & ſpinarum more perplexas, intra ſe cogitationes congerunt, fouent, nutriunt, tantaque eas nutriendo vi ſuffulciunt, vt omnia, quæ illorum correctioni poſſint adminiculari, obſtinata mente ſubterfugiant. Vnde fit, vt quia nihil amoris, nihil pietatis, nihil beneuolentiæ ſiue dulcedinis, ex vobis hauriũt, nec illi vobis fidẽ adhibent, ſed cuncta ex odio & inuidia contra ſe procedere credũt. Hinc cõtingit modo ſane miſerabili, vt ſicuti corpore creſcũt, ita odio & omnis mali ſuſpicione ſimul creſcãt, nullumque niſi depreſſis ſupercilijs, oculove obliquo intueri valeãt. Sed dicito quæſo, quid cauſæ quod adeo infeſtis animis illos tractetis? Nunquid nõ homines ſunt eiuſdẽ vobiſcum naturæ conſortes? velletis ne vobis fieri, quod illis facitis, ſi quod illi ſunt, vos eſſetis? Sed eſto. Diſciplinę ſeueritatẽ conſeruatam vultis, ſoloque rigore iuſtitiæ in officio alios continere, & ad optimos mores informare. Vidiſtis vnquam aurificem, ex lamina auri vel argenti, ſolis percuſſionib. imaginem precioſam formaſſe? Non puto. Quid tunc? Certe vt aptam ex lamina formam efficiat, nunc eam ſuo inſtrumento leniter premit & percutit: nunc diſcreto leuamine, lenius leuat & format. Sic & vos, ſi cupitis pueros optimis ornatos moribus, neceſſe eſt vt cum ſeueritate diſciplinæ, paternæ pietatis & manſuetudinis leuamen &

Non idem cibus forti & imbecillo apponendus.

ſubſidium eius impendatis. Ad hæc Abbas: Quod leuamen, quod ſubſidium? Ad graues & maturos mores eos conſtringere laboramus. Cui ille: Bene quidem. Et panis & quiſque ſolidus cibus, vtilis & bonus eſt eo vti valenti. Verum ſubtracto lacte, ciba inde lactentem infantem, & videbis eum magis ex hoc ſtrangulari quam recreari. Quare hoc tenete: Sicut fragile & forte corpus, pro ſua qualitate, diuerſam exi-

Digitized by Google

git alimoniam: ita quælibet anima, non quouis poteſt cibo nutriri. Fortis namque, forti & ſolido delectatur: Gaudet in tribulationibus: odientes diligit: percutienti maxillam vnam, læta præbet alteram: omniaque ſuffert, amore eius, qui acerbiſſima nece delicta noſtra expiare voluit. At ea quæ in Dei ſeruitio fragilis adhuc eſt, tenero lacte indiget: aliorum videlicet manſuetudine, benignitate & miſericordia: donec paulatim robuſtior facta, grauiora diſcat certamina ferre. Quare mi Abba, ſi commiſſos tibi tyrones ad Chriſtianæ militiæ certamen probe inſtruere velis, vide ne omnibus vna eademque arma imponas: nam quibus vnus inimicum fortaſſis ſuperare valet, ijs alius quiſpiam turpiter ſuccũberet. Vnde nihil perniciofius, quam diuerſa ingenia, ad vnam eãdemque diſciplinæ formam aſtringere velle. His auditis, Abbas ingemuit, ac ſe peccaſſe agnouit. At vero Anſelmus diſcreta eo regimine, tantam apud omnes virtutis famam captauit, vt plurimi nobiles pariter atque ignobiles, ſeſe in diſciplinam eius tradere cuperent. Vagabatur nominis illius celebritas, non modo per Nortmanniam, Franciam & Flandriam, ſed totã quoque Angliam ita repleuerat, vt plurimi ex prima nobilitate, milites ac clerici ad eum confluerent, ſeque ſuaque omnia Dei ſeruitio in eius monaſterio traderent. Defuncto autem Abbate Herluino, fuit vno omnium conſenſu atque applauſu, in locum eius ſuffectus; licet ipſe, manibus, quod aiunt, pedibuſque, eam dignitatem atque honoris titulum repellere niteretur. Sed cum id fruſtra conaretur inuitus tandem onus ſubijt: & magna cum ſanctitatis opinione adminiſtrauit.

Multi ad eius cœnobium confluunt, eius fama excitati.

S. Anſelmus fit Abbas.

Eo tempore Lantfrancus ex Abbate Codomenſi, ad Cantuarienſem ſedẽ, epiſcopali titulo adminiſtrandam aſſumptus fuerat. Hunc vt pro inſtituta iam pridem amicitia Anſelmus viſitaret, tranſmiſſo mari, in Angliam venerat: vbi ab omni ſexu & ætate tanta cum admiratione exceptus fuit, vt quilibet Beccenſi Abbati

Lantfrancus Cantuarienſis Archiepiſcopus.

grat ã

gratiam cuiuſuis offici j ſe exhibuiſſe gauderet. Rex ipſe Guilielmus, qui armis Angliam inuaſerat, quamuis tyrannide quadam cunctis eſſet formidabilis, Anſelmo tamen erectam inclinabat ceruicem, alijſque ad rei nouitatem ſtupentibus, alium ſe, ab eo qui eſſe ſolebat, declarabat.

Anſelmi mira apud Anglos æſtimatio.

Neque ſane vana erat de Anſelmo concepta ſanctitatis opinio, quam omnipotens DEVS miraculorum virtute confirmabat. Nam vir quidam in confinio Ponti & Flandriæ, diuitiarum & nobilitatis gloria facile princeps, lepra percuſſus, cum aſſiduo mœrore contabeſceret, quod ſe, contra natalium ſuorum dignitatem, deſpici deſerique à ſuis videret, crebris orationibus & eleemoſynis opem ab omnipotente Deo precabatur: & ecce quadam nocte, viſus ſibi aſtare vir quidam grauitate admiranda conſpicuus; qui monuit, ſi priſtinæ vellet ſanitati reſtitui, Beccum iret, & aquam illam potaret, quæ Abbatis Anſelmi manus, poſt Miſſarum ſolennia abluiſſet. Igitur ſalutis auidus, facile viſioni fidem adhibuit: ac impiger ad Anſelmum tendens, viſionem ei aperuit humiliterque, vt aquam porrigere dignaretur, rogauit. At vir ſanctus ad verba obſtupeſcens, hominem multis modis ab ea mente reuocare voluit, dixitque falſis rerum imaginibus cum miſere deludi. Ipſe vero cum vehementer ac importune inſtaret; vir ſanctus hominis pietate motus, altero die incruentum pro eius ſalute Deo ſacrificium obtulit, & aquam tam multis expetitam lachrymis porrexit. Qua hauſta, teterrima ſcabie protinus fugata, integra ſanitas redijt, multorumque ora in Dei laudem diſſoluit. Eodem tempore, frater quidam qui ſub eius diſciplina Chriſto militabat, corporis infirmitate preſſus, aqua per Anſelmum ſanctificata aſperſus, eueſtigio priſtinas vires, & ſanitatem recuperauit. Porro cum moueret Lanfranci Antiſtitis animum, cur Angli venerarentur S. Elphegum Epiſcopũ, & Martyrum reputarent, cũm nõ fidei confeſſionis cauſa vel teſtandæ veritatis, ſed tantum cæſus ſit, eò quod Danis aurum quod poſcebat-

Miracula eius.

Leproſus ſanatur.

Item infirmus alius.

dare

dare nollet; de hac re ille ſolicitus, S. Anſelmum conſu-
luit; qui reſpondit, ſe firma ratione nouiſſe, Elphegũ eſſe
martyrem, eo quod pro iuſtitia occubuiſſet.

Et quidem tranquilla tunc res Angliæ erat, cunctis, tam clero quam ſecularibus, vnius Anſelmi & auctoritate & monitis, in ſolida pietate degentibus, cum repente grauis & periculoſa omnib⁹ calamitas exorta eſt. Defuncto namque memorato Anglorum rege Guilielmo, Guilielmus filius eius ad regni gubernacula admotus eſt. Hic, ſublato ex hac vita venerabili patre Lantfranco, eccleſias ac monaſteria totius Angliæ grauiſſima oppreſſione afflixit. Cuius oppreſſionis anno quarto, Anſelmus à principibus regni qui eum animarum ſuarum medicum & patronum elegerant, inuitat⁹, & ab ipſo Ceſtrenſi Comite Hugone adiuratus, ac poſtremo eccleſiæ ſuæ pręcepto pro cõmuni vtilitate coactus Angliam ingreſſus eſt. Vix eum Cantuaria receperat, cum protinus monachorum & laicorum turba haud exigua, quaſi quodam pręſagio mota, archiepiſcopum eum futurum conclamauit. Inde autem ad regiam tendenti, optimates quique alacres ei occurrerunt, ac ipſe denique rex è ſolio exiliens, venientem multis non modo ſummæ cuiuſdã beneuolentiæ indicijs excepit, ſed poſt oſcula & amplexus, per dexteram ad ſuam ipſe ſedem perduxit. Ibi poſt verba multa vltro citroque ſuauiter habita, Anſelmus regiam purpurã nihil veritus, monita ſalutis regijs auribus inferre cœpit; docens atque obſecrans, ne ſcelere ſuo eccleſiæ pacem perturbaret; & optime conſtitutam pietatis ac religionis rationem, in apertum diſcrimen cum multarũ animarum periculo inferret.

Guilielm⁹ Angliæ rex, oppreſſor eccleſiæ Anglicanæ.

Suſcipitur Anſelmus à rege honorifice.

Rex quamuis dicendi libertatem in Anſelmo valde miraretur, ab ira tamen ſe continuit, dimiſſoque cum honore Abbate, paulo poſt in languorem adeo grauem incidit, vt vitam cum morte commutare putaretur. Erat adhuc Cantuaria paſtore orbata, cum principes regni regem decumbentem adeunt, ſuadẽtque vt matrem totius regni eccleſiam, à priſtina viduitate & cala-

mitate, per inſtitutionem pontificis releuet. Acquieuit conſilio rex, & Anſelmum ea dignitate fore digniſſimũ pronunciauit, Acclamatur ab omnibus; & Anſelmus ad eum honoris gradum aſcendendum cogitur, rapiturque. Reluctabatur vir ſanctus diu multumque totis viribus; ſed quo acrius repugnabat, eo vis maior à clero populoque inferebatur; adeo vt victus ſuccumbere, & volens nolenſque ſacro oneri humeros ſubdere debuerit.

Anſelmus fit Archiepiſcopus Cãtuarienſis.

Vix pontificali infula ſolenni ritu decoratus erat, cum regis animus ante ſatis, vt apparebat beneuolus, ira odioque repente inflammatus, virum ſanctum aduerſari cœpit. Nam rex, qui omnia vitæ officia turpi nimis auaritia, & lucri cupiditate metiebatur, cum pro collato in Anſelmum honore, denariorum mille libras ſecura mente expectaſſet, & virum ſanctiſſimum ab ea mente alienum comperiſſet, turbatus valde, ne colloquio quidem ſuo eum amplius dignatus eſt; prorſus, vt laborantem, & noctes atque dies in ſceleribus hominum reſecandis, deſudantẽ antiſtitem deſereret; ſeque iniquitatis potius, quam pietatis fautorem declararet. Quæ res inprimis acerbiſſimos doloris ſtimulos pectori eius inflixit, adeoque atteriuit, vt animus omnem conſolationem reſpuiſſe videretur. Concitatus regis furor, multis ac diuerſis iniuriarum procellis eum fatigabat; vnde & ſubditorum mentes regia auctoritate nixæ, per omnia libidinum genera vagabantur. Tabeſcebat vir ſanctus zelo iuſtitiæ; & aſſiduo animi mœrore pene abſorptus, ſuffuſos lachrymis oculos ad cælum leuabat, cum commiſſum ſibi gregẽ effractis religionis ac pietatis repagulis, per vitiorũ gurgites præcipitem abire cerneret, neque vllis monitis in piam ſalutis reuocare poſſet.

Rex vehementer illi infeſtus.

Neque tamen deerat animus, ad mortem vſque pro iuſtitia certandi. Nã cum omnimodis iam rege ſibi infeſtũ vir Dei ſentiret, primum vt auctoritate Romani Pontificis ſedem ſuam muniret, regem adijt, obnixe petens, vt liberã ſibi Romã proficiſcẽdi poteſtatẽ faceret,

Digitized by Google

quò à Papa Vrbano (qui id temporis ſummũ illud honoris faſtigiũ tenebat) ſtolam ſui Archiepiſcopatus, de more ab illius manu reciperet. At rex ad nomen Vrbani turbatus, cum admiratione reſpondit; ſe ſuo in regno, non modo Papã non agnoſcere, ſed ne nomen quidem ipſum vllo modo ſuſtinere. Hoc reſponſo Anſelmus præter opinionem accepto, primum obſtupuit, regiſq; furorẽ tacitus execrari cœpit. Orta deinde graui diſſentione, totius regni Epiſcopi, Abbates, ac principes conuocantur. Conuentum eſt ad caſtrum Rothingcham, Anno Dominicæ incarnationis milleſimo nonageſimo tertio, tertia ſeptimana quadrageſimalis ieiunij, cauſaque in medium adducta, ſtatim Anſelmus hinc inde diuerſis querelis concuti cœpit. Siquidem epiſcoporum plurimi, regiæ voluntati ſtudentes, ſpreto æquitatis iudicio, Vrbanum in regno Anglicano omni pontificia auctoritate priuabant, eumque impium ac in regem rebellem eſſe vno ſtrepitu conclamabant, qui aliam præter vnius regis Gulielmi, in vtroque iure poteſtatem agnoſceret. Igitur ad vnius regiæ indignationis vocem epiſcopi omnes, vno Roffenſi excepto, in perfidiam lapſi, promiſſam Romano Pontifici obedientiam abiurarunt, primatumque omnem in eccleſia Dei, vno impetu ſuſtulerunt. Rex etiam ipſe cunctos in ea ſententia animabat; atque ni Anſelmus vicarium Petri eadem ratione culcaret, iuramento confirmabat, ſe hominem antiſtitis honore priuaturum, atque deinceps nullo loco habiturum.

Guilielm' rex, Papã non vult agnoſcere.

Epiſcopi Angliæ, nolunt ſuo parere primati.

At Anſelmus conſtanter in ſyncera fide, ac integra erga Deum, eiuſque vicarium obedientia perſiſtens, potius è cunctis regni finibus excedere decreuit, quam vel latum vnguem ab obedientia Summo Pontifici debita deflectere. Sed ne regis animum grauius ea re offenderet, iterum atque iterum commoda affandi tempora captauit; petijtque, iterum vt liberam eundi Romam poteſtatem ſibi faciat. Negabat rex, & animo perturbato mandabat antiſtiti, vt cœpto deſiſteret; vel ſimul cum eo itinere perpetuum exilium ſubiret. Tunc

Conſtantia S Anſelmi, in obedientia Pontifici Summo ſeruanda.

Digitized by Google

ficia dignitate firmatum, & multis cumulatũ laudibus ad ſedem remiſit; nihil dubitans, quin ſua facile prudentia ac lenitate, turbatas Angliæ res componeret, & optatam eccleſiæ pacem reſtitueret.

Sed Anſelmus vt Roma digreſſus, ſuperatis quamplurimis diuina protectione viæ periculis, Lugdunum peruenit, ſtatuit, & ſibi commodius & Eccleſiæ vtilius eſſe exiſtimauit, regis potius animum per nuncios explorare, quam effrænatam hominis mentem, ſuo conſpectu nouo furore incendere. *Lugduni moratur, ſummo cũ honore.* Lugduni autem apud Hugonem vrbis illus antiſtem inprimis venerabilem commorans, nullo modo cõſuetæ pietatis benignitatiſque in plebem officia intermiſit; imo tanta apud ipſum Hugonem propter ſanctitatis opinionem auctoritate pollebat; vt præſulis loco eum haberet, & ipſe in propria parochia non niſi vicariam operam exercere vellet; ac tanta demum apud omnes creuit illius opinio, vt infirmi, debileſque, ex ipſis etiam menſæ illius reliquiis, miciſque ſanitatem ſibi pollicerentur. *Infirmi vi fragmentorũ ex eius mẽſa ſublatorũ ſanantur.* Nec ſpe ſua fraudati fuere, quotquot cum fide Chriſto debita, fragmenta perceperunt; quorum duo, milites ambo, optatam ſanitatis gratiam conſecuti noſcuntur. Quidam etiam haud ignoti nominis vir, eo ſolo, quod ſacræ Miſſæ illius officio cum fide intereſſet, à graui ægritudine liberatus eſt. *Itẽ vi Miſſa audita.* Nec defuêre alia egregia ſanctitatis illius teſtimonia. Die quodam Cluniacũ cũ ſuis eunti, in via, mulier quædam miſerabili mentis furore agitata, multis cum lachrymis ac precibus oblata, ſalutifero crucis ſigno per eum munita, paulo poſt ſanitatem eſt adepta.

Mors Guilielmi regis, magnã viro ſãcto, triſtitiam affert. Inter hæc, duo ex ſanctiſſimi viri diſcipulis Lugdunum venere, regis ipſius Guilielmi mortis nuncij; quæ vt Angliæ vniuerſæ haud mediocrem lætitiam, ita viro ſancto, præter omnium expectationem, inſignem mœſtitiam, cum multis lachrymis coniunctam attulit; vſque adeo, vt palam teſtaretur ſe, ſi fieri poſſet, ſua morte vitam illi libenter largiri paratum eſſe. Inter hæc verba, & crebros gemitus

tus

tus, quibus peccatoris animã deplorabat, alij atq; alij nuncij, literis viduæ matris Eccleſiæ, & Henrici regis, qui fratri ſucceſſerat, inſtructi venêre; quibus benigne antiſtitem ſuum ad ſedem occupandam inuitabat; cuncta regni totius negocia, ad nutum illius pendere aſſerentes. Tum vero Anſelmus, vt laboranti eccleſiæ ſuæ opem ferret, ſine mora iter arripuit; ſed Seiberiam ad regem veniens, nequaquam ea beneuolentia à rege exceptus fuit, qualis eum decebat, qualemque omnes regni proceres deferre cogitabant. Nam cum nihil viro ſancto antiquius eſſet, quã Patrum decreta, ſacroſq; Canones inuiolatos ſeruare, tum in Concilio Romano (cui etiam Anſelmus interfuerat) Pontifex Vrbanus excommunicationis fulmen, in laicos omnes qui inueſtituras, vocant, darent, vel qui eas acciperent, intorſerat. Quã vt ſententiã Henrico regi vt aperuit, ille eadem animi pertinacia qua frater, eam auerſatus, non modo ad aures ſuas non admittere voluit, ſed ipſum etiam Anſelmum, turbulento à ſe animo repulit. Inde nouis noui regis agitatus perſecutionibus, inuicto animo pro eccleſiæ libertate, contra fraudes ac inſidias omnes pugnauit; prorſus, vt neque mortis quidem periculum, paratus pro eccleſiæ libertate ſanguinem fundere, formidaret. Hac tanta animi conſtantia cognita, rex, ne tanti lucri quod ex inueſtituris ad eum ampliſſimum manabat, iacturam faceret, ipſe Anſelmum adijt, monens ſuadenſque, vt Romam adiens, latam ab Vrbano ſententiam ſua auctoritate ac gratia reſcindi curaret; alias ſe pro Eccleſiarum donationibus, quæ ex more antiquo ſibi competerent, ad extremum vitæ ſpiritum, cum regni etiam totius periculo decertaturũ. Hac tam ſeuera denunciatione nihil motus Anſelmus, reſpondit ſe, quod in detrimentum Eccleſiæ cederet, facturum nihil; licet omnibus excarnificandus ſupplicijs, mortem acerbiſſimam ſubire deberet.

Concilium Romanum

Henricus rex frater Guilielmi & ſuc ceſſor, Anſelmo infeſt⁹

Egregia ſane viri ſancti conſtãtia.

Veruntamen ne regis auctoritatem aſpernari videretur, ſimulque, vt quæ ad Eccleſiæ Anglicanæ vtilitatem faciunt, cum Pontifice tractaret, Romam abijt; vbi

Digitized by Google

ficia dignitate firmatum, & multis cumulatũ laudibus ad ſedem remiſit; nihil dubitans, quin ſua facile pruden tia ac lenitate, turbatas Angliæ res componeret, & optatam eccleſiæ pacem reſtitueret.

Sed Anſelmus vt Roma digreſſus, ſuperatis quamplurimis diuina protectione viæ periculis, Lugdunum peruenit, ſtatuit,, & ſibi commodius & Eccleſiæ vtilius eſſe exiſtimauit, regis potius animum per nuncios explorare, quam effrænatam hominis mentem, ſuo conſpectu nouo furore incendere. Lugduni autem apud Hugonem vrbis illus antiſtem inprimis venerabilem commorans, nullo modo cõſuetæ pietatis benignitatiſque in plebem officia intermiſit; imo tanta apud ipſum Hugonem propter ſanctitatis opinionem auctoritate pollebat; vt præſulis loco eum haberet, & ipſe in propria parochia non niſi vicariam operam exercere vellet; ac tanta demum apud omnes creuit illius opinio, vt infirmi, debileſque, ex ipſis etiam menſæ illius reliquiis, miciſque ſanitatem ſibi pollicerentur. Nec ſpe ſua fraudati fuere, quotquot cum fide Chriſto debita, fragmenta perceperunt; quorum duo, milites ambo, optatam ſanitatis gratiam conſecuti noſcuntur. Quidam etiam haud ignoti nominis vir, eo ſolo, quod ſacræ Miſſæ illius officio cum fide intereſſet, à graui ægritudine liberatus eſt. Nec defuêre alia egregia ſanctitatis illius teſtimonia. Die quodam Clũniacũ cũ ſuis eunti, in via, mulier quædam miſerabili mentis furore agitata, multis cum lachrymis ac precibus oblata, ſalutifero crucis ſigno per eum munita, paulo poſt ſanitatem eſt adepta.

Lugduni moratur, ſummo cũ honore.

Infirmi vi fragmento rũ ex eius mẽſa ſublatorũ ſanantur.

Itẽ vi Miſſa audita.

Inter hæc, duo ex ſanctiſſimi viri diſcipulis Lugdunum venere, regis ipſius Guilielmi mortis nuncij; quæ vt Angliæ vniuerſæ haud mediocrem lætitiam, ita viro ſancto, præter omnium expectationem, inſignem mœſtitiam, cum multis lachrymis coniunctam attulit; vſque adeo, vt palam teſtaretur ſe, ſi fieri poſſet, ſua morte vitam illi libenter largiri paratum eſſe. Inter hæc verba, & crebros gemitus

Mors Guilielmi regis, magnã viro ſãcto, triſtitiam affert.

tus, quibus peccatoris animã deplorabat, alij atq; alij nuncij, literis viduæ matris Eccleſiæ, & Henrici regis, qui fratri ſucceſſerat, inſtructi venêre; quibus benigne antiſtitem ſuum ad ſedem occupandam inuitabat; cuncta regni totius negocia, ad nutum illius pendere aſſerentes. Tum vero Anſelmus, vt laboranti eccleſiæ ſuæ opem ferret, ſine mora iter arripuit; ſed Seiberiam ad regem veniens, nequaquam ea beneuolentia à rege exceptus fuit, qualis eum decebat, qualemque omnes regni proceres deferre cogitabant. Nam cum nihil viro ſancto antiquius eſſet, quã Patrum decreta, ſacroſq; Canones inuiolatos ſeruare, tum in Concilio Romano (cui etiam Anſelmus interfuerat) Pontifex Vrbanus excommunicationis fulmen, in laicos omnes qui inueſtituras, vocant, darent, vel qui eas acciperent, intorſerat. Quã vt ſententiã Henrico regi vt aperuit, ille eadem animi pertinacia qua frater, eam auerſatus, non modo ad aures ſuas non admittere voluit, ſed ipſum etiam Anſelmum, turbulento à ſe animo repulit. Inde nouis noni regis agitatus perſecutionibus, inuicto animo pro eccleſiæ libertate, contra fraudes ac inſidias omnes pugnauit; prorſus, vt neque mortis quidem periculum, paratus pro eccleſiæ libertate ſanguinem fundere, formidaret. Hac tanta animi conſtantia cognita, rex, ne tanti lucri quod ex inueſtituris ad eum ampliſſimum manabat, iacturam faceret, ipſe Anſelmum adijt, monens ſuadenſque, vt Romam adiens, latam ab Vrbano ſententiam ſua auctoritate ac gratia reſcindi curaret; alias ſe pro Eccleſiarum donationibus, quæ ex more antiquo ſibi competerent, ad extremum vitæ ſpiritum, cum regni etiam totius periculo decertaturũ. Hac tam ſeuera denunciatione nihil motus Anſelmus, reſpondit ſe, quod in detrimentum Eccleſiæ cederet, facturum nihil; licet omnibus excarnificandus ſupplicijs, mortem acerbiſſimam ſubire deberet.

Concilium Romanum

Henricus rex frater Guilielmi & ſucceſſor, Anſelmo infeſt.

Egregia ſane viri ſancti conſtãtia.

Veruntamen ne regis auctoritatem aſpernari videretur, ſimulque, vt quæ ad Eccleſiæ Anglicanæ vtilitatem faciunt, cum Pontifice tractaret, Romam abijt; vbi

ficia dignitate firmatum, & multis cumulatũ laudibus ad ſedem remiſit; nihil dubitans, quin ſua facile pruden tia ac lenitate, turbatas Angliæ res componeret, & optatam eccleſiæ pacem reſtitueret.

Sed Anſelmus vt Roma digreſſus, ſuperatis quamplurimis diuina protectione viæ periculis, Lugdunum peruenit, ſtatuit, & ſibi commodius & Eccleſiæ vtilius eſſe exiſtimauit, regis potius animum per nuncios explorare, quam effrænatam hominis mentem, ſuo conſpectu nouo furore incendere. Lugduni autem apud Hugonem vrbis illus antiſtem inprimis venerabilem commorans, nullo modo cõſuetæ pietatis benignitatiſque in plebem officia intermiſit; imo tanta apud ipſum Hugonem propter ſanctitatis opinionem auctoritate pollebat; vt præſulis loco eum haberet, & ipſe in propria parochia non niſi vicariam operam exercere vellet; ac tanta demum apud omnes creuit illius opinio, vt infirmi, debileſque, ex ipſis etiam menſæ illius reliquiis, miciſque ſanitatem ſibi pollicerentur. Nec ſpe ſua fraudati fuere, quotquot cum fide Chriſto debita, fragmenta perceperunt; quorum duo, milites ambo, optatam ſanitatis gratiam conſecuti noſcuntur. Quidam etiam haud ignoti nominis vir, eo ſolo, quod ſacræ Miſſæ illius officio cum fide intereſſet, à graui ægritudine liberatus eſt. Nec defuêre alia egregia ſanctitatis illius teſtimonia. Die quodam Clúniacũ cũ ſuis eunti, in via, mulier quædam miſerabili mentis furore agitata, multis cum lachrymis ac precibus oblata, ſalutifero crucis ſigno per eum munita, paulo poſt ſanitatem eſt adepta.

Lugduni moratur, ſummo cũ honore.

Infirmi vi fragmento rũ ex eius mẽſa ſublatorũ ſanantur.

Itẽ vi Miſſa audita.

Inter hæc, duo ex ſanctiſſimi viri diſcipulis Lugdunum venere, regis ipſius Guilielmi mortis nuncij; quæ vt Angliæ vniuerſæ haud mediocrem lætitiam, ita viro ſancto, præter omnium expectationem, inſignem mœſtitiam, cum multis lachrymis coniunctam attulit; vſque adeo, vt palam teſtaretur ſe, ſi fieri poſſet, ſua morte vitam illi libenter largiri paratum eſſe. Inter hæc verba, & crebros gemi-

Mors Guilielmi regis, magnã viro ſãcto, triſtitiam affert.

tus

tus, quibus peccatoris animã deplorabat, alij atq; alij nuncij, literis viduæ matris Eccleſiæ, & Henrici regis, qui fratri ſucceſſerat, inſtructi venêre; quibus benigne antiſtitem ſuum ad ſedem occupandam inuitabat; cuncta regni totius negocia, ad nutum illius pendere aſſerentes. Tum vero Anſelmus, vt laboranti eccleſiæ ſuæ opem ferret, ſine mora iter arripuit; ſed Seiberiam ad regem veniens, nequaquam ea beneuolentia à rege exceptus fuit, qualis eum decebat, qualemque omnes regni proceres deferre cogitabant. Nam cum nihil viro ſancto antiquius eſſet, quã Pattrum decreta, ſacroſq; Canones inuiolatos ſeruare, tum in Concilio Romano (cui etiam Anſelmus interfuerat) Pontifex Vrbanus excommunicationis fulmen, in laicos omnes qui inueſtituras, vocant, darent, vel qui eas acciperent, intorſerat. Quã vt ſententiã Henrico regi vt aperuit, ille eadem animi pertinacia qua frater, eam auerſatus, non modo ad aures ſuas non admittere voluit, ſed ipſum etiam Anſelmum, turbulento à ſe animo repulit. Inde nouis noni regis agitatus perſecutionibus, inuicto animo pro eccleſiæ libertate, contra fraudes ac inſidias omnes pugnauit; prorſus, vt neque mortis quidem periculum, paratus pro eccleſiæ libertate ſanguinem fundere, formidaret. Hac tanta animi conſtantia cognita, rex, ne tanti lucri quod ex inueſtituris ad eum ampliſſimum manabat, iacturam faceret, ipſe Anſelmum adijt, monens ſuadenſque, vt Romam adiens, latam ab Vrbano ſententiam ſua auctoritate ac gratia reſcindi curaret; alias ſe pro Eccleſiarum donationibus, quæ ex more antiquo ſibi competerent, ad extremum vitæ ſpiritum, cum regni etiam totius periculo decertaturũ. Hac tam ſeuera denunciatione nihil motus Anſelmus, reſpondit ſe, quod in detrimentum Eccleſiæ cederet, facturum nihil; licet omnibus excarnificandus ſupplicijs, mortem acerbiſſimam ſubire deberet.

Concilium Romanum

Henricus rex frater Guilielmi & ſuc ceſſor, Anſelmo infeſt⁹

Egregia ſane viri ſancti conſtãtia.

Veruntamen ne regis auctoritatem aſpernari videretur, ſimulque, vt quæ ad Eccleſiæ Anglicanæ vtilitatem faciunt, cum Pontifice tractaret, Romam abijt; vbi

Digitized by Google

ficia dignitate firmatum, & multis cumulatũ laudibus ad ſedem remiſit; nihil dubitans, quin ſua facile pruden tia ac lenitate, turbatas Angliæ res componeret, & optatam eccleſiæ pacem reſtitueret.

Sed Anſelmus vt Roma digreſſus, ſuperatis quamplurimis diuina protectione viæ periculis, Lugdunum peruenit, ſtatuit, & ſibi commodius & Eccleſiæ vtilius eſſe exiſtimauit, regis potius animum per nuncios explorare, quam effrænatam hominis mentem, ſuo conſpectu nouo furore incendere. Lugduni autem apud Hugonem vrbis illus antiſtem inprimis venerabilem commorans, nullo modo cõſuetæ pietatis benignitatiſque in plebem officia intermiſit; imo tanta apud ipſum Hugonem propter ſanctitatis opinionem auctoritate pollebat; vt præſulis loco eum haberet, & ipſe in propria parochia non niſi vicariam operam exercere vellet; ac tanta demum apud omnes creuit illius opinio, vt infirmi, debileſque, ex ipſis etiam menſæ illius reliquiis, miciſque ſanitatem ſibi pollicerentur. Nec ſpe ſua fraudati fuere, quotquot cum fide Chriſto debita, fragmenta perceperunt; quorum duo, milites ambo, optatam ſanitatis gratiam conſecuti noſcuntur. Quidam etiam haud ignoti nominis vir, eo ſolo, quod ſacræ Miſſæ illius officio cum fide intereſſet, à graui ægritudine liberatus eſt. Nec defuêre alia egregia ſanctitatis illius teſtimonia. Die quodam Cluniacũ cũ ſuis eunti, in via, mulier quædam miſerabili mentis furore agitata, multis cum lachrymis ac precibus oblata, ſalutifero crucis ſigno per eum munita, paulo poſt ſanitatem eſt adepta.

Lugduni moratur, ſummo cũ honore.

Infirmi vi fragmento rũ ex eius mẽſa ſublatorũ ſanantur.

Itẽ vi Miſſa audita.

Inter hæc, duo ex ſanctiſſimi viri diſcipulis Lugdunum venere, regis ipſius Guilielmi mortis nuncij; quæ vt Angliæ vniuerſæ haud mediocrem lætitiam, ita viro ſancto, præter omnium expectationem, inſignem mœſtitiam, cum multis lachrymis coniunctam attulit; vſque adeo, vt palam teſtaretur ſe, ſi fieri poſſet, ſua morte vitam illi libenter largiri paratum eſſe. Inter hæc verba, & crebros gemitus

Mors Guilielmi regis, magnã viro ſãcto, triſtitiam affert.

Digitized by Google

tus, quibus peccatoris animã deplorabat, alij atq; alij nuncij, literis viduæ matris Eccleſiæ, & Henrici regis, qui fratri ſucceſſerat, inſtructi venêre; quibus benigne antiſtitem ſuum ad ſedem occupandam inuitabat; cuncta regni totius negocia, ad nutum illius pendere aſſerentes. Tum vero Anſelmus, vt laboranti eccleſiæ ſuæ opem ferret, ſine mora iter arripuit; ſed Seiberiam ad regem veniens, nequaquam ea beneuolentia à rege exceptus fuit, qualis eum decebat, qualemque omnes regni proceres deferre cogitabant. Nam cum nihil viro ſancto antiquius eſſet, quã Patrum decreta, ſacroſq; Canones inuiolatos ſeruare, tum in Concilio Romano (cui etiam Anſelmus interfuerat) Pontifex Vrbanus excommunicationis fulmen, in laicos omnes qui inueſtituras, vocant, darent, vel qui eas acciperent, intorſerat. Quã vt ſententiã Henrico regi vt aperuit, ille eadem animi pertinacia qua frater, eam auerſatus, non modo ad aures ſuas non admittere voluit, ſed ipſum etiam Anſelmum, turbulento à ſe animo repulit. Inde nouis noui regis agitatus perſecutionibus, inuicto animo pro eccleſiæ libertate, contra fraudes ac inſidias omnes pugnauit; prorſus, vt neque mortis quidem periculum, paratus pro eccleſiæ libertate ſanguinem fundere, formidaret. Hac tanta animi conſtantia cognita, rex, ne tanti lucri quod ex inueſtituris ad eum ampliſſimum manabat, iacturam faceret, ipſe Anſelmum adijt, monens ſuadenſque, vt Romam adiens, latam ab Vrbano ſententiam ſua auctoritate ac gratia reſcindi curaret; alias ſe pro Eccleſiarum donationibus, quæ ex more antiquo ſibi competerent, ad extremum vitæ ſpiritum, cum regni etiam totius periculo decertaturũ. Hac tam ſeuera denunciatione nihil motus Anſelmus, reſpondit ſe, quod in detrimentum Eccleſiæ cederet, facturum nihil; licet omnibus excarnificandus ſupplicijs, mortem acerbiſſimam ſubire deberet.

Concilium Romanum

Henricus rex frater Guilielmi & ſucceſſor, Anſelmo infeſt⁹

Egregia ſane viri ſancti conſtãtia.

Veruntamen ne regis auctoritatem aſpernari videretur, ſimulque, vt quæ ad Eccleſiæ Anglicanæ vtilitatem faciunt, cum Pontifice tractaret, Romam abijt; vbi

nihil cunctatus Anſelmus, incredibili ardore libertatis eccleſiæ ſuæ firmandæ inflammatus, tanquam è captiuitate Babylonica inde receſſit; ac peregrinorum ſpecie, baculo peraque contentus, clero ac populo cum ingenti fletu ac eiulatu eum proſequente, in viam ſe dedit. Præſtolabatur in portu Dofras, proſperos ventorum flatus, cum ecce adeſt miſſus à rege clericus, Guilielmus nomine, qui abeuntis ſarcinam exploraret. Sperabat ſiquidem ingentes ſe theſauros, quibus tota auiditate inhiabat, inuenturum; ſed cum excuſſis omnibus, nihil in rebus epiſcopi præter inopiam inueniret, ſpe reperiendæ pecuniæ fraudatus abijt; populo interim, nefarium opus, cum ſumma indignatione, ſpectante, & ſpectaculo execrante.

Diſcedit ex Anglia, & venit Lugdunum. Itaque Anſelmus conſcenſa naui Angliam reliquit, & tanquam in portu placitæ quietis nauigans, quamuis non ſine multis periculis, Lugdunum deuenit; vbi ab Archiepiſcopo ciuitatis illius honorifice exceptus, miſſis Romam nuncijs, Pontificis voluntatem præſtolabatur. *Pontifex Vrban⁹ eũ Lugduno, ad ſe vocat* Sed Pontifex audito viri ſanctiſſimi aduentu, magno delibutus gaudio, eum ad ſe ſtatim euocauit, quo tanti viri aſpectu & colloquio frui poſſet. Nec mora; Anſelmus contemptis vitæ periculis, ad obediendum alacri ſe animo accinxit, ac ſaluus, Deo protegente, & incolumis Romam peruenit. Ibi vero quanto cum honore, quantisque beneuolentiæ indicijs, ab ipſo Vrbano exceptus fuerit, argumenta ſunt ipſa Pontificis verba, in medio principum conceſſu, in laudem ipſius Anſelmi, luculenter habita; quibus inter alia, cunctis eum liberalium artium diſciplinis innutritum, pro magiſtro habere fatebatur, & quaſi ſui comparem, velut alterius orbis virum Apoſtolicum & patriarcham, iure venerandum cenſebat. Sed hæc Anſelmum, tantum abeſt vt quouis modo extollerent, vt etiam ingenti rubore ſuffuſus, ſemetipſum tacitus accuſaret, quod longe alium ab hominum opinione ſe inueniret.

Romam venit.

En quanti Romanus Pontifex eũ fecerit.

Poſt hæc aduentus ſui cauſam Pontifici aperuit, eundem-

demque, vt collapſis pene fidei ac pietatis in Anglia fundamentis, maturc ſubueniret, humilime rogauit. Et quidem cum de via modoque ſuccurrendi Anglicanæ eccleſiæ rebus, Pontifex cum ſuis conſilia agitaret, Anſelmus, vt animo magis ſoluto ac libero, diuinarum rerum commentationi vacaret, relicta vrbe, cum ſumma Pontificis voluntate, ad cœnobium S. Saluatoris Teleſſini, ſe recepit; cui Iohannes quidam, olim Becci monachus, Abbas præerat; qui illum vt proprium patrem amice ſuſcepit, & in villam ſuam Sclauiam nomine, duxit; vbi Anſelmus fontem è duriſſima rupe, monachis aquæ penuria laborantibus, precibus ſuis elicuit; qui deinceps ab eius virtute ac nomine, Cantuarienſis epiſcopi puteus appellatur; fertur q́; miram in ſe, fugandis febribus ac languoribus diuerſis, vim habere

Fontem impetrat ſuis precibus.

Interea Pontifex Vrbanus, concilium, & Epiſcoporum, aliorumque Patrum conuentū, Bari indixit. Cui dum Anſelmus intereſſe, & Græcos turpi errore, in proceſſione Spiritus ſancti à filio, contaminatos refutare cog tur, tanta id prudentiæ opinione effecit, tantiſque dicendi luminibus quæſtionem illuſtrauit, vt eo die ſummæ eruditionis ac ſanctitatis laudem adeptus ſit.

Concilio Barenſi etiā Anſelm⁹ intereſt, & Græcos confutat.

Finito autem Concilio, cū Romam proſpero rerum ſucceſſu vna cū Pontifice delat⁹ eſſet, adfuit forte Gulielmus, clericus Ille à rege miſſus, qui in deceſſu res omnes viri ſancti ſcrutatus fuerat, vt ea quæ in cauſam regis eſſent, contra Anſelmum, coram Pontifice peroraret. Sed adfuerunt & Angli; qui ſumma veneratione Anſelmum proſecuti, pedibus eius oſcula figere volebant; quod cum ille nequaquam pateretur; iuſſit Ro. Pontifex, vt nullum benefacere ſponte volentem prohiberet, ſed oēs tali cauſa aduentantes admitteret. Gulielmo tamen Vrbanus Pontifex pro rege Angliæ deprecanti, vt inducias ad præfinitum quoddam temporis ſpacium concederet, quo de totius cauſæ cognitione certior fieret, non negauit: Anſelmum tamen ponti-

Nota quo in honore Romæ fuerit.

ficia dignitate firmatum, & multis cumulatũ laudibus ad ſedem remiſit; nihil dubitans, quin ſua facile pruden tia ac lenitate, turbatas Angliæ res componeret, & optatam eccleſiæ pacem reſtitueret.

Sed Anſelmus vt Roma digreſſus, ſuperatis quamplurimis diuina protectione viæ periculis, Lugdunum peruenit, ſtatuit, & ſibi commodius & Eccleſiæ vtilius eſſe exiſtimauit, regis potius animum per nuncios explorare, quam effrænatam hominis mentem, ſuo conſpectu nouo furore incendere. Lugduni autem apud Hugonem vrbis illus antiſtem inprimis venerabilem commorans, nullo modo cõſuetæ pietatis benignitatiſque in plebem officia intermiſit; imo tanta apud ipſum Hugonem propter ſanctitatis opinionem auctoritate pollebat; vt præſulis loco eum haberet, & ipſe in propria parochia non niſi vicariam operam exercere vellet; ac tanta demum apud omnes creuit illius opinio, vt infirmi, debileſque, ex ipſis etiam menſæ illius reliquiis, miciſque ſanitatem ſibi pollicerentur. Nec ſpe ſua fraudati fuere, quotquot cum fide Chriſto debita, fragmenta perceperunt; quorum duo, milites ambo, optatam ſanitatis gratiam conſecuti noſcuntur. Quidam etiam haud ignoti nominis vir, eo ſolo, quod ſacræ Miſſæ illius officio cum fide intereſſet, à graui ægritudine liberatus eſt. Nec defuère alia egregia ſanctitatis illius teſtimonia. Die quodam Clúniacũ cũ ſuis eunti, in via, mulier quædam miſerabili mentis furore agitata, multis cum lachrymis ac precibus oblata, ſalutifero crucis ſigno per eum munita, paulo poſt ſanitatem eſt adepta.

Lugduni moratur, ſummo cũ honore.

Infirmi vi fragmento rũ ex eius mẽſa ſublatorũ ſanantur.

Itẽ vi Miſſa audita.

Inter hæc, duo ex ſanctiſſimi viri diſcipulis Lugdunum venere, regis ipſius Guilielmi mortis nuncij; quæ vt Angliæ vniuerſæ haud mediocrem lætitiam, ita viro ſancto, præter omnium expectationem, inſignem mœſtitiam, cum multis lachrymis coniunctam attulit; vſque adeo, vt palam teſtaretur ſe, ſi fieri poſſet, ſua morte vitam illi libenter largiri paratum eſſe. Inter hæc verba, & crebros gemitus

Mors Guilielmi regis, magnã viro sãcto, triſtitiam affert.

tus, quibus peccatoris animã deplorabat, alij atq; alij nuncij, literis viduæ matris Eccleſiæ, & Henrici regis, qui fratri ſucceſſerat, inſtructi venêre; quibus benigne antiſtitem ſuum ad ſedem occupandam inuitabat; cuncta regni totius negocia, ad nutum illius pendere aſſerentes. Tum vero Anſelmus, vt laboranti eccleſiæ ſuæ opem ferret, ſine mora iter arripuit; ſed Seiberiam ad regem veniens, nequaquam ea beneuolentia à rege exceptus fuit, qualis eum decebat, qualemque omnes regni proceres deferre cogitabant. Nam cum nihil viro ſancto antiquius eſſet, quã Patrum decreta, ſacroſq; Canones inuiolatos ſeruare, tum in Concilio Romano (cui etiam Anſelmus interfuerat) Pontifex Vrbanus excommunicationis fulmen, in laicos omnes qui inueſtituras, vocant, darent, vel qui eas acciperent, intorſerat. Quã vt ſententiã Henrico regi vt aperuit, ille eadem animi pertinacia qua frater, eam auerſatus, non modo ad aures ſuas non admittere voluit, ſed ipſum etiam Anſelmum, turbulento à ſe animo repulit. Inde nouis noui regis agitatus perſecutionibus, inuicto animo pro eccleſiæ libertate, contra fraudes ac inſidias omnes pugnauit; prorſus, vt neque mortis quidem periculum, paratus pro eccleſiæ libertate ſanguinem fundere, formidaret. Hac tanta animi conſtantia cognita, rex, ne tanti lucri quod ex inueſtituris ad eum ampliſſimum manabat, iacturam faceret, ipſe Anſelmum adijt, monens ſuadenſque, vt Romam adiens, latam ab Vrbano ſententiam ſua auctoritate ac gratia reſcindi curaret; alias ſe pro Eccleſiarum donationibus, quæ ex more antiquo ſibi competerent, ad extremum vitæ ſpiritum, cum regni etiam totius periculo decertaturũ. Hac tam ſeuera denunciatione nihil motus Anſelmus, reſpondit ſe, quod in detrimentum Eccleſiæ cederet, facturum nihil; licet omnibus excarnificandus ſupplicijs, mortem acerbiſſimam ſubire deberet.

Concilium Romanum

Henricus rex frater Guilielmi & ſucceſſor, Anſelmo infeſt⁹

Egregia ſane viri ſancti conſtãtia.

Veruntamen ne regis auctoritatem aſpernari videretur, ſimulque, vt quæ ad Eccleſiæ Anglicanæ vtilitatem faciunt, cum Pontifice tractaret, Romam abijt; vbi

Q 4 &ab

Digitized by Google

Secundo Romã venit.

& ab ipſo pontifice Paſchali, qui Vrbano ſucceſſerat, & à prima vrbis nobilitate, ſummo cum honore exceptus fuit. Peractis ijs quæ tam in rem eccleſiæ Anglicanæ, quam quæ ad aliarum vtilitatem cedebant, Anſelmus reditum maturauit Sed vt primum per multa

Henricus rex Angliã ei interdicit.

pericula Lugdunum appulit, mox Guilielmus comitatum eius deſerere volens, regis ipſius mandato, Angliam illi interdixit, niſi omnes & patris & fratris ipſius conſuetudines, poſtpoſita Sædis Apoſtolicæ auctoritate ac obedientia, ſeruandas ſuſciperet. Anſelmus ne hac quidem comminatione à conſtantia dimotus, Lugduni ſedem elegit, ibidemque Dei miſericordiam, pro ſalute eccleſiæ ſuæ implorare conſtituit.

Spoliat eũ bonis.

Rex autem Henricus, vt comperit Pontificem in ſua ſententia perſtare, Archiepiſcopatum Cantuarienſẽ in ſuum dominium redegit, & Anſelmum omnibus bonis ſpoliauit. Sed paulo poſt, vrgentis conſcientiæ ſtimulis compunctus, ab exilio eum reuocauit; multiſ-

Reuocat Anſelmum

que honoribus ac muneribus cumulatum, in amicitiam recepit: prauaſque conſuetudines, contra eccleſiæ libertatem introductas, libenter deleri paſſus eſt. Hinc omnibus, quæ inter clerũ, regioſque miniſtros iamdiu viguerant, diſcordijs ac ſeditionibus ſedatis, tranquillitas Eccleſiæ reſtituta eſt; & Anſelmus curis vacuus,

Eius prudẽtia, libertas Eccleſiæ Anglicanæ reſtituta.

Varia præclara eius ſcripta.

multo quam ante vigilantius, animum ad docendum, ſcribendumque appulit. Nam cum ante, inter maximas exilij moleſtias ac difficultates, præclara admodum multa ſcribendo præſtiterat, tum poſtremo, libello illo, quem de concordia præſcientiæ, & prædeſtinationis, gratiæque Dei cum libero arbitrio edidit, tantam lucem in diſſenſionis errorum tenebris, multis attulit, quantam alius nemo. Quo in opere dum verſaretur, aliaque ingenij ſui monumenta parturiret, infirmitate graui corripitur; quæ impedimento fuit, quo minus quæſtionem de animæ origine, ad optatum finem

Infirmatur

perduceret.

Aderat Roffenſis antiſtes Rodulphus, cum mortis ferè doloribus oppreſſus, Anglicanæ Eccleſiæ pacem preca-

precaretur, ac regi reginæque vltimam benedictionem ſublata, magna cum pietate, dextera impartiretur. Corpus deſtitutis viribus iam languebat, dubiaque minime mortis ſigna edebat, cum ſpiritus incredibili gaudio exultans, inter charos ſuorum amplexus, ſolutis mortalitatis vinculis, ad creatorem ſuum euolauit; Anno Dominicę Incarnationis 1109. Septuagenarius Sexennio maior. *Moritur vir ſanctus*

Pontificiam dignitatem, ſumma cum auctoritate ac eximia ſanctitatis laude, contra regum duorum vim ac potentiam, annis tredecim adminiſtrauit; Præclarũ ſane poſteris conſtantiæ ac fortitudinis exemplum relinquens, ne pro eccleſiæ libertate tuenda, vllis laboribus frangantur, vllaſue perſecutiones, minas, vel ſupplicia formident.

MARTYRIVM S. EPIPODII, QVO coronatus eſt Lugduni, Anno incarna. verbi 179. Soteris vero Roma. Pontif. 5. Ex eo quod exſtat apud V. P. Laurent. Surium.

C. Baroni. Annal. to. 2. & in Not Martyr. Romani.

PRincipis * Antonini Veri, decimoſeptimo Imperij anno, cum per multas prouincias gentilium furor deſæuiret, tum in Lugdunenſi præcipue vrbe debacchatus eſt; in qua pro ſui magnitudine quanto maiores degebant populi, tanto etiam gentilium copioſior rabies æſtuabat. Iudices, officiales, tribuni, milites, vulgus certatim, indiſcreto etiam ſexu, Chriſtianos multiplici crudelitate laniabāt. Quorum plurimi diſtinctis paſſionibus atque nominibus, ad ſuccedentes memorias peruenerunt. Innumeri vero vel carceris ſqualore extincti, vel ſubita perſecutorum rabie deleti, humana quidem memoria ſepulti ſunt, ſed cum ſumma ac ſempiterna gloria in libro vitæ cæleſtis inſcripti. Nam poſt vaſtiſſimam martyrum ſtragem, & ſæuientium paſſionum crudelitatem, (de qua etiam Chriſti famuli, quos tunc illuſtriſſimæ vrbes Vienna &

**Marci Aurelij, 22. Aprilis.*

Perſecutio tempore Antonini Veri, Lugduni.

Epiſtola Viennenſis & Lugdunenſis Eccleſia ad Aſianos.

Digitized by Google

nunc conuelluntur principum ſanctiones, & vno eodemque maieſtatis crimine Imperator impugnatur & numina? Vbi ſunt tormenta quę intulimus? Vbi cruces? vbi gladij? vbi beſtiæ? vbi ignitæ lamipæ? vbi diſtrictio, etiam vltra mortis terminos procurata? extincti ſunt homines, ſepulchra non extant, & tamen Chriſti memoria perſeuerat. O puniendi, quo auſu in religione vetita perduraſtis? Iam nunc pro veſtræ præſumptionis temeritate, pœnas dabitis: ac ne ſe inuicem exhortentur, aut muniant ſermone vel nutibus, eiecto Alexandro qui eſt ætate firmior, Epipodius applicetur, Quē ſcilicet ſingulariter deſtitutum, dum pro coniectura ætatis teneriorem animo iudicabat, ſerpentis antiqui vſus calliditate, venenata blandimentorum arte ſolicitat. Video enim te, ait iuuenē: & nefas eſt, vt in intentione praui propoſiti perſeueres & pereas. Nos, immortales deos colimus, quos vniuerſitas populorū quos etiā nominib⁹ proprijs ſacratiſſimi principes venerantur. Nos deos colim⁹ lætitia, conuiuijs, cātionib⁹, laudibus, cōmeſſatione & laſciuia; vos vero hominē in crucē actum, cui cunctæ voluptates diſplicent, qui ieiunijs corporiſque afflictionibus delectatur, & qui poſtremo ſuis cultoribus præmia nulla conferre poteſt. Nam qui ſe à viliſſimorum inſectatione tueri non potuit; aliis quid quæſo beneficij conferet?

Minæ iudicis.

Blanditur iudex Epipodio.

Blaſphemia iudicis in Chriſtum.

Ad hęc beatus Epipodius; Non ita me Chriſti ac Catholicæ fidei armauit affectus, vt ſenſum meum blanda miſericordiæ tuæ figmenta permoueant Pietas enim iſta crudelitas eſt; & vobiſcum viuere mors æterna. Cæterum à vobis perire, glorioſum. Sempiternum vero dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, quem tu mihi crucifixum commemoras, quid, an reſurrexiſſe ignoras? qui ineffabili myſterio homo pariter & Deus, fāmulis ſuis tramitem immortalitatis inſtituit, & ad cæleſtia regna perducit. Sed omiſſis, quæ captum tuum excedunt, adeone demens es, vt neſcias hominē ex animæ & corporis duplici conſtare ſubſtantia? Animæ impe-

Epipodij cōſtantia virilis, & oratio ſapientiſſima.

Digitized by Google

puerum ſuum de paſſione ac perſecutoribus triumphātem, velocius Chriſtus remuneraret; qui eſt benedictus in ſecula. Amen.

Quæ hoc loco ſequuntur de Alexandro ſocio Epipodij, lector inueniet infra 24. Aprilis.

CERTAMEN SS. & GLORIOSORVM *Martyrum Acepſimæ, Ioſeph, & AEithalæ. Quod virili conſtantia compleuêre, Anno ſalutis. 344. Iulij Papæ ac Conſtantij & Conſtantis Impp. 8. Anno ſecundo perſecutionis, in Chriſtianos Perſas, Sapore Perſarum Rege, excitatæ; ex ijs quæ ſunt apud Simeon. Metaphraſten.* *C. Barō. To 3. Annali.*

QVo tempore Saporius Perſarum rex Chriſtianum nomen acerrime perſequebatur, Acepſimas ætate ac prudentia venerandus, Chriſtianam religionem acrius defendendam ſuſcepit. Erat enim non ſolum ætate & canitie grauis, ſed morum etiam grauitate omnibus adeo conſpicuus, vt cuncti ſolo eius intuitu ad animi quandam modeſtiam pietatemque vocarētur. Quibus ſane virtutibus, cunctam aduerſariorum aciem, tanquam aduerſus fortiſſimum antagoniſtam in ſe euocauit. Nam vt de reliquis ipſius virtutibus nihil dicamus, certe fuit rerum humanarum & præter labentium contemptor adeo eximius, vt adhuc in terris conſtitutus, verus cæli incola mente crederetur. Cum iniectis iuſſu Saporis regis vinculis captiuus per domum ſuam traheretur, & quidam ex eius familiaribus eum hortaretur, vt aliquid de domo ſua diſponeret, ille manu eam oſtendens, Hæc, inquit, domus mea amplius non eſt. ego enim mox ad ſupernam illam commigro. Cum autem ad Magorum principem (is erat Adrachus) productus eſſet, rogatuſque an ſpreto regis iuſſu ac dijs

22. Aprilis. Acepſima virtutes.

Contemptꝰ rerum terrenarū in Acepſima eximius.

ac dijs patrijs, vnum Deum prædicaret, reſpondit beata illa ſenectus, nullo timore affecta; Vnum ego Deum prædico, vnum, inquam; & quantum in me eſt omnibus conſulo, hortor atque admoneo, vt huic ſe dogmati, quod veram æternamque ſalutem adfert, ſubijciant. Magus autem; Audiuimus ſæpius iſtam tuam canitiem, rara quadam prudentia adornatam eſſe, ſed nunc demum falſum eum rumorem eſſe comperio, cũ videam te plane ſtolidum atque inſipientem; quare niſi protinus mutata ſententia, te regis iuſſui obedientem præbueris, ne ipſa quidem ſenectus, neque is, quem colis, Deus crucifixus, à grauiſſimis, quæ vobis conſtituta ſunt, eripiet ſupplicijs. Cui diuinus ſenex; Si putas me tuis minis, ab huius dogmatis, quod hanc meam exornat canitiem, profeſſione auellere, plane deliras. Nam licet neque ſenectus, neque ipſe Deus meus quem colo, à veſtris manibus me liberat, non tamen ideo ab hac fide vllo modo deſciſcam. Quid enim paucos admodum dies viuere mea intereſt, cum hoc naturæ debitum paulo poſt ſit exoluendum? Non adorabo Solem, non colam ignem; Nemo meam irridebit ſenectutem, nemo vitio mihi dabit, quod vitæ ſim cupidus; vt qui pauculos hos morituræ carnis dies, beatæ immortalitate prætulerim.

Egregia Acepſimæ cõfeſſio.

Diriſſime flagellatur.

Hac martyris conſtantia, grauiter irritatus ſceleſtus, iuſſit ſanctiſſimam illam ſenectutem grauibus adeo flagris cædi, vt nulla corporis pars illæſa permaneret, ſolumque purpureo tinctum cruore, crudele alijs ſpectaculum exhiberet. Deinde à plagis relaxatum, rurſus vinctum catenis, ſuo iuſſit tribunali ſiſti, dixitque vbi nunc eſt Deus tuus, quem colis, ô Acepſima? Veniat, & te è meis eripiat manibus. Cui martyr, animo æq; inuicto; Deus, inquit, ô ſceleratiſſime, qui cælũ terráque implet, potens eſt me tuis è manibus liberare. Tu autem cum terra ſis & puluis, in quẽ audes ſuperbire? Tu quidẽ furibundus in ſcelere tuo ad tempus exultas, ſed aderit tempus quo tradaris igni inextinguibili: vt quem adoras, eum tunc impietatis tuæ vltorem ſentias.

S. Senis conſtantia.

His

His maiore ira incenſo Mago, grauiores catenæ ſan-ᶜto iniectæ. Die autem ſequenti, fuit etiam comprehenſus Ioſeph quidam, ex pago Bethlabuca oriundus, vir cum presbyterij honore, tum ſplendore virtutum omnium illuſtris, vna cũ Diacono Æithala Bethnoadara: viro inſtar magni Eliæ ad arguendum & docendum propenſo, & maxima dicendi libertate prædito. Hi ſcelerato Mago oblati, Chriſtianæ fidei puritatem cum factis tum dictis tanta virtute ſpirabant, vt Magus in rabiem quandam conuerſus, ipſo vultu toruo nimis, cuncta ſupplicia mortemque minaretur: ac tandem præ furore in vocem prorumpens, ô genus, inquit, perditiſſimum, viles abiectiq; homines, vt quid vos falſis doctrinis, ſimpliciores in fraudem perniciemque trahitis? & aliorum oculos præſtigijs perſtringentes deluditis? Cui beatus Ioſeph: Nos, inquit, neque præſtigijs vtimur, neque quempiam in fraudem impellimus, ſed cunctas cæcis errorum tenebris inuolutos, ad veritatis cognitionem, & in veram ſempiternamque libertatem, è duriſſima dæmoniorum ſeruitute vndicamus. Viles autem & abiecti nos ſponte noſtra ſumus: vtpote qui omnibus facultatibus in pauperes Chriſti diſtributis, æternas ſecuri diuitias expectamus. Hanc orationem martyris interpellans Magus, Miſſas, inquit, facito nugas iſtas, & maximo Deo Soli ſacrifica. Illo autem conſtanter renuente, Magus ira accenſus, virgas expedire, extenſumque ſtatim verberari iuſſit. Lacerabant ſpinoſi mali Punicæ rami ſacras carnes ſed venerãdus Sacerdos, oculis inter ſupplicia ad cælum ſublatis, Ago tibi gratias, dicebat, ô Domine Iesv, quod dignatus ſis me meo ſanguine tinctum, à ſordibus peccatorum abluere. Lictores, hæc cum gaudio dicentem, & ſpiritu exultantem duabus circundatum catenis, carceribus apud Acepſimam incluſerunt.

Ioſeph presbyter comprehenditur.

Item Æithalas Diaconus.

Reſponſum Sacerdotis Chriſti.

S. Ioſeph virgis aſperrimis cæditur.

Carceri mancipatur.

Illo autem hoc modo abducto, iudex ad Æithalam conuerſus, Tu vero, inquit, quid dicis? Implebiſne iuſſum regis? an etiam ſimili ſtultitia, & mentis furore ad ſupplicia rues? Reſpondit Chriſti martyr; Nunquam ego,

Æithala conſtans reſponſum.

ego, mihi crede, eo furoris, impietatiſque prorumpam, vt in contemptum Creatoris mei, Solem hunc adorem. Neque tuas quicquam minas, ſuppliciaque timeo; ſed eum timeo, qui potens eſt, ſimul cum ipſo corpore, animam in tartareas flammas præcipitare. Tunc Magus, fera quauis truculentior, iubet ſacras martyris manus poplitibus alligari, atque oblongum, in medio vtriuſque, tranſadigi lignum; deinde ſex viros robuſtis viribus extremitates ligni conſcendere; vt factis de induſtria ſaltibus, fortiter premerent corpus, oſſaque confringerent. Nec his contentus ſupplicijs, virgas mali Perſicæ addi, ſperans fortiſſimum CHRISTI athletam ijs frangendum; qui tamen inter ipſa ſupplicia, tantum abeſt vt animum demitteret, vt etiam tyrannum ipſum hac voce compellaret; Vt video magnam tu, canum coruorumque inſtar, in deuorandis humanis corporibus voluptatem hauris; nullaque te ſatietas capit; quare age noua iterum ſupplicia excogita; nam me quod attinet, præſentia hæc, nihili facio. Hac dicendi libertate vehementer irritatus Magus, lictores verbis ſuis tanquam ſtimulis quibuſdam, ad multiplicanda ſupplicia hortatus eſt. Illi vero ne molles fragileſque viderentur, tanta crudelitate ſæuierunt, vt diſſolutis membrorum compagibus, oſſiſque confractis, ſacras martyris carnes diſcerperent, ac fœde laniatum, tanquam onus aliquod in tetrum carcerem proijcerent.

Immane ſupplicium.

Fortiſſim⁹ Æithala animus.

Fœde laceratur Martyr ſanctus

Quinque iam dies in carcere exegerant, cum rurſus Magus ſcelere & furore horribilis, martyres educi iuſſit, quæſiuitque an mutato conſilio Soli ſupplices fieri vellent. Sancti autem vno ore, Notum tibi ſit, inquiunt, ô iudex, nos neque minis neque tormentis, neque donis, neque vllo deniq; modo ſanum mutare conſilium. Sed vnum verum ſempiternumque Deum colimus ac veneramur, proque eius gloria, vitam in ſupplicijs abijcere parati ſtamus. His auditis, Magus in rabiem verſus, corpora eorum triplici vinculo, axillas videlicet, lumbos & tibias conſtringi, iniectoque vinculis ligno torqueri vehementer iuſſit. Horrendum ſane & mitibus

Vox egregia martyrū.

Noui eis adhibētur cruciatus.

bus oculis lacrymabile ſpectaculum. Erat enim tam grauis preſſura, vt fragor oſſium, ad remotas etiam aures pertingeret. Et quidem tribus horis continuis ſupplicium hoc productum fuit, tanta martyrum conſtantia, vt etiam tyrannum de ſcelere ac impietate in Deum arguerent.

Defeſſus itaque iudex carceris eius iterum condemnauit, vltimo ipſis cuſtodibus propoſito ſupplicio, ſi cibo potuve eos recreare præſumerent. Et quidem Chriſti milites, annis admodum tribus, carceris illius ſqualores, cibo potuque deſtituti, pertulerunt; niſi quod à ſimul vinctis, parum quid alimenti, idque furtim interdum acciperent.

Trienio in carcere, dire affliguntur.

Deinde poſt acerbam, diuturnamque carceris afflictionem, Sapores, (is dicebatur Bithmada) è cuſtodia eductos, ad ſupplicia protrahi iuſſit. Prodibant martyres, horrenda confecti macie, vmbræ ſimiles. Et quidem Ardaſabor Magorum princeps, pro tribunali ſedens, viſos tali ſpecie martyres, ſic affatus eſt; Videris in quantam calamitatum abyſſum deueneritis, adeo vt tabe omnino exhauſti ſitis; quamobrem vobis conſuluerim, vt mihi optime vobis volenti, dicto audientes ſitis, finemque his miſerijs imponatis. Sin minus, reſtat vt rurſus cum acrioribus mortis ſupplicijs decertetis. Ad hæc Acepſimas; Non me latet hoc tibi propoſitũ eſſe, vt quauis ratione, ſiue minis, ſiue blanditijs, nos in eandem peſtẽ, quę te miſerũ opprimit, impellas; ſed mihi crede, quæuis potius ſubire ſupplicia parati ſumus, quam per ſummum ſcelus, aliqua nos perfidia contaminare. Tum tyrannus; Video, inquit, quid ſit, vos ex celeri morte ſempiternam vobis quietem proponitis: ſed ego non vno ſuppliciorum genere vos conſumam. Cui ſanctus: & iam, audiſti, & ſi vis, iterum audire licet, nos nullam tormentorum tuorum rationem ducimus. Nos eius virtute, cui ſeruimus, confiſi, tormenta ſuſtinemus, ac minime dubitã de tua tyrannide victoriam conſequemur.

Martyres i[illegible] ducuntur.

Acepſimas præclarũ & conſtans reſponſum.

Non tulit diutius tantam virtutem ira iudicis: ſed

Flagellatur horrende.

Reddit ſpiritum. protinus crudis neruis Acepſimam concidi iuſſit, tantâ crudelitate, vt auulſa ab oſſibus carne martyr concideret, ſublatisque in cælum oculis, impollutum Deo ſpiritum traderet.

Item Ioſeph cæditur. Eo cõſumpto, addactus fuit Ioſeph pari conſtantia ac fortitudine vir; qui ſimiliter extenſus, iiſdem neruis fatigatus fuit præcone clamante, *S*aluus eris, ſi regis parueris voluntati, Ille autem, Vnus eſt Deus, exclamabat, cui ſpreto impij regis iuſſu, paremus. Itaque multis horis crudeliter verberatus, cum iam morti ſuccubuiſſe putaretur, in forum cadaueris inſtar proiectus fuit; ſed mox hauſtis ſpiritus quibuſdam reliquijs, carceri mancipatus eſt. *Incarceratur.*

Poſt eum introductus AEithalas, inſigni ſapientia vir Cui iudex; Vita, inquit, & morte ante oculos tuos propoſitis, gloriaque & ignominia, liberum eſt, alterũ eorum eligere. Verumtamen te hortor atque oro, ne eodem mentis furore, quo cæteri in peſtem atque perniciem tuam ruas. Quid enim dementius, quam nullo operę pretio iucundiſſima ſe luce priuare, & cæca mente ad ſupplicia ruere? cui diuinus AEithalas; Merito ſane me puderet cæli terræque, ſi cum ceteri mihi arctiſſimo amicitiæ ac religionis vinculo coniuncti, ætate prouecti, fortiſſime decertauerint, ego qui ſum ætate vegetiore tormenta tua extimeſcerem. Non per Chriſti mei mortem, adeo ero fluxæ & interituræ huius vitæ cupidus. Non pro ijs, quæ ſub adſpectum cadunt, bonis, non pro rebus aſperis, pietatem prodam. Non tanto dedecore, Chriſtianæ religionis dignitatem vnquam afficiam. *Inſignis profecto Æithalæ fortitudo.*

His vehementius ira iudicis inflammata, flagella expediri iuſſit. Sed ijs nihil motus athleta, inuicto animo cuncta excepit, prorſus vt iudex obſtupeſceret, atque ad blanditias conuerſus, ægre admodum tãtam virtutem deleri pateretur. At martyr vlneribus toto corpore cõciſus, cum nudatis oſſibus carnes ſuas cum ſanguine copioſo in terram defluentes cerneret, ô ſordide, inquit, & ignaue canis, putaſne hiſce me ſupplicijs fran- *Cæditur Æithalas.*

gen-

Digitized by Google

gendum? Profecto his ipſis, mentis tuæ imbecillitatē ſatis ſuperque declaraſti, qui terriculamentis abiectarum animarum, fortiſſimorum Chriſti militum robur infringere te poſſe ſpetabas. Iudex auditis his obſtupuit; & accerſito quodam è prima nobilitate, cui Adeſche nomen erat, oriundus ex ciuitate Arbel, Hos, inquit, tu accipe, Chriſtianorum manibus lapidibus obruendos. Neque enim gladio in eos animaduertere volui, vt tu in eis cruciandis aliquam ſolertiæ tuæ laudem conſequereris. *Vide admirandū ſpectaculum.*

Tunc Adeſche, martyres iumentis impoſitos Arbel tranſuexit, vbi primum omnes in teterrimum carcerem compegit. Erant omni ſolatio humano deſtituti, adeoque fœde lacerati atque confracti, vt putrefactis ſanie vulneribus, ne ſuarum quidem manuum beneficio ſuccurrere poſſent. Neque interim alijs opem ferre cupientibus acceſſus dabatur. Hæc vt ad aures piæ cuiuſdam mulieris peruenerunt, illa intempeſtæ noctis ſilentio ad carcerem venit, & delinitis ingenti pecuniæ vi cuſtodibus, martyres domum ſuam, ſeruorum manibus portari iuſſit. Ibi vero saniem abſtergere, lenibus medicamentis doloris vehementiam ſedare; linteolis, vulnera alligare: vnguentis precioſis vngere, membra ſumma cum reuerentia exoſculari; diſtillantem ex ijs ſaniem excipere; eaque ſeipſam inungere; lachrymas fundere, omnibusque modis pietatis ſuæ indicia declarare. *Egregium facin' piæ mulieris.*

Tandem vbi Ioſeph is fotus medicamentis, ad ſe rediiſſet, O te beatam, inquit mulierem, tua in nos miſericordia, & Deo, & nobis, qui pro eius nomine decertamus, eſt quidem gratiſſima ſed immodico lacrymarum imbre nos proſequi, multum eſt à vera & certa Chriſtianorū fide remotum. Cui pia matrona; Eſt quidem mihi animus incredibili gaudio repletus, quod videam vos cæleſti virtute munitos, tantam dolorum acerbitatem magno animo ferre; ſed quis lachrymas tenere valeat, niſi omnem plane humanitatem abiecerit? Tū Ioſeph; Non oportet te dolore affici pro-

Digitized by Google

pter nos, cum certo ſcias has afflictiones æternam nobis lætitiam parituras. Inter hæc, aliaque illuceſcente die rurſus latenter carceri martyres reſtituti ſunt.

Zereth iudex Adeſche ſuccedit.

Sex admodum menſes euoluti erant, cum Adeſche in ordinem redacto, Zereth quidam mente longe crudelior, in dignitate ei ſucceſſit. Hic die quodam, Igné in fano ſuo adoraturus, martyres adduci iuſſit, eosque hunc fere in modum allocutus eſt: Cum rex Sapores, potenti virtute ſua vrbes munitas ſæpe ſtrauerit: & innumerabiles hoſtium acies ſuperauerit, & in fugam conuerterit, gentesque plurimas in ſeruitutem redegerit, ecquid eſt quod vos tanta animi pertinacia iuſſa eius deſpicitis? Ad hæc Ioſeph; Si tyrannidem, inquit, vel rebellionem aliquam aduerſus Regem veſtrum nouiſſemus, oporteret omnino ipſum illatis armis, & coacto exercitu, vindictam de nobis expetere, nunc vero cum nullius ſceleris conuincamur, quid eſt quod tanta in nos crudelitate deſæuiat? Sed ſi victoriam ſibi de nobis aliquam pollicetur, tunc alios in nos mittat, nam te quod attinet, videris potius cum fœminis in thalamis degentibus, quam cum viris decertare poſſe.

Verba eius ad martyres.

Ioſeph reſpondet.

Hac contumelia vehementer irritatus Præſes, Itane inquit, ſtudes me contumelijs, ad celerem tibi mortem inferendam prouocare? at ego non ita, ſed multis variisque tormentis, longo te tempore excarnificatum conſumam. Et ſtatim, vt aliqua vindicta exulceratum contumelia animum ſanaret, iuſſit vinctum è ſummis pedibus, exſiccatis bouum neruis cædi, tanta immanitate, vt populus ad lachrymas prouocatus, ſublato clamore iudicem tyrannidis incuſaret. Interea quidam ex Magis, ſecreto ad martyrem accedentes, in aurem ſuſurrabant, vt ſimulato ad tempus ſacrificio. Præſidis iram ſopiret, ſeque ab iſtis ſupplicijs eriperet, At martyr alta voce, Diſcedite, inquit, à me qui operamini iniquitatem, quoniam exaudiuit Dominus deprecationem meam.

Iterum crudeliſſime cæditur Ioſeph.

O diaboli fallaciam.

Pſal. 6.

Deinde, poſtquam horis tribus, egregia fortitudine, ſupplicia ſuperaſſet, iubet eum iudex laxatis vinculis

ſuo

Digitized by Google

ſuo tribunali ſiſti. Ibi rurſus poſt blanditias & minas fruſtra prolatas, carceri eum mancipauit, Interea cum ſatis ſuperque admirandam viri conſtantiam mirari non poſſet, & oculos in beatum AEithalam conijceret nouo furore percitus, Et tu, inquit, adhuc in eadem dementia perſeueras? Reſpondit veritatis præco; Viuit Dominus Ieſus Chriſtus, ſpes mea vnica, cui à iuuentute deſeruio, nunquam adeo demens ero, vt dijs veſtris, rebus ab ipſo creatis, honorem tribuam Hoc reſponſo exagitatus Præſes, iuſſit ſanctam talis in ligno ſuſpenſis, flagris concidi; ſed eo magna animi libertate Chriſtum prædicante, & impijs ſcelerati iudicis conatibus inſultante, Zeroth ingemuit; ac ne maiori cum nominis ſui ignomina dedecoreque, contra martyrem diutius certaret, eum laxari imperauit, Erat quidam Manichæorum ſectę cultor ſtrenuus, & prauæ hæreſeos defenſor peruerſus, vinculis ſimul cum ſanctis cōſtrictꝰ, Hūc iudex minis pariter ac blāditijs aggreſſ⁹, coegit, vt præſente martyre, nefariæ religionis ſuperſtitionem abiuraret; ille vero primum acriter reſtitit, ac ne plagas quidem recuſauit, Sed cum violentius verbera intentarent, victus à doloribus, ſuccubuit, prauumque Manetis dogma abiecit; allatamque ſtatim formicam, contra Manetis leges, interſecit. Tunc AEithalas propemodū in riſum ſolutus, Grauia paſſus, inquit, defecit adorator Manetis, & cædē feciſſe eſt conuictꝰ; vt qui Deū ſuum interemerit. Ego autem meipſum beatum exiſtimo, vt Paulus, quod Chriſti virtute aperte corroboratus (qui dixit: Ego vici mundum) conſeruo ſpiritum & animum inuictum. Vnde maiori furore repletus iudex, ſpinoſis mali Perſicæ virgis Sanctum laniari iuſſit, totoque corpore ſaucium carceribus includi.

Æithalas denuo flagellatur.

Manichæꝰ hæreticus deficit in tormentis, à ſuo Manete.

Eo tempore venit in vicum illum, Saborius Præſes primarius, qui facilem ſibi de Sanctorum conſtantia victoriam pollicebatur. Itaque poſt blanditias fruſtra allatas, flagris eos concidi iuſſit, tanta ſæuitia, vt cuncti, qui aſtabant, eorum miſererentur. Sancti vero in

Rurſus cæduntur Sācti.

ſupplicijs exultantes, Præſidem prouocabant, vt cito proferret mortis ſententiam. Interea iudicibus de mortis genere conſultantibus, & ingentem Chriſtianorum multitudinem, qui lapidum imbre eos obruerent, congregantibus, ſanctus Ioſeph, qui in Prætorio conſiſtebat, annuit iudici tanquam ſecretum aliquod dicturus illo autem propius accedente, martyr, ô inquit, hominum omnium quos Sol videt impudentiſſime, quouſque in communem hanc naturam deſæuies? Non te ſuæ crudelitatis aliquando pudebit? iterumne corpus hoc, tot mortis ſupplicijs affectum, quæſtionibus ſubiicere paras? Hæc dicens, ſaliuam in execrandum eius vultum coniecit; Ille autem, quamuis incredibili vindictæ cupiditate flagraret, ab alijs tamen propter inſitam crudelitatem, ea contumelia dignus habitus, ſimulque mirandum in modum irriſus, ac probris affectus conticuit, ſuamque ad cathedram pudore affectus redijt.

Vide S. Ioſeph. in impiũ iudicẽ facinus.

Poſt hæc Sanctum manibus poſt terga reuinctum, pube tenus arenis defodiunt, coguntque circunſtantes Chriſtianos, virum inclytum lapidibus obruere. Aderat inter alios Iſdandul, inſigni pietate ac religione fœmina: quæ ad nefarium facinus patrandum adacta, viriliter reſtitit, ac libera voce exclamauit, ſe potius mille mortis genera ſubire paratam, quam cæde ſanctorum fœmineas manus cruentare. Itaque carnifices eiaculato in martyrem lapidum imbre, Chriſtum inuocantem, & ad patriam cæleſtem votis precibuſque ſpirantem, obruerunt.

S. Iſdandul fœmina virilis & egregie pia.

S. Ioſeph lapidibus obrutus abit è vita.

Corpus capite tenus lapidum congerie tectum, adhibitis cuſtodibus, ſeruabatur: cũ ecce poſt triduũ, cuſtodibus in vigilia perſeuerantibus, terribilis repente terræmotus exoritur; inde horrenda cũ crebris fulgetris tonitrua, cũctos in fugam conuerterunt, ac tandem ignis de cælo miſſus fugientes pauide cuſtodes corripuit, ac in cineres redegit. Neq; tamen eo miraculo tyrannis extincta; ſed tẽpeſtate ſedata, venerandus Æithalas animos furore ebrios, ſua inſuper morte expiere debuit.

Vltio diuina in impios.

Addu-

Adductus igitur in vicũ, qui Patrias dicitur, eodem ſupplicij genere, præclaram martyrij coronã menſe Iunio adeptus eſt. Corpus fuit à monachis, locum illum incolentibus, ſummo cum honore, ſed magno cum periculo, in ſepulcrum illatum. Locus autem, in quo vltimum certamen martyr confecit, multis, fuit miraculis, Chriſti potentia & martyris gloria dignis illuſtratus. Illic enim enata quædam myrti planta, omnia morborum genera depulit; quæ poſtquam annis quinque martyris gloriam mirabiliter illuſtraſſet, inuidia tandem inimicorũ ſublata eſt: ne falſa eorum numina quaſi omnis virtutis expertia, in contemptum abirent.

Item S. Æithalas Lapidibus obruitur.

Nota rem miram.

Per id temporis Milles vir militari gloria apud Perſas inprimis inſignis, martyrio occubuit. Hic relicta militia, cum vitæ genus plane Apoſtolicum excolere cœpiſſet, ad epiſcopalem cathedram in Perſide euectus fuit: vbi pro fidei noſtræ defenſione, multos ſæpenumero cruciatus, verbera etiam ac membrorum diſtractiones, perpeſſus eſt. Cumque in qua ciuitate munere epiſcopali fungebatur, neminem ad Chriſti ſacra conuertere poſſet, ea per iuſtam indignationem ſa relicta abijt. Nec impune duræ ceruicis homines, ſalutaria viri iuſti monita contempsêre. Nam non longo poſt tempore, Rex delictis primariorum quorundam prouocatus, ingentem ad vrbem exercitum trecentis cum elephantis admouit eamque in cineres redactam, agrorum inſtar agricolis excolendam reliquit.

De S. Mille Epiſcopo; quem Latina Martyrologia Mileſiũ vocãt.

Milles vero miſſo in peram ſolo codice Euangelico, Hieroſolymam religionis ergo ſe contulit: indeque in Ægyptum, ſanctorum monachorum habitatione celebrem conceſſit. Quæ autem, quamque admirabilia & quam diuina ab iſto Mille edita fuerint facinora, teſtes ſunt Syri: qui eius res geſtas & vitam literis prodiderunt. Quo autem genere cruciamentorum martyrio defunctus ſit, incertum eſt, quod nequaquam mirum videri debet, quippe cum tã varij (vt inquit Sozomenus è quo hęc deſũpſim*) cruciandi modi à Perſis

Milles abit Hieroſolymam.

Lib. 2. ca. 10

Digitized by Google

tanto cum ſtudio, ad crudelitatem, inuenti fuerint, Verum vt ſummatim dicam, fertur, viros ac mulieres, quorum nomina recenſebantur, martyrium id temporis pertuliſſe ad numerum ſedecim millium; at multitudinem eorum, qui præter hos trucidati ſunt, ne numero quidem comprehendi poſſe: & propterea perdifficile viſum eſſe Perſis, Syris & incolis Edeſſæ, qui multum de hac re laborabant, illorum nomina percenſere.

Innumeri martyres, ſub Sapore rege Perſarum.

C. Baron. Tom 11. Annal. Eccl.

VITA S. VVOLPHELMI, ABBATIS BRVvvilerenſis; Ordinis S. Benedicti, Colenienſis Diœceſis; Ex ea quæ eſt per Conradum monachum, eius auditorem. Deſijt ab humanis Anno Dominici Natalis 1091. *Pontificante Vrbano Papa, eius nominis Secundo.*

22. Aprilis. S. Wolphelmi clari natales.

GLORIOSVS Domini Confeſſor VVolphelmus, in Ribuarenſi pago ex illuſtri proſapia ortus, patrem habuit Frumoldum, matrem Euezam nomine, quæ ex illuſtriſſimi Comitis Sicconis ſtirpe deſcenderat. Hic primam aſcendens lineam, auſpice Deo, de infantia ad bonæ indolis tranſijt pueritiam. In qua ætate, ſuorum inſtantia, Coloniæ apud ædem beati Petri Apoſtolorum principis, corpori congregationis ſociatus eſt: quo tempore, ſceptrum imperij Henrico ſecundo feliciter adminiſtrāte, S. Heribertus Colonienſi Eccleſię præſidebat Epiſcopus: qui etiam famulum Dei VVolphelmum paruulum, more Chriſtianæ religionis ſibi oblatum, per ſacri Chriſmatis vnctionem in filiorum Dei tranſtulerat ſortem. Nullam autem pro carnali ingenuitate ſibi patiebatur reuerentiam exhiberi: vaniloquium, leuitatem oculorum, totiusque motus corporis, ancora cohibens grauitatis. Quod conſiderans & perpendens magiſter ſcholarum, arctiusque ſibi eum eligens annectendum, aſſumpſit illum conſortem

S. Heribertum, vide 16 Martij. En Sacramentum Confirmationis.

tem

tem participemque laboris, onus cum illo partiens regendæ diſciplinæ ſcholaris. Feruebat itaque in eo magnifice ſtudium iugi exercitatione ſcripturarum; & quoniam ſcientiæ illius theſaurus non occultabatur abſconditus, fiebat vbique, ſama vulgante, celeberrimus.

Fama eruditionis longe lateque volat.

HINC non minor de longinquo quam ex proximo, ſtudioſorum illum clericorum expetebat frequentia; præſenti auditu cupientium experiri, quanta in illo vigeret ſapientia. Verum ſicuti nulla eum argumentatione concludere, ſic nulla tam argutæ propoſitionis valebant documenta proponere, quæ non conuenienti hiſtorica vel allegotica expoſitione, concite poſſet ſoluere. Interim ſeculo penitus deliberans renuntiare, latenter diſceſſit: ſanctumque Maximinum in Treuerica vrbe expetijt: vbi ſub venerabilis Patris Bernardi regimine ſe monachum eſt profeſſus. Erat vero tunc viuere togatæ vrbis Colonienſis primores, velut Gregorij ſui diſceſſum conquerentes. Vnde & non multo poſt adoleſcens, Colonienſium paſſus violentiam, in præſentiam ſui Pontificis Herimanni, qui hanc ob cauſam literas ſuas bullatas Treuiros ad Patrem Bernardũ direxerat, deducitur: ac propter aſſumptum angelicæ dignitatis habitum, Henrici auunculi ſui Abbatis monaſterij S. Panthaleonis, prouidentiæ commendatur. Qui videns eum aſſuetæ ſolitudinis inhærentem ſtudio, & frequentiam audiendi & videndi cauſa vndique concurrentium habere faſtidio, vrbe eductum præpoſuit cuidam ſui regiminis Abbatiæ, nomine Gladebaco. Cuius vtilitatibus quam ſtrenuam ſuę ſagacitatis curam impenderit, nemo eorum, qui præceſſerunt, credulus dubitare poterit.

Fit monachus Treueris.

vitam S. Gregorij Papæ vide 12. Martij.

Reuocatur magno omnium deſiderio Coloniam.

Inſtituitur in Abbatẽ Gladebacẽſem.

INTEREA vero idem vir Dei, dudum præconceptam aggreſſus eſt peregrinationem, Romam petens, cauſa ſoluendi vota precum, apud Apoſtolorum confeſſionem. Qui, quia in ſuis poſitus, vnicam ſalutis noſtræ hoſtiam ſingulis diebus aſſueuerat immolare, ab hoc etiam inter eundum noluit deſueſcere. Sed &

Romã peregrinatur.

Digitized by Google

iam. Herimanno Pontificatus inſulis exuto, pari Colonienſium aſſenſu, ſubſtitutus erat diuę memoriæ Anno. Qui, cum miro religionis ferueret amore, non minimum expendebat in conſtructione cœnobiorum; vnde vnde Legis Dei æmulatores aggregans inhabitationi eorum. Proinde & cum cætera pię ſolicitudinis ſuæ monumenta etiā Sigebergenſis cœnobij conſtructione decoraſſet, virum ſæpe dictum, accepta ſanctitatis eius notitia, loco præponere curauit. Sed ſtudioſum diuinæ contemplationis hominem, actiuæ vitæ talibus initijs perneceſſariæ videns omnino expertem, paulo poſt rurſum eduxit eum ad locum ſolitudini eius competentiorem, In proximo enim Abbatia Bruvvilerenſis erat; quę quoniā viduata erat paſtore, curam eius ſancti viri commendauit prouidentiæ, quam ſine propoſiti detrimento facile poſſet explere.

Commendatur ei Abbatia Bruvvilerenſis.

ISTIS diebus Francia turbabatur, per Berengarium Turonenſem; qui aſſerebat Euchariſtiam, quam ſumimus in altari, non eſſe reuera corpus & ſanguinē Chriſti. Vnde contra eū multū à multis diſputatū eſt. Aduerſus quem etiam exſtat huius beatiſſimi viri epiſtola ad Meginhardum Abbatem Gladebacenſem; vbi ſic inter cætera habet; Nocet, inquit, hæreſis Berengarij; cuius ebrietatis periculum declinemus, & ad vbera vino meliora appropiemus. Et poſt nonulla; Nos autē, vt viſum acuamus, quo hæc intuemur, ad obtinendā ſemel acceptam huius veritatis traditionem, noſmet hoc modo cohortemur; Si qui dixit, & facta ſunt; & mandauit, & creata ſunt omnia; ſi is, inquam, dixit de hoc pane, Hoc eſt corpus meum; & de vino, Hic eſt ſanguis meus, neceſſe eſt omnino ſic eſſe. Et ſub finem; Sic enim teſtatur, inquit, Eccleſia Achaiæ, beatum Andream Apoſtolum dicere: Poſtquam omnis populus credentium Agni carnes comederit, & ſanguinem biberit, Agnus, qui ſacrificatus eſt, integer perſeuerat & viuus. Atque taliter ſcilicet hic miles, perfidiā Berengarij in acie, ſuo loco expugnauit. Sed & pertulit etiam pro bono Eccleſiæ ſuæ Cloteo videlicet nomine, multos labores, imo ſi dici fas eſt,

Hæreſis Berengarij, contra veritatē corporis Chriſti.

Apertiſſimum teſtimonium, contra Sacramentarios.

Digitized by Google

eſt perſecutiones. Sed in omnibus tandem triumphauit, auctoritate Papæ Hildebrandi (qui & Gregorius dictus eſt) illo recuperato.

Qvæ eius cauſa quam iuſta fuerit, in Nuſſia caſtro diuinitus oſtenſum eſt: ſcilicet dum eo ab Hildulpho Epiſcopo Colonienſi vocatus, vt inſidioſè deponeretur, in ſolario cuiuſdam domus pauperibus miniſtrans atque circumiens, ſuis meritis effecit, vt corruente ſolario, domûs pars non minima ſubſequens, eoſque opprimens, nulli læſionem intulerit; imo & vaſa teſtea vino repleta, pincerna ruente, nullam omnino vini pertulerunt effuſionem. Et vt breuiter perſtringam, eius inſtantia, vel tempore, in varios ornatus picturæ, vel fabricæ, ſeu etiam muſiui operis decore, intus & extra ſe ſtatus extulit, Bruvvilerenſis eccleſiæ, vbi & textum cuiuſque operis verſibus expreſſit egregijs. Sed & illud operæpretium eſt non reiicere, quod ſingulis annis, vir Domini noui ac veteris Teſtamenti paginas ex integro faciebat legendo reuolui. Quod cuius fecerit vtilitatis intuitu, vel deuotionis affectu, ex eius ſuper vtrunque Teſtamentum compoſitis liquet verſibus; quorum in initio ita dicit.

Probatur eius ſanctitas inſigni miraculo.

Quotannis curat legi nouum ac vet' Teſtamentum.

Latè diffuſus ſic Eccleſiaſticus vſus,
Se teſtamentis exercet in Omnipotentis.
Vt legat hæc ambo, ſed & omni compleat anno;
Sicut in hebdomada, Pſalmorum clauditur oda.

Sæpius autem in conuentu Fratrum, de ſalute diſputans animarum, plerunque eleemoſynarũ vel hoſpitalitatis commendabat gratiã; ſtudens ipſe omnimodis Deo per contemplationem placere, exterioreſque curas per idoneas perſonas ſolenniter adminiſtrans, mira ſimul manſuetudinis & diſtrictionis vtens diſcretione.

Cvivs vt mores vel actus ſummatim perſtringam, fuit verbo diſcretus & vtilis: moribus ornatus: miſericors & benignus; pronus ad veniã, tardus ad iram. Extitit vero huic beatiſſimo viro frater germanus, Frumoldus

Eius virtutes.

dus nomine: ſorores ſanctimoniales: quarum vna, Oſvvenda nomine, miræ ſimplicitatis & innocentiæ fuit fœmina: altera vero, Berta nuncupata, literarum plurimum emicuit ſcientia, & vitam beatæ Adelheidis, primæ Vilecenſis Abbatiſſæ, conſcripſit. Quin & multa ſanitatum genera, in diuerſis, per virum ſanctum, exhibita ſunt, miſeratione diuina. Sæpius enim illo viſitante, eſt induita ægrotantibus ſalus; quod tamen ab aliquo ſibi imputari prorſus non patiebatur. Denique plenus iam dierum & bonorum operum, imminente migratione, olei ſacrati ſe fecit liquore perungi: & ſic paucis dehinc euolutis diebus, decimo Calendas Maij, viam vniuerſæ carnis ingreſſus eſt, & gaudium Domini ſui felix feliciter introiuit, anno milleſimo nonageſimo primo Dominicæ incarnationis, ſecus beati Petri Apoſtoli altare decenter traditus ſepulturæ: vbi, ſuffragantibus meritis eius, fidelium exaudiuntur vota: infirmis impenduntur beneficia: præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto.

Plures ab eo ſanati ægroti.

Vnctus ſacro oleo. migrat ad Dominũ Anno 1091. clarus miraculis poſt obitum.

VITA S. THEODORI, SICAEORVM Archimandritæ, miraculis clari; Ex ea quæ eſt ſinceriſſime à Georgio presbytero, eius diſcipulo conſcripta. Migrauit ex hac vita anno Domini 613. Heraclij Imperatoris, anno tertio abſoluto, & quarto inchoato.

C. Baron. Tõ. 8. Annal. & In Not. Mart. Romani.

EST oppidum in Galatarum regione, quod Siceon appellatur, Anaſtaſiopoli primi Ancyrenſium principatus ſubiectum. In huius oppidi medio, eſt publica regij curſus via, inſigni diuerſorio celebris, vbi puella, Maria nomine, forma admodum liberali, cum matre Elpidia, & ſorore Deſpenia quæſtum faciebat, Accidit autem, vt imperante Iuſtiniano, Coſmas quidam, equeſtri gloria cum ad eas partes iudex mitteretur, & in illud diuerſorium deflecteret, perſpecta Mariæ pulchritudine, amore illius caperetur adeo vehementi,

22. Aprilis. Siceon oppidum.

Parentes S. Theodori.

menti, vt, niſi amplexibus eius potiretur, ab ea auelli non poſſet. Itaque Maria ex eo grauida facta, vidit noctc ſecundum quietem, ſtellam mirabili fulgore ſplendentem, ſuum è cælo in vterum deſcendentem. Vnde experrecta, ingenti timore perfuſa, Coſmæ viſum narrauit; qui rei nouitate ſecum diligenter expenſa, mulierem hortatus eſt, vt ſe ſeruaret, & diligentem ſui curã haberet; haud dubie præſagiens, eam eximiæ ſanctitatis fructum concepiſſe. *Somnium matris S. Theodori.*

Expleto igitur partus tempore, puerum eleganti forma enixa eſt; cui in ſacro fonte Theodoro nomen impoſuit. Cum autem ſextum ætatis ageret annum, mater vt in regia ciuitate ad militiam educaretur multum laborauit, puerumque precioſis ornatum veſtibus & aurea zona, de more aulico, præcinctum, alijsque rebus ad luxum & ſuperbiam diligenter inſtructum, ad regiam deducere cogitabat. Verum qua nocte in viam ſe dare ſtatuerat, egregius Chriſti martyr Georgius apparuit, eamque ab ea mente reuocauit dicens; Quodnam eſt hoc tuum de puero conſilium? Miſſam fac inanem iſtam gloriæ ſolicitudinem. Rex enim, qui cælo terræque dominatur, ipſum ſibi puerum requirit. Hoc ſomno mulier turbata, ſe luctui lachrymiſque dedit; credens puerum breui ex hac vita à Deo euocandum. *Naſcitur Theodorus* *Apparet matri eius, S. Georgius*

Hærebat itaque animo inter ſpem & metum, annis admodum duobus, cui potiſſimum vitæ generi filiũ tradere vellet. Tandem perſpecta ingenij felicitate ac indole optima literis eum magiſtro cuidam imbuendum tradidit: in quibus tam admirabiles progreſſus fecit, vt cunctos coætaneos multis paraſangis ſuperaret. Erat in ædibus maternis Stephanus quidam, inſigni pietate ac caſtitate vir: qui principes viros hoſpitio excipiebat, & in ſummo ciborum apparatu, ac vitæ licentia. Quadrageſimæ diebus ſolo pane & aqua vitam ſuſtentabat; cuncta vero laboris & induſtriæ ſuæ præmia, eccleſijs impendebat, optimamque temporis partem precibus alijſque pijs operibus tribuebat. Puer autem *Traditur literis.*

tem

Digitized by Google

Ecce quomodo puer adhuc, imitatur virtutes ſeniorum.

tem viſa viri huius eximia virtute, diuino inflammat' amore, vitam eius æmulari, ac ſumma contentione veſtigijs eius inſiſtere cæpit. Itaque ad veſperam vſque, in ludo litterario ieiunus perſiſtebat; veſperi vero, cum Stephano ad preces Deo nuncupandas, Eccleſias frequentabat. Nec poterat vllis minis vel verberibus, pium filium ab hac conſuetudine mater reuocare; prorſus vt initam abſtinentiæ rationem, mordicus ſeruaret, potiusque verbera quam carnis delicias adamaret.

Erat in monte ſcholis vicino, mons a ſuper egregio templo D. Georgio ſacro viſendus. Hunc puer orationis gratia frequentare ſolitus erat. Mater aũt cũ ęgre id ferret, præcipue quod antelucanas horas præueniret, clanculũque ſe è lectulo matris eriperet, puerũ minacibus primũ verbis ab eo facto prohibuit, deinde verberibus etiam coegit; ac poſtremo verbera pariter ac verba, Chriſti amore, ſpernentem, vinculis ad lecticæ calcem alligauit. Sed nocte illa S. Martyr Georgius, cuius limina pius puer frequentare cupiebat, ſtricto gladio minabundus matri apparuit; mortem ni ſolueret puerum, ſe illaturum affirmans. Vnde à ſomno excitata mater puerum ſoluit, & quo vellet liberum abire permiſit. Puero autẽ ad templum magno cum gaudio & alacritate tendenti, infeſtus frequenter dęmon occurrebat, & multis dolis ac terriculamentis à pio opere pium puerum reuocare nitebatur. Aliquando. n. luporũ aliarumque ferarum aſſumpta ſpecie, tanquã deuoraturus inuadebat; quem Chriſti martyr protinus in fugam vertebat, ſeque pio puero itineris deinde comitem præbebat. Quæ res tanto gaudio animum eius perfundebat, vt exultabundus multa de comitis ſui benignitate, elegantia ac humanitate narraret.

Iterum S. Georgius apparet matri S. Theodori.

S. Georgius tutelaris S. Theodori.

Iamque duodecimum ætatis annum attigerat, cum die quodam martyris Gemelli templum domui ſuæ propinquum ingreſſus, in vota preceſque incumbere, tanto animi ardore, vt totam in eo noctem exigeret, Ecce autem, viſus ſibi, Regi maxima militum cincto caterua aſtare, huiuſmodi ab eo vocẽ audiuit; Strenue

Viſio puero Theodoro oſtenſa.

pug-

Digitized by Google

pugna Theodore, vt perfectã in cœleſti militia coronã conſequaris, His auditis ſomno ſolutus, multo cœpit ardentius omnibus pietatis operibus incumbere, vt relicta humana conſuetudine ; à primo Epiphaniæ die , ad eam vſque, quæ Chriſto Domino palmarum ramis ſacra eſt ; in anguſta cellula Deo vacaret, eiuſque gratiam multiplicatis precibus enixe expoſceret. Duabus vero Quadrageſimæ hebdomadibus, prima nimirum & media nemini prorſus ſui facultatem faciebat.

Nota pueri ſolitudinē, & orationis inſtantiam

Cæterum pius puer, vt hymnis & canticis, Dei laudes in Eccleſia cum cæteris celebrare poſſet, ſumma contẽtione Dauidicos pſalmos ediſcere inſtitit. Cũque nullo modo quod cupiebat primũ aſſequi poſſet, humi proſtratus, multis precibus ac lachrymis diuinam opẽ implorauit. facilique memoria paucis poſt diebus. totum Pſalterium complexus eſt, Hinc nouo erga Deum amore inflammatus , eccleſias viſitare , & vbicumque ſanctorum memoria celebrabatur , eo ſe prompte conferre: noctes dieſque in precibus exigere; diuina myſteria cum incredibili gaudio percipere; pauperibus benignam manum porrigere ; ac poſtremo cultum diuinum, tum verbo cum exemplo promouere.

Totũ Pſalterium ediſcit.

Erat ijs temporibus inſigni pietate vir Glycerius nomine, in loco qui Trapezas dicitur; ad quem Theodorus puer, audita fama ſanctitatis eius, commeauit, vt benedictionis eius gratia potiretur, Hunc vir ſanctus conſpicatus, cum protinus florentem in ipſo diuinitus virtutem agnoſceret, hilari eum vultu ſuſcepit. Erat ingens eodem tempore terræ ſterilitas, ita vt humus nimia ſiccitate laborans, cunctis mortalibus diram famẽ minitaretur. Itaque Glycerius aſſumpto ſecum puero, ad fores templi D. Ioannis Baptiſtæ ſacri abijt puerumque monuit, vt flexis ſecum in terra genibus, ſalutiferum precibus ſuis imbrem à Deo impetraret. Paruit cõtinuo puer, & peractis cũ inſita pietate precibus, cœlũ

Precibus imbrem à Deo impetrat.

nubi-

nubibus repente obductum, ingentem pluuiæ vim in terram effudit, ac imminentem calamitatem, magno ſenis gaudio pariter & admiratione depulit.

Iam vero ætatis ſuæ anno quartodecimo, relicta cognatione, ſpretis opibus, abijt ad locum quendam octo paſſuum millibus à domo ſua diſtantem, qui Dianæ multiſque dæmonibus ſacer erat, adeoque hominibus vt nemo niſi certo cum mortis periculo eo accedere poſſet. Hunc locum, (Aream eum appellabāt) puer ingreſſus cum Dei auxilio nihil aduerſi reperiret ad oratorium ſuum redijt: vbi ſub altaris gradu ſpecum ſibi defodit; quam die, quo Chriſti ortus celebratur ingreſſus, vſque ad Dominicam Palmarum ibidem conquieuit. Aliquando vero gelidum flumen ingreſſus, tamdiu in eo ſtetit, quoad pedes luto ac glacie compactos, vix extrahere poſſet, adeo vt cūcti qui hæc conſpiciebant, ſublatis in cælū manibus admirandam pueri virtutem prædicarent; ipſeque Theodoſius Anaſtaſiopolis antiſtes dignis cum laudibus extolleret.

Stat diu in aqua gelida.

Hunc cum iam in ore omnium fama ſanctitatis eius vagaretur, homo quidam vnicum ſuum filium dæmonio obſeſſum ad eum detulit, atque humiliter curandum obtulit. At Theodoros iſtarum rerum adhuc rudis, ſe excuſabat, & ab homine, quidnam fieri vellet, quæſiuit. Cui pater, tradito flagello dixit; Percute immundum ſpiritum, minitansque filio, impera vt malignus eum deſerat. Fecit vt edoctus erat S. Theodorus; ſed toto biduo minitando & flagellando profecit nihil, niſi quod immundus cachinnos ederet puerumque ſubſannaret. Tertio autem die inſtante & vrgente Theodoro, commotus dæmon vociferari cœpit; Exeo, puer, exeo, nec amplius reſiſto, Da mihi horam, illo autem ad altare aſcendente, & precibus ardenti pietate fuſis, diuinam opem implorante, dæmon, horribiles hoſce cum miſerando eiulatu clamores edere; O magna vis Nazaræi; qui ſuo in terras aduentu, homines tanta in nos virtute armauit. Et nunc ſcorti filio, eijciendi nos poteſtatem contulit. Hei mihi miſero, à quo puero ex-

expel-

Digitized by Google

expellor? Neque enim gratiam, cęlitus illi conceſſam ferre poſſum. Magna naturæ noſtræ, ab hoc meretricis filio calamitas imminet. Execranda dies in qua genitus es. Hæc aliaque multa illo dicente, Theodorus obſeſſi caput oleo inunxit, ſignoque crucis adhibito, clamantem eiulantemque dęmonem eiecit; magnamque nominis celebritatem eo facto acquiſiuit.

Expellit dæmonē oleo & crucis ſigno.

At puer diuino excitatus ſpiritu, populi plauſum declinauit, fugaque in deſertum ad exemplum præcurſoris ſalutem quæſiuit. Conſcenſo itaque excelſo monte, petram ad ſe tegendum idoneam intuitus amplam ſibi ſpeluncam ſuffodit; obſtructoque aditu, biennio in ea latitauit; matre interim ac cæteris cognatis acerbe eum tamquam mortuum lugentibus. Credebant enim vel à militibus occiſum, aut certe à feris laniatum; nam ſolo quodam diacono conſcio, id vitę genus elegerat: qui ex pacto, paululum cibi ex oleribus, & aquæ puſillum ſubminiſtrabat. Cum autē exacto iam biennio, mulieres propinquæ, Diaconum frequentius ad montem commeantem cernerent, ſuſpicatæ id, quod erat, eum cum iureiurando obteſtatę ſunt, vt quidquid de puero ſciret, panderet. Ille vero cum iureiurando coactus, tum multo magis aſpero pueri vitæ inſtituto commotus, rem totam in apertum protulit, locumque vbi morabantur, indicauit. Tunc ingenti lætitia perfuſæ, eo conuolant, puerumque macie ac ſqualore confectum, fœtore etiam ac vermibus ſcatentem reperiunt. Credebant ſe alterum Iob in ſterquilinio ſedentem videre. Nec mora; inuitum plane ac reluctantem, domum primum, inde quaſi iamiam moriturum ad S. Georgij oratorium abripiunt. Plorabat ſane acerbe mater, cæteræque mulieres calamitatem eius deflebant; cum Theodoſius Anaſtaſiopolis epiſcopus, egregia pietate ac religione vir aduenit; qui conſpecto capitis eius vlcere, contremuit, ac protinus data ſalutatione, lectorem declarauit. Interea magno cum labore ablutis ſordibus, vlcera eius pannis lineis abſterſerunt, & comam capitis totonderunt. Poſtridie

Latitat in ſpelunca biennio.

Tandem innoteſcit vbi nam ſit.

Initiatur ſacris.

vero antiſtes Theodoſius, eum ſubdiaconum, Diaconum & Presbyterum inſtituit: ac ſacra benedictione munitum à ſe dimiſit.

Raro exemplo, nec temere imitãdo, fuit presbyter annos natus 18.

It Hieroſolymam.

Agebat tunc Chriſti ſeruus annum octauũ decimũ, quo contra Canones ſolo ſanctitatis ſuæ teſtimonio ad presbyterij gradum euectus fuit: quem tamen ita concẽdit, vt de ſua virtute diffiſus, totus ex gratia Dei penderet. Hinc incredibili cupiditate ſacra loca viſendi incenſus, Hieroſolymam adijt: vbi in ſingulis locis, maxima animi pietate votis precibusque ſolutis, tandem ad Dei genitricis templum, quod Chuzoba vocatur, Iordani propinquum peruenit: ibi ſalutato Archimandrita, & Patribus cum eo degentibus, monaſticæ religionis habitum ſuſcepit: expletaque annuæ celebritatis lætitia è monaſterio in Galatiam ad patriam ſuam reuerſus eſt, ſanctique Georgij oratorium repetijt, in quo vigilijs, precibus, ac ieiunijs, die nocteque dignam Deo ſeruitutem exhibebat.

Accepit habitum monaſticum.

Suſcipit diſcipulos.

Intereà fama virtutum & ſanctitatis eius, quidam ex Paniorum oppido oriundus, in ſtudium pietatis acriter accenſus, ad eum acceſſit, ſupplicans vt ſe in contubernium ſuum reciperet; qui benigne acceptus, ac monaſtico habitu donatus, tanta breui virtute claruit, vt etiam dæmones, magiſtri ſui exemplo, ab obſeſſis corporibus fugaret. Præterea mulier periculo vteri laborans, cum Theodori precibus liberata eſſet, filium ſuum, egregia probitate adoleſcentem, ei vitæ eiuſdem inſtitutis erudiendum obtulit. Theodorus vero conſtructa ſibi ad corporis quantitatem cellula, duris pœnitentiæ laboribus corpuſculum frangebat; ac ferrea quadam, decem & octo librarum lorica domabat; omnesque cupiditates, quæ ſolito vehementius ſimul cum ætate creſcebant, conſtanter elidebat. Geſtabat, monitoris loco, aſperum quoddam vinculũ, aliaque duo ſuis ipſe pedibus iniecerat, quæ ad tumulum vſque retinere conſtituit. Tanta vero erat victus parcimonia, vt à diebus Chriſti natalitijs ſacris ad Ramorum feſtiuitatem, ſolis pomis & oleribus, nullo pane, idque ſabbatho ſolũ & die Dominica victitaret,

Ferrea lorica domat corpus.

Mira victꝰ parcimonia.

Digitized by Google

Porro labores, aliaſque corporis affl ctinoes, quas hyemali potiſſimum tempore ſuſtinebat, quis non admiretur? Indixerat ſibi legem, vt à gallicantu ad veſperam vſque, in rerum diuinarum contemplatione immobilis perſiſteret, neque vllo modo, quauis aeris iniuria, vel corporis affl ctione fatigatus, hanc legem violare volebat. Hinc ſæuiente frigore maximaque niuis vi, in domicilium (recto namque carebat) decidente, tanto interdum corpus rigore contractum fuit, vt pedes glacie concretos, non niſi tepida perfuſa, loco, cui affixi hęrebant, mouere potuerit. Hæc autem ab ipſo non ambitione geri, ſed animo ſimpliciſſimo, ac ſincerę pietatis ſtudioſiſſimo, multis modis compertum eſt. Nam homines non modo, varijs calamitatibus oppreſſi, ad eum conuolabant, & optatam per eũ ſalutẽ recuperabant, ſed feræ etiam incredibili manſuetudine cum ipſo verſabantur. Inter quas Vrſa quædã, toto triennio eius beneficio victitãs, omnibus ſe manſuetam exhibebat.

Nota vitæ duritiem.

Feræ ei familiares.

Acceſſit quandoque vir quidam, horrenda toto corpore lepra, deformis ſupplicibus ab eo precibus ſanitatẽ poſtulans, Vir S. nihil morat⁹, eum veſtib⁹ exutũ ante ſe conſiſtere iuſſit; adhibitaque certa precationis formula, aqua benedicta corpus tinxit, ſignatumque Crucis figura, ſanum plane & incolumem à ſe dimiſit. Eodem morbo oppreſſus presbyter quidam, Colluras nomine, tunicæ illius beneficio, quam induerat, ſanatus eſt. Alia inſuper egregia ſanctitatis ſuæ beneficia, varijs ad eum confluentibus largiebatur; ac præcipue, infenſos infeſtosque hominibus dęmones magna virtute contere-bat. Solo nãque verbo, aut morbos & languores curabat, aut immũdos ſpiritus ex corporibus humãis expellebat.

Leproſum ſanat.

Dæmones ſolo verbo pellit, ac infirmos ſanatat.

Quibus multi commoti miraculis, monaſticę vitæ inſtitutum arripiebãt, eiusque diſciplinam magno cum gaudio amplectebantur. Hinc nouum monaſterium ædificari cœptum, non minus maximarum virtutum ſplendore, quam incolarum multitudine celeberrimũ. Quo in opere verſantibus ſedulo monachis, non

Nouum extruit monaſterium.

Digitized by Google

Miracula ei⁹ duo præcipua. pauca vir ſanctus edidit miracula Et quidem inter alia, cum miræ magnitudinis ſaxum, nullis viribus loco ſuo moueri poſſet, vir diuinus ſolo verbo ita commouit, vt ad illius imperium quocumque vellet, ſe transferret. Currus aliquot viua calce onuſti, cum in medio itinere, ingentem imbrium vim, non ſine manifeſto incendij periculo, è cælo decidentem expectarent, & aurigæ, pauidi virum ſanctum ad opem mature ferendam compellarent, cuperentque iumenta à plauſtris remouere, nè ſimul ab ignis ſæuitia, quod futurum metuebant cum plauſtris abſumerentur, vir ſanctus id fieri prohibens, ſublatis in cælum manibus, ſtatim nubes duas ita diſcidit in partes, vt imbribus magnis vtrinque defluentibus, ne gutta quidem currus decideret.

Inuitus plane, rapitur ad epiſcopatum. Vix templi ædificatio ad iuſtam altitudinem peruenerat, cum defuncto Timotheo Anaſtoſiopolis epiſcopo, adid honoris culmē inuitus plane & reluctans euectus eſt, Nam ciues pariter & clerici ciuitatis, pia quadam vi illata è monaſterio protractum, in lecticam coniecerunt, ac ſummo cum honore nec minori gaudio in ſede collocarunt; quam tot tantiſque virtutibus adornauit, vt nouus quidam pietatis ac iuſtitiæ ſol exortus videretur.

It tertio Hieroſolymā. Stimulabat vehementer eius animum cupiditas, tertio iam loca ſacra viſendi; quo vt peruenit incredibili amore ſolitudinis captus, ſtatuit relicta cathedra, diuinis ibidem rebus, ab omni humano conſortio ſegregatus, ſedulo vacare; ſed nocturna viſione à Georgio martyre increpitus, patriam, ad ſacri muneris functionem, remeare coactus eſt. *Redire nolens ad ſuos, increpatur à S. Georgio martyre.* ibi tum miracula, quæ eius abſentia conſenuiſſe videbantur; protinus renouata ſunt. Vndecimum iam annum, in ea dignitate; eximia cum laude exegerat, cum rurſus ſolitariæ vitæ deſiderio inflammatus, importune opportuneque epiſcopales à ſe honores remouere conatus eſt; ac tandem voti compos factus, rurſus ſe totum in humili fratrum obſequio, diuinis laudibus nocte dieque celebrandis conſecrauit. *Abdicat ſe Epiſcopatu.* Ibi vero tot tantiſque virtutibus

indies

Digitized by Google

in dies magis magiſque clareſcere cœpit, vt etiam prioris vitæ ſanctitati, quamuis eximiæ, obſcuritatem quandam adferre videretur. Vnde nec pauca quidem ex multis, attingere conſtitui; nam omnia in illo ſumma ſunt; vnumque ita cum altero, virtute ac præſtantia certat, vt haud obſcure virum eum diuinum fuiſſe teſtentur; dignumque, qui ſempiterna ab omnibus memoria celebretur, atque inter primæ notæ Sanctos collocetur, ad laudem & gloriam Domini noſtri Ieſu Chriſti, cuius gratia, tot tantiſque virtutibus decoratus, tertio Heraclij Imperatoris anno, ſolutis mortalitatis vinculis, læ us regna cælorum conſcendit. *Magna S. Theodori perfectio.* *Feliciſſim⁹ obitus eius.*

VITA S. OPPORTVNAE VIRGINIS, ET Abbatiſſæ Sangienſis; ex ea quæ eſt per Adelelinum Epiſcopum Sagienſem. Migrauit ex hac vita, circa Annũ Domini. *Ioan. Molan. In Annot. Martvſuardi.*

770.

S. Opportvna, parentibus nobilitate generis pollentibus; proſapiæ nimirum regalis apice florentibus, inclyto Oximenſi pago oriunda, fratrem habuit germanum, beatum videlicet Grodegandum Sagienſis Eccleſię Epiſcopum. Porro Sacra virgo, in annis puellaribus conſtituta, cum eſſet mentis & corporis elegantia adornata, & omnibus gratiſſima, multi præpotentes viri in matrimonium eam ſibi coniungere ſatagebant, Demonſtrabant delectabilia mulierum ornamẽta, gemmis & margaritis radiantia. Sed quando maiora illi promittebant dona, tanto magis animus puellæ ab amore illorum recedebat. Quadam autem die ipſa dilecta Dei Opportuna eccleſiam intrans, audiuit Dominum in Euangelio dicentem; Vade, vende omnia quæ poſſides, & da pauperibus; & veni, & ſequere me, & habebis theſaurum in cœlo; quibus verbis ſalubriter compuncta, ad genua patris & matris prouoluta obteſtatur, ne ipſi amplius quærant ſponſum in terris: nec multo poſt induitur veſtibus ſacræ religionis in *22. Aprilis.* *Clarum genus eius.* *Matth. 19.*

Digitized by Google

Contempto ſeculo ingreditur cœnobium Sagienſe.

cœnobio Sagienſi, vrbi vicino, quod eſt in ſaltu Algiæ ſitum; & vulgo nuncupatur Monaſteriolum. In eo itaque loco, digna Deo puella Opportuna, cœtui ſanctarum coniuncta eſt fœminarum, Domino ibidem famulantium.

Maximopere proficit in Spiritualibus.

Pſalm. 1.

VIDEBATVR autem quibuſdam ſanctimonialibus, quod, dum beata Opportuna idem cœnobium ingrederetur, Angelus Domini, eam cuſtodiens, præcederet. Dignum quippe erat, vt quorum vitam imitari diſpoſuerat, ab eis cuſtodiretur. Breui autem tempore repleta eſt ſcripturæ ſacræ doctrina; quia die ac nocte meditabatur in Lege Domini, humilitatis in primis & obedientiæ gratia ſuper omnes eminens. Quibus cum abundaret virtutib',accidit,vt Mater, quę cęteris pręerat ſororibus, migraret ad Chriſtũ. Tunc vero ſanctimoniales omnes vno conſenſu & pari voluntate elegerunt dominam noſtram Opportunam, vt inter eas culmen Prælationis obtineret. At illa cum multum contradicere vellet, ſed pro veneratione obedientiæ non valeret, petijt tamen trium dierum inducias, vt pro hac re Dominum deprecaretur. Quod cum factum fuiſſet reuelatum eſt illis, quod B. Opportuna digna eſſet honore prælationis. Itaque Mater & Abbatiſſa ſuper omnes conſtituta, maiori etiam corpus ſuum cœpit domare abſtinentia. Nam frequenter tota nocte in Dei laudibus vigilabat, & ſæpe in die à cibis omnino abſtinebat. Feria quarta & ſexta nihil manducabat; alijs diebus ad veſperum panem hordeaceum, cum aqua & aliquo cibo viliſſimo ſumens. Die Dominico minimis piſciculis veſcebatur, non propter ventris ingluuiem, ſed propter diei Dominici venerationem; nec tamen ipſos ſumebat vſque ad ſatietatem, ſed tantum ad corporis ſuſtentationem.

Omniũ ſororum conſenſu eligitur Abbatiſſa.

Ferijs quartis & ſextis nihil omnino manducat.

Geneſ. 3 En quare Chriſtiani ieiunent.

SI quando quæpiam ex ſororibus eam interrogaret, dicens; O dulcis mater, quare tam frequenter abſtinẽdo corpus maceras? ſic reſpondebat; Adã de Paradiſo eiectus eſt, quia pomum vetitum manducauit; & nos illuc redire debemus ieiunando De potu vini, & eſu carnium,

Digitized by Google

nium, non oportet nos quicquã dicere; quæ nolebat vel attingere. Et tamen, cum ab his ipſa abſtineret, ſanctimonialibus omnia ſufficienter miniſtrabat. Ipſas enim & ſpiritualibus & corporalibus cibis decenter alebat; ſuper omnia infirmos & pauperes diligens. Balneis non vtebatur, cilicium ſemper occulte ferebat. Ita erat veſtita hyeme ſicut æſtate, nec pro frigore adijciebat, nec pro calore detrahebat. In lecto quando iacebat, vnum ſagum tantum habebat, & illud cilicinum; ſed in die, propter frequentiã hoſpitum ſuperuenientium, pretioſo tegebatur opertorio lectulus eius. Nullus eam vidit iratam, ſed ſemper tranquillam & blandam. Delinquentes ſorores verborum caſtigatione; & exempli ſui proponenda imitatione, emendabat. Quod ſi aliqua in duritia mentis permaneret, tam diu pro ipſa Dominũ deprecabatur, donec ad emendationem adduceretur. Inter cætera enim talem illa habebat conſuetudinẽ, vt, ſi quid impetrare voluiſſet, orando apud Dominũ obtineret. Quare & ſi latro de ditione vel rebus eius aliquid furtim abſtuliſſet, tam diu eum oratione ſua ligabat, donec ablata reſtitueret.

Occulte vtitur cilicio.

Quas verbis corrigere non poteſt, pro ijs inſtanter orat.

Et quia à conſuetudine peccandi omnimodis ſe retrahebat, maximam quoque à Domino in curandis infirmis eſt gratiam adepta. Nam multi ad eam varijs morbis oppreſſi venientes, per orationes eius à Domino ſanitatem recipiebant; Claudi greſſum, cæci viſum; obſeſſi liberationem. Cœpit autem interea beata Opportuna velle diſſolui, & eſſe cum Chriſto; cũ febri prægrauata, vidit beatam Cæciliam & S. Luciam cauſa viſitationis ad ſe venire. Præcepit autem deinde, cum ſciret adeſſe horam vocationis ſuæ, pro animæ ſuæ commendatione Miſſarum ſolennia celebrari, ſicque ad extremum, accepto Dominico corpore, inter adſtantes ſanctimoniales, extendente ea brachia, quaſi beatam Virginem Mariam vellet amplexari, quam aduenire dixerat, ſancta eius anima carne eſt ſoluta; & viuit cũ Chriſto per æterna ſecula. Locus autẽ vbi S. Virginis corpus hodie quieſcit, vulgo Mõtiacus dicitur.

Claret miraculis.

Occurrente ſibi Deipara, migrat ad Chriſtũ circa Annum. 770.

Digitized by Google

Quod nimirum prædium, cum ſereniſſimus Rex Ludouicus, frater Caroli inuictiſſimi Imperatoris & Regis noſtri, cauſa refugij S. Opportunæ donaſſet, Hildebrandus Sagienſis Epiſcopus ſanctiſſimus, timore Normannicæ perſecutionis, patrem Clericorum iuſſit ſe illuc conferre, cum ſanctiſſimo B. Opportunæ corpore; quo etiam tempore multi ęgri diuerſis è locis eo aduentantes, ſani inde receſſerunt, Migrauit ad Chriſtum beata Opportuna anno ſalutis circiter ſeptingenteſimo ſeptuageſimo.

Trāsfertur pars ſacri corporis Montiacū.

C. Bar. in not Mart. Rom.

VITA ET MARTYRIVM S. GEORGII Magni martyris; Ex ijs quæ extant apud Mataphraſten; & quæ Paſicrates eius de eo ſcripſit; exploſis ijs, quæ dubie cenſentur fidei. Coronatus eſt anno Domini.

290.

23. Aprilis.

DIocletianus Romanorum Imperator, vt primum indigne ſceptris potitus, cuncta ſibi ex animi ſententia fluere vidit, magno eam in rem ſtudio incubuit, vt diuinos ſibi honores per ſummum ſcelus compararet, nomenque in omni ſeculorum æternitate, ea opinione clarum conſeruaret, Hinc magos vndique magnis præmijs exquirere; dijs ſuis & inprimis Apollini tanquam futurarum rerum peritiſſimo, magnifica aſſiduaque ſacrificia facere: vt qua potiſſimum via modoque eo pertingere poſſet, ediceret. Cumque die quodam falſum numen vehementius fatigaret, nullumque omnino reſponſum daret, profani ſacerdotes iſtius ſilentij cauſam, in viros iuſtos ac pietatis ſtudioſos retorſerunt, conſtanter aſſerentes, omnia tripodum vaticinia falſa deprehendi quod viri iuſti, Apollini Deo vim inferrent; qua præpeditus, conſueta veritatis oracula reddere non poſſet, Huius opinionis errore deceptus miſer, ſopitum iam ante aduerſus Chriſtianos bellum, magno furore excitauit; & in omnes prouincias,

Diocletianus ad diuinos honores aſpirat.

Maxima gentilium cæcitas, in agnoſcenda Deorū impotentia.

cias, edicta crudelitatis plena confeſtim miſit. Videre tunc licebat carceris, adulteris, ſicarijs, flagitioſiſque hominibus vacuos, & eorum qui Chriſtum Saluatorem fatebantur, plenos: Videre licebat, vſitatis veteribuſq. cruciatuum generibus, tanquam leuioribus repudiatis grauiora quædam excogitari; quibus Chriſtiani ad ſupplicia & necem exquirebantur. *Recrudeſcit perſecutio in Chriſtianos.*

Erat ijs temporibus, Romano in exercitu admirabili pietate ac fortitudine vir Georgius, in Cappadocia, claris natalibus. è Chriſtianis parentibus ortus. Hic ante pubertatis annos, amiſſo in egregio pietatis certamine patre, è Cappadocia cum matre vidua in Palæſtinam, vnde erat oriunda, commigrarat; vbi cum propter generis nobilitatem, tum propter corporis pulchritudinem, viriumque præſtantiam, ætate iam ad militiam maturus, militum Tribunus declaratus eſt. Quo quidem in munere, cum ſe per omnia in bellicis certaminibus inuictum, ſtrenuumque exhibuiſſet, Comitis titulum à Diocletiano adipiſci meruit. Eo tempore cum mater è vita diſceſſiſſet. maioris cupidus dignitatis. ad ipſum Imperatorem profectus eſt. *Georgij patria & natales.* *Fit tribunus militum.* *Fit Comes.*

Agebat tunc annum ætatis vigeſimum, cum viſa in Chriſtianum nomen immani tyrannide, tempus ad ſalutem opportunum ſedulo arripuit, opibuſque ac diuitijs, quibus valde etiam clarus erat. in pauperes, diſtributis, ſeruiſque libertate donatis, ſe tota mente ad certamen pro Chriſti gloria ſubeundum comparauit; Tertius indicti ab ipſo Diocletiano Concilij dies agebatur, quo Senatus decretum aduerſus Chriſtianæ fidei cultores, aut comprobandum aut refellandum erat; cum ecce Georgius hilari facie, ac mente tranquilla, in medium Principum conſeſſum ſe dedit, & ad hunc fere modum orationem inſtituit; Quouſque tandem ô Imperator, & Patres conſcripti & Quirites. bonis vti legibus ſoliti, leges aduerſum Chriſtianos iniquas ſancietis, & homines ſummæ pietatis ac innocentiæ perſequimini? & ad inſanæ religionis ſuperſtitionem, impie colendam compelletis? Hæc idola non ſunt dij; non *Diſtribuit omnes opes in pauperes.* *Oratio S. Georgij ad Diocletianum Imperatorẽ & Senatũ, pro Chriſtianis.*

ſunt inquam, dij. Nolite dæmonum fraude decipi, Chriſtus ſolus Deus eſt, idemque ſolus Dominus in gloria patris. Per ipſum facta ſunt omnia, & Spiritu eius ſancto omnia reguntur, conſeruanturque. Aut igitur vos veram agnoſcite religionem, aut certe illos, qui eam colunt, nolite dementia veſtra perturbare,

His verbis attoniti, & inopinata dicendi libertate perculſi, oculos ad imperatorem oẽs conuerterunt audituri, quidnã is ad ea reſponderet. Imperator aũt, tanquam perſtrictis tonitru auribus, ſtupenti ſimilis conticuit, repreſſoque iracundiæ impetu, Magnentio cuidam ex confidentibus amico, qui ſecundas poſt Imperatorem tenebat, nutu, Georgio vt reſponderet, annuit. Is vero accerſito ad ſe Georgio, Ecquis, inquit, tibi iſtius audaciæ & magnæ in loquendo libertatis eſt auctor? Veritas, inquit, Georgius, Tum Conſul ſubiecit; Quis eſt veritas? Reſpondit Georgius; Chriſtus ipſe, quem vos perſequimini; Ergo tu quoque, inquit Magnẽtius, Chriſtianus es? Ego ſeruus ſum Chriſti mei, reſpondit Georgius eoque confiſus, in medio veſtrum vltro cõſtiti. vt veritati teſtimonium exhiberẽ. His verbis populo concitato, & alijs alia dicentibus, incertus quidam rumor, in tanta multitudine excitari ſolitus, exaudiebatur.

Magnentius Conſul ad Georgiũ

Imperator alloquitur Georgium.

Tunc Diocletianus ſilentio per præcones indicto, cum defixis in iuuenem oculis, ſæui draconis inſtar, eum agnouiſſet, ſic allocutus eſt; Et olim nobilitatem tuam admiratus, ætatemque honore dignam exiſtimans, ad maiores te dignitatis gradus prouexi; & nunc quamuis ad perniciem, dicendi facultate abutaris, tamẽ quia prudentiã ac fortitudinẽ tuam diligo, tanquam benignus pater cõſulo, hortorque, ne ſpreta militari gloria, floridã ætatẽ cruciatibus ſubijcias, ſed maiora potius dijs per ſacrificia placatis, à nobis præmia expectes. At hæc S. Georgius reſpondit; Vtinam tu potius, ô Imperator, verum Deum vero ſacrificio placare ſtuderes, atque immortalem gloriam appeteres. Siquidem qua nũc potiris, fluxa eſt atque caduca; nullamq́; vtilitatẽ eam ſectantibus cõferre poteſt Quamobrem me

Georgius reſpondit Imperatori.

me quod attinet, ſpreta quauis mundi gloria ad eam aſpiro, quæ nunquam excidit: neque vllius iniuria aut vi eripi poteſt; eamque propter, nullum cruciatuũ genus reformido. Hęc aliaque viro ſancto loquente, Imperator totus ita percitus, ſermonem eius interrupit ac ſatellitibus mandauit, vt haſtis è Concilio expulsũ, in carcerem conijcerent.

Detruditur in carcerem Georgius.

Imperata dicto citius peracta. Martyrẽ igitur in carcerem deductum, humique proſtratum, compedibus vinciunt, ac lapidem magnum ſacro eius pectori imponunt. Quæ vir ſanctus, ſine fine Deo gratias agens, tulit patientiſſime. Inſequenti luce, rurſus eum imperator ad quæſtionem euocauit, iuſſitque rotam aſpectu terribilem, mucronibus vndique præfixam adduci, eaque alligatum martyrem dilaniari. In eam iniectus machinam martyr, ardentibus votis, precibusque conſtantiam à Chriſto precatus, mox vi rotæ, corpus dilaniebatur, & ſcorpij more contortum diſſecabatur. At martyr hoc ſupplicij genus perferens, tanquam dormiens bonum temporis ſpatium conquieſcebat; ita vt Imperator eum mortuum exiſtimans, quaſi præclara de martyre victoria potitus exultaret, lætusque ad Apollinis templum ſacrificaturus abiret. Vix pedem è loco certaminis extulerat, cum repente cęli horrendo fragore excitato, vox ad aures martyris delata eſt; Eſto fortis Georgi, nam tua confeſſione alij ſimiliter ad fidem vocandi ſunt. Paulo autem poſt reſtituta temperie, viſus aſtare rotæ, immenſo ſplendore coruſcans Dei angelus; qui extenta manu integræ eum ſanitati reſtituit, animumque ad alia ſubeundum certamina addidit.

Lapis pectori eius impoſitus.

Horribilis machina diſcerpitur corpus martyris.

Angelus dei ſanat martyrem.

Interea carnifices ingenti pauore correpti vt martyrem, præter expectationem, incolumem conſpexere, extemplo rem ad Imperatorem nefarijs ſacrificijs intentum detulere. Qui viſo Georgio obſtupeſcens, vix oculis proprijs fidem adhibebat, tacitusque ſecum admirans obmuteſcebat. Aſtabant viri duo prætoria dignitate incliti, quorũ vnus Anatolius, alter Protoleo

con

Duo pratores palam Christum confitētur. Item Alexandra imperatrix credit.

conſpecta rei nouitate plane mirabili, ſtatim in has confeſſionis voces eruperunt: Vnus eſt Deus, magnus & verus, Deus Chriſtianorum. Hos confeſtim Imperator ita percitus, capitis ſententiam, indicta cauſa, ſubire iuſſit. Sed & ipſa Imperatrix Alexandra, veritatis lumine Dei beneficio illuſtrata, intrepide Chriſtum confeſſa eſt; quam conſul ſtatim abduxit, & ne ad aures Imperatoris confeſſio eius manaret, domum ſecum abripuit. Diocletianus autem maxima rabie agitatus, vinctum Chriſti martyrem, in foueam calcariam præcipitem dari iuſſit; ibidemque in diem tertium, omni auxilio deſtitutum aſſeruari. Expleto autem die tertio, ne quid reliquiarum ab eo extaret, rurſus mandat ſuis, vt oſſa, ſi quæ ſupereſſent, (nam certo certius martyrem extinctum credebat) calci profundius defoderent, ſempiternaque obliuione cuncta ſepelirent. Abierunt ad imperium famuli, magna populi ſequente cateruа, eumque, quem calcis virtute plane conſumptum credebant, mirabili ſplendore fulgentem, viuum ac incolumem repererunt. Quo ſpectaculo, tantus animorum motus in plebe exortus eſt, vt ſublato clamore, vnum ac omnipotentem Chriſtianorum Deum collaudarent.

In calce manet incolumis.

Interea militibus moras nectentibus, rumor ad Diocletianum peruenit; qui ſtupore attonitus, Dei virtutem, magicis artibus, ſcelerata mente aſſcribere non eſt veritus. Hinc cum animum in omnem cogitationē verſaret. & martyrem, qua virtute, quibuſve artibus res adeo admirandas faceret, interrogaret, ac martyr, Chriſti potentiam illi prædicaret, ille, præſtigijs tuis, præſtigijs inquam, nos omnes ad ſtuporem adducis, exclamabat. Sed efficiam, dicebat. vt experiundo tandem diſcas, nihil aduerſus potentiam noſtram præſtigias valere His dictis, ferreas iubet afferri crepidas, easque copioſo igne candentes, in pedes ipſius indui. Tum vero inſtantibus à tergo lictoribus, ad carcerem propelli martyrem fecit. Martyr autem quanquam acerbiſſimis cruciatibus fatigaretur, gradumque difficulter infer-

Ardēter ferrea crepida, pedibus ei⁹ adhibētur.

inferre poſſet, ſecum tamen ipſe exultans, vno Chriſti nomine inſtanter inuocato, ſupplicij acerbitatem inuicte ferebat, animumque his verbis ſibi ipſe addebat; Curre Georgi, vt apprehendas; Sic enim curris, vt non incaſſum. *1.Corint.9.*

Tandem in carcerem retruſus, die illo ac nocte in gratiarum actione alacri mente perſtitit, Deique ſtupendo beneficio, iterum priſtinam ſanitatem recepit. Poſtridie Imperatoris mandato, totiusque Senatus auctoritate accitus, ſanus non modo, ſed maiore etiam quam ante corporis animique pulchritudine decorus aſtitit; ita vt imperator ſtupore oppreſſus, vix fari poſſet. Tandē cū admiratione in vocem prorūpens ait; Georgi, ſi tibi tuæque ſaluti recte conſultum velis, ommiſſis præſtigijs, magiciſque artibus dijs ſacrifica; alioquin alis multis cruciatibus affectus, dulci hac vita ſpoliaberis. Cui martyr; Quanta, inquit, eſt iſta veſtra dementia, qui Dei mei potentiæ, præſtigiarum nomen impie imponitis, eiusque præſidia magicis artibus comparantes, ludricas dæmonum, qui à vobis coluntur, fallacias, tam impudenter iactatis. Acri voce, truciq; aſpectu, Diocletianus martyris orationem interpellans, adſtantibus imperauit, vt os eius cæderent: Sic, inquiens, doceatur, Imperatores non eſſe contumelijs afficiendos. Deinde iuſſit, vt neruis bubulis tamdu vapularet, quoad nudatis vndique oſſibus, animo viribusque deficeret. *Retruditur in carcerē & ſanatur diuinitus.* *Os eius cæditur.* *Vapulat neruis bubulis.*

Fuit continuo ad Imperatoris imperium flagellis in corpus martyris ſæuitum: ſed Chriſtus Dominus, qui vires animumque ad aſpera quæque fortiter ferenda ei ſuppeditabat, illum concidere non modo non eſt paſſus, ſed etiam ne ſerenitatem quidem vultus, aliqua triſtitiæ nube, obſcurari: prorſus vt Imperator admiratione plenus, cogitatione deficeret, nec vlterius, quod inferre vellet, inueniret. Tum Magnentius pari cum Imperatore admiratione detentus, conuerſus ad martyrem ait: Tu ſi neque præſtigijs, neque magicis artibus, ſed ſola Chriſti Dei tui, vt aſſeris, virtute, res

adeo

adeo admirandas, & plane ſtupendas geris, exhibe nobis clarius aliquod illius potentiæ ſignum, vnumque ex his mortuis in tumulo reconditis, ad vitam reuoca, vt ſic demum Chriſto tuo ſoli, veram diuinitatis gloriam tribuamus. Ad hæc S. Georgius: Quamquã certo ſciam, vos qui vinculis diaboli conſtricti, ad ipſius voluntatem captiui detinemini, neq; hoc quidẽ facto ad Chriſtum Deum viuentem acceſſuros, tamẽ propter eam, quæ hic præſens eſt, populi multitudinem, Dei mei benignitate cõfiſus, ante omnium veſtrũ oculos Deum ipſum inuocabo, & orabo vt ſignũ hoc oſtendat. His dictis, vtrumque genu cum intima pietate in terra fixit, fuſiſque ardentibus ad Deum precibus, mortuum non ſine ingenti terræmotu, ex terræ viſceribus ad vitam reuocauit. Hoc miraculo, dum cũctos ſtupor inuaderet, maxima populi multitudo, iteratis ingenti cum clamore vocibus, Chriſti gloriã collaudauit, Imperator vero, amentia & furore magis repletus, execrabiles in Chriſti ac Georgij nomen blaſphemias euomebat, iterũque terro eũ carcere concluſit. Interea cũ alij, atque alij cuſtodibus pecuniarum vi facile corruptis ad eum ventilarent, plurimi à veteribus delictis per eum expiati Chriſto nomina dederunt, ac diuinis eius ſermonibus & miraculis in fidei cõſtantia confirmati, nulla pro Chriſti gloria certamina recuſarunt.

Mortuũ ſuſcitat martyr ſanctus

Recluditur iterũ in carcerem.

Multi ad Chriſti fidẽ conuertuntur.

Inter quos Glycerius quidam, homo cum arte tum ingenio quidem ruſtico, ſed fidei ac pietatis virtute adeo eximia, vt ſpretis tyrãni minis, & ſupplicijs ſanguinẽ pro Chriſti nomine fundere non dubitauerit. Hic enim cum rem ruſticam exerceret, atque, vt fieri interdum ſolet, alter ex bobus, nimijs laboribus fatigatus hiemi laberetur, & iamiam expirare videretur, Glycerius tanta calamitate conſternatus cum multa de admiranda Georgii ſanctitate audiuiſſet, ad carcerem contendit, ſupplexque à martyre, malo ſuo remediũ poſtulauit. At martyr, poſt pauca, Vade, inquit Chriſtus Dominus meus, bouem tuum ad vitam reuocauit. Ille

autem

autem verbis eius credulus abijt: inuentoque boue ſano & incolumi, contineri non potuit, quin in has voces laudis & confeſſionis erumperet: Magnus eſt Deus Chriſtianorum. Comprehenſus igitur, iuſſus eſt minutatim ſecari, quam ſententiam læto & inuicto excepit animo. *Glycerius credit, & gladio conciditur.*

At Imperator, qui nocte interim dieque, varias in animo ſuo fraudes, ſuppliciaque verſabat, quibus ſanctum martyrem à Chriſti confeſſione auelleret, cum altera luce, iterũ ad quæſtiones eum euocare ſtatuiſſet, fertur Chriſtus ipſe martyri in carcere votis precibuſque intento apparuiſſe, animumque ad reliqua certamina ſubeunda addidiſſe, coronamque capiti impoſuiſſe, hortans vt etiam atque etiam videret, ne quauis timiditate eadem ſe indignum redderet. Quo munere incredibili perfuſus gaudio martyr, in ſequenti luce ad certamen euocatus prodijt. Et quidem Imperator, poſt multas, quibus martyris animum mira calliditate ac fraude pertentabat, blanditias, tandem ait; Si velles mihi tanquam patri amantiſſimo obſequi, omnes iſtos, quos pertuliſti, cruciatus, maximis honoribus cõpenſarem. Tum Georgius; Si libet, ô Imperator, templum, deos viſuri ingrediamur. Hoc dicto Imperator gaudio exultans, tanquam victoria de martyris conſtantia potiturus, cum vniuerſo Senatu, populoque templũ intrauit. Omnibus autem ingreſſis, indicto ſilẽtio, & ſacrificio iam parato, martyr extenſa manu ad Apollinis ſtatuam; Ecquid, inquit, à me ſacrificium poſtulas? Num diuinos, vni ſolique Deo debitos, expectas honores? Hæc dicens, edito crucis ſigno, dæmonem inhabitantem, in voces verbaque huiuſmodi compulit; Non ego, nec mei ſimilium quiſquam Deus eſt. Vnus eſt Deus, quem tu prædicas. Nos autem in barathrum damnationis ſempiternæ à Deo præcipitati, inuidiæ ſtimulis cõcitati, eandem in calamitatem, miſeriamq; homines pertrahere nitimur. Tum Sanctus; Quo pacto igitur hic manere, me veri Dei cultore præſẽte, audetis? Hoc dicto, ingenti cum ſonitu, fremituq; ſtatuę ad vnã omnes

Chriſtus S. Georgio apparet, & eũ confirmat.

Vide fallaciã dæmonis.

Egregie ſeipſum dæmon pudefacit.

Corruũt ſimulachra.

omnes humi prolapſæ ſunt. Tunc quidam immani furore in Sanctum concitati: conſtrictum repente vinculis, multis plagis affecerunt.

Imperatrix palam ſuam fidem teſtatur.

Sedato autem populi tumultu, & Georgio coram Diocletiano adducto, ecce Imperatrix in medium procedens, magna cum humilitate ac reuerentia pedibus ſe martyris proſtrauit, Tyranni dementiam conſpuens deos maledictis lacerans, eorumque cultores deteſtans. Imperator autem ad eum: Quid tibi, inquit, accidit. ô Alexandra, quod huic Mago & incantatori impudenter adhærens à dijs receſſeris? Illa vero in Chriſti confeſſione, Deique laudibus exultans, ne reſponſione quidem dignum eum reputauit,

Sententia in S. Georgium & Alexandrã.

Igitur Diocletianus nimio furore ebrius, vtrumque & Georgium & nobiliſſimam Imperatricem capitis damnauit. Nec mora: ij quib. hoc mandatum erat, conſtrictum rerumque vinculis, non ſine multis, varijſque ludibrijs, extra portas protraxerunt. Illi vero alacri animo. ad certamen properantes, vitæ tædium pijs precibus alleuabant. Vt vero ad locum quendam ventum fuit, Imperatrix, vt conſiſterent petiuit. Illis autem facile annuentibus, Alexandra ſuper veſtem reſedit, & capite in genua reclinato, impollutum Deo ſpiritum tradidit. Huius rei cauſa, martyr Chriſti maiori lætitia exultans, diuinam bonitatem, precibus & hymnis & canticis celebrabat, donec ad locum, in quo coronandus erat, perueniſſet, Ibi vero fixis in terram genibus, oculiſque cum inſita pietate ad cæ'um ſublatis intrepide ceruicem feriendam præbuit, & repromiſſam à Deo iuſtitiæ coronam recepit.

Impetratrix reddit ſpiritum.

S. Georgius decollatur.

De reliquis vero eiuſdem atque miraculis editis, ſcribit Greg. Turonen. de gloria Matt. c. 101.

Claruit eximijs miraculis poſt obitum.

Et quidem, in Galatia celebris fuit eiuſdem ſancti memoria de cuius miraculis ibidem ſæpius iteratis multa narrantur, in vita S. Theodori Cicçorum Archimandritę quam ſupra deſcripſimus,

Caput eius Romæ.

Fuit & Romæ, quæ adhuc perſeuerat, illuſtris, huius Martyris memoria, ad velum aureum vbi & Caput eius venerandum ſeruatur.

S.Ger-

S. Germanus Pariſiorum Epiſcopus, cum Hieroſolymam peregrinatus eſſet, rediens, diuertit Conſtantinopolim: vbi à Iuſtiniano Imp. inter alias nobiles reliquias, donatus eſt Brachio eiuſdem martyris: quod condidit Pariſiis, in Baſilica S. Vincentij. *Vnum Brachiũ Pariſijs.*

Brachium vero aliud huius Sancti, Coloniam Agrippinam delatum ac multis miraculis illuſtratum declarant acta S. Annonis, Epiſcopi Colonienſis, *Aliud Brachium Coloniæ.*

Non tantum ſiquidem in Oriente, vbi paſſus eſt, ſed & in occiduis oris fuit clariſſimus.

Exſtat Epigramma Venantij Fortunati, de Baſilica eiuſdem nomine erecta, in Gallijs; in quo hi verſus de eius Matyrio leguntur.

Carcere, cæde, ſiti, vinclis, fame, frigore, flammis,
Confeſſus Chriſtum: duxit ad aſtra caput.
Qui virtute potens, Orientis in arce ſepultus:
Ecce ſub occiduo cardine, præbet opem,

Picturã illam S. Georgij quod attinet, qua effingitur eques armatus, qui haſtæ cuſpide draconem interficit iuxta quem etiam virgo poſita, manus ſupplices tendens, eius implorat auxilium, ſymboli potius, quam hiſtorię alicuius cenſenda expreſſa imago; in multis ſiquidem antiquis Sancti huius Actis quicquam huiuſmodi legitur. Conſueuit quidem vt equeſtris militię miles equeſtri imagine referri. De quo mira habentur apud Nicephorum Gregora. Hiſt lib 8. *Quid cẽſendum de picturis S. Georgij.*

VITA & MARTYRIVM S. ADALBERTI ſecundi Pragenſis Epiſcopi, Pruſſorum, Boemorum, Polonorum, & Hungarorum Apoſtoli; Ex ea quæ extat fide optima apud V. P. Laurent. Surium. Occubuit martyrio Anno Domini 997. Pontificante Gregorio, eius nominis Papa. 5. Imperante Ottone. 3. *C. Baron. Tom. 10. Annal. Ec.* *23. Aprilis.*

S. Adalbertus in Boemia claris admodum ortus natalibus, & dignitate inter ſuos ac gloria pręcipuis, *Patria & Natales ei⁹*

T diuino

diuino numine in lucem editus, ad magnam eccleſiæ vtilitatem, ab ipſo ortu deſtinatus eſt. Nam cum in morbum periculoſum, & mortiferum incidiſſet, & parentes eius multis lachrymis calamitate filij proſequerentur, fuit repente à mortis faucibus, præter omnem ſpem, votis precibusque parentum, ad vitam reuocatus, Decurſis autem rudis infantiæ balbutientibus annis, traditus eſt Magdeburgi literarum diſciplinis imbuendus; quas cum annis admodum nouem, magno cum tædio ac labore imbibiſſet, onuſtus dulcis ſapientiæ liquoribus, ad patriam remeauit. At vero quamquã magnam ſuis ipſe parentibus, expectato diu redita voluptatẽ adferret, tantã tamen deprauatis moribus, ac nimia viuendi libertate moleſtiam intulit, vt breui hauſtam ex eius conſpectu lætitiam, grauiore mœſtitia obſcuraret, luctuque ac lachrymis parentes deformaret. Incumbebat iocis puerilibus, laſciuiam intemperanter exercebat, & cibo potuique, pecudis inſtar deditus, diuinas leges per ſummũ ſcelus conculcabat.

Traditur literis.

In iuuenili ætate fuit valde laſciuus, & diſcolus.

Interea Boëmiæ prouinciæ antiſtes morbo corripitur; accedit Adalbertus; adſtat moribundo: contemplatur humanæ vitæ miſeriam, fragilemque, mundi huius gloriam, Tandem audit moribundum antiſtitẽ, deſperata voce omnem ſalutis ſpem abijcientem, clamantemque ab immundis ſpiritibus ſe ad tartareum chaos deportari. Vnde ingenti horrore corripitur, ac ſalutari diuini iudicij timore perculſus, fræna ponit animis, totaque mente ad certum ſalutis iter, mores componit, ac poſtremo tam excellenti virtutum omnium ſplendore, priſtinæ vitæ tenebras diſpulit vt communi omnium ſententia, demortui dignitate digniſſimus iudicaretur.

Epiſcopi Pragenſis horrenda mors.

Redit ad ſanam mentem Adalbertus, & Creatur Praga Epiſcopus.

Igitur electus epiſcopus, & ſummo cum honore in ſede collocatus, alium ſe longe ab eo, qui ante fuerat, exhibuit; O qualis, quantuſque mutatus ab illo, qui paulo ante, poſt huius mundi gloriam, rapido curſu tendebat, totaque mente terrenis in actibus ſepultus; ſola quę carni grata erant, auide expetebat.

Nunc

Nunc vero mutato curſu, ſola cæleſtia ſuſpirabat, prorſus vt ambabus, quod aiunt, manibus theſauros exhauriret, quibus pauperum inopiæ miro ſtudio conſulebat. Erat illi ſummæ voluptati, dies cum noctibus, in precibus ac lachrymis inſumere, quibus veteris vitæ delicta exurebat; Contra noxias voluptates, & labia inſurgentium vitiorum, omni arte, omni ſtudio virtutum occurrebat, donec deſideriorum ſpinas euelleret, terrenasque delectationes vinceret. Mirabãtur feruorem eius omnes, & qui latus illi proxime claudebãt amatores carnales, rigidum vitę genus odio habebant, & apud terræ primates, fictis criminibus atque calumnijs in inuidiam trahebant, Populus interim duræ ceruicis, ſeruus libidinum factus. per omnia ſcelerum genera vagabatur, & monentem ac obſecrantem antiſtitem repellebant, ſubſannabantque.

Benignitas eius in pauperes.

Ridetur at repellitur à populo, vitia eorum corrigere cupiens.

Tunc Adelbertus cum populum tanto mentis furore, in omnium vitiorum licentiam ruentem, ad ſalutis viam nullis, vel monitis, vel precibus reuocare poſſe ſe cerneret relicta ciuitate, excuſſo in eam pedum puluere, ſacroſancta loca, in quibus Chriſtus Dominus humani generis ſalutem operatus eſt, inuiſere ſtatuit. Iter igitur ingreſſus, cum Romæ tum Hieroſolymis, ſacra loca venerabundus obiuit; ac tandem maiore cæleſtis vitæ deſiderio inflammatus, Romæ ſe totum monaſticæ vitæ diſciplinis, ad S. Bonifacium dedicauit. Ibi ſuſcepto habitu, tanta virtutum ac ſanctitatis integritate Chriſto militauit, vt ab omnibus mira charitate amplecteretur, & tanquã cæli quidam incola ſuſpiceretur.

It Hieroſolymam.

Fit monachus Romæ

Poſtea terræ populus, ſuorum ſcelerum fœditate offenſus, & in via iniquitatis iam laſſatus, epiſcopum ſuũ, pluribus quam ante, & pietatis & eloquentiæ luminibus fulgentem, miſſis legatis Archipræſulis Moguntini, reuocauit, ac ſpem vitæ melioris oſtendens, diu multumque reluctantem, ad ſedem tandem reduxit. Et quidem venientem paſtorem, magno cum gaudio excepit, compreſſaq; priſtina viuendi cõſuetudine, inſitas libidines nonnihil repreſſit; ſed peccatorũ pondere,

Reuocatur à ſuis.

quod nondum plane abiecerat oppreſſus, in voraginem ſcelerum ſuorum turpiter cecidit; atque adiutrices epiſcopi manus, quibus eos extrahere nitebatur, pertinaciter recuſauit, potiuſque in ſceleribus ſuis præfocari, quã ſacri antiſtitis ſalutifera monita ad aures admittere maluit.

Suos relinquens S. Adalbert⁹, Hungaros ad Chriſti fidem conuertit.

Cum vir Diuinus perfida gente deſerta, Gieſcam Hũgarorum Principem, recẽs Chriſtianum redditum adiit. Is ſeruo Christi proceſſit obuiam, eumq; cũ fidelibus honorifice excepit; & vt in viſione erat admonitus, modis omnibus obedientię ſe filiũ fore demonſtrauit. Deinde iubente ipſo, fit vbiq; congregatio indomitę gentis; per ſanctũ Epiſcopũ fiunt conciones; eius exhortationibus mox illi conuertuntur & baptizantur; multiſque in locis Eccleſiæ conduntur.

Hæc ex Cartuitio Epiſcopo.

Erat vxor Principis iam partui propinqua; cui, & marito, eiuſmodi viſio fuit oblata. Apparuit illi beatus leuita & protomartyr Stephanus, Leuitici habitus inſignibus ornatus, ita eã cõpellans: Confide mulier in Domino, & certa eſto, te filiũ parituram; cui primo huius gentis & Regnum & corona debetur. Tu vero illi nomen imponas meũ. Ego enim ſum Stephanus protomartyr, qui primus pro Chriſti nomine martyriũ obiui. His dictis diſparuit. Naſcitur itaq; (vt prędictũ erat) filius Principi. Eum vero beatus Antiſtes Adalbertus baptizauit, & nomen Stephani ei impoſuit.

Stephanũ primũ Hũgarorum Regem baptizat.

Indè verò Sacer Præſul, Romã reuiſit, & quaſi poſt pericula maris quaſſa nauis, optatũ portũ occupauit. Hic ſecretos monaſterij ſin⁹, charũ requiẽ intrans, pulchrã Rachelã plexabatur, ſacriſq; delicijs eſurientẽ animã, nocte dieque ſedulus paſcebat. Non multo poſt, congregata eſt ibidem Synodus; in qua Moguntinus Archiepiſcopus, denuo ſacrum Preſulẽ à monaſterij quiete, ad relictos greges remitti inſtitit. Aſſenſit Papa Gregorius; & ſemel ſuſceptũ gregẽ non poſſe impune eum dimittere, multis ſcripturæ ſentẽtijs aſſeuerauit; poſtremo ſedẽtes epiſcopi, volentem, nolentẽ ni pareat, vinculis anathematis conſtringendum definiunt. At ille ad Papam; O pater

Iterum Romam abit.

Synodus Romana cõpellit eum redire ad ſuos

Oratio S. Adalberti, ad Gregorium papã. V

Digitized by Google

pater ſanctiſſime, eone me redire cōpellis, vbi animarū fructum faciam nullum, detimēta vero ſalutis meæ capiam maxima? Quæſo te mitiga ærumnam meam, triſtique receſſui vel vnicum tribue ſolatium. Si oues meæ verba vitæ ſpernere pergunt, liceat mihi vel ad exteras & incultas gētes tranſire. Acquieuit libens voluntati eius Papa Gregorius; & quanquam non ſine animi dolore, propter interruptam quietem, abeuntem, exultantem tamen propter martyrij ſpem, cuius longo deſiderio ardebat à ſe dimiſit.

Ergo, quem ſuo labori adiutorem Deus præparauerat, Ducem Polonorum Boleſlaum rerum dubius petijt; cuius auxilio, ad populum ſibi commiſſum, & multoties contradicentem, nuncios ſuos deſtinauit Sed illi præter plenam contumelijs legationem attulerunt nihil. Ille, accepto repudij libello, iſtis contumelijs non aliter exhilaratus fuit, quam hoēs, oblatis præter ſuem honoribus ac diuitijs, lætari ſolent. Igitur oneris iſtus Vinculis ſolutus ſacer antiſtes, tota mentis auiditate martyrij deſiderium arripuit, iunctiſque duobus ſocijs quos ſacro bello, portandoque euangelio aptiores iudicabat, itineris ſibi comites delegit. Nec mora, Eſt in parte regni Boēmiæ, ciuitas magna, quam Gneſnam vocant (vbi ſacrum eius corpus. multis admodum miraculis clarum ſepultum iacet) ibi dum precibus & ſacrificijs pro populi illius ſalute die noctuque diuinam implorat miſericordiam, multos Chriſto lucrifacit, multos natu grandes, & fœdis peccatorum ſordibus inueteratos, puriſſimo regenerationis lauacro mundat mundatoſque in Chriſti ouile introducit. Inde nullas nectens moras, nauim conſcendit, ac varijs maris ſuperatis periculis, tandem Pruſſorum terræ clanculum appulit. Erat gens plane barbara, ad eoque moribus efferata, vt ſilicis inſtar, ſalutaria dogmata repelleret, ac prorſus neminem ſalutem ad venientem admitteret Vnde trepidi nautæ, ſanctum Antiſtitem feſtinanter expoſuere, nocturnoq; remeantes auxilio, ſecurā fugā capeſſuere At Chriſti miles

Adit Ducem Polonorum.

Sui eum nō admittunt

Gneſna ciuitas in Boemia.

Ibidem Multos adducit ad Chriſtum.

Venit in Pruſſiam.

Digitized by Google

incredibili pereuntiũ animarum zelo flagrans, duobus cum ſocijs, Locum quendã, inſulæ, forma & ſitu haud abſimilem, intrauit. Ibi aliquot dum hæret diebus fama nouorum hoſpitũ ad aures paganorum deuenit; eſſe nimirum homines ignoto habitu, ac cultu prorſus inaudito. Aduolant ex improuiſo, parua naue pauci; frendentque ira fumantes barbarũ neſcio quid; ac hoſpites quærunt. Tandem vnus ex eis peiorũ peſſimus, propius accedens, ſublato vi maxima conto, quo nauem impulerat, cæleſtia meditantem epiſcopum valide percuſſit: Si non abitis, ſubinferens, citius capite plectemini: aut certe duris vexati ſupplicijs, ingratam mortem ſubibitis. At vero ſacer Antiſtes, humi ſtratus, & mente ac corpore toto extentus. Benedictus, inquit, Deus: Si plus non accipiam pro crucifixo meo, vnum ſaltem precioſum ictum habeo.

Percutitur immaniter ſacer Antiſtes.

Quid vero inde ſecutum? Foras eiecti, veniunt in mercatum, vbi ſubito cælicolam circunſtant longo agmine omnis generis ac ſexus homines: paudunt cruentos rictus, ac luporum inſtar, ſanguinem ſitientes, minantur mortem, quod ad eos apportaret vitam. Loquentem horrent, deridentque; & cæleſtia verba, magna cum ſuauitate ac modeſtia inculcantem, dedignantur. Inſtabat nihilominus vir ſanctus, feritatem illorum lenire: ſed illi horrendis clamoribus aera implentes, baculisque terram percutientes, furorem dictabant, mortemque protinus ſe illaturos, ni terra excederet, iurabant. Tum vero athleta Chriſti, oleum ſe & operam perdere cernens, triſtitia magna affectus, varios caſto in pectore verſabat æſtus: nec tamen ſalutis gentis barbaræ, vel certe optatæ mortis ſpem abijciebat. Habito itaque cum ſocijs conſilio, placuit abiecto veſtium horrore, nitidiorem paulo corporis aſſumere habitum; ac alia quæuis offenſionis pericula, rudibus paganorum animis adimere. Interea dum hac arte deludere eos cogitat, ad ferocium Luiticorum ſurda idola, totis viribus prædicationis fulmine deijcienda, conuertit iter, vt Chriſto nouum aliquem populũ acqui-

Barbari verba vitæ audire recuſant, & mortẽ minantur.

Luitici ſunt, qui alias Vilſi dicuntur.

acquireret, aut longis deſiderijs finem imponeret. Sed dum his cogitationibus implexus hæret, breui itinere conſecutus eſt; quod multo tempore quæſierat.

Ecce enim dum læto in gramine Miſſarum ſolenniis rite celebratis, & viribus corporis cibo reparatis, ſomno indulgent, adeſt ingenti cum armorum ſtrepitu, barbarus quidam: cuius frater non ita pridem à Polonis occiſus fuerat, Isacri vindictæ cupiditate inc enſus, animum ſuum ſanctiſſimorum virorum nece ſanare cupiebat. Itaque rapido curſu eos aſſecutus, vinculis conſtrinxit, impoſitiſque plagis ad proximum montem compulit: in cuius ſupercilio præclaram martyrij palmam diu deſideratam, fœlix pater, fœlici agone adeptus eſt. Ibi ſeptem lanceis (quemadmodum referunt qui agoni interfuerunt) confoſſus occubuit. Primum dux ipſe, & nefariæ cohortis magiſter, ſtimulante furore, cordis eius penetralia perforauit, inde cæteri, pari furore ac malitia elati, ſcelus peregerunt. Vt autem oſtenderet diuina clementia, quam nihil huius vitæ mors ſit formidanda, quamque eadem prec oſa in conſpectu Dei ſit, ecce ligatæ martyris manus vltro ſolutæ, amicam mortem amplexarũt; ac crucis in modum extentæ, anima ad ſuum creatorem abeunte, permanſerunt.

Capitur S. Adalbert⁹, & vinculis conſtringitur.

Septem lanceis confoditur.

Miraculũ.

Impij vero, illata viro ſanctiſſimo tam crudeli morte nequaquam contenti, abſciſſum à corpore caput, fida ſub cuſtodia vtrumque aſſeruarunt, vt finitimo Boleslao Duci, ingenti pecuniæ vt illud redimendum offerrent. Duos autem fratres, martyris comites fideles, ſecum miſerandam in captiuitatem abripuerunt: eodem martyrij ac gloriæ certamine à cæleſti Patre coronandos.

Duos eius ſocios captiuos abducunt.

Petrus Damiani in Romualdo. c.88.

Cęterum qui res Polonorũ ſunt proſequuti, tradunt corpus S. Præſulis à Pruſſis fuiſſe redemptum æquali auri pondere: illudque in Eccleſiam Gneſnenſem trãſlatum: vbi inmenſis claruit miraculis: quorum fama permotus Otto Imp. ab Italia Gneſnam vſq; fuerit peregrinatus,

S. Corp⁹ ei⁹ redẽptum, trãslatũ & miraculis glorioſum.

C. Baron. Ann. tom. 2 & in Not. Martyr. Roman.

MARTYRIVM S. ALEXANDRI LVGdunenſis martyris, ſocij Epipodij; Ex eo quod extat apud V. P. Laurent. Surium; quod inuicto animo exegit, anno ab orbe redempto 179. Soteris vero Romani Pontif. 5. Marci autem Aurelij Imper. 17.

24. Aprilis. INteremptо Epipodio, cuius ſupra martyrij certamen deſcripſimus, perſecutor recenti adhuc cruore aſperſus, beati Alexandri ſanguinem ſitiebat. Quem receptum ex carcere, comperendinato examine, die interpoſito, furori ſuo præcepit offerri; vt eius ſupplicio, non modo rabiem ſuam, verum etiam ſæuientis populi inſaniam temperaret. Quem tamen, etiam hac percunctatione tentauit; Adhuc in poteſtate tua eſt, vt euadas prædeceſſorum exempla, videaſque quæ teneas. Ita enim perſecuti Chriſticolas ſumus, vt pœniteat te ſolum arbitrum reſediſſe. Nam præter alias cæſorum cateruas, etiam ſtultitiæ tuæ collega ſuccubuit, Atque ideo, ſi tibi conſulis, immortales deos thuris accenſione venerare. Beatus Alexander dixit; Gratias ago Domino, quod dum glorioſos martyrũ reuoluit triumphos, & illata tormẽta commemoras, ad deuotionẽ me quoque confirmas exemplis. Putaſne ergo extinctas animas, quas fudiſtis? Illæ quidem cælum poſſident, perſecutores vero viceuerſa in illo agone potius perierunt. Fallit enim te opinio tua; extingui non poteſt nomen Chriſtianum; quod ita Deo fundante firmatum eſt, vt ipſis etiam mortibus propagetur. Nunc igitur quia fratrem mihi chariſſimum in ſummo gaudio collocatum ſcio, ſecurior eandem viam ingredior. Ego namque Chriſtianus ſum; tu vero exerce corpus, quod pro imbecilitate terrena, fuſtibus mundi videtur adiectum: cæterum animas noſtras cuſtodiat & recipiat ille, qui condidit. Ad hæc præſes mixto pudore & furore deſæuiens;

Alexander ſiſtitur Præſidi.

Egregie reſpondet Præſidi.

ſan-

Digitized by Google

ſanctum Alexandum diuaricatum ternis cædentibus verberati præcepit: qui nulla humili reſponſione inter tormenta deiectus, Dei ſemper præſidium flagitauit. *Verberatur martyr acerbe.*

Cumque longiſſimo ſpatio, cædentium ſuſcidiua viciſſitudine non frangeretur, præſes interrogat, vtrum etiam in hac confeſſione duraret. Cuius percunctationi inconcuſſa auctoritate reſpondit, deos gentilium dæmonia eſſe, non numina: Deum vero omnipotentem inuiſibilem, ſempiternum, ſui propoſiti eſſe cuſtodem. Cui iudex: Ad hanc, inquit, inſaniam Chriſtiani proruperunt, vt prolixitate pœnarum gloriam ſibi exiſtiment comparari, & perſecutores ſuos viciſſe ſe iu dicet, quos oportet celeri fine conſumi. Quia ergo eos in pertinacia ſua & audiri nefas eſt, & videri, idcirco Alexander fixus cruci, animam, ſicut meretur, effundat. Hac prolata ſententia, carnifices beatum Alexandrum vinculis conſtrinxerunt: ſed ijs tormentis, quæ magna crudelitate exprompſerant, minime afficere potuerunt. Nā cum ante multis laniatus verberibus fuiſſet, adeo vt crate coſtarum ſoluta, animæ ſecreta panderentur, beatū ſpiritum, ſupremis vocibus Chriſtum inuocans, ante effluxit, quam noua tormenta accederent; atque hoc modo, quos tormenta diuiſerant, tandem ſepultura coniunxit: dum à Chriſtianis educta occulte extra vrbem corpora, abſconſa conduntur. *Fertur in eum ſententia crucis.* *Abit è vita ſanctus martyr.*

Erat enim in colle ſuperpoſito ciuitati, concretus denſatis vepribus locus, ibiq; in modum ſpeluncæ, concluſa frutetis ac ſentibus vallis latebat: quo in acceſſu, venerabilia corpora, magna Chriſtianorum deuotione condita ſunt. Qui locus, multis magnisque ſanctorum virtutibus clarus, & admodum celebris effectus eſt. Nam cum inſequenti tempore, Lugdunenſis populus morbo ſequente paſſim corrueret, adoleſcens quidam claris natalibus ortus, vi febrium valde ſuccenſus, viſione admirabili commonitus eſt, vt remedium à muliere, apud quam martyris Epipodij calceamentum ſeruabatur, expeteret. Paruit ille, ac mulierem *Miracula ad ſanctorū martyrū ſepulcrum.* *Item Reliquias.*

adiens, per quaſdam martyris exuuias ibidem relictas, febrium ardorem extinxit, ac integræ ſanitati ſine mora redditus eſt. Quæ virtus fidei atque ſanctorum, per vniuerſam deinde ciuitatem ſperſa, plurimis & animæ corporis ſanitatem attulit, ac fuſis fugatisque dæmonibus, ſolida pietatis,, fideique fundamenta collocauit.

Alexander alius, medicus, martyr.

Exſtat de præclaro hoc martyre, & ſocio eius. Epipodio, Sermo S. Eucherij Lugdunenſis: falſo aſſcriptus Euſebio Emiſſeno. Diuerſus inſuper eſt hic, ab illo A'exando medico & martyre, qui cum Attalo, poſt diuerſa pęnarum genera, gladio cæſus occubuit: cuius & cineres, in Rhodani fluenta merſi fuerunt: vt conſtat ex Epiſtola Eccleſiæ Lugdunenſis: quam recitat Euſebius hiſt. lib. 5. c. 1.

C Baron. Tō 11. Annal Eccleſiaſtic.

VITA S. ROBERTI, PRIMI ABBATIS CASAE dei; Ex ea quæ eſt apud V. P. Laur. Surium. Claruit Anno Domini. 1050. *Sub Leone Papa eius nomine Nono.*

24. Aprilis.

Patria & parētes ei'.

S. Robertus genere Aruernus, natus eſt de parētibus Chriſtianis, matre Raingarde, patre Giraldo. Puer factus, traditus eſt diſciplinæ ſtudijs apud vicũ Briuatum, in Eccleſia beati martyris Iuliani, vbi & clericus factus eſt, & deputatus inter Canonicos; & procedente tempore etiam vſque ad Presbyteratum peruenit, Pueritiæ tempora ſic peregit, vt ab ijs malis, quibus illa ætas vel proprio vitio, vel alieno, plerunque inuoluitur, illæſus euaderet. Nam in Eccleſia, totis ſæpe noctibus cum lachrymis excubabat. Pauperes & afflictos, miſericordiæ proſequebatur viſceribus; quibus quidem poterat opem; omnibus vero exhibens compaſſionem. Vlceribus plena corpora lãguidorum, abhorrentibus cæteris, ipſe manibus contrectauit, manibus lauit. Atque ta'ẽ pueritiã ſecuta eſt ado'eſcentia melior: addebatque virtutib' virtutes. Ieiunabat pro pen-

Admodũ afficitur erga paupeSres & morbidos.

Digitized by Google

penſius, & orabat; & quantum poterat, larga manu pauperibus diſtribuebat. Nam & domum eleëmoſynarum conſtruxit in vico. Deinde autem ſacerdotio quoque ſtrenue fungebatur offerens Deo hoſtias pro ſalute populi Chriſtiani. Inuitabat peccatores ad pœnitentiam; & verbo & vita non paucos lucrabatur: & cum omnes vitæ merito anteiret, omnibus tamen credi ſe inferiorem volebat. Denique contemplationis amore flagrans, etiam deſtinauit mutare locum, & relictis omnibus Chriſtum ſequi.

Strenue laborat pro ſalute proximorum.

Adhibito igitur vno itineris ſocio, iter arripuit ad Cluniacum, religionis ac diſciplinę loci fama commotus. Sed cum clam ſe fugere putaret, fama proditus eſt: & omnes propere, velut pro ſalute publica ſoliciti, profugum proſequuntur, tenent, reducunt. Erubuit itaque vir ſanctus, & propoſitum ſuum non magis impeditum quam manifeſtatum dolens, ex mentis ægritudine morbum incurrit. Vnde cum cœpiſſet conualeſcere, intelligens ſe à propoſito, Dei voluntate impeditum, tentauit ſi vel inter ſuos adimplere poſſet optatum. Sed cum domeſticorum nemo ſalutaribus monitis præberet aſſenſum, rationabiliter vrgens propoſitum, profectus eſt Romam, vt Apoſtolorum à Deo ſibi, quod deſiderabat, conſilium impetraret. Et quidem reuerſus Roma, poſtulata, in fide nihil hæſitans, exſpectabat; cum interea miles quidam, Deo inſpirante, compunctus, ad virum Dei, conſilium petiturus, acceſſit. A quo cum accepiſſet, vt, relictis omnibus, ad Chriſti militiam ſe transferret: reſpondit ille, id quidẽ ſe facturum, ſi fieri poſſet cum ipſo, libentiſſime; vnde & intellexit vir Deo plenus, hunc ſibi ſocium, ac voluntatis ſuæ miniſtrum diuinitus deſtinatum. Gauiſus ergo non parum, totũ deſiderij ſui ſecretum ei aperit, ſociumque ſe pollicetur. Nec mora. Miles fide iam plenus & conſtantia, vt cœptum ſuum Dei clementia proſperaret, ad memoriam beatæ Virginis Anitium ire decreuit.

Viſit limina Apoſtolorum.

Diuinitus mittitur ad eũ quidam miles.

Quo dũ properaret, ecce in via, Dei nutu paratũ inuenit quod petebat Eccleſiã ſcilicet veterẽ, vaſta cinctam

ſolitudine, votis ſuis in omnibus reſpondentem, Reuerſus nunciat viro Dei quid inueniſſet, Qui gratulatus valde, gratias reddit Deo ingentes. Sed vt numerus Trinitatis ſecundum deſiderium viri Dei adimpleretur ad ſeruiendum, acceſſit & tertius æque miles, offerens ſe non ſolum ſocium, ſed verius miniſtrum, Gaudet vir Dei, omnibusque ad votum paratis, die conſtituta eremum petit cum duobus diſcipulis; quorum prior Stephanus, ſequens Dalmatius vocabatur Veniunt ad locum optatum, bonis omnibus indigentem: quia eis bonum erat omnibus indigere. Nam quanto plus indigerent temporalibus, tanto plura ſe credebant reperturos æterna Auxit loci difficultatem, etiam vicinorum improbitas; qui morum immanitate feris ſimiles, ſeruos Dei, quos ſuſtentare deberẽt, conuitijs magis vrgebãt ac minis Vbi quantas moleſtias ſenſerint ac perpeſſi ſint, tacendo me ipſe putamus exprimi, quã dicendo. Verũ in ijs aduerſis omnibus, duorũ mentes corroborabat tertius, velut in acie tyrones veteranus. Facta iuxta Eccleſiã cellula, credo de ramis & frondibus, partiuntur inter ſe domeſticam curam, vt illi operarẽtur manibus ad victum, ipſe vero lectioni & orationi incumberet. In oratorio autẽ, quod vtcunque refecerant, certis horis & nocte communes preces fundebant: cibum parcum & aridum cum gratiarum actione vna ſumentes: cuius pars maxima peregrinis & aduenis ſeruabatur: nec cogitabant de craſtino.

Tẽdit vna cum eo & tertio ſocio in eremum.

Viuũt ſimul in ſumma paupertate.

Orãt in cõmune.

Quibus & id genus aliis vir ſanctus vtens, non ſolũ ſocios inſtruebat, ſed & incolarũ ſimul mitigabat feritatẽ, atq; ita factũ eſt, vt nonnulli quoq; cingulũ militiæ deponẽtes, & ſancto eius contubernio adhærẽtes, Chriſti ſe ſeruitio in perpetuũ ibidẽ manciparent. Sed & quidã etiã ex ordine clericali apud illũ vitã ſolitariã delegerunt. Atq; ita creſcente numero diſcipulorũ, creuit & religionis obſeruantia. Acceſſit vero ad vitæ meritum etiẽ magna miraculorũ potentia, ita vt iam in illis locis nullus ambigeret, virum ſanctũ meruiſſe à Deo gratiã

Plures ad eos veniunt ſtudio conuerſionis.

cura-

Digitized by Google

curationum, Quam ſic ille pro humilitatis cuſtodia fideliter petentibus miniſtrabat, vt diuina tamen beneficia non ſibi, ſed ſanctorum Agricolæ & Vitalis, in quorum ſeruiebat Eccleſia, meritis imputaret. Sed eius merita dæmones, cũ ab obſeſſis corporibus pellerentur, non tacebant. Quorum fama diuulgante, multi vulgo mixti nobiles ad eum confluebant vndique: quos ipſe gratanter ſuſcipiens, verbo Dei recreatos, cum gaudio ad ſua remiſit. Sed cum plerique Chriſto ſeruire non niſi ſub ipſius ducatu proponerent, ortum eſt nouum ex neceſſitate conſilium, vt ſcilicet ibi conſtrueretur monaſteriũ, in quo ſub regulari diſciplina, quos Deus colligeret, vnanimiter habitarent. Ad quod conſtruendum pandebat viam fidelium non paucorum deuotio: qui certatim in hos vſus prædia & pecunias vltronei offerebant. Vnde videns Dei famulus tanti boni præparatam diuinitus occaſionem, ſcienſque veraciter ad ſuæ periculum animę pertinere, ſi tam multorum ſaluti, proprię quietis reſpectu, deeſſet: habita ſuper hoc cum Fratribus ſuis deliberatione, aſſenſu etiam & conſilio Arueinenſis Epiſcopi, bonæ memoriæ, Reuconis, cœpit monaſterium ædificare cum omnium gratulatione.

Potenter vir ſanctus expellit dæmones.

Exſtruit inſigne monaſterium.

Eo tempore Francis imperabat Henricus, Sedẽ Apoſtolicam Leo nonus tenebat. Papam igitur ſupradictus Epiſcopus adijt, vir ſanctus Regem Francorum, vtrique ſuper noui loci ſtabilitate auctoritatis robur & congrua priuilegia petituri. Vtrique ſuccedit ad votũ, Rege non ſolum petita annuente, ſed & domum Dei, & virum ſanctum regijs honorante muneribus, & ſimiliter Papa decretis Apoſtolicis roborante conſilium, atque inſuper etiam hominem Dei, cuius famam ſanctitas audierat, licet inuitum, Fratribus præficiendũ mandante. Quod & ita factum eſt: dedicatoque monaſterio, vir beatus monachicum habitũ regimenque ſuſcepit, tam Fratrum precibus, quã Præſulis auctoritate. In quo quãta poſt regiminis curã circa ſubditos induſtrię vigilantia, erga Deum autem ſimplicitas mentis eius illuxerit,

Inuitus præficitur fratribus.

rit; hoc quidem ſignorum frequens oſtenſio; illud vero ſpiritualia laboris eius incremẽta teſtantur. Nam præter ſæcularium non modicam multitudinem, quorum animas verbo prædicationis atque exemplo, orationũ etiam ſuffragiis eſt lucratus, ex quibus ad trecentos ferme monachos acquiſiuit, præter Eccleſias quoque circiter quinquaginta, poſt diuturnam deſolationem, ad Dei ſeruitium reparatas, illud ſane conſtat eſſe præcipuum; quod vnicæ ſimplicitatis ac charitatis ſuæ formam in diſcipulos, & eidem loco, cuius fundator extitit, dotis inſtar egregiæ reliquiſſe cernitur hæreditariam ſanctitatem. Qui cum obitus ſui, vt creditur, diẽ præſciu ſſet, Fratribusque ad ſe vocatis, poſt exhortationis verba, ſingulis oſculatis amanter valedixiſſet, ſit conuerſus ad Dominum, ſeque & illos Deo precibus commendans, plenus dierum dormiuit in Chriſto: ſepultusque eſt in Caſa Dei noua, quam ipſe ædificauerat.

Colligit ferè ad trecẽtos monachos.

Obdormiit in Domino

VITA & MARTYRIVM GLORIOSVM B. Marci Euangeliſtæ, primæ Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopi; quo occubuit anno Ieſu Chriſti 64. Petri Apoſt. & Pont. 20. Neronis vero Imper. 8. Ex iis quæ exſtant apud Illuſt. Card. C. Baron. & Metaphraſten.

C. Baron. Ann. tom. 1 & 9. & in Not. Mar. Roman.

QVo tempore Apoſtoli per totum terrarum orbem ſeminandi Euangelii cauſa diſperſi erant, Marcus Apoſtoli Petri in Euangelio filius & ſocius, egregius diuinorum myſteriorum nuncius, AEgypti regionem euangelii face illuſtrandam ſuſcepit. Poſtquam enim per principem Apoſtolorum, cuius doctrinam attentis auribus, ſedulus diſcipulus hauriebat, Chriſto genitus eſſet, geſtaque Saluatoris ex magiſtri ac doctoris ſui ore excepiſſet, rogatusque à fratribus, eadem literis optima fide mandaſſet, ſtatim aſſumpto Euangelio à ſe conſcripto, perrexit AEgyptum. Primum vero Aquilegien-

25. Aprilis.

S. Marcus S. Petri diſcipulus.

S. Marcus ſcripſit Euangelium.

legienſes ad fidem Chriſti conuertit, eiſqueHermagora, ciue Aquilegienſi, viro inſigni, creato Epiſcopo, Cyrenem Pentapolis vrbem perrexit, cæleſteque Chriſti regnum, magna virtute ibidem prædicauit; ingentia miracula, ad populi perfidiam expugnandam patrauit, ſicque plurimos ſtupendis rerum factis, à tenebris ad lucem adduxit; & poſtremo ab omnibus delictis, per fontem ſalutarem expiatos, in Chriſti Eccleſiam introduxit. Inde verò à diuino ſpiritu, Alexādriam abire iuſſus eſt. Nec mora; Generoſus & fortis athleta, prōpto alacrique animo deducentibus eum ad nauim fratribus ad ſtadium properauit.

Aquilegienſes & Cyrenenſes ad fidem Chriſti conuertiti

Abit Alexandriam.

Cumque inſequenti luce, ſecundo admodum vento Alexandriam appuliſſet, factaque deſcenſione, vrbis portam, ad locum qui Mendion vocatur, ingreſſus eſſet, ſoluto ibidem pedis calceamento, ſubſiſtere nonnihil coactus fuit; viſo autem ibidem veterum calceamētorum ſutore, ei ſuum reficiendum tradidit. Ille verò, diuino potius nutu, quam caſu, ſiniſtram ſubula perforauit, exclamauitq; Vnus eſt Deus. Quo audito B. Marcus, re optime intellecta, in humū deſpuit; factoq; ex ſputo, luto, manum illius illiniēs: In nomine, inquit, Ieſu Chriſti viuentis in ſecula, eſto ſanus; dictoque citius, manus ſanitatem conſecutus eſt. Quo beneficio pariter & miraculo permotus ſutor, Marcum ſummis infimisque precibus ad ſuas ædes inuitare, ac obnixe rogare, vt communi ſecum menſa frui dignaretur. Marcus ea ſutoris beneuolentia, ac animi candore gauiſus, Dominus, inquit, dabit tibi panem vitæ cæleſtis.

Appellit Alexandriæ.

Sanat manū ſutoris.

Suſcipitur à ſutore hoſpitio.

Interea ſutor, tacitus ſecum orationis efficaciam, habitumque virtutis in beato Marco admirari, atque ſuſpicere. Cumque in ipſo domus ingreſſu fuſis ad Deum precibus accumberent, mutuisque ſermonibus ſeſe recrearent, Anianus, hoc ſutori nomen erat, Pater, inquit, obſecro quiſnam es tu? Et vnde tanta tibi orationis efficacia, vt ſolo verbo mihi ſanitatē impetrares? Cui vir diuinus; Ego, inquit, ſeruus ſum Domini Ieſu Chriſti, filii Dei. Vellē, inquit ille, Deū videre. Tū S.

Mar-

Marcus: illum ipſum tibi oſtendam. Cœpitque illi magna cum auctoritate ac gratia, Chriſti generationem, & oracula per Prophetas multo ante tempore prolata explicare, tanta cum animi eius delectatione, vt ingenti cum admiratione ac gaudio, nunquam ſe eiuſmodi audiuiſſe teſtaretur: ſed Iliadem & Odyſſeam, quæ plurimum ab ijs diſcreparent, ſedulo voluiſſe, ijsque animum oblectaſſe. Marcus vero, longiori orationis ſerie Chriſti Euangelium contexens, cum plures cōueniſſēt tanto fide amore eorum animos inflammauit, vt ipſe non modo Anianus, eiusque familia, ſed magna quoque regionis illius multitudo, ad Chriſtum accederent, & cæleſtem diſciplinam à Marco allatam auide ſuſciperent. Conſtituit itaque inibi Eccleſiam, tanta doctrina & continentia, vt omnes ſectatores Chriſti, ad exemplum ſui cogeret. Demum cum ciuitatis illius optimates cernerent, calcato deorum cultu, ac neglectis ſacrificijs, ſolum Chriſti nomen celebrari, hominesque profligatis antea moribus & infinitis ſceleribus pollutos, mutatis repente animis, honeſtatis ac virtutis ſtudium ſectari, conſilium ab inſita inuidia cœperunt, quo ſanctum virum per inſidias opprimerent, ſimulq; cum eo conſtitutā cæleſtis vitæ diſciplinam extinguerent. Quo cognito Marcus, ne ſue capite, communē Chriſtianorum rem in apertum diſcrimen adduceret, fuga ſalutari, non tam ſibi quam eccleſiæ conſulere ſtuduit, Igitur Anianū, Chriſtiana diſciplina optime iam inſtructum, & multis magniſque virtutibus ornatum, epiſcopū, illis ordinauit, Malchū vero, Sabinum & Cerdonem presbyteros, additisque diaconis ſeptem, & aliis vndecim, qui eccleſiaſtica miniſteria rite obirent, Alexandriam fidei & pietatis operibus florentem reliquit, rurſusque Pentapolim repetijt.

Sutor credit in Chriſtum, cum multis alijs

Alexandrini cogitant ei necem.

S Marcus ordinauit Alexādriæ, Epiſcopū, presbyteros, & diaconos.

Ibi biennio exacto, & epiſcopis clericiſque per regionem illam conſtitutis, rurſus Alexandriam venit: vbi aucto mirabiliter credentium numero, Chriſti Eccleſiam cunctis virtutibus mirifice efflorentem, & egregio templo, in Bubulci loco, triumphantem inuenit, ad

eo vt

eò vt protritis idolis, palam iam Græcorum inſaniam ſubſannarent; ac Chriſti trophæa in conſpectu omnium erigerent. Marcus vero eâ re plurimum gauiſus, alios item atque alios ſcelerum ſuorum tabe adhuc infectos ac perfidia contaminatos, virtutibus atque miraculis ad ſanitatem reuocare pergebat. Ægrotos enim ſanabat, leproſos mundabat, ac cæcis incredibili multitudine viſum præſtabat. Hæc autem, vt Chriſti fidelibus, ſummam animi lætitiam ac voluptatem, ita perfidis idolorum cultoribus, inſignem inuidiam conciliabant. Hinc rabie quadam atque furore agitati, Virum diuinum ad necem denuo inquirere cœperunt. Itaque die illo, qui Chriſti reſurrectioni, ingenti fidelium lætitia, ſacer eſt, quo die nefarij cultores, Serapidis Dei ſui feſta celebrabant. B. Marcus ſacris myſterijs intentus comprehenditur, iniectoque in eius collum fune, cum diſſonis clamoribus, huc illucque trahitur, tanto furore & crudelitate, vt copioſo ſanguine humum tingeret, ſtratosque lapides, coloraret. Cumque animos hoc furore ad veſperam vſque inebriaſſent, tetrum eum in carcerem compegerunt; donec, quo mortis genere de medio tollendus eſſet, decernerent.

Operatur miracula.

S. Marcus Miſſam celebrans, cõprehẽditur.

Conijcitur in carcerẽ.

Ecce autem, nocte concubia, ingens terræmotus excubantium animos ſubito terrore concuſſit, tantaque formidine compleuit, vt neque fugiendi neque conſiſtendi mentem haberent. Angelus aũt domini immenſo coruſcans lumine, clauſis carceris ianuis, Beato athletæ aſtitit, animumque hiſce fere verbis mirifice recreauit; Serue Dei, en cæleſtis vitæ liber, nomen tuum conſignatum tenet, neque vlla vnquam obliuione hominum delebitur. Conſors namque regni cæleſtis eris, & relictæ in terris reliquiæ non peribunt. Hac viſione exhilaratus Marcus, ſublatis in cęlum manibus, gratias quantas potuit maximas, Chriſto egit, illiusque numen laudibus & hymnis celebrare non deſtitit. Cumque incredibili delibutus gaudio, in diuinæ bonitatis conſideratione diutius exultaret, ecce Chriſtus Dominus, figura illa, qua in terris cũ Apo-

Angelus ei in carcerẽ apparet.

Itẽ Chriſt⁹.

ſtolis verſatus eſt, illi apparuit, dixitq; ,Pax tibi Marce. Marcus vero interclusa pene præ gaudio voce, Domine, inquit, mi Ieſu Chriſte; ſimulq; diſparuit Chriſtus.

Mane autem facto, gentilium multitudo eodem adhuc furore ebria, è carcere eum rapuit, rurſuſque iniecto in collum fune eum protrahens clamabat: Trahamus bubalum, in bubulci ſtabulum, At Marcus ea contumelia, ſupplicioque nihil motus, maiores Deo gratias agebat, exclamansque, in manus tuas Domine, commendo ſpiritum meũ, impollutam, inter carnificũ man⁹ Deo animam tradidit. Gens autem indomita & effrænis, collectis vndique ſarmentis, raptim piram ingentem excitauit, vt ſacrum corpus flammis abſumeret. Sed diuina prouidentia repente excitatus turbo, cum horrendis tonitruis ac crebris fulgetris, omnem multitudinem in effuſam fugam compulit, immiſſisque de cælo imbribus ſublatas in altum flãmas extinxit. Tunc Chriſtiani, ſecretas è cineribus, viri ſancti reliquias, magno cum honore & gaudio collegerunt; collectasque cum precibus ac hymnis in monumentum è lapidibus exciſum intulerunt.

Migrat è vita.

Fuit autem B. Marcus primus omnium, qui in Aegypti Alexandria Chriſti Eccleſiam ſuo ſanguine conſignauit; Vir canis aſperſus; oblongo naſo, ſubducto ſupercilio; pulcher oculis; recaluaſter; prolixa barba; velox inceſſu; habitudinis optimæ; ætatis mediæ; affectione continens; ac gratia Dei affatim repletus.

S. Marcus, prim⁹ Martyr Alexandrinus.

Qualis eius forma.

Cæterum Annis 760 plus minus poſt hæc Leone Armeno imperante, temporibus Iuſtiniani Ventiarum Ducis, Sacræ eius Reliquiæ Alexandria, Venetias ſunt translatæ vbi etiam nunc in S. Marci primaria vrbis Baſilica, ſummo in honore aſſeruantur. Inde etiam ex Senatus conſulto vrbis patronus eſt conſtitutus; eiuſque imaginem in vexillis deferunt.

Translatio reliquiarũ eius Venet.

MAR-

MARTYRIVM S. BASILEI EPISCOPI Amaſeæ; quod conſummauit anno Domini 316. Nicomediæ, ſub Licinio Imperatore, in Oriente regnante; Ex eo quod eſt per Iohannem, Presbyterum Nicomediæ; Extat apud Metaphr. Interfuit Concilijs Ancyrano & Neocæſarienſi, celebratis circa annos humani redemp. 314. Eundem & S. Athanaſius, Orat. contra Arian. inter celeberrimos, inſignioreſque fama Catholicos, Sanctiſſimoſque Antiſtites enumerat.

C. Baron. Tō 3. Annal & in Not. Marty. Romani

CVm deuicto Maximino, impio Chriſtianorum hoſte, Licinius totum ſub ſe Orientem ſubiugaſſet, pacemque, tyrannorum armis ac perſecutionibus fugatam diuina virtute quaſi poſtliminio reuocaſſet, accidit vt protinus, vel proſperis rerum ſucceſſibus elatus, vel dæmonis ſtimulis, qui Chriſtianam Rempub. pace & otio conſtituto florentem per ſuos ſatellites oppugnabat, concitatus, nouo furore ac ſcelere perturbaret. Nam cum ad eam vſque diem animum ſuum ſceleris & perfidiæ plenum, ſimulata quadem fidei ac religionis ſpecie occultaſſet, tum impietatem adeo impudenti ac nefario auſu expromere cœpit, vt impijs deorum ſacrificijs, ſe ſuoſque polluere non contẽtus, omni nefanda libidine, per ſummum ſcelus, ſummamque virginum ac matronarum iniuriam contaminaret. Rapiebat ſceleſtus, violenta manu, ſenatorias mulieres, virgineſque, Dei hominumq́; fidem obteſtantes, eiſque in omnium conſpectu, ad ſuam libidinem abutebatur. Ad hæc, infinitis calamitatibus alijs, miſeram gentem opprimere non deſiſtebat.

26. Aprilis.

Licinij ſimulata religio.

Effrenis libido eius.

Quæ cum pia Licinij coniunx, magni Conſtantini germana ſoror videret audiretque, miſere gentis calamitates miſerata, clanculũ piũ Imperatorem per literas monuit, vt Licinium per omnia libidinum genera,

Licinij coniunx, accuſat maritũ apud Imp. Conſtantinum.

 vagan-

ſtolis verſatus eſt, illi apparuit, dixitq; , Pax tibi Marce. Marcus vero intercluſa pene præ gaudio voce, Domine, inquit, mi Ieſu Chriſte; ſimulq; diſparuit Chriſtus.

Mane autem facto, gentilium multitudo eodem adhuc furore ebria, è carcere eum rapuit, rurſuſque iniecto in collum fune eum protrahens clamabat: Trahamus bubalum, in bubulci ſtabulum, At Marcus ea contumelia, ſupplicioque nihil motus, maiores Deo gratias agebat, exclamansque, in manus tuas Domine, commendo ſpiritum meũ, impollutam, inter carnificũ man⁹ Deo animam tradidit. Gens autem indomita & effrænis, collectis vndique ſarmentis, raptim piram ingentem excitauit, vt ſacrum corpus flammis abſumeret. Sed diuina prouidentia repente excitatus turbo, cum horrendis tonitruis ac crebris fulgetris, omnem multitudinem in effuſam fugam compulit, immiſſisque de cælo imbribus ſublatas in altum flãmas extinxit. Tunc Chriſtiani, ſecretas è cineribus, viri ſancti reliquias, magno cum honore & gaudio collegerunt; collectasque cum precibus ac hymnis in monumentum è lapidibus exciſum intulerunt.

Migrat è vita.

Fuit autem B. Marcus primus omnium, qui in AEgypti Alexandria Chriſti Eccleſiam ſuo ſanguine conſignauit; Vir canis aſperſus; oblongo naſo, ſubducto ſupercilio; pulcher oculis; recaluaſter; prolixa barba; velox inceſſu; habitudinis optimæ; ætatis mediæ; affectione continens; ac gratia Dei affatim repletus.

S. Marcus, prim⁹ Martyr Alexandrinus.

Qualis eius forma.

Cæterum Annis 760 plus minus poſt hæc Leone Armeno imperante, temporibus Iuſtiniani Ventiarum Ducis, Sacræ eius Reliquiæ Alexandria, Venetias ſunt translatæ vbi etiam nunc in S. Marci primaria vrbis Baſilica, ſummo in honore aſſeruantur. Inde etiam ex Senatus conſulto vrbis patronus eſt conſtitutus; euſque imaginem in vexillis deferunt.

Translatio reliquiarũ eius Venet.

MAR-

Digitized by Google

MARTYRIVM S. BASILEI EPISCOPI Amaſeæ; quod conſummauit anno Domini 316. Nicomediæ, ſub Licinio Imperatore, in Oriente regnante; Ex eo quod eſt per Iohannem, Presbyterum Nicomediæ; Extat apud Metaphr. Interfuit Concilijs Ancyrano & Neocæſarienſi, celebratis circa annos humani redemp. 314. Eundem & S. Athanaſius, Orat. contra Arian. inter celeberrimos, inſignioreſque fama Catholicos, Sanctiſſimoſque Antiſtites enumerat. *C. Baron. Tō. 3. Annal & in Not. Marty. Romani*

CVm deuicto Maximino, impio Chriſtianorum hoſte, Licinius totum ſub ſe Orientem ſubiugaſſet, pacemque, tyrannorum armis ac perſecutionibus fugatam diuina virtute quaſi poſtliminio reuocaſſet, accidit vt protinus, vel proſperis rerum ſucceſſibus elatus, vel dæmonis ſtimulis, qui Chriſtianam Rempub. pace & otio conſtituto florentem per ſuos ſatellites oppugnabat, concitatus, nouo furore ac ſcelere perturbaret. Nam cum ad eam vſque diem animum ſuum ſceleris & perfidiæ plenum, ſimulata quadem fidei ac religionis ſpecie occultaſſet, tum impietatem adeo impudenti ac nefario auſu expromere cœpit, vt impijs deorum ſacrificijs, ſe ſuoſque polluere non contẽtus, omni nefanda libidine, per ſummum ſcelus, ſummamque virginum ac matronarum iniuriam contaminaret. Rapiebat ſceleſtus, violenta manu, ſenatorias mulieres, virgineſque, Dei hominumq; fidem obteſtantes, eiſque in omnium conſpectu, ad ſuam libidinem abutebatur. Ad hæc, infinitis calamitatibus alijs, miſeram gentem opprimere non deſiſtebat. *26. Aprilis.* *Licinij ſimulata religio.* *Effranis libido eius.*

Quæ cum pia Licinij coniunx, magni Conſtantini germana ſoror videret audiretque, miſere gentis calamitates miſerata, clanculũ piũ Imperatorem per literas monuit, vt Licinium per omnia libidinum genera, *Licinij coniunx, accuſat maritũ apud Imp. Conſtantinum.*

Digitized by Google

ſtolis verſatus eſt, illi apparuit, dixitq; Pax tibi Marce. Marcus vero interclusa pene præ gaudio voce, Domine, inquit, mi Ieſu Chriſte; ſimulq; diſparuit Chriſtus.

Mane autem facto, gentilium multitudo eodem adhuc furore ebria, è carcere eum rapuit, rurſuſque iniecto in collum fune eum protrahens clamabat: Trahamus bubalum, in bubulci ſtabulum, At Marcus ea contumelia, ſupplicioque nihil motus, maiores Deo gratias agebat, exclamansque, in manus tuas Domine, commendo ſpiritum meũ, impollutam, inter carnificũ man⁹ Deo animam tradidit. Gens autem indomita & effrænis, collectis vndique ſarmentis, raptim piram ingentem excitauit, vt ſacrum corpus flammis abſumeret. Sed diuina prouidentia repente excitatus turbo, cum horrendis tonitruis ac crebris fulgetris, omnem multitudinem in effuſam fugam compulit, immiſſiſque de cælo imbribus ſublatas in altum flãmas extinxit. Tunc Chriſtiani, ſecretas è cineribus, viri ſancti reliquias, magno cum honore & gaudio collegerunt; collectaſque cum precibus ac hymnis in monumentum è lapidibus exciſum intulerunt.

Migrat è vita.

Fuit autem B. Marcus primus omnium, qui in Aegypti Alexandria Chriſti Eccleſiam ſuo ſanguine conſignauit; Vir canis aſperſus; oblongo naſo, ſubducto ſupercilio; pulcher oculis; recaluaſter; prolixa barba; velox inceſſu; habitudinis optimæ; ætatis mediæ; affectione continens; ac gratia Dei affatim repletus.

S. Marcus, prim⁹ Martyr Alexandrinus.

Qualis eius forma.

Cæterum Annis 760 plus minus poſt hæc Leone Armeno imperante, temporibus Iuſtiniani Ventiarum Ducis, Sacræ eius Reliquiæ Alexandria, Venetias ſunt translatæ vbi etiam nunc in S. Marci primaria vrbis Baſilica, ſummo in honore aſſeruantur. Inde etiam ex Senatus conſulto vrbis patronus eſt conſtitutus; euſque imaginem in vixillis deferunt.

Translatio reliquiarũ eius Venet.

MAR-

Digitized by Google

MARTYRIVM S. BASILEI EPISCOPI Amaſeæ; quod conſummauit anno Domini 316. Nicomediæ, ſub Licinio Imperatore, in Oriente regnante; Ex eo quod eſt per Iohannem, Presbyterum Nicomediæ; Extat apud Metaphr. Interfuit Concilijs Ancyrano & Neocæſarienſi, celebratis circa annos humani redemp. 314. Eundem & S. Athanaſius, Orat. contra Arian. inter celeberrimos, inſignioreſque fama Catholicos, Sanctiſſimoſque Antiſtites enumerat. *C. Baron. Tõ 3. Annal & in Not. Marty. Romani*

CVm deuicto Maximino, impio Chriſtianorum hoſte, Licinius totum ſub ſe Orientem ſubiugaſſet, pacemque, tyrannorum armis ac perſecutionibus fugatam diuina virtute quaſi poſtliminio reuocaſſet, accidit vt protinus, vel proſperis rerum ſucceſſibus elatus, vel dæmonis ſtimulis, qui Chriſtianam Rempub. pace & otio conſtituto florentem per ſuos ſatellites oppugnabat, concitatus, nouo furore ac ſcelere perturbaret. Nam cum ad eam vſque diem animum ſuum ſceleris & perfidiæ plenum, ſimulata quadem fidei ac religionis ſpecie occultaſſet, tum impietatem adeo impudenti ac nefario auſu expromere cœpit, vt impijs deorum ſacrificijs, ſe ſuoſque polluere non contẽtus, omni nefanda libidine, per ſummum ſcelus, ſummamque virginum ac matronarum iniuriam contaminaret. Rapiebat ſceleſtus, violenta manu, ſenatorias mulieres, virgineſque, Dei hominumq; fidem obteſtantes, eiſque in omnium conſpectu, ad ſuam libidinem abutebatur. Ad hæc, infinitis calamitatibus alijs, miſeram gentem opprimere non deſiſtebat. *26. Aprilis.* *Licinij ſimulata religio.* *Effrenis libido eius.* *Licinij coniunx, accuſat maritũ apud Imp. Conſtantinum.*

Quæ cum pia Licinij coniunx, magni Conſtantini germana ſoror videret audiretque, miſere gentis calamitates miſerata, clanculũ piũ Imperatorem per literas monuit, vt Licinium per omnia libidinum genera,

 vagan-

Digitized by Google

ſtolis verſatus eſt, illi apparuit, dixitq; , Pax tibi Marce. Marcus vero intercluſa pene præ gaudio voce, Domine, inquit, mi Ieſu Chriſte; ſimulq; diſparuit Chriſtus.

Mane autem facto, gentilium multitudo eodem adhuc furore ebria, è carcere eum rapuit, rurſuſque iniecto in collum fune eum protrahens clamabat: Trahamus bubalum, in bubulci ſtabulum, At Marcus ea contumelia, ſupplicioque nihil motus, maiores Deo gratias agebat, exclamansque, in manus tuas Domine, commendo ſpiritum meũ, impollutam, inter carnificũ man⁹ Deo animam tradidit. Gens autem indomita & effrænis, collectis vndique ſarmentis, raptim piram ingentem excitauit, vt ſacrum corpus flammis abſumeret. Sed diuina prouidentia repente excitatus turbo, cum horrendis tonitruis ac crebris fulgetris, omnem multitudinem in effuſam fugam compulit, immiſſiſque de cælo imbribus ſublatas in altum flãmas extinxit. Tunc Chriſtiani, ſecretas è cineribus, viri ſancti reliquias, magno cum honore & gaudio collegerunt; collectaſque cum precibus ac hymnis in monumentum è lapidibus exciſum intulerunt.

Migrat è vita.

Fuit autem B. Marcus primus omnium, qui in Ægypti Alexandria Chriſti Eccleſiam ſuo ſanguine conſignauit; Vir canis aſperſus; oblongo naſo, ſubducto ſupercilio; pulcher oculis; recaluaſter; prolixa barba; velox inceſſu; habitudinis optimæ; ætatis mediæ; affectione continens; ac gratia Dei affatim repletus.

S. Marcus, prim⁹ Martyr Alexandrinus.

Qualis eius forma.

Cæterum Annis 760 plus minus poſt hæc Leone Armeno imperante, temporibus Iuſtiniani Ventiarum Ducis, Sacræ eius Reliquiæ Alexandria, Venetias ſunt translatæ vbi etiam nunc in S. Marci primaria vrbis Baſilica, ſummo in honore aſſeruantur. Inde etiam ex Senatus conſulto vrbis patronus eſt conſtitutus; euſque imaginem in vexillis deferunt.

Translatio reliquiarũ eius Venet.

MAR-

Digitized by Google

MARTYRIVM S. BASILEI EPISCOPI Amaſeæ; quod conſummauit anno Domini 316. Nicomediæ, ſub Licinio Imperatore, in Oriente regnante; Ex eo quod eſt per Iohannem, Presbyterum Nicomediæ; Extat apud Metaphr. Interfuit Concilijs Ancyrano & Neocæſarienſi, celebratis circa annos humani redemp. 314. Eundem & S. Athanaſius, Orat. contra Arian. inter celeberrimos, inſignioreſque fama Catholicos, Sanctiſſimoſque Antiſtites enumerat.

C Baron. Tō 3. Annal & in Not. Marty. Romani

CVm deuicto Maximino, impio Chriſtianorum hoſte, Licinius totum ſub ſe Orientem ſubiugaſſet, pacemque, tyrannorum armis ac perſecutionibus fugatam diuina virtute quaſi poſtliminio reuocaſſet, accidit vt protinus, vel proſperis rerum ſucceſſibus elatus, vel dæmonis ſtimulis, qui Chriſtianam Rempub. pace & otio conſtituto florentem per ſuos ſatellites oppugnabat, concitatus, nouo furore ac ſcelere perturbaret. Nam cum ad eam vſque diem animum ſuum ſceleris & perfidiæ plenum, ſimulata quadem fidei ac religionis ſpecie occultaſſet, tum impietatem adeo impudenti ac nefario auſu expromere cœpit, vt impijs deorum ſacrificijs, ſe ſuoſque polluere non contētus, omni nefanda libidine, per ſummum ſcelus, ſummamque virginum ac matronarum iniuriam contaminaret. Rapiebat ſceleſtus, violenta manu, ſenatorias mulieres, virgineſque, Dei hominumq; fidem obteſtantes, eiſque in omnium conſpectu, ad ſuam libidinem abutebatur. Ad hæc, infinitis calamitatibus alijs, miſeram gentem opprimere non deſiſtebat.

26. Aprilis.

Licinij ſimulata religio.

Effrænis libido eius.

Quæ cum pia Licinij coniunx, magni Conſtantini germana ſoror videret audiretque, miſere gentis calamitates miſerata, clanculū piū Imperatorem per literas monuit, vt Licinium per omnia libidinum genera, vagan-

Licinij coniunx, accuſat maritū apud Imp. Conſtantinum.

Digitized by Google

Marcus: illum ipſum tibi oſtendam. Cœpitque illi magna cum auctoritate ac gratia, Chriſti generationem, & oracula per Prophetas multo ante tempore prolata explicare, tanta cum animi eius delectatione, vt ingenti cum admiratione ac gaudio, nunquam ſe eiuſmodi audiuiſſe teſtaretur: ſed Iliadem & Odyſſeam, quæ plurimum ab ijs diſcreparent, ſedulo voluiſſe, ijsque animum oblectaſſe. Marcus vero, longiori orationis ſerie Chriſti Euangelium contexens, cum plures cõueniſſẽt tanto fide amore eorum animos inflammauit, vt ipſe non modo Anianus, eiusque familia, ſed magna quoque regionis illius multitudo, ad Chriſtum accederent, & cæleſtem diſciplinam à Marco allatam auide ſuſciperent. Conſtituit itaque inibi Eccleſiam, tanta doctrina & continentia, vt omnes ſectatores Chriſti, ad exemplum ſui cogeret. Demum cum ciuitatis illius optimates cernerent, calcato deorum cultu, ac neglectis ſacrificijs, ſolum Chriſti nomen celebrari, homineſque profligatis antea moribus & infinitis ſceleribus pollutos, mutatis repente animis, honeſtatis ac virtutis ſtudium ſectari, conſilium ab inſita inuidia cœperunt, quo ſanctum virum per inſidias opprimerent, ſimulq; cum eo conſtitutã cæleſtis vitæ diſciplinam extinguerent. Quo cognito Marcus, ne ſue capite, communẽ Chriſtianorum rem in apertum diſcrimen adduceret, fuga ſalutari, non tam ſibi quam eccleſiæ conſulere ſtuduit, Igitur Anianũ, Chriſtiana diſciplina optime iam inſtructum, & multis magniſque virtutibus ornatum, epiſcopũ, illis ordinauit, Malchũ vero, Sabinum & Cerdonem presbyteros, additiſque diaconis ſeptem, & aliis vndecim, qui eccleſiaſtica miniſteria rite obirent, Alexandriam fidei & pietatis operibus florentem reliquit, rurſusque Pentapolim repetijt.

Sutor credit in Chriſtum, cum multis alijs

Alexandrini cogitant ei necem.

S Marcus ordinauit Alexãdriæ Epiſcopũ, presbyteros, & diaconos.

Ibi biennio exacto, & epiſcopis clericiſque per regionem illam conſtitutis, rurſus Alexandriam venit: vbi aucto mirabiliter credentium numero, Chriſti Eccleſiam cunctis virtutibus mirifice efflorentem, & egregio templo, in Bubulci loco, triumphantem inuenit, ad

eo vt

eò vt protritis idolis, palam iam Græcorum inſaniam ſubſannarent; ac Christi trophæa in conſpectu omnium erigerent. Marcus vero eâ re plurimum gauiſus, alios item atque alios ſcelerum ſuorum tabe adhuc infectos ac perfidia contaminatos, virtutibus atque miraculis ad ſanitatem reuocare pergebat. Ægrotos enim ſanabat, leproſos mundabat, ac cæcis incredibili multitudine viſum præſtabat. Hæc autem, vt Chriſti fidelibus, ſummam animi lætitiam ac voluptatem, ita perfidis idolorum cultoribus, inſignem inuidiam conciliabant. Hinc rabie quadam atque furore agitati. Virum diuinum ad necem denuo inquirere cœperunt. Itaque die illo, qui Chriſti reſurrectioni, ingenti fidelium lætitia, ſacer eſt, quo die nefarij cultores, Serapidis Dei ſui feſta celebrabant. B. Marcus ſacris myſterijs intentus comprehenditur, iniectoque in eius collum fune, cum diſſonis clamoribus, huc illucque trahitur, tanto furore & crudelitate, vt copioſo ſanguine humum tingeret, ſtratosque lapides, coloraret. Cumque animos hoc furore ad veſperam vſque inebriaſſent, tetrum eum in carcerem compegerunt; donec, quo mortis genere de medio tollendus eſſet, decernerent.

Operatur miracula.

S. Marcus Miſſam celebrans, cõprehẽditur.

Conijcitur in carcerẽ.

Ecce autem, nocte concubia, ingens terræmotus excubantium animos ſubito terrore concuſſit, tantaque formidine compleuit, vt neque fugiendi neque conſiſtendi mentem haberent. Angelus aũt domini immenſo coruſcans lumine, clauſis carceris ianuis, Beato athletæ aſtitit, animumque hiſce fere verbis mirifice recreauit; Serue Dei, en cæleſtis vitæ liber, nomen tuum conſignatum tenet, neque vlla vnquam obliuione hominum delebitur. Conſors namque regni cæleſtis eris, & relictæ in terris reliquiæ non peribunt, Hac viſione exhilaratus Marcus, ſublatis in cœlum manibus, gratias quantas potuit maximas, Chriſto egit, illiusque numen laudibus & hymnis celebrare non deſtitit. Cumque incredibili delibutus gaudio, in diuinæ bonitatis conſideratione diutius exultaret, ecce Chriſtus Dominus, figura illa, qua in terris cũ Apo-

Angelus ei in carcerẽ apparet.

Itẽ Chriſtꝰ.

Digitized by Google

MARTYRIVM S. BASILEI EPISCOPI Amaſeæ; quod conſummauit anno Domini 316. Nicomediæ, ſub Licinio Imperatore, in Oriente regnante; Ex eo quod eſt per Iohannem, Presbyterum Nicomediæ; Extat apud Metaphr. Interfuit Concilijs Ancyrano & Neocæſarienſi, celebratis circa annos humani redemp. 314. Eundem & S. Athanaſius, Orat. contra Arian. inter celeberrimos, inſignioreſque fama Catholicos, Sanctiſſimoſque Antiſtites enumerat. *C. Baron. Tō 3. Annal & in Not. Marty. Romani*

CVm deuicto Maximino, impio Chriſtianorum hoſte, Licinius totum ſub ſe Orientem ſubiugaſſet, pacemque, tyrannorum armis ac perſecutionibus fugatam diuina virtute quaſi poſtliminio reuocaſſet, accidit vt protinus, vel proſperis rerum ſucceſſibus elatus, vel dæmonis ſtimulis, qui Chriſtianam Rempub. pace & otio conſtituto florentem per ſuos ſatellites oppugnabat, concitatus, nouo furore ac ſcelere perturbaret. Nam cum ad eam vſque diem animum ſuum ſceleris & perfidiæ plenum, ſimulata quadem fidei ac religionis ſpecie occultaſſet, tum impietatem adeo impudenti ac nefario auſu expromere cœpit, vt impijs deorum ſacrificijs, ſe ſuoſque polluere non contẽtus, omni nefanda libidine, per ſummum ſcelus, ſummamque virginum ac matronarum iniuriam contaminaret. Rapiebat ſceleſtus, violenta manu, ſenatorias mulieres, virgineſque, Dei hominumq; fidem obteſtantes, eiſque in omnium conſpectu, ad ſuam libidinem abutebatur. Ad hæc, infinitis calamitatibus alijs, miſeram gentem opprimere non deſiſtebat. *26. Aprilis.* *Licinij ſimulata religio.* *Effrænis libido eius.*

Quæ cum pia Licinij coniunx, magni Conſtantini germana ſoror videret audiretque, miſere gentis calamitates miſerata, clanculũ piũ Imperatorem per literas monuit, vt Licinium per omnia libidinum genera, *Licinij coniunx, accuſat maritũ apud Imp. Conſtantinum.*

 vagan-

vagantem comprimeret, nec non & ſuos ab eius furore liberaret. Erat ea tempeſtate virgo quædam, Reginæ deputata obſequijs, moribus ac vitæ integritate adeo eximia, vt nihil in ea deſiderari poſſet. Hanc Licinius propter formæ elegantiam cum deperiret, ad nefarium coitum, per Benignum cubiculi ſui præfectum inuitabat. Illa vero virginitatis amantiſſima tota mente ſcelus deteſtabatur; ac viam omnem, modumque exquirebat, quo Licinij congreſſum ſubterfugeret. Tandem ex Reginæ ipſius conſilio, ſumpta virili veſte, in Armeniæ regionem aufugit; inque vrbem Amaſeam peruenit; vbi à Quintio, vrbis illius viro cum primis illuſtri, hoſpitio excepta fuit. Erat eodem tempore apud eundem Quintium, Baſileus loci illius antiſtes ſane eximius, & virtutibus admirandus. Is cum templum inſigni opere conſtrueret, magnaque pecuniæ inopia laboraret, Glaphyra (hoc namque virgini nomen erat) ingentem auri & argenti vim, qua donata à Regina abierat, eius in ædificationem obtulit, omneſque ſuas facultates, ad Baſilei voluntatem liberaliter expendit.

Glaphyra virgo, fugit impium Licinium.

Venit ad Baſileũ, & ſuas ei offert facultates.

Temporis deinde interuallo, Licinius intellecta Glaphyræ fuga, facibus furoris inflammatus, miſit ad prouinciæ Præſidem edictum, quo virginem vna cum Baſileo Antiſtite ferreis conſtrictum vinculis ad ſe mitti mandabat. Sed diuina factum eſt prouidentia, vt ante vitam hāc miſeram cum meliore permutaret, quam tyranni vultum ſubiret. Itaque Præſes ab omni humanitate & miſericordia alienus, accepto edicto ſanctum Epiſcopum comprehenſum, vinculiſque adſtrictũ, ad Regem miſit. Fuit vir ſanctus, multis in via onuſtus cōtumelijs, ad regiā vrbem Nicomediā deductus, tetrũque in carcerem coniectus. Aſſumpſerat ſibi diaconos duos itineris & laborum ſuorum comites, Partheniũ & Theotimum; inſigni pietate ac eruditione viros; quos ad futurum certamen, verbis plane diuinis, virili fortique animo ſubeundum hortatus eſt.

Glaphyra feliciter obit.

Baſile⁹ vinctus mittitur ad Liciniũ.

Iacebat vir ſanctus humi proſtratus, totaq; in cælũ

mente

mente intentus, cum ſubito irrumpentes in carcerem carnifices, dimiſſis iam ante diaconis, epiſcopum corripiunt, vinctumque ad regem deducunt. Ibi poſt crimina falso obiecta, eaque diluta, dijs à rege ſacrificare iuſſus eſt. Si faceret magno decoratus honore abiret; ſin minus diris excarnificatus ſupplicijs, vitam cum morte mutaret. Baſileus vero, qui mente in cæleſtibus habitabat calcatis huius mundi iam ante honoribus reſpondit, Se nunquam eo dementiæ proruptutum, vt viles ac perituros honores, ſempiternæ cæleſtis regni gloriæ, pręponere velit. His auditis rex, mandauit Tribuno, vt capite truncatum, in maris fluctus demergeret. Fuit continuo crudele mandatum, ſacro Antiſtiti expoſitum; qui incredibili gaudio illud excipiēs, dixit, nihil ſibi potius in votis eſſe, quam capite non modo truncari, ſed infinitos pro Chriſti nomine cruciatus ſuſtinere.

Vinctus ad regis tribunal trahitur.

Baſilei reſponſum ad regem.

Hanc animi conſtantiam Tribunus cum intellexiſſet, iuſſit flagellis mediocriter cæſum, capite plecti, ac truncum corpus maris fluctibus demergi. At epiſcopus ea ſententia exultans, certamen intrepido animo præſtolatus eſt. Itaque fixis in terram genibus, preces inſigni cum pietate ad Deum, cum pro ſe, tum pro commiſſo ſibi grege fudit, extentamque animo maximo ceruicem, feriendam carnifici præbuit; vnaque percuſſus plaga, præclaram martyrij palmam adeptus eſt. Corpus fuit in mare piſcibus deuorandum, vna cum capite obiectum; ſed ô immenſam Dei bonitatem, qua ipſa etiam cadauera eorum, qui pro nominis eius gloria decertāt, proſequitur. Ecce enim Parthenius & Theotimus nocturna viſione à Deo admoniti, vt precioſas illas reliquias ad dextrum vrbis ſinum piſcarentur, miſſo in mare reti, corpus ita capiti coniunctum extraxerunt, vt ſola ſectionis vibex, in ſacro illo collo inueniretur; nec tantum ab omni corruptione liberum, ſed tanta inſuper odoris ſuauitate refertum, vt incredibilem omnium naribus voluptatem, iucundiſſimumq; oculis ſpectaculum præberet.

Flagellis cæſus, capite plectitur.

Corpus ei⁹, capiti diuinitus iunctum, ex aquis extrahitur.

Digitized by Google

Claret miraculis, poſt cōſummationem.

Funus multis fuit lachrymis præ gaudio fuſis curatum & Amaſeam, in templum nuper ab ipſo antiſtite conſtructum, illatum; vbi inter alia ſanctorum martyrum corpora, admirandis operibus clarum loci illius incolis maximum eius in rebus aſperis ſolatium

C. Baron. Annal. Tō. 8. & in Not. Mar. Roman.

VITA S. RICHARII PRAESBYTERI & Confeſſoris: Ex ea quam Albinus Flaccus, ad Carolum Mag. Imperatorum ſcripſit. Claruit Anno Dominij 631 & Reliquis.

26. Aprilis.

TEmporibus Dagoberti, Francorum regis glorioſiſſimi, Richarius quidam in villa Centula, prouinciæ Pontinæ, non tam natalium ſplendore, quam morum honeſtate ac omni probitate illuſtris, velut quidam lucifer inter vmbras oriens emicuit. Contigit autem illo tempore, duos ſacerdotes, quorum prior Caidocus vocabatur, virtutum omnium meritis ac pręcipua ſanctitate florentes, de Hyberniæ partibus ad Pontinas peruenire regiones, vt optimam diuini verbi ſementem in terram ſterilem, prorſusque incultam iacerent. Sed cum à loci illius ruſticis, propter morū inſolentiam, non modo non admitterentur, ſed quam plurimis etiam affecti iniurijs, à finibus illis expellerentur, Richarius impijs eorum conatibus obſiſtens, Chriſti ſeruos de manibus impiorum ereptos domum ſuam deduxit; ac ſingulari quadā benignitate fouit, interea cum quotidie de rebus diuinis, mirabili eloquentiæ ſuauitate differerent, Richariū adeo diuini amoris igne inflammarunt, vt ad lacrymas conuerſus, confeſſionem ſuorum faceret peccatorum, ſummaque contentione ad ſummam vitæ innocentiam. ac mētis puritatem aſpiraret. Itaque mox tam dira caſtigatione corpus conſtrinxit, vt poſt longa & diuturna ieiunia, pane hordeaceo cinere mixto, & aqua lacrymis temperata, feſſum ieiuniis corpuſculum refocillaret; deuotuſque Chriſti athleta, contra inimici inſultus,

Richarii patria & genus.

Eius conuerſio.

Abſtinentia eius admiranda.

tus, vigiliis & orationibus tanta inſtantia militabat, vt plurimos ſuo exemplo, à prauitate vitæ, ad omne honeſtatis ſtudium inuitaret; prorſus, vt dignis ſucceſſibus ad ſacerdotalem honorem proueheretur, quo liberius maioreque cum auctoritate ac gratia, diuinis ſuis ſermonibus, quibus pollebat plurimum, profligatos hominum mores reformaret, & extinctam vbique pietatis lucem, nouo ſplendore excitaret. *Fit Presbyter.*

Quod quanta cum dexteritate ac fructu præſtiterit, nulla vis orationis explicare poteſt. Nam populus, qui effrenata prius mente in ſcelerum omnium licentiam ruebat, & obſtinata mente verba vitæ repellebat. adeo eius prædicatione repente immutatus eſt, vt præclara, quædam fidei incrementa ſuſceperit, atque egregijs pietatis operibus, conceptam fidei vim declarauerit. Richarius autem vt omnibus virtutum ornamentis populum exornaret, admirabili ſanctitatis exemplo laborabat. Quicquid in ſtipendia prædicationis, populus ſponte obtuliſſet, mox pauperibus, quorum patrocinium inſigni alacritate gerebat, diſtribuebat: indignum reputans, eum de craſtino præſentis vitæ cogitare, qui ęterne vitæ diuitias anhelat accipere Hinc vndique ad eum infirmi confluebant; quos læto hilariq; ſuſcipiens animo, ſuauiſſimis primũ conſolationibus fouebat, deinde neceſſitatibus eorum larga manu ſuccurrebat, ſauciaque eorũ corpora tanto charitatis ſtudio tractabat; vt nec leproſorum quidẽ deformia fætidaq; mẽbra horreret. Egenos vagoſq; ad domũ ſuã euocabat, & opẽ benignitatis ſuæ vltro offerebat eoſq; pecunijs ac veſtimẽtis inſtructos ita à ſe dimittebat, vt etiam magno ſe ab eis beneficio affectum exiſtimaret. Vnde tantus ei honor accreuit, vt populus inter ſe beneficijs ac muneribus in eum conferendis certaret, & tanquam cælicolam quendam in terris coleret. *Fructus cõcionũ eius.* *Benignitas eius in pauperes.*

Et quidem vir ſanctus, oblata quælibet, eo animo acceptabat, vt eadem in pauperum ſolatia diſtribueret. Nec carnali duntaxat refectione veniẽtes ad ſe fouebat ſed etiã ſpiritali ſãctæ prędicatiõis ſolatio eos refice-

re non ceſſabat. Et ſicut miſerorum idoneus erat conſolator, ita ſuperborum durus non timebat eſſe caſtigator, Cumque alios occultis peccatorum vinculis obligatos, per ſedula prædicationis hortamenta ſolueret, tum alios ſeculari captiuitate oppreſſos, pecuniæ largitione redimebat, carnalique ſeruitute liberatos, ad ſuauiſſimam iucundiſſimamque Chriſti ſeruitutem conuertebat Neque ſolum in his regionibus, nocturnas ſuo exortu diſcuſſit vmbras, ſed in vltra marinis etiam Britanniæ partibus, cæcas ignorantiæ tenebras ſuo aduentu expulit, tantoque lumine illuſtrauit, vt cuncti eius ſe beneficijs diuites factos gauderent, eiuſque benignitatem ac ſanctitatem, miris laudibus ac præconijs celebrarent.

Captiuos redemit.

In Britannia quāta bona fecerit.

Exacto autem in Britannia prædicationis officio, cum multiplici verbi Dei fructu in patriam reuerſus eſt; vbi tanto ſe ardentius ſeruituti Dei ſubegit, quanto ſibi viciniorem remunerationis diem eſſe cognouit. Cūque magnos ſibi, cum à Rege Dagoberto, tum à cæteris nobilibus, ac plebe denique vniuerſa, honores deferri cerneret, voluit ſalutari ad eremum fuga, eos declinare, ne perpetuos atque cæleſtes vel amitteret, vel certe manifeſtum in periculum adduceret. Itaque Triſtiacenſem cum vno comite ingreſſus ſyluam, tuguriolum ibidem conſtruxit, ſolique Deo ac animæ puritati intentus, dignam cœleſti patria vitam exegit, Neque tamen diu causa eremi anguſtia, lucis columna latere potuit; quia potius ſui fulgoris radijs, longe lateque magis innotuit, Quapropter vndique, ad hominem Dei diuerſis fatigati infirmitatibus confluxerunt, quos orationis ſuæ medicamine ſanauit, omneſque ad ſe quocumque morbo afflictos venientes, vel triſtitiæ cuiuslibet mancore anguſtiatos, ſanos hilareſque domum remiſit.

Inde reuerſus, Fugit ad eremū.

Ægrotos & infirmos, ad ſe venientes, ſanat

Interea dum pius Pater, omnibus benigne conſulit, præſcius diei, quo ex hac vita ad æternam vocandus erat; Sigobardum commilitonem ſuum euocauit, eique præcepit vt funeri neceſſaria præpararet. Quo di-

Digitized by Google

ſto, totus lachrymis perfuſus diſcipulus, lignum quæſiuit, è quo aptos ſacro Patris corpori loculos formaret; quod inter aptãdum tot pene fletibus rigauit, quot ictibus percuſſit, & amaris ante lachrymis, quam paternis membris impleuit. Interim dum ſancto Patri, magna cum triſtitia pius filius pararet obſequium, validiore oppreſſus infirmitate, ſalutifero Corporis & ſanguinis Chriſti ſumpto viatico inter orationis verba inter iuges gratiarum actiones, ſpiritum efflauit. *Moritur S. Richarius.* Fuit corpus manibus ipſius diſcipuli, in ſepulcrum à ſe præparatum, repoſitum, ac ingenti lachrymarum imbre curatum. Sed dictu mirum, diſcipulus inter paternas exequias ſubito ſopore oppreſſus, ecce vidit in aula incredibili ſplendore decorata luceque Solis clariore, inambulantem Richarium, ſibique de præclara illa manſione pro vili abiectoque tugurio mirifice gratulantem, & Chriſti bonitatem hymnis ac canticis extollentem. *Viſio Sigobardi diſcipuli eius.* Vnde Sigobardus ingenti cum gaudio euigilans, lætior exequiarum opus proſecutus eſt; Deo diſponente, vt & filius à luctu conſolaretur, & patris gloria ad notitiam omnium perueniret.

Non multo poſt, Abbas Ocialdus, qui monaſterio in Centula ſanctiſſimis diſciplinis optime conſtituto, cum pari pietatis laude præerat, ſanctiſſimi viri corpus ſummo cum honore tranſtulit, ſuoque in monaſterio honorifice collocauit; *Corpus eius Centulam transfertur.* vbi multis inſignibus miraculis clarum, immenſa, opem eius digne implorantibus, & corporis & animæ largitur beneficia; *Coruſcat miraculis poſt obitũ.* præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto; à quo omnis ſanctitatis laus, & miraculorum virtus ad nos dimanat.

Digitized by Google

C Baron. Ann. tō. 2. & in Not. Martyr. Romani.

MARTYRIVM S. ANTHIMI EPISCOpi Nicomediæ; quod glorioſe conſummauit anno Redemptoris 302. Marcelli Rom. Pōt. 6. Diocletiani vero & Maximiani Impp. 19. Ex eo quod eſt apud Metaphraſten. Succeßit hic S. Cyrillo eiuſdem ciuitatis Epiſcopo.

27. Aprilis.

Admirāda in adoleſcē te morum grauitas & pietas.

Fit Sacerdos & epiſcopus.

ANthimus in præclara nobilique ciuitate Nicomedia oriundus, eam ab infantia pietatis ac modeſtię præſe faciem tulit, vt nihil moribus illius ornatius, nihil vitæ integritate candidius videretur. Erat adoleſcens adhuc, adeo Chriſtianæ philoſophiæ deditus, tantaque morum grauitate præditus, vt ſolo vultu oculiſque, è quibus admirabile pietatis ac prudentiæ ſpecimen elucebat, alios ad virtutis ſtudium excitaret, & quaſi quibuſdā amoris diuini facibus inflammaret. Hinc cum ea hominis virtus, in oculis & ora omnium verſaretur, ad ſacerdotij dignitatem, magnum id temporis honoris gradum euectus eſt; nec multo poſt, ſublato è viuis Nicomediæ antiſtite, communi omnium ſuffragio, in cathedram eius fruſtra reluctans collocatus.

Indes & Dōna, per Anthimū conuertuntur.

Item. Glycerius & Theophilus martyres.

Viginti martyrum millia.

Ille vero cum ſacri iſtius muneris functionem, nullis precibus nullaque arte ſubterfugere poſſet, prudentiſſimi gubernatoris inſtar, vtraque manu clauum arripuit, ſummiſque viribus laborauit, vt commiſſam ſibi eccleſiæ nauem, ſedatis impietatis fluctibus, ad optatum ſalutis portum dirigeret. Quod ſane quanta prudentia & conſtantia præſtiterit, teſtes ſunt Indes & Domna; qui relicto Imperatore, & omnibus huius mundi honoribus, ac diuitijs ſpretis, ſtudio & labore Anthimi aſſiduo, ad fidem pietatemque adducti ſunt. Teſtes etiam ſunt Glycerius & Theophilus; qui pietate huius viri excitati, intrepidæ mortis aculeum pro Chriſti nomine acerbiſſimum ſuperârunt. Teſtes poſtremo viginti martyrum millia, qui voracibus flammis corpora ſua obijcere non dubitarunt: quo hauſtam

ſtam ab Anthimo fidei ac pietatis formam, in extremũ iudicij diem conſeruarent.

Ea tempeſtate, Maximianus Imperator, Chriſtianorum ſanguine ebrius, grauiſſimã longe lateque perſecutionem excitauerat. Cumque alij ad vincula, alij ad ſupplicia & crucem traherentur, Anthimus virtutũ ſplendore inprimis illuſtris, nequaquam latere potuit. Degebat vir ſanctus in pago Semana; vbi dũ verba vitæ populo miniſtraret, miſſis à Maximiano viginti equitibus, haud parum diligenter, ad vincula & necem quæſitus eſt. Cumque errabundi in ignotum incidiſſent, auideque ex eo ſcire cuperent, vbinam locorum antiſtes Nicomediæ degeret, ille cernens diu deſideratam iam adeſſe martyrij palmã, eos benigne hoſpitio excepit appoſitiſq; dapibus, ad epulas eos hortatus bono animo eſſe iuſſit; ſe Anthimũ illis adducturum. Igitur ſolutis liberiſque animis illis epulantibus Anthimus in medio exurgens. O optimi, inquit, ac ſtrenui milites, ego ſum is, qui hactenus tanto à vobis labore ac ſudore quæſitus eſt. Eſtote animo bono, hilarique, vt expletis moderatis epulis, Maximiano me ſiſtatis. His auditis, equites ſtupore oppreſſi conticuêre, ac venerandos illius canos reueriti, ne oculos quidem in eum figere præſumpſerunt. Cumque ex vna parte, animis reputarent inſignem viri beneuolentiam, oblatumque gratis cum magno cibi ac potus apparatu hoſpitium, ex altera vero intolerandam Maximiani tyrannidem cogitarent, ingenti pudore ſuffuſi, ſcelus propter quod venerant, execrati ſunt, Anthimoq; ſine fine gratias agẽtes, liberã abeũdi facultatẽ conceſſerũt.

Maximianus Imperator Chriſtianorũ ſeru. perſecutor.

Anthimus ſe vltro hoſtibus prodit.

At ille incredibili martyrij cupiditate incẽſus, ſtatim luculenta oratione, de pietate ac recta in Deum fide ad eos diſſeruit, tanta auctoritate ac gratia, vt profligatis ex eorum mentibus errorum tenebris, omnes ad Chriſtum adduxerit, & ſalutari regenerationis lauacro expiatos, admirando quodam gaudio & exultatione perfuderit. Tum vero ipſe ante omnes, futuri certaminis iter ingreſſus, manibus poſt terga reuin-

Anthimus conuertit milites, qui ad ſe capiẽdũ venerãt ad Chriſtũ. Eos baptizat.

ctis,

Vltro ſe ſiſtit imperatori.

ctis, ad tyranni tribunal peruenit; ſeſeque vltro in conſpectum eius obtulit. Imperator autem, vt tantam animi eius magnitudinem frangeret, allatis protinus cruciatuum inſtrumentis, ſic eum affatus eſt, Tunc es ille Anthimus, qui innumerabilibus deos noſtros affecis contumelijs & rudem plebeculam tecum in eãdem Impietatem trahis? Ad hæc Anthimus, leniter ſubridens, Certe inquit, Imperator, ne ad hæc quidem tibi reſponderem, niſi ſacer & diuinus apoſtolus aliud mihi perſuaderet; docens nos debere eſſe paratos, ad reddendam cuilibet petenti rationem. Nam antea quidem mentis tuæ errorem vehementer deplorabam, cum intelligerẽ te inanibus quibuſdẽ ſimulacris diuinos honores tribuere cũ nunc vero ſperas me tuis vel minis vel ſupplicijs in eandem animi peſtẽ pellendũ, quo animo hæc feram? Deliras plane Imperator, deliras inquam, ſi credis me cruciatibus à Chriſti confeſſione vel amore auelli poſſe. Oportet vt hæc eorum ſubijcias oculis, qui animo puſillo & anguſto, pluris lubricas huius vitæ voluptates, quam cœleſtes delicias, nulla vnquam ægritudine contaminandas, faciunt.

Præclare reſpondet imperatori.

Hæc cum ſacerdoto magnus & decertatione maior Anthimus diſſeruiſſet, Imperator ſubiunxit; Sunt hæc quidem inania verba, ſed exitus acta probabit; iuſſitque lapidibus duriſſimis ſancti martyris ceruicem verberari. Ille autem tanquam certaminis ſui primitiis iam decoratus, magno exultabat gaudio, grauioraque ſupplicia deſiderans, exclamabat; Dij, qui cœlum terramque non fecerunt pereant: Hac contumelia grauiter commotus imperator, talos martyris, ferreis iuſſit fibulis igne candentibus trãsfigi atque in ſolum acutis ſtratum teſtis proſterni, virgiſque crudeliſſime cædi. Cumque martyr inuicto æque animo in tormentis perſiſteret, tyrannus ænea ignita ei tibialia adhibuit, ſummaque contentione laborauit, vt ſuppliciorum acerbitate, generoſum athletæ animum vinceret. Sed cum ijs tormentis acerbius torqueretur, demiſſam cælitus vocem audire viſus eſt; quę & labentes vires reparabat

Ceruix martyris lapidibus tunditur.

Alia Horrendum patitur ſupplicium.

Vox cælitus miſſa, eum confortat.

ſabat, & ampliſſima cum inſigni victoria præmia ſpondebat. Tum vero vultu animoque alacrior factus, non modo non concidit ſed mira cordis tranquillitate, ipſum Imperatorem ſtupeſcentem ita affatus eſt: Breui conuincam te, inani religionis opinione tumidum deos colere, & Chriſti nomen blaſphemijs inſectari.

Hac libertate dicendi laceſſitus Maximianus, iubet martyrem rotæ alligatum, ſine intermiſſione verſari, carneſque ignitis lampadibus paulatim exuri. Sed carnifices (ô immenſam Chriſti potentiam & bonitatem) cum admotis ſacro corpori lampadibus, martyrem ſe totum flammeum facturos putarent humi ſtrati conciderunt, ac fluentibus è manibus cruciatuum inſtrumentis, tanquam ſopore quodam graui oppreſſi permanſerunt. Tum vero Maximianus, furore incredibili inflammatus, maledictis carnifices inſectari, & tertio quoque verbo, ſtolidos, ſocordes, ac effœminatos appellare. At illi ingenti timore perfuſi, membris omnibus trepidare, ſeſeque nullo modo ſplendorẽ trium virorum, qui immenſo coruſcantes lumine Anthimo aſtabant, ferre poſſe clamabant. Martyr autem in precibus & hymnis exultans, diuinas laudes concinebat tyrannumque ignem præ nimio furore ſpirantẽ, multo maioribus afficiebat ſupplicijs.

Alligatur rota.

Carnifices proſternuntur.

Itaque Maximianus conſtantia tanti martyris victus ſolutum è rota, ferreis vinctum catenis, ad maleficorum iuſſit deduci carcerem. Sed accidit, vt ſolutis, in via, diuina virtute, catenis, nouo lictores miraculo percelleret, & admirabili ſpectaculo ſtupefaceret, Cũque humi ſtrati trepidarent, martyr manu ſua ſublatos cœptum iuſſit iter pergere, ijſque comitantibus lætus carcerem ingreſſus eſt. Ibi vero non pauci, propter ſcelera vinculis aſtricti, eius aduentu piiſque ſermonibus adeo recreati ſunt, vt ſe totos ei ſanandos traderent nulloſque pœnitentiæ labores, in peccatorum remiſſionem recuſarent: quos vir ſanctus Chriſto conciliauit, aquiſq; ſalutaribus à ſordibus peccatorum rite purgatos, adoptiuos cœleſtis regni filios effecit Maximianus autem

Martyr in carcerem reducitur.

Maleficos in carcere ad pœnitentiam adducit & baptizat.

autem, cum maiora impietatis ſuæ damna ab eo pateretur, rurſus è carcere educto pro tribunali, ingentia præmia, ac ſummi Deorum ſacerdotis honorem obtulit, ſi thura dijs adolere vellet. Sed Anthimus irriſa Imperatoris dementia, Ego inquit, ſummi illius & præclari Paſtoris & Pontificis Ieſu Chriſti Sacerdos ſum: cui meipſum ſacrificium offero. Dij autem veſtri & eorum dignitates, omni ſunt ludibrio ac contumelia digniſſimi.

Maximianus pro tribunali ei blanditur, & munera promittit.

His ita percitus Imperator, iubet generoſum athletam, capitalem ſubire ſententiam; qui minime dubia futurorum bonorum ſpe exultans, conſtanter ceruicē lictoris gladio ſubiecit, ac deſideratam diu martyrij coronam gaudens percepit. Corpus eius fuit magno fidelium gaudio, in eodem certaminis loco honorifice tumulatum.

Capite plectitur martyr.

C. Barō. Tō 2. Ann. & in not. Mart. Rom

MARTYRIVM SS. VITALIS, & VALERIÆ coniugis eius; Ex actis SS. Geruaſii & Protaſii, qui paſſi ſunt anno Domini 171. ſub Marco Aurelio & Lucio Vero Impp. quæ acta S. Ambroſius in ſua Epiſtola *ſcripta reliquiſſe putatur. Fuit eiuſdem nominis, Vitalis. Epiſcopus Eccleſiæ Rauennatis, qui claruit circa annos Domini 570.*

28 Aprilis.

VItalis & Valeria, optimi ſanctiſſimique, ſanctorū filiorum ac martyrum Geruaſij & Protaſij parentes fuere; coniuges tantis exculti diſciplinis, tantiſque ornati virtutibus, vt & illi, & filij perquam eximia martyrij gloria coronari meruerint. Vitalis enim, cum multis magniſque huius mundi ſuffultus honoribus, conſularis militaret, & cum iudice ſuo Paulino Rauēnam veniret, cerneretque ibidem hominem Chriſtianum, natione Ligurem, arte medicum, quem Vrſicinū appellabant, poſt varia tormenta, egregia fortitudine ſuperata, ad capitis ſentētiā ſubeundā vehemēter trepida-

Vitalis cū Paulino iudice Rauennā veniēs. Vrſicinum quendā in certamine martyrij trepidantē confirmat.

Digitized by Google

p'date, pedemque, ab inſtituto certamine, inani perculſum timore, retrahere, voce magna exclamauit: Noli, noli, Vrſicine medice, qui alios curare conſueuiſti, teipſum æternæ mortis iaculo vulnerare: Noli quæſo coronam à domino tibi præparatam perdere, qui per tot, tantaque ſupplicia, ad Palmam perueniſti. Locus enim Chriſtianorum deputatus certaminibus, Ad Palmam vocabatur: nimirum, quod magna palmarum arborum, frequentia celebris eſſet. Itaque Vrſicinus, Vitalis vocibus à metu & timore ad conſtantiã reuocatus, ſtatim fixis in terra genibus, capitalem ſententiam alacer excepit, & palmam martyrij adeptus, ad cęlos commigrauit, Vitalis vero martyris corpus rapiẽs intra Rauẽnatium vrbẽ ſepeliuit: expletiſque debito cum honore ſepulturę obſequijs, ad iudicem vltra venire contempſit, Magna profecto inuictiſſimi militis Chriſti virtus, magnum pectoris robur: qui de ſuo periculo omnino ſecurus, de alieno ſolicitus, vno verbi telo & inimicum perculit, & claudicantem inflicto vulnere ſocium ad agendum viriliter excitauit.

Locus ad palmam quare dictus

Vrſicinus martyriũ ſubit.

Vitalis ſpõte iudicem adit.

Paulinus igitur conſularis iudex, partim ſuo contemptu irritatus; partim Chriſtianæ pietatis ſtudio offenſus, comprehenſum in eculeo leuari iuſſit, vt victus cruciatuum tormentis, idolis ſacrificaret. Cui Vitalis in mediis ſuppliciis: Infinita plane tuæ menti dominatur ſtultitia, qui cum alios à periculo deceptionis liberare ſtuduerim, tu me in fraudem ac peſtem animæ corporiſque ſempiternam, pellendum putas. Tunc Paulinus ira, dolore mixta repletus, martyrem ad palmam deduci iuſſit, ibidemque pubetenus in terram defoſſum lapidibus obrui. Sacerdos autem quidam Apollinis, qui tale conſilium ſuggeſſerat, protinus à dæmone correptus, eodem in loco, ſeptem continuos dies energumenus exclamabat, Incendis me ſancte Vitalis martyr Chriſti, & crucias me. Die vero ſeptimo, à diabolo præcipitatus in flumine expirauit. Glorioſus autem Chriſti martyr, iuxta ciuitatem Rauennatium ſepultus, res ibidem admirandas ſuis orationibus gerit, ac præ-

Paulinus iudex, comprehendit S. Vitalem.

Deducitur martyr ad Palmam, & lapidibus obruitur.

Vltio diuina in interfectorem eius.

clara beneficia, omnibus opem eius implorantibus præſtat.

Valeria eius coniugis, egregia virtus.

Valeria autem eius coniunx, audita beatiſſimi coniugis morte, non auidos peruaſores ſuis poſſeſſionibus timuit; non potentioris cuiuslibet patrocinium quæſiuit; non more viduarum, diſperſas vbicumque res ſuas, in tuto colligere ſtuduit; ſed caſtiſſimi coniugij fidem ſeruans, ad impendendum funeris obſequium de Mediolanenſi vrbe, Rauennam vſque, mirabili feruore peruenit. Non illam deterruit tam longi itineris difficultas; non retinere potuit metus amittendæ poſſeſſionis; non eam conſularis immaniſſimus furor, à Rauennę finibus exturbauit. Illuc quippe erectus eius ſpiritus medullitus intendebat, quo beatiſſimum virum, calcata iam morte, præceſſiſſe cognouerat. Gaudebat ab hominibus vxor martyris appellari; ſed multo inenarrabilius æſtuabat eadem martyrij gloria coronari. Quapropter cum à Chriſtianis eſſet prohibita. & ab ipſo martyre in viſione admonita, ne ſacras reliquias optime collocatas turbaret, neve ce[l]eri quadam translatione violaret, ad vrbem Mediolanenſem reuerti conſtituit. In via autem idololatras Syluano ſacrificantes incurrit, qui eam ad nefarias epulas inuitabant. Illa vero conſtanter, voceque libera, reiectis cum indignatione pollutis edulijs, Chriſtiana, inquit, ſum, neque vllo mihi modo licet, de Syluani dij veſtri ſacrificijs veſci. At illi hæc audientes, adeo diſtricta cæde eam mactarunt, vt vix ſeminecem, ſui homines, ad Mediolanenſem vrbem perducerent; ita vt intra triduum, martyrij conſors doloris effecta, ad Dominum migraret.

Eius martyrium.

MAR-

MARTYRIVM S. THEODORAE VIRginis: *Ex eo quod eſt à S. Ambroſio ſcriptum, lib. 2. de Virginibus, Paſſa autem eſt Antiochiæ, nouiſſimo perſecutionis tempore: anno nempe Domini 311. ſub Maximino, in Oriente regnante. Et quidem cenſetur hæc, alia ab illa, de qua Græci agunt Non. Aprilis, & F. L. Surius to. 2. eodem die, ex Metaphraſte: cuius & nos, paucis, in fine ex Illuſt. Card. Baron. meminimus.*

C Baron. Tō 3. Ann. Eccleſ. Anno Domini 309. vbi ex Appendice corrigit Not. in Martyr. Romani.

NVper Antiochiæ, Virgo quædam incredibili pulchritudine, quo magis virorum euitabat conſpectum, eo amplius incendebat. Pulchritudo enim audita, nec viſa, plus deſideratur duobus ſtimulis cupiditatum, amoris & cognitionis; dum & nihil occurrit, quod minus placeat, & plus putatur eſſe quod placeat; quod non iudex oculus explorat, ſed animus amator exoptat. Itaque ſancta virgo, ne diutius alerentur potiendæ ſpe cupiditatis, integritatem pudoris profeſſa, ſic reſtinxit improborum facies, vt non iam amaretur, ſed proderetur. Ecce perſecutio: Puella fugere neſcia, certe pauida, ne incideret in inſidiatores pudoris, animum ad virtutem parauit, tam religioſa, vt mortem non timeret, tam pudica vt expectaret. Venit coronæ dies. Maxima omniũ expectatio. Producitur puella, duplex profeſſa certamẽ, & caſtitatis & religionis. Sed vbi viderunt conſtantiam profeſſionis, metũ pudoris, paratam ad cruciatus, erubeſcentem ad adſpectus, excogitare cœperunt, quemadmodum ſpecie caſtitatis religionem tollerent, vt cum id abſtuliſſent, quod erat amplius, etiam id eriperent, quod reliquerant. Aut ſacrificare virginem, aut lupanari proſtitui iubent. Quomodo deos ſuos colunt, qui ſic vindicant? aut quemadmodũ ipſi viuunt, qui ita iudicant? Hic puella, non quod de religione ambigeret, ſed de pudore trepidaret,

28. Aprilis.

Theodora virginitatem profitetur.

Duplex certamen caſtitatis & religionis.

ipſa ſecum; Quid agimus? Hodie aut martyr, aut virgo; altera nobis inuidetur corona. Sed nec virginis nomen agnoſcitur, vbi virginitatis auctor negatur. Nam quemadmodum virgo, ſi meretricem colas? quẽadmodum virgo, ſi adulteros diligas? quemadmodum virgo, ſi amorem petas? Tolerabilius eſt enim mentem virginem, quam carnem habere. Vtrumq; bonum ſi liceat; ſi nõ liceat, ſaltem non homini caſtæ, ſed Deo ſimus. Et Rahab meretrix fuit, ſed poſtquam Deo credidit, ſalutem inuenit. Et Iudith ſe, vt adultero placeret ornauit; quæ tamen quia hoc religione, non amore, faciebat, nemo eam adulteram iudicauit. Bene ſucceſſit exemplum. Nam ſi illa quæ ſe commiſſit religioni, & pudorem ſeruauit & patriam; fortaſſis & nos ſeruando religionem ſeruabimus etiam caſtitatem. Quod ſi Iudith, pudicitiam religioni præferre voluiſſet, perdita patria, etiam pudicitiam perdidiſſet. Itaque talibus informata exemplis, ſimul animo tenens verba Domini, quibus ait; *Quicumque perdiderit animam ſuam propter me, inueniet eam*; fleuit; tacuit, ne eam vel loquentem adulter audiret; nec pudoris elegit iniuriam, ſed Chriſti recuſauit. Exiſtimate, vtrum adulterare potuerit corpus, quę nec vocem adulterauit. Iamdudum verecundatur oratio mea, & quaſi audire geſtorum ſeriem crimino ſam, atque explanare formidat.

Meretricẽ Venerem dicit.

Ioſ. 2. & 6. Iudith. 10.

Math. 10.

Claudite aurem virgines; ducitur puella DEI ad lupanar; ſed aperite aurem virgines DEI; CHRISTI virgo proſtitui poteſt, adulterari non poteſt. Vbicunque DEI virgo eſt, Dei templum eſt; nec lupanaria infamant caſtitatem; ſed caſtitas, etiam loci abolet infamiam. Ingens petulantium concurſus, ad fornicem. Diſcedite martyrum miracula ſanctæ virgines, dediſcite locorum vocabula. Clauditur intus columba, ſtrepunt accipitres foris; certant ſinguli, quis prædam prius inuadat. At illa manibus ad cælum leuatis, quaſi ad domum veniſſet orationis, non ad libidinis diuerſorium, Chriſte, inquit, qui domuiſti virgini feros leones, potes etiam domare hominum feras mentes,

Adducitur ad lupanar S. Virgo.

Tecl㠠dicit

Chal-

Digitized by Google

Chaldæis rorauit ignis: Iudęis ſe vnda ſuſpendit: mi *Daniel. 3.*
ſericordia tua, non natura ſua: Suſanna ad ſupplicij *Ioſ. 3.*
genu fixit, & de adulterinis triumphauit: aruit dextera *Daniel. 13.*
quæ templi tui dona, violabat. Nunc templum ipſum
attrectatur tuum: ne patiaris inceſtum ſacrilegij, qui
non paſſus es furtum Benedicatur & nunc nomen tuũ
vt quæ ad adulterium veni, virgo diſcedam. Vix com-
pleuerat precem, & ecce vir militis ſpecie terribilis ir-
rupit. Quemadmodum eum virgo vt vidit, tremuit,
cui populus tremens ceſſit Sed non illa immemor le- *Ibidem.*
ctionis: Et Daniel, inquit, ſupplicium Suſannæ ſpe-
ctaturus aduenerat, & quam populus damnauit, vnus
abſoluit. Poteſt & in hoc lupi habitu, ouis latere. Ha-
bet & Chriſtus milites ſuos, qui etiam legiones habet.
Aut fortaſſe percuſſor intrauit: ne vereare anima: talis
ſolet martyres facere. O virgo, fides tua te ſaluum fe-
cit. Cui miles: ne quæſo paueas ſoror: Frater huc veni, *Vide egregij militis exemplum.*
ſaluare animam, non perdere. Serua me, vt ipſe ſer-
ueris. Quaſi adulter ingreſſus, ſi vis martyr, egrediar:
Veſtimenta mutemus: conueniunt mihi tua, & mea
tibi; ſed Vtraque Chriſto. Tua veſtis me vere militem
faciat mea te virginem. Bene tu veſtieris: ego melius
exuar, vt me perſecutor agnoſcat, Sume habitum, qui
abſcondat fœminam: trade, qui conſecret martyrem.
Induere chlamydem, quæ occultet membra virginis,
ſeruet pudorem. Sume pileum, quod tegat crines, ab-
ſcondat ora. Solent erubeſcere, qui lupanar intrauerint. *Geneſ. 19.*
Sane cum egreſſa fueris, ne reſpicias retro, memor v-
xoris Loth, quæ naturam ſuam, quia impudicos licet
caſtis oculis aſpexit, amiſit. Nec vereare, ne quid
pereat ſacrificio. Ego pro te hoſtiam Deo reddo, tu
pro me militem Chriſto. Habes bonam militiam ca-
ſtitatis; quæ ſtipendijs militat ſempiternis: loricam iu-
ſtitiæ, quæ ſpiritali munimine corpus includat; ſcutũ *Epheſ. 5.*
fidei, quo vulnus repellas: galeam ſalutis, Ibi enim eſt
præſidiũ noſtræ ſalutis, vbi Chriſtus: Quoniam muli- *Vidi certamen pietatis,*
eris caput, vir; virginis, Chriſtus,

Et inter hæc verba chlamydem exuit; ſuſpectus ta-

men adhuc habitus, & perſecutoris, & adulteri. Virgo ceruleam, chlamydem cœpit miles offerre. Quæ pompa illa, quæ gratia, cum in lupanari de martyrio certarent? Addantur perſonæ, miles & virgo; hoc eſt, diſſimiles inter ſe natura, ſed Dei miſeratione conſimiles, vt compleatur oraculum; *Tunc lupi & agni paſcentur ſimul.* Ecce agna & lupus non ſolum paſcuntur ſimul, ſed etiam immolantur. Quid plura? Mutato habitu euolat puella de laqueo; & egreditur de lupanari virgo, ſed Chriſti. At illi, qui videbant oculis, & non videbant corde, ceu raptores ad agnam, lupi fremere ad prædã. Vnus, qui erat immodeſtior, introiuit: ſed vbi hauſit oculis rei textum: Quid hoc, inquit, eſt? puella ingreſſa eſt, vir videtur. Ecce no fabuloſum illud, ceruа pro virgine; ſed quod verum eſt, miles ex virgine. At etiam audieram, & non credideram, quod aquam Chriſtus in vina conuertit. Iam mutare cœpit & ſexus. Recedamus hinc, dum adhuc qui fuimus, ſumus. Nunquid & ipſe mutatus ſum, qui aliud cerno quam credo? Ad lupanar veni, cerno vadimonium; & tamen mutatus egrediar; pudicus exibo, qui adulter intraui. Iudicio rei, quia debebatur tanto corona victori, damnatus eſt pro virgine, qui pro virgine comprehenſus eſt. Ita de lupanari non ſolum virgo, ſed etiam martyres exierunt.

Eſa. 65.

Ioan. 2.

Certant inter ſe, virgo & miles, de nece.

Fertur puella ad locum ſupplicij cucurriſſe, certaſſe ambos de nece; cum ille diceret, Ego ſum iuſſus occidi; te abſoluit ſententia, quando me tenuit. At illa clamare; Non ego te mortis vadem elegi, ſed prædam pudoris, optaui. Si pudor quæritur, manet nexus; ſi ſanguis expoſcitur, fideiuſſorem non deſidero; habeo vnde diſſoluam. In me lata eſt iſta ſententia, quæ pro me lata eſt. Certe ſi pecuniæ te fideiuſſorem dediſſem, & abſente me iudex tuum cenſum fœneratori adiudicaſſet eadem me ſententia conuenires, meo patrimonio ſoluerem tuos nexus. Si recuſarem, quis me indignam morte cenſeret? Quanto maior eſt capitis huius vſura? Moriar innocens, ne moriar nocens. Nihil hic

medi-

Digitized by Google

medium eſt; Hodie aut rea ero tui ſanguinis, aut martyr mei. Si cito redij, quis me audet excludere? Si moram feci, quis audet abſoluere? Plus legibus debeo, rea non ſolum fugæ meæ, ſed etiam cædis alienæ. Sufficiunt membra morti, quæ non ſufficiebant iniuriæ. Eſt in virgine vulneri locus, qui non erat contumeliæ. Ego opprobrium declinaui, non martyrium tibi ceſſi. Veſtem, non profeſſionem mutaui. Quod ſi mihi præripis mortem, non redemiſti me, ſed circumueniſti. Caue quæſo contendas, caue contradicere audeas. Noli eripere beneficium, quod dediſti. Dum mihi hanc ſententiam negas, illam reſtituis ſuperiorem. Sententia enim, ſententia poſteriore mutatur. Si poſterior me non tenet, tenet ſuperior. Poſſumus vterque ſatisfacere ſententiæ, ſi me prius patiaris occidi. In te non habent aliam, quam exerceant, pœnam; in virgine obnoxius pudor eſt. Itaque glorioſior eris, ſi videaris de adultera martyrem feciſſe, quam de martyre adulteram reddidiſſe.

Quid expectatis? Duo contenderunt, & ambo vicerunt; nec diuiſa eſt corona, ſed addita Ita ſancti martyres ſibi inuicem beneficia conferentes, altera principium martyrio dedit, alter effectum. At etiam Philoſophorum gymnaſia, Damonem & Pythiam Pythagoreos in cælum ferunt; quorum vnus cum eſſet morti adiudicatus, commendandorum ſuorum tempus popoſcit. Tyrannus autem aſtutiſſimus, quod reperiri non poſſe exiſtimaret, petiuit vt ſponſorem daret, qui pro ſe feriretur, ſi ipſe faceret moram. Quid de duobus præclarius, neſcio. vtrumque præclarum. Alter mortis vadem inuenit, alter ſe obtulit. Itaque dum reus moram ſupplicio faceret, fideiuſſor vultu ſereno mortem non recuſauit. Cum duceretur, amicus reuertitur, ceruicem ſubſtituit, colla ſubiecit. Tunc admiratus tyrannus, chariorem Philoſophis amicitiam, quam vitam fuiſſe; petiuit, vt ipſe ab his, quos damnauerat, in amicitiam reciperetur. Tanta virtutis eſt gratia, vt & tyrannum inclinaret. Digna laude, ſed minora noſtris.

Damon & Pythias Pythagorici.

Vide Valerium Maximum lib. 4. cap. 4.

Digitized by Google

Nam illic ambo viri, hic vna virgo: quæ primo etiam ſexum vinceret. Illi amici, iſti incogniti. Illi tyranno vni ſe obtulerunt, iſti pluribus, hoc etiam crudelioribus: quod ille pepercit, iſti occiderunt. Inter illos in vno obnoxia neceſſitas: in his amborum voluntas libera. Hoc quoq; iſti prudentiores: quod illis ſtudij ſui finis, amicitiæ gratia: iſtis, corona martyrij. Illi enim certauerunt hominibus, iſti Deo. Hæc S. Ambroſius, de agone virginis Antiochenæ, & militis, eius pudorem ſeruantis, & martyrium promerentis.

Ceterum quod frequens eſſet, hac potiſſimũ perſecutione nouiſſima, Chriſtianas fœminas, in confeſſione perſtantes, tradi proſtibulo illudendas, at Chriſtũ, eiſdem ſemper præſto fuiſſe, varijſque modis, à turpitudine vindicaſſe, compluribus exemplis, apud Illuſt. Card. C. Baron. videre eſt. Haud mirum itaque videri debet, ſi his quæ ſcribit S. Ambroſius, perſimilia facta legantur alijs in locis, in alijs quoque virginibus. Vt in primis quod Alexandriæ contigiſſe traditur, de Didymo Chriſtiano homine; qui vt nobilem virginem Alexandrinam, Theodoram nomine, ad lupanar damnatã eriperet, galeam, ocreas, & cætera militaria superinduens indumenta, comparato ſibi, ex more, maiori pecuniarum vi aditu, acceſſit ad virginem; quam, galea tecto vna cum vultu capite, accinctam gladio, baltheoque decoram, abire coëgit; & re comperta, qui loco virginis remanſerat obſes, damnatus capite, martyrium conſequutus eſt, illa omnino libera permanente: vt appareat hanc eſſe diuerſam ab illa, quæ ab Ambroſio deſcribitur.

To. 3. Ann.

Theodora virgo Alexandrina, damnata, à Didymo cõmutatis veſtibus liberatur. Didymus capite plectitur.

VITA

VITA S. HVGONIS, V. ABBATIS CLVniacenſis; Ex ea quæ eſt per Hugonem monachum Cluniacenſem, eius æqualem. Obijt autem vir ſanctus anno Domini 1109. Vſus eſt eo familiariſſime Gregorius Septimus, Rom. Pontifex.

C Baron. Tō 12. Ann & in not. Martyr. Rō

HVgo, in Burgundia, clara nobilium proſapia oriundus, patrem habuit Dalmatium, principem egregium, ac Samurenſi dominio inprimis illuſtrem; matrem vero Erenburgem, cum generis nobilitate, tū multo magis pietate, ac integritate vitæ præclaram. Puer autem Hugo, optimis à natura informatus moribus, cum aulicorum intemperantiam horreret ac luxum, totaque mente, pietatis ſtudio eſſet deditus, inuitis parentibus, ad monaſterium, tanquā tranquillum vitæ portum confugit, ſanctiq; Odilonis, Cluniacēſis Abbatis magiſterio, ſeſe ſubiecit. Itaque ad monaſticæ vitæ diſciplinam benigne admiſſus, tantis mox virtutibus florere cœpit, vt paulo poſt ad prioris officiū aſſumptus fuerit; ac deinde, ſublato ex hac vita beato Odilone, Abbatis munere ac honore decoratus.

19 Aprilis. S. Hugonis parentes & Patria.

Confert ſe ad monaſterium.

Fit prior. Itē Abbas.

Hanc vero dignitatem, quanta cum pietatis ac ſanctitatis laude adminiſtrauerit, & quantis miraculorum virtutibus ornauerit, vix verbis conſequi poſſit Dæmones hominibus moribundis infeſti, ad eius conſpectum trepidabant, relictiſque ægris, quos in extremo ſpiritu acrius impugnare ſolent, ad eius aduentum recedebant. Nouit hoc Stephanus Papa: qui apud Florentiam vi morbi oppreſſus decumbebat, ac dęmonis infeſtatione in anguſtias redactus, huius viri ſancti aduentu ita recreatus fuit; vt palam fateretur, importunū dęmonem eius acceſſu in fugā conuerſum, ſeque à maximis animi angoribus, mirifice liberatū eſſe. Nec mirum, quod dæmones adeo eum reueriti ſint, qui tanta & corporis & mentis caſtitate vigebat, vt mirabili quodam acumine, intimos animorū receſſus, abdi

Stephanus Papa, in extremis, à dæmonis impugnatiōs, aduentu S. Hugonis defenditur.

Digitized by Google

Occulta vi tia nouit S. Hugo. taque ibidem peccata perſpiceret. Cum tempore quodam, comitibus viris auctoritate præcipuis, in campum venatorium, conciliandæ pacis, veniſſet, inter alios adfuit quidam, peſſimo fœdatus crimine. Quem vir ſanctus eminus intuens, ad ſe vocauit, aitque; Quomodo tu, qui nefario infectus crimine, dæmonis te voluntati ſubdidiſti, huc venire præſumis? Illo autem admirante, pariterque indignante, quod crimen occultum eſſe exiſtimaret. Hugo confeſtim ſceleris fœditatem ei aperuit. Qui cum illud inficias ire non poſſet, obſtupuit, alioſque omnes in magnam Hugonis admirationem pertraxyit; prorſus vt deinceps alij, occulta peccati alicuius contagione fœdati, eius ſubire vultũ trepidarent: veriti ne abditas flagitiorum labes proderet, eoſque officij ſui admoneret.

Prophetia S. Viri. Inſigni quoque prophetiæ dono, clarus admodum fuit: vtpote qui repentium Gulielmi, regis Angliæ interitum, multo ante cognouit, & B. Anſelmo Cantuarienſi Archiepiſcopo, fœlicem ad ſuam ſedem reditum prædixit. Venit quandoque beatus Pater, Turones, vt Abbatiam maioris monaſterij, quam violenta manu Comes Andegauenſis Gaufridus oppreſſerat, in priſtinam libertatem vindicaret. Cumque omni humilitate, precibuſque, contra vim ac potentiam pugnaret, & Comitis etiam aduolutus pedibus, ſacrum domicilium tutari conaretur, nec quicquam proficeret, ſed hominem ab omni humanitate alienum, imo ſaxo quouis duriorem ſentiret, prophetica voce exclamauit; Sciſſum eſt à te regnum hodie. Illo autem abeunte, ac viri Dei vaticinium paruipendente, ecce paulo poſt adeſt Fulco frater eius, qui iniectis ei vinculis, in carcerem eum coniecit; vbi mortis oppreſſus doloribus, pœnas tanto ſcelere dignas pependit.

Per Vaſconiam iter facturus, vidit in via hominem quendam in vili tugurio, fœdis elephantiaci morbi vulneribus ſaucium, eaque de cauſa, quanquam diuitijs ac generis dignitate inclytus, à ſuis derelictum, ac contemptui miſere habitum, Huius miſerias vir ſan-

ctus

ctus miſeratus, acceſſit, fuſaque pro eius ſalute ad Deũ oratione, pellicea cum veſte induit, ac integræ protinus ſanitati, priſtinoque decori reſtituit. O admirandam viri ſancti orationis efficaciam: qua illũ non modo, ſed alios plurimos varijs morbis ac calamitatibus implicitos liberauit. Aldephonſus Hiſpaniæ rex, fratris ſui Sanctij ſcelere regno priuatus fuerat, cateniſq; vinctus, in carcerem miſſus. Hugo autẽ, audita regis captiuitate, vehementer indoluit; ſtatimq; precibus ſuis opem ei ferre maturauit. Nec mora; Petri Apoſtoli confiſus meritis, vota preceſque die nocteque Domino nuncupauit; & ecce nocte quadam, Apoſtolus fratri cuidam in Cluniaco apparens, exauditas eſſe Hugonis preces reuelauit; ſimulque Sanctio, in ſomnis graui comminatione præcepit, vt fratrem in amiſſas opes ac regnum reſtitueret. Sanctius autem ingenti terrore correptus, iuſſis protinus paret; Aldephõſum vinculis exẽptum reſtituit, Hugonemq; deinceps non mediocriter eſt reueritus. Eadẽ ratione beatus Pater, Berardũ, Cauariacũ, quod eſt Cluniacenſi iuri ſubiectum, iniuſtis exactionibus per fas perque nefas opprimentem, nulliſq; monitis vel conſilijs acquieſcentẽ, edomuit. Cũ enim pius Pater, pro oppreſſis pias Domino preces offerret, oppreſſor ſubito membrorum incolumitate deſtitutus, ad mentem redijt, poſitaque contumacia pœnitentiam aſſumpſit, Hugonique ſupplex factus, oppreſſos liberauit.

Leproſum ſanat.

Aldephonſum regẽ liberat è carcere.

Precibus ſuis ad Deũ fuſis, cõpeſcit Berardum.

Cum aliquando ad S. Iohannem de angeliaco veniſſet, vidit nocte in ſomnis, Cluniacenſe auditorium, ruente de cælo, impetu quodam, fulgure, diſcindi. Miratus ea viſione vir ſanctus, protinus in ſpiritu intellexit, grauiſſimam eius loci iacturam, ni maturaret reditum, conſecuturam. Cœptis igitur negocijs intermiſſis, Cluniacum feſtinus redit, & conuocatis in Capitulum fratribus, omnes diligenter circumſpicit. Mira res. Spiritu reuelante, occultum inter alios reum ilico deprehendit: arguit, conuincit. Confidentẽ prius iudex digna caſtigatione emendatum, miſericorditer

Viſio eius.

ſanat. His viſis, cæteri, actus moreſque externos, ad omnem non modo honeſtatem componebant, ſed intimos etiam animi receſſus, diligenti excutiebant examine: ne quid eſſet quod ſpiritualis patris oculus animaduerteret.

Duranus Toloſanus antiſtes, cum plus nimium facetæ dicacitati aſſueuiſſet, neque vllis Hugonis monitis à praua conſuetudine ſibi temperaret, vir ſanctus prædixit fore, vt poſt mortem tumentibus labris, & ſpumoſo ore, appareret. Epiſcopus autem, cum nec ea comminatione, quicquã ab immodicis facetijs remitteret, morte oppreſſus diſceſſit. Ecce vero defunctus, Signino ſacerdoti cuidam apparens, vlceroſis tumida labijs ora præferebat; totuſque lachrymis infuſis, eius auxiliũ, quẽ in vita audire noluerat, humiliter petebat, Abbas autem pœnarum eius miſertus, exceſſum oris, ſeptem fratrum, ſeptem dierum ſilentio ſanare feſtinauit. Interim, vno ex illis mandatum tranſgrediente, iterum defunctus antiſtes redijt, ac voce lachrymabili, dilatam oris ſanitatem, propter ſeptimi inobedientiam conqueritur. Abbas igitur reperto tranſgreſſore, aliũ ſeptenarium ſilentio dedicauit. Quo completo; tertio Præſul apparuit; & gratias, Abbati agens, os ſanatum oſtendit.

Epiſcopi facetijs dediti pœna.

Eam S Hugo vt aboleuerit,

His alijſque ſignorum titulis, celebris effectus Hugo, apud omnes Pontifices magnus habebatur; illum Imperatores, illum reges venerabantur. Italis, Gallis, Hiſpanis, Anglis innotuit: paſſimque apud omnes, monaſteria vtriſque ſexui aptiſſima fundabat; antiqua vero ita reſtaurabat, vt virtutibus inprimis florerent. Sed tot ac tanta ſunt Patris huius ſanctiſſimi miracula, vt cuncta verbis explicari nequeant: quare magis attendendæ virtutes, quarum imitatione ad parem gloriam peruenire licet Habitus eius, eximiam quandam religionis formã præ ſe ferebat; vita, optimam viuendi diſciplinam præſcribebat. Ocium & torporem mortis inſtar oderat; & cum ab omnibus vitijs, tum à mendacio ac ſimulatione abhorrebat penitus. Pauperes opulenta

Multa condit monaſteria.

Catalogus virtutum eius.

lenta manu paſcebat; infirmos & afflictos pluſquam paterna cura ac ſtudio fouebat, conſolabaturque: pupillos vero & viduas, quanta vigilantia ac ſolicitudine tutatus ſit, quis pro dignitate explicare valeat?

Fertur, eo tempore, quo vir ſanctus cæleſtibus in cœlo præmiis coronandus eſſet, Fulgentium Abbatem Affliginienſem virum & doctrina & ſanctitate venerabilem, duos vidiſſe angelos mirabili ornatu decoros, lectulos ad cælum duos cum hymnis & canticis deferentes, quos Anſelmo Cantuarienſi Antiſtiti, & Hugoni, pro vitæ meritis, in cælis præparari dicebant Nec vana ea viſio exiſtimãda eſt; quippe quam paucis poſt diebus veritas confirmauit. Nam vterque bonorum operum ac virtutum omnium diues in Domino quieuit; pariterque ad cæleſtia regna vnus poſt alterũ commigrauit. *Viſio Fulgentij Abbatis.* *Eius vita extat 21. Aprilis.* *Felix obitus eius.*

VITA S. ROBERTI, ABBATIS MOLISMENSIS, itemque primi Ciſtertienſis; Ex ea quæ eſt per Odonẽ Abbatem Moliſmenſem. Obiit vir ſanctus, anno Domini 1098. Cui ſucceſsit Albericus & Alberico ſubrogatus eſt Stephanus. *C. Barõ. T. 11. Annalium. & in not. Martyr. Romani.*

BEatus Robertus, Campaniæ partibus oriundus, vtriuſque parentis genere clarus, pari etiam vitæ ac morum ſplendore enituit; prorſus vt ingenitam nobilitatem, miris virtutibus amplificauerit. Cum mater eius Ermgardis, ex marito Theodorico grauida eſſet, fertur glorioſa virgo in ſomnis ei apparuiſſe, & oblato benigne annulo, filium quem vtero geſtabat, ſibi deſponsâſſe. Expletis igitur diebus, filium enixa, Robertum eum appellauit, tantoque maiore cura & ſtudio nutriuit, quanto firmiorem de nocturna viſione ſpem conceperat. Traditus igitur puer literarum diſſciplinis, eximios in ijs breui tempore fecit progreſſus. *29. Aprilis.* *Patria S. Roberti & parẽtes ei⁹.* *Viſio matris eius.* *Diſcit literas.*

Cum annũ ætatis quintumdecimum attigiſſet, calcata mundi vanitate, ad monaſticę vitę ſtatũ, apud ſanctum *Fit monachus.*

Item prior & Abbas. ctum Petrum de cella, tanquam portum placidiſſimū confugit; & in eo tanta virtutum omnium incrementa cœpit, vt aliorum regimini, in Prioratûs officio ſuffectus fuerit; nec multo poſt à monachis ſācti Michaelis Tornodorenſis, in Abbatem electus eſt. Eodem tempore, degebat in remotis nemorum latebris, eremita quidam haud vulgari virtutum ſplendore illuſtris, cum que duo fratres militari gloria inſignes, per nemus illud iter haberēt, inuidiæ veneno miſerabiliter, tabeſcētes, alter de alterius nece tacit' cogitare cœpit; ſed vbi ad locū ſceleri deſtinatū peruēniſſent (is erat eremitæ tugurio vicinus) ſtatim de concepto facinore intra ſeipſos turbati, ad ſerui Dei domicilium declinarunt, ibique virus peſtiferum, quod in eorum cordibus latuerat, per confeſſionem euomuerunt; ac ſpreta ſeculi pompa, ceruices ſuas ſuauiſſimo Chriſti iugo ſubdiderunt. *Duo nobiles fiunt eremitæ.* Pauco autem tempore in eremo exacto, cum propter diſciplinæ ignorantiam, in varios ſæpe errores impingerent, & multa interim de Roberti fama audirent, auide ad eius diſciplinam aſpirarunt, & ſummis infimisque precibus ab eo in Chriſti recipi militiam poſtularunt. Nec abnuit vir ſanctus; imo incredibili cum gaudio, ſtrenuos milites, ad ſua caſtra admittere ardebat. Tū vero Præpoſitus, ac cæteri fratres inuidiæ mucrone confoſſi, piis eius conatibus obſiſtere, totisque viribus anniti ne noui Chriſti tyrones admitterentur: quorum offenſus ſcelere Abbas, ad Cellenſe monaſterium, vnde euocatus fuerat, regreſſus eſt, & deſideratam diu Rachelem iterū ſuauiſſime amplexatus. *S. Robertus deſerit monachos diſſolutos.* Sed illis bonis diu ei frui non licuit, nam duo illi eremi cultores, cæleſtis vitæ amore inflammati, duos ex fratribus ſuis (alii enim quinque ſe eis in eremo ſociauerant) ad Summum Pontificem direxerunt, qui eis Robertum Abbatem depoſcerent. Nec reiecit poſtulata pontifex, ſed Abbati de Cella mandauit, vt eorum petitioni in omnibus faceret ſatis. *Eremitæ expetunt illum in Abbatem.*

Igitur Robertus, ad curam paſtoralis officii vel inuitus tractus, ſtrenue virilliterque ſacram illam ſocieta-

tem

tem gubernandam ſuſcepit, tanta fide ac pietate, vt indies acceſſu nouitiorum multiplicaretur. Hinc cum iã conſidarata loci importunitate, commodiorem diuino ſeruitio exquirere cogeretur, nemus quoddam (cui Moliſmus nomen) petiuit; vbi proprio labore, amputatis de arboribus ramis, tuguriola conſtruxit, ac in ſumma rerum inopia, alacri tamen mente, cum fratribus ſuis Deo famulatus eſt. *Multi ſe eius in diſciplinam tradunt.* *Moliſmus extruitur.*

Sed cum paulatim ex piorum hominum oblatione, maior rerum copia illis accreſceret, omnis illa pietas, & infinitis laboribus congeſta virtus, repente concidit, prorſus vt moribus profligatis, in omnem vitiorum licentiam ruerent. Cumque Robertus totis viribus ſceleribus eorum obuiam iret, fruſtraque ab inſtituta perditionis via reuocare contenderet, ne animæ ſuæ detrimentum faceret, iis relictis, ad alios quoſdam fratres, optimis ſanctiſſimisque diſciplinis, in loco quem Autum vocant, florentes, abiit, eisquę ſe humilem diſciplinæ ſocium adiunxit. Ibi cum vigiliis & orationibus inſtanter inſiſteret, & cunctos ſanctitate vitæ excelleret, & tamen omnibus miro humilitatis ſtudio inſeruiret, non multo poſt ab eis in Abbatem electus eſt. *Ex rerum copia quidam inſoleſcunt.* *Relictis Moliſmenſibus fit alibi Abbas.*

Interea Moliſmenſes pœnitentia ducti, ruinam ſuã tam in moribus, quam poſſeſſionibus, anxie deplorare, omnemque mouere lapidem, quo virum ſanctum reuocarent. Nec renuit Robertus, ſed protinus accurrens, breui, collapſa pietatis fundamenta, reſtaurauit, ac locum nimia licentia fœdatum, cunctis virtutibus mirifice florentem reſtituit. Erant autem inter illis viri quatuor, Albericus nimirum, & Stephanus, cum aliis duobus, qui poſt cœnobiticæ exercitationis rudimenta, ad ſingulare eremi certamen ſuſpirabant. Egreſſi ergo de cœnobio Moliſmenſi, venerunt ad locum quẽdam, cui nomen Vinicus, quem cum aliquanto tempore incoluiſſent, coacti ſunt Iocerani Lingonenſis Antiſtitis mandato, Moliſmum repetere. Compulſi ergo eum deſerere locum, ad ſyluam quandam ab incolis Ciſtertium nũcupatam, deflexerunt: vbi conſtructo in hono- *Reuocatur Moliſmũ.* *Ciſtertium à quibus primo habitatum.*

S. Robertus præeſt Ciſtertienſibus.

honorem beatæ Virginis oratorio, tanta vitæ innocentia, ac morum integritate, die ac nocte Domino ſeruierunt, vt Robertus fama eorum excitus; aſſumptis ſecum viginti & duobus fratribus ad eos perrexerit, ſeque eorum propoſiti conſortem fecerit Sed Moliſmenſes, ægre ferentes ſe tanto paſtore deſtitui, importunis à Summo Pontifice precibus reditum eius impetrarunt Coactus igitur Moliſmum repetere. Alberico Ciſtertienſibus in Abbatem præfecto, ad priſtinum locum remeauit; quo poſt biennium defuncto, ad ſacra loci illius gubernacula. Stephanus acceſſit,

Redit Moliſmum.

Sub hoc Stephano, S. Bernardus monachũ profeſſus eſt.

Robertus autem, cum eſſet vtriuſque plantationis inſtitutor, & cura in eum omnis incumberet, num exiſtimandum eſt, de cibo potuque, alijſque vitæ huic caducæ rebus neceſſarijs ſolicitum fuiſſe? Num putandum, congregandis cumulandiſque diuitijs eum fuiſſe intentum? Imo certè adeo fuit rerum humanarũ ac præterlabentium contemptor eximius, vt nihil de craſtino ſolicitus, quidquid haberet, in pauperum ſubleuanda inopia liberaliter expromeret, ac totus ex Deo incredibili quadam fiducia penderet. Die quadam viri duo ſacris initiati, ſed rerum omnium indigi, præ foribus monaſterij, viri Dei benignitatem præſtolabantur; quorum inopiam ſubleuare cupiens, ſtatim cuidã ex fratribus, vt benigne eis faceret mandauit. Illo aũt reſpõdente, panes in monaſterio prorſus haberi nullos, vir Dei, vnde igitur, inquit, reficiendi ſunt fratres? ait ille, ſe neſcire. Interim peractis Miſſarum ſolemnijs fratres, œconomo, cymbali ſonitu, eos conuocante, ad menſam accedere cœperũt. Tũ Abbas ſciſcitari, vnde panes haberet, quos fratribus corpora refecturis appoſituꝰ eſſet; Et ille: Paucos, inq', reſeruaui, in eã curã intẽtꝰ, ne fratribꝰ hora refectionis cibus deeſſet, His auditis, Robertꝰ zelo inflammatus, panes menſis appoſitos in ſportas coniecit. eiſq; nullo modo fratribus veſci permiſit, ne diffidentiæ & inobedientiæ crimen paulatim ſerperet, ac tandem intimis animorũ medullis inhæreret. Volebat enim vt tota fide ac ſpe

Magna in Deo S. Roberti fiducia.

te

ex omnipotentis Dei benignitate penderent atque ita ſe totos illi conſecrarent, inſtar pueri, qui matris vberibus lactatur: quique tam in proſperis quam aduerſis tutiſſimum ad matris ſinum habet refugium. Et quidē ipſo momento, (ô mirabilem Dei prouidentiā) 3. quadrigæ panibus onuſtæ à pijs quibuſdam matronis tranſmiſſæ, neceſſitatibus fratrum abundè ſuffecêre.

Prædicit obitũ ſuum, & moritur feliciter.

Cæterum vir beatus præſentis vitæ pertæſus, ardenti deſiderio ad Chriſtum anhelans obitus ſui diem, paulo ante eodem reuelante cognouit; quem fratribus indicauit; eodemque die ætatis ſuæ octogeſimo-tertio, ſoluto Mortalitatis ergaſtulo, lætus ad Chriſtũ migrauit, Corpus fuit, cum multis ſuorum lachrymis in eccleſia D. Virgini ſacra, & ab illo conſtructa honorifice tumulatum Deus autem omnipotens, vt poſt carnis depoſitionem famulum ſuum Robertum viuere comprobaret, multorum eum miraculorum gloria decorauit. Et ipſe vir ſanctus, vt oſtenderet, etiam poſt funera ſe ſuorum filiorum curam gerere, fratres ad preces nocturnas interdũ deſides excitabat; inertes corripiens deuotos vero ad meliora hortans.

Etiam defunctus Curā gerit Moliſmenſium.

Interea diuina diſpenſatione in omnem terram miraculorũ eius peruagante fama cæpit vndiq; ad eccleſiā Moliſmenſem curation s gratia, confluere multitudo, In ijs mulier quædam, morbo caduco valde miſera. aſſumptis ſecum duobus puerulis, iter Moliſmũ verſus ingreſſa, cum in via ſub dio, in nemore quodam pernoctare cogeretur, & excitato ex ſopitis cineribꝰ ibidē forte inuētis, igne, frigoris iniuriā propulſaret, ecce ab altera parte, lupus arrepto ex infantulis minimo aufugit. Interea mulier vt morbi oppreſſa concidit, ac multo tempore omni ſenſu deſtituta permanſit. Tandem cum remittente ſe morbo, vires mentemque recepiſſet, incredibili dolore ſaucia, miſerando valde eiulata, infātis ſui calamitatē deplorare cœpit. Neq; tamen recuperādi filij ſpem penitus abiecit. ſed cōcepta de ſāctiſſima Virgine, & patre Roberto fiducia illos cō-

ſtanter

Inſigni miraculo, lupus reddit infantem.

ſtanter inuocando, vim doloris ſui exprimebat. Ecce autem immanis bellua, ſuæ ferocitatis oblita, de ſylua procedens, & innoxio ore puerum deferens matri eum incolumem reſtituit.

Porro ſi vniuerſa, quæ per ſeruum ſuum dominus operatur miracula, ſcribere velimus, citius nos tempus, quam rerum copia deficiet. Nam quotidie in eccleſia Moliſmenſi, beati Roberti auxilium implorātibus adeſt redemptoris noſtri miſericordia. Eius interuentu cæci illuminantur: debiles greſſum recipiunt: ægri ſanantur: maligni ſpiritus eius præſentiam non ferentes, ab obſeſſis corporibus expelluntur.

Multa fiūt miracula ad eius tumulum.

C Barō. in not. Mart. Rom.

VITA S. PETRI MARTYRIS, ORDInis Prædicatorum; Ex ea quam Thomas Lentinus, Patriarcha Hieroſolymitanus, eius contemporaneus ſcriptam reliquit. Subijt martyrium, anno Domini. 1252. Sequenti vero, relatus in numerum Sanctorum, ab Innocentio Papa Quarto.

29. Aprilis.

Patria & parentes eius.

**quidam habent Cumana.*

B. Petrus Martyr, Prædicatorum decus, Italiæ ſpeculum, & fidei pugil, ac propugnator egregius, in Gallia Ciſalpina, quam Longobardiam vocant, ciuitate * Veronenſi; ex parentibus hæreſi deprauatis traxit originem: vt tanquam lux è tenebris, roſa de ſpinis, flos è ſentibus ortus, tanto amplius reluceret in mundo, redoleret in cœnobio, rutilaret in cælo, quod è parentibus errore occæcatis, mente ſauciatis, atque corpore corruptis, decus virgineum, atque è ſpinis, & ſentibus æterno incendio addictis, martyr inclytus, eſſet profectus. Nam tametſi parentes habuit hæreticos, quorum vt inſtitutione erudiretur, & filium vera ratio admonebat, & puerum neceſſitudo compellebat, nihilominus, ita ſe mundum ab illorum ſeruauit erroribus, vt neque blandis parentum dolis, neque multa verberum frequentia, ad hæreticorum ſiue colloquia,

ſine conſortia, velinduci potuerit vel cõpelli. Quod enim à natura videmus homini & cæteris animantibus attributum, vt homo ſerpentis, agnus lupi conſpectum horreat, & inditam hoſti ſæuitiam ſentiat, hoc puerum bonæ indolis vnctio cæleſtis edocuit, vt venenatorum ſerpentum conſortia fugeret, & lupos rapaces pellibus ouinis tectos, inimicos intelligeret, atque eorum commercia vitaret.

Itaque pius puer, annos natus plus minus ſeptem cum die quodam à ſcholis rediens, in patruum hæreticum, magnum diaboli laqueum, incidiſſet, & lectionis ſuæ penſum reddere ei cogeretur, Chriſtianæ fidei ſympolum ilico recitauit, dicens, Credo in Deum Patrem omnipotentem, creatorem cæli & terræ, & reliqua. At patruus, qui ſtrenuus, Manichæorum perfidei patronus erat, cum ab eius fidei profeſſione, puerum, tanquam rudem, quendam tyrunculum, auertere niteretur, ac depromptis, ex ſacris literis, ad errorem confirmandum, argumentis, perſuadere vellet, non DEVM, ſed diabolum potius eſſe viſibilium conditorem, puer nullo modo cedere voluit, conſtanter ac præciſe, DEVM vniuerſorum eſſe conditorem, aſſerens. Quod ille ſatanæ venator ac miniſter, cum accurate cum mente ſua perpenderet, omnibus modis patri pueri perſuadere conatus eſt, vt Petrum à ſcholis remoueret: veritus, præſagio minime dubio, id quod res erat, ne puer adultus, ſua eruditione ac pietate, ingentem Manichæorum perfidiæ ſtragem inferret. Sed pater, diuino nutu, ab ea mente abhorrens, patrui monita reiecit, ſperans filium, poſtquam prima rudimenta deuoraſſet, per hæreſiarcham aliquem, ad ſuã ſectam nullo negotio pertrahendum.

Error Manichaeorum

Itaque Petrus, exactis domi pueritiæ annis, cum hæreticos in ipſa pene infantia ſuperaſſet. Bononiam miſſus eſt, vt animum ad omnem diſciplinam, & maximarum artium cognitionem erudiret. Ibi vero, quanquam ab hæreticorum infeſtatione remotus, alia tamen certamina ſubire coactus eſt, quæ pudicitiæ florẽ

Petr⁹ it Bononiã, ſtudiorũ ergô.

Quæ ibidẽ paſſus. florem ei eripere nitebantur; adeo vt inter laſciua & lubrica ſodalium contubernia, ſe mentis & corporis integritatem ſeruare potuiſſe, poſtea miraretur, & ſtupens ac gaudens, diuinæ prorſus bonitati ac miraculo aſſcriberet, quod inuiolat⁹ caſtitatis diſpendia euitaſſet. Aduertens igitur ſanctus puer periculi magnitudinẽ, *Gen. 39.* velut alter Ioſeph, pallium reliquit in manu Ægyptię, ipſius pudori inſidiantis, & ad religionis portum, tanquam arcem tutiſſimam confugere deliberans, mundo & parentibus cum errore perimente relictis, fratrum Prædicatorum inſtitutum comp exus eſt; vbi in ipſo adhuc nouitiatu, tantis ſe ieiunijs, vigilijs ac precibus macerauit, vt menſuram propriæ fragilitatis excedens, dum hoſtem vellet opprimere, ciuem propemodum perdidiſſet.

S. Petrus fit Dominicanus.

Quam ardens Amor ſapientiæ in eo fuerit. Inerat ei ardens quoddã diſcendi deſideriũ, tantuſq; amor ſapientiæ, vt cum illo Eunucho Æthiope, etiam in miniſterio quotidiano poſitus, ſacrias per opportunitatem literas lectitaret, vel lectas incredibili quadam mentis attentione reuolueret. Erat ei cor docile, & tenax memoria, cum lingua præclare erudita; qua mirabili quadam ſuauitate & virtute, recondita alijs diſpenſabat. Porro ad eius conciones, tanta populi *Eſt inſignis cõcionator.* confluebat multitudo, vt ex vrbibus & caſtris, cum vexillis & tubis ſonantibus erumperent, obuiamque ei procederet; recedentẽ vero tanto feruore ſequebantur, vt vix ab eo ſeauelli paterentur. Hinc Mediolanenſes, inſigni erga virum ſanctum deuotionis argumento, geſtatoria ſella eũ excipiebant, ſuiſq; humeris, ne ab importuna multitudine opprimeretur, ad locũ concionibus habendis aptum deferebant. Iam vero quã *Fructus cõcionũ eius.* vberes ſuis ſermonibus protulerit fructus, quis verbis conſequi poterit? Multi nefarias abiurabant hæreſes; plures, longis diſcordijs & ſimultatibus, finem imponebant, & illatas iniurias benigne remittebant; plurimi expiatis per confeſſionem peccatis, ſe totos ad agendam pœnitentiam comparabant.

Miraculis coruſcat. Nec defuit, ad hæreticorum perfidiam ad interne-

cionem

Digitized by Google

tionem vſque delendam , miraculorum virtus. Nam cum die quodam, præforibus B. Euſtorgij, de rebus diuinis ad populum verba faceret, fuit adductus adoleſcens quidam, annis decem linguæ officio priuatus, Huius vir ſanctus, immiſſo in os eius digito, con ficiendo Chriſti corpori conſecrato, protinus linguæ vinculum ita ſoluit, vt interrogatus quid in ore habuiſſet, reſponderet, digitum tuum; ſimulque corã omnibus, laxatis linguæ fibris, in vberes gratiarum actiones prorumpens, recens apertorum Chriſto reddidit labiorũ vitulos. Et ſi autẽ hoc miraculo, merito hæreticorum ora iniqua loquentium obſtrui debuiſſent, nihilominus illi ſcelerum ſuorum, ac perfidiæ tenebris occæcati, alia atque alia in virum ſanctum maledicta euomebant.

Erat apud Mediolanum, epiſcopus quidam Manichæorum, ſancto viro oblatus excutiendus, multis epiſcopis & religioſis, atque bona ciuitatis parte, ad hoc ſpectaculum congregatis. Cumque ingens Solis æſtus cunctos affligeret, hæreſiarcha opportunum, vt putabat, ſubſannandi tempus nactus, coram omnibus exclamauit; O peruerſe Petre, ſi tu ea vitæ innocentia ac ſanctitate præditus es, qua rudis ac miſer populus te fulgere affirmat, cur illum pateris tanto Solis ardore cruciari? cur precibus tuis, nubem à Domino non impetras, quæ ſe medium interponat, ne ſtultus hic populus nimio æſtu conficiatur? Cui cũ athleta fidei, fidẽter reſpondiſſet, ſe ita, vt dixerat ipſe, facturum, ſi viciſſim promitteret, ſe abiurata hæreſi, fidẽ ſanã cõplexurum, multi Catholicorũ triſtitia affici cœperũt, extremã fidei ſuæ ignominiã pertimeſcẽtes. Hæretici vero, inani lætitia exultãtes, epiſcopũ illũ ſuũ, infeſtis clamoribus hortabãtur, vt incunctãter promitteret, haud dubiã ſibi victoriã pollicẽtes; maxime ꝗ toto cælo, ne exigua quidẽ nubecula appareret. Sed cũ hac ratione, hæretici pertinacia, neq; frangi, neq; emoliri poſſet, Petrus de Chriſti potentia ac bonitate egregie confiſus, Vt, inquit, appareat, Deũ omnium viſibiliũ creatorem

Epiſcopum Manichæorum examinat.

Digitized by Google

& opificem eſſe ego illum rogo, vt ad conſolationem in ſe credentium, aliquam nobis nubeculam creare dignetur. quę inter Solem & populum interpoſita, nos tueri poſſet ab hoc ęſtu. Quod vbi ab illo ex pulpito quodam eminenti, præmiſſo Crucis ſigno, dictũ fuit, mox Dominus nubem, tentorij inſtar, effecit quę multo temporis ſpatio, populum omnem ſua vmbra protexit, cauſamque lætandi, & hæreticis inſultandi Catholicis auxit.

Nubecula, ad eius preces, diuinitus creatur.

Alio item die, ab hæreticorum multitudine ad certamen prouocatus, cum quidam inter eos fidei pugilem multiloquio obruere contenderet & pedibus eius fraudulentas verborum tendiculas, apponeret, quo incautum in ruinam impelleret, vir Dei omiſſa contentione, totum ſe ad Dominum precandum contulit, vt hoſtes vel inuiti, tanquam impij obmuteſcerent, vel pro ſua clementia, ſolem iuſtitiæ eorum mentibus oriri iuberet. Nec mora; alterum è duobus impetrauit. Cum enim fidei propugnator, aduerſus veritatis inimicum fidenter inſiſteret, vrgeretque, vt rurſus ſuam ille quæſtionem proponeret, ille, qui paulo ante linguam ſuam nimia garrulitate laxauerat, ita repente elinguis effectus eſt, vt neque ad reſpondendum, os vel tenuiter aperire potuerit, Itaque perfidi comites illius, alij alio diſſipati ſunt, nec compuncti, eorum duritia obſiſtente.

Hæreticus loquaciſſimus obmuteſcit.

Meritis etiam viri ſancti mulier quædam Mātuana deploratæ ſalutis, veniam peccatorum & ſperare potuit, & impetrare. In mortis enim diſcrimine conſtituta cum ante ſua flagitia oris confeſſione expiare recuſaſſet, & tandem linguæ officio deſtituta non poſſet, ſicque in ſempiternam animæ perniciem tendere videretur rogatus vir ſanctus, eam ſuo acceſſu non modo certò animæ interitu, ſed etiam à corporis infirmitate ita liberauit, vt alta claraque voce, congeſta per multos annos in intimos animæ ſinus, peccata enormia, cum lachrymis & ſingultu expromeret. Complures quoq; dæmoniacos, diuerſiſque vexatos ęgritudimibus

Mulier deſperata, in vtroque homine curatur

dinibus, ſolo contactu, vel Crucis ſigno curauit; ſicut multorũ fide dignorũ teſtimonijs comprobatũ eſt. *Alia inſignia eius miracula*

Porro cum peſtis hæretica, plurimas interea vrbes ſua contagione inficeret. Innocentius Pontifex, eius nominis quartus, ſtrenuum fidei pugilem & indefeſſũ Domini bellatorem, Mediolani, & in Comitatu, eum hæreticæ prauitatis inquiſitorem inſtituit. Ille vero demandatum ſibi munus diligenter obiens, Sampſonis vulpeculas accurate perquirebat, eaſque vbique ita diſſipabat, vt congreſſum eius vehementer formidarẽt. *Fit inquiſitor in ditione Medіolanenſi.* Vt autem animas, diaboli aſtutia in hęreſim protractas aliquando liberaret, ſæpius ſeſe hæreticis ad flammas vltro ſubeundas, pro aſſerenda fidei Catholicæ veritate, paratum obtulit, ſi illi pariter ignis certamen experiri vellent. Denique pro ea fide, vitam ſuam nõ modo periculis, ſed morti etiam obiicere valde appętebat. *Offert ſe ad ignis certamen, pro veritate fidei confirmãda* Et ſane prophetico eum ſpiritu clarum fuiſſe dubium non eſt; cum de felici ſuo martyrio, ac ſepulturæ loco certus, fratribus prædiceret, & hęreticorum ſe manibus perimendum, & Mediolani ſepeliendum eſſe. Præuidẽs autem vir ſanctus, è propinquo paſſionis ſuæ diem adeſſe tanto conſtantius hæreticorum perfidiæ obuiam iuit, quanto propius iuſtitiæ coronam ſibi repoſitam cernebat. *Mortẽ ſuã prædicat & ſepulturæ locum.*

Videntes vero hæretici, eius animi magnitudinem, & in opprimenda perfidia, conſtantiam admirandam, ſerio de nece illi inferenda, cum ſuis fautoribus tractare cœperunt. *Hæretici de eius nece tractant.* Nec latuere virum ſanctum illorum machinationes: quas inuicto & intrepido animo, vtpote ardenti martyrij deſiderio iampridem inflammatus, præſtolabatur. Itaque Dominica illa, quæ Palmarum feſtiuitate Chriſto Domino conſecrata eſt, beati martyrij præſcius, Mediolani palam è ſuggeſtu dixit, ſe minime ignorare pecuniam ſuo interfectori numerandã alicubi depoſitã eſſe: ſed illos ſua morte, nõ modo contra ſynceeã & orthodoxam fidẽ non præualituros, ſed etiam ex ea, maiora perfidiæ ſuæ detrimẽta ſenſuros. Aſſignato autẽ quibuſdã hæreticorum fautoribus

termino peremptorio, ad octauum Paſchatis diem, vt mandatis Eccleſiæ omnino parerent prædicens ſe ad illum terminum reuerſurum, ad Cumanam ciuitatem, vbi Prioris inter fratres ſuos officio fungebatur profectus eſt.

Porro fortiſſimus Chriſti athleta, vt præfixum terminum præueniret. Die Sabbati illius, quod in Albis appellatur, de ſuo cœnobio, Mediolanum ad fidei certamen contendit. Cumque iter medium carperet, quidam funeſtus hæreticus, & cruentus ſatelles, quadraginta librarum precio conductus, in beatum virum, iter ſalutaris propoſiti perſequentem, furibundus, auſu ſacrilego irruit, ſacrumque illius caput cruento enſe feriens, dira illi, ſemel atque iterum repetitis ictibus, vulnera imprimit. Deinde illo ſemineceᵉ relicto ad fratrem Dominicum, ſancti viri comitem, mox cruentus carnifex conuerſus, quatuor illi, vi magna, letalia vulnera infixit. Interea B. Petrus, alia in parte ſe Domino commendans; In manus tuas Domine, inquit, commendo ſpiritum meum: ſimulque ſymbolũ fidei, quod propter patrui blandimenta, puer abnegare noluit, in ipſis mortis angoribus, egregius fidei propugnator recitauit. Cum autem adhuc palpitaret, & extremis, cum mortis doloribus luctaretur, homo ille ſanguinarius, cultrum capulo tenus per eius latera adegit, eoque confoſſo, beatũ illis martyrium abſoluit. Atque ita expleta huius peregrinationis Septuageſima, fœlix viator cæleſtem peruenit ad patriam: ita ſtolam ſuam martyr, & virgo, dealbauit in Albis: ita denique ad æternum celebrandũ Sabbatum, ex Sabbato temporario migrauit.

Crudeliter cæditur à ſicario, ad id conducto.

Iedm F. Dominicum.

Vt primum fama necis illius Mediolanum peruenit, tantus inopinatæ perturbationis metus, ciuitatem vniuerſam concuſſit, vt populus, magiſtratu nequicquam prohibente, effractis vrbis portis ſacro funeri obuiam rueret: tanta impreſſione, vt ipſo etiã Archiepiſcopo, cũ Clero ad id officium properanti, vix locus pateret. Attulit ſane mors illa viri ſanctiſſimi Mediolanenſibus inſignem luctum, cum multis lachrymis

con-

Digitized by Google

coniunctum: quanquam maiora, etiam poſt obitum quam in vita, ciuibus iſtis, & eccleſiæ denique vniuerſę beneficia præſtiterit Nam licet viua voce, & prædicationis virtute, peſtifera hæreticorum dogmata egregie extirpaſſet, attamen crebris à morte miraculis, adeo ea profligauit, vt plurimi relictis erroribus, ad ſãctæ matris Eccleſiæ gremium conuolarint, & multi etiam hæreſiarhę inſignes, & magni nominis, S. Dominici inſtitutum complexi, mirabili feruore, hæreticos eorumque fautores perſecuti ſint. Ita nimirmum Sampſon, plures occidit Philiſtæos moriens, quam occiderat viuens.

Multi hæretici conuertuntur, viſis defuncti miraculis.

Iud. 16.

Cæterum, poſt glorioſum viri ſancti triumphum, Dominus qui ſuorum gloriam tenebris inuolui nõ patitur, cælestibus miraculis martyrem ſuum egregie illuſtrauit. Eodem die quo martyrio occubuit, mulier quædam Iacoba nomine, cum fruſtra in morbi curatione, quo laborabat omnes ſuas facultates in medicos expendiſſet, ægre tandem per confertam turbam, in eccleſiam S. Simpliciani, vbi corpus martyris iacebat, introducta, ſuper caput ſuum, ex quo fiſtulæ morbo iam aliquot oſſa perdiderat, manu martyris ſignum Crucis expreſſit, & integræ ſanitatis beneficium obtinuit.

Inſigne miraculum.

Super locum paſſionis eius, non raro luminaria quędam è cælo deſcendentia, & ad cælum redeuntia permulti religioſi, alijque conſpexêre. Lampades quoque ad ſepulcrum martyris in eccleſia beati Euſtorgij pendentes, cęlitus abſque omni humano ſtudio & opera accenſæ ſunt. Hæc, aliaque quæ prolixitatis vitandæ cauſa prætermiſſa ſunt, Pontifex vt intellexit, & poſtea re diligentius explorata, perſpicue didicit famam rerum magnitudine ac veritate vinci, anno nondũ à martyrio exacto, ſanctorum martyrum catologo vniuerſis mirifice exultantibus, ſ eum aſcripſit. Poſtquam autem ſolenni ritu ac celebritate, in Sanctorum album relatus eſt, Catholicorum piæ deuotioni dignum plane viſum eſt, vt ſacrum eius corpus quod vltra

Lampades diuinitus accenduntur.

Refertur in numerum Sanctorum

Corpus ei' poſt annũ inuenitur incorruptũ. annum, in viſcera terræ reconditum fuerat, ad locum ſublimiorem transferretur. Cuius rei cauſa, fratres Dominicani cum Mediolani conueniſſent, ita illud ſanum & integrum, & ab omni denique putore alienum inuenerunt, ac ſi eodem die tumulatum fuiſſet.

C. Baron. in not. Martyo. Rom.

VITA SANCTISSIMAE VIRGINIS Catharinæ Senenſis, ſane admirabilis, ex ea quam copioſè R. P. Raimundus Capuanus, Ordinis Prædicatorum Magiſter generalis, S. T. D. & ſacræ virginis Confeſſarius, ſcriptam reliquit. Scripſit etiam nonnulla de huius Virginis virtutibus R. P. Stephanus Senenſis, Prior Carthuſiæ Ticienſis; qui ante ſuſceptum vitæ iſtius inſtitutum, virgini non modo familiaris admodum, ſed & amanuenſis & indiuiduus omnium itinerum eius fuit comes. Qui ſolenni iuramento eorum quæ ſcribit, quorumque oculatus teſtis extitit, fidem facit. Inſuper omnia quæ de ea in eius vita referuntur, Pij Pontificis Max. auctoritate confirmata ſunt. Obijt autem ſacra Virgo anno à Chriſto Domino 1380. quam Papa Pius Secundus, anno 1461. in Diuorum numero aſcripſit.

29. Aprilis. *Patria & parentes virginis.* APud Senas, præclaram Italiæ vrbem, fuit Iacobus quidam inſigni pietate ac modeſtia vir, qui ducta in matrimonium Lapa, æque eximiæ pietatis fœmina, geminas, poſt alias proles, ex ea ſuſcepit filias; Iohannam & Catharinam; quarum omnium nouiſſimam Catharinam, cæteris longe chariorem habuerunt. Parentes enim cum eſſent rerum diuinarum ſtudio vehementer dediti, proleſque ſuas ad omnem morum honeſta-

neſtatem & virtutem erudirent, vnice in Catharina, optimæ ac religioſæ mentis indicia diligebant, quæ in ipſis cunabulis mirifice in ea relucebant; adeo vt cognati & vicini certatim eius aſpectu, ſuauiſſimoque alloquio frui deſiderarent. Tantum enim ex eius præſentia gaudium lætitiamque hauriebant, vt eam propter morum ſuauitatem, animique candorem, non Catharinam, ſed Euphroſynam appellandam dicerent. Cum annos nata plus minus quinque verba iam perfecta ſonaret, ſalutationem edocta angelicam, crebro illam in ore habebat; prorſus vt cælitus permota, per ſingulos ſcalarum gradus, tum aſcendendo tum deſcendendo, ſingulam flexis geniculis, Virgini matri ſalutationes promeret. *Amabilitas S. Catharinæ infantis.*

Anno ętatis vj. nondum expleto, facibus diuini amoris mirabiliter incenſa, ad ſeruandam virgineam puritatem vehementer aſpirare cœpit. Quo tempore Deo reuelante cognouit beatiſſ. Dei genitricem, omnium primam perpetuũ virginitatis votum nuncupaſſe. Itaque anno maior, non vt ſeptennis puella, ſed vt mente plane grandæua, & matura, diu de voto præſtando, deliberatione habita, virginitatem ſuam Christo conſecrauit; quem mirabili viſione, in ſua maieſtate ſedentem contemplata eſt, & arcana cæleſtis aulæ vidit, quę non poteſt effari lingua mortalis. Tum vero oẽs mũdi delicias à ſe abdicauit, totamque ſe orationi ac diuinarum rerum ſtudio tradens, corpuſculum ſuũ ieiuniis ac verberibus afflixit, & coæquales puellas, vt idem facerent, & docuit & perſuaſit. Hinc ardentiori indies Domini amore magis magiſque incenſa, cum varia cum animo ſuo conſilia agitaret, quomodo ſe totam vni illi tradere poſſet, vrbe egreſſa eremum petijt, & in cauerna quadam, loco ſolitario, aliquamdiu delituit; donec iubente ſpiritu, paululum illic demorata, domum redijt: verita ne inimici inſidijs, in cæcos errorum ſcopulos impelleretur, ſuique propoſiti naufragium faceret. *Septennis vouit virginitatem.* *Petit ſolitudinem.*

Vt autem virginei pudoris florem melius illibatum

ſeruaret, acerbiſſimum inprimis tenero corpuſculo bellum indixit. Primum enim cuiuſuis generis cibos coctos, excepto pane, ſibi interdixit; eoque breui, temporis ſpatio peruenit, vt pane & crudis herbis contenta nihil de corporis neceſſitatibus cogitaret. Anno autem ætatis viceſimo, etiam pane abſtinuit; prorſus vt medici totam eius vitam magnum miraculum eſſe faterentur. Lectum ex tabulis ligneis ſibi parauerat, nihil quicquam alterius rei addens; inque eo vel ſedens meditabatur, vel proſtrata orabat, ſuoque tempore nullis detractis veſtibus ſomnum capiebat, Exemplo vero ſancti Dominici inuitata, multo tempore quotidie ter ſe ferrea catena, ſingulis vicibus ſeſquihora cædebat; ſanguine ab humeris in pedes manante, vt ſanguinem pro ſanguine ſuo Redemptori redderet. At Lapa mater eius, has carnis maçetationes indigne ferens, vi eam ad lectum ſuum pertrahebat, & miſerandis valde eiulatibus, vicinos omnes, non raro ad filiæ ſuæ ſpectaculum, flagris & verberibus propter Chriſti amorem deformatæ excitabat. Poſtquam autē ad nubiles peruenit annos, ſciſſis crinibus mortale coniugiū recuſauit; prorſus vt nullis vel dæmonum vel hominū tentationibus cederet, ſed ſpretis conuicijs & maledictis, quæ parentes & cognati ad labefactandum virginitatis Propoſitum, in eam congerebant, ne latum quidem vnguem à caſta mente recedere voluit. Mater vero vt hanc animi eius conſtantiam tandem aliquando frangeret, amota ancilla, ſordidiſſima quæq; domus miniſteria ei demandauit, modiſque omnibus, vt eam à tanta cæleſtium rerum, ac præcipue perpetuæ virginitatis amore auelleret, laborauit. Sed virgo nihil his permota, mirabili ratione ac virtute, oppugnationes has ſuſtinuit, ac omnes inimicorum machinationes præclare diuicit. Nam cum cerneret ſibi externa ſecretę orationis loca eſſe interdicta, intra ſeipſam conclaue fabricata eſt, vnde nunquam cuiuſcumque rei cauſa egrediebatur. Imaginabatur patrem ſuum, Chriſti, matrem vero, ſanctiſſimæ Dei genitricis præſentiā, ſibi

Admirāda vita illius auſteritas.

Catena ſe diutiſſime flagellat.

Capillos ſibi ipſa amputat.

Mater, eā à virginitatis propoſito auellere nititur.

Piiſſima imaginatione, vincit omnes diaboli machinas.

ſibi exhibere; cæteros vero de familia, haud aliter quã Saluatoris Apoſtolos, & diſcipulos contemplabatur. Hac imaginatione fortiter concepta, id aſſecuta eſt, vt omnibus illis cum omnium admiratione, hilari & officioſo animo inſeruiret: tum etiam vt illis ſeruiendo, Chriſti memoriam cõtinuam reſeruaret; cui omnia officia ſe præſtare credebat.

Flagrabat incredibili deſiderio Dominici habitus, cum ecce nocte quadam in ſomnis multos monaſticorum Ordinum inſtitutores, ad ſe venientes vidit; qui eam vt aliquod vitæ inſtitutum deligeret hortabantur. Tum illa concito gradu ad S. Dominicũ perrexit; qui mox ei habitu occurrens, bono eã animo eſſe iuſſit aſſerens fore, vt breui voti compos fieret. Illa largo lachrymarum imbre gratias agens, à ſomno excitata, ea viſione adeo confirmata eſt, vt die eodem conuocatis parentibus, animi ſui propoſitum fidenter eis exponeret, & conſtanter omnes moneret, vt ſe Deo & mente & corpore conſecratam, ad mortale coniugium prouocare ceſſarent. Cum igitur inſuperabilem animi eius conſtantiam cernerent, veriti ne diutius eius deſiderio reluctando, grauem aliquam diuini numinis offenſionem in ſe concitarent, liberam ei vni ſolique Deo vacandi poteſtatem fecerunt. Qua accepta, dictu mirum, quanto ſtudio & ardore, aſſiduæ cæleſtiũ rerum meditationi incubuerit. Quotidie gemitus; quotidie lachrymæ; quotidie preces ad Dominum Jeſum, vt habitum diu deſideratum, & à S. Dominico tunc promiſſum, conſequi mereretur. Quamdiu enim intra domeſticos verſabatur parietes, omnia ſuſpecta habebat: neque præclaram aliquam ſibi de inimicis victoriam promittere poterat, niſi ab inteſtinis domeſticiſque inimicis ſe fuga ſalutari proripuiſſet.

Valde aſpirat ad habitũ religioſum.

Monet ſuperos, ne eã pergant ad coniugium prouocare.

Sed tandem exauditis eius precibus ac longis ſuſpiriis, deſiderium animæ eius tribuit ei Dominus, nec voluntate labiorum eius fraudauit eam. Poſtquam igitur nouæ militiæ vel profeſſionis genus complexa eſt,

dicebat

dicebat ſibi ipſi; Ecce iam religioſum vitæ inſtitutum ſuſcepiſti, ad eius præſcriptum viuas oportet, & quidem multo aliter quam feceris hactenus. Habitus tuus ater & candidus te admonet. vt mundo mortua Deo viuas, & ſummæ puritati ſtudeas. Itaque vt vitam ab omni labis contagione puriorem duceret, tam ſtrictum ſibi ſilentium indixit, vt toto triennio ne verbulum quidem, ſola peccatorum confeſſione excepta, loqueretur. Tam ſedulo autem pietatis ſtudio & ſilentio, tantam diuinæ gratiæ abundantiam, & cum Chriſto familiaritatem conſecuta eſt, vt ab ipſo Domino veræ ſalutis viam, & cætera quæ ad omnem animæ labem prudenter fugiendam ſpectarent; (quemadmodum in confeſſione patri ſuo ſpirituali affirmabat) didicerit. Sane hoc conſtat, tantam fuiſſe inter Chriſtum & ſacram hanc virginem familiaritatem, vt maior inter duos homines arctiſſimo amoris vinculo ſociatos eſſe non poſſet. Siue enim orationi, ſiue lectioni, ſiue externis occupationibus vel etiam corporis neceſſitatibus intenta eſſet, vt plurimum iucundiſſima Chriſti viſione recreabatur; ita vt cum ore hominibus, mente tamen ſemper Chriſto loqueretur.

Accepto habitu S. Dominici, maiori ſe dat ſtriritati

Mira Chriſti ad eam familiaritas.

Hæc ſane vt erant valde admiranda, ita Patri Raimundo, qui ei à confeſſionibus erat, frequenter ſollicitum & anxium reddebant, vtpote qui meras dæmonis fraudes & illuſiones eſſe ſuſpicabatur. Vt autem aliquid explorati de virginis ſanctitate cognoſceret, poſt multas preces quibus Deum rogauerat, vt ab ipſo dirigeretur, petijt à virgine, vt ſibi omnium peccatorũ veniam à Domino impetraret, atque vt eius remiſſionis certum aliquod indicium habere poſſet, addidit, vt inſolitam animi contritionem, & intenſiſſimum de peccatis dolorem ſibi obtineret. Tum virgo (quam Raimundi patris cogitationes non latebant) fidem dedit ſe id facturam. Abijt deinde vterque domum ſuam. Inſequenti vero luce, pater Raimundus morbo correptus decubuit; quo tempore ſancta virgo, febribus, & alijs ægritudinibus etiam afflicta decumbebat. Sed vt

Dubitat initio de illa Raimundus confeſſarius eius.

peti-

petitioni patris Raimundi faceret ſatis, quamuis vacillante corpuſculo, ad eum præter morem abijt. Ibi vero cum ſolita conſuetudine, de Deo, & noſtra ingratitudine verba faceret, oblata eſt menti Raimundi quædā inſolita peccatorum ſuorum conſideratio, adeo vt præ nimio cordis dolore tantam vim lachrymarum effunderet, in eumque rugitum prorumperet, vt timeret cor & pectus diruptum iri. Id conſpicata virgo ſacra conticuit, vt vbertim fletui & ſingultibus indulgeret. Interim Raimundus memor ſuæ petitionis, & promiſſionis virginis, Hæccine eſt, inquit, bulla, quam heri petiui? (Bullam enim vocauerat certum obtentæ veniæ ſignum) Illa reſpondit, Ipſa eſt; addenſque vt memor eſſet gratiæ Dei, abſceſſit; illo interim exultante & virginis virtutes ſine fine mirante. *Mirabilis contritio præſtatur Raimundo.*

Iam ad cæleſtis ſponſi magiſteria veniamus; quibus erudita virgo, tanto clarius diuinæ lucis radios in animæ ſuæ ſpeculo excepit, quanto ipſum defæcatius, atque ab omni terrena fæce purius erat. Itaque cum ſapientiſſimus ille architectus, virtutum atque cæleſtiū donorum fabricam, in virginis mente erigere decreuiſſet, firmiſſima prius humilitatis fundamenta iecit, ne miraculorum atque reuelationum cæleſtium magnitudine, humanum aliquid virginis animus pateretur, tantoque periculoſius rueret, quanto altius aſcendiſſet. In ipſo igitur diuinarum viſionum initio, Chriſtus Dominus oranti apparuit, dixitque: Si noſti filia, quis ego ſum, & quæ tu ſis beata eris. Ego enim ſum, qui ſum; tu es, quæ non es. Hac cognitione freta, facile omnes laqueos inimici conteres, & gratiam meam nullo negotio obtinebis. Hac igitur doctrina ſancta virgo erudita, modis omnibus ſe demittere, & velut in quandam humilitatis abyſſum mergere nitebatur. *Chriſti præclara inſtitutio.*

Aliud quoque ſingulare documentum, ab eodem cæleſti Doctore accepit. Oranti enim illi apparens, dixit, Filia, cogita de me, & ego continenter cogitabo de te. Ex hac aūt ſaluberima inſtitutione, ſacra virgo *Item alia.*

ſole-

ſolebat hoc modo philoſophari; Quandoquidem tũ per ſacrum baptiſma, tum per religionem ſiue monaſticam ſiue clericorum. Deo dicati ſumus, nulla in re nos ſolicitos eſſe debere de nobis, ſed ſolitudinẽ omnẽ eo conferre, vt placeamus ei, cui nos dicauimus. Itaq; ſi vidiſſet ſuos, ob imminẽs aliquod periculũ anxios trepidare: dicebat illis; Quid ita vos de vobis eſtis ſoliciti? Permittite vos diuinæ prouidentiæ, quæ ſemper habet in vos defixos oculos, perpetuamque ſalutis veſtræ curam gerit, Et de hac quidem Dei prouidentia tantam virgo ſacra fiduciam conceperat, vt nunquam ſatiari poſſet, de ea loquendo, Ex hac item fiducia illud etiam euenit, vt quicquid à Deo, poſtularet, dicto citius obtineret.

Quid vnice curandum homini Chriſtiano.

Tertium quoque documentum duobus his Magiſter cæleſtis adiunxit. Cum enim antiquus hoſtis virginem quotide proficiẽtem cerneret, ac machinis omnibus adhibitis labefactare niteretur; contra vero ipſa à ſponſo ſuo vires & robur inuictum aſſidue poſtularet, ille ei apparẽs, Si velis, inquit, vincere hoſtẽ, crucem pro refrigerio accipe, & amara pro dulcibus ſume. At illa nequaquam ſurda aure eam CHRISTI doctrinam accepit, ſed vſque adeo ſtatuit apud ſe afflictionibus delectari, vt nihil in hac vita tantum ei refrigerij & ſolatij afferret, quantum afflictiones & cruces, ſine quibus (vt ipſa aiebat) vita hæc ei fuiſſet moleſtiſſima; propter eas autem libenter ferebat beatitudinis dilationem, non ignorans illam afflictionibus non parum augeri. Sed vbi ſatis eam Chriſtus communicrat, dæmonibus eam tentandam permiſſit, vt, ſi quid poſſent, ab illa obtinerent. Adeſte nunc animis, fratres, mirandum certamen ſpectaturi. Videbitis enim totam inferorum & dæmonum potentiam, omnibus & machinis & viribus aduerſus tenerrimam puellã dimicantẽ, ipſamque ope Chriſti ſubnixã, de tota dæmonũ caterua, noua arteglorioſè triũphantem.

Item tertia

Sitit cruces & afflictiones.

Chriſtus ea permittit tentari.

Primũ igitur ſcelerum miniſtri, à rebus venereis virgini ſuggerẽdis capiunt initiũ Immittũt turpes cogitationes;

Tentat eã Satanas, rerum turpiũ ſuggeſtione.

tiones; caſtiſſimo pectori adhibent illuſiones & phantaſmata dormienti; imo etiam corpora ex aere ſumpta, oculis & auribus vigilātis ingerunt, faciuntque multa, quæ ſine horrore dici non queant. Illa è diuerſo, catena ferrea flagellat corpus ſuum; fundit ſanguinē; adijcit permultum ad priores vigilias, ita vt ſomno pene omni renūciaſſe videretur. Nō ceſſant autem hoſtes, cum ingenti multitudine apparent; primo quaſi blāde adulantur; hortantur ne ſe ipſam interficiat, tāta vitæ aſperitate. Iuuenis es, inquiūt, fac quod aliæ faciunt fœminę; nubas viro, & augeas humanum genus. Proponūt exēpla Saræ, Rebeccæ, Lię, Rachelis. Ne facile credam hæreticis, quando ipſi nobis ſcripturas diuinas, ad cōfirmandam impietatem ſuā proferunt faciūt enim hoc etiā dæmones. Quid (aiūt ipſi, virgini) hæc ſibi vult vita ſingularis, in qua tamē perſeuerare non poteris? At quicquid illi blaterarēt, ſancta virgo nihil penitus reſpondens, orabat. Cum autem perſeuerantiæ deſperationem ei vellēt in jcere, hoc reſpondit procacibus illis: Ego non meis, ſed Domini noſtri Ieſu Chriſti viribus nitor; nec vllum aliud ab ea verbum extorquere potuerunt. Solebatque ea familiaribus ſuis inculcare, ne tentati in diſputationem cū dæmonibus ingrederentur. Cum enim, inquit, ſint verſuti, & lōga fallendi exercitatione inſtructiſſimi, facile ſibi victoriam promittunt, ſi poſſint cū homine miſcere ſermonē. Itaque haud ſecus caſta anima ſe ab illis mox debet auertere, & ad Chriſtum ſpōſum confugere, quā ſolet ab adultero, pudica matrona. Vbi autē ſenſit dæmō hac via nihil ſe poſſe proficere, alia aggreſſus eſt. Repræſentabat ei formas virorū & mulierū, turpiſſime inter ſe cōcubantiū, & nefandos ſermōes iactantiū, ipſamq; ad eandē turpitudinē inuitātium, cogebaturque hæc etiā oculis & auribus clauſis videre & audire. Accedebat ad cumulū miſeriæ, pijſſimi ſponſi abſentia (vt ipſi videbatur) itæ vt nullā omnino opē aut conſolationē ab eo perciperet. At illa nihil ominus ſine intermiſſiōe & carnē affligebat, & precib⁹ tota incūbebat.

In tētationibus, cum dæmone nō eſſe diſputandum.

Abſcondit ſe ab illa Chriſtus vt virtus virginis illuſtrior appareat.

Digitized by Google

bebat. Atque in hoc, præclarum de ſe omnibus diuinę gratiæ ſenſibili ſuauitate deſtitutis, exemplum præbuit, ne ſolita ſua exercitia propterea remittãt, ſed potius augeant. Dicebat autẽ virgo S. ſibi ipſi; Tune viliſſima, vilis te conſolationibus dignam putas? itane iam oblita es tuorum peccatorum? An non ſatis eſt tibi, ſi poſſis vel æternam euadere damnationem, etiamſi has tenebras & moleſtias ad ſupremum vſque vitæ diem perferte oporteat? An vero Chriſto propter eius conſolationes ſeruire voluiſti; & non eo potius, vt in æternũ illo fruaris? Nihil igitur de ſolitis remittas ſtudijs, quin potius ſemper aliquid addas. His ſanctæ humilitatis telis, ſuperbum illum Goliath proſternebat Chriſti virgo. Durante autem hac tentatione, plus ſolito in Eccleſia hærebat; nam illic quamuis etiam infeſtaretur, non tamen perinde atque in cellula ſua: quam quoties eſſet ingreſſa, miram illic vidit dæmonum multitudinem, & turpiſſimis ſermonibus, & fœdis actibus ad libidinẽ eam prouocantium. Non ceſſabat autem ad Dominũ clamare, donec ceſſante tẽpeſtate, optata rediret tranquillitas. Iã multos dies iſthęc durauerat infeſtatio, & ecce quodam die illuſtrata diuinitus, cœpit hilariter ſe totam ad execrandas illas vexationes perferendas promptam paratamque offerre, quamdiu ipſi viſum eſſet. Tum vero dæmon quidam, improba procacitate ad eam ait; Non prius ab hac infeſtatione ceſſabimus, quam voluntati noſtræ conſenſum præbeas. Cui mox virgo magna ſecuritate reſpondit; Mihi non ſolum has, ſed alias quaſuis moleſtias, pro nomine Saluatoris perpeti iucundum & delectabile eſt; quatenus quidem eius viſum erit Maieſtati. His dictis, totus ille dæmonum cœtus inſtar fumi pudefactus euanuit, & ingens lux cælitus illapſa eſt cubiculo, & in luce Chriſtus vulnerum ſtigmatibus inſignitus apparuit, dicens; Filia mea Catharina, vides quæ & quanta ego tua cauſa perpeſſus ſim; ne igitur dubites aliquid etiã propter me perpeti.

In templo minus infeſtatur.

Chriſtus ei apparet crucifixus.

Deinde alia ſub ſpecie magis propinquans, blandis admo-

admodum verbis, de obtento iam triumpho ei gratulabatur. At illa; Vbi; inquit, fuiſti mi Domine: cum eſſet cor meum tot ſpurcitijs diuexatum? Et ille, In corde, inquit, tuo. Rurſus Virgo; Et qui fieri potuit bone Ieſu, vt tu in illo meo eſſes corde. quod tot obrutum erat impuriſſimis cogitationibus? Reſpondit Dominus; Cogitationes illæ quid in tuo efficiebant animo? gaudiumne an mœrorem? Imo vero, inquit illa, non niſi ſummum dolorem. Hoc igitur, Chriſtus ait, ego mea præſentia efficiebã; qua ſi tu deſtituta fuiſſes. illas ſpurcitias in voluptatem traxiſſes. Vt enim lucis meæ radio illuſtrata, teipſam ſponte ad tolerandas eas infeſtinationes obtuliſti, mox eas abſcedere iuſſi; neque enim pœnis, ſed voluntate pœnas fortiter perferentis ego delector. Tu autem filia mea, quando non tua, ſed mea virtute certaſti viriliter, maiorem à me gratiam conſequeris. His dictis, viſio diſparuit, relicta in animo virginis ſuauitate incredibili, maxime quod eam Chriſtus filiam ſuam vocaſſet. Clariſſima quidem hæc cum principibus tenebrarum fuêre certamina; ſequuntur tamen alia nõ minora, quæ cũ ijs hominib' ſuſcepit, qui ſacrã virginẽ partim quidẽ irridebant, partim etiam priuatim ac publice infamabant; in quibus illa vincens in bono malum, clariſſima nobis dilectionis erga inimicos exempla reliquit. Frater Gabriel Ordinis Minorum, eiuſdemque Ordinis Prouincialis, ſacræ Theologiæ Doctor celeberrimus, ſimul & frater Ioannes Senenſis, ex eorum numero qui D. Auguſtini inſtitutum ſequuntur, Theologiæ Profeſſor, communi conſilio ad virginem venientes, eam propoſitis difficillimis Theologiæ quæſtionibus, in deriſum & pudorem adducere decreuerunt. His ergo propoſitis, ſacra virgo magna cum reuerentia reſpondit, tantaque dicendi vi & gratia, apud illos de mundi contemptu diſſeruit, vt ipſi contra ingenti pudore ſuffuſi, ad Dominum conuerſi fuerint, omnibuſque quæ poſſidebant pauperibus diſtributis, paupertatis & abiectionis ſtudium, iterum tota virtute amplexati ſint.

Voluntas prompta, ad perferendas cruces, Deo gratiſſima.

Virgo irridetur ab alijs.

Sic etiam frater Lazarinus Piſanus, qui doctrina & dicendi artificio præ cæteris inſignis erat, adeo huic virgini infenſus erat, vt non modo priuatim, ſed publicis etiã concionibus illi acerbe detraheret. Quid multis? Huius virginis precibus atque doctrina, relictis omnibus quæ habebat, in nouum hominem mutatus eſt, multorumque animas virtutis ſuæ exemplo & doctrina lucrifecit, ſanctiſſimeque vitam finiuit; quamuis multas fratrum ſuorum irriſiones perpeſſus fuerit, qui eum contumeliæ cauſa, Catharinaton appellabant.

Orationũ eius efficacia.

Veniamus nunc ad certamina, quæ cum Deo ipſo ſacra virgo habuit, quippe quæ vt homines ſalutaris doctrinæ monitis & exemplis vicit, ita Omnipotentem Deum feruentiſſimis precibus ſuperauit. Cum Lapa virginis mater, letali correpta morbo ſubito ſine Confeſſionis ſacramento è vita exceſſiſſet, Catharina cum lachrymis oculos ad cælum leuans, dixit Domino, ſe ab eo loco non prius diſceſſuram, quam matrem ei viuam reſtitueret. Orabat igitur feruentiſſime, multis cum lachrymis, donec defunctam matrem ad vitam reuocauit; quæ etiam in vita diutiſſime poſt hoc mãſit.

Matrem defunctam ad vitam reuocauit.

Non diſſimile admodum de patre eius legitur; qui cũ appropinquante mortis termino, filiæ ſe precibus obnixe commendaret, illa pro patris ſalute Deum deprecans, cum intelligeret eum ſalua diuina iuſtitia, nullo modo ſine purgatorijs pœnis, ad beatorum gaudia peruenire poſſe, obnixius Deum orauit, tandemque peruicit, vt ſine vllis cruciatibus, recta in cælum reciperetur; ita tamen vt pœnas parentis ipſa in ſe reciperet. Vt autem certo conſtaret, eum recta in cęlum migraſſe, eodem temporis puncto, quo anima mortalitatis ergaſtulo ſoluta fuit, virginem ſanctam iliaci dolores inuaſerunt, ijſque ad ſupremum vſque vitę diem ſine intermiſſione laborauit. Verum illa non hos dumtaxat, ſed etiam quoſcumque alios cruciatus & moleſtias, non modo patienter, ſed etiam hilariter ferebat.

Patrem à purgatoriis pœnis liberat.

Magna

Magna quidem duo hæc cum Deo certamina extitere. Adijciam aliud quod partim cũ Deo, partim cũ hominibus ſuſceptum eſt. Fuit Senis ſoror quædã de Pœnitentia S. Dominici, Palmerina nomine; hęc incredibili odio & inuidia ſtimulata, ne nomen ſanctæ virginis audire quidẽ ſuſtinebat, Obtrectabat ei priuatim & publice; nec vllis obtrectationibus & maledictis ſatiari poterat, Cernens id ſacra virgo, humilitate & manſuetudine eius animũ placare nitebatur, ſed fruſtra. Confugiens igitur ad Dominũ, ſingulares ei pro miſera illa preces obtulit. Audiuit quidẽ orationes eius Dominus, ſed prius iudicium exercuit, percuſſitque graui morbo Palmerinam. At illa nihil melior effecta, ſed exacerbata magis, infenſiorem ſe virgini oſtẽdit. Rurſus ergo nouis humilitatis officijs, eam emollire ſtuduit. Seruiebat illi omnibus quibuſcumque poterat modis, blandisque verbis & obſequijs cõſolabatur. Sed ſaxo durior, nihil mouebatur tanta humanitate & beneuolentia; imo vero ex ſuis eam ædibus furibunda expelli iuſſit. At iuſtus iudex tantũ odium cernens, ita eam percuſſit, vt repente viribus omnibus deſtituta, ad inferos properare videretur, Quod vbi cognouit ſancta virgo, mox clauſo cubiculo inſtantiſſime Dominũ rogare cœpit, ne ſui occaſione illa anima periret Oſtẽdit autẽ illi Dominus miſeriã & periculũ infœlicis animæ, dixitq; iuſtitiã ſuam ferre non poſſe, quin tã pertinax odium puniretur. Tũ virgo mẽte & corpore humi proſtrata, dixit ad Dominũ, ſe nullo pacto de eo loco ſurrecturam, donec Palmerinæ miſereretur. Iam tres dies & noctes miſera illa in agone conſtituta, ſupremũ trahebat ſpiritũ: quo tempore Catharina in precibus perſeuerabat, & tandẽ lachrymis inuictum & inſuperabilem expugnauit: ita vt adamãtino illi pectori gratiam ſuam inſpiraret, qua peccati ſui fœditate agnita, indoleret, perceptisque ſacramentis, magna cum cordis contritione è corpore migraret: Cuius animam vidit ſancta virgo, in tanto decore & pulchritudine, quamuis nondum in gloria diuinæ viſionis

Palmerina odium in virginem.

Mira erga eam virginis charitas

Impetrat Palmerina gratiam diuinam.

onis eſſet, vt nullis poſſet verbis exprimi. Quis hanc virginis patientiam, quis flagrãtiſſimum charitatis ardorem non miretur? Sed ad alia charitatis illius opera veniamus.

Seruit leproſæ fœminæ.

Senis fuit mulier quædam inops & ægrota, Theca nomine; quę ingenti paupertatis malo coacta, noſocomium petijt; ſed adeo tenue, vt vix neceſſaria ſuppeditaret. Accedebat ad cumulum miſeriæ lepra, quæ totum corpus occupauerat, prorſus vt ab omnibus relicta, propter contagionis periculum, vrbe eijcienda eſſet. Quod vbi præſenſit virgo, mirabili feruore accenſa ad eam properauit, non modo res neceſſarias, ſed ſuum quoque obſequium, ad vſque obitum eius obtulit. Itaque quotidie mane & veſperi illam viſitabat, Chriſtumque in ea contemplans, accurate & reuerenter ei inſeruiebat. Ex ipſis autem ſacræ virginis beneficijs, mulier illa ſuperbiæ & ingratitudinis peſtem contraxit, cœpitque pro debito exigere, quod ſacra virgo pro ſolo Chriſti amore faciebat, prorſus vt ſi non ſtatim ad vota omnia feciſſet, conuicia in eam & contumelias iactaret. Sed ijs nihil irritata virgo, ſtudebat iracundiam blandis verbis & ſedulis officijs delinire, haud aliter, quam ſi propriam parentem tractaret; ita vt etiam improba mulier admiraretur. Ecce autem vt ex hoſte glorioſius triumpharet, manus ſanctæ virginis lepra inuaſit. Quod illa nihil morata, malebat totũ corpus fœda contagione infici, quã cœptum charitatis officium deſerere. Paulo poſt exceſſit è viuis mulier leproſa, virgine illi in extremis aſtante & eam efficaciſſime confirmante. Eius corpus horridum ſane, ſancta virgo diligentiſſime abluit, induit, & ſuis manibus ſepeliuit. Poſt ſepulturam autem, ita omnis lepra à virginis manibus euanuit, vt etiam elegantiores quam antea viderentur.

Inſeruit alteri, omniũ ope deſtituta.

Sed ad aliud multo mirabilius miſericordiæ opus veniamus. Quædam S. Dominici ſoror (quam Andream vocabant) cancri morbo in pectore laborabat. Tantus autem ex eo vulnere fœtor exhalabat, vt vix

vlla

Digitized by Google

vlla inueniretur fœmina, quæ miſeræ illi opitulari vellet. Audiens hoc virgo Chriſti, intelligenſque eam ſibi derelictam, mox eam adijt, & iucunda facie ſuum ei ſeruitium, donec curaretur, obtulit. Non potuit non hoc miſeræ valde gratum accidere, vtpote quæ ſe omni pene ope deſtitutam cerneret. Seruiuit igitur iuuencula ſeni viduæ, & licet increſceret fœtor abomninabilis, pari tamen alacritate omnia charitatis officia illi impendebat; adeo vt ipſa ægrota obſtupeſceret, ad tantam iuuenculæ charitatem & conſtantiam. Videbat hæc & inuidebat tortuoſus coluber, & ſummam operam, vt impediret, nauauit. Cum autem voluntatem tantæ virginis (vtpote in Chriſto fundatam) mouere non poſſet, quodam die, eadem vulnus detegente, fœtore intolerabili ſtomachum eius prope euertit, ita vt ad vomitum propenderet. At ſancta virgo ſibi irata, ſic corpus ſuum alloquebatur; Itane abominaris tu ſororem tuam, Chriſti ſanguine redemptam, cum poſſis in eundem, vel etiam deteriorem morbum incidere? Viuit Dominus, non feres hoc impunne; ſimulque faciem in pectus ægrotæ inclinans, os & nares horrendo illi vulneri applicuit, donec recalcitrantem ſpiritui carnem ſubdidiſſet, illamque nauſeam extinxiſſet. Videns autem hoc ægrota exclamauit; Ceſſa, ceſſa chariſſima filia, noli teipſam tam immani putore corrumpere. Victus ergo dæmon abſceſſit quidem, ſed alias omnes vias tentauit, vt tandem aliquando tam eximium charitatis officium in virgine impediret. Ad ægram igitur conuerſus, primo tædium erga virginis miniſteria, deinde vero etiam odium excitauit. Immiſit autem in animum eius nefarias ſuſpiciones, vt putaret caſtiſſimam virginem, quoties ipſi non adeſſet, obſcœnis actibus alicubi occupari; eoque ægrotam perduxit, vt in apertam virginis infamiam prorumperet. Is rumor vt primum ad aures reliquarum Sororũ peruenit, adeo omnes concitauit, vt ſcelus innocentiſſimæ virgini exprobrarent. At illa, nihil calumniatricis illius mendacijs permota, reſpondit; Vere dominæ & ſorores

Eius charitati, inuidet diabol⁹

En quantã ſibi ipſi vim affert.

Infamatur S. Virgo.

En modeſtiā virginis. meæ, ego gratia Ieſu Chriſti virgo ſum; idque ſæpius repetens, nihil amplius addebat. Interim nihil de priſtinis officijs intermittens, ſeruiebat miſeræ illi nocte dieque accuratiſſime. Poſtea vero mota nonnihil dolore infamiæ, rem totam cum multis lachrymis, ad Chriſtum ſponſum ſuum retulit; qui ei apparens, dextera manu coronam auream miri decoris, ſiniſtra vero ſpineam obtulit; vt alteram earum in hac vita eligeret. At illa è ſiniſtra Saluatoris ſpineam coronam arripiens, vi multa in caput ſuum impreſſit dicens; Domine, ego in hac vita paſſioni tuæ conformari cupiens, libens pœnas omnes refrigerij loco amplector; atque poſt eam viſionem, aſſiduis capitis doloribus vexata fuit. Tum vero Dominus ad conſtantiā eā adhortans, promiſit ſe maligni dæmonis calumnias, in caput illius retorſurum. plenamque ei de illo victoriam præbiturum. Fuit ea non parua ſanctæ virginis conſolatio. At Lapa mater eius, vbi percepit ſiniſtras illas de virgine ſuſpiciones, quamuis de eius eſſet puritate certiſſima, vehementer tamen aduerſus Andream illā commota, acerbe nimium ad filiam ait; An non ſæpius prohibui, ne illi vetulæ ſeruires. En qualem tibi refundit mercedem? Fiebat hoc quoque Satanæ artificio, vt ſanctum illud miniſterium impediret. At ſancta virgo, flexis coram matre genibus, eam optimis rationibus leniuit; deinde ad ægram ſe conferens, tanta ei alacritate ſeruiuit, vt illa plane iam ſuperata, in ſeipſam deſcenderet, agnitoque facinore ſuo, animo valde cōpungeretur. Interim viſionem admodum admirandam vidit. Cum aliquando eius cubiculum virgo ſancta intraret, vidit repente circa lectum ſuum lucem inæſtimabilis amœnitatis diffundi, adeo vt omnium ſuarum miſeriarum oblita, ſanctæ virginis aſpectu, angelicam quandā præ ſe maieſtatem ferentis, ſatiari non poſſet. Inde cū in animo eius dolor creſceret, quod tam excellentem virginem ſpurco ore contaminaſſet, veniam ab ea petijt. Quam illa non modo conceſſit, ſed inſuper blandiſſime ægram amplexata, culpam omnem in tartareum

Chriſtus ei apparet.

Vincit officijs, teterrimā calumniatricem.

tareum

Digitized by Google

tareum dæmonem tranſtulit. Porro ſicut antea ſce'erate detraxerat ſacræ virgini, ita poſtea mirifice eam etiam multis cum lachrymis prædicauit, & præclarū ſanctitatis eius teſtimonium dixit; prorſus vt ſerpēs inuidus, creſcente inde virginis ſanctiſſimæ fama, omni ſuo conatu fruſtraretur.

Sed iterum redijt ad faciendum periculum, ſi eam ſtomachi euerſione frangere poſſet. Nam cum virgo abominabile illud vulnus aperuiſſet, vt ablueret, intolerabilis fœtor, dæmone id efficiente, immodicam eius ſtomacho nauſeam attulit. Sed illa in ſuum corpus, ſancta quadam iracunda incitata, Viuit, inquit, altiſſimus, quia hoc ipſum, quod vſque adeo perhorreſcis, intra tua viſcera condetur; ſtatimque illius horrendi vulneris ablutionem, ſeorſum abſcedens, totam ebibit, nauſeæque tentationem ita ſopiuit, vt ipſa poſtea patri Raimundo fateretur, nunquam ſe tam ſuauem cibum, aut potum, in omni vita hauſiſſe. Apparuit autem ei Chriſtus nocte ſequenti, eamque ad ſacratiſſimum lateris ſui vulnus admouens, ineffabili potu admirabiliter refecit; vnde tanta gratiæ abundantia, in eius mente diffuſa eſt, vt etiam in corpus redundarit, nec deinceps vnquam more ſolito cibum acceperit: quod certiſſimo fuit argumento, eā viſionem minime dubiā fuiſſe. Tanto autē ſacræ communionis ardebat deſiderio, vt niſi ea frueretur, corpus prope deficeret, duraq; pateretur. Ex ipſa autē Euchariſtia, tanta cæleſtium conſolationum copia, in eius mentem dimanabat, vt alimentum omne ſtomachus reijceret, & ſi quid per vim ingeſtum eſſet, rurſus violenter per os reijceret. Sed pergamus, reliqua eius charitatis officia plane admiranda pertexere.

Iterum dæmon eam ab officio charitatis, auertere nititur.

Vide exemplū eximiæ perfectionis.

Iterum ei Chriſtus apparet.

Mirabile ſacræ communionis deſideriū, & effectus mirabilior.

Prima ei & præcipua ſemper in vita cura fuit, pauperes omnes, beneficijs quamplurimis demereri. Orabat quandoque Senis in templo Dominicanorum, cū quidā mendicus, ad eā accedens, infimis precibus opē petijt. Illa cum nihil quod largiretur, ad manus haberet, rogauit vt tantiſper expectaret, donec domum

Benignitas eius in pauperes.

Digitized by Google

reuerſa afferret, quo eius inopię benigne conſulere poſſet. At illo dicente, ſe moras tamdiu nectere non poſſe, ſancta virgo eius non ferens affl ctionem, dum anxie cogitaret, quidnam illi dare poſſet, argenteam crucem, quam tunc forte in ſinu fouebat, prompſit, eamque miſero illi tribuit. Qua accepta, lętus abſceſſit. Proxima vero nocte Chriſtus virgini oranti apparens, eam crucem multis gemmis egregie ornatam protulit, eamque in extremo iudicij die ſe in angelorũ & hominum conſpectu oſtenſurum promiſit.

Mire eius charitatẽ probat Chriſtus, ſub pauperis ſpecie.

Alio tempore, ſacræ virgini ex eodem templo domum redire volenti, Chriſtus in ſpecie pauperis & peregrini occurens, veſtem ab ea petiuit. Illa feſtinanter ad ſacellum rediens, tunicam nõ manicatam caute ſibi detraxit, pauperique (neſciens eſſe Chriſtum) tribuit. At ille etiam lineũ veſtimentum petijt. Tum illa eum ſe ſequi ad ædes iubens , & ſubuculã & ſubligaculum ei dedit. Verum ille, qui virginis animum probare volebat, plura mendicare non deſtitit, aſſerens ſe tunica quod manicis careret, commode vti non poſſe. Illa perluſtrãs domum, ſuſpenſam à pertica nouam ancillæ tunicam arripuit, ablataſque ab ea manicas, pauperi dedit. Rurſus ille, etiam ſocium ſe in domo hoſpitali habere dixit, qui extrema conſtrictus inopia, eiuſmodi charitatis officio valde indigeret. Tum vero ſancta virgo, nihil ſibi prorſus ſupereſſe cernens, reſpondit pauperi. Reuera chariſſime, libenter ſi qua ratione poſſem, ſocij tui inopiæ conſulerem, ſed vnde ſuccurram, reliquum eſt nihil. Ille vero ſubridens, Video. inquit, promptum tuum benigne faciendi ſtudiũ, ſed iam benè ſuauiterque vale. His dictis, ex oculis eius euanuit. Nocte vero ſequenti. Dominus ei oranti, manifeſte ſe in illius pauperis effigie viſendũ præbuit, in manu ferens tunicam quam ipſi virgo dederat, margaritis iam & coruſcantibus gemmis conſpicuã; aitque ſe illi daturum veſtem, quæ ab ea omne noxiũ vtriuſque hominis arceret frigus. Quod certe etiã reipſa pręſtitit, adeo vt exinde ijſdẽ ſemper, tã hyeme quã

æſtate

æſtate contenta veſtibus, nullam aëris iniuriam vnquam ſenſerit.

Magnæ ſane hoc miſericordię opus extitit, ſed longe tamen maius ac mirabilius, eſt, quod modo ſubijciemus, quodque ſingularem huius virtutis laudem continet, eamque nobis omnibus mirifice commendat. Alexia vidua, adeo feruenter amabat ſacram virginem, vt eius conuictu ægrè carere poſſet. Accidit autẽ anno quodam, vt magna eſſet tritici apud Senenſes inopia, prorſus vt non niſi vile & male olens venderetur; cuius partem Alexia, ne omnino pane careret, emere coacta fuit. Antequam autem illud abſumeretur, nouum idque purum in foro proſtabat. Itaque cum Alexia id quod reliquum erat corrupti tritici abiicere, & nouum emere cogitaret, prius virgini mẽtem ſuam aperuit. Illa vero reſpondit; Itane tu abiicere vis, quod Dominus voluit eſſe hominum alimentum? Quod ſi tibi non libet illo veſci, da pauperibus, quibus aliud quod edant eſt nihil. Alexia rurſus dicente, non poſſe ſe tranquilla conſcientia tam putentem pauperibus offerre panem, virgo ſancta ait; Para aquam, & corruptã illam farinam ad me afferto, ego ipſa panes inde in vſus pauperum cõficiam. Alexia fecit vt iuſſa erat; & ſancta virgo ex modica farina, mira celeritate tot confecit panes, vt multis hebdomadibus, præter omnium expectationem ſufficerent; nec in his vllis ſentiebatur putor; immo qui illis veſcebantur, dicebant ſe nunquam tam grati ſaporis panes deguſtaſſe. Poſtea autem ſancta virgo, patri Raimundo rem admiratione digniſſimam ſecreto retulit, & quæ apud eos ſolum fidem habere poterit, qui beatiſſimæ virginis matris miſerationes ſunt experti. Dixit igitur illi, ſe cum magno charitatis & miſericordiæ affectu, ad illam acceſſiſſe farinam, mox vero beatiſſimam Mariam virginẽ, ſanctis Angelis ſociatam ſibi apparuiſſe, ſuiſque ſacratiſſimis manibus, ſecum panes compoſuiſſe, atque inde ſic auctos fuiſſe.

Inſigne miraculum in panum coctione.

Cæterum hæc miſericordiæ opera, ad corporis præ-

cipue obſequium ſpectant. Ad maiora veniamus, quæ ad animæ ſalutem pertinent; quæ tanto ſunt præſtantiora, quanto anima, mortali corporis natura, præſtantior eſt. Principio igitur cum hæc ſancta virgo, in puellari adhuc ætate conſtituta, incredibili ſalutis animarũ deſiderio flagraret, illos peculiariter amabat ſanctos, qui lucrandis animabus operam nauaſſent, intellexitq; diuinitus beatiſſimum Patrem Dominicum, zelo fidei & ſalutis animarum incenſum, Ordinem Fratrum Prædicatorum inſtituiſſe. Quæ res in eius animo, tantã erga illum Ordinem reuerentiã excitauit, vt ſi quos vidiſſet fratres S. Dominici ſuas ædes tranſeuntes, illorum obſeruaret veſtigia, eaque illis abſcedentibus, humiliter ac deuote exoſcularetur. Porro creuit in eius pectore ingens deſiderium illius inſtituti complectendi, vt poſſet cum fratribus ſaluti animarum incumbere; ſed ſexu id non permittente, cogitabat, ſanctam Euphroſynam hac in parte imitari, & inſtar illius fingere ſe maſculum, atque procul in regionibus ignotis, fratribus ſe Dominicanis adiungere. Hoc autem fraternæ ſalutis deſiderium, in matura iam ætate auxit; animarum ſanctarum pulchritudo mirabiliter ei oſtenſa. Orante enim ſancta virgine, vt dignaretur ſibi Dominus hanc præſtare gratiam, vt poſſet videre elegantiã animarũ omnium cũ ipſa verſantium, & ad ipſam venientium, vt tanto magis ad curandam earum ſalutẽ accenderetur, Dominus eam exaudiuit; atque ex eo tempore, quoties aliqui ad eam veniſſent, magis ad eorum animas, quam ad corpora intenta erat: ita vt ſæpe non aduerteret corpora: nec quiſquam fere ad eã poſtea acceſſiſſet, cuius animæ ſtatum non peruideret: dicebatque patri Raimundo: O pater mi, ſi vidiſſes animæ pulchritudinem, non dubito quin pro illius ſalute, libens centies mortem oppeteres.

Virgo Catharina flagrat incredibili deſiderio ſalutis animarum.

Animæ pulchritudo quanta ſit.

Addam his aliud longe mirabilius, eius dono conceſſum, qui in cunctis operibus ſuis eſt mirabilis. In maturiori ætate, ex multa gratiarum affluentia, ita cor virginis diuino amore exriuit inflammatum, vt lecto

affixa

afflicta grauiter decumberet. Is languor cum ab amore proficiſceretur, eã acriter ſtimulabat, vt ardẽtiſſimis à Domino precibus peteret, quo eã ex hac vita tollere dignaretur. Sed cũ ſentiret Domini voluntatẽ his precibus aduerſari, rogauit, vt quamdiu in corpore eã permanere vellet, dolorũ quos ipſe in hac vita pertuliſſet, participem eã faceret. Id vero præſtitit ei Deus: eamq; vt chariſſimos filios ſolet, egregie afflixit. Porro cũ incremento afflictionũ, multis modis Chriſti etiã amor auctus eſt: cuius tanta demũ vis fuit, vt cor virginis à ſummo vſq; deorſũ crepuerit, ruptiſq; vitalibus venis, ſola vi diuini amoris, ſpiritũ reddiderit. Huius autẽ rei complures fuere teſtes, qui ibidẽ affuere: idemq; ipſa virgo teſtata eſt: animã videlicet à corpore disiunctam fuiſſe, vidiſſeq; ſecreta Dei, quæ nullis poſſint verbis enarrari: vidiſſe gloriam Sanctorum, & pœnas peccatorum, tam apud inferos, quam in locis Purgatorijs, prorſus inexplicabiles; quarum minima tanta ſit, vt ſi ea hominibus cognita foret, millies potius mortem oppetituri eſſent, quã illã vel vno die ſuſtinere. Durauit autẽ hæc animæ à corpore ſeparatio, ad horas quatuor: cũ tandem non abſque ſummo dolore, vitæ reddita, tribus diebus & noctibus fleuit continenter. Et ne quis vana nos putet referre, nouerit eo tempore quo ſancta virgo animã efflauit, quatuor ei adfuiſſe Fratres Dominicanos: ex quibus vnus Ioannes nomine, tantos ex eius morte dolores hauſit, vt in fletus & eiulatus prorumpens, rupta arteria, multum ſanguinis vomeret; prorſus vt eius vita in deſperationem ex eo veniret. Tum frater Thomas, qui virgini à confeſſionibus, fuerat, cũ ingenti fide fratrẽ Ioannem monuit, vt ſacras virginis manus, horrendo ſuo vulneri admoueret, & ſanitatem minime dubiam reciperet. Paruit ille, & ſanitatem repente adeptus eſt. Hoc igitur diuino lumine ſancta virgo irradiata, tanto ardore animarũ ſalutem ſitiẽbat, vt inſtar Apoſtoli Pauli, anathema pro fratribus fieri optaret. Sic enim quidam, eam in ecſtaſi poſitam, ad Dominũ orantẽ audierunt; Mi Domine, quo-

Diuinus Amor in virgine, incredibilis pene.

Videt gloriam & pœnas æternas, ſacra virgo.

Oratio eius ad Dominũ pro ſalute peccatorũ.

quonam modo ferre potero, vt qui ad imaginem tuam formati ſunt, in æternum pereant? An non in maiorem gloriæ tuæ cumulum cederet, vt ſalua charitate, ego ſola perirem, corporiſque mei obiectu, aditum ad inferos obſtruerem, omniaque gehennæ tormenta perferrem, quam vt tot animarum millia, à beatitudinis tuæ conſortio excluderentur? Huic autem petitioni Dominus reſpondit, nullo modo fieri poſſe, vt charitati locus apud inferos eſſet. Tantam enim charitatis vim atque potentiam eſſe, vt magis ipſa gehennę flammas extingueret, quam ab eius ipſa lædi poſſet.

Fruct⁹ animarũ ſane admirabilis.

Quantus autem animarum fructus inde fuerit conſecutus, eius vitæ ſcriptor Raimundus exponit his verbis; Quis narrare ſufficit, quot ſceleratos homines ab ipſis inferorũ faucibus extraxerit! quot obſtinatos ad ſui cognitionẽ adduxerit? quot mundo huic deditos ad eius contemptum induxerit; quot varis diuexatos tentationibus, è Satanæ laqueis liberauerit? quot cælitus vocatos, per virtutis iter deduxerit? Vidi ego nonnunquam vel mille, & eo amplius vtriuſque ſexus homines, ad eam videndam & audiendam confluere, ſoloque eius aſpectu, ita ob ſua maleficia animo compunctos, vt lugentes properarent ad confeſſarios (de quorum numero ipſe eram) qui cum ingenti contritione peccata ſua confeſſi ſunt. Quam ob cauſam Gregorius, eius nominis vndecimus Romanus Pontifex, mihi & duobus ſocijs eam, qua epiſcopi pollent, abſoluendi poteſtatem dedit. Et certe multi venerunt ad nos immanibus implicati facinoribus, qui nunquam rite Pœnitentiæ ſacramento vſi fuerant. Itaque non raro ad veſpertinas vſque preces ieiuni permanſimus; nec tamen omnes audire potuimus confiteri volentes; ſed virgo ſancta ſine intermiſſione orabat, & ita victrix, capta præda, exultabat in Domino.

Petit Aſſidue à Domino, augmentũ fidei

Poſt hæc, incredibili deſiderio, ad perfectum fidei gradum perueniendi flagrare cœpit, adeo vt dies noctesque cum Apoſtolis Dominum oraret, vt fidem illi adaugeret, eamque ita perficeret, vt nulla aduerſantiũ

hoſt-

hoſtium vi concuti vel proſterni poſſet, Cumque quoties oranti illi, toties etiam reſponderet Dominus, Deſponſabo te mihi in fide; tandem pridie illius diei, quo ſolenne ieiunium quadrageſimæ inchoatur, quo tempore ſeculi homines ventri & gulæ ſe totos addicunt, atque omnes intemperantiæ habenas laxant) illa clauſo cubiculo, ardentiſſime eam, quam diximus, fidei perfectionem à Domino poſtulabat, Et quia veriſſime à Propheta dictum eſt, *Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui*; tandem oranti illi, & promiſſa à Domino fidei ſponſalia ſuppliciter poſtulanti, ecce fidelis in promiſſis ſuis Chriſtus Dominus, ſanctiſſima matre & beatis Apoſtolis Ioanne & Paulo, cum Patre Dominico ſtipatus ad virginem venit, eamque ineffabili quadam ratione ſibi deſponſauit, quæ nulla humana facundia pro dignitate explicari poteſt. Poſthæc Chriſtus Dominus tam familiariter cœpit cum ea verſari, tamque frequenter illi apparere, vt prope fidem vincere videatur; præcipue illorũ, qui nunquam quam ſuauis & benignus ſit Dominus deguſtarunt. Manebat cum ea ſolito diutius, & amiciſſime ſermones miſcebat; idque adeo, vt non raro huc atque illuc in cellula ambulans, pariter cum ea Pſalmos diceret. Hæc fortaſſis quibuſdam incredibilia videbuntur, ſed meminerint quam familiariter idẽ ipſe Dominus olim in terris triginta & amplius annos, etiam cum impijs & peccatoribus vixerit; meminerint quæ ex eius perſona dicantur in Prouerbijs Salomonis; *Deliciæ meæ, eſſe cum filijs hominum*, quanquã negari non poteſt, magnam hanc fuiſſe virginis dignitatẽ & plane admirabilem bonitatis diuinę gratiam. Sed ſequitur alia huic conſentanea, & minime inferior.

Pſalmo. 36. Chriſtus eam ſibi deſpondet in fide.

Prouerbiorum. 8.

Die quadam vehementiſſimi amoris vulnere virgo ſauciata, inſtanter à Domino petebat, vt à ſe cor ſuũ & propriam voluntatem radicitus euelleret, quo omnibus in rebus ſine vlla tergiuerſatione ſe illi obſequẽtem, atque morigeram præberet. Videbatur autem illi ſic oranti in viſione venire Chriſtus, & latus ſiniſtrum aperi-

Petit à Domino perfectã obedientiam.

Digitized by Google

aperire, ablatoque corde recedere. Et reuera non poterat illa aliud ſentire, quam ſe corde deſtitutam. Cum id autem ſuo diceret confeſſario, ille non ſine riſu eam audire poterat. Durauit hoc aliquot dies, & ecce illa quodam die à ſacello eccleſiæ exire volente, cum multa luce Chriſtus ei apparuit in manu ferens cor quoddam rubicundum & illuſtre, propiusque accedens, illud in ſiniſtrum virginis latus impoſuit, dicens; Ecce filia mea habes pro corde tuo cor meum, clauſoq; latere receſſit. Sed ne putaretur hoc inane phantaſma, illo in loco cicatrix permanſit: quæ à ſocijs eius frequẽter viſa eſt. Quid autẽ ex hac adeo ſtupenda cordis mutatione fuerit conſecutum, facile quiſque coniicere poterit. Nõ enim rerum omnium conditor, hac mirarabili ratione, tamdiu apud ſe cor illius retinere voluit, niſi vt illud ardentiſſimo amore, & gratiarum omniũ affluentia repleret. Cuius rei eadem ſancta virgo certiſſima teſtis eſt: quæ incredibilem charitatis ardorem in corde ſuo ſentiebat: prorſus vt diceret, tantam in anima ſua puritatis & humilitatis renouationem exiſtere, vt ad ætatem quatuor vel quinque annorum ſecedijſſe putaret.

Chriſtus ei, corde ablato proprio, ſuũ inſerit.

Quamuis autem hæc quæ diximus ſumma admiratione digna ſint, mirabilius tamen eſt quod ſequitur. Cũ Piſis in eccleſia Chriſtinæ virgini ſacta, pater Raimundus virgini ſacram communionem prębuiſſet, eaque ſumpta, illa more ſuo oppreſſis ſenſibus concidiſſet, ſubito corpuſculũ eius, quod iacebat proſtratum, ſe pauliſper in genua erexit, brachijſque extenſis & facie rutilante diu ita permanſit: ſed adeo rigidum, vt nihil à mortis ſimulacro diſtare videretur: tandem quaſi lethali confectum vulnere repẽte decidit, & paulo poſt in priſtinum ſtatum reſtitutum eſt. Deinde virgo ſecreto patri Raimundo indicauit, ſe ſub illo raptu quinq; vulnerum ſtigmatib⁹ Chriſti inſignitam fuiſſe prorſus vt tantos illis in locis corporis ſui dolores ſentiret, vt non niſi magno Dei miraculo in vita permanere poſſet. His dictis, ſancta virgo domũ delata, ad

Chriſtus ei vulnera ſua imprimit.

Digitized by Google

extremum ſpiritum deduci videbatur. Raimundus igitur & ſocij eius, eandem vt mortuam lamentantes, amariſſimis lachrymis, ſe pijſſima matre atque magiſtra orbatos deplorabant. Paulo autem poſt ad ſe reuerſa eſt, ſed adeo tenuem vitæ ſpem oſtendit, vt ea ipſa acerbiores etiam lachrymas commoueret. Cumque omnes magna vi precum, diuinæ miſericordiæ viſcera pulſarent, victus tandem miſericordiæ parens, non ſolum acerbiſſimos, quos ſacra virgo patiebatur dolores ſuſtulit, ſed eos contra in iucundiſſimā lætitiam commutauit. Nemo autem moleſte ferat quod huic ſanctiſſimæ virgini ſacra Domini ſtigmata concedamus, cum hoc ipſum Pius Papa II. in hymno teſtetur his verbis. *Quo nequit dici ſanctius per orbē, vulnerū formam miſerata Chriſti, exprimis ipſa.*

Sunt hæc admirāda præter viſitatum ordinem curſumque diuinæ gratiæ priuilegia: quæ n. ſi in eo diplomate, quo ſancta virgo in Diuos relata eſt continerentur, referre forſitan dubitarem. Sed audite maiora. Ab initio Quadrageſimæ, ad feſtum vſque Pentecoſtes ſolo ſacratiſſimæ Euchariſtiæ cibo victitauit. Quod ſi hoc mirum videtur, addam aliud longe mirabilius, nempe quod octo annorum ſpatio, ſimili modo ſine vllo terreno cibo permāſerit; niſi quod propter vitādam multorum offenſionē, ſuccū herbarū coctarum deglutiret quem tamen protinus vomitu, non ſine graui dolore eijciebat: ſtomacho nullam concoquendi vim retinēte. Cūque ab alijs interrogata, cur non inſtar aliorū cibo veſceretur, mirabili humilitate eximiā Dei gratiā quaſi vltionem peccatorū ſuorū interpretari ſolebat, ita reſpondens, Deus propter peccata mea raro quodā morbo me percuſſit, ita vt quamuis libentiſſime vellem, nullo tamen modo cibos admittere poſſum, Quæſo illum pro me exorate, vt det veniam peccatis meis: quæ ſunt cauſa malorū omniū quæ patior. Ecce vnde ſuppetebat non vulgaris ſeſe efferendi materia, inde ſancta virgo de ſe vilius ſentiendi occaſionem cœpit.

Mirabilis abſtinētia.

Inſignis eius humilitas.

Fuit

Fuit ſane tota eius vita perpetua quædam oratio; prorſus vt præ amoris & gaudij magnitudine, omnem non modo ſentiendi vim interdum amiſerit, ſed nonnunquam etiam vi ſpiritus, ſacrum eius corpus à terra eleuatum, in aëre pendulam manſerit. Quæ res non vulgari aliquo teſtimonio, ſed ipſius diplomatis, qua virgo in Diuos relata eſt, conſtat; ſic enim in eo legimus. Rapiebatur ſæpe ſancta virgo à ſpiritu, & in aëra ſuſpenſa, diuinis contemplationibus paſcebatur; adeo extra ſe acta, vt expuncta, percuſſaque nihil omnino ſentiret, idque freque ntiſſime illi contingebat, cũ diuini reficeretur Euchariſtia. Quan ta vero luce, quo ſpiritus gaudio, quo charitatis ardore, ſanctæ virginis mens compleretur, cum ſacram ſumeret Euchariſtiã, cæleſtique ſponſo per huius ſacramenti virtutem coniungeretur, illud argumento eſt, quod ſtatim ab eà ſumpta, ecſtaſim mentis duabus & interdum tribus patiebatur. Quia vero animales homines, quæ ſunt ſpiritus Dei non aſſequuntur, varijs modis (dum ſic raperetur) eam affligebant. Inter alios homo quidam ſceleratus, impreſſis in virginem calcibus, dum ecſtaſim pateretur, atrociter in eam deſæuiebat; qui tamen hoc non impune tulit; Paucis enim poſt diebus, miſerrimus homo laqueo ſibi vitam eripuit.

Ecſtaſes eius, poſt ſũptam Sacrã Commuionem.

1. Cor. 2.

Ex hac autem virginis charitate, tanta vitæ puritas & innocentia in ea orta eſt, vt Stephanus Carthuſiæ Ticinenſis Prior, qui virginis amanuenſis extitit, & longo tempore cum ea verſatus fuit, poſt alia clariſſima eius præconia, iureiurando confirmet, ſe nullum otioſum verbum, tam longo temporis ſpatio ab ea prolatum audiuiſſe. Sed quoniam ſine aliquo l euil apſu, hæc tam periculoſæ vitæ ſpatia (quæ loca tentatio eſſe dicitur) tranſigi non poſſunt, quibus gemitibus ac lamẽtis, quo doloris aculeo virgo ſauciata fuerit, ſi quid tale ei obtigiſſet, hoc exemplo intelligi poterit.

Puritas & Innocentia S. Virginis.

Quodam die feſto Conuerſionis S. Pauli, tam ſublimiter ſpiritus eius in Deum raptus fuit, vt tres dies integros & noctes immota manſerit; nulliſque corpo-

tis ſen-

Digitized by Google

his ſenſibus vſa fuerit. Tandem reddita ſibi dormitare viſa eſt: adeo ægre ſpiritus ab illa cæleſti viſione ad hãc vitam redibat Interea venerunt ad illam duo patres Dominicani, ſciſcitantes num vellet ſe comitem præbere, ad inuiſendum inſignem quendam virum in eremo degentem. Illa reſpondit quaſi dormitans, ſe velle. Sed ſimulatque id protulit, tanta ei iniecta religio eſt, tamque acerbus conſcientiæ dolor (quod non ex animo, ſed quaſi per iocum locuta eſſet) vt pr ę dolore animi, tres dies atque noctes, ſine intermiſſione tenuiſſimam illam culpam luxerit, in quam Deus eam ruere permiſit, ne reuelationis illius magnitudine extolleretur. Nam reuera ſub hac triduana ecſtaſi ea viderat, quæ nullis poſſent verbis explicari.

Nota admirandum dolorem de peccato leuiſſimo.

Ex eodem autem charitatis fonte, & familiari cum Deo amicitia, diuinorũ ſecretorũ communionẽ oriri Saluator in Euangelio docet, cum ait: *Iam non dicã vos ſeruos, quia ſeruus neſcit quid faciat Dominus eius. Vos autem dixi amicos, quia omnia quacumque audiui à Patre meo, nota feci vobis.* Hanc autem gratiam, tanta plenitudine huic virgini puritatis amator Dominus contulit, vt cogitationum arcana & ſecreta diuina, & futura multa (quæ tum ad priuatas perſonas, tum ad totam Eccleſiam pertinebant) cum ea velut amicus cum amico, quo familiariter vtitur, communicare ſoleret. Cuius cum multa afferri exempla poſſent, vnum ſolummodo proferam, quod in Pij Papæ II. diplomate continetur his verbis; Pro pace Florentinorum, qui cum Eccleſia diſſidebant, & interdicto ſuppoſiti erant Eccleſiaſtico, Apennium & Alpes tranſire, atque ad Auinionem vſque ad Gregorium Vndecimum Pont. Max. anteceſſorem noſtrum, proficiſci non dubitauit. Cui votum ſuum de petenda vrbe Roma in occulto factum, ſibi ſoli ac Deo notum, ſeſe diuinitus cognouiſſe monſtrauit. Fuit enim in ea ſpiritus prophetiæ; multa prædixit ante quam fierent, & occultiſſima reuelauit. Quid vero illud, quod ab hoc cæleſti præceptore erudita, non modo futura prædixit,

Ioan. 15.

Claruit prophetia ſpiritu.

& occulta cordium patefecit, ſed mirabili etiam ſapientia donata fuit; qua & libros & epiſtolas mirabili doctrina refertas compoſuit; quodque omnem ſuperat admirationem, mulier omnis generis diſciplinarũ ignara, ſæpe duobus, ſæpe tribus, interdum etiam quatuor ſcriptoribus, epiſtolas ſine vlla cunctatione dictabat.

In dictandis Epiſtolis exercitatiſſima.

Sed quoniam inter ſingularia Sanctorũ priuilegia, vis & efficacia orationum, principẽ ſibi locum vendicat, de hac (cæteris omiſſis ne longiores ſimus) breuiter nonnihil diſſeramus. Anno ſalutis plus minus, 1374. cum peſtis inguinaria Senas vaſtaret, accidit vt virum venerabilem Matthæum nomine, qui domui S. Mariæ de miſericordiæ præerat, ea corriperet. Id vt primum ad ſanctam virginem perlatum eſt, feſtina ad illum acceſſit & prius quam ad eum appropinquaret, eminus clamare cepit; Surge domine Matthæe, ſurge, non eſt iam tempus in lecto molliter cubandi. Vix illa verba compleuerat, & momento temporis: peſtis & apoſtema, dolorq; omnis ita euanuere, vt ijs nũquam Matthęus laboraſſe videretur; lætusque & alacer è lecto conſurgens, paulo poſt cum patre Raimundo non ægrotorum, ſed fortium hominum ſolidos cibos ederet. Cuius præclari miraculi permulti teſtes fuere.

Orationũ eius efficacia.

Per id tempus, quo peſtis ea Senis graſſabatur, pater Raimundus, cum fidiſſimam, quibuſcumque adeſſe poterat, nauaret operam, accidit vt & ipſe contagione peſtifera inficeretur. Tum vero vt potuit, cum ſocio ad ædes ſacrę virginis ſe contulit. Illa vero manus ſuas Raimundi capiti admouens, flexis genibus pro ſalute eius orabat Dominũ. Inter orandũ aũt, vt ſæpe alias, in mentis exceſſum rapta fuit. Cumq; ad dimidiam fere horam ita permanſiſſet, Raimundus ſenſim ſanitatem recepit; prorſus, vt antequam illa ſibi reſtitueretur, plane curatũ ſe ſentiret, ciboque ſumpto, incolumis ad priſtinos labores rediret. Frater Bartholomeus, patris Raimũdi ſocius, eadem peſte & acrius & diutius oppreſſus, ſanctæ virginis precibus itidẽ reſtitutus eſt.

Pater Raimundus peſte infect' à virgine curatur, vna cũ ſocio.

Sunt

Sunt huius generis pene infinita, à virgine patrata mira-cula, quæ ſi ex ordine referre vellemus, vix iuſto cun-cta volumine comprehendi poſſent. Vnum adhuc ex omnibus ſubiiciemus, ex quo clariſſime virginis ſan-ctitas dignoſci poterit.

Duo flagitioſi in ſceleribus obdurati, à virgine mirabiliter conuertuntur.

Senis duo flagitioſi latrones capti, propter facinorũ immanitatem, atrociſſimis ſunt ſupplicijs addicti. Iamque ducebantur ad mortem, & curribus impoſiti, ignitis fuſcinulis diſcerpebantur. Nemo autem eos adducere poterat, vt ſaluti ſuæ, confeſſionis ſacramento conſulerent; quin potius, (quod dictu quoque horribile eſt) voces in Deum blaſphemas palam iactabant. Eo autem tempore erat ſancta virgo apud Alexiam ſociam & diſcipulam ſuam; cuius ædes miſerrimi illi prætenibant. Vbi id ſenſit Alexia, celeriter indicat ſanctæ virgini. Illa ſe totam confert ad deprecandam clementiam Saluatoris pro ſalute deſperatorum: cumq; vidiſſet per feneſtram ingentem turbam dæmonũ, qui obſtinatos illos miſere exagitabant, impetrat à Domino, vt poſſit ſpiritu ſe illis adiungere, & cum eis ad portam vſque proficiſci. Vt autem eam viderunt dæmones, palam clamitabant; Si non ceſſaueris, dæmoniacam te efficiemus. Illa ſpretis procacium minis, in precibus perſtabat. Vbi ad portam vrbis ventum eſt, ecce clementiſſimus Saluator apparet obſtinatis illis, totus vulneribus confectus, & ſanguine madidus, inuitat ad pœnitentiam, promittit veniam. Illi mox mutati, inſtanter petunt ſacerdotem, peccata ſua confitentur, facta confeſſione, blaſphemiæ mutantur in laudes Dei, dignos ſe etiam maioribus tormentis fatentur. Stupent omnes repentinam illam confeſſionẽ, carnifices quoque miteſcunt. nec audent noua inferre ſupplicia, dum vident tantam eorum pietatem ac religionem. Denique illi ad mortem haud ſecus atque ad epulas feſtinant, ſpe bona freti, ſe per ſupplicia momentanea, citius ad gaudia venturos ſempiterna. Quod multo etiam magis mirandum eſt, quam ſi mortuorum extincta corpora ad vitam eſſent reuocata.

Digitized by Google

Plura eximiæ ſanctitatis eius opera referre negligimus, ne pium lectorem nimia prolixitate tædio afficiamus.

Migrat è vita an. ætatis 33.

Cum annum ætatis plus minus xxxiij. attigiſſet, incredibili Chriſti deſiderio inflammata, aſſiduis precibus à Domino poſtulauit, vt huius mortalitatis ergaſtulo ſolueretur, quo deſiderato diu eius aſpectu frui poſſet. Non ceſſabat multiplicatis precibus Dominum exorare, vtpote quæ rerum terrenarum nimium pertæſa, diſſolui cupiebat, & eſſe cum Chriſto; cum ecce corporis infirmitate, qua detinebatur, indies magis magiſque creſcente, terminum adeſſe vidit, quem toto vitæ tempore deſiderauerat. Ibi vero tanquam grauiſſimorum peccatorum rea, ab omnibus humiliter veniam petijt, omnibuſque Eccleſiæ ſacramentis ſe communiuit, & plenariam peccatorum omnium remiſſionem, auctoritate Gregorij. XI. & Vrbani VI. Romanorum Pontificum ſibi impertiri curauit. Tum vero mortis angoribus repente correpta, cũ teterrimis dæmonibus ſingulare certamen ingreſſa eſt. Quod ſane tam ex dictis quam factis eius facile animaduerti potuit. Dæmones enim cum inſtarent vrgerentque, vt eam vel meritorum excellentia in ſuperbiæ crimen extollerent, nonunquam tacebat, nonnũquam vero reſpondebat; interdum leniter ſubridens, obiecta crimina contemnebat. Semel autem quaſi attonitis auribus arrecta, cum parumper conticuiſſet, læto vultu reſpondit in hæc verba; Vanam gloriã nunquam, ſed veram vtique gloriam & laudem præpotentis Dei. His dictis cum aliquamdiu viribus iam deſtituta ſilentium tenuiſſet, tandem exclamauit; Domine in manus tuas commendo ſpiritum meum; ſimulque animam, tot tantiſque virtutibus exornatam, in manus Creatoris efflauit.

Vide humilitatẽ S. Virginis.

In agone à dæmonibus acriter impugnatur.

Funus fuit multis ciuium omnium lachrymis curatum, & in Dominicanorum eccleſiam clam deportatum; vbi mox inſignia valde & præclara diuinitus edita ſunt miracula; adeo vt ea propter toto triduo inhuma-

humatum permanſerit. Poſtquam vero honorifice ſepulturæ traditum fuit, eadem ipſa non modo non extincta, ſed etiam præclarius aucta ſunt; prorſus vt eximiam virginis ſanctitatem, omnibus eo confluentibus notiſſimam facerent.

MARTYRIVM SS. MARIANI LECTORIS ET Iacobi Diaconi, Ex eo quod reperitur fideliſſime conſcriptum, à quodam teſte oculato, quē Epiſcopum fuiſſe C. Baron. cenſet. Coronati autem ſunt anno Incarnati verbi. 262. Dionyſij Roma. Pont, 2. Valerian. & Galliæ. Impp. 8, *C. Baron. Tō. 2. Annal.*

CVm pari ſocioque comitatu viam Numidiam verſus ingreſſi eſſemus, & ad locum qui appellatur Muguas, cui Cirthenſis Coloniæ ſuburbana eſt vicinitas, veniſſemus, vbi diaboli rabies ad tentandam iuſtorū fidem acriter ſæuiebat, Marianus & Iacobus beatiſſimi martyres, ad ipſum coronæ locum intrepide veſtigia direxerunt. Cruenti & cæcati Præſidis furor, per militares manus omnes Chriſto dilectos requirebat, & incredibili quadā crudelitatis inſania mulctatos, iam ante exilio retrahebat, eorumque vt ſe ſanguine inebriaret, auidis faucibus anhelabat. *30. Aprilis. Colonia Cirthenſis.*

In his Agapius & Secundinus antiſtites ambo, firmiſſimo inter ſe ac indiuiduo ſocietatis vinculo coniuncti, alter etiam carnalis continentiæ ſanctitate eximius, à certamine ad certamen aliud euocati ſunt; vt qui captiuos à ſeculi pompis, in obtinendo Chriſti nomine ſubegiſſent, etiam mortis aculeos, conſummatæ fidei virtute calcarent. Contigit autem vt fratres Agapius & Secundinus, ex illuſtri ſacerdotio martyres glorioſi, in eo tranſitu, quo ad beatum paſſionis ſuæ prælium, Præſidis quidem temporanea poteſtate, ſed Chriſti electione pergebant, noſtrum interim dignarentur hoſpitium. Quibus tantus inerat gratiæ & viui- *Agapius & Secundin⁹ Epiſcopi; quos Martyrologia habent 29. Aprilis. Hac cū dicat auctor, fratresque Epiſcopos nominet.*

quos ſuſcepit hoſpitio, ſe quoque Epiſcopum fuiſſe prodit.

ficationis ſpiritus, vt tam ſanctis & præclaris Dei teſtibus parum iam eſſet, quod ipſi martyrio præcioſum ſanguinem deſtinaſſent, niſi etiam alios martyres fidei ſuæ inſpiratione feciſſent. Horum tanta fuit charitas, tantaque dilectio, vt licet tacitis inſitæ virtutis exemplis, fratrum fidem ſatis ſuperque extruerent, tamen paucis illis diebus, quibus nobiſcum degebant, adeo noſtrum omnium mentes diuinis ſermonibus inflammarunt, vt Marianum & Iacobum exemplo & magiſterio ſuo diſpoſitos, incredibili quodam martyrij amore ebrios relinquerent. Cum enim biduum ab eorum certamine glorioſo fluxiſſet, nos qui in villa relicti, recentiſſima gloriæ veſtigia ingredi parabamus, violenta manu ad idem certamen requiſiti ſumus.

Marianus & Iacobus ducuntur in carcerē, & dire torquentur.

Erant ſtationarij apparitores, qui certis locis diſpoſiti, exorientes tumultus at rixas comprimerent, quidque vbique ageretur præfecto deferrēt, & carnificina etiam inſeruirent

Et quidem cum à Muguis in Cirthenſem Coloniā traheremur, Marianus & Iacobus pone ſequentes, cum nos exultantius ad conſtantiam hortarentur, ſe quoque Chriſtianos eſſe liberiori gaudio prodiderunt. Mox igitur interrogati, cum in fortiſſima Chriſti confeſſione perſtarent, deducuntur in carcerem. Tunc attentantur numeroſis, duriſque cruciatibus, per ſtationarium militem, iuſtorum piorumque carnificem, adhibitis in auxilium crudelitatis eius centurionum & Cirthenſium magiſtratibus, tanquam fides eorum quibus corporis cura vilis erat, membrorum laceratione frangeretur. Et quidem Iacobus, qui in virtute fidei magno excelſoque animo præditus erat, & iam ante infeſtationes variæ perſecutionis euicerat, ſe non modo Chriſtianū, ſed Diaconū quoq; eſſe non confeſſus eſt; quē proximè pari virtute ſecutus Marianus, ſe Lectorē eſſe exclamauit. Hinc furor carnificum vehementius incenſus, noua atrocioraque exquiſiuit ſupplicia. Et quidem Marianum extremis pollicum apicibus ſuſpenderunt, addita pedibus immani ponderum mole, vt diſcordantibus pœnis totius corporis cōpago ſolueretur: Sed Marianus quanquam cōcuſſis lateribus, diuulſus viſceribus & compagine reſoluta,

immania

immania pateretur, mente tamen imperterritus conſtitit; prorſus vt victa torquentium feritate, nouo triumpho exultans ad carcerem reduceretur; vbi cum Iacobo & reliquis fratribus, gaudium victoriæ Dominicæ frequenti oratione celebrauit.

In carcere autem diebus pauculis non ſine mirificis Viſionibus commorati, tandem in publicũ protracti ſunt, vt eos Cirthenſiũ magiſtratus, eulogio confeſſionis ſuæ honoratos, trãſmitteret cum parte dãnationis, ad Præſidem. Et ecce vnus è circunſtãtibus noſtris, omnium in ſe gentilium conuertit oculos, quod iam per gratiã proximæ cõfeſſionis, Chriſtus in ore eius & facie relucebat. Cumq; ex eo turbulentis & feruentibus animis quæreretur, an eiuſdẽ & ipſe eſſet religionis, rapuit tam dulcẽ promptiſſima cõfeſſione comitatum. Sic eulogijs ſuis beati martyres, plures Dei teſtes, dũ ipſi ad martyriũ parantur, acquirunt; & iam tranſmiſſi ad Præſidẽ, negocioſum ac difficile iter cum voluptate properauerunt. Tunc eos Præſidi admotos, iterum Lambeſitanus carcer accepit. Hæc enim ſola apud Gentiles hoſpitia iuſtorum. Interim per dies plurimos, rabies inſanientis Præſidis, tam multis laicorum occupabatur vulneribus: vt ad Iacobum & Marianum clericorumque victimam peruenire non poſſet. Nam ita inter ſe noſtræ religionis gradus artifex ſæuitia diuiſerat, vt laicos à clericis ſeparatos, tentationibus ſeculi, & terroribus ſuis putaret eſſe ceſſuros.

Adijcitur Confeſſor, numero martyrũ.

Apud paganos, Hoſpitia Chriſtianorũ carceres

Ergo chariſſimi noſtri & fideliſſimi Chriſti milites cæterique de Clero, contriſtari aliquãtulum cæperũt, quod laicis certaminis ſui laude perfunctis, ſeruaretur ſibi tam lenta & ſera victoria. Tunc Agapius, qui iamdudum martyrio ſuo conſummatæ fidei ſacramenta perfecerat qui & ipſe cum pro puellis duabus Tertulla & Antonia, quas ſibi chariſſimas ad vicem pignorum diligebat, repetitis frequenter precibus oraret, vt ſecũ & illæ Dei dignatione mratyres fierent,

Ingens Chriſtianorum cædes.

Agapius martyr.

Digitized by Google

retulerat meritorum ſuorum tali reuelatione fiduciã; Quid aſſidue petis, quod vna oratione meruiſti? Is ergo Agapius, agenti Iacobo in carcere, ſecundum quietis tempus apparuit, Nam ipſa, inquit, nocte Agapium noſtrum videbam, inter omnes alios lætiorem, quos vna nobiſcũ Cirthenſis carcer incluſerat, ſolenne quoddam & lætitiæ plenum celebrare conuiuium. Quo cum ego & Marianus, quaſi ad Agapem ſpiritu dilectionis & charitatis raperemur accurrit obuius nobis puer, quem conſtabat eſſe alterum ex geminis ante triduum cum matre paſſis, corona roſea collo circundatus, & manu dextera palmam viridiſſimam præferens. Et quo properatis inquit? Gaudete & exultate, cras enim & ipſi nobiſcum cœnabitis. O Dei magna in ſuos & pręclara dignatio. O vere paterna pietas, in Chriſto IESV Domino noſtro, qui dilectis ſuis & indulget tam larga beneficia, & clementiæ ſuæ munera præſtaturus ante declarat.

Agapius apparet Iacobo in carcere.

Gemini cũ matre paſſi.

Dies à viſione primus illuxerat, & iam promiſſis Dei, ſententia Præſidis feruiebat; quæ Marianum & Iacobum & cæteros, clericos, tandem patriarchis cum gloria redditos, è preſſuris ſeculi, ſententia animaduerſionis emiſit. Et perducti ſunt ad coronæ locum, qui riparum colibus hinc inde ſublimis media fluminis conualle ſubſederat, ſed & ſpectaculo erat celſa vtrinque altitudo aggeris, Alueus ipſe medio ſinu, fluorem beati ſanguinis hauriebat. Nec deerat vtriuſque ſacramenti genus, cum & baptizarentur ſuo ſanguine, & lauarentur in flumine.

Baptiſmus ſanguinis & fluminis

Mira tunc vbi cernere poſſes, & exquiſita compẽdio ſæuiendi. Nam cum manum carnificis, gladiumque ipſum, tot ceruicibus debitum, numeroſus iuſtorum populus vrgeret, artificis feritas diſpoſitas agminum ſeries in ordinem dirigebat, ſcilicet, vt ſacrilegi percuſſoris ictus, velut impetu quodam furoris, pia colla percurreret. Deinde, vt ne expectabile fieret cruentum illud & barbarum miniſterium, hanc ſibi expeditionẽ ſceleris inuenit. Nam ſi vno in loco percuſſurus ipſe conſi-

Multi vno die pro Chriſti fide trucidati.

conſiſteret, immenſam ſtruem corporum cumulus aceruaret, & ipſum denique ſpatium tanta ſtrage complerus alueus denegaret. Tunc oculis ſub ictu ferri de more velatis, nullę tamen aciem liberæ mentis clauſere tenebræ, ſed largus atque inæſtimabilis ſplendor immenſæ lucis adfuit. Nam plerique cum proximis atque aſſiſtentibus ſibi fratribus, quamuis in viſum carnalis aciei pars non pateret, videre ſe tamen & mira quædã loquebãtur, quod ſibi apparerent equi, deſuper niueo colore candentes; quibus veherentur iuuenes candidati. Nec defuere ex eodem martyrum numero collegarum quidam, qui reuelationem atteſtarentur auribus; & ex auditu equorum fremitus ac ſonos recognoſcerent. Ibi & Marianus prophetico ſpiritu, iam repletus, fidenter ac fortiter prædicabat, proximam iuſti ſanguinis vltionem, variaſque ſeculo plagas: vel de cæli iam culmine minabatur luem captiuitatem, famem, terræque motus, cynomyiæ venena cruciantia Qua prædicatione, non tantum Gentilibus inſultabat fides martyris, ſed etiam fratribus vigorem æmulandæ virtutis, & quaſi claſſicum præcinebat, vt inter tantas ſeculi plagas, iuſtis Dei tam bonæ atque piæ mortis raperetur occaſio. His peractis, Machabæico gaudio Mariani mater exultans, & paſſione perfecta iam ſecura de filio, non illi tantum cœperat, ſed & ſibi, quę tale pignus ediderat, gratulari. Complectebatur in filij corpore ſuorum viſcerum gloriam, & in ipſa ceruicis vulnera, frequens oſculum pietas religioſa figebat, O te merito Mariani, ô te beatam & filio tuo matrem & nomine. Quis in ea tanti vocabuli fœlicitatem credat erraſſe, quam ſic vteri ſui fœtus ornauit? Inæſtimabilis vero Dei omnipotentis & Chriſti eius in ſuos miſericordia, qui fidentes in ſuum nomen, non ſolum gratiæ dignatione confortat, ſed & ſanguinis ſui redemptione viuificat. Nam quis digna æſtimatione poſſit eius beneficia metiri, qui in hoc paterna indulgentia ſemper operatur, vt in nos & hoc ipſũ quo Dei noſtri ſanguine rependi credimus, cõferatur. Cui gloria & imperium in ſecula ſeculorũ Amen

Poſtrema viſiones oſtenſa martyribus.

De hac Mariani prophetia, vide infra in fine.

Matris Mariani virilis animus.

Beata enim ipſa appellabatur.

Sa-

Digitized by Google

Satis apparet, Auctorem huius certaminis, dum ſeruaretur in carcere cū alijs martyribus, hæc ſcripſiſſe, ac ſic fideliter memoriæ commendata fidelibus tradidiſſe, ac demum optatam diu, & ad quam tantopere inhiabat, coronam martyrij, fuſo ſanguine percepiſſe.

Viſio de clade Romani exercitus.

Nam clades per viſum oſtenſas, & à Mariano generatim expreſſas, ſi auctor ſuperuixiſſet, eas iam contigiſſe vidiſſet, ac proinde quid portendiſſet illa candidatorum acies equitum, viſa & audita à ſanctis martyribus, facile expreſſiſſet. Nempe immenſam illam cladem, quæ hoc ipſo anno, non poſt multum temporis à nece martyrum eſt ſubſecuta; cum Roma. exercitus à Perſis eſt profligatus, cum & miſerando modo, ac plane infeliciſſimo (quod nunquam antea accidit, nec per multa poſt ſecula eueniſſe reperitur) Valerianus Imperator, captiuus ductus eſt à Perſis, vile mancipium factus. Itē ciuiles illas ingruentes vndique turbas; triginta tyrannos, tam immaniter tamque ferociter diuerſis in locis ex improuiſo ſub Gallieni Imperio emergentes, atque Rempubl. peſſundantes; Barbarorum irruptiones, terræ motus, hiatus terræ, maris effeſionem, peſtilentiam; alioſque infeliciſſ. caſus, qui ſequenti anno Romanum Imperium diriſſime exagitare cœperunt,

Romani Impe. miſerrimus ſtat'

C. Baron. Tō. 2. Annal.

MARTYRIVM S. MAXIMI; QVI PRImus paſſus eſt Epheſi, Aſiæ ciuitate, circa annum Chriſti Domini 254. ſub Decio Imp. Ex actis, publicis, quæ proconſularia dicebantur, deſumptum.

30. Aprilis.

DEcius Imperator, volens profligare Chriſtianorū legem, promulgatis per orbem vniuerſum decretis, ſtatuit vt Chriſtiani omnes relicto Deo viuo & vero, dæmonijs ſacrificarent; qui vero id recuſarent, ſuppliciorum atrocitate necarentur. Quo tempore Maximus, homo quidem plebeius, ſed eximia pietate prę-

Decreta Decij Imperatoris.

ditus,

ditus, palam ſe Chriſtianum confeſſus, Optimo Proconſuli apud Aſiam oblatus eſt. Et quidem Proconſuli de nomine & conditione eius interrogāti, martyr reſpōdit; Maximo mihi nomen eſt, conditione quidē ingenuus, ſed ſeruus Chriſti Ieſu, etſi peccator. Tunc Proconſul; Noſtine, inquit, inuictiſſimorum principū decreta, quæ Chriſtianis omnibus relicta ſuperſtitione, deorū cultum præſcribunt, & verū principem, cui omnia ſubiacent, cognoſcere iubent? Cui Maximus: Iniquā huius principis ſententiā cognoui: ideoq; me palā oſtendi. Ego aūt non ſacrifico, niſi ſoli Deo, cui me ab ineunte ætate ſacrificaſſe gratulor. Cui rurſus Proconſul; Sacrifica, ne te varijs affectum tormentis, extremo ſupplicio ſubijcere cogar. Et Maximus; Hoc eſt, quod ſemper in votis habui, vt huius corporalis ergaſtuli vinculis ſolutus, ad ſempiternam vitam migrare valeam. Tunc Proconſul fuſtibus eum cædi iubens, inter cædendum dixit; Eripe te ô Maxime, maturo ſacrificio ab his ſupplicijs. At martyr in conſideratione ſuppliciorum ſuorum exultans, Ego, inquit, hæc quæ pro nomine Domini noſtri Ieſu Chirſti patior, nullo modo tormenta reputo; ſed tum demum in vera & ſempiterna tormenta incidam, ſi fluxæ huius ac perituræ vitæ amore, perfide à Chriſti confeſione defecero. Tunc Proconſul in eculeo eum ſuſpenſum torqueri iuſſit, dicens; Iam tandem agnita ſtultitia tua ſacrifica, vt vitā lucreris. At Maximus: Lucrabor plane vitam ſi non ſacrificauero. Mihi vero fuſtes, nec vngulæ, nec ignes tui vllum dolorē adferunt, quia in me manet gratia Chriſti. Tunc Proconſul, lata ſententia lapidibus eum obruendum tradidit. Raptus eſt confeſtim à miniſtris diaboli athleta Chriſti, gratias ſine fine Deo agens, quod eū tanta gloria dignum faceret, & triumphum de diabolo, cui nulla in terris poteſtas comparari poteſt, adeo glorioſum concederet. Perductus igitur extra muros martyr, lapidibus cæſus beatam animam Chriſto tradidit; cui eſt honor & gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

Maximus Conſuli oblatus, præclare reſpondet.

Lapidibus obruitur S. Martyr.

VITA

Digitized by Google

C. Baron. In Not. Martyr. Rõ, & Tom 4. Annal.

VITA S. SEVERI, ANTISTITIS NEApolitani; Ex D. Dauide Romæo Neapolitano. Claruit temporibus Valentiniani Iunioris Imper. qui floruit maxime in Regno Anno Chriſti. 383. & Reliq. ſub Damaſo Pontifice Maximo.

30. Aprilis. SEVERVS Pont. Neap. vtrum regnante Diocletiano, an Conſtantino magno, quoue genere natus fuerit, non ſatis inter auctores, quos ſequimur, conſtat; nos autem quod veriſſimum quiſque ſcribere viſus eſt, excerpſimus, Seuerum, inter omnes conſtat, ortu, & ciuitate Neapolitanum fuiſſe, ſummo ſplendore, ſummaque auctoritate præditum, nec nos præterit, non nullos vulgo loqui, Seuerum gentis fuiſſe Carmignanæ Montagna: ſed neque argumentis, neque rationibus confirmant quod ſuperſtitioſe, aniliter, nullaque auctoritate dicunt, Seuerus dum ſacerdos in officio Chriſtiano vſquequaque eſſet, & omnia ſacerdotis officia, & munera exequereretur: & integerrime, atque ſanctiſſime viueret, mortuo Pontifice Neapolitanorum, ab omnibus Pontifex eligitur: quo in munere ita ſe probabat omnibus, ita ſe tractabat, vt eius domus maxima quotidie frequentia ciuium frequentaretur, eſſetque prope dicam, totius ciuitatis oraculum: vbi omnia virtute, non caſu gerebantur. Seueri dignitas, prudentia, ſanctitas, qua ſe tuebatur, quaſi lumen aliquod elucebat; quibus rebus ſummum gradum & dignitatis, & gratiæ tenebat in patria: more denique Ianuarij viuebat: eius æmulus, atque imitator erat: frequens ſtabat in ſpelunca extra vrbem Neap. ſolitariam agendo vitam: quo in loco, poſterius vt dicemus, templum ipſe conſtruxit.

Patria eius. *Clari natales eius.* *Eligitur in Pontificem Neapolitanum.* *Quã excellens in Epiſcopatu.* *Vita eius extat 19. Septembris.*

Erat ei vicinitas, ſanctuſque vſus cum viro quodam paupere, bono, & innocente: qui cum eo tempore iuiſſet

iſſet ad balneas, ouum, quod pro lauationis mercede balneatori erat, ferre oblitus, vt primum domum ſe referret, miſſurum promiſit; quod iterum pauperi excidit; factusq; balneator in foro obuius, magna voce inquit, amice promiſſa non ſeruaſti, redde quod debes: obligat fidem ſuam pauper, ſe redditurum eſſe; tertio effluxit: interea incidit in morbum: cuius vi, anteaquam ſolueret quod debebat, conſumptus eſt: quo audito balneator cõfeſtim pauperis mortui vxorem, & filios in ius vocat: talentũ, affirmat, ſibi à mortuo deberi: adiutat productꝰ eſt teſtis leuis, è religione alienꝰ. mercenarius, & precio corruptus, qui diceret, talentum balneatori à mortuo deberi: præſtoque fuerunt: qui voces auditas in foro referrent, qui ius Neapoli dicebat, contra viduam, & filios teſtibus conuictos iudicat, vt triduo aut ad ſummum quatriduo balneatori ſatisfacerent: ſecus debitoris mortui vxorem & filios nexu creditori traderet, qui eos in ſua poteſtate, ac ditione tenebit; mulier poſteaquam id reſciit, exalbuit, animo concidit, diem & noctem in mœrore, lacrymis, & ſordibus iacuit, nec mœſtitiæ reſiſtere poterat, virum ſuum, ſciens, in hoc magnum æs alienum incidere non potuiſſe: nec ipſa ſoluendo erat; nulla enim hereditas à mortuo peruenerat ſibi, liberiſque ſuis; nihil ab illo relictum habebant; ad quem confugere neſciebãt, niſi ad eum Seuerum vnde omnes opem petere ſolebant. Itaq; adiit mulier Seuerũ veterem mariti amicum, vicinũ ſuum cui ad pedes miſera iacens, vt clemens pater ferret opem, miſerorum ſaluti ſuccurreret, qui ad ipſum confugiebant, & diuinã opẽ ab illo petebant; tantum ſe ad viuendũ ſpei habere, quantum ab ipſo acceperint: rem tandem, quæque tantarum eſſet anguſtiarum cauſſa, expoſuit, Seuerus qui mortuum optime nouerat (nam licet ille in egeſtate vitam degiſſet, fuerat tamen bonus plane vir, & paupertatis patientia ornatus) viduæ benigniſſime reſpondit: hortatuſque eſt eam, vt, cum ipſe argentum illud non haberet, Deo ſe commendaret, auxilium,

Balneatoris cuiuſdã ingens fraꝰ

lium, & miſericordiam imploraret, & poſtridie ſeipſam fore viſurã, quid Deus faciet. Continuo magiſtratus, populuſque Neapolitanus eſt in craſtinum conuocatus in templum; (ſupplicatio Deo decreta eſſe dicebatur) quo frequentes conuenerunt omnes, & ad ſpeluncam extra vrbem, vbi pauper ſepultus erat, commearunt; mortuos eo tempore in vrbe ſepeliri, nefas erat. Seuerus aperto ſepulcro, iubet mortuum ſurgere per Ieſum Chriſtum Dei filium, qui Lazarum ab inferis excitauit, & aperte, palam omnibus audientibus clariſſima voce diceret, quantum balneatori deberet; quæ res vxorem, & filios in ſummas anguſtias adduxit, perdit, & affligit; res miranda accidit, mortuus de ſepulcro ſurgens, teſtor, inquit, Deum, in cuius cõſpectu ſancte vir ſtas, nihil me debere iſti fucoſa olim amicitia mihi coniuncto, præterquam ouum vnum pro lauatione. Balneator, qui præſens ibi cum alijs aderat, & ridebat, ſceleris ſui, & fraudis conſcientia oppreſſus reticuit, & quid reſponderet, neſcijt; populus, qui viduam afflictam, iacentem, & lapides fleреſcogentem viderat, nunc audiens hæc, atque oculis cernens, balneatorẽ lapidibus appetiiſſet, & obruiſſet, ni Seuerus ab omni periculo, & iniuria illum prohibuiſſet, hæc dicens, non eſſe præcepta viuendi, quæ Ieſus Chriſtus ſuis tradidit; malum pro malo non eſſe referendum, ſed tollendum, ac bono ſuperandum. Nec efflagitans miſericordiam captabit, qui in alios ſe miſericordem eſſe nolit; nec ſibi ignoſcetur, qui alij veniam daturum negat. His, atque aliis eiuſmodi verbis populum cum compreſſiſſet, tum mortuo inquit, vtrum mortuus excitari cuperet, an non, mortuus, commenda reſpondit, potius meipſum Deo, & illum pro me deprecare: hoc ab eo pete, & rogando impetrato, vt in beatorum cœtu, ac numero me reponat; hæc cũ dixiſſet, conticuit, deinde cum ſe collegiſſet, mortuus concidit. Populus, his viſis, omnes Seuerum diligentius obſeruare, venerari, & colere perſeuerarunt, qui de curſu, de vera, & certa ſententia dimoueri his non

S. Seuerus mortuum excitat.

Mortuus rediuiuus impoſturã balneatoris detegit.

Quanta Seueri miſeratio.

Honores nõ mutant illi mores.

non potuit, immo ab omni cura ſe abduxit, Deum ſe totum maiore cura, totoque animo dedidit, & omnia, quæ ad ipſum pertinere intelligebat, ſtudioſius, & diligentius curabat, & pertractabat; omnem operam rebus diuinis dabat. Quatuor templa extruxit: vnum, quod abeſt à Neapoli mille paſſus, & dedicauit S. Ianuario, & eius corpus in illud intulit; alterum S. Potiti intra muros; vbi hoc tempore ſunt religioſæ virgines ſocietatis ſanct Benedicti: tertium, vbi nunc eſt ſancti Martini; quartum extra vrbem: quod poſtea ſancti Seueri vocatum eſt, prope templum ſancti Fortunati: hæc duo exciſa, & euerſa eſſe credo. *Quot templa excitarit.*

Iam multum ætatis ſeueriſſime exactæ Seuero acceſſerat, cum in morbum incidit: medicis eius curandi ſpem abiicientibus, grauiſſime ægrotans, propinquam ſibi ipſe mortem, & ſupremum ſuæ vitæ diem inſtare denunciat: tempus illud tridui, quod in hac vita erat moraturus, in magno officio, & neceſſario ſibi ponendum putauit, licet vſquequaque id feciſſet, nec aliud vmquam curaſſet: ſacroſanctum Chriſti corpus cepit: oleo ſancto à ſacerdotibus perunctus eſt: & ne pars hæc vitæ officio vacaret, conuocatis ſacerdotibus, & miniſtris templi documenta maxima, præceptaque viuendi ea dabat, quæ ſi tenerentur, ad ſanctimoniam ſummam ferrēt. Cum autem animam efflaret, ſe Ianuarium, & Agrippinum videre fatebatur; tum ad extremum memoriter dulci voce pronunciauit pſalmos illos, quos vocant, Leuaui oculos &c. Vnde venit auxilium mihi: item, At te leuaui oculos, meos, qui habitas in cæl. &c. & hora fere quarta noctis, maximo terræmotu cubiculo conquaſſato, Seuerus ex hac ceſſit vita III. Kalend. Maij. cum præfuiſſet ei ſacerdotio ſacris, & muneri annos XLVI. menſes II. D. XI. Eius corpus in templo, quod ipſi poſtea dedicatū eſt, ab ipſo Seuero in ſpelunca extra vrbem, vt ſupra diximus, conſtructo, humatū eſt: nunc intra vrbem in templo S. Georgij ſub grandiorem arā ſepultum auguſte; ſancteque veneratur. Complures diuer-

Infirmatur vir ſanctus

Munit ſe Sacramētis Eccleſiæ.

Sanctiſſime moritur ſacer Antiſtes.

Martyrol. Rom. habet Pridie calēd Maij.

Tempus ſedis eius;

Locus ſepultura eius.

Idem Tranſlatio.

diuerſis morbis, grauibuſque periculis affecti, ad S. Seueri Sepulcrum accedentes, quod frequens factum eſt ad ſalutem reducti ſunt. Vrſus S. Seueri fratris filius, ſacerdos; cum in viuendo patruum ſequeretur, ex omni populo, omnium iudicio Neapolitanus Ponti fex delectus eſt. Hæc pluribus verbis dicere potuiſſemus, ſed cum breuiter & ſummatim omnia deſcribentes, tum quid in vnaquaque re verum ei ſincerum ſit perſpicientes, multa tacita præterire voluimus.

Clariſſim' ab obitu miraculis.

Vrſus ſucceſſor eius.

MAIVS.

VITA ET MARTYRIVM S. APOSTOLI Philippi; quo coronatus eſt anno Chriſti 54. Claudij vero Imp. 12. apud Hierapolim Aſiæ ciuitat. Ex Breuiario Romano; & ijs quæ ſunt apud Metaphraſten.

C. Barō. Tō. 1. Annal. & Not. In Mart. Roman.

1. Maij.

PHILIPPVS Chriſti Ieſu Apoſtolus, Bethſaida ciuitate Galilææ oriundus; cùm à parentibus in omni laudabili diſciplina optime eſſet inſtitutus, libros perlegit Moſaicos, & quæcunque fuerant prædicta de Chriſto myſteria, alta mente recondidit. Poſtquam vero Chriſtus Dominus in Galilæam veniſſet, ac hunc magnum inueniſſet Philippum, eum ſe ſequi iuſſit. Qui protinus diuino ſplendore mirifice illuſtratus, veræ ſalutis authorem agnouit, cuius aduentum in terras, Prophetarum omnium vocibus promiſſum iam ante legerat, eumque ſecutus eſt. Itaque Chriſto tota mente & corpore adhærens, tanta, ex eius conſuetudine ac ſtupendis rerum factis, admiratione, cum eximia voluptate coniuncta, affectus eſt, vt alios ſimiliter

Patria eius

Philippus vocatur à Chriſto.

primæ notæ amicos & familares vehementer allicerer. Inter quos Nathanaelem virum mira ſimplicitate præditum, & omnis doli ac fraudis ignarum ad Chriſtum adduxit. Qui adductus, in conſideratione bonitatis Chriſti exultans, *Magiſter*, inquit, *tu vere Rex es Iſraelis*. Chriſtus autem ea hominis pietate ac fide delectatus; verbis clariſſimis ſe vnicum patris filium, ad humani generis ſalutem in terras miſſum, oſtendit. *Philippus alios ad Chriſtũ adducit Iohan. 1.*

Ab illo vero tempore, Philippus Chriſti diſcipulus factus, quotidiana Chriſti miracula ſpectabat, animumque ad cœleſtium rerum amorem ardentiꝰ excitabat, & alios praua opinione imbutos, mirabili charitatis ſtudio, veritatis luce illuſtrare conabatur. Hinc quidam ex ijs, qui falſa gentilium religione miſere conflictabantur, cum Hieroſolymam ad ſummam Iudæorum feſtiuitatem adoratum veniſſent, fama rerum admirandarum quas Chriſtus gerebat prouocati, ad Philippum acceſſerunt, ſeſeque viſendi Chriſtum vehementer cupidos dixerunt. Philippus autem ſalutis miſeræ gentis auidus, re cum Andrea prius communicata, Ieſu eos præſentauit; qui protinus de imminente paſſionis ſuæ ignominia & gloria eis diſſerens, luculentis verbis oſtendit, ſimilitudine ex grano in terram miſſo, ſumpta ſe crucis & mortis ſupplicio omnibus ſempiternam ſalutem & gloriam allaturum. *Ioan. 12.*

Poſtquam vero mundi totius ſalute egregie conſtituta, victor Chriſtus Ieſus glorioſo triumpho cœlos conſcendit, protinus Apoſtoli in opus ſeduio incumbentes, omnes mundi partes euangelij face illuſtrãdas ſuſceperũt. Cumq; alij Orientales, alij Occidẽtales ſortirentur, admirabili huic Apoſtolo Aſia obtigiſſe fertur. Quã quidẽ tanta virtute peragrauit, vt innumerabilem hominum multitudinem euangelio genuerit, ac ſalutaribus aquis expiatos, regni cæleſtis conſortes effecerit. Et quidem cum mentes in ſcelere obduratas, nulla verborum virtute emollire poſſet, facta admiranda adhibebat; prorſus vt omnia morborum genera, ſolo verbo vel ſacræ manus ſuę contactu fugaret, dę- *Philip. in Aſiã mittitur, ac ibidem innumerabiles ad fidem Chriſti cõuertit.*

moneſque ex obſeſſis corporibus, non ſine ingenti aſtãtiũ ſtupore expelleret, His rebus, fidei pietatiſque fundamenta egregie collocabat, & aduerſarios liuore & inuidia inflãmatos confundebat, adeo vt vel inuiti diuinæ virtutis teſtimonium, Philippo præbere cogerentur.

Miſſa celebratio.

Hinc Apoſtolus demolitis dęmonum aris ſacra Chriſto altaria erexit, & viros eo munere dignos conſtituit, qui ſacra ibidem myſteria peragerent. Iamque maior indies credentium numerus fiebat, certatimque quilibet ſuum Chriſto nomen dare ardebat, cum Philippus cęleſti pro meritis gloria coronandus, ex hac vita à Domino vocabatur. Eſt ciuitas in Phrygia rerum omnium opulentia, & ędiũ magnificentia inſignis, Hierapolis dicta; quam Apoſtolus, vt intellexit ſimulacris deditã, & nefaria ſuperſtitione miſerrime conflictatam, protinus diuino ſpiritu concitatus, greſſus eo direxit, ibique aduocata concione, luculenter admodum de vnius & ſempiterni Dei omnipotentia diſſeruit, & Chriſti in terras aduentum meridiana luce clarius expoſuit, omneſque in communi hortatus eſt, vt relictis dæmonum præſtigijs, eum agnoſcerent, qui pro ſalute omnium precioſum ſanguinem fundere minime dubitaſſet, & acerbiſſimis ſupplicijs ſponte ſuſceptis, nos à ſempiternis cruciatibus ſceleribus noſtris debitis eripere voluiſſet.

Hierapolim perit.

Apoſtolus capitur, & dire cruciatur.

In cruce ſuſpenſus. lapidibus obruitur.

Hæc aliaque non ſine fructu Apoſtolum diſſerentem, quidam diaboli inuidia concitati nefarij corripiunt, vinculiſque iniectis in carcerem detrudunt. Inde vero maiori furore agitati, flagris verberibuſque eum concidunt, ac poſtremo in crucem actum lapidibus obruunt. Eius corpus ibidem à Chriſtianis ſepultum, poſtea Romam delatum, in eccleſia duodecim Apoſtolorum, vna cum corpore beati Iacobi Apoſtoli conditum eſt,

VITA

VITA ET MARTYRIVM S. IACOBI APOſtoli fratris Domini, & Primi Hieroſolymorum Epiſcopi; Ex iis quæ exſtant apud Metaphraſten. Coronatus eſt anno Redempto 63. Neronis vero imperatoris 7. Poſtquam ſediſſet annis 29.

C. Baron. Tom. 1. Annal. & in Not. Martyr. Rom. 1. Maij.

NIhil ſane eſt viro bono & virtutis amanti æque iucundum, atque viri iuſti memoria. Ea enim præterquam quod animos ad inæſtimabilem quandam ſpeciẽ magnitudinem excitat, tantam etiam vtilitatẽ adfert, quantam res alia in terris poteſt nulla. Æmula nãque virtus ad res præclare & fortiter gerendas ſtimulos addit, nec patitur animum cupiditate laudis incenſum, otio vel torpore langueſcere. Agedum igitur nos quoque magnum illum Iacobum in medium adducentes, qui eximia quadam virtute Iuſti nomen aſſecutus eſt, communem ex rebus illius vtilitatem, cũ non mediocri voluptate coniunctam, capiamus.

Patria & parentes Iacobi.

Et quidem patria Iudæa oriundus, Alphæum patrẽ matrem vero Mariam (quæ in ſanctis Scripturis Maria Iacobi, interdum Ioſeph mater, dicitur,) habuit. Hic quidem propter inſignem virtutem, & morum integritatem, & eximium iuſtitię ſplendorem, quo mirifice relucebat. Iuſtus appellatus eſt. Erat enim cũ extremo tum interno mentis habitu; adeo ad omnẽ modeſtiam, lenitatem ac ſanctitatem denique compoſitus vt cuncti ex eius aſpectu, intimum quoddam cordis gaudium haurirent. Omnia corporis membra, certatim virtuti ſtudebant, Oculi ad cæli ſydera cum pietate erecti, admiranda Dei opera ſine fine contemplabantur: Aures diuinis verbis & ſecretis eius inſpirationibus ſẽper patebãt. Os perpetuũ quoddã diuinæ legis promptuarium, mirificã quandã conſolationem afflictis eructabat, Manus à benefaciẽdi ſtudio ceſſabãt

Eximia virtutes eius

nunquam. Venter non modo vitæ huius delicias reſpuebat, ſed tanta ſe inedia affligebat, vt aquam potum ſuauiſſimum, panem vero ſiccum delicias ſuas exiſtimaret. Vini vſus plane ei incognitus fuit. Genua eius ex aſſidua precatione ita obduruerant. vt pellis cameli inſtar, callem obduxerit. Veſtimenta inſuper, ſua aſperitate, fractam longis ieiunijs carnem, acrius atterebant. Veſtibus lineis non niſi ad ſacra paragenda vtebatur. Nullum ei noctis & diei diſcrimen fuit; prorſus vt pari alacritate diuino ſemper operi incumberet, ac perpetua quadam virtutis excercitatione, omnium ſibi animos incredibili amoris vinculo deuinciret. Tanta namque fuit viri illius ſanctiſſimi apud omnes opinio, vt etiam ij qui à Chriſtianæ religionis ſacris abhorrebant, conſtanter aſſererent, non aliam ciuitati Hieroſolymitanæ excidij cauſam aſcribendam, quam quod virum hunc iuſtum, & maxima ſanctitatis laude florentem per ſummum ſcelus morte affeciſſent.

Ioſeph. lib. 20. antiq. c. 8.

Sed quomodo alias eius virtutes pro dignitate explicare poterimus? Poſtquam peractis noſtræ redemptionis miſterijs Chriſtus cælos conſcendiſſet, & Apoſtoli in varias orbis terrarum partes, ad omnium ſalutem rite conſtituendam, mitterentur, Iacobus hic à S. Petro ad clauũ Hieroſolymitanæ eccleſiæ gubernandum deſtinatus eſt; quem quidem quanta animi prudentia, & vitæ ſanctitate adminiſtrauerit, ex epiſtolis eius luce clarius intelligi poteſt. Iam vero quanta eius fuerit non modo apud plebeios, ſed apud Apoſtolos, & apud ipſum gentium doctorẽ auctoritas & dicendi facultas, vel ex eo abũde conſtat, quod cum aliquando quæſtio Antiochiæ orta fuiſſet, an oporteret eos, qui ex gentibus ad verbũ veritatis accedebant, more Moſaico deinceps circumcidere, Iacobus tanta auctoritate ac gratia diſſeruit, vt cuncti illius ſententiã tanquam certiſſimum Dei oraculum amplecterentur. Ego, dicebat, fratres, iudico, non eſſe moleſtia afficiendos eos, qui ex gentibus ad Deum conuertuntur, ſed ſuadendum tantum, vt ab impio ſimulacrorũ cultu, & forni-

Iacobus à Petro, Epiſcopus Hieroſolymitanus conſtituitur.

Actor. 15.

fornicatione, & ſuffocatis, & ſanguine abſtinentes, pura mente Deo deſeruiant. Hæc Iacobi ſententia tāta apud Apoſtolos auctoritate firmata eſt, vt toti deinde eccleſiæ, pro optima viuendi forma tradita fuerit.

Sed licet etiam audire quidnam de eo ſcribat ad Galatas Paulus; Aſcendi, inquit, Hieroſolymā, ad videndum Petrum. Alium autem Apoſtolorum non vidi, niſi Iacobum fratrem Domini. Res ſane magna & digna quæ literarum monumētis conſignaretur, videre Iacobum. Nec immerito in eo gloriatur doctor gentium, quod tanti viri conſpectu frui meruerit, vtpote quem admiranda vitę ſanctitate decoratum nouerat. Huic etiam illud vas electionis ſe ſubięcit, illiuſque monitiones tanquam à Deo profectas accepit. Nam cum Hieroſolymam ingreſſus, ad Iacobum diuertiſſet, eumque in conceſſu presbyterorum honorifice ſalutaſſet, ſtatim ſingulatim per ordinem expoſuit, quanta per ſuum miniſteriū in gentibus Deus operatus eſſet. Illi autem auditis quæ à Paulo narrabantur, magno exultantes gaudio, communem Dominum glorificarunt, ac paulo perſuaſerunt, vt gentem Iudæorum, quæ cum defectionem à Moyſe docere acceperat, arctiori vinculo fidei, Christo conſtringeret. Quod vt faciliori negotio fieret, viros ei quatuor voto obligatos adduxerunt, vt ſecum illis ritu communi ſanctificaret, ac capita eorum raderet, quo prauam opinionem, quam de eius doctrina conceperant, hoc modo deponerent. Et quidem exiſtimandum eſt omnino hæc Iacobum, vtpote eccleſiæ illius principem Paulo perſuaſiſſę. ſuaque auctoritate tantum apud doctorem illum vnum omnium præſtantiſſimum valuiſſe, vt ſe eius dicto libenter audientem præbuerit.

Gal. 1.

Actor. 21.

Hic ergo magnus & diuinus Iacobus præclara ſanctimoniæ gratia ex vtero matris ſuæ à Deo inſignitus, Pontificiam Hieroſolymitanæ eccleſiæ dignitatem primus à Deo adipiſci meruit. Quā tanta opinione virtutis ac ſanctitatis adminiſtrauit, vt ſolus in ſancta Sanctorū perpetuo ingrederetur. Non enim ſemel, ſicut,

Hic Hegeſippus lib. 5

iis, qui legi & vmbræ cæleſtium ſeruiebant concedebatur ingreſſus, ſed propter puritatem eximiam, ſacra illa limina vni illi & ſoli perpetuo patebant, vbi tanta orandi aſſiduitate iratum patrem placare nitebatur, vt camelorum inſtar genua eius obduruiſſe ferantur. Nunquam vino vel alia potione quæ ebrios reddit, vſus eſt nec animalium carnibus veſci voluit; ferro & nouacula nunquam caput eius raſum eſt; oleo corpus nunquam vnxit,

Sadducæorum.

Cæterum quidam ex hæreticorum *numero, quorum dux erat Ananus, cum ſpe inſidiarum, quas Paulo ſtruxerant, fruſtrati eſſent, conceptum animi furorem, in Iacobum quouis modo expromere decreuerunt, Itaque coram vniuerſa plebe, fidei rationem ab eo poſtularunt, vt quid de Chriſto ſentiret, libere pronunciaret. Qui cum antea ſemper, tum vero multo ardentius Ieſum Chriſtum Dei filium, viuorum ac mortuorum iudicẽ à Deo conſtitutum eſſe confeſſus eſt. Hinc cum hæreticorum fraude & turbulentis ſermonibus, alij in alias atque opiniones miſere diſtraherentur, Iudæorum principes ſeditionem periculoſã verentes, Iacobum aduocarunt; rati ſe virum iuſtum blanda aſſentatione in ſuas partes pertrahere poſſe. Itaque tanquam pacis & vnitatis, ac communis denique ſalutis vehementer cupidi, talem ad eum orationem inſtituiſſe feruntur; Cum populũ errore religionum furentẽ, in peſtem ac perniciem ſempiternam ruere cernam⁹, te, quantum poſſumus rogamus, vt eũ cohibeas, & ab inſtituta inſania ac pręcipiti furore ad ſaniorem mentem reducas. Noſti enim quantum tibi ab vniuerſo populo deferatur, & quanto in honore apud nos propter iuſtitię opinionem ſemper fueris. Hãc igitur nobis vicem repende, vt errorem, quem de Ieſu, quidam ex noſtris conceperunt, ex intimis eorum animis euellas; ne falſa religione cum certiſſimo ciuitatis totius periculo atque interitu, diutius confligetur. Aſcende ergo pinnam templi, & clariſſima voce enuncia ac teſtificare, fruſtra in Ieſu ſalutis ſpem conſtituendam eſſe.

Blanda Iudæorum oratio ad S. Iacobum.

Iacobus

Digitized by Google

Iacobus his auditis, templi quidem pinnam conſcendit, magnoque principum honoratus conſeſſu, (qui aduocata ciuitate fere vniuerſa, verbis hōorificis inſigne iuſtitiæ teſtimonium iterum illi deferebant) ita ſermonem exorſus eſt; Quid me, viri principes, interrogatis de Ieſu? Quid animas ipſius precioſo ſanguine redemptas, in damnationis ſempiternæ miſeriã præcipitare conamini? Ipſe eſt, qui de cælo ad omniũ gentium ſalutem in terras miſſus, nunc ad dexteram virtutis patris ſui in cælo reſidet; venturus poſthac cum poteſtate magna in nubibus cæli, vt vnicuique digna factis ſuis præmia in iudicio retribuat. His dictis, fideles ſublatis cum ingenti lætitia vocibus exclamarũt, Oſanna filio Dauid. Scribæ vero & Phariſei, cum tale præter omnem expectationem de Ieſu teſtimonium audiuiſſent, pœnitudine ducti, quod tanto Iacobum honore dignati eſſent, contra voce magna clamarũt; O ô Iuſtus quoque errauit. Et quidẽ vt populum à Chriſtianę fidei religione deterrerent, & metu in effuſam fugam conuerterent, ſanctiſſimum Apoſtolum de pinna templi præcipitem dederunt, ac lapidibus obruere contenderunt. Ipſe vero inſita pietate ad Deum conuerſus, confractis quidem cruribus flexis tamen genibus, Domine Deus, inquit, ne quæſo hanc noxam eis ſtatuas; neque enim errore excæcati quid faciant, ſciunt. Hæc aliaque virũ ſanctiſſimũ pro nefaria gente precantem, cum lapidibus appeterent, vnus ex ſacerdotibus, qui erant filij Recham, filij Rachabim, clamauit, dicens; Ceſſate, quid tanto furore in virum iuſtum ſęuitis: An attenditis, quanta pietate pro nobis ad Deum preces fundat? Hæc eo dicente, & nefarium facinus deteſtante quidam accepto fuſte ex officina fullonis, valido ictu capiti eius immiſſo, ſacroſanctam illam animam excuſſit, & martyrij corona ornatã ad cælos tranſmiſit. Funus fuit nō ſine multorum lachrymis, haud procul à templo ſepultum. Et quidem viro ſanctiſſimo hoc modo defũcto, extrema mala cōtinuo ciuitatem illam inuaſere;

Præclara S. Iacobi confeſſio.

S. Iacobus præcipitatur de templo.

Iacobus orat pro inimicis ſuis.

Percutitur fullonis fuſte.

prorſus vt cauſam miſerandi valde excidij, quod deinde conſecutum eſt neci huius Apoſtoli aſcribere non vererentur; tanta namque apud omnes de inſigni illius iuſtitia ac ſanctitate opinio erat. Eſt vero in vrbe Roma, celeberrima SS. Apoſtolorum Philippi & Iacobi memoria: vbi ſacra eorum corpora requieſcunt, in miræ magnitudinis Baſilica: à Pelagio Romano Pōtifice initiata, à Ioanne vero eius ſucceſſore perfecta & dedicata.

Iudæorum mala, ex nece S. Iacobi aduenıſſe credita.

Ioan. Molā In Addit. Martyrol. Vſuardi. C. Baron Annal. Tō. 10. & 11.

VITA SS. EREMITARVM, ZOERARdi Confeſſoris, & Benedicti martyris; Ex ea quæ eſt per B. Maurum Antiſtitem Quinqueeccleſienſem. Claruerunt (vt patet infra) ſub Stephano Hungarorum Rege Primo; qui floruit; Anno Domini. 1002. *& Reliquis*

QVo tempore ſub Chriſtianiſſimi Spephani regis moderāine, rudis adhuc religionis cult⁹ in Pannonia pullulabat, multi ex terris alijs veræ pietatis religionis amātes, audita fama boni rectoris, ad ipsū tanquā ad patrem confluebant, vt ſolutis ab omni bellico tumultu & perſecutionis metu animis, pietati vacarent. Inter quos Zoerardus quidam, ruſticano quidem, ſed pio admodū ſtemmate natus, de Polonorū terra, in hanc patriam venit: vbi à Philippo Abbate, qui monaſterio Zobor, in Nitrienſi territorio ad honorem ſancti Hippolyti martyris ſito, cum laude præerat, benigne acceptus eſt. A quo optimis diſciplinis, ad arduū ſpiritualis vitæ certamen ſtrenue viriliterque aggrediendum inſtructus, & habitu donatus, Andreas nominatus eſt. Itaque eremum ingreſſus, primum aſſiduis ieiunijs, vigilijsque carnem domauit, tanta conſtantia ac virtute, vt poſt triduum exhauſta ieiunijs membra, pertenui cibo reficeret, & ſacro quadrageſimali tem-

1. Maij. Alias Hungaria

Stephanus Chriſtianiſſimus Rex Pannoniæ, ſiue Hungariæ.

Zoerardi genus.

Vocatur Andreas.

Mira abſtinentia.

Digitized by Google

tempore, ſolis quadraginta nucibus, ad exemplum Zozimæ victitaret. Et quidem in tanta ciborum parcitate, nunquam à labore ceſſauit; ſed accepta ſecuri quendam ſolitarium ſyluæ locum intrabat, ibidemq; in opere perſiſtebat; adeo vir ſanctus ocium, omnium vitiorum originem deteſtabatur. Accidit autem vt die quodam nimia fatigatione oppreſſus, humi, inſtar mortui ſtratus iaceret, omni ſolatio humano deſtitutus; cum ecce iuuenis, candoris eximij & viſionis Angelicæ adueniens, vehiculo impoſitum ad cellam adduxit, ac protinus euanuit. Tum Andreas reſumptis viribus, vt cognouit, admirabili ſe Dei prouidentia ex præſenti mortis periculo ereptum exultare, & gratias agere: Benedictum vero (is erat viri ſancti diſcipulus) iuramento conſtrinxit, ne ante diem obitus ſui, rem admirandam propalaret.

Otium deteſtatur.

Liberatur à mortis periculo, per Angelũ

Poſt diutnos autem labores huiuſmodi feſſo corpuſculo nocturnam quietem adhibebat, ſi tamen quies dicenda eſt, quæ magis nouos doloris ſtimulos, quã dulcem ſomnum conciliabat. Planatum truncũ quercinum, ſepe circundederat, & per ipſam ſepem arundines præacutas ex omni parte infixerat. Ipſe vero membra quieti daturus, ita in trunco ſedebat, vt ſi forte corpus ſopore grauatum, qualemcunque in partem ſe flecteret, arundinum acie grauiter ſauciatum euigilaret. Inſuper & ex ligno coronam in quatuor partibus totidem lapidibus armatam capiti ſuo circumponebat, vt ſi caput ſopitum quocunque inclinaret, lapide percuteretur. O inauditum genus confeſſionis, quod precioſius facit regnum promiſſionis. O beati viri Andreæ merces, & corona æternæ vitæ, præmijs centies ornata; quæ in cælo multiplicato fœnore reſtituit, quod in terris grauiter emptum fuerat. Non cibus, non requies, vana potuit dulcedine auferre, quod Chriſtus Dominus ſemel in animum ſerui ſui immiſerat. Hæc quę iam dicta ſunt, diſcipulo eius Benedicto referente cognoui, qui & ipſe, patre ſuo defuncto, locum eundẽ inhabitare decreuit. Cumque per annos tres, exemplo

Nota rigorẽ vitæ ſanctiſſimi viri.

Benedictus Zoerardi

Digitized by Google

diſcipulus, à latronib⁹ iugulatur.

magiſtri ſui diſtricte vitam ageret, latrones erroris opinione ducti, quod ingentem pecuniæ vim apud eum reconditam exiſtimarent, in eum irruerunt, raptumque ad ripam fluminis VVag crudeliter interimerunt, & corpus in ipſam aquam demerſerunt. Diu vero corpore eius quæſito & non inuento, viſa eſt aquila per annum integrum ipſam fluminis ripam quaſi quippiam venans ſtudioſe circunuolare; quæ res corporis ibidem demerſi, præſagio fuit. Nec mora; Quidam natandi peritus ſe mergit: & corpus ſic integrum, quaſi recens defunctum, inuenit. Conditus fuit ſanctus martyr in baſilica B. Emmerammi, in eodem monumento, quo oſſa B. Andreæ eius patris ſanctiſſimi iampridem aſſeruabantur. Iam quæ ſequuntur, Philippus Abbas, mihi Abbati conſtituto narrare conſueuit.

Corpus S. Benedicti, poſt annū, repertum incorruptū

Cum tempus, quo ab beatam immortalitatem vocabatur inſtaret, circunſtantibus præcepit, ne quid veſtimentorum, quibus opertus erat auferrent, donec ipſe Abbas Philippus, qui accerſitus expectabatur, adeſſet. Et quidem Abbas defuncto iam patre adueniens, vt primum ſacrum corpus de more lauandum attigit, catenam æneam ipſis viſceribus penitus infixam inuenit; prorſus vt hoc martyrij genus occultum manſiſſet, niſi ad vmbilicum ligati nodus apparuiſſet metalli. Soluta vero catena, dum ex corpore trahebatur, ſonus coſtarum eliſarum, omnium aures cum horrore replebat. Cuius catenæ partem mediam ab eodem patre impetraui, & nunc vſque cuſtoditam, petitioni Ducis Chriſtianiſſimi Geiſæ, cum deſiderio mihi pro ea inſtanti, negare nequiui. Sepulto quoque B. viri corpore, quæ ex Abbate Philippo cognoui, & cognitu digna eſſe videbantur, memoria notaui.

Catena ænea, carni penitus infixa.

Tempore quodam latrones, quorum collegia maxima ex parte ſolitudinem inhabitant, in ſylua congreſſi ſunt. Quibus confligentibus, vnus ex eis multum ſauciatus eſt. Conflictu dirempto, cum hunc ſocij vulneratum nequaquam in ſylua dimittere vellent, conſilio inito ad cellam B. Andreæ, cuius fama ad omnes iam

iam circumquaque diffundebatur, eum deferre ſtatuerunt. Sed cum longo interuallo adhuc abeſſent, latro in vita defunctus eſt. Corpore vero eius ad cellam deportato, media iam nocte, cum oſſa humo commendare vellent, ſubito defunctus reſurrexit. Illis autem nimio pauore oppreſſis & in fugam conuerſis, reſuſcitatus magna voce clamare cœpit; Nolite fratres formidare, nolite fugere, S. enim Zoerardus ſuis me precibus vitæ reſtituit. Illis autem ſtupentibus & præ gaudio plorantibus, & vt cum eis diſcederet rogantibus, dixit ſe nunquam ab ea cella diſceſſurum, ſed quod reliquum eſſet vitæ, in Dei laudibus ibidem exacturum. Quod ſane ad ſupremum vitæ diem præſtitit egregie.

Latro defūctus redit ad vitā, & fit eremita.

Aliud quoque eius miraculum, quod eodem Philippo Abbate narrante cognoui, nequaquam ſilentio præterire volui. Nitriæ quidam reus ſuſpendio adiudicatus eſt. Qui poſt mirabili Dei miſericordia ſolutus, ad Abbatem Philippum veniens, eidem qualiter meritis B. Andreæ liberatus eſſet, indicauit. Dixit enim, quod cum iam damnationis ſententia in eum lata eſſet, nomen ipſius ſine fine imploraſſet; cumque in patibulū ſublatus, conceptam de Zoërradi auxilio ſpem æque conſtanter retineret, ſtatim ſuis manibus vir ſanctus eum ſuſtentauerit. At illi, cum eum iam expiraſſe certo certius exiſtimarent, eoque relicto, domum abirent, Andreas eum manu ſua ſolutum, abire permiſit.

Suſpenſus à patibulo ſoluitur.

VITA

C. Barō. In Not. Mart. Rō. Tō 5, Annal.

VITA S. AMATORIS, ANTISIODOrenſis, (iuxta tabulam Democharis) Antiſtitis Sexti; Ex V. P. L. Surio. Sedit annos triginta. Vixit temporibus Honorij Imperatoris; qui floruit in Regno; Anno Chriſti Domini 400. & Reliquis

1. Maij.

S. Amator literis non mediocriter inſtitutus, tandē coactus eſt à parentibus, virginem quandam in matrimonium ducere. Cum autem iam tempus adeſſet, quo inter ſe coniungi deberent, mutuis exhortationibus, ad nuncupandum virginitatis votum ſe permouerunt. Adfuit autem Angelus Domini, qui duabus coronis mirifico ſplendore ornatis, laudato propoſito, ad perſeuerantiam eos incitauit. Itaque puella hilari animo virginum ſe ſodalitati adiunxit: Amator autem in clerum alectus, tot fuit virtutum ornamentis illuſtris, vt poſt deceſſum S. Eladij, ei in Antiſiodorenſi Epiſcopatu ſubſtitutus ſit. Porro iam factus Pontifex, multis admodum claruit miraculis, cæcis reſtituit viſum, curauit paralyticos, mortuos ad vitam reuocauit. Cumque multos ab Ethniciſmo conuertiſſet ad Dominum, tum perpetrandis miraculis, tum inſtanter concionando, cerneretque eccleſiam ſuam auguſtiorem, quam vt ingentem Chriſtianorū multitudinē capere poſſet, à Ruptilio ciue Antiſiodorenſi, amplam & excelſam quandam domum intra vrbis mœnia ſitam petijt. Ille vero cum primo petenti aſſentiri nollet, non multo poſt grauiſſimo correptus morbo, precibus eius ceſſit. Dum vir condita illiè baſilica, eam protomartyri Stephano dedicauit: quæ mlto fidelium ſtudio deinde frequentari cœpit.

S. Amator & eius coniunx vouēt virginitatem.

Fit Epiſcopus, & facit multa miracula.

Cōdit ampliorem Eccleſiam.

Porro eodem tempore, Germanus Antiſiodorenſis vrbis gubernacula tractabat; qui venationis ſtudio plus nimio deditus, ferarum capita, ex arbore quadam pito, in medio ciuitatis ad aſpectum gratiſſima, ſuſpendebat,

S. Germanus ante Epiſcopatū, gubernator vrbis Antiſiodorenſis.

debat, vt eo ſpectaculo induſtriæ ſuæ laudem captaret. Quem amator antiſtes frequenter ſuis compellabat eloquijs, docens & monens ea re Chriſtianorum animos haud mediocriter offendi, paganorū vero ad idololatriæ cultū vehementius incitari: proinde relicta conſuetudine praua, arborē ipſam radicitus extirparet. Sed Germanus, plus laudis humanæ quam religionis penſi habens, nullo modo acquieſcere voluit. Tū Amator quodā die, abſente Germano, ſacrilegam arborem radicitus exſcidit, eamque, ne qua incredulis memoria eius extaret, Vulcano deuorandam obiecit. Quæ res vt ad aures Germani peruenit, ira vehementer inflammatus, mortem viro ſanctiſſimo minitatus eſt. Itaque ſanctæ religionis oblitus, cuius iam munere inſignitus fuerat, militū ſuorū ſtipatus manu, ad vrbem properauit. Cuius aduentus certior factus Amator, ex vrbe protinus Heduam diſceſſit: non quod martyrij palmam ſubterfugeret, ſed quia diuina reuelatione & mortis ſuæ tempus, & Germanum ſibi ſucceſſorem futurum præuiderat.

Germanus mortem minitatur S. Amatori.

Heduam igitur delatus, fuit à Simplicio vrbis illius Epiſcopo, ſummis beneuolentiæ & honoris indicijs exceptus. Sed & ipſe Iulius reipublicę rector, & Galliæ gubernator, viro ſancto honorifico comitatu obuiam ire non neglexit. Inſequenti autem luce amator Iulij prætorium ingreſſus, tot tantiſque iterum exceptus fuit honoribus & obſequijs, quanta eo tempore Dei cultorem decebant: prorſus vt ipſe Præfectus ſuppliciter eius benedictionem poſtularet. Deinde beatus Antiſtes verba ad Iulium præfectū inſtituens, Quandoquidē, inquit, præfectum mihi à Domino vitæ terminū inſtare, & illuſtriſſimū Germanū, in ſacro numero ſucceſſorem mihi deſignatum cognoui, peto vt per te liceat eundem tonſura inſignire. Cui Præfectus, quāquam Germanū in reipublicæ moderamine commodum valde & perutilem haberet, benigne annuit, & antiſtitem voti compotem fecit.

Vide quāti olim fiebāt Epiſcopi.

Tunc Amator cum gaudio non mediocri ciuitatem

ſuam

Digitized by Google

Prædixit obitum ſuũ S. Amator

ſuam repetens, conuocata concione, obitus ſui diem inſtare dixit; monuitque vniuerſos vt aliquem ex toto cœtu eligerent, qui ſacro muneri præficeretur. Illis autem conticentibus, Amator greſſus ad eccleſiam direxit; cumque populus armis inſtructus, ſimul cum eo ſacra limina calcare vellet, antiſtes vniuerſos prohibuit, voluitque vt inermes domum Dei ingrederentur. Illi autem, dicto citius, depoſitis præ foribus armis, ſubſecuti ſunt. Tum vir ſanctus, clauſis primo arctiſſime eccleſiæ ianuis, inuocato Dei nomine, Germanum apprehendit, detractaque capitis cæſarie, & militaribus ornamentis reiectis, religionis eum habitu induit, hortans vt honorem à Deo ſibi collatum incontaminatum ſeruaret; quia, inquit, me decedente, tibi ab Omnipotente Epiſcopalis dignitas deſignata eſt.

Non patitur armatos templũ ingredi.

Deſignat Germanũ ſibi ſucceſſorem.

His peractis Amator morbi cœpit infeſtatione fatigari, populoque luctu ac lachrymis diſceſſum eius deploranti, Germanum commendauit. Nulla erat ætas, nullus ſexus, nullus denique ordo, qui non inſigni luctu deformatus, patris abitum defleret. Sed is ſuauiſſimis verbis à luctu ad gaudium eos reuocans, ad templum in quo die ac nocte diuinis rebus inſeruierat, ſuorum ſe manibus deportari fecit. Ibi vero pontificiam cathedram conſcendens, inter crebros ſingultus & lamentationes populi, hora fere diei tertia, ſpiritum tradidit. Et continuo Sanctorum chorus, dictu mirabile, cum hymnis & canticis ſpiritum eius excepit, & ad Dei thronum adduxit. Corpus fuit ad locum, qui Autricus appellatur, inductum, & ſepultura tali Pontifice digna decoratum. Ecce autem homo quidã triginta annis paralyſi detentus, hominum ceruicibus baiulabatur, vt ex ſacro funere, remediũ aliquod tanto malo percipere poſſit. Cumque homo iam opertum corpus intelligeret, orat & obſecrat miſer, vt vel aquæ paululum, qua lotum fuerat, tribuere dignarentur. Eã hominis fidem Germanus admirans, iuſſit languidi membra lympha perfundi; & ecce fugato confeſtim

Moritur vir ſanct⁹ in templo.

Sanatur paralyticus.

lan-

languore, paralyticus conualuit, neruiſque vigẽtibus, ſanus & incolumis ſubſtitit.

PASSIO S. SIGISMVNDI REGIS Burgundionum; Ex ea quæ eſt per Gregorium. Turonenſem Epiſcopum, lib. 3. cap. 5. & 6. & Aimonium, lib. 2. hiſt. Francor. cap. 4. Gladio conſumatus eſt, Anno Chriſto Domini 526.

C. Baron. Tõ. 7. Annal.

GVnebaldo Burgundionum rege è viuis ſublato, Sigiſmundus eius filius regnum obtinuit; qui ductus pietatis ſtudio, Agaunenſe monaſterium ſolerti cura, cum domibus, baſilicisque ædificauit. Cum autem priore coniuge defuncta, filia Theodorici Regis Italici, ex qua filiũ Sigericũ ſuſceperat, aliam duxiſſet, illa nouercarũ more, filiũ prioris coniugis tota mente auerſari cœpit. Vnde puer odio ſimiliter in eam concepto, vna ſolennitatum cum eam defunctæ matris veſtibus ornatam cerneret, commotus ait; Tu profectò minime digna eras, vt hæc indumẽta tua terga contingerẽt, quæ dominæ tuæ matris meæ fuiſſe noſcũtur. At illa his verbis furore ſuccenſa, vincta quauis animam ſanare die noctéq; meditabatur. Tandẽ dæmonis fraude egregie inſtructa maritum adijt, eique perſuaſit Sigericum filium eius regnandi cupidum, nefaria de nece illi inferenda conſilia tractare. His illi incitatus verbis, iniquæ vxoris conſilio vſus, iniquo ſe parricidio contaminauit. Nam ſopitum vino poſt meridiem filiũ, membra quieti tradere iuſſit; cui alto iam ſopore oppreſſo, lorum ſub collo iniecit; quo, duobus pueris id ad ſe inuicem trahentibus, ſuffocatus eſt. Eo ſcelere vixdum patrato, pater ſera ductus pœnitentia, ſuper cadauer exanime ruens, amariſſimis illud lachrymis rigauit. Quo plorante, & lugubri eiulatu locum implente, ſenex quidã ſuperuenit, qui dixiſſe fertur; Te plange a-

1. *Maij.*
Sigiſmũdus conſtruit Agaunenſe monaſterium.

Sigiſmũdus necat filiũ ſuum.

ge amodo, qui per conſilium nequam factus es paricida ſæuiſſimus; nam hunc qui innocens iugulatus eſt neceſſarium non eſt plangi. Nihilominus ille ad ſanctos Agaunenſes abiens, multis diebus in fletu & ieiuniis perſeuerauit, veniam patrati ſceleris à Deo obtinere contendens, & ſanctorum interuentu aſſiduo flagitans, vt iuſtus iudex in hoc potius ſeculo, quam in futuro puniret examine. Quam petitionem clemens & miſericors Dominus benigne admittens. Clodomirum Francorum regem excitauit, vt bello eum laceſſeret. Itaque Sigiſmundus audito Francorum aduentu, inſtructa manu obuiam eis ire decreuit. Sed factũ eſt, vt commiſſo iam prælio, Burgundiones fugæ præſidio ſalutem quærere cogerentur, Sigiſmundus vero cum tutelam in ſaltu Agaunenſi citato expeteret curſu, Clodomiro captus, atque intra terminum Aurelianenſis vrbis perductus, cum vxore & liberis carceri eſt mancipatus.

Agit pœnitentiam.

Sigiſmũdus à Clodomiro Francorum rege capitur.

Tunc B. Auitus, qui in territorio eiuſdem vrbis Abbatis fungebatur officio, rogauit Clodomirum, ne tam excellentis nobilitatis, inſignisque bonitatis virũ neci traderet. Si, inquiens, eorum te ſanguine non cruentaueris, præclaram de hoſtibus victoriam obtinebis; Sin ſpreto hoc meo conſilio eos occideris, tu ſimiliter inimicorum tuorum confoſſus gladio, cum vxore & liberis turpiter occumbes. Quod ille conſilium reijciens, Sigiſmũdum vna cum coniuge & filijs, in villa cui Calumpnia nomen eſt, capite cæſum, in puteum proijci iuſſit; de quo poſtmodum ſublatus, atque ad baſilicam ſanctorum Agaunẽſium deuectus, digno cum honore ſepultus eſt. Nec ea res impune cecidit Clodomiro; vtpote qui Godomari Sigiſmundi fratris gladio interfectus, eundem vitæ exitum, iuxta Auiti Nutiacenſis Abbatis vaticinium conſecutus eſt. Porro Sigiſmundus, qui aſſiduo lachrymarum imbre paricidij crimen in vita delere conatus fuerat, ſanctorum conſortio poſt mortẽ dignus eſt habitus. Quod crebra eius miracula præclare teſtantur. Febricitantes quique, ſi ſalutare

Sigiſmũdus capite plectitur, & in puteũ cũ coniuge & liberis demergitur.

Alias Calonnia.

Miracula poſt obitũ eius.

Digitized by Google

ſalutare fideliter pro ſe ſacrificium offerri curauerint, continuo ab infirmitatis ſuæ liberantur incomodo, Cæterum Carolus Quartus Imperator, amans patriæ, ſacras Sigilmundi reliquias, multis prodigiis inclytas, Pragam honorifice tranſtulit. *Reliquiæ eius Pragã tranſlatæ.*

VITA S. VVALBVRGAE VIRGINIS: Ex ea quæ eſt per vvolfhardum monachum Monaſterii quondam Haſenretani. Claruit circa annum Domini 750.

C Baron. in not. ad Mar. Rom. & To. 9. Annal. & in Appendice Tomo. 12. 1. Maij.

QVo tempore Anglorum gens, Gregorij Pontificis Maximi ſtudio & opera ad Christi fidem traducta fuit, multi eorum virtutis amore ducti in Franciæ regnum peruenerunt. In quibus VVilliboldus & VVinniboldus cum ſorore ſua Deo & hominibus chariſſima VValburga, Anglorũ Reguli Richardi ingenue proles, cum in has regiones veniſſent, VVilliboldus à S. Bonifacio, Primo Moguntinæ Sedis Antiſtite Eyſtetenſis Epiſcopus ordinatus eſt, VVinniboldus autem totus Chriſti amore inflammatus, locum, quem Heydenheim vocant, ſibi incolendum ſumpſit; vbi monaſticæ vitæ profeſſionem, ad ſupremum vitæ diem, ſtrenue admodum proſecutus eſt, multoſque ſuis exemplis ad bene viuendi ſtudium perduxit. *Alias VVunebadus. VVinniboldus & VVillibol-dus fratres S. VValburgæ. Eius vita habetur 5. Iunij.*

VVinniboldo autem è viuis ſublato, fœminei ſexus decus & ornamentum VValburga, omnibus ſe virtutis præbuit exemplum. Erat enim virginum monaſterij Heydenheimenſis præfecta ſodalitio & materfamilias egregia; quæ tota mente cælo intenta, precibus quicquid petijſſet à Deo impetrabat. Accidit aliquando vt reuertenti hora veſpertina ab eccleſia, Gonmeradus cuſtos, lumen præbere nollet. Qua nihil mota iniuria, cum cæteris virginibus in communi quietis loco ſe recepit; & ecce tanta illic repente luminis claritas effulſit, vt omnes ſtupore propemodum oppreſſæ ad VValburgam accurrerent, & immenſum lumen exultanti- *VValburga præfecta monaſterio Heydenheimenſi. Lumen cælitus cubiculo immiſſum*

Digitized by Google

bus animis ei indicaret. Illa autem ſubortis lachrimis, manus oculoſque ad cælum tollens, Tibi, inquit, gratias ago Domine Ieſu Chriſte maximas, quod me, ad excitandas ancillarum tuarum mentes, hac luce indignam conſolari volueris.

Cum ex recenti fratris ſui VViniboldi morte, immodico correpta dolore, ad animum à mœrore leuandum, monaſterio egreſſa eſſet, venit ad ædes hominis cuiuſdam opulenti, tanquam peregrina, quam cum ille vt ignotam confeſtimà canibus ſuis diſcerpendam metueret. Illa eorum ſæuitia nihil perterrita, VValburgam ſe eſſe declarauit, ac domus limina ſecura ſubiens, petijt noctis quietem in eo cubiculo exigere, in quo filia eius mortis circumuenta doloribus, grauiſſime decumbebat. Tum illis præ nimio dolore eiulantibus, in cubiculum virgo VValburga ingreſſa eſt noctéque illa pro ſalute puellæ Dominum deprecans, altera luce eam parentibus ſanam exhibuit; qui Deo pro tanto miraculo immenſas gratias agentes, munera virgini obtulere plurima; quæ illa recipere noluit, ſed vni Chriſto placere deſiderans, ad ſuum regreſſa monaſterium, tanto arctiori ſe vitæ tradidit quanto cumulatiorē in ſe Dei gratiam ſenſit. Tandem contritis mundanis cupiditatibus, multis ornata virtutibus victrix ex hac vita deceſſit, ſepulta honorificentiſſime in monaſterio ſuo.

Puellam à morte liberat.

Porro Otgarius qui Eyſtetenſem Sedem, defuncto Villiboldo tunc adminiſtrabat, viſione minime dubia admonitus, ex Heydenhaim, euoluto iam anno, ad Eyſtetenſe monaſterium illud trāſtulit. Anno aūt 893. Arnulpho Germanici regni gubernacula tractante, apertum eſt ſepulcrum virginis, in quod per Otgarum Antiſtitem repoſitum fuerat. Ibi vero contigit tunc miraculum haud vulgari admiratione dignum, & euidentiſſimis multorum teſtimonijs comprobatū. Erat puella quædā Friderada nomine, quæ hero ſuo Ederanno & coniugi illius ſedulo famulabatur. Hæc ſubito morbo quodā correpta, intolerabili dolorū cruciatu agitabatur. Cūque ab immenſa doloris vi nonnihil

Tranſlatio corporis S. VValburgis in Eyſtheim.

reſpirare cœpiſſet, tanta eam ingluuies inuaſit, vt nulla poſſet ciborum copia fames eius expleri. Neque interim pedibus inſiſtere valebat, prorſus vt ſuis ipſa parentibus, perpetuam lugendi materiam præberet. Tantem cum indies maior famis rabies eam infeſtaret vltima deſperatione adacta ad ædem S. VValburgæ delata eſt; vbi triduanas multa inſtantia preces offerens non ſine magno parentum gaudio pedum beneficium recepit. Quo audito, herus & hera ocyus eo aduolantes, perpetuæ eam VValburgæ ſeruituti addicunt; Abbatiſſæ munere tum illic fungebatur Hubila, quæ eam admittere nolens, paucis poſt diebus ſanam eam dominus ſuis remiſit. Sed domum reuerſa, confeſtim extinctus iam ante morbus redijt, tantaque infeſtatione eam concuſſit, vt rurſus monaſterium petere cogeretur. Et ecce inibi optata ſanitas rediit; ſed inexhauſta edendi libido manſit, Itaque ea de cauſa multo affecta pudore, eius monaſterij procuratrici Thieltildæ morbum ſuum aperuit; quæ vicem eius dolens, fragmen benedicti panis à ſacerdote quodam, qui Mundus dicebatur, obtinuit. Quo guſtato, ita ſenſim illa ingluuies euanuit, vt dimidio fere anno non niſi parum admodum caſei edere & lactis bibere potuerit. Deinde vſqueadeo omnis appetendi vis in ea extincta eſt, vt ſi quid alimenti ſumere vellet, mox rurſus euomeret. Stupebant cuncti, & merito fraudē aliquā ſubeſſe ſuſpicabantur; prorſus vt vel inuita communi hominum more veſci cogerent. Tum illa ne alios omnes præ ſe contemnere videretur aliquid vilioris ſiceræ ſumpſit. Sed mox per nares & oculos tanta vi reiecit, vt oculorum lumine priuata ſit. Ea re ad Epiſcopum delata, ipſe vna cū reliquis, verſutiſſimi dæmonis fraude eam deluſam eſſe, & clam ei ſoli manenti, qualicūque arte aliquid alimenti ſubminiſtrari dixit. Vnde ſuis in conſilium abhibitis, eā cuidam preſbytero valde religioſo cuſtodiendā tradidit, præcepitq; vt diligentiſſime exploraret, nū fraude aliqua alijs illuderet. Sed reipſa compertū eſt nullā fraudē ſubeſſe,

Ad ſepulchrū eius morbida ſanatur

Nota rem miram.

bus animis ei indicaret. Illa autem ſubortis lachrimis, manus oculoſque ad cælum tollens, Tibi, inquit, gratias ago Domine Ieſu Chriſte maximas, quod me, ad excitandas ancillarum tuarum mentes, hac luce indignam conſolari volueris.

Cum ex recenti fratris ſui VVinibold morte, immodico correpta dolore, ad animum à mœrore leuandum, monaſterio egreſſa eſſet, venit ad ædes hominis cuiuſdam opulenti, tanquam peregrina, quam cum ille vt ignotam confeſtim à canibus ſuis diſcerpendam metueret. Illa eorum ſæuitia nihil perterrita, VValburgam ſe eſſe declarauit, ac domus limina ſecura ſubiens, petijt noctis quietem in eo cubiculo exigere, in quo filia eius mortis circumuenta doloribus, grauiſſime decumbebat. Tum illis præ nimio dolore eiulantibus, in cubiculum virgo VValburga ingreſſa eſt nocteque illa pro ſalute puellæ Dominum deprecans, altera luce eam parentibus ſanam exhibuit; qui Deo pro tanto miraculo immenſas gratias agentes, munera virgini obtulere plurima; quæ illa recipere noluit, ſed vni Chriſto placere deſiderans, ad ſuum regreſſa monaſterium, tanto arctiori ſe vitæ tradidit quanto cumulatiorē in ſe Dei gratiam ſenſit. Tandem contritis mundana s cupiditatibus, multis ornata virtutibus victrix ex hac vita deceſſit, ſepulta honorificentiſſime in monaſterio ſuo.

Puellam à morte liberat.

Translatio corporis S. Walburgis in Eyſtheim.

Porro Otgarius qui Eyſtetenſem Sedem, defuncto Villiboldo tunc adminiſtrabat, viſione minime dubia admonitus, ex Heydenhaim, euoluto iam anno, ad Eyſtetenſe monaſterium illud tranſtulit. Anno aūt 893. Arnulpho Germanici regni gubernacula tractante, apertum eſt ſepulcrum virginis, in quod per Otgarum Antiſtitem repoſitum fuerat. Ibi vero contigit tunc miraculum haud vulgari admiratione dignum, & euidentiſſimis multorum teſtimonijs comprobatū. Erat puella quædā Friderada nomine, quæ hero ſuo Ederanno & coniugi illius ſedulo famulabatur. Hæc ſubito morbo quodā correpta, intolerabili dolorū cruciatu agitabatur. Cūque ab immenſa doloris vi nonnihil

reſpirare cœpiſſet, tanta eam ingluuies inuaſit, vt nulla poſſet ciborum copia fames eius expleri. Neque interim pedibus inſiſtere valebat, prorſus vt ſuis ipſa parentibus, perpetuam lugendi materiam præberet. Tantem cum indies maior famis rabies eam infeſtaret vltima deſperatione adacta ad ædem S. VValburgæ delata eſt; vbi triduanas multa inſtantia preces offerens non ſine magno parentum gaudio pedum beneficium recepit. Quo audito, herus & hera ocyus eo aduolantes, perpetuæ eam VValburgæ ſeruituti addicunt; Abbatiſſæ munere tum illic fungebatur Hubila, quæ eam admittere nolens, paucis poſt diebus ſanam eam dominus ſuis remiſit. Sed domum reuerſa, confeſtim extinctus iam ante morbus rediјt, tantaque infeſtatione eam concuſſit, vt rurſus monaſterium petere cogeretur. Et ecce ibi optata ſanitas rediit; ſed inexhauſta edendi libido manſit, Itaque ea de cauſa multo affecta pudore, eius monaſterij procuratrici Thieltildæ morbum ſuum aperuit; quæ vicem eius dolens, fragmen benedicti panis à ſacerdote quodam, qui Mundus dicebatur, obtinuit. Quo guſtato, ita ſenſim illa ingluuies euanuit, vt dimidio fere anno non niſi parum admodum caſei edere & lactis bibere potuerit. Deinde vſque adeo omnis appetendi vis in ea extincta eſt, vt ſi quid alimenti ſumere vellet, mox rurſus euomeret. Stupebant cuncti, & merito fraudē aliquā ſubeſſe ſuſpicabantur; prorſus vt vel inuita communi hominum more veſci cogerent. Tum illa ne alios omnes præ ſe contemnere videretur aliquid vilioris ſiceræ ſumpſit. Sed mox per nares & oculos tanta vi reiecit, vt oculorum lumine priuata ſit. Ea re ad Epiſcopum delata, ipſe vna cū reliquis, verſutiſſimi dæmonis fraude eam deluſam eſſe, & clam ei ſoli manenti, qualicūque arte aliquid alimenti ſubminiſtrari dixit. Vnde ſuis in conſilium abhibitis, eā cuidam presbytero valde religioſo cuſtodiendā tradidit, præcepitq; vt diligentiſſime exploraret, nū fraude aliqua alijs illuderet. Sed reipſa compertū eſt nullā fraudē ſubeſſe,

Ad ſepulchrū eius morbida ſanatur

Nota rem miram.

bus animis ei indicaret. Illa autem ſubortis lachrimis, manus oculoſque ad cælum tollens, Tibi, inquit. gratias ago Domine Ieſu Chriſte maximas, quod me, ad excitandas ancillarum tuarum mentes, hac luce indignam conſolari volueris.

Cum ex recenti fratris ſui VVinibaldi morte, immodico correpta dolore, ad animum à mœrore leuandum, monaſterio egreſſa eſſet, venit ad ædes hominis cuiuſdam opulenti. tanquam peregrina, quam cum ille vt ignotam confeſtimà canibus ſuis diſcerpendam metueret. Illa eorum ſæuitia nihil perterrita, VValburgam ſe eſſe declarauit, ac domus limina ſecura ſubiens, petijt noctis quietem in eo cubiculo exigere, in quo filia eius mortis circumuenta doloribus, grauiſſime decumbebat. Tum illis præ nimio dolore eiulantibus, in cubiculum virgo VValburga ingreſſa eſt nocteque illa pro ſalute puellæ Dominum deprecans, altera luce eam parentibus ſanam exhibuit; qui Deo pro tanto miraculo immenſas gratias agentes, munera virgini obtulere plurima; quæ illa recipere noluit, ſed vni Chriſto placere deſiderans, ad ſuum regreſſa monaſterium, tanto arctiori ſe vitæ tradidit quanto cumulatiorē in ſe Dei gratiam ſenſit. Tandem contritis mundanis cupiditatibus, multis ornata virtutibus victrix ex hac vita deceſſit, ſepulta honorificentiſſime in monaſterio ſuo.

Puellam à morte liberat.

Porro Otgarius qui Eyſtetenſem Sedem, defuncto Villiboldo tunc adminiſtrabat, viſione minime dubia admonitus, ex Heydenhaim, euoluto iam anno, ad Eyſtetenſe monaſterium illud trāſtulit. Anno aūt 893. Arnulpho Germanici regni gubernacula tractante, apertum eſt ſepulcrum virginis, in quod per Otgarum Antiſtitem repoſitum fuerat. Ibi vero contigit tunc miraculum haud vulgari admiratione dignum, & euidentiſſimis multorum teſtimonijs comprobatū. Erat puella quædā Friderada nomine, quæ hero ſuo Ederanno & coniugi illius ſedulo famulabatur. Hæc ſubito morbo quodā correpta, intolerabili dolorū cruciatu agitabatur. Cūque ab immenſa doloris vi nonn[illegible]

Tranſlatio corporis S. Walburgis in Eyſtheim.

reſpirare cœpiſſet, tanta eam ingluuies inuaſit, vt nulla poſſet ciborum copia fames eius expleri. Neque interim pedibus inſiſtere valebat, prorſus vt ſuis ipſa parentibus, perpetuam lugendi materiam præberet. Tantem cum indies maior famis rabies eam infeſtaret vltima deſperatione adacta ad ædem S. VValburgæ delata eſt; vbi triduanas multa inſtantia preces offerens non ſine magno parentum gaudio pedum beneficium recepit. Quo audito, herus & hera ocyus eo aduolantes, perpetuæ eam VValburgæ ſeruituti addicunt; Abbatiſſæ munere tum illic fungebatur Hubila, quæ eam admittere nolens, paucis poſt diebus ſanam eam dominus ſuis remiſit. Sed domum reuerſa, confeſtim extinctus iam ante morbus rediit, tantaque infeſtatione eam concuſſit, vt rurſus monaſterium petere cogeretur. Et ecce inibi optata ſanitas rediit, ſed inexhauſta edendi libido manſit, Itaque ea de cauſa multo affecta pudore, eius monaſterij procuratrici Thieltildæ morbum ſuum aperuit; quæ vicem eius dolens, fragmen benedicti panis à ſacerdote quodam, qui Mundus dicebatur, obtinuit. Quo guſtato, ita ſenſim illa ingluuies euanuit, vt dimidio fere anno non niſi parum admodum caſei edere & lactis bibere potuerit. Deinde vſque adeo omnis appetendi vis in ea extincta eſt, vt ſi quid alimenti ſumere vellet, mox rurſus euomeret. Stupebant cuncti, & merito fraudẽ aliquã ſubeſſe ſuſpicabantur; prorſus vt vel inuita communi hominum more veſci cogerent. Tum illa ne alios omnes præ ſe contemnere videretur aliquid vilioris ſiceræ ſumpſit. Sed mox per nares & oculos tanta vi reiecit, vt oculorum lumine priuata ſit. Ea re ad Epiſcopum delata, ipſe vna cũ reliquis, verſutiſſimi dæmonis fraude eam deluſam eſſe, & clam ei ſoli manenti, qualicũque arte aliquid alimenti ſubminiſtrari dixit. Vnde ſuis in conſilium abhibitis, eã cuidam preſbytero valde religioſo cuſtodiendã tradidit, præcepitq; vt diligentiſſime exploraret, nũ fraude aliqua alijs illuderet. Sed reipſa compertũ eſt nullã fraudẽ ſubeſſe,

Ad ſepulchrũ eius morbida ſanatur

Nota rem miram.

bus animis ei indicarēt. Illa autem ſubortis lachrimis, manus oculoſque ad cælum tollens, Tibi, inquit. gratias ago Domine Ieſu Chriſte maximas, quod me, ad excitandas ancillarum tuarum mentes, hac luce indignam conſolari volueris.

Cum ex recenti fratris ſui VVinibolidi morte, immodico correpta dolore, ad animum à mœrore leuandum, monaſterio egreſſa eſſet, venit ad ædes hominis cuiuſdam opulenti, tanquam peregrina, quam cum ille vt ignotam confeſtimà canibus ſuis diſcerpendam metueret. Illa eorum ſæuitia nihil perterrita, VValburgam ſe eſſe declarauit, ac domus limina ſecura ſubiens, petijt noctis quietem in eo cubiculo exigere, in quo filia eius mortis circumuenta doloribus, grauiſſime decumbebat. Tum illis præ nimio dolore eiulantibus, in cubiculum virgo VValburga ingreſſa eſt nocteque illa pro ſalute puellæ Dominum deprecans, altera luce eam parentibus ſanam exhibuit; qui Deo pro tanto miraculo immenſas gratias agentes, munera virgini obtulere plurima; quæ illa recipere noluit, ſed vni Chriſto placere deſiderans, ad ſuum regreſſa monaſterium, tanto arctiori ſe vitæ tradidit quanto cumulatiorē in ſe Dei gratiam ſenſit. Tandem contritis mundanis cupiditatibus, multis ornata virtutibus victrix ex hac vita deceſſit, ſepulta honorificentiſſime in monaſterio ſuo.

Puellam à morte liberat.

Porro Otgarius qui Eyſtetenſem Sedem, defuncto Villiboldo tunc adminiſtrabat, viſione minime dubia admonitus, ex Heydenhaim, euoluto iam anno, ad Eyſtetenſe monaſterium illud tráſtulit. Anno aūt 893. Arnulpho Germanici regni gubernacula tractante, apertum eſt ſepulcrum virginis, in quod per Otgarum Antiſtitem repoſitum fuerat. Ibi vero contigit tunc miraculum haud vulgari admiratione dignum, & euidentiſſimis multorum teſtimonijs comprobatū. Erat puella quædā Friderada nomine, quæ hero ſuo Ederanno & coniugi illius ſedulo famulabatur. Hæc ſubito morbo quodā correpta, intolerabili doloꝝ cruciatu agitabatur. Cūque ab immenſa doloris vi nonnihil

Translatio corporis S. Walburgis in Eyſtheim.

reſpirare cœpiſſet, tanta eam ingluuies inuaſit, vt nulla poſſet ciborum copia fames eius expleri. Neque interim pedibus inſiſtere valebat, prorſus vt ſuis ipſa parentibus, perpetuam lugendi materiam præberet. Tantem cum indies maior famis rabies eam infeſtaret vltima deſperatione adacta ad ædem S. VValburgæ delata eſt; vbi triduanas multa inſtantia preces offerens non ſine magno parentum gaudio pedum beneficium recepit. Quo audito, herus & hera ocyus eo aduolantes, perpetuæ eam VValburgæ ſeruituti addicunt; Abbatiſſæ munere tum illic fungebatur Hubila, quæ eam admittere nolens, paucis poſt diebus ſanam eam dominus ſuis remiſit. Sed domum reuerſa, confeſtim extinctus iam ante morbus rediijt, tantaque infeſtatione eam concuſſit, vt rurſus monaſterium petere cogeretur. Et ecce inibi optata ſanitas rediit; ſed inexhauſta edendi libido manſit, Itaque ea de cauſa multo affecta pudore, eius monaſterij procuratrici Thieltildæ morbum ſuum aperuit; quæ vicem eius dolens, fragmen benedicti panis à ſacerdote quodam, qui Mundus dicebatur, obtinuit. Quo guſtato, ita ſenſim illa ingluuies euanuit, vt dimidio fere anno non niſi parum admodum caſei edere & lactis bibere potuerit. Deinde vſqueadeo omnis appetendi vis in ea extincta eſt, vt ſi quid alimenti ſumere vellet, mox rurſus euomeret. Stupebant cuncti, & merito fraudē aliquā ſubeſſe ſuſpicabantur; prorſus vt vel inuita communi hominum more veſci cogerent. Tum illa ne alios omnes præ ſe contemnere videretur aliquid vilioris ſiceræ ſumpſit. Sed mox per nares & oculos tanta vi reiecit, vt oculorum lumine priuata ſit. Ea re ad Epiſcopum delata, ipſe vna cū reliquis, verſutiſſimi dæmonis fraude eam deluſam eſſe, & clam ei ſoli manenti, qualicūque arte aliquid alimenti ſubminiſtrari dixit. Vnde ſuis in conſilium abhibitis, eā cuidam preſbytero valde religioſo cuſtodiendā tradidit, præcepitq; vt diligentiſſime exploraret, nū fraude aliqua alijs illuderet. Sed reipſa compertū eſt nullā fraudē ſubeſſe,

Ad ſepulchrū eius morbida ſanatur

Nota rem miram.

ge amodo, qui per conſilium nequam factus es paricida ſæuiſſimus; nam hunc qui innocens iugulatus eſt neceſſarium non eſt plangi. Nihilominus ille ad ſanctos Agaunenſes abiens, multis diebus in fletu & ieiuniis perſeuerauit, veniam patrati ſceleris à Deo obtinere contendens, & ſanctorum interuentu aſſiduo flagitans, vt iuſtus iudex in hoc potius ſeculo, quam in futuro puniret examine. Quam petitionem clemens & miſericors Dominus benigne admittens. Clodomirum Francorum regem excitauit, vt bello eum laceſſeret. Itaque Sigiſmundus audito Francorum aduentu, inſtructa manu obuiam eis ire decreuit. Sed factũ eſt, vt commiſſo iam prælio, Burgundiones fugæ præſidio ſalutem quærere cogerentur, Sigiſmundus vero cum tutelam in ſaltu Agaunenſi citato expeteret curſu, Clodomiro captus, atque intra terminum Aurelianenſis vrbis perductus, cum vxore & liberis carceri eſt mancipatus.

Agit pœnitentiam.

Sigiſmũdus à Clodomiro Francorum rege capitur.

Tunc B. Auitus, qui in territorio eiuſdem vrbis Abbatis fungebatur officio, rogauit Clodomirum, ne tam excellentis nobilitatis, inſignisque bonitatis virũ neci traderet. Si, inquiens, eorum te ſanguine non cruentaueris, præclaram de hoſtibus victoriam obtinebis; Sin ſpreto hoc meo conſilio eos occideris, tu ſimiliter inimicorum tuorum confoſſus gladio, cum vxore & liberis turpiter occumbes. Quod ille conſilium reijciens, Sigiſmũdum vna cum coniuge & filijs, in villa cui Calumpnia nomen eſt, capite cæſum, in puteum proijci iuſſit; de quo poſtmodum ſublatus, atque ad baſilicam ſanctorum Agaunẽſium deuectus, digno cum honore ſepultus eſt. Nec ea res impune cecidit Clodomiro, vtpote qui Godomari Sigiſmundi fratris gladio interfectus, eundem vitæ exitum, iuxta Auiti Nuciacenſis Abbatis vaticinium conſecutus eſt. Porro Sigiſmundus, qui aſſiduo lachrymarum imbre paricidij crimen in vita delere conatus fuerat, ſanctorum conſortio poſt mortẽ dignus eſt habitus. Quod crebra eius miracula præclare teſtantur. Febricitantes quique, ſi ſalutare

Sigiſmũdus capite plectitur, & in puteũ cũ coniuge & liberis demergitur.

Alias Calonnia.

Miracula poſt obitũ eius.

Digitized by Google

ſalutare fideliter pro ſe ſacrificium offerri curauerint, continuo ab infirmitatis ſuæ liberantur incomodo. Cæterum Carolus Quartus Imperator, amans patriæ, ſacras Sigilmundi reliquias, multis prodigiis inclytas, Pragam honorifice tranſtulit.

Reliquiæ eius Pragã tranſlatæ.

VITA S. VVALBVRGAE VIRGINIS:

Ex ea quæ eſt per vvolfhardum monachum Monaſterii quondam Haſenretani. Claruit circa annum Domini 750.

C Baron. in not. ad Mar. Rom. & To. 9. Annal. & in Appendice Tomo. 12. 1. Maij.

QVo tempore Anglorum gens, Gregorij Pontificis Maximi ſtudio & opera ad Chriſti fidem traducta fuit, multi eorum virtutis amore ducti in Franciæ regnum peruenerunt. In quibus VVilliboldus & VVinniboldus cum ſorore ſua Deo & hominibus chariſſima VValburga, Anglorũ Reguli Richardi ingenue proles, cum in has regiones veniſſent, VVilliboldus à S. Bonifacio, Primo Moguntinæ Sedis Antiſtite Eyſtetenſis Epiſcopus ordinatus eſt, VVinniboldus autem totus Chriſti amore inflammatus, locum, quem Heydenheim vocant, ſibi incolendum ſumpſit; vbi monaſticæ vitæ profeſſionem, ad ſupremum vitæ diem, ſtrenue admodum proſecutus eſt, multoſque ſuis exemplis ad bene viuendi ſtudium perduxit.

Alias VVunebadus. VVinniboldus & VVilliboldus fratres S. VValburgæ. Eius vita habetur 5. Iunij.

VVinniboldo autem è viuis ſublato, fœminei ſexus decus & ornamentum VValburga, omnibus ſe virtutis præbuit exemplum. Erat enim virginum monaſterij Heydenheimenſis præfecta ſodalitio & materfamilias egregia; quæ tota mente cælo intenta, precibus quicquid petijſſet à Deo impetrabat. Accidit aliquando vt reuertenti hora veſpertina ab eccleſia, Gonmeradus cuſtos, lumen præbere nollet. Qua nihil mota iniuria, cum cæteris virginibus in communi quietis loco ſe recepit; & ecce tanta illic repente luminis claritas effulſit, vt omnes ſtupore propemodum oppreſſæ ad VValburgam accurrerent, & immenſum lumen exultanti-

VValburga præfecta monaſterio Heydenheimenſi.

Lumen cælitus cubiculo immiſſum

Digitized by Google

reſpirare cœpiſſet, tanta eam ingluuies inuaſit, vt nulla poſſet ciborum copia fames eius expleri. Neque interim pedibus inſiſtere valebat, prorſus vt ſuis ipſa parentibus, perpetuam lugendi materiam præberet. Tantem cum indies maior famis rabies eam infeſtaret vltima deſperatione adacta ad cædem S. VValburgæ delata eſt; vbi triduanas multa inſtantia preces offerens non ſine magno parentum gaudio pedum beneficium recepit. Quo audito, herus & hera ocyus eo aduolantes, perpetuæ eam VValburgæ ſeruituti addicunt; Abbatiſſæ munere tum illic fungebatur Hubila, quæ eam admittere nolens, paucis poſt diebus ſanam eam dominus ſuis remiſit. Sed domum reuerſa; confeſtim extinctus iam ante morbus rediјt, tantaque infeſtatione eam concuſſit, vt rurſus monaſterium petere cogeretur. Et ecce inibi optata ſanitas rediit; ſed inexhauſta edendi libido manſit, Itaque ea de cauſa multo affecta pudore, eius monaſterij procuratrici Thieltildæ morbum ſuum aperuit; quæ vicem eius dolens, fragmen benedicti panis à ſacerdote quodam, qui Mundus dicebatur, obtinuit. Quo guſtato, ita ſenſim illa ingluuies euanuit, vt dimidio fere anno non niſi parum admodum caſei edere & lactis bibere potuerit. Deinde vſqueadeo omnis appetendi vis in ea extincta eſt, vt ſi quid alimenti ſumere vellet, mox rurſus euomeret. Stupebant cuncti, & merito fraudē aliquā ſubeſſe ſuſpicabantur; prorſus vt vel inuita communi hominum more veſci cogerent. Tum illa ne alios omnes præ ſe contemnere videretur aliquid vilioris ſiceræ ſumpſit. Sed mox per nares & oculos tanta vi reiecit, vt oculorum lumine priuata ſit. Ea re ad Epiſcopum delata, ipſe vna cū reliquis, verſutiſſimi dæmonis fraude eam deluſam eſſe, & clam ei ſoli manenti, qualicūque arte aliquid alimenti ſubminiſtrari dixit. Vnde ſuis in conſilium abhibitis, eā cuidam preſbytero valde religioſo cuſtodiendā tradidit, præcepitq; vt diligentiſſime exploraret, nū fraude aliqua alijs illuderet. Sed reipſa compertū eſt nullā fraudē ſubeſſe,

Ad ſepulchrū eius morbida ſanatur

Nota rem miram.

 vt pote

tradiderunt. Tum duo illi, cum tertium altiſſimo ſopore oppreſſum cernerent, ex inſidijs ſurrexerunt, hominemque innoxium crudeliſſime iugularunt. Sed cum anxios eos haberet, quid de cadauere facerent, tandem alter in humeros ſuos ſublatum in locum aliquem auium illud proijcere cogitabat. Ecce autem dum ſuis ex humeris illud deponere conatur, ſenſit protinus circumplicatis brachijs tam tenaciter ſibi adhærere, vt nulla id vi à ſe auellere poſſet. Quid faceret tunc miſer homicida, cum ſuum facinus celare non poſſet. Fit ei tandem miſere vaganti quidam amicus obuius; qui conſpecto cadauere, cum admiratione, vnde id eſſet ſciſcitabatur, Ille autem tanquam amico fidens, rem totam, ex ordine pandit orans vt ſuæ calamitatis miſereri velit. Non cunctatur ille, diſtrictoque enſe, brachia cadaueris hominem arctius complectentia etiam articulatim diſſecare nititur, vt tanta ignominia amicum liberet. Ibi tum nouum licuit planeque ſtupendum videre miraculum, Nam ſimulatque manu ſua cadaueris lacertos attigit, eos præcidere volens, etiam ipſe cadaueri atque homini tenaciſſime ad-ſtrictus eſt, ita vt ſe ab illis abſtrahere nō poſſet. Mox igitur pœnitentia ductus precibus ſe ad Dominum conuertit, vt vel S. VValburgæ virginis interceſſione, ſui miſereretur. Cumque inſtantius VValburgæ patrocinium imploraret, illo horribili nexu abſolutus eſt, ita vt liberam, quo vellet, abeundi facultatem haberet. Nec tamen deſerebat miſerum illum, ſed ad Rheni vſque littus eum comitabatur: Quo vt ventum eſt, alter ille & onere & dedecore grauatus, ſimul cum cadauere in Rhenum ſe præcipitem dedit. At vero Rhenus immanem homicidam non ſuſtinens quamprimum hominum ſceleſtum cum cadauere in littus euomuit Qua re non mediocriter terrefactus alter, de ſua quidem ereptione gratulans, ob illius vero calamitatē illachrymās ab eo receſſit, & ad S. VValburgæ monaſteriū celeri curſu aduenieñs, quid geſtum eſſet omnibus enarrauit. Porro infelix ille homicida, ſæpe

Barbarum facinus.

Diuina vindicta in crudelem homicidam.

Inſigne miraculū.

Itē aliud.

quidem ſacra VValburgæ limina petere tentauit, ſed nunquam eius eccleſiæ fines attingere potuit, vt vel inde omnes perſpicue poſſent intelligere, quam immāſ ſeſcelere obſtrinxiſſet, qui tam procul à S. VValburgæ eccleſia arceretur. Viderunt hunc multi fæda exanimis corporis onuſtum ſarcinna, vt ambigi non poſſit verum eſſe, quod multorum teſtimonio confirmatum eſt.

Reliquia S. VValburgi varijs in locis in Frācia habētur

Ea quæ hactenus commemorauimus miracula diuinitus perpetrata, poſt eleuationē corpuſculi beatæ VValburgæ virginis, multa ſane admiratione & præconio digna ſunt; at vero diuerſis locis alijs, toto Francorū regno, quæ eius reliquijs illuſtrantur, indies plura celebrioraque fiunt; præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui viuit & regnat in infinita ſecula. Amen.

IoanMolā. in addit. Mar Vſuardi. C Baron. To. 7. Annal. Eccle. 1. Maii.

VITA S. MARCVLPHI ABBATIS LAVdunenſis ex eo, Quæ eſt optima fide apud V. P. Laur. Sur. Claruit, vti patet infra ſub Childeberto Francorum Rege; Qui floruit in Regno Anno Chriſti 560. & Reliquis.

S. Marculphi natales & pia adoleſcentia.

EO tempore, quo Deo amabilis Childebertus Rex Francorum ſceptra regebat, beatiſſimus Marculphus magnus & præclarus enituit, nobiliſſimis atque Chriſtianiſſimis Baiocaſſinis ciuibus ortus. Hic poſtquam adoleuit, cœpit mox ſtrenue ad ſupernæ vocationis brauium contendere, præterita cum Apoſtolo obliuiſcens & in futura ſeſe extendens. Vacabat orationibus, carnem vigilijs & ieiunijs macerabat, largus nihilominus in præſtandis eleemoſynis. Gaudebat vero atque lætabatur tali conciue omnis Baiocaſſina plebs; confidēs omnem ſuæ Reipublicæ ſtatum per eū firmum ſtabilemque futurum. Nam & beatiſſimus vir omnes quoque ad ſupernam ſalutem crebris incitabat adhortationibus. Porro autē cū rebus temporalibus

libus ex hęreditaria ſucceſſione afflueret ſolique tamē Deo ſeruire cuperet, in eis tum procurandis, tum diſponendis diu occupari nō ſuſtinuit; quin vero, relicta domo, rebuſque paternis optatam ſuſcipit peregrinationem. Iam pridem famam ſanctitatis beati Poſſeſſoris, Conſtantiæ ciuitatis Epiſcopi auditione acceperat. Itaque eum recto tramite expetiit, cupiens ipſius doctrinis & exemplis inſtitui. A quo benigne ſuſceptus, cum apud eum tempus non modicum permanſiſſet, eſſetque iam annorum triginta, ab eodem tonſus eſt, clericique habitum ſuſcepit; quin etiam poſtmodum per reliquos Eccleſiaſticos Ordines digna promotione ſubleuatus, tandem etiam Presbyter factus eſt.

Relictis omnibus eligit peregrinari pro Christo

Fit Preſbyter.

Tum vero cœpit, iubente eodem Pontifice Conſtantienſes ciues indeſinenter admonere, vt quod ſemel in ſacro fonte profeſſi eſſent, moribus tenerent, omnemque ſcilicet mundi gloriam paruipenderent: Et quidem iam ab omnibus tanquam parens colebatur, cum ecce nocte quadam ſupernus nuntius excitans eum ſic appellat, Pax tibi beatiſſime Marculphe: Omnipotenti Regi tua grata ſunt opera, Et quia complures à Dæmonum faucibus per te euellere Chriſtus conſtituit, ocyus Childebertum Francorum Regem adito, & pete, vt locum quendam huius vrbis Conſtātienſis, cui Nantus eſt vocabulum, tibi largiatur: illic vero tu monaſterium conſtrues. Quibus dictis Angelus diſparuit. Nec mora. Vir beatus cum duobus fratribus Catulpho & Domardo iter imperatum ad Regē Childebertum arripuit. Cuius diuinam virtutem cum Rex vna cum Regina Vltrogode cognouiſſent (prodentibus ſcilicet eum paſſim Dæmoniacis, quos & adductum curabat) mox quoque tradidit ei Rex fiſcū ſupradictum cum vniuerſis eius prouentibus, Deo & ſancto viro euſque poſteris ſeruitura, ſe interim, & vxorē ſuam, & liberos, illius præcibus diligēter cōmendans.

Prædicans Conſtantienſibus. ab Angelo etiam ad alia excitatur.

Rex Childebertus ei locum Nātus cōcedit

Itaque cœpit beatus Marculphus locum illum ſtudioſe excolere, condens in eo monaſterium regulari inſtitution aptum, pluresque, cum quibus vitam

mona-

Extruit vir ſanctus in dicto loco monaſterium.

monaſticam duceret, ſibi fratres adſciſcens: quos & optimæ conuerſationis admonebat exemplis. Sane imminentibus Quadrageſimæ diebus, inſulam, qua Diuolitionis dicitur, ſæpe expetijt, vt illic ſacro tempore corpus ſolito ſeuerius maceraret, nulliſque tunc omnino veſcebatur cibis, præterquam pane hordeaceo, herbiſque crudis. Tunica vero eius erat ſaccus cilicinus, veſtes aliæ pelles veruecinæ. Somnum quoque, quem ſola extorquebat laſſitudo, paululum nuda cubans humo, capiti lapide ſuppoſito, capiebat. Vnde & fama eius longe lateque ſe diſpergente, plurimi ex locis circumiacentibus ad eum concurrebant: è quibus multi illius ſancta conuerſatione & doctrina accenſi, vana huius mundi penitus abijciebant, & quicquid habere poterant, ad eum adferebant, atque vt eius regimini ſubeſſe ipſis liceret, humiliter depoſcebant. Ille vero libenter annuens deuotioni eorum, tanquam Chriſti fidelis oeconomus, quæ ipſi offerebantur, partim in recreationem inopum, partim in captiuorum redemptionem, partim in monaſteriorum conſtructionem diſtribuebat: plura enim præter primum condidit cœnobia, rebus eorum, qui ad eius confugiebant magiſterium, illa ſufficienter ditans.

Viuit vitã auſteram.

Multiplicatis fratribus, plura condit monaſteria.

Cum B. Romardo etiã profert alucaria, in inſulã Agnus dictam

Quin etiam venerabilis Chriſti ſacerdos Romardus, curis & negotijs ſecularibus prorſus valedicens, ad eum ſe contulit. Cum quo vir beatus poſt non multum temporis ſpatium eremiticam vitã agere volens, quandam Britanniæ adiacentem inſulam, quæ Agnus vocabatur, adijt. In ea vero pauciſſimi degebant incolæ, & in ijs vir religioſiſſimus Helibertus: qui corpus ſuum multo abſtinentiæ rigore macerabat: cuius etiam idcirco tugurium vir Domini Marculphus cum beato Romardo ingreſſus eſt, & cum eo vterque diu aſperam viuendi rationem ſiue corporis afflictionem ſectatus eſt, diuinæque contemplationi vacauit. Vbi cum aliquando in eam inſulam ad tria milia ab inexhauſtis Saxonicæ ſcaturiginibus, irrumpentibus piratis, pauciſſimi Inſulæ habitatores beati Marculphi precibus

Inſulani eius precib', ſuperant multa hoſtiũ milia

cibus tot hoſtium millia præclare ſuperaſſent, Inſulæ dominus ſancti viri ditione dimidiam inſulam deinceps deuota traditione teneri voluit. Vnde & conſtruxit illic ſanctiſſimus ſacerdos monaſterium, adductis in illud quibuſdam fratribus, qui Domino conſtanter famularentur.

Ægrotat, multique ad eum viſendum cõfluunt.

Ac denique, cum iam inſtaret ille dies, quo Chriſtus eum ab hac corporeæ corruptionis imbecillitate, ad ſempiternę incorruptionis ſanitatem transferre conſtituerat, modica correptus moleſtia, gaudens & exultans ſuæ vocationis præſtolabatur horam. Inualeſcẽte quoque languore, fratres vndique, multaque ſimul ex vicinis locis populorum turba, atque in ijs etiam venerabilis Conſtantienſis vrbis Epiſcopus Laudo, viſitandi ſtudio ad eum accurrerunt. At ille, ceu paſtor bonus, blande gregem ſuum conſolans, & vt ſancti propoſiti normam nullo modo deſererent, admonens, tandem oculis & manibus ſurſum erectis, Calendis Maij abijt in cęlum: & ſepultus eſt in monaſterio, quod primum ipſe conſtruxit eo loco, qui Nantus appellatur. Humati ſunt autem cum eo & alij duo fratres Cariulphus, & Domardus. Porro autem iam multum interceſſerat temporis, & venerandus Rothomagenſis Eccleſiæ Pontifex Audoënus, diœceſim ſuam viſitans, Conſtantiam peruenit. Qui rogatus ab Vernuino loci ſæpe dicti Abbate, vt eum locum viſeret, & corpus beati viri ad locum, quem ipſe parauerat, transferret, libens aſſenſit. Et ſane ſubleuato de tumulo ſancti viri corpore, conſumptis carnibus viſa eſt ſola cutis, virtute præpotentis Dei, oſſibus hærere incorrupta, vultuſque eius adeo viuidus, ac ſi vitali ſpiritũ foueretur.

Tranſit in cælum.

Clarus miraculis, poſt obitũ.

Quod miraculum vt multis innoteſceret, triduo detectus permanſit, vbi & multa alia patrata ſunt miracula.

Digitized by Google

Tom 3. & 4 & In Not. Marti. Romani.

VITA S. ATHANASII, EPISCOPI Alexandrini, Orthodoxæ fidei propugnatoris inuictiſſimi; Ex ijs quæ extant in Annalibus C. Baronij. Obijt anno à Chriſti Incarnatione 372. Damaſi Papæ 6. Valentiniani & Valentis Impp. 9. Cum ſediſſet annos 46.

2 Maij. Patria eius

B. Athanaſius, Alexandria, Ægypti ciuitatum clariſſima, Parentibus Chriſtiana religione ſpectatis oriundus, optimæ iam ſpei iuuenis, plus minus duodennis, collatæ ſibi poſtea Pontificiæ dignitatis præludium, inſcius cum æqualibus edidit ſane accommodatiſſimum, Cum quodam ſiquidem tempore, quo Alexandrina Eccleſiæ præerat vir diuinus Alexander, magna puerorum turba conueniſſet in litore maris luſibunda, ecce quaſi futurorum prænuncij, Epiſcopum imitari, ac quædam ſecretiora & myſtica, quæ ſacerdotibus in Eccleſia geri mos eſt, ſeduló peragere. Et primo quidem Athanaſium in medio multitudinis conſtitutum, manibus impoſitis Antiſtitem ordinare; dein ipſi veluti in Preſbyteros & Diaconos allecti, alios pueros catechumenos, vt ab ipſo baptizarentur, ad eum adducere; At ille eis de more omnia peragere, ac aqua marina pueros tingere; quin & in ſpeciem, maturam aliquam exhortationem adhibere. Quæ cũ diutine intentius ſumma admiratione B. Alexander inſpectaſſet, accitis cõfeſtim clericis, ilico omnes pueros comprehendere & ad ſe perducere imperat, Cumque adeſſent, quis eis ludus & quid egiſſent, vel quomodo, percunctatur, Illi, vt talis habet ætas, pauidi negare primo, deinde rẽ geſtam per ordinẽ pandunt; & baptizatos à ſe eſſe quoſdam catechumenos confitentur per Athanaſium, qui ludi illius puerilis, Epiſcopus fuerat ſimulatus. Tum ille diligenter inquirens, ab his, qui baptizati dicebantur, quid inter-

Præludium Pontificatus eius

Digitized by Google

interrogati ſuerint, quidue reſponderint, ſimul & ab eo qui interrogauerat, vbi videt ſecundum relig ons noſtræ ritum cuncta conſtare, colloquutus cum Concilio clericorum, ſtatuit, illis quibus integris interrogationibus & reſponſionibus aqua fuerat infuſa, iterari baptiſmum non debere: ſed ea quæ à ſacerdotibus mos eſt, tandummodo adimpleri: Athanaſiũ vero, atque eos, quos ludus ille vel presbyteros habere viſus fuerat, vel miniſtros, conuocatis parentib. ſub Dei obteſtatione, tradidit Eccleſiæ ſuæ nutriendos, Paruo autem tempore cum à Notario integre, & Grammatico ſufficienter Athanaſius fuiſſet inſtructus, continuo tanquam fidele Domini commendatum à parentibus B. Antiſtiti reſtituitur; qui eum veluti alterum Samuelem in templo Domini nutriuit, ac interim non tantũ Theologicis facultatibus, ſed & Iuriſprudẽtia plene imbutum, primo quidem conuictorem ac ſcribã, deinde procedente tempore in Pontificatu ſucceſſorem ſuum habuit. At non ſemper apud Alexandrũ mãſiſſe Athanaſium, ſed quandoq; profectũ in eremum adhęſiſſe Magno illi Anthonio, ipſe Athanaſius in eius vita à ſe ſcripta ſignificat.

Athanaſ. cum ſocijs traditur erudiẽdus eccleſiæ.

1. Reg. ca. 2.

Felix progreſſus eius in ſtudijs.

Eius vita habetur 17 Ianuarij.

Porro eo quidem tempore quo celeberrima illa Nicæna Synodus eſſet indicta, de Arij hæreſi cognitura, ſimulac Nicæam conuenere Patres, per dies ſingulos agebantur conuentus, nec facile aut temere de re tanta ſtatuere audebant. Euocabatur frequenter Arius in concilium, & aſſiduo tractatu aſſertiones eius diſcutiebantur, & quid aduerſum hæc teneri deberet aut ſtatui, ſumma cum liberatione quærebatur. Atque cum diſputatio (vt fit) in varias & obſcuras diſtraheretur quæſtiones, in ſingulis de fide diſputationibus Catholici Epiſcopi id potiſſimum contendebant, ne quid ab eo quod traditum eſſet, innouaretur, ſed in omnibus incorrupta ſeruaretur antiquitas. In his vero certaminibus, in hoc nobiliſſimo ſanctiſſimorũ Antiſtitũ cœtu, in hac lectiſſima ex omnibus totius Europę, Africę, & Aſię Eccleſijs celeberrimorũ, antiquitatis, memoria

Conc. Nic. aduer. Arium hær. qui filium Dei creatũ & factum affirmauit; & tempus aliquando fuiſſe, cũ nõ erat, ac proinde Patri honore imparẽ, & ſubſtantia diſſimilem.

Patrum

Patrum corona, tum aliorum multorum eruditorum hominum, tum maxime Athanaſij, iam Eccleſiæ Alexandrinæ ordinati Diaconi, in diſſerendo peritia & acumen ingenij enituit; vnde & præ ceteris ipſe Arij & Arianorum omniũ acerbiſſimum atque ſempiternum in ſe odium & inuidiã prouocauit. Cum ſiquidem eũ viderent Catholicæ veritatis præ ſe ferre acerrimum defenſorem, quibuſdam primo quæſtionibus eum tentare cœpêre: deinde & ipſe Arius aperto marte ipſum inuadens, expugnare conatus eſt. At incaſſum tela coniecit in hominem fidei ſcuto contectum, quo omnes, inoffenſus, ictus excepit, & verbi Dei ancipiti gladio hoſtes exagitans, oculos cunctorum in ſe conuertit: quod tantam in eum hoſtium inuidiam concitauit, vt manus illorum omnium eſſent contra eum, & manus eius, aduerſus ipſos omnes. Fuit enim in his, quæ ad mutuas conflictationes pertinent, Athanaſius pars magna Synodi: libera ei conceſſa licentia aduerſus Arianos agendi; idque tandem (Domino cooperante) effecit, vt anathemate damnata fuerit hæreſis Ariana, Arianique reiecti ſint.

Arium ibidem diſputando exagitat Athanaſius.

Athanaſij dignitas in Synodo.

Quinto vero plus minus poſt menſe Alexander Epiſcopus Alexandrinus, cum iam de vita diſceſſurus eſſet, ſuum Epiſcopatu ſucceſſorem Athanaſium reliquit. Qui tametſi aufugerat, ne illo gradu locaretur, diuinitus tamen denuo repertus eſt: quandoquidem diuinis quibuſdam indicijs præſignificatum fuerat beato Antiſtiti, non alium quam hunc ei ſucceſſorem fore. Nam cum eſſet iam morti vicinus, Athanaſium, qui neutiquam aderat, nominatim appellat. Atque vbi eius gentilis, qui forte aderat, cum nomen illud audiret, reſpondiſſet, obticuit ille, quaſi eum non vocaſſet. Rurſum ergo vocat Athanaſium: & quia hoc ſæpius feciſſet, ille alter Athanaſius qui aderat, deinceps ſilentio vſus eſt; ſiquidem ille qui aberat, ſignificabatur: quod etiam beatus ipſe Alexander more Prophetæ aperte indicauit, cum diceret: Athanaſi, putas te poſſe effugere? non tamen effugies. Et quidem captaſſe

Ab Alexãdro Antiſtite, deſignatur ſucceſſor in Epiſcopatu Alexandrino.

Digitized by Google

præſſe viſus eſt Athanaſius eundi Conſtantinopolim ad comitatum occaſionem, cum iam Alexander ſenio & morbo grauatus, crederetur è vita proxime migraturus, ne cathedram Pontificalem poſt eius emigrationem inuitus aſcendere cogeretur: quem abſentem & quaſi fuga lapſum, idem moriens ad idipſum interpellarat.

Cum iam itaque Antiſtes ille egregius Alexander, qui primus omnium aduerſus graſſantem Arij impietatem ſublime vexillū erexerat, & ſtrēue aſſiduo quoq; contra Arij blaſphemiā decertarat, iamq; ſenex decrepitæ ætatis finē viuēdi feciſſet; omnis multitudo, populuſque Catholicæ Eccleſiæ in vnum coactus, quaſi in ſpeciem vnius corporis & animæ, clamoribus, vociferationibuſque poſtulare Athanaſium (paulo poſt reuerſum) Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopum dari; idque publicis votis à Chriſto expetere; Antiſtites pro electione Epiſcopi ibidem congregatos, vt facerent; per multos dies & noctes iureiurando obteſtari; cum interea nec ipſi ab Eccleſia diſcederent, neque Epiſcopis diſcedendi facultatem permitterent; donec tandē ſub omnium oculis, exclamationibuſque Athanaſium Epiſcopum crearent; bonum ſiquidem illum, religioſum, Chriſtianum, deuotarium, ideoque digniſſimum Antiſtitem omnes prædicabant. Quanta tunc vbique gaudia! animorum alacritates! populorum deſiderio videndi hominis accurſus! quæque per Eccleſias lætitiæ & gratulationes ad Dominum!

Athanaſius ſolenniter eligitur & conſecratur in Epiſcopū Alexandrinum.

Inter hæc liuore tabeſcentes Ariani, à bello poſtea haud deſtitere impij, ſed vti in initio aduerſus beatum huius viri magiſtrum arma ſumpſerant, & ipſe non aliter atque filius patri, ei aduocatus aderat, ac veluti Ionathæ armiger accedebat; ita poſt in hunc ipſum, vt primum in Epiſcopatum ſucceſſerat, impetum fecere. Cum namque paulo ante Arius ab Eccleſia per B. Alexandrum Epiſcopum, eiectus eſſet, Euſebiani diſcipuli pariter & ſocij impietatis ſemetipſos eiectos eſſe arbitrantes, multis adhortationibus Alexandro ſcri-

1. Reg. ca. 14

Euſebiani cū Catholicos ſeſe ſimularent, occulte fauebant Arianis.

pſer-

pſerunt, ne Arium extra Eccleſiam relinqueret Alexandro autem ob pietatem in Chriſtum, homines impium non recipiente, in Athanaſium eius tunc Diaconum iras conuertunt; & quia eum aſſi ſuum eſſe apud Alexandrum & in pretio haberi, curioſe animaduerterent, & quia iam antea eius pro Chriſto pietatem in Synodo Nicœna, vbi magna cum libertate contra Arianā hæreſin diſſeruerat, experti eſſent in grauiſſimum ordinum exarſere. Vbi aūt Deus eum ad Epiſcopatum prouexit veterem iam olim malitiam refouētes veriti illius orthodoxam mentem, & in reſiſtendo contra impietatem robur, conſcientia vecordes omnibus rationibus coniurationes in eum loquebant; princepſque hac in re Euſebius Nicomedienſis fuit, conſcientiæ ſuæ furijs agitatus præceps At Athanaſius iam in ſede Pontificali confirmatus, & circa fidem orthodoxā magnus Zelotes, Eccleſiæq; Catholicę propugnator factus acerrimus, cum cōgregationes & auulſione à Meletianis ſchiſmaticis, Arianis iam iunctis, vndiq; fieri intelligeret, & optaret coniunctionem Eccleſiæ facere, conquerebatur, & minabatur; admonebatq; verum nihil efficiebat, nemoque aduertebat. Quin & inde multum exacerbati Meletiani, cum abijſſent ad Conſtantinum Auguſtum, expoſtulaturi aduerſus Athanaſium Euſebius & qui cum eo erant Ariani, oblatam ſibi optatā occaſionem arripientes; Conſtantinū quoque adeuntes, aduerſus Athanaſium cū cōmouere conari; vt ſeditionis & tumultus in Eccleſia auctorem falſo inſimulare, quod plerosque in Eccleſiam ingredi cupientes prohiberet; cum liceret quidē concordiā inter omnes conſtitui, ſi iſtud vnū permitteretur. Quas criminationes contra eum confictas, multi Epiſcopi & Clerici qui cū Ioanne Meletianorum Antiſtite conſpirabant, quique continenter fere ad Imperatorem accedebant, veras eſſe confirmauere; atque adeo dixerunt, ſe orthodoxos eſſe; & tum Athanaſium, tum Epiſcopos ſibi ſubiectos, cædis, vinculorum, plagarū iniuſte inflictarū, vulnerū, & incendij Eccleſiarū accuſauere

Euſebiani, Ario ab Eccleſia eiectis, Athanaſio inſidiantur, & Meletianis, ſchiſmaticis qui affirmabant tempore perſecutionis lapſos, non ſtatim ad pœnitentiā recipiendos eſſe. Athanaſius eos vrget.

Accuſatur ab ijſdem apud Conſtantium Imp. de ſeditione & tumultu.

tũſauere. Vbi vero Athanaſius eũã ſignificaſſet Imperatori iniquas Ioannis & Epiſcoporũ ſibi fauẽtiũ ordinationes, & non eas ſolũ, verũ etiã innouationẽ decretorũ Concilij Nicæni, & fidẽ corruptã ſeditionesque & cõtumelias orthodoxis impoſitas, criminis loco illis obiectaſſet, Imperator deinceps nõ habeat cui crederet.

Athanaſius purgat ſe ab aduerſariorum calumnijs

Miſit quoque Euſebius ad Athanaſium litteras hortatorias de Ario reſtituendo & in Eccleſiam Alexandrinam recipiendo; ſed ita, vt ſine ſcripto minaretur, ſcriptis autem ſpeciẽ rogantis præſe ferret. Verũ vbi illi reſpondiſſet, hæreſeos inuentorẽ, veritati infeſtum, & damnatum ab vniuerſi orbis Concilio, minime recipiendũ eſſe, Conſtantinũ Imperatorẽ iterum adiens, in Athanaſiũ multa obloquutus, eiuſdẽ priuatos affectus aduerſus Ariũ criminatus, alias in eũ calumnias corrogans atq́; Arium vere pœnitentem affirmans, eo animũ Imperatoris in eundem Athanaſium concitauit, vt Conſtantinus plane indignans, minaces ad Athanaſiũ litteras ſcripſerit; quibus ille ſic reſcripſit quæ veritati conſentanea eſſent, vt Auguſti animum placaret; nimirum iſthæc omnia ab Euſebio Ariano homine, ſe doloſe Catholicum profitente, agi; vt damnatam Arianam hæreſim, iterum occulto tramite reſtitueret, cum alioqui nec Arius vere pœnitens erroris eſſet. Hæc & alia ipſe id genus multa; quibus Conſtantini animus ante concitatus quieuit. Cum igitur intelligeret Euſebius, nunquam Alexandriam Arium habiturum acceſſum, quamdiu Athanaſius præeſſet Eccleſiæ Alexandrinæ, vt eum è ſede depellat, cũ Meletianis iterum conſilium agitat, quo caluinianarum artificio, ac confectis criminibus, eundem reddat Cõſtantino infenſiſſimũ; atque hac via è ſede deturbent.

Alia in Athanaſium calumnia; quod nimirum Arium pœnitentẽ, nollet in Eccleſiã recipere.

Refutatur ab eodem

Interim paucos illos diutius expectatos nactus tranquillitatis dies Athanaſius, vt ſuſceptum Epiſcopale munus, vti par erat, obiret, quod magis ſibi neceſſariũ viſũ eſt, opus aggreditur; perdifficile quidem; nempe quo vniuerſam, eandemque ampliſſimam Alexandrinæ Eccleſiæ ſubiectã periuſtrando Diœceſin, quod hæreſis

Incumbit reformationi ſuæ Diœceſes Athanaſius.

hæreſis & ſchiſma, prauique mores in Eccleſiis, corrupiſſent, vigilantiſſimo ſtudio reſtauraret, reſtitueretque in eis fidem & pacem exutam; moreſque corruptos Eccleſiaſtica diſciplina componeret.

Iſchyras mentitus clericus agit presbiterum.

Et primo quidem Mareotem regionem per luſtrans, intellexit ex eius loci presbytero, Iſchyraã quendam moribus improbiſſimum, ſub ſpecie ſimulati presbyteri, conari ſui pagi incolas decipere, iactantẽ ſe presbyterum eſſe; cuius temeritatem Athanaſius cum per Macarium presbyterum ſuum eo cum alio ablegatum repreſſiſſet, ille deſperabundus ad Meletianos confugit. Hinc illi poſtea in Macarium calumniã de fracto calice cõcinnarunt, & nouas eaſdemque enormes accuſationes aduerſus Athanaſium cõparatunt; qui cum cunctas ex officio viſitaret Eccleſias, non in ciuitatibus tantum, oppidis, atque vicis poſitas; ſed & quæ in ſolitudinibus deſertiſque locis, penes ſanctos Monachos erant, inuiſit. Siquidem cum Monaſterium S. Pachomij Abbatis, egregia ſanctitate conſpicui, ſummo gaudio & exultatione animi viſitaſſet, Magnum quoque Anthonium monachorũ omnium fama celeberrimum, vtpote antiquiorem, & vitæ præſtantia ſanctiorem, atq; cœnobitarum omnium auctorem & principem, quo cum ab adoleſcentia aſſueuerat, inuiſit, ad eumque benedictionis gratia duo pallia attulit, quorum altero, Pauli primi Eremitæ corpus, cum ex hac vita migraſſet, eius rogatu, feſtine allato inuoluit, alterum vero idem Anthonius moriens, eidem qui dederat Athanaſio legauit; qui non ipſum S. Anthonium modo; ſed & monachos eius diſcipulos, Eccleſias, quoque atque monaſteria in eremo poſita, Epiſcopali munere perluſtrauit.

Inuiſit SS. Pachomiũ Abbatẽ & magnũ illum Anthonium; cui & munera largitur.

Porro Meletiani ex Athanaſij viſitatione, qua ille omne adhibuit ſtudium, vt eos ſub iure & obedientia ipſorum Primatis, Epiſcopi Alexandrini redigeret, admodum in ipſum commoti, iterum cum Euſebianis icto fœdere. nouis calumnijs aduerſus eum apud

Con-

Digitized by Google

Conſtantinum Imperatorem agere moliuntur. Certiorem fecerat Athanaſius Imperatorem prius, de eorum ſchiſmate iterum acrius recrudeſcente; quando his acceptis idem Conſtantinus eos ad ſe accerſit. Arripiunt autem Euſebiani libenter occaſionem, quam magna induſtria conquiſiſſent. Siquidem experti fuerant, ſedente Athanaſio, nullam fore Ario ſpem reliquam, Alexandriam redeundi, neque hæreſis propagandæ. Meletiani igitur, communicato ſimul concilio, mittunt ad Imperatorem, Iſionem Eudemonẽ, & Callinicum quibuſuis Athanaſium infamarent calumnijs, nempe indixiſſe AEgyptijs tributum de pendendis Eccleſiæ linteis, atque illud pariter exegiſſe; verum qui alia occaſione præſentes tunc aderant. duo presbyteri Alexandrini, Apis atque Macarius illatum maieſtatis crimen in Athanaſium facile diluerunt, &, vt exiſtimandum, de re per Athanaſium geſta Conſtãtinum reddidere certiorẽ, non fuiſſe quippe (ꝙ calũniabantur aduerſarij) eiuſmodi, indictionem & tributi exactionem, ſed Athanaſij rogationem ad populum, ſeu collectam, Chriſtianorum more fieri ſolitam, ad Eccleſiarum ornamenta & Dei cultum amplificandum, populi vero fuiſſe non coactam, ſed liberam collationem, ſpontaneamque oblationem: idque ſibi Athanaſio, ex more & inſtituto Apoſtolico vendicante. Paulus enim Græciæ & Aſiæ etiam pecuniarũ collectam indixit: ſed ea moderatione, vt à ſponte dantibus vellet accipere: non autem cogeret quenquã ad præſtandum: vt ipſe ad Corinthios ſcribens pluribus monet. *1. Cor. 16.*

Nouã aduerſariorũ criminationes in Athanaſium, de linteis nempe, pro Eccleſijs exactis quaſi tributum. Confutãtur à ſuis.

Eiuſmodi autem purgata calumnia, haud quieuêre Athanaſij aduerſarij: ſiquidem Euſebiani, Meletianos licet victos non permiſerunt abire, verum ad nouas conſarciendas calumnias, conducunt perditos homines: qui in primis aduerſus Macarium presbyterum, qui apud Imperatorem defenderat Athanaſium, ſcelus effingunt, quod vas ſacrum confregerit: Athanaſium autem, vt infenſiſſimum reddant Imperatori,

Item alia eorundem

in Athanaſium calumniæ; nimirum quod fauereret rebellibus, & de calice à Macario eius presbytero cõfracto.

maieſtatis rurſus reum conſtituunt: accuſantes nimirum, ingentẽ auri vim miſiſſe cuidam Philumeno: qui aduerſus Imperatorem rebellauerat: quam ob cauſam quod grauis admodum hæc accuſatio videretur, ab eodem Conſtantino Imperatore, Athanaſius Conſtantinopolim accerſitur. Qui vtriuſque partis audita cauſa, compertaque Athanaſij innocentia; illos quidẽ merito vt calumnioſos reiecit, illum autẽ, Imperatorijs litteris, ſuæ integritatis teſtibus, munitum, Alexandriam remiſit.

Expurgat ſe ab ijſdẽ.

Conſtantius Conſtantini filius, Cæſar Arianorum fautor.

Rurſum alia in Athanaſiũ accuſationes; nempe de occiſo Arſenio.

Iſchyras accuſator fracti calicis.

Item pœnitentiam agit de accuſatione.

Qui ad propria cum honore reuerſus, tantillo quidem tempore quieuit: quo ſcilicet Euſebius, Nicomediæ Epiſcopus, ab Eccleſia eiectus, vna cum Theognide Nicœno Epiſcopo exulauit: ijdem autem Conſtantii Cæſaris opera (vt creditur) tempore quo eius ſunt quinquennalia celebrata, & nouæ Romæ, vrbis Conſtantinopolitanę dedicatio facta ab exilio ad proprias Eccleſias cũ eſſent reuocati, noua rurſus aduerſus Athanaſium per Meletianos certamina concitarunt, veteremque, de calice nimirum à Macario Presbytero confracto, calumniam inſtaurantes, nouam execrandam impij illi ſuperinduxerunt: Arſenium nempe Epiſcopum, ab Athanaſio interfectum eſſe. Et quidem Arſenium (vt calumnia ſuccederet) in abditis habebant: quo ſi nuſquam appareret, occiſus eſſe crederetur. Interim illi manum cuiuſdã, tanquam ex eius corpore reciſam, ad oſtentationem circumferre: Iſchyram, quem non nouerant, vt presbyterum celebrare; vt cum de calice loqueretur, auctoritate tituli, commodior ad fraudem eſſet. Cum iſthęc autem per totã Ægyptum opera Meletianorũ & Euſebianorũ ſpargerentur in vulgus, atq; vbique diffamarentur, qui Iſchyram nouerãt, auctorẽ calumniarũ, quibus factum eſſet, vt tãti Patris nomen male audiret, eum cõuenientes, amice redarguerunt; atque adeo efficaciter, vt ſuaſerint viro, à ſocietate perditorũ hominum illorum omnino recedere, & ad Eccleſiam Catholicam ſe conferre, veniamque ab Athanaſio poſtulare; quibuscum ille per-

Ille perſuaſus; Athanaſium adiret, ab eo obiurgatus, reiectus eſt, vtpote indignus qui reciperetur, niſi de admiſſis ſceleribus pœnitentiam agens, quas concinnaſſet calumnias, eaſdem publica; in facie Eccleſiæ, facta confeſſione deſtrueret; quod ipſe facere non prætermiſit. Siquidem publico ſcripto faſſus eſt, ſe (Deo in teſtem adhibito) nihil eorum quæ iſti ab Athanaſio facta, iactitatẽt conſciũ eſſe; neq; vllum calicẽ confractũ ſcire, aut menſam ſubuerſã eſſe; ſeque ad iſta omnia calumniãda, eorũ vi & verberibus adactum eſſe.

Athanaſij innocentia innoteſcit.

At tantũ abeſt, vt Meletiani confeſſione Iſchyræ repreſſi fuerint, vt etiã acrioribus odij ſtimulis exagitati, æque pertinaciter iſtiuſmodi crimina paſſim iactitarẽt, remq; ad Imperatorẽ Conſtantinũ deferrẽt; qui quod iampridẽ Athanaſij innocẽtiã, in cauſa calicis, tributi; ac proditionis compertã haberet, repudiata aduerſariorũ ſycophantia, Antiochiã litteras ad Delmatiũ Cenſorẽ miſit; vt cognoſceret de cauſa homicidij. Horũ aũt omnium ſcelerũ, quæ Meletiani in Athanaſiũ moliti ſunt hactenus, & in poſterũ ardentioribus indies ſtudijs proſequi nõ deſierunt, auctor & promotor fuit Euſebius Nicomediæ Epiſcopus; quem maximo omniũ malo, fuiſſe in ſedem Nicomedienſẽ reſtitutũ, etiã portento cælitus eſt declaratũ, dũ baſilica Nicomediẽſis recens extructa, tacta fulmine cõflagrauit. Et quidẽ, alter Protheus iſte, ad decipiẽdos hões egregie cõparatus, pallio pietatis decepit ſæpius optimũ Conſtãtinum Imperatorem; quippe cum Ario faueret intrinſecus, Nicœnã tamẽ fidem, corã ipſo ardenter cõfitebatur; & cũ Athanaſiũ acerbiſſimo odio inſectaretur, ipſe tamẽ quaſi rerũ ignarus, cõſidere viſus, aliorũ opera vtebatur; & quod maximum attulit Eccleſiæ detrimentum, inſinuauit ſe in Conſtantij Cæſaris amicitiã cui pater Cõſtantinus, latioribꝰ regiminis vti permiſit habenis; quod orientalis Imperij eum hæredẽ relinquere (quod & fecit) in animo haberet.

Euſebius Nicomediæ Antiſtes, præcipuus Athanaſij aduerſarius.

Eiuſdem Euſebij ſũma hypocryſis, & perfidia.

Porro Delmatius, cui Imperator Conſtantinus delegarat cauſæ cognitionem, qua Athanaſius à Meletia-

Delmatius Cenſor cognoſcit cauſam Athanaſij de homicidio Arſenius quæritur.

anis reus homicidij fuerat conſtitutus, ipſe iudex impigre negotium gerens Athanaſio ſcripſit, vt ſe ad defenſionem pararet; qui tandem rem tantam minime negligendam exiſtimans, Thebaidem, (vbi eſſe Arſenium audierat, quem à ſe occiſum Meletiani, duce eorum primo, Epiſcopo Ioanne, fuerant calumniati) Diaconum ſuum exploratum miſit. Et quidem ille, non ita diu poſt, cum ibidem Arſenij inueniſſet hoſpitem, Presbyterum; Pinnen nomine, qui audito eius aduentu, ilico Arſenium ad partes inferiores ablegauerat, eundem, cum Helia monacho, qui Arſenium auexerat, ſecum Alexandriam deportauit, Iudicique examinandos obtulit; qui conſcientia ſtimulati, rei veritatem confeſſi ſunt; Arſenium Epiſcopum nimirum viuere, & interfectum non eſſe, ſed in abditis haberi. Hæc cum reſciſſet Ioannes Epiſcopus. & Meletianorũ caput, remque innotuiſſe vniuerſæ Ægypto, neque celari poſſe; ilico Arſenium, nauigio iam pridem in inferiorem Thebaidis partem amandatum, per Nilum ad mare perductum, in externas regiones compulit nauigare. Appulit vero nauis, Tyrum; vbi ſe ſe iterum Arſenius occultauit. Athanaſius autem vigilantiſſimo ſtudio, cuius ſemel veſtigia inueniſſet, exploratores callidos, perinde ac venaticos canes poſt eum miſit; & cum illum ſoluiſſe audiſſet à Nili oſtijs, ne ſic quidem è ſpe eum inueniendi atque comprehendendi excidit; ſed cum nauim illam Tyrum appuliſſe intellexiſſet, ſuos confeſtim illuc miſit. Hi vero tandẽ quæſitum diu Arſenium inuenerunt, inuentúmque iudicio ſtiterunt Pauli eius ciuitatis Epiſcopi Catholici; vbi rogatus cauſam dicere, ſe Arſenium vere eſſe confeſſus eſt; & totam, de ſimulatione ſuæ necis, ex Euſebij Nicomedienſis conſilio, fabulam pandit.

Arſenius ad loca remota amãdatur.

Arſenius inuenitur; qui fraudẽ Euſebianorũ detegit.

Athanaſius ad Cõſtantinum ſcribit, de inuẽto Arſenio.

His igitur omnibus ad veritatis lucem perductis, Athanaſius eum hiſce teſtificationibus, & Arſenij confeſſionibus, adiunctis priuatis ſuis litteris, quibus totius commenti Cataſtrophen declarauit, Macarium presbyterum ſuum, Conſtantinopolim ad Imperatorem

torem Conſtantinum ea de re grauiſſime antea commotum miſit; qui hiſce acceptis, Delmatium, ad quem iam ſcripſerat, à cauſæ cognitione ceſſare fecit; accuſatores confuſos abire iuſſit; litteriſque tum priuatis cum publicis, toti Orbi voluit Athanaſij innocētiam innoteſcere.

Porro tam immane ſcelus bonum illud incomparabile ſubſequutum eſt, vt cum Arſenius ipſe, ciuitatis Hypſelitarum Epiſcopus, tum etiam Ioannes Antiſtes Meletianorum anteſignanus, facti pœnitentes, ſupplices pro venia conſequenda Athanaſio litteras dederint, atque à ſchiſmate recedentes, eidem ſe Catholica communione coniunxerint; quæ cum Imperatori Conſtantino innotuiſſent, Ioannem Antiſtitem ad ſe congratulabundus euocauit. Euſebiani autem, ne ita quidem quieſcere potuerunt, eo quod ipſis non Meletiani, ſed Ariani curæ eſſent: Veriti igitur, ne Meletianis conquieſcentibus, deſtituerentur huiuſmodi calumniæ hiſtrionibus. denuo eos in ſanctum Athanaſium exaſperant. Acceſſu enim illo Ioannis Epiſcopi ad Imperatorem, occaſio data eſt Euſebio atque alijs, cum eo iterum agendi; ipſum igitur Ioannem iam Athanaſio reconciliatum, iterum perſuadent ab eodem reſilire, & cum veteres calumnias inſtaurare tum nouas excogitare, Quid plura? talia tantaque Euſebiani commēti ſunt in Athanaſium, atque adeo admiranda ſtructura, dolos & fraudes ſibi inuicē iunctas concinnarunt, atque prætraxerūt, pietatis tegumento, vt Conſtantinum, alioqui erga Athanaſiū ipſum proſpenſiorē hominiſq; ſtudioſiſſimū, à propoſito mentis, velut incātatione magica quadam auerterint, illiq; eum ſuſpectū reddiderunt, & plane dignū, qui corā Synodo Epiſcoporū reus cōſtitutus cauſā diceret; ac proinde Imperatori perſuaſere, vt Cæſareç Paleſtinç (ibi enim erāt cōplures Athanaſio infeſti) Concilium conuocaretur: iuberetque in ea vrbe iudicium de Athanaſio exerceri. Imperator autē blāndis illorum commentis perſuaſus, quod poſtulauerāt, fieri

Arſenij pœnitentia.

Item Ioan. Epiſcopi Meletiani.

Item Ioan. redit ad vomitum

Euſebiani rurſus vrgēt Athanaſium & calumniātur apud Cōſtantinū Imperatorem quem contra eū permouēt.

Digitized by Google

mandauit. Verum Athanaſius, quod detrectaret ſubire iudicium Euſebij, eius ciuitatis Epiſcopi, & aliorum Arianorum, ad Concilium non venit.

Ariani igitur, anſa inde ad calumniandum arrepta, præter alia iam nefanda facinora, tyrannidis, præterea & contumaciæ, eum coram Imperatore inſimulant. Neque certe ſpes eorum fruſtrata: nam Imperator alioqui manſuetiſſimus, eorum verbis ad iracundiam prouocatus, ſcripſit ad Athanaſium epiſtolam, qua & bilem ſuam aperuit, & ei vt Tyrum peteret mandauit. Etenim quoniam ſuſpicabatur, forſan Athanaſium Cæſareæ, propter illius vrbis Antiſtitem, minime velle cōparere, idcirco iuſſit, vt concilium Tyri cogeretur, ac ibidē ſeſe ſiſteret. Haud immerito reuera, mirari poterit hic quiuis, nimiam, alioqui prudentiſſimi Conſtantini Imperat. animi facilitatem (ſic dixerim potius, quam leuitatem) quippe cum tot, tantisque perſpicuis omnibus, iam redditis argumentis, aduerſariorum Athanaſij calumnias compertas habuerit, vtpote ipſorūmet cōfeſſione ſæpe teſtatas, adhuc tamē præbuerit aures ſceleſtiſſimis illis, quos ſuæ ipſorum impoſturæ crebro reddidiſſent infames; vt hac ex parte nihil propemodum ſit, quo digne iuſteque valeat excuſari; cum ex ea hæreticis atque ſchiſmaticis in Eccleſiam Dei, viroſque ſanctiſſimos liberam debacchandi anſam tribuerit, vt patet in Donatiſtis; quos, contra ius faſque omne, ſępius appellantes ſemper audiuit; & nunc ferme idem in cauſa Athanaſij actitari videmus; quem cum iterum aduerſariorum calumnijs manifeſte nouerit circumuentum, & perſpicue notum habuerit innocentē (quod & datis à ſe litteris publicis firmiter eſt conteſtatus atque profeſſus) nihilominus tantū abfuit, vt calumniatores eius digno ſupplicio afficiendos curauerit ac deteſtandos homines procul, vt par erat, ab humano conſortio ſeparauerit, quin potius ijſdem in eundē rurſum inſurgentibus aures accommodauerit, atque ex eorundem ſententia, quidquid petijſſent illi, decreuerit, nempe Tyrium Conciliabulū, cui præſiderēt omnes

Cōſtātini nimia facilitas, iure reprehenditur.

Tyri in Phænicia, concilium indicitur.

omnes, qui Ario olim manifeſte fauiſſent, modo autẽ pœnitentiam ſimularent: in quo pariter deteſtabiles Meletiani ſæpe coniuncti, agerent accuſatores & teſtes. Hæc autem quis laudet?

Porro ſic cuncta ex Arianorum voluntate compoſita atque diſpoſita fuere, vt non Epiſcoporum Concilii, ſed fori Præſidis præ ſe ferret imaginem, & ſpeciẽ repræſentaret apparituræ fiſcalis: ſiquidem prætextu quodam comprimendi tumultus, & imperandi, cum opus eſſet, ſilentii, coercendæque procacitatis inſolentium, (reuera autem vt expugnarent innocentiam, innocentesque opprimerent, & ſecretum adytum Athanaſii hoſtibus ad oppugnandam fidem Catholicam aperirent) miſſi eo fuere, ex Arianorum inſtantia, à Conſtantino Imperatore cum militari manu, Comites duo, Dionyſius & Archelaus, Arianæ factionis homines: qui ſimul Concilio præſiderent. Stipabãt itaque omnia armati milites: catenarumque audiebatur ſtridor, hoſtium quoque auribus permoleſtus. Perductus eſt enim illuc vinctus, Macarius Alexandrinæ Eccleſiæ presbyter, antea miſſus (vt dictum eſt) Conſtantinopolim legatus ab Athanaſio: qui & ipſe (accuſatus antea de calice confracto) ad id prædonum conuenticulum, minacibus litteris accerſitus fuerat, Athanaſius autem, iam pridem Imperatoris litteris eo euocatus, non vt Synodo præſideret, vt par erat, vtpote ſecundæ ſedis Epiſcopus, & dignitate omniũ qui aderant primus, ſed vt reus ad dicendam cauſam, ſententiam expectaturus adſtaret, venire nè deberet, cum diu multumq; animo, & mente verſaſſet, tandẽ tribus plus minus poſt menſibus, comitatus quadraginta ſeptem orthodoxis Ægypti Epiſcopis Tyrum acceſſit, ne ſi abeſſet, videretur cauſæ diffidere, & aduerſariis anſam præbere, in ipſum vehementius inſultandi, & perſuadendi Imperatori, ipſum ſibi male conſcium, iudiciũ Synodi ſubterfuiſſe.

Conciliabulum Tyriũ quale.

Duo Comites Ariani præſidẽt Synodo

Athanaſius cum ſuis venit Tyrum ad Synodum.

Cum vero illuc veniſſet, & in Synodum ingreſſus eſſet, nullus ei penitus, vbi ſederet, datus eſt locus;

Digitized by Google

cui primus omnium, ob Alexandrinæ ſedis prærogatiuam debebatur, ſed tanquam reus (proh ſcelus) coram accuſatoribus iuſſus eſt ſtare. Et quidem ipſe primo, omnium ſuorum nomine de ſuſpectis iudicibus conqueſtus, ac pariter conteſtatus eſt, non debere deligi in cauſa inimicos iudices. Sed cum minime audiretur, & Meletiani accuſatores Iudicum fauore audentiores facti in medium prodeuntes, in Athanaſium accuſationes inferrent, ipſe veritate fretus, & alij orthodoxi qui aderant, certe de innocentia eiuſdem Athanaſij, etiā coram hoſtibus talia iudicari paſſi ſunt: exiſtimantes, quantumlibet inimici eſſent, non tamē in publico conuentu (qui vtcunque eſſet, retineret ſaltem nomen Concilij) Iudices graſſaturos fore more latronum: ſed manifeſtiſſima dilutione obiectorum criminum rubore ſuffundendos, & cum eis pariter miſſos Comites confundendos: ſi quid modo à natura inſitæ quibuſcumque hominibus æquitatis eorum animis inſideret.

Athanaſius ſtans, vt reus cauſā agere iubebatur.

Inprimis autem veteres accuſationes illę quę aduerſariorum quoque confeſſione calumnioſæ fuerunt comprobatæ & litteris Conſtantini Imperatoris adeo improbatæ atque reiectæ, iterum afferuntur in medium. At quiſnam primus prodijt accuſator? famoſus ille Iſchyras, qui redargutus quondam fuerat ab Athanaſio, quod cum presbyter minime eſſet, presbyterum tamen ageret: & conductus à Meletianis, de fractura calicis teſtimonium ferre aduerſus Macariū presbyterum Athanaſij, atque in ipſum Athanaſium: facti demum pœnitens, ſupplicem libellum, veniam deprecans, obtulerat eidem Athanaſio: hic inquam, impudens, iterum conuentus ab aduerſarijs, ſpe polliciti Epiſcopatus illectus, inexpectatus prodijt accuſator. De cuius gradu male præſumpto, Athanaſius primū omniū euidenter demōſtrauit ex catalogo clericorum omnium Meletianorū, à Meletio ipſo confecto poſt Concil. Nicænū, & tradito Alexandro tunc Epiſcopo Alexandrino; in quo de Iſchyra presbytero, nulla

Crimina in Athanaſium iterū obiecta.

Iſchyras perſuaſus ab Euſebianis iterū criminatur Athanaſium.

nulla prorſus mẽtio eſſet: verum ea res nihil remorata eſt inimicos, cũ & presbyter fingeretur qui presbyter non erat & comites vim adhiberent , & milites Athanaſiũ traherent: ſed tamẽ illo quidẽ die, Dei gratia, victoriam tetulit: neque enim de calice Macarium cõuincere poterant. Altera vero luce iterum venit ad Concilium Athanaſius: ad quem accuſandum introducta eſt muliercula libidinoſa ac petulans. Clamat impudenter ſe profeſſam virginitatẽ, ſed ab Athanaſio quem hoſpitio exceperat, per vim compreſſam inuitam ſtupratam fuiſſe, Quæ cum dixiſſet, ingreditur. Athanaſius quem accuſauerat, presbytero perquã laudato, cui Timotheus nomen erat: comitatus: vbi autẽ à Iudicibus imperatũ Athanaſio fuit, vt crimini reſponderet, obticuit ipſe, perinde ac ſi Athanaſius non eſſet: atque Timotheus ſic mulierculam alloquitur: Egone tecum aliquando rem habui? egone in tuas ingreſſus ſum ædes? Tum illa impudentius petulantiusque clamare: digladiari cum Timotheo: manum educere oſtẽdere annulũ, ac dicere: Tu mihi abſtuliſti virginitatem: tu caſtitate me ſpoliaſti: & alia quę impudentes meretrices propter intemperantiæ exuberantiam loqui ſolent. Ad hunc igitur modum tum ijs qui fabulam texuerant, ignominiæ, tum Iudicibus qui facinoris conſcij erant, pudoris inuſta nota, muliercula educta eſt è Concilio. Tũ magnus ille Athanaſius, Non eſt, inquit, dimittenda mulier, ſed inquirendum in eam, cognoſcendumque quis hæc crimina confinxerit.

Meretriculæ in Athanaſium accuſatio falſa, manifeſtatur.

At Ariani vociferari, alia contra eum multo grauiora teſtare crimina, quæ nulla dicendi arte acumineve dilui poſſent: de quibus cum proferrentur nõ audiendi ſed cernendi ſenſus iudicium faceret: quæ cum dixiſſent, cauſam oſtendunt, & manum ſale conditam detegunt. Tum ſinguli qui eam conſpicabantur clamorẽ tollere: ac pars eorum ſcelus vere admiſſum eſſe putabant, pars rem fictam falſamque eſſe ſciebant, & Arſenium adhuc occultatum latitare arbitrabatur

Athanaſius rurſus de nece Arſenij calũniã patitur

Et quidem is idem ſibi timens ab Euſebian's, cum ſe iterum occultaſſet, Athanaſij neceſſarij quaſi futurorum præſcii, cum ſummo ſtudio requiſitum, ad Athanaſium adduxerunt. Atq; vix momento temporis in Concilio ſilentium fuit, cum Athanaſius, cui crimen intendebatur, ſciſcitatus eſt à Iudicibus, ecquis inter eos Arſenium noſceret; cum vero à multis reſponſum eſſet, ſe accurate hominem noſcere, eum introduci iubet, ac rurſus ſic percunctatur; Hiccine eſt Arſenius à me quidem interfectus, ab iſtis autem quæſitus, poſt cædem affectus contumelia, & dextera manu priuatus? Vbi vero aſſenſum eſt, illum ipſum eſſe, Athanaſius exuit eum pallio, & vtramque manum tum dexterã tum ſiniſtram oſtendit, aitque; Aliam manum nemo, opinor, quæret; nam amplius quam duas manus, ab vniuerſitatis conditore accepit nemo. Quibus rebus in hunc modum patefactis; cum oporteret & accuſatores & iudices qui facinoris erant conſcij, præ pudore ſe in latebras addere, optareque vt tellus ſibi dehiſceret, illi è contrario Concilium tumultu ac ſeditione complere Athanaſium veneficum appellare; hominum oculos præſtigiis fefelliſſe, affirmare; & ne in cauſarum diſceptatione ſuperior diſcederet, veterem calumniam de confracto calice, quæ iam ſua vanitate corruerat, reſtaurantes, iudicium cauſæ ſuſpenſum voluere, donec de probationibus conſtaret. Promittunt igitur, ſe aliquos ex ſuis Mareoten amandaturos, qui rem curioſè ſcrutarentur; quos Athanaſius cum ſuis eueſtigio multis de cauſis reijciendos docuit: in primis quod & Ariani eſſent, & propter Arianiſmum ſibi propalam offenſi: verum illi potentia magiſtratum freti, clam ſuos eo emittunt: homines annis ingenijsque putidos & venales. Quod cum orthodoxi fieri viderent ex aduerſariorum ſententia, & contra omne ius faſque præſumi, viua voce, conteſtatorijſque libellis, toti Synodo, Comitibuſque, iniuriam veritatem, ac legum iudicumque rationem conculcatam, proteſtati ſunt. At cum nequidquam proficeretur

Arſenij manifeſtatione, innocens detegitur.

Quid rurſ. aduerſarij in Athanaſium, cõtra omne ius faſq.

Digitized by Google

fieret ur, nec ipſi comites miſſam à iudicibus: Ariani legationem reuocandam curarent, atque omnia fierent in gratiam Arianorum, qui iam non cum aliis Epiſcopis, de rebus conſulerent, ſed ſeorſum ab illis agerent conuenticula, Athanaſius meliorū rerum deſperatione Tyro recedens, recta profectus eſt ad Cōſtantinum Imperatorem, expoſtulaturus de his quæ cum ab Euſebianis, tum à Comitibus geſta eſſent in Tyrio illo Conuentu.

Athanaſius iniuſtitia oppreſſus, è Concilio Tyrio proficiſcitur ad Conſtant. Imp.

Interim legati ab Euſebianis ſiue Arianis Mareoten miſſi, cum rem omnem magna celeritate (erant ſiquidem, proh ſcelus, omnia ſimul, inquiſitores: accuſatores: & criminum teſtes, & cauſæ Iudices) ex animi ſententia, fuiſſent exequuti, ac Tyrū reuerſi, illico malignantium Conuentus Athanaſium iam abſentem, ſumma perfidia & legum humanarum ac diuinarum contemptu condemnat; abdicatque Epiſcopatu; decernit denique ne poſtea Alexandriæ habitet; ne, inquit, tumultus & ſeditiones, ſi adſit, cogitare aggrediatur, Meletianos vero, vti incommodis per iniuriam affectos, in communionem recipit: & quam illorum quiſque in clero dignitatem obtinuerat, cuique reddit: Imperatori acta ſignificat, ſcripſitque ad alios omnes vbique Epiſcopos, vt minime cum Athanaſio communicent, neve ad eum ſcribāt, neu ab illo literas accipiant, quandoquidem & criminum, de quibus certiores facti fuiſſent, conuictus erat; & partim fuga, partim quod cauſam in iudicio agere recuſauerat, reus deprehenſus.

Abſens condemnatur in Conciliabulo Tyrio.

At Athanaſius interea Tyro Conſtantinopolim delatus, ita ſeptam vndique atque vallatam inuenit ipsā Conſtantini Imperatoris Regiam Euſebianorum fautoribus, vt nunquam patuerit ſibi ad illum aditus, quin etiam neceſſe habuerit in via ipſi obequitanti occurrere, ibidemque querimoniam aduerſus Euſebianos ob toleratas ab iiſdem Tyri calumnias obiter inſtituere, ſiquidem male perſuaſus Conſtantinus de Athanaſio, non ſiuit illum occurrentem in via ſibi res

Athanaſius Conſtātinopoli, non niſi in via permiſſus alloqui Conſtantinum.

ſuas

ſuas, vt parerat, prolixiore proſequi oratione: neque vel in palatium eum ſecum duxit, vel poſtea venire iuſſit, quo ab eo ſingula, quæ aduerſum ipſum geſta Tyri vel in Ægypto eſſent, audiret; ex quo enim Cõſtantinus creatus eſſet Cæſar, adeo vires Euſebianorum inualuerant, vt Catholicis ad Conſtantinum aditus pene omnis interclusus eſſe videretur: patuerit vero tantummodo nebulonibus illis Ario occulte fauentibus. Obtinuit tamen illud Athanaſius à Cõſtantino æqui amantiſſimo, vt ijdem Euſebiani qui ipſius cauſam Tyri iudicaſſent, litteris Imperatorijs Conſtantinopolim euocarentur. Qui vbi comparuiſſent & Conſtantinum adiiſſent, conſcij ſuorum facinorum, nihil penitus de obiectis Tyri criminibus calce nimirum confracto, Arſeniique nece, (deerat enim illis eius rei fiducia) meminere: ſed aliud crimen commentitium detulerunt: Athanaſium ſcilicet minatum eſſe, ſe impediturum, quo minus frumentũ ex Alexandria Conſtantinopolim deueheretur; idque Epiſcopos Adamantium, Anubionem, Agathammonem, Arbethionem, & Petrum præſentes, ex eo audiuiſſe. Hic cum Athanaſius ad tantas calumnias ingemiſceret, affirmaretque eas falſas eſſe, nec fieri poſſe, vt homo priuatus & pauper tantũ virium haberet, Euſebius, ne publice quidem detrectans calumniatoris munus, deierauit, Athanaſium perquam opulentum eſſe, & ſatis virium atque auctoritatis ad iſta omnia patranda habere: vt ita veriſimiliter calumnia videretur. Et reuera hæc accuſatio recens allata, cum eſſet cæteris omnibus ad commouẽdum Imperatoris animum magis accommodata, erat & eiuſmodi, quæ in reliquis omnibus veritatis imaginem præ ſe ferret: vt pote à teſtibus fide digniſſimis, iiſdem Catholicis Epiſcopis: immo & defenſoribus alias Athanaſij, & ex illis qui in Tyrio Conciliabulo aduerſus Euſebianos pro illo ſtetiſſet atque viriliter egiſſent; hi enim ex illorum quadraginta ſeptem Ægyptiorum numero eſſe noſcuntur, qui in eo conuẽtu con-

Nouis calumnijs ab Euſebianis vrgetur.

Perfidia quorũdam Epiſcoporũ Catholicorum Athanaſium.

tu con-

tū contra Euſebianos atque Dionyſium & Archelaum Comites iniuſte agentes in Athanaſium, publicas conteſtationes ſcriptis editas obtulerunt. Et quidem hos (proh dolor) vel Comitum blanditijs, vel alijs Euſebianorum fallacijs deceptos, à ſanctis collegijs auulſit impietas, & aduerſus eorum primatem Athanaſium hoſtes inſtruxit: atque ad expugnandam innocentiam Euſebianis adiunxit: qui adeo forti & valido ſtipati cuneo, relictis collegis cæteris, & ablegatis omnibus alijs accuſationibus, pro quibus ſtruendis adeo laborauerant, nouæ recentique vni huic & quidem vehementi accuſationi intendunt: quam in ipſius Imperatoris maieſtatis offenſionem, detrimentum ipſius Imperii, & iacturam ampliſſimæ ciuitatis vergere intelligerent; nam alias occaſione retardati frumenti, ex imaginaria tantum cauſa, vulgi ore iactata, idem Conſtantinus, Sopatrem Philoſophum amiciſſimum ſibi hominem, ſecuri percuti iuſſerat. Quomodo igitur parceret Athanaſio? id præſertim ſuis atque adeo ſibi cariſſimis aduerſus eum teſtantibus patronis Epiſcopis? Verum Dei gratia plus in hoc negotio valuit, quam illorum omnium ſcelerata malitia, execrandaque perfidia: quæ Imperatoris animum religioſum ad clementiam detraxit: vt ſatis haberet, pro morte exilium irrogare: & in Gallias Athanaſium ad tempus amandare: qui quidem infracto animi vigore, ea libertate, quæ Epiſcopum decet Catholicæ fidei defenſorem, aduerſus Conſtantinum adeo iniuſtam ſententiam proferentem non veritus eſt diuinum comminari iudicium: Iudicabit, inquiēs, Dominus inter me & te: quoniam tu conſentis calumniatoribus modeſtiæ noſtræ. Sic igitur traditus eſt Athanaſius militibus: qui eum ad locum exilii, Treuiros nempe, in Gallias perduxere.

Athanaſi criminis maieſtatis accuſatur.

Athanaſi calumnijs oppreſſus, à Cōſtantino damnatur exilio.

Porro tanti viri exilio, vniuerſa Dei Eccleſia Catholica, veluti ingenti terræmotu concuſſa contremuit: tum & ſol ille, qui pietatis radiis totum terrarum orbem hactenus illuſtrabat, ipſe nimirum Imperator

Con-

Conſtantinus deliquium paſſus, viſus eſt obſcurari magno omnium mœrore ſpectantium. Sunt autem qui dicunt, quod non propter condemnationem aliquam, hoc exilium ſtatuerit in Athanaſium Conſtantinus, ſed potius eum, quo eum ſubtraheret Euſebianorum crudelitati, qui illi per inſidias imminebant & ad ſupplicium capitale poſcebant; tum quo quodammodo Eccleſiarum ſedaret tempeſtatem, & ſopiret tumultum. Non leuis ſiquidem ſeditio totam, quãta erat, Alexandriam, & maximam partem Ægyptij inuaſerat. Et quidem Conſtantinum non fuiſſe penitus animo ab Athanaſio auerſum, neque à fide Catholica vllo modo alienum, ex his plane intelligi poteſt; quod non quantum voluerunt, conceſſerit Euſebianis.

Cõſtãtinus excuſatur.

Cum enim viderent illi Athanaſium in exilium miſſum, & Alexandrinam Eccleſiam ſcirent iam deſtitutam eſſe paſtore, ſolicite & ad hoc Conſtantinum impellere ſatagerunt, vt alium in locum Athanaſij eidem Eccleſiæ ordinatum Epiſcopum mitteret; ſed reſtitit ille, nec ceſſit eorum libidini: immo eos, qui id moliebantur, compreſſit, & grauibus minis deterruit. Ioannem quoque Meletij ſucceſſorem, ſchiſmaticum, Nicænorum decretorum contemptorem; ex Athanaſij ſententia exilio mulctauit; ſicque præſtitit, vt aliqua ex parte leniret Catholicæ Eccleſiæ mœrorem, cum aduerſarium Athanaſij, pari cum illo pœna mulctauit, exiſtimans hac via Eccleſiarum paci conſultum fore, ſi ambo, quorum cauſa videbatur eſſe turbata, ſimili ſententia exilij perculſi, ſic è medio tollerentur. Quin & paulo poſt, Athanaſium Alexandriam reuocare, eumque ſuæ Eccleſiæ reſtituere omnino in animũ induxerat: verum morte præoccupatus, quod animo conceperat, implere haud valuit.

Cõſtãtinus quid in gratiam Athanaſij egerit.

Cum igitur Treuiros ad deſtinatum exilij locum Athanaſius tandem perueniſſet, nequaquam vt exulem ſententia Imperatoris effectum Chriſtianus cum

populus

populus excepit, ſed vt egregium fidei Athletam: qui ſemel aduerſus Arij impietatem ſtrenue pugnaſſet, atque eius cauſa, ab Euſebianis innumeras inſidias paſſus, denique exilium ſubiens, clariſſimus Confeſſor effectus eſſet. Talis eſt virtutis ſumma potentia, vt *Athanaſi* quo magis videtur eſſe depreſſa atque compreſſa, eo *honorifice* lucidiore fulgore coruſcet. Suſcepit illum Treuiris S. *exceptus* †Maximinus eius ciuitatis Epiſcopus, reuerentiſſime & *Treuiris à* ipſe ſincera fide præclarus, & gloria ſanctitatis *S. Maximi* illuſtris. *no Antiſt.*

Interim Ariani, ſublato iam de medio Athanaſio, *† Eius vi-* Arij aduerſario accerbiſſimo, agunt apud Conſtantinũ *ta habetur* de eiuſdem Arij Alexandriam reſtitutione: qui eo cũ- *29. Maij.* ſu ſuis reuerſus, eã ciuitatẽ vniuerſam de integro in magnas turbas cõiecit. Populus vero Alexandrinus tũ eius cum ſuis reditum, cũ Athanaſij Epiſcopi ſui exiliũ acerbe & grauiter tulit. Vbi autem Imperator acceperat de peruerſa Arij mente & inſtituto, eum denuo Conſtantinopolim accerſi iubet, rationem de tumultu & ſeditione, quam concitare aggreſſus erat, redditurum: quem, cum eo veniſſet, Imperator inter plura interrogauit, an fidem Catholicæ Eccleſiæ ſeruaret, abiectaque penitus antiqua perfidia, Concilij Nicæni decretis conſentiret: ille ſine mora alacri & prompto animo ſe eandem ſeruare, ijſdemque conſentire affirmauit. Imperator hoc admiratus, illum etiam ad iuſiurandũ adigit: ille ſimulate iſtud quoque præſtitit. Nicænam fidem conſcriptam, ſuo Chirographo atque ſubſcriptione munitam eidem offerens: fucata vero ratio, qua ad fraudem vſus eſt, eiuſmodi fuit, ſuam ipſius opinionem in charta) fertur conſcriptam penes ſe habuiſſe eamque ſub aia geſtaſſe: ſicque libere iuraſſe ſe vere & ex animo ſentire, quemadmodum ſcripſerat: Vnde *Ariu frau-* Imperator illi fidem adhibens, dat mandatum Alexan- *dulenter* dro Epiſcopo Conſtantinopolitano, vt in communi- *egit cum* onem eum recipiat. *Conſtãtino*

Quo quidem fieri Euſebiani, voluerunt eum ſolita ſua vi in Eccleſiam introducere; verum contradicebat

beatus

beatus Antiſtes Alexander: non debere, inquiens hæreſis inuentorem in communionem recipi. Ibi iam minabundi Euſebiani, Quemadmodum, inquiunt, eum vobis inuitis curauimus ab Imperatore euocari, ita craſtino die etiam ſi vobis minime ex ſententia ſit, in communionem Eccleſiæ adducemus, Sabbatum autē erat cum hæc loquerētur, Quibus auditis, Alexander magno cum mœrore Eccleſiam intrauit, & porrectis ad Deum manibus lamentatus eſt, pronus in vultum cadens, humique iacens ita orauit, poſtulauitque alterutrum: Si Arius, inquiens, craſtina die in Synaxin introducetur, nunc dimittas, quæſo, ſeruum tuū, Domine, & nō piū cū impio perdas; Sin autē Eccleſiæ tuæ parces (ſcio aūt ꝙ parces) reſpice in verba Euſebij; neque des in exitium & vituperiū ſortem tuā: & tolle Arium: ne eo recepto in Eccleſiam, videatur ſimul cum eo hæreſis recipi neue deinde impietas pro pietate habeatur. Hæc precatus Epiſcopus, plurimum cogitabundus & anxius inde receſſit: & res mira incredibiliſque inſequenti luce euenit. Summo ſiquidem mane cum aulam Imperatoris, vbi hoſpitatus fuerat, egreſſus eſſet Arius, Euſebij fautoribus ſtipatus, magna celeritate & pompa per mediam vrbem incedit: vt antequam Eccleſia ab Alexandro præoccuparetur, eam inuaderet: verum ſimulatque forum Cōſtantini (ſic nuncupatum) appropinquauerat, in quo columna ex porphyrite locata eſt, timor ex conſcientia ſceleris exortus Arium opprimit: cuius vi cum laxaretur aluus, rogat vtrum latrinæ eſſent in proximo: Cumque pone forum Conſtantini, vnas eſſe didiciſſet, recta eo ſe confert, Hominem igitur animi defectio occupat: ac ſimul cum excrementis anus ſubito dilabitur: magna ſanguinis copia ſequitur: viſcera tenuia pariter effluunt: ſanguis cum ipſo ſplene & iecore effunditur: mortemque continuo oppetit: vtroque & vita & communione fraudatus. Sicque debitas, in filium Dei blaſphemus, impietatis ſuæ pœnas perſoluit.

Alexandri Epiſcopi Conſtantinopolim Arium potēs oratio.

Infamis & horrendus Arij obit⁹

Euſebiani autem magnopere confuſi, & ingenti

terrore

concuſſi, ſociū coniurationis magna celeritate lachrymabundi ſepeliunt fama rei geſtæ non ſolum per totam ciuitatem, ſed etiam per vniuerſum pene terrarum orbem permanante Alexander vero gaudente Eccleſia, cum pietate & ſana fide, communionem celebrauit: Deum gratias agendo, magnopere glorificans, quod ſe periurij vindicem præbuiſſet: Arianam hæreſim condemnaſſet: oſtendens eam indignam eſſe Eccleſiæ communione: omnibusque manifeſtum reddens, Officinam Arianorum non ſibi gratam, ſed impiam & inimicam eſſe. Imperator vero Conſtantinus exitu illo Arij mognopere lętatus, orthodoxæ fidei firmius adhæſit; fidem Conſilij Nicæni, auctoritate & nutu diuino reuera confirmatum aſſeruit: quin & Arij & Arianorū deteſtatus (tanto prodigio perſuaſus) errorem, ſeipſum quoque arguit leuitatis, ob miſſum Athanaſium in exilium; quem reuocandum Alexandriam omnino deſtinauit: verum obitu præuentus, quod animo ſtatuerat perficere minime valens eius filius maior natu, Conſtantinus, paternæ fidei vindex & cuſtos, egregię adimplens, eum cum biennio integro & menſibus quatuor, in rerum omnium neceſſariarum abundantia Treuiris eſſet commoratus regio diplomate, datis ad Alexandrinos litteris encomiaſticis, in ſuam Eccleſiā ſummo cum honore reſtituit; quem omnes tum ciues, tum ruſtici, tum nobiles, tum plebeij cupide libenterque excepêre, exceptis ſolis Arianis: quibus eius reditus moleſtiæ & angori fuit. Cumque viderent pariter redditā eſſe pacem Eccleſiæ, ipſum licet litteris Imperatorjis munitum, noua exagitare perſecutione haud prætermiſere: cum in alios illi inhærentes furorem conuertunt: ſcribentes ad ſuos qui in Ægypto erant Epiſcopos, Eum deinde apud Conſtantium Imperatorem Arianiſmo infectū falſo accuſantes, quod ſuo ipſius arbitrio (cum communis Epiſcoporum conuentus illud minime deciſſet) Eccleſiæ illius adminiſtrationem denuo occupaſſet,

Proficua multis, mors Arij.

Cōſtātinus Iunior adimplens propoſitum Patris ſui, Athanaſiū Alexādriæ reſtituit.

Athanaſi⁹ cū Alexādria commoratur, xationem rurſus ve- Arianorū patitur.

At quoniam reuera non ſua ſponte Athanaſius Alexandriam redi iſſet, ſed literis Conſtantini Imperatoris munitus ſuam recepiſſet Eccleſiam, periculoſa alea Conſtantio videbatur, eum denuo exturbare, quem ſciebat à Conſtantino ſuo germano reſtitutum: haud enim auſus eſt eum cogere ſolum vertere, ne in ſe fratris Imperatoris iuſtam iracundiam prouocaret: quãobrem quod mente coquebat, diſſimulabat. Interim vero Ariani, indigne ferentes Athanaſium in Eccleſiam reſtitutum, vt eum iterum deturbarent, præter veteres in ipſum coagmẽtatas calumnias, nouas illis ſuperaddentes legationem aduerſus eum mittunt ad Iulium Romanum Pontificem, & ad Occidentis Imperatores Conſtantinum atque Conſtantem. Nouæ vero calumniæ fuere hæ: nimirum, Ipſum in ſuo reditu à populo magno acceptum mœrore, eodem tempore quoque cædes plurimorum patratas eſſe. Quod inſuper, qui à Synodo damnatus eſſet, abſque Synodo ſedem recipere temere atque contra canones præſumpſiſſet, Rurſum vero, quod frumentum ſolitum exhiberi ex Conſtantini Imperatoris liberalitate, Ægypti ac Libyæ viduis, ſurripuiſſet. At quia ab Athanaſio ad Imperatores miſſi Legati, Arianorum mendacia refutabant, ab iiſdem cum pudore reiecti ſunt. Contigit quoque eodem ſimul tempore legatos Arianorum, atque legatos Ægyptiorum Catholicæ fidei Epiſcoporum pro Athanaſio, ad Iulium Romanum Pontificem miſſos, Romam deuenire, & cauſam ob quam miſſi erant, coram eodem agere; vbi cum aduerſarij ſemper à Catholicis conuincerentur, refutarentur que. generalem Synodum indici poſtularunt; vt coram omnibus, aiebant, iuſto iudicio de cauſa cognoſci poſſit: tum enim ſe probaturos eſſe de Athanaſio, quod iam nequirent: licet autem reuera ea potius fuerit iuſta quædam apparens tergiuerſatio, vt ſic vitarent potius aduerſus ſe pro Athanaſio pronunciandam à Romano Pontifice ſententiam, quã concilij ex animo poſtulatio facta, nihilominus ne

Arianorũ legatio in Occidẽtem ad Iulium Roma. Põt. & Impp. Cõſtãtinũ atque Cõſtantẽ, cũ nouis accuſationibus in Athanaſium. Defẽditur à ſuis apud Imperatores & Põtificem.

quid

quid in eos tyrannicum, ab eo, ij dem quererentur perpetratum, indulſit ille benigno animo petitioni ipſorum; ſicque, rubore ſuffuſi clandeſtine noctu ab vrbe receſſerunt.

Porro non multo poſt tempore, Synodus generalis à Iulio Rom. Pontifice indicitur; citantur ad eam Athanaſius, & eius aduerſarii, præſcribiturque ab eo certa dies, qua deberent iudicio ſiſti. Verum aduerſarii cauſæ diffidentes, nullos non inanes, falſoſque prætextus obtexere, ne Romam ad Synodale iudicium ſubeundum venirent. Non ſic quidem Athanaſius, at magna animi alacritate illuc continuo conuolauit; quod ſciret, res eccleſiaſticas ibi eccleſiaſticè, non autem tyrannicè (quod Euſebianis in more erat) ſed ſecundum canones pertractari. Eo autem cum ſuis adueniens à Cæſarianis honorificentiſſime ſuſceptus eſt; qui eum beneuolentia, & magnis proſequuti ſunt officiis. Cur autem tantus Epiſcopus ad Rom. Pontificē non diuerterit, ea cauſa nota omnibus interceſſit: nimirū: quod non deceret reum apud iudicem hoſpitari. Et quidem Romæ hærens anno toto & integris ſex menſibus, aduerſariorum aut quotquot comparere auderent, præſentiam expectans, ſua præſentia pudefecit omnes.

Concilium Romanum ſub Iulio Papa in cauſa Athanaſij.

Athanaſi⁹ Romam veniens, honorifice ſuſcipitur.

Quam vero proficuus fuerit eius Romam acceſſus, vel ex eo poteſt intelligi, quod in vrbem inuexerit ipſe primus Ægyptiorum Monachorum inſtitutionem, vitamque admirandam Antonii Magni, licet adhuc viuentis, à ſe cōſcriptam detulerit; quod vitæ genus ad omnes Euangelicæ perfectionis numeros attemperatum, etiam nobiliſſimæ Romanæ fœminæ conſectari cœpere; factūque feliciter eſt, vt Athanaſio propalāte inferretur ac pariter coleretur in vrbe ſublime illud viuendi genus inſtar Helię ac Io. Baptiſtæ: in Oriēte quidem cunctis hominibus, etiam Ethnicis & Imperatoribus ipſis venerandū: ſed & impijs quoque hæreticis reuerendum: atque adeo cæleſtibus ciuibus admirandū: vtpote qui ſe in terris conciues habere lætātes, cum eiſdem tanquam gentilibus ſuis amice aſſiduo

Athanaſi⁹ inuexit in vrbem Romā. Monachiſmum.

Excellēs ſtudiū monaſtica diſciplina.

verſarentur. Nec detrectauit vniuerſus Chriſtianus orbis in occidente ſectari, quod ſciret in Eccleſia Romana ſuſceptũ; quæ hæc omnia accepta fert Athanaſio: cum alioqui non defuerint perſecutionis retro temporibus, cum in vrbe tum alijs quoque in locis monachi; illos dixerim, qui in ſimilitu dinem Pauli atque Anthonij à perſecutionibus fugientium, eadem ex cauſa, in cryptis, antris, iugis montium, valliumque conuexis receſſibus delitescentes, inſtar Heliæ à facie Achab & Iezabel fugientis, Deum propenſius colerent: adeo vt licet monachi nomen viſum ſit vrbi nouum: res tamen ipſa vetus ſed in tanta Eccleſiæ pace legibus quibuſdam exculta, fecundiori germine ſit propagata.

3 Reg. c. 18. & 19.

Nomẽ Monachiſmi nouum; res autem ipſa vetus.

Hoc eodem tempore cum Romæ eſſet Athanaſius, illud quoque inſigne fidei ſuæ reliquit occidentalibus monumentum; nempe Symbolum quod hactenus Athanaſij nomine in Eccleſia Catholica publice recitatur. Qui enim Romam citatus, ſe contulit iudicandum, quantumlibet ipſius fides Catholica omnibus innotuiſſet, vt nulla penitus potuerit ſuboriri ſuſpicio, quippe qui eius defenſionis cauſa ab aduerſarijs poſt tot ærumnas etiam exilium paſſus eſſet, tamen quod Romanæ ſedis communicationẽ haud habere licuiſſet, & aliorum Epiſcoporum, qui ad Synodum conueniſſent; nec plane audiendus eſſet qui reus aduenerat, niſi edita publice Catholicæ fidei profeſſione, eandem ex more, latino ſermone coram Pontifice & ei aſſidentibus recitauit; quæ cognita atq; ſuſcepta, in Romanæ fuit Eccleſiæ ampliſſimo Archiuo vna cũ actis Synodi collocata; & aliquando tandẽ poſt multa ãnorum curricula inuenta & in lucẽ edita, ob tãti viri inſignem memoriã de fide Catholica optime meriti, tradi meruit Eccleſiæ recitanda.

Athanaſi⁹ ſcribit Romæ fidei Symbolum

Contigit vero interim Antiochiæ celebrari Encænia, in dedicatione nobiliſſimi cuiuſdam templi, à Conſtantino magno iam cepti, atque ſub Conſtãntio poſtmodum abſoluti. Huius celebritatis prætenſa occaſione

ceſſione collecti fuere Epiſcopi nonaginta, quorum triginta ſex tantum erant Arianæ communionis & factionis; ab iiſdemque ibidẽ Synodus eſt celebrata; in qua impij illi, conſiliario & adiutore Conſtantio Imperatore, inter alia execranda, in locum abſentis Athanaſij (quem denuo ſuperius recenſitis, aliisq; ſuperadditis criminationibus grauiter accuſarunt) Romæ apud Iulium Papam cauſam ſuam agentis, inſtituere Epiſcopum Alexandrinum, Gregorium; atque Alexandriam miſere qui præſidio militũ Eccleſiã illã Epiſcopo deſtitutã inuaderet. Erat hic Gregorius eiſdẽ Arianis dogmatis impietate coniunctus, pro impietate ſua excommunicatus, & anathema edicto Eccleſiæ proclamatus.

Athanaſius Romæ cauſam ſuam agẽs, in Conciliabulo Arianorum Antiocheno priuatur ſede ſua, & accipit ſucceſſorẽ Arianum.

Cum autem ſtatutus terminus indictæ Romæ Synodo longius præterlapſus eſſet, Iulius Papa tandẽ Athanaſii cauſam cognouit, ibique præcognitis quæ aduerſus eum ex Actis Tyriis & Mareoticis Euſebiani cõgeſſerant, patefactiſque aduerſariorum calumniis, & cunctis diligentiſſime examinatis, ex eccleſiaſticarum legum præſcripto, eũ iudicauit innocentem, recepitq; ad communionem, atque conuiuium; qui ilico abſolutionis ſententiã cum accepiſſet, Alexandriam nauigio reuerſus eſt, veritus ne ſua abſentia Euſebianis aliquid moliendi aduerſus Alexandrinam Eccleſiam daretur occaſio. Nec eũ fefellit opinio; ſiquidem accepit, Gregorium ab Euſebianis, iiſdemq; Arianis, creatum eſſe Epiſcopum Alexandrinum, cum ipſe ſtatim Circulares litteras ad Catholicos omnes Epiſcopos de eiuſmodi facinore dedit: quibus, qualis eſſet Gregorius eos admonuit. Qui quidem cum è Cappadocia, Alexandriã perueniſſet, ac per Philagrium Ægyptii Præfectum, ſuum conterraneum, apoſtatam ſceleſtiſſimum, militari manu, iuſſu Imperatoris Conſtantii in Cathedram eſſet introductus, horrendum dictu, quanta crudelitate ac barbarica tyrannide, in Chriſti Eccleſias, & Orthodoxos vtriuſque ſexus omnis conditionis, vt eos ad ſuã nempe Arianam communicationẽ vrgeret, debac-

Athanaſius Romæ in Synodo abſolutus. & innocẽs declaratus

Reuertitur Alexandriam.

Gregorii, ab Arianis Athanaſio ſubrogati, in ſede Alexandrina crudelitas.

chatus ſit, ad hoc vſus, non ordinariæ tantum apparituræ militibus, ſed & inconſtanti vulgo, hominibusq; pariter Iudæis atq; Gentilibus. Cumque nihil non ageret, vt Athanaſiũ interceptũ de medio tolleret, illi furtim ſe populis ſubducens, Alexandria exceſſit: & ne hoſtium pateret incurſui, eius necem auide ſitientium, acceſſit denuo ad tutum tranquillumque portum, Romanam Eccleſiam: vbi haud diu ante, Synodo abſolutus: Catholica communione, Iulij Papæ ſententia, dignus fuerat iudicatus. Conſtans vero totius Occidentis (necato iam pridem Conſtantino fratre) Imperator orthodoxus, cum in omnibus exploratum haberet eiuſdem ſanctiſſimi viri ſumma cum pietate vitæ candorem & innocentiam, eum ſingulari tum amore, tum etiam reuerentia proſequutus eſt, à quo illud idem, quod magnæ erga ipſum fuit fiduciæ argumentum, petijt, vt vniuerſam diuinã ſcripturã redigeret in compendiũ, breuiariũque ex ea conficeret, quod ad ſe mitteret: occupato enim Imperij, haud tantum ſibi otij ſuppetere videbatur, vt omnes diuinæ ſcripturæ libros, quorũ auidus erat, perlegere poſſet. Præſtitit idipſum egregie Athanaſius, triennio plus minus illo, quo Romæ manſit, ſcripſitque totius ſacræ ſcripturæ Synopſin, atque ad Conſtantẽ Imperatorẽ miſit. Felix plane tũc Romana Eccleſia, quę tãto tempore, tam illuſtri Catholicæ fidei confeſſore & defenſore à tẽpore Nicæni concilij vniuerſo orbi ſpectatiſſimo, frui meruit: quo tẽporis interuallo, in Synaxibus celebrãdis multus fuit. Quis porro dubitat eum interea temporis inſuper cunctas ſacras ſanctorũ memorias, atq; potiſſimũ ſanctiſſima ipſa Apoſtolorũ liminа frequentaſſe, propẽſiorique ſtudio excubaſſe, ad Petri confeſſionem, tãquam ab primarij fontis crepidine, ex quo, per Marcum diſcipulum ſuum, Euangelij copioſo fluento lõge præſtantius, quã Nilus, vniuerſam irrigauit Ægyptum? ſed & numeroſa illa ditiſſima atque ampliſſima Martyrum promptuaria: ipſa inquam, ſubtus terram abdita cæmeteria, ampliſſimos illos ſacros receſſus, vrbis iam Chriſtianæ or-

Athanaſi' rurſum cõfugit Romam ad Iulium Papam.

Athanaſi' bene habitus à Conſtante Imperatore.

Athanaſius rogatus Conſtante ſcripſit Synopſin diuinæ ſcripturæ.

Athanaſius creditur viſiſſe loca ſãcta.

Digitized by Google

namenta præclara, ipſosque abditos quidem, ſed pijs patentes inexhauſtos Eccleſiæ Romanæ theſauros ſtudioſe perueſtigaſſe, & religioſe veneratum eſſe, virum maximè pium, & erga martyres propenſiorem exiſtimare par eſt?

Porro paulo poſt Mediolanum ab Imperatore Cõſtante euocatus, expertus eſt illius mirificam humanitatem; & licet de Conſtantio minime expoſtularit, tamen naufragium orientalis Eccleſiæ illi notum facere nullatenus prætermiſit, & Arianos malorum omnium incentores eſſe pariter deplorauit. Deinde tum patris, tum magni concilij Nicæni quod ille conuocauerat, eum in memoriam reducere, quin etiam decreta Patrum, quibus ille vna interfuerat, ab eo lege confirmata fuiſſe. Talia cum gemitu & lachrymis eloquutus, eum ad patrem æmulandum excitauit Nam ſimulatque iſta audiuit, litteras ſcripſit ad fratrem, quibus additis ſimul litteris Iulij Papæ, eum hortabatur, vti hæreditatem pietatis paternæ, integram inuiolatamque ſeruaret, illum enim Imperium pietate ſtabiliiſſe, tyrannos, qui Romanos oppreſſerant, profligaſſe, & barbaros vndique in ſuam poteſtatem redigiſſe. Quibus litteris perſuaſus Conſtantius, mandatum dedit vt epiſcopi tam orientis quam occidentis Sardicã, quæ eſt in Illyria vrbs Daciæ primaria, aduentarent, nã alijs multis morbis vexabatur Eccleſia, ad quos curandos Concilium neceſſario requirebatur.

Athanaſius Romã à Conſtante i Mediolanum euocatus, conqueritur de fide proculcata.

Concilium Sardicenſe à Romano Pontifice procuratũ, & per Conſtantium indictum.

Conueniunt igitur in vrbem Sardicam treceti ex occidente, ex oriente vero ſeptuaginta ſex Epiſcopi, ijdemq; omnes catholicæ communionis. Aduenêre quoque Ariani, ſtipati pædagogis & aduocatis; Muſaniano comite, & Heſychio Caſtrenſi; eorumque fiducia nixi, audacter ſeſe præſentes obtulerunt, ſperantes eorum viribus omnia confici poſſe. Horum enim opera ſe quibus volebant oſtendebant terribiles, & inſidias, quibus libitum erat, innectebant. At vbi iam in re ipſa experiebantur eccleſiaſticum morem tantummodo obſeruari, & ex ſingulis Eccleſiis, ciuitatibusq;

Ingreſſus Epiſcoporũ Sardicam.

Digitized by Google

Quid Ariani cum Sardicam venerunt.

accuſatores ibi præſto eſſe, & documenta, rerumque probationes aduerſus ſe in promptu eſſe, conſpicatique ibidem Macarium & Aſterium venerabiles Epiſcopos, vna quidem ſecum ex Oriente profectos, ſed diuerſo itinere ingreſſos, ac Athanaſio in veniendo comites factos, eoſdemque memorantes vafriciem ipſorum, & quãtopere res ſuas ſuſpectas haberent, iudiciũque metuerent, nè ab Athanaſio quidem ſycophantiæ, ab accuſatoribus vero ab ipſis ſubornatis omnia per dolum feciſſe conuincerentur; hæc inquam, illi conſpicati, etſi alacriter venerant, arbitrati Athanaſium cum ſuis metu conterritis minime occurſurum, tamen cum animaduerteret eorum fiduciam, intra palatium ſe recluſerunt; quo in loco domicilium habebant: atque ibi inter ſe ita conſuſurrarunt. Ad alia venimus, & alia cõſpicimus: acceſſimus cum comitibus, & ſine comitib⁹ res agitur: prorſus futurum eſt, vt condemnemur. Noſtris qualia ſint decreta, ordinationesq; Athanaſio in manu ſunt monumenta omnium Mareotę Actorum, quibus quidem ille purgatur, nos autem confundimur. Quid igitur hæſitamus? quid moramur? Fingamus aliã cauſationẽ & diſcedamus, ne, ſi manſerimus, condemnemur. Melius eſt de fuga erubeſcere, quam conuictos de ſycophantia condemnari. Si fugerimus, poterimus aliquo modo hæreſim propugnare: quod ſi nos fugientes condemnauerint, habemus Cæſarem propugnatorem: qui non permiſſurus eſt, vt à populis de eccleſijs eijciamur: Ad iſtum modum, ipſi inter ſe diſceptabant.

Dignitas Oſij Epiſcopi Cordubenſis.

At Oſius, Epiſcopus Cordubenſis, qui poſt legatos à Iulio Romano Pontifice ad Concilium miſſo principẽ locum tenuit, agebatque patronũ Synodi (cuius muneris erat definienda proponere, atque ſingulorum rogare ſententias) ſpectatus iam pridem in Nicæno Cõcilio, & Conſtantini Magni litteris commendatus: cui & Athanaſius qui Synodo ab initio interfuit, omniaq; vidit, & eiuſdem pars magna fuit, inter cæteros omnes

Anti-

Digitized by Google

Antiſtites primas deferebat, is, inquam, priuatim amice cum Arianis agens, vt Synodo præſto eſſent, eiſdemque & honeſtam in ea cauſa tranſactionem pollicitus eſſet, nihilque remiſiſſet omnis humanitatis officii, quo eos ad iudicium Synodale excipiendum induceret, illi tamen cauſæ cognitionem penitus exhorreſcẽtes, recuſarunt omnino Patrum Concilio intereſſe; quod & abſurda quadam excuſatione vſi, turpi admodum fuga teſtati ſunt. Conſidentibus igitur in vnum Patribus, quę acta antea eſſent in cauſa Athanaſij, Romæ poſtea edita, & à Iulio Romano Pontifice cognita fuerant & iudicata, in medium allata ſunt, Redintegratur iudicium, & tũ Athanaſius tum alii ab Arianis antea condẽnati, ſiſtuntur iudicio cauſam dicturi. Prodûnt inter hęc accuſatores, libellos criminũ, atq; ipſos aduerſus eoſdẽ Arianos Epiſcopos Synodo offerunt. Quamobrem ſecundũ rectum iudicii ordinẽ citari iuſſi ſunt, iidem Epiſcopi Ariani, tũ vt accuſatores aduerſus Athanaſium dicturi, tum vt rei ab obiecta crimina reſponſuri. Sed illis omnino recuſantibus ad concilium ſe conferre, placuit eidem ſacro conuentui, quæ contra Athanaſium confecta olim ab Euſebianis acta fuiſſent, accurate cognoſcere; quibus exactè perſpectis & illorum calumniis, dolis, fallaciisque aperte detectis, calculo omnium Patrum, ſecundum Iulii ſententiam antea Romæ latam, Athanaſium abſoluit, eumque ſimul & alios omnes ab Euſebianis ab Alexandrina Eccleſia eiectos atque damnatos, poſtliminio in priſtinum ſtatum S. Synodus reſtituendos eſſe decernit; Gregorium vero in ſedem Alexandrinam ab eiſdem Euſebianis per vim militarem intruſum non tantum depoſuit, ſed execrata eſt; omniaque ab eo in ſede Alexandrina geſta, ordines collatos, & alia irrita prorſus habenda eſſe conſtituit. Et ita quidem Athanaſius cum ſuis dimiſſus eſt in pace; qui Sardica profectus, primo Naiſſum, inde Aquileiam, poſtea in Gallias, rurſus à Conſtante Imperatore euocatus, peregrinatus eſt.

Quid Oſius cũ Arianis.

Ariani congreſſum vitantes, fugiunt.

Athanaſius cauſa eius ventilata, in Cõcilio Sardicenſi abſoluitur.

Quid Cōſtās apud Cōſtātium pro reſtitutione Athanaſij.

Quo quidem tempore, idem Imperator duos Epiſcopos, quos ex eorum numero, qui Sardicæ cōuenerant, ad eam rem delegerat, cum litteris ad fratrē vna cū Saliano Prætore, viro & pietatis & iuſtitiæ inſignib. eximie ornato miſit. Quæ litteræ non exhortationem ſolum & conſilium, verum etiam minas pio Imperatore dignas complexæ ſunt. Nam ſcripſit primum, vt duobus illis Epiſcopis aures attentas præberet, & iniqua facinora à Stephano Epiſcopo Antiochiæ, Ariano, & alijs admiſſa, diligenter cognoſceret; deinde gregi ſuo reſtitueret Athanaſium; quippe cum & calumnia accuſatorum, & iniquæ eorum, qui dudum de eo iudicauerant, ſententiæ, atque adeo acerbum in eum odium perſpicue deprehenſum eſſet; ſeque niſi his conditionibus obtemperaret, & quod æquitas poſtulat exequeretur. Alexandriam profecturum; ouibus, à quibus tantopere expectabatur, reſtitutū Athanaſium, & hoſtium turbam inde exturbaturum. Conſtantius igitur, his litteris Antiochiæ, vbi tum cōmorabatur, acceptis, pollicetur ſe facturum, quod ſocius Imperij, & communis de republica curæ particeps, ipſi per litteras ſignificarat. Orthodoxi interim Alexādrini pertæſi lōgas Athanaſij moras Alexandriam reuertendi (vbi mox expectabatur, iam abſolutus à Cōcilio Sardicenſi) & ægro atque inſenſo animo ferentes ipſum Gregorium ſedis inuaſorem, in eodem Concilio condemnatum, atque depoſitum, adhuc tamen obſtinato animo alienæ Eccleſiæ incubaret eū tanquam putidum membrum obtruncant. Quo cæſo Conſtantius Athanaſium accerſit cum omni honore; non ſemel aut iterum, ſed tertio, ad illum amiciſſimas litteras ſcribens: quibus illum animabat, & ad veniendum hortabatur, miſitque ad illum presbyterum & Diaconum, vt maiore cum fiducia ad ſe rediret. Erat tunc Athanaſius Aquileiæ, cum eaſdem à Conſtantio litteras accepit; inde rurſus à Conſtante euocatus in Gallias & paululum ibidem moratus, venturus in Orientem ad Conſtantium, in Italiam rediit, Romamque

Alexādrini trucidāt Gregoriū, Pſeudo-Epiſcopū.

Athanaſius ternis litteris reuocatur ad patriam, à Conſtātio Impe.

que venit ad Iulium Ro. Pontificem; de cuius aduentu ingẽs gaudium in Eccleſia fuit, idemque Pontifex vt gratularetur eius reſtitutioni, litteras ad Eccleſiam miſit Alexandrinam. Quibus Athanaſius acceptis, recedens ab vrbe, terreſtri ne itinere, via appia Brunduſium vſque peruenerit, an vero in portu Romano nauim conſcenderit, incertum eſt; illud autem habetur exploratiſſimum, Roma recedentem, non Alexandriã ad ſuam Eccleſiam, ſed Antiochiam conceſſiſſe.

Athanaſium in trãſitu, Alexandriam è Gallijs tẽdens, denuo viſitat Iuliũ Rom. Pont.

Peruenit igitur Athanaſius Antiochiam, vbi tum erat Conſtantinus Imperator; qui eum benigne excipiens, ſincero ſerenoque vultu intuetur, eique liberum facit, vt in patriam & ad ſuas Eccleſias rediret, litteris ad eius loci Iudices datis, vt eum inoffenſe trãſire permitterent, Athanaſio autem ſuas calamitates, calumniaſq; deplorante, & admonente, nè denuo, ſe abſẽte, calumniæ reciperentur, vt iam nunc accuſatores euocaret, ſiquidem ſe non intercedere, quo minus illi ſeſe apud eũ ſiſtant, vt eos ita conuincere poſſet, hæc quidam ille facere noluit; ſed tamen omnia quæ contra ipſum per calumniã ſcripta eſſent tolli & aboleri iuſſit; iurans ſe in poſterum nullas calumnias admiſſurum, ſuumque in hac re propoſitum firmum & incõcuſſum fore; neque id ſimpliciter dixit, ſed iureiurando, Deo in teſtimonium vocato, obſignauit. Sicque Conſtantium Athanaſius erga ſe beneuolum & facilem expertus, cum putaret ſuam ſibi Eccleſiam plenarie reſtitutam fore, ecce Imperator admonitus ab Arianæ ſectæ præſidibus, Sum equidem, inquit, paratus ad promiſſa præſtanda, at & ipſe beneficium, quod ego abs te petam, iure debes mihi concedere. Id quidem eſt, vt ex multis eccleſijs, quæ tuæ ditioni ſubijciuntur, vnã habeant illi, qui tecum communicare detrectant. Id accipiẽs Athanaſius, egregia reſponſione Cõſtantij petitionem, dum nõ negaret, eluſit, ſic dicens, Maxime, ô Imperator; quandoquidem ęquum, immo neceſſe eſt tuis mandatis obtemperare, (neque tibi equidem contradicã) verũ cum Antiochiæ quoq; ſint, qui communionem

Athanaſ. Roma Antiochiam veniens, excipitur à Conſtãtio Impera.

Conſtãtij iuramẽtũ.

Eludit Cõſtantij petitionem Athanaſi.

munionem eorum, qui aliter atque nos de religione ſentiunt, omnino refugiant, idcirco ſimile beneficium abs te mihi tribui poſtulo, vt videlicet iſti itidem in hac vrbe vnam habeant Eccleſiam, in qua libere ſine metu in vnum conueniant. Poſtulatione igitur Athanaſij ab Imperatore velut æqua probata, commodum viſum eſt Arianis, rem ſilentio præterire: quippe exiſtimarunt ſuam opinionem propter Athanaſium nullam omnino apud Alexandrinos progreſſionem facturam: præſertim cum ille non modo ad ſuæ doctrinæ fautores in eadem firme continendos, verumetiam ad pelliciendos aduerſarios, ſatis haberet virium & facultatis: Apud Antiochenos autem ſi iſtud fieret, primum Euſtathianos, qui multi erant numero, conuentus facturos: deinde, vti ſimile veri erat, nouas res molituros: cũ impune ſuos in vnum cogere poſſent: quandoquidem Arianis etiam Eccleſias occupantibus, totus clerus & populus Antiochenus eorum opinionibus minime obſequerentur: ſed in cætus pro more, dum Deũ hymnis collaudabant, diſtributi, ſub finem hymnorum ſinguli ſuam opinionem declararent, & alij non Patrem modo, ſed filium etiam, vtpote Patri honore æqualem, gloria efferrent: alij, nempe Ariani, Patrem in filio eſſe, dicerent: atque per hanc præpoſitionẽ, In: filium Patre inferiorem oſtendere conarentur.

Euſtathiani erant Catholici, ſic dicti ob Euſtathiũ ipſorum Epiſcopum Antiochenum.

Igitur Athanaſius acceptis à Conſtantino litteris ad Epiſcopos, & clericos & populum Alexandrinum, & ad præfectos Antiochia recedens, Hieroſolymam venturus tranſijt Laodicea: vbi cum Apollinare, eius Eccleſiæ lectore, familiarem congreſſum habuit, Inde Alexandriam reuerſurus, cum adhuc in itinere eſſet, litteras Conſtantij Imperatoris recens ſcriptas accepit, de ſui ſecuritate, ea nimirum occaſione, quod Ariani, audita in Ægypto morte Conſtantis quem ſciſſent eiuſdem Athanaſij fuiſſe Patronum, in cuius gratiam viſus eſſet Conſtantinus annuiſſe, vt ipſe in ſuam reuerteretur Eccleſiam, magnopere exultarent, eundemque Athanaſium territarent, quod eodem abrepto morte Con-

Is Apollinaris poſtea factus eſt hæreticus.

Athanaſius tutior factus literis Conſtantij Imperator.

Digitized by Google

Conſtante, interceptus pariter eſſe videretur eius reditus Alexandriam. Athanaſium igitur iiſdem litteris cū ſuis ceptum iter proſequentem, amici quidem amicū intuentes gratulari: alii vero ad conſpectum eius pudeſcere; alii, quibus nulla erat fiducia, ſeſe abdere: alii pœnitentiam de his, quæ contra Epiſcopum ſcripſerant, agere. Certe palęſtini fere omnes Epiſcopi ita Athanaſium exceperunt, & communionem eius amplexi ſunt, vt & ſcriptis & verbis pro ſatisfactione proteſtarentur, omnia quæ prius ſcripſerant, ea ſe non volūtate, ſed vi coactos feciſſe: idque in Synodo, Hieroſolymis à Maximo Epiſcopo coacta. De Ægyptiis vero & Libycis Epiſcopis, earumque prouinciarum, & Alexādriæ populis, ſuperuacaneum eſt verba facere: cum & omnes occurrerint, & ineffabili gaudio imbuti fuerint; non ſolummodo quod ſuos præter ſpem incolumes reciperent, ſed quia ab hæreticis veluti à tyrannis & rabidis canibus, in libertatem vindicarentur. Viſo ſiquidem ſuo paſtore Alexandrini, publica conuiuia celebrare, feſtos dies agere ſplendidiſſimos, eum magno honore aſpicere, & Deum denique laudibus extollere. *Athanaſij reditus Alexādriā quanto omnium cū iubilo.*

Magna igitur lætitia populorum fuit, in ſacris Synaxibus mutuo ſe ad virtutem cohortantium. Quot, putas, innuptæ quidem, ſed tamen hactenus ad nuptias promptæ, virgines in Christo permanſerunt? Quot item iuuenes, aliorum exempla intuentes, monaſticā vitam amplexi ſunt? Quot parentes liberos, liberi inuicem parentes ſuos obteſtati, ne ſe à ſtudio pietatis in Chriſtum, reuocarent? Quot mulieres viris perſuaſerunt, quot item à viris perſuaſæ ſunt, vt orationibus vacarent, quemadmodum dixit Apoſtolus? Quot viduæ, quot orphani, antea famelici & nudi, ingenti populorū ad eleemoſynam alacritate, poſtmodū neque eſurierunt, & veſtiti prodierunt? In ſumma, tāta æmulatio fuit ad virtutem, vt ſingulas familias, ſingulas domos Eccleſiam eſſe, ob probitatem incolentiū & preces ad Deū, exiſtimares. Eratque in Eccleſia profunda admirabilis pax, inuicem vndecumque Athanaſio ſcriben- *Athanaſij reditus, quā fructuoſus fuerit.* *1. Cor. 7.*

ſcribentibus, iiſdemque ab Athanaſio conſuetas pacis & tranquillitatis litteras accipientibus. Quin Vrſacius Myſiæ, & Valens Pannoniæ Epiſcopi Ariani, quaſi à ſua ipſorum conſcientia flagellati, pœnitentiam profeſſi ſunt, litterasque amicas & pacatas ad Athanaſiũ, quas nullas ab eo acceperant, miſêre, Romamque abeuntes, pœnitentiam egêre: confitẽtes, omnia quæ vel dixiſſent, vel feciſſent contra Athanaſium, falſa eſſe, & nihil aliud quam calumniam; neque id ſimpliciter egêre; ſed ita vt anathemate execrarentur Arianam hæreſim, & pœnitentiam ſuam ſcripto promulgarent. Fuerant ſiquidem antiquiſſimi Arij diſcipuli, ab ipſo nimirum Ario Alexandriæ olim catechizati. Supſcripſêrẽ porro iidẽ pacificis ſeu cõmunicatorijs Encyclicis Athanaſij litteris, cum eas ferentes nacti oportune eſſent ipſius Legatos. Cum ſiquidem ad ſuam eccleſiã Athanaſius Alexandriam peruẽniſſet, ſicut in itinere fecerat, Palæſtinorum Epiſcoporum communionem, ſuis ipſorũ litteris teſtatam accepit, atq; ex Libyæ & & cæteris proximarum regionum Epiſcopis datis & acceptis mutuo litteris, eandẽ cõſecutus eſt; & deinde vt eodem cõmunicationis ſymbolo, reliquas lõge poſitas eccleſias ſibi cõiunctas redderet, elaborauit. Et quidẽ ipsũ hæc egiſſe (plus quam ſatis ei eſſe poterat ſententia promulgata in Cõcilio Sardicenſi, omnium qui interfuerãt ſubſcriptione firmata) putandum eſt, quod vel diuino ſpiritu admonitus, prænouerit acriorẽ, quæ inſtabat, venturam perſecutionem, vel fortaſſe eandẽ ex obitu Conſtantis coniectura aſſequi potuerit, atque eam ob cauſam, vt ſua ipſorum ſubſcriptione obligatos in officio continere poſſet Epiſcopos, ne rurſum, ingruente Arianorum toto orbe procella quaterentur, hac iacta anchora Catholica eoſdem cõmunione (ſi tamẽ ſatis eſſet) voluit confirmaſſe. Quis aũt non eſt gauiſus de tanta & tot Epiſcoporum inter ſe cõcordia? Quis Deum non glorificauit, conſpecta in Synaxibus tanta populi lætitia? Quot igitur inimici ſimultatẽ repoſuerũt. Quot prius infeſti odio, Athanaſium

Vrſacii & Valentis Epiſcoporum Arianorũ pœnitentia

Subſcribũt literis Athanaſij.

Athanaſius ſubſcriptiones præoccupat Epiſcoporum.

ſium poſtea dilexerunt. Quot palinodiam ſuorum in eo ſcriptorum cecinerunt. Multi qui vi, non volũtate apud Arianos agebant, noctu ad Athanaſium venientes, ſeſe ei purgabãt hæreſimq; ſimul anathemate execrabãtur, & veniã de inſidijs & calumniis ſuis poſtulabãt, corporib. quidẽ ſe apud illos apparere, animo autẽ cum ipſo Synaxin facere, & ſemper cum eo eſſe, poſtulante, hac in re fidem ſibi haberi.

Multi Ariani, clam ad Athanaſiũ confugiunt.

Hæc cum audirent & conſpicerent ſententiæ Euſebianæ, hæreſeoſq; ſucceſſores, qui in Synodo depoſiti exauctoratiq; erant, magno pudore ſuffundebantur, deinde cum viderent tantum cum Athanaſio animorũ conſenſum & pacem agitari (erant enim plures in hoc numero quã quadringenti Antiſtites) metu inuidiaque Anxii fuere, tum quod tot Epiſcopi cum Athanaſio communionem fouerent, tum quod formidarent, nè quos ipſi deceperant, à ſe deficerent; & huic vnanimitati communionique ſeſe adiungerent, neue quod futurum videbatur, de eorum hæreſi iam vbique famoſa, triumphus ageretur, & trophæa excitarentur.

Inuidia eis agitat Arianos.

Porro eodem hoc tempore miſſa eſt, à Magnentio tyranno, qui Conſtantẽ necarat, ad Conſtantium legatio; fuerunt autem ad hoc opus delecti qui maioris nominis eſſe in Gallijs videbantur Epiſcopi, nẽpe Seruatius & Maximinus; ille Tũgrenſis, iſte Treuerenſis ciuitatis Antiſtites: quibus additi Comites duo, Clemẽs & Valens. Appulẽre hi Alexandriam: Epiſcopi vero Legati, antea Athanaſio in Gallijs, & in Sardicenſi Concilio cogniti, quique & de eodem Athanaſio à ſua Eccleſia eiecto fuerant optime meriti ab eo (vt par erat) in Eccleſiaſticam communionem ſunt accepti, qua quidẽ ex re, aduerſariis nouas in Athanaſium ipsũ ſtruendi calumnias anſa ſubminiſtrata eſt, quaſi Athanaſius per eoſdẽ Legatos ſcripſiſſet ad Magnentiũ, aduerſus Conſtantiũ Imperatorem. Qui quidem interim non ſemel ſed iterum, immo tertio ad Athanaſium ſcripſit, promiſitq; ſe nunquam mutatũ iri, eundemque bono animo eſſe debere, nec permiſſu-

Legatio Magnẽtij Tyranni, ad Cõſtantium Imperatorem.

Vnde noua calũnia in Athanaſ. cõparata.

Digitized by Google

rum, vt à quoquam perturbaretur, ſed eum in Eccleſiā ſua cum omni ſecuritate manſurum.

His igitur Conſtantii literis Athanaſius communitus, ad triennium in ſua Eccleſia perſeuerat; quo tempore totus erat in ſacris Synaxibus celebrandis, & in conciliis Epiſcoporum congregandis; in quibus, tum decretis Epiſcoporum qui Sardicæ conuenerant, tum Concilio Hieroſolomis à Maximo coacto, congruentia ſanciuit. Sed planè memorabile eſt, adeo auctam eſſe Alexandriæ eius aduentu & commoratione, fideliū multitudinem, vt populum Eccleſiæ antea erectæ non caperent; ita vt opus fuerit, ſolennitate Paſchali, recens à Conſtantio extructum templum petere, cum nondū tamen eſſet dedicatum. Hoc permouit vehementer animos Arianorum, vt inde aliam in eum calumniam compararint, quod auſus eſſet abſque Conſtantii iuſſu in ea Baſilica ſacra facere, & (vt dicebant) eiuſdem encœnia ipſo inſcio celebrare. At Conſtantius, quod grauioribus Romani Imperii periculis vrgeretur, cōtempſit omnia quæ in Athanaſium ab aduerſariis inferrentur; immo eum ab omnibus tutum redditum in omnibus voluit: haud putandum quidem pietatis ergo, (vtpote qui nunquam ſe à conſuetudine Arianorū Epiſcoporum abſtulit) ſed potius, quod haud videretur tempus opportunum aduerſus Athanaſium inire certamen, & reddere ſibi Ægypti populum Chriſtianum infenſum, qui erga Athanaſium propenſior eſſet.

Athanaſ. Alexādriā reuerſus ſemper operoſus.

Alia arrepta ab Arianis occaſio, Athanaſiū accuſandi.

Cōſtātinus Imp. ſimulate fauet Athanaſio

Acacius contra Athanaſiū inſurgit.

Contigit vero paulo poſt, vt defuncto Maximo Hieroſolymitano Epiſcopo, Athanaſii ſtudioſiſſimo, Acacius Epiſcopus Cæſareæ Paleſtinæ totius metropolis, inter Arianos Epiſcopos facile princeps, & apud Conſtantium plurimum valens, atque ab eo præ cæteris in honore habitus, cum alias multas Eccleſias, tum etiam Hieroſolymitanam inuaderet, rebuſque proſperis elatus, maiora auderet; nempe Athanaſium ab Alexandrina Eccleſia exturbare, reque communicata cū ſuis, ijdem omnes id ipſum perficere nituntur, auxilio Conſtantij Imperatoris Et primum quidem Vrſatio & Valen-

& Valenti Epiſcopis, qui paulo ante Arianam hæreſin abiurarant, perſuadent, vt mutato propoſito, quaſi canes ad proprium vomitum reuertantur, & vt ſues in priſtino impietatis luto denuo ſe voluant; cauſantes, pœnitentiam, quam ſimularant, ex metu Conſtantis religioſiſſimi principis exortam eſſe; ſicque ijdem iterum Ariani facti, nihil in tā futili cauſatione fingenda comminiſcendaque erubuêre, Vnde & Ariani exultabundi, inito conſilio, Imperatorem Conſtantium, grauiſſimis externis diſtractū negotijs, adeuntes. iſtiuſmodi compellantes verbis exacerbauerunt, Etiam tunc, ô Auguſte, cum primum deprecaremur, fides nobis habita non fuit, denunciauimus enim iam tunc, cum reuocares Athanaſium, quod illa ipſa reuocatione, noſtram hæreſin tolleres, cui ille ab initio ſe aduerſarium præbuit, neque vnquam eam deſinet anathemate perſequi. Quin iam quidqud terrarum eſt. ſcriptis ſuis quibus nos impetit, adimpleuit, & fere omnes cum eo communione ſociantur, Ex ijs autem qui noſtræ factionis eſſe videbantur, alij ſeſe illi adiunxere, alij idipſum iamiam facturi exiſtimantur, nos interim deſtituti deſertique relinquimur, neq; leue periculum eſt, ne hæreſis noſtra palam innoteſcat, ac deinde tu nobiſcū hęreticus iudiceris, ꝙ ſi fit, vide ne cum Manichæis in eandem claſſem computemur, Age igitur, incipe eos perſequi, & ſuſcipe patrocinium tuæ ſectæ, ſiquidem illa ſuum te Imperatorem agnoſcit,

Vrſaci⁹ & Valens Epiſcopi rurſus fiunt Ariani.

Ariani Cōſtātium Imp. in Athanaſiū concitant.

Conſtantius igitur cum in expeditione iret aduerſus Magnentium, videretque Epiſcoporum cum Athanaſio communionem, quaſi ignis ſuccenſus, ſententiam ſuam mutat, nihil iam iuſiurandi memor, ſuarumque litterarum oblitus, deuicto ſiquidem Magnentio Tyrāno, conceptam in Athanaſium indignationē lento gradu coquebat in ſtomacho, Non enim palam aggreſſus eſt eum perſequi, ſuam namque ipſius inconſtantiam idem Conſtantius erubeſcebat. At moram eius, Ariani ipſius miniſtri pertæſi, litteras ſimulant Athanaſij ad Conſtantium, quibus eum ro-

Conſtantij Imp. inconſtantia.

garet, vt proficiſcendi in Italiam ſibi facultas impartiretur, ad ea inſtauranda, quæ ibi deficere videbantur, cum ad eundem Conſtantis ipſe reſcripſit, & pro itinere commode conficiendo diploma dedit. Hac igitur arte ſcelerati illi tentarunt Athanaſium ab Alexandria dimouere, quaſi à Conſtantio litteris vocatus eſſet, ille vero cognito dolo, nequaquam inde voluit proficiſci, ilico Imperatori illorum impoſturam inſinuans, eos nempe eadem fide hæc finxiſſe, qua calumniam de abominando & diro Magnentio (nempe quod Athanaſius litteris ſuis ſollicitaſſet eundem Magnentium in Conſtantium.)

Fraus Arianorũ in Athanaſiũ

Contigit vero paulo poſt, Iulium Romanum Pontificem ex humanis excedere, Cum autem orientales Epiſcopi Ariani cognouiſſent de morte eiuſdem (quem ſibi aduerſantem in omnibus vehementer experti erãt) rurſumque accepiſſent nuntium de ſubrogatione Liberij, collectis ſuæ communionis Epiſcopis, concilium habent, ex quo dant literas ad eundem Liberiũ, quibus Catholicæ ab eo vnitatis communionem expoſcunt, atque iiſdem quoque Athanaſium accuſant. Verum eodem ferme tempore redditæ ſunt eidem Liberio, Romæ, litteræ ex Synodo 75. Ægyptiorum epiſcoporum, pro Athanaſij defenſione, Quibus ipſe acceptis ex vtraque parte epiſtolis, eiſdemque recitatis in Concilio tunc Romæ collecto, negatum eſt Arianis, quod à Liberio poſtulabant Ne tamen eiuſmodi occaſione Conſtantius Imperator (cuius voluntate cuncta iſta fieri ſentiebant omnes, qui in eadem Synodo cum Liberio erant) in Romanam Eccleſiam graſſandi anſam arriperet, illud tunc ibi ab eis decretum fuit, vt legatio ad ipſum Conſtantium mitteretur de cogendo Concilio.

Ariani quid Liberiũ Rom. Pont. Iulij ſucceſſorẽ.

Cui, parta paulo poſt de Magnentio victoria, plane accidit ſecundum illam antiquorum ſententiam, tam gentilium quam Chriſtianorum conſenſu receptam, qua dicitur, Nihil infelicius, felicitate peccantiũ. Quippe qui Arianæ impietati (prô nefas) tantã victoriam,

Praeclara ſententia.

Digitized by Google

tiam, qua ſibi vniuerſum Occidentale Imperiũ Vendicauit. acceptam retulit impie, quam in vltionem ſæuiſſimi tyranni DEVS illi conceſſerat. Siquidem qui viſus eſt hactenus fauiſſe Arianis, poſtea adeo excoluit ipſam hæreſim (cuius cauſa, Orientale videbatur imperium, cui Magnentius inhiabat, liberatũ, & Occidentali ſe auctum) vt nihil apud eum antiquius fuerit, quam de ipſa bene mereri, & longe lateque in vniuerſum Romanum Imperium propagare, quod, dum vixit, pro viribus præſtitit. Etenim cum audiſſet non ex Arianorum ſententia eueniſſe, vt Liberio Papa, ipſi ijdem Ariani in communionem acciperentur, atque Athanaſius damnaretur, in furorem exarſit, publicoque mandauit edicto, vt qui in damnationem Athanaſij non ſubſcriberẽt, in exilium pellerentur; quibus auditis, Liberius Papa de cogendo Concilio, ad eum legationem mittit; quo ipſum ab eo incepto furore placare poſſet, eo enim remedio anteuertere conatus eſt imminentem, non tam aduerſus Athanaſiũ, quam vniuerſam eccleſiam catholicam, ac præſertim in occidentales orthodoxos Epiſcopos, perſecutionem. Cum autem Apoſtolicæ ſedis Legati Vincentius atque collegæ, Arelatem ad Imperatorem Conſtantium perueniſſent, inuenerunt ibi cõplures Arianæ factionis Epiſcopos, & aliquos occidentales, quos ijdem per Conſtantium, in ſuam ipſorum communicationem pellexerant, ac ad Athanaſij ſubſcribendum cõpulerant, Quin & ipſe Vincentius primarius Apoſtolicę ſedis Legatus, eorundem importunitate & Conſtantij victus imperio, tandẽ (proh dolor) ſic deceptus atque coactus, idipſum præſtitit. Verum in lapſu continuit greſſum, ne in profundum præceps deferretur impietatis, nam nõ ſic ipſe ſubſcripſit in Athanaſium, vt factus quoque fuerit proditor fidei, & perpetuo Arianis adhæſerit, ſicut quidam; quippe qui poſtea aduerſus eoſdem, pro tuenda fide Catholica, perſeuerauit infractus.

Conſtãtius Imp. ex proſperis fit deterior.

Conſtantij furor, in Athanaſiũ conuerſus.

Legatio Liberij Papæ ad Conſtantium

Conciliũ vel potius Cõuenticulum Arianorum Arelati.

Vincentius Legatus & alij, coacti ſubſcribũt dãnationi Athanaſij.

Porro Liberius Papa auditis ijs quæ prioribus à ſe

Secunda Liberij ad Cōſtātium de cogendo Cōcilio

miſſis Legatis ad Conſtantium contigiſſent, aliam rurſus legationem, ad eundem ſumma celeritate miſit. Cum enim edicto Imperatoris cogerentur Epiſcopi occidentales ad ſubſcribendum latę ab Arianis ſententiæ in Athanaſium, & ingens eą ex re naufragium Catholicæ Eccleſiæ immineret, vt hæc in Concilio Epiſcoporum examinarentur, Romanus Pontifex literis ad Conſtantium in Galijs agentem datis, eadem legatione poſtulauit, ratus fore, vt cognita ex conflatis in Athanaſium calumnijs Arianorum perfidia, tum à ſubſcriptione in ipſum Athanaſiū, tum à communicatione cum Arianis, ac multo magis ab eorum hæreſi occidentales omnes procul abhorrerent Epiſcopi,

Peruerſa Cōſtātij intentio.

Et quidē Conſtantius Legatorum petitioni annuens, ſequenti anno Synodum Mediolani indixit, longe alia ſane intentione, nempe, vt in vnum Catholicos omnes, quos poſſet, ita conuocaret Epiſcopos, vt ſic in locū vnum includeret, vbi ipſe præſens ad ſubſcribendum in Athanaſium, adhibita vi quoque compelleret, quod & infeliciſſime præſtitit.

Concilium Mediolanēſe indictū.

Concilio igitur Mediolani conuocato ex oriente pauci Epiſcopi illo aduentarūt, propterea quod alij morbo, vt eſt veriſimile præpediti, alij itineris longitudine deterriti, eo accedere recuſabant; ad Epiſcoporum occidentis, ibi congregati fuere trecenti & amplius. Verum quantumlibet iſtiuſmodi Epiſcoporum conuentus, eccleſiaſtici Concilij nomen præ ſe tulerit, verius tamen dicenda fuit tyrannica conſulatio, coniuratio Ariana, factio ſceleratorum, conſpiratio impiorum, atq; vt proprius dicā, publicorum latronum violenta graſſatio; quippe cui præſideret vna cum ſatellitio hæreticus Imperator,

Synodus Mediolanēſis dicenda factio ſceleratorum.

vbi Arianis totum conceſſum, Catholicis Epiſcopis denegata omnia, ſuffragia vetita vel interciſa, vilipenſa, vbi præſto eſſent ſatellites, & parati aſtarent commentarienſes atque expediti lictores, vbi non ſacri ſancirentur canones, ſed Epiſcoporum degradationes, exiliorumque ſcriberētur & ſubſcriberentur ſententiæ, vbi demum nihil nō auderet, Ariana procacia,

Digitized by Google

cacia, & nihil valeret, Imperatoria vi ſuppreſſa. Orthodoxorum conſtantia, atq; in dicendo libertas.

Iſtæc omnia antea odorati Apoſtolicæ ſedis Legati, Lucifer epiſcopus Calaritanus atque collegæ, nec nõ Euſebius Epiſcopus Vercellenſis, illo venire detrectantes, venire tamẽ poſtea iuſſit, tandem Mediolanũ aduenere, vbi ilico conuentus idem Euſebius vt in Athanaſium ſubſcriberet, ait, de ſacerdotali fide prius oportere conſtare, compertos ſibi quoſdã ex ijs, qui adeſſent, hæretica labe pollutos. Expoſitam itaque fidem apud Nicæam, poſuit in medio, ſpondens omnia quæ poſtularent eſſe facturũ, ſi pro fidei profeſſione ſcripſiſſent, quod & cæteri orthodoxi Antiſtites teſtati ſunt coram Imperatore, eximiaq; animi libertate docuere, falſos eſſe Athanaſij criminatores, neque vlterius eorum dictis habendã eſſe fidem. Hæc cum audiſſet Conſtantius, & recte dicta pro contumelia accepiſſet, illos quidem in exilium eiicere mandat, concitatior autẽ in Athanaſiũ factus, atrocius in eum edictũ promulgat, nimirum & eum debere ſuas pœnas luere, & Eccleſias Arianis tradi, ijſq; ſe liberũ facere, vt agant quod velint. Vnde nonnulli Epiſcopi conſternati, Athanaſij damnationi conſenſerũt, ſperantes ipſius cõdemnatione, conſopitũ fore Eccleſiaſticũ bellum, Verũ non ſatis fuit Arianis, illos Epiſcopos ad ſubſcribendũ aduerſus Athanaſiũ adegiſſe, quin & eoſdem vna ſecum cõmunicare pariter ſuadebãt, quod cum facere recuſarent, eos vna cum reliquis Epiſcopis inſignioribus illis, qui in Athanaſiũ ſubſcribere noluiſſent, Imperatoris ſententiâ, ab inuicẽ ſeparatos, ad diuerſa loca poſt multas iniurias, in exilium miſere.

Aduentus legatorum ad Synodũ.

Quid in Synodo actũ.

Cur aliqui Epiſcopi cõſenſerint damnationi Athanaſii.

Porro cum ſic Cõſtantius omnia pro Arianorum hortatu, ſuggeſtioneque faceret, vel potius illi ipſi agerent, inſultabantque in omnes, Cæſaris poteſtate ſuccincti. Ilico mandata litteræque ad Præfectum Ægypti miſſæ, vt frumentũ, quod hactenus Athanaſio ac ſuis ex Conſtantini Imperatoris liberalitate Impendebatur, adimeretur, dareturque illis qui Ariana ſaperent,

Exilium Confeſſorũ Epiſcoporũ.

Digitized by Google

Conſtanti progreſſus aduerſus Catholicos.

rent; & vt liberum eſſet, contumeliam inferre in Athanaſij cõmunicatores. Rurſus ad alias partes edicta miſſa, Notarijque præſto in ſingulis vrbibus, & Palatini minas ſecum ad Epiſcopos & Iudices deferentes, vt iſti quidẽ de cauſa iudicarẽt, illi vero cõtra Athanaſiũ ſcriberent, vt aut communionem cum Arianis haberẽt aut pœnam exilij ſuſtinerent; populique qui ad cõmunionem cũ illis nõ coirent, vincula, cõtumelias, bonorumq; ſuorum direptionẽ expectarent; neque negotiũ negligenter curatum eſt.

Athanaſius diram ſub Cõſtãtio patitur perſecutionem.

Et quidem Imperator, cum eo modo, procedente tempore, ſubſcriptiones plurimorum Epiſcoporum aduerſus Athanaſium extorſiſſet, qua ſi iam tot ſuffragationibus ſibi iuſtitiam comparaſſet, ne quid tyrannici agere videretur, ſi quem reſtituendum curarat, iterũ è ſede pelleret, quaſi iuſto aduerſus eum bello indicto mittit ad eum Syrianum Ducem cum militum legionibus, qui pridie Paraſceues, intempeſta nocte, cum multi ex populo cũ clero in orationibus peruigilarẽt, pluribus quam quinque armatorum millibus Eccleſiã inuaſit; obuios primo quoſque contrucidantibus; deinde eandem prope inter ſe conſertis manibus, ne quiſpiam inde exiret aut elaberetur, cingentibus. Athanaſius autem haud neſcius ſe ad necem quæri, in tanta tamen tribulatione populũ deſerere abſurdum ratus, rectiuſque eſſe vt pro alijs pericula ſuſciperet, manebat ſedens in cathedra ſua: verum tandem à clero populoque coactus eandem relinquere, pleriſq; degreſſis, cæteris eos ſubſequentibus ſeſe immiſcens, ac per milites omnes inoffenſe tranſiens, Domino duce & protectore, nihilque ipſis ſentientibus elapſus, fugæ inopinatæ improuiſo impetu cuiuſdam virginis domum eſt ingreſſus; ſed mox inde recedens, in ſolitudinem ſeſe cõtulit, ibi cum lateret, rerum, quæ poſt diſceſſum ſuum Alexandriæ vel alibi factæ eſſent, ignarus, vt periclitanti Eccleſiæ ſuæ conſuleret, ad Conſtantium Imperatorem in Occidentem proficiſci diſpoſuit; verũ cum inter hæc accepiſſet nuncium de tyrannide Conſtãtij

Athanaſij Magnanimitas.

Athanaſius fuga ipſius in eremo deliteſcit.

vb. que

Digitized by Google

vbique graſſante, nempe de exilio Occidentalium Epiſcoporum, deinde cladibus, Ægypti, Libyæ, immo totius orbis Eccleſijs illatis, ſententiam mutauit, ac in eremo ſe continuit. Quo quidem tempore ſuperſtes adhuc erat Magnus Antonius; quem ſaltem inuiſiſſe, ſi manere apud eum diu non licuit facile putandum. Porro ad euitandos curioſiſſime indagentes eum Arianos, perinde ac venaticos canes, occultiores latebras ipſum quæſiſſe oportuit, vbi vſque Conſtantii obitum commoratus, haud otioſus vitam tranſegit; ibi enim complura conſcripſit, quæ ad roborandos in fide Catholicos, & lapſos erigendos, magnopere conducerent, quibus inſuper ipſe Arianos, & eorum fautorem Imperatorem, atque Præfectos impietatem excolẽtes, magnopere exagitaret. Tunc enim luculentam illam epiſtolam elucubrauit, ad omnes in eremo vitam ſolitariam agentes. Nam quod non liceret ſingulos inuiſere, coramq; (vt in optatis erat) cum omnibus ſermonẽ habere, voluit ea nobili ſcriptione cũctis preſto eſſe, eoſdemq; ne ex aduerſariorũ calumnijs quæuis poſſet pulſare tentatio, de cunctis, quæ ab Arianis aduerſus Eccleſiam Alexandrinam geſta eſſent, reddere certiores, cũ id complures ex ipſis magnopere experijſſent. Tunc etiam cum dutiſſimũ nuntiũ accepiſſet, de his quæ dicatæ Deo virgines paſſę eſſent, acerbiſſimos caſus iugiter lacrymis proſequutus, eas cõſolaturus, litteras ad ipſas ſcripſit, quarum tantum breue fragmentum extat, apud Theodoretum. Quod inſuper accepiſſet Arianos ignauiæ & ſocordiæ nomine fugã ſuam infamare penes populum non deſinere, calũniantes ſcilicet quod malæ cauſæ diffiſus, maleque ſibi conſcius ſolum vertiſſet, nec ea ex parte optimi paſtoris numeros expleſſet, cuius muneris eſt animam ſuam pro ouibus ponere, ſed mercenarii, cuius eſt ſibi potius, quã ouibus cõſulere, Athanaſius ipſe tunc ad hos redarguendos (qui quod optaſſent illũ occidere, adeo ægre ferrent iam fuga lapſum, & è manib. ipſorum ereptum) egregium plane commentariũ tum elaborauit;

Athanaſii latebra in eremo proſcua.

Quæ ibidẽ conſcripſerit.

Epiſt. ad Solitarios.

Litteras conſolatorias ad virgines.

Lib. 2. c. 14.

Ioan. 10.

Apologiã de fuga ſui. quo texuit Apologiam de fuga ſua. Quod autem Ariani, & in primis ipſe Conſtantius Imperator, quo ſua ipſorum facta aliquo prætextu iuſtitiæ obuelaret, maledicta in Athanaſium, vt impoſtorem & hominẽ omnium ſceleſtiſſimum iactitarent, immo & plura in eum etiam ſcriptis ſpargerent, quibus ſimpliciores fidẽ adhibẽtes poſſent in ipſum facile commoueri, neceſſarium eidem viſum eſt, ad eundem Conſtantium Imperatorem itidem ſcribere Apologiam; *Item Apologiam ad Conſtãtiũ.* quem potius optaſſet, ſi licuiſſet, præſentem conuenire, & coram dicere cauſam ſuam; in illa Apologia, omnes calumnias quas in ipſum Ariani obiectaſſent, per ſingulas, eaſdẽ confutando, recenſet,

Magia Athanaſi⁹ fugilatur. Et quidem præter alias ſupra recenſitas, hæc inſuper tam Arianorum quam gentilium aſſertione de eo erat vulgata calumnia, quod magus eſſet, atque augurandi calleret ſcientiam; cum prophetiæ dono imbutus, varia illis euentura, diuinitus ſibi cognita, iiſdem patefaceret. *Athanaſi⁹ Prophetiæ dono imbutus.* Eodem autem hoc latebrarum eius tempore; ſed vltimo ferme eius articulo, prolixiorem proſe ſcripſit Apologiam, quam Secundam vocãt, eandẽque cunctis perſpicuam, & communem omnibus. *Athanaſij Apologia II Cõmunis omnibus.* Hiſce vir ſanctus latitans aduerſus impios Arianos pugnauit armis quibus illi cõfoſſi iaculis, maiori odio in eum accenſi, vbinam gentium lateret, peruestigare ſolicitius conati ſunt: miſſis militibus eremum peruadẽtibus, & cuncta loca exquiſita indagine perluſtrantibus, & abdita quæque rimantibus; *Athanaſij latebra inacceſſa.* vnde eo loci profugium quæſiuit, vbi nec libere aerem, nec fratres videre ſibi liceret, vno excepto, qui ei neceſſaria miniſtraret, & epiſtolas ad eum miſſas afferret. *Athanaſiũ ſexennio apud formoſiſſimam virginem latuiſſe (vt tradũt nõ null.).* Præmia delatoribus proponebantur, ſi quis eum viuum, ſi id minus, caput certe Athanaſij detuliſſet. Ita totis regni viribus, fruſtra aduerſus eum, cui Deus aderat, certabatur. Interea vſque ad obitum Conſtantij, quinquennio prope, ita latuiſſe fertur in memorato loco, qui fuit lacus ciſternæ veteris aquis ſiccæ, inſtar illius in agro quoque poſitæ, in quam Ioſeph à fratribus demiſſus eſt. *Arianorũ* Contigit vero interim

interim ſanctum illum toto orbe conſpicuũ Antoniũ Magnum ex hac vita in cælũ migrare, cum iam 5. ſupra 100. vixiſſet annum, qui moriturus nihil antiquius habuit, quam fidem Catholicam ſuis præclare teſtatam relinquere, de cuius fideli cuſtodia eoſdẽ ſæpius antea admonuiſſet, ſed & eius defenſorem glorioſiſſimũ confeſſorem, voluit ſuis exuuijs honorare, dum Melotem & pallium tritum cui ſuperiacebat, Athanaſio dari mandauit, quod ei nouum ipſe detulerat. Et quidem Legatarius, Antonium in Antonij muneribus amplectitur, & tanquam magna hæreditate ditatus lætanter veſtimentum recordatur imaginem ſanctitatis.

commẽtũ cẽſet Illuſt. Baron. Gen 37.

Obitus S. Antonij Abbatis.

Athanaſi⁹ donatus ab Antonio, melote & pallio.

Porro cum hęreſis Macedonianæ nuper exortæ increbreſcens fama, aures quoque Athanaſij peruaſiſſet, continuo, licet è latebris, vbi velut ſagitta in pharetra latitabat, & ipſe primus iacula intorquere aggreſſus eſt in monſtrum, vt quem acerrimum diuinitatis filii vindicem diuinus Spiritus conſtituerat, eundem quoque voluerit eſſe ſuæ vnius cum filio & Patre ſubſtantiæ defenſorem. Quod ſciſſet inſuper Athanaſius, Arianos fauore Conſtantij ſumma rerum iam potitos, ſuas ipſorum perfidiæ profeſſionem tradidiſſe Catholicis ſubſcribendam, additoque eiuſdem Imp. præcepto, quam plurimos eandem ſua ipſorum ſubſcriptione corroboraſſe, ſummo dolore æſtuãs, clamat è deſerto, vt leo rugit è lacu; dum quatuor pro veræ pietatis defẽſione elaborauit atque edidit inſignes orationes, quibus Catholicæ fidei fundamenta ſtabiliret, & aduerſariorum falſitates retunderet. Extant illæ & ſane magno Athanaſio dignæ Conſtantio autem Imperatore Arianæ hæreſeos protectore ac promotore perditiſſimo, infeliciſſime demortuo, cum Iulianus ipſius patruelis, liberas Imperii nactus eſſet habenas, ilico vt ipſo regni ſui exordio omnes conciliaret ſibi fideles, exulẽ diu pacem Catholicæ Eccleſiæ reſtituit, ab acerbiſſima illa tot annis per Arianos perſecutione fugatam, nam quicunque fuerant à Conſtantio, Epiſcopi exilio condemnati, eoſdem abolitis damnationis illorũ tabulis,

Athanaſi⁹ primus oppugnat hæreſim Macedonianã.

Hæreſis Macedoniana quæ.

Athanaſi⁹ è latebris ſauciat Arianos.

S Athanaſij orationes cõtra Arianos, quatuor.

Conſtãtio Imp. Ariano demortuo, ſuccedit Iulian⁹, poſtea Apoſtata.

Iulianus reſtituit exules Epiſcopos.

ad ſuas eccleſias poſtliminio redire permiſit.

Magnus itaque Athanaſius, poſt ſublatũ dira morte Georgium, ſecundum ei in ſedem Alexandrinã ab Arianis ſubrogatum Antiſtitem, emerſus è latebris & è ſepulchro, (in quo ſicut mortuus viuens diu permanſerat) veluti è mortuis reſurgens, perſpicuus cunctis Alexandriam venit: vbi quaſi triumpho ab Alexandrinis Catholicis Chriſtianis honoratus, quantaque ſuſceptus ſit gloria, illud tantum dixiſſe ſufficiat, ne ipſum quidem Conſtantium Imperatorem, pari honorificentia exceptum, ac introductum fuiſſe, æſtimatum eſſe; Tanta erat viri huius apud omnes veneratio. Quid publicos plauſus cõmemorem, & vnguẽtorum profuſiones, & totam vrbem lumine coruſcãtẽ publica item & priuata conuiuia, cæteraque, quibus argumenta lætitiæ ciuitates edunt? quæ tum illi abũde, & ſupra quam par erat conferebantur? Qui quidam Eccleſiam adiens, primum omnium cunctis eam Arianæ hæreſos expurgat inquinamentis, ac ſordibus diluit: non tamen vtitur flagello, ſed veritatis argumẽtis, ad perſuadendum maxime cõparatis. Tum inter eos qui diffidebant, pacem conciliat, oppreſſosq; tyrãnide liberat; & quo nihil antiquius habuit, prolapſam fidei doctrinam erigit libere, rurſus Trinitate prædicãs ſplendidoque vnius diuinitatis lumine animas omnes colluſtrans. Cõcilium deniq; Alexandriæ congregat, ad Eccleſiæ ſtatũ collapſum denuo reſtituendũ: quod & à ſede Apoſtolica confirmatum fuit.

Athanaſi⁹ rediens Alexãdriã magna pompa ſuſcipitur.

Quæ ibidẽ eius ſtudia.

Concilium ibidem celebrat.

Rurſum vero qui erant Alexandriæ Ariani, indigne ferentes animo, eum ſedem Alexandrinam, ex qua ſæpe eiectus fuerat iterum recepiſſe, eiuſque reditu redditam Eccleſiam Catholicam florentiſſimam, fœdus ineunt cum gentilibus; quos & in eundem concitant, ea arrepta occaſione, quod ille nobiliſſimas quaſdã matronas Gentilium ſuperſtitioni additas, ad Chriſtianam fidem conuerſas, magno dedecore Imp. Iuliani, & Chriſtianæ religionis ſumma gloria baptizaſſet; ſimulque in eum communicato conſilio, aduerſus ipſum

Ariani mouent gẽtiles in Athanaſium.

ipſum ad Iulianum litteras dant; miſſi & Magi, auruſpices & augeres, qui omnes ſimul conteſtarentur, nihil proſperum ſucceſſurum, niſi Athanaſius expelleretur. Quibus Iulianus acceptis, de expellendo eo ab vrbe, cum ad Alexandrinos, tum ad Ecdicium Ægypti Præfectum, de eo necando reſcriptum dedit. Quod vbi intellexit Athanaſius, fugamque initurus videret multitudinem Chriſtianorum circa ſe lachrymas profundentem, Bono animo, inquit, eſtote: nebula enim eſt, quæ breui euaneſcet: ſicque, Eccleſia primum fidiſſimis amicis commendata, clam inde ſe ſubduxit: repertoq; ad ripam fluminis nauigio, recta in Thebaidem traiecit. Qui autem iuſſus erat, vt eum occideret, factus de eius fuga certior, quantum poteſt, perſequitur. Quem cum quidam ex familiaribus Athanaſii anteuertiſſet, diceretque hominem eum propere perſequi, nonnulli qui comitabantur orabant, vt de via in ſolitudinē deflecteret. At ipſe dat mandatum gubernatori, vt nauigium verſus Alexandriā dirigat. Sic igitur illis ei, qui perſequebatur, obuiam factis venit homo ille, qui mandatū de interficiendo Athanaſiū acceperat, ſciſcitaturq; quātum inde abeſſet. Cui Athanaſius reſpondet, eum non longe abeſſe: ſicque dimittit: ipſe autem redit Alexandriā, atq; reliquo tempore, quo vixit Iulianus, ibi delituit.

Athanaſiꝰ Alexādria fuga lapſꝰ, eludit quærentes ſe; clamque reuerſus, ibidem latet.

Et quidem inde Maiora fuere Athanaſio trophæa victoriæ comparata, vt poſt alios Imperatores, Iulianum quoque aduerſarium experiretur, eumq; Chriſti virtute proſterneret. Primo namque ſub Conſtantino Magno: deinde ſub filio eius Conſtātio: demum ſub Iuliano quoque viriliter certauit: quibus prælijs non ſolum poſtremos ipſos duos Principes impios ſuperauit, ſed & ſub illis militantes Ethnicos idolorum cultores, Iudæos & Arianos. Cui nouiſſimo, Iuliano nimirum perfidiſſimo Apoſtata, diuina indubie in eū animaduertente vindicta, in bello Perſico extincto, Iouianus Chriſtianæ religionis ſtudioſiſſimus ſucceſſit: qui vt præclariſſimū ſui Imperij fundamētū iaceret, re-

Athanaſiꝰ perſecutiōe glorioſior.

Iouianus ſuccedit in Imperio Iuliano.

ctamque

Digitized by Google

ctamque legum ſanctionem, vnde conueniebat, auſpicaretur, cum omnes alios Epiſcopos, tum Athanaſium ante omnes, qui omnibus virtute antecellebat, & citra dubitationem vllam, pietatis cauſa plus vexatus fuerat, ab exilio reuocat. Quin etiam fidei noſtræ veritatem, à multis laceratam & perturbatam, atq; in diuerſas opiniones parteſque diſtractam, ſibi tradi poſtulauit, vt maxime quidẽ vniuerſus orbis, ſi fieri poſſit, in fidei negotio conſentiret, ſpiritusque auxilio in vnum coiret; ſin minus, ipſe certè optimæ parti ſeſe adiungeret, ſimulque & ei robur afferret, & ab ea viciſſim acciperet, excelſe ſimul & magnifice de rebus maximis cogitans. Quæ Athanaſius mox vbi intellexit, ſimulque Imperatoris eiuſdẽ litteras accepiſſet, quibus ſe fidem Catholicam ab ipſo edoceri velle ſignificabat, eueſtigio primarios Epiſcoporum Orthodoxorũ ſibi ſubiectorum, ad Synodum conuocat Alexandrinam. Vbi cõmuni cõcilio decretum eſt, vt ſcripto libello Catholicę fidei, mitterẽt ipſum ad nouũ Imperatorem; ne ille (vt Conſtantio accidit) ab hæreticis præoccupatus, in impietatem tranſuerſus penitus ageretur. Periculum igitur Athanaſius anteuertere omni celeritate procurans, ſcriptum eiuſmodi in Synodo libellum, miſit ad Iouianum Imperatorem, qui eodem perlecto, multum in cognitione, quam de rebus ſacris imbiberat, cõfirmatus, erga eaſdem feruentiori exardeſcere cæpit amore.

Athanaſi⁹ & alii orthodoxi Epiſcopi extorres, reſtituuntur.

Athanaſius ex Synodo Alexandrina fidei confeſſionem ad Imper. mittit.

Quidam vero Arianorum Epiſcopi in hæreſi pertinaces, conati ſunt ab amicitia & cultu Athanaſij Imperatorem erga eum propenſiorem diuellere, plurimas in eum accuſationes plane calũnĩoſas inferentes. At vir ſanctus inito cum ſuis conſilio, Antiochiã ad Iouianũ, litteris Imperatoriis euocatus, ſe cõferens ab ijſdem penitus ſe purgãs, præſenti congreſſu & colloquio, Imperatori ſe cariſſimum reddidit. Vbi vero res communiones orthodoxę Eccleſiæ quoad eius fieri poterat, rite cõſtituiſſet, ab eodem ad propria remiſſus eſt cũ mandato, vt quo ſibi liberet modo Eccleſi-

Ariani Athanaſium Imperatori criminantur.

Eccleſias ſibi ſubditas & populum regeret, plurimum quidem ab illo, tum ob virtutem, qua præditus erat, tum ob vitam pie actam, tum denique ob prudentiam præſtantiamq; doctrinæ laudatus Et quidem cũ Iouiano Imperatore è viuis paulo poſt ſublato, Valens à fratre Valẽtino Imperii Oriẽtalis ſuſcepiſſet gubernacula, procedente tempore ab Eccleſia Catholica deſciſſens & Arianis adhærens, vehementem perſecutionem aduerſos Epiſcopos Orientis Catholicos excitat, edictumque promulgat, quo aduerſantes ſibi Epiſcopos Eccleſijs ſpoliari, vertereque ſolum, in exilium iubet. Proinde huius edicti auctoritate, Ægypti magiſtratus impulſi, Athanaſium Eccleſijs illius regionis priuare, & vrbe Alexandrina eiicere laborarunt. Nam litteræ Imperatoris non leuem cõplectebantur pœnã; ſed omnibus ex ęquo magiſtratibus, & militibus quoque illis ſubiectis, quin etiam curijs, ingentis pecuniæ mulctam irrogabant, & corporis prætereа cruciatum minabantur, niſi imperata facerent. Itaquę multitudo Chriſtianorum in vnum coacta poſtulabat à Præſide, vt non temere & inconſulto Athanaſium vrbe exturbaret, at conſiderate procederet. Quod cum ei perſuadere non poſſent, reſtiterunt eius conatibus, & vim Epiſcopo afferri non permiſerunt. Quare cum populus vndique confluĕret, ac ingens tumultus ac turba cieretur, adeo vt omnes ſeditionem futuram expectarent, ilico Præſes de hac re Imperatorẽ facit per litteras certiorẽ, interim Athanaſium in vrbe manere ſuſtinẽs Multis vero diebus intermiſſis, cum iam tumultus videretur ſedatus eſſe, Athanaſius clam ex vrbe egreditur, & in locum quendam ſeparatim ſe abdidit. Nocte vero intempeſta Præſes Ægypti, & præfectus præſidiariorum militũ, ad Eccleſiam, in qua domicilium habebat, contendunt. Eo cum perueniſſent, & illum in tabulatis quæſiuiſſẽt, conſilio quod intenderãt, fruſtra ſuſcepto, inde recedunt, Quod vero vir ſanctus tã opportuno tẽpore, tum præcognouerit inſidias tum vitarit, maioris videtur eſſe prouidentiæ, quã quę homini attribui

Valens Iouiano ſuccedens, factus Arianus, exagitat Catholicos.

Athanaſi⁹ defenditur à populo, contra Valentem.

Athanaſi⁹ latebras captat.

attribui queat. Sunt autē al j, qui dicunt eum cum mente perciperet temerarium populi tumultum, & vereretur ne cladis, quæ inde forte accideret, ipſe au-ctor & cauſa videretur, toto hoc tempore in patris monumento dilituiſſe.

Valens vero Imperator haud diu poſt ſanioti vſus conſilio, vel quod opinionem de Athanaſij virtute, omnium animis inſitam non parui æſtimaret, quodque veriſimile erat, Valentinianum, cum fidem Concilij Nicæni propugnaret, ipſum hac de re incuſaturū, vel quod metuebat, ne cum tam multos Athanaſius haberet fautores tumultū eius cauſa cierent, & res nouas non ſine Reipublicæ damno molirentur, ſcripſit litteras, vt Athanaſius rediret, Eccleſiamque denuo capeſſeret, Qui etſi exinde, in ſua Eccleſia absque vexatione quiete permiſſus fuit agere, Eccleſiæ tamen ſibi ſubiectę à Præfectis eorum prouinciarum nonnihil vexatæ ſunt; & inter alias Eccleſia Libyæ, quodam Præfecto Cappadoce, homine moribus deprauato, licet fide Catholico, labefactata eſt; quem in deteriora prolabentem, nec mores emendare curantem Athanaſius ſententia excommunicationis perculit; ſcripſitque ex more publicas litteras, quibus ſignificaretur, ne qui excommunicatus ab ipſo eſſet, ab alio vſquam Epiſcopo reciperetur. Diuina reuera factum eſt prouidentia, vt poſt tot tantaque aliarum Orientalium Eccleſiarū naufragia, libet relinqueretur Magnus hic qui videbatur eſſe columna. Athanaſius, cuius labores his temporibus pro Dei Eccleſia toleratos, narrare quiſnam vnquam pro dignitate ſufficiet? quibus quoque contigit, Melaniam, nobiliſſimam mulierum Romanarum, Marcellini quondam Conſulis filiam peregrinantem. Alexandriam peruenire; quam Athanaſius ſummo humanitatis officio excipiens, donauit pelle ouina, quam dono acceperat à Macario Abbate, oblata ipſi munere à Leone, pro gratiarum actione de catulis cæcis ab ipſo luci redditis.

Athanſius ad ſuam ſedem redire iubetur.

Athanaſius excommunicat Præfectū Libyæ.

Immenſi labores eius pro eccleſia

Benigne ſuſcipit Melaniam.

Cæterum prægrandis quidem libet conficiendus

eſſet

eſſet, ſi omnes præſtantiſſimi huius Præſulis laudes à Patribus editas quis ſimul in vnum congereret: cum nihilominus impar ſit omnis lingua ad celeberrima eius recenſenda certamina, pro fide ſuſcepta; vt nullus alius (fidenter dicam) ſit inueniri poſt Apoſtolos in Eccleſia Dei, qui acerbiora diuturnioraque ſubierit prælia pro eadem tuenda, ac Magnus hic, immo maximus Athanaſius; quem Gregorius Nazianzenus, in oratione quam habuit in laudem Herois, poſt alias laudes, oculum orbis, ſacerdotum Antiſtitem, confeſſorem, ducem & magiſtrum, ſublimem vocem, fidei columen ſecundam CHRISTI lucernam, ac præcurſorem appellat. Qui tandem quadrageſimo ſexto ſacerdotij ſui anno, plenus dierum ſolutus carnis vinculis, accepturus immortalitatis coronã, Patribus ſuis, Patriarchis, & Proph. & Apoſto, & Martyrib. qui pro veritate dimicauere adiunctus, eſt; excellentiori honore in diſceſſu decoratus, quam quo in ciuitatis ingreſſibus cumulatus fuerit. Sic nimirum è vita migrans, vt copioſos Orthodoxorum lachrymarum imbres excitarit, maioremque ijs rebus quæ in aſpectum cadunt, nominis ſui gloriam in omnium animis recondetit, ac quaſi flagrantiſsimo quodam vnguento ipſum cælum ſcriptis ſuis exhilararit. Reliquit ſiquidem præclara eorundem poſteris monumenta; Duos nimirum aduerſus Gentes libros; Contra Valentem & Vrſacium Antiſtites Arianos, Vnum; Et de virginitate & de perſecutionibus Arianorum plurimos: & de Pſalmorum Titulis: Hiſtoriam, Magni Antonij Abbatis vitã continentem: & Epiſtolas de feſtis diebus conſcriptas: & multa alia, quæ numerare longum eſſet: de quibus magna auiditate perquirendis, perquiſitiſque colendis, eſt illud præclarum Coſmæ Abbatis elogium: cũ, inquit, inueneris aliquid ex opuſculis S. Athanaſij: nec habueris chartas ad ſcribendũ, in veſtimentis tuis ſcribe illud. Quare dolendum Epiſtolarũ eius factã eſſe iacturam. Gregorius vero Nazianzenus eximiꝰ S. Athanaſij encomiaſtes, probe ſciens precibꝰ ſan-

Athanaſiꝰ nunquã ſat digne laudatus.

Feliciſſimꝰ eius obitus.

Præclara eius ſcripta.

Oratio in laudem Athanaſij.

ſanctorum hîc adiuuari fideles, eundem eiuſmodi ſinterpellat Apoſtrophe: Nos autẽ vtinam ipſe benignus è cælis aſpicias, atque hunc populum gubernes, perfectum, perfectæ Trinitatis quæ in Patris & Filij & Spiritus ſancti contemplatione percipitur & colitur adoratorem, meque ſi quidem res pacatæ futuræ ſint, in vita retinens, gregem mecum paſcas, ſi autem Eccleſia bellis flagratura eſt, reducas atque aſſumas tecũ & cum tui ſimilibus colloces, tametſi magnũ ſit quod poſtulo.

Greg. Nazian. inuocat S. Athanaſium.

Venerandũ vero ſanctiſſimi huius Antiſtitis corpus Alexandria Venetias translatum, illic honorificẽtiſſime aſſeruari etiamnum fama tenet. Porro cum olim vrbs Romana, Petri Apoſtoli Sedes, Athanaſio magnis oppugnationum procellis agitato tutiſſimus portus fuerit, & tanquam aſylum & perfugium calamitatum ſuarum omnium, non ſine diuino conſilio factum videtur, vt fortiſſimus fide defenſor, Religionis in Oriente propagandæ, & Eccleſiaſticæ vnionis conciliandæ cauſa, iterum quodammodo poſt annos mille ducentos & amplius ad vrbem redierit, præclaro ei conſtituto domicilio. Gregorius ſiquidem 13. Pontifex Max. ſtudioſiſſimus Catholicæ fidei propagator, cupidiſſimusque Orientalis Eccleſiæ vnionis & pacis, Romæ templum egregium S. Athanaſii nomine conſtruxit, collegiumque Græcorum inſtituit; vbi complures adoleſcentes bonis moribus, & Orthodoxæ fidei doctrina erudiuntur; ex quo ſeminario vberes aliquando pietatis fructus ad Orientalem Eccleſiam venturos, Dei benignitate, & S. Athanaſii patrocinio ſperare licet.

Translatio corporis eius.

Magnificũ templum, Romæ S. Athanaſio erectum.

VITA

VITA S. ANTONINI ARCHIEPISCOPI Florent. Ex ea quæ eſt iuſſu Clementis ſeptimi Rom. Pont. à F. Vincentio Mainordo Geminianenſi ordinis Prædicatorum Procuratore exacte conſcripta. Migrauit è corpore Anno 1459. Relatus in numerum Sanctorum, ab Hadriano Sexto Papa, anno 1523.

C. Baron in not. Mart. Rom.

S. Antonius, qui propter ſtaturæ breuitatem Antoninus vocatur, Florentiæ honeſtis parentibus Nicolaus & Thomaſia, anno 1389. Vrbano Sexto Pōtifice & V Venceslao Cęſare natus eſt. Nicolaus pater vir probatus moribus. Tabellionatus collegio. quod in vrbe Florentina haud contemnendo loco habetur, quater præfuit. Vt primū infantiā exceſſit, tanta cœpit morum integritate ac pręcipuo ſtudio florere, vt totius pene ciuitatis ora in ſe conuerterit. Annos natus quindecim, perfectioris vitæ deſiderio inflammatus, ad Ioandominicum Florentinum admirandis virtutibus & doctrina imprimis clarum (qui ad radices Fæſulanæ ciuitatis, cœnobium Diui Dominici à fundamentis excitabat) profectus eſt, vt per eum ad idem vitæ inſtitutum aſſumeretur.

2. Maij. Patria & parētes S. Antonini.

Sed Ioandominicus quamuis mirifice adoleſcentis indole, & acuto viuacique ingenio delectaretur teneram tamen ætatem cauſatus & gracile corpuſculum miſeratus, propoſitum eius diſtulit. Cumque ex eo num literarum ſtudijs operam daret, quæreret, audiretque eum in Pontificijs ſanctionibus voluendis, (quas in vnum volumen digeſtas, Decretum vocitant) ſedulum eſſe. Heus, inquit, fili reuertere ad paternos lares, mox inter noſtros admittendus, cum Decretum totum ita excuſſeris, vt plane imbibiſſe videaris, Putabat enim ſe ea ratione pueri ardorem tantiſper temperaſſe, quod non tam propere tot canonum poſſet

Petit admitti in ſocietatem Dominicanorum.

immenſitatem & volumina deuorare. Sed Antoninus propoſiti ſui tenax, elapſo ſtatim anno Fæſulas reuerſus, prompte & alacriter ad omnia tanta facilitate reſpondit, vt iam non excluſus, ſed iniecto regulari habitu attonſus, annum agens xvj. intra Prædicatorũ ordinem admiſſus ſit.

Induitur habitu S. Dominici.

Cumq; Fæſulanum cœnobium nondum abſolutũ eſſet, mox Cortonã regularib. imbuendus diſciplinis miſſus eſt; vbi iam tum radios doctrinæ ac ſanctitatis emittere videbatur: quibus poſteà, quaſi iubar ſplendidiſſimum, tenebricoſas hominũ mentes illuſtrauit. Exacto anno iurauit in Prædicatorum inſtituta; Fæſulaſq; reuerſus ocio perpetuum bellum indixit: prorſus vt ſomni ac cibi parciſſimus, aut in orationibus pernoctaret, aut certe lectioni, & conſcribendis, quos nobis tanta omnium ordinũ atque adeo totius orbis vtilitate reliquit, libris incumberet. At mirũ profecto eſt, vt tantulus homo, grauiſſimis morbis ad mortẽ crebro confectus, potuerit non dicã tot cõſcribere, ſed vel perlegere; præſertim cum præfecturis plerũq; fungeretur: quæ ſolũ hominem & curarum vacuũ exigere videntur Romæ, Neapoli, Florẽtiæ, Senis, Caietæ, Cortone, Fæſulis Priorem egit. Mox etiã Romanæ prouinciæ ac Neapolitanæ Vicarium generalẽ, quod illi munus demandatũ fuerat, vt collapſas à pietate domos, in priſtinũ vitæ candorem reuocaret. Inſtitutorũ ſui ordinis erat ſeruantiſſimus. Cilicio ſẽper eſt vſus, ſed & zona interdũ ferrea, carnis cupiditates domabat. Humi accubãs, aut tabulato illiſus dormiebat: ſed & frequẽter intorto ſemet funiculo verberabat, Vt ſacerdotio initiatus eſt, quotidie & ipſe ſacrificabat, & ſacrificio etiam alteri deuotus aſtabat. Eo humilitatis ſe abiecit, vt Præfectus etiam cœnobiis & prouinciis, culinã adiret, cacabos, ollas, ahena mũdaret, & infimæ ſortis famulis ſeruiret. Quod ipſũ, dũ Pontificẽ ageret, nõ omiſit. Iã vero quo charitatis & miſericordiæ ardore flagrauerit, quis oratione conſequi valeat.

Vigiliæ, ſtudia & preces eius

Multis cœnobis præfuit.

Vitæ auſteritas.

Inſignis ei⁹ humilitas.

Item miſericordia.

Cum aliquando puellam immane lachrimantem, & quærulas

Digitized by Google

quærulas voces edentem conſpicaretur, cognitaq; eiulatûs cauſa, quod capiſterium capiti cum linteis lotis impoſitum, caſu repentino diffregiſſet, blande illã affatus, vt domum ad matrẽ reuerteretur ſuaſit. Sed illa cũ matris minas & iurgia maxime timeret, Antonini non modo voces ad aures non admiſit, ſed etiam fuga ſibi conſulere voluit. Tũ ille miſericordia mot⁹, ne quid labis miſſella contraheret, & in apertum ſalutis diſcrimẽ cõijceretur, acceptas capiſterij partes, cũ Ieſu nomẽ inuocaſſet; facto crucis ſigno ita coagmẽtauit, vt nulla in eo fracturæ indicia apparerent. Hæc illi ante initiũ Pontificatum, prima virtutum tyrocinia fuêre.

Eius egregiũ miraculum.

Interea Bartholomæo Zarabella, qui Florentiæ Põtificiam dignitatẽ cum auctoritate tenebat, humanis rebus exẽpto; Eugenius Quartus Romanæ Eccleſiæ Pontifex Antoninũ Archiepiſcopũ Florentinũ declarauit. Quod vt vir ſanctus primũ intellexit, fugam ſtatim animo volutare, tantaque animi conſtantia ac fere pertinacia oblatę dignitati reſiſtere, vt niſi diuina quędam vis interceſſiſſet, nunquã expugnatus ad conſentiendum fuiſſet. Cũque nullũ elabendi perfugium ſibi reliquum cerneret, ad Præſulatûs molam velut ad piſtrinum ſe trahi paſſus eſt. Videre licebat virum ſanctũ toto in terram corpore proſtratum, paſſiſque manibus collachrymantẽ, paſtoralem demum ſarcinam in humeros reclinare.

Deſignatur Archiepiſcopus Florẽtinus

Ad Pontificatum autẽ euectus, qua'ẽ ſe præſtiterit, quantũq; ſuis temporis Prælatos virtutũ omniũ ſplendore obſcurauerit, non eſt noſtræ facultatis exponere. Ita enim totos xiij. in Epiſcopatu exegit annos, vt in cæteris quoq; Magnũ Gregorium, qui tantundẽ Romanæ Eccleſiæ præſedit, ſit viſus imitari. Primũ omniũ in familia, modeſtiã prę ſe tulit. Plures enim, quam ſex, eoſque frugi ac temperatos domi non habuit; qui vix obeundis negotijs præpoſiti poſſent ſufficere, omni luxu, tam in victu ſuo ſuorumque, quam in amictu reſecato. Suppellex aut inſtrumentum aliquod quid eſſet, neſciuit. Vnicum tantum mulum, eumque

Anguſta familia & res familiaris.

non coemptum, ſed dono acceptum. ad extremas neceſſitates aluit; quo tamen non niſi ſenecta & occulta ægritudine confectus, cum aliquo proficiſcendum eſſet, vehebatur. Familiam, quam crebro ad Dei cultum hortabatur, etſi non ſplendide, non parce tamen ali imperabat, Ipſe parabili facilique cibo contentus, durum tantum & inexorabilem exactorem placare audebat.

Noctu ad matutinas laudes, vigilabat ſemper, quibus attentiſſima mente perſolutis, quod reliquum erat temporis ad horam diei tertiam, aut lectioni ſacræ, aut cudendis libris impendebat. Hora tertia ſacrificium, quod raro intermiſſit, offerebat. Peracto ſacrificio, reliquum diei tempus, in obeundo paſtorali munere abſumebat. Nemo erat tam vulgaris, cui ad eum non pateret aditus, Ingenio fuit humaniſſimo, vt nullum vnquam, ne domeſticos quidem, qui ob oculos quotidie verſabātur, quamuis ob culpam acerbiore verbo proſciderit, ſic vt ne paululum quid commoueri, ne dicam excandeſcere, etiamſi id maxime vellet poſſe videretur, denique facilius vidiſſes gelidū marmor, quam mitiſſimum patrem incaleſcere: Omnes omnium cauſæ, non ſacerdotum tantum, ſed prophanorum quoque, ad eum vertebātur. Ædes aſſiduo religioſorum vſu terebantur, qui frequentiſſimi aut eleemoſynas accepturi (cuncta enim in pauperis, pater pauperum erogabat) vel de rebus dubijs conſulturi, quaſi ad cæleſte oraculum confluebant; Tanta enim prudentia & mentis acumine atque adeo conſilio pollebat, vt cuncti eum etiam ante Pontificatum Antoninum Conſiliorum appellarent.

Ingenium placidiſſimum.

Antoninus Cōſiliorum cur ſic dict.

Sicubi vero ab illis negociorum fluctibus eſſet feriatus, mirum quanto ardore ad litterarum ſtudia ſacrarum, atque ad orationis ancoram recurrebat. Mitto nunc præter quotidianum horarum munus, priuatas preces & orationes, quas pro varijs eccleſiæ neceſſitatibus offerebat; illum vero mentis aſcenſum, qui nullo labiorum motu nulla genuum flexura eget,

qui s

quis (quæſo) ſatis explicabit? Nulla fuit vnquam tanta negociorum moles, vt vel tantillum hominem Deo plenum retinere poſſet, quin in ſublime totus ſpeculatum cæleſtia raperetur, prorſus vt ipſa corporis moles, ſimul cum mente ſubleuata, in aere pendula maneret. Quod quidem contigiſſe conſtat, dum noctu ad imaginem crucifixi, intra cubiculum abditus oraret. Accidit etiam cum die quodam ad orationis ſecreta ſe conferret, vt ad ſublimem Crucifixi imaginem raptus, dulciter illud amplexibus ſtringeret & oſcula lateri defoſſo figeret. Hinc illa inter tot rerum fluctus, animi tranquillitas; qua vſque adeo præſtabat, vt nulla vnquam tanta poſſet perturbatione ac mundi tricis irretiri, vt quoties vellet, non ſtatim ad diuinarũ rerum theoremata rediret, & interna quadam mentis dulcedine frueretur.

Eius miræ ecſtaſes.

Rapitur ſub limis ad crucifixi imaginẽ

Seueritati ſummam humanitatem & miſericordiam ſemper copulauit; qua inprimis in erratis ſacerdotum vtebatur. Ita factum eſt, vt oleo clementiæ ad rigoris vinum adiecto, neque ad delicta prorſus conniueret, neque etiam ad viuum vulnera reſecaret. Quo temperamento peritus artifex vſus, Clerum, quem in omne flagitiorum genus fere prolapſum acceperat, reſumpto quodam probitatis ac modeſtiæ nitore, in meliorem formam reſtituit. Non frigora, non æſtus, non pluuiæ, non turbines, nulla denique pericula præſulem morabantur, quo minus omnia ſedulo & ſtatim obiret; ita vt robuſtiſſimos iuuenes, in perferendis laboribus, ſenex ipſe & tenui valetudine ſuperaret. Triennio ferè, ante quam mundo excederet, cum comperiſſet in maximo templo diuinas laudes confuſius, quam par eſſet celebrari, ſtatuit eo ſingulis noctibus, ad modeſtiam, exemplo magis quam edicto, docendam, ſe conferre. In propoſito perſiſtentem, nullis precibus & hortatibus potuerunt duo ex domeſticis ſacerdotibus auocare, quin nocte quadam, quæ ventorum turbine & pluuijs ſolito aſperius inhorruerat, ad eccleſiam illam fidei & charitatis igne feruidus

Fortitudo animi eius, in perferẽdis laborib.

Omnia põtificis munia per ſe obit.

properaret. Omnia ſui Epiſcopatus templa, non per vicarios, ſed ipſe viſitabat. Quas dum obiret, ſignis numero non paucis ac magnitudine præſtantibus illuſtrauit.

Varia inſignia & miracula.

Ad Mugellanam vallem cum veniſſet (ea Bononiã verſus ad radices Appennini iacet) cognito plebanum quendam graui ægritudine conflictari, eum acceſſit, lectuloque innixus, certis precibus cum intima pietate fuſis, ſanauit. Cum ruralibus eccleſijs adhuc operam daret, Franciſcus vir & moribus & litteris cultiſſimus, eum ad villam Caſtilionem benigne inuitauit. Annuit vir mitiſſimus, ibidemque nocte vna exacta, cum poſtridie ſe ad iter pararet, Franciſcus paucis, euaneſcentis iam nobilis familiæ calamitatem aperuit; quæ vnum Dantem (is germanus erat) reliquum haberet, vxori ſterili copulatum. Paternam itaque ſufficiendæ proli benedictionem daret. Mariettæ (id enim vxori nomen erat) ad pedes procumbenti, impreſſo in fronte crucis ſigno, benedixit; ex illo fœcunda reddita, fœminam primo, deinde ſeptem mares, conſpicua omnes forma, peperit.

Florentiæ Elizabeth, tertium D. Dominici Ordinem profeſſa, quæ ad ſexennium morbo intercutis laborauerat, ad Antonini pedes prouoluta eius benedictionem flagitauit. Accepit; ac dubium, vtra prior in eam, ſalus, an benedictio deſcenderit. Benedicto Tempo, Florentino, filius erat adhuc à maternis vberibus pendens; quo morbo conflictaretur, ne ipſis quidem medicis ſatis compertum; vt complures ſentiebant, quem ſtriges compreſſum faſcinauerant Nunc enim è lectulo, nunc è cunis raptus, interdum à nutricis complexibus auulſus, nudo in pauimento locabatur; quæ quis faceret, nullus vnquam potuit explorare. In hunc adusque fere medullas arefactum, cum fruſtra medicorum tentata remedia vidiſſet, Antonini curatoris optimi orationum præſidia, mater implorauit. Ex eo cum acceptum ſudariolum, oratione fuſa, ſuper cubantem filium inieciſſet, ſtatim reſtituta ſalute, omnes illæ dæmonum præſtigiæ diffugerunt.

Non

Digitized by Google

Non contemnenda nobilitate ſunt in Florentina vrbe Filicarij. Ex ijs cuidam filius erat, vt vnigenitus, vnice dilectus. Is, dubium quo morbi genere correptus, miſellus tandem exſpirauit. Pater paternis affectibus victus, cum ſatis diu dolori & lachrymis indulſiſſet, tandem armatus fide, relicto in cubiculo cadauere, ad Antoninum aduolat; (Is tunc in D. Marci cœnobio, nondum Pontifex habitabat.) Vbi acceſſit, intercluſa frequenter ſingultibus voce, interitum filij ſui pientiſſimo patri detexit, atque vt eum ſibi viuum reſtitueret, flagitauit. Antoninus quamuis ſibi tantũ, vt iura naturæ ſolueret, non arrogaret, hominẽ tamen miſerando eiulatu & luctu deformatum miſeratus, obortis lachrymis, ad Deũ preces fudit; moxque blande patrem affatus, Ne te, ait, plangore amplius conficias ne te maceres. I domum, & filium ad vitam iam reuocatum amplexare. Affuit dicto fides. Redijt, filiumque vitæ reſtitutum amplexatus eſt.

A teneris vnguiculis mirifice cum Antonino creuit miſeratio. Florentina ciuitas, tametſi multas Italiæ vrbes ingenijs, nobilitate, & opibus vel æquet vel ſuperet, ob confertam tamen populi multitudinem, agri anguſtia mirum in modum premitur. Hinc fit, vt qui mercaturæ ſtudio non iuuantur (quæ pars eſt populi multo maxima) aut nullis omnino aut exiguis agrorũ prouentibus fulti poſſint pro ſplendore natalium vitam agere; præſertim ſi quæ fuerint filiæ iam maturæ viro, maritis collocandæ. Huic vrbis incommodo, Antoninus inprimis occurendum putauit. Itaque viros duodecim ſtatuit, quos à S. Martini liberalitate, D. Martini collegium appellauit. Ij, quidquid ex ciuiũ collatione, in opus pijſſimum coaceruare poterant totum in hos pauperes, ſine dolo, ſine fraude, ſola neceſſitatis, nulla carnis vel ſanguinis habita ratione, diuidebant, in eos præſertim, qui nobili prognati ſanguine emendicare ſtipem per vrbem erubeſcebant, Hoc inſtitutum labentibus annis tantum coaluit, vt ſexcentis amilijs, in totum vel ex parte ſuccurratur; in quod

Collegium S. Martini, ab Antonino Florẽtia inſtitutum.

Digitized by Google

Liberalitas eius in pauperes. & bonam prouentus ſui partem ipſe contulit, magiſtratum, alioſque tam ciues quam exteros, ad idem beneficium excitauit. Ipſe præterea, ſi quando aliquid in Chriſti nomine peteretur, mira alacritate tribuebat; ſi domi non haberet, à proximis mutuo capiebat; qui ſi recuſaſſent, veſtes, caligas, calceos, domeſticam ſuppellectilem erogabat.

Accidit quandoque, cum ſub manu tonſoris ſederet (is Petrus appellabatur) vt ciues quidam pro foribus ſtare nunciaretur, qui infimis precibus panem vnum peteret; Antoninus, vt petenti ſatis fieret, imperauit. At miniſter cum tres tantum panes domi eſſe referret, diceretque commodum non eſſe vt alios pararet, vir ſanctus nihilominus eum pauperi dari voluit. At illo abeunte, mox alij duo ſuperuenêre quibus pari largitate reliquos diſtribui iuſſit. Tum præfectus panariæ cellæ, bile actus, panes alios inſtanti prandio parare recuſauit. Cumque iam tonſo antiſtite, Petrus recedere vellet, Antoninus eum ad prandium *inuitauit*. At ille, ecquid, inquit, me detinere vis, qui pane careas? Et Præſul, Ne quæſo diffidas, inquit; nam qui iumentis opportuno tempore eſcam tribuit, is certè nos homines paſcere non negliget. Mox igitur mēſam ſterni, & præfectum panem apponere iubet. At illo ne micam quidem panis in arca eſſe dicente; Præſul, vade, inquit, & diligentius ſcrutare. Is accepta claue arcam adiens, dictu mirum, candido pane refertam reperit, quem angelico miniſterio miſericors Dominus ibidem collocarat. Præter quotidianas eleemoſynas, nummos aureos centum in Paſchalibus ce ebritatibus, in ſubſidia pauperum & pietatis vſus erogabat; vſqueadeo cauens ne quid ad futuri temporis vſum in arculas reconditum maneret, vt etiam eo vita functo, funeri ſumptus neceſſarios defuiſſe certum ſit

Pſal 144. & 146.

Panes diuinitus dati.

Ac ne prodegiſſe fortunas Antoninum, ſed pauperes recreaſſe cognoſcamus, breuiter rem geſtam enarrabo. Ambroſiana forte via, ſolenni die de more iter faciens

gions, in pauperis tecti culmine adeſſe Angelos contemplatur. Rei admiratione perculſus, cum domum introiſſet, viduã ac tres vna filias reperit, nudis omnes pedibus & laceras: quæ vt paupertatis extremam iniuriam propulſarent, lanificio, ſeu textrinæ (non enim habeo exploratum) certe operi neſcio cui, honeſtæ virgines incumbebant. Antoninus qui totus miſericordia redundabat, ne celebri die operã lanificio cogerentur dare, ſimul ex proxime commorantibus edoctus, eſſe probis moribus & ingenuis, ſtatim iubet quantum ſat eſſet, non modo ad inopiam fugandam ſed ad commodos quoque vſus erogari. Labente tempore, cum illac rurſus iter faceret, iam non angelos, ſed dæmonem videt faſtigio domus inſidere; ac tum ſubeſſe mali aliquid ſuſpicatus, quærit quid id eſſet: num prolapſæ in ſcelus aliquod, florem virgineum delibaſſent. Cognito quod refertæ eleemoſynis, iam cum inopia non pugnarent, quod lanificio nõ intẽderent, quod multum à religioſo illo viuendi more cõcidiſsẽt quod delicias demum in veſtibus, tum reliquos ornatꝰ corporis adamarent ingratitudinis maximæ ſcoarguit, quod in muliebres luxus, quæ ad fugandam inopiam dederat, cõuertiſſent. Tum quod angelos primũ, mox dæmonem vidiſſet explicauit malam eſſe rerum conuerſionem factam, nempe quod ſimplici cultu, amico angelis, antea vixiſſent; nunc inſolentiores factę, ad luxus & illecebras, dęmoni aures præberent; redirent itaq; ad ſe antiqua viuendi inſtitutã reſumerent & nullũ ocio, nullum dæmoni locum darent.

Paupertas multis cauſa æternæ ſalutis exſiſtit; Diuitia vero, dãnatiõis.

Florentino ciui pauperi, complures erant filiæ iam nubiles, & natu grandens. Is Antonini monitis, Annunciatæ templũ, non modo in ea ciuitate, ſed in tota pene Italia celebre, petiturus opem filiabus, à Deipara Virgine, ante lucem plerumque properabat. Dumque in officio perſeueraret, accidit vt die quodam duos luminibus captos, præ foribus templi ſtipem de more petere cerneret. Ii cũ ſe latere putarent, de quæſtu pluſquam maximo colloquentes, vter maiora lucra reportaſſet

Vt mendicos fraudulentos caſtigarit.

 taſſet

Digitized by Google

taſſet, inter ſe certabant. Cum vero alter in capitlo aſſutos ſibi eſſe cc. aureos alter in galero ccc. affirmaret; bonus ille vir vtroque arrepto, ad Antoninũ ſtatim conuolauit. Is ilico aduocatos cæcos, vt mendaces ac fures increpauit, quod inopiam ſimulantes, eas pecunias egentioribus abſtuliſſent. Itaque ſanctus præſul, vni xxv. alteri xxx quod reliquum erat pauperi ciui, ad filiarum dotes, fidelis diſpenſator, aſſignauit.

Item pauperis cuiuſdam auaritiam

Pene fugerat, quod eius etiam nuda verba, diuina quadam liberalitate redundabant. Fiſcellam pomis refertam, ſancto antiſtiti vir forte pauper, ſpe amplioris muneris donauit. Antoninus hilari vultu & verbis dulcibus gratias agens, Retribuat, inquit, tibi Deus, Ille autem tã anguſtus animo, quam fortunis tenuis amiſiſſe ſe & oleum & operã putãs, mœrens & quærulus abijt, quod nihil plus quam verba reportaſſet, Id vbi Præſuli renunciatum eſt, reuocato ad ſe homine papyrum, atramentum, & calamum, & præter hæc trutinam afferri iuſſit. Mirantibus cunctis quid ageret, tria illa verba papyro perexigua inſcripſit, tum in altera lancium, papyrum, in altera poma omnia compoſuit, ac ſublata trutina, ſtatim papyrus, tanquam ſi ferri maſſam adieciſſes, deſcendens, pomis in ſublime volitantibus, præpõderauit: Tunc vir ſanctus, Ne me, inquit, ingratitudinis argue. Diſce vel ſero, diuina tuis munera prægrauare.

Fortiter tuetur Eccleſiaſticam libertatẽ.

Neque vero inter tot miſerantis dulcedines, defuit animi magnitudo: vt cum res poſceret, & ire obuiam magiſtratibus, & intrepidus, iniqua conſilia & conatus, euertere non auderet. Inprimis vero Eccleſiaſticam libertatem, aduſque dignitatis & vitæ pericula tutatus eſt. Octouiri (is magiſtratus Florentiæ, quanquam non ſupremus, vitæ & necis imperium habet) duos forte ſacerdotes in crimen deprehenſos, ac noctu à ſatellitibus captos, primo diluculo, ad præſulẽ clangentibus tubis, deduci imperarunt: ſatis eſſe pœnarum ſumptũ rati, ꝙ publica eos ignominia affeciſſent. Antoninus ea re adeo offẽſus eſt, vt ſtatim igne quodã iuſtitiæ

ſtitiæ inflãmatus, ad ſupremi magiſtratus ædes profe-ctus ſit, eosque temeritatis grauiſſime coarguẽs, anathemate illaqueatos eſſe pronunciauit; à quo non niſi Summi Pontificis poteſtate liberari poſſent. Diſcerent in poſterum aut nullo pacto, aut certe conſideratius alienus cauſas tractare. Erant Octouiri, quanquam lapſi, non tamen ingenio perdito & dep'orato. Vbi antiſtitis conſtantiam cognouerunt, conſcientia ducti ſupplices ad Pontificem literas dedere. At pontifex iubet eos Antoninum conuenire, vt vltro nec culpã faſſi, pro canonũ inſtitutis, anathemate ſolueiẽtur. Antiſtes, quoniam publice deliquerãt, zona collo indita, ad fores tẽpli iuſſit procedere: atq; ibi ſpectãte populo, cõuerberatos terga, vinculo excommunicationis liberauit.

Qualiter magiſtratum excõmunicatiõ abſoluerit.

Vt vero anathematis gladium, in rebus maxime arduis diſtrinxit, ſic ad leuiſſimos caſus, cum excommunicatio ſit pœnarum maxima, condebat. Vt autẽ pœnæ illius magnitudinem alijs declararet, & tali exemplo vſus fuiſſe legitur. Candidus panis in medium allatus, cum in eum anathematis verba protuliſſet, ſtatim in carbonis atredinem eſt conuerſus. Mox iterum, Heus, ait, iſthoc nexu anathematis te libero: ac ſtatim excuſſa atredine, priſtinum candorem recepit.

Pœna excõmunicationis quã horrenda.

Nullis fuit locus, in quo ſe fortem & intrepidum non oſtenderet. E templis, in quibus maxime munditiam & ſanctitatem diligebat, non dico ſemel, ſed ſæpe fœminas impudico habitu, quaſi inſtrumenta dęmonũ ad perdendas & in Venerem alliciendas animas, effugauit. Iuuenes qui ſpectatũ venerant, quantacunque nobilitate ac gratia pollerent, caſtigatos verbis acriter extruſit. Tum vrbẽ inambulans cruce præuia, aleatores vel ſolo aſpectu perterritos, ad fugã compulit. Nouum ludi genus, ſortes, in vrbe tũc exortũ, quã celeriter aduenit; tã propere exploſit. Mille nummos aureos, qui ex eo ludi gẽere ſacerdoti cuidã obuenerãt, intercepit; quos pauperibus commodiſſime erogauit. His, nulla in re nõ vigil, illa addidit; Iohanẽ Caninũ, medicũ exterum qui-

Egregiũ facinus, tanto paſtore dignum.

Hæreticũ comburit quidem, ſed Florentiæ commorantem, necromanticum, in Deiparam Virginem latrantem, tum hæreticis dogmatibus pertinaciter inquinatum, quanquã reclamantibus ciuibus, concremauit.

Egregium quiddam eſt, vitæ innocentiam & morũ integritatem in vitæ curſu retinere; ſed ſi ad morum ſanctimoniam fax litterarum adiungatur, quid, quęſo, abſolutius, quid conſummatius omni ex parte poteſt cogitari? Præſtitit vtrumque Antoninus iam egregie, vt omnes æquauerit, multos etiam exceſſerit. Scripta eius, quæ omnibus ad manum ſunt, fidem faciunt: quę quoniam quotidiano vſu trita ſunt, per me vt notiora fiant, non laborabo. *Præclara eius eruditio, & ſcripta.* Hoc vnum maxime in homine mirandum, quod cũ omnia, omne genus doctrinarum adyta penetrarit, nullius tamen præceptis poſt Dialecticam inſtitutus fuerit; prorſus vt ſuperno lumine illuſtratus, cetera eũ cęlitus hauſiſſe dubiũ non ſit. Nec mirũ ſane: qui etiã arcana ſoli Deo cognita penetrauit.

Quidam eius amicus mercaturæ deditus, blande ab illo monitus, nè ſe tanta lucri cupiditate trahi pateretur, neue tanto animi angore in parandis opibus vexaret, ſed partis, quibus abundabat, diuitiis acquieſceret, ſi vellet ingens, quod imminebat in aquis periculũ euadere, eius admonitioni aures occludebat. *Prædicit mercatori periculum.* Sed paulo poſt, ſubita procella, inter Venetias & Patauium facto naufragio, monita illa non contemnenda fuiſſe didicit. Cumque iam pelago ſubmergendus ferebatur, gemebundus Antonini præſidium implorauit, & ecce Antoninus adeſſe viſus, capillis eductum ex aquis liberauit. Plurima ſunt huius virtutis exempla, quæ nos breuitati conſulentes præterimus: hoc dixiſſe ſufficiat, tantam apud omnes ſanctitatis eius fuiſſe opinionem, vt tranſeuntis quacunque, flexo poplite, mares, fœminæ, diuites, inopes, ſenes, paruuli ad benedictionem Præſulis curuarentur. *In multa apud õnes eſt veneratione.*

Cum iam tempus appeteret, vt quod in hoc vitæ curriculo in lachrymis ſeminarat, in exultatione, ad cæleſtem vitam translatus, tandẽ meteret, poſtquã annos

xiij. ac

xiij. ac menſes ij. Florentinæ eccleſiæ præfuiſſet, ad quam lvij ætatis anno fuerat euectus, in morbum incidit; quo paulatim ingraueſcente, ſacro ſe Euchariſtiæ & extremæ Vnctionis clypeo muniuit. Cumque iam fere ad ipſum vitæ limen proceſſiſſet, ita vt nihil niſi truncatum quidpiam eloqui poſſet, illud tamen moribundis vocibus crebro repetebat; Seruite Deo, regnare eſt. Tum illud quoque frequenter iterabat; Sancta & immaculata virginitas, quibus te laudibus efferam neſcio; incertum, an ad Deiparam Virginem conuerſus, quæ ſe luctātem cum morte viſitaſſet, an hilaratus, quod inuiolatum ad illum vſque diem virginitatis florem conſeruaſſet.

Corripitur morbo.

Veriſſima S. viri, in extremis ſententia.

Quo tempore ſanctus Præſul animam efflauit, Pius ſecundus Rom. Pont. Florentiam appulerat; qui maxime Antoninum obſeruans quantoperè viuentem coluiſſet, officijs in defunctum magnifico apparatu & honore præſtitis declarauit. Quo die in D. Marci templo exequiæ celebratæ ſunt, fœmina inualido latere, & quo non vtebatur, ſancti corpus attigit, & integrum lateris vſum, antequam templi limine pedem efferret, rediijſſe prædicauit. Simile quoque beneficium in pro mortuo brachio, Matthæus Ciachus recepit.

Pius II. Ro. Pont. S. viri funus curat magnifice.

Miracula poſt obitū.

Poſtquam vero in ſepulchrum illatus eſt, tot ac tantis miraculis ſplendeſcere cœpit, vt cuncta recenſeri nequeant. Fabrianum oppidum eſt in Piceno, non; ignobile. Hîc fœminæ cuidam tota facies & caput adeo miſerandum in modum intumuerat, vt oculorum orbes reconditi laterēt; Accedebat totius corporis contractio, prorſus vt omnium membrorum officio deſtituta iaceret. Tota erat in ærumnis & angoribus, non noctu, non interdiu ſomnum carpebat. Habebat hæc germanum Andream, qui ex Prædicatorum Ordine, apud B. Præſulem diu, aduſque obitum perſtiterat. Is ſororem ſuam adeo miſeram, ad implorandū beati viri præſidium hortatus eſt, futurum, vt ab eo aliquod calamitatis ſuæ remediū perciperet. Miſera muliercula cū ſe vndiq; humano auxilio deſtitutā cerneret,

ret, fratris adhortatione incenſa, Deũ, vt ſe ſancti meritis iuuaret, maxime precata eſt. Acceperat à fratre ſuo Antonini tunicam, quæ illi poſt mortem beati viri obtigerat. Hanc ad carnem induens, fide mirabiliter incaleſcẽs, tota nocte geſtauit, precibus interim & gemitibus diuinam opem implorans. Vbi diluxit, non modo facies detumuerat, ſed membris omnibus ac neruis tantus vigor redierat, vt quæ ante nec ſtare nec iacere poterat, ad flumen lotura lintea, integra valetudinẽ curreret.

Florentiæ in monaſterio D. Luciæ, vbi ſub ſignis D. Dominici, nobilis virginum cœtus militabat, virgo Charitas, Guidonis Tholoſini filia, toto ſexennio contracta, adeo vt os gentibus iungeretur, fruſtra medicorum artes & remedia experta fuerat; quæ ſalutis deſiderio ardens, cum in Antonino magnam ſpem collocaſſet, vt is à Deo optatam ſibi ſanitatem obtineret, nocte quadam diuinis in cubiculo meditationibus intenta, ab eodem quod deſiderabat, obtinere meruit. Sed ne vaſtum mare miraculorum eius ingrediar, calamum reprimo. Quomodo enim ſcribendorum miraculorũ finis eſſe poſſet, qui à patrandis miraculis nunquam abſtinuit? adeo vt ſole quodam prodigiorum terras illuſtrare videatur?

C. Bar. To. 3. Ann. & in not: Mar Rom.

DE INVENTIONE S. CRVCIS: EX *hiſtoria Eccleſiaſtica Zozomeni lib. 2. cap. 1. cui Socrates lib. 1. cap. 13. Theodoretus lib. 1. ca. 18. & Ruff. lib. 10. cap. 7. & 8. plane conſentanea ſcribunt.*

3. Maij. Cõſtãtinus

NIceno Concilio feliciter ad exitum perducto, Imperator * cum Eccleſiam vniuerſam in doctrina fidei conſentientem videret; mirifice exhilaratus, vbi pro Epiſcoporum concordia, pro ſe, pro liberis, pro imperio denique, Deo gratias egiſſet, templum Hieroſolymis, circiter locum qui Caluariæ dicitur, ad honorem Dei illuſtrandum, ædificare inſtituit. Per idem fere tempus, Helena Imperatoris mater Hieroſo-

S. Helena inuiſit, Hieroſolymã

roſolymam, cum precandi, tum ſancta illa loca viſendi cauſa, venit. Quæ quoniam religionis Chriſtianæ amore & pietatis ſtudio maximè incenſa erat, operæ precium ſibi factura viſa eſt, ſi venerandæ Crucis lignum inuenire poſſet. Veteres enim Gētiles, qui omnibus opibus viribusque Eccleſiam perſecuti fuerant, locum illum, qui Chriſti pro nobis in Crucem acti ſupplicio & ſepulchro celebris eſt, ingenti lapidũ terræque aceruo obruerant, &, quod dictu nefas eſt, Veneris fanum eodem in loco extruxerant, & ſimulacrũ impuræ meretricis ad eum finē erexerant, vt qui Chriſtum eo in loco adoraturus veniret, ipſam Venerē colere videretur; eoque modo Chriſtianæ religionis cultum omnino tollerent, proque eo nefandam ſuperſtitionem confirmarent.

religionis ergo.

Templum veneris, in locum Cel. uaria.

At vero tandem locus erutus eſt, & error, in quo ſtabiliendo tantopére laboratum fuerat, manifeſtè deprehenſus, iudicio, vti quidam memorant, Hebræi cuiuſdam, Orientem verſus habitantis, qui à viro quodam ſcripto admonitus, locum commonſtrauit; ſed quæ verior eſt opinio, monſtratione Dei O. Max. qui ſignis quibuſdam & ſomnijs, homines ad loci memoriam excitauit. Itaque vt primum locus ille Imperatoris mandato fuit perpurgatus, in profundo quadam in parte illius, antrum vnde Chriſtus reſurrexit, emerſit; in altera autem parte eiuſdem loci, très inuentæ ſunt cruces. & aliud lignum ſeparatum, quod tabulæ geſſit ſimilitudinem, verbis & literis non Hebraicis ſolum, verumetiam Græcis & Latinis inſcriptum, IESVS NAZARENVS REX IVDÆORVM. Cæterùm adhuc perdifficile erat, Crucem Domini à reliquis duabus, quod inſcriptio ab ea diuulſa eſſet, internoſcere; Accedebat præterea, quod tres illæ cruces ita promiſcuè proiectæ erant, vt nullò modo lignum Dominicæ Crucis ſe proderet. Quare cum hac de cauſa adhuc ignotum eſſet, & diuiniore quodam, quam quod ſit in humana poſitum poteſtate, egeret indicio, eiuſmodi quiddam accidiſſe conſtat.

Tres cruces inuentæ.

Noſt-

ret, fratris adhortatione incenſa, Deũ, vt ſe ſancti meritis iuuaret, maxime precata eſt. Acceperat à fratre ſuo Antonini tunicam, quæ illi poſt mortem beati viri obtigerat. Hanc ad carnem induens, fide mirabiliter incaleſcẽs, tota nocte geſtauit, precibus interim & gemitibus diuinam opem implorans. Vbi diluxit, non modo facies detumuerat, ſed membris omnibus ac neruis tantus vigor redierat, vt quæ ante nec ſtare nec iacere poterat, ad flumen lotura lintea, integrã valetudinẽ curreret.

Florentiæ in monaſterio D. Luciæ, vbi ſub ſignis D. Dominici, nobilis virginum cœtus militabat, virgo Charitas, Guidonis Tholoſini filia, toto ſexennio contracta, adeo vt os gentibus iungeretur, fruſtra medicorum artes & remedia experta fuerat; quæ ſalutis deſiderio ardens, cum in Antonino magnam ſpem collocaſſet, vt is à Deo optatam ſibi ſanitatem obtineret, nocte quadam diuinis in cubiculo meditationibus intenta, ab eodem quod deſiderabat, obtinere meruit. Sed ne vaſtum mare miraculorum eius ingrediar, calamum reprimo. Quomodo enim ſcribendorum miraculorũ finis eſſe poſſet, qui à patrandis miraculis nunquam abſtinuit? adeo vt ſole quodam prodigiorum terras illuſtrare videatur?

C. Bar. To. 3. Ann. & in not. Mar Rom.

DE INVENTIONE S. CRVCIS. EX *hiſtoria Eccleſiaſtica Zozomeni lib. 2. cap. 1. cui Socrates lib. 1. cap. 13. Theodoretus lib. 1. ca. 18. & Ruff. lib. 10. cap. 7. & 8. plane conſentanea ſcribunt.*

3. Maij. Cõſtãtinus

NIceno Concilio feliciter ad exitum perducto, Imperator * cum Eccleſiam vniuerſam in doctrina fidei conſentientem videret, mirifice exhilaratus, vbi pro Epiſcoporum concordia, pro ſe, pro liberis, pro imperio denique, Deo gratias egiſſet, templum Hieroſolymis, circiter locum qui Caluariæ dicitur, ad honorem Dei illuſtrandum, ædificare inſtituit. Per idem fere tempus, Helena Imperatoris mater Hieroſo-

S. Helena inuiſit, Hieroſolymã

roſolymam, cum precandi, tum ſancta illa loca viſendi cauſa, venit. Quæ quoniam religionis Chriſtianæ amore & pietatis ſtudio maxime incenſa erat, operæ precium ſibi factura viſa eſt, ſi venerandæ Crucis lignum inuenire poſſet. Veteres enim Gẽtiles, qui omnibus opibus viribusque Eccleſiam perſecuti fuerant, locum illum, qui Chriſti pro nobis in Crucem acti ſupplicio & ſepulchro celebris eſt, ingenti lapidũ terræque aceruo obruerant, &, quod dictu nefas eſt, Veneris fanum eodem in loco extruxerant, & ſimulacrũ impuræ meretricis ad eum finẽ erexerant, vt qui Chriſtum eo in loco adoraturus veniret, ipſam Venerẽ colere videretur; eoque modo Chriſtianæ religionis cultum omnino tollerent, proque eo nefandam ſuperſtitionem confirmarent.

religionis ergo.

Templum veneris, in locum Caluaria.

At vero tandem locus erutus eſt, & error, in quo ſtabiliendo tantopére laboratum fuerat, manifeſte deprehenſus, iudicio, vti quidam memorant, Hebræi cuiuſdam, Orientem verſus habitantis, qui à viro quodam ſcripto admonitus, locum commonſtrauit; ſed quæ verior eſt opinio, monſtratione Dei O. Max. qui ſignis quibuſdam & ſomnijs, homines ad loci memoriam excitauit. Itaque vt primum locus ille Imperatoris mandato fuit perpurgatus, in profundo quadam in parte illius, antrum vnde Chriſtus reſurrexit, emerſit; in altera autem parte eiuſdem loci, très inuentæ ſunt cruces. & aliud lignum ſeparatum, quod tabulæ geſſit ſimilitudinem, verbis & literis non Hebraicis ſolum, verumetiam Græcis & Latinis inſcriptum, IESVS NAZARENVS REX IVDÆORVM. Cæterum adhuc perdifficile erat, Crucem Domini à reliquis duabus, quod inſcriptio ab ea diuulſa eſſet, internoſcere; Accedebat præterea, quod tres illæ cruces ita promiſcue proiectæ erant, vt nullo modo lignum Dominicæ Crucis ſe proderet. Quare cum hac de cauſa adhuc ignotum eſſet, & diuiniore quodam, quam quod ſit in humana poſitum poteſtate, egeret indicio, eiuſmodi quiddam accidiſſe conſtat.

Tres cruces inuentæ.

No ſt.

Digitized by Google

ret, fratris adhortatione incenſa, Deũ, vt ſe ſancti meritis iuuaret, maxime precata eſt. Acceperat à fratre ſuo Antonini tunicam; quæ illi poſt mortem beati viri obtigerat. Hanc ad carnem induens, fide mirabiliter incaleſcẽs; tota nocte geſtauit, precibus interim & gemitibus diuinam opem implorans. Vbi diluxit, non modo facies detumuerat, ſed membris omnibus ac neruis tantus vigor redierat, vt quæ ante nec ſtare nec iacere poterat, ad flumen lotura lintea ; integra valetudinẽ curreret.

Florentiæ in monaſterio D. Luciæ, vbi ſub ſignis D. Dominici, nobilis virginum cœtus militabat, virgo Charitas, Guidonis Tholoſini filia, toto ſexennio contracta, adeo vt os gentibus iungeretur, fruſtra medicorum artes & remedia experta fuerat; quæ ſalutis deſiderio ardens, cum in Antonino magnam ſpem collocaſſet, vt is à Deo optatam ſibi ſanitatem obtineret, nocte quadam diuinis in cubiculo meditationibus intenta, ab eodem quod deſiderabat, obtinere meruit. Sed ne vaſtum mare miraculorum eius ingrediar, calamum reprimo. Quomodo enim ſcribendorum miraculorũ finis eſſe poſſet, qui à patrandis miraculis nunquam abſtinuit? adeo vt ſole quodam prodigiorum terras illuſtrare videatur?

C. Bar. To. 3. Ann. & in not: Mar Rom.

DE INVENTIONE S. CRVCIS: EX hiſtoria Eccleſiaſtica Zozomeni lib. 2. cap. 1. cui Socrates lib. 1. cap. 13. Theodoretus lib. 1. ca. 18. & Ruff. lib. 10. cap. 7. & 8. plane conſentanea ſcribunt.

3. Maij. *Cõſtãtinus*

NIceno Concilio feliciter ad exitum perducto, Imperator * cum Eccleſiam vniuerſam in doctrina fidei conſentientem videret, mirifice exhilaratus, vbi pro Epiſcoporum concordia, pro ſe, pro liberis, pro imperio denique, Deo gratias egiſſet, templum Hieroſolymis, circiter locum qui Caluariæ dicitur, ad honorem Dei illuſtrandum, ædificare inſtituit. Per idem fere tempus, Helena Imperatoris mater Hieroſo-

S. Helena inuiſit, Hieroſolymã

roſolymam, cum precandi, tum ſancta illa loca viſendi cauſa, venit. Quæ quoniam religionis Chriſtianæ amore & pietatis ſtudio maxime incenſa erat, operæ precium ſibi factura viſa eſt, ſi venerandæ Crucis lignum inuenire poſſet. Veteres enim Gẽtiles, qui omnibus opibus viribusque Eccleſiam perſecuti fuerant, locum illum, qui Chriſti pro nobis in Crucem acti ſupplicio & ſepulchro celebris eſt, ingenti lapidũ terræque aceruo obruerant, &, quod dictu nefas eſt, Veneris fanum eodem in loco extruxerant, & ſimulacrũ impuræ meretricis ad eum finẽ erexerant, vt qui Chriſtum eo in loco adoraturus veniret, ipſam Venerẽ colere videretur; eoque modo Chriſtianæ religionis cultum omnino tollerent, proque eo nefandam ſuperſtitionem confirmarent. *religionis ergo.* *Templum veneris, in locum Calvaria.*

At vero tandem locus erutus eſt, & error, in quo ſtabiliendo tantopére laboratum fuerat, manifeſte deprehenſus, iudicio, vti quidam memorant, Hebræi cuiuſdam, Orientem verſus habitantis, qui à viro quodam ſcripto admonitus, locum commonſtrauit; ſed quæ verior eſt opinio, monſtratione Dei O. Max. qui ſignis quibuſdam & ſomnijs, homines ad loci memoriam excitauit. Itaque vt primum locus ille Imperatoris mandato fuit perpurgatus, in profundo quadam in parte illius, antrum vnde Chriſtus reſurrexit, emerſit; in altera autem parte eiuſdem loci, très inuentæ ſunt cruces. & aliud lignum ſeparatum, quod tabulæ geſſit ſimilitudinem, verbis & literis non Hebraicis ſolum, verumetiam Græcis & Latinis inſcriptum, IESVS NAZARENVS REX IVDÆORVM. Cæterum adhuc perdifficile erat, Crucem Domini à reliquis duabus, quod inſcriptio ab ea diuulſa eſſet, internoſcere; Accedebat præterea, quod tres illæ cruces ita promiſcue proiectæ erant, vt nullo modo lignum Dominicæ Crucis ſe proderet. Quare cum hac de cauſa adhuc ignotum eſſet, & diuiniore quodam, quam quod ſit in humana poſitum poteſtate, egeret indicio, eiuſmodi quiddam accidiſſe conſtat. *Tres cruces inuentæ.*

NoSt.

Digitized by Google

ret, fratris adhortatione incenſa, Deũ, vt ſe ſancti meritis iuuaret, maxime precata eſt. Acceperat à fratre ſuo Antonini tunicam; quæ illi poſt mortem beati viri obtigerat. Hanc ad carnem induens, fide mirabiliter incaleſcẽs, tota nocte geſtauit, precibus interim & gemitibus diuinam opem implorans. Vbi diluxit, non modo facies detumuerat, ſed membris omnibus ac neruis tantus vigor redierat, vt quæ ante nec ſtare nec iacere poterat, ad flumen lotura lintea; integra valetudinē curreret.

Florentiæ in monaſterio D. Luciæ, vbi ſub ſignis D. Dominici, nobilis virginum cœtus militabat, virgo Charitas, Guidonis Tholoſini filia, toto ſexennio contracta, adeo vt os gentibus iungeretur, fruſtra medicorum artes & remedia experta fuerat; quæ ſalutis deſiderio ardens, cum in Antonino magnam ſpem collocaſſet, vt is à Deo optatam ſibi ſanitatem obtineret, nocte quadam diuinis in cubiculo meditationibus intenta, ab eodem quod deſiderabat, obtinere meruit. Sed ne vaſtum mare miraculorum eius ingrediar, calamum reprimo. Quomodo enim ſcribendorum miraculorũ finis eſſe poſſet, qui à patrandis miraculis nunquam abſtinuit? adeo vt ſole quodam prodigiorum terras illuſtrare videatur?

C. Bar. To. 3. Ann. & in not: Mar Rom.

DE INVENTIONE S. CRVCIS: EX hiſtoria Eccleſiaſtica Zozomeni lib. 2. cap. 1. cui Socrates lib. 1. cap. 13. Theodoretus lib. 1. ca. 18. & Ruff. lib. 10. cap. 7. & 8. plane conſentanea ſcribunt.

3. Maij. Cõſtãtinus

NIceno Concilio feliciter ad exitum perducto, Imperator * cum Eccleſiam vniuerſam in doctrina fidei conſentientem videret, mirifice exhilaratus, vbi pro Epiſcoporum concordia, pro ſe, pro liberis, pro imperio denique, Deo gratias egiſſet, templum Hieroſolymis, circiter locum qui Caluariæ dicitur, ad honorem Dei illuſtrandum, ædificare inſtituit. Per idem fere tempus, Helena Imperatoris mater Hieroſo-

S. Helenæ inuiſit, Hieroſolymã

roſolymam, cum precandi, tum ſancta illa loca viſendi cauſa, venit. Quæ quoniam religionis Chriſtianæ amore & pietatis ſtudio maxime incenſa erat, operæ precium ſibi factura viſa eſt, ſi venerandæ Crucis lignum inuenire poſſet. Veteres enim Gētiles, qui omnibus opibus viribusque Eccleſiam perſecuti fuerant, locum illum, qui Chriſti pro nobis in Crucem acti ſupplicio & ſepulchro celebris eſt, ingenti lapidū terræque aceruo obruerant, &, quod dictu nefas eſt, Veneris fanum eodem in loco extruxerant, & ſimulacrū impuræ meretricis ad eum finē erexerant, vt qui Chriſtum eo in loco adoraturus veniret, ipſam Venerē colere videretur; eoque modo Chriſtianæ religionis cultum omnino tollerent, proque eo nefandam ſuperſtitionem confirmarent.

religionis ergo.

Templum veneris, in locum Caluaria.

At vero tandem locus erutus eſt, & error, in quo ſtabiliendo tantopére laboratum fuerat, manifeſte deprehenſus, iudicio, vti quidam memorant, Hebræi cuiuſdam, Orientem verſus habitantis, qui à viro quodam ſcripto admonitus, locum commonſtrauit; ſed quæ verior eſt opinio, monſtratione Dei O. Max. qui ſignis quibuſdam & ſomnijs, homines ad loci memoriam excitauit. Itaque vt primum locus ille Imperatoris mandato fuit perpurgatus, in profundo quadam in parte illius, antrum vnde Chriſtus reſurrexit, emerſit; in altera autem parte eiuſdem loci, três inuentæ ſunt cruces. & aliud lignum ſeparatum, quod tabulæ geſſit ſimilitudinem, verbis & literis non Hebraicis ſolum, verumetiam Græcis & Latinis inſcriptum, IESVS NAZARENVS REX IVDÆORVM. Cæterùm adhuc perdifficile erat, Crucem Domini à reliquis duabus, quod inſcriptio ab ea diuulſa eſſet, internoſcere; Accedebat præterea, quod tres illæ cruces ita promiſcue proiectæ erant, vt nullo modo lignum Dominicæ Crucis ſe proderet. Quare cum hac de cauſa adhuc ignotum eſſet, & diuiniore quodam, quam quod ſit in humana poſitum poteſtate, egeret indicio, eiuſmodi quiddam accidiſſe conſtat.

Tres cruces inuentæ.

Noſt-

Hæreticū comburit

quidem, ſed Florentiæ commorantem, necromanticum, in Deiparam Virginem latrantem, tum hæreticis dogmatibus pertinaciter inquinatum, quanquã reclamantibus ciuibus, concremauit.

Egregium quiddam eſt, vitæ innocentiam & morũ integritatem in vitæ curſu retinere; ſed ſi ad morum ſanctimoniam fax litterarum adiungatur, quid, quæſo, abſolutius, quid conſummatius omni ex parte poteſt cogitari? Præſtitit vtrumque Antoninus tam egregie, vt omnes æquauerit, multos etiam exceſſerit. Scripta eius, quæ omnibus ad manum ſunt, fidem faciunt: quę quoniam quotidiano vſu trita ſunt, per me vt notiora fiant, non laborabo. Hoc vnum maxime in homine mirandum, quod cũ omnia, omne genus doctrinarum adyta penetrarit, nullius tamen præceptis poſt Dialecticam inſtitutus fuerit; prorſus vt ſuperno lumine illuſtratus, cetera eũ cęlitus hauſiſſe dubiũ non ſit. Nec mirũ ſane: qui etiã arcana ſoli Deo cognita penetrauit.

Præclara eius eruditio, & ſcripta.

Quidam eius amicus mercaturæ deditus, blande ab illo monitus, nè ſe tanta lucri cupiditate trahi pateretur, neue tanto animi angore in parandis opibus vexaret, ſed partis, quibus abundabat, diuitiis acquieſceret, ſi vellet ingens, quod imminebat in aquis periculũ euadere, eius admonitioni aures occludebat. Sed paulo poſt, ſubita procella, inter Venetias & Patauium facto naufragio, monita illa non contemnenda fuiſſe didicit. Cumque iam pelago ſubmergendus ferebatur, gemebundus Antonini præſidium implorauit, & ecce Antoninus adeſſe viſus, capillis eductum ex aquis liberauit. Plurima ſunt huius virtutis exempla, quæ nos breuitati conſulentes præterimus; hoc dixiſſe ſufficiat, tantam apud omnes ſanctitatis eius fuiſſe opinionem, vt tranſeuntis quacunque, flexo poplite, mares, fœminæ, diuites, inopes, ſenes, paruuli ad benedictionem Præſulis curuarentur.

Prædicit mercatori periculum.

In multa apud õnes eſt veneratione.

Cum iam tempus appeteret, vt quod in hoc vitæ curriculo in lachrymis ſeminarat, in exultatione, ad cæleſtem vitam translatus, tandẽ meteret, poſtquã annos

xiij. ac

Digitized by Google

xiij. ac menſes ij. Florentinæ eccleſiæ præfuiſſet, ad quam lvij ætatis anno fuerat euectus, in morbum incidit; quo paulatim ingraueſcente, ſacro ſe Eucharistiæ & extremæ Vnctionis clypeo muniuit. Cumque iam fere ad ipſum vitæ limen proceſſiſſet, ita vt nihil niſi truncatum quidpiam eloqui poſſet, illud tamen moribundis vocibus crebro repetebat; Seruite Deo, regnare eſt. Tum illud quoque frequenter iterabat; Sancta & immaculata virginitas, quibus te laudibus efferam neſcio; incertum, an ad Deiparam Virginem conuerſus, quæ ſe luctātem cum morte viſitaſſet, an hilaratus, quod inuiolatum ad illum vſque diem virginitatis florem conſeruaſſet. *Corripitur morbo.* *Veriſſima S. viri in extremis sētentia.*

Quo tempore ſanctus Præſul animam efflauit, Pius ſecundus Rom. Pont. Florentiam appulerat; qui maxime Antoninum obſeruans quantoperè viuentem coluiſſet, officijs in defunctum magnifico apparatu & honore præſtitis declarauit. Quo die in D. Marci templo exequiæ celebratæ ſunt, fœmina inualido latere, & quo non vtebatur, ſancti corpus attigit, & integrum lateris vſum, antequam templi limine pedem efferret, rediiſſe prædicauit. Simile quoque beneficium in pro mortuo brachio, Matthæus Ciachus recepit. *Pius II. RO. Pont. S. viri funus curat magnifice.*

Poſtquam vero in ſepulchrum illatus eſt, tot ac tantis miraculis ſplendeſcere cœpit, vt cuncta recenſeri nequeant. Fabrianum oppidum eſt in Piceno, non; ignobile. Hîc fœminæ cuidam tota facies & caput adeo miſerandum in modum intumuerat, vt oculorum orbes reconditi laterēt; Accedebat totius corporis contractio, prorſus vt omnium membrorum officio deſtituta iaceret. Tota erat in ærumnis & angoribus, non noctu, non interdiu ſomnum carpebat. Habebat hæc germanum Andream, qui ex Prædicatorum Ordine, apud B. Præſulem diu, adusque obitum perſtiterat. Is ſororem ſuam adeo miſeram, ad implorandū beati viri præſidium hortatus eſt, futurum, vt ab eo aliquod calamitatis ſuæ remediū perciperet. Miſera muliercula cū ſe vndiq; humano auxilio deſtitutā cerneret, *Miracula poſt obitū.*

roſolymam, cum precandi, tum ſancta illa loca viſendi cauſa, venit. Quæ quoniam religionis Chriſtianæ amore & pietatis ſtudio maxime incenſa erat, operæ precium ſibi factura viſa eſt, ſi venerandæ Crucis lignum inuenire poſſet. Veteres enim Gẽtiles, qui omnibus opibus viribusque Eccleſiam perſecuti fuerant, locum illum, qui Chriſti pro nobis in Crucem acti ſupplicio & ſepulchro celebris eſt, ingenti lapidũ terræque aceruo obruerant, &, quod dictu nefas eſt, Veneris fanum eodem in loco extruxerant; & ſimulacrũ impuræ meretricis ad eum finẽ erexerant, vt qui Chriſtum eo in loco adoraturus veniret, ipſam Venerẽ colere videretur; eoque modo Chriſtianæ religionis cultum omnino tollerent, proque eo nefandam ſuperſtitionem confirmarent.

religionis ergo.

Templum veneris, in locum Caluaria.

At vero tandem locus erutus eſt, & error, in quo ſtabiliendo tantopére laboratum fuerat, manifeſte deprehenſus, iudicio, vti quidam memorant, Hebræi cuiuſdam, Orientem verſus habitantis, qui à viro quodam ſcripto admonitus, locum commonſtrauit; ſed quæ verior eſt opinio, monſtratione Dei O. Max. qui ſignis quibuſdam & ſomnijs, homines ad loci memoriam excitauit. Itaque vt primum locus ille Imperatoris mandato fuit perpurgatus, in profundo quadam in parte illius, antrum vnde Chriſtus reſurrexit, emerſit; in altera autem parte eiuſdem loci, trés inuentæ ſunt cruces. & aliud lignum ſeparatum, quod tabulæ geſſit ſimilitudinem, verbis & literis non Hebraicis ſolum, verumetiam Græcis & Latinis inſcriptum, IESVS NAZARENVS REX IVDÆORVM. Cæterum adhuc perdifficile erat, Crucem Domini à reliquis duabus, quod inſcriptio ab ea diuulſa eſſet, internoſcere; Accedebat præterea, quod tres illæ cruces ita promiſcue proiectæ erant, vt nullo modo lignum Dominicæ Crucis ſe proderet. Quare cum hac de cauſa adhuc ignotum eſſet, & diuiniore quodam, quam quod ſit in humana poſitum poteſtate, egeret indicio, eiuſmodi quiddam accidiſſe conſtat.

Tres cruces inuentæ.

No51-

Teſtatur S. Paulinus ſtupendum plane ac perenne miraculum de ligno S. Crucis toti orbi notiſſimum; nam cum vndique è remotiſſimis etiam regionibus Hieroſolymam religionis ergo Chriſtiani confluere conſueuiſſent, acciperentque de ligno Crucis particulam; illud, diuina quadam virtute operante, nullam ſentiebat ex diminutione iacturam. Sanctus etiam Cyrillus affirmat, totum terrarum orbem, ligno S. Crucis Hieroſolymis accepto, eſſe locupletatum. Erat autem cuſtodia Crucis demandata vni ex ſanctioribus cleri Hieroſolymitani; quæ Paſchatis tempore, ex adytis templi, populo adoranda producebatur.

S. Paulinus de ligno S. Crucis non imminuto.

S. Cyrillus Catechi. I.

Porro illud hîc obſeruandum eſt, Græcos aliam etiam de S. Cruce celebrare conſueuiſſe ſolennitatem ad 16. Kal. Iunij; qua recolitur memoria admirandæ illius apparitionis Crucis ſigni, ſupra Hieroſolymam meridie factæ, cuius rei geſtę hiſtoriam, S. Cyrillus tūc eiuſdem eccleſiæ Epiſcopus, exacte deſcribit poſt catecheſes.

C. Baro. Tot. 2. An. & In Not. Mart. Ro.

ILLVSTRE MARTYRIVM ALEXANdri Papæ, & Euentij, atque Theoduli Preſbyterorum. Item Quirini tribuni & aliorum; Ex eo quod extat optima fide, apud V. P. Laurentium Surium.

Paſſus eſt Alexander anno Domini 132. Hadriani Imp. 13. cùm ſediſſet annos 10, menſes 5. & dies 20.

3. Maij. Hermes Præfectus vrbis conuerſus ad Chriſti fidē ab Alexādro, cū aliis multis.

ALexander ætate quidem iuuenis, ſed fide canus, & ſanctitate incomparabilis, qui quinto loco à B. Petro Romanæ vrbis Cathedram obtinuit, magnā Senatorum partem conuertit ad Dominum, ipſumque vrbis Pręfectum Hermen, cum vxore, ſorore, & liberis lumine fidei illuſtrauit, eoſq; omnes cum 1250. ſeruis, eorumque coniugibus & filijs, à veteris vitæ delictis, ſacro fonte expiauit. Quæ mox ad Hadrianum vt perlata ſunt, is confeſtim miſſo è Seleucia Aureliano, vtri-

uſque militiæ Comite, Chriſtianos omnes crudeli internecione deleri iuſſit. Qui vrbem ingreſſus, inuidioſis Profanorum Pontificum criminationibus inflammatus, Hermen præfectum in vincula conijci, Alexandrum vero in carcerē abduci iuſſit. Cum autem Hermes apud Quirinum tribunum in vinculis haberetur, tribunus Hermes æquanimitatem admiratus. Ecquæ inquit, ratio, vir illuſtris, te ad hæc vincula, abdicato honore, ſuſcipienda adigit? Cui Hermes, Non ego, inquit, honorem omnem prorſus à me abdicaui, ſed potius mutaui, vtpote qui pro terreno, cæleſtem expecto. Cui rurſus Quirinus; Equidem ſatis mirari nequeo, te virum prudentem eo dementiæ nunc eſſe deuolutum vt credas te extra hanc vitam, non dico honores, ſed aliquid omnino adepturum: cum humana corpora vſque adeo in puluerem redigantur, vt ne oſſa quidem poſt breue tempus ſuperſint. Tum Hermes: Et ego ante hos annos nihil à vita hac expectandum credebam ſed iampridem ab Alexandro Epiſcopo aliter edoctus indubidata fide teneo hominem in alium à Deo finem creatum eſſe, quam vt pecudum inſtar, moriatur, At Quirinus, audito ſolo Alexandri nomine, Præfectum rogare & obſecrare inſtitit, ne ſe in peſtem ante oculos poſitam, tanto mentis furore præcipitē daret: Alexandrum enim eſſe hominem ſceleſtum, & qui propter malefic a flammis exurendus eſſet; Hermete autem in ſententia perſeuerante, & Alexandrum multis iuſtitiæ & prudentiæ laudibus extollente, tandem ait Quirinus, Profecto ſi is eſt Alexander, quem tu mihi prædicas, & te, & ſe pariter ex hac captiuitate liberet, & tum demum vera te dicere credam, & iam quidem triplicia vtrique vincula inijciam, nunciaboque Alexandro, ſi quidem Dei ſui virtute quem colit ad te peruenire poteſt, ego quoq; veſtræ religioni accedam, ſin minus, pœnas certe ſuo maleficio dignas protinus pendet.

Incarcerātur.

Præclarum Hermetis reſponſum.

Cumque abiens Quirinus hæc Alexādro nūciaſſet ſanctus Pontifex protinus in genua prouolutus ardētes Chriſto preces obtulit, vt Quirinum è ſempiternis tene-

tenebris. ad veritatis ſuæ lumen transferre dignaretur, Ecce autem illo in vota preceſque incumbente, aſtitit protinus Dei Angelus, admirabili ſplendore coruſcans qui aperto oſtio Alexandrum ad Hermen gaudentem perduxit. Non multo poſt eo adueniens Quirinus cum vtrumque extenſis manibus ſimul orantes inuenirer, terrore correptus obſtupuit. Tandem reſumpto nonnihil animo, Certe, inquit, hoc artibus magicis effectum eſt. Tum Hermes animo in Chriſti amorem fidemque mirifice inflammato, Itane, inquit, tu magicis artibus tribuis, quod Omnipotentis Dei virtute mirabiliter geſtum eſt? Sed vt clarius cognoſcas, ô Quirine, quanta Deus noſter virtute polleat, quantiſq; fideles ſuos beneficijs afficere ſoleat, non grauabor ea quæ in me beneficia contulit, explicare.

Angel' S. Alexādrū è carcere educit ad ædes Quirin.

Cum vnicus mihi eſſet filius nimio languore oppreſſus, prorſus vt extremum vitæ periculum ei immineret, abij cū vxore in Capitoliū dijs ſacrificaturus, quo vitam ei obtinere poſſem. Sed poſtquam ſatis diu in ſacrificijs offerendis muneribusque Pontificibus largiendis ſudatum eſſet, filius nihilominus vitam cū morte mutauit, Aderat nutrix luminibus orbata, quæ magno animi dolore victa, & me & coniugē increpuit, aſſerens, ſi ſumpta in Chriſtum fide ad limina S. Petri eum perduxiſſem, certo certius filiū à mortis periculo præſeruaſſē. At ego ob hęc nutricis verba ſtolida plane vt exiſtimabā, bile corrept⁹ mulierculę reſpōdi. Tu cęcitate graui miſera, ab ea calāitate te liberare nequis? & quo pacto tu filio meo ſanitatē & vitā pōmittere audes? Tu vade & prius per tuum illum Alexandrum luminibus tuis conſulito & dum demum credam eum aliquid opis filio meo exhibere poſſe; Vix hæc effatus eram, cum illa horam circa tertiam abijt; & hora diei ſexta ad me ſana reuerſa eſt, imponenſque humeris filij cadauer ad pedes Alexandri illud proiecit, orans vt tam admirabile Chriſti beneficium potius in filium meum reſtituta ei vita, cōferre dignaretur. miſeranda cæcitate in ſe redeunte,

Hermes Quirino Miraculū narrat.

taſſet, inter ſe certabant. Cum vero alter in capitio aſſutos ſibi eſſe cc. aureos alter in galero ccc. affirmaret; bonus ille vir vtroque arrepto, ad Antoninū ſtatim conuolauit. Is ilico aduocatos cæcos, vt mendaces ac fures increpauit, quod inopiam ſimulantes, eas pecunias egentioribus abſtuliſſent. Itaque ſanctus præſul, vni xxv. alteri xxx quod reliquum erat pauperi ciui, ad filiarum dotes, fidelis diſpenſator, aſſignauit.

Pene fugerat, quod eius etiam nuda verba, diuina quadam liberalitate redundabant. Fiſcellam pomis refertam, ſancto antiſtiti vir forte pauper, ſpe amplioris muneris donauit. Antoninus hilari vultu & verbis dulcibus gratias agens, Retribuat, inquit, tibi Deus, Ille autem tā anguſtus animo, quam fortunis tenuis amiſiſſe ſe & oleum & operā putas, mœrens & quærulus abijt, quod nihil plus quam verba reportaſſet, Id vbi Præſuli renunciatum eſt, reuocato ad ſe homine papyrum, atramentum, & calamum, & præter hæc trutinam afferri iuſſit. Mirantibus cunctis quid ageret, tria illa verba papyro perexigua inſcripſit, tum in altera lancium, papyrum, in altera poma omnia compoſuit, ac ſublata trutina, ſtatim papyrus, tanquam ſi ferri maſſam adieciſſes, deſcendens, pomis in ſublime volitantibus, præpōderauit: Tunc vir ſanctus, Ne me, inquit, ingratitudinis argue. Diſce vel ſero, diuina tuis munera prægrauare.

Item pauperis cuiuſdam auaritiam

Neque vero inter tot miſerantis dulcedines, defuit animi magnitudo: vt cum res poſceret, & ire obuiam magiſtratibus, & intrepidus, iniqua conſilia & conatus, euertere non auderet. Inprimis vero Eccleſiaſticam libertatem, aduſque dignitatis & vitæ pericula tutatus eſt. Octouiri (is magiſtratus Florentiæ, quanquam non ſupremus, vitæ & necis imperium habet) duos forte ſacerdotes in crimen deprehenſos, ac nocte à ſatellitibus captos, primo diluculo, ad præſulē clangentibus tubis, deduci imperarunt: ſatis eſſe pœnarum ſumptū rati, ꝙ publica eos ignominia affeciſſent. Antoninus ea re adeo offēſus eſt, vt ſtatim igne quodā iu-

Fortiter tuetur Eccleſiaſticam libertatē.

ſtitiæ inflãmatus, ad ſupremi magiſtratus ædes profectus ſit, eosque temeritatis grauiſſime coarguẽs, anathemate illaqueatos eſſe pronunciauit; à quo non niſi Summi Pontificis poteſtate liberari poſſent. Diſcerent in poſterum aut nullo pacto, aut certe conſideratius alienus cauſas tractare. Erant Octouiri, quanquam lapſi, non tamen ingenio perdito & deplorato. Vbi antiſtitis conſtantiam cognouerunt, conſcientia ducti ſupplices ad Pontificem literas dedere. At pontifex iubet eos Antoninum conuenire, vt vltro nec culpã falſi, pro canonũ inſtitutis, anathemate ſolueręntur. Antiſtes, quoniam publice deliquerãt, zona collo indita, ad fores tẽpli iuſſit procedere: atq; ibi ſpectãte populo, cõuerberatos terga, vinculo excommunicationis liberauit.

Qualiter magiſtratum excõmunicatiõ abſoluerit.

Vt vero anathematis gladium, in rebus maxime arduis diſtrinxit, ſic ad leuiſſimos caſus, cum excommunicatio ſit pœnarum maxima, condebat. Vt autẽ pœnæ illius magnitudinem alijs declararet, & tali exemplo vſus fuiſſe legitur. Candidus panis in medium allatus, cum in eum anathematis verba protuliſſet, ſtatim in carbonis atredinem eſt conuerſus. Mox iterum, Heus, ait, iſthoc nexu anathematis te libero: ac ſtatim excuſſa atredine, priſtinum candorem recepit.

Pœna excõmunicationis quã horrenda.

Nullis fuit locus, in quo ſe fortem & intrepidum non oſtenderet. E templis, in quibus maxime munditiam & ſanctitatem diligebat, non dico ſemel, ſed ſæpe fœminas impudico habitu, quaſi inſtrumenta dęmonũ ad perdendas & in Venerem alliciendas animas, effugauit. Iuuenes qui ſpectatũ venerant, quantacunque nobilitate ac gratia pollerent, caſtigatos verbis acriter extruſit. Tum vrbẽ inambulans cruce præuia, aleatores vel ſolo aſpectu perterritos, ad fugã compulit. Nouum ludi genus, ſortes, in vrbe tũc exortũ, quã celeriter aduenit; tã propere exploſit Mille nummos aureos, qui ex eo ludi gẽere ſacerdoti cuidã obuenerãt, intercepit; quos pauperibus commodiſſime erogauit. His, nulla in re nõ vigil, illa addidit; Iohanẽ Caninũ, medicũ exterum qui-

Egregiũ facinus, tanto paſtore dignum.

Digitized by Google

Hæreticū comburit

quidem, ſed Florentiæ commorantem, necromanticum, in Deiparam Virginem latrantem, tum hæreticis dogmatibus pertinaciter inquinatum, quanquā reclamantibus ciuibus, concremauit.

Egregium quiddam eſt, vitæ innocentiam & morū integritatem in vitæ curſu retinere; ſed ſi ad morum ſanctimoniam fax litterarum adiungatur, quid, quęſo, abſolutius, quid conſummatius omni ex parte poteſt cogitari? Præſtitit vtrumque Antoninus tam egregie, vt omnes æquauerit, multos etiam excesſerit. Scripta eius, quæ omnibus ad manum ſunt, fidem faciunt: quę quoniam quotidiano vſu trita ſunt, per me vt notiora fiant, non laborabo. Hoc vnum maxime in homine mirandum, quod cū omnia, omne genus doctrinarum adyta penetrarit, nullius tamen præceptis poſt Dialecticam inſtitutus fuerit; prorſus vt ſuperno lumine illuſtratus, cetera eū cęlitus hauſiſſe dubiū non ſit. Nec mirū ſane: qui etiā arcana ſoli Deo cognita penetrauit.

Præclara eius eruditio, & ſcripta.

Prædicit mercatori periculum.

Quidam eius amicus mercaturæ deditus, blande ab illo monitus, nè ſe tanta lucri cupiditate trahi pateretur, neue tanto animi angore in parandis opibus vexaret, ſed partis, quibus abundabat, diuitiis acquieſceret, ſi vellet ingens, quod imminebat in aquis periculū euadere, eius admonitioni aures occludebat. Sed paulo poſt, ſubita procella, inter Venetias & Patauium facto naufragio, monita illa non contemnenda fuiſſe didicit. Cumque iam pelago ſubmergendus ferebatur, gemebundus Antonini præſidium implorauit; & ecce Antoninus adeſſe viſus, capillis eductum ex aquis liberauit. Plurima ſunt huius virtutis exempla, quæ nos breuitati conſulentes prætерimus: hoc dixiſſe ſufficiat, tantam apud omnes ſanctitatis eius fuiſſe opinionem, vt transeuntis quacunque, flexo poplite, mares, fœminæ, diuites, inopes, ſenes, paruuli ad benedictionem Præſulis curuarentur.

In multa apud ōnes eſt veneratione.

Cum iam tempus appeteret, vt quod in hoc vitæ curriculo in lachrymis ſeminarat, in exultatione, ad cæleſtem vitam translatus, tandē meteret, poſtquā annos

xiij. ac

Digitized by Google

xiij. ac menſes ij. Florentinæ eccleſiæ præfuiſſet, ad quam lvij ætatis anno fuerat euectus, in morbum incidit; quo paulatim ingraueſcente, ſacro ſe Euchariſtiæ & extremæ Vnctionis clypeo muniuit. Cumque iam fere ad ipſum vitæ limen proceſſiſſet, ita vt nihil niſi truncatum quidpiam eloqui poſſet, illud tamen moribundis vocibus crebro repetebat; Seruire Deo, regnare eſt. Tum illud quoque frequenter iterabat; Sancta & immaculata virginitas, quibus te laudibus efferam neſcio; incertum, an ad Deiparam Virginem conuerſus, quæ ſe luctantem cum morte viſitaſſet, an hilaratus, quod inuiolatum ad illum vſque diem virginitatis florem conſeruaſſet. *Corripitur morbo.* *Veriſſima S. viri, in extremis ſẽtentia.*

Quo tempore ſanctus Præſul animam efflauit, Pius ſecundus Rom. Pont. Florentiam appulerat; qui maxime Antoninum obſeruans quantopere viuentem coluiſſet, officijs in defunctum magnifico apparatu & honore præſtitis declarauit. Quo die in D. Marci templo exequiæ celebratæ ſunt, fœmina inualido latere, & quo non vtebatur, ſancti corpus attigit, & integrum lateris vſum, antequam templi limine pedem efferret, redijſſe prædicauit. Simile quoque beneficium in pro mortuo brachio, Matthæus Ciachus recepit. *Pius II. Rõ. Pont. S. viri funus curat magnifice.*

Poſtquam vero in ſepulchrum illatus eſt, tot ac tantis miraculis ſplendeſcere cœpit, vt cuncta recenſeri nequeant. Fabrianum oppidum eſt in Piceno, non; ignobile. Hîc fœminæ cuidam tota facies & caput adeo miſerandum in modum intumuerat, vt oculorum orbes reconditi laterẽt; Accedebat totius corporis contractio, prorſus vt omnium membrorum officio deſtituta iaceret. Tota erat in ærumnis & angoribus, non noctu, non interdiu ſomnum carpebat. Habebat hæc germanum Andream, qui ex Prædicatorum Ordine, apud B. Præſulem diu, aduſque obitum perſtiterat. Is ſororem ſuam adeo miſeram, ad implorandũ beati viri præſidium hortatus eſt, futurum, vt ab eo aliquod calamitatis ſuæ remediũ perciperet. Miſera muliercula cũ ſe vndiq; humano auxilio deſtitutã cerneret, *Miracula poſt obitũ.*

roſolymam, cum precandi, tum ſancta illa loca viſendi cauſa, venit. Quæ quoniam religionis Chriſtianæ amore & pietatis ſtudio maxime incenſa erat, operæ precium ſibi factura viſa eſt, ſi venerandæ Crucis lignum inuenire poſſet. Veteres enim Gẽtiles, qui omnibus opibus viribusque Eccleſiam perſecuti fuerant, locum illum, qui Chriſti pro nobis in Crucem acti ſupplicio & ſepulchro celebris eſt, ingenti lapidũ terræque aceruo obruerant, &, quod dictu nefas eſt, Veneris fanum eodem in loco extruxerant, & ſimulacrũ impuræ meretricis ad eum finẽ erexerant, vt qui Chriſtum eo in loco adoraturus veniret, ipſam Venerẽ colere videretur; eoque modo Chriſtianæ religionis cultum omnino tollerent, proque eo nefandam ſuperſtitionem confirmarent. *religionis ergo.* *Templum veneris, in locum Calvaria.*

At vero tandem locus erutus eſt, & error, in quo ſtabiliendo tantopere laboratum fuerat, manifeſte deprehenſus, iudicio, vti quidam memorant, Hebræi cuiuſdam, Orientem verſus habitantis, qui à viro quodam ſcripto admonitus, locum commonſtrauit; ſed quæ verior eſt opinio, monſtratione Dei O. Max. qui ſignis quibuſdam & ſomnijs, homines ad loci memoriam excitauit. Itaque vt primum locus ille Imperatoris mandato fuit perpurgatus, in profundo quadam in parte illius, antrum vnde Chriſtus reſurrexit, emerſit; in altera autem parte eiuſdem loci, três inuentæ ſunt cruces. & aliud lignum ſeparatum, quod tabulæ geſſit ſimilitudinem, verbis & literis non Hebraicis ſolum, verumetiam Græcis & Latinis inſcriptum, IESVS NAZARENVS REX IVDÆORVM. Cæterum adhuc perdifficile erat, Crucem Domini à reliquis duabus, quod inſcriptio ab ea diuulſa eſſet, internoſcere; Accedebat præterea, quod tres illæ cruces ita promiſcuè proiectæ erant, vt nullo modo lignum Dominicæ Crucis ſe proderet. Quare cum hac de cauſa adhuc ignotum eſſet, & diuiniore quodam, quam quod ſit in humana poſitum poteſtate, egeret indicio, eiuſmodi quiddam accidiſſe conſtat. *Tres cruces inuentæ.*

Nobi-

Teſtatur S. Paulinus ſtupendum plane ac perenne miraculum de ligno S. Crucis toti orbi notiſſimum; nam cum vndique è remotiſſimis etiam regionibus Hieroſolymam religionis ergo Chriſtiani confluere conſueuiſſent, acciperentque de ligno Crucis particulam; illud, diuina quadam virtute operante, nullam ſentiebat ex diminutione iacturam. Sanctus etiam Cyrillus affirmat, totum terrarum orbem, ligno S. Crucis Hieroſolymis accepto, eſſe locupletatum. Erat autem cuſtodia Crucis demandata vni ex ſanctioribus cleri Hieroſolymitani; quæ Paſchatis tempore, ex adytis templi, populo adoranda producebatur.

S. Paulinus de ligno S. Crucis non imminuto.

S. Cyrillus Catechi. 1.

Porro illud hîc obſeruandum eſt, Græcos aliam etiam de S. Cruce celebrare conſueuiſſe ſolennitatem ad 16. Kal. Iunij; qua recolitur memoria admirandæ illius apparitionis Crucis ſigni, ſupra Hieroſolymam meridie factæ, cuius rei geſtę hiſtoriam, S. Cyrillus tūc eiuſdem eccleſiæ Epiſcopus, exacte deſcribit poſt catecheſes.

ILLVSTRE MARTYRIVM ALEXANdri Papæ, & Euentij, atque Theoduli Preſbyterorum. Item Quirini tribuni & aliorum; Ex eo quod extat optima fide, apud V. P. Laurentium Surium.

C. Baro. Tot. 2. An. & In Not. Mart. Ro.

Paſſus eſt Alexander anno Domini 132. Hadriani Imp. 13. cum ſediſſet annos 10, menſes 5. & dies 20.

Alexander ætate quidem iuuenis, ſed fide canus, & ſanctitate incomparabilis, qui quinto loco à B. Petro Romanæ vrbis Cathedram obtinuit, magnā Senatorum partem conuertit ad Dominum; ipſumque vrbis Pręfectum Hermen, cum vxore, ſorore, & liberis lumine fidei illuſtrauit, eoſq; omnes cum 1250. ſeruis; eorumque coniugibus & filijs, à veteris vitæ delictis, ſacro fonte expiauit. Quæ mox ad Hadrianum vt perlata ſunt, is confeſtim miſſo è Seleucia Aureliano, viri-

3. Maij. Hermes Præfectus vrbis conuerſus ad Chriſti fidē ab Alexādro, cū alijs multis.

uſque militiæ Comite, Chriſtianos omnes crudeli internecione deleri iuſſit. Qui vrbem ingreſſus, inuidioſis Profanorum Pontificum criminationibus inflammatus, Hermen præfectum in vincula conijci, Alexandrum vero in carcerē abduci iuſſit. Cum autem Hermes apud Quirinum tribunum in vinculis haberetur, tribunus Hermes æquanimitatem admiratus. Ecquæ inquit, ratio, vir illuſtris, te ad hæc vincula, abdicato honore, ſuſcipienda adigit? Cui Hermes, Non ego, inquit, honorem omnem prorſus à me abdicaui, ſed potius mutaui, vtpote qui pro terreno, cæleſtem expecto. Cui rurſus Quirinus; Equidem ſatis mirari nequeo, te virum prudentem eo dementiæ nunc eſſe deuolutum vt credas te extra hanc vitam, non dico honores, ſed aliquid omnino adepturum: cum humana corpora vſque adeo in puluerem redigantur, vt ne oſſa quidem poſt breue tempus ſuperſint. Tum Hermes: Et ego ante hos annos nihil à vita hac expectandum credebam ſed iampridem ab Alexandro Epiſcopo aliter edoctus indubidata fide teneo hominem in alium à Deo finem creatum eſſe, quam vt pecudum inſtar, moriatur, At Quirinus, audito ſolo Alexandri nomine, Præfectum rogare & obſecrare inſtitit, ne ſe in peſtem ante oculos poſitam, tanto mentis furore præcipitē daret: Alexandrum enim eſſe hominem ſceleſtum, & qui propter maleficia flammis exurendus eſſet; Hermete autem in ſententia perſeuerante, & Alexandrum multis iuſtitiæ & prudentiæ laudibus extollente, tandem ait Quirinus, Profecto ſi is eſt Alexander, quem tu mihi prædicas, & te, & ſe pariter ex hac captiuitate liberet, & tum demum vera te dicere credam, & iam quidem triplicia vtrique vincula inijciam, nunciaboque Alexandro, ſi quidem Dei ſui virtute quem colit ad te peruenire poteſt, ego quoq; veſtræ religioni accedam, ſin minus, pœnas certe ſuo maleficio dignas protinus pendet.

Incarcerātur.

Præclarum Hermetis reſponſum.

Cumque abiens Quirinus hæc Alexādro nūciaſſet ſanctus Pontifex protinus in genua prouolutus ardēter Chriſto preces obtulit, vt Quirinum è ſempiternis tene-

tenebris. ad veritatis ſuæ lumen transferre dignaretur, Ecce autem illo in vota preceſque incumbente, aſtitit protinus Dei Angelus, admirabili ſplendore coruſcans qui aperto oſtio Alexandrum ad Hermen gaudentem perduxit. Non multo poſt eo adueniens Quirinus cum vtrumque extenſis manibus ſimul orantes inuenitet, terrore correptus obſtupuit. Tandem reſumpto nonnihil animo, Certe, inquit, hoc artibus magicis effectum eſt. Tum Hermes animo in Chriſti amorem fidemque mirifice inflammato, Itane, inquit, tu magicis artibus tribuis, quod Omnipotentis Dei virtute mirabiliter geſtum eſt? Sed vt clarius cognoſcas, ô Quirine, quanta Deus noſter virtute polleat, quantiſq; fideles ſuos beneficijs afficere ſoleat, non grauabor ea quæ in me beneficia contulit, explicare. *Angel' S. Alexãdrũ è carcere educit ad ædes Quirini.*

Cum vnicus mihi eſſet filius nimio languore oppreſſus, prorſus vt extremum vitæ periculum ei immineret, abij cũ vxore in Capitoliũ dijs ſacrificaturus, quo vitam ei obtinere poſſem. Sed poſtquam ſatis diu in ſacrificijs offerendis muneribusque Pontificibus largiendis ſudatum eſſet, filius nihilominus vitam cũ morte mutauit, Aderat nutrix luminibus orbata, quæ magno animi dolore victa, & me & coniugẽ increpuit, aſſerens, ſi ſumpta in Chriſtum fide ad limina S. Petri eum perduxiſſem, certo certius filiũ à mortis periculo præſeruaſſe. At ego ob hęc nutricis verba ſtolida planè vt exiſtimabã, bile corrept⁹ mulierculę reſpõdi. Tu cęcitate graui miſera, ab ea calãitate te liberare nequis? & quo pacto tu filio meo ſanitatẽ & vitã pomittere audes? Tu vade & prius per tuum illum Alexandrum luminibus tuis conſulito & dum demum credam eum aliquid opis filio meo exhibere poſſe; Vix hæc effatus eram, cum illa horam circa tertiam abijt, & hora diei ſexta ad me ſana reuerſa eſt, imponenſque humeris filij cadauer ad pedes Alexandri illud proiecit, orans vt tam admirabile Chriſti beneficium potius in filium meum reſtituta ei vita, cõferre dignaretur. miſeranda cæcitate in ſe redeunte; *Hermes Quirino Miraculũ narrat.*

uſque militiæ Comite, Chriſtianos omnes crudeli internecione deleri iuſſit. Qui vrbem ingreſſus, inuidioſis Profanorum Pontificum criminationibus inflammatus, Hermen præfectum in vincula conijci, Alexandrum vero in carcerē abduci iuſſit. Cum autem Hermes apud Quirinum tribunum in vinculis haberetur, tribunus Hermes æquanimitatem admiratus. Ecquæ inquit, ratio, vir illuſtris, te ad hæc vincula, abdicato honore, ſuſcipienda adigit? Cui Hermes, Non ego, inquit, honorem omnem prorſus à me abdicaui, ſed potius mutaui, vtpote qui pro terreno, cæleſtem expecto. Cui rurſus Quirinus; Equidem ſatis mirari nequeo, te virum prudentem eo dementiæ nunc eſſe deuolutum vt credas te extra hanc vitam, non dico honores, ſed aliquid omnino adepturum: cum humana corpora vſque adeo in pulucrem redigantur, vt ne oſſa quidem poſt breue tempus ſuperſint. Tum Hermes: Et ego ante hos annos nihil à vita hac expectandum credebam ſed iampridem ab Alexandro Epiſcopo aliter edoctus indubidata fide teneo hominem in alium à Deo finem creatum eſſe, quam vt pecudum inſtar, moriatur, At Quirinus, audito ſolo Alexandri nomine, Præfectum rogare & obſecrare inſtitit, ne ſe in peſtem ante oculos poſitam, tanto mentis furore præcipitē daret: Alexandrum enim eſſe hominem ſceleſtum, & qui propter maleficia flammis exurendus eſſet; Hermete autem in ſententia perſeuerante, & Alexandrum multis iuſtitiæ & prudentiæ laudibus extollente, tandem ait Quirinus, Profecto ſi is eſt Alexander, quem tu mihi prædicas, & te, & ſe pariter ex hac captiuitate liberet, & tum demum vera te dicere credam, & iam quidem triplicia vtrique vincula inijciam, nunciaboque Alexandro, ſi quidem Dei ſui virtute quem colit ad te peruenire poteſt, ego quoq; veſtræ religioni accedam, ſin minus, pœnas certe ſuo maleficio dignas protinus pendet.

Incarcerātur.

Præclarum Hermetis reſponſum.

Cumque abiens Quirinus hæc Alexādro nūciaſſet ſanctus Pontifex protinus in genua prouolutus ardētes Christo preces obtulit, vt Quirinum è ſempiternis

tene-

tenebris. ad veritatis ſuæ lumen transferre dignaretur, Ecce autem illo in vota preceſque incumbente, aſtitit protinus Dei Angelus, admirabili ſplendore coruſcans qui aperto oſtio Alexandrum ad Hermen gaudentem perduxit. Non multo poſt eo adueniens Quirinus cum vtrumque extenſis manibus ſimul orantes inuenitet, terrore correptus obſtupuit. Tandem reſumpto nonnihil animo, Certe, inquit, hoc artibus magicis effectum eſt. Tum Hermes animo in Chriſti amorem fidemque mirifice inflammato, Itane, inquit, tu magicis artibus tribuis, quod Omnipotentis Dei virtute mirabiliter geſtum eſt? Sed vt clarius cognoſcas, ô Quirine, quanta Deus noſter virtute polleat, quantiſq; fideles ſuos beneficijs afficere ſoleat, non grauabor ea quæ in me beneficia contulit, explicare.

Angel' S. Alexãdrũ è carcere educit ad ædes Quirini.

Cum vnicus mihi eſſet filius nimio languore oppreſſus, prorſus vt extremum vitæ periculum ei immineret, abij cũ vxore inCapitoliũ dijs ſacrificaturus, quo vitam ei obtinere poſſem. Sed poſtquam ſatis diu in ſacrificijs offerendis muneribusque Pontificibus largiendis ſudatum eſſet, filius nihilominus vitam cũ morte mutauit, Aderat nutrix luminibus orbata, quæ magno animi dolore victa, & me & coniugẽ increpuit, aſſerens, ſi ſumpta in Chriſtum fide ad limina S. Petri eum perduxiſſem, certo certius filiũ à mortis periculo præſeruaſſe. At ego ob hęc nutricis verba ſtolida planè vt exiſtimabã, bile corrept⁹ mulierculę reſpõdi. Tu cęcitate graui miſera, ab ea calãitate te liberare nequis? & quo pacto tu filio meo ſanitatẽ & vitã pomittere audes? Tu vade & prius per tuum illum Alexandrum luminibus tuis conſulito & dum demum credam eum aliquid opis filio meo exhibere poſſe; Vix hæc effatus eram, cum illa horam circa tertiam abijt, & hora diei ſexta ad me ſana reuerſa eſt, imponenſque humeris filij cadauer ad pedes Alexandri illud proiecit, orans vt tam admirabile Chriſti beneficium potius in filium meum reſtituta ei vita, cõferre dignaretur. miſeranda cæcitate in ſe redeunte;

Hermes Quirino Miraculũ narrat.

uſque militiæ Comite, Chriſtianos omnes crudeli internecione deleri iuſſit. Qui vrbem ingreſſus, inuidioſis Profanorum Pontificum criminationibus inflammatus, Hermen præfectum in vincula conijci, Alexandrum vero in carcerē abduci iuſſit. Cum autem Hermes apud Quirinum tribunum in vinculis haberetur, tribunus Hermes æquanimitatem admiratus. Ecquæ inquit, ratio, vir illuſtris, te ad hæc vincula, abdicato honore, ſuſcipienda adigit? Cui Hermes, Non ego, inquit, honorem omnem prorſus à me abdicaui, ſed potius mutaui, vtpote qui pro terreno, cæleſtem expecto. Cui rurſus Quirinus; Equidem ſatis mirari nequeo, te virum prudentem eo dementiæ nunc eſſe deuolutum vt credas te extra hanc vitam, non dico honores, ſed aliquid omnino adepturum: cum humana corpora vſque adeo in pulucrem redigantur, vt ne oſſa quidem poſt breue tempus ſuperſint. Tum Hermes: Et ego ante hos annos nihil à vita hac expectandum credebam ſed iampridem ab Alexandro Epiſcopo aliter edoctus indubitata fide teneo hominem in alium à Deo finem creatum eſſe, quam vt pecudum inſtar, moriatur, At Quirinus. audito ſolo Alexandri nomine, Præfectum rogare & obſecrare inſtitit, ne ſe in peſtem ante oculos poſitam, tanto mentis furore præcipitē daret: Alexandrum enim eſſe hominem ſceleſtum, & qui propter malefic a flammis exurendus eſſet; Hermete autem in ſententia perſeuerante, & Alexandrum multis iuſtitiæ & prudentiæ laudibus extollente, tandem ait Quirinus, Profecto ſi is eſt Alexander, quem tu mihi prædicas, & te, & ſe pariter ex hac captiuitate liberet, & tum demum vera te dicere credam, & iam quidem triplicia vtrique vincula inijciam, nunciaboque Alexandro, ſi quidem Dei ſui virtute quem colit ad te peruenire poteſt, ego quoq; veſtræ religioni accedam, ſin minus, pœnas certe ſuo maleficio dignas protinus pendet.

Incarcerātur.

Præclarum Hermetis reſponſum.

Cumque abiens Quirinus hæc Alexādro nūciaſſet ſanctus Pontifex protinus in genua prouolutus ardēs Chriſto preces obtulit, vt Quirinum è ſempiternæ

tene-

tenebris. ad veritatis ſuæ lumen transferre dignaretur, Ecce autem illo in vota preceſque incumbente, aſtitit protinus Dei Angelus, admirabili ſplendore coruſcans qui aperto oſtio Alexandrum ad Hermen gaudentem perduxit. Non multo poſt eo adueniens Quirinus cum vtrumque extenſis manibus ſimul orantes inueniret, terrore correptus obſtupuit. Tandem reſumpto nonnihil animo, Certe, inquit, hoc artibus magicis effectum eſt. Tum Hermes animo in Chriſti amorem fidemque mirifice inflammato, Itane, inquit, tu magicis artibus tribuis, quod Omnipotentis Dei virtute mirabiliter geſtum eſt? Sed vt clarius cognoſcas, ô Quirine, quanta Deus noſter virtute polleat, quantiſq; fideles ſuos beneficijs afficere ſoleat, non grauabor ea quæ in me beneficia contulit, explicare.

Angel' S. Alexādrū è carcere educit ad ædes Quirin.

Cum vnicus mihi eſſet filius nimio languore oppreſſus, prorſus vt extremum vitæ periculum ei imminetet, abij cū vxore in Capitoliū dijs ſacrificaturus, quo vitam ei obtinere poſſem. Sed poſtquam ſatis diu in ſacrificijs offerendis muneribuſque Pontificibus largiendis ſudatum eſſet, filius nihilominus vitam cū morte mutauit, Aderat nutrix luminibus orbata, quæ magno animi dolore victa, & me & coniugē increpuit, aſſerens, ſi ſumpta in Chriſtum fide ad limina S. Petri eum perduxiſſem, certo certius filiū à mortis periculo præſeruaſſe. At ego ob hęc nutricis verba ſtolida planè vt exiſtimabā, bile corrept⁹ mulierculę reſpōdi. Tu cęcitate graui miſera, ab ea calāitate te liberare nequis? & quo pacto tu filio meo ſanitatē & vitā pomittere audes? Tu vade & prius per tuum illum Alexandrum luminibus tuis conſulito & dum demum credam eum aliquid opis filio meo exhibere poſſe; Vix hæc effatus eram, cum illa horam circa tertiam abijt, & hora diei ſexta ad me ſana reuerſa eſt, imponenſque humeris filij cadauer ad pedes Alexandri illud proiecit, orans vt tam admirabile Chriſti beneficium potius in filium meum reſtituta ei vita, cōferre dignaretur. miſeranda cæcitate in ſe redeunte;

Hermes Quirino Miraculū narrat.

uſque militiæ Comite, Chriſtianos omnes crudeli internecione deleri iuſſit. Qui vrbem ingreſſus, inuidioſis Profanorum Pontificum criminationibus inflammatus, Hermen præfectum in vincula conijci, Alexandrum vero in carcerē abduci iuſſit. Cum autem Hermes apud Quirinum tribunum in vinculis haberetur, tribunus Hermes æquanimitatem admiratus. Ecquæ inquit, ratio, vir illuſtris, te ad hæc vincula, abdicato honore, ſuſcipienda adigit? Cui Hermes, Non ego, inquit, honorem omnem prorſus à me abdicaui, ſed potius mutaui, vtpote qui pro terreno, cæleſtem expecto. Cui rurſus Quirinus; Equidem ſatis mirari nequeo, te virum prudentem eo dementiæ nunc eſſe deuolutum vt credas te extra hanc vitam, non dico honores, ſed aliquid omnino adepturum: cum humana corpora vſque adeo in puluerem redigantur, vt ne oſſa quidem poſt breue tempus ſuperſint. Tum Hermes: Et ego ante hos annos nihil à vita hac expectandum credebam ſed iampridem ab Alexandro Epiſcopo aliter edoctus indubidata fide teneo hominem in alium à Deo finem creatum eſſe, quam vt pecudum inſtar, moriatur, At Quirinus. audito ſolo Alexandri nomine, Præfectum rogare & obſecrare inſtitit, ne ſe in peſtem ante oculos poſitam, tanto mentis furore præcipitē daret: Alexandrum enim eſſe hominem ſceleſtum, & qui propter malefic a flammis exurendus eſſet; Hermete autem in ſententia perſeuerante, & Alexandrum multis iuſtitiæ & prudentiæ laudibus extollente, tandem ait Quirinus, Profecto ſi is eſt Alexander, quem tu mihi prædicas, & te, & ſe pariter ex hac captiuitate liberet, & tum demum vera te dicere credam, & iam quidem triplicia vtrique vincula inijciam, nunciaboque Alexandro, ſi quidem Dei ſui virtute quem colit ad te peruenire poteſt, ego quoq; veſtræ religioni accedam, ſin minus, pœnas certe ſuo maleficio dignas protinus pendet.

Incarcerantur.

Præclarum Hermetis reſponſum.

Cumque abiens Quirinus hæc Alexādro nūciaſſet ſanctus Pontifex protinus in genua prouolutus ardētes Chriſto preces obtulit, vt Quirinum è ſempiternis

tene-

tenebris. ad veritatis ſuæ lumen transferre dignaretur, Ecce autem illo in vota preceſque incumbente, aſtitit protinus Dei Angelus, admirabili ſplendore coruſcans qui aperto oſtio Alexandrum ad Hermen gaudentem perduxit. Non multo poſt eo adueniens Quirinus cum vtrumque extenſis manibus ſimul orantes inuenirer, terrore correptus obſtupuit. Tandem reſumpto nonnihil animo, Certe, inquit, hoc artibus magicis effectum eſt. Tum Hermes animo in Chriſti amorem fidemque mirifice inflammato, Itane, inquit, tu magicis artibus tribuis, quod Omnipotentis Dei virtute mirabiliter geſtum eſt? Sed vt clarius cognoſcas, ô Quirine, quanta Deus noſter virtute polleat, quantiſq; fideles ſuos beneficijs afficere ſoleat, non grauabor ea quæ in me beneficia contulit, explicare.

Angel' S. Alexãdrũ è carcere educit ad ædes Quirin.

Cum vnicus mihi eſſet filius nimio languore oppreſſus, prorſus vt extremum vitæ periculum ei immineret, abij cũ vxore in Capitoliũ dijs ſacrificaturus, quo vitam ei obtinere poſſem. Sed poſtquam ſatis diu in ſacrificijs offerendis muneribusque Pontificibus largiendis ſudatum eſſet, filius nihilominus vitam cũ morte mutauit, Aderat nutrix luminibus orbata, quæ magno animi dolore victa, & me & coniugẽ increpuit, aſſerens, ſi ſumpta in Chriſtum fide ad limina S. Petri eum perduxiſſem, certo certius filiũ à mortis periculo præſeruaſſẽ. At ego ob hęc nutricis verba ſtolida planè vt exiſtimabã, bile corrept⁹ mulierculę reſpõdi, Tu cęcitate graui miſera, ab ea calãitate te liberare nequis? & quo pacto tu filio meo ſanitatẽ & vitã pomittere audes? Tu vade & prius per tuum illum Alexandrum luminibus tuis conſulito & dum demum credam eum aliquid opis filio meo exhibere poſſe; Vix hæc effatus eram, cum illa horam circa tertiam abijt, & hora diei ſexta ad me ſana reuerſa eſt, imponenſque humeris filij cadauer ad pedes Alexandri illud proiecit, orans vt tam admirabile Chriſti beneficium potius in filium meum reſtituta ei vita, cõferre dignaretur. miſeranda cæcitate in ſe redeunte,

Hermes Quirino Miraculũ narrat.

Macarius Epiſc. Hieroſolymorum, vt crucē Domini, ab alijs diſcreuerit

Nobilis quædam mulier Hieroſolymis, in morbum grauiſſimum, eumque plane inſanabilem forte inciderat: ad quam in lecto decumbentem, Macarius Epiſcopus Hieroſolymorū, ſibi Imperatoris matre & alijs, quos ipſe circum ſe habebat aſſumptis venit: atque vt primum precatus eſt, deſideratque inſpectantibus iſtud ſignum, nimirum eam eſſe Domini Crucem, quæ mulieri adhibita, morbo illam liberaret, ſingulas cruces allatas mulieri admouit. Verum duabus illarum appoſitis, factum quidem ineptum, & plane rediculum viſū eſt: quippe mors nihilominus mulierem iam iam erat occupatura. Sed ſimul vt tertia itidem fuit adhibita, derepente aperuit oculos, & collectis viribus, è cubili ſana exilijt. Fertur item mortuū, Crucis virtute, ſimili ratione, ad vitam reuocatum. Huius autem Crucis ſalutaris, iam tum inventæ, maxima pars, adhuc etiam Hieroſolimis in capſa argentea cuſtoditur: reliqua vero ab Imperatrice ad filium Conſtantinum deportata eſt: quod ad clauos attinet, quibus corpus Chriſti confixum erat, memorant eos ab Helena quoque inuentos, & Imperatori tranſmiſſos: ex quorum altero galeam, ex altero frœnum fieri præcepit: vt ſcriptum eſt à Zacharia Propheta, & à quo prædictum, quod in tempore iſto, illud quod ſit in frœnum equi (his enim ferè verbis vtitur Propheta) ſanctum eſſet Domino Omnipotenti.

Crux Domini ſanat fœminam moribūdā, itemque mortuum, ſuſcitat.

Zach. 14.

Iſta quidem vt olim præcognita à ſanctis Prophetis præuiſaque fuēre, ſic poſtea factis plane admirabilibus tum confirmata, cum Deo tempus viſum eſt eiuſmodi rebus opportunum. Neque certe tantopere mirandū, præſertim cum ipſi Gentiles ingenue fateantur hoc eſſe Sibyllæ carmen.

Carmen Sibillæ de Cruce Chriſti.

O lignum fœlix in quo Deus ipſe pependit.

Illud enim ita eſſe, nemo, etiamſi ſacri ſtudio contra pugnare voluerit, pernegabit. Quare & lignum Crucis, & eius veneratio, à Sibylla præſignificata eſt.

Teſtatur

Digitized by Google

Teſtatur S. Paulinus ſtupendum plane ac perenne miraculum de ligno S. Crucis toti orbi notiſſimum; nam cum vndique è remotiſſimis etiam regionibus Hieroſolymam religionis ergo Chriſtiani confluere conſueuiſſent, acciperentque de ligno Crucis particulam; illud, diuina quadam virtute operante, nullam ſentiebat ex diminutione iacturam. Sanctus etiam Cyrillus affirmat, totum terrarum orbem, ligno S. Crucis Hieroſolymis accepto, eſſe locupletatum. Erat autem cuſtodia Crucis demandata vni ex ſanctioribus cleri Hieroſolymitani; quæ Paſchatis tempore, ex adytis templi, populo adoranda producebatur.

S. Paulinus de ligno S. Crucis non imminuto.

S. Cyrillus Catechi. 1.

Porro illud hîc obſeruandum eſt, Græcos aliam etiam de S. Cruce celebrare conſueuiſſe ſolennitatem ad 16. Kal. Iunij; qua recolitur memoria admirandæ illius apparitionis Crucis ſigni, ſupra Hieroſolymam meridie factæ, cuius rei geſtę hiſtoriam, S. Cyrillus tũc eiuſdem eccleſiæ Epiſcopus, exacte deſcribit poſt catecheſes.

ILLVSTRE MARTYRIVM ALEXANdri Papæ, & Euentij, atque Theoduli Preſbyterorum. Item Quirini tribuni & aliorum; Ex eo quod extat optima fide, apud V. P. Laurentium Surium.

C. Baro. Tot. 2. An. & In Not. Mart. Ro.

Paſſus eſt Alexander anno Domini 132. Hadriani Imp. 13. cum ſediſſet annos 10, menſes 5. & dies 20.

Alexander ætate quidem iuuenis, ſed fide canus, & ſanctitate incomparabilis, qui quinto loco à B. Petro Romanæ vrbis Cathedram obtinuit, magnã Senatorum partem conuertit ad Dominum; ipſumque vrbis Pręfectum Hermen, cum vxore, ſorore, & liberis lumine fidei illuſtrauit, eoſq; omnes cum 1250. ſeruis, eorumque coniugibus & filijs, à veteris vitæ delictis, ſacro fonte expiauit. Quæ mox ad Hadrianum vt perlata ſunt, is confeſtim miſſo è Seleucia Aureliano, vtri-

3. Maij. Hermes Præfectus vrbis conuerſus ad Chriſti fidẽ ab Alexãdro, cũ alijs multis.

tenebris. ad veritatis ſuæ lumen transferre dignaretur, Ecce autem illo in vota precesſque incumbente, aſtitit protinus Dei Angelus, admirabili ſplendore coruſcans qui aperto oſtio Alexandrum ad Hermen gaudentem perduxit. Non multo poſt eo adueniens Quirinus cum vtrumque extenſis manibus ſimul orantes inuenitet, terrore correptus obſtupuit. Tandem reſumpto nonnihil animo, Certe, inquit, hoc artibus magicis effectum eſt. Tum Hermes animo in Chriſti amorem fidemque mirifice inflammato, Itane, inquit, tu magicis artibus tribuis, quod Omnipotentis Dei virtute mirabiliter geſtum eſt? Sed vt clarius cognoſcas, ô Quirine, quanta Deus noſter virtute polleat, quantiſq; fideles ſuos beneficijs afficere ſoleat, non grauabor ea quæ in me beneficia contulit, explicare.

Angel. S. Alexãdrũ è carcere educit ad ædes Quirini.

Cum vnicus mihi eſſet filius nimio languore oppreſſus, prorſus vt extremum vitæ periculum ei immineret, abij cũ vxore in Capitoliũ dijs ſacrificaturus, quo vitam ei obtinere poſſem. Sed poſtquam ſatis diu in ſacrificijs offerendis muneribusque Pontificibus largiendis ſudatum eſſet, filius nihilominus vitam cũ morte mutauit, Aderat nutrix luminibus orbata, quæ magno animi dolore victa, & me & coniugẽ increpuit, aſſerens, ſi ſumpta in Chriſtum fide ad limina S. Petri eum perduxiſſem, certo certius filiũ à mortis periculo præſeruaſſe. At ego ob hęc nutricis verba ſtolida plane vt exiſtimabã, bile corrept⁹ mulierculę reſpõdi. Tu cęcitate graui miſera, ab ea calãitate te liberare nequis? & quo pacto tu filio meo ſanitatẽ & vitã pomittere audes? Tu vade & prius per tuum illum Alexandrum luminibus tuis conſulito & dum demum credam eum aliquid opis filio meo exhibere poſſe; Vix hæc effatus eram, cum illa horam circa tertiam abijt; & hora diei ſexta ad me ſana reuerſa eſt, imponenſque humeris filij cadauer ad pedes Alexandri illud proiecit, orans vt tam admirabile Chriſti beneficium potius in filium meum reſtituta ei vita, cõferre dignaretur. miſeranda cæcitate in ſe redeunte,

Hermes Quirino Miraculũ narrat.

Filius præfecti mortuus excitatur.

At Alexander; Sic, inquit, hunc Chriſtus excitabit, ut ſemel tibi reformata non auferat lumina. Cumque facta oratione extinctum filium ad vitam reuocaſſet, eum mihi incolumem reſtituit Hęc ego cum viderem an diutius obſtinata mente tantæ bonitati Dei reſiſtere poteram? An non crederem eum vitæ & necis poteſtatem habere, qui mortuos viuificat, & viuos vita ſpoliat? Certe credidi Chriſto, eique me totum conſecraui, & in his etiam vinculis, illius amore libenter ſuſceptis. exulto, neque perituri hominis offenſionem reformido, certo ſciens ſempiterna mihi bona in cælis conſtituta eſſe, cum ijs, qui pro Chriſti nomine hic in terris ſupplicia ſubeunt.

His auditis Quirinus: Eſt, inquit, mihi filia, quam viro tradere cupio, forma quidem eleganti, ſed ſtruma in collo deformata, quam ſi ſanare poteſtis, ego vobiſcum Chriſtum confitebor. Cui Alexander, Eam, inquit, in carcerem ad me adducito, eiq; hæc vincula ferrea, quæ collum meũ circundant imponito, & mane ſaluam eam inuenies. Abi autem feſtinus, nam is idẽ qui me huc adduxit, eo reducet, prius quam tu ad carcerem venias. His dictis egreſſus Quirinus ad filiam abijt, Alexander autem duce angelo ad carcerem reuerſus, cuſtodibus qui ad portã vigiles excubabant nihil ſentientibus, vincula reſumpſit. Mox adueniens Quirinus, apertoque oſtio, ad pedes Pontificis procidit, eique filiam ſuam ſanandã obtulit. Tum Alexander, Prius, inquit, perquire num inter vinctos tuos quiſpiam ſit qui pro Chriſti nomine patiatur, eumque cum honore ad me adducito. Mox Quirinus Euentium Theodulumque presbyteros adduxit, quibus viſis vir ſanctus vehementer gauiſus, vincula ſua Balbinæ (hoc namq; filiæ nomen erat) impoſuit, & omni deformitate colli, dicto citius, liberauit.

Angelus rẽducit Alexandrũ in carcerem.

Eo miraculo motus Quirinus carcerem aperuit & Alexandro liberam abeundi facultatem conceſſit. At Alexander, Non hoc, inquit, ſed aliud mihi à te beneficium exhiberi volo, Vinctos omnes huc adducito

eosq;

eosq;, Chriſto vt nomina dẽt, hortare. Tum Quirinus clara, voce, Quiſquis veram ſynceramque Chriſti religionem amp ecti voluerit, baptizatus libertate dõabitur. Accurrerũt protinus omnes ad Alexandrũ, qui eis Chriſtũ annuncians, tanto lumine fidei omnes illuſtrauit, vt nulla iam pro Chriſti nomine ſupplicia recuſarent. Exultabant omnes, grauiſſimo dæmonis iugo à ceruicibus excuſſo, in Chriſti benignitate, prorſus vt carcer ipſe in eccleſiam mutatus videretur.

Captiui omnes credunt in Chriſtum.

Hæc protinus ad aures delata ſunt Aureliani; qui furore correptus Quirinum cõſtanter Chriſtum confitentem in eculeo torqueri iuſſit; Cũq; nullis Aureliãi iniurijs, nullis tormentis cederet, tyrannus amputatis manibus, pedibusque capite eum plecti, & corpus canibus proijci iuſſit; quod à Chriſtianis raptum, humatũ eſt via Appia in cœmiterio Prætextati.

Quirinus torquetur Plectitur capite.

Filia autem eius Balbina in Virginitatis propoſito perſeuerans, frequenter beati Alexandri vincula, magno cũ pietatis ardore exoſculabatur. Quo ſe honore indignum reputans Alexander, eam hortabatur vt deſiſteret, magisque ea vincula quę Apoſtolorum principem Petrum conſtrinxerãt exquireret, eumque illis honorem deferret Balbina his auditis, multo ſtudio ac deſiderio ea quæſiuit, ijsque tandem inuentis, tanta lætitia exultauit, vt ſe à gratiarũ actione Domino referenda die noctuque continere nõ poſſet. Tradidit ea poſtea Theodoræ fœminæ religioſiſſimæ, S. Hermetis ſorori, cuius decolati ab Aureliano corpus illa collegerat, & via Salaria vetere, non longe ab vrbe Roma 5 Kal. Septemb. ſepelierat.

Vincula S. Petri à Balbina inuenta.

S. Hermes decollatus.

Eodẽ tempore ita percitus Aurelianus, miſſis militibus omnes in carcere Chriſtianos iã recens ſordibus peccatorũ ſacro latice expiatos, alligatis collo ſaxis, marinis fluctibus ſubmergi iuſſit. Abijt cũ ijs Chriſti virgo Balbina, quæ glorioſo pariter triumpho exultãs DEVM conſequi meruit. Vnus reſtabat Alexander, cum duobus egregia pietate presbyteris Euentio & Theodulo. Is igitur in medium productus, cum ab

Chriſtiani multi in mare merguntur, cũ eis Balbina

Aureliano Chriſtianæ fidei rationem, quā ita mordicus omnes tuerentur, reddere iuſſus eſſet, reſpondit; Sanctū dare canibus, à Chriſto prohibemur. Ea reſpōſione grauiter laceſſitus iudex, Quid, inquit, num ego canis ſum? Certe, inquit, Alexander, etiam cane deterior. Poſt has autem, aliaſq; varias diſceptationes vltro citroq; habitas tandem Aurelianus furore excandeſcens, in eculeū eum leuari, vngulis attrectari, & lampadibus latera eius aduri iuſſit. Cumq; carnifices in ſuppliciis inferendis perſiſterent, & vir ſanctus nullam omnino vocem vel gemitum ederet, admirans iudex, tam alti ſilentij cauſam quæſiuit. Cui Pontifex, orationis, inquit, tempore, homo cum Deo loquitur. Rurſus Aurelianus; Capiat te, quæſo aliqua vel ætatis ſaltem tuæ miſeratio, qui annos nondū xxx. excedens, pulcherrimū iuuētutis florē cæco furore perdere feſtinas. Imo inquit Alexander, vtinam tu animā non perderes. Pendente aūt in eculeo Alexādro, miſit ad Aurelianū vxor ei⁹ Seuerina, vt virū iuſtū miſſū faceret, nī mallet & ipſe mala morte perire, & eā vi tuā relinquere.

Matthæi 7.

S. Alexander dire cruciatur.

Eo nuncio ſiniſtra tactus ſuſpicione iudex, quaſi Alexandrum valde charū haberet, ægre paruit, depoſitū itaque ex eculeo, mitius aliquantulum habuit. Eo aūt ſoluto, immanis tyrānus admouit Euētiū, quem ante omnia, de nomine & tempore quo Chriſto nomen dediſſet, percunctatus eſt: Et Euētius forti viriliq; animo: Equidem Euentius, inquit, vocor: Chriſtana aūt ſacra annos lxx. ſuſcepi: xj. ætatis anno baptizatus: xx. vero presbyterij honorem indignus promotus ſum. Secundum annum in carcere ago: ætatem vniuerſā, annum lxxx. dignā his vinculis & certamine tali, quo nūquam mihi in hac vita gratius, nunquam iucūdius quidquā accidit. Cui iudex: Cōſule quæſo ſenectuti tuę, & abiurato Chriſto nobis adhære, vt locum & honores inter primos conſequaris. Reſpondit Euentius; O te miſerum & amentē, nunquam te mortalē eſſe recordaberis? Tu potius Chriſto Dei filio adhære, vt illius miſericordiam conſequaris.

Euentius grandæu⁹, ſiſtitur Iudicij.

Tum

Digitized by Google

Tum Aurelianus amoto Euentio, Et tu inquit Theodule, pari furore iuſſa noſtra pro nihilo ducis? Cui Theodulus, Imo, inquit, teipſum pendo nihili, qui Sanctos Dei varijs afficis ſuppliciis. Aurelianus eo martyris reſponſo in rabiem conuerſus, præcepit accendi furnum, & Alexandrum cum Euentio ad dorsũ pariter colligatos, in ardentes cõijci flammas; Theodulum vero ad furnũ ſiſti, vt fractus eorum cruciatu, in dæmonum ſacrificia conſentiret. Porro Alexander eum inclamans, Frater, inquit, Theodule, feſtinans veni huc, & eſto nobiſcum. Nam quartus ille qui inter tres Hebræos pueros apparuit, etiam nobis adeſt. Exiliens ergo in furnum Theodulus, illud Pſalmiſtæ cecinit; *Igne nos examinaſti, & non eſt inuenta in nobis iniquitas.* Tum Aurelianus eos ab igne haud lædi cõſpiciẽs, dolore pariter & furore tabeſcens, Euentium & Theodulum capite plecti iuſſit. Alexandrum vero, per tota membra creberrimis punctis confodi, donec ſpiritum exhalaret.

Item Theodulus.

Alexander & Euenti' mittuntur in furnum.

Daniel 3.

Pſal. 16.

Euenti' & Theodulus gladio feriuntur.

Cumque tyrannus defunctis iam martyrib. tanquã victor inſultaret, repente vox de cælo ad eũ facta, Aureliane, inquit, his, quibus tu inſultas paradyſus apertus eſt, tibi vero tartarus. His ille auditis, tremore correptus, ad Seuerinam vxorem ſuam cõfugit, eamq; obnixe, vt precib. ſuis omnipotentem Deum placare, & cõſtituta ſibi tormenta auertere dignaretur, rogauit; Nam, dicebat, ex quo hæc vox auribus meis inſonuit, totus intremui, & in febres incidi. Seuerina autem, vt erat præſtanti pietate fœmina, Ego vero, reſpondit, abibo, Chriſtique martyres meis ipſa manibus ſepeliam, nè eadem clades in me deſæuiat. Itaque abiens ſeptimo ab vrbe milliario, via Numentana, Alexandrum & Euentium in monumento prædij ſui condidit; Theodulum vero alibi ſepeliuit. Inde domũ feſtinans, Aurelianum alienata mente, febribus æſtuantem, & mala omnia ſibi imputantem inuenit. Illa autem, marito ijs in ſuppliciis tandem defuncto, cilicio ſe induens, ad ſanctorum limina abiens, debitis eorum certamina laudibus celebrauit, donec ab Oriente

Alexander crudeliter necatur.

Aurelian' Seuerinam vxorẽ ſuã Chriſtianã deprecatur ſed ſero

Aurelian' male perit.

Seuerinæ maxima pietas.

Succeſſor Alexandri Miſſa quotidiana. S. Sixtus Epiſcopus veniſſet; qui ad eius petitionem, relicto ibidem ſacerdote, ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium omni die offerri conſtituit.

C. Baron. in not. Mart. Rom. & Tom. 2. Annal. 3. Maij.

MARTYRIUM SS. ALEXANDRI ET ANTONINÆ virginis; Ex eo quod eſt apud Metaph. Paſſi ſunt in perſecutione Maximiani Imp. quæ maxime viguit. Anno Christi. 301. & ſeqq.

CVm eſſet temporibus illis ingens perſecutio, inter alios oblata eſt Feſto Præſidi, homini omnis miſericordiæ experti, virgo quædam cum forma, tum pietate inprimis inſignis, Antonina nomine: quæ in perferendis pro pietate certaminibus, admirandam fortitudinis & conſtantiæ ſignificationem dedit. Nam Feſtus vt eam in ſuam ſententiam perpelleret, & donis muneribuſque ampliſſimis, & minis horribilibus expugnare conabatur. At virgo eius non modo munera reiecit, minaſque contempſit, ſed etiam conſtanter deos eius dæmones eſſe dixit. Quo verbo commotus Præſes, primo maxillas eius alapis cædi, deinde in carcerem à quatuor militibus abduci iuſſit. Illa autem læto animo & hilari vultu in carcerem abijt; ac ſtatim poſitis humi genibus, nocte & die precibus Deum ſibi in auxilium popoſcit. Cum vero tres dies in eo pietatis ſtudio conſtanter exegiſſet, repente horribili de cœlo tonitru, clauſtra ipſius carceris perfracta ſunt, & ingẽs lumen obſcuros carceris angulos illuſtrauit, virginemque vox de cælo cibum potumque ſumere horata eſt, vt inuicto animo, cum tyrãno altera die congredi poſſet. Fecit illa vt cælitus monita erat, ac placide ſe ſomno tradidit.

Feſt⁹ Præſes virginẽ inſidijs aggreditur. Antoninæ maxillæ læduntur. Incarcerãtur.

Inſequenti luce Præſes pro tribunali ſedens, eam adduci iuſſit. Illa autem protinus adducta, ſublatis cum intima pietate in cælum oculis, iterum Chriſtum inuocauit: cumque Feſtum in tribunali ſuo ſuperbi-

Iterum ſiſtitur Præſidis Antonina.

cntem

entem cerneret, leniter ſubriſit: Tum Feſtus, Ecquæ, inquit, tibi ridendi cauſa eſt? Cui virgo, dicam equidē: Præuideo iſtud tuum ſolium euertendum, ideoque inanem tuam gloriam riſi. Senſit Præſes virginis contumeliam, iuſſitque illam flagellis verberari. Quæ iterum oculis ad cælum ſublatis, Gratias, inquit ago tibi Domine Deus meus, quod me miſeram & peccatricē famulam tuam, Sanctorum tuorum honore dignatus ſis.

Ridet præſidem, & flagellatur.

His auditis Præſes magis turbatus, cum ſe contumelijs peti exiſtimaret, iuſſit eam ad lupanar abduci, vt omnium expoſita libidini vexaretur. Sed Deus, qui ſuorum curam paterna prouidentia gerit, per angelū ſuū quendā ex militib. annos natū tres & viginti excitauit, vt virgini in tantis periculis conſtitutæ, mature opem ferret. Is in eam cellam, in qua virgo erat, ingreſſus, ſe ad eius pedes abiecit, & quomodo per Angelū admonitus eo veniſſet, expoſuit. Dum hæc fierent, repente lux magna vtrumque circumfulſit, & vox cælitus demiſſa, Antoninæ (quæ inſidias ſuſpicabatur) metum omnem ademit. Tum Antonina induta militis chlamyde, vultu in terram demiſſo, iſtinc egreſſa eſt; & tanquam damula quædam è laqueis liberata, corporis pollutionem euaſit.

Dānatur ad Lupanar.

Præſes vero cum exiſtimaret Alexandrum eſſe qui iam libidinem ſuam cum ea expleſſet, miſſis confeſtim quatuor militibus eam adduci iuſſit, vt quibuſcūque poſſet ignominijs afficeret. At milites cum locum ingreſſi Alexandrum inueniſſēt, vehementer perculſi, manu apprehenſum ad Præſidem duxerunt. Quo viſo, Præſes maiore oppreſſus admiratione, Video, inquit, quid ſit. Tu nefariam illam à te vitiatam chlamyde tua contectam dimiſiſti, quam te vxorem ducturum promiſiſti. Sed meas nequaquam manus effugies. Et conuerſus ad milites, iuſſit eum ſuſpendi, & flagellis acriter verberari. Cumque tormentis fatigaretur, neque tamen vocem vllam, vrgente nequicquam Præſide, ederet, ecce Antonina diuinitus mota, forti virili-

Alexandri militis induſtria Liberatur.

Alexander flagellatur.

que animo ad Præſidem redit, qua viſa, Feſtus mente confuſa ac perturbata, militibus, vt eam quæſtionibus ſubijcerent, imperauit. Ardebat enim ſcire Præſes, nũ ab Alexandro vitium paſſa eſſet. Cumque multis eam cruciatibus vrgerent, vt quid cum Alexandro egiſſet, proderet, tandẽ ait; Scelerate & crudeliſſime Præſes, nos neq; tuæ crudelitatis neq; libidinis participes ſumus, nã Deus ipſe, cui ſeruimus, me ſua miſericordia incorruptam ſeruauit.

Antonina vltronea ſeſe præſidi repreſentat

Feſtus hoc reſponſum admiratus, cum nullo modo eos, vt dijs ſacrificarent, impellere poſſet, amborum manus abſcindi iuſſit. Illi vero, prolata ſententia, mox manus extendentes amputandas obtulerũt: Eo affecti ſupplicio, cum generoſi Chriſti milites eandem animi fortitudinem conſtantiamque reſeruarent, Feſtus in furorem conuerſus, ingẽtem in quadam fouea pyram excitari iuſſit, inque eam arida pice vehementer flagrantẽ martyres conijci; ne vlla ipſorũ memoria, oſſibus etiam in cinerem redactis deinceps extaret, Cũque hæc omnia ex animi ſui ſententia perfeciſſet, lætus quidem domum redijt; ſed mox amiſſa loquendi facultate, ſeptem diebus continuis, iuſto Dei iudicio, cruciatibus eſt vexatus, vt eorum magnitudine victus, animam efflauerit. Quo ſepulto, pax Eccleſiæ mox eſt reſtituta.

Præciduntur martyrum manus.

In ignem cõijciuntur

Vltio diuina in Præſidem

C. Baron. in not. Mart. Rom & Tom. 2. Annal.

MARTYRIVM S. VIRGINIS ET MARtyris Pelagiæ Tarſenſis; ex Metaphraſte. Paſſa eſt Anno Dominni 305, indictæ vero perſecutionis quarto.

4. Maij.

QVo tempore Diocletiani Imperatoris perſecutione, Chriſti Eccleſia tyrãnice vexabatur; fuit Epiſcopus quidam Clino nomine, virtute & Pietate inprimis clarus; qui, vt Chriſti oues tyranni furore diſſipatas congregaret, aliaſque è demonis faucibus eriperet, atq; ad Chriſti ouile perduceret, admiranda fortitudine laborabat. Virtutis eius fama, per totũ Orientem celebrabatur. Iãque Tarſũ vrbem Ciliciæ deuenerat: in qua

Clino Epiſcopus egregius, Eccleſiæ Proficuus.

In qua mirabili pietatis ſplendore omnes impietatis tenebras ita diſſipabat, vt Imperator maiore furore commotus, eum ad necem inquiri præciperet, Sed is diuina virtute elapſus euaſerat, ac tãta tamque eximia ſanctitatis ſuæ indicia reliquerat, vt nihil eius nomine & fama ea in ciuitate celebrius eſſet.

Erat eodem tempore virgo quædam Pelagia nomine, quam propter eximiã formæ pulchritudinem Diocletiani filius in coniugem expetebat: ſed illa conſtanter atque præcisè humanas nuptias recuſabat vt Christo multo ſuauius ſeruire poſſet Cũque virtutis amore Clinonis epiſcopi conſpectu vehementer flagraret, vt eius ſermonibus erudiri poſſet, accidit vt noctis tempore, diuina reuelatione, ſanctiſſimi illius viri adſpectum & formam contemplaretur: cuius excellenti integritate, grauitate, continentia, cõſtantia, alijsque virtutibus quas in eius vultu tãquam lucidiſſimo ſpeculo cernebat, adeo in religionis ac fidei amorem exarſit, vt ſe continere non poſſet, quin ſtatim illius colloquio frui vellet, Et ne forte inani ſomnio deluſa erraret miſit confeſtim quoſdam paternæ domus famulos, ad eos qui pro Chriſti nomine in carcere vincti tenebantur, & à Clinone Epiſcopo ſacris aquis expiati fuerãt vt diligentius de habitu & forma viri explorarent. Qui cum formæ conſtitutionẽ per omnia ei ſimilem quæ nocte in ſõnis exhibita fuerat, referrẽt illa nihil deinceps cunctata, matrem adijt, finxitque ſe nutricem ſuam: quam vnice charam habebat, inuiſere velle. Mater quamuis ægre annueret, ne tamen gnatam aliqua triſtitiæ nube inuolueret, indutam regali purpura, varijs gemmis diſtincta cum famulorum & militum multorũ comitatu dimiſit.

Pelagia virgo Chriſtiana, adamata à filio Diocletiãi. Ab ea contemnitur. S. Clino diuinitus innoteſcit Pelagiæ

Nondum decem milliaribus proceſſerant, cum ecce vnus è militibus, cui Longino nomen erat, vidit ſanctiſſimum Epiſcopum, ſub montis cuiuſdam arboribus inambulantem: quem vt protinus ex habitu & decora faciei ſpecie cognouit, ad commilitonem ſuũ conuerſus (vterque enim eorũ iã ante Chriſto nomen

dederat) Iuliane, inquit, Frater, en præclarum illum miraculorum effectorem, Dei hominem Clinonem, cuius fama totum per Orientem vagatur. Hæc forte eunuchus quidam cum audiret, nunciauit confeſtim dominæ ſuæ; quæ ex iumento, cui inſidebat deſcendens; ſummo cum honore ac reuerentia viro Dei obuiam proceſſit, ac mox ſe ad eius pedes demittens, Miſerere, inquit, mei, ſerue Dei omnipotentis, ac dignare me hodie quamuis indignam, Chriſto Dei filio deſponſare; qui occultas cordis mei partes, ſplendore veritatis ſuæ illuminari dignatus eſt. Cum hanc virginis orationem tam admirabilem epiſcopus audiuiſſet, ſublatis ad cælum manibus, ſummas Deo Patri gratias egit; ac fuſa deinde pro eius conſtantia oratione, baptiſmate eam lauare inſtituit. Cumque rurſus attonito ſimilis hæreret, ſecumque reputaret non tam leuiter expiandam eſſe, ecce virgo Pelagia vidit duos eximio ſplendore milites, ſupra fontem ſtantes, ac linteum niuei candoris in manibus geſtantes. Tum vero exclamans, Pater mî, inquit, quid dubitas, quid vereris me Chriſti ancillam à diaboli nexibus liberare? Vix hæc effata erat, cum Clino eoſdem milites, Dei vtique angelos contemplatus eſt. Tum omni cunctatione poſthabita; ad fontem, qui diuinitus eruperat, acceſſit; aquaſque ipſas expiauit, & ſanctas effecit; ſicque Pelagiam virginem in nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti illuminauit, & ſacroſanctæ communionis participem factam, à ſe dimiſit.

Pelagia loquitur cũ S. Clinone.

Viſio S. Pelagiæ oſtẽſa

Baptizatur Pelagia in fonte diuinitꝰ erũpẽte; cuius tamen aquas, Clino primo ſãctificat.

Pelagia vero antequam ſe in viam daret, in percepta Chriſti gratia mirifice exultans, depoſita regali purpura ad Epiſcopum acceſſit, & ait; Quandoquidem virorum ſanctiſſime, à tuis manibus illam Domini & æterni Regis purpuram percipere merui, exiſtimo indecorum eſſe poſthac fragilem hanc terrenamque veſtem, & reliqua hæc mundi ludibria geſtare; Quare te, quantum poſſum, oro, vt hæc accipere ac diuendere velis, eorumque pretia indigentibus diſtribuere: ex hoc enim tempore, hæc eadem mihi ſunt execrabilia.

Hæc mutatio dexteræ excelſi.

His

His dictis cœptum iter ad nutricem ſuam proſecuta eſt; quæ cum more conſueto illi obuiam procederet, vidit Pelagiæ vultum multo quam ante lætiore, pulchrioremque. Vidit etiam in ea mutata omnia, Nam quæ ante elato admodum animo inceſſerat, tunc valde ſubmiſſo, humilique ſe gerebat. Quæ pompoſis antea veſtibus ornabatur, tunc abiecto vilique habitu contenta, nihil præ ſe magnificum, nihil ſumptuoſum ferebat. Quæ antea delicijs affluebat, & exquiſito ciborum apparatu menſam inſtructam habebat, tunc macie & ſqualore confecta, ieiunia & preces adamabat. Ex quibus omnibus, nutrix facile eam Chriſtianam factam eſſe cognoſcens, in domum ſuam admittere auſa non fuit, ne ſimul cū illa ad carceres ſupplicia que raperetur, Itaque relicta nutrice, ad matrem redijt: quæ vt filiam mutata veſte venientem vidit, ſtatim animi deliquium paſſa concidit, ac mortuæ ſimilis diu reſupina iacuit. Interea Pelagiæ, tranſmiſſo cum virginibus quibuſdam, quę ſe ad Chriſtum etiam aggregauerant, flumine, precibus ac ieiunijs multo inſtantius ad futura ſe certamina præparabat, cum mater reſumptis viribus filiam requirebat, qua non inuenta, cōfeſtim milites in omnes vias & ſemitas miſit, vt virginem adducerent. Sed illi loca omnia, ad quadraginta vſque milliaria, nequicquam perſcrutantes, re infecta tandem redierunt.

Poſt hæc Pelagia cæleſti virtute egregie munita, vltro ſe matris conſpectum dedit, eamque modeſtis verbis redarguit, quod tanta inſania ac rabie, bellum cū ipſo Deo cui omnia famulātur, ſuſcipere præſumeret. Mater autem cum ex filiæ verbis quid futurum eſſet clare perſpiceret confeſtim Diocletiani filio ſignificauit, ſponſam illius Chriſtianorū Deo coniugatā eſſe. Quo audito, ille paulatim mœrore contabuit, cū indies reputaret animo, quanta ſolicitudine eius nuptias ambijſſet. Cumque nullā ſpem eius potiundi amplexibus reliquā videret, neque tamen vehementem amoris ignē, qui medullas depaſcebat, extinguere poſſet, furore

Magna fortitudo illuſtris puellæ

Amoris inſania perdit

Imperato-ris filium. tore illius tandem ſuperatus, inuiſã lucẽ proprio mucrone, in ſeipſum crudelis, miſerrime abrupit.

Pelagiæ vero mater, cùm filiæ ſponsũ manus ſibi violentas intuliſſe audiſſet, extremũ familię ſuæ excidiũ ab Imperatore pertimeſcẽs, apprehensã filiam ad Diocletianũ perduxit, vt quaslibet de ea pœnas expeteret. Diocletianus autẽ quanquã furore incredibili perciteus, vix ſibi ipſi à manibus tẽperaret, tamen viſa Pelagia, ita illius furor quieuit, vt nõ iam de filii nece vlciſcẽda, ſed potius de amore virginis cogitaret. Erat enim tanta illius pulchritudo quantã nulla orationis vis pro dignitate explicare poteſt. Statim igitur, vt eã à Chriſti cultu auerteret, allata ingẽti auri vi, blanditijs eã aggreſſus eſt, matremq; centũ auri talẽtis donatã, domũ remiſit. Pelagiam vero honorifica militũ manu deductã, ſtabili ſibi matrimonio iungere cogitabat. Itaq; corã vniuerſo exercitu ſic illam affatus eſt, Vnum eſt quod à te peto, vt abnegato Chriſto, mecum matrimonio copuleris, & ampliſſimis Imperij mei finibus potiaris. Ad quæ Pelagia: Inſaniens tu quidem temere iſta locutus es, ego enim nulla tibi ratione copulabor, ſed Chriſto ſponſo meo, ad extremum vitæ ſpiritum fidelis adhærebo.

Pulchritudo Pelagia eximia.

Diocletianus Pelagiam cupit coniugem.

Supplicium bouis ænei candentis, ſubit Pelagia.

His auditis Diocletianus bouem æneum, ligna, bitumen, picem & adipem afferri præcepit, ſubiectoque igne, bouem illum tam vehementer incendi iuſſit, vt totus igneus longiſſime reluceret. Tum vero adducta in medium adoleſcentula, Exue, inquit, veſtes quibus induta es. Pelagia cum vidiſſet paratos eſſe qui illam exuerent, magna voce atque clamore Imperatorem appellans, Recordare, inquit, vxores, pellicesque tuas, eadem, qua ego, carne indutas eſſe. Cumque Imperator præ amoris inſania multo magis eam veſtibus ſpoliari iuberet, illa prompta & alacri manu eas in conſpectu Imperatoris abiecit, & nuda ad ardẽtem machinam properauit, ſeque in os bouis, viri plane conſtantia iniecit. Corpus illius fuit breui tempore ardoris vehementia abſumptum; ex quo tanta odor-

Vide quid poſſit Chriſti gratia.

doris ſuauitas per totam vrbem emanauit, vt duo milites (quorum vni Theonicus, alteri Iulianus nomen erat) qui iam ante pietatem taciti in corde fouebant ſe diutius continere non poſſent, quin in apertam cõfeſſionis laudem erumperent, ac beatam martyrē deprædicarent. Et illis quidem fuêre continuo vincula iniecta; Virginis vero reliquiæ nè à Chriſtianis honore ſepulchri exciperentur, in montem Linatum nomine, proiectæ.

At Clino Epiſcopus cæleſti monitus oraculo, eo protinus ſe contulit, & in montis vertice, exſtructo quodã ſacello, honorifice collocauit; ac monti deinceps, hunc titulum indidit; *Mons congregationis*; in quo virgo Pelagia, quæ ſeipſam Deo obtulit, & pro veritate certauit, requieſcit. *Mons congregatiõis; Locus ſepulturæ S. Pelagiæ.*

MARTYRIVM SS. SYLVANI, GAZAE Epiſcopi, & ſociorum; qui variis ſuppliciorum generibus conſumpti ſunt, Anno à partu virgineo 309. Sub Maximino Imperatore, in Oriente regnante. Ex Eccleſiaſtica hiſtoria Euſebii Cæſarienſis lib. 8. cap. 22. *C. Baron Tom. 3 an.*

4. Maij.

CVm ſeptimus intentatæ contra nos Perſecutionis iam prope confectus eſſet annus, & res noſtræ ſenſim, & quaſi tacito greſſu ad quandam tranquillitatem ſecuritatemque prolaberentur, & ad octauum annum deflecterent, in quo nõ exigua confeſſorũ multitudo apud metalla in Palæſtina cogebatur, qui magna iam in ritibus religionis perfungendis libertate vtebantur, adeo vt domos in Eccleſias ædificarent, Præfectus prouinciæ vir ſæuus & improbus, qualem ſcelera eius in martyres Chriſti admiſſa ipſum plane commonſtrabant, eò ſtatim profectus, ſimulatque facta & vitæ inſtitutionem eorum qui ibi degebant audiuerat, Imperatorem facit per litteras certiorem, & in iiſdem, ea quæ ad eorum famam violandam maxime valere putabat, ad eum perſcribit. Vnde qui *Quod ad Syluanum & alios quoſdam attinet.*

metallorum

metallorum venis præerat eò acceſſit, & tanquam ex Imperatoris mandato, confeſſorum ſegregauit multitudinem, ſicque diſtribuit, vt deinceps alij Cyprum, alij Libanum incolerent; alios etiam in alia Paleſtinæ loca diſpertiens, omnes varijs laborũ moleſtijs vexati, contérique præcepit. Deinde quatuor ex eorũ numero eximens, qui principem locum inter eos tenere videbantur, ad magiſtrum equitum mittit: quorum duo Petrus & Nilus appellabantur Ægyptiorum epiſcopi: tertius presbyter fuit. His etiam quartus acceſſit Patermythius: vir propter ſingulare erga omnes pietatis ſtudium facile clariſſimus. Ex quibus magiſter equitũ religionis & fidei in Chriſtum inficiationem poſtulat, atque haud compos voti factus, eos ignis incendijs cremandos tradit.

Horũ martyriũ incidit in 19. Septembris diem.

Alij rurſus ex confeſſoribus, qui aut propter ingraueſcentem ætatem, aut membra inutilia, aut alias corporis infirmitates erant illo operum miniſterio ſoluti, ibi in locum ſeparatum ad incolendũ amandati. Quorum primas tulit Syluanus Epiſcopus Gazæ, qui pium virtutis ſpecimen & egregium exemplar Chriſtianiſmi omnibus oſtendit. Iſte à primo die perſecutionis (prope dixerim) ad extremum vſque, per totum temporis ſpatium, varijs certaminibus, pro crebra fidei confeſſione decurſis nobilitatus, ad illum temporis articulũ reſeruabatur: vt omnia certamina martyrum in Paleſtina interfectorum, poſtremus quaſi ſigillo cruoris obſignaret. Cum eo coniuncti erant ex Ægypto complures: inter quos erat Iohannes, qui memoriæ bonitate facilem omnes noſtri temporis ſuperauit, & quanquam antea luminibus orbatus erat, tamen tortores adeo ſæui, truculenti, crudeles, & immanes fuerunt, vt propter egregiam in Chriſti nomine confitendo cõſtantiam, qua magnopere excellebat, tum ignitis cauterijs eius pedem pari ratione cum aliis prorſus, labefactarent, tum pupillam oculi, quæ viſum amiſerat, candente ferro exurerent. Eum autem ob morũ probitatem & piam viuendi rationem; præſertim cum

S. Syluanus egregius martyr.

Iohannis martyr ex cæcati mira memoria.

cæcus

cæcus eſſet, nõ eſt quod quiſquam tantopere admiretur; quandoquidem illud non tantum habet admirationis, quantum memoriæ vis; qua quidem integros ſacrarum Scriptuarum libros, non in tabulis lapides, vt ait Diuus Apoſtolus, neque in animalium pellibus, membranis, aut chartis, quæ vel tineæ conficiunt, vel temporis conſumit diuturnitas, ſed in tabulis reuera cordis carneis, id eſt, in anima ſolerti, & ſyncera mentis intelligentia tanquam ſcriptos habuit adeo vt quanto viſum erat, interdum legis & Prophetarum teſtimonia, ſæpe hiſtorias, nonnunquam euangelia, aut Apoſtolorum ſcripta, memoriter ex animi domicilio, tanquam ex quodam literarũ theſauro, proferre potuerit. *2. Cor 3.*

Illis autem quos diximus in loco ſeparato commorantibus, & conſueta ipſorum vitæ inſtituta in orationibus, in ieiunijs, in reliquis exercitationibus exequentibus, Deus ipſe dexteram benignam & propitiam porrigens, largitus eſt, vt per martyrium ſalutarem vitæ exitum conſequerentur, Hoſtis namque & aduerſarius noſter diabolus eos quidem, vtpote precibus attentiſſime ad Deum fuſis, contra ipſum armatos non amplius ferre poterat, ſed ſicuti putabat, moleſtiam ipſi exhibentes trucidare, & è terra tollere inſtituit. Quippe Deus illi hoc agere molienti poteſtatem conceſſit, vt pariter nec ipſe ab improbitate, quam dedita opera decreuiſſet, vlla ex parte arceretur, & hi præclara pro multis ſuis ac varijs certaminibus præmia iam tandem acciperent. Ea de cauſa ex ſceleſtiſſimi Maximini Imperat. mandato vno die vndequadraginta martyres capitis pœna mulctantur

Vide Priſcorũ Chriſtianorum exercitia.

Martyres 40.

MARTYRIVM S. FLORIANI MILItis; quod ſpontaneus ſubijt, anno Chriſti Saluatoris 297. Dioclet, & Maxima. Impp. 14. ex eo quod eſt apud V. P. Sur. laurentium optima fide.

C. Baro. Tot. 2. An. & Not. Mart. Rom.

Laureacũ caſtrum.

IN diebus Diocletiani & Maximiani, cum diuerſis agonibus aduerſus impia Imperatorũ edicta Chriſtiani certarent, Aquilinus Præſes in caſtro Laureacenſium, non minus quadraginta egregia pietate viros comprehendit, ac multis ſupplicijs maceratos in carcerem miſit. Ad quorum confeſſionem beatus Florianus exardeſcens, Laureacum abijt, vt illorum ſuppliciorum pro CHRISTI nomine particeps fieret.

Egregia fortitudo S. Floriani.

Vt autem eo peruenit, forte ex commilitonibus, quibuſcum antea militauerat, audiuit Chriſtianos ad idolorum ſacrificia perquiri, Tum ille inflãmato animo, quem alium, inquit, quæritis. Ecce ego quoque Chriſtianus ſum; ite, nunciate Præſidi hic me adeſſe.

Caditur fuſtibus.

Præſes Aquilinus his auditis, eum ad ſe vocauit, & dijs ſacrificare iuſſit. Cumque ille conſtanter ac præciſe negaret ſe facturum, fuſtibus grauiter cæſus eſt; deinde cum nihil de animi magnitudine remitteret, Præſes ſcapulas eius acutis clauis ferreis confringi iuſſit. Sed neque eo ſupplicio quidquam motus, Deum glorificabat, & iniquũ Præſidem ſuperatum eſſe declarabat.

Iactatur in fluuium.

Tum Præſes ignominiam non ferens, lata in eum ſententia, in Aniſum fluuium de ponte præcipitari iuſſit. Adfuit protinus iuuenis quidam ſæuus & crudelis, qui ligato ad collum eius ingenti ſaxo, de ponte eum in fluuium præcipitẽ dedit; cuius oculi mox crepuerunt.

Corpus eiꝰ miraculoſe cõſeruatũ.

Fluuius autem ſuſcipiens martyrem, eleuatis vndis, corpus eius, in quoddã eminentius ſaxum expoſuit, quod aquila nutu Dei eo aduolans, expanſis alis protegebat.

Apparuit aũt in viſione B. Florianus, Valeriæ matronæ religione ac pietate eximiæ, indicauitque ei quo loco corpus eius humo contegeret. Illa viſione hac admonita, mox ad fluuium abijt, corpuſque præ Gentilium metu, virgultis inuolutum, ad locum ſepulturę

Reuelatũ.

deſtinatum perduxit. Cum autem inter eundum, iumenta quæ ſacras reliquias vehebant, nimia laſſitudine oppreſſa, oneri ſuccumberent, matrona tremens Dominũ rogauit, vt ipſe opẽ ferre dignaretur; ſtatimq; fõs

illic

Digitized by Google

illic erupit, cuius aqua iumenta recreata, ſuſceptum iter cum ſacro pignore confecerunt, Eo autem in loco vbi martyr ſepultus iacet, præclara de cælo miracula exhibentur, multaque beneficia ijs, qui rebus in aduerſis inuicti athletæ auxilium implorant, diuinitus præſtantur. *Sepulcrum Miraculis glorioſum.*

VITA S. MONICAE, MATRIS S. DIVI Auguſtini Hipponenſis Epiſcopi. Ex eiuſdem Confeſſionum Libro nono. Exceſſit ex humanis, Anno virginei partus 389 Quinquagenaria Sexennio maior.

C. Baron. Tom. 4 an.

NOn præteribo Deus meus de illa famula tua, quæ me parturiuit, & carne, vt in hanc temporalem & corde, vt in æternam lucem, naſcerer. Tu creaſti eã, nec pater nec mater ſciebat. qualis ex eis fieret illa. Nec enim tantam erga ſuam diſciplinam, matris diligentiam prædicabat, quantam famulæ cuiuſdam decrepitæ, quæ patrem eius infantem portauerat; cuius rei gratia, & propter optimos mores, in domo Chriſtiana ſatis honorabatur. Vnde etiam curam dominicarum filiarum diligenter gerebat, & erat in eis coercendis, cum opus eſſet, ſancta ſeueritate vehemens. Nam eas, præter illas horas, quibus ad menſam parentum alebantur, etiamſi exardeſcerent ſiti, nec aquã bibere ſinebat, addens verbum ſanũ; Modo aquam bibitis, quia in poteſtate vinum non habetis, cum autẽ ad maritos veneritis, aqua ſordebit, ſed mos potandi præualebit. Educata itaque pudice ac ſobrie, vbi plenis annis nubilis facta eſt, tradita viro ſeruiuit veluti Domino, & ſategit eum lucrari tibi, loquens te illi moribus ſuis, quibus eam pulchram faciebas. Ita autẽ tolerauit cubilis iniurias, vt nullã de hac re cum marito haberet vnquam ſimultatem. Exſpectabat enim miſericordiam tuã ſuper eũ vt in te credens caſtificaretur.

4. Maij.

S. Monica egregie inſtituitur à quadã vetula.

Prohibetur iuuencula bibere extra tẽpus refectionis; & quare.

ERAT vero ille præterea, ſicut beneuolentia præcipuus, ita ira feruidus. Sed

nouerat hæc non reſiſtere irato; non tantum facto, ſed ne verbo quidem Iam vero refracto & quieto, cum oportunum videret, rationem facti ſui reddebat. Denique cum matronæ multæ, quarum viri etiam manſuetiores erant, Pagarum veſtigia dehoneſtata facie aliquando gererent, cumque mirarentur illæ, ſcientes, quod ferocem coniugem ſuſtineret, nunquam fuiſſe auditum, aut aliquo indicio claruiſſe, quod Patritius ceciderit vxorem, aut quod à ſe inuicem, vel vnum diem domeſtica lite diſſenſerint, & cauſam familiariter quærerent, docebat illa inſtitutum ſuum, quod ſupra memorauit. Quæ obſeruabant, expertæ gratulabantur; quæ non obſeruabant, ſubiectæ vexabantur. Socrum etiam ſuam, primo ſuſurris malarum ancillarum aduerſus ſe irritatam, ſic vicit obſequiis, perſeuerans tolerantia & manſuetudine, vt illa vltro filio ſuo medias linguas famularum proderet, quibus inter ſe & nurum pax domeſtica turbabatur, expeteretque vindictam.

Inſigni artificio vtitur iã nupta, erga maritum ſuum iracundum.

Vincit longa patiẽtia infensã ſibi ſocrum.

SED & hoc quoque illi bono mancipio tuo, in cuius vtero me creaſti, Deus meus, munus grande donaueras, quod inter diſſidentes atque diſcordes quaslibet animas, vbi poterat, tam ſe præbebat pacificam, vt cum ab vtraque parte multa de inuicem audiret amariſſima, qualia ſolet eructare turgens atque indigeſta diſcordia, quando præſenti amicæ, de abſente inimica, per acida colloquia, crudelitas exhalatur odiorum, nihil tamen alteri de altera proderet, niſi quod ad eas reconciliandas valeret. Denique, etiam virum ſuum, iam in extrema vita temporali eius, lucrata eſt tibi, nec in eo iam fideli planxit, quod in nondum fideli tolerauerat. Erat etiam ſerua ſeruorum tuorum. Quiſquis enim horum nouerat eam, multum in ea laudabat, & honorabat, & diligebat te, quia ſentiebat præſentiam tuam in corde eius, ſanctæ conuerſationis fructibus teſtibus. Fuerat enim vnius viri vxor, mutuam vicem parentibus reddiderat, domum ſuam pie tractauerat, in operibus bonis teſtimonium habebat. Nutrierat filios, toties eos parturiens, quoties abs

Tandẽ lucratur virum ſuum infidelem Christo.

1. Timo. 4.

te deuiare cernebat. Poſtremo nobis, Domine, omnibus qui ex munere tuo ſinis loqui ſeruis tuis, qui ante dormitionem eius in te iam conſociati viuebãus, percepta gratia baptiſmi tui, ita curam geſſit, quaſi omnes genuiſſet; ita ſeruiuit, quaſi ab omnib. genita fuiſſet. *Humiliter ſeruit ſuo filio. & alijs eius ſpiritualibus ſocijs.*

IMMINENTE autem die quo ex hac vita erat exitura, prouenerat, procurante te occultis tuis modis vt ego & ipſa ſoli ſtaremus incumbentes ad quandam feneſtrã illic apud Oſtia Tyberina, vbi inſtaurabamus nos nauigationi. Colloquebamur ergo ſoli valde dulciter, & præterita obliuiſcentes, in ea quæ ante ſunt, extenti, quærebamus inter nos apud præſentẽ veritatẽ quod tu es, qualis futura eſſet vita æterna Sanctorũ; q̃ nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis adſcẽdit. Dicebamus ergo; Si cui ſileat tumultus carnis, ſileant phantaſiæ terræ, & aquarũ, & aeris, ſileant & poli, & ipſa ſibi anima ſileat, & tranſeat ſe, non ſe cogitando, Nonne hoc eſt, Intra in gaudium Domini tui? Et iſtud quando? An cum omnes reſurgemus, ſed nõ omnes immutabimur? Dicebamus talia, & ſi non iſto modo, & his verbis, tamen Domine, tu ſcis, quod illo die, cum talia loqueremur, & mundus iſte nobis inter verba vileſceret, cum omnibus delectationibus ſuis. Tunc ait illa; Fili, quantum ad me attinet, nulla re iam delector in hac vita. Vnum erat propter quod in hac vita aliquantũ immorari cupiebã, vt te Catholicum Chriſtianum viderem priuſquam morerer; cumulatius hoc mihi Deus meus præſtitit, vt te etiam, contempta felicitate terrena, ſeruum eius videam, Ad hæc ei quid reſponderim, non ſatis recolo. *Cõtemplatur cũ filio ſuo, de æterna illa felicitate.* *Cupit diſſolui, & eſſe cum Chriſto.*

TVM vero interea, vix intra quinque dies, aut non multo amplius, decubuit febribus. Vbi cum ægrotaret, quodam die defectum animæ paſſa eſt, & paululum ſubtracta eſt à præſentibus. Itaque nos concurrimus; ſed cito reddita eſt ſenſui, & adſpexit adſtantes me & fratrẽ meum; & ait nobis, quaſi quærenti ſimilis; Vbi eram? Deinde nos intuens mœrore attonitos, Ponetis hic, inquit, matrẽ veſtrã. Et ego quidem ſilebã, & fletũ *Ægrotat.*

nouerat hæc non reſiſtere irato; non tantum facto, ſed ne verbo quidem Iam vero refracto & quieto, cum oportunum videret, rationem facti ſui reddebat. Denique cum matronæ multæ, quarum viri etiam manſuetiores erant, Plagarum veſtigia dehoneſtata facie aliquando gererent, cumque mirarentur illæ, ſcientes, quod ferocem coniugem ſuſtineret, nunquam fuiſſe auditum, aut aliquo indicio claruiſſe, quod Patritius ceciderit vxorem, aut quod à ſe inuicem, vel vnum diem domeſtica lite diſſenſerint, & cauſam familiariter quærerent, docebat illa inſtitutum ſuum, quod ſupra memorauit. Quæ obſeruabant, expertæ gratulabantur; quæ non obſeruabant, ſubiectæ vexabantur. Socrum etiam ſuam, primo ſuſurris malarum ancillarum aduerſus ſe irritatam, ſic vicit obſequiis, perſeuerans tolerantia & manſuetudine, vt illa vltro filio ſuo medias linguas famularum proderet, quibus inter ſe & nurum pax domeſtica turbabatur, expeteretque vindictam.

Inſigni artificio, vtitur iā nupta, erga maritum ſuum iracundum.

Vincit longa patiētia infensā ſibi ſocrum.

SED & hoc quoque illi bono mancipio tuo, in cuius vtero me creaſti, Deus meus, munus grande donaueras, quod inter diſſidentes atque diſcordes quaslibet animas, vbi poterat, tam ſe præbebat pacificam, vt cum ab vtraque parte multa de inuicem audiret amariſſima, qualia ſolet eructare turgens atque indigeſta diſcordia, quando præſenti amicæ, de abſente inimica, per acida colloquia, crudelitas exhalatur odiorum, nihil tamen alteri de altera proderet, niſi quod ad eas reconciliandas valeret. Denique, etiam virum ſuum, iam in extrema vita temporali eius, lucrata eſt tibi, nec in eo iam fideli planxit, quod in nondum fideli tolerauerat. Erat etiam ſerua ſeruorum tuorum. Quiſquis enim horum nouerat eam, multum in ea laudabat, & honorabat, & diligebat te, quia ſentiebat præſentiam tuam in corde eius, ſanctæ conuerſationis fructibus teſtibus. Fuerat enim vnius viri vxor, mutuam vicem parentibus reddiderat, domum ſuam pie tractauerat, in operibus bonis teſtimonium habebat. Nutrierat filios, toties eos parturiens, quoties abs

Tandē lucratur virum ſuum infidelem Chriſto.

1. Timo. 4.

Digitized by Google

te deuiare cernebat. Poſtremo nobis, Domine, omnibus qui ex munere tuo ſinis loqui ſeruis tuis, qui ante dormitionem eius in te iam conſociati viuebāus, percepta gratia baptiſmi tui, ita curam geſſit, quaſi omnes genuiſſet; ita ſeruiuit, quaſi ab omnib. genita fuiſſet.

Humiliter ſeruit ſuo filio. & alijs eius ſpiritualibus ſocijs.

IMMINENTE autem die quo ex hac vita erat exitura, prouenerat, procurante te occultis tuis modis vt ego & ipſa ſoli ſtaremus incumbentes ad quandam feneſtrā illic apud Oſtia Tyberina, vbi inſtaurabamus nos nauigationi. Colloquebamur ergo ſoli valde dulciter, & præterita obliuiſcentes, in ea quæ ante ſunt, extenti, quærebamus inter nos apud præſentē veritatē quod tu es, qualis futura eſſet vita æterna Sanctorū; q̃ nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis adſcēdit. Dicebamus ergo; Si cui ſileat tumultus carnis, ſileant phantaſiæ terræ, & aquarū, & aeris, ſileant & poli, & ipſa ſibi anima ſileat, & tranſeat ſe, non ſe cogitando, Nonne hoc eſt, Intra in gaudium Domini tui? Et iſtud quando? An cum omnes reſurgemus, ſed nō omnes immutabimur? Dicebamus talia, & ſi non iſto modo, & his verbis, tamen Domine, tu ſcis, quod illo die, cum talia loqueremur, & mundus iſte nobis inter verba vileſceret, cum omnibus delectationibus ſuis. Tunc ait illa; Fili, quantum ad me attinet, nulla re iam delector in hac vita. Vnum erat propter quod in hac vita aliquantū immorari cupiebā, vt te Catholicum Chriſtianum viderem priuſquam morerer; cumulatius hoc mihi Deus meus præſtitit, vt te etiam, contempta felicitate terrena, ſeruum eius videam, Ad hæc ei quid reſponderim, non ſatis recolo.

Cōtemplatur cū filio ſuo, de æterna illa felicitate.

Cupit diſſolui, & eſſe cum Chriſto.

TVM vero interea, vix intra quinque dies, aut non multo amplius, decubuit febribus. Vbi cum ægrotaret, quodam die defectum animæ paſſa eſt, & paululum ſubtracta eſt à præſentibus. Itaque nos concurrimus; ſed cito reddita eſt ſenſui, & adſpexit adſtantes me & fratrē meum; & ait nobis, quaſi quærenti ſimilis; Vbi eram? Deinde nos intuens mœrore attonitos, Ponetis hic, inquit, matrē veſtrā. Et ego quidem ſilebā, & fletū

Aegrotat.

Digitized by Google

frænabam; frater autẽ meus quiddam locutus eſt, quo eam non peregre, ſed in patria defungi tanquam felicius optaret, Quo audito, illa, vultu anxio, reuerberãs eum oculis, quod talia ſaperet, atque inde me intuens, Vide, ait, quid dicit Et mox ambobus, Ponite, inquit, hoc corpus vbicunque; nihil vos eius cura conturbet; tantum illud vos rogo, vt ad Domini altare memineritis mei, vbicunque fueritis.

Petit ſui memoriã poſt mortẽ fieri ad altare.

Ergo die nono ægritudinis ſuæ, quinquageſimo & ſexto ãno ætatis ſuę, trigeſimo & tertio ætatis meę, anima illa religioſa & pia corpore ſoluta eſt, Cuius cũ ecce corpus elatũ eſt, imus & redimus ſine lachrymis. Nam neque in ijs precibus, quas tibi fudimus, cũ offerretur pro ea Sacrificium pretij noſtri, iam iuxta ſepulchrum poſito cadauere, priuſquam deponeretur, ſicut illic fieri ſolet, nec in eis precibus ego fleui, ſed toto die grauiter in occulto mœſtus eram. Scio miſericorditer operatam, & ex codre demiſiſſe debita debitorib. ſuis; dimitte illi & tu debita ſua, ſi qua etiam contraxit per tot annos poſt aquam ſalutis, Dimitte, Domine, dimitte obſecro, ne intres cũ ea in iudiciũ. Et credo iã feceris quod rogo; ſed volũtaria oris mei approba Domine. Et inſpira Domine Deus meus, inſpira ſeruis tuis, vt, quotquot hęc legerint, meminerint ad altare tuũ Monicæ famulæ tuæ, cum Patricio quondã eius cõiuge; per quorũ carnem introduxiſti me in hanc vitam.

En apertiſſime Sacrificium pro defunctis & Preces.

Pater S. Auguſtini vocatus Patricius. C. Baron. *Annal.* Tom. 11.

VITA S. GOTHARDI ANTISTITIS HILDESEmenſis; ex ea quæ eſt apud V. P. Laurẽ. Sur. Succeſſit in Epiſcopatu S. Berroardo; Conſecratus Anno partæ Salutis. 1022. *Henrici Imp.* 9. *Benedicti. S. Papæ.* 11.

S. Berroar. vita extat 20. *Nouem.* 4. *Maij.*

B. Gothardus, in Bauaria apud Althahenſe monaſterium, ex parentibus Chriſtiana religione ac vitæ ſanctimonia ſpectatis ortus eſt qui cum eum à teneris vnguiculis multa ſolicitudine ac pietate feliciter enutriuiſſent, præclaræ iam indolis puerum in

Patria eius.

eodem

eodem cœnobio ſacrarum litterarum ſtudijs curarum adhibendum. Vbi à fratribus religioſe ſuſceptus, tantos in ijſdem (Deo donante) fecit progreſſus, vt à Chriſtiano Patauienſi Epiſcopo, qui idem monaſteriũ tanquam beneficiarius gubernabat, in ſpecialem admiſſus fuerit familiaritatem, ac integro triennio omnium itinerum ſuorum indiuiſus habitus comes, interim de ijs quæ fidei & religionis ſunt accuratius ab eo inſtructus. *Recipitur in Altahēſi monaſterio.* *Felices eiꝰ Progreſſus.*

Fratribus autem Altahenſibus ad peragenda diuina miniſteria obnixe eum repetentibus, Subdiaconũ ordinatum, egregium iam adoleſcentem benigne reſtituit. Apud quos indies primo ſeſe ad anteriora extendere, dein fratrum communi vtilitati religioſe intẽdere omnibus virtutum exemplis prælucere, ac omnimodis ad meliora vniuerſos incitare. Hinc breui tempore monaſticæ vitæ diſciplinam perfecte aſſecutus, Diaconus quoque ordinatus, non abſque Dei prouidentia eius Monaſterii, quod tunc Canonicorum erat collegium, Præpoſitus eſt inſtitutus. *Ordinatur ſubdiaconus.* *Item Diaconus.* *Fit Præpoſitus.*

Porro cum Imperante Othone 3. idem Cænobium Epiſcoporum conſilio in priſtinæ monaſticæ religionis ſtatum eſſet reſtitutum, ac diuinus cultus ad Regulæ ſancti Benedicti præſcriptum conſtitutus, Gothardus promptę obedientiæ iuuenis, nouelli Abbatis Erchanberti ſaluberrima adhortatione, ſeculi vanitatibus ex animo renuncians, cum aliquot eius loci fratribus monachus effectus eſt, annum iam agens triegeſimum primum; in quo ſacro inſtituto, tam eximia habuit virtutum cum ætate incrementa, vt Abbas ei omnem ouilis ſibi crediti curam poſt ſe penitus demandare haud dubitârit. Quin & cum idem venerabilis pater euoluto triennio ſecretioris vitæ ſolitudinem expetens, Monaſterij adminiſtratione prorſus ſeſe abdicaſſet, Gothardus dignitate ſacerdotali iam decoratus, tum Antiſtitum authoritate tum fratrum vnanimitate (cum biennio fuiſſet reluctatus) tandem victus, Cœnobij regimen in ſe recepit, *Fit, ex canonicorũ Præpoſito monachꝰ.* *Sacerdotio initiatus, creatur Abbas Altahenſis.*

Digitized by Google

cepit; moxque ab ipſo promotionis ſuæ exordio totũ ſe CHRISTI ſeruitio alacriter impendit, arctioremque & aſperiorem monaſticæ vitæ tramitem cum ad iunctis ſibi fratribus ſolicite complexus eſt, integro octennio in eodem indefeſſus perſeuerans. Atque interim nihilominus labore manuario, multiplicia fratribus atque neceſſaria emolumenta comparauit, In Monte ſiquidem, Heilingerberch nomine, firmum caſtellum, & in eo templum elegantiſſimum, in honorem Deiparæ Virginis, cum congruis ædificijs extruxit. & circumquaque, maxime in ſaltu Bohemico, extirpatis prius ſuo ac fratrum labore ſyluis & vepribus, ad triginta & eo amplius * manſiones ad fratrum vſus informauit.

Quæ in mõte Heilingerberch cõdiderit.

** Autor manſos vocat.*

Interim vero Cœnobij Hersfeldenſis Abbate Bernhario, poſt diuturnum morbum, vita functo, Gothardus eidem, conſilio Epiſcoporum, pater gubernatorque præficitur. Et quidem eo, à VVilligiſo Archiepiſcopo Moguntino, perductus diuino primum inuocato auxilio, fratres ibidem laxius quam monaſtica diſciplina ferebat, ante habitos, eximia dexteritate, comitate ac humanitate, à priſtina perniciosa libertate auocatos, ad leue CHRISTI iugum recipiendum, ac inuicto anima perferendum, præſtante Domino, adduxit, temporalia ſimul cum ſpiritualibus collapſa, egregie reſtaurauit, reformauitque. Atque ſic in eo monaſterio, tam cum illis quos ibi inuenerat quam cum alijs aliunde adductis fratribus, annis ſeptem, DEO digne, & coram hominibus laudabiliter vixit, Commendata autem ſunt ei etiam alia duo monaſteria; Degerenſe & Cremenſe, quæ pari ſtudio in Dei famulatu gubernauit.

Præficitur Monaſterio Hersfeldẽſi; ac idipsũ in vtroque ſtatu reformat.

Porro vir ſanctus, ſenio iam & labore feſſus, curarumque ſecularium pertæſus Hersfeldenſis monaſterij præfecturam, Arnoldo præclaro viro, qui eius loci antea Præpoſitus fuerat, commendauit: & Degerenſis æq; venerabili primicerio ſuo: ac deinde ad Altahenſe monaſteriũ ſe recepit, permanſurus illic, ſi tamẽ ſic viſũ

eſſet

eſſet voluntati diuinæ, ad ſupremum vſque vitæ ſuæ diem, in monaſticæ vitæ ſtudio atq; cultu, Idipſum ſiquidem monaſterium ſummopere excolere atque ornare conatus eſt, pura codicibus, ſacris veſtibus, aliiſque variis, & vtilibus Eccleſiæ ornamentis, inprimis vero permultos illic fratres ſcientia & morum integritate inſignes, atque ſpectatos enutriuit, quos poſtea in diuerſa monaſteria, patres & doctores ablegauit. Sed cum in hac laborioſa, ipſi tamẽ grata quiete, annis decem eum in modum ſe cõparaſſet, totoque pectore, & nocturnis atque diurnis ſuſpiriis in eam curã cogitationemque incumberet, vt poſſet placere Domino in regione viuorum, & videre Deum Deorum in Syon, ecce ad Imperatorem, (cui per id tempus forte aderat Gothardus) perfertur triſtiſſimus nuncius de obitu Bernnardi Hildeſemenſis Eccleſię Antiſtitis pręſtantiſſimi, vnde multo mœrore affectus, & fidelis ſerui Chriſti, ſuique amici mortem lachrymis proſecutus, piam eius animam Deo & ſanctis Angelis eius, debita commemoratione commendauit, dein virum ſanctum tum ſecreto, etiam atque etiam adhortari, totoque pectore deprecari, tum publice per Antiſtites ſolicitare, quatenus honorificentiſſimam vacantem aſcendere tranquillo animo conſentiat. At ille fidenter admodum ſeſe opponere; talique functione & honore plane ſe indignum proclamare: affirmans ſe magna diuitiarum onera eam ob cauſam à ſe reieciſſe, vt ſoli Deo poſſet vacare liberius, & fragilis huius vitæ finem, in ſolita amicaque paupertate ſecurius expectare. Ita tota hebdomada inter eos hæc res actitata eſt; Gothardo nihil de animi ſui obfirmata ſententia remittente.

Multum contulit Altahenſi Monaſterio.

S. Gothardus recuſat Epiſcopatũ Hildeſemenſem.

Tandem in vigilijs S. Andreæ Apoſtoli, quæ tunc in feriam quintam ante Domini aduentum inciderunt, in ſomnis talis ei viſio contigit. Poſt ſolitas noctis vigilias & preces, videre ſibi viſus eſt in atrio illius Eccleſiæ, in qua triduo poſt conſecrandus erat, miram hominum multitudinẽ inter ſe tumultuantẽ, & de Epiſcopo

Hildeſemenſi ſerio concertantem; tum vero accedere ad ipsum in medijs turbis illis matronam quandam eximiam atque venerabilem, vultu & habitu admirandam: cui adiunctus erat pulcherrimus virginũ cætus; eamque apprehenſa manu ipſius, frequentia hominum introducere eum in Eccleſiam, porrectaque manu dextera, nutu eum admonere, vt coram Crucifixo veniam peteret; ſtatimque ipſo ſe ad preces inclinante, illam cum alijs circunſtantibus clara voce pſallere; Infunde vnctionem tuam, Clemens, noſtris ſenſibus Ad hanc vocem ipſe à ſomno excitatus, & viſionis ſignificatione compunctus, in ſacram AEdem intrauit, & coram altari Domini ſe proſternens, eius bonitate ſe & viſionem illam commendauit. Poſtquam autem illuxit, mentis ſuæ pertinacia remiſſa, viſionis ſeriem Imperatori clam expoſuit; cum ecce eodem die Clerus Hildeſemenſis cum militari manu aduenit; quibus ſimul ac Imperator animi conceptum, immo vero præpotentis Dei decretum indicaſſet, omnes vno animo libenter amplexi ſunt, laudantes, Deum, Hinc poſtera die ſumma Cleri populique voluntate & gratulatione paſtoralis cura ei demandata eſt; ac deinde proxima Aduentus Domini die Dominica, ab Aribone Moguntinenſi Archiepiſcopo digne Deo conſecratus eſt.

Pia quadã viſione cõpunctus tãdem cõſentit in Epiſcopatum.

Cõſecratur Antiſtes Hildeſimẽſis.

Itaque beatus Gothardus pontificalibus infulis decoratus, Nonis Decembris Hildeſiam venit, cunctis de eius aduentu ex animo gratulantibus. Cumque ibidem Orthodoxam fidem & religionem hactenus ſartam, tectam, probeque obſeruatam compeviſſet, ſtatim in Dei erupit laudes; eamque omni deuotionis ſtudio augere & amplificare conatus eſt. Foris quoque in populi gubernationem, Epiſcopo digna ſolicitudine & attentione ſolerter incubuit, atque pro ijs die ac nocte, toto vitæ ſuæ tempore, ſine intermiſſione gemitus & preces DEO obtulit, ſeipſum vero in ſolita vitæ ſanctitate & bonorum operum aſſiduitate, non ſolum caute continuit, ſed etiam quotidiana

Præclara eius ſtudia, in Epiſcopatu.

ijs adijcere incrementa ſtuduit, in vigilijs, orationibus continua & prope incredibili ieiuniorum frequentatione, largiſſimis eleemoſynis ſummaq; vitæ grauitate & DEI timore fortiter vſque in finem, CHRISTI cum ſpiritu corroborante, perſeuerans. Fuit ſanè etiam ipſis Regibus & Primoribus & formidini & honori; cæteris quoque pro ſua cuique conditione talem ſeſe exhibens, vt & timeretur ab illis & amaretur. Erat enim ſolicitus pro omnibus; & in CHRISTO omnibus omnia factus, ſibi vni duntaxat, rigidus, aſper & parcus. Cœnobium ſuum cura paſtorali gubernauit ſapientiſſime. Theſaurum Eccleſiæ; quem ibi copioſum inuenit, non minus decenter, quam vtiliter augmentauit: & quicquid in templorum ſtructuris, non intra primariam duntaxat vrbem ſuam, ſed in aliis quoque ſuæ Diœceſis locis, dirutum & ruinoſum, aut vetuſtate confectum reperit, ſumma celeritate inſtaurauit atque in melius reſtituit; quem & exinde miraculorum gloria DEVS illuſtrare cœpit.

Et primum quidem miraculum quod per eum CHRISTI gratia operata eſt, mirabile admodum fuit. Cum namque ſanctus Præſul ad Concilium, ab Aribone Archiepiſcopo Moguntiæ coactum, eiuſdem & Imperatoris iuſſu euocatus, haud contemnenda Cleri & militum frequentia, quamuis inuitus & nolens ſtipatus, eo properaret, ecce mulier quædam ab immundo vexata dæmone à parentibus & propinquis per Eccleſias ad Sanctorum imploranda patrocinia circunducebatur. Qui cum audirent nouum illuc aduenire Epiſcopum, obuiam ei cum dæmoniaca fœmina fidenter proceſſere: ſanctæ eius exiſtimationis fama illecti. Et quidem haud fuêre ſpe ſua fruſtrati: Profligato ſiquidem ſpiritu nequam, nequicquam horrifico mugitu & vlulatu miſere ſeſe opponente, ac Gothardum ſe nec audire nec videre poſſe vociferante, miſera illa liberata eſt. Hinc eum omnes plus reuereri & amare. At ille penitus humanam gloriam abhorrens, grauiter eis interdixit, ne cuiquam

Primum eius miraculum.

Sanatur dæmõiaca eius meritis.

id in-

id indicarent; verum neque ægra mulier, quæ miraculum in ſe experta fuit, neque turba, quæ ei interfuerat, id reticendum putauêre.

Paludem à dæmonum præſtigijs expurgat

Paludem quandam horrificam & circum eam habitantibus ob multifaria dæmonum terricu'amenta prorſus inuiſam, Fulzam nomine, cum Cruce & Reliquijs Sanctorum ingreſſus, habitationem ſibi illic condidit; atque vbi maximum videbatur eſſe diſcrimen, in honorem ſancti Bartho'omæi Apoſtoli oratorium conſtruxit, cunctiſque ludibriis, præſtigiis, ac phantaſmatibus profligatis, locum, illum omnibus gratum commodum atque habitabilem effecit. Condidit & ibidem domum hoſpitalem; quam rebus omnibus humanæ inopiæ atque indigentiæ accommodis abundantem, cuidam fido presbytero ſuo Bernardo commendauit; per Chriſti nomē crebro eum terribiliter obteſtans, vt non ſolum pauperibus illic commorantibus, ſed & cunctis forte aduentantibus victum & veſtes neceſſarias prudenti diſpenſatione ſubminiſtraret. Erga delinquentes quoque & in peccata prolapſos, mire ſe humanum, miſericordem, mitem & placabilem præbebat. Triennio autem poſt, montem ſpecioſum ad Occidentem vrbis ſitum cœpit incolere: quem quinto poſt anno, nomini S. Mauritij dedicauit. Inſigne quoque templum in Holthuſen in honorem S. Benedicti Abbatis, monaſticæ conuerſationi congruum conſecrauit; & circumquaq; per Diœceſim ſuam non paucas baſiliſcas vel ipſe accurate cōdidit vel ab aliis fidelibus conſtructas, grata animo Deo conſecrauit.

Quæ ibidē condiderit.

Mons S. Mauritij, prope Hildeſiam.

Multa cō-dit templa.

Alia eius miracula.

Longum nimis foret hic ſigillatim commemorare, quot variis modis, vt habet humana fragilitas, laborantib. vel quod grauiſſimum eſt, peccatorum pōdere preſſis, vel diuerſis, morborum generibus vexatis opem impertierit, à præſentibus periculis & calamitatibus eripuerit, & a futuris Deo opitulante ſeruauerit. Vt vero ad finem vitæ huius (quem cuidam ſuo amico, vti & ipſi eius exitum, prædixerat) propius acceſſit B. Antiſtes,

Claruit & Prophetiæ ſpiritu.

tiſtes, ita ſemper bonorum operum maiori ſtudio, de virtute in virtutē progredi connitebatur. Ceſſante etenim iam multiplici actionis ſtudio, ſpiritalibus vacabat exercitijs; tria de cōmuni. ſpecialiter ſibi retinens; puta pſalterium, Eleemoſynam, & in primis familiarem & amicam ſibi abſtinentiam: donec demum ingraueſcente ſenio, incidens in morbum, corpore deficiente, in loco quodā prope Holthuſium decubuit. Vbi conuocato & adunato Clero, primo ſingulos ſingulatim hortari, vt diligēter munia ſua, & quæ ex obedientia facienda eſſent exequerentur; inde omnes generatim de conſeruanda fide & religione ſaluberrime admonere: pro ſua authoritate, tum obſecrans, tū increpans, Poſtea illorum ſe petijt communiri præcibus aduerſus inſidias callidi tentatoris: eiſque obitus ſui diem & tempus, exequiorum quoque & ſepulturæ modum, ita vt poſtea euenit, quaſi ludens deſertis verbis prædixit; Ite (inquit) & ad futuram Aſcenſionis Dominicæ iucunditatem & celebritatē, pro ſua quiſq; functione & obedientiæ ratione, & prout Dominus ſpecialem cuique aſpirauit gratiam, vos præparate, aduentumque meum hilares, & tanquam reuera & hic & in futuro mecum gratulaturi expectate. Hæc & plura dicens, bene precatus eſt eis, dimiſitque eos & admiratione & ſtupore correptos.

Vt ſe habuerit circa vitæ finẽ.

Obitū & alia palam prædicit.

Et quidem vera fuit prophetia ſacri Antiſtitis: febre etenim inualeſcente, Holthuſium primo aduehitur: vbi pro conſuetudine eccleſiaſtica, ad viſendum eum multis confluentibus, magna ſatis, quibus exciperentur, ædium copia ſuppetebat. Exacta porro hebdomada, beatus pater ad extrema plane tendens, ibidem ab Abbate præſentibus fratribus ſacri olei liquore eccleſiaſtico more perungitur, & ita, vt prædixerat, in vigilia Aſcenſionis Domini, in ſancti Mauritij montem aduehitur. Eo autem fratres ad eum lachrymabūdi conueniunt: ferre diutius non ſuſtinentes dolorem animi, qui eos medullitus diſcrutiabat, pro tam pij Paſtoris deceſſu. Quos tamen ille, licet iam deficiente loquendi

Holthuſium aduehitur.

Inde ad montem S. Mauritij.

quendi facultate, optimarum conſolationum fomētis recreatos, à ſe iuſſit abire, & diluculo reuerti; interim ſanctus pro ſua conſuetudine, pſalmorum aſſidua ruminatione, rerumque diuinarum contemplatione, noctem inſomnem tranſigebat. Peractis autem precibus matutinis, adeſt Clerus; admonetur à ſancto Præſule verbis ſupremis; iiſque & paucis & ſalutaribus, de ſacra religione & obedientia accurate obſeruanda: deinde Confeſſionis verſu cum eis prolato, vltimum eis valedicens, abire iuſſit ad celebranda cum Abbate Miſſarum ſolemnia. Quarum celebritate peracta, ciboque ac potu celeriter ſumpto, fratres hora diei decima ad dilectum Antiſtitem reuertuntur; corde & mente pſallentem (pene iam officio linguæ ceſſante) pſalmoſque in ſolo pectore difficulter ruminantem inueniunt; communicatoque inter ſe conſilio, quatuor pueros ſcholaſticos ex vtraq; lectuli eius parte ſtatuunt, qui pſalterium ab initio diſtincte recitarent. Eos audiens beatus pater, tanquam ea melodia delectatus, paulisper quieuit; nonnunquā etiā cū illis pſallere iucūdū ei fuit, at vero præcipuos illos verſus, qui ſpecialiter ad deprecandum dominum pertinebant, apertis, ſurſumque erectis luminibus, altius, vt potuit, expromebat.

Vt ſe geſſerit morti proximus.

Media autem nocte, abſoluto iam pſalterio, & fine eius euidentius apparente, cum in Matutinalibus precibus ventum eſſet ad Canticum Zachariæ, *Benedictus Dominus* &c. vir beatus in ſupremo iam agone deſudans, ægre apertis oculis, cum verſus cantaretur à Clero *Illuminare his qui in tenebris, & in umbra mortis ſedēt*. Ille. *Ad dirigēdos* (inquit) *pedes noſtros in viam pacis*, & ſub his verbis, Clero concinente, *Gloria Patri* &c. cum Antiphona, *Aſcendo ad Patrem meum & patrē veſtrum*; ille ab aſſātib. è lecto ſuſtollebatur, atq; ita felicisſima anima illa tāquā ſuauiter obdormiēte corpore, è carnis ergaſtulo ſoluta, migrauit ad cælos Quā ilico ſubſecuta eſt anima pueri cuiuſdā Brunonis nomine

In monte S. Mauritij moritur beatiſſime, sūmo omniū luctu.

nomine: quem tenere admodũ dum viueret diligebat, ac ſic fore multo ante tempore prædixerat. Quis vero planctũ & eiulatũ vniuerſi Cleri totiuſq; populi, amiſſionem tanti Præſulis deplorantiũ condigne explicare queat? Cuius quidẽ ſacrũ corpus è mõte S. Mauritij ad Primariam vrbis Ædem, infinita, omnis conditionis, vtriuſq; ſexûs, funus cohoneſtantiũ turba comitãte deductum, poſtera luce, ab Mindẽſe Epiſcopo, Miſſæ officio deuotiſsime peracto, in medio Choro, more eccleſiaſtico honorificẽtiſſime humatũ eſt vbi, vſq; in præsẽs à fidelib. ea qua congruũ eſt reuerẽtia viſitatur: cõplurib. inclytis glorificatũ miraculis. Brunonis autẽ pueri corpuſculũ, ante occidentalem eius Ædis aditum, prius ab eodem Epiſcopo terræ mandatum eſt.

Sepelitur Hildeſia in ſummo tẽplo, & claret miraculis.

VITA ET PASSIO S. ANGELI, CARMELITAE; Preſbyteri & Martyris; Ex Enoch Hieroſolymitano & Tom. 2. theſaur. Concion. Claruit temporibus SS. Franciſci & Dominici. (patet infra) qui floruerunt ſub Honorio 3 Pontifice Maximo Anno D. 1210. *& Reliquis.*

C Baro. In Not. Mar. Rom.

5. Maij.

BEatus Angelus, natione Iudæus, ab vtroque patẽte ex tribu Iuda, & ſanguine regio traxit originem. Pater autem eius Ieſſe, mater eius Maria nũcupata eſt, qui ambo è Regis domo, familia, genus ſuũ duxerãt. Cum vero eſſent Deũ timẽtes, dubitare cęperunt vtrũ verus Meſſias in lege promiſſus, veniſſet, an nõ: vel vẽturus eſſet. Tandemque B. virgo Maria apparuit eis dicens: Eſtote fortes animo, Dauidica progenies; ſum enim ea Maria, quę Dauidico etiã gẽere nata, verũ Meſſiam in lege Prophetiſque promiſſũ, Ieſum Chriſtum genui. Tunc illi exclamãtes dixerũt: Heu Mater gratię, quid vt ſaluemur facere nos expedit? Ad illos, virgo reſpondẽs, ait: Cũ dies craſtin⁹ illuxerit, ite primo mane ad templum, vbi diuino myſterijs Pontifex Nicodemus adſeruiet: & ibidem quæ vidiſtis & audiſtis nũciate Pontifici & ſanctum ſubinde Baptiſma petite.

Clariſſimũ genus eius

viſio parentibus eius oſtenſa

Cõuertuntur ad fidẽ Chriſti per Deiparam virginem.

Veruntamen

Veruntamen dico tibi Ieſſe, Maria Coniūnx tua ex te filios geminos concipiet: quorum alterum vocabis Angelum quippe cum idem Dei nuntius futurus ſit; & propter fidem defenſam martyrio coronandus: Alterum Ioannem appellabis, qui aliquando Ieroſolymitan⁹ Epiſcop⁹ futurus eſt. Erāt ambo velut oliuæ binæ, ac duo candelabra lucentia ante Dominum. His dictis ab eorum oculis euanuit.

Naſcitur Angel⁹ & Ioannes gemellis Hieroſolymis.

Adueniente igitur tempore, Maria Ieroſolymis cōcepit, & peperit filios gemellos, Angelum ſcilicet & Ioannem. Dum igitur tandem ab hac vita miſera ad beatitudinem æternam ſe migraturos Angelica denūciatione didiciſſent ab Epiſcopo ardenti prece duo poſtulauerunt: vnū vt nè ſua cadauera in Monaſterio Heremitarum montis Carmeli prohiberet humari: Alterum vt filios eorum poſt mortis ſuæ obitum commendatos haberet: Itaque tandem ſe Deo cōmendârunt & quod mirum eſt vna eademque æque maritus & coniux animas expirârunt. Pontifex ergo filios cum charitate ac paterna cura ſuſcepit, quos honeſtis moribus, & multifarie litteris adornauit. Cum vero eſſent annorum ciriter decem & octo, Epiſcopus eos aduocauit illiſque mortem ſuam primo prædixit: Deinde religioſam laudauit vitam, ad quam ingrediendam eos poſtremo fuit exhortatus. Adoleſcentes vero reſponderunt ei, id, ad quod illos hortabatur Epiſcopus, multo tempore deſideraſſe, quamobrem precabātur, vt vbi parentum corpora ſepulta erant, ibidem Deo famulari permitterentur. Nicodemus ergo priorem Carmelitarum accerſiuit & eidem ipſos valde commendans, educandos religioſe illos tradidit.

Obitus Parentum eorum.

S. Angelus miraculis clarus heremū adit.

Igitur B. Angelus, poſt multa miracula, mundi glōriam fugiens & ſquallētem heremum habitaturus accedens, inde diſceſſit, & cum ibidem per quinquenniū manſiſſet, apparuit ei Ieſus dicens, Angele per martyrium, in Angelorum conſortium aſſumeris, ideoque in Syciliā conuerte pedes tuos, nam in ea inſula, in eo oppido quod Leocapta dicitur Agregentinæ Dijoceſis, vitam

vitam gerit vir quidam cui Berengarius nomē eſt, potens quidē ſed ſceleſtus: duodecim namq; annis, nefandum cū ſorore inceſtū cōmittit. & ex ea tres filios, quos ſororius ſuos eſſe putat, genuit. Ambos ſepties admonebis vt pœnitētiā agētes à ſuo facinore ceſſent, ſi vitā emēdatiorē nō pollicea̅tur eoſdē palā redargues. Attamen dico tibi, mulier ſui ſceleris pœnitēs aliquādo miſericordiam cōſequetur; Beringari⁹ autē obduratus, ſe poſtremò enecabit. Angelus vero reſpōdit: Domine in ditione tua cuncta ſunt poſita, neq; tuæ quemquā decet repugnare voluntati Parat⁹ ſum oīa tormentorum genera, pro tui nominis amore ſuſtinere. Et Dominus, Vade, inquit; quia pro virtute pudicitiæ, quaſi alter Ioannes Baptiſta ad cæleſtem gloriā feliciter aſpirabis. Angelus itaq; mox Martyr futurus ſanctioribusq; adnumerandus, & vt paucis multa dicā, nominis ſui vere ſpeculum, prædicationi tam ardenter inſiſtit, vt ferè alter ſurrexiſſe videret. Helias. & ſi teſte Chryſoſtomo, teſtimonium, ſtudioſi Agricolæ, meſſis fecunda, gratioſi aſſiduiq, prædicatoris, Eccleſia plena ſit, ſeptuaginta & amplius hominum millia, qui ſepius ad eum audiendum in Ieroſolymis veniſſe ſunt æſtimati quātus fuerit oſtentant. Hic diuini verbi ſacer & vberrimus ſeminator, poſteaquā terram ſanctam, & Syciliæ regnū ſanctitate præcipua complurib. miraculis atq; copioſa doctrina illuſtrārat Romam adijt: vbi ſanctis Frāciſco & Dominico multorū illuſtrium Patriarchis in Eccleſia Lateranen obuiauit. Quo in loco ſeraphicus franciſcus, charitatis ſuccenſus ardore, vocē exaltans prophetico ſpiritu dixit B. Dominico: Ecce Angelus Ieroſolymitanus vir vtique Angelicus, Chriſti martyr in breui futurus: Et vt inſuperabilis erat humilitatis in terram ſe proſternens cæpit Angeli pedes deoſculari & quanquam S. Angelus B. Franciſcum nūquam antea fuiſſet intuitus eidē mox intulit: ſalue humilitatis exemplar, qui ſingulariter in corpore tuo ſtigmata Domini Ieſu portare meruiſti. Beatus vero Dominic⁹ horum ſermones audiens tacitus eos admirabatur.

Chriſt⁹ illi apparens, quid in mādatis dederit.

Quantus fruct⁹ Cōcionū eius.

Romæ obuiam fit SS. Franciſco & Dominico.

Prophetia S. Franciſci de S. Angelo.

Quid S. Angelus, cũ Berengario, inceſtuoſo.

Abinde vero B. Ang. Ciciliam reuerſ⁹, cũ Leo captã aduenìſſet inceſtuoſũ Beringariũ ad ſe priuatim aduocauit, eiq; rei ordinem patefecit & ſecundũ Dñi præceptum nõ dico ſepties ſed plusq̃ 17. diuerſis illum dieb. admonuit. Beringarius aũt pertinax in malitia, ſemp ſuũ ſcelus occultabat. Soror vero ipſius, cui Margareta nomẽ erat, poſt multũ temporis viro Dei prædicãte ad templũ tandem acceſſit, cũ filiis his quos de Frẽ conceperat, & cum dolore vehementi omni populo pſente peccatũ ſuum confitebatur dicẽs, Angele qui ꝓ noſtra ſalute à Deo miſſus es, pcor vt hanc miſellam animam commẽdatã ſuſcipias, & huic infeliciſſimæ peccatrici pcibus tuis à Deo veniam exores. 12. annis & eo plus, diabolicis laqueis per voluptatẽ irretita, meo cũ Germano Beringario impudicam vitã geſſi; & ex eo 3. hos filios concepi, & peperi.

Inceſtuoſa publica confeſſio.

Cui vir S. reſpondit; Is qui venit vt peccatores vocaret ad pœnitentiã, veniam pſtare tibi dignetur. Ea igitur reuelatione ſceleris facta, Beringarius qui ãtea in virũ Dei malo animo erat, poſt hæc ſemp ei mortem machinatus eſt. Quocirca B. Ioannes Baptiſta ꝓxima nocte B. viro in ſõnis apparuit dicens; Angele, tuæ prædicationis feruor, humilitas, & obediẽtia tua, Deo placuerunt.

S. Ioanes Baptiſta, S. Angelo apparẽs, quid ei prædixerit.

Exultant ciues cœleſtes, tuo de aduẽtu; in perennẽ.n. cælorum gloriã aſſumeris: ſiquidem ad III. Non. Maij per manus Beringarij ſanguinem tuum fundes. S. autem vir eo nuntio gaudens, pmultas gratias Deo omnipotenti egit. Cum aũt dies indicta iã veniſſet, poſt maiorẽ miſſam Angelus prædicauit ſecus littus maris, iuxta ædẽ Apoſtolorũ Philippi & Iacobi quo ferè 5000. hominum conuenerant; inter pdicandum autem Beringarius in virũ Dei euaginato gladio per medium populi irruit, eidemq; quinque vulnera intulit.

S. Angeli cædes.

Cum autẽ populus vellet S. virum vindicare, & Beringariũ vita priuare, B. Angelus ꝓhibuit, dicens: per Dñm vos oro, vt nullus amico meo noceat, per illum .n. migro ad meũ creatorem. Precor tantũ vt ad Margaretam excurratur, & ſecludatur vſpiã, ne offendat eam furibundus Germanus, Tunc vir S. pſallere

cœpit

cępit: *Beatus vir qui non abijt &c.* ꝓpterea: *In te ſperaui Domine.* & cũ ad illũ verſiculũ ꝑueniſſet *In man⁹ tuas cõmẽdo ſpiritũ &c.* audita eſt vox ab omi circũfuſo populo dicens; Angele veni accipe coronã gloriæ, ſubitoq; corp⁹ eius vt lux refulſit. Paulo poſt eius anima in candẽtis colũbæ ſpecie cælum trãſcẽdere magno irradiãs lumine viſa eſt, auditiq; sũt & harmoniaci cãtus Angelorũ. qui ad eũ cõueniẽtes, & Deo laudes cõcinẽtes, animã ei⁹ comitabãtur in cælũ, ex eius corpore odor ſuauiſſimus emanabat. Beringarius autẽ cũ iã ad ædes ſororis ꝓrupiſſet, nec eã inueniſſet, in domũ ſuã regreſſus, inſequti laqueo vitã finiuit, cuius cadauer in ſterquiliniũ ꝓiectũ eſt. Anima B. Angeli apparuit Archiepiſco. Panhormitão dicẽs, frater & amice ecce vado ad gloriã, ite ac corp⁹ meũ ſepelite. Archiepiſcop⁹ mox ad S. viri corpus acceſſit iuſſitq; vt dieb. 8. ſuper terrã cuſtodiretur. honorauit quoq; corp⁹ illud in terra multis funeralib. obſequiis S. Marty. dignis Per idẽ tẽpus plura quam quiſq̃ crederet miracula facta ſunt, tãdẽq; illud venerabile *B.* viri corpus miro odore fragrans die octauo fuit ſepulturæ decentiſſime traditum.

Anima viſibiliter in cælum ab Angelis defertur.

Berengarij peſſima mors.

S. Angeli ſepulchrum miraculis glorioſum.

VITA S. IOANNIS DAMASCENI; EX EA QVAE eſt à Ioh. Patriarcha Hieroſolymitano conſcripta. Floruit Anno Dom. 727. & Reliquis, ſub Leone Iſaurico Iconomacho, Sedente Gregorio 2. Pont. Max.

C. Bar To. 9. An. & in Not. Mart. Rom.

INter eos Sanctos, qui mentẽ ab ignorantia & obliuione, animam vero à perturbationibus motibusq; omnib. vindicârunt, qui mundũ lucubrationib. ſuis adornârũt, menteſq; omniũ veritatis lumine illuſtrarũt, haud poſtremas obtinet ꝑcelebris ille Ioãnes, cui cognomẽ à Damaſco, ciuitate patria inditũ eſt. Fuerũt aũt illi & progenitores admodũ pij: quiq; in medio ſpinarum pietatis florũ, Chriſtianæq; ſcientiæ fragrãtiã cuſtodiebant vnice. Ab eo enim tẽpore, quo in Agarenorum manus ciuitas venit, ſoli ipſi Chriſtianũ nomẽ, vt præclarã inuiolabilemq; hæreditatẽ aſſeruabant recti-

6 Maij.

Patria & Parentes Ioannis Damaſceni.

Digitized by Google

tudinem fidei nulla ex Parte corrumpentes. Enimuero ſicut ſigna in colle, imo ſicut lumen in nocte, & ſicut ſemen Iſrael, & ſicut ſcintilla in cinere, ita genus progenitorũ Iohannis in Damaſco relictũ eſt, quod piæ clarã hanc facẽ, totum orbẽ olim illuſtraturã, proferret.

Patris eius virtutes eximia.

Pater eius vir cum primis pius, atque humanitate ſingulari præditus, dignitate facile princeps, cum ampliſſimas poſſideret opes, eas non in commeſſationes, aut ſumptus intempeſtiuos, ſed in redimendis Chriſtianis captiuis impendebat. Reliqua autem bona immobilia, quæ in Iudæa & Palæſtina habebat plurima redemptis Chriſtianis ad refocillationem, vitæque, quantum ſatis erat, ſubſidium impartiebat. Et ſane tanta vir ille humanitate & virtute pollebat, vt cum multa haberet, ipſa non tam ſibi quam alijs poſſidere videbatur, Hac itaque non dicam hoſpitalitate, vt Abraham, ſed humanitate præditus cum eſſet, partũ ſane admirandum præmij loco à Deo accipere meruit.

Damaſceni ortus ac baptiſmus.

Naſcitur igitur ei puellus ille præclarus, quẽ tenero adhuc corpuſculo, filium lucis fecit, ac viro cuidam omnigenis diſciplinis exercitato, maximarum artium alimentis nutriendum tradidit. Quo autem modo virum hunc nactus fuerit, non erit abs re explicare. Barbari Damaſceni excurſione in maritima loca facta, Chriſtianos complures in prædam abegerant, quos partim venales emptoribus proponebant, partim gladio ad exitium petebant. In horum ſorte fuit vir quidam ex Italia ortus, cui Coſmæ nomen erat, qui internam mentis conditionem ſane diuinam, tum honeſtate vultûs, tum habitu (profitebatur namque diſciplinã monaſticam) referebat. Huic certatim omnes, qui ad mortem rapiebantur, demiſſo corporis habitu ſupplicabant, vt ſua interceſſione Deum ſibi conciliaret. Id vbi animaduertere Barbari deſtinatos morti, ſupplicare viro tam bene honeſteque morato, acceſſerunt, & cuius apud Chriſtianos auctoritatis eſſet, interrogarunt. Quibus ille, Non ſum, inquit, ſacerdotio initiatus, neque aliqua dignitate functus, ſed inutilis monachus, ac phi-

Coſmas Italus monachus, eruditiſſimus, à Saracẽis captus.

ac philoſophiæ profeſſor, non noſtræ tantum, qua in Dei cognitionem amoremque perducimur, ſed eius etiam, quæ ab exteris ſapientibus tradida, ſummo apud mundi huius ſapientes in honore eſt, Hæc vt loquutus eſt, vim lachrymarum effudit.

Non procul ſtabat Ioannis pater, qui viſo viro ſic lachrymante, calamitoſum conſolaturus acceſſit, & ait, Homo Dei, quid eſt quod huius mundi amiſſionem, tantis lacrymis proſequeris, cui iampridem, quantum ex habitu coniectare licet renunciaſti? At monachus, Non huius, inquit, vitæ amiſſionem deploro, ſum enim, vt dixiſti, mundo mortuus, ſed hoc vnum me affligit maxime, quod cum omnium artiũ diſciplinis imbutus ſim, & inſtructiſſima eruditionis ſupellectilem multis mihi ſudoribus comparauerim, hactenus mihi denegatum ſit, vt per philoſophiã filiũ mihi ſimilem generem, quo autea illa philoſophorũ progenies, ſemper in mundo conſeruetur. His auditis Ioannis pater, qui talem theſaurum magna auiditate deſiderabat, concito gradu ad Saracenorum principẽ cucurrit, eiusque prouolutus pedibus Coſmam illum κόσμον & ornatum expetijt, ſtatimque voti compos factus, virum illum domum ſuam deduxit, ſummaque beneuolentia recreauit. Cumque illum rerum omnium ſuarum participem feciſſet, petijt ab eo vt filij ſui curam ſuſciperet, & omnium diſciplinarum cognitione diligenter inſtrueret, Erat illi præterea alius quidam egregia indole adoleſcens, quem tenello adhuc corpore pupillum, Coſmam nomine, Hieroſolymis pulſum, in filium adoptauerat; qui communi & menſa & præceptore cum Ioanne fruebatur.

A Parente Ioannis liberatur.

Coſmas Hieroſolimitanus, frater adoptiuus. Ioannis Damaſceni.

Itaque monachus is, tanquam alter Midas, ingentibus potitus theſauris, alacritate incredibili ad opus ferebatur, & vtrumque breui temporis ſpatio tam exacte omnibus diſciplinis imbuit, vt fere nihil quod ad cuiuſuis ſcientiæ perfectionem requiritur in ijs deſiderari poſſet Nam cum ingenij felicitate, ſtudijque pertinacia, quidquid in grammaticis, dialecticiſque

Damaſcen⁹

difficile eſt, ſuperaſſent, protinus moralem philoſophiam ita complexi ſunt, vt omnibus animi perturbationibus ſedatis, admirabilem quendam de ſe meris ſplendorem præberent. Inde in naturæ candorem, aliorum oculis vix tolerabilem, tanquam perſpicaces aquilæ intenderunt. Arithmeticas autē proportiones, non minus feliciter, quã Pythagoras vel Diophantes ipſi aſſecuti ſunt. Geometriã ita edocti ſunt, vt Euclidi non cederent. Muſicam item quanto calluerint artificio, carmina eorum & hymni liquido teſtantur. Denique quantum Ioannes in ſyderum ſcientia valuerit, ex his quæ ſcripſit luce meridiana clarius apparet. Iam vero quis non iure illius in diuinis litteris ſtudium admiretur? quis pro dignitate diligentiam, quis eruditionem commendare poterit?

& Coſmas magnos faciunt in ſtudiiſ proceſſus, ſub diſciplina Conſinæ monachi.

Damaſceni humilitas.

Sed illa quamuis magna ſint admiratione digna, mirabilius tamen eſt quod tanta ſciẽtiæ magnitudine non modo inflatus non fuerit, ſed potius animũ tanto ſubmiſſius depreſſerit, quanto altius mente ac cogitatione in ſublime tendebat. Etenim cum quadã animi in mundum propenſione, non ſecus atque cum nauigio aliquo adhuc ipſe innataret, cupiebat hanc quoq; mundi nauem abiecere, corporeæque affectionis veſtes omnino exuere, ſicque nuda mente in pelagus ſe coniicere, atque in fundum ipſum vſque penetrare, vt ingentis pretii margaritum illic reconditum inueniret. Hac igitur cupiditate flagrans, ad imum vſque gurgitem ſe demittebat, nec eruditionis nomine tumorem vllum contrahebat, verum per arcanæ ſapientiæ amorem ſeſe deprimebat.

His itaque diſciplinis cum Ioanne tum Coſma imbutis, magiſter ad pueri patrẽ acceſſit, aitq; En quod tãta auiditate cupiebas, plene cõſecutus es. Pueri enim, & ingenij magnitudine, & laboribus, Deo ſapientiæ donum ipſis adaugente, eo eruditionis euecti ſunt, vt iam me antecellere videantur. Quocirca cum nulli iam ipſis deinceps vſui eſſe queam, ſupereſt, vt mihi mercedem perſoluas, hoc eſt, vt per te mihi in mona-

chorum

chorum cœnobium abire, atque illic ſupremam ſapientiam ſcito inueſtigare liceat.

Hanc Philoſophi orationē pater Ioannis quamuis illibenter in aures admitteret, ne tamen malam pro tam præclara opera mercedem rependeret, ampliſſimo inſtructum viatico in pace dimiſit. Ille autem ad Lauram, quæ in Sabæ ſolitudine ſita eſt, profectus, illicque ad ſupremum vitæ diem commoratus, ad ipſammet ſapientiam, hòc eſt, ad Deum migrauit. Simul etiam è viuis exceſſit Ioannis pater. At vero Sacracenorum princeps Ioannem accerſens, primarij conſiliarij dignitate, inuitum & diu multumque reluctantem cōornauit. Gubernabat id temporis Romanum imperiū Leo Iſauricus, qui pluſquam belluino furore cum in Chriſtianæ pietatis cultores, tum vero in venerandas imagines ſæuiebat, & tyrannica impietate Eccleſię cœtum, tanquā leo rapiens & rugiens laniabat. Ibi tum Ioannes audita Leonis inſania, omnia eruditionis pietatiſque inſtrumenta expediuit, atque Dei verbum, velut Spiritus gladium, incidendi facultate præditum, ad ferinæ illius mentis dogma, tanquam caput amputandum, obiecit. Ad orthodoxos itaq; libellos epiſtolares inſigni eruditione refertos, pro venerandarum imaginum honore deſtinauit, omnique ratione ac ſtudio, nouus veritatis pugil in id incubuit, vt antiquiſſimam Patrum traditionem, per totum terrarum orbem, ſartā tectam conſeruaret.

Ioannes à Saracenorum principe dignitate ornatur.

Leonis Iconomachi furor.

Quod vt ab Imperatore Leone compertū eſt, accerſitis continuo nonnullis, qui eadem ſecum mētis inſania laborabant, id negotii ipſis dedit, vt quauis tādem ratione, epiſtolam aliquam Ioannis manu exaratam nanciſcerentur. Factum eſt haud oſcitanter à quibuſdam ſcelerum propugnatoribus, quod imperatū fuerat, & epiſtola Imperatori tradita. Qua accepta, Leo accitis ex toto regno notarijs, ſcribendi peritiſſimis, iuſſit vt omnes ingenij vires intenderent, quo ſingulari artificio ipſius Ioannis characteres exprimerent, mitarenturq; ne vlla omnino litterarum differentia

Leo inſidiatur Ioāni.

Digitized by Google

inueniri poſſet. Cum igitur multos ſcribendi peritiſſimos nactus eſſet, tum denique iuſſit, vt epiſtolam tã- quam ex Ioannis perſona, ad ipſum impium Imperatorem ſcriptã exararẽt, cuius hæc eſſet ſententia; Salue Imperator, Maieſtati tuæ hoc nomine gratulor, quod eandem nobiſcum fidem teneas, tuæque Celſitudini honorem, quem debeo, tribuo: eaque de cauſa illud tibi ſignifico, vrbem hanc noſtram; exiguo Agarenorum præſidio munitam, nullo fere negotio obtineri poſſe. Quare per Deum te obteſtor, vt tam præclaram occaſionem non negligas, ſed ingenti, ſtrenuaq; manu hũc quamprimum aduoles, Ad id enim ipſe quoque non mediocrem tibi opem afferam: quandoquidẽ & vrbis & regio vniuerſa, in mea pene poteſtate ſita eſt.

Imperatoris Leonis falſa & fraudulẽta Epiſtola, ad Damaſcenorũ principem.

Hac epiſtola cõſcripta, ex eadẽ animi peruerſitate, impius ille alterã ad Damaſcenorũ principẽ hoc exẽplo cõfecit. Cũ nihil ſane pace atq; amicitia ſtabili in hac vita fortunatius excogitari poſſit, tum nihil antiqui9 duco, quam ictum ſemel amicitiæ fœdus, ad extremũ vitæ ſpiritum firmum inuiolatumq; cõſeruare. Quare cũ homo quidam ſub tua ditione Chriſtian9, crebris me litteris incitare nõ deſinat, vt violato pacis fœdere, per ſummnm ſcelus vrbem tuam (ad quã præſentem opem ſuam pollicetur) in poteſtatẽ meam redigam, nolui tantam perfidiã te celare, ne fortaſſis fides apud me parum ſancta videatur. Mitto itaque vnam ex ipſi9 ad me datis epiſtolis: ex qua improbitatem ac fraudem eius optime perſpectam habere poteris.

Itẽ altera eiuſdem.

His literis acceptis, Barbaru s Ioannem accerſit, fraudulentamque ei epiſtolam oſtendit. Qua perlecta, Ioannes characteres ſuis quidem ſimiles eſſe confeſſus eſt, ſe tamen litterarum argumentum ignorare, imo huiuſmodi quicquam nè in mentem quidem vnquam ſibi veniſſe teſtatus eſt. Verũ ille Chriſti inimicus princeps, nullam Ioannis excuſationem admittens, iniquũ facinus imperauit. Nam nulla mora interpoſita, dexteram Ioanni amputari iuſſit. Cumque ille breue aliquod tempus purgandi ſui cauſa multis ab eo precibus pete-

Amputatur S. Ioanni dextera.

bus pete-

bus peteret, Barbarus furore ebrius poſtulata reiecit, & dexteram illam, quæ aliquoties Imperatoris impietatem profligârat, excindi, exciſamque in foro ad terrorem ſuſpendi iuſſit.

Suſpēditur dextera in foro.

Cum autem dies in occaſum tenderet ac Iohannes tyranni indignationem ſedatam atque compreſſam eſſe conijceret, ſupplicibus ab eo precibus per alios petijt vt ſuſpenſam in aere manum ſibi donaret, quo doloris acrimoniam, & acerbatis aculeos, quos ob idipſum vehementiores eſſe dicebat, nōnihil leuare poſſet, His precibus ceſſit barbarus, manumque viro iuſto reſtitui iuſſit. Qua accepta, ille oratorium quod domi habebat ingreſſus, prono corpore ante imaginem, quæ Dei genitricis effigiem gerebat, prouolutus, exciſam manum priſtinæ ſuæ commiſſuræ admouit, & intimo pectore ingemiſcens, propenſiſſimam illam ad miſericordiam Dominam exorare cœpit, vt manum, quę pro Dei & Sanctorum honore ſtrenue certauerat, reſtitueret, Cumque vir ſanctus prolixis precibus non ſine lachrymis oraret, tandem laſſitudine oppreſſus, in ſomnum incidit. Ecce autem in ſomnis conſtitutus, vidit genitricis imaginem placidis lætisque oculis ipſum intuentem, dicentemque; Ecce ſanitati manus tua reſtituta eſt: nunc igitur ſine mora, eam alacriter aduerſus graſſantem vbique impietatem exerce.

Reſtituitur ei manus diuinitus.

Expergefactus igitur vir ſanctus, cū exciſam manū ſanatam contemplaretur, incredibili gaudio exultans manus in altum extulit, totamque illam noctem ad grati animi ſignificationem, cum vniuerſa familia in precibus & canticis & hymnis exegit. Hæc autem tanta animorum exultatio, & concinna iubilatio, cum ad vicinos & qui in orbem habitabant, ſeſe diffunderet, factum eſt, vt quidam ex Chriſti inimicis Saracenis principem ſuum adirent, & Ioanni minime dexteram amputatā, ſed ſeruorum alicui, qui beneuolentia erga eum ductus, ſeipſum domini loco huic ſupplicio expoſuiſſet dicerent: eos autē quib. huiuſmodi exectio imperata fuiſſet, pecunijs corruptos pœnā in

aliũ tranſtuliſſe. En enim dicebant, Ioannes domi deſidens, tanto ſe iubilo oblectat, ac ſi nuptiale feſtum celebraret.

Hoc nuncio allato ſtatim Ioannes accerſitur, qui excectam dexteram exhibere iuſſus, eam certo Dei matris conſilio ac prouidentia ſibi reſtitutam eſſe, linea quadam exciſionis in ea clariſſime elucente, demonſtrauit. Tum Barbarus miraculo rei ſtupefactus, Quiſnam, inquit, te in ſanitatem aſſeruit, & quænam, quæſo, medicamenta impoſuit? Tum Ioannes clara & ingenti voce miraculum prædicans, Dominus meus, inquit, Ieſus omnipotens medicus, in ſanitatẽ me vindicauit. Ad hæc Barbarus; Quantũ coniectura aſſequor, ô homo, inſõs hoc ſuppliciũ paſſ⁹ es; ac propterea id nobis ignoſcas velim, quod præcipiti atque incõſiderata ſententia tibi intulimus. Tu vero priſtinum munus adminiſtrabis, principemque inter conſiliarios noſtros locum obtinebis. At Ioannes mox humi proſtratus, pronuſq; perdiu iacẽs, vt aliam ſibi viam multo iucundiorẽ optabilioremque ingredi permitteret inſtanter rogauit. Contra vero Barbarus, hanc ei poteſtatem preciſe negabat, Eratq; cernere tanquam gladiatores quoſdam, Barbarũ & virũ iuſtũ pugnãtes. Ille enim multis mundi vinculis Ioannem coercere contendebat: hic contra magnã vim ac ſtudium adhibebat, vt ea perrumperet, atque angelicis in ſublime pẽnis volaret. At vero luculento tandem cum præconio vincit gladiator noſter, omneſq; aduerſarij illecebras, tanquam paruulorum ſagittas ducit, victorque diſcedit.

Damaſcẽorũ princeps Viſo miraculo reſtituta manus, ſibi ignoſci petit.

Tum vero nouo perfuſus gaudio, confeſtim bonis omnibus in pauperes, captiuos, ſeruos ſuos (quos etiam libertate donauerat &) cognatos diſtributis, quemadmodum ex matris ſuæ vtero nudus exiuerat, ſic etiam, neceſſarijs indumentis exceptis, nudus è mundo exceſſit. Et quidẽ Hieroſolymã profectus, cum in his venerandis locis adorationis munere, vt par erat, perfunctus, fuiſſet, tanquã ceruus diuina ſiti flagrans in ſolitudinẽ cõtendit, cõitẽ ac ſociũ non itineris duntaxat.

Iohannes omnia ſua pauperibus diſtribuit, & mõaſterium petit.

taxat, ſed inſtituti etiam Coſmã habens, qui eandẽ cum ipſo educationem, ac diſciplinã habuerat. Itaque Iohannes Sabæ Laurã, diuinum plane monaſterium ingreſſus, ad paſtoris pedes ſeſe abiecit; maiorem in modũ obſecrans, vt ſe in ouium earum, quæ illic verſabantur, numerũ adſcriberet. Qua quidem re ouilis præfectus mirifice exhilaratus, eum ſuſcepit, & tanta à Domino gratia præuenturum beatum prædicauit. Cumque propter vitæ ſplendorem, doctrinæq; preſtantiam nouitium illũ vni ex magnis ſenibus, cuius ductu ac magiſterio per Dei viã, ſine vllo errore incederet, committere conaretur, ille quamuis omni virtutum genere maxime inſignis, regendo tanto viro, tantaq; eruditionis gloria prædito imparẽ ſe eſſe affirmauit. Hoc igitur prætermiſſo, antiſtes alterũ & tertium ad ſe vocauit. ſed omnes ad vnum Iohannis inſtituendi curam deprecati ſunt, atq; à ſe reiecerũt. Tandem poſt multos, ſenex quidã morũ grauitate ac doctrina præcipuus prompto alacriq; animo promptum & alacrem Iohãnem ſuſcepit: & diuturno temporis ſpatio, per omne tentationis & experimẽti genus egregie perduxit. Iohannes vero nequaquã ſe indocilem, nequaquã rebellem præbebat, ſed quidquid imperatum eſſet, ſine vlla recuſatione aut murmure obibat.

Suſcipitur in monaſterio.

Atq; vt ſenex pugilem ſuum maioribus obedientiæ certaminibus aſſuefaceret, quid comminiſcitur? Per multis ſportis, quas pro opere habebant, in vnum collectis, hoc prætextu vtitur, Iohannem ſic alloquẽs; Audiui, fili, ſportas Damaſci carius, quam in Palæſtinæ partibus vẽdi. Multis porro, vt noſti rebus indigemus. His itaque acceptis, illuc quam celerrime poteris proficiſcere, neq; vel obulo quidem minoris eas vende, quam tibi impero. Pretium porro duplo quam par erat, maius ipſi conſtituebat. Huic imperio minime aduerſatus eſt, nec imperantis ſermonem ſibi diſcutiendum putauit, ſed obedientia tanquam alis quibuſdam inſtructus, huiuſmodi faſcem in humeros tollit, ac Damaſcũ petit. Qua in vrbe qui prius inſignis

Egregia Iohannis obedientia & humilitas.

&cla-

Digitized by Google

clarus erat, laceris indutus veſtibus & ſequalore obſitus, forum peragrabat, vt ſportas ſuas venderet. Cum igitur nimium eas æſtimaret, omnium probris & contumelijs exagitatus, nihil præter ſui riſum accipiebat Vnus autem ex ijs qui quondam illi adhuc in dignitate conſtituto ſeruiuerat, in cognitionem eius veniens, grauiſſimo dolore ſaucius, quod virum tanta aliquando claritate & honore conſpicuum, extrema macie & ſqualore horrido confectum cerneret, tanquam ignotus accedens ſportas emit, perſolutoque, quod ab illo poſtulatum erat pretio, eum dimiſit, Quo accepto, generoſus ille vir, victoris cuiuſdam inſtar, humi proſtrato aduerſario, hoc eſt, inanis gloriæ ac ſuperbiæ tentatione deuicta, reuertitur.

Egregia tanti viri obedientia.

Enimuero Iohannis monachus quidā vicinus erat qui terreſtrem peregrinationem cum cæleſti domicilio commutarat. Is autem carnalem fratrem reliquerat, qui huiuſmodi calamitate profligatus, fraternam mortem impatientiſſimo animo ferebat. Cumque Iohannes illum conſolaretur, & ſermonibus varijs à mœrore & nimio luctu reuocare contenderet, is qui in luctu verſabatur, ſummis, infimiſque ab eo precibus petere, vt aliquod ſibi carmen recreandi animi cauſa conderet. Cum autem Iohannes ſenis mandatum pertimeſceret, nullo modo eius petitioni morem gerere voluit. Tandem vero importunis precibus expugnatus, præcipue qui rem iſtam ſe arcanā habiturum promitteret, Iohannes carmen modulari cœpit, quod ad hunc vſque diem omnium cantu celebratur, nimirum *Vanitas omnia humana*, Aberat autem tunc quidem à cella ſenex. ſed poſtea ſuperueniens, cum modulatum illum carminis ſonum foris audiret, ingenti cum iracundia irrumpens, Siccine, ait, veterum tuarum pollicitationum oblitus, pro eo quod in luctu & mœſtitia verſari debebas, diffuſus gaudio ſedes, & delicias ex cantu captas? Hæc dicens, ſimulque excuſationem omnem quam Iohannes adferebat reijciens, ſtatim eum è cella exturbauit, Tum vero vir ſanctus grauiori, quam is qui fratrem amiſerat, luctu oppreſ-

Condit cuidā carmē, inſcio magiſtro.

En vt vir ſanctus à ſene excipitur.

Digitized by Google

ſus, animum in omnes partes verſabat, quomodo ſenem ſibi conciliaret. Tandem ad alios quos reliquis virtute ſuperiores eſſe norat, accedit eoſque ad inflectendum ſenis illius animũ deprecatores adhibet. Abierunt illi, ſed ſenem illum inexorabilem inueniunt. Cumque quiſquam ex illis diceret, Licet tibi quidem aliud ei qui peccauit obedientiæ mandatum iniungere, nullo tamen modo à tuo contubernio remouere; ille reſpondit; Hoc mandatum Ioanni, ſiquidem in obedientiæ veniam mandari ſibi cupit, conſtituo, vt Lauræ ambitum peragrans, ſuapte manu monaſticarum cellarum ſordes atque excrementa purget. Hęc illi vt audierant, pudore ſuffuſi ac triſtes receſſerunt, ſenis illius rigiditatem ac duritiam ad ſtuporem vſque mirantes. Quibus cum Iohannes occurriſſet, patris de ſe ſententiam ſciſcitatus eſt. Illi autem tantam ſenis acerbitatem eſſe reſpondebant, vt ea ipſis ſtuporem commoueret, ſeque ne ipſius ſententiam exponerent, pudore quodam prohiberi. At ille etiam atque etiam, vt eam aperirent, petere. Cuius precibus commoti, turpem illam repurgationem commemorant. Qua audita præter omnem eorum expectationem, maximopere delectatus, hoc ſibi facile ac perquam iucundum eſſe aſſeruit. Confeſtim itaque conquiſitis inſtrumentis, ad repurgandas fæces accommodatis, ad illius cellam, cui ſeni vicinius erat, accedit; eamque ingreſſus, manus illas, quas prius multis ſuauibus vnguentis perfuderat, contaminare cœpit, dexteramque illam à Deo curatã (ô ſingularem viri humilitatem) cœno ac ſtercore conſpergit. At ſenex comperta Iohannis ingenti obſequendi promptitudine: mox aduolans ipſum amplexus eſt, atque de ipſius collo pendens, manuſque & oculos atq; humeros exoſculans, ait; O quantum beatæ obedientiæ quantæ humilitatis pugilẽ in Chriſto genui. Iohannes autẽ ex ſenis verbis rubore affectus, pronus cadebat, pauimentumq; lachrymis rigabat. Non enim parentis ſermonibus inflabatur, nec ad ſenis encomia intumeſcebat, ſed amplius depreſſus, animum ſuum quã maxime conterebat.

Duram ei pro inobedientia mulctam ſenex irrogat.

Vide mirabilem tanti viri humilitatem.

Non

Non multū temporis interceſſit, cum ſeni in ſomnis illa omnium laude celebratiſſima & puriſſima virgo apparet, aitque ad eum, Ecquid fontem eum obſtruxiſti, qui tam ſuauem tamq; limpidum, ac copioſum & nectareum laticem profundere poteſt? Fontem fluere ſine. Fluet enim vberrime atque vniuerſū terrarum orbē peragrabit, hæreſumque maria op eriet, eaque in admirandam dulcedinem conuertet, Mane itaque is qui hoc arcanum acceperat, Iohannē accerſens, q̄ à glorioſa Dei genetrice audiuerat ei expoſuit, atq; vt ingētē prudētiæ meditationem, quā corde perceperat, ſalubriter eructaret, Hortatus eſt; ſibique ignoſci petebat, quod pro ſua (vt dicebat) ruſticitate illi impedimento fuiſſet.

Iohannes nauat operam conſcribendis libris.

Ab eo itaque tempore Iohannes diuinos cantus auſpicatus, eos omni eruditione ac pietate refertos edidit libros, qui tantæ omnibus admirationi ſunt. Porro ad huiuſmodi laborē, hortatorem & extimulatorem habebat Gaſmam, qui propter ſingularem eruditionem ac prudentiam à Hieroſolymitano Patriarcha, ad Maiumæ Epiſcopatum vi adactus eſt. Iohannes vero ab eodē Hieroſolymitanæ eccleſię gubernatore, ac Preſbyterij dignitatem vocatus, quia ſapientiæ amore incredibili ardebat, gratiſſima illi ſolitudinis requie conceſſa, permiſſum, vt quos iam ante magno ſtudio ac labore codices elaborauerat, ad incudem reuocaret. Et ſane quiſquis in ipſius lucubrationes cum iudicio incubuerit, ſpeculationum altitudinem ac dictionis elegantiam cum admirabili grauitate coniunctam facile perſpicet. Iam vero ipſius pro pietate zelum, quis non ex ipſius monumentis contemplabitur, quonamque pacto ſapientiæ diuitias cunctis diſtribuerit? Ipſum namque diuinus zelus eo impulit, vt ſupra leges diuinas pugnans, è Damaſco prius, ac poſtea è Palæſtina, eos qui diuinas imagines in vrbe Conſtantinopolitana euertebant, contumelijſque afficiebant, impeteret. Quo quidem nomine ille quoque magnæ vrbis alumnus, qui idem cum primo martyre nomen habebat, ſaxiſ-

Iohānes ordinatur presbyter.

Digitized by Google

ſaxiſque, vt ille pro Chriſto, ſic pro ipſius imagine, obrutus in cælum aſcendit, diuinum virum ac diuinitus afflatum appellat. Quamuis autẽ ſummo ſacerdotio initiatus non fuerit, martyrij tamen corona cinctum perſpicere licet, vtpote qui propter pietatis & religionis defenſionem, dextera manu priuatus fuit. Cum igitur ad hunc modum religioſæ vitæ curriculum confeciſſet, tandem vinculis mortalitatis ſolutus ad Chriſtũ migrauit; quem nunc non in effigie, ſed facie ad faciẽ, æternum beatus contemplatur.

Is fuit Stephanus iunior.

VITA IOHAN. * *HAGVSTALDENSIS Eccleſiæ primum, deinde Eboracenſis Epiſcopi; Ex ea quæ eſt per Venerab. Bedam Eccleſiaſt. hiſtoria Anglorum lib. 5. cap. 2. Migrauit ex hac vita Anno Domini 721. Exactis in Epiſcopatu Anno 33.*

** Auguſtaldenſis.*

C. Barõ in not Mar. Rom. & Tõ 9. Annal.

PRincipio regni Alfridi, qui poſt fratrem ſuum Egfridum genti Nordanhimbrorum præfuit, defuncto Eata epiſcopo, Iohannes vir ſanctus, Haguſtaldenſis eccleſię Præſulatũ ſuſcepit; qui eximia ſane vitę ſanctitate & miraculorum virtute clarus fuit. Eſt locus quidam, non longe ab Haguſtaldenſis eccleſiæ diœceſi interfluente Thino amne ſeparatus, in quo vir ſanctus capta opportunitate temporis, maxime in Quadrageſima, cum paucis orationi & lectioni operam dare conſueuerat: Cumque tempore quodam ibidem manſurus adueniret, iuſſit ſuos pauperẽ aliquem maiore infirmitate vel inopia grauatum inquirere, vt eum ſecum diebus illis (hoc namque ei ſolitum erat) haberet. Fuit continuo adoleſcens quidam ex villa non multũ remota adductus: qui præter alias calamitates mutus erat, & tanta capitis ſcabie laborabat, vt coma deſtitutus, horridos tantum in circuitu crines geſtaret. Hunc igitur Epiſcopus ad ſe adductũ, in paruo quodã tugurio apud ſe manere voluit, vt quotidianã ab eo ſtipem acci-

7. Maij.

Succedit Eada, in Epiſcopatu Haguſtaldenſi.

In Quadrageſima, ſolitarius vacat pietatis exercitijs.

acciperet. Secunda autem Quadrageſimæ Domini cã accerſito ad ſe muto, linguam p..oferre iuſſit. Protulit ille, & Epiſcopus impreſſa in eam Crucis figura, præcepit ei vt verba proferret. Res mira. Mutus ille ſtatim ſoluto vinculo linguæ, articulatim ac diſtincte fari cœpit. Antiſtes ea Domini miſericordia vehementer gauiſus, & ampliora Dei beneficia nequaquam deſperãs, præcepit medico, vt ſanandæ ſcabredini capitis eius, curam adhiberet. Fecit ille vt iuſſerat, & iuuante Præſulis benedictione, nata eſt cum ſanitate cutis venuſta ſpecies capillorum: factuſque eſt iuuenis vultu limpidus, & loquela promptus, capillis pulcherrime criſpis, qui ante fuerat deformis, pauper, & mutus.

Sanat mutum impreſſo crucis ſigno.

Cum defuncto Boſa eximiæ ſanctitatis & humilitatis Antiſtite Iohannes pro eo Eboraci ſubſtitutus eſſet, Epiſcopus venit ad quoddam Virginum monaſterium, vbi virgo quædam repentini doloris infirmitate tacta, grauiſſimo languore decumbebat. Brachium namque, ex inciſione venæ parum conſiderata, tumorem quem iã contraxerat, qui duabus vix manibus circumplecti poterat. Itaque cum lecto affixa, vltimum ſpiritum trahere videretur, Abbatiſſa Epiſcopum, vt eam ſua benedictione munire dignaretur, rogauit. Paruit ille libens, virginis calamitatem miſeratus. Cumque fuſis cum pietate magna ad Deum precibus, benedictionem tribuiſſet, cõtinuo fugatum dolorem, fuga quoque tumoris horrendi, ſanitaſque ſecuta eſt, ſicque erepta morti ac doloribus virgo, laudes Domino Saluatori vna cum cæteris ſeruis illius retulit.

Creatur Epiſcopus Eboracenſis.

Sanat virginem valde ægrotã.

Aliud quoque huic non multum diſſimile miraculum, Abbas Berechtus quondam eius diaconus narrare ſolebat. Villa erat Comitis cuiuſdam, cui Huch nomen erat, cuius coniunx quadraginta diebus acerbiſſimo languore detenta, pedem foras efferre non poterat. Contigit autem, eodem tempore, virum Dei, illo, ad dedicandam eccleſiam ab eodem Comite vocari. Dedicata autem eccleſia, cum ægre tandem ab Antiſtite,

Aqua benedicta ægrã ſanat.

Digitized by Google

Antiſtite, vt ſecum pranderet obtinuiſſet, miſit vir ſanctus languenti mulieri aquam benedictam, quam in dedicationem eccleſiæ conſecrauerat; præcipiens vt eam guſtaret, & dolori applicaret. Quod vt factum eſt, mulier collapſas vires mirabiliter recuperauit, adeo vt lecto exiliens, ſancto Antiſtiti cæteriſque ad menſam miniſtraret. Alio item tempore vocatus ad dedicandam eccleſiam Comitis, cui Addi nomen erat, expleto miniſterio, filium quendam eius acerrima ægritudine preſſum, & in ipſis mortis faucibus conſtitutum, benedictione ſua & precibus liberauit, & integræ ſanitati reſtituit. *Sanatur puer ad orationem Epiſcopi.*

Neque hoc ſilentio prætereundum, quod famulus Chriſti Herebaldus, in ſeipſo ab eo factum ſolet narrare miraculum. Vitã, inquit, illius per omnia epiſcopo dignam eſſe cognoui. Sed & cuius apud internum iudicem habitus ſit meriti, & in multis alijs & in meipſo maxime expertus ſum; quippe quem ab ipſo (vt ita dicam) mortis limite reuocans, ad viam vitæ, ſua oratione ac benedictione reduxit. Manſit autem in Epiſcopatu annis triginta tribus; & ſic cæleſtia regna conſcendens, ſepultus eſt in porticu S. Petri, in monaſterio ſuo quod dicitur, in Sylua Deirorum; Anno ab Incarnatione Domini, ſeptingenteſimo vigeſimo primo. Nam cum præ maiori ſenectute, minus epiſcopatui ad miniſtrando ſufficeret, ordinato in Epiſcopatum Eboracenſis eccleſiæ VVilfrido presbytero ſuo, ſeceſſit ad monaſterium præfatum; ibique vitam Deo digna conuerſatione compleuit. *Aliud miraculum.* *Migrat è corpore ſacer Antiſtes.* *Tempus obitus eius.*

ILLVSTRE MARTYRIVM S. ACAthij Centurionis; Ex eo quod eſt apud Metaphr. Coronatus eſt circa Annum à nato Chriſto 311. qui fuit decimus & vltimus perſecutionis annus. *C. Baron. In Not. Mar. Rom. & Tom. 3. Annal.*

CVm Maximianus Diocletiani gener, in Chriſtianum *8. Maij.*

num nomen ſatanica rabie deſæuiret, Acathius genere Cappadox, & conditione miles, propoſito vero & voluntate Chriſti athleta, egregia fortitudine, & genus ſuum & ordinis dignitatem exornauit. Cum enim ſub Firmo quodam militaris ordinis Tribuno, Centurionis officio fungeretur, & Tribunus omnium militum animos, partim aſſentationibus, partim minis ad idolorum cultum, ac ſuperſtitionem nefariam alliceret, Acathius Chriſti amore acriter inflammatus, in medium proſiliens conſtanter ac viriliter ſe Chriſtianum eſſe confeſſus eſt; paratum etiam pro ipſius nomine, quoſlibet cruciatus ſubire. Firmus eam hominis alacritatem & conſtantiam admiratus, primo quidem ingentibus promiſſis, mox terribilibus minis eximiam viri fortitudinem debilitare conatus eſt. Sed cum ille immobilis in Chriſti confeſſione perſeueraret, Tribunus edicto regio coactus, virum ſanctum vinculis adſtrictum, ad Bibianum miſit; qui totius exercitus imperium, cum poteſtate ſumma adminiſtrabat.

Acathius Cappadox Centurio.

Conſtantia eius.

Acathius vero vt primum Bibiano oblatus fuit, ſpe futurorum bonorum exultans ſubriſit, & à iudice de patria ac nomine interrogatus, conſtanter reſpondit, nomen ſibi à Chriſto deriuatum eſſe; illud vero quo humano vſu appellatur, Acathius eſſe: genere Achiuum, in Cappadocia natum: quo loco cum parentes habitarent, ad exercitum veniſſe, & commilitonum ſuorum certaminibus inflammatum, vt in Chriſti confeſſione, cum ſempiterna gloria ſanguinem profunderet. Illos igitur ſe male ſequi, quam humanis legibus, ſumma iniquitate in Deum latis obtemperare. Ad quæ iudex, Abijce, inquit ô Acathi iſtas mentis tuæ cogitationes inanes, quæ duros tibi cruciatus pariunt, & noli in homine propter ſcelera ſua, in crucem acto, ſpes tuas collocare; nam is tibi opem omnino nullam in rebus afflictis præſtare poteſt. Quid enim? Si is tanta in cælo potentia dominatur, quemadmodum vos affirmatis, vt vniuerſam hanc mundi machinam guber-

Siſtitur coram Bibiano duce.

Blaſphemia Bibiani in Chriſtũ.

bernet, quid eſt quod Imperatores noſtros ipſius voluntati repugnantes non puniat? Cui Acathius, Profecto, inquit, ex hoc ipſo, ſi aliqua tamen ſapientiæ ſcintilla in vobis relucet, ipſius bonitatem potentiamque colligere poteſtis. Nam ſi ſtatim à peccato vindictam expeteret, ecquis in hoc mundo ſupereſſet? & quo modo dignis laudibus eius glorioſum vbique nomen extolli poſſet, niſi diuturna in veſtris ſceleribus puniendis patientia vteretur? Præterea ipſius gloria in illis hominibus manifeſtior relucebit, qui bonitate ipſius ad ſcelerum ſuorum cognitionem adducti, ad meliorem ſe frugem receperunt, Poſtremo, quis in optimum iuſtiſſimumque iudicem excandeſcere poterit, cum videat tanta Dei patientia & longanimitate ſcelerum ſuorum vindictam differri, vt hominem omnibus ſupplicijs dignum, à peſte & exitio potius eripiat, quam celeri iudicio quamuis iuſtiſſimo condemnet.

Cur Chriſtus permiſerit tyrannos, diu impune ſæuire in Chriſtianos.

His auditis, Bibianus, diſerte quidem, inquit, tu reſpondes; ſed omiſſis argumentis, volo vt protinus Imperatorum edicta exequaris, legibuſque obtemperes, ni malis omnibus pœnis ac ſupplicijs dire excarnificari. Cui Acathius; Sæpe iam Chriſtianum me eſſe confeſſus ſum, neque vllo modo impuris dæmonibus ſacrificare velle dixi. Et iudex, Certe, inquit, niſi iſtam ætatē (video enim te vix quintū & vigeſimum annum ſuperaſſe) miſericordia proſequerer, & militarē dignitatem reuererer, iam ſtatim te tormentis ſubijcerem. Cui Acathius; En, inquit, habes corpus meum ad flagella excipienda paratiſſimum; vtere illo vt libet; mentem certe & animi propoſitum, neque tu, neque Imperator tuus, neque omnis denique dæmonum malitia, peruertere, & in tantū ſcelus impellere poterunt. Tunc Præſes furore percitus, & cohortem affatus, Figite, inquit, vectes quatuor, & Acathium in illis ſuſpenſum, crudis neruis verberate, & diſcat tandem effrenem linguam compeſcere, & tunc apparebit, quam inane à Deo ſuo auxilium expectet.

Ætas Acathij.

Digitized by Google

Crudeliſſime verberatur. His dictis, Acathius veſtibus alligatus, & crudelem in modum cæſus eſt. At martyr, Chriſti opem inter tormenta implorans, aſſiduo exclamabat; Domine Deus, ne me derelinquas. Cum vero ſex carnifices alternis vicibus inſtarent, & profluentes ex lacero corpore ſanguinis riuos acrius elicerent, & ipſe iudex tanquam victor martyri inſultaret, Acathius ad iudicem conuerſus, *Fit ex ipſis pœnis robuſtior.* Hactenus, inquit, tormentorum tuorum expectatio, cogitationes meas aliqua ex parte perturbabat, at nunc illata vi, Chriſti Ieſu potentiam manifeſtius expertus ſum; prorſus, vt eiuſdem gratia confiſus, intrepide alios quoſuis cruciatus excipere paratus ſim. His auditis iudex commotus, *Maxillæ eius conteruntur.* plumbeis laminis maxillas eius contūdi iuſſit; ac tādem martyrem in eâdem conſtantia perſeuerantem, in interiorem carcerem, grauiſſimis catenis oneratum, conijci.

Ductus igitur in carcerem Acathius, tum præterita confeſſione, tum futuris bonis quæ firmiſſima à Deo fide expectabat, lætus ſqualorem ſubijt, & diebus admodum ſeptem, *Ducitur in carcerem.* in vrbe Perintho in carcere manſit. Interea Bibian⁹ Flaccini literis Byzantium euocatus, vinctos omnes ſe ſequi iuſſit. Ibi tum Chriſti martyr, & vulnerum tumore, & corporis labore afflictus, & ferreis catenis grauatus, & militum in via vrgentium, & itineris laſſitudine oppreſſus, & extrema inedia exhauſtus, & amicorum omnium ſolatio deſtitutus, cum iam collapſis viribus in vrrimum vitæ diſcrimen veniſſet, *Orat Deū extrema laſſitudine confectus.* petijt à carnificibus, vt ſibi orandi Deum poteſtatem facerent. Qua ægre tandem obtenta, prouolutus ad genua, primo quidem immenſas Deo gratias egit, quod illum in ſortem martyrum vocaſſet; Sed tu Domine, inquit, qui carnis noſtræ infirmitatem nouiſti, & in hanc horam vſque, virtute tua ex alto corroboraſti, & nunc tot ac tantis malis vndique me oppreſſum vides, mitte, quæſo, angelum tuum qui me ab his au- *Cælitus conſolatur.* guſtijs eripiat, & martyrij gloria coronatum ad te perducat. Cū in hunc modum Deum oraret, vox è nube demiſ-

Digitized by Google

demiſſa, horrifico terrore aſtãtiũ aures cõpleuit; Acathi, intonans, eſto fortis. Hac voce attoniti carnifices, Ecquid, dicebant, eſt hoc? Nunquid & nubes vocem edunt? Nunquam rem tanta admiratione dignam audiuimus. Et hæc quidem illi. Alij vero qui eadem vinculorum miſeria, cum Acathio premebantur, fidei lumine illuſtrati, ad martyris ſe pedes abijciebant, ſupplicesque, vt Chriſtianæ fidei doctrinam ipſis exponeret, rogabant.

Tunc martyr luculenta oratione, ab ipſo humani generis parente exorſus, & Adami lapſum, & Christi in terras aduentum expoſuit, multoſque à tenebris ac diaboli captiuitate, in libertatem Chriſti vindicauit. Poſtridie vero noctis tempore, ij qui ad Christi fidem recenter conuerſi fuerant, viderunt quoſdam ſplendida veſte indutos, & militari habitu ornatos cum Acathio non modo loquentes, ſed & vulnera aqua feruenti abluentes, eumque ita curantes, vt altera luce ex multis plagis ne cicatrix quidem appareret. In ſequenti vero die martyr in carcerem interiorem coniectus, & iudicis iuſſu ferreis vinculis conſtrictus, fuit ſimili angelorum obſequio recreatus; nam qui eodem in carcere vincti tenebantur, viros alios angelico ſplendore coruſcantes viderunt, qui martyrem & vinculis ſoluebant, & cibum potumque benigne offerebant.

Multos adducit ad Chriſtum.

Septimo vero die à quo Byzantium Præſes venerat, Acathium ſibi offerri præcepit; qui vultu hilari & angelico plane aſpectu comparens, tanta Præſidem admiratione concuſſit, vt exiſtimaret eum à militibus laute ac genialiter habitum eſſe. Quare furore rabieque exardeſcens, aſperis verbis in carceris cuſtodem inuectus, qua audacia hoc facinus, contra mandatum perpetraſſet, quæſiuit. Cumque Antoninus ſcriba carceris, cuſtodem purgare niteretur, Acathius Chriſti amore inflammatus, Mea, inquit, pugnandi virtus è cælo eſt; Hanc enim quam vides corporis pulchritudinem, non carnales epulæ, quemadmodum tu exiſtimas, ſed

Angeli martyrẽ in carcere viſitant.

Chriſtus Ieſus mihi ſuppeditauit; qui ſolo verbo ſeruos ſuos curare conſueuit. At iudex ea martyris interpellatione offenſus, Dentes eius, inquit, confringite, vt ſciat non niſi ad interrogata ſibi reſpondendum eſſe. Et conuerſus ad cuſtodem, Quidnam, inquit, ſceleſtiſſime reſpondes? Ad quæ Caſſius, (ſic namque cuſtos vocabatur) Per tuam amplitudinē iuro, inquit, me quęcunq; iuſſiſti fideliter executum fuiſſe: ſed vidimus ſæpius milites, quoſdam Medis non abſimiles, ſplendida veſte ornatos, vulnera eius curantes, & cibum potumque offerentes. Cumq; ingreſſus carcerem viros illos examinare & allatos cibos excutere vellem, repente & illorum & cibariorum conſpectu priuatus fui, huncque ſolum ligno alligatum inueni.

Dentes eius conterūtur

Tunc iudex furore percitus, Video, inquit, quid ſit; tu pecunias ab Acathij conſanguineis accepiſti, & iudicium eludere conſtituiſti; ſed pœnas tanto ſcelere dignas pendes; ſtatimque plumbeis virgis terga eius pulſari iuſſit. Qui cū cruciatus magnitudine victus, lamentabiles admodum voces ederet, & veniam à iudice ſuppliciter deprecaretur, Acathius riſu prope diſſolutus, quamuis fractis maxillis: Profecto, inquit, nequeo ſatis ſtultitiam veſtram admirari. At iudex furore percitus, Tune, inquit, veniſti, vt præſtigijs ac veneficijs tuis confiſus, nos derideres? & mox quernis virgis terga ventremque eius, à decem hominibus robore præſtantibus verberari iuſſit. Tum vero martyr ſub pondere ſuppliciorum gemens, ſemel iterumque exclamauit; Domine Chriſte Ieſu adiuua ſeruum tuum Acathium. Hoc cum iterata voce ſublatis ad cælum oculis diceret, vox cælitus demiſſa, Acathi, inquit, eſto bono animo: nam breui præmium nullo vnquam tempore interiturum recipies, pro ijs quæ nunc in terris perfers ſupplicijs. Hac voce & carnifices timore oppreſſi conciderunt, & iudex ipſe ingenti admiratione percuſſus, ab inferendis martyri ſupplicijs vocem compreſſit, eumque ad Flaccinum Thraciæ Proconſulem miſit.

Crudelis iudex, carceris cuſtodē immerentē punit.

S. Acathi⁹, virgis quernis flagellatur, à decē hominib⁹.

Flac-

Digitized by Google

Flaccinus vero qui vxorem Chriſtianis ſacris initiatam habebat, ab eaque ne grauia Chriſti Confeſſoribus ſupplicia inferret, rogatus erat, Acathium in liberam cuſtodiam dedit, & quinque poſt diebus, recitatis actis eius, capite plecti iuſſit. Poſtea vero quam beatus Acathius mortis ſententiam in ſe latam audiuit, incredibili gaudio exultans exclamauit: Quam multis te linguis, Chriſte dux vitæ laudare vellem, qui me infinitis peccatis obnoxium, pro ſingulari tua in nos bonitate, tali ſorte dignatus fuiſti. Cumque extra Byzantium ad locum certaminis à carnificibus perductus eſſet, rurſus orandi facultate conceſſa, genua ſumma cum reuerentia humi fixit, & Deo pro tantis beneficijs, quibus ſe indignum profitebatur, ſine fine gratias egit, ac tandem gladio percuſſus, ad cælos euolauit. Corpus eius fuit à viris religione ac pietate præclaris, in locum, qui Staurius appellatur, inductum, & funus omni honore tanto martyre digno curatum. Poſtea vero ad Scyllaciũ littus diuinitus delatum, maiore ibidem honore aſſeruatur.

Capite trũcatur.

Translatio Reliquiarũ eius Scyllacium.

Porro arborem illam, in qua martyr appenſus & tormentis excruciatus fuit, (quam nucem fuiſſe dicunt) temporibus Arcadij Imperatoris adhuc ſuperſtitem fuiſſe, ſcribit Nicephorus; licet Socrat. caſtaneam eam fuiſſe aſſerat. Quicquid id eſt, effecerunt ſcriptores illi, vt arbor illa feliciſſima, ſanguine tanti martyris irrigata, adhuc virens in memoria hominum perſeueret, & ſit in poſterum permanſura: longe beatior ficu Romulea, Athenarum olea, Deli palma, vel Mariana quercu: quam clariſſimus orator, ſcriptorum ſuorum monumentis, perpetuitati conſecrandam putauit.

Hiſt. lib. 13. cap. 38.

Lib. 6 ca. 21.

Lib. 1. de legib.

Digitized by Google

C. Baro. Tõ. 2. & 3 Anna. Eccl.

MARTYRIVM S. VICTORIS MAVRI; cuius meminit S. Ambroſ. in Lucam, lib. 7. cap. 13. Ex eo quod eſt à Maximiano notario conſcriptũ. Paſſus eſt circa Annum Chriſti 303. perſecutionis Vero. 2.

8. *Maij.*

QVo tempore Maximianus Imperator impius, in Mediolanenſi ciuitate atrocem in Chriſtianos perſecutionem excitabat, fuit illic miles quidam, natione Maurus, Victor nomine; egregia profecto in Deum pietate, & fortitudine eximia; qui de religione Chriſtiana apud Imperatorem accuſatus, conſtanter fidei ſuæ profeſſionem edidit. Cuius virtute, conſtantiaque commotus Imperator, horrendas illi minas ſuppliciaque propoſuit, niſi dijs ſacrificia offerre proponeret. Cumque contemptis minis atque tormentis, Victor iterata voce reſponderet, Chriſtianus ſum, & Chriſto, cuius ſpiritu nutrior, me totum ab ineunte ætate conſecraui, & vnica mea ſalus, & virtus Chriſtus eſt, miſſus in carcerem, ſex diebus totidemque noctibus omni cibo potuque deſtitutus, ſqualorem pertulit. Septimo vero die tribunali oblatus, cum eadem, imo maiore animi conſtantia, impura deorum ſacrificia execraretur, fuſtibus cæſus eſt; præcone voce maxima aſſiduo clamante, Sacrifica dijs, quibus Imperator, & omnes, diuinos honores attribuunt. At martyr contra vocem exaltans clamabat; Iam dixi, iterumque dico, me dæmonijs non ſacrificare, ſed vni Deo cui meipſum ſacrificium laudis offero. Tunc Imperator eum rurſus in carcerem abduci iuſſit; vbi toto triduo exacto, iterum ad certamen vocatus eſt. Adfuit martyr alacritate incredibili, & ſacrificare iuſſus, reſpondit: Profecto exiſtimo & ſanctiſſimis Chriſtianæ religionis ſacris, quibus initiatus ſum, & hac mea canitie

Victor apud Imperatorem, conſtãter ſe Chriſtianũ profitetur.

Mittitur in carcerem.

Fuſtibus cæditur.

Iterum incarceratur.

niti indignum eſſe, vt à te homine corruptibili & nulli non calamitati obnoxio coactus, collatam mihi à Chriſto gratiam deſeram. Hoc dicto non ſegniter prouocatus Imperator, iterum fuſtibus martyrẽ atrociter mactari iuſſit. Sed victor omnes plagas clypeo orationis excipiens, dolores nõ ſenſit, ſicque Dominum precatus eſt, Domine Ieſu Chriſte, cuius annona quotidie nutrior, adiuua me in pœnis.

Rurſus fuſtibus caditur.

Ea re fractus Imperator, rurſus eum carceribus mãcipari iuſſit: & Anolino qui ei à conſilijs erat mãdauit, vt martyrem quoquo modo in ſuam ſententiam pelliceret. Et ille quidem miſit continuo homines dicendi fallendique ſatis peritos, qui multis blanditijs & promiſſis ingentibus, martyris animum pertentabant, ſed nullo prorſus operæ precio. Tunc vero Imperator graui commotus ira, omnia tormentorum genera expediri, & in martyris conſpectum adduci præcepit. At Victor, Hæc tu quidem, inquit, ô Imperator, mihi tormenta minaris, ſed longe tibi maiora, iniuſto illo extremi iudicij die, à Deo parata ſunt. Imperator nõ ferens hanc dicendi libertatem, ſimulque ratus ſe contumelia affici, iuſſit feruenti plumbo totum martyris corpus perfundi. Sed accidit vt orantem martyrẽ plumbum inſtar aquæ è fonte manantis, corpus eius refrigeraret. Quæ res ingentem ipſi Imperatori admirationem commouit, vindictæ tamen cupiditate inflammatus, ad Vercellinam portam abduci eum mandauit. Milites autem cum ibidem Imperatoris ſententiam in martyrẽ diutius expectarent, ſomno oppreſſi, martyrem inde abeuntẽ non ſenſerunt. Expergefacti vero eũ inſecuti ſunt, atque in ſtabulo ante equorũ ora pre cibus latitantem inuenerunt.

Tertio incarceratur.

Bulliente plumbo perfunditur.

Tum vero varijs eum iniuriis afficientes, foras eduxerunt, ac tandem Imperatoris ſententia capitis damnatum, in ſylua, quæ Dunlinus vocabatur, truncarũt. Cum autẽ ad ſupplicium raperetur, conuerſus ad carnifices, Dicite, inquit, Imperatori, hoc anno illum è vita abiturum. Vt vero ad locum cædi deſtinatum ventũ

S. victor prædicit interitũ Maximiani Imp.

Fuerunt hi martyres etiam Afri id circo ciues ſuos vocat. *Decollatur S. martyr.* *Miraculũ ad Sanctũ cadauer eius.*

eſt,oculis manibuſque ad cælum ſublatis,dixit,Gratias ago tibi Domine Ieſu Chriſte, quod me à ciuibus meis Nabore ac Felice Sanctis tuis,non ſeparaueris. Quo dicto intrepide ceruicem gladio ſubiecit.Imperator autem, vt martyris gloriam ſempiterna obliuione inuolueret, corpus eius beſtijs deuorandum obiecit. Sed illæ nullam non modo feritatẽ ei intulerunt, verum etiam intactum, inuiolatumq; ab incurſu ſceleratorum hominum conſeruarunt. Tunc Imperator tanta rei nouitatẽ ſtupefactus, ſepulturæ honorẽ martyri conceſſit, quem Marinus Antiſtes non longe ab ea ſylua,belluis & feris ei loco cedentibus, qua potuit reuerentia impendit. Ego maximianus notarius,ab infantia Chriſtianus, qui licet paganiſmi iuramento me conſtrinxerim, tamen hoc martyris certamen,quod coram oculis inſpexi,noctu ad luminaria inſcriptis redegi,& fideli narratione ad poſteritatem tranſmiſit,

Turonẽſis de gloria martyrum lib 1.cap.4.

Porro Gregorius Turonenſis,magnificam inclyti huius martyris memoriam, apud Mediolanenſium vrbem eſſe teſtatur,quod ſæpius,vinctos ab ergaſtulis diſſoluat,captiuoſq; liberos abire permittat.Et quidẽ Apollinaris, cum interfecto apud vrbem Romã Victorio Duce,ab incolis loci illius, ſine vlla vnquam redemptionis ſpe, in captiuitatem abriperetur, exilioque mulctatus,apud Mediolanum degeret,& adueniente S. Victoris feſtiuitate vigiliis intereſſet, proſtratuſque coram ſepulchro Sancti impenſius oraret,audiuit duos quoſdam pauperes,familiari colloquio admirandas martyris virtutes prædicare, alterumque alteri certo affirmantem, ea nocte quendam à miſeranda captiuitate eiuſdem martyris virtute abſoluendum.His auditis Apollinaris quaſi quodam auſpicio ex Dei nutu admonitus,iterum atque iterum ad martyris prouolutus tumulum orauit, vt ſaluus in patriã abſcedere poſſet Moxque vocato puero,equum ſterni præcepit; quo conſcenſo, præſidio beati martyris euaſit.

Vigilia in ecclesiis in feſtis Sanctorum.

VITA

C. Bar To. II. Annal.

VITA S. STANISLAI EPISCOPI Cracouienſis & Martyris; Ex ea quæ eſt prolixe per D. Ioannem Longinum, Canonicum Cracouienſem. Floruit in Epiſcopatu maxime temporibus Gregorij Septimi, Romani Pontificis; Anno ſalutis 1078 & Alijs. Relatus in numerum Sanctorum ab Innocentio Quarto Pontifice Maximo, Anno 1250.

8. Maij.

STanislaus apud Polonos in territorio Cracouienſi, pago Sciepanouio, ex ſe quidem obſcuro, ſed illius ſanctitate illuſtri & celebri ortus, parentes habuit pietate non minus, quam generis nobilitate præſtātes. Patri eius VVelislao, matri Bognæ nomen fuit; quos non modo generis ſplendor & rei militaris gloria, ſed multo magis inſignis religio, cum raro quodam de omnibus bene merendi ſtudio cōiuncta commendabat. Cum id temporis rara apud Polonos templa viſerentur, illi pro eximia ſua erga Mariam Magdalenam deuotione, ſacrum in honorem illius ædem exſtruxerunt; quam non modo ampliſſimis prouētibus, aureis & argenteis vaſis ac veſtib. ſacr. s, ſed ſuis etiā precibus & aſſiduo pietatis ſtudio ita illuſtrarunt, vt vita illorū non multum à monaſtica perfectione diſcrepare videretur.

Patria & parentes eius.

Pietas eorū eximia.

Sed cum multæ eis, & opes & copiæ ſuppeterent, vno ſterilitatis incommodo eæ obſcurari videbantur; prorſus vt ab omni ſpe prolis excluſæ eſſent. Iamque trigeſimum in matrimonio agebant annum, cum præter omnem exſpectationem grauidam ſe ſentit, ac die quodam poſt luſtratos meride greges, domum propinquans, haud procul ab ædibus abſq; vlla obſtetricis opera, idque ſine vllo debilitatis aut doloris ſenſu filiū peperit, quem ſtatim in fonte ablutum, incolumis domum aſportauit. Inde baptizat⁹ puer, in æde S. Mariæ Magdalenę, Stanislaus vocat⁹ eſt, anno Dom. M. XXX. regnante

Naſcitur Stanislaus miraculoſe.

Digitized by Google

regnante apud Polonos Mecislao Primo, anno regni eius tertio.

Poſtquam autem parentes eius tali ſe filio auctos viderunt, pari conſenſu perpetuam Domino continentiam vouerunt, eamque ad extremum vitæ ſpiritū cum non mediocri ſanctitatis laude conſeruârunt. In ipſo vero puero, teneriori infantia iam perfuncto, ſæpe obſeruatum eſt, Illum molliori ſtrato relicto, ſuper nudam humum aut paleas cubare. Hinc ab vtroque parente egregiā pueri indolem admirante, nihil quod ad concepta pietatis fomenta magis magiſque promouenda vtile eſſet, prætermiſſum. Et quidem vt primum per ætatē licuit, literis & diſciplinis liberalibus traditus eſt imbuendus; quas ille propter ingenii felicitatem ac memoriæ tenacitatem, mira eſt facilitate conſecutus. Tanta illi grauitas, modeſtia, & pudor in ſermone vultu, & actionibus inerat, tanta ad virtutem propenſio, vt viri etiam grauiſſimi, doctiſſimique in admirationem & amorē eius prouocarentur. In puerili & tenera ætate, tanta erat erga pauperes benignitate, vt quicquid bona parentum voluntate poterat, pauperibus elargiretur, facile daturus omnia, ni præceptorum ſeueritate puer modeſtus & pudibundus vetaretur.

Iudicia futura săctitatis Stanislai.

Poſtquam vero adoleſcentiam ea modeſtia & morum ſanctitate & grauitate exegit, in ipſo iuuentutis flore, incredibili diſcendi ſtudio flagrans, Lutetiam Pariſiorum ſe contulit, vt ætatem ſuam altiore diuini pariter & humani iuris cognitione exornaret: vbi cum vberrimos in vtraque facultate & in ſanctioribus etiam vitæ diſciplinis feciſſet progreſſus, cœpit monaſticæ vitæ cupiditate flagrare; ſed Dominus, qui ad maiora eum certamina reſeruabat, id minime permiſit.

Proficiſcitur Pariſios ſtudiorum gratia.

Septennio Lutetiæ in ſtudiis conſumpto, in Poloniam cum inſtructa bibliotheca reuerſus eſt: & vtroque parente mortuo, cum ſe locupletem cerneret ad ire hæreditatem, omnes opes ſuas in pauperes inſigni liberalitate diſtribuit, vt illis abiectis ſarcinis, expeditus Domino

Diſtribuit ſua pauperibus.

Domino

Domino ſeruiret. Necdum enim omnem monaſticæ ſuſcipiendæ vitæ cogitationem depoſuerat, ſed hærebat animo quam viuendi rationem potiſſimum ſectaretur cum monaſtica quidem videretur tutior & tranquillior, ſed contra formidabat abſcondere credita ſibi à Domino talenta. Ea tempeſtate, eccleſiæ Cracouienſi præerat Lambertus Zula, qui Aaroni ſucceſſerat, nolensſque de more pallium à Pontifice Maximo petere, id effecerat, vt ea ſedes deinceps non Archiepiſcopos, ſed Epiſcopos haberet. Is vbi comperit Stanislaũ fluctuare animo, de vitæ inſtituto ſuſcipiendo, ad ſe accito perſuadet vt in clerum ſe ſinat coaptari, creatque eum Cracouienſis Eccleſiæ Canonicum; ac deinde etiam auctor illi eſt, vt ſacerdotio initietur. Quo in ſtatu omnibus ſui ordinis hominibus, optimis exemplis præfuit. Porro etiam concionandi munis obiens, plurimos à corruptis moribus ad honeſtatis ſtudium traduxit, & in Dei amorem incendit; eo magis faciliuſque, quo longius ab omni arrogantia eius doctrina aberat, eximia vitæ ſanctitate ac morum integritate mirifice ornata.

Fit Canonicus & Sacerdot.

Hinc Lamberto Zulà, ex rebus humanis diſcedente, anno domini milleſimo ſeptuageſimo primo menſis Nouemb. die quinto & viceſimo, omnium ſuffragiis ad Epiſcopalem cathedram euocatus eſt. Ille vero quamuis diebus non paucis reſiſteret, ſuoſque humeros tanto ferendo oneri impares clamaret, precibus tamen & lachrymis virorum ornatiſſimorũ expugnatus, tandem ceſſit, non abſque metu & tremore, veritus nè diuinę reſiſteret voluntati, quæ per tot ora & ſuffragia ipſi innoteſceret. Confirmatus igitur ab Alexãdro II Pontifice Maximo, eiuſdemque iuſſu conſecratus, animum ad eccleſiæ illius gubernacula ita adiecit, vt cunctis ſe virtutibus inſtructum declararet. Nihil ſibi præclarius & præſtabilius ducebat, quam per omnem vitam Saluatoris inſiſtere veſtigiis. Et quidem ante omnia pauperum, pupillorum ac viduarum cura illi aſſi-

Succedit in epiſcopatu Lamberto Zula.

Benignitas eius in pauperes.

Digitized by Google

tamen animum libidine occupatum nihil mouerunt, ſed cum illius ſancti viri tam ſapienter eum incantantis voces amplius ferre non poſſet, præcipiti furore è ſolio exiliens, immaniter ſe à Stanislao læſum vociferatus eſt, atque omnibus modis illatas ſibi iniurias, cum iureiurando vindicaturum proteſtatus.

Boleslaus rex molitur fraudes, in Epiſcopum.

Nec mora, communicato cum proceribus & aulicis quibuſdam concilio, vindictæ cupiditate acriter inflammatus, omnes vlciſcendi modos inquiſiuit. Sed cum in virum inculpata vitæ & morum integritate vallatum, nulla omnino nè tenuis quidem criminis ſuſpicio caderet, totus ad fraudes & calumnias conuerſus eſt, nihilque non fecit vt virum ſanctiſſimum, per ſummam iniuriam atro carbone notaret, & apud populum vniuerſum ſempiterna ignominia afficeret. Emerat vir beatus in tractu Lublinenſi pagum Petrauinum, à Petro quodam equite, vnico pagi eius hærede, quem Cracouienſi eccleſiæ, precio eius integre perſoluto adiunxerat, eumque iam prope triennio, abſq; vllius infeſtatione, poſſederat. Et quia ſacer Antiſtes ex ſua fide & ingenio, aliorum etiam fidem probitatemque metiebatur, neglectis actorum publicorum inſtrumentis, nudis teſtibus ſibi cauerat. Id vbi comperit rex, vocatos ad ſe Petri nepotes, ad quos pagus ille iure hæreditario deuolutus eſſet, hortatur, vt epiſcopum de interuerſa hæreditate ſua apud ſe deferant, atque in ius trahant, additque ſe facile minis abſterriturum teſtes, quorum fide maxime nitebatur Stanislaus, ne auſint pro illo teſtimonium dicere. Hac illi ſpe animati & præda allecti, negotium faceſſunt viro Dei, eique per ſummam audaciam & iniuſtitiam apud regē litem intentant

Stanislaus ad iniquū citatur iudicium.

Citatur itaque ad iudicium antiſtes, cui rex ipſe; (vt tum more receptum erat) præſidebat, & ab aduerſariis accuſatur, quod præter ius in eorum hæreditatem inuaſerit. Reſpondet vir ſanctus, ſe optimo iure eam ſibi vendicare, pecunia Petro, illorum patruo numerata.

Negant

Digitized by Google

Negant id aduerſarij. Promittit vir Dei ſe teſtes pro aucturum, nec id recuſatur. Sed ecce cum eſſet ab eis dicendum teſtimonium, illi præ formidine obmuteſcẽtes, ne male à rege mulctentur, virum ſanctum per ſummum ſcelus deſtituunt. Iam dies ad occaſum tendebat, & Epiſcopi res in periculo verſabatur. Lætabatur rex, lætabantur aduerſarii; qui opimam prædam iam ſpe magna deuorârant. Anxius interim vir Dei, omni auxilio humano deſtitutus, certam in Deo fiduciam repoſitam habebat. Tandem eius inſtinctu animatus, coram rege & toto illo conuentu promittit, ſe poſt triduum teſtem veritatis producturum, ipſum Petrum, licet iam triennio vita functum; quæ res miraculi & ſtuporis plena, apud poſteros ob credentium imbecillitatem, plus admirationis fortaſſe, quam fidei habitura eſt. I js vero auditis, primo quidem ſtupent omnes: ſed poſtea rei, vt ipſi putabant, impoſſibilitate melius penſata, in riſum verſi, ſibiis & ſannis virum Dei, tanquam parum mẽtis ſuæ compotem excipiũt.

Antiſtes eſt fugit ad auxilium diuinum, humano deſtitutus. Irridetur à multis.

Interea Stanislaus veſte indutus cilicina, triduano ſuis indicto ieiunio, cum clericis & paucis laicis in Petrauinũ diſcedit pagum; & coram altari ſe proſternens, multis cum lachrymis diuinam continenter opem implorauit. At vero vbi ſponſionis illuxit dies, re diuina ex more peracta, pontificali indutus veſte, accedit ad Petri ſepulchrum, amotaque per miniſtros humo, ſubmittit ſe in genua, & fuſis magna cum fiducia ad Deum precibus, putrefactũ manu cõtingit cadauer, iubetque illum Petrum in puluerem iam fere redactum, in nomine Patris & Filij & Spiritûs ſancti à mortuis reſurgere, vt veritati à filijs hominum proſtitutæ & deſertæ, teſtimonium perhibeat. Confeſtim reuiuiſcit homo, & integro corpore, è monumento tanquam è ſuaui excitatus ſomno, prodit. Tum Stanislaus apprehẽſa eius manu, chlamide circundatũ, in præſentiam adducit regis, & ait En Boleſlae rex, hunc ego teſtem adduco venditionis & emptionis, & perſoluti precij, quod ille pro pago ſuo exegit Magnus

S. Stanislaus excitat defunctũ à mortuis.

fiebat hominum cōcurſus, certatim rediuiuum intueri cupientium, omneſque rei nouitate attoniti, ſublato ad cælum clamore, diuinum miraculū co laudabant. Ecce vero Petrus ille in vitam reſtitutus, ſic regem cōpellauit: Ego ad preces Stanislai, iuſſus à Deo ad vos redire, ad tuum hic teſtis & eũ ctor aſſiſto tribunal, palamque confirmo, me pagum Petrauinū accepta pecunia vendidiſſe, neque iſtos meos nepotes quicquam in eo iuris habere, ſed Stanislao ab illis dolo malo calumniam adhiberi. Et mox conuerſus ad nepotes & teſtes, Quis, inquit, vos furor huc adegit vt alij calūniādo alii veritatē celando, tāto vos ſcelere obſtringeretis? q̄ niſi digna pœnitētia dilutum fuerit, grauiſſima vos Dei vindicta, & in hac, & futura manet vita. Illi incredibili ſtupore oppreſſi, obmuteſcebant, Rex vero tā euidēti miraculo cōpulſ⁹, quāuis nō abſq; multo animi felle & moleſtia, pagū Stāislao adiudicauit.

Reſuſcitatus regem & alios alloquitur, & reddit teſtimoniū Stanislao.

Obtinet litem.

His ita geſtis, beatus Antiſtes ad pagum Petrauinū abijt cum Petro Vtque ad ſepulchrum ventū eſt, Viſne ait, Petre, vt gratitudinis ergô, aliquot, tibi annos vitę à domino impetremus? Cui Petrus, Ego, inquit, Pater ſancte, vitam hanc, quam mortem potius appellandam conſeo, nequaquam expeto, ſed illam, in qua pręſente Dei vultu frui poſſum. Nam tametſi iuſto Dei iudicio, hactenus Purgatorii pœnas perpeſſus ſum, attamen ſpero breui me ad ſuperos cōmigraturū. Tu quæſo, mî pater, ora pro me, vt id cito fiat: aut ſi iuſtitia non permittit aliquid de ſupplicii tempore minuatur. Promiſit Stanislaus ſe curaturū quod petebat, & ille rediens in ſepulchrum, animam rurſus expirauit.

Purgatoriū

Huius tam illuſtris & præclari miraculi fama, non ſolum Stanislai nomen apud Polonos & exteros celeberrimum reddidit, ſed regis etiam furorē & libidinis flammam non nihil repreſſit: quamquam illa cōuerſio, nullo pietatis fundamento ſtabilita, nō potuerit eſſe diuturna. Nam cum poſtea nouā ex Ruſſis victoriam adeptus fuiſſet, in fœdiſſimas rurſus cum ſuis militib. libidines prolapſus eſt: & totus deinde ad ingenium & priſtinos

Orationes pro defunctis.

Iterū moritur rediuiuus, dicto teſtimonio.

Digitized by Google

priſtinos mores reuerſus, tyrannidem in ſuos exercere cœpit, eoq; impietatis prorupit, vt nullis ſe monitis vel precibus ad ſanitatem reduci pateretur.

Tum vero iuſtitiæ zelo inflãmatus Stanislaus, omni prorſus formidine calcata, ad regem multa procerum & militum ſtipatum caterua reuertitur, & prolixa admodum oratione animum eius ad reſipiſcentiã flectere, nititur: ampliſſima Dei ſi ſe corrigat, pmittens munera: ſin vero in ſuſcepto ſcelere & dementia perſiſtat, tẽporarias ſimul & æternas, ſibi ſuiſque à Deo pœnas conſtitutas eſſe docet. Sed rex praua ſcelerum conſuetudine dementatus, omnem animi medicinã reſpuebat, & in ipſum medicum maiori iræ impotentia excandeſcẽs cõtumelias & minas iaciebat. Stanislaus vero ijs cõtumelijs & maledictis conſtantior effectus, acrius cõtra furibundum regem precib. & monitis pugnabat, & vltrices gehennæ flammas proponebat. Rex autem omni ſaxo durior, cum ſui ſimilis permaneret, vir ſanctus ad extremũ, fulmẽ eccleſiaſticũ ei interminatus eſt. Quod rex vſq; adeo indigne tulit, vt cũ fremitu quodã, & indignis verborũ iniuriis, repentinum ei interitum minaretur.

Tertio corripit, & monet regẽ Stanislaus

At vir ſanctiſſimus qui iam pridem magno martyrij deſiderio flagrabat, tam præſenti mortis periculo nihil penitus permotus, multo etiã magis quam ante ad procurandam regis ſalutem & Polonicæ gẽtis libertatem tuendã accẽdebatur, adeo vt integras ſæpe noctes in precibus & lachrymis & ſuſpirijs exigeret, & mille modis impendentem Polonici regni ruinam auertere niteretur. Tandem vero cum cerneret regem per omnia flagitiorum genera indies impudentius vagari, neque vlla lenitate & manſuetudine ad ſaniorem mentẽ reuocari poſſe, ab Eccleſiæ corpore eũ ſeparauit & præcidit, ac tanquam dira contagione infectum ab ingreſſu templi excluſit. Ea res cum ſoleat medicinæ faciendæ cauſa id genus deploratis hominibus adhiberi, crudeli & libidinoſo regi adeo furorẽ auxit, vt plane deliberarit, crudeliſſimo ſupplicij genere

Rex ei mortem minatur.

Stanislaus regem excõmunicat

Digitized by Google

ſanctiſſimum virum è medio tollere. Auxit vero impietatem, quod etiã anathemate percuſſus, nihilominus per ſummam impudentiam diuinis ſe officijs ingereret, & palam, in odium & contemptum Stanislai, ſingu'arem quandam turpitudinem ſuam, quam humanæ aures ferre non ſuſtineant, in oculos omniũ patraret: non cõtentus infando & nimis execrãdo flagitio priuatum ſe contaminare, niſi id etiam publicitꝰ oſtentaret, Vidit hoc & indoluit Stanislaus, & cõtremuerunt renes eius, nec zelus illius tantam nequitiam diſſimulare potuit. Iuſſit igitur, vt præſente rege, diuina in eccleſia ceſſarent officia, & ipſe, pio furore ſecundum iudicium legis Apoſtolicæ accenſus, iumẽto, quo ille impurus abutebatur, ornatum omnem ſuis ipſe manibus detraxit, & nares ei aureſque amputauit. Tum vero rex incredibili furore agitatus, viam omnẽ modumq; excogitare cœpit, vt quam primum animũ ſuum acerrima vindictæ cupiditate exulceratum epiſcopi ſanguine ſanaret.

Enorme. nimis regis delictum.

Zelꝰ Stanislaus admirandus.

Eſt haud procul Cracouia templum, in editiori rupe diuo Michaeli Archangelo ſacrum. In id ſanctus Antiſtes diuinũ peracturus ſacrificium, ſe receperat. Id Boleslaus vt comperit, ratus iam adeſſe opportunitatem patrandæ cædis, celeri gradu ne fuga elaberetur Stanislaus, ſuis ſtipatus ſatellitibus eo aduolauit, & armatos qui ſacrificantẽ interimerent milites, in adyta templi immiſit. Illi quamuis audacia ſatis feroces, & amentia præcipites irruerent, mox tamen dum ſtrictis enſibus nituntur ferire epiſcopum, immodico terrore correpti, reſupini in terram cadunt, humique reptantes è templo ſe euoluunt. Rex illorum increpans ignauiam, iubet eos ad facinus edendum redire; redeunt intro, ſed rurſus humi proſternuntur. Iterum exeuntes tertio cogit rex templũ ingredi, nec audent reſiſtere, reuerſi obrigeſcunt omnes, & maiori quam antea impetu collabuntur. Tertio egreſſi ad regem, indicant quid ſibi acciderit: aiunt Stanislaum diuina virtute ſeruari, Tunc Boleslaꝰ furoris ſui ſtimulis agitatus,

Templum S. Michaelis.

Diuinitus coercentur percuſſuri eum.

Digitized by Google

ratus, & minacibus verbis milites ſuos ignauiæ inſimulans, ipſe ſtricto enſe ferociter irruit, ſanctūq; Præſulē altari aſſiſtentē, quanta poteſt vi maxima gladio percutit, & palpitantē adhuc ſuis ipſe manibus, naſo, genis, oriſque partibus vt deformior appareret, nefarie ſpoliat. Deinde corpus exanime è templo extractum, militibus ſuis concidendum tradit. Illi priorem ignauiæ, vt putabant, maculam expiaturi, certatim in ſacrum illud corpus gladijs & pugionibus ſæuiunt; dexteram amputant, caput truncant, coronam capitis, quam raſo capite referunt ſacerdotes, gladijs excindunt, ac poſtremo reliquū corpus, in ſexcentas partes crudeliter diſſecant. Nec tamē hac totius corporis diſſectione crudeli contentus impius rex, iubet membra ſecta in varias diſpergi partes, vt à beſtiis & volucribus deuorentur, vetuitque ſceleratus, graui propoſita pœna, ne quis vllam doloris ſignificationem in morte antiſtitis edere præſumeret. Cumque ad iuſſa capeſſēda properant milites, & iam longe lateque ſacros art' diſijcerent, ecce digiti vnius articulus in flumen decidens, à piſce deglutitur. Atque vt celebritatem nominis eius & ſanctitatis famam aboleret penitus, aut ſaltem obſcuraret, fictis criminibus, omnia eius facta virtuteſque præclaras, calumniando peruertere non eſt veritus: prorſus vt vir ille in vniuerſo regno ſanctiſſimus, omnibus paſſim ludibrio, & quidam menſarum ludus, ac vulgi fabula eſſet.

Boleslaus rex, manu ſua S. Stanislaū crudeliter interficit.

Corpus S. Antiſtitis miſere laniatur.

Execrāda impietas.

Sed omnipotens Deus non paſſus eſt tam fœde ſanctiſſimi martyris ſui exiſtimationem lacerari. Nam altera ab eius cæde die, cum iam ſacrum corpus à feris & auibus putaretur abſumptum, ecce à quatuor mundi partibus totidem raræ formæ & magnitudinis aduolârunt aquilæ; quæ magno ſtudio loca omnia circumuolantes, contra incurſum & vim ferarum ſacra Præſulis membra tutatæ ſunt. Viderunt etiam viri religioſi nocte, quę necem eius ſecuta eſt, miri ſplendoris radios in omnes corporis diſſecti partes cælitus effundi; totidemque ſingulis locis ardere lam-

Tuētur 4. Aquilæ S. cadauer eius.

ſanctiſſimum virum è medio tollere. Auxit vero impietatem, quod etiã anathemate percuſſus, nihilominus per ſummam impudentiam diuinis ſe officijs ingereret, & palam, in odium & contemptum Stanislai, ſingularem quandam turpitudinem ſuam, quam humanæ aures ferre non ſuſtineant, in oculos omniũ patraret: non cõtentus infando & nimis execrãdo flagitio priuatum ſe contaminare, niſi id etiam publicit[9] oſtentaret. Vidit hoc & indoluit Stanislaus, & cõtremuerunt renes eius, nec zelus illius tantam nequitiam diſſimulare potuit. Iuſſit igitur, vt præſente rege, diuina in eccleſia ceſſarent officia, & ipſe, pio furore ſecundum iudicium legis Apoſtolicæ accenſus, iumẽto, quo ille impurus abutebatur, ornatum omnem ſuis ipſe manibus detraxit, & nares ei aureſque amputauit. Tum vero rex incredibili furore agitatus, viam omnẽ modumq; excogitare cœpit, vt quam primum animũ ſuum acerrima vindictæ cupiditate exulceratum epiſcopi ſanguine ſanaret.

Enorme. nimis regis delictum.

Zel[9] Stanislaus admirandus.

Eſt haud procul Cracouia templum, in editiori rupe diuo Michaeli Archangelo ſacrum. In id ſanctus Antiſtes diuinũ peractus ſacrificium, ſe receperat. Id Boleslaus vt comperit, ratus iam adeſſe opportunitatem patrandæ cædis, celeri gradu ne fuga elaberetur Stanislaus, ſuis ſtipatus ſatellitibus eo aduolauit, & armatos qui ſacrificantẽ interimerent milites, in adyta templi immiſit. Illi quamuis audacia ſatis feroces, & amentia præcipites irruerent, mox tamen dum ſtrictis enſibus nituntur ferire epiſcopum, immodico terrore correpti, reſupini in terram cadunt, humique reptantes è templo ſe euoluunt. Rex illorum increpans ignauiam, iubet eos ad facinus edendum redire; redeunt intro, ſed rurſus humi proſternuntur. Iterum exeuntes: tertio cogit rex templũ ingredi, nec audent reſiſtere, reuerſi obrigeſcunt omnes, & maiori quam antea impetu collabuntur. Tertio egreſſi ad regem, indicant quid ſibi acciderit: aiunt Stanislaum diuina virtute ſeruari. Tunc Boleſla[9] furoris ſui ſtimulis agitatus,

Templum S. Michaelis.

Diuinitus coercentur percuſſuri eum.

tatus, & minacibus verbis milites ſuos ignauiæ inſimulans, ipſe ſtricto enſe ferociter irruit, ſanctũq; Præſulẽ altari aſſiſtentẽ, quanta poteſt vi maxima gladio percutit, & palpitantẽ adhuc ſuis ipſe manibus, naſo, genis, oriſque partibus vt deformior appareret, nefarie ſpoliat. Deinde corpus exanime è templo extractum, militibus ſuis concidendum tradit. Illi priorem ignauiæ, vt putabant, maculam expiaturi, certatim in ſacrum illud corpus gladijs & pugionibus ſæuiunt; dexteram amputant, caput truncant, coronam capitis, quam raſo capite referunt ſacerdotes, gladijs excindunt, ac poſtremo reliquũ corpus, in ſexcentas partes crudeliter diſſecant. Nec tamẽ hac totius corporis diſſectione crudeli contentus impius rex, iubet membra ſecta in varias diſpergi partes, vt à beſtiis & volucribus deuorentur, vetuitque ſceleratus, graui propoſita pœna, ne quis vllam doloris ſignificationem in morte antiſtitis edere præſumeret. Cumque ad iuſſa capeſſẽda properant milites, & iam longe lateque ſacros art' diſijcerent, ecce digiti vnius articulus in flumen decidens, à piſce deglutitur. Atque vt celebritatem nominis eius & ſanctitatis famam aboleret penitus, aut ſaltem obſcuraret, fictis criminibus, omnia eius facta virtuteſque præclaras, calumniando peruertere non eſt veritus: prorſus vt vir ille in vniuerſo regno ſanctiſſimus, omnibus paſſim ludibrio, & quidam menſarum ludus, ac vulgi fabula eſſet.

Boleſlaus rex, manu ſua S. Staniſlaũ crudeliter interficit.

Corpus S. Antiſtitis miſere laniatur.

Execrãda impietas.

Sed omnipotens Deus non paſſus eſt tam fœde ſanctiſſimi martyris ſui exiſtimationem lacerari. Nam altera ab eius cæde die, cum iam ſacrum corpus à feris & auibus putaretur abſumptum, ecce à quatuor mundi partibus totidem raræ formæ & magnitudinis aduolârunt aquilæ; quæ magno ſtudio loca omnia circumuolantes, contra incurſum & vim ferarum ſacra Præſulis membra tutatæ ſunt. Viderunt etiam viri religioſi nocte, quę necem eius ſecuta eſt, miri ſplendoris radios in omnes corporis diſſecti partes cælitus effundi; totidemque ſingulis locis ardere lam-

Tuẽtur 4. Aquilæ S. cadauer eius.

illi aſſidua fuit, adeo vt domus illius ægris & egenis plena ſemper videretur. Calamitoſorum hominũ & iniuria oppreſſorum cauſas, acriter tuendas ſuſcipiebat, Habebat ad beati Sylueſtri Põtificis morem, viduarum omnium ſuæ diœceſis nomina conſcripta, quibus pro facultatum ratione ſubueniebat, omnes episcopatus ſui prouentus in pauperũ & viduarũ ſolatia conferebat. Nec eo pietatis ſtudio contentus, frequenter eis ad menſam ſedentibus, excluſa famulorum turba, cibum potumque miniſtrabat, ac pari charitatis officio ſordidos pedes, nixus genibus abluebat. Ad condonandas autẽ tolerandaſque iniurias fuit ſane prõptiſſimus: adeo vt nunquam perturbati animi indicium dederit, ſed quibuſcumq; potuit modis, pro maleficio beneficium reddiderit.

Humilitas egregia.

At vero eo modo ſanctiſſimo viro ſe cõparante, & tum doctrina, tum vitæ ſanctimonia omnib. prælucẽte, & in ſumma tranquillitate munus ſuum exercẽte, hoſtis antiquus eccleſiaſticam pacem tam lætis creſcere ſucceſſibus, ſanctique Pręſulis virtutes & ſtudia abſque liuore florere, diutius paſſus non eſt. Sedebat ea tempeſtate apud Polonos ad regni gubernacula Boleslaus eius nominis ſecundus: qui licet multis rebus præclare geſtis, & militari quoque gloria non minus quam laudib⁹ inſignis eſſet, partam tamen eximia virtute gloriam, effrenata quadã in Venerẽ propenſione obſcurabat. Nam ſucceſſuum felicitate elatus, ad explendã carnis libidinem ſua minime contẽtus vxore, virgines & matronas ingenuas, primo quidẽ clam cõſtuprabat: ac poſtea immenſa malæ cõſuetudinis mole preſſus, perfricta plane fronte ſemper in deteriora prolabebatur. Ea res quanquam grauiter procerũ offenderet animos, nemo tamen regem obiurgare auſus fuit. Solus Stanislaus inani timore poſtpoſito, & mortis periculo cõtẽpto, omnib. excluſis arbitris, regẽ adit & cõſtanter in quantam ſit prolapſus turpitudinem exponit, docetq; ni protinus effrænatam libidinẽ coerceat; Deum pariter & homines ſe infenſos habiturum, ac ſibi, ſuoq; regno extremam ignominiam cum cer-

Boleſlaus rex Polonia.

Stanislaus regem corripit.

Digitized by Google

ta pernicie imminere, Oſtendit etiam quantã non modo animæ, ſed corpori etiam fœditatem vitium illud adferat, & quantã de eo vindictam cum in alia, tũ in hac vita Deus expetat. Rex etſi non mediocriter incandeſceret, attamẽ non ignorans Stanislaum præcipuum iuſtitiæ cultorem, multaq; virtute illuſtrem, nullis minis vel terroribus ceſſurum, interim ſe compreſſit, animiq; furorem ficta lenitatis ſpecie diſſimulauit. Verũ mox ab eius receſſu, cõceptũ animo furorẽ expromere cœpit, & apud præcipuos aulę ſuę nobiles de Stanislao conqueri, quorũ peſtiferis adulationib. incitat⁹, effrenatius etiam quam ante, in fœdas libidines, poſthabita ſalute & exiſtimatiõe ſua, proſilijt; adeo vt feruẽtis cupiditatis impetu victus, Mecislai nobilis in Siradienſi regione viri vxorem nobilem æque atque pudicã, miſſa militum manu, abripuerit; & fruſtra reclamante atque rei indignitatem quæritante marito, ad ſuam libidinem fœde abuſus fuerit.

Immane flagitium regis.

Hęc aliaq; cum per ſummã indignitatẽ rex nefarius patraret, & oẽs regni proceres iniquis facinoribus in grauiſſimum ſui odiũ prouocaret, nemo tamẽ vel epiſcoporũ vel procerũ inuẽtus fuit, qui regẽ pijs monitis ab inſtituta perditionis via reuocare, vel ſui eũ officij cõmonere auderet. Solus Stanislaus animo ad martyrij certamen parato cõtra multiplicẽ impietatis rationẽ pugnabat, regemq; intrepidus ſecundo, adiũctis ſibi vtriuſq; ordinis viris adijt, atq; nî protinus, reſipiſceret, fulmẽ excõmunicationis ei interminatus eſt, Tum vero rex in furorẽ rabiemq; conuerſus contra pia monita, horrendas minas cum terribili verborum tonitru iaculatus eſt. Sed Stanislaus eiuſmodi tẽpeſtate verborum nihil modus, perſtabat in admonendo, docens atq; obſecrans, vt ſanam pauliſper mentẽ indueret, & imminẽtem diuini iudicij furorem, dignis pœnitentiæ operib. à ſuo capite, ac toto denique regno auerteret. Hæc poſtrema Stanislai ad regem oratio, quãuis à cæteris magno cũ vocis applauſu exciperetur, eiuſq; prudentiã & animi conſtantiã admirarentur omnes, regis tamen

Stanislaus ſecundo corripit regẽ, & excõmunicationẽ minatur.

tamen animum libidine occupatum nihil mouerunt, ſed cum illius ſancti viri tam ſapienter eum incantantis voces amplius ferre non poſſet, præcipiti furore è ſolio exiliens, immaniter ſe à Stanislao læſum vociferatus eſt, atque omnibus modis illatas ſibi iniurias, cum iureiurando vindicaturum proteſtatus.

Boleslaus rex molitur fraudes, in Epiſcopum.

Nec mora, communicato cum proceribus & aulicis quibuſdam concilio, vindictæ cupiditate acriter inflammatus, omnes vlciſcendi modos inquiſiuit. Sed cum in virum inculpata vitæ & morum integritate vallatum, nulla omnino nè tenuis quidem criminis ſuſpicio caderet, totus ad fraudes & calumnias conuerſus eſt, nihilque non fecit vt virum ſanctiſſimum, per ſummam iniuriam atro carbone notaret, & apud populum vniuerſum ſempiterna ignominia afficeret. Emerat vir beatus in tractu Lublinenſi pagum Petrauinum, à Petro quodam equite, vnico pagi eius hærede, quem Cracouienſi eccleſiæ, precio eius integre perſoluto adiunxerat, eumque iam prope triennio, abſq; vllius infeſtatione, poſſederat. Et quia ſacer Antiſtes ex ſua fide & ingenio, aliorum etiam fidem probitatemque metiebatur, neglectis actorum publicorum inſtrumentis, nudis teſtibus ſibi cauerat. Id vbi comperit rex, vocatos ad ſe Petri nepotes, ad quos pagus ille iure hæreditario deuolutus eſſet, hortatur, vt epiſcopum de interuerſa hæreditate ſua apud ſe deferant, atque in ius trahant, additque ſe facile minis abſterriturum teſtes, quorum fide maxime nitebatur Stanislaus, ne auſint pro illo teſtimonium dicere. Hac illi ſpe animati & præda allecti, negotium faceſſunt viro Dei, eique per ſummam audaciam & iniuſtitiam apud regẽ litem intentant.

Stanislaus ad iniquũ citatur iudicium.

Citatur itaque ad iudicium antiſtes, cui rex ipſe; (vt tum more receptum erat) præſidebat, & ab aduerſariis accuſatur, quod præter ius in eorum hæreditatem inuaſerit. Reſpondet vir ſanctus, ſe optimo iure eam ſibi vendicare, pecunia Petro, illorum patruo numerata.

Negant

Negant id aduerſarij. Promittit vir Dei ſe teſtes pro au-ctarum, nec id recuſatur. Sed ecce cum eſſet ab eis dicendum teſtimonium, illi præ formidine obmuteſcẽtes, ne male à rege mulctentur, virum ſanctum per ſummum ſcelus deſtituunt. Iam dies ad occaſum tendebat, & Epiſcopi res in periculo verſabatur. Lætabatur rex, lætabantur aduerſarii; qui opimam prædam iam ſpe magna deuorârant Anxius interim vir Dei, omni auxilio humano deſtitutus, certam in Deo fiduciam repoſitam habebat. Tandem eius inſtinctu animatus, coram rege & toto illo conuentu promittit, ſe poſt triduum teſtem veritatis producturum, ipſum Petrum, licet iam triennio vita functum; quæ res miraculi & ſtuporis plena, apud poſteros ob credentium imbecillitatem, plus admirationis fortaſſe, quam fidei habitura eſt. Ijs vero auditis, primo quidem ſtupent omnes: ſed poſtea rei, vt ipſi putabant, impoſſibilitate melius penſata, in riſum verſi, ſibiiis & ſannis virum Dei, tanquam parum mẽtis ſuæ compotem excipiũt.

Antiſtes eſt fugit ad auxilium diuinum, humano deſtitutus. Irridetur à multis.

Interea Stanislaus veſte indutus cilicina, triduano ſuis indicto ieiunio, cum clericis & paucis laicis in Petrauinũ diſcedit pagum, & coram altari ſe proſternens, multis cum lachrymis diuinam continenter opem implorauit. At vero vbi ſponſionis illuxit dies, re diuina ex more peracta, pontificali indutus veſte, accedit ad Petri ſepulchrum, amotaque per miniſtros humo; ſubmittit ſe in genua, & fuſis magna cum fiducia ad Deum precibus, putrefactũ manu cõtingit cadauer, iubetque illum Petrum in puluerem iam fere redactum, in nomine Patris & Filij & Spiritûs ſancti à mortuis reſurgere, vt veritati à filijs hominum proſtitutæ & deſertæ, teſtimonium perhibeat. Confeſtim reuiuiſcit homo, & integro corpore, è monumento tanquam è ſuaui excitatus ſomno, prodit. Tum Stanislaus apprehẽſa eius manu, chlamide circundatũ, in præſentiam adducit regis, & ait En Boleſlae rex, hunc ego teſtem adduco venditionis & emptionis, & perſoluti precij, quod ille pro pago ſuo exegit Magnus

S. Stanislaus excitat defunctũ à mortuis.

priſtinos mores reuerſus, tyrannidem in ſuos exercere cœpit, eoq; impietatis prorupit, vt nullis ſe monitis vel precibus ad ſanitatem reduci pateretur.

Tum vero iuſtitiæ zelo inflãmatus Stanislaus, omni prorſus formidine calcata, ad regem multa procerum & militum ſtipatum caterua reuertitur, & prolixa admodum oratione animum eius ad reſipiſcentiã flectere, nititur: ampliſſima Dei ſi ſe corrigat ꝓmittens munera: ſin vero in ſuſcepto ſcelere & dementia perſiſtat, tẽporarias ſimul & æternas, ſibi ſuiſque à Deo pœnas conſtitutas eſſe docet. Sed rex praua ſcelerum conſuetudine dementatus, omnem animi medicinã reſpuebat, & in ipſum medicum maiori iræ impotentia excandeſcẽs cõtumelias & minas iaciebat. Stanislaus vero ijs cõtumelijs & maledictis conſtantior effectus, acrius cõtra furibundum regem precib. & monitis pugnabat, & vltrices gehennæ flammas proponebat Rex autem omni ſaxo durior, cum ſui ſimilis permaneret, vir ſanctus ad extremũ, fulmẽ eccleſiaſticũ ei interminatus eſt. Quod rex vſq; adeo indigne tulit, vt cũ fremitu quodã, & indignis verborũ iniuriis, repentinum ei interitum minaretur.

Tertiò corripit, & monet regẽ Stanislaus

Rex ei mortem minatur.

At vir ſanctiſſimus qui iam pridem magno martyrij deſiderio flagrabat, tam præſenti mortis periculo nihil penitus permotus, multo etiã magis quam ante ad procurandam regis ſalutem & Polonicæ gẽtis libertatem tuendã accendebatur, adeo vt integras ſæpe noctes in precibus & lachrymis & ſuſpirijs exigeret, & mille modis impendentem Polonici regni ruinam auertere niteretur. Tandem vero cum cerneret regem per omnia flagitiorum genera indies impudentius vagari, neque vlla lenitate & manſuetudine ad ſaniorem mentẽ reuocari poſſe, ab Eccleſiæ corpore eũ ſeparauit & præcidit, ac tanquam dira contagione infectum ab ingreſſu templi excluſit. Ea res cum ſoleat medicinæ faciendæ cauſa id genus deploratis hominibus adhiberi, crudeli & libidinoſo regi adeo furorẽ auxit, vt plane deliberârit, crudeliſſimo ſupplicij genere

Stanislaus regem excõmunicat

ratus,& minacibus verbis milites ſuos ignauiæ inſimulans,ipſe ſtricto enſe ferociter irruit,ſanctūq; Præſul'ē altari aſſiſtentē, quanta poteſt vi maxima gladio percutit,& palpitantē adhuc ſuis ipſe manibus, naſo, genis,oriſque partibus vt deformior appareret, nefarie ſpoliat. Deinde corpus exanime è templo extractum,militibus ſuis concidendum tradit. Illi priorem ignauiæ,vt putabant, maculam expiaturi,certatim in ſacrum illud corpus gladijs & pugionibus ſæuiunt; dexteram amputant, caput truncant, coronam capitis, quam raſo capite referunt ſacerdotes, gladijs excindunt,ac poſtremo reliquū corpus, in ſexcentas partes crudeliter diſſecant.Nec tamē hac totius corporis diſſectione crudeli contentus impius rex, iubet membra ſecta in varias diſpergi partes,vt à beſtiis & volucribus deuorentur, vetuitque ſceleratus,graui propoſita pœna,ne quis vllam doloris ſignificationem in morte antiſtitis edere præſumeret.Cumque ad iuſſa capeſſēda properant milites,& iam longe lateque ſacros art' diſijcerent,ecce digiti vnius articulus in flumen decidens, à piſce deglutitur. Atque vt celebritatem nominis eius & ſanctitatis famam aboleret penitus,aut ſaltem obſcuraret,fictis criminibus,omnia eius facta virtuteſque præclaras, calumniando peruertere non eſt veritus: prorſus vt vir ille in vniuerſo regno ſanctiſſimus,omnibus paſſim ludibrio,& quidam menſarum ludus,ac vulgi fabula eſſet.

Boleſlaus rex, manu ſua S. Staniſlaū crudeliter interficit.

Corpus S. Antiſtitis miſere laniatur.

Execrāda impietas.

Sed omnipotens Deus non paſſus eſt tam fœde ſanctiſſimi martyris ſui exiſtimationem lacerari. Nam altera ab eius cæde die, cum iam ſacrum corpus à feris & auibus putaretur abſumptum, ecce à quatuor mundi partibus totidem raræ formæ & magnitudinis aduolârunt aquilæ;quæ magno ſtudio loca omnia circumuolantes , contra incurſum & vim ferarum ſacra Præſulis membra tutatæ ſunt, Viderunt etiam viri religioſi nocte,quę necem eius ſecuta eſt,miri ſplendoris radios in omnes corporis diſſecti partes cælitus effundi; totidemque ſingulis locis ardere lam-

Tuētur 4. Aquilæ S. cadauer eius.

rib⁹ iſtis fidem adhiberet, vt certius aliquid cognoſceret, ipſe ſuis oculis, è ſpecula arcis Cracouienſis ea luminaria vidit, & lampades à cælo ſupra ſepulchrum deſcendentes contẽplatus eſt. Tum vero ferocitas animi nõnihil compreſſa, patrari ſceleris grauitatem ei aperuit, & in ſummum ſui ipſius odium eum adduxit. Exagitabant eum die nocteque ſcelerum furiæ: adeo vt nec cibum nec ſomnum placide capere poſſet. Tandem cum diutius vrgentes conſcientiæ ſtimulos ferre non poſſet, & à ſuis ſibi metueret, cum Mieſcone filio, & quibuſdam aliis fuga ſibi ſalutem quærens, in Hungariam ad Ladislaum regem ſe recepit; à quo licet honorifice exceptus, & humaniter aliquam diu habitus, ſaluus tamen, diuina eum vltione perſequente, diu conſiſtere non potuit. Nam ſecundo exilii anno, ſubito lãguore correptus, & amentia percuſſus, ſyluas & loca auia petebat; vbi à proprijs canibus, cum repentina morte extinctus eſſet, fertur deuoratus. Ita vt quod beato Stanislao ille ſtruxerat, in ſuo cadauere ſtupendo Dei iudicio perpeſſus ſit. Plexi ſunt diuinitus variis modis, qui ei in ſancti viri nece ſocii fuêre. Succeſſit ei Vuladislaus frater eius; ſed nequaquã cum regio munere, regium ſibi nomen vſurpare auſus fuit. Eſt autem hoc inprimis memorabile, quod toto decennio ab interfectione beati viri, ſingulis noctibus ſuper eius ſepulchrum luminaria, & lãpades cælitus demiſſæ ardere viſæ ſunt.

Diuina vindicta in Boleslaũ Poloniæ regem.

Decimo autẽ eius martyrii anno, imperauit vir ſanctus per viſum nobili cuidam matronæ, vt ſacrũ ipſius corpus per Lampertum epiſcopum eius ſucceſſorem, in ædem primariam transferri curaret. Creditũ eſt illi matronæ, quod eius dicta aliis etiam teſtimoniis fulcirentur. Aperto igitur monumẽto mira odoris ſuauitas inde effuſa eſt, & ſacræ reliquiæ in ſummã ædem Cracouiẽſem, Epiſcopi ipſius & Canonicorũ humeris importatæ ſunt, anno ſalutis, milleſimo, octogeſimo octauo, quinto Kalendas Octobris.

Translatio corporis S. Stanislai.

Plurima quidẽ meritis beatiſſimi viri edita sũt mira-

cula; Quod ſi qui cineres aut lapilli ab eius ſepulchro ad ægros allati eſſent, morbi pellebantur. Porro cum diu multumque laboratum eſſet ſub Innocentio IIII. Rom. Pontifice, vt in ſanctos referretur, & Cardinale Oſtienſi Rainaldo (qui poſtea innocentio ſuccedens, Alexander dictus eſt) admodum repugnante, res effectum obtinere non poſſet, Cardinalis morbo correptus, à medicis in vitæ deſperationē vocatus eſt. Hoc morbo ad dies aliquot laboranti, apparuit S. Stanislaus vigilanti & decumbenti, cum multo ſplendore & gloria, iubens, vt in ſignum ſanctitatis ſuæ quamprimum ſanus è lecto ſurgeret: & etiam atque etiam videret, ne deinceps pius aliorum conatibus obſiſteret. Hæc res adeo permouit Cardinalem illum, vt cunctis mirantib. repentinam eius ſanitatem, mox ad Pontificem Innocentium ſe conferret, eumque importunis etiam precibus vrgeret, vt ſine hæſitatione, Sanctorum catalogo illum aſſeriberet, Itaque Pontifex in eam curam intentus, cum iam coram infinita hominum frequentia, Aſſiſij in hoc opere verſaretur, vidit iuuenis cuiuſdam recenter defuncti cadauer in templum inferri. Cumq; tacitus ad huc apud ſe Stanislai ſanctitatem in dubium vocaret, ſtatim coram altari humi ſe proſternens, ſupplex Dominum rogauit, vt præſenti miraculo ſparſam vbique de Stanislao ſanctitatis famam confirmaret. Vix precandi finem fecerat, cum ecce defunctus ad vitam redit; Pontifex gaudio perfuſus, peracto ſacrificio, Stanislaū Sanctorum catalogo dignum pronunciat, & feſtum ei diem octauo Maij celebrandum, quo Martyrij palmam adeptus eſt, decernit. Incidit hæc res in annum Chriſti ſupra milleſimum ducenteſimū quinquageſimum, cum iam à cæde beatiſſimi viri fluxiſſet anni centum & ſeptuaginta quinque. Permulta inde ſecuta ſunt miracula, quibus Deus ſanctum cohoneſtauit martyrē ſuum, ad laudem & gloriam nominis ſui, quod eſt benedictum in ſecula.

Amen.

Sepulchrū eius miraculis glorioſum.

Item miracula alia inſignia.

Canonizatio S. Stanislai.

Quo Anno

Item

Tempus paſſionis eius.

VITA

VITA S. PETRI ARCHIEPISCOPI Tarentaſij; Ex ea quæ iuſſu Lucij Romani Pontificis, à Gaufrido Abbate AltæTumbæ conſcripta eſt. Migrauit ex hac vita Anno Domini milleſimo centeſimo ſeptuageſimo primo; cum ſediſſet annis triginta tribus; Septuagenarius triennio maior. C.Barõ.Tõ 12. Annal. & not mar tyr. Roma.

VEnerabilis hic Petrus in Viennenſi diœceſi parentibus inſigni pietate natus, paternæ fraternæque virtutis æmulus, in ambiguo adoleſcentiæ tempore, mente minime ambigua, in cœnobio Bonæuallis Chriſtianæ militiæ nomen dedit; vbi tanta tamque eximia animi fortitudine contra infenſos tartareos hoſtes pugnauit, vt omnium oculis admirabilis, breui poſt ad Stamedienſis cœnobij regimen, cum Abbatis nomine ac dignitate aſſumptus ſit. Quod ſane honoris genus cum horreret maxime, & inuitus admodum eum dignitatis titulum admitteret, tum in medio honorum omnium decurſu, ita ſe ab omni elatione & voluptatum contagione illibatum ſeruauit, vt nihil eo humilius, nihil pauperius videretur. Vitam, vt plurimum, ſimplici pane ac aqua profluente ſuſtentabat; ſi quid vero obſonij eſſet, idipſum pauperibus diſtribuere ſummæ illi voluptati erat. Hoſpites, menſa illius, pauperes & peregrinos habebat; iiſque conuiuis adeo delectabatur, vt quo quis pauperior vel infirmior, eo gratior aduentaret.

8. Maij. Patria eius. Petrus in monaſterio Bonæuallis ſe Deo conſecrat. Fit Abbas Stãedieſis. Victus eius.

Ea tempeſtate Idraël quidam, homo prauis opinionibus imbutus, Tarentaſi eccleſiæ præſidebat; qui cũ gregem ſibi commiſſum in eandem ſecum peſtem trahere conaretur, mature tanquam arbor inutilis Apoſtolica falce præciſus eſt, & in locum eius Petrus ſubſtitutus; qui licet primo totis viribus illud honoris faſtigium recuſaret, tandem tamen Bernardi Claræual-

Idrael pſeudoepiſcopus Eius vita extat 20. Auguſti.

Digitized by Google

Petrus fit Archiepiſcopus Tarẽtaſius.

lenſis Abbatis, viri ſanctitate & eruditione præcipui, auctoritate victus gradum illum conſcendit; ita tamen vt de ſuſcepto vitæ rigore nihil minueret, ſed potius indies aliquid adijceret, & ſumma contentione ad culmen non honoris, ſed paupertatis ac perfectionis aſpiraret. Ante omnia vero nihil vir ſanctus antiquius habuit, quam vt pauperes & calamitoſos homines à graui paupertatis malo liberaret. Itaque domus illius non aula ſed verius xenodochium videbatur; ad quam ægri & egeni vtriuſq; ſexus commeabant, opibuſque beati Antiſtitis adiuti, ſummam conſolationem inueniebant. Ipſe vero quacunque pergeret, tanta libertate, tanta affectione pauperum curam gerebat, vt cum nummis exhauſtus eſſet, ſibi ipſe veſtimenta detraheret, eaque nudis & egenis largiretur.

Benigniſſimus in pauperes.

Cum aliquando per Alpem (quam quidã Columnam Iouis appellant) iter haberet, & xenodochium nimis inops inueniret, ſtatim propria impenſa ædificia dilatauit, & prædijs atque animalibus egregie locupletauit, vt opportuna tranſeuntium neceſſitati ſubſidia miniſtraret. Simile beneficium in monte, qui Læſionis dicitur, (licet extra prouinciam ſuam conſtituto) pauperibus inſtituit. Et in Iurenſibus ſolis, pari pietate ac munificentia xenodochium odinauit. In regione Prouinciæ, in vili quodam tugurio ſecus viam, cum fœminam extremo paupertatis malo oppreſſam inueniret, tanta erga illam miſericordia motus eſt, vt præ nimio dolore, vox ei, cum fari vellet, interciperetur, vimque lachrymarum profunderet. Tandem neque ſibi neque ſuis parcens, veſtes alias atque alias omnibus detraxit, eaſque cum ingenti pecuniarum pondere, fœminæ largitus eſt. Hinc cum eius benignitas, miſericordiaque nullum ſciret modum, vndique ad eum innumerabilis hominum multitudo confluere cœpit; alij corporũ, alij animarum ſalutẽ quæritantes; quã omnibus cũ magna ſanctitatis ac miraculorum virtute impertiebatur. Cæcis viſum, mutis loquelam, ſurdis auditum, claudis greſſum, & incommodis varijs laborantibus, deſiderata contulit

Alias. Vtyrenſibus.

Varia & Præclara ei' miracula

tulit remedia, tantiſque virtutum ſignis claruit, vt vix vlla orationis vi cuncta exprimi poſſint.

Cum autem tam excellens in omni genere virtutũ, ſummo honore ac miro totius populi applauſu exciperetur, vir ſanctus ſalutari timore concuſſus, ne virtus tantis exaltata honoribus, eum per vanam gloriã præcipitem daret, fuga ſalutem quæſiuit. Per vias igitur difficiles, perq; loca inuia, noctis ſilentio vno comitatus ſocio, ad Cœnobium quoddam Ordinis ſui Ciſterctienſis in Germaniam peruenit; vbi ignotus aliquandiu latitans, diuina pariterque nocturna rerum diuinarum meditatione paſcebat animum. Sed tandem à puero quodam, qui in eius familia nutritus fuerat, & illac tũc forte iter habebat agnitus, à fuga illa retractus eſt; & maiori cum applauſu atque admiratione, in priſtinũ honoris gradum reſtitutus. Tum vero neceſſitate compulſus, reiectam ſarcinam humeris iterum impoſuit, & ad intermiſſa illa externæ pietatis opera reuerſus, nouis beneficijs vniuerſos ſibi deuinxit. Incredibili charitate gregem ſuum proſequebatur, adeo vt ſui etiam capitis periculo illi, ſi opus fuiſſet, conſuluiſſet. Multa odia inueterata frequenter extinxit; bella admodum grauia cõpeſcuit; & diſſidentia membra mutua beneuolentia conciliauit.

Vir sãctus mundi fauores pertimeſcẽs, fugit ad Germaniæ cœnobium.

Reducitur ad Eccleſiã ſuam.

Ijſdem diebus cũ Romani Imperij prouincias ſchiſmatica rabies exagitaret, Chriſtiq; Eccleſias peſtiferæ hæreticorum opiniones occuparent, ſolus ipſe ex metropolitanis, vel prope ſolus eorum furori ac prauitati ſeſe oppoſuit: ſolus diuinis ſermonibus improbos arguit, & pullulantem vbique opinionum diuerſitatem conſtanter oppreſſit; oberrantes vero ouiculas, ad Eccleſiæ gremium reuocabat, lapſos erigebat, ſtantes confirmabat; hæreticos autem totis viribus irruere conantes, radiantis fidei armis egregie protectus repellebat; tanta cõſtantia & virtute, vt quanquã ipſe Imperator hæreticæ prauitatis libidini faueret plurimum, & præcipuos bellatores defenſoreſque Catholicæ fidei acerrimos ſubmoueret, exilioque damnatos nefarie

Quid Petrus Schiſmatis tẽpore.

Imperator quanti Petrũ fecerit.

ſarie opprimeret, hunc tamen Petrum reuereretur, ſupplexque non raro ſe eius ſuffragijs commendaret. Erat inter alios infames hæreſiarchas, Heribertus eccleſiæ Chryſopolitanæ antiſtes, qui Imperatoris furorem contra virum ſanctum iniquis ſuggeſtionibus acuere nitebatur, nullumque non mouebit lapidem, vt Petrus pari cum cæteris exilio mulctaretur. Sed vir Sanctus nec venenata inuidiæ tela, nec Imperatoris furorem pertimeſcens, eccleſiam tutabatur, miraque conſtantia varias inimicorum oppugnationes ſuſtinebat. Cumque Heribertus furijs totus armatus inſtaret, & vrgeret, & vim prope inferret vt vir ſanctus, deſerto loco, oues ſuas lupo deuorandas traderet, ipſe indicta ſupplicatione generali, diebus admodum quinque, precibus & ieiunijs pro libertate Eccleſiæ contra tyrannidem pugnauit: etiam atque etiam à Domino contendens, vt ſcelerato Heriberto ſaniorem mentem, & pœnitentiæ locum, tempuſque tribueret, vel nefariam peſtem citius de medio tolleret, ne ad totius corporis contagionem tandem permanaret. Ecce vero, vt oratio ad quintum diem protracta fuit, Heribertus diuina vrgente vindicta miſeram cum ſchiſmate animam exhalauit.

Indicit ſupplicationẽ contra hæreticos.

Heribertus Epiſcopus ſchiſmatic⁹ miſere perit

Accerſitus eſt deinde vir ſanctus à Romano Pontifice Alexandro eius nominis tertio, vt per Italiam, Tuſciamque Catholicos hæreticorum fraude oppreſſos conſolaretur, hæreſeſque nefandas deleret; quod ſane præſtitit egregie: ſignis & virtutibus admirandis, quos ſermone non poterat, expugnans. Accidit eodem fere tempore, cum in cœnobio Longiuadi, altare in memoriam S. Bernardi Abbatis dedicaret, vt quidam iniqua cupiditate ſtimulatus argenteam ex eodem templo crucem furaretur. Quo cognito, vir ſanctus ſacrilegium anathemate percuſſit, præcipiens ne prius pedem templo efferret, quam oblatam crucem reſtitueret. Res mira, Homo ille quamdiu ſcelere contaminatus erat, fines monaſterij quaquam inſtanter conatus, egredi non potuit. Perſtitit nihilominus improbus in diem alteram:

Confirmat Catholicos per Italiã

Sacrilegus excommunicatus fugere non poteſt.

teram; ſperans poſt epiſcopi diſceſſum, illam excundi difficultatem ſublatam iri. Sed nec tunc quidem libertatem conſequi potuit, niſi prius per ſalutarem dolorem, ipſe ſe anathematis vinculo ſoluiſſet. Et hunc quidem pro ſcelere ſic meritum conſtrinxit; alios vero innumeros varijs & animæ & corporis doloribus miſeriiſque oppreſſos ſoluit, & multos etiam diabolica tyrannide & fraude vinctos, in libertatem vindicauit. Non poſſunt omnia, quæ per eum Dominus operari dignatus eſt miracula, recenſeri.

Cum grauis inter Franciæ & Angliæ reges diſcordia exorta eſſet, quæ vtrique regno excidium minitare videretur, Pontifex tantum ſibi de Petri auctoritate & gratia polliceri auſus eſt, vt cum ad vtriuſque regis animum ſanandum, nouoque fœdere conciliandum, deſtinare minime dubitarit. Et ſane quanquam vtriuſque furor, nullius auctoritate vel precibus placari poſſe videretur, vir ſanctus primo tamen congreſſu id effecit, vt ortam diſſidij & imminentis belli flammam, non modo extinxerint, ſed agninam etiam manſuetudinem induerint. Nec aliud ſane fuit, quod potentiſſimorum regum ferociam ita ſubito compeſcuit, quam ſanctitatis & miraculorum eius celebritas; quæ longe lateque cum ingenti admiratione vagebatur. Itaque cum annos triginta admodum & tres in epiſcopali functione & omni vitæ ſanctitate expleuiſſet, ingenti ſui deſiderio relicto, lætus ex corporis ergaſtulo ad cælos migrauit, Anno ætatis ſuæ, Septuageſimo tertio.

Diſcordiā inter Francia & Angliæ reges exortam extinguit

Moritur vir ſanctus

VITA S. VVIRONIS SCOTORVM Epiſcopi; Ex ea quæ eſt apud V. P. Lauren. Sur. fide digna. Floruit Anno Domini 631. & Reliquis, ſub Pipino, eius nominis primo, Carlomanni filio; Francorum Duce, ac Maiore Domus clariſſimo.

Deiorum. C. Bar. Tō. 8. Annal. & Ioā Molan. in Nat. & Indic. SS. Belgij. 8. Maij.

FVit S. VVironi Patria Scotia, inſignium virorum fertiliſſi-

fertiliſſima; parentes vero, vitæ generiſque conditio-
Patria eius
ne, haud obſcuri. Et quidem procedente tempore, lit-
teris addiſcendis adhibitus, & diuini Spiritûs adſpira-
tione præuentus, ætatem morum integritate ſupera-
re ſatagens, maiorumque exempla ſibi imitanda pro-
ponens, iam præſignificare videbatur, quis poſteà futu-
rus eſſet. Porro cum ætate, pariter creſcente vitæ ſan-
ctitate, & Deo & hominibus charus extitit & ama-
bilis. Noctes quidem impendebat precibus & pſalmo-
dijs; dies ieiunus exigebat; ſanctorum ambiebat pa-
trocinia; ſibique è cælis opem implorabat peruigil,
nè malignorum hoſtium machinamentis irretire-
tur, aut à proſequẽdo animi ſui deſiderio carnis aliquo
impedimento diſtineretur. Vnde paulo poſt Eccleſia
prouinciæ iſtius paſtore orbata, vnanimi omnium
Eligitur in Epiſcopum inuitus.
tam Cleri quam populi conſenſu, tanquam cognatæ
genti è cælo deſtinatus depoſcitur Antiſtes. At vir ſan-
ctus longe alienus ab terreni, moxq; perituri honoris
ãbitu, in humilitate fortiter perſiſtẽs, prorſus reclamat;
perſiſtens vero plebs fidelis in ſua ſentẽtia, multũ licet
refragãtem electioni cõpelliunt tandem aſſentiri. At il-
le hac occaſione, nactus opportunitatem è patria emi-
Laudabilis Scotorum conſuetudo
grandi (erat ſiquidem eius inſulæ conſuetudo, vt ele-
ctum Antiſtitem ilico Romã mitterent à ſummo Pont.
conſecrandum) piæ peregrinationis ſolo amore, vr-
gentis populi ad tempus ceſſit voluntati; licet coram
Deo longe alia eſſet animi eius intentio. Iter igitur in-
Mittitur Romam, cõſecrãdus à ſummo Pont. Honorio.
greſſus, comitatus Plechelmo ſacerdote, & Orgero Le-
uita, Chriſtoq; duce, proſpero curſu mare emẽſus, tan-
dem Romam peruenit; vbi beatis. Apoſt. Petri & Pauli
limina crebro inuiſens, cum fidiſſimis ſocijs Rom. Põ-
tifici Honorio innotuit. A quo accerſitus, & de patria
animiq; propoſito requiſitus, primo expoſuit causã ad-
uentûs ſui: deinde animi ſui votũ expromens, eius pe-
dibus aduolutus quãta poteſt inſtantia petit, vt ſuum
velit præbere aſſenſum; nempe vt liberum eſſe ſineret
At pius Pontifex nihil motus eius precib. populo Dei
potius conſulere voluit, & eius electioni ſuffragari,

Inuitum

Digitized by Google

Inuitum igitur, diuque reluctantem, Epiſcopū illum conſecrat, eundem honorē quoque impertiens Plechelmo ſancti viri ſocio, ſacerdoti pientiſſimo: amboſq; cōplexus, multis auctos munerib. remiſit in patriam: ſua authoritate præcipiens B. VVironi, ne ſe vlli peregrinationi daret, donec eſſet reuerſus ad ſuos. Cuius præceptis vir ſanctus obtemperans, ſuperatis Alpium iugis, & traiecto demum mari in patriam incolumis, magna ſuorum gratulatione peruenit. Quibus inde bonorum operum & optimæ conuerſationis egregijs exemplis prælucere, moreſque & vitam doctrina confirmare ſtuduit. Et quamuis non ſegniter vitæ ſemina ſpargeret in populos, manebat tamē ſemper illi peregre proficiſcendi deſiderium: hominibus quidē occultum, ſed notum Deo: qui etiam ſua gratia illi præſto fuit, vt poſſet quandoque voto potiri ſuo. Oblata ſiquidem opportunitate, gregeque ſibi commiſſo debite primum proſpecto, rurſus aſſumens Plechelmum coepiſcopum, & Otgerum Diaconum, valde religioſum, poſthabitis parentum blandimentis, delicijs, opibus, neglecta populari gloria, iter ingreſſus eſt, quod diu animo erat meditatus, iam in opus collaturus. Malebat enim inter alienos & exteros pauper & vilis haberi, quam inter ſuos diues & glorioſus. Peragratis, autem vicinarum regionum finibus, traiectoque mari Gallico, franciam deuenit: vbi à Pipino Francorum Duce, comperta illius probitate, ſanctaque intentione, vna cum ſocijs honorifica admodum eſt ſuſceptus, & præ ceteris, ſumma in veneratione, vt patronus nimirum ab eodem habitus. Locum quoque à mundi ſtrepitu & turbis remotum illi attribuit, in Petri Monte apud Ruremundam: in quo Oratorium in honorem Deiparæ virginis conſecratum, & S. Petri Monaſterium præclaro opere conſtructum etiamnum viſuntur. Vbi vir ſanctus, ſeſe ſuoſque conſummatæ perfectionis exēplar, cunctis aduentantib. indefeſſus exhibuit. Haud namq; oculos voluptati, haud aures nugis, haud animum leuitati adhibuit,

Fuit is Plechelmus Epiſcopus de Maſſa Candida; vel iuxta Bedam, Candida caſa.

Deſerit Epiſcopatū & abit in Franciam

Eſt hic Pipinus, primus eius nominis; de cuius præſtantia vide tom. S. C. Barō.

Is mons nunc nuncupatur, S. Odiliæ Mons

Eius virtutes & ſtudia.

VITA S. GREGORII NAZIANZENI Epiſcopi, Patris celeberrimi atque doctiſsimi, cognomento Theologi: ex ea quæ eſt per Gregorium Preſbyterum conſcripta. Claruit maxime anno à partu virgineo 381 ſub Damaſo Pontif. maximo & Theodoſio Imp. & Reliquis

C Barō. T. 4. Annal. & in not. marty. Ro.

GRegorius qui propter excellentē rerum diuinarum cognitionem, cognomentum à Theologia conſecutus eſt, patriam habuit ſecundā Cappadocum prouinciam vrbem Nazianzum, quæ quidem per eum adeo nobilitata eſt, vt apud extremos etiam orbis terrarum fines clara atque illuſtris extiterit. Parentib. ortus eſt nobilibus; ac inſigni iuſtitia prędit is. Et quidem pater eius Abrahæ cuiuſpiam inſtar, paterna terra, idoliſque relictis, ad egregium pietatis cultum migrauit, excuſſaque Hypſiſtariorum nefaria ſuperſtitione atque impoſtura, ſacris aquis à Leontio, epiſcopo Cæſareæ Cappadociæ expiatus, tanta virtute conſtantiaq; perceptam Dei gratiam tutatus eſt, vt non multo poſt Nazianzenæ eccleſiæ gubernacula tractare meruerit. Mater autem quæ cum ipſo lacte pietatem hauſerat, cum maſculæ prolis cupiditate flagtaret, ſupplicibus precib. ab huiuſmodi beneficiorum auctore petebat, vt ſe voti compotē faceret: promittēs ſe naſciturū filiū Deo oblaturam, His precibus aſſiduo intenta, per nocturnum viſum naſcituri filij vultum nomenque cognouit; qui tandē in lucem editus egregiam naturę indolem exhibuit; prorſus vt ex moribus, quanquā puerilibus, & diſciplina quam ſectabatur, præclarum iam tum futuræ ſanctitatis ſpecimen præberet.

9 Maij.

Patria & parentes eius.

Votū matris eius.

Naſcitur Gregorius.

Cum autem ſimul cum ætate incredibilis in eo litterarum amor creſceret, primum Cęſaream profectus eſt vbi cum præſtantiſſimis quibusque conſuetudine habita

Diſcendi cauſa, peregre proficiſcitur.

Digitized by Google

flagrãtes, incredibiles in omni virtute & ſapientia progreſſus faciebant, Omnes namque artium diſciplinas præcipuas ita mente & cogitatione aſſecuti ſunt, vt in omni eruditione, apud Athenarum præſtantiſſimos, facile primas tenerent; philoſophorumque opiniones, qui ſeſe de ſapientiæ magnitudine venditabant, egregie labefactarent. Et quidem Baſilius, poſtquã multis paraſangis Athenienſium philoſophiam ſuperaſſet, domum ſe recepit; Gregorius autem à candidata Athenienſium iuuentute cõſertis, vt dici ſolet, manibus retentus, docendi prouinciam ſubire, ac ſophiſticã aſcendere cathedram coactus fuit. Verum haud multo interiecto tempore, tandem poteſtate in patriam remeandi obtenta, triceſimo iam anno in artium ſtudijs feliciter exacto, in patriam profectus eſt. Ac primum diuino tinctus lauacro, legem ſibi indixit, ne vnquam iuramento labia ſua contaminaret, quam ad extremum vitæ ſpiritum egregie ſeruauit. Cũque parentes illi auctores eſſent, atque vrgerent vehementer vt nominis celebritatem, ac rerum terrenarum ſplendorem, amplitudinemq; ſummo ſtudio ſectaretur, ipſe promiſſionis ſuæ memor, ſtatim ſe Deo conſecrare aggreſſus eſt, ac mundi honore contempto, die noctéque veritatis ſplendorem, ex familiari ſacrorum librorum lectione, tota auiditate concupiuit. Et quidẽ dum hoc modo mente aſſidua in cæleſtibus verſaretur ſæpe in ſomnis Chriſtum perſpicue intuitus eſt, tanta eum animi ſui voluptate, vt mundo plane mortuus, nihil prętet diuina, in mente ac cogitatione circum ferret.

Init familiaritatem cũ Baſilio.

Gregorius docet Athenis.

Baptizatur. & vouet ſe nunquam iuraturum.

Chriſtum ſæpe videt.

His alijsque pietatis ſtudijs, operibusque ſanctis, cum iuuenilem ætatem exegiſſet, pater filium, inuitũ plane ac repugnãtem, ad ſacri muneris functionem, presbyterijque dignitatem euexit; cumque præſulis etiam honore eum digniſſimum iudicaret, Gregorius vt curas mentem humi deprimentes effugeret, in Pontum clam ad Baſilium abijt; vbi mutua virtutis æmulatione exſtimulati, præclaras mõaſticæ vitę leges

Fit Sacerdos.

Gregorius cũ Baſilio monaſticos canones edit.

Digitized by Google

pijs & à mundi ſocietate diſiunctis hominibus conſ·erſerunt. At vero Pater & canitie & curis grauis, & filij Cæſarij interitu mœſtus & luctu profligatus, cum orbitatem & ſolitudinẽ ſuã ægerrime ferret, eas ad Gregorium epiſtolas dedit, quibus à Ponto redire compulſus fuit. Cum autem Cæſarius ingentem pecuniarum vim, & poſſeſſiones, ampliſſimas (præter alias enim dignitates, quæſtoris etiam officio functus fuerat) ſuis reliquiſſet, multique execrabili quadam rapacitate, per fas & nefas, defuncti facultatibus inhiarent. easque ſpe magna deuorarent, Gregorius vt parentem ſenectute & morbo fractum (nonaginta namque vitæ annos expleuerat) iudiciorum turba, moleſtiaque leuaret, totam illam curarum molem ſuis humeris ſuſtinere coactus eſt.

Eadem tempeſtate cum Ariana hæreſis dira contagione per Eccleſiam graſſaretur, multoſque inſigni eruditione viros, à vera fide ac pietate abriperet, parentẽ etiam eius morum ſimplicitate deceptum, eandem in fraudem impulit. Ex cuius prolapſu, vir ſanctus quãtum animi dolorem hauſerit, quantoque in mœrore verſatus ſit, dici non poteſt. Vt autem nefariam hæreſim extingueret patremq; in gratiam matris Eccleſiæ reduceret, aſſiduis orationibus & peruigilijs Deum placare ſtuduit, nec prius à pio labore ſtudioque quieuit quam exortas Eccleſiæ tenebras noua veritatis luce fugaret, & obſcuratas fidelium mentes, ſplendore orationis ſuæ colluſtraret. Itaque & patrem in viam reduxit & diſtracta ac diuulſa membra, ſynceræ fidei glutino coniunxit, & hæreſim nefariam profligauit Nec dubitauit vir ſanctus, hæreticę prauitatis furori ac libidini conſtanter ſeſe opponere, ipſumque caput Iulianum Imperatorem, infamem apoſtatam, inuectiua oratione proſcindere, ipſiusque ſcelus, occultamque impietatẽ, in oculis & aſpectu omnium proponere, palamque hortari omnes, vt ſubdolam Iuliani doctrinam, externa pietatis ſpecie tectam, declinarent.

Arianam hæreſim profligat.

Inuectiua Gregorij in Iulianum.

Porro Athenis adhuc agens, cum Iuliano admodũ adoleſ-

adoleſcente, nec dum ad Imperium euecto, ſed ludi magiſtris operam dante congreſſus, fertur ex certis quibuſdam animi indicijs, tanto ante amicis ſignificaſſe, Iulianum ad omne ſcelus procliuem, nefarium atque impium bellum Catholicæ veritati indicturum, magnoſque in Eccleſia motus, ac grauem perſecutionem concitaturum. At ſceleratus quidem ille, furorem rabiemque ſuam in Eccleſiam expromere non deſtitit; Gregorius vero totius viribus ſeſe opponere, & coniurata hæreticorum arma, impetumque repellere non formidauit. Inierat aduerſus hæreticos cum Baſilio ſocietatem belli ſacri, vt coniunctis viribus in hæreticorum præſidia arcesque irrumperent, & vinctas eorum ſcelere ac furore animas eriperent, totamque Eccleſiã miſeranda ſeruitute oppreſſam, in libertatem integrã vindicarent. Præſtitit idipſum vterque egregie, prorſus vt duo illi tanquam præcipua Eccleſiæ luminaria medijs tenebris relicta apparerent, horrendamque caliginem, quæ multos indies inuoluebat, repellerent.

Gregorius quid de Iuliano prædixerit.

Iuliani perſecutio.

Gregorius cũ Baſilio profligat hæreticos.

His rebus ſtudijsque nocte dieque intenti cum eſſet, Cæſareenſis eccleſiæ Antiſtes ad vitam meliorem migrauit, cui Baſilius ſucceſſit; Gregorius vero ad Saſimorum regimen electus, varijs modis, artibusq; eum honorem ſubterfugere conatus eſt. Cum enim animi tranquillitatem in vita præcipue ſectaretur quo totam mentem in diuinarum rerum contemplatione defigeret nullo modo huiuſmodi negocijs ſe implicare volebat, eaque non ſecus quam acerrimum quẽdam philoſophiæ hoſtem declinabat. Sed cum pater pro ſua auctoritate eum vt filium cogeret, & vt ſacerdotem obſecraret. ne tam ſacri ſanctique muneris functionem animo adeo pertinaci reijceret, tãdem paternis & precibus & auctoritate expugnatus manus dedit, & Nazianzenæ eccleſię curam ſuſcepit, ita tamẽ vt defuncto patre, in cuius gratiam illud honoris pondus potiſſimum ſubibat, palam reſtaretur ſe ad priſtinum philoſophiæ ac humilitatis ſtudium redire velle. Itaque vtroque

S. Gregorius Saſimis datur Epiſcopus.

Digitized by Google

ſarie opprimeret, hunc tamen Petrum reuereretur, ſupplexque non raro ſeeius ſuffragijs commendaret. Erat inter alios infames hæreſiarchas, Heribertus eccleſiæ Chryſopolitanæ antiſtes, qui Imperatoris furorem contra virum ſanctum iniquis ſuggeſtionibus acuere nitebatur, nullumque non mouebit lapidem, vt Petrus pari cum cæteris exilio mulctaretur. Sed vir Sanctus nec venenata inuidiæ tela, nec Imperatoris furorem pertimeſcens, eccleſiam tutabatur, miraque conſtantia varias inimicorum oppugnationes ſuſtinebat. Cumque Heribertus furijs totus armatus inſtaret, & vrgeret, & vim prope inferret vt vir ſanctus, deſerto loco, oues ſuas lupo deuorandas traderet, ipſe indicta ſupplicatione generali, diebus admodum quinque, precibus & ieiunijs pro libertate Eccleſiæ contra tyrannidem pugnauit: etiam atque etiam à Domino contendens, vt ſcelerato Heriberto ſaniorem mentem, & pœnitentiæ locum, tempuſque tribueret, vel nefariam peſtem citius de medio tolleret, ne ad totius corporis contagionem tandem permanaret. Ecce vero, vt oratio ad quintum diem protracta fuit, Heribertus diuina vrgente vindicta miſeram cum ſchiſmate animam exhalauit.

Indicit ſupplicationẽ contra hæreticos.

Heribertus Epiſcopus ſchiſmatic⁹ miſere perit

Accerſitus eſt deinde vir ſanctus à Romano Pontifice Alexandro eius nominis tertio, vt per Italiam, Tuſciamque Catholicos hæreticorum fraude oppreſſos conſolaretur, hæreſeſque nefandas deleret; quod ſane præſtitit egregie: ſignis & virtutibus admirandis, quos ſermone non poterat, expugnans. Accidit eodem fere tempore, cum in cœnobio Longiuadi, altare in memoriam S. Bernardi Abbatis dedicaret, vt quidam iniqua cupiditate ſtimulatus argenteam ex eodem templo crucem furaretur. Quo cognito, vir ſanctus ſacrilegium anathemate percuſſit, præcipiens ne prius pedem templo efferret, quam oblatam crucem reſtitueret. Res mira, Homo ille quamdiu ſcelere contaminatus erat, fines monaſterij quaquam inſtanter conatus, egredi non potuit. Perſtitit nihilominus improbus in diem alteram:

Confirmat Catholicos per Italiã

Sacrilegus excommunicatus fugere non poteſt.

teram; ſperans poſt epiſcopi diſceſſum, illam exeundi difficultatem ſublatam iri. Sed nec tunc quidem libertatem conſequi potuit, niſi prius per ſalutarem dolorem, ipſe ſe anathematis vinculo ſoluiſſet. Et hunc quidem pro ſcelere ſic meritum conſtrinxit; alios vero innumeros varijs & animæ & corporis doloribus miſeriſque oppreſſos ſoluit, & multos etiam diabolica tyrannide & fraude vinctos, in libertatem vindicauit. Non poſſunt omnia, quæ per eum Dominus operari dignatus eſt miracula, recenſeri.

Cum grauis inter Franciæ & Angliæ reges diſcordia exorta eſſet, quæ vtrique regno excidium minitare videretur, Pontifex tantum ſibi de Petri auctoritate & gratia polliceri auſus eſt, vt eum ad vtriuſque regis animum ſanandum, nouoque fœdere conciliandum, deſtinare minime dubitarit. Et ſane quanquam vtriuſque furor, nullius auctoritate vel precibus placari poſſe videretur, vir ſanctus primo tamen congreſſu id effecit, vt ortam diſſidij & imminentis belli flammam, non modo extinxerint, ſed agninam etiam manſuetudinem induerint. Nec aliud ſane fuit, quod potentiſſimorum regum ferociam ita ſubito compeſcuit, quam ſanctitatis & miraculorum eius celebritas; quæ longe lateque cum ingenti admiratione vagebatur. Itaque cum annos triginta admodum & tres in epiſcopali functione & omni vitæ ſanctitate expleuiſſet, ingenti ſui deſiderio relicto, lætus ex corporis ergaſtulo ad cælos migrauit, Anno ætatis ſuæ, Septuageſimo tertio.

Diſcordiã inter Francia & Anglia reges exortam extinguit

Moritur vir ſanctus

VITA S. VVIRONIS SCOTORVM Epiſcopi; Ex ea quæ eſt apud V. P. Lauren. Sur. fide digna. Floruit Anno Domini 631. & Reliquis, ſub Pipino, eius nominis primo, Carlomanni filio; Francorum Duce, ac Maiore Domus clariſſimo.

Deiorum. C. Bar. Tõ. s. Annal. & Ioã Molan. in Nat. & Indic. SS. Belgij. 8. Maij.

FVit S. VVironi Patria Scotia, inſignium virorum fertiliſſi-

fertiliſſima; parentes vero, vitæ generiſque conditio-
Patria eius ne, haud obſcuri. Et quidem procedente tempore, lit-
teris addiſcendis adhibitus, & diuini Spiritûs adſpira-
tione præuentus, ætatem morum integritate ſupera-
re ſatagens, maiorumque exempla ſibi imitanda pro-
ponens, iam præſignificare videbatur, quis poſteà futu-
rus eſſet. Porro cum ætate, pariter creſcente vitæ ſan-
ctitate, & Deo & hominibus charus extitit & ama-
bilis. Noctes quidem impendebat precibus & pſalmo-
dijs; dies ieiunus exigebat; ſanctorum ambiebat pa-
trocinia; ſibique è cælis opem implorabat peruigil,
nè malignorum hoſtium machinamentis irretire-
tur, aut à proſequẽdo animi ſui deſiderio carnis aliquo
impedimento diſtineretur. Vnde paulo poſt Eccleſia
prouinciæ iſtius paſtore orbata, vnanimi omnium
Eligitur in Epiſcopum inuitus. tam Cleri quam populi conſenſu, tanquam cognatæ
genti è cælo deſtinatus depoſcitur Antiſtes. At vir ſan-
ctus longe alienus ab terreni, moxq; perituri honoris
ãbitu, in humilitate fortiter perſiſtẽs, prorſus reclamat;
perſiſtens vero plebs fidelis in ſua ſẽtẽtia, multũ licet
refragãtem electioni cõpelliunt tandem aſſentiri. At il-
le hac occaſione, nactus opportunitatem è patria emi-
Laudabilis Scotorum conſuetudo grandi (erat ſiquidem eius inſulæ conſuetudo, vt ele-
ctum Antiſtitem ilico Romã mitterent à ſummo Ponti.
conſecrandum) piæ peregrinationis ſolo amore, vr-
gentis populi ad tempus ceſſit voluntati; licet coram
Deo longe alia eſſet animi eius intentio. Iter igitur in-
Mittitur Romam, cõſecrãdus à ſummo Pont. Honorio. greſſus, comitatus Plechelmo ſacerdote, & Orgero Le-
uita, Chriſtoq; duce, proſpero curſu mare emenſus, tan-
dem Romam peruenit; vbi beatis. Apoſt. Petri & Pauli
limina crebro inuiſens, cum fidiſſimis ſocijs Rom. Põ-
tifici Honorio innotuit. A quo accerſitus, & de patria
animiq; propoſito requiſitus, primo expoſuit cauſã ad-
uentûs ſui: deinde animi ſui votũ expromens, eius pe-
dibus aduolutus quãta poteſt inſtantia petit, vt ſuum
velit præbere aſſenſum; nempe vt liberum eſſe ſineret
At pius Pontifex nihil motus eius precib. populo Dei
potius conſulere voluit, & eius electioni ſuffragari,

Inuitum

Inuitum igitur, diuque reluctantem, Epiſcopũ illum conſecrat, eundem honorẽ quoque impertiens Plechelmo ſancti viri ſocio, ſacerdoti pientiſſimo: amboſq; cõplexus, multis auctos muneribꝰ remiſit in patriam: ſua authoritate præcipiens B. VVironi, ne ſe vlli peregrinationi daret, donec eſſet reuerſus ad ſuos. Cuius præceptis vir ſanctus obtemperans, ſuperatis Alpium iugis, & traiecto demum mari in patriam incolumis, magna ſuorum gratulatione peruenit. Quibus inde bonorum operum & optimæ conuerſationis egregijs exemplis prælucere, moreſque & vitam doctrina confirmare ſtuduit. Et quamuis non ſegniter vitæ ſemina ſpargeret in populos, manebat tamẽ ſemper illi peregre proficiſcendi deſiderium: hominibus quidẽ occultum, ſed notum Deo: qui etiam ſua gratia illi præſto fuit, vt poſſet quandoque voto potiri ſuo. Oblata ſiquidem opportunitate, gregeque ſibi commiſſo debite primum proſpecto, rurſus aſſumens Plechelmum coepiſcopum, & Otgerum Diaconum, valde religioſum, poſthabitis parentum blandimentis, delicijs, opibus, neglecta populari gloria, iter ingreſſus eſt, quod diu animo erat meditatus, iam in opus collaturus. Malebat enim inter alienos & exteros pauper & vilis haberi, quam inter ſuos diues & glorioſus. Peragratis, autem vicinarum regionum finibus, traiectoque mari Gallico, franciam deuenit: vbi à Pipino Francorum Duce, comperta illius probitate, ſanctaque intentione, vna cum ſocijs honorifica admodum eſt ſuſceptus, & præ ceteris, ſumma in veneratione, vt patronus nimirum ab eodem habitus. Locum quoque à mundi ſtrepitu & turbis remotum illi attribuit, in Petri Monte apud Ruremundam: in quo Oratorium in honorem Deiparæ virginis conſecratum, & S. Petri Monaſterium præclaro opere conſtructum etiamnum viſuntur. Vbi vir ſanctus, ſeſe ſuoſque, conſummatæ perfectionis exẽplar, cunctis aduenientib. indefeſſus exhibuit. Haud namq; oculos voluptati, haud aures nugis, haud animum leuitati adhibuit,

Fuit is Plechelmus Epiſcopus de Maſſa Candida; vel iuxta Bedam, Candida caſa.

Deſerit Epiſcopatũ & abit in Franciam

Eſt hic Pipinus, primus eius nominis; de cuius præſtantia vide tom. S. C. Barõ. Is mons nunc nuncupatur, S. Odiliæ Mons

Eius virtutes & ſtudia.

VITA S. GREGORII NAZIANZENI Epiſcopi, Patris celeberrimi atque doctiſſimi, cognomento Theologi: ex ea quæ eſt per Gregorium Presbyterum conſcripta. Claruit maxime anno à partu virgineo 381 ſub Damaſo Pontif. maximo & Theodoſio Imp. & Reliquis

C Barō. T. 4. Annal. & in not. marty. Ro.

GRegorius qui propter excellentẽ rerum diuinarum cognitionem, cognomentum à Theologia conſecutus eſt, patriam habuit ſecundã Cappadocum prouinciam vrbem Nazianzum, quæ quidem per eum adeo nobilitata eſt, vt apud extremos etiam orbis terrarum fines clara atque illuſtris extiterit. Parentib. ortus eſt nobilibus; ac inſigni iuſtitia prędìtis. Et quidem pater eius Abrahæ cuiuſpiam inſtar, paterna terra, idoliſque relictis, ad egregium pietatis cultum migrauit, excuſſaque Hypſiſtariorum nefaria ſuperſtitione atque impoſtura, ſacris aquis à Leontio, epiſcopo Cæſareæ Cappadociæ expiatus, tanta virtute conſtantiaq; perceptam Dei gratiam tutatus eſt, vt non multo poſt Nazianzenæ eccleſiæ gubernacula tractare meruerit. Mater autem quæ cum ipſo lacte pietatem hauſerat, cum maſculæ prolis cupiditate flagraret, ſupplicibus precib. ab huiuſmodi beneficiorum auctore petebat, vt ſe voti compotẽ faceret: promittẽs ſe naſciturũ filiũ Deo oblaturam, His precibus aſſiduo intenta, per nocturnum viſum naſcituri filij vultum nomenque cognouit; qui tandẽ in lucem editus egregiam naturę indolem exhibuit; prorſus vt ex moribus, quanquã puerilibus, & diſciplina quam ſectabatur, præclarum iam tum futuræ ſanctitatis ſpecimen præberet.

9. Maij.

Patria & parentes eius.

Votũ matris eius.

Naſcitur Gregorius.

Cum autem ſimul cum ætate incredibilis in eo litterarum amor creſceret, primum Cęſaream profectus eſt vbi cum præſtantiſſimis quibusque conſuetudine habita

Diſcendi cauſa, peregre proficiſcitur.

Digitized by Google

flagrãtes, incredibiles in omni virtute & ſapientia progreſſus faciebant, Omnes namque artium diſciplinas præcipuas ita mente & cogitatione aſſecuti ſunt, vt in omni eruditione, apud Athenarum præſtantiſſimos, facile primas tenerent; philoſophorumque opiniones, qui ſeſe de ſapientiæ magnitudine venditabant, egregie labefactarent. Et quidem Baſilius, poſtquã multis paraſangis Athenienſium philoſophiam ſuperaſſet, domum ſe recepit; Gregorius autem à candidata Athenienſium iuuentute cõſertis, vt dici ſolet, manibus retentus, docendi prouinciam ſubire, ac ſophiſticã aſcendere cathedram coactus fuit. Verum haud multo interiecto tempore, tandem poteſtate in patriam remeandi obtenta, triceſimo iam anno in artium ſtudijs feliciter exacto, in patriam profectus eſt. Ac primum diuino tinctus lauacro, legem ſibi indixit, ne vnquam iuramento labia ſua contaminaret, quam ad extremum vitæ ſpiritum egregie ſeruauit. Cũque parentes illi auctores eſſent, atque vrgerent vehementer vt nominis celebritatem, ac rerum terrenarum ſplendorem, amplitudinemq; ſummo ſtudio ſectaretur, ipſe promiſſionis ſuæ memor, ſtatim ſe Deo conſecrare aggreſſus eſt, ac mundi honore contempto, die noctéque veritatis ſplendorem, ex familiari ſacrorum librorum lectione, tota auiditate concupiuit. Et quidẽ dum hoc modo mente aſſidua in cæleſtibus verſaretur ſæpe in ſomnis Chriſtum perſpicue intuitus eſt, tanta cum animi ſui voluptate, vt mundo plane mortuus, nihil præter diuina, in mente ac cogitatione circum ferret.

Init familiaritatem cũ Baſilio.

Gregorius docet Athenis.

Baptizatur. & vouet ſe nunquam iuraturum.

Chriſtum ſæpe videt.

His alijsque pietatis ſtudijs, operibusque ſanctis, cum iuuenilem ætatem exegiſſet, pater filium, inuitũ plane ac repugnãtem, ad ſacri muneris functionem, presbyterijque dignitatem euexit; cumque præſulis etiam honore eum digniſſimum iudicaret, Gregorius vt curas mentem humi deprimentes effugeret, in Pontum clam ad Baſilium abijt; vbi mutua virtutis æmulatione exiſtimulati, præclaras mõaſticæ vitę leges

Fit Sacerdos.

Gregorius cũ Baſilio monaſticos canones edit.

adoleſcente, nec dum ad Imperium euecto, ſed ludi magiſtris operam dante congreſſus, fertur ex certis quibuſdam animi indicijs, tanto ante amicis ſignificaſſe, Iulianum ad omne ſcelus procliuem, nefarium atque impium bellum Catholicæ veritati indicturum, magnoſque in Eccleſia motus, ac grauem perſecutionem concitaturum. At ſceleratus quidem ille, furorem rabiemque ſuam in Eccleſiam expromere non deſtitit; Gregorius vero totius viribus ſeſe opponere, & coniurata hæreticorum arma, impetumque repellere non formidauit. Inierat aduerſus hæreticos cum Baſilio ſocietatem belli ſacri, vt coniunctis viribus in hæreticorum præſidia arceſque irrumperent, & vinctas eorum ſcelere ac furore animas eriperent, totamque Eccleſiã miſeranda ſeruitute oppreſſam, in libertatem integrã vindicarent. Præſtitit idipſum vterque egregie, prorſus vt duo illi tanquam præcipua Eccleſiæ luminaria medijs tenebris relicta apparerent, horrendamque caliginem, quæ multos indies inuoluebat, repellerent.

Gregorius quid de Iuliano prædixerit.

Iuliani perſecutio.

Gregorius cũ Baſilio profligat hæreticos.

His rebus ſtudijsque nocte dieque intenti cum eſſet, Cæſareenſis eccleſiæ Antiſtes ad vitam meliorem migrauit, cui Baſilius ſucceſſit; Gregorius vero ad Saſimorum regimen electus, varijs modis, artibusq; eum honorem ſubterfugere conatus eſt. Cum enim animi tranquillitatem in vita præcipue ſectaretur quo totam mentem in diuinarum rerum contemplatione defigeret nullo modo huiuſmodi negocijs ſe implicare volebat, eaque non ſecus quam acerrimum quẽdam philoſophiæ hoſtem declinabat. Sed cum pater pro ſua auctoritate eum vt filium cogeret, & vt ſacerdotem obſecraret, ne tam ſacri ſanctique muneris functionem animo adeo pertinaci reijceret, tãdem paternis & precibus & auctoritate expugnatus manus dedit, & Nazianzenæ eccleſię curam ſuſcepit, ita tamẽ vt defuncto patre, in cuius gratiam illud honoris pondus potiſſimum ſubibat, palam reſtaretur ſe ad priſtinum philoſophiæ ac humilitatis ſtudium redire velle. Itaque vtroque

S. Gregorius Saſimis datur Epiſcopus.

 paren-

Digitized by Google

Relicto epiſcopatu, abit Seleuciam Gregorius,

parente fato perfunctis ex Eccleſia ſe proripuit, Seleuciamq; profectus, in virgineo ſanctiſſimæ Teclæ cœnobio commoratus eſt, vt videlicet eo abſente, alius Nazianceenæ vrbi antiſtes præficeretur. At vero cum Nazianzum reuerſus, paſtorem nullum ſubrogatum cerneret, tametſi plebs vniuerſa multis lachrymis eum flectere niteretur, nulla tamen ratione adduci potuit, vt relicto arcanæ ſapientiæ ſtudio, cum dignitatis gradum denuo conſcenderet, quin potius, veræ paupertatis ac ſimplicitatis amator, ita vni ſibi vacabat, vt interim diuinæ gloriæ, ſalutisque communis mire ſtudioſus, nocte dieque pro omnium vtilitate ac profectu ſudaret. Itaque intermiſſam aliquamdiu Baſilij conſuetudinem repetens, pium valde conſilium, & ipſius inprimis charitate dignum in medium protulit, Magnus erat calamitoſorum hominum numerus, qui tetra lepræ contagione infecti, alijs quidem horrorem, Baſilio vero & Gregorio miſericordiam commouebant. Quorum calamitati vt conſulerent, ædes cumprimis ampliſſimas, & annuorum prouentuũ diuites extruxerunt, quas pauperum gymnaſia appellari volebant, In quibus Gregorius præclaram admodum operã ſtudiumque, Dei magnificentia & benignitate dignum collocabat.

Domus hoſpitalis agrorum & pauperũ à Gregorio & Baſilio extructa.

Hæreſis Macedonianorum. quæ.

Nec interim minori cura ac vigilantia laboranti Eccleſiæ opem ferebat, nouaſque ſubinde hæreſes pullulantes, pietate & eruditione reprimebat. Erant non pauci ex peſtifera Ariani doctrina prognati, qui Filio æqualem quidem cum Patre ſubſtantiam & gloriam concedebant, ſed Spiritum ſanctum blaſphemis verbis impetebant, adeo vt creaturam tantum eſſe affirmarent, Horum blaſphemias Gregorius vt extingueret, diuino ſpiritu impulſus Byzantium abijt, atque eccleſiam plane oppreſſam, & grauiſſima hæreticorum impietate fere extinctam, ſacraſque domos ſpoliatas, & per vim occupatas breui recuperauit, & ſplendore doctrinæ ac pietatis ſuæ, horrendã tenebrarum caliginem, quæ fideliũ oculos menteſq; inuoluerat,

uerat, diſpulit, optatiſſimamque veritatis lucē reſti-tuit.

Nondum eam peſtem integre profligârat, cū Apollinarius Syrus nouam quandam hæreſim in lucē efferre conatus eſt: qua aſtruebat Chriſtum carne tantū, anima vero rationis experte præditum fuiſſe. Ea opinio quanquam abſurda, multos tamen diſcipulos inuenit; quos auctor, quia profana eruditione excellebat, multis verborum lenociniis in fraudem induxerat. Rurſus igitur difficili certamine conſtrictus Gregorius ſtrenue ſe opponebat, & firmis ſolidiſq. argumentis, falſas opiniones ſpecie quadā veritatis ſubnixas, refutabat. Sed cum ea vulgi captum excederent, lupi fide & auctoritate præualentes, pium paſtorem in ſuſpicionem mendacij adducebant, & rudem plebem falſis ſermonibus inflammabant, vt virum ſanctum tanquam ſeditioſum, & veritatis calumniatorem lapidibus obruerent; Verum Deo militem ſuum & veritatis defenſorem protegente, fruſtra in eum ſaxa coniecerunt. Tum vero correptum, ipſum conſulari iudici ſiſtunt, vt de eo tanquam tumultuum & ſeditionis auctore ſupplicium ſtatuat. O ſtuporem admirandum, ô vim mendacij inſignem, ſi Gregorius de his rebus dicendi libertatem obtinuiſſet; ſed cum tot tantiſque rerum acerbitatibus premeretur, nihil proloquutus eſt aliud, quam hoc vnū: Propter nomē tuū Chriſte *etiamſi ambulauero in medio vmbra mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es.* Atque à iudice ſiue verberibus & tormentis dimiſſus, martyr ſine periculo, vibicibuſque laureatus eſt.

Hæreſis Apollinaris qua.

Impetitur lapidibus Gregorius, inde rapitur ad tribunal.

Pſal. 22.

Huiuſmodi porro certaminibus clariſſime perfunctus, iam apud omnes cum ob doctrinæ præſtantiam, tum ob virtutem, totque exantlatos labores, illuſtris admodum cenſebatur. Quo factū eſt, vt Petrus vrbis Alexandrinæ Antiſtes, egregiiq; illius Athanaſij ſucceſſor, Conſtantinopolitanæ eccleſiæ præfecturam ei procurauerit, & inuitū pro Eccleſiæ fideiq; defēſione, eum dignitatis gradū ſubire compulerit. Eodem tem-

Præficitur eccleſiæ Cōſtantinopolitanæ.

Digitized by Google

pore erat in ciuitate regia, Maximus quidam genere Ægyptius, moribus barbarus, & nouus quiſpiam Iamnes, pallio tenus philoſophus, qui ſubdolam aduerſus Gregorium aciem inſtruebat. Cum enim ficta pietatis ſpecie Epiſcopum cepiſſet, ita vt eâdem cum eo domo, eademque; menſa vteretur, & apud omnes ea ratione haud vulgarẽ grauitatis pietatiſq. opinionem captaſſet, Byzantinæ Sedis dignitatem æmulari cœpit. Et quia ad huiuſmodi gradũ auro inprimis opus eſſe nouerat, callida quadã circumuentione presbyterum quendã induxit, vt ingentem pecuniæ ſummam, quã ad marmoreas tabulas coemendas Byzantium attulerat, ſibi traderet. Is autem cum nimia ingenij leuitate Maximo fidem adhiberet, eam tradidit, quam protinus alij quidam, ſceleris ſui adminiculum, Alexandriam deſtinârunt, ſumma vi ac contentione Petri animum expugnantes, vt Maximũ ſummę auctoritatis & ſanctitatis (vt ipſi quidem aſſerebant) virum, Byzantinæ vrbis Antiſtitem crearet. Hæc cum ſumma celeritate clanculum agerentur, Petrum eo impulerunt, vt & literarum quas ad Gregorium antea dederat, & virtutis eius nominisque ſplendoris oblitus, maximũ, eiecto Gregorio, Byzantinum Epiſcopum declarauerit. Verum huius rei fama per vrbem ſparſa, tanti repente animorum motus facti ſunt, vt plebs vniuerſa, amici iuxta & inimici, perditam illam profligatamq; Maximi ambitionem, non modo execrati fuerint, ſed ipſi etiam Gregorio vehementer ſucceenſerint, quod tanta beneuolentia & familiaritate nefarium hominem complexus fuiſſet. Fuerant enim ante Græcorum ſuperſtitione contaminatus Maximus, & Herculem deum coluerat, ac tandem ſimulata religionis ſpecie, baptiſmi gratiam à Gregorio petierat, obtinueratque. Itaque fideles Byzantini impietatem illam tãta fraude tectam deteſtantes, culpam in ipſum Gregorium tranſtulerũt; adeo vt exulceratos plebis animos, orationis medicamento lenire coactus fuerit. Non enim dicebat, ô viri, ideo culpæ obnoxius ſum,

2. Tim. 3.

Petri Alexandrini temeritas.

Maximi fraus & impietas.

Gregorij ad:

quod

Digitized by Google

quod malitiam non præſenſerim, cum hoc ſolius Dei ſit, qui intimos animorum receſſus ſolus penetrare poteſt; Nos enim futuros rerum euentus perſpectos habere non poſſumus, niſi Dei munere hoc nobis conceſſum fuerit. Itaque ſi hominem paterno affectu ac beneuolentia complexus fuerim, ſi ex legis præſcripto viſcera miſericordiæ ei aperuerim, qui à nefaria Græcorum ſuperſtitione ad ſanctiſſimæ religionis cultum ſe transferre volebat, certe crimini mihi dari non debet; præſertim cum ex Chriſti mandato, nemini fores præcludendæ ſint. Hac oratione multitudinis iracundiam repreſſit, maioremque ſibi beneuolentiam conciliauit. *Cōſtātinopolitanos oratio.*

Interea maximus cum in legibus ſanctionibuſque Eccleſiaſticis nihil, quo ſe tueretur haberet, imperatorio edicto ſacerdotium ſibi vendicare cogitabat; vt qui non ſacerdotem, ſed tyrannum agere decreuiſſet. Itaq; Ægyptiorum præſulum agmine ſtipatus, Theodoſiū qui tunc Theſſalonicæ erat, adiit, regiæque vrbis epiſcopatum ab eo petijt. Verum Imperator poſtulatum non modo reiecit, ſed ira etiam, miniſque vehementibus hominem inſectatus eſt. Hac igitur ſpe deiectus Maximus, Alexandriam profectus eſt, cumque ijſdem techniis præcipuos fere Petri familiares auro pellexiſſet, ipſum quoq; pari improbitate aggreſſus eſt, dicēs: Aut mihi principis ciuitatis epiſcopatum aſſere, aut à tuo non abſtinebo. Et quidem in perſpicuum malum audax hominis facinus deſijſſet, niſi Alexandriæ Præfectus ſeditionis & cædum metu, Maximum vrbe exturbaſſet. Atque ille quidem præmia temeritate digna tulit; Gregorius autem cum depulſis periculis, optatam rebus quietem reſtituiſſet, reditum in patriam meditabatur, vt laborū multitudine & curis fractus, quod reliquum erat vitæ totum in cæleſtium rerum meditatione exigeret. Sed plebs cognito paſtoris ſui diſceſſu, concordi fletu orbitatem ſuam deplorans, diſcedendi cupiditatem repreſſit, propoſitiſque periculis, quæ ſanctiſſimæ religioni ipſius diſceſſu imminere *Inſignis hominis ambitioſi, Impudentia.*

Nn 5 dicebat,

Digitized by Google

dicebat;ab ea mente virum ſanctum reuocauit.

Veri Paſtoris ſtudiũ.

Itaque vir Dei tantæ multitudinis ſalutem priuatis commodis præponens,iterum Eccleſiæ aruum excolere cœpit,tanta vigilantia animique ſolertia, vt omnibus impietatis ſpinis euulſis,& peſtiferis hæreticorũ doctrinis profligatis , ſolum orthodoxæ fidei lumen clariſſime fulgeret. Nec mirum ſane; quippe qui dogmatum ſublimitate ac Theologia adeo excellebat, vt quamuis permulti viri doctrinæ laude celebres,varijs ſeculis diuinitatis doctrinam explicarûnt, hic tamen ſolus , poſt Ioannem Euangeliſtam Theologi nomine inſignitus ſit , atque hoc cognomentum,ipſi velut propriũ & peculiare attributũ. Enimuero quemadmodum alias omnes laudes atque virtutes animi complexu tenebat, ita nè à Prophetiæ quidem gratia deſerebatur. Iam vero quot publicos cõuẽtus ſuis orationibus exhilarârit , quot hominũ iracundias mitigarit , quis cõmemorare valeat?Ipſe vero ſi qua ab alijs iniuria laceſſitus fuiſſet,eam vltionem inſtanter expetebat,non vt graui aliqua pœna eos mulctaret, ſed vt delicta agnoſcerent, Dominique pedibus aduoluti impietatem proderent,& ſalutem deniq; conſequerentur. Itaque qui eum oderant,beneficijs afficiebat,& in viã redeuntes incredibili beneuolentia ac charitate amplectabatur,& non ſecus ac præſtantiſſimus medicus, ægrotantium habitudinem explorans , congruentem cuiuſque morbo medicinam adhibebat; præclare prudenterq; ſecum ſtatuens non omnibus omnia conuenire.Hinc nõ modo vulgus,ſed ipſe etiã Imp. Theodoſius illũ venerari,& ſine fine admirari non deſtitit.Et quidem cũ bello cum Orientalibus Barbaris ex animi ſententia geſto,triumphis elatus ad imperatoriam vrbem reuerteretur , Pontificem Gregorium pro eo ac laboribus illius dignum erat,honorifice accepit,prolixiorique alloquio ſuam erga eum beneuolentiam declarans, poſtremo hæc ad eũ verba habuit.O Pater, Deꝰ tibi tuiſq; ſudoribus , per me Eccleſiã committit. En igitur ſaçrã ædem, & thronũ tibi trado.Ea re mirifice

Theologus dictus Gregorius,ſolꝰ poſt Ioannẽ Euangeliſtam.

Eius prudentia in moderãdis ſubditis.

Theodoſij, Imperatoria erga eũ beneuolentia.

ſice gauiſus Gregorius, votis precibuſq; Imperatorem remunerans, pedem aula extulit Ariani autem, qui ad hoc vſque tempus ſacro ſanctam domum tenuerãt, ſicariorum manu comparata, cum Imperatore quidẽ precibus, cum Gregorio vero armis contendere decernunt. Itaque cum publicè armis inſtructi, tum priuatim ſubornato quodam, qui ad Pontificem accederet, eiuſque pectus enſe traijceret, omnibus modis mortem intentabãt. Atque hæc quidem erat hoſtium conſpiratio. *Ariani mortẽ intẽtãt Gregorio.*

Poſtero autem die, cum prima luce populus cum paſtore ad ſacram ædem recipiendam pergeret, non minus grauis, quam ſi ciuitas hoſtili impetu expugnaretur, tumultus excitatus eſt, plerisque hominibus in vicis tectiſque cum armis ſtantibus, mulieribuſque & pueris grauem eiulatum permixtum edentibus. Ipſe quoque Imperator templum vna cum beato Gregorio ingreſſus eſt. Vt autem multa in rebus humanis caſu euenire ſolent, nubibus Solis orbem, ſub diluculum ſubeuntibus, tenebræ repente coortæ ſunt, Quæ res, vt à feſto atque huiuſmodi lætitia aliena Arianos non parua lætitia afficiebat perinde ac ſi Deus templi tranſlationem minus gratam haberet, pias cõtra animas, intolerabili dolore cruciabat. Verũ ſimulatque Epiſcopus & Imperator ſacras valuas ingreſſi ſunt, atque omnes vnam eandemque laudationis vocẽ ſuſtulerunt, manuſque cum lachrymis extenderunt, confeſtim Dei prouidentia ſubducta nube, fulgentes Solis radij ſacroſanctam domum ſplendore perfuderunt, aereque colluſtrato, homines animi mœrorem in lætitiam commutârunt, principemque obſecrare atque obteſtari, vt Epiſcopum in throno collocaret. At Gregorius cum ab illa ſede abhorreret, nec præ vitæ continentia & corporis infirmitate vocem in tanto hominum numero mittere poſſet, per quendam his verbis multitudinem affatur; O filij, nunc tempus eſt, vt beneficiũ à Trinitate acceptũ agnoſcam⁹, gratiaſq; ipſi agamus, De throno alias agemus. Hæc audiens

populus

Populus conticuit, Imperator vero hominis modeſtiam ad ſtuporem vſque admiratus, magis magiſque eius conſuetudine delectari, ac parentis loco eum colere cœpit. Verum Gregorius Deo quam Imperatori operam dare multo præclarius exiſtimans, frequenter ex vrbe in agros ſecedebat; vbi precationibus & contemplationibus animum externarum rerum curis oppreſſum recreabat, & ægrotis etiam recreandis, inuiſendiſque ſedulo incumbebat.

S. Gregorius creatur Archiep. Conſtantinopolitan⁹. Mira eius inter tantas opes cõtinentia.

Tandem ampliſſimæ eccleſiæ Præſul inſtitutus, & nolens volens in Archiepiſcopali Sede collocatus, ita inter opes verſatus eſt, vt conſcientiæ potius, quam rationum referendarum curam haberet. Ex omnibus vero eccleſiæ bonis, ne vnica quidem drachma facultates ſuas auxit, cum tamen maximam talentorum copiã, ſi ita ipſius voluntas tuliſſet, colligere potuiſſet Adeo namque diuinis rebus tota mente intentus erat, vt cauponum verius, quam Eccleſiaſticorum eſſe diceret, temporaliũ rerum adminiſtrationi incumbere.

Incidit in ægritudinẽ.

Tandem aſſiduis laboribus & ſenio, corporiſque imbecillitate fractus, in morbum incidit, cumq; inualitudine oppreſſus lecto ſe committere cogeretur, protinus ingens populi concurſus ad eum factus eſt, qui pro impenſis in ſalutem omniũ laboribus, gratias agebat. Inter alios vero aderat tum forte adoleſcens quidam qui manibus ſuis beati viri pedes comprimẽs cum lachrymis & lamentationibus ſceleris veniam ſupplex poſtulabat. Gregorio autem ſciſcitante, quid ſibi hoc ſermone vellet, nihil reſponſi dabat, ſed tantum lugebat & veniam petebat. Tum quidam ex ijs qui aſtabant, ita locutus eſt; Hic eſt ille carnifex tuus ô Pater, qui à nonnullis ſubornatus ferrum tibi in præcordia defixurus erat, niſi Chriſtus perſpicue tibi auxilio fuiſſet. Proinde nunc ad pedes tibi procumbens clamat, ſuſcepti ſceleris pœnitudine affectus. Confeſtim ille, vt Patrem æquum erat, adoleſcentẽ ita alloquitur; Propitius tibi Chriſtus ſit, iuuenis chariſſime, tibique ipſe ignoſcat, qui me quoque ſeruauit, Hoc

Facile ignoſcit ſicario. qui necem illi molitus erat.

ſolum ad facinoris excuſationem & purgationũ abs te peto, vt hæreſim execreris, atque ad Deum accedas, ipſique ſinceram & volũtariam ſeruitutem offeras. Hoc tã lene reſponſũ cum ad plebem permanaſſet miro ardore omniũ animos in Patrẽ tã benignũ excitauit.

Sub id tempus Synodus centum & quinquaginta epiſcoporum coacta eſt, tum vt pium præſulem regiæ ciuitati præficerent, tum vt hæreſes (quæ interim, dum Ariani rerum potirentur, exortæ fuerant) œcumenici Concilij decreto ab Eccleſia eijcerent. Enimuero quæ ad hæreſes profligandas pertinebãt, multo ante Gregorius præſtruxerat, atq; in ipſa etiã Synodo pari animi contẽtione cũ alijs, vt inſidioſas beſtias ab eccleſiæ ouili arceret, decertauit. In ea vero Synodo, Gregorius Concilij decreto in Archiepiſcopatu confirmatus eſt. Et quanquam animum ab ea dignitate plane alienum haberet gregis tamen amore, illo honoris titulo ſe decorari paſſus eſt, Sed paulo poſt, cum Meletius Antiochẽſium paſtor, vir fidei probitate inſignis, & qui florentibus Arianorum rebus, multis calamitatibus exhauſtis, diuturno exilio mulctatus fuerat, extremo vitæ die Conſtantinopoli perfunctus eſſet, noua de throno contentio inter Epiſcopos excitata eſt, Alijs quę ſuffragijs ſtatuta fuerant, rata habẽtibus, alijs vero quę iã decreta fuerãt reſcindentibus. Tũ vir beatus omnibus Epiſcopis in vnum coactis, cunctos ad concordiam hortatus eſt, ſeque non inuitum eum honoris ac dignitatis locum relicturum teſtatus eſt, inter alia illud Prophetæ vſurpans; *Si propter me commota eſt iſta tempeſtas, deijcite me in mare, vt vos iactari deſinatis*, Tandẽ poſt multa, diſcedendi poteſtate ægre obtẽta in Cappadociã perrecturus, cũ clerũ ac præſtantiſſimũ quemq; ex populari multitudine aduocaſſet, eoſq; ad fidei depoſitũ ſeruandũ admonuiſſet, maximo ſui deſiderio omnibus relicto, Arianzum profectus eſt, quẽ locũ ex paterna hæreditate ad ſe deuolutum poſſidebat. Ibi vero poſtquam non nihil temporis quietus egiſſet, vitamque Philoſophiæ opera-

Synodus Cõſtantinopolitana.

Contentio de Sede Cõſtantinopolitana.

Ion. 1.

cumque Tribunus familiari colloquio multa de viri ſanctiſſimi conſtantia quæreret, Gordianus, ô Clemẽtiane, inquit, profectò ſi veritatis lumen admittere, & Chriſtum verum, æternumque Deum cognoſcere velles, ſpretis hominum minis terroribuſque, ſempiternã vitam cum ineffabili gaudio contemplareris, quam ego mihi paratam intueor. Nam ad Presbyterum Ianuarium quod attinet, tantum abeſt vt ego eum ſupplicio afficiam, quin potius magno me honore affectũ putem, ſi vel pedes eius humi proſtratus exoſculari merear. His auditis Clementianus, concito gradu ad regiam properauit, multiſque clamoribus cum eiulatu excitatis, Ianuarium presbyterum ſæpius magum appellauit, quod magicis artibus Gordianum, eiuſq; cõiugem, cum tota denique familia dementaſſet, & deos in maſſam redactos conflatosque, intolerandis contumelijs affeciſſet. Tum vero Iulianus iracundia inflammatus, Gordianum catenis vinctum in cuſtodiam dari, vxorem vero perpetuæ ruſticorum ſeruituti, in pago quodam quem ad aquas Syluias vocant, mancipari iuſſit. Clementian[9] autẽ à Iuliano in Gordiani dignitatem ſubrogatus, pro ſua poteſtate virum clariſſimũ ſanctiſſimumque multis iniurijs onerare, & mortem acriter minitari cœpit, niſi proiecta deorum ſacrificia repeteret, ſolitumque ijs honorem deferret. Tandem cum præciſe conſtanterque nefarium dæmoniorum cultum execraretur, plumbatis cæſus, capite plexus eſt, & corpus canib., vt ab ijs deuoraretur, obiectum. Sed illi tyranno ipſo humaniores, lugubri admodum vlulatu mortem ſanctiſſimi viri proſecuti ſunt, illudque ab incurſu ferarum tamdiu tutati, donec è familia vnus, fida Chriſtianorum manu adiutus, ſancti martyris corpus in Cryptam, in via Latina vno ab vrbe milliario intulit; vbi iampridem ſanctus Epimachus, inſigni virtute ac pietate vir ſepultus fuerat. Quo in loco, memoria eorum multis virtutib. ac miraculis clara, in hodiernũ vſq; diem celebratur.

Caditur capite S. Gordianus.

VITA

VITA S. IOB PROPHETAE; EX EA quæ eſt per D. Iſidorum Epiſcopum Hiſpalenſem ſcripta.

C. Baro. in not. mart. Roma.

IOb filius Zare de Boſra ; Rex Idumæorum quartus, poſt Eſau, ſucceſſor Bale filii Beor , homo gentilis, fidelis, ſtabilis, humilitate ſummus, hoſpitalitate præcipuus, in diſciplina manſuetus in eleemoſynis largus diues in cenſu, exemplum factus egenis, locuples in liberis.

10. Maij. S. Iob rex Idumæorũ.

Quibus repente orbatus , tentationi traditur, ſed contra tentationem fide religionis armatus , fit glorioſus in certamine, æquanimis in dolore, damna rerum pertulit , funera pignorum doluit ; corporiſque vulnera patienter excepit , & inter ſupplicia ſemper Deum glorificauit ; mala ſua ſapienter ſuſtinuit, coniugis verba & amicorum rationes ſuperauit. Pro tanta virtute ſapientiæ , duplici in fine ſubleuatur remuneratione , & poſt rerum caſum, multiplici claritate donorũ. Nam poſt noctis triſtitiã, diem genuit. Poſt fœtorem vlcerũ, caſſiæ odore fragrauit; ſed & poſt abiectionem eorum ; iniunctionem regni promeruit ; & ſtibium in acceptum laudis aſſumpſit. Vixit autem poſt plagam , centum ſeptuaginta & octo annis ; & mortuus eſt ; atque ſepultus in regione ſua. Hunc vero Hebræi aſſerunt non fuiſſe de genere Eſau , ſed de Nachor fratris Abrahæ deſcendiſſe ſtirpe , & fuiſſe eum temporibus Patriarcharum; Nachor enim genuit Hus; de cuius ſtirpe Iob creditur generatus, ſecundum quod in exordio voluminis eius notatur, inquiens; Vir erat in terra Hus , nomine Iob.

Virtutes eius.

Tempus vitæ eius.

Iudæorum de Iob opinio.

qui deſperatā ſalutē reddere, & homines è mortis faucibus eripere poteſt.

Lucina itaque egreſſa, protinus Anthimum & Siſinnium introduxit, eoſque honorifica ſede ac loco excipere voluit. At Anthimus, Non, inquit, huc ſedēdi cauſa ingreſſi ſumus, ſed vt Chriſtianæ fidei dogmata ſemianimi Piniano proponamus, quibus ſi acquieſcere velit, optatam ſalutem conſequi poterit. Ad quæ Pinianus cum aures animumque erigeret, & ſe promptum paratumque ad Chriſtiana ſacra ſuſcipienda eſſe diceret, Anthimus ſine mora luculenter ſanctiſſimæ Trinitatis myſterium, & ortum lapſumque humani generis expoſuit. Poſtremo cum ardenti pietate de redemptione & Chriſti ſupplicijs diſſerere inciperet. Pinianus ſublatis in cælum manibus, & corde & ore Chriſtum confiteri, Chriſtum adorare, & ſupplex ſcelerum ſuorum veniam poſtulare. Qua confeſſione Anthimus & Siſinnius vehementer gauiſi, humique proſtrati, vnanimiter precibus incubuere. Et ecce illis orantibus, ſubito ingens fulgor emicuit, totumq; illū locum mirifice illuſtrauit, ſimulq; Pinianus priſtinam ſalutem conſecutus eſt.

Anthimus Piniano ſūmā doctrinā Chriſtianā exponit. Pinianus credit.

Tū vero in Chriſti benignitate incredibili, gaudio exultans, Maximum, Baſſum, Diocletium & Florentium è carcere ad ſe vocauit; quibuſcum ſeptem diebus in precibus perſtitit, & clariore Dei cognitione imbutus, ſacris aquis cum coniuge, totaque familia expiatus eſt. Interea vt percepti beneficij memorem animū declararet, nequaquam functionem procōſulis abiecit, ſed anno integro in eadem perſeuerans, Chriſtianos à metallis & ergaſtulis domo ſua exceptos, benigne habere, pedes lauare, manus exoſculari, & ſuppeditato ſumptu, rebuſque neceſſarijs, ad propria dimittere. Et quia numerus magis indies magiſque exereſcebat, prædia ſua, & vicinam prouinciam, vbi ampliſſimas apud Auxium oppidum poſſeſſiones habebat, eis diſtribuebat.

Baptizatur.

Hūanitas eius in Chriſtianos.

Poſtquā vero annis admodū tribus Siſinnius, Dio-

letius & Florentius, cum alijs permultis vno in loco Deo pariter vacantes conſediſſent, & ſine vlla moleſtia debitam Chriſto ſeruitutem impendiſſent, tali modo ad martyrij palmã perueniſſe dicuntur. Erat ibi conuentus hominum quorundam, qui impuris ſacrificijs ſemel quolibet triennio à dæmonibus reſponſa poſtulabãt. Cum ergo ſtatuto temporis ſpatio euoluto, ſolitas impietates offerendis ſacrificijs exercerent, negarunt dæmones ſe conſueta oracula dare poſſe, niſi Siſinnius, Diocletius, & Florentius ſacrificarent. Itaque ſacrilegi violenta manu ſanctos ad ſimulacra pertrahentes, cum nullo modo ad ſceleris cõſenſionẽ eos inducere poſſent, lapidibus in ipſo monte obruerunt, vbi poſt diſceſſum malignę plebis, Chriſtiani debito ſepulturæ honore reliquias eorum proſequuti ſunt.

Siſinnius. Diocletius, & Florẽtius, lapidibus interficiuntur

Porro Anthimus Presbyter non longe ab vrbe, via Salaria apud prædia Piniani latitabat, Accidit autem vt ruſticis Syluano ſacrificantibus, is qui erat eorum ſacrificiorum auctor, à diabolo arreptus fureret, omneſque ipſi occurrentes gladio cæderet. Ea res cũ ad Anthimum perlata fuiſſet, is fidei clypeo armatus, homini furioſo, & in obuios quoſque crudeliter ſæuienti occurrit, dixitque, In nomine Domini mei Ieſu Chriſti, ſta vinctus catenis ſpiritalibus, gladiumq; quem ad hominum faciendas cædes corripuiſti abijcito: Ad hanc vocem protinus ille fixus permanſit, quem Anthimus manu arreptum, ad ſuum domicilium perduxit; & precibus ac ieiunijs triduo vacans, non modo hominem à mentis furore, ſed quod multo præclarius fuit à nefaria ſuperſtitione liberauit, & ad Chriſtum adiunxit. Nec ille tantum, ſed multi inſuper alij eius virtute atque exemplo prouocati, nomina Chriſto dederunt; adeo vt locum illum Syluano dicatum, ſecuribus exſcinderent, & Deo omnipotenti conſecrarent,

Anthimus hominem furioſum liberat. & ad Chriſtũ adducit, cũ multis alijs

At vero alij nonnulli peſtifera ſimulacrorum religione dementati, eaque re grauiter offenſi, Priſcum Cõ-

ſularem

ſularem adduxerunt, vt euerſa ab Anthimo ſimulacra reſtitueret, & debitum de eo ſupplicium ſumeret. Sed cum is in Chriſti confeſſione immobilis permaneret, & minas, ſuppliciaque contemneret, ligato ad collũ eius ingenti ſaxo, in Tyberim præcipitatus eſt, Angelus autem Domini, qui clara luce ſe illi conſpiciendum præbuit, ruptis vinculis in locum orationis eum reſtituit. Altera igitur luce, cum Gentiles eum ſaluum & ad populũ cõcionantem viderent, tam admirãdo ſpectaculo attoniti, ad genua eius ſeſe abiecerunt, & pœnitudine ducti impietatem execrati ſunt. *Anthimus in Tyberim iactatur, & ab Angelo educitur.* His auditis Priſcus, Anthimum ſibi ſiſti iuſſit quem cum vinculis & minis & terroribus fruſtra ſuperare conatus fuiſſet, neq; vlla poſſet ratione permouere, vt idolis immolaret, capitis eum ſententia damnauit. *Anthimus capite truncatur.*

Eo autem vita functo, & honorificè à Chriſtianis in oratorio ipſius ſepulto, Maximus, qui Anthimo perquam familiaris fuerat, venerari cœpius eſt; qui paulo poſt ab eodem Priſco in vincula miſſus, & fuſtibus grauiter cæſus, candẽ martyrij palmam cum Anthimo percepit. *Maximus fuſtibus, verberatur, inde gladio feritur.* Eo igitur etiam ablato, Baſſus eodem in loco perculſos Chriſtianorum animos egregia oratione confirmabat, hortabaturque vt in Sanctorum paſſionibus lætarentur, potius quam lugerent. Accidit inde, vt multi ad mercatum (qui tum in loco, quem Forum nouum appellabant. habebatur) confluerent, & Baccho ſacrificarent, cumque Baſſum, ad eadem ſacrificia impellerent, & is conſtanter ac præcise negaret, eosque execrandæ impietatis argueret, & flatu oris ſui ſimulacra euerteret, illi in furorem verſi, impetu facto calcibus, pugnis & fuſtibus eum ceciderũt, donec ſpiritum exhalaret. *Cædes Baſſi.* Fabium vero tradiderunt Priſco, à quo diuturna maceratus cuſtodia, cum omnino reſpueret ſacrificia dæmoniorum, capite plexus eſt. *Item Fabij* Atque ita omnes iſti, Anthimus, Maximus; Baſſus & Fabius, illis locis cæſi ſunt, in quibus orare conſueuerant, via Salaria. Porro Siſinnius, Diocletius, & Florẽtius eo in loco humati ſũt, quo lapidibus obrui

Mors beati Piniani. fuere; iuxta Auximum oppidum. Eorũ autẽ martyrio multũ gratulabatur Pinianus illuſtriſſ. qui & fidei integritate & moribus inſignis, migrauit ad Dominum. Lucina autem coniunx eius, iam marito orbata, dies noctuque in precibus perſeuerans, caſtiſsimum Deo exhibebat famulatum. *Lucina religioſa vita. S. Sebaſtianus ei apparet.* Cumque ſupra vires inedia & triduanis ieiuniis ſe maceraret, Sebaſtianus martyr Domini ei apparuit, locumq;, in quem ipſius corpus ſacrilegi abiecerant, indicauit, Quod illa mox extractum venerabunda ſepeliuit; atque ab eodẽ martyre ſe admonitam referebat, vt quotidiano ieiunio contenta eſſet; tumque cibum ſumeret, quando ad eam venientes ſacerdotes Domini, qui cauſa perſecutionis latitabant Miſſas facerent, & ipſa ab eis benedictionẽ percepiſſet, & moderatũ etiam vini vſum admitteret. *1 Timoth. 3* *Simplicius & fauſtinus martyres.* Eodem tempore cæſis Simplicio & Fauſtino fratribus via Portuenſi, eorum ſoror Beatrix, poſtquam funera debito cum honore & pietate curaſſet, ad Lucinam ſe contulit, vt reliquum vitæ ſpatium in diuino cultu cum ea exigeret. Sed menſibus vixdum ſeptem eo ſtudio tranſactis, cum Lucretius quidã vicinus Beatricis poſſeſſor, prædiũ quoddã eius luculentum iniqua cupiditate expeteret, Beatricem comprehendi, & ad ſacrificandum duci iuſſit. *S. Beatrix præfocatur in carcere.* Cumq; illa conſtanti animo recuſaret, vir nefarius noctu eam à ſeruis præfocari iuſſit, quam Lucina ſuis ipſa manibus apud fratres eius ſepeliuit. Porro Lucretius occupato prædio, cum amicis operam daret, inter pocula ſanctis martyribus inſultaret, ecce infans fœminæ cuiuſdam in has voces erupit; Audi Lucreti, occidiſti & inuaſiſti. Itaque datus es in manus inimici. *Lucretius diuinitus punitur.* At quæ verba pallore & tremore correptus Lucretius & mox à dæmone grauiter tortus, poſt horas tres impium exhalauit ſpiritũ; cæterisq;, qui cõuiuio intererãt tantũ ſua morte incuſſit timorẽ, vt ſimul omnes ad Chriſtianos confugerẽt, & ex animo nomina ſua Chriſto darent.

Lucina autem fugam meditante propter perſecutionis acerbitatem, S. Beatrix ei apparens, ab ea mente

illam

Digitized by Google

illam reuocauit, dixitque illo ipſo mēſe pacem Eccleſiæ reſtitutum iri, quod ita factū eſt. Vixit autem caſtiſſima matrona annis nonaginta quinque, eleemoſynis, ieiunijs, precibus & hymnis intenta; quibus operibus mirifice ornata, tandem læta ad Dominum migrauit.

Tempus vitæ S. Iucinæ & obitus.

VITA S. GANGVLPHI. MARTYRIS, ex ea qua extat bona fide apud V. P. Laurentiū Suriū. claruit (vt patet infra) ſub Pipino, eius nominis Francorum Rege Primo; qui floruit in regno Anno Domini 754 & Reliquis.

C. Baro. in not. martyri Roma, & Tom9 Annal.

11 Maij.

Patria eius

GAngulphus præclaris in Burgundia ortus natalibus, à parentibus, adhuc puer, Chriſtianæ religionis diſciplinis apptime eruditus eſt: & in tenera illa ætate cum eſſet egregia indole & forma eleganti, conſueſcebat crebris piorum intereſſe conuentibus, fauoſque diuinorum eloquiorū ſuſcipiens, ab ore illorum, Catholicas ſententias mandabat memoriæ; ita vt fragili corpuſculo impreſſam iam liceret cernere effigiē, & exemplar ſanctitatis. Creſcente autem ætate, nulla non morum honeſtate præditus, lubrica male otioſorum hominum ſpectacula, tanquam voraginem quandam deuitabat, & petulantium iuuenum lubrica conſortia reſpuebat. Poſtquam vero ampliſſimæ opulenti patrimonij poſſeſſiones & facultates ad eum deuolutæ ſunt, quanta benignitate pauperibus & egenis conſuluerit, dici vix queat.

Pietas pueri.

Vbi autem ad virilem ætatem peruenit, vxorem duxit generis quidem nobilitate ipſi non impaem, ſed moribus longē diſſimilem, quam præpotens Deus ideo potiſſimum ei ſociaſſe videtur, vt per illam beati viri patientiam, & innocentis vitæ ſimplicitatē probaret egregie; quæ vſque adeo virtutum ſuarum merita occulere ſtudebat, vt ab inuidis non raro

Ducit vxorem.

inertia torpere diceretur. Atque ne vllum otio vel tor-poti locum daret, plerumque venatione ſe exercebat, eaque ratione innata vitiorum alimenta repellebat. Cum autem eo tempore Pipino regi, qui regni Franciæ gubernacula ea tempeſtate tractabat, præcipuam quandam inter fortiſsimos exercitus viros operam nauaret, & regio miniſterio perfunctus, in patriam redire vellet, iter per Campaniam habuit. Vbi vero cum ſumpturus ientaculum, & equis pabulum præbiturus, nonnihil à via deflexiſſet, forte in locum perſpicuo fonte irriguum, & læto gramine amœnum incidit; in quo poſtquam conſediſſet, Dominus loci ſuperuenit; quem vir beatus vt erat humaniſſimus, ad pariter ſumendum cibum inuitauit. Inter edendum autem, de fonte illo emendo agere cœpit, id vero vt poſſeſſor audiuit, intra ſe tacitus virum ſanctum ridere cœpit, exiſtimans id non ab animi puritate, ſed quadam ſtoliditate proficiſci. Attamen, cum putaret ſe & pecuniã recipere, & fontẽ nihilominus retinere poſſe. indicauit pretium centum nimirũ ſolidos, quos protinus vir beatus numerari iuſſit, inde ſupro cibi, cũ aſcenſis equis Varennas veniſſet, (qui locus, baſilica in eius honorẽ extructa, celebris habetur) vxori quid egiſſet narrauit; quæ eius facta maligne interpretans, clam eum & hebetẽ & vecordem, & rerum ſuarum prodigum dicere cœpit. Non diu autem poſt, cum ad loca domui ſuæ propinqua exiuiſſet, & aquam faciei manibusque abluendis non haberet, ſcipionem quem manu tenebat ſolo defixit, & plenus fide ad famulum conuerſus, iuſſit eum, euulſo ſcipione, aquam, quæ illic emerſura eſſet, haurire. Et ecce mox extracto per famulum ſcipione, ingens aquarum vis ex imis terræ viſceribus ſcaturijt, & fons ille, quem auarus venditor ſe perpetuo retenturũ ſperabat, euanuit, vel potius diuina virtute translatus eſt; qui vſque hodie ſalubertime ſcaturiens, beati Gangulphi ſuffragijs multis ſanitatem adfert.

Militat regi Franciæ Pipino.

Emit fontẽ isque diuinitus alio trãsfertur.

Fons ille morbis medetur.

Vxor autẽ beati viri rupta coniugij fide, cũ quodã

è clero.

è clero nefaria commixtione ſe ſe polluit, Cuius rei indignitate permotus vir beatus, debitas ab ea pœnas exigere ſtatuebat; ſed veritus, ne ſi illi cauſa necis eſſet ſuperioris vitæ innocentiam alieni ſceleris næuo obſcuraret, tandem rem totam, diuino iudicio commiſit. Accidit interim vt die quodam, cum ſola coniuge, prædij fines luſtrando circuiter, & ad quendam fontem veniret, vbi, vxorem his verbis compellauit; Multa quidem de te, coniunx, paſſim feruntur fœda & indigna natalibus tuis, quæ verane an falſa ſint, certo mihi non conſtat; ſed diuina prouidẽtia, quam nihil fugit, vt ſe res habeat, iam certis declarabit indicijs. En fons hic propoſitus eſt, nec frigidus valde, nec immodice calidus. In hunc igitur manum immitte, & è fundo lapillum extrahe; & ſiquidem à culpa es aliena, nihil mali patieris, ſin autem polluta es, non ſinet Deus latere ſcelus tuum. Tum illa cum intrepide iurãdo, falſos de ſe rumores ſparſos aſſereret, & illos beati viri ſermones contemneret, vecordiæq; aſcriberet, incunctanter in fontem manum iniecit. Ecce autẽ ſimulatque lapillum ad ſe retrahere conata eſt, membris omnibus obriguit, abſtractaque à digitis & brachio, quouſque aqua pertigerat, cute, nihil aliud miſera, niſi repentinum interitum expectabat. Tum Gangulphus ad eam, Optatam quidẽ, inquit, fidem ſeruaſſes, omnia tecũ vitę huius diſcrimina perpeti & proſpera atq; aduerſa omnia, vtcumq; ſors tuliſſet æquo animo ſuſcipere; ſed quãdoquidẽ hoc te ſcelere obſtrinxiſti, morte quidẽ digna es; ſed meis manibus nolim tibi necem adferre. diuino potius te iudicio relinquo. Et ſi quidem dignos pœnitentiæ fructus egeris, veniam à Deo impetrabis. Si autẽ tantæ nequitiæ finem non impoſueris, cum auctore eius diabolo, flammis gehennæ inextinguibilib. cõgremabetis. Meo ſane deinceps contubernio nequaquã frueris, Habeas autem tibi vnde poſsis vitam ſuſtentare, meã propter nuptias donationem. His dictis, cum ſuos conuocaſſet, aſcenſo curru, ad prædia ſua procul.

Diuinitus proditur coniunx adultera.

Diſcedit ab adultera vxore.

in Aualenſi territorio ſita profectus eſt, pietatis illic & miſericordiæ vacans operibus, nullumque tempus ſolitis virtutũ ſtudijs vacuum abire ſinens.

At mulier infœlix iam ſuæ relicta libertati, cũ deteſtando illo Clerico ſolitæ libidini indulſit; & ne fortaſſis zelo inflammatus Gangulphus ambos aliquãdo interficeret, nefariã de eius morte conſilia agitare. Tot' igitur malo dæmone obſeſſus clericus, capta & tẽporis & loci opportunitate, cum virum ſanctũ famulorũ miniſterio deſtitutum ſciret, clam eius cubiculum ingreditur, vt dormientẽ, opprimat. Cumque pendentẽ ad caput eius gladium è vagina educeret, ſtrictumq; in ceruicem abdere niteretur, Gangulphus experrectus ictum declinans, in coxam accepit. Tum profanus ille, proiecto gladio, & equo conſcenſo, fuga euaſit. Gãgulphus vero atrociter vulneratus, cum aliquot poſt diebus viuendi finem adeſſe ſentiret, Dominici corporis & ſanguinis perceptione exitum ſuum muniens, feliciter è corpore ad Dominum migrauit. Porro duæ amitæ eius religioſæ fœminæ, eo in loco qui Varẽnas dicitur, ſanctitatis & Caſtitatis ſtudijs vacantes VVildetrudis & VVillegoſa, comperto obitu eius, ad funus acceſſerunt, ablatumque corpus cũ crucibus & cereis, diuinorumq; hymnorum melodia, ad eum, quem diximus locum, non ſine miraculorũ gloria deportârunt, atq; in baſilica, quam vir ſanctus in S. Petri Apoſtolorũ principis honorem conſtruxerat, condiderunt; Ibi vero ante obitum ſuum admodum benignũ, beneuolum, ac liberalem ſeſe declarârat, & neceſſarios redditus illic Deo ſeruitutis ſuppeditârat. Vt autem de eius ſanctitate & beatitudine certiores fierent mortales, ad cõmunẽ õniũ vtilitatẽ & profectũ, virtutib. & ſignis Dñ. eũ celebrẽ reddidit, & mirabiliter illuſtrauit.

Atrociter vulneratur.

Reddit ſpiritum.

Claruit miraculis.

Quæ vero pœna ſit conſecuta auctores cædis eius, non ſilentio prætereundũ. Itaq; Clericus cum propere tam atrox facinus ſuum deteſtabili mulieri tanquam nuncium lætiſſimum indicaſſet, & mutuo ſeſe ea immanitate oblectaſſent, miſer abijt ventrem exoneraturus;

turus; & ecce mox adeſt cæleſtis vindicta: cum fæcibus corporis, viſcera quoque in cloacam deponit; & infœlicem animam in tartarum præmittit. Fœmina autem, vt audiuit ex quadam puella ſua multa diuinitus collata eſſe beneficia in locis, per quæ S. Gangulphi exanime corpus fuiſſet deportatum, furore & amentia percita dixit. Perinde efficit virtutes & ſigna corpus Gangulphi, atque anus meus. Dixit illa & nefariam impuri oris vocem, mox obſcœnus quidam ani crepitus conſecutus eſt. Erat autem dies Veneris, quem Chriſtiani ſextam dicunt feriam, quo id accidit: ſemperque deinceps quoad vixit, quot illo die verba protulit, totitem à parte corporis poſteriori fœdos reddidit ſonos, inaudito quodam diuinæ animaduerſionis exemplo. Cuius rei tam celebris fama, toto regno diffuſa eſt, vt is, quem diximus, rex Pipinus illac iter faciens, aliquos miſerit percunctatum, num hæc ita ſe haberent, Illi autem ad regem & proceres, quæ auditione & oculis compererant, bona fide retulerunt.

Vltio diuina in percuſſorē viri ſancti.

Item in adulteram vxorem.

VITA S. MAIOLI, ABBATIS CLVNIACENſis: Ex ea quæ eſt ab Odilone presbytero conſcripta. Deſijt ab humanis, Anno Dominici Natalis, 993. Sedente Ioanne 15. Pont. Max.

C. Baron. Tom. 10. Annal.

B. Maiolus præclaro ſtemmate ortus, & à nobilibus parentibus ab ipſa in fantia peruigili cura nobiliter educatus, poſtquam nutu & prouidētia Dei totum adoleſcentiæ tēpus ſine vllo caſtitatis diſpendio tranſegiſſet, iuuenili accedente ætatæ Lugdunū profectus eſt, vt altiora & præſtantiora quæq; in diuinis liberet. Erat ibi vir quidam Antonius nomine, ſapiētiæ & eruditionis laude comprimis celebris: cui ſe in diſciplinā tradidit, vt poſtea magni illius Antonij eremitæ & Chriſti diſcipuli exempla longe acrius, quā huius Antonij Philoſophi ſectaretur, Poſteaquam vero animum

11 Maij

Clara progenies eius

Lugdunū ſtudij cauſa proficiſcitur.

Digitized by Google

animum humanarum, diuinarumque rerum cognitione egregie imbuiſſet, Lugduno ad Maticenſem ciuitatem à proceribus patriæ, nempe cognatis & amicis reuocatus eſt; apud quos cum aliquamdiu non ſine admirabili virtutis ſplendore verſatus fuiſſet, epiſcopus loci illius, quem tantus virtutum ſplendor latere non poterat, eum eccleſiæ ſuæ archidiaconum conſtituit; quod ille miniſterium, imperante epiſcopo, ſola obedientiæ virtute ſuſcepit.

Fit Archidiaconus.

Ea autem ciuitas habet vicinũ monaſteriũ, multis ſpiritualibus ſtudijs decentiſſime ornatum; cuius præfectus & fratres crebro eum ad ſe inuitabant, eiuſque colloquio & ſpiritali contubernio vehementer delectabantur; prorſus vt vnice eum ſibi fratrem adſciſcere cuperent quem poſtea etiam patrem habere mererentur. Et huc quidem cum omnis ille Domini grex intentus eſſet, tum vero Hillebrandus quidam ſenior adeo eius amore ardebat, vt nullum non moueret lapidem, quo tãto theſauro qui in eius pectore latitabat, cœnobium aliquando potiri poſſet. Interea poſt dulciſſima colloquia, & mutua ſynceriſſimæ charitatis officia & obſequia, gratia Dei in eius animo ſeculi contemptum parere cœpit. Quid multa? Poſito eccleſiaſticæ dignitatis officio, ſpreto mundanæ nobilitatis faſtu & ſupercilio, poſt habito blandiſſimo illo parẽtũ & amicorum conſortio, totũ ſe cæleſti magiſterio ſubdidit. Nec enim multo poſt ad monaſterium veniens, ad exequenda monaſticæ vitæ iuſtituta, mira animi promptitudine & alacritate, nõ ſolum Abbati, ſed etiã fratribus ſeſe ſubiecit, tantaq; inter eos virtute ac ſanctitate verſatus eſt, vt facile in quouis pietatis humilitatiſq; ſtudio primas ſibi vendicaret.

Fit Religioſus.

Sexto autem cõuerſionis ſuæ anno, cũ beatus Adamarus Abbas, cuius monitis & iuſſis tota animi intentione parebat Maiolus, non ſolum viribus deſtitutus, ſed etiam luminibus orbatus eſſet, communibus fratrum omnium votis, in Abbatem electus eſt; cui electioni inuitus plane & interdicto adactus tandem acquieuit.

Fit Abbas, poſt Adamarum.

euit. Igitur cum tanti cœnobij, tantarumque & ſpiritalium & temporalium rerum curam ſubterfugere nō poſſet, non minus prudēter quam ſtrenue rem aggreſſus eſt. Erat vir omnium membrorum conueniēti diſpoſitione decentiſſime comptus; ſed virtutum omniū ornatus, qui ex vultu oculiſque, atque totius denique corporis habitu clariſſime elucebat, animum plane diuinum cuiuis exhibebat. Quantopere autem vir ſanctus Deo placuerit, docere poſſunt ſigna & miracula, quæ eius meritis Dominus effecit; quādo vt multorū fidelium fidiſſima affirmat relatio, multis diuerſis affecti morbis, plerique etiam quorum iam deſperata erat vita, ab eo viſitari, per gratiā Dei priſtinæ ſunt incolumitati reſtituti; complures oculorum deterſa caligine, lumen recuperarunt; nōn pauci multifarijs vexati febribus, eius precibus ſunt liberati: multi, vt ferunt, ſerpentum, luporū, canum morſibus infeſtati, dæmonum quoq; ludibrijs exagitati, Dominicę Crucis ſigno eius dextera impreſſo, ſalutis remedia perceperunt. Multi in periculis fluminum, ictibus fulminum, alijſque incommodis, eius orationibus ſunt ſeruati. Etſi autem non excitauit corpore mortuos, alia certe potiora, præſtantioraque per eum Dominus miracula edidit. Quod ſi vero anima plus eſt quam corpus, multo excellentius eſt animas ſemper victuras à peccati morte excitaſſe, quā extincta corpora, ad vitæ huius pericula & ærumnas reuocaſſe. Porro eorum quos ab animæ horrenda morte, & immani vitiorum voragine ad vitam reduxit, ſuiſque exemplis in vitæ vias perduxit, tantus eſt numerus, vt ſoli Deo cognitus ſit. His ergo atque id genus alijs clarus virtutibus, Deo & hominbus charus extitit. Principes viri & reges potentiſſimi ſumma cum veneratione atque honore colebant, pectuſque eius diuino ſpiritu plenum, humillime exoſculabantur. Hugo Gallorum Rex, qui illi deferebat plurimum, eum in vltima ſenectute ad ſe vocabat, vt ſancti Dionyſij monaſterium eius conſilio & ope rectius poſſet conſtitui; cumque re-

Virtutes & miracula eius.

Innumeros cōuertit ad Christum.

Magni fit ab omnib⁹.

Beati viri obitus.

que regiæ voluntati lætus obſecundans, Syluiniacum perueniſſet, plenus dierum & ſanctitatis, ex hac vita migrauit quinto Idus Maii, ſexta feria illuceſcente, poſt ſacratiſſimam ſolennitatem, qua Chriſtus in cœlum aſcendit, & fideli ſeruo ſuo Maiolo poſt ſe ſcandendi viam oſtendit. Quod vbi comperit Hugo Rex, ſua præſentia & regiis muneribus eius exequias cohoneſtauit & tumulum, vbi præſtante Domino, multa facta ſunt, & fiunt miracula. Sanantur illic morbidi omnes, paralytici, claudi, febricitantes, cæci, & dæmoniaci. Quiſquis etiam cum deuotione, in quacunque afflictione & neceſſitate opem illic poſcit fideliter, voti ſui compos efficitur.

Sepulchrũ eius miraculis glorioſum.

C. Baron. Tom. 2. Annal. in not. mart. Roma.

MARTYRIVM SS. NEREI & ACHILLEI, itemque Domitillæ, & quorundam aliorum, ex eo quod extat optima fide apud V. P. Laurent. Surium. Paſſi ſunt Anno Chriſti 100. Clement. Papæ 8. Traiani Imp. 1.

12 Maij. Domitilla neptis Domitiani, adamata ab Aureliano Conſulis filio.

DOmitilla virgo nobiliſſima, Domitiani Imperatoris neptis, cum Aurelianus conſulis filius incredibili eius amore inflammatus, eam ſibi cõiugem expeteret, illa vt viciſſim oculis eius placeret, maxime ingentem curam & ſtudium in corporis ornatu & cultu, diu noctuque impendebat. Habebat autem Nereũ & Achilleum eunuchos à cubiculis, quos beatiſſimus Petrus Apoſtolorum Princeps Chriſto lucratus fuerat. Illi itaque cum dominam ſuam gemmis & veſtibus auro ſplendide intertextis fulgentem quotidie cernerent, audacter dixerunt; Profecto ſi id ſtudii & operæ quod in corpore ornando, vt Aurelianum maritum conſequaris, ponis, ad animæ ornatum transferres, immortalem Dei filium omnium ſeculorum regem, ſpõſum & maritum habere poſſes; qui te eadem immortalitatis gloria donaret, neq; de ornamentis quicquã vllo tempore decidere pateretur. Ad hæc Domitilla; Et quã vero maior poteſt eſſe charitas, quã matrimo-

Nereus & Achilleus eunuchi ſtudent Domitillæ conuerſioni.

nium cõplecti, ſuſcipere liberos, per quos dulciſſima poſteritas propagetur, & tam generis quã nominis dignitas ſempiterna memoria conſeruetur. Cõſtat autẽ quã ſit aſperũ & immane omnibus vitæ huius oblectamẽtis ſibi inter dicere, & tanquam viuẽs cadauer in hac luce verſati Atq; Nereus, Tu quidẽ. inquit, ô domina, momẽtaneas hui⁹ vitæ delectationes ob oculos tibi proponis, ſed diuturna q̃ poſtea ſequũtur pericula nõ vides. Nã vt cætera ſileam, ecquid matrimonium ſecum non adfert moleſtiarum? quare, te quęſo, corporis tui dominũ hominẽ extraneũ eligere vis, q̃ ingenuitati tuæ ne parentes quidẽ dominari paſſa es? An nõ Christo Domino, & mentis & corporis caſtitate, cum incredibili animi voluptate & certiſſimo gloriæ cæleſtis præmio ſeruire malis, quam inſtar viliſſimi mancipij, mortalis hominis dominio & volũtati te ſubijcere, Elige nunc igitur, ô Domitilla, vel hũc Regem regũ omnipotentis Dei filium, ineffabili pulchritudine decorum, ſuoque fulgore Solis radios obſcurantem, tibi perpetuo blandientem, delicias cæleſtes, gaudiaque ſempiterna conciliantem; vel hominem mortalem multis in hac vita miſerijs & doloribus obnoxium, & omnibus fortunæ ludibrijs ſubiectum; cũ quo eius pariter deliciæ ſunt interituræ,

Matrimonii multa incõmoda.

Hæc & id genus alia multa cũ Nereus & Achilleus proſequerẽtur, Domitilla ab imo pectore ſuſpiria trahens. Vtinam, inquit, iam olim diuina hæc ſcientia mihi obtigiſſet, certe nũquam ſponſæ nomen ſuſcepiſſem, ſed quemadmodum iu baptiſmate idolorum cultui valefeci, ita hac ratione inſtructa, carnale hoc commercium reſpuiſſem. At nũc cum Deus ſermone oris veſtri animã meã lucrari voluit, nõ dubito, quin etiã rationẽ vobis indicaturus ſit, qua poſſit per vos effici, id quod pro eius amore optamus. His auditis Nereus & Achilleus ad Clementem Pontificem abierunt, eique Domitillæ propoſitum explicarunt, humiliter rogantes, ne grauaretur virginitates eius votũ manuũ ſuarũ velamento Deo conſecrare. At hæc Clemens, Video, inquit, adeſſe tẽpus, quo & ego, & vos, &

Domitilla diuinitus illuſtratur.

illa ad martyrij palmam pertingamus. Agite igitur fratres, nullus vos timor inuadat, contemnamus hominē mortalem, modiſque omnibus principi vitæ ſempiternæ parere nitamur. His dictis ad Domittillam abijt, eamque conſecrauit.

Clemens pontifex conſecrat virginem Domitillā. alias Pontianum.

Quo audito Aurelianus furijs exagitatus, impetrauit à Domitiano principe, vt virgo in Pontiam inſulam relegaretur, ſi ſacrificare nollet; ſperās ſe illo in exilio animum virginis à perſeuerantiæ propoſito deducturum. Cum igitur in ea inſula exularet, adeſſentque ei Nereus & Achilleus; erant etiam illic duo malefici Simonis Magi diſcipuli, Furius & Priſcus qui magicis præſtigijs, pene omnes inſulæ incolas eo adduxerant, vt Simonē Magum ceu Dei filium colerent. Quibus cum Nereus & Achilleus ſeſe ſtrenue viriliterque opponerent, venit Aurelianus in inſulam, vt Domittillam à fide & virginitatis voto auerteret. cœpitque Nerei & Achillei animos munerib. pertentare, vt virginis mentem eo quo volebat, impellerent. At illi dona eius execrantes; cum Domittillæ fidem magis magiſque in Domino confirmarent, grauiſſimis ſunt verberibus affecti, & Taracinam miſſi, Memmioque Ruſo conſulari traditi; qui eos eculeo & flammis ad immolandum idolis compellere nitebatur. At illi cum nulla ſuppliciorum atrocitate vincerentur, tandē capite cæſi ſunt. Eorum autem corpora rapuit Auſpicius diſcipulus eorum, nutritor ſanctæ virginis, & in crypta arenaria ſepeliuit via Ardeantina, milliario vno & dimidio ab vrbis muro, iuxta monumentum quo condita fuerat Petronilla Apoſtoli Petri filia.

S. Domitilla exiliū.

Furius & Priſcus Magi.

Cruciatus, Cōſtantia, & cædes SS. Nerei & Achillei.

Porro Aurelianus cæſis Nereo & Achilleo cū Domitillam ad ſibi conſentiendum inducere moliretur, dictum eſt, illi à quodam, maiorem ei intercedere amicitiam cum Euthyce, Victorino, & Marone, quam nuper cum Nereo & Achilleo. Itaque à Nerua principe eos ſibi, ſi ſacrificare nollent, donari impetrauit. Sed illis viriliter agentibus, & minas Aureliani contēmentibus, ex inſula amotos, tanquam ſeruos per ſua prædia

Digitized by Google

prædia diuiſit; Euthycen decimo & ſexto ab vrbe milliario via Nũentana Victor inũ milliario via Salaria, Maronẽ cẽteſimo, trigeſimo eadẽ Salaria via; iuſſitque eos tota die terram fodere, & cantabrum edere. (Sic enim habet hiſtoria; quid autem Cantabrum ſit, incertum habeo, niſi forte Cantabricam herbam velit accipi, cuius meminit Plinius. lib25. ca.8.) Sed Deus omnipotens in locis peregrinis, multis gratijs & miraculorum virtutibus eos illuſtrauit. Euthyces enim filiam conductoris illius à dæmone liberauit, Victorinus loci vice dominũ, triennio ex paralyſi decumbentẽ precibus ſanauit; Maro hydrope vexatum curauit. Loquebantur interea populis, multosque ad Chriſti religionem traduxere, ornatique presbyterio. credentiũ numerum egregie auxerunt. Id non ferens Satan, Aureliani animum ira inflammauit, qui miſſis eo ſatellitibus, multiplici pœnarum genere eos cruciauit, & Euthycen quidẽ media via cædi iuſſit, donec exhalaret ſpiritum; cuius corpus Chriſtiani multo cum honore ſepelierunt, & noua eccleſiæ fabrica ſuper illud in Chriſti nomine extructa decorarunt. Victorinum autem apud Cotilias, vbi putentes & ſulphureæ emanãt aquæ, in ipſas aquas capite deorſum verſo. triũ horarũ ſpatio deprimi mandauit, iterũq; ſuſtolli. Quod cum triduo vir ſanctus pro Chriſti nomine pertuliſſet, migrauit ad dominũ, Corpus fuit poſtridie, quanquam vetante Aureliano ab Amiternẽſib, ſepulturæ mãdatũ Deniq; Maronẽ voluit ab amico ſuo Turigo, ingenti ſaxo opprimi. Itaq; in eius humeros impoſita eſt petra immaniſſima, quã homines ſeptuaginta ægre poſſent trochlea adducere. Eam vir ſanctus tanquam leues paleas, ad duo milliaria portauit illæſus, eoque loci repoſuit, vbi ſolitus erat Domino preces offerre, cuius ſane facti admiratione, eius prouinciæ populus ad fidem Chriſti adductus eſt. & ſacro baptiſmate expiatus. Porro Conſularis acceptis ab Aureliano muneribus, S. Maronem occidit. Populus vero in ea petra, quam humeris ſuis geſtarat, ſepulcrum excidit, ibiq;

Cædes Euthycetis.

Item Victorini.

Item Maronis

Miraculum ſtupendum,

Sepulchrũ Maronis miraculis glorioſum. eum condidit, & in eius nomine Chriſto eccleſiam fabricauit, in qua præſtantur beneficia Domini vſque in præſens, ad ſui nominis gloriam.

Poſtquam igitur Sanctos omnes, qui S. Domitillæ erant ſolatio è medio ſuſtulit Aurelianus, dixit ad Sulpitium & Seruilianum illuſtres iuuenes; Scio collactaneas Domitillæ, Euphroſynam & Theodoram vos habere ſponſas, virgines ſapientiæ opinione celebres. Nunc igitur vbi Domitillam ex inſula in Campaniã reuocauero, illæ inuiſendi gratia ad eam accedant, vt ſua perſuaſione eam ad mihi obſequendum inducant. *S. Domitilla Taracinas perducitur.* Itaque Domitilla ex Pontia inſula Taracinas perducta, Euphroſyna & Theodora ad eam venerunt. Cũque ad epulas ventum eſſet, illiſque prãdẽtibus, Domitilla ieiunijs & precibus operã daret, dixerunt Euphroſyna & Theodora; An nobis nuptię, & cibus moderate ſũptus, impedimẽto eſſe poterũt, quo minus Deũ tuũ colamus? Quibus Domitilla, Vos, inquit, ſponſos habetis viros nobiles, ſed ſi ignobiles & humili loco nati ab illis vos auocare, & ſibi matrimonio ſtabuli iungere vellent, num vos illis pareretis? Reſpõderunt illæ protinus; Auertat hoc Deus à mentibus noſtris. Tum Domitilla, Auertat, inquit, & à mente mea. Magnum enim ego ſponſum habeo Dei filium, qui ſe vitam æternam daturũ promiſit ijs, qui in eius gratiã perpetuam corporis caſtitatẽ ſeruant, ſecumq; in thalamum ſuũ ſempiternum ducturum; vbi cum angelis exultẽt, & ſine fine ſplendidiſſime epulentur. Et vt huius promiſſi certitudinem haberemus, cæcis viſum reformauit, leproſos curauit, morbos omnes depulit, mortuos excitauit. Atque hoc modo verum ſe Dei filium declarauit, multoſq; è tenebris eripuit, atque ad ſui nominis cognitionem perduxit.

His auditis Theodora, Eſt, inquit, mihi frater iuuenis Herodes, iam anno integro oculorum lumine orbatus illum ſi tu in Dei tui nomine ſanare potes, dictis tuis fidem adhibebo. Euphroſyna vero. Tu quidem Romæ, inquit, fratrem cæcum habes, ego autem hic habeo

habeo nutricis meæ filiolam, quæ ex morbo loquenti beneficio priuata eſt; ſimulque puellam acciri curauit & Domitillæ obtulit. Quæ ſtatim toto corpore, humi proſtrata, multis cum lacrymis pro ſalute puellæ Deum precata eſt, ſurgenſque, manus ad cælum ſuſtulit, & ſignum Crucis in os puellæ imprimēs, dixit; In nomine Domini mei Ieſu Chriſti loquere. Mox puella in hæc verba prorupit; Verus eſt Deus Domitilla, vtraque ſunt quæ ore tuo deprompſiſti, Tū ambæ ſe ad pedes virginis abiecerunt, & credentes Chriſtianæ religionis myſterijs initiatæ ſunt. Frater etiam Theodoræ cæcus eò adductus, Domitillæ precibus, & mentis & corporis lumen obtinuit. Porro omnes vtriuſque ſexus homines, tum ſerui, tum ingenui, qui ex vrbe eo aduenerant, viſis his ſignis, in Chriſtum crediderunt; domuſque illa inſtar Eccleſiæ erat.

Muta puella loquitur, precibus Domitilla.

Item Cæcus videt.

His ita geſtis, Aurelianus cum duobus quos diximus ſponſis adueniens, tres ſecum qui organis canerent adducebat, tanquam triplices vno die nuptias celebraturus. Sulpitius autem & Seruilianus, vt viderūt mutam loqui, & Herodem viſum recuperaſſe cognitis etiam omnib. quæ dicta factaque fuerant, crediderūt cumque Aurelianus multa inſtantia eos hortaretur vt vno die nuptias, celebrarent, illi vt viri prudentes dixerunt ei; Da honorem Deo; cuius virtute & muta loquitur, & cæcus videt. At ille neglectis ijs, quæ ab eis dicebantur, per vim iuſſit Domitillā includi intra cubiculum, vt ſecurus voluptates ſuas expleret; poſitiſque organis, & cantibus & tripudijs ſe oblectare cœpit, alioſque ad eandem mentis inſaniam prouocare, porro cæteris ſaltando defatigatis, ille duos admodum dies, totidemque noctes, in vano gaudio & tripudio illo perſeuerauit; donec nimia laſſitudine oppreſſus, animam pondere peccatorū grauatam expiraret. Ea re perterriti omnes, ad ſaniorem mentem redierunt, & ex animo nomina ſua Chriſto dederunt Luxurius autem Aureliani frater, ab Imperatore Traiano poteſtatem in eos petijt, vt ſi ſpōte nollēt, diris ſupplicijs ad ſacrificandū

Sulpitius & Seruilianus credunt in Chriſtum.

Aureliani interitus.

Sulpitij & Seruiniani cædes.

crificandum eos impelleret. Itaque Sulpitiũ & Seruilianum Præfecto vrbis Aniano tradidit; qui eos in Chriſti confeſſione mire cõſtantes, capite plecti iuſſit; quorum corpora fideles in prædio eorum, via Latina ſecundo milliario poſuerunt; quo in loco exuberat virtus martyrij eorum, vſque in præſentẽ diem. Poſt hæc Luxurius abijt, Taracinas ad virgines Chriſti; quas vt comperit præciſe, conſtanterq; dæmoniorum cultum execrari ablatis omnibus, quæ habebant eo in cubiculo, in quo pariter morabantur, ſubiectis flammis eas exuſſit. Altero die ſanctus Cæſarius diaconus eo veniens, caſtiſſima ſacrarum virginum corpora prorſus illæſa reperit; quæ in nouo condens ſarcophago, humo altius effoſſa, ſepeliuit.

Clari miraculis poſt obitum.

Item Domitilla, &c.

C. Bar. To. 2. Annal.

MARTYRIVM S PANCRATII; EX EO QVOT extat ſyncera fide apud V. P. Laurent. Suri. Paſſus eſt circa annũ Chriſti 303. ætatis ſuæ 14. Item Paſsio S. Soteris virginis.

12. Maij

ILlis temporibus, quibus Diocletianus & Maximianus Imperatores Chriſtianos diris cruciatibus ad ſimulacrorum venerationem compellebant, fuit apud prouinciam Phrygiam Cledonius quidam, vt egregia nobilitate clarus; qui ex amiſſa coniuge filium habebat nomine Pancratium. Cumque poſt aliquod vitæ ſpatium, corporis infirmitate correptus, ad alterã ſibi vitã migrandũ eſſe cerneret, vocato ad ſe Dyoniſio fratre, vnice ei filium ſuum Pancratium cõmendauit; orans atque obſecrans, & per omnipotentem Deum quoque adiurans, vt vniuerſas facultates quas relinquebat ampliſſimas, fideliter & accurate nepoti ſuo cõſeruaret. Ita mortuo Cledonio, Dionyſi⁹ sũma fide Pancratium curandum ſuſcepit, tantaque beneuolentia ac ſtudio tractauit, vt paterni amoris affectus maiori non potuiſſet. Poſt triennij autem tempus, Romam cum Pancratio profectus, in monte Cælio cum omni

Cledonius pater Pancratij.

Dionyſius patruus pancratij.

omni familia, & dæmoniorum ſuorum ſimulacris ſedem fixit. Ibi tum propter perſecutionis acerbitatem Romanus Pōtifex, in vico Dionyſij & Pancratij latitabat; cui' egregias virtutes Dionyſius vt cognouit, quomodo populum cum idolorũ cultu miſerrime conflictantem in æternæ ſalutis viam reduceret, vehementer eius amore inflammari cœpit, prorſus vt viam omnem modumque exquireret, quo cum Pancratio eius conſpectu, & colloquio frui poſſet. Itaque die quadam pedibus Euſebij totius ſanctitatis viri (is Ianitoris officio apud Pontificem fungebatur) aduoluti, rogârunt vt ad Pontificem adduci mererentur. Fuere continuo benigne admiſſi, (cæleſt i namque oraculo de eorum aduentu Pontifex monitus erat) & peramanter excepti. Illi autem demiſſo corporis habitu ad terram vſque Pontificem venerantes, Chriſtum ſibi, quem hactenus ignorâſſent, prædicari poſtulârunt.

Ambo cæli-tus illumi-nantur.

Tum Pontifex maiori delibutus gaudio eorũ poſtulato ſatis fecit egregie; atque poſt dies admodũ viginti, ſacris aquis expiatos, intra ſanctæ matris Eccleſiæ limina recepit. Eo igitur beneficio affecti, adeo in Dei timore animis feruere cœperunt, vt etiam vltro ſeſe perſecutoribus offerrent. Non multo poſt Dionyſius Deo charus, ex hac miſera & caduca vita ad alteram illam in omni ſeculorum æternitate beatã migrauit. Cum autem paganorum in Chriſtianos furor indies augmentum caperet, adeo vt Chriſti cultores etiam indicta cauſa, ad ſupplicia & mortem raperēt, inter alios comprehenſus etiã Pancratius, propter natalium ſplendorem Diocletiano oblatus eſt. Tyrannus autem viſo Pancratio, ad vultûs eius pulchritudinem obſtupuit, & vehementer admirans, quod in tantilla ætate, ad mortem pro Chriſti gloria ſeſe offerret, ſic eum affatus eſt; Infantule, conſulo tibi, vt omiſſa qua teneris vanitate, mihi cõſentias, & ab hac Chriſtianorum inſania diſcedas reddaſque te natalib. tuis. Ego enim te propter patrẽ tuũ, qui mihi in vita ami-

Dionyſius & Pancratius poſt catechiſin baptizantur.

Dionyſii obitus.

Pācratius comprehēditur.

Tentatur blāditiis & minis.

Digitized by Google

Tentatur blāditijs & minis. ciſſimus fuit, honorib. & diuitijs auctũ, loco filij habebo. Quod ſi vero ſpretis pietatis meę monitis, Chriſto adhætere pergis, iubebo te crudeli internecione deleri, & corpus tuum flammis exuſtum, etiam ſepulturæ honore ſpoliari.

Præclare reſpondet Diocletiano. Ad hæc Pãcratius, animo plane virili, reſpõdit; Noli fruſtra errare, domine Imperator, vtdũme vides puerũ annorum quatuordecim, credas mihi min⁹ aut ſẽsûs aut ſapientiæ ſupereſſe. Dominus enim noſter Ieſus Chriſtus eam nobis mentem & intelligentiam cõtulit, vt nullos prorſus aut principum aut iudicum terrores timeamus. Porro dij tui quos me hortaris colere, plani & impoſtores fuere, qui nec ſuis pepercêre parentibus, & fratrum ſuorum ſe ſtupris contaminarunt; ita vt ego ſatis mirari nequeam, quomodo non fœdum & turpe ſit apud te, illos colere, quorum ſi ſimiles eſſe ſcires famulos tuos, iure in eos animaduerteres. *Capite trũcatur.* Diocletianus his auditis, iuſſit eum ſine mora in viam Aureliam abduci, & capitis ibidem ſententiã ſubire; ne à puero victus, ſempiterna ignominia notaretur. Itaque miniſtri Pancratium ad deſignatum locum abduxerunt, & capitis ſupplicio affecerunt. Octauilla autem corpus eius noctu ſublatum, cum aromatibus in ſepulchro cõdidit 4 Idus Maias. Eodem tempore, Soteris claris natalibus orta, virgo ſacratiſſima, martyrij palmam adepta eſt. Eſt de eadem, eiuſmodi præclarum encomiũ S. Ambroſij, in exhortatione ad virgines, prope finem. *Martyriũ S. Soteris virginis.* Soteris cum eſſet decora facie valde, & nobilis virgo, maiorum proſapia; Conſulatus & præfecturas parẽtũ, ſacra poſthabuit fide, & immolare iuſſa, nõ acquieuit. Quam perſecutor immanis, palmis cædi præcepit, vt tenera virgo dolori cederet, aut pudori. At illa vbi audiuit hanc vocem, vultum aperuit, ſoli inuelata atque intecta martyrio, & volens iniuriæ occurrit, vultum offerens, vt ibi martyrij fieret ſacrificium, vbi ſolet eſſe tentamentum pudoris. *Cæditur Crudeliter alapis.* Gaudebat enim diſpendio pulchritudinis, periculum integritatis auferri. Sed illi potuerunt quidem vultum eius, vulnerum vbicibus exarare, fa-

tare,faciem tamen virtutis eius,& gratiã decoris interni,nequaquam exarare potuerunt.Hæc Ambroſius,qui & ad Sororẽ ſcribens,de eadem hæc inter cætera ait.Fuit S.Soteris,tam fortis & patiens,vt cum teneras pœnæ offerret genas.prius carnifex cædẽdo deficeret,quam martyr iniuriæ cederet. Non vultum inflexit,non ora conuertit,non gemitum ,non lachrymã dedit.Denique cum cætera pœnarum genera viciſſet, gladium quem quærebat, inuenit. Porro Pancratius quam præclaris poſt mortem miraculis floruerit,teſtatur Gregorius Turonen. qui ait Si cuiuſquam mens inſana iuramentum inane proferre voluerit,prius quã ſepulcrum eius adeat, hoc eſt ante quam vſque ad cãcellos,qui ſub arcu habentur, vbi clericorum pſallẽtiũ ſtare mos eſt. accedat,ſtatim aut arripitur à dæmone, aut præceps in pauimentum ruens amittit ſpiritum

Lib.3.de virg.

Animi ei⁹ fortitudo.

Gladio cõſummatur.

Lib. 1.c.39. de glo.mar.

S.Pancr. coruſcat miraculis, poſt obitũ.

VITA S. MODOALDI, TREVIRORUM Epiſcopi; Ex ea quæ eſt per Stephanum, Abbatem Leodienſem. Claruit ſub Pipino, eius nominis Primo, Anno Parte ſalutis 631. & Reliquis.

C. Baron. Tom. 8. Annal.

Quis & quantus præfatus Pipinus fuerit, Patet infra.

INter præclaros & præcipuos ſumma ſanctitate & ingenuitate viros, quorum fide,doctrina moribus,& virtutibus ſancta fulget Eccleſia,S.Modoaldus,inclyta Aquitanorũ proſapia ortus,haud poſtremas obtinet. Etſi autẽ propter vetuſtatem,aut ſcriptorũ abolitionẽ, minus nobis compertum ſit,quibus auis aut maiorib⁹, vel quam digna radice tam inſignis arbor prodierit, tamen ex propinquis& cognatis,nomine,gloria,& honore terra marique celeberrimis , quorum virtute

12. Maij.

Illuſtris progenies eius.

Itta ſoror Modoaldi, nupta.

Digitized by Google

Pipino, eius nominis primo.

publica res floruit, quorumque potentiã totus orbis extimuit, tam charta quam fama genus eius incognitum non eſt, Nam ſoror eius, Itta nomine, mulier admodũ venerabilis, ſtabili matrimõij vinculo, clariſſimo & piẽtiſſimo Duci Pipino Carolomanni ſenioris filio, coniuncta fuit, quæ defuncto marito, propriæ domus faſtigia,, ſpe ſecundarum nuptiarum procis multis inciſa, in Eccleſiam commutauit, & à ſancto Amando Traiectenſi Epiſcopo ſacrum velum, ſanctæque religionis habitum ſuſcepit. Iam vero quam clare, genus & nobilitas Modoaldi. ex liberis & nepotibus venerandæ ſororis eius eluceſcat, Grimoaldus paternæ dignitatis ac pietatis hæres, & duæ ſorores eius, Gertrudis & Begga, egregie declarant. Nam Grimoaldus præter illam, qua domi militiæque viguit, induſtriã, duo illa præclara monaſteria, Stabulans & Malmundarium ex proprio conſtruxit, ſoror vero eius Gertrudis, ſpretis omnibus diuitijs, mundi honoribus contẽptis, Chriſtum in terris ſponſum elegit; cui tanta fide ac deuotione adhæſit, vt plurimis poſt mortem miraculis, ab eodem decorari meruerit. Begga vero, quæ Anſigiſo nobiliſſimo Duci matrimonio iuncta fuit, & ſeptẽ eccleſias vbi, & corpus eius à ſacris virginũ choris honoratur, conſtruxit, egregijs etiam eximiæ ſanctitatis monumentis claruit. Huius autem filius Pipinus nomine, vt nomen aui ita & virtutem cum dignitate referens, mortuo rege Childerico, eo magnitudinis excreuit & potentiæ, vt in tota Auſtria etſi non regio nomine, regia tamen dominaretur poteſtate Iam vero Carolus, quem idem Pipinus ſibi ſuperſtitem, tam dignitatis quam & virtutis ſuæ reliquit hæredem, quam mirabiles triumphos de ducibus ac regibus, de populis & Barbaris nationibus reportauit, difficile eſt explicare. Nam & Saracenos, tribus eorum regibus pertẽptis vſque ad internecionẽ fudit. Vnde & cognomen Marcellus & Tudetes, à tundendo accepit; eo quod à Sclauis vſque ad Hiſpanos, tot regna, tot vrbes, tot caſtra & oppida tam Saracenorũ quã Chriſtianorũ

Eo demortuo monialis redditur Grimoaldus filius Itta.

Gertrudis ſoror Grimoaldi. Itẽ Begga.

Pipinus fili⁹ Begga, eius nominis ſecundus.

Carolus Martellus. Pipini 2. filius,

Carolus Hiſpanice Tudetes cur dictus.

Digitized by Google

anorũ, ferrei inſtar mallei tundens Propitio Deo, trãſuolaſſe dicitur potius, quam ſuperaſſe. Quid vero de filijs eiuſdem Caroli, Carolomãno ſcilicet ac Pipino dixerim? è quibus Carolomãnus, poſt plurima bella & nobiles triumphos, relicta ſeculari militia, in monte Caſſino, cæleſti ſe militiæ monachus cõſecrauit, Pipinus vero virtutum ſuarum meritjs excreſcens, primus in hac ſtirpe regium nomen obtinuit. Iam veniamus ad illum glorioſiſſimum Imperatorem Carolum Magnum, huius Pipini filium; cuius nomen & gloria, virtus & victoria, per tanta tempora, adhuc quaſi recens ore vniuerſorum cum tanto ſtudio & admiratione celebratur, vt ſi litera ſileat, ſola fama, quaſi vuere credatur. At vero de filio eius Ludouico, quid dignum referrre valeam: qui poſt patris obitum, imperialia ſceptra, vt nullus dignius ſuſcipiens, præter cætera quæ bello fortiter geſſit, maxima ſuæ pietatis monumenta exhibuit. Quod etiã de Clotario huius Ludouici filio dixerim, qui paternæ religionis hæres exiſtens, poſt plurima tã ſapienter quã & fortiter geſta, regnũ filijs ſuis diuiſit, relictoq; ſeculo, ac ſanctæ cõuerſationis habitu ſuſcepto, in monaſtica profeſſione, curſũ vitæ feliciter conſũmauit. Sed iam conſiderata horum potentia & nobilitate, quid vltra tot Carolos & Pipinos, tot Clotarios Ludouicos alioſque reges & Imperatores, qui de hac glorioſa ſtirpe vſque ad noſtra profuſi ſunt tempora, neceſſe eſt commemorare, cum ex his præclari B. Modoaldi ingenuitas, luce clarius eniteat? Hoc tantum in ſumma narationis noſtræ dixiſſe ſufficiat, de nulla ſtirpe quam nouerimus, tam præclarũ tamque nobile germen regum pullulaſſe, qui tantũ potentiæ, Gallico regno addiderint, totque & tam mirabiles trium hos de ducibus & regibus, & barbaris nationibus reportauerint.

Carolomãnus & pipinus Breuis eius nom. tertius Caroli Martelli filij.

Carolomãnus fit monachus.

Carolus Magnus pipini Breuis filius.

Ludouicus Pius.

Clotarius i Ludouici fili⁹ monaſticis initiatur ſacris

Igitur glorioſus ac venerabilis Modoaldus, tam claris ortus natalibus, deſpecta carnis nobilitate, omnibus huius mundi honorib. diuitijs ac delicijs, meri-

S. Modoaldi pueritia qualis.

tis nobilitatem propoſuit, & liberalibus ſtudijs ac cęleſtibus diſciplinis animũ tam præclare in tenera adhuc ætate erudijt, vt omnes gloria anteiret, Chriſtique tyrunculus inuidiã virtute ſuperauerit Poſtquã vero adulta ætate campus illi ad omnes honores & voluptates pateret latiſſimus, ipſe contra ad maiora ſpiritalis militiæ ſtudia ſeſe accinxit, aſſiduiſq; ieiunijs ac vigilijs, carnis voluptatem fręnauit, adeoq; ſui ipſius contemptu gauiſus eſt, vt paupertatẽ pro diuitijs amplexatus ſit Vnde etiam nulla illi cura, quam eccleſiæ & pauperum antiquior. Cumque in eius pectore iamdudũ accenſa inualuiſſet flamma cæleſtis deſiderij nihil ocij, nihil quietis patiebatur, vt ad ocium & quietem diuinæ contemplationis perueniret. Quam ob rem remotiora loca quærere, & ab aulicorũ tumultu ſeſe occultare, modis omnibus elaborabat, vt quanto occultius, tanto liberius, pulcherrimæ, ſibique dilectæ Rachelis amplexibus poſſet inhærere. Verũ quoniam non eſt in hominis poteſtate via eius, ſed contra ſpem votumque ſæpe à Domino greſſus eius diriguntur, beatus Modoaldus Liæ laborioſæ in nocte huius vitæ iungitur, dum primoribus regni & primotibus palatij, quaſi vtilis in verbo, prouidus in conſilio, diuina prouidentia, licet repugnans, ſocius accitur.

Spiritalis profectus eius.

Benignitas eius in pauperes.

Eccl. 8.

Inuitus cogitur regiæ ſuam nauare operam.

Interea Sebaudus eccleſiæ Treuirenſis venerandus Antiſtes rebus humanus exceſſit. Cui ſucceſſor, non impar ſanctitate dum ab omnibus cũ omni affectione quæritur. Dei gratia procurante, & certis indicijs præſignante, haud longe digniſſimus reperitur. Itaque concurrunt pariter omnium vota, Rex & dux æquiſſimus Pipinus, alijq; optimates, Clerus & populus, omnis ſe ſexus & ætas, Modoaldum non tam eligunt Põtificem, quã à Deo iam dudum electũ, & ſibi promiſſum, exigunt. Igitur nequicquam reclamans, in domo Domini, & in atrijs Dei noſtri plantatur, tanquam palma florens, & vt cedrus Libani multiplicatus Nam ſicut palma virens & in altum tendens, fidei virore & vitæ altitudine, ad profectũ eccleſiæ florebat, & ſicut

Eligitur & conſecratur Epiſcopus Treuirenſis.

& ſicut cedrus Libani multiplicabatur, dum odore ſanctæ conuerſationis virus ſerpentis antiqui à ſubditis expelleret, multo virtutum candore dealbatus, per altitudinem contemplationis ad cæleſtia euolaret. Sed interim omiſſis illis, quæ in interiori homine, Deo tantum teſte & ſanctis Angelis eius, operatus eſt, quis vel illam ſolicitudinem, qua Pater vigilantiſſimus commiſſo ſibi gregi præerat, digne valeat explicare? Quem tāta docendi perfectione, tanta magiſterij arte informando inſtituebat, vt quaſi illa prophetica mēſa, intus labrum reflecteret. id eſt, ad cor ſermonem reuocaret, quod loqueretur attenderet, operaretur quod prædicaret. Denique verbum doctrinæ, opere commendans miſericordiæ, ſic erga interiora ſubditorum ſtudia feruebat, quatenus eis exterioris vitæ prouidentiam non negaret, ne ſi cura exterioris vitæ ab eo negligeretur, quaſi iure à percipienda prædicatione gregis animus frangeretur,

Qualis in Epiſcopatu *Exod. 25*

Interea cum domus Dei decorem diligeret. & ad referendas dignas conditori laudes ardētiſſimo ſemper amore flagraret, ſuper ripam Moſellæ, oratorium in honorem beati Symphoriani martyris extruxit, opere quidem exiguum, & artificioſi ſchematis decore minus ambitioſū, ſed quod nobilius eſt clariſſimis virtutū gemmis ac pulcherrimis virginei cādoris margaritis, multo ſplendidius, ſpectabiliusque, quam fuerit illud celeberrimum Salomonis templum, auro & argento, ac tot mirificis expolitum argumentis. ibi quippe congregationem ſanctarū virginū, tanquam dulciſonos adoleſcentularum choros, in nuptijs Chriſti & Eccleſiæ iugiter laudes canētium inſtituit quibus ad diſciplinæ regularis vigorem ſeruandum. ſororem ſuā, nomine Seueram, præfecit, Quæ pluſquā materna pietate, & iucūda quadā ſeueritate. Virgineam illam aciem inſtruxit egregie, & exēplo ſanct.tatis, in omni conſtantia diſciplinæ cōfirmauit. Qua fœliciter defuncta, ſanctus Modoaldus, æterni Regis miles. iā emeritus, ad præmiū & palmā fœlicitatis æternæ cœpit

Extruit monaſter. ū virginum

Seuera, ſoror eius Abatiſſa.

Mortua ſorore, vir

Digitized by Google

ſanctus ardentius aſpirat ad cæleſtia.

cœpit ardentius anhelare, ad quam germanam, cum exultatione Angelorũ trãslatã, ſe nouerat præceſſiſſe. Cumque ex fidei & operum ſecuritate, & ſpei certitudine, dignam iam à Deo poſſet miſſionem petere, tamen quaſi ad huc multa in ſe arguenda forent, nouis & acriorib. tormẽtis exquiſitis, de ſe ſuppliciũ ſumebat, ſeque in ſe crudelis exactor perſequebatur; in illa iam quidem quaſi vltima ætate; quam profecto non tam natura, quam ipſemet continuis laboribus vrgendo accellerauerat.

Feliciter abit è vita.

Cum ergo ſub graui corporis labore, die noctuque deſudaret, totoque mentis deſiderio ad cæleſtem patriam properaret, nihil de conſueta vitæ auſteritate remittebat; donec perceptis viuificis Chriſti ſacramẽtis, inter verba orationis, cum admiranda plane sãct. tatis ſignificatione, ſpiritum in manus Creatoris exhalaret. Interim dum ſacrũ funus de more cõponitur, à circũſtante pſallentium choro, nunc pijs lachrymis defletur nunc pſalmis & hymnis honoratur: Cuius ad Chriſtum fœlix & liber tranſitus, ſicut feſtiuo gaudio ſupernis ciuibus extitit, ita totam pene* Auſtriã, nimio quodam & inconſolabili mœrore concuſſit. Vnde tota pene prouincia inſigni luctu deformata, tãti patris exequias cohoneſtauit. Ingẽs pauperũ multitudo à feretro dependens, voce lachrymabili patrem ſe ſuum, amiſiſſe querebatur. His familiaribus baiulis cælum ſuo clamore pulſantibus, chariſſimum corpus, in dilectam ſibi Eccleſiã defertur, quam ſupra diximus, ab eo fundatam, & in honore beati Symphoriani martyris dedicatã. In qua etiam, non ſine graui gemitu, multiſque ſuorum lachrymis, prout decebat tantum pontificem, cum dilecta ſorore, terræ mandatur. Vbi in teſtimonium ſanctitatis eius, tot & tanta miracula quotidie coruſcare videntur, vt nunc demum verius cũ Chriſto viuere credatur.

** alii Auſtraſiam vocant.*

Ingens luctus in obitu viri Dei

Miracula fiunt ad tumulũ eius.

Irruptio

Poſt obitum viri ſancti, indomita Nortmannorum gens, quaſdam Galliæ & Germaniæ partes occupauit, & ſceleris ſuis immanitate efferata, ingentem vbique

ſtragem

Digitized by Google

ſtragem edidit. Cumque horrenda illa tempeſtatis procella, vrbem etiam Treuirenſem inuaderet, & iam iam præ oculis omnium mortis imago volitaret, ſacræ Deo dicatæ virgines, quas in beati Symphoriani martyris oratorio beneficio Modoaldi collocatas ſupra memorauimus, pro vita præſenti, quam deſpexerant nihil ſolicitæ, pro caſtitate ſeruanda, quam deuouerant, ad conſueta orationum præſidia confugerunt, & ecce mirabile auditu, mirabilius viſu, ne mala, quæ pro ſexûs fragilitate metuebant, videre cogerentur, in pace lecto decubantes, intra dies triginta, meritis & precibus Modaldi, quē aſſiduo in rebus deſperatis implorabant, omnes præſenti vita deceſſerunt; quarum corpora eodem in oratorio condita ſunt. *Normanorũ in Gallias & Germaniam.* *Illuſtre beneficiũ & miraculũ Dei.*

Cum igitur eiuſdem adhuc tempeſtatis reſiderent veſtigia, longaq; ſolitudo pleraque ſanctorũ cohiberet loca, fiebat nimirũ, vt ille ſancti familiaris angulus pro ſuî quidē dignitate parum obtineret reuerentiæ; neglectu vero ciuium omni cuſtodia deſtitutus, etiā pateret iniuriæ. Sed ea mortaliũ incuria, noſtro pōtifici auctoris gloriæ facta eſt materia. Quidā enim viri, genere Franci, ſuæ gētis haud ignobiles, ſanctæ deuotionis gratiâ, vrbē Treuerim acceſſerant. Cumq; ſancti Symphoriani eccleſiam viderent incultā, iniuriæ opportunam & à miniſtris ciuibuſque neglectam, flagitium arbitrati non ſunt, ſi quauis arte, ſacras Præſulis reliquias, inde ſecum aſportarent. Remotis ergo arbitris, noctis ingreſſi tēpore, pia ſed audaci violentia, mauſoleum ſanctiſſimo fœcundum corpore effringunt: dehinc vnus cæteris paratior, manum temere inijciens, quicquid tenaci digitorum pectine concludere potuit, ſibi recondens, fugam cum ſocijs maturat inuadere. Quod facinus licet amore ſancti licēter perpetratũ ſit, non tamē ſancto placuiſſe, rerũ ſequentiũ documento comprobari potuit. Simul enim cum illius extractis artubus, mirum dictu, ſanguis copioſus erupit. Qui dum abunde tanquam de patenti vulnere proflueret, tenebris tamen viſum arcentibus, raptores ipſos, nihil *Ex reliquiis S. Modoaldi furtim ablatis copioſus manat ſãguis.*

huiuſmodi

terea multis alijs præcipuæ ſanctitat's miraculis, quæ tanta tamque præclara ſunt, vt Tullianis etiam inſultent ingenijs & eloquentiæ. *Deo, etiam oſſa ſanctorum eius.*

Cæterũ Anno à partu virgineo 1107 ſub Thietmaro, huius nominis ſecundo, ſucceſſione autem ſexto, eiuſdem loci Abbate, annuente Archiepiſcopo Brunone, à quodam merito & nomine Abbate, in Saxoniam decentiſſime eſt translatũ, & in Cænobio Heliuvvardeshayſen honorifice locatum.

VITA S. EPIPHANII, SALAMINAE CYPRI, Epiſcopi; Ex Annalibus C. Baronij fideliter conſcripta Claruit maxime in Epiſcopatu, Anno Chriſti 372 ſub Damaſo Papa Valente Imp. & Reliquis.

Alias Cõſtantia. Tot 3. 4. & 5. & in Not. Mar. Roma. 12. Maij.

B. Epiphanius prope Beſanducem Pagum, in tractu Eleutheropolitano ſitum, parentibus ruſticanis ort⁹, in eodẽ vitę gẽere colẽdo ſe collocauit; Porro ab ineunte ætate à monachis præſtãtiſſimis inſtitut⁹, & in Ægypto longiſſimo tempore eadẽ de cauſa verſatus, in diſciplina monaſtica, cum apud Ægyptios, tũ apud Palæſtinos illuſtriſſimus habitus eſt. Quare temporis ſucceſſu, cum Pater monaſterij in eiuſdem Eleutheropolis vicinia eſſet cõſtitutus, B. Hilarione monachorum præclariſſimo familiariſſime vſus eſt; cuius & encomium breui Epiſtola conſcripſit. D. Hieronymo quoque optime notus; cui & poſtea magno fuit conſuetudinis & amicitiæ vſu coniunctus. *Patria & genus eius.* *SS. Hilarioni & Hieronymo optime notus*

Et quidem eo tẽpore quo adhuc iuuenis in Ægypto moraretur, infamis illa Gnoſticorum hæreſis, ſuperſtitio execrabilis vigebat; parumque abfuit, quin & ipſe blanditijs illius ſectæ fœminarũ fuerit irretitus; q diuina fult⁹ gratia liber exiẽs eos latitãtes citciter octoginta, denũciauit loci illi⁹ Epiſc. quorũ ſtudio ijdẽ infames hæretici ex ciuitate expulſi fuẽre. Poſtea quoq; apud Cyprios nõ minore gloria fuit; apud quos elect⁹ eſt primarię vrbis toti⁹ inſulæ Epiſcop⁹. Vnde in vniuerſo prope Orbe terrarũ eſt maxima nominis celebritatẽ cõſecutus. Cũ ſiquidẽ in multitudine hominum, & in vrbe ampla, eaque maritima ſacerdotio funge- *A Gnoſticis hæreticis pellicitur; qui caſtitatem repudiabãt.* *Fit Epiſcopus Salamina Cypri.* *Epiphani⁹ clarus toto orbi.*

retur, ob præſtantiam virtutis, qua etiam negotijs ciuilibus occupatus vſus eſt, breui tum ciuibus, tum peregrinis cuiuſque nationis notus factus eſt, illis quidem, vt qui eum coram vidiſſent, eiuſque piæ vitæ feciſſent periculum, his autem, vt qui illis, idem de eo narrantibus, fidem abiunxiſſent. Reperitur Porro Euſebium Italiæ Epiſcopum vrbis Vercellenſis, à Cõſtantio Imperatore ob fidem Catholicam fugatum, ac Stythopoli in Palæſtina exulantem. cum alijs eo profectus inuiſiſſe ac conſolatus eſſe. Quin & ipſe Valens Imperator Arianus cum ſuis in tantum ipſum eſt reueritus Epiphanium vt tempore acerbiſſimæ illius excitatæ perſecutionis, eum cum cæteris Orthodoxis exilio, damnare auſus haud fuerit. Tantæ enim venerationis ſemper fuit, vt regnantes hæretici ignominiam ſuam putarent, ſi talem virum perſequerentur, Vnde Antiochiæ quandoque conſtitutus, cum ramis & germinibus Apollinariſtarum (quorum Antiſtes erat Vitalis, pientiſſimus olim vir) acerrime cõgreſſus eſt eoſque ſummo ſtudio ad vnitatem Eccleſiæ Catholicæ reducere, contentioneſque ſedare, ac lites dirimere allaborauit Auctor vero qui viri huius ſancti Acta conſcripſit, Ioannes nomine, qui & ſe eius comitem fuiſſe in Æpypto tradit, de eodem ait, diſputaſſe eum cum Hieracee hæreſiarcha; ipſumque diuino miraculo mutum reddidiſſe teſtatur, eidemque pœnitenti vſum linguæ reſtituiſſe. Verum ſciendum, auctorem illum eſſe mendacem, multaque finxiſſe; quod enim ad Hieracem ſpectat, necdum natus Epiphanius erat, quando Hierax in Ægypto docebat, Accedat de his teſtis ipſe Epiphanius qui Hieracem mox poſt Manetem ordine ponit, etiam ante Meletium atque Arium; deque ipſo pluribus agens, nihil penitus de miraculo vel pœnitentia Hieracis habet; hoc quidem minime prætermiſiſſet, quod in primis exigebat argumenti ratio enarrari.

Inuiſit Euſebium Epiſcopũ Vercellenſem extorrem.

Quantus fuerit etiã apud Arianos.

Decertat cũ Appolinariſtis ſemi Iudæis

Acta S. Epiphanij, quã ſpuria.

Miſſa eſt autem paulo poſt Legatio è Magiſtratu & Clericis Eccleſiæ Suedrorum; in Pamphilia, ad ſan-

ſanctum Epiphaniũ, qua petierunt de fide Catholica eius litteris plenius inſtrui & informari. Extant binæ eodem argumento ab eiſdem ad ipſum datæ litteræ. Quibus ille acceptis, epiſtolam reddidit, immo commentarium, quem librum Ancoratum nominauit; eruditum quidem, continentemque cum fide Catholica, hæreſum omnium confutationem. Cur autem librum de fide, nominauerit Ancoratum, ita ipſe alibi inter alia ait, Libro impoſuimus Ancorati nomen, Etenim quemadmodum exigua mens noſtra valuit per DEI auxilium, ex vniuerſa ſcriptura doctrinæ DEI veritatem congregantes, velut Ancoram, his qui volunt ſanctam Patrum fidem, Apoſtolicamque ac propheticam, & ab initio vſque huc, in ſancta DEI Eccleſia prædicatam, clare propoſuimus; quo quis contineatur & muniatur &c.

Legatio miſſa ex Pamphilia ad Epiphanium

Hæreſi 69.

Similiter & Primores Archimandritæ, in Syria apud Chalcidem habitantes, Acacius, nimirum & Paulus, miſerunt Epiſtolam ad ſanctum Epiphanium, qua petierunt conſcriptum librum de hæreſibus ad ſe mitti, quem nuper elaborare cœperat. Quanta vero hi Epiphanium coluerint obſeruantia, illis inprimis verbis indicant; *At quando via intercepta eſt per infirmitates & ærumnas corporales, non potuimus ipſi proficiſci, & ad pedes tuos prouolui.* &c, vbi & videre licet priſcum morem cultus, & venerationis, etiam Abbatum, ad pedes Epiſcoporum ſeſe proſternendi; & paulo poſt; *Confitemur enim non ſolum nos, ſed etiam omnes, quod in hoc ſeculo, nouum te Apoſtolum & præconem Dominus excitauit, Ioannem nouum, & prædicantem quæ debent ſeruari ab his, qui curſum hunc propoſitũ habẽt.* &c. Reddidit autẽ ad eoſdem ipſe Epiphanius literas vna cum libro; quas & præfationem totius operis eſſe voluit; & inter alia rationem affert, cur Panarium, nempe Capſulam medicam, voluerit nuncupari; egregium plane opus, & Catholicę Eccleſię valde proficuum.

Monachi Syri cõſulunt Epiphaniũ, eũque laudibus celebrant.

Interfuit quoque Concilio Romano, ſub Damaſo Pa-

Paula Romana accēditur virtutibus Epiphanij

ſo Papa celebrato, ob quaſdam Eccleſiarum diſſenſiones ibidem à S. Paula Euſtochij matre hoſpitio officioſiſſime ſuſcept⁹. Quæ illius & Paulini Antiochenæ vrbis Epiſcopi accenſa virtutibus, per momenta patriā deſerere cogitabat, non domus, non familiæ, non poſſeſſionū, non alicuius rei quæ ad ſeculum pertinet, memor, ſola (ſi dici poteſt) & incomitata, ad eremū Antoniorum atque Paulorum pergere geſtiebat, tandemque exacta hyeme, aperto mari, redeuntibus ad eccleſias Epiſcopis, & ipſa voto cum eis ac deſiderio nauigauit.

Diſſenſiones inter Epipha. & Ioan. Epiſc. Hieroſolymorum.

Poſt illud, prope, tempus fuere Epiphanio haud exiguæ controuerſiæ cum Ioanne Hieroſolymorum Epiſcopo, occaſione hæreſum Originis, quas ille vna cum Ruffino Palladio, Iſidoro Preſbytero, & alijs cōpluribus, defendendas ac propagandas infeliciter ſuſceperat, à quo & varias ſubinde paſſus eſt calumnias. Et quidem hic Iohannes ex monacho, ſed ſecta Macedoniano, abdicata hæreſi, ſpe illectus Epiſcopatus, illo tandem potitus poſtea Originis errorum patronū atque Originiſtarum fautorem ſeſe exhibuit, eamquo ob cauſā adeo inſenſus fuit illi aduerſanti S. Epiphanio, vt nullā prætermiſerit occaſionem eidem moleſtiam negotiumque faceſſendi. Prima vero, quam arripuit anſam, cōtra Epiphanium agendi fuit, quod eum Paulinianum, fratrem S. Hieronymi Presbyterū ordinaſſe in terminis ſuæ Diœceſios (iniuſte tamen) affirmaret. Tantæ tamen nihilominus apud plebem Hieroſolymitanam æſtimationis erat vir ſanctus, vt cum quodam tempore ibidem in Eccleſia contra Originis hæreſim concionem haberet, ad eum innumera omnis ætatis & ſexus turba confluerer, offerēs paruulos, pedes deoſculans, fimbrias vellens &c. Vbi conſiderandus venit antiquus mos oſculandi pedes Epiſcoporum, vt non adeo miretur quis, cum viderit fideles oſculari pedes ſummi Pontificis.

Quantus fuerit apud Hieroſolymitanos Epiphāius

Quā antiquus mos oſculandi pedes Epiſcoporū.

Cæterum quandoquidem vita illa Epiphanij, quā recitat Metaphraſtes, ſcatet erroribus plane delitis,

contra

cōtraque egregie refutentur ab Illuſtriſſimo C.Baronio, eò remittimus prudentem lectorem, præſtare cenſentes pauca certa, multis incertis, commentitijsve. Certus autem Domini annus quo obierit ignoratur, iam decrepitum vero ætate, ipſum ab hun anis deſijſſe indubitatum eſt, quadriennium que ſupra quadringenteſimum haud eum exceſſiſſe conſtat. At qui celebris in Eccleſia vixit virtutibus clarus, atque ſpectatus vbique ſcientia, Zeloque potiſſimum fidei Catholicæ & munificentia in pauperes commēdatus, poſt obitum quoque clariſſimū Epiphanij, nomen extitit, & pluribus miraculis nobilitatum, relatum illud tum à Græcis tum etiam à latinis inter ſanctos, anniuerſaria memoria celebrandum. Eius vultus imago à Cyprijs ſuis expreſſa, cum alijs ſacris imaginibus in Eccleſia in eius perpetuum honoris monumentum erecta, cuſtodita, & veneratione digna habita fuit. Quod vero ad eius ſcripta pertinet, præter Panarium & eiuſdem Epitomen, & Anchoratū, & de Gemmis libros. & res geſtas S. Hilarionis, quorum eſt certa mentio apud S. Hieronymum & alios, eiuſdem quoque nomine ac titulo notantur libri de Menſuris atque, ponderibus, nec non de vita & obitu SS. Prophetarum. Meminit Caſſiodorus, editum à S. Epiphanio Cōmentarium in Canticum canticorum. Eiuſdem nominis clariſſimi viri, alijs diuerſis temporibus, claruere in Oriente & occidente.

Acta S. Epiphanii apud Metaphraſten & alios eius fidei.
Obitus eius
S. Epiphanius ſanctitate & miraculis celebris poſt obitū.
Vultus ei⁹ imago in Eccleſia erecta.
Inſignia eius ſcripta.
De Diuin. lect. c. 5.
Alias Marcenenſis.
C. Baron. Tom. 8. Annal. & Ioan. Molan. In not. & In die SS. Belgij. 12. Maij.

VITA S. RICTRVDIS MARTIANENSIS; Ex Hugbaldo Monacho Elnonēſi. Claruit Anno à partu virgineo, 632: & Reliquis, ſub Dagoberto vt patet infra Francorū Rege, Clotarij filio.

S. Rictrvdis, deuota Chriſti ancilla, grata Deo &, chara hominibus, patrē habuit Ernoldum, virum nobilem, & * Lichiam genitricem, ex bellicoſa Vaſconum gente. Fuit autem temporibus Clotarij Regis, atque etiam huius filij Dagoberti, Porro Rictrudis puella bonæ indolis, ad nubiles iam perducta

**Luciam*

Digitized by Google

Patria & Parentes eius.

annos conſpicitur, amatur, atque appetitur à Franco quodam Adalbaldo præclaris & iuſtis orto natalibus, cuius mater Gereberta, filia fuit ſanctæ Gertrudis, in monaſterio quod Hamaticum dicunt quieſcentis, quod ipſa conſtruxerat, fueratque is Adalbaldus à puero optimis inſtitutus diſciplinis, nec vulgarem gratiæ locum in Regis aula obtinebat. Dignus plane vir, qui Rictrudem haberet coniugem; cui etiam iuxta morem deſponſa, & matrimonij lege ſociata fuit, licet quidam virginis cognati id moleſte ferrent. Nati quoque eis ſunt filij, & in ijs primogenitus Maurontus, poſtea Abbas & Leuita factus, & tres filiæ ſanctæ virgines; Cloſendis, poſt obitum matris, eius monaſterij moderatrix, Euſebia, bona Dei cultrix; & Adalſendis. Quos parentes eorum cum eſſent iuſti, tũ per ſeipſos, tum per familiares ipſis Dei ſeruos, in timore Domini erudierũt & educarũt, ab infantia cælesti benedictione auctos.

Nubit cuidam Adalbaldo, viro præclariſſimo Eius ſãcta proles

ET Maurontus quidem patrem ſpiritualem habuit venerabilem Deoq; dignum ſacerdotem Richarium, qui per ſacrum Baptiſma cum Chriſto regenerauit, Cloſendem vero egregius Pontifex Amandus, & ſacris manibus è fonte ſalutari ſuſcepit, atque in omnibus Deo dignã reddidit, nec nõ & Euſebiam Mathildis Regina, Dagoberti coniunx, ex ſacro fonte ſuſcepit. Poteſtque non immerito de hac progenie dici. illud Sapientiæ. O quam pulchra eſt caſta generatio cum claritate. At vero interea accidit. vt Adalbaldus à pago Auſtrebatenſi vbi multæ ei erant poſſeſſiones, in Vaſconiam triſte ſuis iter, ſuſciperet Sed enim malignorum quorundam quos aiũt fuiſſe quibus illud coniugum diſplicuerat, vir pius in via inſidijs appetitur, vulneratur, perimitur. Verum plane non eſſe ita mortuum, ſed viuere feliciter in Deo teſtantur ſigna ad ſacra eius oſſa non raro facta. Cito autem triſtiſſimæ rei nuntius perfertur ad Rictrudem; quæ mox gemino dolore corripitur, videlicet quod & cariſſimo ſe ſentiret orbatam coniuge, & proles ſuas, tum etiam

Huius vitam vide ſupra 26. Aprilis.

Huius vero 6. februarij.

Sap 4.

Occiditur ſanctæ fœminæ maritus clarus poſtmodũ miraculis.

cogna-

Digitized by Google

cognatos videret eius nece grauiſſime diſcruciari. Tādem autem luctu illo ſopito, cum ſeruis Dei ipſi familiaribus, præſertim autem cum Amando ſanctiſſimo Præſu'e, de ſuo ſtatu delibèrat.

SED ecce antiquus ſerpens, inuidiæ ſtimulis percitus, tam ſalubre propoſitum modis omnibus impedire conatur, Commouet Regis animum, vt perſuadeat illi denuo nubere cuidā ex optimatibus ſuis Qua id reſpuente, multa adhibet blandimenta Rex, ſed fruſtra. Blanditijs ſuccedunt terrores & minæ, ſed tantundem efficiūt, apud animum in Deo bene firmatū. Tandē tamen vſa conſilio ſanctiſſimi Amādi, ad tempus diſſimulat immutabile animi ſui propoſitū, ſpondetque Regi, ſe ex eius conſilio facturam, quod ſibi conducibilius videretur. Quem in modum cum Regi perſuaſiſſet ſe ipſius dictis parituram, in prædio ſuo, in villa * Baireio, opiparum & regia maieſtate dignum apparat conuiuium. Inuitat Regem cum optimatibus & inter epulas ſermonibus ſale conditis omnes exhilarat. Denique poſtquam, repreſſa fame, eſſent iam conuiuæ comiter accepti, ſurgit matrona venerabilis à menſa, & non trepide, ſed conſtanter, primum ſciſcitatur ex Rege, num illius bona venia liceat ipſi in ædibus ſuis quod velit agere. Rege annuente, quippe qui putaret illam, ſumpto poculo, vt plerique ſolent, & ſe, & conuiuas ad potitandum inuitaturam, è ſinu ſuo profert velum ab Amando Pontifice conſecratū, qui etiam hoc ei conſilium dederat, & ecce inuocato terribilis Dei nōe, & auxilio, ſuo illud capiti impoſuit.

Suadetur ipſi inſtanter à Rege. vt iterum nubat.

** Baueio*

Inſignis matronæ induſtria.

In medio conuiuij ſubiipſi ſacrum velū imponit.

ET quidem Rex ira permotus, ingratas relinquens epulas, abſceſſit è conuiuio. At illa, iactans cogitatū ſuum in Dominum, totam ſe illius arbitrio permiſſit & cōmiſit; facultatibusq; & poſſeſſionibus prudenter diſtributis, pretioſis quoq; abiectis veſtibus, quibus fuerat vſa in matrimonio, vna cum eis omnibus ſe exuit huius mūdi impedimentis. Impoſuit autem capiti terrum quendam amictum, vt interioris hominis luctū & pœnitentiam deſignaret. Sed &, vt quondam

Domat ſe ieiunijs & cilicio. Degit in mōaſterio Martianas.

expertas corporis voluptates & moleſtas inde dæmonum profligaret vexationes, in preces continuas, & immodica prope ieiunia incubuit, carnē aſpero etiam cillicio domans. Porro locum, vbi ſpiritalibus daret exercitijs operam, cum conſilio & auxilio dicti Antiſtitis Amandi valde ſibi congruū delegit, nempe monaſterium quod Martianas vocāt ab eodem Antiſtite ad fluuium Scarbum exædificatum, cui diſponendo & conſtituendo vir ſanctus Abbatem præfecerat ſanctum Iouatū. Et Amādus quidē monachos illic haberi voluit, Sed ſanctus Iouatus ſanctimoniales ibi congregauit. Hunc ergo locum Dei famula Rictrudis expetijt, & beato Amando non ſolum conſentiente; ſed etiam inter Regem & ipſam pacem conciliante, cum maieſtatis Regiæ priuilegio obtinuit, vt illic ſe totam rebus diuinis manciparet.

Offert ſimul Deo ſuas tres filias.

VBI, vt omnibus palam innoteſceret à quanta perfectione ſuam inchoaſſet conuerſionem, poſt abiectas à ſuis humeris oneroſas prædiotū & facultatum ſarcinas, poſt nuncupatū Deo continentiæ votū; poſt acceptum monaſticæ religionis habitū, non contenta ſe ſolā Deo offerre, etiam tres filias, quas iam ſupra memorauimus, illi obtulit, vt perpetuā ſeruarent virginitatem. Quin etiā vt perfectiſſimam ſe exhiberet illius imitatione, qui dixit. Non veni facere voluntatē meam, alterius regimini ſe ſponte ſubdidit, famularū ſe famulam exhibens, nec vnquam extra monaſterij ſepta progreſſa eſt, cunctis bonorū operū ſe exemplū præbens, in humilitate, in patientia, in obediētia, in ieiunijs, in vigilijs, in orationibus perpetuis: ſicque in

Moritur feliciter, miraculis coruſcans poſt obitū.

ſanctarū virtutū ſtudio perſeuerans, cū ad annos perueniſſet quatuor & ſeptuaginta, quarto Idus Maij, corpuſculum terræ, ſpiritū vero reddidit cœlo, De cuius ſanctitate ne quiſquā poſſit ambigere, multa deuinius coruſcant virtutū & miraculorū ſigna, ad eius ſacras Reliquias facta.

Quieſcit Marciāis, ſiue Marcēis (vt nūc fere loquimur) in Mōaſterio S. Rictrudis, ꝙ iā eſt Bēedictinorū, locus Epiſcopat⁹, Atrebatēſis, inter Duacū & Valencenas.

VITA S. DOMINICI CALCIATENSIS; Ex Officio Sanctorum Hiſpaniæ; Obdormiuit in Domino, Anno Partæ ſalutis 1109. Sedente Paſchale 2. Pontifice. Maximo.

Ioan. Molan. In Addit. Marty. vſuardi.

DOMINICVS Calciatenſis, Villoriæ, quod oppidum eſt Cantabriæ, natus; primis mox annis virtutis, ſanctimoniæq; ſigna haud obſcura dedit. Iã adultus, omnia mundi oblectamenta faſtidiens, ad religionem, mundiq; contemptum vehementer inhiabat. Primo Bulbanæræ Abbatem adijt, vt eius ſe magiſterio ſeu ditioni ſubmitteret, Chriſtique militiã eo duce ſubiret; ſed ob diſparitatem morum non receptus, ad ſancti AEmiliani Abbatem contendit; qui & ipſe Dominici contubernium, vt nimis ſeuerum & graue, auerſatus eſt. Repulſus igitur ab his Dominicus ad Gregorium Epiſcopum, cuius erat in Hiſpania tunc fama percelebris, perrexit, eiusque tamdiu eſt veſtigia ſecutus, ſanctimoniamque æmulari conatus, quãdiu Gregorio vita ſuperfuit, Eo vita functo, anceps Dominicus fuit, quid Deo vacaturus faceret. Sed tandem hæc potior eſt viſa ſententia.

12 Maij. Patria eius

Pie adhæret Gregorio celebri Epiſcopo.

LOCVM animaduerterat, vbi eſt nunc oppidum, quod eius nomen retinet, & Reliquias ſeruat, ſyluarũ ob denſitudinem, auctusque fluminis repentinos. peregrinantibus eſſe pauperibus infeſtiſſimum, tum quidem quod fallaci flumine mergerentur, rum quod & à latronibus, quos ſaltus illi occultabant, affligarentur, occiderenturque non raro crudeliter. Opus ſane arduum aggreſſus eſt, ſed diuino fretus auxilio, pontem, quem nunc cernimus, inchoauit, & ſine intermiſſione abſolui. Strauit etiam viam, vnde nomen eſt ſortitus, Nam Hiſpani lapidibus ſtratas, complanatasque vias Calzadas vocant. Et ne quid omnino peregrinantibus, diuumq; Iacobum Compoſtellanũ adeuntibus obſtaret, omnem adiacentem ſyluam concidit, domũque conſtruxit, inqua pauperes reficerẽtur, AEdiculã etiã virgini Matri ędificauit, & vt ab Epiſco-

Totum ſe deuouet commoditatib. peregrinãtium ad S. Iacobum.

Exſtruit. iiſdem domum hoſpitalem.

po conſecraretur, miraculo interueniente, obtinuit. Manſit autem, conſtructo ponte, beatus Dominicus in eadem ſolitudine annos ſexaginta, pauperibus miniſtrando, & alia quam plurima pietatis opera exercendo. Qubus intentus, tandem miraculis clarus migrauit ad Dominum, quarto Idus Maij anno incarnationis Dominicæ milleſimo centeſimo nono. Poſt cuius mortem feliciſſimam, tanta ſunt ibi viſa miracula, vt eo multi mortales confluerent. Atque hinc ciuitatẽ templo inſignem, quæ ſanctus Dominicus dicitur, ortum ac incrementum habuiſſe compertum eſt.

Obdormit feliciter Ann. 1100. miraculis coruſcans. Ciuitas San. Domingo in Cãtabria.

VITA S. SERVATII, TVNGRORVM EPISCOPI decimi; Ex Gregorio Turonenſi hiſt. Francor. lib. 2. cap. 4. & 5. Interfuit Conſilio Agrippinenſi, contra Euphratẽ Pſeudo epiſcopũ celebrato. An. Chri. Saluatoris 346. Item Sardicenſi. Anno 347. Præclarum eius etiã mẽtionẽ facit S. Athanaſius in Apologia ad Cõſtãtium; Ad quem, à Magnentio tyranno, miſſus eſt legatus, cum Maximino, Antiſtite Treuirenſi, anno Domini 350.

C. Baro. to. 3. Anna. & in not. mar. Roma.

Ioan Molã. in Nat. & Ind. SS. Belgij

13. Maij.

S. Seruatius Tungrenſis Epiſcopus, vir eximiæ ſanctitatis, vigilijs ac ieiunijs vacans, crebro lachrymarum imbre perfuſus, Dei miſericordiam deprecabatur, ne vnquam gentem Hunnorum incredulam (quam rumor erat in Gallias velle prorumpere) eõ venire permitteret. Sed cum ſe à Deo (delictis populi hoc exigentibus) repulſam pati, per ſpiritum intelligeret, vrbem Romam petijt, vt adiunctis ſibi Apoſtolicæ virtutis patrocinijs, quæ humiliter à Deo flagitabat, facilius obtinere mereretur. Accedens ergo ad B. Petri Apoſtoli tumulũ, multis diebus biduo triduoq; interdum, ſine omni cibo potuque, in precibus perſeuerabat. Cumque in tali corporis afflictione, imminentem

Romam petit S. Seruatius.

gentem iram à ceruicibus populi ſui depellere niteretur, reſponſum accepit, immutabili Dei voluntate cõſtitutum eſſe, quod gens illa Gallias depopularetur, oculos tamen eius mala illa non viſuros. Acceleraret igitur, Galliaſque velociter repeteret, & funeri ſuo neceſſaria pararet,

Igitur relicta Roma, quãta potuit celeritate maxima Tungrorum vrbem ingreſſus eſt; & clericis, reliquiſq; vrbis ciuibus valedictis, Epiſcopalem Sedem Traiectum tranſtulit; illiſque cum magno fletu & eiulatu eum proſequentibus abiit, & Traiectum accedẽs; mox leni correptus febri, paulo poſt è corpore receſſit; ablutuſque à fidelibus, iuxta ipſum aggerem publicum ſepultus eſt.

Apud Traiectum S. Seruatius moritur.

Porro hoc ſane inter alia eius miracula admiratione cumprimis dignum eſt, quod cum maxima vis niuium, hyemali tempore de cælo decidat, & omnia in circuitu loca repleat, nunquam tamen eius ſepulcrum operuerit; donec induſtria ciuium, baſilica ſuper illud ædificata eſt. Et quidem pia fidelium deuotio, ſtudiũque, non raro oratorium de tabulis ligneis leuigatiſq; conſtruebat; ſed protinus aut rapiebantur à vento, aut ſponte ruebãt. Credo idcirco iſta accidiſſe, donec veniret, qui dignam tam glorioſo Antiſtite fabricã ædificaret. Procedente vero tempore, Monulphus Epiſcopus, templum inſigni opere in eius honorem conſtruxit, ornauitque; in quod multo ſtudio & veneratione translatum corpus, magnis pollet virtutibus.

Inſigne miraculũ ad ſepulchrũ eius.

Corpus eius trãſlatum in inſige templum.

Portentoſa plane de Sacro hoc præſule ſcribit Sigebertus in Chronico Anno. 399; eum nimirum conſanguineũ, ſecundum carnem, fuiſſe Dñi noſtri Ieſu Chriſti; eiuſq; partem fuiſſe filium Eliud, fratrẽ S. Elizabetæ, matris S. Iohannis Baptiſtæ, eundemq; plus q̃ trecentis annis vixiſſe. Idipſum Petrus in Catalogo refert lib. 5. cap. 162 Quæ etiã firmare nituntur teſtimonio Cæleſtini tertij Papæ; quaſi ea acta fuerint eius auctoritate firmata. Sed de his quid ſẽtiendũ, ſit nemo nõ intelligit.

C. Bar. to. 9. Annal.

VITA SANCTI IOHANNIS, OB INCOMPARAbilem ſilentii obſeruantiam, Silentiarii cognominati; ex Epiſcopo Coloniæ in Armenia, Anachoreta; Ex e a quæ per Cyrillum eius equalem monachũ, Floruit autem An. Chri. Domini 509 ſub Symacho Papa, & Anaſtaſio Imperatore, & reliquis. Reperitur peruẽiſſe ad Annos AEtatis, quartũ ſupra centeſimum.

13. Maij. *Patria & Parentes eius.*

S. Iohannes Silentiarius ex Nicopoli, parentib. inſigni generis nobilitate, & opibus claris oriũdus, patre Encratio, matre vero Euphemia, quarto anno Imperij Martiani natus eſt. Cumque à parentib. Chriſtianis, ſanctiſſimis diſciplinis à teneris vnguib. inſtitutus eſſet, ipſamq; quodammodo ſanctitatẽ, cũ lacte imbibiſſet, vtroq; parente, pie & ſancte vitę munere perſuncto, Deo ſe totũ, octauodecimo ætatis ſuæ anno conſecrauit & in ipſa Nicopoli, ex propriis facultatibus, templum Virgini matri ſacrũ ædificauit, in quo aſſumptis decem fratribus, eximia pietate viris, cœnobiticã vitam inſtituit. Ibi tantis tamq; egregijs virtutũ omniũ exẽplis, ceteris præluxit, vt Sebaſtię Metropolitanus, famε eius cõmotus, ciuitatis illius, quę Colonia dicitur, antiſtitẽ eum cõſtituerit. Is autẽ cũ inuitus Pontificatũ ſuſcepiſſet, ita dignitatem illam adminiſtrauit, vt de monaſticę vitæ ſeueritate nihil remitteret. Cumq; ieiunijs & orationib. aſſiduis operam daret, tum præcipuũ in caſtitate & corporis & mentis ſtudiũ collocabat, prorſus vt toto vitæ tempore, nunquã ſeipſum oculis nudis inſpexerit. Hinc tanta mẽtis puritate vigebat, vt quamuis corpore in terris, cogitatione tamen ſemper in cæleſtibus verſaretur. Hinc alios etiam plurimos ſuarum ſplendore virtutum illuſtrauit, & potenti exmplo ad amorem honeſtatis pertaxit.

Templum conſtruit, fitque monachus.

Ordinatur Epiſcopus. Colonienſis Armeniæ.

Pudicitia eius.

Tranſactis autã decem in Epiſcopatu annis, cũ cerneret indies magis magiſq; pietatem ab hominũ malitia, præfocari, nihilque amplius ſanctum, nihil ſynceum in hominum moribus inueniri, ſtatuit relictis

omnibus

omnibus huius turbulentæ vitæ negotijs, in trãquillũ religionis portum ſecedere. Itaq; omnibus inſcijs cõſcenſa naui, Hieroſolymã ab ijt; vbi ante quam nouo alicui inſtituto penitus ſe addiceret, votis precibuſque Dei voluntatem exquirere ſtatuit. Itaque in oratorio Gregorio martyri ſacro, in fundẽdis ad Deum precib. longo tempore cum verſaretur, ecce vidit nocte quadam, ſtellam inter alias omnes admirando ſplendore rutilantem, & viuificæ Crucis figura inſignitam. Eam cum attonita mente contemplaretur, viſus ſibi audire vocem eſt, vt eam lucem ſequeretur, ſi vellet ſine errore ad veram, rectamque ſalutis viam peruenire. Itaque ſine cunctatione ad illam lucem greſſus dirigens, ad maximam Lauram, centum & quinquaginta Anachoretis celebrẽ, quibus õnib. Sabas præerat, peruenit. Erat autem locus ille omni fere ſolatio humano deſtitutus, ſed tantis tamque eximijs ſpiritualis vitæ delicijs floridus, vt nihil eo præclarius, nihil iucundius videretur. Ad hanc igitur accedens Iohannes, ſe Sabæ in diſciplinã tradidit. Fuit continuo ad OEconimũ miſſus, vt ei in ijs quæ ad victum & culinã ſpectabant, in portandis quoque lapidibus, alijſque oneribus inſeruiret. Fecit hoc vir ſanctus tanta alacritate, vt præter excipiendorum hoſpitum curam, omnibus inſuper & ſingulis patribus, incredibili humilitate & manſuetudine miniſtraret. In eo autem miniſterio, poſtquam anno vno cum laude verſatus fuiſſet, Sabas viſa admiranda viri pietate, ab omni externa occupatione, & congreſſu hominũ eũ ſeparauit, vt tota mẽte diuinis rebus incumberet. Itaque accepta ſilentij cella, tribus admodum annis, in admiranda vitæ auſteritate vixit. Totis quinque hebdomadæ dieb. cibi potuſq; expers, nemine videbatur. Sabbatho autem & Dominica, cũ reliquis quidẽ ad diuina veniebat, ſed ab omnibus ſemotus mente, oculiſque cælo intẽtus, ſtatutũ pſalmodiæ officium explebat. Quo peracto, protinus ad tutiſſimũ ſilẽtij & ſolitudinis portũ cõfugiebat. Expleto autẽ triennij tẽpore, Sabas OEconomiæ Lauræ eum præfecit,

Abit vir ſãctus Hieroſolymã.

Viſio ei oſtenſa.

Degit in monaſterio Saba.

Eius vita extat 5 decemb.

Degit in magno ſilentio tribus annis.

præfecit,& ignarus adhuc conditionis eius, ad Eliam ſanctæ ciuitatis Archiepiſcopum eum adduxit,vt ſacerdotio initiaretur. Cumque eo ventum eſſet,vt manuum ſuarum impoſitione antiſtes eum conſecraret, Iohannes neceſſitate cōpulſus, Eliā ſecretū petijt,eiq; quis eſſet,cū multis lachrymis aperuit. Obſtupuit nō mediocriter antiſtes, vocatoq; ad ſe Saba,dixit fieri nō poſſe,vt Iohannes, ſacrorū ordinum gradus conſcēderet. Quare nè quis ei moleſtiam exhiberet, ſilentiū ei concederet.

Abbati Sabæ diuinitus reuelatur,quis eſſet hic vir ſanctus.

Ea re magno animi dolore affectus Sabas, totum ſe ad deprecandum Deum contulit,vt num quo crimine obſtrictus eſſet Iohannes,intelligeret. Et ecce poſt crebras preces & lachrymas, per viſum ei eximia Iohannis ſanctitas reuelata eſt;& quomodo ſpreta dignitate terrena, ad ſingularem animæ puritatem conſequendam, ad ſolitudinem confugiſſet. Tum vehementer gauiſus ſenex, quietem illi conceſſit, aſſignatoque ei miniſtro, annos quatuor ab omni familiari hominum colloquio,congreſſuque abſtinere permiſit. Quo tempore, vir ſanctus nunquam pedem foras extulit; niſi quo die ſolennis Lauræ dedicationis memoria,cum feſtiuo gaudio recolebatur.

Degit in deſerto Rubæ nouē ānis.

Expleto vero quadriennij tempore,nouorum incolarum inſolentia offenſus,ſeceſſit in deſertum Rubæ, quinquageſimo ætatis ſuæ anno;vbi annis nouem,ab omni humana conſuetudine remotus, in ſpelunca ſoli Deo cognitus delituit. Cumque die quodam ad colligenda in vſum cibi,melagria,ſua ſponte naſcentia, ſolitudinem oberraret,viarum ignarus, in inuia quædam præcipitia incidit, è quibus nullo modo ſe extricare poterat,prorſus vt propemodum exanimis humi laberetur. Ecce autē,repente diuinæ virtutis viſitatione, in altum ſublatus, non ſecus ac Propheta Abacuc,in ſua eſt ſpelunca inuentus.

Daniel.14.

Venit aliquando frater quidam ad eum anachoreticæ vitæ, vt apparebat, cupidus Sed is paulo poſt talis philoſophiæ tædio affectus, inſtante Paſchali feſtiuitate,

feſtiuitate, Iohannem vt ſecum ad Lauram pergeret, obnixe rogare. Erat enim ſumma ibi rerum omnium penuria; & frater ille lautiori aliquantum cibatu, fractam inedia carnẽ roborare volebat. Cui Iohannes nullo modo acquieſcebát, ſed hortabatur eũ inſtãter, vt Dei benignitatem præſtolaretur, qui potens eſſet in vaſti ſolitudine non modo quæ ad neceſſitatem, ſed quæ ad voluptatem etiam faciunt, abunde ſuppeditare. Verum ille his, aliiſque minime perſuaſus, relicto Iohanne, ad Lauram abijt; ſed errabundus, quo deſiderabat, peruenire non potuit. At venerandus Pater Iohannes, eo abſente, multis fuit à ſuperueniente quodam ignoto homine, donis ac muneribus affectus, pane optimo, vino, oleo, caſeo recente, melle & ouis. Alter autem triduana inedia & labore confectus, tandem redijt: & ingenti pudore affectus, cum demum eſſe diffidentiæ & inobediẽtiæ fructum intellexit.

Maxima S. Ioannis in Deo cõfidentia.

Eodem tempore, Alamundarus Saracẽ. rex Arabiã & Paleſtinam inuaſit, & flamma ferroque cuncta populatus, ſolitudinem peragrabat. Cumque omnes, vnicum in fuga ſalutis ſuæ præſidium conſtituerent, Iohannes nullo modo Rubam deſerere voluit. Quid enim, dicebat, ſi Deus mei curam non gerit, quid viuo? Itaq; cæteris õnib. fugã arripiẽtib. ille altiſſimũ ſuũ refugium poſuit, & animo imperterrito aduentantes barbaros expectauit. Ecce autem admirabilem diuinæ prouidentiæ bonitatem, & paternam ſuorum curam, in omni ſeculorum æternitate prædicandam: Leo immanis & terribilis, die noctuque viro ſancto aſſiſtens, barbarorum vim repulit, & ferocius irruentes, ipſe ferocior repreſſit. At Sabas Nicopoli veniens, Iohannem adijt, & multis rationibus perſuaſum, ad Lauram, quam alio in loco à Barbarorũ incurſione immunem conſtruxerat, ſecum abduxit. Ibi aũt in cella ignotus latuit; donec Angelo reuelãte, ad aliorũ profectum, & vtilitatẽ mirabiliter innotuit. Quod qualiter contigerit, non erit abs re paucis explicare. Athetius

Leo defẽdit virum ſãctum, ab incurſione Barbarorũ

hementer accendi, & martyrem in eam conijci iuſſit. Factum fuit quod imperatum erat celeritate magna. & ne qua martyris oſſa ſupereſſent, triduo occluſa fornace in ea detentus fuit. Tertio vero die cum opinarentur eum penitus ab igne conſumptum, recluſa fornace, præter omnē opinionem martyrem viuum, & vultu totoque corpore decorum, Deum laudantem & pſallentem inuenerunt.

A veneno nihil læditur.

Qua re conturbatus Dux, carnes peſtifero infectas veneno, ei comedendas obtulit. Quæ cum à venefico quodam ei porrectæ fuiſſent, ſanctus martyr. Mihi quidem, inquit, vſus carnium conceſſus non eſt, ſed vt intelligas veneficia tua nihili eſſe, eas comedam, ſtatimque præmiſſa precatione, eiuſmodi carnibus veſci cœpit, neque mali quicquam paſſus eſt. Veneficus autem pudore ſuffuſus, alia quædam obtulit prioribus peiora, aitque. Profecto ſi & huius veneni vim ſuperaueris, ego quoque, derelicta arte magica, protinus Deum, quem tu colis, accedam. Cum igitur Victor eadem qua prius facilitate ea ſumpſiſſet, exclamans Magus, En, inquit, viciſti, & animam meam æternis ſupplicijs deputatam, ab inferis liberaſti ſtatimque libris ſuis Vulcano traditis, Chriſto ex animo nomen dedit.

Cõuertitur veneficus ad Chriſtũ.

Tunc furore accenſus Sebaſtianus, iuſſit totius corporis martyris neruos diuelli, & feruens oleum occultis corporis partibus infundi. Quo facto beatus martyr. Tam mihi, inquit, ſuaue hoc oleum feruens viſũ eſt, quam aqua gelida, quæ ab homine nimio æſtu laborante potari ſolet. Tunc Dux intolerabili furore correptus, martyrem in ligno ſuſpendi & ardentes eius lateribus faces admoueri iuſſit, & conuerſus ad martyrem, ſacrifica, inquit dijs, diu enim te pertuli. Cui Victor, Minime faciam quod tu vis, ſed quod vult Deus meus, quem precor, vt ſacrificiũ purum & caſtũ meipſum illi offerre poſſim, in cuius Poteſtate & anima & corpus meum eſt. Tunc Dux venenum aceto mixtum, in eius fauces ingeri, & oculis eum priuari iuſſit,

Rurſus Victor cruciatur.

Digitized by Google

iuſſit. At beatus Victor; Cum ait corporis mei viſum excæcaueris, tunc interiori animæ ſenſu acutius videbo. Corporei enim oculi, mundi huius vanitatem aſpiciunt, ac cordis acies, veram illam lucem intuetur Cogis me, inquit Dux, multa & magna tibi inferre tormenta. Ille autem; Et ego gratias ago Deo meo, qui facultatem & robur eadem perferenda mihi præſtat. Vt igitur libet, me crucies, neque vlla inre mihi parcas, paratus enim ſum omnes, quaſcumque mihi attuleris ærumnas, libenter perpeti, Deo ipſo mihi vires ſuggerente.

Tunc Dux in rabiem conuerſus, Suſpendite, inquit, hominem iſtum obuerſo in terram capite, quo ſanguis per nares defluat. Illo igitur ſuſpenſo milites diſceſſerunt. Triduo in eo ſupplicio perſeuerauerat, cum milites redeũtes, quem mortuum exiſtimabant, viuum repperere, Sed fertur, ipſo acceſſu, omnes luminib. orbatos fuiſſe, quę tãc martyr ſuis precib. reſtituit Illi itaq; abierunt, & Duci quæ acciderant, retulere Tum ille furore æſtuans, militibus vt Victorem degluberent, præcepit. Cumque ferro armati appropinquarent, beatus martyr, Licet, inquit, corporis cutem abſtuleris, mentem tamen & cogitationes meas non ſuperabis. Aderat ibi militis cuiuſdem vxor, Stephana nomine, annos nata ſedecim, quæ voce magna Victorem felicem, & terque quaterque beatum prædicare cœpit, & depromptis varijs ſcripturæ locis mirifice exhilarare. Tandem vero hæc adiecit; Ecce video duas è cœlo coronas demiſſas, vnam maiorem, alteram minorem, & maiorem quidem illam, tibi allatam ab angelis duodecim, minorẽ vero ad me miſſam audiui. Nam etſi vas infirmum ego ſum; nihilominus tamen & ipſa parata ſum certamen ſubire.

Tres dies, reuoluto in terram capite, manet ſuſpenſus.

Cutis ei detrahitur.

Stephana Græce, Latine Corona, confirmat Victorem.

Hæc cum audijſſet Dux, iratus valde fœminam illam ad ſe adduci iuſſit, quam ſic affatus eſt, Quænam es tu? Chriſtiana, inquit illa ego ſum. Tum Dux, quot annorum es? Cui Stephana, quindecim, & menſium octo. Quæſiuit prætereà Dux, quamdiu cum viro,

Digitized by Google

quo cum iuncta fuerat, vixiſſet. Reſpondit illa, ſe annum vnum, & menſes quatuor, cum eo vixiſſe. Et quare, inquit, tam cito mundum reliquiſti? At quæ Stephana; Reliqui breuem & fragilem mundi huius decorem, & terrenas ac fallaces corporis voluptates vt fidenti animo, Saluatori meo Ieſu Chriſto, quem expectamus, occurrere valeam, illi videlicet diuino & cæleſti ſponſo; terreſtris enim ad tẽpus eſt, & mortalis. Tum Dux; Deſiſtas ab iſta nugacitati inutili, & ad deos accedens, illis ſacrifices, ne nouis & grauioribus tormentis te cruciatam conſumam. At illa dixit; Ego vocor Stephana; cui in cælis corona repoſita eſt. Quamobrẽ ſacrificia iſta veſtra non offerã, vt à vero illo certãinũ præſide Chriſto, coronã recipere poſſim.

Præclara Coronæ Confeſſio.

His auditis Dux, furore nimio accenſus, iuſſit Stephanam duabus palmarum arboribus incuruatis alligari, & repente arbores illas dimitti. Quo facto, bellatrix & martyr Stephana per medium diſcerpta eſt; præclaroque ornata martyrio ad cælos migrauit. Sanctum autẽ Victorem iuſſit ſecuri percuti. Qua ſententia mirabiliter gauiſus Victor, in has voces prorupit; Gratias ago Deo meo, qui me tali ac tanto dono dignatus eſt. Cumque ad ſupplicium duceretur, prophetico ſpiritu excitatus, dixit Quæſtoribus; poſt dies ſeptem, oratores veſtri morti ſuccumbent, & vos poſt duodecim eadem mors comprehendit. Dux vero poſt dies viginti quatuor, ab aduerſarijs in captiuitatẽ abducetur. Porro hoc meum corpuſculum, poſt annos tres, ab hominibus noſtris, in loculos iampridẽ mihi paratos deferetur. His dictis, ſecuri percuſſus eſt, ſtatimque ſanguis & lac, non ſine ingenti omnium admiratione, ex vulneribus eius profluxerunt. Quo miraculo, multi Græcorum permoti, ad fidem acceſſerunt, in qua poſtea, exitu certiſſimo martyris vaticinia probante, mirifice confirmati ſunt. Martyrio autem functi ſunt, S. Victor & beata Stephana in vrbe Damaſco, imperante Antonino & Sebaſtiano Duce.

Diſcerpta abit in cælos.

S. Victor ſecuri percutitur.

Prophetia eius.

Præclarum miraculũ.

VITA

C. Baron. Tom.7. Annal.

VITA S. BONIFACII. EPISCOPI FErentini in Tuſcia; ex ea quæ eſt per D. Gregorium Papam lib.1. dialog. cap.9. Claruit temporibus Iuſtiniani Imperatoris, anno Redemptoris 537. & Reliquis.

S. Bonifacius, nutritus in obſequio Gaudentij preſbyteri, ciuitatis illius quæ Ferentis dicitur, Antiſtes, & vitæ ſanctitate & miraculis claruit. Habebat is vnicum paupertatis ſuæ ſolatium, vineam exiguam; quæ quodam die ita grandine irruente vaſtata eſt, vt in ea paucis vitibus, vix parui rarique racemi remanſerint. Pro quo magnas, vir Dei, omnipotenti gratias egit: quod maiori ſe inopia affligi cerneret. Sed cum iam tempus vindemiæ immineret, quadam die mandauit Conſtantio presbytero nepoti ſuo, vt cūcta vini vaſcula, doliaque omnia, vt ante conſueuerat, pice ſuperfuſa præpararet. Quod cū nepos illius presbyter audiſſet, valde admiratus eſt, quod quaſi inſania præciperet, vt vini vaſcula præpararet, qui vinum minime haberet; iuſſis tamen obtemperans, omnia ex more pręparauit. Tunc vir Dei collectis racemis, ad torcular abiit & eiectis omnibus, ſolus ibidem cum puero remanſit; à quo pauciſſimos illos racemos calcari fecit. Cumque ex iiſdem racemis parum aliquid vini deflueret, cœpit hoc vir Dei per omnia dolia, vaſaque, quæ parata fuerant, pro benedictione diuidere, vocatoque ad ſe presbytero, iuſſit adeſſe pauperes. Tunc protinus tanta vini copia torcular redundauit, vt omnia pauperum vaſcula implerentur. Quibus cū ſe idonee ſatisfeciſſe conſpiceret, apothecam clauſit, atq; impreſſo ſigillo proprio munitā reliquit; moxq; ad Eccleſiā rediit. Die vero tertia, prædictū Cōſtantinū vocauit, & oratiōe facta, apothecā aperuit, & vaſa, in quibus tenuiſſimū liquorē infuderat, vbertim vinū fundētia inuenit; ita vt pauimētū

14 Maij.

Paupertas eccleſia Ferentina.

Inſigne miraculum.

omne, excreſcentia vina inuaderent, ſi ad hæc epiſcopus tardius intraſſet. Tunc terribiliter presbytero præcepit, ne quouſque ipſe in corpore viueret, hoc miraculum cuiquam indicaret, pertimeſcens videlicet, ne virtute facti, fauore humano pulſatus, inde intus euaneſceret, Vnde foris hominibus magnus appareret.

Eximia eius humilitas.

Alio quoque tempore, cum beati Proculi martyris natalitius appropinquaret dies, vir nobilis Fortunatus, magnis precibus ab eodem venerabili viro poſtulauit, vt cum apud beatum martyrem Miſſarum ſolennia ageret, ad benedictionem dandam in ſuam domum declinaret. Vir autem Dei negare non potuit, quod ab eo ex Fortunati mente charitas popoſcit. Peractis igitur Miſſarum ſolennijs, cum ad prædicti Fortunati veniſſet menſam, priuſquam Deo hymnum diceret, ſicut quidam ludendi arte cibum ſolent quærere, repente ante ianuam cum ſimia vir aſtitit, & cymbala percuſſit. Quem ſanctus vir dedignatus, audiens ſonitum dixit; Heu heu mortuus eſt miſer iſte. Ego ad menſam refectionis veni, os adhuc in laudem Dei non aperui, & ille cum ſimia veniens percuſſit cymbala. Subiunxit quoque & ait; Ite, & pro charitate ei cibum potumque tribuite, ſcitote tamen, quia mortuus eſt. Qui infelix vir, dum panem ac vinum ex eadem domo percepiſſet, egredi ianuam voluit; ſed ſaxum ingens ſubito de tecto cecidit, eique in verticem venit. Ex qua percuſſione proſtratus, in manibus iam ſemiuiuus leuatus eſt. Die vero altera, ſecundum viri Dei ſententiam, funditus finiuit vitam.

Vir ſanctus abominatur ioculatorem.

Præuidit malam mortem eius.

Alio tempore Conſtantius nepos eius, equum ſuũ duodecim aureis vendiderat, preciumque in arca repoſuerat, cum ſubito ad epiſcopum pauperis venerunt qui importune precabantur, vt eis aliquid, ad conſolationem inopiæ largiretur. Sed vir DEI, quia, quid tribueret, non habebat, æſtuare cœpit in cogitatione, ne ab eo pauperes vacui exirent, Cui cum repente nepotis equus, & precium eius in arca reconditum in mentem veniſſent acceſſit ad arcã, & pie violẽtus

clau-

claustra arcæ cõminuit; ex qua duodecim aureos tulit, eosque indigentibus, vt placuit, diuiſit Itaq; Constantius presbyter reuerſus ex opere, arcam fractam reperit & caballi ſui precium, quod in eam poſuerat, non inuenit. Tunc voce magna perſtrepere, & cum furore nimio clamare cœpit, Omnes hic viuunt, ſolus ego in domo hac viuere non poſſum. Ad cuius eum multi accurrerent, tum epiſcopus, voce blanda, eius furorẽ mitigare voluit. Ad ille cũ iurgio, ſolidos ſuos repoſcens, nulla antiſtitis perſuaſione placari poterat. Tum vir ſanctus importunis eius clamoribus coactus, B. Virginis eccleſiam ingreſſus eſt, & expanſis ad cælum manibus, ſtando orare cœpit, vt ei redderet, vnde presbyteri furentis inſania mitigari poſſet. Cumque ſubito oculos ad veſtimentum ſuum, inter extenſa brachia reduxiſſet, repente in ſinu ſuo, duodecim aureos inuenit, ita fulgentes, tamquam ſi ex igne producti eadem hora fuiſſent. Qui mox de eccleſia egreſſus, eos in ſinum furentis presbyteri proiecit, dicens; Ecce habes ſolidos, quos quæſiſti, ſed hoc tibi notum ſit, quia poſt mortem meam, in huius Eccleſiæ epiſcopum non eligeris, propter tuam auaritiam. Ex qua ſententia veritatis colligitur, quia eoſdem ſolidos presbyter, pro adipiſcendo epiſcopatu præparabat; ſed viri Dei ſermo præualuit, Nam idem Conſtantius, in presbyteratus officio vitam finiuit.

Benignitas eius in pauperes.

Diuinitus ei aurei redduntur.

Venerunt quandoque ad eum, hoſpitalitatis gratia duo Gotthi qui Rauennam ſe feſtinare profeſſi ſunt. Quibus ipſe paruum vas ligneum, vino plenum, manu ſua præbuit, quod fortaſſe in prandio itineris habere potuiſſent, ex quo illi, quouſque Rauenam venerunt, biberunt. Aliquantis autem diebus, in eadẽ ciuitate morati ſunt, & vinum quod à ſancto viro acceperant, quotidie in vſu habuerunt. Sicque vſque ad eundem venerabilem Patrem ferentes, reuerſi ſũt, vt nullo die ceſſarent bibere, & tamen vinum eis ex illo vaſculo nunquam deeſſet, ac ſi in illo vaſe ligneo; quod epiſcopus eis dederat, vinum non augeretur,

Vinum in Vaſculo augeſcit mirabiliter.

 ſed

abſtulit. Ipſe autem concitus eccleſiam intrauit, & ſeſe in orationem proſternens, apertis vocibus dixit; Placet tibi Domine, vt de nutrimentis matris meæ, manducare non poſſim? Ecce enim gallinas quas nutrit, vulpes comedit. Qui ab oratione ſurgens, eccleſiam eſt egreſſus. Mox autem vulpes rediit: gallinã, quam ore tenebat, dimiſit: atque ipſa moriens ante eius oculos, in terram decidit: & ſic exauditus eſt in rebus vilibus, puer ſanctus & ſimplex: vt in paruis diſceret, quantum de Deo præſumere, in magnis petitionibus deberet. *Precibus vulpẽ interficit.*

INSIGNE MARTYRIVM S. PONTII, SENAtoris Romani, quod virili animo conſũmauit, ſub Valeriano & Gallieno Imperatoribus, circa annum incarnat. verbi 259. quo aduerſus Chriſtianos dira Romæ perſecutio eſt excitata temporibus Stephani Papæ. *C. Baro. to. 2. Anna. & in not. mar. Roma.*

Ex eo quod extat apud V.P. Laurent. Colitur potiſſimum Niciæ in Gallia; vbi eius venerandum corpus recõditum habetur.

B. Pontius, patrem habuit vrbis Romanæ Senatorem, Marcum nomine; matrem Iuliam. Ea prægnans, cum templa falſorum deorum, munera oblatura, vna cum marito ſuo obiret, ad templũ Iouis peruenit. Illud ipſa ingrediente, forte ſtabat ſacerdos, velato capite, infula ornatus, ad aras. Is à dæmone arreptus, velamen cum infula diſcerpſit, eiulanſque mirum in modum, templum clamoribus impleuit, ita dicens: Hæc mulier filium vero geſtat, qui grande hoc fanum funditus euertet, & deos illius cõminuet. Quas voces cũ identidem repeteret, Marcus & Iulia in vicinas ædes aufugerunt: correptoq; ſaxo Iulia, ventrẽ & latera ſua tundebat: Vt nã, inquiens, nõ concepiſſẽ eum, qui hoc magnũ delubrũ, & eius numina euertet. Satius profecto fuerit, me cum illo pariter interire. *14. Maij. S. Pontij Parẽtes & Patria.* *Prophetia dæmonis de Pontio.*

Pōtianus deceſſit è vita, eiq; Anterus ſucceſſit, qui vno tantum menſe Eccleſiæ Dei præfuit. Et ſubrogatus Fabianus, beatum Pontium haud ſecus atque filium ſuum dilexit ille vero iam perfectus, omnes facultates ſuas, per manus S. Fabiani in pauperes erogauit.

Platina habeat de Antero.

Erat autem etiam familiariter notus & amicus, duobus Philippis Imperatoribus, patri & filio, Ii vero, anno vrbis conditæ milleſimo, vt deos ſibi propitios redderent, & grati animi ſignificationem oſtenderent, ꝙ eos in annū Romanæ vrbis milleſimū perduxiſſent, ſacrificia offerre voluerunt. Pontius autem, cum eū ad ſocietatem, vt amicum inuitarent multis ſubterfugere nitebatur; Verum fruſtra Quare tandem audacter ad Imperatores conuerſus dixit; ô pijſſimi Imperatores, cum auguſtum vobis à Deo imperium in homines collatum ſit, cur non eum potius honoratis, à quo tanto eſtis beneficio aucti. Reſpondit Philippus; Ego vero ea cauſa, magno deo Ioui ſacrificare cupio, quod ab illo hæc mihi collata ſit poteſtas. Ad Pontius ſubridēs, Ne erres, inquit Imperator. Eſt Deus præpotens in cælo, qui omnia condidit verbo ſuo, & ſpiritus ſui gratia animauit. Quid plura? Imperatores his & aliis eius ſermonibus permoti, crediderunt, & à Sancto Fabiano Papa ſacris aquis luſtrati ſunt. Porro Fabianus & Pontius, magni fani idola omnia confregerunt, & ipſo templo funditus ſubuerſo, ingentem populi multitudinem ad fidem traxerunt.

Vide Baro. ad ann. Domi 246.

Conuertit duos Imperatores.

Poſtea autem Valeriano & Gallieno imperantibus, & dira in Chriſtianos perſecutione ſæuientibus, beatus Pontius ab Italia egreſſus, ad Cimelam vrbem ſe cōtulit. Claudius præſes pro tribunali ſedens, iuſſit eum coram ſe adduci dixitque ei: Tune es ille Pontius, qui Romanam vrbem neſcio qua excitata ſeditione turbaſti? atque etiam piorum principum animos abalienaſti; Reſpondit Sanctus Pōtius; Ego vere neq; turbaui quenquam neque ſubuerti: ſed à malorum dæmonum cultu & errore, ad Deum verum conuerti. Cum-

Pontius ſiſtitur præſidi.

que non poſſet ad ſacrificandum induci, Præſes omnium tormentorum inſtrumentis productis, primo eum in eculeo tanta ſeueritate diſtendi iuſſit, vt per omnia membra pœnæ diffunderentur: Videbimus, inquiens, num Devs eius, ſit eum ex manibus meis erepturus. Ad beatus Pontius ait: Tametſi tu putas imbecillum eſſe Devm meum, mihi tamen plane perſuaſum habeo, pœnas tuas in eius nomine mihi nullum prorſus dolorem irrogaturas. Cum ergo in eculeo tenderetur, & miniſtri cochleam impoſitis vectibus promouerent, cum magno fragore ruptus eſt eculeus, adeoque in puluerem redactus, vt nuſquam appareret: quique præſentes aderant, repentino fulgore exanimes reddebantur.

Seuere torquetur.

Diuinitus à tormētis eripitur.

Tunc vero Pontius hilari ad Præſidem vultu, Vel nunc tandem, inquit, incredule diſce, Devm noſtrum pios poſſe de tentatione eripere: vos autem iniquos & impios, in die iudicij æternis ignibus cruciandos deſtinare. Iuſſit autem Præſes apparari amphiteatrū, & beatum Pontium in arena deponi. Vbi tum ex conſilio Anabij aſſeſſoris eius, duo venatores cum taureis vrſos in eum incitarunt: ſed illi è caueis egreſſi, ipſos venatores miſere diſcerpſerunt, ita vt humana forma penitus deſtituti viderentur. Porro ſancto Pontio blandientes nullam prorſus moleſtiam attulerunt. Id conſpicatus populus, ſublatis in in cælum clamoribus dicebat: Vnus eſt Devs Chriſtianorum, quem Pontius colit. Iis vocibus efferatus Præſes, præcepit Christi martyrem, iniectis in eius manus & pedes catenis, in media arena ſtatui, magnamque lignorum ſtruem, & omne genus fomitis comportari, & incendi. Sed ecce, flamma lambens materiam omnem atque fomitem, nihil eius relinquit nō combuſtum & abſumptum: at ſancti martyris ne fimbriam quidem veſtimenti lædit. Pudefactus ea re Præſes, hortatur martyrem vt Apollini ſacrificet. Ille vero reſpondit: Ego corpus meum ſacrifico Deo meo qui me ab idolis veſtris hactenus incontaminatum conſeruat. Vobis autem & principibus

Vrſi blandiuntur S. Pontio.

Nihil læditur à flãmis.

bus

bus veſtris breui aderit cæleſtis vindicta, qui iniuſte ſeruos CHRISTI perſequimini.

Cernens Præſes eius conſtantiam, iuſſit eum in ſaxo, quod riuulo imminebat decollari, corpuſque eius deorſum proijci. Non multo poſt completus eſt ſermo martyris propheticus. Valerianus enim Imperator à Sapore Perſarum rege captus ludibrio eſt habitus cunctis diebus vitæ ſuæ: ita vt quotieſcunque rex Saporequum conſcendere vellet, in eius curuatum dorſum & ceruicem poſito pede pro ſcabello eo vteretur: Gallienus vero apud Mediolanum à militibus ſuis cōprehēſus, & gladijs confoſſus eſt. Porro Claudius Præſes, & Anabius aſſeſſor eius, eadem hora, qua capite plexus eſt ſanctus Pontius, arrepti à dæmonibus præfocati ſunt. Claudius linguam ſuam morſibus particulatim diſcerpſit: Anabij oculi, è ſuis ſedibus præ nimio dolore extruſi, pellibus tenuiſſimis per ora pendebant: denique momento temporis, ambo animas expirârunt. *Decollatur S. Pontius. Cæleſti vindicta in tyrannos.*

VITA S. PACHOMII ABBATIS; EX EA QVAE eſt apud Simeonem Metaphraſten. Huius res geſtas Græce conſcriptas, Dionyſius Abbas Roma. cognomento Exiguus, ſanctitate & eruditione clarus, Latine conuertit, ante annos plus mille ac centum. Floruit autem hic ſanctus in monaſtica inſtitutione, anno à partu virgineo 328. & ſequentibus, temporibus Silueſtri Papæ, & Conſtantini Imperatoris. *C. Baron. Annal. to. 3 & In not. mar. Rom.*

PAchomius gentilibus ortus maioribus, cum admodum iuuenis à parentibus ad locum quendam, idolorum ſacrificiis celebrem, perductus fuiſſet, ipſe Sacerdos, qui tunc forte nefantis ſacris intentus erat, *14. Maij. Parentes eius quales.*

erat, nullo modo ſacrificium peragere, vel conſueta à dæmone oracula extorquere potuit. Id vero cum non alia de cauſa, quam propter iuuenis præſentiam accidere intelligeret, magna cum indignatione & furore, Pachomium è fano eiecit. Qua re, parentes conturbati, ſollicite inquirere cœperunt, quidnam eſſet, quod eorum filius nunquam libaminum vinum à ſe hauſtũ, retinere poſſet. Verum cum eius rei cauſam indagare nequirent, triſtes conquieuêre, & Ægyptiacis literis apprimè erudiri curârunt.

Præſente Pachomio obmuteſcit dæmon.

Cum autem poſt varias perſecutiones, quibus Eccleſia diu grauiterque quaſſata fuerat, Conſtantinus Imp. aduerſus * tyrannũ expeditionem ſuſciperet, ad eamq; inſigni robore ac virtute iuuenes, ex variis prouinciis deligerentur, inter alios & ipſe Pachomius annos tum natus viginti. ſeſe tyronibus illis adiunxit, & conſcenſa cum reliquis naue, proſpero ſatis ventorum flatu in quoddam Thebaidis oppidũ appulit. Interea cum omni penu exhauſto, extrema rerum omnium inopia premerentur, Chriſtiani quidam pietatis & miſericordiæ memores, benigne admodum eis fecerunt, & non modo cibo potuque, ſed recentibus etiam fructibus, aliiſque recuperandæ valetudini rebus idoneis recreârunt. Id tacitus ſecum admirans Pachomius, & ſedulo vitiorum iſtorum benignitatem, charitatemq; contemplans, ſtudioſè inquirere cœpit, quæ gens illa eſſet, quam religionem ſectaretur, & quid demum ad tantam humanitatem hominibus peregrinis præſtandam, eos impelleret. Cumque eos homines Chriſtianos eſſe, & nihil vnica in Deum & homines charitate, antiquius habere intelligeret. repente flammam quandam diuini amoris cõcepit; prorſus vt ſe continere nequiret, quin ſupplices ad Chriſtum preces cum lachrymis funderet, vt eadem fide ſe illuſtraret, & hominibus tam ſanctis, & tam piis aggregaret.

** forſan Maxentium.*

Pachomi dat ſe militia, ſub Cõſtantino.

Pachomius adhuc gentilis, Chriſtum precatur.

Hæc poſtquam ardenti cum pietate precatus eſſet, inſequente luce, ventis vela fecit. Intera cum adhuc inter militares turbas, & mille peccandi licentias verſaretur,

Digitized by Google

ſaretur, precum ſuarum memor, omnes carnis illecebras, & noxias voluptates cõſtanter repellebat, & corporis imprimis mentiſque caſtitate, cæleſte numen ſibi propitium habere ſtudebat. Quamobrem vt primum Conſtantinus profligatis hoſtibus, tyrones ſuos rude donauit, Pachomius ſtatim in ſuperiorem Thebaidẽ perfectus, ad Chriſtianæ militiæ caſtra ſe contulit, & primum in vico, quem Chenoboſciam appellabant, luſtralibus aquis expiatus, Chriſto nomen dedit. Nocte vero illa, qua cœleſtis epuli particeps factus fuit, ſecundum quietem, rorem cœlitus in dexteram ſuam deſcendentem vidit; qui mox in mellis craſſitudinem vt concreuit, audiuit vocem ſibi dicentem, ô Pachomi, intellige quæ hic in manu tua peraguntur myſteria; ea enim indicium ſunt, collatæ tibi à Chriſto gratiæ, quam etiam atque etiam, vt retineas vide.

S. Pachomius baptizatur. Viſio eius.

Hac viſione excitatus vir Dei, totuſque Chriſti amore ſaucius, ſe plane vni Chriſto, ſub monaſtica diſciplina conſecrare decreuit. Itaque ſumma feſtinatione ad anachoretã quendam, Palamonem nomine, virum in palæſtra ſpirituali egregie exercitatum, contẽdit, eique ſeſe, prompto ac hilari animo, in diſciplinã tradidit. Ibi pariter orationibus, die noctuque vacabant, & indefeſſo manuum labore, ſibi pauperibuſque victum comparabant. Palamon autem cum inter nocturnas preces, Pachomium peruigilio feſſum, ſomno grauari cerneret, eum protinus ſecum aſſumebat, & ſportas arena plenas de loco in locum transferre iubebat, ne vel leui torpore oppreſſus, quicquam de intento orationis, laborumque ſtudio remitteret.

Abit ad Palamonẽ anachoretam.

Quid faciat contra torporem Palamon.

Quodam autem die, de more illis diuinarum rerũ meditationi incumbentibus, quidam foris adueniens, hoſpitium apud viros ſanctos precabatur. Quo libenter conceſſo, luculẽtus ei protinus eſt focus extructus, vt feſſa membra refocillaret. Cumque pariter aſſidentes, de cœleſtibus rebus ſermonem inſtituerent, externus ille ſuperbiæ ſpiritu inflatus, cõfidenter ait: Si quis veſtrum ſynceram fidem adeptus eſt, is ſurgat, & nudis

plan-

plantis prunas has calcare non vereatur, vt nobis fidei ſuæ teſtimonium præbeat. Audiens hoc Palamon, ſtatim tantam verborum eius inſolentiam increpauit, & temeritatis eum, quod rem tantam, nulla vrgente neceſſitate proponeret, redarguit. Is autem maiori elatus ſuperbia, in carbones, nudis pedibus, proſilijt, & dæmonum operatione illæſus, eos ſeperauit, atque viris ſanctis, quod infirma vel nulla fide præditi eſſent, impie exprobrauit. Cumq; callidus dæmō eum, hoc modo, in fraudem impuliſſet, maiore dolo, in eum graſſari conſtituit. Itaque, aſſumpta formoſę mulieris ſpecie, quodam die oſtium cellæ eius pulſauit, finxitque ſe ære alieno grauatam, à creditoribus in quiri; cuius rei periculum vt euitaret, infimis precibus cellæ ipſius latebras petiuit. Is autem recenti ſuperbię ſuæ vitio adhuc occæcatus, iudicare non potuit dæmonis illā eluſionē eſſe; itaque ipſum dæmonem, in forma mulieris latentem excepit, & ſine vlla inſidiarum ſuſpicione, ſermones cū eo miſcuit. Cumq; dæmonem eius ad vitium propenſio non lateret, cœpit eum carnis illecebris titillare: qui mox cupiditate victus, totus in libidinē miſer exarſit. Cūque iam in amplexus, cæca mente ruere vellet, dæmon eū verbere excepit, hūique proſtratū, pene exanimē reliquit. Non multo poſt, ab eodem dæmone miſere agitatus, emota mēte per ſyluas monteſque cucurrit, ac tandem in fornacē balnei ſemetipſum præcipitans, ſtatim cōbuſtus perijt. Hæc cum Pachomius per ordinem cerneret, nequaquā frigide in Dei gratia laborandū eſſe didicit, multoque minus aduerſario, vel in re leuiſſima aditū cōcedendū, vt igitur omnes illi vias præcluderet, vtque collatas ſibi gratiæ opes multiplicaret, tanta virtute anniſus eſt, vt ipſi etiam ſeni ingentē interdum admirationem commoueret.

Temeritus occultus diaboli laqueus.

Arrogantis monachi miſerabilis interitus.

Patientia S. Pachōij.

Erat non procul horrida quędam ſolitudo, vepribus & ſpinis obſita, quam nudis ſępe pedibus lignandi gratia inambulabat. Ibi cū aſpera quæque perferret, & ſaucias grauiter plantas poſt ſe traheret, ſuſtinebat lætus,

Digitized by Google

lætus, memor clauorum quos Chriſtus Dominus, ſcelerum noſtrorum ergo pertulerat. Porro quanquã ſpiritu ſolitudinis delectaretur p'urimũ, nunquã tamẽ proximi curã deponebat, ſed ardentiſſimas ſemper pro omniũ ſalute ad Dominũ preces fũdebat. Cumque aliquãdo è cella egreſſus, per inculta eremi loca ſolus inambulans, ad vicũ Tabenneſẽ perueniſſet, audiuit inter ipſa orationẽ ſuarũ ſuſpiria, vocẽ ſibi dicentem, Pachomi mane hic, & conſtructo monaſterio, curam eorum, qui ſalutis cauſa ad te confluent, ſuſcipe confidenter. Hac voce attonitus Pachomius conſtitit, & ecce Angelus Dei illi aſtitit, tabulãq; in qua monachorũ regulæ & optima viuendi norma congeſta erat ei tradidit, q̃ vir ſanct⁹ ſuis deinde diſcipulis p̃ſcripſit, ad q̃, in hodiernũ vſq; diẽ, Tabeñeſiotæ vitã inſtituũt.

Inſolitudine etiam de aliorum ſalute multum ſolicitus eſt.

Cãon monaſticus, ab angelo traditur Pachomio.

De regulis S. Pachõij. meminit Gẽnadius de viris illuſt. cap. 7. Eaſdem ex Græco. Latine reddidit S. Hierõ.

Porro Palamon deuexa tũ ætate vir, tandẽ corporeis vinculis ſolutus lætus ad cælos migrauit, Pachomius autẽ cũ in eadẽ vitæ auſteritate perſeueraret, paulo poſt fratrẽ ſuũ germanũ Iohannẽ, eiuſdẽ vitæ ſociũ habere meruit. Poſt quindecim autẽ annorũ decurſũ, quo tẽpore vigiliarũ & inediæ patientiſſimus, multa præclara cũ aduerſario certamina ſuſtinuerat, recordatus promiſſi, quod per Angelũ de ſalute animarum plurimarũ acceperat, ampliſſima noui monaſterij fũdamenta iacere cæpit. At frater, qui ſeceſſũ & ſolitudinẽ meditabatur, ea amplitudine offenſus, Pachõio ſuccenſuit, multiſque rationibus voluntati eius ſeſe appoſuit, quin etiam aſperis cum verbis increpuit, quaſi in cilicio & ſordibus, nominis celebritatẽ quæreret. Pachomius vero ea cõtumelia affectus, multũ quidem commotus fuit, ab omni tamen verborũ iniiuria abſtinuit. Erat enim miti, manſuetoque ingenio. Sequẽte autem nocte de illa animi commotione, quę in pectore oborta fuerat, tantum dolorẽ concepit, vt quaſi grauiſſimorũ ſcelerũ reus, aſſiduos lacrymarum imbres fũderet ſuãq; fragilitatẽ acerbiſſime deploraret Timebat .n. ne aliquãdo obicẽ diuinę gratię oppõeret & ex timore Dei incaute excideret. cõſueuerat totis no

Quãtis lachrymis vir ſãctus, leuiſſimum delictũ plangit.

ctibus

ſtibus extenſis in forma crucis manibus ſtans, Dei miſericordiam deprecari, & aduerſus inimici rugientis ſæuitiam opem implorare.

Interea Frater ei⁹ facto feliciter fugitur; cui cũ iuſta celebraſſet & mõaſteriũ magna ãimi alacritate ędificaret, dæmões acriorib. inuidię ſtimulis cõcitati; varias ei inſidias ſtruebãt, & cũ irruptiõe, & aperta vi nihil ſe pfi-cere intelligerẽt, vanis imagiib. eũ à mentis & precũ puritate retardare conati ſunt. Sed vir ſanctus omnes eorum inſultus conſtanter eludebat; prorſus vt eandẽ animi tranquillitatem, in medijs tempeſtatibus & clamoribus ſemper conſeruaret. Accidit quandoque vt viro ſancto poſt preces ad opus ſedenti, malignus, ſuſcepta ſpecie galli, inſultaret, & cõtinuas ſæuaſque voces ederet, ſimulque in illum inuolaret, & vnguibus acerbe eum feriret. Is autem crucis ſigno, in fugam quidem eum compulit: ſed alias mox inſidias ſenſit. Ecce enim ingens dæmonum turba, vno conſenſu, folia ex arbore concutere viſa eſt, allatiſque funibus ea alligabant. Tum vero vtrinque ſtantes, ſe inuicem hortabantur, vt ea folia tanquam immanis ponderis ſaxum totis viribus traherent. Hoc autem ab eis excogitatum erat vt re adeo ridicula, ſanctiſſimi viri mentẽ, ad leuitates riſumque diſſoluerent. Sed Pachomius, viſa eorum impudentia, ingemuit, & Chriſti virtute, cunctos repente in fugam conuertit. Eo autẽ ad menſam ſedente, dæmones, ſæpe in habitu mulierum ſe ei obtulerunt; quos ille, clauſis oculis, auerſatus repellebat. Tanta autem mẽti eius inerat fiducia, tanta fides, vt ſcorpiones & ſerpentes, illæſis calcaret plantis, & Crocodilis in traiectu fluuiorum, pro nauiculo vteretur. Cum autem videret in ſe perpetuos dæmonum inſultus, vt generoſus & perfectus athleta veritatis, petiuit à Domino, vt die noctuque aduerſus inimicũ, in acie inſomnis perſiſteret. Qua petitione conceſſa, omnis pene ſomni expers, vitam producebat, & inuicta plane virtute, hoſtiles impetus ſuſtinebat.

Dæmonum varia in eũ inſidiæ.

Viuit ſine omni ferè ſomno.

Paucis inde diebus, nocturnis precibus inuigilanti, angelus

angelus Domini ſe ei conſpiciendum præbuit, tertioque eum, vt hominum genus Deo conciliaret, monuit, & protinus receſſit. Hac viſione oblata, nouus hominum concurſus ad eum factus eſt. Ij autem erāt fere omnes ex eorum genere, qui ſcelerum conſcientia grauati, cum Deo in gratiam redire cupiebant. Hos itaque ſumma beneuolentia excipiens Pachomius, in viam reduxit, & mortuas quidem animas, non ſine miraculo, Chriſti gratia in vitam reſtituit. Ex illis vero ſeuerioris vitæ diſciplinis idoneos, ad monaſticam vitam allexit; alios mente corporeque fragiliori, Deo Conciliatos, communem viuendi viam ingredi permiſit, omnibus autem ſalutis monita dabat, quibus inſtructi, læti alacreſque, ſuauiſſimum Chriſti iugum portabant. Hæc aliaque præclara pietatis officia cū ſoror eius audiret,, perfectioris vitæ ſtudio incenſa, ad eum venit, locumque paulum à monaſterio ſemotum obtinuit,. in quo. Pachomio fratre inſtructore, ſolitariam vitam inſtituit, multaſque fœminas ad eandem ſuo exemplo ſocietatem allexit.

Angelus ei apparet.

Peccatores ad ſe venientes, Deo cōciliat.

Soror eius ad eum venit, & mūdo renunciat.

Interea cum Pachomij nomen, propter multiplicem ſanctitatem, celebri ſermone in ore omnium verſaretur, multique indies ſpretis voluptatibus & perituris mundi honoribus contemptis, ad religionis portum confugerent, inter alios Theodorus quidam, illuſtri admodum familia ortus, annos natus plus minus quatuordecim in magna ſpe dignitatis & honoris educatus, ſtudio tam admirabilis virtutis, quam oculis intuebatur, incenſus, honores contempſit, opes deſeruit, parentum lachrymas deſpexit, & in monachorum ſocietatem ſeſe recepit Nec mirum ſane, quod omnes ſeſe certatim Pachomio in diſciplinam tradere cuperent, qui commiſſum ſibi gregem, tanta dexteritate ac ſuauitate regere & ſpe minime dubia, ad ſalutis portum deducere nouerat.

Theodorus iuuenis illuſtris, fit monachus.

Quidam exercitator multorum fratrum, inter alios quendam inſtituendum habebat, qui ad ſacrorū ordinum dignitatem, quamuis ineptus, importune &

caſtitatis fidem, correpta oleo ſacra per Pachomium liberata fuit. Sed & filius viri cuiuſdam optimi, immal obſeſſus dæmonio, pane per eum benedicto, eoque ſumpto, repente ſanatus fuit.

Hæretici oppugnant diſcipulos eius ſed fruſtra.

Venerunt quandoque ad viri ſancti diſcipulos hæretici quidam arrogantia tumidi, qui vt impietatem cilicio occultabant, miraculorũ virtute, ad certamen fidei eos prouocare non verebantur. Agedum, dicebant, vt liquido conſtare valeat, quorum fides ſyncera & integra eſt, pedibus hunc fluuium tranſmittamus. Hęc cum diſcipuli ad Pachomium retuliſſent, vir ſanctus reſpondit; ô impoſturam, ô fraudem callidi ſerpentis, Neſcitis illud Apoſtoli, quod Deus ſecundum duritiam eorum, & cor impœnitens, tradidit eos in reprobum ſenſum, vt ſint inexcuſabiles? Et illi quidem, Dei permiſſione, fluuium traijcere poſſent, opem eis ad hoc ferente diabolo, quo hæreſi eorũ hoc modo confirmata, arctioribus eos qui iam decepti ſunt, impietatis vinculis conſtrictos, poſt ſe captiuos trahat. Mihi vero hoc non eſt à Deo propoſitum, vt pedibus fluuiũ tranſmittam, aut feris imperem, quas ab initio Deus homini ſubiecit, ſed vt Dei virtute diabolicas tranſiliam inſidias, & me totum, meaque omnia, ad dei mei voluntatẽ componã. Quod vbi fecero reliqua omnia, mira facilitate, protinus conſequentur.

Rom. 4.

Cum hæreticis diſſerens, terrũ ſẽtit odorẽ.

Poſt hæc voluerunt quidam viri de rebus diuinis, cũ eo ſermonẽ inſtituere, qui falſa ſanctitatis & doctrinæ opinione ſe venditabant. Fuere illi benigne à Pachomio admiſſi, collatoq; ſermone, ſenſit protinus vir ſanctus ſœtorem intolerabilem, Cumq; tetri odoris cauſã ignoraret, ijs demiſſis, enixe Deum rogauit, intellexitque mentes eorum prauis opinionibus corruptas, impietatis virus per linguas effundere voluiſſe, Tũ protinus eos inſecutus, quæſiuit num Origenis opera lectitaſſent. Illis aũt negantibus, Cauete, inquit, ne vos nefaria viri illius hæreſi contaminetis. Teſtor enim coram Deo, quod omnis qui Origenis dogmata tuenda ſuſcepit, pœnam inferni nequaquã euadet.

Eius de Origene ſententia.

In commiſſo ſibi grege,& animis ſingulorum moderandis,mira eius induſtria & ſolertia fuit. Et quidem non omnes, vna eademque via (quod in quibuſdam animarum moderatoribus valde vituperandū eſt) ad ſtudium virtutis adducere conabatur,ſed conſiderabat in primis ſingulorum ingenia,& qua ratione tractāda eſſent. Cum aliquando ſedulus paſtor monaſteria ſua peragraret,forte in ipſo itinere, fratris cuiuſdam, qui negligenter admodum vitam traduxerat funus obuiā habuit; quod parentes maxima pompæ celebritate, in monumentum deferebant. Quo viſo, vir ſanctus pſallentium voces protinus conquieſcere, veſteſque funebres omnes comburi iuſſit; atque ita ſine vllo honore, aut precum ſolennitate, reliquias ſepulchro tradi. Parentibus autem & cognatis eam rem admirantibus, rogantiquſque, vt iuſta ei fieri permitteret, reſpondit; vos quidem ſolius corporis curam habentes, per eum, quem defuncto defertis honorem, maiorem illi pœnā conciliatis, ego vero, quanquam vobis crudelis & inhumanus videar, per hanc ignominiam, vincula peccatorum eius, quibus anima eius conſtricta tenetur, laxanda curo. Deus enim qui eſt fons bonitatis, occaſiones quærit, per quas ſuam in nos benignitatem effundat abunde; vt non ſolum in hoc, ſed etiam in futuro ſæculo, peccatorum veniam conſequamur. Propterea rogo vos, quo is qui deceſſit à malis imminentibus liberetur, eum ſine pſalmis ſepeliatis. Hæc enim ſalutaris ignominia, ad expiationem animæ ei cedet.

Obſerua, quomodo vir sāctus, etiam poſt mortē peccatorū vincula ſolui curat.

Accidit, vt cum fratrum cellas quandoque luſtraret, in Romanum quendam, maximæ auctoritatis virum incideret. Is autem multis præteritæ vitæ peccatis onuſtus, vehementer ſe ab eo onere, per ſalutarem cōfeſſionem exonerare cupiebat. Sed nemini, præter vnum Pachomium, arcana conſcientiæ ſuæ concredere volebat. Interim Pachomius, cum Romanæ, Græcæq; linguæ prorſus ignarus eſſet, cerneretque & illum & alios non paucos, propter linguarum ignorantiā periclitati,

tari, fidenter ad Dominum acceſſit, precibuſque donum linguarum omnium poſtulauit, obtinuitq; prorſus vt ſibi in dicendi facultate, ſecundum non haberet, Hinc innumerabilem perditorum hominum multitudinem, in viam ſalutis reduxit, cunctiſque ea pietatis monita dedit, quibus facile ſine vlla offenſione ingrederentur, & dæmonis inſidias, quas erat expertus plurimas, mira dexteritate, ſubterfugerent. Itaque poſt plurima cæleſtis philoſophiæ extructa domicilia, poſt infinitos labores & certamina, quæ pro ſua ſuorumque ſalute, inuicta mente ſuſtinuit, lætus hilariſque animam Saluatori, tradidit, menſis Maij quarto decimo.

Diuinitus obtinet notitiam omniũ linguarum.

Obitus S. Pachomij.

MARTYRIVM S. DYMPNAE REGIS HYBERNIÆ FILIÆ; Ex actis, quæ Petrus Canonicus S. Autberti Cameracenſis, conſcripſit. Claruit circa annum Domini 600.

C. Bar. in not mart. Rom.

FVit in Hybernia rex gentilis, qui vanis idolorum cultibus, & maxima opum potentia, & militari gloria admodum celebris, ex illuſtri coniuge, quam propter eximiam formæ pulchritudinem ſingulari diligebat affectu, filiam ſuſceperat, decoris venuſtate matri valde ſimilem, meritis & nomine Dympnam; vt ex ipſo vocabuli præſagio, poſtea Deo digna iudicaretur. Quæ in domo patris nobiliter educata, tranſactis pueritiæ annis, cæleſti lumine illuſtrata, regales luxus & voluptates omnes aſpernari cœpit; ac tandem occulte ſacris aquis expiata, Chriſto nomen dedit, & caſtitatis voto, perpetuum ſe eius ſeruituti addidit. Interea matre ei⁹ regina defũcta, cũ rex ea cauſa ſuperuacaneis doloribus laboraret, tandem habito cum proceribus conſilio, ſtatuit virginem adoleſcentulam, genere & forma ſpectabilem regi alicui ſtabili matrimonio coniungere. Cumque eam in rem milites moribus, & eloquentia præſtantiſſimi, per varias regiones & vrbes miſſi fuiſſent, vt aliquẽ regio ſtem-

15. Maij.

Parentes eius.

S. Dympna clam baptizata, caſtitatẽ vouet.

Digitized by Google

mate prognatũ inquirerent, tandem re infecta redierunt, regiamque ingreſſi, ac rege ſalutato, huiuſmodi ad eum orationem inſtituerunt; Nos quidem ô rex excellentiſſime, maieſtatis; tuæ iuſſis obtemperantes. nullo modo regium adoleſcentem; tua filia dignum, reperire potuimus. Sed, ſi placet, ecce filiã tuam Dympnam, diuina præditam pulchritudine, iube tibi potius fœlici matrimonio copulari. Vix hæc effati erant, cum mox diabolus, qui virginem ſacram ad infandam ſuperſtitionem reducere volebat, regem amore inceſto, & impudicitiæ facibus inflammauit.

Eius pater vult eã habere coniugem.

Itaque rex cupiditate parum honeſti amoris inflãmatus, cœpit animum puellæ blanditiis pertentare, & opes mundique gloriam promittere, ſi eas nuptias pari amore ac voluntate amplecti vellet. At Chriſti virgo, præciſæ Conſtanterque, ſe tantum nefas, nũquam admiſſuram reſpondit. Neque enim vel iuſtitiæ vel legibus conſentaneũ eſſe, vt filia patris thorũ commaculet, atq; eo ſcelere, omni poſteritati perpetuam ignominiæ notam inurat. Cumque ille vehemẽtius inſtaret precibus, & illa fortius negaret, tandẽ rex iratus, dixit, eam vel ingratiis acquieſcere oportere. Tunc illa quaſi obtemperatura, quadraginta dierum petiuit ad cautelam inducias. Interim ornamenta & gemmas, & veſtium ſplendorem, cultumque puellarem, ſibi dari repoſcit, vt elegantius ornata, gratioſior patri appareret. Rex ea mirifice lætatus, omni ambitione puellæ poſtulatis ſatis fieri curauit. Interea virgo, vt patris libidinem effugeret, aſſiduis precibus Chriſti opẽ implorabat. Cogitabat enim patria relicta, clam ad ignotas terras confugere.

Gerebernus inſignis. presbyter.

Erat tunc temporis in Hybernia, eximiæ ſanctitatis & doctrinæ ſacerdos quidam, Gerebernus nomine, qui occulte conuertendis ad Chriſtum, animabus ſtrenuam nauabat operam, reginæque defunctæ, Chriſtum in hac vita colenti, & animæ labes per confeſſionem frequẽter expianti, aures præbuerat, & ipsã quoq; Dympnam

Dympnam ſacro fonte luſtrauerat, & non raro cæleſti pane vtramque refecerat. Hunc beata virgo clanculũ accerſens, docuit quanto in periculo verſaretur, rogauitque multis cum lachrymis, vt ſibi & conſilio & precibus ſubueniret; ne in tam horrendæ turpitudinis barathrum demergeretur. Tunc vir ſanctus, tutiſſimum in fuga præſidium, eſſe dixit; hortatuſque eſt eam, vt patrio ſolo relicto, pauper ſpiritu, pauperem Chriſtum ſequeretur. Nec mora. Capto tempore fugæ opportuno, virgo ſancta adiunctis ſibi ſancto Gereberno, & ioculatore patris ſui, cum eius vxore, vt ſub ioculatorum ſpecie ſecretius proficiſci poſſent, propoſitum iter ingreſſa eſt; perueniensque ad portum, nauem conſcendit, & auris ac ventis proſperantibus Andouerpiam appulit. Ibi aliquandiu commorati, cum mentes Chriſto deuotæ, ſeculares ſtrepitus ferre non poſſent, ſolitudinis ſeceſſum meditari cœperunt; tandemque per nemoroſa & deuia, ad pagum quendam, cui Ghele nomen eſt, peruenêre. Erat ibi eccleſia vnica, beato Pontifici Martino ſacra; in qua etiamnũ ſanctiſſimæ virginis corpuſculum requieſcit. Non procul autẽ ab ea eccleſia, in loco qui Zammale appellatur, cõſtruendũ ſibi habitaculum elegerunt; vt ibi ſẽ ab omni mundano ſtrepitu remoti, per contemplationis dulcedinem, Deo famularentur. Extirpatis igitur arboribus & ſpinis, domicilium ſibi congruum extruxerunt; in quo tribus non amplius menſibus, ieiunijs & orationibus vacantes, vitã produxêre. Nam Pater, cogita fuga, ſciſſis veſtibus, poſt gemitus & dolores diu repetitos, maxima militum ſtipatus caterua, per ciuitates, & montium ſolitudines ſolicite eam quæſiuit. Qua non inuenta, mare adijt; & Andouerpiam, cum multiplici ſuo comitatu, appulit. Egrediente autem illo de naui, magnus populi concurſus, vt mori eſt, certatim ad eum videntem ruit. Ipſo vero moram ibidem faciens, varios per adiacentes prouincias miſit legatos, ſi quem forte de filia rumorẽ percipere poſſet

S. Dympna fugit è Patria.

Venit Andouerpiã.

Inde Ghelam.

Pater Andouerpiam veniens filiam requirit.

Proficiſcentibus autem diuerſis, per loca varia, quidam illorum ad villam rurenſem, cui VVeſterlo nomen eſt, peruenerunt, cumque hoſpiti apud quem nocte diuerterant, nūmos ſuos depromerent, ille, ijs inſpectis, dixit ſe illis valde conſimiles habere, quorum tamen precium pen tus ignoraret. Et requiſitus ab eis, à quo talem pecuniam recepiſſet, reſpondit ignarus cur id quærerent, ſe à virgine alienigena, corpore & aſpectu pulcherrima, prope in deſerto habitante, eam habere; quæ pro emendis alimentis, id genus nummos ſemper mitteret. His auditis, illi ſtatim in ſpem maximam recuperandæ Dympnæ regis filiæ venerunt. Itaque ſe eo adduci curarunt virginemque inter cæteros procul ſtantem protinus cognouerunt. Tum ſumma celeritate Andouerpiā regreſſi, viſa & audita regi, magno cum gaudio retulerunt. Eo nuncio incredibiliter gauiſus rex, iter cum ſuis ad locum arripuit, eaque inuenta, cernens faciem eius, macie nonnihil deformatam, libidinis igne accenſus, blandiſſimis hiſce verbis eam affatus eſt; ô vnica filia mea Dympna, amor meus, deſiderium meum, & dulcedo, quæ te compulit neceſſitas, vt regali dignitate contempta, terram tuę natiuitatis relinqueres innatęque ab ipſa natura dilectionis oblita, patrem regem deſereres, iſtique ſeni decrepito, ſacerdoti, tanquam filia adhæreres, & amariſſimis eius mandatis tanta alacritate obtemperares? Cur regni Hyberniæ vnica, poſt patrem, hæres, aulam regiam ſpreuiſti? Noſtro igitur acquieſce conſilio, & nobiſcum ad Hyberniam reuertere, quoniam ſi paternis affectibus aſſenſum præbueris, diademate regali coronaberis, & ſuper omnes principes, matronas, ac virgines regni mei, principatum obtinebis. Quin & templum de marmore candidiſſimo, inter deas tibi ædificari, ſtatuamque ex auro puriſſimo fabre factam, & gemmis inæſtimabilis precij rutilantem, ab omnibus adorandam, tibi collocari iubebo. Ad hæc cum virgo reſpondere vellet, Gerebernus reſponſionem eius anteuertens, regē dura ſeueri-

Numinis proditur S. Dympna.

A patre ſuo inuenitur, qui ei blanditur ſtimulante eū libidine.

S. Gerebernus regem acerrime reprehēdit.

ſeueritate redarguit, eumque, ſceleratiſſimum, & abominabilem inclamauit, quod filiam propriam fœdare vellet, à quo ſcelere, impuriſſimi etiam ſcortatores abhorrerent plurimum. Monuit inſuper vir ſanctus virginem, ne vnquam regi, in tam nefario opere, conſentiret, ne æterni regis, cuius dulcedinem iam guſtaſſet, indignationem incurreret. Ea monitione, rex & omnes qui cum eo erant, grauiter offenſi, Gerebernum morte dignum clamarunt, amouentesque eũ à virgine, multis iniurijs, exagitarunt, ac tandem violentas manus afferentes crudeliter peremerunt. Sic glorioſus martyr Domini, ex tyranno triumphũ referens, capitis amputatione, perfectam martyrij coronã à Domino accepit. *S. Gerebernus interficitur.*

Tunc rex, iterum conuerſus ad virginem, roſeo decore nitentem vt ſibi acquiſceret. acrius inſtare multiſque blandicijs virginis cõſtantiam infringere conari, dicens, ô filia mea, cur pateris patrẽ tuũ tantis angi doloribus? miſereri cur renuis. & illum ſpernis quem alicit amortui. Tãtummodo mihi aures præbe, & nihil tibi deeſſe patiar. Nomen tuũ, per cunctos regni mei fines, inter deas ſacratiſſimas celebrab tur. Tunc virgo Deo deuotiſſima patri cũ indignatione reſpõdit Cur infœlix tyranne, promiſſis fallacibus, à pudoris propoſito, auertere me conaris? Putas, miſer, quod à ſtabilitate propoſiti mei reſiliam; corpusque meum polluendo, Chriſtum vnicum amatorem meum offendam? Tuas ego regales delicias, tota mente contemno, & illas promiſſiones Domini mei Ieſu Chriſti, quæ cuncta ſuperãt deſideria, iã totis viſceribus cõcupiſco. Pro dea haberi reſpuo, & honorẽ ſtatuæ vilipendo. Talẽ mihi deinceps noli fruſtra adhibere ſermonẽ. Tunc rex animo ferus, libidini deditus, atque cultor idolorũ præcipuus; quãto magis fidẽ Chriſti, in ea feruere cognouit, tanto furioſius in eã totis viribus incurrit, dixitq;, Vide, malitioſa, ne de cætero nos fatiges, exple ſtatim quod opta, & dijs noſtris ſacrifica, aut certe mortis tuæ exẽplo efficies, ne regũ filiæ, pa- *Rurſus pater blanditur filia.* *S. Dympna egregia cõſtantia.*

ternis imperijs contradicere auſint. At quæ virgo, Qua de cauſa, crudelis tyranne, egregium Domini ſacerdotem, nulli crimini affinem occidiſti? Dei omnipotentis iudiciũ nõ euades. Deos deasq; tuas vt figmẽta deteſtor, & Domino Ieſu Chriſto, tota me deuotione committo. Ille ſponſus meus, gloria mea, ſalus mea & deſiderium meum. Pœnas omnes, quas inferre potes, parata ſum læta mente, pro Domino meo perpeti.

Hæc audiens rex, nimio furore incenſus. iuſſit eã celeriter capitis affici ſupplicio. Sed cum nullus tam crudele præceptum exequi auderet, ipſemet crudelis rex, antiquæ nobilitatis & regalis clementiæ oblitus, gladio, quo fuerat accinctus, ſacrum caput præclaræ virginis amputauit, atq; inde, cum ſuo comitatu, ad propria remeans, Sanctorũ corpora, volatilib. cęli & beſtijs terræ deuoranda reliquit. Cumq; ea, dies aliquot à feris & auibus intacta, in nuda, humo iacuiſſent, à quibuſdam, iuxta habitãtibus, in ſpecu condita ſunt. Excolebatur tunc quidẽ tẽporis Ghele, raro inhabitatore, erãt enim in ea non niſi quindcim domus, eęque nemorum denſitate, fere per ſex milliaria circumſeptæ. Poſt multa vero annorum curricula, cum pagus ille, hominũ frequentia; iam valde celebris redditus eſſet, pro ſtupenda ſignorũ exhibitione, quæ fiebãt illic, erga quibuſcumq; languoribus occupatos, Clerus & populus, cõgregati in loco ſepulturæ. Sãctorũ corpora inquire cœperũt, res mira, & omnibus ſeculis inaudita. Cũ enim fodientes, terrã eieciſſent, angelicis mãibus præparatos, niue cãdidiores ſarcophagos duos, è petra exciſos repererũt. Inde extractas, ſine difficultate, tumbas circumquaq; accuratius contẽplantes, nullũ in eis vel fracturæ ſignũ conſpiciũt, imo vero ſanas & integras cõperiunt, Sanctorũ corpora continentes. Qua re valde attoniti, nõ hominũ, ſed angelorũ id opus eſſe cognouerunt, perq; tumbas niue candidiores. SS. caſtitatem ſignificari intellexerunt.

S. Dympna à ſuo parẽte iugulatur.

Reuelãtur diuinitus Corpora S. S. Dympnæ & Gereberni.

Igitur

Igitur cum ad Xanthenſe oppidum, quod ad Rhenum ſitum eſt, fama virtutum & miraculorũ huiuſmodi perueniſſet, eius incolæ, ſub peregrinationis ſpecie, ſitum loci ſagaciter explorarunt, & per aliquot dies, coram ſanctis corporibus excubantes, clanculũ precioſas reliquias, cũ tumbis lapideis, quadrigis impoſitas auxerunt. Quo comperto Gheleníes vehementer cõmoti, mox ad arma concurrunt, accenſiſq; animis à tergo viriliter inſequuntur. Igitur ſono immenſæ multitudinis, martyrũ geſtatores exterriti, tũbas, magna celeritate, in terrã depoſuerunt, vnamq; in fruſta redigẽtes, in qua ſancti Gereberni corpus erat cum eo effugerunt, & proſpero itinere, ad Xanthenſe oppidum peruenerunt, vbi Gerebernum, vniuerſa multitudine, cum cãticis & hymnis, & cereorum luminaribus eis obuiam ruente, honorifice ſepelierunt. Ghelenſes vero, qui inſecuti eos fuerant, accedẽtes ad locum vbi fracta, iacebat B. Gereberni tũba, S. Dympnę abſque vllo læſionis ſigno repererunt. Quam cũ ad propriam vellent reducere eccleſiã, nullo modo, corpus loco mouere quiuerũt, prorſus ac ſi radicitus fixũ in terra teneretur. Cumque, quid facto opus eſſet, ignorarent, nocte vna quędam anus, ſecũdum quietem admonita eſt, vt vitulũ, quem habebat in ſtabulo, nouellum, bigæ iũgeret, & virginis corpus reduceret, quod multi, peccatis eorum obſiſtentibus, mouere nõ poterant. Mane itaque facto, mulier viſionis ſeriẽ filio ſuo enarrauit, eũq; monuit, vt citius, à Domino, iuſſa compleret. At puer matrem ſuam delirare exiſtimans, eã deprecari cœpit, vt ea de re ſileret, ne ambos ſimul riſui exponeret. Sed illa nihil morata, vitulum nondum cornua producentem applicuit, & recta, non ſine multis & immodicis incedentiũ iocis, ad locum tetendit. Sequebantur eã parui & magni, piamq; mulierem, plane delirare, & deſipere credebant. Tandem loco appropinquans, cuſtodes ſacri theſauri obnixe rogauit, vt bigæ ſuæ eum imponerent. Quidã eã riſu & cachinno excipiebant, quidã cũ indignatiõe repellebãt,

Xanthenſ. auferunt ſacra corpora.

S. Dympna corpus, loco moueri nõ poteſt.

Inſigne miraculũ.

bant alij vero precibus eius importunis victi, manus operi admouerunt, & ſine vllo grauamine corpus ſuſtulerunt, impoſitumque bigæ, ſumma cum lætitia, ad propriam eccleſiam reduxerunt; In qua, per venerãdæ virginis & martyris Dympnæ merita, quotidie innumerabilia coruſcant miracula.

Trãſfertur Corpus S. Dympna in thecam magni pretij.

Poſtea vero nobiliores loci incolæ, ſacrum corpus, theca ex auro & argento, ac precioſis lapidibus confecta, exceperunt. Itaque Epiſcopus Cameracenſis, eum immenſo vulgi comitatu eo veniens, de tumba lapidea ſacrum virginis corpus, in thecam illam ex auro & argento fabrefactam, tranſtulit. Aperta autem tumba, inuenit antiſtes, in ſacro venerandæ virginis pectore, lapidem rubeum, cum inſcriptione nominis, Dympna. Dubium non eſt, eum ab angelis, pectori ſanctiſſimæ virginis impoſitum fuiſſe, vt per eum martyrium cunctis innoteſceret. Prædicta autem corporis translatio, magna cum celebritate, decimaquinta Maij peracta eſt: eoque die, memoria martyrij eius, cũ feſtiuo gaudio inſtituta: quanquam eam coronam, triceſimo menſis die adepta ſit.

Multa & eximia ei' miracula.

Et quoniam diuerſa conſcripta miracula omni admiratione digna, quæ Dominus noſter Ieſus, per glorioſam hanc virginem & martyrem mundo oſtendere dignatus eſt, longum foret enarrare, breuitatis cauſa à nobis omittuntur. Certe obſeſſi à dæmonibus cum ad eius venerabile templum in Ghele, afferuntur, quotidie, per eam liberantur. Porro alia beneficia infinita, deuotis ſuis cultoribus impetrat, apud Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cum, Patre & Spiritu ſãcto viuit & regnat Deus in ſecula ſempiterna Amen.

VITA

Digitized by Google

VITA S. VBALDI, EPISCOPI EVGVBINI IN Italia; Ex ea quæ eſt apud V. P. Laur. Suriũ. Claruit (Vt patet infra) temporib. Honroii 3. Pontificis Maximi; qui ſedit Anno Chriſti Domini 1220. & Reliquis. *C. Baro. In Not. Mar. Rom.*

BEATVS Vbaldus Eugubij natus, nobilis quidem fuit genere, ſed nobilior vitæ integritate. Hic cum etiamnum infantulus eſſet, patre orbatus eſt; ac deinde à patruo ſuo Vbaldo, cuius nomen acceperat, viro religioſo, diſciplina ordinis Eccleſiaſtici imbuendus, traditus eſt Priori Eccleſiæ ſanctorum Mariani & Iacobi martyrum; vbi litterarum ſtudijs applicatus, diuinas Scripturas didicit. Sed accedente maiori ætate, & maturiori iudicio, vt vidit eius loci Fratres parũ conuenienter viuere Regulæ & Inſtituto ſuo, ad eccleſiam S. Secundi ſe contulit; atque illic aliquamdiu honeſtiſſime verſatus eſt. Vbi videns beatæ memoriæ Ioannes Grammaticus, Eugubinæ ciuitatis Epiſcopus, adoleſcentis religioſam & bene moratam conuerſationem, ad ſuam eccleſiam eum conatus eſt reuocare, atque adeo paterna beneuolentia eius grauitati congratulans, crebro illum apud ſe detinuit. Quin & poſtquam exceſſit adoleſcentiæ annos, & morũ grauitas mire eũ omnibus commendaret, in ea quam diximus eccleſia beatorum Martyrum Mariani & Iacobi Prior creatus eſt; omnibus ſua vota in eum ſtudioſe conferentibus. *16 Maij. Clari natales eius.* *Creatur Prior in Eccleſia SS. Mariani & Iacobi.*

Quæ functio etſi per ſe honorifica ſatis eſſet, attamen loci eius Clerici moribus erant deprauatis. Annua mercede conductus erat, qui horis diuino officio perſoluendo deputatis campanas pulſaret; Clerici vero in ſuis manebant ędibus proprijs, comeſſatioṅib. & ſomno dedit ita vt toti eccleſiaſtici cultûs obſeruantia, in ſolo fere campanatũ ſtrepitu, relicta videretur. In clauſtrum patebat aditus omnib. tum viris tum fœminis; neque

Singulari prudentia Cleritũ reformat.

neque porta vnquã claudebatur. Itaque primo ex omnibus Clericis illis, diuino fretus auxilio, tres ſibi adiunxit, quos comiter & benigne adhortando eo perduxit, vt ad præſcriptionẽ Canonis cũ ipſo viuerent, eique arctius adhærerent. Poſtea vero profectus eſt ad cœnobium B. Mariæ Portuenſe, vbi obſeruabatur honeſte Apoſtolicæ inſtitutionis Canon ſeu Regula; tribus menſibus Fratrum illorum diſciplinæ ſe ſubijciens, idque vt veritatis diſcipulus, effectus, abſque errore poſtea doceret alios. Qua ſane ſpe ſua non eſt fruſtratus. Nam inde diſcedens, Regulam ſecum attulit; eamque fratribus proponens, Deo bene fauente id cõſecutus eſt, vt cũ eã iuſſiſſet ab omnibus obſeruari, ab eo tempore cuncti ſic ſe gererent, vt illa mandabat, eique ſe religioſe conformarent.

Cõflagrat funditus ipſius cœnobium.

Accidit tum res luctuoſa, Eugubina ciuitate maxima ſui parte conflagrante, &, tremendo Dei iudicio, etiam ipſo beati viri cœnobio funditus pereunte. Cuius rei dolore non mediocriter preſſus, ad Priorẽ eremi fontis Auellanæ, Petrum Cirimineuſem abijt; cuius tum mira vitæ ſanctitas & fama paſſim celebris habebatur. Indicauit autem ei, quod & Prioratu ſe abdicare, & locum mutare conſtituiſſet. Sed ille blanditer eum obiurgans, docuit, pios tamquam aurum in fornace probari tentationibus prorſus autem graui culpa ipſum ſe obſtrictum, ſi curæ ſuæ commiſſos fratres, illo tam triſti rerum ſtatu derelinqueret. Credidit ergo homo Dei Vbaldus tanti viri ſermonibus,

Alacriter accingit ſe ad eccleſiã ſuã reſtaurandam.

ocyuſque non ſine multa animi alacritate rediens tum combuſtam eccleſiã, diuinitus adiutus, cœpit inſtaurare, tum etiam rerum amiſſarum damna; vicinis incitantibus, egregie reparare; idque adeo, vt incendium illud non aliquod attuliſſe detrimentum, ſed magnum potius emolumentum, & religionis incrementum cõparaſſe videretur. Per id tẽpus exceſſit è vita beatæ me-

Bis ſtudioſe declinat epiſcopatũ.

moriæ Peruſinus Epiſcopus, in cuius locum cum electus eſſet Vbaldus, ille fugã capeſſens, tãtiſper in eremo delituit, dõec ali⁹ ſubrogaretur. Fuit vero etiã alter us

ciuitatis

ciuitatis electus Antiſtes; ſed Romã profectus pedes, ad Honoriũ * Pontificẽ, quatuor ſibi adiunctis clericis, multa inſtantia & per ſe & per quoſdam Cardinales amicos ſuos egit, vt ab eo munere abſolueretur.

fuit is ei *Nomini 3. Rom. Pont. & claruit Ann. Do. 1220. & Alijs.*

Itaq; diuina moderatione reſeruatus ciuib. ſuis, rediijt Eugubiũ. Cuius vrbis Epiſcop⁹ Stephanus cũ deceſſiſſet, ꝙ inter ſe nõ cõuenirent eius loci Clerici de Præſule eligendo, Vbaldus Dei ſeruus cum quibuſdã abijt Romam, vt è Romana eccleſia quempiam eligerent, quẽ Romanus Põtifex ipſis Antiſtem cõſecraret. Sed Pontifex diuinitus inſtigatus, Vbaldum eis nominauit Epiſcopum, iuſſitque vt illum ipſi quoque eligerent. Nec vero mutauit in illo honor optimos ſuperioris vitæ mores, ſed cum augmento dignitatis creuit etiã probitas õnis. Victus ei⁹ modicus erat & õnis tamẽ inanis gloriæ expers. Cum enim de omni genere ciborum quamuis parciſſime ederet, vt * cenodoxiã ſeu vanam gloriam abſtinentibus inſidiantem euitaret, pane ſicco & arido magis vtebatur, vt & corpuſculũ reficeret, & tamen eſcarum illecebris non caperetur. Veſtitus ei erat tenuis & mediocris. Lectulum eius ornabat pauca palea, ſaccus paruus, & ſic ſatis vile & exiguũ operimentũ. Tam autem illi erant preces aſſiduæ, vt omni tempore & quolibet loco ſibi oratoriũ cõſtitueret. Vixit vſque ad Alxandri quarti tempora in Epiſcopatu, tanta vitæ ſanctitate & patientia præditus, vt etiam ab ipſis familiaribus ſuis ſibi irrogatas iniurias placidiſſime toleraret. Excluſus enim aliquãdo fuit à ianitore ſuo, & etiam oſtio in fronte percuſſus; ſed eã iniuriam voluntaria obliuione contriuit.

Conſtituitur Epiſcopus Eugubinus.

**. Id eſt, inanẽ gloriã.*

Eius vict⁹ & veſtitus

Cœpit ſedere hic Alexander Ann. 1255.

Sic & reparabatur aliquãdo murus vrbis Eugubinæ, iuxta vineã beati viri, cũ quippiam illic moliebantur cemẽtarij, quod vineæ Epiſcopi detrimẽtoſum fore videbatur. Prohibuit igitur modeſte ne pergerẽt in illo iniurioſo opere. Sed ille qui præerat ſtructuræ, prohibitionẽ ei⁹ paruipẽdẽs, in ſuper ſcelerate eũ impellẽs, in calcẽ liquidam deiecit. Qua ille calce totus tinctus, ſurrexit, humiliterque tacens, ſedatiſſimo animo domum

Patientia eius in varijs maxima.

mum reuerſus eſt,perinde ac ſi nihil perpeſſus eſſet. Multas quoque vir ſanctiſſimus afflictiones perpeſſus eſt,& morbos graues. Bis crus fregit,& ſemel brachiũ Ex carne quoque illius, præcipue vero ex peſſimo lateris vlcere, ſanies intolerabilis effluebat, nec tamen id impedimento ſibi eſſe voluit, quo minus Epiſcopale exerceret munus. Cæterũ poſt varia edita miracula,poſt varias alias afflictiones, & morbos graues, die obitus appropinquante, cum corpus plane viribus deſtitueretur, tandem Eccleſiaſticis perceptis Sacramentis, orans & pſallens,17. Calend. Iunij ſpiritũ Domino reddidit, delatus in ædem beatorum martyrum Mariani & Iacobi. Dilata autem eſt ſepultura eius ad aliquot dies, idque tum propter ægrorũ, qui frequentes eo aduentabant, curationem,tum propter multorum deuotionem. Poſt quod, corpus eius, ſuauiſſimo fragrans odore, ab aliquot Epiſcopis honorifice mandatũ eſt ſepulturæ, in canonica ſua, iuxta muros ciuitatis, vbi vſque in præſens quieſcit prorſus incorruptum, & infinitis clarens miraculis.

Moritur feliciter, vti in vita ſis & poſt obitũ miraculis clarus

VITA S, DOMNOLI. EPISCOPI CEnomanenſis; Ex ea quæ eſt Haduini Præſulis iuſſu, à quodam Domnoli familiari amico conſcripta Exceſſit è viuis anno Chriſti 584. qui fuit Childeberti Francorum regis.6.

C. Baron. Annal. to.7 & In not mar. Rom.

B. Domnolus, ex generoſis procreatus parentibus à primis annis inſigni morum probitate, vitęque integritate cunctis præluxit, & ad Cenomanicam vrbem, in multorum ſalutem diuinitus tranſmiſſus fuit Cum alibi ad Epiſcopalem dignitatem, non ſine magno honore euectus fuiſſet relicta patria, parentibuſque & cunctis,quas poſſidebat rebus, Romam orationis ergô profectus eſt, vbi cum ad ſacra Apoſtolorũ limina animi ſui deuotioni feciſſet ſatis, poſt longa itineris

16. Maij. Nobile genus eius. Relicto Epiſcopatu It Romam orationis cauſa

itineris emẽſa ſpatia, Domine gubernante, ad Cenomanos appulit; quos propter obitum ſui Pontificis, magno offendit animi mœrore affectos. Iam pridem enim beatus Innocens ad Dominum migrârat, & laboris ſui præmia conſecutus, maximum ſui deſideriũ reliquerat.

Cumque Clerus & populus vniuerſus alium eo loco & honore dignũ exquireret, viſo Domnolo, protinus vnanimi conſenſu, omnes id honoris in eum cõtulerunt, & inuitum ac reluctantẽ, eum dignitatis gradum aſcendere compulerunt. Compulſus itaque cathedram ſubijt, illudque nobilitatis inſigne perpetuo geſtauit, quo Chriſto die ac nocte, alacri & iucundo animo gratam exhibebat ſeruitutem. Neque tamen vel generis nobilitate vel ab operum ſanctitate, gloriolæ & laudis fumos captabat, ſed præclara de ſe præbens virtutum exempla, intra ſe ſuos theſauros deponebat, totuſque cæleſti diſciplinæ addictus, omnem mundi, pompam egregie calcabat. Erat magna charitate ac beneuolentia, Germano ſanctiſſimo Pariſiorum Antiſtiti coniunctus, quem in omnibus pietatis operibus conſultorem habebat fideliſſimũ, optimumque; prorſus vt mutuis adhortationibus inflammati, ſubiectis ſibi populis haud vulgariter prodeſſent. Cũque pietatis & religionis eſſet cultor eximius, monaſterium in ſuburbio ciuitatis ſuæ extruxit, cum vt eius vrbis eſſet munimentum, tum vt poſſet Domino animas lucrifacere. In ea item cellula, in qua S. Iulianus, primus Cenomanorum Epiſcopus, corpore requieſcit iuxta monaſterium Victurij, monaſticum inſtitutum, quod iampridem illic florere cœperat, mirifice augmẽtauit; adeo vt quinquaginta fere patribus, fratribuſq; cuncta neceſſaria, tam ad illorum, quã peregrinorum, & aduentãtium victum, magnifice ſuppeditarit. Aliud quoque monaſterium, & xenodochium, vltra Sartam flumen ædificauit, ſuæque eccleſiæ rebus ita dotauit, vt pauperes & peregrini, egenteſq; oẽs reciperet, qui intra vrbẽ, propter ingẽ ei⁹ cuſtodiã admitti nõ poſſẽt.

S. Dõnolus fit Cenomanorum Antiſtes.

S. Domnolus Germano familiaris.

Conſtruit mõaſteriũ.

Exercitia S. viri. Quanta autem ſeueritate in caſtigando proprio corpuſculo vſus fuerit, quam ſe perpetuis vigilijs confecerit quã in præſtandis eleemoſynis liberalis & profuſus fuerit, nullis fere verbis explicari poteſt, quandoquidẽ eiuſmodi pietatis opera, ne quo inanis gloriæ fumo inficerentur, clam potius quam palam exercebat. Nullum omnino tempus, quantumuis exiguum præterlabi ſinebat, quo non vel proximorũ ſaluti conſuleret, vel aliquid ad ſuos profectus adijceret. Quod ſi quis eius facta diligentius ſcrutari voluerit, magnarum virtutum miracula inueniet, è quibus nos vel pauca promemus. *Miracula eius.*

Quodam die Dominico, cum peracto officio ſolenni, ad menſam, ex more, pranſurus accederet, allatamq; aquam miniſter in eius manus infunderet, & lotis manibus, malluuiũ abſportaret, cœcus quidã, Seagrius nomine, aquam illam, quę de manibus Pontificis defluxerat, ſibi dari petijt, ea ſuos oculos abluturus. Miniſter id paruipẽdens, poſtulatam aquam ei tradit. Ea cœcus ſuos perfundẽs oculos, mox in Chriſti nomine viſum recepit, lætuſq; abſceſſit. *Cæcus viſũ recepit, aqua, qua vir Dei mãus abluerat.* Vir quidã genere nobilis, & opibus prædiues, qui regi à conſilijs erat, villã eccleſiæ, Tridẽtẽ nomine, cui vir Dei præerat, inuaſerat, eamq; obſtinato animo, per ſummã iniquitatẽ ſibi vẽdicabat. Vir autem ſanctus cum crebro illum admoneret, vt à ſuis maleficijs reſipiſceret, nihilq; tamen monẽdo proficeret, tandem ad precandum Dominũ ſe contulit, vt res pro expiandis peccatis olim à fidelibus eccleſiæ donatas ipſi reſtitueret. Interim ſacrilegus rerum Deo dicatarum occupator, diuina vltione febre corripitur, neque tamen res male vſurpatas reddere voluit, vt eius pœna fieret cumulatior. *Punitur diuinitus vẽdicans ſibi res eccleſiaſticas.* Cum autem ea febre dire affligeretur, lecto decumbẽs, viſus eſt ſibi, nocte quadam videre, matrem Domini (cui res ab ipſo vſurpatæ, vnaque beatis martyribus Geruaſio & Protaſio dicatæ erant) ferreo malleo, ipsũ in fronte percutientẽ. Mox igitur multo terrore correptus, vocato ad ſe Domnolo, res ipſi ablatas

latas cum fœnore reſtituit, & precibus S. Domnoli ſanitatem quidē recuperauit, ſed vulneris eius frontı malleo impreſſi, quoad vixit, veſtigia reſeruauit, non alia, haud dubium de cauſa, quam vt ſuo exemplo, à ſimili facinore alios abſterreret.

Quodam Quadrageſimæ tempore cum vir ſanctus in cellam Aniſolæ monaſterij ſeſe abdidiſſet, vt liberius diuinis rebus in ſilentio & ſolitudine vacaret Francus quidam regi valde familiaris, quandam eius eccleſiæ villam Bonallem nomine, in pago Stadinſe ſitam ad ſe rapuit. Eam iniquitatem vir Dei moleſte ferens, tranſacta Paſchali ſolennitate, per ſe vindicare ſtatuit. Itaque præpotentis Dei auxilio fretus, animo intrepidus eo ſe contulit, vt res ſuæ fidei creditas recuperaret. Francus autem, qui tunc forte eadem in villa amicis operam dabat, ſolemneſque celebrabat epulas vt primum de aduentu antiſtitis certior factus eſt animo commotus, à tota villa iuſſit eum excludi prorſus, eijcique. Et quidem Epiſcopus non recalcitrans, dedit locum iræ, mox diuina vltio in ſacrilegum eſt excitata. Nocte enim illa, viro ſancto in precibus perſiſtente, ſacrilegum febris inuaſit, & mane altero infœlicem ab illo extorſit animam. Eius repentino interitu, cæteri, qui eodem ſcelere ſeſe conſtrinxerant, metu correpti, eccleſijs ablata reſtituerunt, & antiſtitem, vt par erat, reueriti ſunt.

Horrenda mors, bona eccleſiaſtica vſurpantis.

Puerulus quidam Rainarius nomine, oculorum, auriūque, & linguæ, ac pedum officio miſere orbatus, crucis ſigno à viro ſancto munitus, & ſacro inunctus oleo, totus reualuit. Quodam die in villa eccleſiæ, quam Baladonem vocant, ſancto Epiſcopo pontificale exequenti miniſterium, Magnatus quidam oblatus eſt, qui die Dominico, magna temeritate, audaciaq; ab opere nō ceſsās Deo vlciſcēte, lūminib. orbatus fuerat.. Vir ſāctus expreſſo Crucis ſigno, cœcitatē depulit, viſum reformauit, mōuitq; hominem, ne deinceps diē vni Deo conſecratum violare præſumeret. Cū aliquādo vir ſanctus non longe à carcere quodam

Alia præclara eius miracula.

in quo plurimi vincti tenebantur iter haberet, & miſerabiles damnatorum voces & eiulatus audiret, miſericordia motus, per miniſtrum cuſtodi mandauit, vt vinctos illos abſolutos pateretur abire; Illo autem recuſante, vir ſanctus cum lacrymis pro eorum redemptione Dominum rogauit, & ecce, die tertio. ſponte apertus carcer, omnibus abeundi poteſtatem fecit, Plurimos etiam dæmonio obſeſſos liberauit, dæmoneſque ſolo Crucis ſigno profligauit. Ægros quoque & male affectos, diuerſiſque languoribus laborantes, nullo negotio curauit, adeo vt miraculorum aſſiduitate, fama eius longe lateque magna cum admiratione vagaretur. Porro tanta dicendi vis & facultas ei inerat, vt vix quiſquam tam ferreo pectore viſeretur, quem eius conciones ad lachrymas non mouerent, Totus in eam curam intentus erat, ne ad ſupernam illam ciuitatem ſolus aſcenderet, ſed ſocios eo ſecum quamplurimos adduceret. Nihil in eius actionibus cernebatur, quod ad Deum non pertineret, nihil in ſermonibus eius ocioſum percipiebatur. Ad altare raro ſine lachrymis, ad menſam nunquam ſine pauperibus conuiuis acceſſit. Multa animi deuotione, opera benignitatis & miſericordiæ proſequebatur, ſtudebatque adeſſe deſolatis, egentes alere, veſtire nudos. & ſi re ipſa non poſſet, prompta animi beneuolentia, omnibus opem ferre. Porro peracto iam militiæ certamine, cum ſe ad alteram vitam à Domino vocari intelligeret, præclara admodum pietatis monita diſcipulis dedit, & antiqui hoſtis inſidias eis detexit, monuitque, vt bonis operibus intenti, ad brauium gloriæ ſempiternæ viriliter aſpirarent, & ſic demum Kalendis Decembris, è corpore fœliciter migrauit. Humatus eſt à diſcipulis, in Eccleſia beatorũ martyrũ Laurentij & Vincentij, quam ipſe condiderat, in qua meritis & precibus eius, multi morbidi gratiam ſanitatis obtinent. Nam, tertio tranſlationis eius die, energumenus quidam in ſeipſum valde crudelis, eo adductus, poſt triduũ cũ parẽtibus ſoſpes abſceſſit, multiſq; ãnis ſãus permãẽs, Deo ſe deuotũ exhibuit cul-

Carcerem ſuis precib⁹ aperit, aliiſque variis miraculis claret.

Concionũ eius efficacia.

Sũma perfectio eius.

Obdormit in Domino.

Miracula ad tumulũ eius.

Digitized by Google

torem, Quarto dein die, cœci tres ad tumulum eius venientes, redintegrata luce, incolumes inde abiêre. Nimis prolixi erimus, ſi audita viſaque omnia literis mandare velimus. Pauca quæ retulimus ad faciendā fide libus fidem, abunde ſufficere exiſtimamus. Sedit autem in epiſcopatu annis xlvi. menſ.vj dies xix. Interfuit ſecundæ Synodo Turonenſi, cui ſubſcripſit, numeraturq; nonus, Sedis Cenomanenſis Antiſtes.

MARTYRIVM S. PEREGRINI, PRIMI ANTISſiodorenſis Epiſcopi; Ex Actis Præſidialibus. Paſſus eſt Circa Annum Redemptoris 142. Miſſus in Gallias à B. Sixto Papa, cum Socijs ad Chriſti Euangelium inibi propagandum; vt patet infra.

C. Baro To. 2. Anna. & mar. Rom.

16. Maij.

TEmpore illo, cum peſtifera Paganorum rabies longe lateque ſe profudiſſet. principum ſententiæ editæ, Chriſtianos ita compellerent, vt aut Dijs ſacrificarent, aut varijs cruciatib. in eos ſæuirēt, pauciſſimi reperiebantur, qui ſe Chriſtianos eſſe faterentur. Sed cū hæc diſcriminoſa in Gallijs irrupiſſet veſania, ſtatim latēter à fidelib. Chriſtianis ad aures Sixti Papæ vrbis Romæ nūciatur; poſcentes vt talē virū eis dirigeret q̄ iam fidei extinctā lucernā, ſuis deberet illūminare eloquo & Barbarorū infidelitatē, opitulante diuino auxilio cōpeſcere. Tunc memoratas vir sūmæ ſanctitatis ꝑſpicuus magnum & p̃clarum Dei ſeruum Peregrinū preſbyterū, ciuemq; Romanū ordinauit Epiſcopū; Marcū vero presbyterū; & Corcodimum Archiſubdiaconū: Leuitam cōſtituit eſſe Iouianum: Honerū ſubdiaconū mancipauit; Louinianū etiam Lectorē, cum eſſet viro ꝑ omnia eloquens atq; in diuinis ſcripturis egregie eruditus eis comitē aſſociauit; qui poſtea *Altrici, qui loc* tūc tēporis necdum murorū munitione cingebatur à perſecutoribus interemptus, martyriū conſummauit,

Sauaperſecutio in Chriſtianos etiā in Gallijs Sedente. Sixto Papa qui & martyriū ſubijt Ann. Chr. 142 Romæ. Peregrinus iam ordinatus Epiſcopus, cum ſocijs à Sixto, mittitur in Gal.

**forſā Autrici iā vero Antiſſiodori.*

Iouianus, Lector Martyr.

Hos enim ſumni Dei cultores, beatiſſimus Papa vrbis Romæ cum omni fiducia vſque ad portum marinum perducens, verbũ Domini ſpecialius præcipiebat vſque ad mortem fiducialiter prædicare, vt quos auctor mali germinis venenoſa pullulante doctrina, eloquij ſui amaritudine perdere feſtinârat antidoti diuini poculis recreatos, ad ſalutem priſtinam reuocarent. Tunc vero ab ipſis clientibus ad Dominum oratio funditur, ad opus cœptum. Felix famulans blanda lympha inſequitur, optatumque ad portum celeriter peruenitur. Sed cum ſolo iam firma veſtigia cæpiſſent incedere, Lugdunum vſque perducti, celare ſe nullatenus potuerunt, maxime verentes, nè ad prædeſtinatum locum eis accedendi tribueretur facultas & inibi eorum aduentus non potuiſſet celari: quia acerbiſſima vbiq; ſæuiebat Barbarorũ interminata atq; continuata ſanctorũ dãnatio. Quare perſuaſi à fidelib. vt è loco diſcederent ad * Autricũ diuina accedente admonitione, intrepidi vſque peruenerunt: vbi nobilium ingens tunc vanas Deorũ obſeruans culturas conſtipata reſidebat turba. Athletæ quippe Dei cupientes pro Chriſti nomine ſe cruoris ſui vnda perfundi iugiter CHRISTI nomen prædicabant, ſciſcitantibus vero paganis, Chriſtianos ſe eſſe teſtati ſunt & ob prædicationem verbi diuini ſeſe inibi aduenisse. Tunc vero beatiſſimi ſacerdotes prædicatione fulgentes, & per virtutum aſſiduitatem quas per ipſos diuina exercebat potentia venerabiles, quicquid ipſius loci fuit primorũ mox ad Chriſtianitatis gratiam traduxerunt, moxque ſanctus Peregrinus Epiſcopus, nouum eiis impertiens dogma, paruo habitu eccleſiam conſtruẽs, Chriſti nomine conſecrauit. Huius coroſcante eloquio maxima populi multitudo ad baptiſma confluebat. Cumque ibi reſtincta fuiſſet omnis Deorum cultura in territorio ipſius ciuitatis ad locum qui interamnis vocatur, vbi quondam Eolerci Iouis, Apollinis, & aliorum multorũ nefariorũ portenta conſecrauerat, iſte diſpoſuit: inter quæ fanum quod proprie Ioui erat dedicatũ, ſumnus

Perueniũt Lugdunũ.

Pergunt in de Autricũ quod iam Antiſſiodorum dicitur.

Doctrina & miraculis, cõplures ad Chriſti fidẽ cõuertunt.

Eccleſia excitata.

præcipue

præcipue titulis pagani, ambiebant, quia fanũmipſum magnifice conſtructum mirifice fulgebat. ſed cum, ex more, ad ipſius feſta, agmina populi conueniſſent, audiens hæc ſummus Antiſtes Zelo diuino permotus Autricum relinquens feſtinatione maxima Interamnem perrexit: vbi paganorum ardenter medium ſe immergens agminibus, cœpit Dominũ Ieſum Chriſtum alta voce fortiter prædicare. Sed hoc ipſo talia proſequente vulgus iracundiæ ſtimulis concitatum dixit Proconſuli. Cum vniuerſus ſexus, indiſcrete ſecundum Principum ſanctionem, Deorum cærimoniis reuerenter exoluat, ſuperueniẽs nunc quidã tonſo capite & iam ſenio prouectus maximum generauit errorem in populo, nouum volens inſtruere dogma. Iam ſi veſtræ ſerenitatis præceptioni videtur, ipſum vobis faciat præſentari ne interiecto ſpatio populi ſibi parte adiuncta, diſſenſio fiat in plebe. Cumque fuiſſet iudici præſentatus venenoſâ ac rabidâ ſuſpiratione concepta, dixit ad eum; Quia in te vt audio tantæ contumaciæ fomes exarſit vt magnorum Deorum culturis, auſæ ſuæ ſermocinationis faſtu, blaſphemiæ ingenerantur, quærimus ex te, cuius loci, cuius ſis, cuiuſque generis ſtirpe deſcendis; vulgo præſente edicito. Sanctus Peregrinus dixit: Nulla mihi patria niſi Chriſti: nec nomen aliud, quam Chriſtianus: verum etiam etſi indignum Epiſcopum, tamen ac ſeruum Chriſti me eſſe profiteor ob cuius nomen, gentibus nunciãdum, huc uſque adueni. Tunc Procõſul dixit ad eum: Vt religionis noſtræ mos eſt, aut Dijs dignã famulationẽ impende, aut certe magnis te cruciabo tormentis: Ipſoque reſultante & de diuinis ſcripturis ipſos, vel Deus eorum damnante iuſſit eum Proconſul Bangiano loco, vbi tunc temporis cuſtodia obſcuriſſima habebatur, vinctum retrudi in carcerẽ, & multis iniurijs cruciari; ipſe vero inter tã acerba ſupplicia nõ deſinebat Dominũ noſtrũ Ieſum Chriſtum militibus

S. Peregrinus Autrico interamnẽ tendit, & ibidem Chriſtum annunciat.

Quam ſit antiqua, Clericalis tonſura.

S. Peregrinus ſiſtitur Procõſuli.

Mãcipatur carceri.

 prædicare.

Digitized by Google

prædicare. Ad huius igitur prædicationẽ duplex cauſa multitudinem populi cõuertebat; quia virtutibus, & eloquio refulgebat. Sed cũ iam [ocultis diebus cum ſquallidi carceris ſibi vendicaſſet iniuria, nec tamen ſummæ ſanctitatis virũ capitalis puniſſet ſententia; Præſidi in ipſa tenebroſa reſeruabatur cuſtodia. Is poſt aliquot dies ibidem adueniens, cum de ſtatu Reipub. coram vniuerſa curia ſolicitus indagaſſet, Proconſul dixit; Secundũ noſtrã præceptionem vniuerſa Deorum opitulatione cõſiſtunt, ſed nunc quidam Peregrinus nomine normam nouam populis inferre volens magnorum Deorũ execrans cærimonias hoſtẽ ſe Dijs Maximis publicauit; Chriſtianum ſe incunctanter aſſirmans; quem etiam retruſum, atque obſcuriſſimo carceri deputatum, veſtiræ clementiæ reſeruaui. Cũq; ad imperiũ, p̃ſidis officio percurrente educt. vir Dei de carcere, fuiſſet præſentatus, ait ad eũ; Multa mihi de te nefaria nũciãtur; verũ etiã & cõtra ſanctionẽ & cõtra Deorũ noſtrorũ venerandam culturam agere te & conari; Virum hæc vera ſint edicito. Sanctus Peregrinus reſpondit: ſi ea quæ à me prædicantur veſtri duritia cordis ſuſciperet, non vana nec ſuperflua viderentur: quia qui Chriſtum, Dei filium, vniuerſæ creaturæ Dominũ eſſe teſtatur contra ius faſque nefarius iudicatur. Cũque hæc & his ſimilia vir Dei proſequeretur. ait ei Tyrannus: vultus tui dignitas prohibet vt in te nõ ſecũdũ tuam peruerſam, neſcio quam, doctrinam, clementia noſtra deſæuiat. Sed ſi te ab hac vana aſſumptione volueris reuocare, & Dijs noſtris ſacrificare, magnis nobiſcum pollebis honoribus. Sanctus Peregrinus reſpõdit: Honores veſtri perditiones ſunt munera autem veſtra gehenna perpetua: ego tamen Ieſũ Chriſtum Dei filium redemptorem inuoco, & vſque ad mortem prædicare non trepido. Nam Dij veſtri ſimulacra muta sũt auri argentique metallis constructa: qui & voce carẽt nec greſſibus pollent: Dæmonia ſunt; cum quibus etiam vos ſi conuerſi ad Dominum non fueritis, Baptiſmi vnda perfuſi, igni æterno eſt perpetuis cruciatibus

Plurimos verbo, & ſignis, ad Chriſti fidẽ traducit.

Accuſatur à Proconſule corã Præſide.

Reddit rationẽ S. Peregrinus

Præſes, Cõſtantiã ei blanditijs tentat; ſed fruſtra.

deputa-

Digitized by Google

deputabimini. Nos vero etſi temporalia à vobis illata patimur ſupplicia ſecuri ſumus de ſempiterni Regis promiſſis. Hæc ſancto Epiſcopo Peregrino proloquente. Præſes magno furore repletus dixit; Non ſolum iſte quidem Dijs noſtris ſacrificare reſiſtit, verùm etiam & nobis verborum ſuorum venenata ſibilatione multas incuſſit iniurias: propterea rebellis atque decrepitus iuſtiſſime trucidetur. Prolatâ ſententia, à militibus pugnis atque calcibus cæſus, de præſentia Tyranni abſtractus carnificibus deputatur. Sic Sanctus Dei Peregrinus martyr inter lictorum manus grauiſſimis torquetur cruciatibus, ſed cum fere iam omnes artus defeciſſent in pœna, & viderent ſe carnifices in eum nihil proficere ſtricto à peſtifero milite gladio, capite eſt truncatus. Qui à Chriſtianus latenter furatus propter paganorum rabiem dicitur fuiſſe ibidem ſeptutus; præſtante Domino & ſaluatore noſtro Ieſu Chriſto: qui cum Patre & ſpiritu ſancto viuit & gloriatur Deus regnans, in cuncta ſecula ſeculorum, Amen.

S. Peregrinus, poſt varia tormenta tormenta tormenta. capite plectitur & ibidē ſepelitur.

C. Baron. to. 1. Annal. & In not mar. Rom.

MARTYRIVM S. TORPETIS, PAVli Apoſtoli familiaris; Ex eo quod extat apud Mombritium, Tom. 2. Paſſus eſt Anno Chriſti Domini 59. Neronis Imp. 3.

17 Maij. S. Torpes magnus apud Neronem. Crudeliter caditur.

S. Torpes, qui apud Neronem Imperatorem dignitate, auctoritateque valuit plurimum, vt primum eius pietas & admiranda religio innotuit, Nero comprehenſum, cuidam ſuo propinquo Satellicó tradidit, vt eum, ſi quo modo poſſet, ad deorum ſacrificia impelleret. Sed cum ſanctus martyr diuina virtute roboratus, in Chriſti confeſſione immobilis perſiſteret,

ret, commotus Satellicus, alapis eum cædi iuſſit, & ad columnam ligatum, verberibus tam immaniter affici, vt purpureo ſuo ſanguine, ſolum vndique rigaret, ornaretque. Eo ſupplicio diu multumque nequicquam fatigatus, tandem rotæ alligatus eſt, Inde feris à Syluio Satellici filio obiectus, tamen mali paſſus, præclaram vbique de

Feris obijcitur, ſed nihil læditur. hoſte victoriam reportauit Hac eius conſtantia animique virtute perſpecta, Euellius Neronis conſiliarius, perfidiam & impietatem execratus, fidem amplexatus, & 5. Kal. Maij luſtralibus aquis expiatur, Christo, ex animo nomen dedit. Tor-

Euellius cōſiliarius cōuertitur. pes vero, iubente Syluio, extra Piſanam ciuitatem ductus, capitis abſciſſione martyrium compleuit, tertio Kal. Maij. Corpus eius ſceleris miniſtri, pene fractæ & nimia vetuſtate conſumptę

Torpes capite truncatur. nauiculæ impoſuerunt, ſimulque cum cane & gallo, in decurſum fluminis demiſerunt, Porro Angelus Domni venerabili cuidam matronæ, Celerinæ nomine, ſecundum quietem apparens, mandauit vt martyris corpus perquireret, ſepe-

Locus ſepulchri eius. liretque, Quod illa nequaquam ſurda aure accepit ſed inuentum magno honore ac reuerentia excepit, & in monumentum intulit, quod poſtea ceſſante perſecutione, noua eccleſiæ fabrica inſigni opere viſenda honorauit, ſuiſque facultatibus mirifice exornauit Cuius feſtiuitas propter translationem, hoc die celebrius recolitur.

VITA

VITA S. RESTITVTAE VIRGINIS; & martyris. Ex ea quæ eſt per Dauidem Romæum, Neapolitanum. Paſſa eſt in Africa, Imperante Valeriano qui floruit in Regno Anno Chriſti 258 & Reliquis.

C. Baron. In not. mar. Rom. & Tom. 2. Annal. 17 Maij.

Dira in Chriſtianos Perſecutio.

EA quidem tempeſtate, cum de Chriſtianorum capitib. & bonis à Valeriano, & Galieno, filio, lata proſcriptio, per omniũ gentiũ, terrarũque manaret orbem, Africa quoque hoc ſæuo maxime ardebat incendio, nullus denique locus tam firmum habebat præſidium, vt à feris nominis Chriſtiani hoſtibus tutus eſſe poſſet, Chriſtianis ante lares ſuos, familiares, manus afferebantur, manibus, pedibuſque ad ſupplicia, ad neces trahebatur. Cum Reſtituta in Africa nata, virgo nobiliſſima, & doctiſſima puella, optimis moribus à Cypriano fortaſſe, Cartaginienſ. Pontifice, crudeliſſima eo tempore, morte mactato informata, quod eſſet Chriſtiana, & religione ſanctiſſima imbuta, coram Proclo pro prætore rea eſt facta, quæ ea propter in capitis vocata iudicium, in eiuſdem regionis pago, qui Ponizarium vocabatur, vbi erat genita, capta, ornate, & copioſe de capite ſuo cauſam dixit. Proclus, cui Orcus perſuaſerat, religionem Chriſtianam eſſe ſuperſtitionẽ, Reſtitutam eculeo torqueri inde capillis ſuſpendi, & pedes clauo figi iuſſit, ſed nihil proficiẽs, Deo Reſtitutæ corpus inuiolatũ defendẽte, dicebat, in cantationibus, & veneficiis id fieri, vtq; omnib. perpetuo eſſet exẽplo, hoc leto Reſtitutę pereundũ eſſe voluit, eam vinctã, in nauiculã, teda, pice, ſtupa, reliquiſq; rebus ad incendia aptis completam immiſſit, & ſatellitatib. qui in altera nauicula veherentur, hoc mandauit, vt cum in alto eſſet, ignem in Reſtitutæ nauiculam conijcerent, Iam ſtadia ad xv. proceſſerant, & Procli mãdatis ſatisfacere, volũtati obedire, & parere cœperãt, cũ ſua ipſorũ nauis ignẽ cõcepit, & oẽs igni crẽati ſũt, ſola Reſtituta in nauicula ſua remanſit ſalua, & incolumis ſuperfuit, & res has oculis intuens, & animo cõplectẽs ſtupebat, omnia Dei glorificãda, & vera cũ gloria prædicanda,

S. Reſtituta Patria. A quo in fide Chriſti inſtructa.

Siſtitur Proclo Iudici. Atrociter cruciatur.

Diuinitus ab incẽdio, ſibi parato eripitur.

omnibus præferenda eſſe, dicebat, omnia ad immortalem Deo gloriam dabat, eius denique fidem obteſtabatur, miſericordiam implorabat, vt à miſerijs eriperetur, & in cælum euolaret, cum ecce vnus ex cæleſtibus Dei nuncijs eam conſolatur, & ſuadet, omnem de anima & corpore curam abijciendam omnem ſpem in Deo, qui parua, & magna curat, ponendam, nullam improborum vim poſſe eam fallere. atque ſuperare, hortatur Præterea Reſtitutam, vt magnā ſpem haberet, optime ſibi euenturū, quod mitteretur ad mortem, vel potius ad vitam His, & alijs verbis permultis vltro, citroque, habitis, Reſtituta loquens, animam efflauit. Nuncius Dei, nauiculam ſaluam ad paruam inſulam, Hadrinam appellatam, prope Prochytam appulit, & Lucinæ, hoc nomine erat, mulieri Chriſtianæ dormienti in ea inſula rem omnem demonſtrauit, & ab initio res, quemadmodū geſta ſit. expoſuit, præcepit deinde, vt Reſtitutæ corpus redderet terræ, Lucina Dei nuncio obediens, Reſtitutæ corpus domi ſuæ affecit ſepultura, & diem, in quo hæc acciderunt, ſibi notauit.

Angelus cælo miſſus eam Conſolatur, & roborat.

felix S. Reſtituta obitus.

Locus Sepultura ei' miraculis glorioſus

Conſtantinus cognomento magnus, Romanis imperans, Bayzantium reædificaturus, in Græciam proficiſcens, Neapoli audiens res multas, nouas, & inuſitatas, quæ quotidie in ſepulcro ſanctæ Reſtitutæ fiebant, vt eius corpus ſanctius religioſiuſq; coleretur Neapolim tranferendū curauit, & templum illi exædificauit, quod maiores noſtri Epiſcopion, & Archiepiſcopatum nuncuparunt, ſic à Græcis accipientes, nam quod hoc tempore videmus continens, atque adiunctum fano ſanctę Reſtitutæ, à Carolo Andegauenſi Rege anno fere Chriſti M C C X C. Cōſtructum, & ſancto Ianuario dedicatū eſt. ampliſſimis muneribus illud Cōſtantinus donauit, quibus in perpetuum ſacerdotes ſacra conficere ſarta tecta huius ſacræ ædis tueri, & aduenas, & pauperes, qui repentina perierint morte, ſepelire poſſent: vt S. Reſtitutę mors penitus in hominū memoria inſideret. Silueſter Pontifex max. Neapoli, vna Conſtantini factū cum probaret, tum

Tranſlatio S. Corporis eius Neapolim.

Templum S Reſtitutæ & s. Ianu. Neapolis.

Eius vita habetur 19. Septēbris

Eius vero 31. Decembris.

Digitized by Google

delubra multa conſtructa conſecrauit, decreuitq; vt in ſanctarũ virginem, quæ vitam religioni Chriſtianæ donauerunt, numero eſſet, ac eius dies feſtus anniuerſarius agitaretur XVI. Kalend. Iunias,

S.S. Reſtituta S. Silueſtro papa SS. albo aſſcripta.

C. Baron. Tom 10 Annal & in not Mar. Rom.

VITA S. DVNSTANI. ARCHIEPISCOpi Cantuarienſis. ex ea quæ eſt per Osbertum Monachum Cantuarienſem, fide dignum. Migrauit è corpore anno Domini 988. anno ætatis ſuæ ſeptuageſimo, cum ſediſſet annis triginta tribus.

19 Maij.

BEatus Dunſtanus nobiliſſima gentis Anglorũ proſapia ortus, eo nobilius in huius mundi lucem prodijt, quo ſub materni ſinus adhuc anguſtia clauſo, diuino miraculo deſignatum eſt, præclarum mũdo per eum lumen oriturum. Cum etenim mater eius eo grauida, ſpe prolis futurę ętaretur, dies Purificationis B. Matris Dei feſtinus illuxit, Cumque vtriuſque ſexus homines plurimi, accenſis de more cereis, ad eccleſiam confluerent, inter eos pater S. Dunſtani. Herſtanus nomine, cum Chinedrita matre eius ad Dei ſeruitiũ properabant, ambo cereos, quos pro ritu, ipſius diei Deo offerrent, deferẽtes. Tũ ſubito cęlo admodum ſereno, cunctis admirantibus, cuncta ſimul luminaria extincta ſunt. Dumq; pro rei nouitate attoniti ſtarent, & quid certi de tali euentu ſentire deberent ignorarent, erectis vultib. intuentur flammam ignis cælitus labi, & cereum, quem mater Dunſtani manu ferebat, ex ea accendi. Accedunt itaque ſinguli ad lumen cælo demiſſum, & inde recipiunt lumen amiſſum. Ex eo autem tempore, prægnantem mulierẽ & Herſtanũ virũ eius, maiori omnes ſunt veneratione proſecuti, prolemque ſpe maximi boni expectarunt.

Clari natales eius.

Patria & parentes eius.

Ritus in Solẽnitate Deiparæ virginis Purificationis offerẽdi cereos quam vetuſtos.

Inſigne miraculũ.

Dehinc, inſtante partûs tempore, puer eleganti forma naſcitur, & poſt dies paucos ſacro fonte regenera-

Dunſtãus naſcitur.

Digitized by Google

Primordia eius. neratus, Dūſtanus nuncupatus eſt. Qui teneris infātię ānis ſuperatis, mox literis adhibitus eſt: quib. die ac nocte intē.us, lāguore graui corripitur, & gemebūda indies vexatione tortus, vſq; ad exhalationē vltimi flatûs producitur. Sed cū iam velut morti cōtiguus iaceret, & cōfluens vicinorū cœtus, deſperata plane ſalute, *Diuinitus à morbo ſanatur.* mortem expectaret, ecce noctis medio, præter omniū opinionem, integræ ſanitati donatur, cunctisque ſtupentibus, lecto deſiliens, ad eccleſiam pro reddita ſibi ſanitate Deo gratias acturus, impiger tendit. Cuius deuotioni diabolus inuidens, ſimulato teterrimorum canum globo, immani latratu ac terrificò impetu in *Profligat dæmones.* eum ruit. At ille inuocato CHRISTI nomine, ſigno ſe ſanctæ Crucis armauit, arreptamque, quæ forte in via iacebat, virgulam, contra illorum malignorum incurſus vibrauit, omnesque inſtar fumi diſſipauit, & ineffuſam fugam compulit. Poſt hæc ad eccleſiæ ianuas veniens, eam vndique obſeratam inuenit. Hac igitur illacque deambulans, ſcalam ad parietem templi erectam offendit, quam neſcienter aſcendens, at- *Vide rem admirādā.* que ad faſtigium eccleſiæ aſcendendo pertingens, nullum, quo ingredi poſſet, aditum reperit, indeque ſtatim ex altera tecti parte deſcendere cœpit. Deus autē qui delectabatur innocentia cordis eius, viam, inter inuia ipſa, diſponebat greſſibus eius, Tunc repente Angelico miniſterio ſublatus, intra eccleſiam omni ex parte clauſam, coram altari depoſitus eſt. Cuius rei euentum, qui ipſum egredientem ſecuti fuerant contemplantes, fidele teſtimonium diuino miraculo perhibuerunt.

Interea adoleſcentiæ decus Dunſtanus induere cœpit, cum morum grauitate, & ſapientia cunctis admirabilis, in ſortem Domini tranſijt, ſacrisque initiatus, omnibus mundi oblectamentis calcatis, laudabilem Deo ſeruitum exhibuit. Videres igitur illum in fouendis pauperibus eſſe aſſiduum, die nocteque precibus vacantem, meditationibus, & diuinorum lectioni librorum ſedulo incumbentem. Audita inter hæc

hæc ſama venerabilis Athelmi Cantharienſis Archiepiſcopi, patrui ſui, eum adijt, & quo maiorem virtutum omnium perfectionem hauriret, ſedulus ei adhæſit. Verum cum elapſo aliquanto tempore, Pontifex vitæ eius integritatem, animique prudentiam clarius cerneret, ipſum regi Ethelſtano magno affectu fouendum, pioque ſtudio protegendum commēdauit Quem ipſe benigna mente ſuſcipiens, multo ſynceri affectus amore percoluit. Dunſtanus itaque licet corpore in regia verſaretur, ſummo tamen ſtudio ad cæleſtia ſemper anhelabat, & quo labilius inter plurima vitiorum fomenta gradiebatur, tanto firmius, ne ab ipſis aliquo modo deijceretur, præcauebat. Vt autem iners otium, omnium malorum ſentinam deuitaret, varijs operibus animum intendebat. Peritia namque ſcribendi, pingendi, ſculpendique, & in auro, argentoque quiduis fabricandi ita claruit, vt à multis quam maxime admirationi haberetur. Super hæc inſtrumentis muſici generis, quorum ſcientia plurimum excellebat, non tantum ſe, ſed & multorum animos, à turbulentis mundi negocijs ſæpe demulcebat, & in meditationem cæleſtis harmoniæ, frequenter concitabat.

In aulam regis Angliæ abducitur.

Vt ſit vſus muſicis inſtrumentis.

Hæc inter opera ſua, à quadam inſigni pietate ac religione matrona ad orarium pro miniſterio eccleſiæ inaurandum, inuitatus fuit. Acceſſit matronam Dūſtanus, cumque opus in manibus haberet, cythara ei', quam ſecum forte detulerat, pariēti affixa, cœpit per ſe, nullo hominis attactu Antiphonam iſtā diſtinctis vocibus reſonare; *Gaudent in cælis animæ iuſtorū, qui Chriſti veſtigia ſunt ſecuti: & quia pro eius amore ſanguinem fuderunt, ideo cum Chriſto gaudebunt, in æternum.* Ad hæc, ingens oēs qui aderāt admiratio cōpræhendit, & oculis menteque ad cytharam intenti, auide chordarum vocem captabant. Dunſtanus vero, cytharam iſtam, vere angelico modu amine adminiſtratā, ita accepit, quaſi ex ſenſibili Dei præſentia, quid ſibi deinceps agendum foret, doceretur.

Aliud eximium miraculum.

His

Patitur ob trectatores

His ita conſtitutis, qui primo virum Dei ardentiori amore complectabantur, tunc, mutata voluntate, prouectibus eius inuidêre, & ſiniſtris eum artibus vti, calumniari: effeceruntque, diſſipato nequiſſimo rumore, vt ipſe rex & multi ex primoribus eum auerſarentur, caneque peius & angue odiſſent. Quod Dunſtanus aduertens, malignorum hominum iracundiæ ceſſit, regiaque relicta, ad cognatum ſuum Elphegum VVentanum epiſcopum, cognomine Caluum, profectus eſt: Præfatæ autem malitiæ commentatores cõperto eius diſceſſu, viam obſidentes, eum interceperũt, equoque deiectum, male mulctârunt, multiſque affectum iniurijs, acriter flagellatum ac vinctum, in horridum cœnum præcipitatum reliquerunt. Ne autem penitus perimeretur, impedimento fuit ingens quædam moloſſorum multitudo: quæ ex inſperato in eos horridis latratibus irruẽs, adoleſcentem defendit. Profectus dehinc, venit ad memoratum antiſtitem, eximiæ religõnis & pietatis virum: cuius conſuetudine ac familiari colloquio permotus, de monaſticæ vitæ inſtituto amplectendo ſecum pertractare cœpit. Nec multo poſt, cum ante magno impetu de ducenda vxore cogitaſſet, carnalibus funditus renuncians illecebris, perpetuam Deo, de Chriſti gratia confiſus, caſtitatem deuouit, monaſticæque vitæ propoſitũ amplexus eſt: ac legitimo deinde tempore, per canonicas ſacrorum ordinum ſucceſſiones, ad ſacerdotij gradum, ab eodẽ antiſtite euectus eſt.

Ab æmulis multis patitur.

Canes eum tuentur.

Vouet caſtitatem.

Fit Sacerdos.

In arctiſſimo degit domicilio.

Tum vero totus Chriſti amore inflammatus, ad ædem Glaſconiam, Virgini matri ſacram perrexit, ibidemque domicilium, longitudine quatuor non amplius pedum, latitudine vero duorum cum dimidio, ſibi conſtruxit. Altitudo autem ſtaturã hominis non excedebat. In ego igitur, vt vni Deo per omnia placeret, pſallere, orare, manibuſque ſtrenue operari, Sed pijs eius exercitis aduerſarius inuidens, inſidias ei ſtruere eſt aggreſſus. Quadam enim vice, humana ſpecie tectus, feneſtræ ipſius aſtitit: obnixe ab eo, neſcio quid

Pia exercitia eius.

quid operis, poſtulans. Ille pietatis effectu motus, intermiſſis his quæ faciebat, ad ſatisfaciendum poſtulanti ſe parabat, Sed mox ex formæ verborumque mutatione, dæmonem eſſe deprehendens, ſumptis tenaculis fortiter ignitis, monſtrum per naſũ arripuit & ſtrictiſſime tenuit, ac poſtremo ſummo notatum dedecore, à ſe abegit, At ille deiectam ſuam ſuperbiã non ferens, querulã per plateas voce curſitans, illatã à Dunſtano iniuriam vindicare nitebatur, ſed mox ab omnibus cognitus, ingenti fœtore relicto, prorſus euanuit, ex eo tempore, tanta cordis munditia, & corporis pudicitia in Dunſtano claruit, vt omnes qui vitam eius nouerant, Angelo ſimilem iudicarent. Vnde complures Vtriuſque ſexus homines, quotidie ad eum confluere, & de ſalute ſua conſulere, quos pijs monitis, ſanoque conſilio ita inſtituit, vt maximo ſe affectos beneficio ſinguli gauderent.

Egregiè tractat dæmonem, ipſi illudere volentem.

Interea Ethelſtanus rex, regio munere ſimul cum vita perfunctus, Emundum fratrem ſucceſſorem reliquit, qui miſſis ad Dunſtanum nuncijs eum in regno à conſilijs habere voluit, Non recuſauit vir ſanctus, ſed eius ſe libens, ſalua tamen ordinis reuerentia imperio ſubiecit, tantaque fœlicitate, conſilio, & virtute, regni gubernacula direxit. vt non modo vulgus ſed Rex ipſe eum ſine fine coleret, nihilque præter eius voluntatem attentare præſumeret. Sed his fœlicibus rerum ſucceſſibus rurſus irritatus dæmon, primum dolo, cuniculiſque, deinde irruptione, & aperta vi, in eum graſſari conſtituit. Itaque per idoneos malitiæ ſuæ miniſtros, nõ ſolum de priſtino cum honore deiecit, ſed etiam regi, proceribuſque inuiſũ curiã depulit, Sed accidit deinde die tertio, cum Rex in ſyluam venatum abiret, vt equo, montis altiſſimi præcipitia tentante, in vltimum vitæ diſcrimen veniret, cumque, deſperata ſalutis ſpe trepidaret, occurrit animo eius, illata Dunſtano iniuria. Itaque grauiſſima ab imo cordis trahens ſuſpiria, celeri ſponſione, ſi præſens mortis periculum euaderet, promiſit ſe optimam

Regi Edmundo egregium ſe exhibet adiutorem.

Opera obtrectatorũ à regis aula pellitur.

Rex in ſummum periculum adductus, vt euaſerit.

Digitized by Google

mam cum Dunſtano in gratiam rediturum. Exauditæ ac tutum fuere eius à Deo preces, equuſque ilico ſubſiſtens, regem à periculo ſubduxit, & incredibili gaudio, ex inſperata ſalute exultantem, domum deuexit. Tum vero Rex adunatis in aula principib. cuncta quę acciderant expoſuit, & Duſtanum in priſtinos non modo honores reſtituit, ſed ampliſſimo quoque fūdo in quo natus erat, donauit, vt de eo pro libertate arbitrij ſui, diſponeret. Itaque Dunſtanus, cui pręcipua animarum cura ſub pectore viuebat, locū illū diuino cultui conſecrauit, regiaq; adiutus liberalitate, magnum fratrū numerum inibi congregauit, quibus ipſe Abbas præfuit, & paterna plusquā benignitate, mirabiliter profuit. Et quia omniū ſalutem ardenter expetebat, ſic ſuos diſciplinis informabat, vt innūerabiles ab eo prodirent, qui collapſa per Angliam pietatis fundamenta, & collabantem eccleſiæ ſtatum egregie fulcirent. Factumq; eſt, vt ſicut, quod ſupra diximus, ex cereo matris, totus Eccleſiæ conuentus, lumen amiſſum recuperauit, ita ex hoc loco, ipſius Dunſtani doctrina inſtituto, omnes eccleſiæ Angelię, verę religionis lumen ſumpſerint.

Conſtruit monaſteriū S. Dūſtāus.

Inter hæc Diabolus ſolitis inuidiæ ſtimulis concitatus, cum aperta vi, fraudibuſque eum de ſtatu tam ſancto, tamq; fœlici deturbare nō poſſet totis hoc ſaltem viribus anniſus eſt, vt puritatem orationū eius, mentiſque ſplendorem, impuris cogitationibus obſcuraret. Vnde in lupi & vulpeculæ interdum effigiem demutatus, horridus apparebat, & varijs anfractibus & iocoſis motibus, animū mentemq; eius diſſoluere nitebatur. Sed fuit ſemper cum dedecore repulſus, nouamque potius indies glorioſi triumphi materiam, Chriſti militi ſuppeditauit. Die quodam ab Edmūdo rege, ad colloquium inuitatus, in medio itinere dæmonem ſibi obuiam habuit, qui mimo ſimilis, corā eo ludere, ſubſilire, & multis modis lætitiæ fræna laxare. Cognouit protinus, diuinitus edoctus Dunſtanus, quid ſibi illa intempeſtiua inimici gaudia vellent. Ait itaque ſpiritu prophetico, Rex noſter, morti iam

Dæmon varijs modis orationes eius impedire nititur.

Digitized by Google

proximus, multis regnũ tẽpeſtatibus obnoxiũ, ſucceſſori relinquet. Quam ſentẽtiam, die ſeptimo veritas ſubſecuta eſt, Regi namque in aula, à ſuis miſere interẽpto, Edredus frater ſucceſſit, vir pietate & prudentia egregius, qui præter ſpem omnium iniquam, pari, amore & & honore, Dunſtanum amplexus eſt. prorſus, antiſtitem VVentanum eum multis modis create niteretur. Sed vir ſanctus, vt ab omni honore plurimum ſemper abhorruit, ita eam dignitatem conſtanter recuſabat, Interea Edredus, aduerſa correptus valetudine. Dunſtanũ in monaſterio ſuo tunc temporis degentem, per nuncios ad ſe vocauit. Qui cum aſcenſo protinus equo, ad ægrotum feſtinaret, in ipſo itinere vocem cælitus delapſam audiuit, Rex Edredus in pace quieſcit, ſtatimque ad eum vocis ſonitũ, equus cui vir Dei inſidebat, hũi corruẽs, extinctus eſt.

Prophetia eius Edmũdi regis cædes.

Epiſcopatũ recuſat.

Eredi regis obitum, feliciter, diuinitus cognoſcit.

Poſt Edredum, Eduinus Edmundi filius, omnis prudentiæ inops, & rerum gerendarum expers, regni gubernacula, fœlici parũ omine, ſuſcepit. Mente nãque & corpore iuuenis, per omnia libidinum genera vagabatur, & regnum tyrannide opprimens ſua crudelitate rebus omnibus, tam ſacris quam prophanis, vaſtitatem inferebat. Gemebat in iſtis Dunſtanus, & viam omnem, modumque inquirebat, vt regem tanto mentis agitatum furore ad ſanitatẽ reduceret. Sed fruſtra. Rex enim cuncta eius monita repellebat, & ſcelera ſceleribus cumulans, quocũq; impietatis animus eum vocabat, ſequebatur. Tũ Dunſtanus, relicta regia, Glaſconiam, ad monaſterium ſuum ſeceſſit, atque Eduinus carnis illecebris ineſcatus, duabus mulierculis, impudico nimis amore, aſſiduè adhærebat. Accidit autem die ipſo, quo regio diademate, ſceptroq; donatus, regale totius regni proceribus conuiuiũ extruxerat, poſt epulas, ſolito mentis furore, ad impudicas illas fœminas ſecederet, nihilq; tãtorũ virorũ conſeſſum reueritus, hõeſte parũ amori operã daret. Quare cognita, optimates oppido indignati, Odonẽ Cãtuariẽſẽ Archiepiſcopũ, qui dignitate, auctoritateq;

Eduini regis, infauſtum imperium.

S Dũſtãus, relicta regia, ad monaſterium ſuum abit.

cæteris eminebat, hortati ſunt, vt regem ab illicito & impudico fæminarum congreſſu, reduceret. Sed ille puſillo animo regiam offenſionem pertimeſcens, ſe excuſauit, regemque publica afficere ignominia, nefas eſſe dixit. At proceres de regis, regnique ſalute ſolliciti, Dunſtanum monuerunt, vt eam rem ſua virtute ac ſanctitate dignam, exequeretur intrepide.

Vide S. Viri zelum.

Tunc vero Dunſtanus, cum ſumma grauitate ac modeſtia cubiculum ingreſſus, primo aſperis ſane verbis in mulieres impudicas inuectus, laſciuias earum deteſtatus eſt. Deinde leni ad regem vultu, voceque cõuerſus, vt ſe tanti opprobrij exortem faceret monuit ac ſubmiſſe, vt ſecum ad proceres rediret, ſuaque eos præſentia exhilararet, precatus eſt. Qui animi furore & vultus rubore perfuſus, dum ſe redituram negaret, Dunſtanus appræhenſa illius manu, è medio fœminarum eum abſtraxit, impoſitoque capiti eius diademate, ad conuiuantes introduxit. Quam ignominiam altera fœminarum non ferens, ſe eam quouis modo vlturam, garrula conteſtatione deuouit. Nec quieuit fœmineus furor, malitiaque donec apud regem efficeret, vt vir ſanctus è regni totius finibus, expulſus, cunctis etiam quæ in monaſterio habebat, ſpoliaretur.

S. Dũſtãus proſcribitur.

Tulit eam iniuriam Dunſtanus animo magno, & in alto diuinæ prouidentiæ iudicio quieſcens, mare petijt, nauem conſcendit, proſperrimoque curſu in Flandriam venit. Gãdaui autẽ, loco eximia religiõe ſeco tempore prædito, ſedẽ fixit, Ibiq. in õni ſanctitate degẽs omnibus eſt charus factus, & admirabilis. Nefanda interim fœmina eum vbique inquirere vt oculorum priuato lumine, ad ludibrium abuteretur. Sed omnipotens Deus, qui nunquam ſuorum gloriam, iniquis perſecutionibus penitus obſcurari patitur, non multo poſt, quoſdam magni fluminis Humbræ potentes excitauit, qui impium regem aut occidere, aut regno priuare moliti, ſunt Et impium quidẽ in effuſam fugam vitra Thameſim compulerunt, ſceleratam vero meretricem

Abit in Flãdriã, & Gandaui degit vir Sanctus.

retricem eius, iuxta ciuitatem Glauuornienſem, mala morte perdiderunt, Quibus patratis, Edgarum fratrem illius, ſuper totã terram, à prędicto Hūbriæ fluuio, vſque ad Thameſim flumen regem fecerunt, regnumq; hoc modo, quod prius vnum erat, in duo diuiſum eſt, Thameſi ſuo illud alueo diſterminante. Edgarus itaque percepta regali dignitate conuulſum regni ſtatum reſtituit, & obſcuratam religionis, pietatiſque faciem, nouo virtutũ ſplendore reformauit. Dūſtanū quoq; miſſis in Flandriã nuncijs honorifice ab exilio reuocauit, & ad VVigornienſis eccleſiæ epiſcopatum quanquam inuitum euexit, ac ſe, ſuaq; omnia eius ſapiētię & cōſilio moderãda cōmiſit.

Ecce ibi vltio diuina. in impium regē & ſcortũ impurũ.

S. Dunſtanus reuocatur in Angliam. & VVigornięſis Epiſcopus creatur.

Interea Eduinus vitæ præſenti ſubtractus eſt, & anima ipſius, Dunſtano precibus intento à teterrimis dæmonibus e veſtigio præſentata. Cuius pœnas miſeratus vir ſanctus, ſuarum immemor iniuriarū, pro eius liberatione, immēſos Deo lachrymarum effudit imbres, donec ſe pro eo exauditū ignouit. Poſt hęc Edgarus totius regni hæres effectus, profligatis bellis ac ſeditionibus, deſideratã diu requiē ac pacē, in omnes regni partes inuexit, Exin defuncto Londonienſi epiſcopo, Dunſtano eã quoq; ſedem adminiſtrandam commiſit, quã ſũma neceſſitate cōpulſus ſuſcepit ſuoque exēplo ac vitæ integritate, à corruptis moribus ad verũ, religionis & iuſtitiæ cultũ reduxit. OſVValdū vero, virũ ſanctū & religioſū in regimē Eccleſię VVigornienſis, ſibi ſuccedere fecit. Qui cū clericos ibidē degentes, nec à prauitate ſua conuertere, nec inde (quod potentia & nobilitate omnes præſtarent) poſſet eliminare, conſtruxit contiguã pene ipſi eccleſiæ, Baſilicã Deiparę virgini, in qua cū ſuis, tanto, tamq; eximio virtutū omnium ſplendore Chriſto ſeruiebat, vt vulgus, ea virtutū pulchritudine captū, diſſolutos clericos contēneret, mōachoſq; incredibili amore ac honore proſequeretur; prorſus vt ipſi clerici propriæ cōſciētiæ teſtimonio redarguti vel recederent, vel in eandem vitæ ſocietatem commigrarent.

Precibus ſuis, liberat animã impię Eduini defuncti.

Edgarus, rex Angliæ pius.

Dunſtãus creatur Londonienſis Epiſcopus.

Induſtria OſVValdi Epiſcopi, in corrigendo clericos diſſolutos.

Digitized by Google

Inter hęc fœliciſſima pietatis quotidianæ incremẽta, Odo Cantuarioium Archiepiſcopus, ſua morte ingentem omnibus Anglorum eccleſijs luctũ intulit, popu'oſque innumeros acerbo mœrore percuſſit. Dumq; alius ſede i'la primaria dignus exquiritur antiſtes, poſt vnum atque alterũ, tandem ipſe Dunſtãus vnanimi omnium acclamatione ſo'us tanto honore dignus pronunciatur. Et quanquam ipſe manibus (quod aiunt) pedibuſque, eã à ſe dignitatẽ repellere niteretur, repetitis tamen acclamantium vocibus victus ſuperatuſq;, primatem totius Britanniæ ſedem regendam ſuſcipere coactus eſt, Itaque accepta temporis opportunitate, Romam ad Pontificẽ profectus eſt. vt ſi ei viſum foret, ſtola ſui Apoſto'atus decoraretur. Quod Pont'fex ei honorifice ac decentiſſime præſtitit, & multis, magniſq; affectũ beneficijs, paſtorẽ eũ genti Anglorũ, ac ſalutis eorũ prouiſorẽ deſtinauit,

Fit Archiepiſcop' Cãtuarienſis.

Praconiũ S. Dunſtãi.

Porro Dũſtanus, qua virtute & iuſtitia, qua pietate & relig õe, eã ſedẽ adminiſtrauerit, nulla orationis vis digne ſatis explicare poterit, Conſtat ſiquidẽ, tam excellẽtibus omniũ virtutũ meritis eũ claruiſſe, vt tota ipſa Anglia, vſq; hodie eius ſanctitatẽ miretur, virtutes prædicet, iuſtitiã & æquitatẽ laudet, meritoq; de tam inſigni Patrono glorietur Comes quidã præpotens. cognatã ſuã illicito ſibi matrimonio copulauerat, & à Dũſtano ſemel, ſecũdo, & tertio redarguitus, inceſtũ ſuũ diuortio expiare nolebat, Qua propter gladio Spiritus ſancti, à viro Dei percuſſus, à liminibus eſt ſãctę Eccleſiæ ſeparatus. Qui typho tactus ſuperbiæ, regẽ adit, & Dũſtanũ immoderatæ & impiæ ſeueritatis accuſat, regia ſanctiõe ſe ab eius tyrannide liberũ conſtitui, querula voce precatur, & impetrat. Sed Dũſtanus qui regis ea in re auctoritatem nihil faciebat, vbi vidit illũ contumaci ſpiritu contra ſe furere, minariq; omnẽ ei fideliũ communionẽ donec à ſua prauitate diſcederet, interdixit. Tunc ille immani furore correptus, legatos ſuos Romã deſtinat, & talibus aſſueta quorundã Romanorũ corda & ora in ſuã cauſã largo

Excommunicat hominẽ inceſtũ & cõtumacem.

muneie

munere,largioriq; promiſſiõe permittat Quid deinde? Pręſul Apoſtolicę ſedis, Dũſtão verbis ac literis, vt homini peccatori condeſcendat, cumque eccleſiæ grẽio integre cõciliet hortatur, monet, imperat. Atquæ Dũſtanus ita reſpondit, Se præceptis Domini Papæ libẽter pariturũ, cũ illũ ſui delicti pœnitudine ductũ ſcelus deteſtari cerneret. Auertat hoc Deus, dicebat vt ego cauſa alicuius mortalis hominis, vel pro redẽptione capitis mei, poſt ponã legẽ, quã ſeruandã in Eccleſia ſua, ſtatuit idẽ Dominus meus Ieſus Chriſtus. Hac viri conſtantia perterritus Comes, abdicato illicito coniugio, pœnitentiæ ſibi cultum impoſuit, docuitq; palã, quanti excõmunicationis fulmen, à viro ſanctiſſimo vibratum, faciendũ ſit, Dunſtano namq; generale totius regni conciliũ celebrante, ipſe ſuîmet oblitus, nudis pedibus, laneis amictus induentis, virgas manu ferens, Cõcilio ſeſe mediũ ingeſſit, & gemebundus ante viri ſãcti pedes corruẽs, admirãdo, & nouoq; ſpectaculo, cũctos ad lachrymas prouocauit, ab anathẽatis vinculo, abſolut⁹ fideliũ cõmuniõi reſtitut⁹ eſt.

Va qui iuſtificatis impium, pro muneribus, Eſai. 5.

Vide nobile exemplũ publicæ pœnitentiæ.

Alio vero tempore, monetarij tres, cum falſa moneta capti, ad ſubeundam pœnam, hominibus per totũ regnum promulgatam, ſunt adiudicati. Die ergo Pẽtecoſtes, idem Pater Miſſarũ ſolennia celebraturus, cũ ob diei reuerẽtiã, ſtatutã, dei populo iuſtitiã in aliũ diẽ translatã intelligeret, mox ob offerẽdo ſacrificio pedẽ retraxit, negauitq; ſe ante pro omniũ ſalute Deũ precaturum, quam homines nefarij meritas pœnas dediſſent. Cum enim pauperum, viduarum, ac pupillorum defenſor eſſet eximius, & ſingulari eos patrocinio foueret, palã denunciabat, Deum iuſtum Iudicẽ, benignas ſupplicantibus non præbiturum aures, niſi tantum nefas debito iuſtitiæ rigore expiatum eſſet, Ea res, quanquam crudelitatis plurimum habere videretur, & multi tantam in antiſtite ſeueritatem damnarent, Deus tamen præclaro ſane miraculo, quam ſibi ea iuſtitia grata eſſet, declarauit, Nam vt primum, à peracto ſupplicio, inter miſſarũ ſolẽnia, ſacras manus

Nota ſeueritatem S. viri, in eos qui monetam adulterarant.

Columba cælitus veniens, ſacrificantiũ capiti inſidet.

extendit, niuea columba, multis intuentibus, de cælo deſcendit, expanſiſque ſupra caput eius alis, & quaſi immotis, ſub ſilentio permanſit, donec ſacrificium, nõ ſine maximo lachrymarum imbre, rite conſummatum eſſet.

Pium eius nocturnũ exercitium

Moris erat viro ſancto loca ſancta, vno tantum fideli ſocio, noctu peragrare, & ſe inibi per cordis contritionem Deo mactare. Accidit autem frequenter, cũ prolixius diuinis intentus meditationibus, mente per cæleſtia regna vagaretur, vt angelicos concentus audiret, & quaſi præſens ſanctorum choris intereſſet; res admirandas contemplaretur; adeo, vt ab ipſa beatiſſima virgine, numeroſo virginum choro ſtipata, ſummo cum honore exceptus, & ad eccleſiam, quo tendebat, defunctus fuerit. Hinc viſa, cognitaque ſemel animarum ſanctarum pulchritudine, incredibili ſalutis omnium amore flagrare cœpit: prorſus vt volentes, nolenteſque ſecum ad regna cælorum abriperet.

Cæleſtibus afficitur cõſolationib⁹ & viſionibus.

Præſidebat ea tempeſtate. VVentanæ eccleſiæ, præſul Atheluuoldus, vir eximiæ ſanctitatis, & educatione patris Dunſtani non parum inſignis. Is, cum eccleſiæ ſuæ canonicos, per abrumpta vitiorum ruere cerneret, neque poſſet vllis monitis vel exemplis, homines carnis illecebris irretitos, ad meliorem frugem reducere, cunctos obſtinata mente in ſcelere perſiſtentes, de eccleſia eliminauit, cæteros vero ad monaſticæ vitæ profeſſionem non inuitos adduxit; effecitque vt canonicorum ordo, in vere pietatis domicilium ac monaſterium mutaretur. Ea re Clerici, qui eiecti fuerãt, offenſi plurimum, citato greſſu regem adeunt, & iudicium atque iuſtitiam de illata ſibi iniuria fieri poſtulant. Indicitur ex regis præcepto VVintoniæ, omnium Ordinũ concilium, vt huius negotij querela determinetur. Surgunt hinc inde lites, quas Dunſtanus propoſitis rationibus deſtruit; docetque clericos, qui à ſorte Domini, per vitæ ſuæ prauitatem diſſilierant, nihil ſibi ex ijs vẽdicare poſſe, quæ eccleſijs ad ſubſidium eorum, qui inculpata vitæ integritate Deo ſeruiunt, data ſunt Quibus

Canonici incõtinẽtes caſtigãtur ab Atheluuoldo ſancto Epiſcopo.

bus auditis rex, & ex principibus pleriſque, omnia controuerſia, concilio exceſſerunt; ſed mox clericorũ precibus permoti ſeſe deprecatores exhibuerunt apud Dunſtanum, vt vel hac vice veniam tribuat, eiectosq; in priſtinum ſtatum reſtituat. Silet ad iſta vir ſanctus; cumque demiſſo capite, quid facto potiſſimum opus eſſet pertractaret, & reliqui interim, ſuſpenſis animis ad pontificis reſponſum aures arrigerent, ecce ſubito Crucifixi imago, quæ in edito loco pendebat, cunctis audientib. dixit; Non fiet nõ fiet. Indicaſtis bene: Mutaretis non bene. Tremefacto in his vniuerſo ſimul cõuentu, intulit Pater Dunſtanus, & ait, Quid amplius vultis, fratres mei? Diuina ſententia, definitum audiſtis negotium, præſens. *Ecce rẽ ſane ſtupẽdã*

Et hoc quidem modo, monaſterio, eliminatis plane Canonicis, pax conceſſa fuit: ſed non multo poſt, filij eorum, vt amiſſam illam in parentibus ſuis hæreditarecuperarent, Bernelinum quendam admirandæ eloquentiæ virum, magno conductum pretio, contra Dũſtanum adduxerunt. Cumque omnes Clericorum filij armati rhetore illo, præcipua victoriæ ſuę ſpe, antiquæ calumniæ iurgia apud Dunſtanum promerent, vrgerentque vt bona ablata reſtituerentur, vir ſanctus, Noſtis, inquit, calumniam iſtam, quam moueris, diuino ore olim definitã & ego iam grandæuus, multiſque laboribus exhauſtus, quod reliquum eſt vitæ, in pace trãſigere cupio. Hactenus pro virium mearum facultate, laboranti eccleſiæ opem tul; amodo totius laboris impatiens, Domino Deo cauſam Eccleſiæ ſuę contra inſurgentes hoſtes, tuendam committo. Dixit: & ecce ſolarium, in quo conſiſtebant, eueſtigio cecidit, omneſque pariter præcipitatos, in ſuo caſu non modicũ læſit. Vbi vero Dunſtanus cum ſuis conſidebant, nulla ruina domus, nullus caſus emerſit. Hoc ego modo, omnis calumnia clericorum ſopita, & ipſa SS. monachorum conuerſatio, adeo ſtabilita eſt, vt alijs eâdẽ vitæ ignominia notatis clericis, de ſuis eccleſijs eiectis, monachi in eorum locum ſubſtituti ſint, adeo vt *En iterum rem admirandam.*

aucta per Angliam religione, 48. monaſteria inſtituta fuerint.

48. Monaſteria, ſub Dunſtano, Inſtituta in Anglia.

Inter hæc ſopito negotio, quod Edgarum regem à diademate remorabatur, Dunſtanus cuctis gaudentib. & exultantibus, regni coronam illi impoſuit. Ipſe autē à biennio quo hæc facta ſunt immatura morte præuēto, Eduardo filio ſuo totum regnum hæreditario iure reliquit. Illo vero poſt aliq̃ annos per fraudē nouercæ ſuæ interfecto, Ethelredus filius illius malæ mulieris, matris ignominia magis, quam patris ſui ſolertia prę- ditus in regnum ſubſtitutus eſt. Cuius prouectio, quā- quam animo Dunſtani minime ſederet, ius tamen regium ei compleuit. Attamen regali ſolio potitum, ſeuero quodam verborum tonitruo (quia per ſanguinē fratris ſui regnū obtineret,) increpauit, & prophetico ſpiritu totam illam terram, per plurima ſecula depopulandam, prædixit. Quæ licet ſe viuente euentura negârit, euentura tamen eſſe, nimis veraci prophetia, teſte calamitate præſenti, aſſeruit Accelerabit cum ſibi placuerit omnipotens Deus quam ſubſecuturam promiſit liberationem, per tanti vatis ſui merita & interceſſionem.

Prophetia S. Dūſtani, de Anglia deuaſtatione.

Porro vir ſanctus vt nunquam fere in vita, cæleſti conſolatione & admirandus viſionibus & Angelorum etiam colloquio deſtitutus fuit, ita aſſiduos pene dæmonum inſultus ſuſtinuit. Et quanquam ſæpe ſeſe ab eo victum confuſumque meminiſſet inimicus, ab eius tamen infeſtatione cohiberi non potuit. Nam ſuarum artium verſutijs confiſus, hoc vnum moliebatur aſſidue. vt ſaltem puritatem mentis obnubilaret, & efficaciam precum eius infringeret. Itaque die quodam in vrſi effigie hiſpidus, orantem aggreditur, & hiante rictu inſurgens, horrore ſui, ab oratione deterrere nititur At ille zelo diuino correptus, arreptum baculum, quem manu ferre ſolebat, in hoſtem vibrat, eumque cædēdo tamdiu perſequitur, donec idem baculus, in tres partes comminutus, confringeretur. Inde vero alium ſibi ſcipionem confecit, in cuius ſummitate argento egregie

Vir ſanct⁹ per omnē vitam, & dæmonum inſidias & cæleſtes cōſolationis expert⁹ eſt.

de corata

decorata, dentem B Andreæ Apoſtoli, quem ſingulari honore in omni ſemper vita coluit, incluſit. Et quidē in ijs ſanctiſſimi Apoſtoli reliquijs tantum cõtra malignorum ſpirituum incurſus munimen ſenſit, vt deinceps congreſſum formidarent oblatamque vltro pugnam detrectarent.

Nota vim reliquiarũ.

Itaque deuexa hoc modo ætate poſt plurima dæmonum certamina, Chriſti auſpicio fæliciter ſuperata; poſt multa ab inimicis, propter pietatis ſtudium intẽtata pericula; poſt præclara ſanctitatis ſuæ teſtata miracula: diuinitus de obitu ſuo præmonitus, ſuauiter, Corpore Chriſti ſaginatus, ex hac vita exceſſit; & angelicis cum choris ducentib. ad Chriſtum migrauit.

Fæliciſſime migrat ad Chriſtũ.

Poſtquam vero vinculis mortalitatis ſolutus eſt, miracula quæ in vita patrare cœperat, multo maiorem longe lateque de ſe ſplendorem dederunt: quin & nouis adeo coruſcauit, vt quantæ ſanctitatis, meritique apud Deum eſſet, luce meridiana clarius teſtarentur. Cæci tres, non ſine maxima aſtantium admiratione, lumen, ad tumulũ eius, adepti ſũt. Paralyticus quidã, præter nobilitatis & diuitiarum gloriam, presbyterij etiam honore clarus, hortantibus amicis, vili turbæ admixtus, confeſtim ſanitatem conſecutus eſt. Sed is idem, cum inſtructo amicis & vicinis conuiuio, vt ipſius ſaluti congratularentur, inter epulas illi Deum laudarent, quod potentes non abijceret, ſed inter mites & pauperes, ipſis quoque gratificaretur, presbyter ſuperbiæ ſpiritu tumidus, negauit ſe inſtar inopis à Dunſtano curatum: quin, inquit, etiam, ſine Dunſtano, mihi ſalus reſtituta fuiſſet. Vix ea verba miſer cõpleuerat, cum ecce priſtinus morbus redit, & acerrima vi animã infælicem, ab ingrato & inflato extorquet. Ea res effecit, vt metus & reuerentia erga beati viri ſacras reliquias excreſceret, multique ex longinquis locis eo confluerent, tum vt morbis liberarentur, tum vt eius interceſſione veniam obtinerent peccatorum.

Miracula poſt obitũ eius.

Inuocatur à multis; iiſque opitulatur.

VITA

C. Baron. In not mar. Rom.

VITA S. PETRI DE MORONO; QVI EX anachoreta, ſummus Pontifex creatus, dictus eſt Cæleſtinus V. Ex ea quæ eſt per Reuer. Dominum Petrum de Aliaco, Cardin. Cameraceſem. Relatus eſt in Numerum SS. à Clemente Papa 5. Anno Domini 1313. Ab eius autem tranſitu circiter XI. vt Patet infra.

19. Maij. Patria & Parentes eius.

PEtrus vir eximia virtute. Abrutij, in partibus Italiæ natus, ſpiritu quam carne, & animo quam origine nobilior, patrem habuit Augerium; qui ex Maria coniuge ſua, inſtar patriarchæ Iacob, filijs Xij à Deo ditatus patrem cum illo Deo ſeruitutem exhibere ſtudebat. Vacabat ſedulo pietatis operibus, & quantum per facultates licebat, curandis pauperibus aſſiduo operam dabat: & ſine intermiſſiōe, multis gemitibus & indefeſſis orationibus, vt vnum ex omnib. filijs diuino ſeruitio dignum eligeret, poſtulabat vterque. Nec ſua fuêre ſpe fruſtrati. Hunc namque ex duodecim fratribus, velut alterum Ioſeph, à Deo ſingulariter dilectum, diuina prouidentia multis indicijs, ac ſignis mirabilibus declarauit.

Adhibetur illuſtris.

Defuncto patre, mater tali prole beata, filium hunc ſuum ſtudio literarum tradidit. In ea autem nocte, qua puer literis incumbere cœpit, defunctus pater, cuidam in ſomnis apparuiſſe viſus eſt, monens hortáſque, vt matrem incitaret ad filium omnibus maximarum artium diſciplinis imbuendum. Nec hoc ſine numine diuino factum eſſe credendum eſt. Nam humani generis inimicus, fælicibus huius pueri ſucceſſibus inuidens, per ſe ſuoſque miniſtros, ſanctum matris conatum impugnare ſatagebat. At conſtans ac fortis mulier, à ſuo ſe propoſitæ diuelli nō ſinebat. Interea puer, vt primum litteris à limine ſalutaris, mentem vocem, que adorationem formare dicit, aſpectu imaginis

Dæmonis aduerſus eum machinamenta.

Chriſti

Chriſti, pro nobis in crucem ſublati, mirum in modũ delectari cœpit. Cumque puerili ſimplicitate, ardentius interdum obtutus in eam ſpeciem defigeret, virginemque Matrem, & Ioannem ſub Cruce ſtantes contemplaretur; viſus ſibi videre eſt Apoſtolum (præcipue ſi quid eo die correptione dignum admiſiſſet) ad ſe venientem, monentemque vt vitam moreſque componeret, & Chriſti veſtigiis ſedulo inſiſteret. Inde paulatim culmen perfectionis aſcendens, tota mente die noctéque cæleſtia pertractare, & matri, ſignis minime dubijs, ſpem quam de eo conceperat, certam oſtẽdere. Porro cum puer adhuc trium annorũ, ligno præacuto in dextero oculo percuſſus, excœcatus fuiſſet, mater à medicis deſtituta, ad quandam B. Virginis eccleſiam cum filio pergens, totam ibi noctem in ſacris vigilijs ac præcibus exegit, & mane oculum filii ſanũ, & incolumem reperit.

Oculus eius læſus, diuinitus curatur.

Itaque puer ſanctus, vt primum adoleſcentiæ annos attigit, incredibili amore ſolitudinis, & eremiticæ vitæ flagrare cœpit. Et ne quâ dæmonis fraude circumueniri poſſet, Romam prius adire decreuit, vt conſilium, ab ipſo Pontifice, ſanum ſaluberrimumque acciperet. Solus igitur omni humano deſtitutus conſortio, iter aggreditur in quo poſt multos labores terrores atque pericula, ad montem quendam peruenit, vbi omiſſo Romani itineris propoſito, paruam corpuſculo ſuo aptam formauit foueam: in qua annos tres, in ſumma vitæ auſteritate peregit. Hoc ergo in loco, inter multas diuinæ bonitatis conſolationes, mirum quantas in ſuæ conuerſationis principio, diabolicæ malignitatis pertulerit inſidias; & quam inuicta virtute, inſultus inimici repulerit. Exacto autem illo annorum ſpatio, Romã petrexit, vt ſacerdotali benedictione ac beneficio dotatus, multo virilius, pro ſua aliorumque ſalute contra hoſtẽ decertaret. Itaque ſacro presbyterii affectus munere, mox ad montẽ Muronis abiit: vbi in crypta quadam annis quinque, angelicæ vitæ puritatẽ æmulatus, vixit. Cumque degens ibidem, omnium terrenarum

De vita ſolitaria deſiderio, & abitione eius ad eremum.

Degit triennio, in foſſula.

Romæ ſacerdotio initiatur.

rum rerum. & corporis etiam conſuetudinis oblitus, indies magis magiſque cæleſti ſplendore illuminaretur, ſentiretq; interim humanæ carnis fragilitatẽ ſpiritui obluctantem, & interdũ nocturnis pollutionibus corpus inquinantem, animo vehementer angi cœpit, an deinceps ſacroſancta immaculati corporis & ſanguinis Chriſti myſteria offerre deberet. Ea fluctuatio quũ in dies vehemẽtius eũ perturbaret, Ecce nocte quadam viſus ei in ſomnis ipſe Chriſtus aſſiſtere; qui vanos illos conſcientiæ ſtimulos à malo ſpiritu fraudulenter immiſſos, ſuſtulit, docuitq; ac monuit, propter huiuſmodi diabolicas illuſiones, & carnis illecebras, quãdiu illis animus repugnat, à ſpiritalium exercitio myſteriũ, neutiquã ceſſandum eſſe.

Moleſtia ſerupulorũ eius.

Hac igitur infælici laniantis conſcientiæ miſeria ac pœna liberatus, magno eſt gaudio delibutus. & vt præclariora de hoſte trophæa erigeret, vaſtiorẽ expetens ſolitudinem, ex Muronis, ad Magallæ montem ſe tranſtulit, in quo nouas varias dæmonum inſidias ſimiliter expertus, glorioſum ſemper triumphum de hoſte reportauit. Nec defuêre & in medijs procellis, angelicæ viſitationes, Spirituumque cæleſtium conſolationes: Hi ſiquidẽ haud raro appoſitis dapib. illi miniſtrarũt, & ingẽti perfusũ gaudio recrearũt. Nec mirũ ſane: adeo namq; diuinis aſſueuerat alloquijs, vt corporeo cultu, & cibo potuque plane neglectis, dies noctesque precibus, & hymnis, & diuinis meditationibus iungeret, & fatigatos vigilia, cadenteſque oculos, tamdiu in opere contineret, quo ad ſomno & laſſitudine oppreſſus, vbi ſors ferret, tandem aliquando ſuccumberet. Et quamquam exhauſta ieiunijs membra promptiſſime ſpiritui obtemperarẽt, ne tamẽ inſurgentes interdũ rebelles carnis motus, tranquillum animi ſtatum labefactarẽt aſperrimo corpus cilicio domabat, catenaque ferrea, laſciuientes lumborum motus comprimebat.

Migrat ad montem Magellæ.

Summa vitæ eius auſteritas.

Igitur cum tantus hic virtutum ſplendor. & rutilans

charitatis

charitatis flamma, vim ſuam longæ lateque exerceret multos ad ſanctæ vitæ ſocietatem, ſuiq; imitationẽ allexit: adeo vt noua quotidie fratrũ multitudine ad eũ confluente, varia pietatis domicilia extruxerit, & præclare admodũ contra dæmonũ inſultus, & graue paupertatis onus, fratres ſuos cæleſti conſolatione tutatus ſit. Et ne puſillus grex, quem ſanctitatis exemplo & verbo Chriſti ouili aggregauerat, diſperſus aliquãdo periret, cum in Lugdunenſi Cõcilio, ſub Põtifice Gregorio, eius nomine decimo, cõfirmari poſtulauit: impetrauitq; vt ſub Benedicti Regula, quæ multorũ vitijs tũc obſcurata iacebat, ordo ſacer in eccleſia Deo militaret. Itaq; religione eius ꝑ Pontificẽ confirmata, animũ ad ſalutẽ omniũ ſedulo ꝓmouedã adiecit: breuiq; admodũ ſex & triginta loca Deo dicauit: in quib. ſexcenti fere fratres, varijs virtutũ & bonorũ operũ exercitijs inſudabãt. Iã vero ꝙ animas è diaboli faucib. extraxerit, ꝙ à via prauitatis ad rectã virtutis ſemitã reduxerit, nullis verbis explicari poteſt. Et quis benignitatis ſtudiũ ꝙ in pauperes impẽdebat, exprimere valeat? Cuncta q̃ poſſidebat, paupetũ eſſe patrimoniũ dicebat Nam vt inopibus alimenta, dotes virginibus, remedia infirmis, & oppreſſis ſubſidia largiretur, oues & boues argẽteos calices, & ſericas veſtes, & alia denique precioſa eccleſiarũ ornamenta diſtrahebat, quo miſerorũ inopiam ſubleuaret. Cum autẽ tãta ſollicitudine moriturææ carni ſuccurreret, tũ vero animæ multo ſolicitius cæleſte pabuiũ miniſtrabat. Et quanq̃ magna literarũ ſcientia præditus non eſſet diuino tamen illuſtratus lumine, cunctos ſaluberrima informabat doctrina, & innumeros ſui imitatione, ad virtutũ opera prouocabat.

Ordo Caleſtin orũ, in Lugdunẽſi Concilio. Sub Gregorio decimo cõfirmatur Claruit ſ. Gregorius Anno 1275 & c. Valde proficit S. Petrus. Benignitas eius in pauperes.

Hoc autem de eo admirat õe dignũ narratur, quod nullus erat tot vitiorum laqueis irretitus, aut tantorũ peccatorum pondere preſſus, qui ex faciei illius cõſpectu, verbiſque mellifluis, ad conſcientiæ compunctionem non rediret, & ingenti conſolatione perfuſus, ab eo recederet. Et quia maximus quotidie populi concurſus ad eum fiebat, qui ſermones eius dulcedine frui

Efficacia ſermonum eius.

frui cupiebant, alium locũ ab omni hominum familiari acceſſu remotiſſimum expetijt, qui in montis Magellæ vertice ſitus, vel ſolo aſpectu, cunctis horrorem ac formidinem incutiebat. In quo cum plurimis item miraculis inclareſceret, eo relicto, iterum ad Muronis montem redijt, vt ibidem vltimum vitæ actum, in omni ſanctitate tranſigeret. Sed cum ibi per anni & menſis vnius ſpatium habitaſſet, fuit ad noui certaminis campum euocatus.

Reuertitur ad montẽ Muronis.

Nam cum Sedes Apoſtolica, ab obitu Nicolai Papæ Quarti, propter Cardinalium diſcordiam, biennio & amplius paſtore viduata fuiſſet, vnus eorum qui primæ vocis honore fungebatur, in medio patrũ conſeſſu Petrum de Murone ſummum nominauit Pontificem. Ad quam vocem cæteri ſtupefacti, pariter in electionem conſenſerunt. Cumque populus vniuerſus, de hoc eius honore lætus proſiliret, ille incredibili mœrore repletus, indignum ſe tanti honoris titulo clamabat. Et quia multis obteſtationibus ac lachrymis fruſtra eum à ſe repellere nitebatur, ſpem omnem in ſalutari fuga, quam vnico cum ſocio clam meditabatur, conſtituit. Verum ſupita populi multitudine circumuentus, cum iam euadendi ſpes non eſſet, ſummum illud honoris faſtigium vi magis adactus quam voluntate, aſcendit. Ea dignitatis gloria decoratus, tantum abeſt vt de adiecto ſibi honore blanditus fuerit, vt etiam multo magis quam ante ſe deijceret, & præteritæ humilitatis propoſitum mirum in modum augeret. Vnde, cum audita electionis eius fama, reges Siciliæ & Hungariæ, veloci curſu ad eũ perueniſſent, vt debita cum reuerentia & obſequio, ad Aquilam ciuitatem deducerent, ipſe non magnum equorum apparatum, ſed paruum ſibi aſellum adhiberi præcepit. Neque potuit vnquam vllis regum & Cardinalium precibus adduci, vt ab incepto humilitatis ſtudio deſiſteret. Et certe quam fuerit hoc ſummo illi omnium Pontificum Pontifici Chriſto gratum, ſingulari voluit miraculo declarare. Nam cũ multi

Eligitur in ſummum Pontificẽ, Anno 1294.

Fugã capeſſit, ſed retinetur.

Summa Petri humilitas.

Digitized by Google

multi varijs infirmitatibus oppreſſi, poſt eum portarentur, vt contactu veſtimenti eius (erat enim totius populi mira erga eum fidei deuotio) ſanarētur, homo quidā filiū ſuū ambobus pedibus claudum deferens, cum ad virum ſanctum, præ multitudine, acceſſus non pateret, aſello de quo deſcenderat, puerum impoſuit, qui ſanitate recepta ab illa hora firmiter ambulauit. *Nota inſigne miraculum.*

Indicta igitur ciuitate Aquila, vocato Cardinalium cœtu, cum Apoſtolatus inſignibus coronandus eſſet pater ſanctus, quia in terris habitās, tota iam mente, in cœlis erat, Cæleſtini nomen accepit. Et ne quid inter quotidianos aulę ſtrepitus, de percepta Dei gratia deperderet, in anguſto palatio, cellam ligneam, anguſtumque ſibi habitaculum conſtruxit, vt inter turbas ſolitarius, & inter diuitias pauper, liberius orationi ac contemplationi vacaret. Ibi ergo aſſiduo cum mente ſua pertractare cœpit, quomodo tanta dignitatis ſarcina abiecta, ad antiquam ſolitudinem repedaret. Quid plura? Cum ipſe anno quaſi dimidio, non ſine magna laude Apoſtolicæ Sedi præfuiſſet, tādem in Vigilia S. Luciæ, depoſitis pontificalibus inſignibus, de alta Petri Sede deſcendens Cæleſtinus, vt cæleſtem ſedem conſcēderet, ad pedes eorum quibus præfuerat, humiliter Petrus proſternitur, nec prius è terræ puluere (ô rarum humilitatis exemplum) ſurgere voluit, quam iſtius honoris compedibus ſolutus, voti ſui compos fieret. Hæc dum fierent, multique dubio mentis iudicio fluctuarent, inter laudem & admirationem ipſius, diuinum numen præclaro miraculo, animi eius altitudinem, terrenarumque rerum contemptum comprobauit. Nam cum poſt Miſſarum ſolennia quidam claudus contractis membris ſeſe ad pedes ipſius proſterneret, accepta ab eo benedictione, ſanus erectus eſt. Hoc igitur honore velut onere mortifero depulſo ad ſuaue Chriſti iugum, in priſtina ſolitudine ferendum, lætus redire ſatagebat.

In Pōtificatu, Cæleſtinus vocatur.

En ſtudiū ſolitudinis.

Abdicat ſe Pōtificatu.

Curat claudum.

Sed cum iam magna propter adeptam libertatem

lætitiæ ſpiritalis ſigna oculis ac fronte geſtaret, mais tempeſtas, vnde minime putabatur, ſubito oborta, tetra eandem caligine inuoluit, Bonifacius namque qui ei in Sede Apoſtolica, non ſine ambitione ſucceſſerat, terribilibus ei verbis præcepit, ne pedem foras efferret. Timebat enim ne forte vir ſanctus à deuoto ſibi populo, tanquā Summus Pontifex coleretur, & vniuerſos honores, Apoſtolicæ Sedi debitos, ſecum aſportaret, Sed Cæleſtinus optimo cōſcientiæ ſuæ teſtimonio fretus, eaque ſola comitatus, relicta curia, clam abſceſſit, & gaudens atque exultans, priſtinam cœleſtis vitæ conſuetudinem repetiuit. Et ne quis eam fugam inobedientiæ aut alterius culpę viam eſſe crederet. Deus iterum teſtato miraculo eam confirmare dignatus eſt. Nā in via mulier quædam, filiam ſuam vtriuſque manus officio deſtitutam, ei ſanandam obtulit, quam ſolo Crucis ſigno ita ſanam & incolumem reddidit. vt cunctis diebus vitę ſuę, de percepto beneficio gauderet.

Bonifacius Pontifex eū perſequitur.

Signo Crucis ſanat paralyticam.

At Bonifacius tumore adeptæ gloriæ turgidus, & timore amittendæ turbatus, miſſis idoneis viris, è fuga eum retrahere, & volentem, nolentem, ad ſe adducere præcepit. Ipſe vero quāquam corporis viribus deſtitutus, & propter vltimam ſenectutem, ocio & quieti quam itinerum labori habilior, ad partes Apuliæ, in obſcuram ſyluam, per loca abſcondita & ignota, vno tantum fratre comitatus, latitandi cauſā fugere cogitur, Cum autem nec in illis quidem partibus occultari poſſet, mare tranſire diſpoſuit, ſed cum per 15. milliaria, proſpero male vento nauigaſſet ad terram iterum appulſus iuxta ciuitatem cui nomen Veſtia eſt, applicuit. Ibi vero cum circa maris littus, tranquillum nauigandi tempus expectaret, ciuitatis illius gubernator, captum eum detinuit, ac Pontificis iuſſu, Romam deſtinauit. Quacumque autem iter habebat, ingens populi multitudo non ſecus ac Pontifici ei occurebat, tantoque honore excipiebat, vt nocte media iter aggredi cogeretur

Capitur vir ſanctus & Romam mittitur.

Digitized by Google

geretur, ne de die populi corona circundatus, Pontifex ab omnibus acclamaretur. Nec deerant, qui viro ſancto perſuadere conabantur, vt denuo Pontificiam ſibi dignitatem vendicaret, cui ſaluis legibus diuinis pariter & humanis renunciare minime potuiſſet. Ipſe vero conſtantis animi, licet ſemel atque iterum ac ſæpius interpellatus, firmus in propoſito perſtitit, aſſerens ſi nondum ea ſolutus eſſet, omnem moturum lapidem, quo eâdem demum ſolui poſſet.

Poſtquam igitur ex regno Siciliæ, in Campaniam delatus fuit, Bonifacius, ſpreto Cardinalium conſilio, qui virum tantum, tamque præclaris vbique miraculis coruſcantem, ad ſolitudinis quietē remittendum eſſe pronunciabant, propriæ crudelitatis vſus conſilio, in turri, ad Fumonis caſtrum, fortiſſima, cum reclusit, adhibitisque triginta & ſex cuſtodibus, omni humano ſolatio & colloquio deſtitutum, arctiſſime ſeruari præcepit. Quanquam autem tantæ eſſent loci illius anguſtiæ, vt duo illius fratres, qui propter rem diuinam rite peragendam, ei conceſſi fuerant, eas nullo modo ferre valerent, indeque graui languore oppreſſi, egrederentur, vir ſanctus tamen non ſolum patienter, ſed etiam gaudenter, huius carceris ignominiam, multo magis quam antea Papalis auræ gloriam ſuſtinuit. *In caſtro Fumonis, vir ſanctus detinetur.*

Poſtquam autem fidelis athleta diu ac legitime certaſſet, & annos quinque & ſexaginta inuicto animi robore, huius vitæ labores pertuliſſet, poſt decimum in eo ſquallore menſem fortiter exactum, ſanctiſſimum Deo ſpiritum tradidit, cuius venerandum corpus, debito cum honore ac celebritate, à Bonifacio in ædem S. Antonij de Ferentino translatum ad maius altare ſepultum eſt, Et quia vitæ eius ſanctitatem eximiam omnipotens Deus, vt in vita, ita etiam poſt mortem, multiplici miraculo comprobauit anno reſtauratæ ſalutis 1313. ab eius autem tranſitu circiter 11. Clemens eius nominis quin- *Obitus viri ſancti.* *Sanctorū catalogo aſſcribitur.*

tus propter admirandam eorundem claritatem, quam oculis hauriebat, ſanctorum Confeſſorum catalogo eum magna cum celebritate, annumerauit; eiuſque annuam feſtiuitatis diem, 14. Kal. Iunii inſtituit, qua poſt huius vitæ ærumnas, in Chriſti pace fœliciſſime quieuit.

C. Baron. in not. ad martyr. Roma.

VITA S. IVONIS; PRESBYTERI, ET confeſſoris; omnium Iuriſconſultorum Patroni vnici; ideoque tanto ſtudioſius ab eis colendi. Relatus eſt in numerum Sanctorum à Clemente Papa Sexto, anno Domini 1347. hac ipſa die.

19. Maii.

QVo tempore mundus inſolitis quibuſdam tenebris ac procellis agitabatur, & in magnum ſalutis periculum adductus, propter impunitam flagitiorum omnium licentiam periclitabatur; opportune nouus quidam ſplendor diuinæ bonitatis, è Britannia minore exortus, horrendam caliginem diſſipauit, & gratum adeo pietatis ac religionis iubar attulit, vt hoc in præſentiarum quo rarius, tanto precioſius & ad admirabilius omnium in oculis ſit; ideoque ab omnibus iuriſconſultis (quorum eſt Patronus) ſtudioſe colendum, vt eodem pietatis officio, facili atque expedita via, eandem cæleſtis gloriæ coronam conſequi mereantur. Fuit autem hic Iuo claris natalibus, patre Aheloro, Cancieti militis filio, matre vero Azona ortus. Et quidem antequam in lucem ederetur, in pago S. Martini, non longe ab vrbe Trecorenſi, multis & admirandis, matri, ſecundum quietem, viſionibus oſtenſum fuit quantis inter mortales miraculis coruſcaret; & ſuæ virtutis exemplo, vera ſolidaque pietatis fundamenta penitus colapſa reſtauraret. Quod qua via, modoque perfecerit, dignum eſt vt attentiſſima mentis conſideratione perpendamus. A primis ætatis annis

Parentes eius, & Patria.

nis ad ſupremum vſque vitæ diem, conuenienter doctrinæ Apoſtolicæ, ſobrie & iuſte & pie vixit in hoc ſeculo. *Tit. 2.*

Vbi ad quartumdecimum plus minus ætatis peruenit annum, Pariſios profectus eſt; cauſa amoris Chriſti libenter carens parentum, amicorumque ſolatiis, & apud ignotos & exteros degens. *Pariſiis dat operam literis.* Poſtquam autem animum omnibus bonarum artium diſciplinis egregie imbuiſſet, Lutetia, Aureliam ſe contulit, vt Iuris Pontificii & ſacræ Theologiæ ſtudiis ſeſe traderet. Vbi ſane vino & lautioribus ferculis, vitæque huius oblectamentis & deliciis, quantum potuit, ſibi interdixit, corpuſque ſuũ variis modis macerauit. *Aureliam abit. Abſtinet à vino, &c.* Conſiderabat enim omnem imprimis cupiditatis immanitatem coercendam, totumque animum à contagio corporis auocandum, illi, qui cupit in veræ ſapientiæ ſtudio proficere, & diuinas opes in ſacris litteris abditas intueri. Cum autem in his ſtudiis, iam diu cum non mediocri laude verſatus eſſet, à quodam Rhedonenſi Archidiacono accitus eſt, vt iudicis Eccleſiaſtici officio, apud illum fungeretur. Ille vero memor illius Propheticæ ſententiæ; *Beati qui cuſtodiunt iudicium, & faciunt iuſtitiam, in omni tempore*, eam functionem gratis in ſe recepit; & quæ faciendo erant, benigne, amanter, & abſque dilatione exequi conatus eſt; nec tamen committere voluit, quin ſacræ Theologiæ prælectioni intereſſet quotidie, & corpus ſuum multiplici abſtinẽtia afficeret. *Pſalm. 105. Iudicis officio fũgitur* Cum autem fractis hoc modo rebellibus corporis motibus, ſumma contentione, animi puritatem conſeruaret, tum vero illa ſanctiſſima piacula reputabat, quæ diuini iuris & cultu & hominum charitate ac beneuolentia continentur. Itaque benigne faciendi diſciplinam colebat aſſidue; iudiciorum æquitatem ſanctiſſime conſeruabat; iniuria oppreſſos ſublenabat; pupillis opem afferebat, viduarum cauſam ſuſcipiebat; & vt ſummatim perſtringam, calumitoſos, incredibili hu- *Vide præclarum & rarum iuriſconſulti officium.*

manitate & patrocinio fouebat. Inter diſcordes pacẽ & amicitiam conciliabat; & ſi quando ſententia in iudicio proferenda eſſet, id non ſine lacrimarum imbre faciebat. Denique vſqueadeo ſe totum in hæc ſtudia contulerat, vt nocte dieque nihil aliud meditaretur, quam vt iudicia, pecuniæ cupiditate corrupta, reſtitueret, iudicesque ſuo exemplo informaret, vt priſcorũ iudicum ſeueritatem, ſanctitatemque imitarentur.

Interim cum hæc tam admiranda iuſtitiæ & ſanctitatis eius opinio inclareſceret, fama ad Trecorenſis Epiſcopi aures perlata eſt, qui eum ad ſe allexit, & iudicem diœceſis ſuæ generalem conſtituit. Cum autem in eo munere ſtrenue & fideliter aliquãdiu verſatus eſſet, acriore diuinarum rerum amore inflammatus, eo ſe officio abdicauit, atque ad eccleſiam de Lohaneto, cuius erat moderator, ſe contulit, totumque ſe diuinis rebus mancipauit, prorſus vt veſtibus mollibus & delicatis, quibus antea pro ſtatûs ſui ratione vſus fuerat, ilico abiectis, panno albo, eoque rudi & exigui precij contentus, pauperum monachorum inſtar ſculponeis vteretur. Carnem vero edomabat cilicio, quod induſio craſſiſſimo tegebat; ne ſub cuiuſquam conſpectum veniret. Porro ieiunia omnia ab Eccl. inſtituta & indicta, ita obſeruabat, vt pane & aqua ſolum famen ſitimque profligaret. Eſcis delicatis ſemper abſtinebat. In cibatu quotidiano, pane & pulmento viliſſimo contentus erat. Somni parciſſimus in nuda humo cubabat, neque prius ſomno indulgebat, quam lectione vel itinere fatigatus, neceſſitate opprimeretur. Ad hæc incredibili ardore in precibus & meditationibus perſiſtebat, adeo vt quodam tempore ſeptem dies continuos, omni cibo abſtinuerit, cæleſtique conſolatione refectus, nulla omnino perſeuerantis inediæ incommoda ſenſerit. Nullo non die ſacrificium, niſi legitime impeditus eſſet, offerebat; nocturnis vero diurniſque precibus, attentiſſima cura ſemper intererat quodã die offerente illo ſacrificium, cum ex more ſacram

Abdicat ſe iudicis officio.

Admiranda vita eius auſteritas.

Aſſiduus in precibus, Sacrific. & Cõtẽplationibus.

eram hoſtiam eleuaret, globus igneus magni ſplendoris ipſam ambiebat, caliceque eleuato ac rurſus depoſito, repente diſparuit.

Porro ex hoc tam incenſo in Deum amore, egregia nimirum illa charitas in proximos redundabat; quos (præcipue pauperes & egenos) tanto amore complectebatur, vt quicquid poterat, totum id in eos conferret. Semper aliquos inopes menſæ ſuæ volebat eſſe participes, & haud ſecus eos quam fratres ſuos fouebat. Hominem quendam inopem cum vxore & liberis iiij. nouem plus minus annis, domi ſuæ benigne aluit, cunctaq; quæ ad victũ cultumq; pertinebant, liberaliter ſuppeditauit. Eiuſmodi autẽ pietatis officijs certas aſſignarat ædes, in quibus ijs ſemper vacare poſſet. Conuocabat enim calamitoſos omnes, quibus ſe mire comem & affabilem exhibebat, eorumque pedes propriis abluebat manibus, appoſitiſque dapibus eos recreabat. Et vt charitati, qua feruebat, abunde ſatisfaceret, ipſe ſibi vltro res vitæ degendæ neceſſarias ſubtrahebat. Accidit quãdoque in ſumma frumenti caritate, vnicum tantum panem viro ſancto ſupereſſe; quem cum pauperibus elargiri vellet, vicarius eius, ingenti ex ea re moleſtia affectus, querulabatur. Tum vir Dei dimidia parte vicario relicta alteram pauperibus diſtribuit. Sed cum iam tempus eos ad prãdium inuitaret, vicarius dimidium illum panem, quẽ diligenter abſconderat, reperire non potuit. Cum ecce diuino nutu, pia quædam matrona ilico adeſt, & tres panes ſatis magnos, mẽſe illius infert, nec vltra à quoquam videri potuit.

Studia erga pauperes & peregrinos.

Alio die cum inopes plurimi, lacrymabili voce, ſtipem ab eo peterent, paucis panibus, diuino implorato auxilio, omnibus ſatisfecit. Quod nequaquã viro ſancto inſolitũ fuit. Tanta namque fiducia diuinæ bonitati & potentiæ innitebatur vt quotieſcunque proximi calamitas vrgeret, cũcta ſine vlla dubitatione exhauriret, & tamẽ nihil imminutũ cerneret. AEgrotos, lãguidos, & malo dæmone obſeſſos, mira facilitate curabat

Panes diuinitus augentur.

Morbidos.

& dæmoniacos curat.

& oẽs omnium hominum neceſſitates, ipſe vel precibus vel præſenti virtute ſubleuabat. Domum quandam flamma vorax vaſtabat, cumque vicini remediũ adferre fruſtra conarentur, vir Dei intellecto periculo, furentes flammas precibus ilico extinxit.

Incendium precibus extinguit.

Sed hæc omnia minima ſunt, ſi cum ea virtute & benignitate conferantur, quam pupillis & orphanis præſtabat, quorum cauſa, diuerſis in locis adibat iudicia, ſolaq; pietate & iuſtitia permotus, patronum ſe illis vigilantẽ exhibebat, adeo vt toto illa in regione, Aduocatus pauperum, merito quidem appellaretur.

Aduocatus pauperum nuncupatur.

Pacis conciliandæ, Eccleſiaſticæq; libertatis aſſertor fuit perquã ſtudioſus, adeo vt eius cauſa non dubitarit, mortis adire diſcrimen.

Valebat autem dicendi facultate plurimum, & quia in vna ſua parœcia, Euangelij cura ei commiſſa erat tam luculentis verbis de regno Dei diſſerebat, vt plurimos è cœno vitiorum extraheret, & à diaboli ſeruitute ad Chriſti obſequium traduceret.

Multos ad pietatem conuertit.

Cum aliquãdo diuerſa loca, ſeminandi Euangelii cauſa, peragraret, venit ad flumen quoddam, cuius pontem inundantes aquæ plane iam operuerant. Edito igitur Crucis ſigno, aquas diuiſit, liberumque iter & ſibi & famulo à Deo impetrauit.

Crucis ſigno aquas diuidit.

Fuit etiam contemplator egregius, adeoq; frequenter ad cæleſtia toto animo ſuſpenſus, vt angelica viſitatione refici & recreari meruerit. Sedenti quandoq; ad menſam, pauper vili indutus habitu, & plane, vt videbatur, miſerabilis, ſupplicẽ ſe illi præbuit, quem ilico comiter & multa cum humanitate vir ſanctus excepit, ſuoq; lateri aſſidere fecit.

Angelus in pauperis forma ei apparet.

Sed cũ extremis vix labijs cibũ deguſtaſſet, mox à menſa ſurgens Dominus, inquit, vobiſcũ, & ecce, qui viſus fuerat abiecto habitu & deformis, iam pulcherrimus multaq; luce coruſcans & candida amictus veſte conſpicitur, qui immenſo ſplendore, & iucunditate animum illius mentemq; perfuſam reliquit.

Tandem multis ieiunijs & laboribus exhauſtus cũ

diuini-

Digitized by Google

diuinitus obitus ſui tempus edoctus eſſet, omni medicamine neglecto, humi ſe proſtrauit, oculiſq; in Crucis imaginem perpetuo defixis, multis cum lachrymis & ſuſpirijs Deum precatus eſt. Cum autem extremæ vnctionis Sacramentum percepiſſet, crucis ſignō ſe muniuit, ſpiritumque ſuum præpotenti creatori humiliter reddidit. Corpus eius fuit in Trecorenſi eccleſia humatum, vbi innumeris coruſcans miraculis, animam in cælo perpetuo viuere teſtatur, quem Clemens eius nominis Sextus, diligenti prius de virtutibus, miraculiſque eius facto examine, Sanctorum catalogo ſolenni ritu aſſcripſit, Anno Domini 1347. Die 19 Maij. Cuius diploma his geſtis per omnia aſtipulatur.

Sāctiſſime obit.

Coruſcans miraculis refertur in Numerum Sanctorū.

DE GLORIOSA SOLENNITATE Pentecoſtes; ex R. P. D. Cornelio Muſſo, Antiſtite Bitontino.

QVemadmodum veritas humanæ carnis Domini noſtri Ieſu Chriſti, tantis myſterijs, in forma ſerui cum actionibus & paſſionibus noſtræ mortalitatis manifeſtata eſt, ſic maieſtas illius diuinæ naturæ, in ſacratiſſimo die hoc, ſuper omnia, cum virtute ſupernaturali & cælica, quæ inuiſibiliter ſub ſigno viſibili, cælitus in Apoſtolos demiſſa eſt, toti mundo innotuit. Et quidem Natiuitas Chriſt & eius vita ædificant fidem; mors & reſurectio nutriunt ſpem; aſcenſio in cælum autem & ad dexteram Dei Patris ſeſſio amorem accendit, at hodiernus Spiritus ſancti aduentus prouocat & explicat fidem, tam de inſolita Chriſti natiuitate, quæ fuit expers peccati, & ex nullo ſubiecto ſemine, quam de vita illius miraculoſa, quæ ſimul beata fuit & mortalis. Aſtruit ſpē mortis, quæ fuit ſacrificium æterno Patri acceptiſſimum, Reſurrectionis, quæ de morte fuit triumphus glorioſiſſimus, talis enim reſurrexit, vt iam non moriatur

Vbi humanitas, & diuinitas Chriſti innoteſcunt.

amplius. Inflammat charitatem, tum per gloriam qua in cælos aſcendit, tum etiam per ſeſſionem ad dexterã Patris, quod indicium eſt eum habere authoritatem nos in partem regni ſui aſſumendi, vt ſimul cum eo regnemus, quare nos & fratres & cohæredes ſuos appellat.

Matt. 28

Operatio Spir. S. in Apoſtolis.

O benedictum diem, ô opus miraculoſum. Heri ne patrio quidem idiomate Apoſtoli Chriſti loqui poterant, hodie vero poſtquam ſpiritus ſanctus in illos deſcendit, docti & eloquentes facti ſunt, omniumque linguarum gnari. Totis decem diebus in ædibus præ timore incluſi, non audebant prodire in publicum, hodie facti ſunt tam intrepidi, tamque magnanimi, vt in publicum proſiliant, cum inimicis Chriſti palam diſputare non vereantur, ex Euangelio ſua ſcuta, haſtas & tela depromant. Non metuunt Principes, cõtemnunt phariſæos, Synagogæ minis non terrẽtur. Non iam de Chriſti negotiis muſſitant, vt ſolebant, loquuntur palam, & alta voce, vt omnes intelligãt, *Hic eſt verus Deus & vita æterna. Nõ eſt aliud nomen ſub cælo, in quo oporteat nos ſaluos fieri* &c. At vnde tam admirabilis mutatio? indubiè à Spiritu ſancto, qui eos fecit flammeos & ardentes, ſapientes & intrepidos, A Spiritu ſancto infuſa eſt illis fides viua, inſpirata cæleſtis & ſecura ſpes, donata perfecta charitas, Per hunc Spiritum ſanctum omnis in illis abſterſa eſt peccatorum rubigo, omnis erroris nebula pulſa, omnis affectionis tepiditas inflammata. Quamobrem quaſi momento facti ſunt ad loquendum prompti, ad patiendum fortes, ad volendum feruidi, ad operandum efficaces; ad reſpondendum arguti. O ſanctas eccleſiæ Chriſtianæ primitias. Spiritus Domini ferebatur ſuper aquas, in principio mundi, Spiritus idem ferebatur ſuper populos, in principio Eccleſiæ. Apoſtoli populi ſunt, omnium populorum ſemina, omnium gentium patres, totius Chriſtianiſmi Principes, qui inſtar altiſſimorum montium à terra ad cælum vſque eleuatorum

Act. 4.

Gen. 1.

Apoſtoli patres ſunt Chriſtianiſſimi.

hanc

hanc ſalutarem Spiritus ſancti pluuiam primi accepērūt; deinde per linguarū ſuarū aquæductus, in circū uicinos campos, in omnem terram ſitientem & aridam, iuxta neceſſitatem cuiuſque gentis deriuârunt; ita vt iam homini nihil deeſſe videatur, ad totam cognoſcendā Trinitatem. Cognoſcitur ſiquidem æternus pater Deus, in creatione mundi; non autem abſolute videtur; quia immutabilis illa æternitas, lucem habitat inacceſſibilem. Poterit tamē illum homo quoque cognoſcere, ſi voluerit, per modum quo videri aliquatenus dicitur. Inuiſibilia quippe Dei, à creatura mundi, per ea quę facta ſunt intellecta, conſpiciuntur. In filio vero Dei, quid eſt quod homo non cognoſcit? imo quod oculis ſuis non vidit? triginta namque trib. annis familiariter cum eo conuerſatus eſt; panem eius manducauit; vinum eius bibit; debita eius perſoluit Vidit illum laborantem; languentem; patientem; & pro ſua ſalute morientem; vnum reſtabat; vt Spiritum quoque ſanctum cognoſceret. 1. *Tim.* 6. *Rom.* 1.

Et quidem, quanquam in illa proceſſione de Patrę & filio, quæ omnem humanam ſuperat intellectum, idem is non oſtentatur; exhibetur tamen nobis & monſtratur, quomodo in animas noſtras illabitur; iis inſpirat; eas docet, excitat, accendit, inflammat. Ideo & in ſpecie ignis apparuit, qui arſit intus & exarſit foris. Arſit ignis ille in cordibus Apoſtolorum, illuminans eos ad amorem CHRISTI Dei; hoc eſt intus ardere. Exarſit autem illuminando eos ad cognitionem, & inflammando eos ad amorem CHRISTI hominis; illud eſt foris ardere vel exardere. Hæc fidei noſtræ duo ſunt oſtia: Diuinitas & humanitas Chriſti. His duobus myſterijs, Apoſtoli hodie à Spiritu ſancto inſtituti: & accenſi ſunt. Ecquid eſt quod inflammare poteſt, niſi ignis? *Deus noſter ignis conſumens eſt.* Pater ignis eſt, propter infinitam eius potentiam; filius ignis eſt, propter ſplendorem; Spiritus ſanctus vero ignis eſt, propter amoris calorem. Ignis noſter conſumit humores, vt qui ami- *Duæ ianuæ noſtræ fidei.* *Heb.* 12.

Digitized by Google

Differentia ignis noſtri. & S. Spiritus.

cus eſt ſiccitatis; natura namque eſt aridus; ſymbolum terrenæ cupiditatis, quæ omnem amorem deuotionis in cordibus noſtris exſiccat. At Spiritus ſancti ignis, è contrario, amat humidum, hodie namque ſe linguis coniungit; quæ niſi humorem habeant, viuere non poſſunt. Vbi enim viuit lingua, niſi in hoc lacu humoris pleno? Quando lingua eſt arida, peſſime cum illa tunc agitur? proinde ſanitas illius, vt ſit humida. O ſtupendum miraculum, ô miraculum inauditum; lingua viuit in igne, & ignis natat in aqua. Vidiſtis vnquam huic quid ſimile? & quid eſt aqua, niſi ſapientia? *Aqua ſapientiæ ſalutaris potauit illum.* Ignis autem, quid aliud eſt, quam charitas? *Aquæ multæ nõ potuêre extinguere charitatem.* Vult quis ſapientiam? ecce lingua; Charitatem? ecce ignis. Ignis in linguis, & linguæ in igne. Sapiens amor, & amabilis Apoſtolorum ſapientia. Spiritus, ignis & amor, vnum ſunt; ſic & lingua, ſermo & doctrina, vnum idemque ſunt. Hoc eſt primum inter dona, illud primum inter virtutes. Omnes itaque virtutes, omniaque dona ab iſto igne, ab iſto Spiritu ſancto deriuantur. O ignis, ſacrum ſancti Spiritus ſymbolum accommodatiſſimum. Ecquis noſtrum quamuis diſertiſſimus, verbis poſſet exprimere, in quot & quam varijs rebus vtilis, imo neceſſarius eſt hic ignis noſter materialis, quo nos in ædibus noſtris quotidie ad reſtringendum, dilatandum, ſeparandum, coniũgendum, purificandum, penetrandum, poliendum, renouandum, conſumendum & tranſmutandum vtimur? Videturne quaſi iudicium aliquod habere in calefaciendo & comburendo? aliter enim vrit paleas, ligna, lapides; aliter vero ferrum. Et quam varius eſt ignis hic in luce, in flamma, & in carbonibus; Ardet ſine intermiſſione, nunquam in eodem loco permanet; ſemper ſurſum geſtit aſcendere. Non potuit igitur Spiritus ſanctus, amabilius, venerabiliusque ſymbolum ſibi ſumere, præter ignem. Quando campi, vineæ & horti, diuturna hominum negligentia

Eccl. 15.
Cant. 8.

Lingua ſymbolum ſapientiæ; ignis charitatis.

Virtus ignis.

tia

lia ſilueſcunt, nihil præter ſpinas & tribulos proferũt; pleni ſunt lappis, dumis, & inutilibus ſtirpibus; quid vero facit bonus agricola, vt fructum inde aliquem percipiat? Ante omnia campum aut hortum incendit, vt glebas conterat, & terram aperiat; vt idonea ſit deinceps culturæ; vt fodi, arari, & ſeminari poſſit. Comburit ſpinas, & campum; vt videri poſſit; à fruretis vindicat viamque aratro præparat. Poſtea paulatim incipit terram, quæ plane inutilis erat, colere; bono ſemine conſerit; quæque diuturno otio & agricolarum negligentia facta erat ſqualida & deſerta, diligenti exercitio, ſtudioque fertilis redditur; & bonos fructus producit. O myſterium. Anima peccatrix eſt campus hic; diuinæ diſciplinæ aratrum reſpuens; terra ſaxoſa & ſpinoſa; ad omne opus bonum inutilis; obſtinata, perfida & incredula. Loco frumenti fert lolium; pro vuis facit labruſcas; pro fructibus tribulos; pro floribus ſpinas profert. O incredibile damnum. Quid facit magnus hic noſter Agricola Chriſtus, Deus & homo? Diuinum hunc ignem in eam mittit, vt incendium per totum ſpiritalem agrum proſerpat; quo ſic à veteri ſqualore purgata, fructum Domino triceſimum, ſexageſimum & centeſimum producat. Et quot publicani, quot latrones, quot ingrati, quod negatores; quot blaſphematores, & (cur non dicam?) meretrices, ope huius Spiritus ſancti tam benigni, tam clementis, præcedent in regnum cælorum eos, qui hic habentur iuſtiſſimi? *Et erunt nouiſſimi primi, & primi nouiſſimi.*

Præclara ſimilitudo.

Matth. 20

Cæterum quanto admirabilior nobis videtur hæc Dei bonitas & prodigalitas, ne dicam amoris exceſſus, quem Deus nobis per Chriſtum & per Spiritum Sanctum exhibuit, tanto diligentius ſtatum & conditionem noſtram exanimemus. Væ ſiquidem nobis, & iterum Væ, ſi tantam liberalitatem ſpreuerimus, quando offertur; aut abutamur, poſtquam receperimus; aut ſi in vacuum recipiamus, ignorantes in ea, per bona opera negotiari. Gratia namque Spiritus Sancti eſt talen-

Gratia di-

uinã cooperandum eſt lentũ, vt in euangelio legitur; ideoque non debet fodi, aut apud nos eſſe otioſa, ſed vſuræ committi, vt quæſtum faciat. *Negotiamini dum venio*, inquit Chriſtus. Nullus hic excipitur, nullus excuſatur.

Matth 25. Luc. 25.

VITA B. AVSTREGISILI, ARCHIEpiſcopi Bituricenſis, ex ea quæ eſt fide digniſsima apud V. P. Laurent. Surium Claruit (vt patet infra) ſub Guntranno Francorum & Burgundionum Rege; qui floruit in Regno Anno Domini 570 & reliquis

C. Baron. Tom 7 & 8 Annal.

20. Maii.

patria & parent. eius

Beatus Auſtregiſilus apud verbum Bituricenſem patre Gundino natus, Guntranno regi à puero inprimis charus fuit. Poſtquam enim litteris mediocriter imbutus fuiſſet, parens eum regi, vt ſuam ei operam nauaret, tradidit. Itaque cum tempus non exiguum in regis aula exegiſſet, & parentes eum ad matrimonium ineundum hortantes, ſæpius hac de re moleſtiam inferrent, ille quamuis tota mente à carnali copula abhorreret, ne tamen grauiorem aliquam eis mœſtitiam inureret, recepit ſe eis obtemperaturum.

Parẽtes eũ ad matrimonium incitant ſed fruſtra.

Interim cum animi anxius valde fluctuaret, cui viæ potiſſimum inſiſteret, venit illi forte in mentem, haud procul habitare viros tres eiuſdem nationis & pari facultati. Eorum itaque nomina chartæ inſcripta, altari impoſuit, ſimulque voto ſe obſtrinxit, tres noctes in precibus ibidem exacturum ac deinde manu ad chartulas miſſa quam primam apprehendiſſet, eius viri filiam ſtabili ſibi matrimonio iuncturum. Prima igitur nocte, non difficulter ſine ſomno peracta, altera adeo prægrauari cœpit, vt eius importunitate victus, flexo poplite ſuccubuerit. Ecce autem per viſum, duo decoro vultu ſenes, ante altare ei aſſiſtunt; atque alter ad alterum; Cuius filiam, hic Auſtregiſilus ducturus eſt vxorem? Reſpondit alter; Itane ignoras, quia iã ſibi deſponſã habet iuſti iudicis filiã. Sub his verbis Auſtregiſilus expergefactus,

Viſio eius

animo

animo ſuo voluere cœpit, quænam illa eſſet iuſti iudiciis filia. Cumque certi nihil conſequi poſſet, animi dubius, ibat ad auiam regis, peruenitque ad diuerſorium quoddam, vbi hoſpites inuenit, ſenem pauperem cum Vetula coniuge. Ibi vetula viſo Auſtregiſilo, ſomnium quod ea nocte habuerat, narrare cœpit. Videbat mihi, dicebat, magni cuiuſdam ſoni audire fragorem, & quaſi feſtiuo cantu, nuptias Auſtregiſili celebrari. Cumque mirifice exhilarata, cum multa alacritate ad plateam, ſponſæ tuæ vultum viſura progrederer, tu quidem veſte ornatus nuptiali apparuiſti, ſed puellam quam te ducturum audieram, nequaquam videre potui. Sed codicem euangelii manibus te geſtantem vidi; quem omnes dilectiſſimam tibi à Deo ſponſam datam eſſe aſſerebant. Hanc viſionem Auſtregiſilus vt audiuit, omni humano coniugio poſthabito, intellexit ſe ad ſacram ſacerdotii functionem, à Deo vocari; quare enixius vigiliis, precibuſque inſtare, ſummaque contentione anniti, vt vocationem ſuam, bonis operibus certam faceret.

Ibidem vetula cuiuſdam.

Ex vetulæ viſione, intelligit ſe ad Eccleſiaſticum ſtatum vocari.

Sed totius malitiæ architectus, liuiduſque humani generis hoſtis diabolus, cum videret eum toto deſiderio ad illam veram vereque beatam æternæ patriæ gloriam aſpirare, fradulentis machinationibus, à ſancto propoſito eum retardare conatus eſt. Erat per id tempus in regia, Betellinus quidam, homo potens, qui magnam pecuniæ vim ex regio fiſco per fraudem auerterat. Cum autem rex cum eo de furto expoſtularet, ille per calumniam in Auſtregiſilum culpam conferre nitebatur. Illis igitur inter ſe diſceptantibus, rex ira vehementer commotus, iuſſit eos duello inter ſe decertare, vt fallax diuino iudicio demonſtraretur. Iam certaminis aderat dies, & Auſtregiſilus mane ſurgens, præmiſſis per pueros ſuos, clypeo & iaculo in agrum, vbi rex confligentes ſpectare conſueuerat, ipſe ad ædem S. Marcelli, precandi cauſa ſe contulit; factaque oratione, conſcientia innocentiæ ſuæ fretus, imperterritus ad certaminis locum properabat;

Duellum inter Auſtregiſilum & Betellinum.

bat; vbi cum ſuſtineret aduerſarij aduentum, ecce quidam è Betellini miniſtris, nunciat regi anhelus & vultu lugubri, mortuum eſſe Betellinum. Diuina enim vltione eum perſequente, ex equo, quem alioquin manſuetiſſimum aſcenderat, deiectus fuerat, eiusque calcibus miſerandum in modum protritus, infœlicem animam efflauerat.

Horrenda mors calũniatoris.

His igitur inſidijs dæmonis fœliciter ſuperatis, Auſtregiſilus bonis operibus, quotidiana ad jciebat incrementa, totoque niſu ad ſacros ordines aſpirabat. Acceptis igitur à rege litteris, ſumma cum ipſius voluntate, Antiſiodorum abijt, & à B. Aunario antiſtite, deciſa cæſarie, in clerum adoptatus eſt. Deinde ad AEthereum Lugdunenſem epiſcopum profectus eſt; à quo ingenti cum gaudio ſuſceptus, presbyter, & B. Nicetij Abbas ordinatus eſt. Cum autem iam tempus à Deo præfinitum veniſſet, quo eum ad ſublimiorem honoris gradum euehere decreuerat, mortuo Bituricenſi Epiſcopo Appollinari, in eius locum, omnium vnanimi conſenſu, ſuffectus eſt Auſtregiſilus; quam functionem annis duodecim præclare adminiſtrauit, quemadmodum ab angelo ei ante prædictum fuerat. Porro quantis eam ſedem virtutibus ac miraculis adornauerit, explicatu eſt difficile. Toto illo tempore, quo dignitatem illam adminiſtrauit, nullus quauis calamitate vel morbo oppreſſus, virtutis illius expers fuit. Cæci, claudi, membris omnibus contracti, & à dæmonio vexati, ad eum ferebantur; quibus vel precibus, vel oleo benedicto, vel crucis denique ſigno, ſalutem conferebat. Friouala puella parentibus chariſſima, apud Brioderum, ſæuo adeo dæmone cruciabatur, vt cuncti tantillam ætatem, in tanta acerbitate durare poſſe mirarentur. Adducitur tandem ad virum Dei. Ille ſentiens hoſtis verſuti vexatione puellam exagitari, iuſſit eam altari propius admoueri. Tum corpus Domini, prius ab eo confectum ſumptumque, etiam puellæ tradidit; ſtatimque inconditos eius clamores compeſcuit. Deinde veſtes eius benedixit, & religi-

S. Auſtregiſil⁹ fit presbyter & Abbas. Et Bituricẽſis Epiſcopus, poſt Apollinarem

Eximiis coruſcat miraculis.

Nota vt tractet dæmoniacam puellam.

religioſo indutam habitu, à vino carnibuſque abſtinere præcepit. Quo facto, profligato dæmone, puella priſtinæ incolumitati reſtituta eſt.

His aliiſque innumeris, quæ ſingulatim proſequi nimis prolixum foret, miraculis clarus vir ſanctus, è corporis ergaſtulo, ad cælos migrauit, in cuius exequijs noua itidem increbreſcere cœperunt miracula. Cum autem adhuc in humanis ageret, peruigili admodum cura, commiſſam ſibi eccleſiam, à luporum faucibus ſeruare ſtudebat. Cum enim ex aula Theodorici regis, Guarnerius homo ſæuiſſimus, auaritiæ & turpi lucro addictus, ad Bituricenſem vrbem pecuniam à ciuibus exacturus, veniſſet, Auſtregiſilus, vt populum ſuum ab iniqua exactione liberaret, intrepide ſe furibundo Guarnerio obiecit, & aſperis ſane verbis increpitum, repulit. Ea iniuria, vt ille putabat, admodum commotus, ad regem abijt, & de Auſtregiſilo grauiter eſt conqueſtus. Deinde nouo armatus furore, vt ſimul cum exactione, vindictam repeteret, ad vrbem redijt; ſed vir ſanctus in pace iam obdormiuerat. Sulpitius vero, qui ei in illa dignitate ſucceſſerat, ingenti formidine oppreſſus, neque viam neque modum inueniebat, quo imminentem cladem, à ſua, ſuorumque ceruicibus propulſaret. Ingreſſus itaque in vrbem Guarnerius, ſpretis Sulpitij precibus, qui eũ ad lenitatem, miſericordiamque inflectere nitebatur, ingentem pecuniæ vim à ciuibus extorſit, rebuſque iam pro voto expeditis, Auſtregiſili, tanquam preces oblaturus, eccleſiam adit. Vt autem vidit monumentum viri ſancti à fidelibus Chriſtianis, auro argentoque mirifice ornatum, dixit arroganter; aurum argentumque illud in pauperes erogari debuiſſe, & nequaquam ſepulchrum exornari. Cumque his dictis, à ſepulchro diſcedens, in ipſa baſilica inambularet, lignũ quoddam ex alto ruens, graue capiti illius vulnus inflixit. Quo vulnere accepto, voce, qua potuit, exclamauit; Auſtregiſilus dum viueret, hoſtili ſemper in me animo fuit, & nunc mortuus, pene me interfecit. Hinc

Migrat è corpore.

Non patitur plebem ſuam, inſolita exactione premi.

Sulpitius eius ſucceſſor.

Exactor improbus, diuinitus punitur.

acriore feruens malitia, Auguſtodunum ire inſtituit, vt eius loci epiſcopum perderet; ſed in ipſo itinere, cum à menſa ad exonerandum ventrem ſurgere cogeretur, infœlicem animam, cum inteſtinis & viſceribus, in cloacam dimiſit. Cuius repentino interitu, regii miniſtri deinceps compreſſi fuerunt, ne ab vrbe Bituricenſi eiuſmodi pecunias extorquerent.

Poſtea, cum Pipinus Francorum princeps, aduerſus Eudonem Aquitaniæ principem pugnaturus, ad Bituricenſe oppidum veniſſet, Barbari in villa, quæ Catobeias dicitur, domum S. Auſtregiſili inflammare voluerunt, nihil fracti admonitionibus vicinorum, qui illis dicebant, multa diuinitus illic edi miracula. Sed ſimulatque flammas domui iniecerunt, arrepti à dæmonibus; partim ſe in ipſas flammas præcipites dederunt; partim dentibus ſe laniârunt; partim membra ſibi corporis truncârunt. Vbi Pipinus id cognouit, exercitu eius ea re valde exterrito, edicto cauit, ne quiſquam res aut villas S. Auſtregiſili attingeret. Non multo poſt, Eudo eandem vrbem obſidens, Agnum virum primarium, in monaſterio S. Auſtregiſili manere iuſſit. Ille vero auaritia cæcus, res monaſterii omnes comitibus ſuis diſtribuit; ſed paulo poſt repentina morte, pænas tanto ſcelere dignas luit.

Vltio cæleſtis in incẽdiarios.

Expilator rerum eccleſiaſticarum, diuinitus punitur.

C. Baron. in not. mar. Rom.

VITA BERNARDINI SENENSIS, PROfeſſione Franciſcani; Ex ea, quæ eſt integra fide apud V. P. Laurent. Surium. Obiit in ciuitate Aquila, anno Domini 1444. Sedente Eugenio 4. Relatus eſt in numerum Sanctorum à Nicolao Papa V. anno 1450.

20. Maii.

Patria & Parẽt. eius.

IN Senenſi vrbe, ex nobili familia Albizeſchorum, Bernardinus, patre Tollo, matre vero Nera ortus, ab ipſa quidem infantia præclarum virtutis ſpecimen de

ſe

ſe iugiter præbuit. Porro benigne faciendi diſciplinã, adeo ſtudioſe ſanctèque coluit, vt ſibi alimenta ſubtraheret potius, quam inopem à ſe non refectum dimitteret. Senis literarum ſtudiis adhibitus, in ſcholis triuialibus, Onuphrio vſus eſt præceptore; miraque diſcendi celeritate coætaneos ſuos ſuperauit omnes; eiſque à ſacris concionibus, quibus ſingulari attentione ſemper intererat, quæ memoria retinere poterat, puerili quidem ſimplicitate, ſed magna dexteritate referebat; omneſque & ſingulos, ad virtutis & pietatis ſtudium acriter ſectandum, hortabatur. Fuit autem rarum quoddam honeſtatis & integritatis exemplar omnibus prorſus vt ſi forte adoleſcentes, de rebus parum honeſtis inter ſe verba miſcerent, eo adueniente, protinus conticeſcerent. Poſtquam adoleuit, relictis ſtudiis philoſophicis, in quibus præ cæteris excellebat animum ad ſacros canones, & ſacrarum literarum ſtudia appulit in quibus triennio, magno cum fructu exacto, adeo earum amore captus eſt, vt reliqua fere omnia contempſerit. *Adhibetur literis.*

Vbi decimum & ſeptimum ætatis annum attigit, ſedulo, de aliquo vitæ genere diligendo, conſilium cum Tobia conſobrina ſua, inſigni pietate ac ſanctitate fœmina, iniit. Tandem poſt multas preces & lachrymas, poſt plurima benignitatis opera miſeris præſtita, poſt varias corporis afflictiones & ieiunia, in ſpectatam religionis ſodalitatem, quam vulgo, confraternitatem diſciplinatorum beatæ Mariæ Virginis vocant, conceſſit. Fuit enim locus ille, qui in domo hoſpitali de la Scala eſt, multo tempore veræ pietatis & religionis exemplar & ſpeculum: ex quo omnes fere Italiæ laicorum piæ exercitationes, vel deuotionis ſtudia manarunt. Itaque Bernardinus fratrum omnium conſenſu admiſſus, preces, corporis afflictiones, aliaque tum iucunda tum aſpera exercitia, noctu diuque illic viſitata, præ cęteris, copioſius ſectatus eſt. *Deliberat de aliquo vitæ genere eligendo.* *Domus hoſpitalitatis de la Scala, in Italia.*

Seuiente peſte illa terribili & generali, anno milleſimo quadringenteſimo, innumeri peregrini Romam *Peſtis ſæua anno 1400.*

euntes atque inde redeuntes ad celeberrimam illam, toto orbe Chriſtiano, domum hoſpitalē beatiſſimæ Mariæ Virginis, quæ Senis eſt, confluxêre; augebaturque valde numerus ægrotorum; è quibus quotidie interdum 18. peſtilenti contagione laniati, vitam cum morte miſere permutabant. Ad eam calamitatem accedebat hoc mali, quod fratres duo & viginti, fœminæ octodecim, ſacerdotes nouem, clerici quinque, pharmacopolę ſex, pueri triginta ſex, famuli ſexaginta, cuncta ægrorum miniſterijs deputati, eâdem calamitate abſumpti fuerant; neque vlli fere ſupererant, qui ignem peſtiferum omnia vaſtantem repellerent, vel miſeros eo iam infectos, ſubleuarent. Ibi tum Bernardinus vltro ſibi eam de hominibus bene merendi occaſionem depoſcit; & quia ſe vnum ad tantam morbidorum multitudinem recreandam ſufficere non videbat, religioſos duodecim, pietate & charitate præcipuos, ad ſe vocat, hortaturque, vt vna ſecum Chriſti pauperes curarent, & vitam ſuam pro illius amore, qui ſuam infinitis ſupplicijs pro nobis obtulerat, libenter in quoduis magnum diſcrimen inferrent. His Bernardini monitis & exemplo allecti adoleſcentes, iucundis animis & magno feruore, curam ægrotorum cum ipſo ſuſcipiunt. Ipſe vero die noctuque ægrotantibus aſtabat, pharmaca parabat, cibos pro ſingulorum qualitate porrigebat, ſordes omnes ipſe ante omnes, ſua voluntate amouendas ſuſcipiebat; nō labore, non vigilijs, non intolerandis fœtoribus, non incommodis vllis frangebatur, ſed ea ſemper alacritate illis ſeruiebat, ac ſi vel parentes, vel filios proprios tractaſſet.

Egregia Bernardini charitas erga peſte laborantes.

Cūm autem iam menſibus quatuor, & eo amplius, in ea domo ſedulo miniſtraſſet, peſte ſopita, domum ſe recepit. Ecce autem quemadmodum ipſe CHRISTVM Dominum, in pauperibus eius morbo laborantibus viſitarat, ita CHRISTVS bonus dominus rurſus illū viſitat. Nā hoſpitali egreſſus, paulo poſt acerrimā

rima febri exerceri cœpit. Ea vero vt poſt menſes quatuor liberatus fuit, ad priſtinum pietatis & humanitatis ſtudium ilico ſe recepit; atque interim tota mente, ad ſanctiorem viuendi rationem aſpirans, diurnis nocturniſque precibus inſiſtebat, vt in optimam cæleſtis vitæ viam, à Deo duceretur. Cumque ſollicita mente ſecum pertractaret, cui vitæ generi ſeſe omnimodis adiiceret, cæleſte numen, in viſione, illi adfuit, ſignisque minime dubijs ad B. Fraciſci inſtitutum incitauit. Vt igitur vota ſua in rem conferret, contulit omnia ſua conſilia cogitationesque, cum Iohanne Triſtorio, Franciſcano Senenſi, vitæ integritate & prudentiæ opinione præſtantiſſimo; cuius conſilio fretus, cunctas poſſeſſiones, & quidquid habebat pecuniæ, in gratiam Chriſti Domini, pauperib. diſtribuit. & collocandis matrimonio puellis benigne impartijt, vt nudus nudum Chriſtum expeditius ſequeretur; præfixoque die, qui fuit natalis beatiſſimę Virginis Matris, in cœnobio Franciſcanorum Senenſium, Chriſtianæ militię nomen ex animo dedit, anno ſalutis 1404. Erat tunc annos natus duos ſupra viginti; quo tempore adeo rigidus corporis ſui domitor erat, vt hominibus terrenæ ſapientiæ nimium deditis, non tam Deo ſeruire, quam delirare videretur.

Corripitur febri, & poſt quadrimeſtre ea liberatur.

Diuinitus ad S. Franciſci inſtitutum vocatur.

Feruor ſpiritus eius.

Interea hoſtis malignus, tantam, tamque eximiã in iuuenili animo pietatem non ferens, callide ei inſidias ſtruere, modiſque omnibus, vt eum in fraudem pelleret, conari. Erat Senis matrona quædam, cum ſuo marito, fratribus D. Franciſci mire addicta; eam diabolus, ſub magno pietatis prætextu, cupiditate impuri amoris, erga Bernardinum inflammauit; adeoque libidinis igne accendit vt diutius ſe eius amplexibus carere, ſine vitæ periculo, non poſſe exiſtimaret. Itaque quo tempore vir ſanctus panem oſtiatim, de more, mendicabat, illa venientem procul Bernardinum conſpicata, benignis ad ſe verbis inuitauit, vt largiorem aliquam eleemoſynam acciperet. Ille vero nihil inſidiarum ſuſpicatus, pe-

Mulier libidinoſa, eum

ad carnis voluptatē ſolicitat. pedem in domum intulit; quo ingreſſo, mox deteſtabilis mulier, turpem ei amorem ſuum explicauit, aperte illi aſſeuerans, ni conſentiret, ſe vociferaturam, vim ſibi ab ipſo intentari. Tum Bernardinus in haſce ſe anguſtias coniectum cernens, tacitus ad orationum præſidia, vt ſolebat in quouis periculo, confugit. Cuius menti, diuinum numen mox præſens ſuggeſſit conſilium; vt diceret mulieri, ſi cupitis vellet frui amplexibus, ſe totam illico veſtibus nudaret. *Enut mulierem nefariam acceperit.* Quod cum illa faceret, vir ſanctus flagellum (quod clam ſecum deferre ſolebat) corripuit; eamque egregie cecidit, donec omnis illa tentatio euaneſceret.

Fit ſacerdos. Poſt hæc ſacerdotio, Bernardinus initiatus, & concionandi munus ei demandatum; in quibus ſane admodum ſe mirabilem exhibuit, adeo vt miniſter Ordinis, perſpecta eius virtute & ſermonis efficacia, terræ ſanctæ Miniſtrum eum inſtituerit; quo non modo apud Chriſti fideles, ſed etiam à Chriſtiana religione alienos, fructum facere poſſet. Deinde Italiæ fratribus Ciſmontanis præfectus eſt; in quo officio, ita ſua vſus eſt poteſtate ad gloriam Dei, vt trecenta amplius monaſteria reformarit. *Miniſter terra ſācta inſtituitur. Item Legatus Pontificis.* Itaque Romanus Pontifex eius animi prudentiam ſingularem cum tanta pietate coniunctam non ignorans præcipuum quoddam legationis munus ei commiſit; quo ita perfuncta eſt, vt celeberrima paſſim eius fama diffuſa ſit. Erant igniti eius ſermones, & vita virtutibus illuſtris; in cuius argumentum, ſolem manu geſtans pingi ſolet; quāquam eius ſymboli alia etiam ratio eſt. *Cur pingatur ſolem manu geſtans* Cum enim in ampla quadam ciuitate, de rebus diuinis concionem ad populum haberet, homines adeo illius ſermonibus permoti ſunt, vt teſſaras, tabulaſque luſorias, quarum magnus erat ibidem abuſus, flammis abſumerent. Quare indignatus faber, qui ex ijs haud mediocre ſibi lucrum acquirebat, ad beatum virum acceſſit, eique conqueſtus eſt, ſe iam ad inopiam eſſe redactum. Sciſcitante Bernardino, num aliud calleret artificium, illoque negante, Bernardinus circino circulum expreſſit

preſſit, in eoque ſolem depinxit, & in medio ſolis, ſacroſanctum nomen Ieſu; cuius præcipuus fuit venerator & cultor; Imo, vt quidam affirmant, Romæ tam luculenter ſublimiterque, de illo dulciſſimo nomine concionatus eſt, vt quidam, eius verba non capientes, hæreſim ei impingere voluerint: at poſtera die, illo concionante, vt ſuperioris concionis veritas miraculo indicaretur, nomen I E S V in eiuſmodi forma: qualem eum pinxiſſe diximus, miro ſplēdore coruſcans, ſupra illum apparuit. Hanc igitur effigiem iuſſit illum fabrū deinceps ſua arte imitari: ex qua pauper ad diuitias haud mediocres peruenit. *Præclarum miraculū*

Porro in concionibus, acriter vitia perſtringebat, quæ res Principis Mediolanenſis animum in ipſum concitauit: prorſus vt ſe mala morte ipſum mulctaturum minaretur, niſi eam concionandi rationem ilico mutaret. At vir ſanctus tantum abfuit, vt illius minis cederet, vt etiam infracto animo ipſum Ducem, in magna populi frequentia horrendo verborum tonitruo ita perfregerit. vt ne minima quidem moleſtia: eum afficere auſus fuerit. Sed is vt illum inſigni aliqua ignominia afficeret, atque auaritiæ & turpis luci crimine notaret, miſit illi per quendam virum primarium, poculum aureis nummis refertū. Illo autem recuſāte, iterum atque iterum ad illum remiſit, mu tiſque ſermonibus animum eius pertentauit. Tum Bernardin⁹, virum nobilem qui munus offerebat, ſe ſequi iuſſit, duxitque hominē ad carcerem, in quo ingēs vinctorū multitudo, ære alieno obſtricta tenebatur: omneſque illa pecunia duobus tantum exceptis, è vinculis liberauit. Duobus vero promiſit, ſi alia redemptionis occaſio ſe non offerret, ſe in illorum locum ſucceſſurum. *Offendunt eius conciones, Mediolanenſem principem.* *Multos è carcere liberat.*

Quo charitatis humanitaſque officio cognito, ciues eos è vinculis dimiſerūt. Cū autē fama ſanctitatis eius longe lateque dimanaret, à tribus ciuitatibus, Senēſe, Ferrariēſe, & vrbinate, Epiſcopus electus eſt; ſed ille, vt poſſet vberiora animarū lucra, cōcionādo facere, eos honores recuſauit. Pōtifex autem Eugenius, tāto magis

eo honore illum dignum exiſtimans ſuis ipſe manibus mitram capiti eius impoſuit; quam ille magna cum animi ſubmiſſione deponens, Pontifici gratias egit, orans atque obſecrans, ne vellet iis compedibus, à ſalute proximi procuranda eum vincire. Romam quandoque ad concionem iturus, in ipſo itinere claudum miſerabili voce, opem eius implorantem, audiuit. Cui Bernardinus, credis, inquit, in Chriſti nomine, me tibi ſanitatem reddere poſſe? illo reſpondente, credo vtique, poſſe me à Deo, eam per preces tuas adipiſci. Tum vir ſanctus, porrecta manu, è terra eum ſubleuauit, prorſusque incolumem à ſe dimiſit.

Recuſat epiſcopatum.

Claudum ſanat.

Poſt hæc, aliaq; miraculorum ſigna patriam inuiſurus, in ipſa ecce via, propediē ſibi vita emigrandū diuinitus fore cognouit, proinde Aquilam declinauit; in quoddā ſui ordinis cœnobiū; vbi ſacroſanctis Euchariſtiæ, & extremæ vnctionis munitus ſacramentis, morbo ingraueſcente, mortalitatis demum ſolutus ergaſtulo, ſexagenarius iam ſexennio maior, Sanctorum cætui feliciter aſſociatur. Corpus eius cum ad monaſterium, extra vrbem illam ſitum, deferretur, ſurdus quidam, virtute aquæ illius, qua ablutum fuerat, auditum recepit. Quo audito miraculo, mox in vrbem relatum eſt, in Franciſcanorum cœnobium, vbi præter alia admirandæ virtutis miracula, iuuenis quidam vita functus, excitatus eſt. Anno vero Domini milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo, ſedente Sixto IV. Pontifice Maximo, ex æde S. Franciſci, translatum eſt in inſigne templum ab Aquilinis in honorem ipſius conſtructum; vbi etiamnum honorifice eleuatum aſſeruatur.

Feliciſſim⁹ obitus eius.

Miracula ad tumulū eius.

VITA

VITA S. HOSPITII, RECLVSI; EX EA quæ extat apud Greg. Turon. hiſt. Franc. lib. 6. ca. 6. & 7. & de glor. confeſſ. cap. 97. Claruit anno Chriſti ſaluatoris 575. Sedente Benedicto; Imperante vero Iuſtino iuniore.

C. Baro. to. 7. Annal. & Notis In Martyr. Ro.

APud vrbem Nicienſem, Hoſpitius magnæ abſtinentiæ vir, ferreis catenis ad corpus conſtrictus, indutuſque deſuper cilicio, ſicco pane, cum paucis dactylis, vitam ſuſtentabat. In diebus autem Quadrageſimæ, ſolis herbarum radicibus, quibus Eremitæ in Ægypto vtuntur, alebatur. Magnas autem per eum virtutes Dominus dignatus eſt operari. Nam quodam tempore, diuinitus edoctus, Longobardorum in Gallias aduentum cognouit; & ciuitates ſeptem, propter impunitam flagitiorum omnium licentiam deuaſtandas prædixit; monuitque cunctos, vt tempeſtiua fuga, eam calamitatem deuitarẽt. Quibuſdam autem pietatis cultoribus, qui pia ab eo monita frequenter hauriebant, dicentibus, ſe nullo modo eũ deſerere velle, ait; Nolite pro me timere; futurũ enim eſt, vt iniurias quidem mihi inferant, ſed nequaquam morte mulctare poterunt. Non multo poſt furibunda gens, eo veniens, cuncta depopulata eſt. Cumque ad locum, vbi ſanctus recluſus erat, perueniſſet, aditum, quo ad eum ingrederetur, inuenire non potuit. Tum vero duo ex eis, tectum per vim deiecerunt, viſoque viro catenis cincto, & aſpero induto cilicio, arbitrati ſunt eum maleficũ eſſe; vocatoque interprete, ſciſcitati ſunt ab eo, quid mali feciſſet, vt tali ſupplicio arctaretur. At ille homicidam ſe eſſe, omniſque criminis reum fateri.* Tunc vnus, euaginato gladio, capite eũ truncare voluit; & ecce dextera in ipſo ictu ſuſpenſa diriguit, nec eam ad ſe reuocare potuit. Hæc videntes ſocij, clamore in cælum ſublato, flagitarũt à ſancto, quid agi oporteret. Ipſe igitur impoſito ſalutis ſigno, bra-

21. Maij.

Rigor vitæ & abſtinentia eius.

Longobardorum in Gallias aduentũ prædicit.

**Vtpote, quia peccatum quodlibet perpetrare minime præter-*

miſiſſet, niſi Deus eũ ſua gratia muniuiſſet. Signo crucis ſanat brachium Longobardi, qui ilico fit monachus. Dæmoniacos curat. Alia miracula oleo benedicto, & ſigno crucis operatur.

brachium ſanitati reſtituit. Ille autem eodem in loco, Chriſti ſe obſequio totum mancipauit, ac tonſo capite, ſub ſeueriore monaſticæ vitæ diſciplina, ſtrenue omnipotenti Deo militauit. Multi autem à dæmoniis correpti, miſere exagitabantur; quibus vir ſanctus, impoſita manu, ſanitatem reſtituebat.

Poſt hæc quidam Andegauenſis incola, nimia febre exhauſtus, linguæ, auriumque officium perdiderat; quem vir Dei vocatum ad ſe, oleo ſancto, ori, verticique eius infuſo, protinus ſanum & incolumen reddidit. Quo permotus miraculo quidam à natiuitate cæcus, duobus aut tribus menſibus, in monaſterio orationi ac ieiuniis ſe totum tradidit; tandemque à S. Hoſpitio vocatus, oleoque benedicto inunctus, in Chriſti nomine lumen recepit. Deinde mulier quædam tribus dæmoniis obſeſſa, ab eodem viro ſancto, oleo ſancto, & crucis ſigno benedicta, à ſæuis hoſpitibus liberata eſt. Sed aliam puellam, immundo vexatam ſpiritu, benedictione ſanauit.

Felix obitus eius.

Cum autem iam dies obitûs eius appropinquaret, vocauit ad ſe ciuitatis Nicienſis antiſtitem, vt eum poſt mortem ſepelire dignaretur. Inſtante igitur mortis hora, catenas quibus vinctus erat depoſuit, & corpuſculum, quod ſcatentibus vndique vermibus, intolerabili cruciatu afficiebatur, humi proſtrauit; deinde tota mente precibus intentus, vim lachrymarum profudit, eleuatiſque ad cælum manibus, gratias Deo agens, ſpiritum tradidit; Et ecce ſtatim omnes vermes illi, qui ſanctos artus perforabant, euanuerunt. Aduenienss autem Auſtodius Epiſcopus, ſacrum corpus ſtudioſiſſime ſepeliuit.

Locus ſepulturæ eius.

VITA

VITA BREVIS S. MARTIANI, Rauennatis Archiepiſcopi; Vt habetur libro primo hiſtoriarum, Hieronymi Rubei, de geſtis Rauennatum. Obiit vt patet infra, Anno Chriſti 127. ſub Adriano Imperatore.

C. Baron. in not. mar. Rom.

S. Apollinaris, Rauennatum Apoſtolus, diuinitus tactus certior, fore, vt breui Rauenna exularet, ac ſubita opprimeretur calamitate, capiteque oppugnaretur; ne Rauennatem eccleſiam, abſque paſtore relinqueret, duodecimo poſtquam acceſſerat anno, ſacerdotes binos inſtituit, Aderitum & Calocerum, Diaconos vero Martianum, virum nobiliſſimum, & Eleochadium, ſummum philoſophum. Cæſo igitur Apollinare, poſt Eleochadium, in Rauennati Archiepiſcopatu, Martianus à Deo demiſſa columba electus, ſufficitur; natus ſublimi loco vir, tam pie, iuſte, ac temperanter vitam degebat, & tanto concitus ardore animi, Chriſtum prædicabat, vt in animis Rauennatum, ardentem excitaret omnium virtutum amorem; multique nullis rerum aduerſarum ictibus frangi, neque oppugnationibus nefariorum, de gradu pietatis deiici potuerint, ſed calamitates omnes, tandemque necem pro Chriſto libenter pertulerint. Plurimos ſacris initiauit; cumque rerum admirabilium gloria clariſſimus eſſet, cæleſtem in patriam abiit, vndecimo Kalend. Iunii atque, vti ex vetuſtiſſimis ſcriptis collegimus, in D. Eleochadii, ſepulturæ traditus eſt, Anno Domini, ſeptimo & vigeſimo, ſupra centeſimum, dum AElius Hadrianus * imperaret.

22. Maii.

Martianus diuinitus deſignatur Epiſcopus.

Præclara eius res geſta.

Tempus obitus eius.

** Fuit is 8. eius Imperii annus.*

VITA S. EVPHEBII, EPISCOPI NEApolitani, in Campania, Italiæ Prouincia; ex ea eſt per Paulum Regium. Diem obiit Anno à Chriſto Domino 713. Sedente Conſtantino Pontifice Maximo.

C Baron. In Not. Mart. Romani.

EVPHE-

23. Maii.

EVphebius, vel Euphrimus; ſi vt vulgus, ita nos hoc loquemur loco, fuit Neapolitanus, & optimis ſtudiis, grauitati, & religioni à pueritia deditus; bonitate naturæ, felicitate quadam, parentum diſciplina, & librorum de rebus diuinis lectione, rectam vitæ ſemper ſecutus eſt viam. Sacerdos factus vitam ſolitariam valde amabat; ſecum erat ſemper; in hominum conſpectu, ſuis negociis omnibus depoſitis, eſſe nolebat; offenſionem, dicens, crebro ex oculis hominem habere; illorum ſæpe cauſsâ peccare; difficile eſſe mentis aciem ab illorum abducere conſuetudine. Quare ſibi ædiculam ædificauit; quæ mille paſſus fere ab vrbe Neapoli abeſt, in ea habitabat; non ſæpe in vrbe erat, nec ciuibus in conſpectum ſe dabat, prӕterquã cũ res hoc poſtularet; vel religionis negocium, vel amicorum ageret. Deum eius opera, & res cognitione dignas contemplari ſolebat; ocioſus numquam fuit. Iis rebus allecti ſunt Neapolitani ad Euphebium tergiuerſantem & repugnantem ſibi pontificem adoptandum. In hoc dignitatis gradu locatus, nihil in peiorem partem mutauit, à ſeipſo numquam diſceſſit.

Patria eius

Eximia dona & virtutes eius.

Maximus cultor ſolitudinis.

Eligitur in Epiſcop. Neapol.

Senex tandem cum nulla vtilitate, nullaue re ad facinus, ad aliquod maleficium committendum, vel ad fraudem, vel ad iniuriam, vel ad rem turpem faciendam impelli potuerit, modeſtus tandem, & frugi, morbo mortifero vrgente, lætus, ac perlubens mortem obiit X. Kalend. Iun. (cum ſacris anniuerſariis apud Neapolitanos colitur) anno Chriſti 713. Eius corpus in eadem ædicula extra vrbem Neapolim, ab eo ædificata, ſepultum eſt ſub ara cum ſanctis Fortunato, & Maximo, nunc; ipſi S. Euphebio dedicata; vbi multa miracula edita legimus; & præſertim.

Felix obitus eius.

Sepulcrum eius miraculis glorioſum.

Aduena quidam naufragus, naui in mari euerſa, omnibus rebus vacuus, & nudus diuertit Neapolim ad hoſpitem ſuum, hominem iuſtum, pium, & S. Euphebii ſtudioſiſſimum, & obſeruantiſſimum omnium, qui quotidie eius ſepulcrum pie inuiſebat. Apud hunc naufragus ille lapſus reſtitit, defatigatus ſeipſum reſeran-

Digitized by Google

cit; deinde domum redire cupiens, ſumptus ad iter reliquum conficiendum, vnde ſuppeditarentur neceſſarij, non habens, petiit à Neapolitano hoſpite, vt mutuam ſibi daret; libentiſſimo animo ſe hoc facturum reſpondit, prædem ſibi dato; quem cum naufragum dare non poſſe, videret & ſe in eo genere aduenæ commodare vellet, eum ante S. Euphebii ſepulchrum fidem ſuam obligare coegit; dicens, ſe Euphebium prædem accipere; Euphebium ſuam exacturum pecuniam, & curaturum vt aduena ſibi ſolueret. Aduena, ſumpta pecunia mutua, abiit; ſuam reuertit domum; cum creditore male egit; quod affirmate, teſtibus Deo & Euphebio, promiſerat, non tenuit; pecuniam creditori non ſoluit, nec amplius curauit; immo iuſiurandum negligens, creditorem, & prædem ridebat. Creditor longo interuallo eluſus, & vxoris cohortationibus in debitorem incitatus, ante ſancti Euphebii ſepulcrum de hoſpite ſuo querebatur; in Euphebium, prope dicam inuehebatur, & culpam omnem transferebat. Euphebius nocte debitori apparuit; eum peieraſſe, increpat; fidem & Deo, & creditori, & hoſpiti datam fregiſſe, ac violaſſe, exprobat; minas denique propoſuit, terrorem iniecit, & diſſoluendi æris alieni viam ei tradidit. Debitor, cum ſibi obiecta eſſet viri ſingularis ſpecies, perterritus de ſomno excitatus eſt, hiſque adeo motus eſt, vt viam ab Euphebio ſibi datam, continuo perſecutus, pecuniam in ligno incluſam in mare proiecerit, cum litteris, quarum hæc erat ſententia. Per Euphebium tuum, numquam quietus fui, quoad pecuniam mutuam à te mihi datam tibi remiſerim; habes profecto acerrimum, & diligentiſſimum procuratorem, debitores acerbe, atque vi cogentem, ac extorquentem inuito, & ingratis, quod ſuis debetur. Euenit, vt illud fluctibus iactatum ad litora Neapol. proiectum ſuſtulerit creditor; (ierat enim eo tempore eo animi cauſsâ) aperuit, Deus forſitan ad hoc faciendum illum induxerat, homines etiam plerumque ſolent eſſe curioſi, vt omnia ſcire velint. Cognita

Apparet debitori cuidam perſido; eundem corripit, emendat, & iuuat.

Inſigne miraculum.

gnitate, ſancto Euphebio gratias egit, & maioribus officijs deuinctus, ſtudioſius, vehementius, ac diligentius eum in poſterum obſeruauit.

Item Duo alia.

Sacerdos quidam ſepulchrum S. Euphebij frequẽtare, & ibi quotidie ſacra facere ſolebat, cum, Neapoli ab hoſtibus circunſeſſa, in hoc perſeuerare non poſſet, & dies aliquot intermiſiſſet, maxime angebatur animo; Euphebij tandem numine, quo regebatur, audacter in viam ſe dedit, & integer per hoſtium caſtra iter faciens, inuulneratus penetrauit in templum; eademque via, hoſtibus magno timore perculſis, totoq; corpore contremiſcentibus, domum inuiolatus, & incolumis rediit. Idem alter fecit ſacerdos illius exemplo; hoc amplius, quidpiam boni in templo ipſe & miniſter ſe vidiſſe faſſi ſunt. Hodie hac in ædicula habitãt & ſacra conficiunt ſocij S. Franciſci Aſiſinatis; quos à veſtimẽti genere, Capucinos vulgus appellat; viri grauiſſimi, ac vita ſeueriſſimi, & congruentes cum diſciplina, quam Chriſti diſcipuli coluerunt.

Capucini laudantur.

Cæſ. Baron. Tõ. 8. Annal & In Append. 12. & In Not. Mart. Romani.

MARTYRIVM S. DESIDERII, Vienenſis in Gallia Epiſcopi, Ex eo quod eſt per Adonem, eiuſdem Eccleſiæ Antiſtitem; ſuperadditis quibuſdam ex Breuiario. Paſſus eſt Anno Chriſti Domini 612. tẽporibus Theodorici Burgundionum Regis, machinante Brunichilde Regina, peſſima illius Auia.

23 Maij hic dies Paſſio eius. Tranſlat. vero 11. Febr.

Patria eius & genus.

Succedit S. Vito in Epiſcopatu Viennenſi.

S. Deſiderius Viennenſis Eccleſiæ clariſſimus Pontifex, Auguſto dunenſi ciuitate, ex nobili proſapia oriundus, fuit à puero quidẽ ſanctiſſime imbutus, vita purus, ſcientia ſcripturarũ nõ parũ eruditus; in gremio ſanctæ matris Eccleſiæ ſub quatuor Archiepiſcopis mirifice profecit. Inde ad culmẽ Pontificale poſt S. Vitum rite prouectus, quantæ gratiæ fuerit, honor Martyrij patefecit. Porro cũ lõge lateq; fama beati viri ſpargeretur, & foris iã miraculis vulgaretur, atq; virtus animi ſignis euidentib. patefacta clareſceret, inuidus omnis boni Diabolus, in perſecutionẽ tanti viri inſani pe-

pectoris homines inflãmat. Et quia videbat Dom ni Dei noſtri Ieſu Chriſti gloriã per B. virũ vbiq; diffũdi quib. artib. valuit tãtũ opus pietatis extinguere, aggreditur laceſſere illũ, & cõuiciis afficere primo. Deinde etiã iniuriis propulſare. Sed Deſiderius de beatis pauperib. ſpiritu vnus, cuius deſideriũ exaudiebat Deus, & præparationẽ cordis eius audiebat auris eius, in petra fidei fundatus, tundi aduerſitatibus poterat, moueri à ſtatu rectitudinis non poterat.

Igitur interfecto Sigeberto Rege, factione Fredegundis Reginæ, Brunechildis Regina cũ Theodorico admodũ paruulo, Childeberti Regis filio, Burgundiã obtinuit. Fœmina incõparabilis libidinis; quippe quæ nõ timuerit inceſtuoſiſſime Merouæo Chilperici filio, mariti ſui nepoti ſe miſceri. Illo aũt tõſurato, Presbyteroq; facto, (tali nãq; ordine pater vix eũ potuit coercere) Brunechildis p diuerſorũ iuuenũ libidines excãduit, turpiſſimũ lupanar ipſa ſemetipsã turpiſſimis iuuenib. exponẽs. Cui⁹ inaudita flagitia, vir Põtifex Deſiderius, zelo timoris Dei inflammatus, reprimere, & corrigere cupiens. tam priuatim, quam publice, meliorẽ vitã arripere, & pœnitudinem facti habere monebat, Sed quia *qui arguit impium generat maculam ſibi*; nouis & inauditis odiis cœpit ſanctum virum deteſtari, ac vt vitam auferret meditari. Sed quia id aperte non poterat, exilio deportari, & relegari in quadam inſula virum Dei facit. Vbi quadriennio diuerſis laboribus fatigatus, non tamen auxilio omnipotẽtis Dei nudatus eſt ac deſtitutus; quippe per quẽ beneficia infirmis quibuſcũq; Deus noſter ibi cõtulerit. Nã quidã leproſus inſpectãte populo tactu Beatiſſimi viri mundatus eſt à lepra, quæ totum illum aſperauerat. Ab ea die qua inſulam ingreſſus eſt, cicindele oleo plenum, quod manu illius in luminatum fuerat, virtute diuina permãſit indeficiẽs, ſemper ardẽs, & ſuã plenitudinẽ inexhauſtã, ad gratiã viri Dei prædicãdã omnib. manifeſtãs. Et quod eſt mirabilius, quicũq; cuiuslibet infirmitatis á S. Põtifice ex eodem liquore perũctus fuiſſet, ilico ſanatus abibat.

Factũ eſt autem vt vas plenum vini, propter aduentantes qui inde haurirent, á miniſtro illius diligenti cura ſeruaretur. Sed cum pluribus diebus iam expenſum putaretur defeciſſe, & miniſter viri Dei id nunciaſſet illi, quia nõ

Brunechildis Reginæ, quanta libido.

Corripitur à S. Deſiderio

Prouerb. 9.

Brunechildis obſtinata, eum patria multat.

In exilio ſacer Antiſtes miraculis claret.

haberet petentibus quid vltra præbere; confortatus à viro Dei, de largitate, & bonitate creatoris, mox vt rediit, plenum quod paulo ante vacuum fuerat vaſculum inuenit.

Reſtituitur ſed viennẽſi. Interea congregata multitudine Sacerdotum, licet impia fæmina venena malitiæ ſuæ non euomuerit, tamen victa precibus, ſanctum virum ſedi ſuæ, vrbique reſermari iubet. Quis dicere ſufficiat, quibus gaudijs receptus fuerit, quot vlnis pietatis à Clero & populo amplexatus, quibus lacrymis rigatus? Vere paſtorem pium, quem nullius generis tribulatio, à charitate ouium diuellere potuit! Vere beatus populus, qui talem, meruit ſuſcepiſſe ductorem.

Hic cum iam totus Martyr eſſet corpore, hoſtiaque Deo placita, vt deſiderium cordis eius tribueretur ei, inſtaretque tempus, vt poneretur in capite eius corona de lapide precioſo, iterum machinatione Brunechildis ac illam conſtuprantium, iubetur venire Pontifex ſanctus ad palatium; quo tunc temporis Theodoricus iuuenis reſidebat. Attendatur itaque vir Dei, vtrum in priori ſententia permaneret. Interrogatusque vtrum melius eſſet, vni viro mulierem coniungi, quam pdiuerſorum iuuenum appetitus libidines ſuas deſpumare, à quo cum reſponſum eſſet,

1.Cor.7. *vnuſquiſque ſuam vxorem habeat, & vnaquaque ſuũ*
Heb 13. *virum habeat, & fornicatores, & adulteros Deum iu-*
1.Cor.3 *dicare, nec licere contaminari templum Spiritûs ſancti, cum corpora noſtra templum eſſent Spiritûs Dei, & ſi quis templum Dei violaſſet diſperderet illum Deus.* Cum ergo hæc & his ſimilia vir ſpiritu Dei peroraſſet, *Alia Brunechildis in S. Deſideriũ machinationes.* ilico nuntiantur hæc Brunechildi. Cæpit ea ac tutum furere; virum Dei telis malitiæ ſuæ appetere: & qualiter vitam ei auferret cum iuuenibus ſuis perquirere. Miſerabile dictu: intra fores Eccleſiæ repulſus vir Dei clauditur, & vt furenti ſatis fieret, clamor popularis à fautoribus ipſius incitatus attollitur: Rebellem hunc & Reipublicæ ac honoris patriæ contrarium.

Sciens itaque vir Dei iã ad palmam ſe vocari, maxime

me cum id reuelatione Angelica patefactum eſſet intrepidus imperterritus, fixus totus in Deo, horam præſtolabatur. Abſtrahitur iterum ab Eccleſia, & ſanctus Domini indignis manibus pertractatur; atque agentibus Betone, Gaſifredo, & Ephane Comitibus, impiiſſimi ſceleris cōſiliatoribus, cuſtodiæ mācipatur, atq; ad territoriū vſque Lugdunenſe perducitur, ſuper fluuiū Calaronam. Hinc inde vallatus iniquorum hominum turbis, cum iam videret furentē multitudinem in mortem ſuā velle conſurgere, ſupradictorum iuuenū maxime hortatu, gēua in terra figēs orat omi incubuit ac pro ſuis perſecutoribus orauit dicēs, *Domine ne ſtatuas illis hoc peccatū, quia neſciūt quid faciunt* Commendo tibi oues, quas gratia tua ſuſcepi regendas. Nō illas luporū rabies diſpergat, ſed in ſancto ouili Eccleſiæ tuę cōgregatę, vinculo caritatis adnexę, viuāt in te de ſpiritu gratiæ; cuſtodiantur in æterna miſericordia tua, Ieſu Chriſte fili Dei; qui viuis & regnas in ſecula ſeculorum.

Fit cælitus certior de Martyrio. *S. præſul. alias Beſſano.* *Act. 7. Luc. 23.*

Inſaniens itaque multitudo, cum furorem ſuum nequaquam reprimere poſſet, vnus de ſæuientibus corripiens lapidem, cerebro orantis fortiter illiſit, ac mox cerebello rupto, ſanguis vndatim profluxit. Alter vallum ex vtraque parte vehementer acutum tam ceruici quam capiti infixit Sicque ſanctus Pontifex Martyrij palmam adeptus, migrauit victor ad Dominum. Inde vere Martyr, quia & veritatem tenuit, & dilectionem; exhibuit in correptione patientiā. Vere amabat ipſos à quibus iniuſte occidebatur; ſuaq; pœna inſinuabat illis quam periculoſiſſime ipſi in æternum punirentur, qui flagitioſe & facinoroſe viuebant

Necatur ſacer Antiſtes crudeliter.

Quæ autem vltio in præſenti impiam illam perculerit, vt ne inpune quis credat ſe peccare, breuiter attingam; Clotario Rege, iudicantibus Francis, indomitis equis religata brachiis, & cruribus diuaricatis, membratim diſcinditur; Deo illi pro voluptatibus ſuis, dignam pœnam retribuente.

Impure Brunechildis infelix interitus.

Beati viri corpus ſtudio fidelium curatum, in loco

paſſionis ſuæ ſepultum eſt. Ibique quanti meriti apud Dominum eſſet, miraculis ſe publicauit.

Multifaria eximia miracula ad tumulum eius.

Dici non poteſt, quot cæci ibi lumen inexpertum receperint; dæmoniaci purgati ſint; claudi ſanati, & de diuerſis infirmitatibus, diuerſi curati. Sed & ſi qui cum fide tulerint aſſellam, de fuſte illo, quo ſanctum caput illius terebratum eſt, ſiue à dolore dentium, ſiue à typo variarum febrium, ſiue ab aliis infirmitatib. meritis beati Martyris liberantur.

Euoluto itaq; tēpore, viſū eſt Pōtifici Viennenſiū & ſāctiſ. Clero ac vniuerſo populo, vt precib. ſuis peruincerēt Clottariū tunc tēporis piū Regē, quatenus concedere dignaretur eis mēbra beatiſſimi viri, q̄ ſicut ſepulta fuerāt, in diœceſi Lugdunēſi, & in loco paſſionis ſuæ ſeruabāt. Quę idē p.⁹ Rex clemēter induſit, videbat. n. digniſſimā rē & Deo clariſſimā illos poſtulare, & affectū piorū filiorū circa patris reuerentiā eſſe profuſum.

Reuertuntur alacres à Principe, tā Clerus q̄ populus, deſideriū cordis ſui, deſideriū amoris ſui, ꝙ impetrare meruiſſent. Congregatur vniuerſa Eccl. gaudium tā celebre omnib. indicitur, parantur cruces, parantur luminaria, feretrum pretioſiſſimis veſtib. cōponitur, feſtiuis ornatib. vniuerſi induuntur, ac tali pompa honoris, fit proceſſus ad ſancti Pontificis Martyrium.

Populi tā Viennenſes quā Lugdunenſes in vnū cōueniūt, fit pia altercatio, Lugdunenſes Martyrē habere, Viennenſes Paſtorem referre, atque inter vtroſque clariſſima concertatio, cū iſti acquiſitum, illi repoſcerent Patronum. Iſti cum quib. Martyr in Deo viuebat illi, cum quibus & carne magiſter vixerat. Quid longius morer? dum perſeuerantiſſime vtrimq; pro amore Martyris in ſententia durarent, ruit nox. Viennenſes qui pius dilexerant, & quib. iuſtior cauſa famulabatur. conſilium ſubtilius capeſſunt. Furtim egeſta humo, & ſanctum ſepulchrum reſerantes, nauicula cum rete piſcatoria parata, ſubcelant corpus, atque per * Saonā & Rhodanum ante mittunt; lætis vndis, tam ſanctū funus, & ipſe Rhodanus ſuis ciuibus ſeruiturus excipit.

** Saona flumen fœtiſſimum, ingreditur*

Cre-

Crepuſculum rediit, atque caterua Viennenſis feretro vacuo pedeſtris reuertitur. Exultant Lugdunenſes decepti vana ſpe; ſed non diu tam felix furtum eos latuit; ſicq; lætitiam deſperata victoria perdiderunt.

Rhodanũ apud Lugdunum ciuitatem.

Illi aũt qui naui transferebant membra Pontificis, vt venerunt contra Faſianam villam, appulerunt ad littus, ſuſtinentes ſanctã cateruã pedeſtrium. Erat tunc temporis ager Faſianus, iam vt propius delegatus pauperib. ſanctorum Martyrũ, in quorũ honore Viennẽſis Eccleſia fundata conſiſtit, nam ante ſicut idẽ Mart. in teſtamento ſuo ꝙ fecit ſanctis Martyribus Machabæis, & ſancto Mauricio, ac ſex millib. ſexcentis ſexaginta, commemorat, ex maternis & paternis eadẽ villa ſorte beato Deſiderio obuenerat. In quo teſtamento, quod præſentib. ſanctis Coepiſcopis manu propria fecit, ſub Dei omnipotẽtis obteſtatione conſtituit, vt nullus præſumeret votum ipſius, intuitu pietatis perfectũ in aliud quam ipſe ſtatuerat mutare. Quod ſi aliquis ſpiritu cupiditatis incitatus feciſſet, ſi ſentẽtiam ſuæ actionis pœnitendo non mutaret, anathema in æternũ fieret. Suſtinentes igitur vectores ſancti funeris, in hac villa illos qui terrã pedeſtres veniebant, in loco mundiſſimo, interim ſancta membra compoſuerunt. Quid miraculi tunc contigerit, ſilere non puto.

Translatio eius Lugduno Viennam.

Teſtamentum S. Deſiderii.

Mulier multis annis ab ſpiritu immundo vexata, illuc manibus ſuorum attracta, vt ſancti Martyris loculum attigit, ilico virtute diuina curata eſt.

Obſeſſa liberat.

Vt aũt B. Ætherius tũc Viennẽſis Antiſtes cũ reliquis qui in vrbe remanſerãt aduenit, & ſancto feretro vlnis piorũ ſub uecto, chorusq; beati populi, voces cãtantiũ, deoq; noſtro pſallentiũ in altũ ſuſtulit, qs ibi tã ferreũ pectus, tã dura ꝑcordia habere potuit q nõ aut gemitũ, ꝑ nimia exultat. cordis emiſerit aut lacr. ora rigauerit? Tali igitur cæleſti agmine præeunte, & ſubſequẽte, puehitur B. viri corpus vſq; ad locũ ſepulchri ꝙ digna veneratione paratũ erat, in Eccleſia beatiſſimorũ Apoſtolorũ Petri & Pauli, extra ciuitatẽ, vbi & multorũ Pontificum eiuſdẽ vrbis Viennẽſis, membra tumulata

Locus Sepulturæ eius.

Digitized by Google

ſeruantur. Cumq; iam odoramentis, & precioſis linteaminib. inuoluendũ ſanctiſſimi Martyris corpus, Epiſcoporũ manib. tractaretur, quod in laude omnipotentis Dei reticendũ non eſt, ita ſanctiſſimi capitis vulnera integrata apparuerunt, vt penitus vbi cutis rupta fuerit non appareret. Nã & reliquũ corpus ſuis iuncturis & neruis cõſtrictũ, ſana pelle ſua veſtitũ manebat. Recinentib. choris, Pſalmiſq; antiphonatim cõſonantib.

Miracula ad tumulum eius.

Vt ſanctus Dei tumulo eſt ad tuitionem totius vrbis compoſitus, mox glorioſa mulier, quæ fuerat quondã beati Ætherei in laicali habitu coniunx, ſed tunc vere ſanctimonialis, hominem à natiuitate cæcum, iuxta tũbam Epiſcopi, & Martyris Deſiderii conſtituit, eũq; fidẽ habere præmonuit; affuit virtus diuina, q̃ ſemper ſuos glorificat, & quanti meriti eſſet apud Deũ, is qui in loco illo teneretur, euidentib. ſignis manifeſtauit; nã in conſpectu totius Eccleſiæ, cæcus iſdẽ lumen inexpertũ recepit. Multaq; alia poſtmodũ ibi Domin⁹ per ſeruum ſuum operatus eſt; quæ ſi vniuerſa quis ſcribere voluerit, volumen longi operis conſummabit.

C. Baron. Tom. 10. Annal.

VITA S. GVIBERTI, FVNDATORIS ac patroni Monaſterii Gemblacenſis; Ex ea quæ eſt per Sigebertum, eiuſdem cœnobij monachum. Deſiit ab humanis, Anno parte ſalutis, 962. Sub Ioanne 12. Pontifice Maximo, & Othone 1. Imperatore.

23. Maii. S. Guiberti patria & parentes.

INſignis Pater Guibertus, in pago Germienſi feliciter natus, hominib. illius temporis ad exemplum creditur eſſe datus. Cuius auum Redingum, & auiam Giſlam, patrem quoque Lietaldum, & matrem Oſburgam, omnes, qui huius antiquitatis retinent notitiam, fatentur longam antiquæ nobilitatis traxiſſe lineam; quorum late pullulante proſapia, ſe pene tota nobilitari gaudet Lotharingia. Hic, fratribus eius de carnalis poſteritatis prouentu cogitantibus, ſolus ſpiritualis generationis hæredes ſuſpirabat. Militabat interim mundo, ſpecietenus; ſed, quantũ patiebatur huius negotii

gotij vſus, à malitiæ vitiis erat extraneus. Deniq; poſtquam diu ſub chlamyde militaris habitus latuit, quia lucerna diutius latêre non debuit, nodum diuini ſeruitij à ſe quantocyus diſſoluit, & militiæ ſæcularis cingulum depoſuit; ſed & inſuper de proprietate hæreditatis ſuæ fundum, Gemmelaus dictum, delegit, & Deo, & Apoſtolorum Principi Petro, ſanctoque Exuperio martyri glorioſo, ad conſtruendum in eorum honorem monaſterium deuotiſſime delegauit. Ad quod opus felici auſpicio inceptum, animabatur etiã nobiliſſimæ & Chriſtianiſſimæ auiæ ſuæ Gislæ pia conniuentia; quippe quæ, ſalubri reperto conſilio, omnes res hæreditatis ſuæ, quas ſibi vir ſuus Redingus dotis gratia impenderat, vel quas ipſi pari æquitatis induſtria patrimonio ſuo addiderant, ad præſidium Deo placitæ conſtructionis, contulit legaliter chariſſimo nepoti ſuo.

Renunciãs militiæ ſæculari, conſtruit monaſterium Gemblacẽſe, ex bonis ſuis. Adiuuatur à ſua pia auia Gisla.

Ad hæc non parum ſolatij diuinitas fideli ſuo Guiberto contulerat, quod in omnibus doctorem & patronum quendam venerabilem virum Erluinum nomine præuiderat; qui & ipſe Canonicã, quam viuebat, regulam ad monaſticã vitam conuerterat. Is itaq; pio patrono noſtro in omnibus vtilium rerum cõſiliis exſequẽdis, in eccleſia ædificanda, & officinis clauſtri cõſtruendis, in Fratrib. ad ouile Dei conuocãdis & regẽdis, aderat adiutor opportunus & vnanimis. Et quidẽ alij ad perfectionis culmen tẽdenti ſufficere videtur à malo declinaſſe, mundi pompis abrenuntiaſſe; ſua omnia pauperibus erogaſſe; at dominus Guibertus, quæ retro ſunt oblitus, in anteriora magis ſe extẽdere nitebatur. Atque interim qualitatem loci, vbi propoſitum ſuũ ſecure exſequeretur, caute deſpexit; ſcilicet vt nec indulgeret ſibi diſciplina remiſſior, nec pro intuitu etiã notæ nobilitatis male blandiretur ſibi honorificẽtia impenſior. Itaq; colũba Chriſti adiit arcã paratã à Deo multorũ ſaluti, clauſtrũ ſcilicet Gorzienſis cœnobij. Erat enim ibi tunc magnus ſanctæ religionis feruor, nec quiſquã vel initiũ conuerſionis ſe credebat arripuiſſe, cui

Item à quodam Canonico Erluino.

Tradit ſe cum ſuis erudiendum in Abbatia Gorzienſi.

cui non contigerat illa Gorzienſi regula initiatum eſſe. Ibi ergo & noſter patronus Guibertus ſeipſum, & omnes quos Chriſto lucrifecerat, venerandi Patris Agenoldi Abbatis manib. ſtudioſe cõmiſit; adhætẽs ei ſtudioſi⁹, & ab ore eius pẽdẽs intentius; vtpote qui ex doctrina ei⁹ nõ ſolũ ipſe paſci habebat, ſed inſup de micis ex ea collectis p ſe Chriſti pauperib. ferire ſatagebat.

Præficit ſuis Abbatem venerabilẽ Erluinum.

Per æmulos quoſdam concitatus cõtra Gẽblacenſem Imperator, mox iterũ pacatur.

Priuilegia huic monaſterio conceſſa, Anno 946.

Vbi licet nõ multo poſt ita profeciſſet, vt, dũ ipſe de ſingulorũ virtutib. aliquid decerpit, quod ſibi ſit ꝓ exẽplo, ipſe ſolus omnibus eſſet exẽplo, timẽs tamẽ illud Apoſtolicũ, Doctorem nõ debere eſſe neophytum, venerabilẽ, cuius ſupra meminimus, Eruinũ, cõmunicato cũ Fratribus cõſilio, Abbatem ſibi delegit; ipſe autẽ ad alueariũ monachorũ, ſcilicet Gorziam, eſt regreſſus atq; ibi ieiuniis, vigiliis, & orationib. vacabat. Interim creſcebat Chriſti gloria, & illorũ, per quos benedicebatur nomẽ Domini, multiplicabatur gratia, quando de Gẽmelaus, nouellæ cõſtructionis cœnobio, boni odoris lõge lateq; exibat fragrantia; cũ quidã, qui bona fidelis Chriſti ſerui Guiberti obliquo oculo limabãt, aures Cæſaris aduerſus eũ appellant, quod Gẽmelaus regalẽ fiſcũ, iniuſſu Regis, fũdato ibi cœnobio, in ſortem Eccleſiaſtici iuris iniuſte trãsfuderit. Verumenimuero ſtatim poſt & ipſe quoque pius Rex regali cenſuit edicto, vt incõuulſa permaneret Gemblacẽſis cœnobij cõſtructio. Inſuper & permiſſa eſt quoq; poteſtas aduocatũ & regularẽ Abbatẽ cũ imperio Regis eligendi, caſtellũ conſtruendi, mercatũ, percuſſurã monetę, & materiã faciendi. Sed & ipſe locus ab omni omniũ ſeruitio immunis eſt redditus, in ciuitate, in caſtello, in villa, ſuper aquas, in pontibus, in omnibus imperij ſui locis ab omni telonio & tributo eſt abſolutus, ſub ſolo Regiæ defenſionis munimine ſub ectus. Quę auctorizatio facta eſt ſolenniter Leodij, xij. Kalend. Octobris, anno Dominicæ Incarnationis nongẽteſimo quadrageſimo ſexto, regni domini Othonis primi, anno vndecimo.

Quin etiã fuit vir Domini Guibertus dignus Apoſtolicæ prædicationis miniſterio. Siquidem, gẽs Hungarorum, tempore ſupradicti primi Othonis aggreſſa

Lothatingiam, deducta eſt à Duce Conrado vſq; ad ſiluã Carbonariam: & virtute Dei apud Lobiẽſe cœnobiũ oſtẽſa, prohibita eſt vltra prodire: Hũgaris trãſeũtibus cũdo & redeũdo per vicum Gemmelacenſem, occurrit vir Dei Guibertus, gladio verbi Dei accinctus paratus etiã bibere calicem paſſionis. Nec deſtitit ſane illis idololatriæ ſpurcitia ſordentibus pãdere fidei dogmata, & regni æterni myſteria, donec aliquos eorum à regno diaboli abſtraxit, eoſque, abiurantes ſacramẽta diabolicæ militiæ, tranſcripſit in nouũ nomen militiæ Chriſtianæ, Vnde & benedictus Deus, qui Guiberto ſub ſignis ſuis militanti adfuit. Appoſitus autem eſt vir Dei ad patres ſuos, cõſummatus in virtutum gratia, decimo Kalẽdas Iunij, in ſupradicto clauſtro Gorzia: vnde tamẽ, fruſtra obſiſtere conãtibus Gorziẽſib. mox ad Gẽmelacenſe cœnobium cum multa veneratione eſt relatus, anno Chriſti nongenteſimo ſexageſimo ſecundo: eleuatus ibidem poſtea anno milleſimo centeſimo decimo, ab Oberto Epiſcopo Legienſi ſiue Leodiẽſi, auctoritate Frederici Colonienſis Archiepiſcopi, cũ mirabili cõcurſu & gaudio populorũ: poſtquã Deus eũ multis miraculis per annos 12. clarificauerat.

Prædicat B. Guibertus infidelibus verbũ Dei.

Migrat in cœlum Anno 962.

Miraculis clarus poſt obitum.

MARTYRIVM SS. DONATIANI ET ROGAtiani; Ex eo quod optima fide apud V. P. Laur. Surium extat; cui vetuſtiſſima adſtipulãtur Martyrologia. Cõſummati ſunt, circa annum dominicæ incarnationis 303. ſub immaniſſimo præſide Rictiouaro.

Caſ. Baron. to. 2 Anna.

CVm Diocletianus & Maximianus Romani Imperij ſceptra tenerent, ſuiſq; præceptis & edictis crudelibus, Chriſtianum nomen, obliuione ſempiterna conterere niterentur, erat in vrbe Nannetica, iuuenis quidam Donatianus nomine, genere clarus, ſed fide multo clarior; qui in ipſo iuuentutis ſuæ feruore, maturioris animi fræno, turbulentos adoleſcentiæ motus tẽperabat, & ne inter ſpiritalis nequitiæ procellas, lapsũ incurreret, in timore Domini proſpere vitæ cursũ dirigebat. Qui mox, vt deſpectis idolis luſtra-

24. Maij.

Donatianus egregius iuuenis.

libus aquis expiatus Chriſto nomen dedit, ſine metu aliquo, triumphum Chriſti, oris ſui buccina, miles fortiſſimus, in populo decantauit, & inſtar optimi agricolæ, fruges beatæ fidei in gentilium pectora ſeminauit. Qua ſancti viri opinione florente, germanus eius Rogatianus, adhuc in cultu idololatriæ conſiſtẽs, blando ſuauiſſimi oris eius odore impletus, ad fratrem, ætate licet minorem, ſeniorem tamen crudelitatis ordine, feſtinus accurrit, deprecans vt antequam perſecutionis colluctatio appropinquaret, Chriſtiani baptiſmatis munere dotaretur; ne tam fœlix certamen, adhuc paganum vel catechumenum inueniret; vt à fratre nihil minus in pugna, nihil minus obtineret in palma. At ne ſacro fonte continuo ablueretur, audita perſecutione, fugitiua ſacerdotis fecit abſentia; ſed fuſus martyrij cruor, fontis inopiam ſuppleuit.

Rogatianus à fratre iuniore, Donatiano, ad Chriſtum adducitur.

Interea Nannetenſem ciuitatem, fauente gentiliũ turba, perſecutor cum inſtrumento iniquitatis, ingrediens, ab vno è circumſtantibus ciuibus, ad Donatianum & Rogatianum fratres comprehendendos, quod eſſent Chriſtiani, acerrimis verborum ſtimulis incitatus eſt. Tunc præſes dolore commotus. Donatianum ſuis fecit aſpectibus præſentari, ac talibus eum verbis compellauit; Audiuimus Donatiane, te Iouem & Apollinem, Deos noſtros, conuiciis proſcindere, ac prædicatione inani, ad crucifixi religionem populum cõpellere. Aut igitur prædicationi ſuperfluæ finem impone, aut ſi id recuſas, pœnis noſtris & cruciatibus ſubiaceto. Cui Donatianus reſpõdit, Minas quas mihi prętendis deſpicio; fruſtraque ab eius me cultu reuocare contendis, cui creata omnia prompte deſeruiant. Hinc Præſes furore ſucceuſus, iubet ſanctum compedibus vinctum, in cuſtodiam retrudi; vt tormentorum violenta feralitas, non perferentis fidem frangeret, aut ſaltem ne alij in Chriſtum crederent, impediret.

Donatianus ſiſtitur coram præſide.

Truditur in carcerẽ.

Tunc eius germano in conſpectu populi conſtituto, cœpit Præſes, ſub blandimenti dulcedine, perſuaſionis iniquæ venena miſcere, vt quia virtute non cede-

cederet, oblectationis arte colla laxaret. Quem molliter appetens, in hæc verba prorupit; Audio, Rogatiane, à deorum cultu te velle inconſulte recedere. Sed caue, ne vnius Dei confeſſione, plures Deos in tuam perniciem ire compellas. Sed quia adhuc neſcio, quo baptiſmate non teneris infectus, ſi voluntas obſtinata te non decipit, deorum indulgentia conceſſa, recipies, vt Imperatorum palatio & aula deorum, poſſis cum vitæ fruitione, ſortiri dignitatis augmentum. Rogatianus reſpondit; optimis promittis peruerſa, cum ſis ipſe peruerſus; qui primum polliceris Imperatorum gratiam, poſt deorum. Sed qua ratione, in arce diuinitatis colendi ſunt, qui ipſis hominibus videntur eſſe poſteriores ordine, licet inter vos habeatis participationem miſeriæ? cum illi ſint de metallo, vos ad meliores habitus ſurdi; illi ſpiritu careant, vos ſenſu. Siquidem, qui in ſaxis religionem ſuam conſtituit, non aliud fit ipſe, quam quod colit. Tunc Iudex, miniſtris imperans, dixit, Et hic inſenſatus, cum doctore inſipientiæ, in carcerem detrudatur, vt ſequenti die, diis ac principibus illata iniuria, vltore gladio, cenſura publica vindicetur. Sic tenebrarum in lecto, duo fidei luminaria recondũtur; ſed plus carcer illuſtrabatur ex gloria, quam martyres grauarentur ex pœna. Beatus autem Rogatianus, ſine baptiſmatis gratia, ſe præuentum eſſe contriſtabatur; ſed hoc ſibi ex fide credidit eſſe pro lauacro, ſi fratris ſui Chriſtiani oſculum mereretur. Quo comperto, B. Donatianus, pro germano fudit ad Dominum preces, vt promptam eius voluntatem, fidemque puram aſpiceret, & ſanguinis effuſionem, pro baptiſmatis ſacramento acciperet.

Rogatiano, blanditur præſes.

Rogatianus ducitur in cuſtodiã.

Itaque vigiliis noctis in oratione corde & voce trãſcurſis, ſimul lumine cum die relato, & carnificis vulnera, & Domini ſui præmia alacres expectabant. Sequenti vero die, Præſes pro tribunali ſedens, confeſſores Chriſti, in conſpectu populi præcepit aſſiſti. Educitur interea de carcere lugubri, gaudium cæli; de ſterili ſede, fructus Eccleſiæ; de ſpinarum germine, flos coro-

Iudex terret martyres ſed fruſtra.

næ. Conſtricti vinculis, liberi erant votis, quos in Chriſto ipſa tormenta reddiderant fortiores. Quibus coram poſitis, affatus eos eſt Iudex; Cum indignatione, inquit, ordior, ne dum vos molliter alloquor, ſeueritatis publicæ vis frangatur; qui deorum religionem aut non colitis ignorando, aut (quod eſt grauius) non neſciendo, calcatis. Tunc martyres reſponderunt; ſcientia tua, quæ deterior eſt totius ignorātię ſtultitia, ſimilis ſit diis veſtris, quos in metallis ſenſu carentibus adoratis. Nos vero pro Chriſti nomine, quidquid terroris inueneris, excipere parati ſumus; quia non hic vita noſtra diſpendium patitur; ſi illi reddatur, à quo ſumpſit exordium & in futuro, multiplicatæ lucis fœnore muneretur. Tunc dolore præſes impulſus, iuſſit eos in eculei catafta ſuſpendi, vt ſi animos eorum non mutaret, tamen membrorum lineamenta ſoluerentur in pœna; credens furori ſuo ſe conſulturum, ſi carnifex licet ad animam non perueniret, vel per tomenta corpus mactaret; ad hæc miniſtris imperans, vt poſt irrogata ſupplicia, à ſpiculatore eorum capita truncarentur. Tunc lictoris inſania, vt de crudelitate iudici complaceret, vel magis vt creſcerent ornamenta martyrii, lancea militari perfoſſas ceruices beatiſſimorum, gladio vibrante præcidit. Sic ad Chriſti gloriam venientes, dum B. Donatianus lucratur germanum & meruit germanus martyrium, iſte fit illi cauſa ſalutis ille fit, iſti palma mercedis; & multiplicis gratiæ pignore redundante, conſummatione fœlici, ſpe remunerationis ſuffulti, ad æterna præmia meruerunt accedere, per vulnera laureati; Præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum.

Caeduntur capite martyres.

Amen

VITA

VITA S. MEMORIAE HERMANNI, OB columbinam ſimplicitatem Ioſeph nuncupati Monachi Steinueldenſis in Eiſlia; Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurent. Sur. per eius quendam familiarem amicum, Abbatem forte vel Superiorem bona fide conſcripta. Obiit anno 1236.

Io. Molan. in Annot. ad martyr. Vſuardi.

BEatus Hermannus, inclyta Colonia Agrippina oriundus, parentes habuit Catholica religione, vitæ integritate ac ſeculari opulentia admodum præſtantes; qui cum non multo poſt ortum eius tempore (vt eſt humanæ felicitatis incertus decurſus) ad egeſtatis terminos eſſent redacti, ipſum infantem non in deliciis, ſed in paupertate nutrire fuêre coacti. Et quidem cum iam ſeptennis, ſtudiis applicitus literarum, vberes in iiſdē pro facultate puerilis ingenij feciſſet progreſſus, mox mirum in modum diuino ſpiritu inſpiratus, totum ſe ad Chriſti Saluatoris, eiuſque beatiſſimæ genitricis Virginis famulatum conuertit; Siquidē cæteris cōdiſcipulis, feſtiuis diebus, pro more, variis ſæcularibus conſolatiunculis ſeſe oblectantibus, ipſe cœleſtibus gaudens, clā ſe ab eorū conſortio ſubinde ſubducere; illorum vanitatem tacite deplorare; Monaſteriū Deiparæ Virginis frequentare; ac ibidē ante illius imaginem (vt erat admirandæ innocentiæ puer) formam puerili Ieſu in ſinu gerentem, feruentiſſimis precibus vacare; aliiſque piis exercitiis deuotiſſime intendere. Eum vero pueri deuotionem vterque vt commendaret, multiplicibus admodum mirificiſq; reuelationib. ei ſe manifeſtare, ac ſubinde benigne conſolari.

24 Maij. Hæc eſt Dies tranſlationis eius. obitus vero 7. April.

Patria eius

Pia eius exercitia, in pueritia.

Didicit ex tunc, nulli animum ſubdere voluptati; ſed ſubdi parentibus & quibuſque maioribus cum metu & reuerentia, & cum coæuulis ſuis, ſocietate benigna, & ſociali benignitate connecti. Nulla ei proteruia vultûs & verborum blaſphemia, & inordinata membrorum deiectio; ſed vultus omnino ſerenus, oculique blandiſſimi; & qui quod intus cōtinere-

Maximus eius ſpiritâlis profectus.

tur in corde, lætificis quibuſdam ſcintillulis emicantibus demonſtrarent. Oris ita cuſtodiam tenaciter ſtuduit conſeruare, vt nunquam quis verbum iactantiæ aut contumeliæ, opprobrij vel maledictionis in quemquam; turpiloquii aut ſcurrilitatis alicuius, multo minus detractionis aut mendacii, ex eo audierit aliquãdo; nonnunquam tamen ad diſſimulandum quod erat, cunctis ſe ſocialem exhibuit, & iocis blandiſſimis, vt alios in lætitia erigeret, vtebatur.

In tali virtutum exercitatione pueritia teneriore decurſa; iam plus minus duodennis, cum totum mundum peſſimarum cupiditatum incendio conflagrare conſpiceret, & ſolos illos à mortiferis æſtibus poſſe ſaluari, qui ſub ſalutares alas confugerent crucifixi, ſapienter, breuiterque decernens mundus adhuc, immundum mundum relinquere, relictaque lata & ſpatioſa via perditionis, arctam & anguſtam ſalutis inquirere, ad Monaſterium Steinueldenſe, Colonienſis Diœceſis, Ordinis Præmonſtratenſis, ſpiritâli animi alacritate ſe contulit. Vbi cæleſti quadam viſione, ad ſacram religionem flagrantiſſimo incenſus deſiderio, niueũ tandẽ monaſtici iſtius inſtituti ſuſcepit amictũ; indies tam apud Deum, quam apud homines, ſapientia cum ætate proficere ſatagens. Sed quia nondum annos diſcretionis attigerat, pro maiore adipiſcenda doctrina inde miſſus eſt in Friſiam cum aliis coæuulis ſuis; ibidem in tãtum ſuper omnes coætaneos ſuos, ſcientiarum, ac virtutum incrementis cælitus ditatus, vt ſe Doctorem minoribus, ac angelum ſociis exhiberet. Proinde reuerſus ad Monaſterium, ilico ex Prælati mandato, ad ſeruiendum fratribus eſt deputatus, cum fratre alio ſe maiore, cura nimirum refectorii ei demãdata. Quod officium licet deuotus impleret, triſtabatur tamen non modicũ, quod præ corporali labore cõtinuo, non poſſet conſuetis & debitis orationib. lectioni vacare contemplationi. Dolebat hoc pius puer, qui iam in adoleſcentiæ proceſſerat pubertatem; & ægre à ſpecioſæ Rachelis auellebatur amplexu. Vidẽs igitur

Induit habitum monaſticum.

Fit diſpenſator, inuitus admodum.

mater

mater miſericordiæ, adoptatum ſibi filium, pro cauſis huiuſmodi grauiter afflictum, ſuam illi præſentiam exhibere curauit, & ſolita illi ſuauitate blandiens breui quidem; ſed eximia illum ſententia ſic inſtruxit; Scias (inquit) nihil perinde ex debito faciẽdum tibi incumbere, quam vt ex charitate, fratribus tuis alacriter inſeruias. Sicque Sacrę Matris monitis, confortatus adoleſcens, de cętero ſolitum fratribus, cum gaudio ſpiritali charitatis exhibuit miniſterium; occultis interim ſpontaneiſque ieiuniis, & vigilijs carnis petulantiam conterens.

Dei Mater eum cõſolatur & inſtruit

Poſt multa porro alia extrema munia prudẽter obita, demum ad Sacriſtæ officium deputatus eſt; Domino ſic rite diſponente; quo plenius & ſecurius rerum diuinarum commentationi poſſet intendere. Accepto itaque officio, ſuo propoſito accommodatiſſimo, mirum in modum, tanquam tunc primum ad ſeruitium diuinum accederet, qui prius alios ſuperauerat in omnibus exercitijs ſpiritualibus, feruore ſpiritus excitatus, cæpit etiam ſeipſum ſuperare. Nequaquam enim ſolitis vigiliis, orationibusque contentus, nouas ſibi, ſuæ deuotionis dulcedini reſpondentes, & ipſam quoque deuotionem mirabiliter excitantes, preces compoſuit, permultaſque gratiarum actiones; quibus ſibi ad memoriam reuocauit, omnia diuinitus humano generi collata beneficia. Præcipuè vero erga matrem Domini feruore mirabilis deuotionis exarſit; quam etiam nouorum verborum gaudiis, ſua gaudia ipſi referentibus, & Angelica ſalutatione crebro repetita cum genuflexionibus ſalutauit; atque in id genus tum corporalibus tum ſpiritualibus exercitiis maximam noctis partem duxit inſomnem. Proinde beatiſs. Dei genitrix volens magnificare deuotum ſibi iuuenẽ ſuiſque laudibus iugiter inhærentẽ, in numeris ei vicibus dulciſſimã præſentiam ſuam exhibuit, crebberrimiſq; reuelationibus adeo ſibi familiarem effecit, vt etiam inter homines coniunctiſſimos, vix vnquam tanta familiaritas extitiſſe videatur; quas ſingulatim

Inſtituitur in Sacriſtã

Qualiter ſe ſe in eo officio geſſit.

Sæpiſſimè ei apparet Dei para virgo.

hic

hic recenſere, longum nimis foret.

Et ſic quidem beatiſſimus iuuenis, beneficiis variis affectus, & reuelationibus erectus, iam in virum ſpiritalem profecerat, ita vt cibis ſolidioribus, & pane filiorum, & ipſis Dominicæ menſæ ferculis nutriendus eſſet, illos ergo panes hordeaceos, quos ipſe noſter paterfamilias in manus accipere atque etiam benedicere dignatus eſt, noſtro Ioſeph vt filio dilecto copioſe impertiit, flagellis durioribus cædens illum, intus quidem doloribus cordis, foris autem afflictionibus corporis, ne forte reuelationum & magnitudine & multitudine ſublatus, in ſuperbiam erigeretur. Gratiam quoque ſingularem ei Dominus annis aliquot ante deceſſum eius contulit, in ſacroſanctis Miſſarum myſteriis, omnibus anteactis temporibus inauditam, ita vt ſub ſecretis diuini myſterii, ſingulis pene diebus mentis exceſſum pateretur, & ſtans plane immotus per horas plurimas, cunctis de ſe mirabile ſpectaculum exhiberet, poſt longum autem interuallum tanquam à ſomno euigilans, ſpiritum vehementer attraxit, & ſic ſacroſancta peregit myſteria. Quantam vero reuerentiam præſtiterit ſacramentis, quanto ſtudio illa confecerit, tractârit, ſumpſerit, quo timore & tremore vaſa omnia & alia ad ſacrum miniſterium pertinentia contrectârit, condigne enarrare quis queat? Quis porro cunctas quibus eximie floruit virtutes? Et quidem (vt reliquas ſileam) Caſtitas tam in illo perfecta fuit, vt gemma virginum, caſtitatis lilium pudicitiæ titulus, vas electum continentiæ, agnus innocens & virgo virginum iure potuerit appellari. Quin & conſummatæ ſanctitatis, ſummique meriti eum apud Deum fuiſſe, non modo humano & Angelico, verum & Diuino comprobatum eſt teſtimonio, ac viua voce atteſtatum.

Ioan. 6.

Exercetur aduerſitatibus.

Patitur mirabiles ecſtaſes ſub ſacro Miſſa officio.

Reuerentia erga SS Sacramenta.

Permanſit Virgo.

Perfecta eius ſanctitas.

Nec tamen fuêre illi praui dæmonis aſſiduæ vexationes, & terrores, modo in corui, modo in felis el ſpecie apparentis, quo eum vel crocitando, à precibus impediret, aut certe cucullo trahendo, improuiſo metu

Vexatur à dæmone.

tu

tu contûteret, quem aliter ad aſſentiendum ſuæ nequitiæ permouere nequiret. Probabantur in his aliiſque multis indies inuictiſſimi Chriſti agoniſtæ patientia, animique fortitudo, qui vtroque homine viriliter dimicans, ſempiternos ſibi in cælo congerebat theſauros. Nec rarum, immo prope quotidianum fuit, vt per omnes monaſterii latebras quæreretur, nec tamen reperiretur, ita vt præſens à præſentibus non cerneretur, atque tandem mirantibus illis qui eum quæſierant, quando ei viſum fuit, ei ſe præſentem exhiberet. Poteſt hinc animaduerti, quam ſubtilis eius ſpiritus fuerit, & quam ſublimiter ad illud incircumſcriptum lumen acceſſerit, atque in ſecretiſſimum Domini Sanctuarium introierit, quando etiam adhuc corruptibile corpuſculum eius ad eam pertigit ſubtilitatem, vt à præſentibus videri non poſſet. Sileo alia haud pauca, his ſimilia, mirabilia.

Præſens à præſentibus non videtur.

Spiritu prophetico inſuper ſeruum ſuum Dominus ornatum voluit. Engelberti ſiquidem Epiſcopi Colonienſis, propinquorum gladiis cæſi & martyrio affecti, obitum, cælesti viſione præcognouit ac prænunciauit itidem afflictiones varias Eccleſiæ Steinfeldenſi inſtantes, feliciaque tempora ſubſecutura, quin & propriæ reſolutionis tempus. Quo quidē appropinquante, inuſitatis eum Dominus tētationib. affligi permiſit, carnali nimirū cōcupiſcentia, ac dira ſub diuinis myſteriis maligni ſpiritûs vexatione, ei ſub eiſdē muſcas, & araneas incognitæ magnitudinis crebro exhibentis, eiuſque piiſſimum animum valde affligentis. Vnde tamen paulo poſt, dæmone infeſtatore, ope religioſi cuiuſdam Fratris, adiurato, liberatus eſt. Adeo vero hæc ei moleſta prius erant, vt propterea nonnunquam ab altaris miniſterio abſtinere cogeretur.

Claruit prophetiæ ſpiritu.

Aliæ afflictiones eius.

Cæterum quanto propinquiorem ſuam nouerat è vita emigrationem, tanto maiore exhauſtum ſuum corpuſculum afficiebat inedia, contemplationi, lectioni, ſcriptioni animo indefeſſo interim vacans. Deni-

Digitized by Google

Deniquetertia Quadrageſimæ Dominica, Domino ſic diſponente, ad quoddam Monaſterium virginum, Ciſtertienſis Ordinis, ad diuina ibidem per Quadrageſimæ reſiduum celebranda euocatur. Quo, aſſentiente Abbate, pergens, ac interiora eius iam ingreſſus, ilico ſcipione quo ſuſtentabatur, locum futuri ſui ſepulchri ſororibus delineauit, ac deſignauit. Tertio vero poſt Palmarum die (cum reliquo tempore robuſtis, præter morem, viribus diuina officia peregiſſet) correptus febri, lectulo decubuit; qua indies inualeſcente, tandem feria quinta Paſchatis, hora obitûs eius impẽdente, circunſedentibus valedicens, & in manus ſui Ieſu ſpiritum eximia animi pietate commendans, erecto corde & vultu ad æterna tabernacula feliciter emigrauit. Sacrum porro eius corpuſculum loco prędignato multis adſtantium lachrymis tumulatum, cum ſibi id Sanctimoniales tanquam pretioſiſſimum theſaurũ tenaciter vendicarent, ſententia demum Reuerendiſſimi Archiepiſcopi Colonienſis, fratribus Steinueldenſibus adiudicatum eſt; qui illud, dictu mirum, poſt 7 hebdomadas incorruptum plane compertum, in canticis ſpiritualibus ouantes, maximaque plebis comitante caterua. Steinueldiam adſportantes, in medio Eccleſiæ in Sarcophagum honorificum depoſuêre; vbi etiamnum mirificare ſanctum ſuum, admirandis admodum ſignis miſericorditer perſeuerat is, cui nihil eſt impoſſibile, in æternum benedictus Deus.

Deſignat locum ſepulturæ ſuæ — *Migrat in cœlum.* — *Tranſlatio reliquiarũ eius.* — *Miracula ad tumulũ eius fiunt.*

VITA S. ZENOBII, EPISCOPI FLOrentini. Ex ea quæ eſt per Ioannem Archiepresbyterum Aretinum. Claruit in Epiſcopatu, Anno Domini 392. ſub Siricio Papa, & Theodoſio Imp. & cæteris.

Caſ. Baron. tom. 4. annal.

ZEnobius, Luciano patre, claro inter Florentinos ciue, & Sophia, inſigni fœmina, matre

25. Maij. Patria &

tre natus, à teneris pueritiæ ſuæ annis, inſignem iuſtitiæ & pietatis de ſe ſplendorem præbuit. Nam vt literarum ſtudiis adhibitus, liberales diſciplinas mira ingenij dexteritate complexus eſt, inſita naturę præſtantia, & ingenita vultûs hilaritate, atque oculorum gratia, omnes homines mirum in modum, ſui amore ac ſtudio capiebat, eoſdemque ad ardentiſſimum pietatis ſtudium excitabat. Cumque obiecta vitiorum blādimenta, vniuerſumque mundanæ cupiditatis fomitē, virili animo in ſe extinxiſſet, anno ætatis ſuæ octauodecimo, catechumenus à beato Theodoro Florentino Epiſcopo ſtatuitur. Quo tempore, poeticis, Gentilibuſque ſtudiis relictis, quibus in teneris annis, ad eruditionem ludere conſueuerat, animum ad res diuinas ſerio contemplandas appulit.

& parentes eius.

Egregia pueri indoles.

Fit catechumenus.

Porro cum vigeſimum ætatis ſuæ annum ageret, parentes eius, eximia pulchritudine & prudentia virginem, & natalibus claram, magna cum dote tradere ei decreuerunt. Qua re comperta, Zenobius protinus in Theodori Florentini antiſtitis ſinum, gremiumque confugit, eique ſeruandæ virginitatis propoſitum, & Deo ſanctiſſime famulandi exponit; orans atque obſecrans, vt regenerationis lauacrum ſine mora ei impertiretur. Cuius tam pium, tamque ſanctum deſiderium nequaquam remoratus Theodorus, omni Clero Florentino protinus conuocato, Zenobium propriis manibus honorifice ac celebriter, luſtralibus aquis tinxit. Id vero ad parentum eius aures, vt famæ celeritate perlatum eſt, illi e veſtigio famulorum cuneis ſtipati, Zenobium quæſituri, Theodorum Epiſcopum adeunt, inque eum, ira & furore perciti, ſummis conuiciis & contumeliis exarſerunt. At Zenobius parentum furorem lenire cupiens, impetrata antiſtitis benedictione, pios in cœlum oculos ſuſtulit, tantaque exemplo eloquij vbertate parentum animos perculit, vt impio furore depoſito, mox in nuda humo, ad pedes Epiſcopi proſtrati, baptiſmi lauacrum, quod in filio culpauerant, non ſine lacbrymis poſtulauerint.

Zenobius baptizatur

Item parētes ipſius.

Quo obtento, ſumma cum lætitia domum regreſſi ſunt. Zenobium vero ſanctus Antiſtes à ſuo latere auelli deinde non eſt paſſus, ſed mox Clericum, deinde cathedralis eccleſiæ Canonicum, poſtremo ſubdiaconum ordinauit.

Fit Archidiaconus. Cuius vita, cum & religione in Deum, & charitate in homines indies excreſceret, ſemperque ſe ipſa fieret auctior, Archidiacono Florentino per id temporis vita functo, Zenobius vicem illius ſortitus eſt, anno ætatis ſuæ triceſimo ſecundo. Quo tempore, cum omnes pene eccleſiæ, toto orbe, ſub nomine pacis, Conſtantii regis Arianorum conſortio polluerentur, vir Dei Zenobius, ſtrenuus & indefeſſus Catholicæ fidei propugnator, quotidianis aduerſus illos, vel prædicationibus, vel diſputationibus acriter inſiſtebat. *Strenue Arianis reſiſtit.* Neque vero minus opere, quam verbo, orthodoxum populum inſtruebat. Nam ſibi exiguo admodum victu & tenui reſeruato, quicquid ex redditibus ſupereſſet, in vſus pauperum diſpartiebatur. Verum anno à præmotione ipſius elapſo, Conſtantius Arianus Imperator moritur, & ad imperium Iulianus, execrabilis tyrannus ſublimatur. *Item Iuliano Apoſtatæ.* Qui cum occulta impietatis fraude multos in ſempiternam perditionem pertraheret, Zenobius illius perfidiæ impietatem ingentemque nequitiam & publicis & priuatis ſermonibus increpare non deſtitit, adeo vt commiſſas ſuæ fidei oues, non modo cõſeruaret, ſed ex paganis & hæreticis, plures quotidie ad Chriſti Eccleſiam aggregaret.

S. Ambroſius, inuiſit Zenobium. Interea mortuo iam tyranno, vir ſanctus Ambroſius ad epiſcopatum Mediolanenſem aſſumptus, fama & crebro rumore Zenobianæ ſanctitatis excitus, in Florentinam vrbem, Zenobii viſendi ſtudio aduolauit; cui vera & ſingulari amicitia, & Chriſti glutino deuinctus eſt. Inde cum recto itinere ad Damaſum, maximum Chriſtianorum Pontificem, Ambroſius proficiſceretur, ſibi & vniuerſæ eccleſiæ gratulans, quod Chriſtiana religio tali viro, qualis Zenobius erat, eſſet ornata, mores illius & inſtituta, vitamque omnem

mnem ei enarrauit. Cumque per dies, coram Pontifice fama eius magis increſceret, iuſſit Damaſus ad ſe acciri virum. Qui ſine mora iuſſui obtemperans, cum Ambroſio concite ad eum properauit; à quo peramanter ſuſceptus, & benigne detentus fuit. Cumque plura multo indies & maiora, tum ſanctitatis tum eruditionis, in eo comperiret exempla, quam fama detulerat, non multo poſt, renitentem ac diutius reluctantem, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, ac Sedis Apoſtolicæ diaconum inſtituit, anno ætatis 38. Ea dignitas, calcaria quædam ac ſtimuli augendæ ſanctitatis Zenobio fuère. Cum enim alios, moribus & ſanctimonia ante viciſſet, ſeipſum in ea dignitate vicit. Quod etiam Dominus, manifeſtis miraculis per eum editis, oſtendit. Nam die quadam ad eccleſiam S. Mariæ trans Tyberim, cũ Damaſo ibidẽ celebraturo contendens à filio præfecti, qui forte paralyticus lecto iacebat, protinus accerſitur. A quo precum importunitate laceſſitus, ac multis lachrymis exoratus, in orationem ſe pro eo dedit. Qua expleta, manu ægrotum cepit ſignoque Crucis ſuper eum edito; ſanum hilaremque leuauit.

S. Zenobius accitur à Damaſo pontifice.

Fit Diac. Sedis Apoſtolicæ.

Crucis ſigno, ſanat paraliticum.

Alio quoque tempore, cum in Orientis partibus, peſtilens, hæreſis cuiuſdam nouæ, contagio omnem pietatem depopularetur, ad illam profligandam, miſſus à Pontifice Zenobius, Conſtantinopolim venit; vbi acerrimis diſputationibus, & vitæ ſanctimonia, miraculorum virtute conſignata (nam duos à dæmonibus miſerabiliter obſeſſos, coram omni populo ſua oratione liberauit) errorem ita repreſſit, vt nemo eam hæreſim aſſerere, per omnia tempora auſus fuerit. Quibus rite peractis Romam reuerſus eſt. Interea Theodoro Florentino Epiſcopo, vitæ munere ſanctiſſime perfuncto, Zenobius ab omnibus ſucceſſor expetitur, & ciuibus importune, opportuneque vrgentibus. ab ipſo Damaſo Pontifice, Florentinus Antiſtes conſecratur, totiuſque Tuſciæ metropolitanus inſtituitur, anno ætatis ſuę 41. Quo tẽpore ſecul ũ iſtud

Dæmoniacos duos ſanat.

Conſecratur Florentinus Epiſcopus.

doctiſſimorum ſanctiſſimorumque virorum erat feraciſſimum. Igitur Zenobius ſacro hoc munere quamuis inuitus decoratus, cum iam Româ Florentiam, commiſſum ſibi populum recturus, pergeret, fuit ab ipſo Pontifice, nouo dono, duobus videlicet Sanctorum corporibus Abdon & Sennen, locupletatus. Quæ vir ſanctus, quaſi mutuæ inter ſe amicitiæ futurum poſteris monumentum, magno cum gaudio aſſumpſit. & in maiori eccleſia, ſancti videlicet Saluatoris, ſub altari honorifice collocauit. A Florentinis vero tanta lætitia exceptus eſt, vt ab eius ingreſſu, plures dies, feſtos ſolennesque egerint. At ſanctus Zenobius quanto magis à Domino exaltabatur, tanto ſtudioſius ſeipſum deprimebat. Corpus longa inedia, multis vigiliis, aſſiduis orationibus, hiſpidis hirſutisque ciliciis maiori quam vnquam caſtigatione macerabat, omnesque eccleſiæ ſuæ prouentus, præter exiguum ſui, ſuorumque victum, in Chriſti pauperes diſtribuebat.

SS. Abdon & Sennen corp. Roma Florẽtiam translata.

Liberalitas eius in pauperes.

Vt autem animum à publicis curis & populari tumultu interdum vacuum, ad contemplationis dulcedinem reuocaret, in quadam parua eccleſia, Septentrionem verſus, vitam pene eremeticam ducebat; vbi etiam non raro S. Ambroſij, Mediolanenſis Antiſtitis, vita iam functi beatam animam, pro populo Florentino ſupplices ad Deum preces vidit fundentem. Nec mirum; cum multis aliis eum in vita miraculis Deus illuſtrauerit. Nam cum mulier quædam pagana, generis & opum exiſtimatione valde clara, in ciuitate Florentina, mortuo viro, duos ſuperſtites haberet filios, quos blanda & nimia indulgentia, in ſuam ipſius perniciem, & perpetuum animi luctum educauerat, illi quodam die, inſano furore mentis agitati, matrem propriam plurimis verberibus enormiter flagellârunt. Quod ſcelus ipſa impatienter abhorrens, corpora illorum horrendis imprecationibus deteſtata eſt; genibuſque procumbens & terram manibus pulſans, Erynnim, cæterasque furias infernales, in rabiem filiorum, magno cum gemitu inuocauit,

Videt animã S. Ambroſii, orantem, pro Florẽtinis.

Digitized by Google

cauit. Exaudiunt ab imis tenebris dæmones; iuuenes aggrediuntur; illos furiis exagitant. Qui ſtatim vt rabidi canes, mordaciter inuicem ſua membra corrodunt. Concurrunt famuli, fit clamor ingens. Alii funes, alii cathenas ferunt. Ligantur iuuenes, nec rabie contineri valent. Iam mater pietate commouetur, iam facti pœnitet, & tantæ calamitatis euentum deflet, plangit nec quid inde agat, cogitare valebat, interim occurrunt memoriæ, quæ de Zenobio audierat, & accepto concilio, ſpeque recuperandæ ſalutis licet, pagana, tamen credula, ad Zenobium filios adduci procurat. Cuius ipſa pedibus prouoluta, fatetur rem geſtam, Deum ſuum exorare dignetur, precibus & lachrymis fideliter orat. Ille infœlicem iuuenum captiuitatem miſeratus, pieque commotus ait ad mulierem, Conſtanter age mulier, & crede quod Dominus noſter Ieſus, qui illos modo poſt orationem meam ſanitati reſtituet, verus eſt Dei filius, & omnium creator & Dominus. Et ſtatim in Baſilica Saluatoris vbi aderant, coram vexillo Crucis ſe proſternens, animum ad deprecandum Dominũ componit; vbi duab. admodum horis in oratione expletis, ſurrexit, & iuuenes ſigno Crucis benedicens, ab immani dęmonum furore liberauit. Illi vero ſanitatẽ cõſecuti, vna cũ matre totaq; familia, ſalutari lauacro mũdati, totos ſe Chriſto in omni vitæ ſanctitate conſecrârunt.

Vltio in filios matrẽ verberantes.

Nec multo poſt tempore, mulier quædam Gallica, illuſtri ſtemmate nata, Romam magno comitatu contendens, rumore admirabilium Zenobii virtutum excita, ad eum, ex ipſo itinere, viſendi ſtudio diuertit. Cuius vitæ ſanctiſſimæ meritis ædificata, vnicum ſuum filium, ex itineris incommodis debiliorem factum, viro Dei ſtudioſe commendauit. Sed accidit, vt is idem, abſente Zenobio, vitam cum morte permutaret. Quod vt cognouit inclyta mulier, luctu lachrymiſque miſerabiliter deformata, puerile cadauer ad pedes viri ſancti proiecit, orans & per omnes miſerationes obteſtans, vt filium, vnicam familiæ totius ſpẽ,

Zenobius, precibus, & ſigno Crucis, eos ſanat, & ad fidem Chriſti cõuertit.

tur in corde, lætificis quibuſdam ſcintillulis emicantibus demonſtrarent. Oris ita cuſtodiam tenaciter ſtuduit conſeruare, vt nunquam quis verbum iactantiæ aut contumeliæ, opprobrij vel maledictionis in quemquam; turpiloquii aut ſcurrilitatis alicuius, multo minus detractionis aut mendacii, ex eo audierit aliquãdo; nonnunquam tamen ad diſſimulandum quod erat, cunctis ſe ſocialem exhibuit, & iocis blandiſſimis, vt alios in lætitia erigeret, vtebatur.

In tali virtutum exercitatione pueritia teneriore decurſa; iam plus minus duodennis, cum totum mundum peſſimarum cupiditatum incendio conflagrare conſpiceret, & ſolos illos à mortiferis æſtibus poſſe ſaluari, qui ſub ſalutares alas confugerent crucifixi, ſapienter, breuiterque decernens mundus adhuc, immundum mundum relinquere, relictaque lata & ſpatioſa via perditionis, arctam & anguſtam ſalutis inquirere, ad Monaſterium Steinueldenſe, Colonienſis Diœceſis, Ordinis Præmonſtratenſis, ſpirituali animi alacritate ſe contulit. Vbi cæleſti quadam viſione, ad ſacram religionem flagrantiſſimo incenſus deſiderio, niueũ tandẽ monaſtici iſtius inſtituti ſuſcepit amictũ; indies tam apud Deum, quam apud homines, ſapientia cum ætate proficere ſatagens. Sed quia nondum annos diſcretionis attigerat, pro maiore adipiſcenda doctrina inde miſſus eſt in Friſiam cum aliis coæuulis ſuis; ibidem in tãtum ſuper omnes coætaneos ſuos, ſcientiarum, ac virtutum incrementis cælitus ditatus, vt ſe Doctorem minoribus, ac angelum ſociis exhiberet. Proinde reuerſus ad Monaſterium, ilico ex Prælati mandato, ad ſeruiendum fratribus eſt deputatus, cum fratre alio ſe maiore, cura nimirum refectorii ei demãdata. Quod officium licet deuotus impleret, triſtabatur tamen non modicũ, quod præ corporali labore cõtinuo, non poſſet conſuetis & debitis orationib. lectioni vacare contemplationi. Dolebat hoc pius puer, qui iam in adoleſcentiæ proceſſerat pubertatem; & ægre à ſpecioſæ Rachelis auellebatur amplexu. Vidẽs igitur

Induit habitum monaſticum.

Fit diſpenſator, inuitus admodum.

mater

mater miſericordiæ, adoptatum ſibi filium, pro cauſis huiuſmodi grauiter afflictum, ſuam illi præſentiam exhibere curauit, & ſolita illi ſuauitate blandiens breui quidem; ſed eximia illum ſententia ſic inſtruxit; Scias (inquit) nihil perinde ex debito faciẽdum tibi incumbere, quam vt ex charitate, fratribus tuis alacriter inſeruias. Sicque Sacrę Matris monitis, confortatus adoleſcens, de cętero ſolitum fratribus, cum gaudio ſpiritali charitatis exhibuit miniſterium, occultis interim ſpontaneiſque ieiuniis, & vigilijs carnis petulantiam conterens.

Dei Mater eum cõſolatur & instruit

Poſt multa porro alia extrema munia prudẽter obita, demum ad Sacriſtæ officium deputatus eſt; Domino ſic rite diſponente; quo plenius & ſecurius rerum diuinarum commentationi poſſet intendere. Acceptoitaque officio, ſuo propoſito accommodatiſſimo, mirum in modum, tanquam tunc primum ad ſeruitium diuinum accederet, qui prius alios ſuperauerat in omnibus exercitijs ſpiritualibus, feruore ſpiritus excitatus, cæpit etiam ſeipſum ſuperare. Nequaquam enim ſolitis vigiliis, orationibusque contentus, nouas ſibi, ſuæ deuotionis dulcedini reſpondentes, & ipſam quoque deuotionem mirabiliter excitantes, preces compoſuit, permultaſque gratiarum actiones; quibus ſibi ad memoriam reuocauit, omnia diuinitus humano generi collata beneficia. Præcipue vero erga matrem Domini feruore mirabilis deuotionis exarſit; quam etiam nouorum verborum gaudiis, ſua gaudia ipſi referentibus, & Angelica ſalutatione crebro repetita cum genuflexionibus ſalutauit; atque in id genus tum corporalibus tum ſpiritualibus exercitiis maximam noctis partem duxit inſomnem. Proinde beatiſs. Dei genitrix volens magnificare deuotum ſibi iuuenẽ ſuiſque laudibus iugiter inhærentẽ, in numeris ei vicibus dulciſſimã præſentiam ſuam exhibuit; crebertimiſq; reuelationibus adeo ſibi familiarem effecit, vt etiam inter homines coniunctiſſimos, vix vnquam tanta familiaritas extitiſſe videatur; quas ſingulatim

Inſtituitur in Sacriſtã

Qualiter ſe ſe in eo officio geſſit.

Sæpiſſime ei apparet Dei para virgo.

hic recenſere, longum nimis foret.

Et ſic quidem beatiſſimus iuuenis, beneficiis variis affectus, & reuelationibus erectus, iam in virum ſpiritalem profecerat, ita vt cibis ſolidioribus, & pane filiorum, & ipſis Dominicæ menſæ ferculis nutriendus eſſet, illos ergo panes hordeaceos, quos ipſe noſter paterfamilias in manus accipere atque etiam benedicere dignatus eſt, noſtro Ioſeph vt filio dilecto copioſe impertiit, flagellis durioribus cædens illum, intus quidem doloribus cordis, foris autem afflictionibus corporis, ne forte reuelationum & magnitudine & multitudine ſublatus, in ſuperbiam erigeretur. Gratiam quoque ſingularem ei Dominus annis aliquot ante deceſſum eius contulit, in ſacroſanctis Miſſarum myſteriis, omnibus anteactis temporibus inauditam, ita vt ſub ſecretis diuini myſterii, ſingulis pene diebus mentis exceſſum pateretur, & ſtans plane immotus per horas plurimas, cunctis de ſe mirabile ſpectaculum exhiberet, poſt longum autem interuallum tanquam à ſomno euigilans, ſpiritum vehementer attraxit, & ſic ſacroſancta peregit myſteria. Quantam vero reuerentiam præſtiterit ſacramentis, quanto ſtudio illa confecerit, tractârit, ſumpſerit, quo timore & tremore vaſa omnia & alia ad ſacrum miniſterium pertinentia contrectârit, condigne enarrare quis queat? Quis porro cunctas quibus eximie floruit virtutes? Et quidem (vt reliquas ſileam) Caſtitas tam in illo perfecta fuit, vt gemma virginum, caſtitatis lilium pudicitiæ titulus, vas electum continentiæ, agnus innocens & virgo virginum iure potuerit appellari. Quin & conſummatæ ſanctitatis, ſummique meriti eum apud Deum fuiſſe, non modo humano & Angelico, verum & Diuino comprobatum eſt teſtimonio, ac viua voce atteſtatum.

Ioan. 6.

Exercetur aduerſitatibus.

Patitur mirabiles ecſtaſes ſub ſacro Miſſa officio.

Reuerentia erga SS Sacramenta.

Permanſit Virgo.

Perfecta eius ſanctitas.

Nec tamen fuêre illi praui dæmonis aſſiduæ vexationes, & terrores, modo in corui, modo in felis el ſpecie apparentis, quo eum vel crocitando, à precibus impediret, aut certe cucullo trahendo, improuiſo metu

Vexatur à dæmone.

tu

tu contuteret, quem aliter ad aſſentiendum ſuæ nequitiæ permouere nequiret. Probabantur in his aliiſque multis indies inuictiſſimi Chriſti agoniſtæ patientia, animique fortitudo, qui vtroque homine viriliter dimicans, ſempiternos ſibi in cælo congerebat theſauros. Nec rarum, immo prope quotidianum fuit, vt per omnes monaſterii latebras quæreretur, nec tamen reperiretur, ita vt præſens à præſentibus non cerneretur, atque tandem mirantibus illis qui eum quæſierant, quando ei viſum fuit, ei ſe præſentem exhiberet. Poteſt hinc animaduerti, quam ſubtilis eius ſpiritus fuerit, & quam ſublimiter ad illud incircunſcriptum lumen acceſſerit, atque in ſecretiſſimum Domini Sanctuarium introierit, quando etiam adhuc corruptibile corpuſculum eius ad eam pertigit ſubtilitatem, vt à præſentibus videri non poſſet. Sileo alia haud pauca, his ſimilia, mirabilia.

Præſens à præſentibus non videtur.

Spiritu prophetico inſuper ſeruum ſuum Dominus ornatum voluit. Engelberti ſiquidem Epiſcopi Colonienſis, propinquorum gladiis cæſi & martyrio affecti, obitum, cæleſti viſione præcognouit ac prænunciauit itidem afflictiones varias Eccleſiæ Steinfeldenſi inſtantes, feliciaque tempora ſubſecutura, quin & propriæ reſolutionis tempus. Quo quidē appropinquante, inuſitatis eum Dominus tētationib. affligi permiſit, carnali nimirū cōcupiſcentia, ac dira ſub diuinis myſteriis maligni ſpiritûs vexatione, ei ſub eiſdē muſcas, & araneas incognitæ magnitudinis crebro exhibentis, eiuſque piiſſimum animum valde affligentis. Vnde tamen paulo poſt, dæmone infeſtatore, ope religioſi cuiuſdam Fratris, adiurato, liberatus eſt. Adeo vero hæc ei moleſta prius erant, vt propterea nonunquam ab altaris miniſterio abſtinere cogeretur.

Claruit prophetiæ ſpiritu.

Aliæ afflictiones eius.

Cæterum quanto propinquiorem ſuam nouerat è vita emigrationem, tanto maiore exhauſtum iam corpuſculum afficiebat inedia, contemplationi, lectioni, ſcriptioni animo indefeſſo interim vacans. Deni-

Denique tertia Quadrageſimæ Dominica, Domino ſic diſponente, ad quoddam Monaſterium virginum, Ciſtertienſis Ordinis, ad diuina ibidem per Quadrageſimæ reſiduum celebranda euocatur. Quo, aſſentiente Abbate, pergens, ac interiora eius iam ingreſſus, ilico ſcipione quo ſuſtentabatur, locum futuri ſui ſepulchri ſororibus delineauit, ac deſignauit. Tertio vero poſt Palmarum die (cum reliquo tempore robuſtis, præter morem, viribus diuina officia peregiſſet) correptus febri, lectulo decubuit; qua indies inualeſcente, tandem feria quinta Paſchatis, hora obitûs eius impēdente, circunſedentibus valedicens, & in manus ſui Ieſu ſpiritum eximia animi pietate commendans, erecto corde & vultu ad æterna tabernacula feliciter emigrauit. Sacrum porro eius corpuſculum loco prędeſignato multis adſtantium lachrymis tumulatum, cum ſibi id Sanctimoniales tanquam pretioſiſſimum theſaurū tenaciter vendicarent, ſententia demum Reuerendiſſimi Archiepiſcopi Colonienſis, fratribus Steinueldenſibus adiudicatum eſt; qui illud, dictu mirum, poſt 7 hebdomadas incorruptum plane compertum, in canticis ſpiritualibus ouantes, maximaque plebis comitante caterua, Steinueldiam adſportantes, in medio Eccleſiæ in Sarcophagum honorificum depoſuêre; vbi etiamnum mirificare ſanctum ſuum, admirandis admodum ſignis miſericorditer perſeuerat is, cui nihil eſt impoſſibile, in æternum benedictus Deus.

Deſignat locum ſepulturæ ſuæ — *Migrat in cælum.* — *Translatio reliquiarū eius.* — *Miracula ad tumulū eius fiunt.*

VITA S. ZENOBII, EPISCOPI FLOrentini. Ex ea quæ eſt per Ioannem Archiepresbyterum Aretinum. Claruit in Epiſcopatu, Anno Domini 392. ſub Siricio Papa, & Theodoſio Imp. & cæteris.

Caſ. Baron. tom. 4. annal.

25. Maij. Patria &

ZEnobius, Luciano patre, claro inter Florentinos ciue, & Sophia, inſigni fœmina, matre

trie natus, à teneris pueritiæ ſuæ annis, inſignem iuſtitiæ & pietatis de ſe ſplendorem præbuit. Nam vt literarum ſtudiis adhibitus, liberales diſciplinas mira ingenij dexteritate complexus eſt, inſita naturę præſtantia, & ingenita vultûs hilaritate, atque oculorum gratia, omnes homines mirum in modum, ſui amore ac ſtudio capiebat, eoſdemque ad ardentiſſimum pietatis ſtudium excitabat. Cumque obiecta vitiorum blandimenta, vniuerſumque mundanæ cupiditatis fomitē viril animo in ſe extinxiſſet, anno ætatis ſuæ octauodecimo, catechumenus à beato Theodoro Florentino Epiſcopo ſtatuitur. Quo tempore, poeticis, Gentilibusque ſtudiis relictis, quibus in teneris annis, ad eruditionem ludere conſueuerat, animum ad res diuinas ſerio contemplandas appulit.

& parentes eius.

Egregia pueri indoles.

Fit catechumenus.

Porro cum vigeſimum ætatis ſuæ annum ageret, parentes eius, eximia pulchritudine & prudentia virginem, & natalibus claram, magna cum dote tradere ei decreuerunt. Qua re comperta, Zenobius protinus in Theodori Florentini antiſtitis ſinum, gremiumque confugit, eique ſeruandæ virginitatis propoſitum, & Deo ſanctiſſime famulandi exponit; orans atque obſecrans, vt regenerationis lauacrum ſine mora ei impertiretur. Cuius tam pium, tamque ſanctum deſiderium nequaquam remoratus Theodorus, omni Clero Florentino protinus conuocato, Zenobium propriis manibus honorifice ac celebriter, luſtralibus aquis tinxit. Id vero ad parentum eius aures, vt famæ celeritate perlatum eſt, illi e veſtigio famulorum cuneis ſtipati, Zenobium quæſituri, Theodorum Epiſcopum adeunt, inque eum, ira & furore perciti, ſummis conuiciis & contumeliis exarſerunt. At Zenobius parentum furorem lenire cupiens, impetrata antiſtitis benedictione, pios in cœlum oculos ſuſtulit, tantaque exemplo eloquij vbertate parentum animos perculit, vt impio furore depoſito, mox in nuda humo, ad pedes Epiſcopi proſtrati, baptiſmi lauacrum, quod in filio culpauerant, non ſine lachrymis poſtulauerint.

Zenobius baptizatur

Item parētes ipſius.

Digitized by Google

Quo obtento, ſumma cum lætitia domum regreſſi ſunt. Zenobium vero ſanctus Antiſtes à ſuo latere auelli deinde non eſt paſſus, ſed mox Clericum, deinde cathedralis eccleſiæ Canonicum, poſtremo ſubdiaconum ordinauit.

Fit Archidiaconus.

Cuius vita, cum & religione in Deum, & charitate in homines indies excreſceret, ſemperque ſe ipſa fieret auctior, Archidiacono Florentino per id temporis vita functo, Zenobius vicem illius ſortitus eſt, anno ætatis ſuæ triceſimo ſecundo. Quo tempore, cum omnes pene eccleſiæ, toto orbe, ſub nomine pacis, Conſtantii regis Arianorum conſortio polluerentur, vir Dei Zenobius, ſtrenuus & indefeſſus Catholicæ fidei propugnator, quotidianis aduerſus illos, vel prædicationibus, vel diſputationibus acriter inſiſtebat. Neque vero minus opere, quam verbo, orthodoxum populum inſtruebat. Nam ſibi exiguo admodum victu & tenui reſeruato, quicquid ex redditibus ſupereſſet, in vſus pauperum diſpartiebatur. Verum anno à præmotione ipſius elapſo, Conſtantius Arianus Imperator moritur, & ad imperium Iulianus, execrabilis tyrannus ſublimatur. Qui cum occulta impietatis fraude multos in ſempiternam perditionem pertraheret, Zenobius illius perfidiæ impietatem ingentemque nequitiam & publicis & priuatis ſermonibus increpare non deſtitit, adeo vt commiſſas ſuæ fidei oues, non modo cõſeruaret, ſed ex paganis & hæreticis, plures quotidie ad Chriſti Eccleſiam aggregaret.

Strenue Arianis reſiſtit.

Item Iuliano Apoſtatæ.

S. Ambroſius, inuiſit Zenobium.

Interea mortuo iam tyranno, vir ſanctus Ambroſius ad epiſcopatum Mediolanenſem aſſumptus, fama & crebro rumore Zenobianæ ſanctitatis excitus, in Florentinam vrbem, Zenobii viſendi ſtudio aduolauit; cui vera & ſingulari amicitia, & Chriſti glutino deuinctus eſt. Inde cum recto itinere ad Damaſum, maximum Chriſtianorum Pontificem, Ambroſius proficiſceretur, ſibi & vniuerſæ eccleſiæ gratulans, quod Chriſtiana religio tali viro, qualis Zenobius erat, eſſet ornata, mores illius & inſtituta, vitamque omnem

Digitized by Google

mnem ei enarrauit. Cumque per dies, coram Pontifice fama eius magis increſceret, iuſſit Damaſus ad ſe acciri virum. Qui ſine mora iuſſui obtemperans, cum Ambroſio concite ad eum properauit; à quo peramanter ſuſceptus, & benigne detentus fuit. Cumque plura multo indies & maiora, tum ſanctitatis tum eruditionis, in eo comperiret exempla, quam fama detulerat, non multo poſt, renitentem ac diutius reluctantem, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, ac Sedis Apoſtolicæ diaconum inſtituit, anno ætatis 38. Ea dignitas, calcaria quædam ac ſtimuli augendæ ſanctitatis Zenobio fuêre. Cum enim alios, moribus & ſanctimonia ante viciſſet, ſeipſum in ea dignitate vicit. Quod etiam Dominus, manifeſtis miraculis per eum editis, oſtendit. Nam die quadam ad eccleſiam S. Mariæ trans Tyberim, cū Damaſo ibidē celebraturo contendens à filio præfecti, qui forte paralyticus lecto iacebat, protinus accerſitur. A quo precum importunitate laceſſitus, ac multis lachrymis exoratus, in orationem ſe pro eo dedit. Qua expleta, manu ægrotum cepit ſignoque Crucis ſuper eum edito; ſanum hilaremque leuauit.

S. Zenobius accitur à Damaſo pontifice.

Fit Diacõ. ſedis Apoſtolica.

Crucis ſigno, ſanat paraliticum.

Alio quoque tempore, cum in Orientis partibus, peſtilens, hæreſis cuiuſdam nouæ, contagio omnem pietatem depopularetur, ad illam profligandam, miſſus à Pontifice Zenobius, Conſtantinopolim venit; vbi acerrimis diſputationibus, & vitæ ſanctimonia, miraculorum virtute conſignata (nam duos à dæmonibus miſerabiliter obſeſſos, coram omni populo ſua oratione liberauit) errorem ita repreſſit, vt nemo eam hæreſim aſſerere, per omnia tempora auſus fuerit. Quibus rite peractis Romam reuerſus eſt. Interea Theodoro Florentino Epiſcopo, vitæ munere ſanctiſſime perfuncto, Zenobius ab omnibus ſucceſſor expetitur, & ciuibus importune, opportuneque vrgentibus, ab ipſo Damaſo Pontifice, Florentinus Antiſtes conſecratur, totiuſque Tuſciæ metropolitanus inſtituitur, anno ætatis ſuę 41. Quo tēpore ſeculū iſtud

Dæmoniacos duos ſanat.

Conſecratur Florentinus Epiſcopus.

Digitized by Google

doctiſſimorum ſanctiſſimorumque virorum erat feraciſſimum. Igitur Zenobius ſacro hoc munere quamuis inuitus decoratus, cum iam Româ Florentiam, commiſſum ſibi populum recturus, pergeret, fuit ab ipſo Pontifice, nouo dono, duobus videlicet Sanctorum corporibus Abdon & Sennen, locupletatus. Quæ vir ſanctus, quaſi mutuæ inter ſe amicitiæ futurum poſteris monumentum, magno cum gaudio aſſumpſit. & in maiori eccleſia, ſancti videlicet Saluatoris, ſub altari honorifice collocauit. A Florentinis vero tanta lætitia exceptus eſt, vt ab eius ingreſſu, plures dies, feſtos ſolennesque egerint. At ſanctus Zenobius quanto magis à Domino exaltabatur, tanto ſtudioſius ſeipſum deprimebat. Corpus longa inedia, multis vigiliis, aſſiduis orationibus, hiſpidis hirſutisque ciliciis maiori quam vnquam conſtigatione macerabat, omnesque eccleſiæ ſuæ prouentus, præter exiguum ſui, ſuorumque victum, in Chriſti pauperes diſtribuebat.

SS. Abdon & Sennen corp. Roma Florẽtiam tranſlata.

Liberalitas eius in pauperes.

Vt autem animum à publicis curis & populari tumultu interdum vacuum, ad contemplationis dulcedinem reuocaret, in quadam parua eccleſia, Septentrionem verſus, vitam pene eremeticam ducebat; vbi etiam non raro S. Ambroſij, Mediolanenſis Antiſtitis, vita iam functi beatam animam, pro populo Florentino ſupplices ad Deum preces vidit fundentem. Nec mirum; cum multis aliis eum in vita miraculis Deus illuſtrauerit. Nam cum mulier quædam pagana, generis & opum exiſtimatione valde clara, in ciuitate Florentina, mortuo viro, duos ſuperſtites haberet filios, quos blanda & nimia indulgentia, in ſuam ipſius perniciem, & perpetuum animi luctum educauerat; illi quodam die, inſano furore mentis agitati, matrem propriam plurimis verberibus enormiter flagellârunt. Quod ſcelus ipſa impatienter abhorrens, corpora illorum horrendis imprecationibus deteſtata eſt; genibuſque procumbens & terram manibus pulſans, Erynnim, cæterasque furias infernales, in rabiem filiorum, magno cum gemitu inuocauit,

Videt animã S. Ambroſii, orantem, pro Florẽtinis.

çauit. Exaudiunt ab imis tenebris dæmones; iuuenes aggrediuntur; illos furiis exagitant. Qui ſtatim vt rabidi canes, mordaciter inuicem ſua membra corrodunt. Concurrunt famuli, fit clamor ingens. Alii funes, alii cathenas ferunt. Ligantur iuuenes, nec rabie contineri valent. Iam mater pietate commouetur, iam facti pœnitet, & tantæ calamitatis euentum deflet, plangit nec quid inde agat, cogitare valebat, interim occurrunt memoriæ, quæ de Zenobio audierat, & accepto concilio, ſpeque recuperandæ ſalutis licet, pagana, tamen credula, ad Zenobium filios adduci procurat. Cuius ipſa pedibus prouoluta, fatetur rem geſtam, Deum ſuum exorare dignetur, precibus & lachrymis fideliter orat. Ille infœlicem iuuenum captiuitatem miſeratus, pieque commotus ait ad mulierem, Conſtanter age mulier, & crede quod Dominus noſter Ieſus, qui illos modo poſt orationem meam ſanitati reſtituet, verus eſt Dei filius, & omnium creator & Dominus. Et ſtatim in Baſilica Saluatoris vbi aderant, coram vexillo Crucis ſe proſternens, animum ad deprecandum Dominũ componit; vbi duab. admodum horis in oratione expletis, ſurrexit, & iuuenes ſigno Crucis benedicens, ab immani dęmonum furore liberauit. Illi vero ſanitatẽ cõſecuti, vna cũ matre totaq; familia, ſalutari lauacro mũdati, totos ſe Chriſto in omni vitæ ſanctitate conſecrârunt.

Vltio in filios matrẽ verberantes.

Zenobius, precibus, & ſigno Crucis, eos ſanat, & ad fidem Chriſti cõuertit.

Nec multo poſt tempore, mulier quædam Gallica, illuſtri ſtemmate nata, Romam magno comitatu contendens, rumore admirabilium Zenobii virtutum excita, ad eum, ex ipſo itinere, viſendi ſtudio diuertit. Cuius vitæ ſanctiſſimæ meritis ædificata, vnicum ſuum filium, ex itineris incommodis debiliorem factum, viro Dei ſtudioſe commendauit. Sed accidit, vt is idem, abſente Zenobio, vitam cum morte permutaret. Quod vt cognouit inclyta mulier, luctu lachrymiſque miſerabiliter deformata, puerile cadauer ad pedes viri ſancti proiecit, orans & per omnes miſerationes obteſtans, vt filium, vnicam familiæ totius ſpẽ,

præter omnium ſuorum mentem, ſecum ex patria aduectum, ſibi reſtitueret; alias numquam ſe ab integro patriam viſuram, ſed in perpetuo luctu, & ſquallore ibidem ſe permanſuram iuramento firmabat. Sanctus rei nouitate & muliebri lamentatione attonitus, & matris lachrymantis gemitus, & depoſiti apud ſe pignoris interitum miſeratus, ſacra, Orientem verſus genua deflexit, & oculis manibuſque ad cælum ſublatis, pias orando lachrymas fudit, formatoque ſuper cadauere Crucis ſigno, puerum manu cepit, atque ab oratione ſurgens, illum pariter rediuiuum erexit.

Oratione, & crucis ſigno, mortuum vitæ reddit.

Interim parentibus ſuis è corpore commigrantibus, Zenobius poſſeſſiones hæreditarias paulatim diſtraxit, earumque pretia, mira benignitate, in pauperes erogauit. Porro quas apud Paſtinianum, agri Florentini poſſeſſiones habebat, diuino cultui mancipauit, conſtructoque ibidem amplo cœnobio, duodenarium in eo monachorum numerum inſtituit, qui ſepti clauſtris, vitam ſub Abbate cœnobiticam ducebant. Sed nec illud tacendum, quod quendam multos annos cœcum, præ foribus templi mendicare ſolitum, Crucis ſigno illuſtrauerit, & cum lumine corporeo, fidei lucem mirabiliter contulerit. Alio vero tempore, cum Ambroſianam eccleſiam ſedulus paſtor peragraret, funus adoleſcentis cuiuſdam nobilis obuiam habuit. Quod cum ſtudioſe declinare vellet, ciuium corona præuentus, non potuit. Ibi igitur omnes conclamare, vt conciuem reſuſcitaret, qui peregrinæ mulieris filium vitæ reddiderat. Sanctus autem, vt arrogantiæ crimen euitaret, negauit Gallicæ mulieris filium ſuis meritis, ſed matis fide, ſuſcitatum eſſe. Quam excuſationem, cum nullo pacto reciperent, ille eorum fide perſpecta, ſe in orationem dedit. Qua completa, pariter cum adoleſcente viuo & incolumi, non ſine maximo omnium ſtupore ſurrexit.

Cœnobium extruit.

Signo crucis cœcum curat.

Excitat defunctum.

Puer quidam, matris ſuæ viduæ vnicus, annorum quinque, in via iuxta cathedralem eccleſiam Saluatoris ludibundus, à prætereunte aurigæ curru miſerabiliter

liter oppreſſus,expirauerat. Quem caſum mœſtiſſima mater vt reſciuit,lamentabili planctu plorans, filium ſuſtulit,panniſque inuolutum,beato Zenobio,per Eugenium diaconum eius,offerendum curauit. Quem vir ſanctus benigne ſuſcipiens, multis cum precibus, Deo obtulit;qui ſolita miſericordia ſeruum ſuum reſpiciens,puero integram ſanitatem reſtituit; prorſus vt nullum in eo læſionis veſtigium appareret.

Item aliū, rota currûs,contritum.

His aliiſque virtutibus & operibus ſanctiſſimis clarus Zenobius, deuexa iam ætate,in morbum incidit; quo indies magis magiſque inualeſcente, tandem cum inſigni ſanctitatis ſignificatione, è vita migrauit,anno ætatis ſuæ fere nonageſimo. Reliquit vir ſanctiſſimus vniuerſæ eccleſiæ magnum ſui deſiderium, cum multis lachrymis & inſigni luctu coniunctum.Corpus fuit, ab electis Clericorum ipſius, aromatibus conditum,& ad Ambroſianam eccleſiam deportatum,(vbi multo ante, locum ſibi ſepulturæ elegerat,) & honorificentiſſime in monumentum, marmoreo decorum opere,illatum.

Moritur vir ſanctiſſimus.

Poſt Zenobium vero, ad epiſcopalem cathedram, Andreas ciuis Florentinus euectus fuit; qui viſis quæ in Ambroſiana eccleſia, ob Zenobij merita Domino fiebant miraculis, hunc honorem, primariæ Saluatoris ædi, potius deferendum ſtatuit. Itaque quinto præſulatûs ſui anno,loculum viri ſanctiſſimi, pontificum humeris impoſuit,qui illum magna cum populi celebritate, & feſtiuo gaudio,ad maiorem eccleſiam deportârunt.Ecce autem dum quiſque,pro virib.eum contingere conatur, pontifices tumultuantis populi compreſſione,titubantes,cum ſancto corpore cecidiſſent,niſi arida quædam & antiqua vlmus, cui cum loculo adhæſerunt,illos ſuſtentaſſet; quæ ſacri corporis contactu,protinus floruit, & emortuas multo tempore vires recuperauit. Quæ cum indies,à deuoto populo,per fruſtra diſcerperetur,Florentini ciues,in perpetuā tantæ rei memoriā,marmoreā, cū Cruce, codē in loco,colūnam erexerunt;quæ in hodiernū vſq;diē per-

Transfertur corpus eius.

Inſigne miraculum.

manens, omnibus tam præclari miraculi virtutem teſtatam facit.

Ad uti igitur epiſcopi, reſumptis viribus, corpus ſanctiſſimum ad eccleſiam detulerunt, ibidemque in quadam catatumba honorifice collocarunt. Ad quod cum plures diuerſis oppreſſi languoribus, pro obtinenda ſalute confluerent, inter alios, puer quidam à dæmone miſerabiliter obſeſſus, nulla via vel modo, ingreſſum in eccleſiam inuenire poterat. Nam hic cum olim febribus laboraret, & ob contractam ſitim, matri nocturno potiſſimum tempore, poculum offerenti, ingentes moleſtias adferret, illa tandem feſſa, & ſomno oppreſſa, cum iterum à puero excitaretur, indignanti animo, poculum cum dira hac deprecatione tradidit, dicens? Vna cum hoc diabolum bibe; quod nec minus ſecutum eſt. Mox enim malignus præſto adfuit; qui ſæua adeo crudelitate eum exagitauit, vt vix vllis vinculis conſtringi, remedio vero nullo liberari potuerit Tandemq; piis quorundam precibus & ieiuniis adiutus, aditum ad S. Zenobii monumentum inuenit; vbi à malo hoſpite, non ſine adſtantium horrore, tandem liberatus fuit.

Vide imprecationem matris in filium.

Miracula ad ſepulchrũ eius.

C. Baron. Tom. 2. Annal.

S. VRBANI PAPAE ET MARTYris; Ex ea quæ eſt per D. Antonium Boſium edita Romæ, Anno 1600. *Paſſus eſt cum Sociis Anno reſtauratæ ſalutis* 233. *Alexandri. Imperatore* 10.

25. Maii.

B. Vrbani patria & progenies nobiliſſima Alexander Imper. clemens in Chriſtianos.

VRbanus Epiſcopus, natione Romanus, ex nobiliſſima proſapia ortus, cuius Pater Pontianus dictus eſt, à Beato Petro Apoſtolo octauus decimus Vicarius extitit. Præfuit autem temporibus Alexandri; qui cum commonitus à Mammea Matre, clemens in Chriſtianos eſſet, Almachius Vrbis Præfectus in eos tyrannidem exercebat. Hic Apparitoribus ſuis præfecit quendam crudelem. Virum,

rum, Carpaſium nomine, eique præcepit, vt cum omni ſollicitudine quæreret, ſi forte reperiret Chriſtianos abſconditos. Quod cum diligenter faceret, Beatũ Vrbanum cum tribus Diaconibus, & duobus Presbyteris in quodam reperit antro; Et currens, anxiando, hæc Præfecto ſub feſtinantia nuntiauit. At ille, qui Chriſtianorum genus delere cupiebat è terra, iuſſit vt eoſdem Chriſti Famulos ſuo conſpectui celeriter præſentaret. Veniens itaque Carpaſius Beatum Vrbanum, & eius clericos, ad Palatium Veſpaſiani deduxit, in quo Almachius morabatur; Quos Præfectus intuens, vt leo infremuit, & proloquens ait; Nonne iſte eſt Vrbanus ſeductor, qui iam ſemel, & iterum damnatus eſt; quem Chriſtiani ſibi Papam fecerunt? Cui Beatus Vrbanus reſpondit: Ego ſeduco homines, vt viam iniquitatis relinquant, & ad viam veritatis deueniant. Præfectus dixit: O via veritatis, quæ nec Deos colit, nec Principes obtemperat. Beatus Vrbanus reſpondit: Nec Deos tuos colo, nec Principes tuos timeo: fac ꝙ facturus es. Carpaſius autem ait ad Almachium, & ad Populum circumſtantem: Quid vobis videtur de ſacrilegis iſtis? Almachius dixit: Vt ducantur ad Pagum iuxta Templum Iouis, & ibidem cuſtodiæ mancipentur. Quod cum à Carpaſio fuiſſet impletum, Audientes hoc Chriſtiani venerunt nocte vſque ad Carcerem & dantes munera Carcerario, nomine Anolino, intrauerunt ad Sanctos: quos cum vidiſſent cœperunt altius gemere, & proſtrati humo benedictionem à Summo Præſule depoſcebant: qua ſuſcepta, vna cum Sanctis tota nocte in Dei laudibus vacauerunt: Et cum iam diluceſceret, dantes inuicem pacis oſculum, Beati Papæ ſe orationibus commendauerunt.

Almachius Vrbis Præfectus.

B. Vrbanus in quodam antro cum Sociis repertus, coram Præfecto adducitur.

Palatium Veſpaſiani.

B Vrbanus ſemel, & iterum dãnatus.

Anolinus Carcerarius.

Pacis oſculum.

Poſt hæc miſit Almachius Præfectus ad Carpaſium Vicarium, vt Vrbanum ſacrilegum, ſuo conſpectui præſentaret: qui vna cum Clero ſuo eiectus de carcere Turcio Almachio præſentatur. Quos ille intuens ait: Deponite pertinaciam veſtram, & ſacrificate Diis, quos adorant Imperatores, & recedite ab inſania, qua

Digitized by Google

Magna Martyrum multitudo.

eſtis infecti; Iam enim per fallaciam veſtrã fere quinque millia Hominum decepti perierunt; de quorum miſerabili interitu vos rei eſtis. Beatus Vrbanus reſpõdit; Non perierunt, vt tu miſer exiſtimas, ſed ad Regna cœleſtia feliciter migrauerunt. Almachius dixit; Hac vana ſpe inducta Cæcilia cum Sponſo ſuo, Valeriano & Cognato Tiburtio omnẽ gloriã perdiderunt, & immenſum tibi dimiſerunt Theſaurum, quem te nunc exhibere oportet. B. Vrbanus reſpondit, Stulte agnoſce Creatorem, pro quo illi ſua omnia Pauperibus erogãtes, mori exoptauerunt. Almachius dixit; Deponite contumaciam, vt poſſitis viuere, alioquin male perire habebitis Beatus Vrbanus dixit; Non pereunt, niſi qui vel fide, vel opere ſuo diſplicent Creatori. Almachius autem conuerſus ad Sanctos Presbyteros, Ioannem, & Mamilianum dixit; Numquid & vos eadem ſentitis? At illi reſponderunt; Patris noſtri monita, per omnia ſunt ſalubria: ſed in maleuolam animam non intrat ſapientia. Almachius dixit: Vt video deteriores effecti eſtis, quam delirus Senex Magiſter veſter: ſed miſeri nõ erubeſcitis, qui toties damnati proſcriptionibus, in impudentia perduratis? & iratus iuſſit eos plumbatis cædi. Qui cum cæderentur clamabant: Gratias tibi agimus Domine. Porro Almachius cum furore vociferabatur dicẽs; Iſti ita arte magica imbuti sũt, vt nullo modo valeant noſtris iuſſionibus obedire. B. Vrbanus dixit ei: Immo tu miſer, Diis tuis ſimilis es effectus: aures habens, & non audiens; oculos, & non videns.

B. Cæcilia theſaurum à B. Vrbano petit Almachius.

Ioannes, & Mamilianus Presbyteri.

Sap. 1.

Sancti plũbatis caduntur.

Ad hæc iratus Almachius ait: In iniuriam Deorum os non timuiſti procaciter aperire? Teſtor Deos, Deaſque, quia dignus es capitis ſubire ſententiam. Sanctus Vrbanus dixit: Quam reuerendi ſunt Dij tui, ſi geſta eorum recolas, facile deprehendes: Porro Deus noſter creauit omnia, & nos ſuos famulos corroborauit dicens: Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non poſſunt occidere. Almachius dixit, nequaquam: ſed cum ſis ſenex mortem reputas requiem: & ideo

Matth. 10.

ideo, quaſi inuidens iuuenibus, facis vt alij amittant, quod te ſenectus cogit amittere. Ad hæc Ioannes Presbyter reſpondit. Manifeſte mentiris; Patri enim noſtro & in iuuentute Chriſtus viuere fuit, & mori lucrum; multoties quippe pro eo confeſſor effectus, animam ſuam pro eius ouibus poſuit. Tunc Almachius iuſſit venire ad ſe Carpaſium & dixit ei; Audi Carpaſi, Vrbanum ſacrilegum vna cum Clero ſuo, in priuata claude cuſtodia, donec noſtris obtēperet iuſſionibus: Quos Carpaſius comprehendens duxit ad Carcerem, iuxta Pagum; ac vbi ingreſſi ſunt Sancti, pſallebant dicentes; *Domine refugium factus es nobis à generatione, & progenie.* Et quidam Chriſtiani hoc cognito, venerunt ad eos nocte; inter quos erant tres Tribuni; Fauianus, Calliſtus, & Ammonius; & duo Presbyteri; Fortunatus, & Iuſtinus; qui dum veniſſent ad Ianuam pulſantes ſteterunt; Vt autem audiuit Marcialis Diaconus, curauit nuntiare B. Vrbano: quod ille audiens rogauit Anolinum Carcerarium, vt eos ad ſe intrare permitteret: Mox vt ingreſſi ſunt, corruentes ad pedes S. Vrbani, cum fletu dixerunt; Ora pro nobis ſanctiſſime Pater, quia tempus perſecutionis imminet; quibus ipſe reſpondit; Nolite ex hoc flere, ſed magis gaudete; *per multas enim tribulationes, oportet nos introire in Regnum Dei.* Totam itaque noctem in hymnis, & canticis tranſigentes, Dei miſericordiam implorabant. Videns autem Anolinus cuncta, quæ gerebantur miſit ſe ad pedes Beati Vrbani, cum lachrymis rogans, vt baptizaretur ab eo: quem Beatus Vrbanus iuſſit ſurgere, & ait ei: Vide Fili, ſi ex toto corde credis, vt remiſſionem percipias peccatorum? Reſpondit Anolinus cum fletu dicens: credo Domine: Et baptizauit eum, ac chriſmate conſignauit. Et cum dies factus eſſet, Miſſarum ſolennia celebrantes, Pane cœleſti refecti ſunt.

Philip. 1.

Vrbanus multotiens confeſſor effectus.

Pſalm. 89.

Marcialis vnus de Diaconis B. Vrbani.

Act. 14.

Sancti pernoctant in oratione.

Anolinus Carcerarius baptizatur, & confirmatur.

Audiens hæc Almachius, iuſſit iterum Beatū Vrbanum, cum Clero ſuo ſuis Tribunalibus præſentari: cui & dixit: Sic adhuc in veſania tua perduras, vt non ſolū

te i-

te ipſum ab errore non reuoces, ſed etiam alios errore ſtudeas implicare? Nam & Anolinum Commentarieñſem noſtrum, tuis te audiuimus contagiis infeciſſe. Ad hæc Anolinus ait; Infelix ego, qui præterito vitæ meæ tempore non agnoui Creatorem meum; veruntamen gratias ago ei, quia ſaltem in extremo dierum meorũ, ſui mihi cognitionem miſericorditer tribuit. Almachius dixit; Huius loquacitas ſi repreſſa non fuerit, multis erit cauſa damnationis; & data ſententia iuſſit, vt capite puniretur. Qui ductus ad Templum Dianæ, cum ſacrificare renueret, iuxta Templum decollatus eſt, XV. Calendas Iunij.

Commentarienſis.

Anolinus decollatur.

Poſt hæc Turcius Præfectus iuſſit ſibi Tribunal parari, vt nocte Chriſti famulos examinans, opus ageret tenebroſum. Itaque aggrediens eos ait; Dicite miſeri, quæ eſt inſania veſtra, vt mortem magis optetis, quam vitam? Cui reſpondens Præſul dixit; Non moriuntur, qui patiuntur pro Chriſto, ſed magis vitam percipiunt ſempiternam. Præfectus dixit; nulla ratione poſſum aduertere, quomodo poſſit hoc fieri. Beatus Vrbanus reſpondit; quia *carnalis Homo non percipit, quæ Dei ſunt.* Almachius dixit; præſto eſt ſuperbæ veſtræ reſponſionis remuneratio; quia in noſtram, & Deorum iniuriam debacchamini; & præcepit Carpaſio dicens; Ducite eos ad Templum, iuxta Pagum, & vel ſacrificent Deo magno Ioui, vel multiplicibus macerentur ſuppliciis. Venientes igitur ad Templum Iouis, iuxta Pagum, vbi dicebatur locus Trucidatorum, compellebantur ab Apparitoribus, vt libamina Diis imponerent. Illi autem irridentes, & expuentes in Simulacrum dicebant; *Similes illis fiant, qui faciunt ea, & omnes, qui confidunt in eis.* Iratus autem Carpaſius dixit ad Sanctos; Infelices, diſcedite ab hoc peruerſo dogmate; & adorate Deos, & eſtote amici Principum. Beatus Vrbanus reſpondit; Inſenſate Canis, quaſi ſepulchrum patens guttur tuum fetorem emanat, nobis enim nullo modo perſuadere poteris, vt à charitate Chriſti aliquatenus ſeparemur. Conuerſus Carpaſius ad

1. Cor. 2.

Sancti ducuntur ad Pagum ad Templum Iouis.

Locus Trucidatorum.

Pſal. 134.

Pſalm 5.

Digitized by Google

ad Satellites dixit; Quidnam eſſe dicitis, quod Sacrilegi iſti audaciores ſunt pro maleficiis ſuis, quã aliquis Miles pro defenſione Reipublicæ? Sancti autem reſpõderunt; Si vos pro reuerentia lapidum ſic n timini, vt etiam veſtris conſanguineis non parcatis, quid nobis eſt agendum pro Deo viuo, & vero, à quo conditi ſumus? Carpaſius ait; Præceptum Principum exequi nos oportet; vt videlicet, niſi ſacrificetis, diuerſis macerati ſuppliciis, capite puniamini. Reſpondentes Sancti dixerunt: Hoc eſt, quod optamus. Carpaſius dixit ad Clerum eius: Princeps veſter pro ſenectute hebes effectus, mori deſiderat: Vos autem vt prudentes, iuuentuti veſtræ conuenit prouidere. Sancti reſponderunt dicentes; A Patris noſtri veſtigiis nullatenus exorbitabimus. *Tentantur blanditiis, Chriſti athletæ: ſed fruſtra.*

Tunc Carpaſius pertractans ſecum de Sanctorum conſtantia, reduxit eos ad Almachium Vrbis Præfectum, referens quod nec minis, nec precibus eos poſſet à primo reuocare propoſito. Tunc Præfectus agitans caput ait; Video eos ad hoc tẽdere, vt magis mori eligant, quam ab his ſuperſtitionibus ſuum animum reuocare. Nunc ergo reducãtur ad Templum, & ſi ſtatim non ſacrificauerint, non iam cum eis multiplicitate verborum, ſed enſium ictibus diſputetur. Ad hæc quidam Tarquinius, cognomento Taurinus, dixit ad Præfectum; ſi tu cum eis, ô Princeps, ires ad Templũ, poſſes forſitan eorum ſenſus ad meliora conuertere. Credit Præfectus huius aſſertionibus, & præmittens cum ſatellitibus Sanctos, ipſe Militum ambitione ſtipatus ſubſequitur. Pergentes autem Sancti, pſallebant; *In via teſtimoniorum tuorum Domine delectati ſumus, ſicut in omnibus diuitiis.* Et cum veniſſent ad Pagum, compellebantur à Militibus ſacrificare Dæmoniis. Qui cum oraſſent, & in cordibus ſuis clamaſſent ad Dominum, eleuans Beatus Vrbanus vocem, & Statuunculam Iouis intuens dixit: Deſtruat te virtus Dei noſtri: & repente cecidit Simulachrum: ſed & Sacerdotes, qui miniſtrabant ignem ſacrificij, mortui corruc-

Præfectus vna cum Sãctis pergit ad Pagum.

Pſal. 118.

Iouis ſimulachrũ ruit

& Sacerdotes pereunt.

ruerunt. Tunc inuaſit timor Præfectum: & fugiens cũ reſiduis, recepit ſe in Palatio Veſpaſiani, ſæuiens contra Sanctos: & facta de eis inquiſitione, iuſſit eos ſuis Tribunalibus applicari: quibus cum indignatione locutus ait: Quouſque artem magicam ſectamini? an putatis, quod de manibus meis eripi valeatis?

Dan 3.

SS. fuſtibus caduntur.

Reſpondentes Sancti dixerunt: *Potens eſt Dominus eripere nos de manibus tuis.* Tunc Almachius iuſſit eos extenſos in terra, fuſtibus diutiſſime cædi:

Vnus de Diaconibus emittit ſpiritum.

& cum cæderentur, & Deo gratias agerent vnus de Diaconibus, erectis ad Cœlum oculis, emiſit ſpiritum. Sanctus vero Vrbanus hortabatur cæteros, ne tormenta paueſcerent momẽtanea.

S. Vrbanus plumbatis, & ſcorpionibus cæditur.

Almachius autem Satellitibus ſuis ait: Plumbatis, & ſcorpionibus eum cædite, quia fuſtes deridet. Et cum hoc ageretur, Miniſtri Diaboli iactauerunt corpus Sancti Luciani de Tribunali, ante conſpectum Sanctorum: quod quidem nemo Chriſtianorum propter Tyrannorum Edictum palam auſus eſt ſepelire.

S. Lucianus ſepelitur in Cœmeterio Prætextati

Veniens igitur noctu Fortunatus Presbyter, tulit corpus, & ſepeliuit in Crypta, in Cœmeterio Prætextati, xij. Calendas Iunij.

Poſt diem autem tertium iuſſit Almachius Apparitoribus ſuis, vt Beatum Vrbanum cum Clero ſuo ad Templum Dianæ ducerent, & ſi ſacrificare renuerent tunc ſine dilatione capite plecterentur. Cumque ducerentur, B. Pontifex exhortabatur eos, dicens: Ecce nos

Matth. 11.

S. Vrbanus hortatur ſuos ad cõſtantiam.

1. Cor. 13.

Dominus vocat, inquiens: *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos:* Hactenus eum vidimus, quaſi per ſpeculum, & in ænigmate: præſto autem eſt, vt videamus eum facie ad faciem. His, & aliis verbis cum eos ſollicite commoneret, deuenerunt ad Templum: & dixerunt Carnificibus Sancti: Facite quod facturi eſtis: quaſi & nunc ſpreuiſſemus, quod multoties nos ſpreuiſſe cognoſcitis.

S. Vrbanus cum ſociis decollatur.

Cum ergo, & illi ad ſacrificia hos impellerent, & iſti omnimodo recuſarent, ducti extra Templum decollati ſunt. Venientes autem ſupranominati Tribuni, Fauianus, Calliſtus, & Ammonius, cum quibuſdam aliis Chri-

Digitized by Google

Chriſtianis, fleuerunt fletu magno ſuper Paſtore ſuo, qui pro eis animam ſuam poſuerat: ſed & vaſa ſacra argentea ad miniſterium Altaris fecerat plurima: & patenas argenteas vigintiquinque. Fecerat, & ordinationes quinque per Menſem Decembrem: Presbyteros nouem: Diaconos quinque: Epiſcopos per diuerſa loca octo. Sepelierunt autem eum cum ſuis Sociis in Cœmeterio Prætextati, Via Appia octauo Calendas Iunias: & ceſſauit Epiſcopatus eius diebus triginta, cum gubernaſſet Eccleſiam, annis ſex, menſibus ſeptem, diebus quatuor: ad laudem Domini noſtri Ieſu Chriſti: qui cum Patre, & Spiritu ſancto viuit, & regnat in ſæcula ſæculorum. Amen. *Vrbanus cum ſociis ſepelitur in Cœmeterio Prætextati*

VITA S. ALTHELMI, EPISCOPI SCHIreburgenſis; Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurent: Surium; cuius etiam Beda præclare meminit Eccleſ. hiſt. Angl. libro quinto capite 19. Exceſſit ex hac vita, anno Domini 709. *Caſ. Baron. tom 8. Annal.*

BEatus Althelmus ſplendidiſſimo Anglorum ſtemmate, & regia proſapia ortus, patrem habuit Kentenum, Iuæ Occidentalium Saxonum regis fratrem germanum. Qui poſt exactos pueritiæ annos, liberalium diſciplinarum ſtudiis eum admouit: in quibus tantos breui tempore progreſſus fecit, vt ipſos etiam magiſtros ſuos, quos Græcos, Latinoſque habuit doctiſſimos, multis paraſanguis ſuperârit. Poſtea vero quam cana quadam animi prudentia, variam & inſtabilem rerum humanarum conditionem, & lubricum naturæ ſtatum, ſatis expendiſſet ne iiſdem aliquando ſceleribus implicaretur, ad tutiſſimum religionis portum, in Meldunenſi monaſterio confugit, & ſumma contentione, Chriſti gratia adiutus, ad perfectionis apicē aſpirauit. Domabat inced- *25. Maij. Patria & parentis eius. Primordia eius inſignia. Fit monachus. Vita eius*

Digitized by Google

auſteritas. credibili auſteritate corporis petulantiam; frangebat precibus & vigiliis rebelles carnis motus, & aſſidua cœleſtium rerum contemplatione, vagos animi motus comprimebat. His igitur virtutibus clarus, primo ad presbyterij, inde mox ad Abbatis honorem euectus eſt. *Fit Abbas.* Interim fama eius nouis nouiſque illuſtrata præconiis, vltra mare ſe tranſtulit, atque ad aures Pontificis Maximi, Sergij, cum admiratione peruenit. *Vocatur Romam.* Qua incitatus, ſcriptis literis eum ad ſe acciuit, venientemque honorifice ſuſcepit.

Miraculū insigne. Cum autem die quodam, in Lateranenſi eccleſia diuinum ſacrificium peregiſſet Althelmus, caſulam exuens, per humeros dimiſit, ratus aliquem ex miniſtris præſentem fore, qui eam exciperet. Sed cum nemo miniſtrorum adeſſet, mox diuina prouidentia, ſplendor quidam eximius, per feneſtram immiſſus, Solaris radij inſtar, eam ſuſtinuit; in cuius miraculi memoriam, caſula illa in Meldunenſi eccleſia hactenus aſſeruatur.

Per idem tempus, puer quidam ex inceſtu genitus, diuulgato prauorum quorundam hominum rumore, Sergij Pontificis filius ferebatur. Qua re commotus admodum Althelmus, multumque dolens, Summum Præſulem, haud vulgari iam ſibi amicitia deuinctum, eiuſmodi fœdari infamia, puerum non niſi dies nouē natum, exhiberi iubet, eique in virtute & nomine Ieſu Chriſti imperat, vt edicat, num Sergius Pontifex, eo ſe ſcelere obſtrinxerit. *Infans nouem dierū loquitur.* Cui infans diſtincto apertoque reſpondit ſermone, Pontificem illi crimini nequaquā affinem eſſe, nihil illum fœmineo cum ſexu commercij habere. Atque ita Althelmus, & ab amico Pontifice depulit infamiam, & ſibi gratiam cumulauit.

Poſt hæc in Angliam reuerſus à Berthvvaldo Archiepiſcopo ad colloquium accitur, cum vero ad littus maris iter haberet, nautæ quidam, quod ſordido viderent habitu indutum, habere ludibrio atque contemptui non verebantur. Ecce autem aduerſo ſpirante vento, mare intumeſcit, ſæuaque tempeſtate, nau-

tas in

tas in ſummum vitæ periculum adducit. Cum autem iam præſens mortis imago ob oculos verſaretur, cõmiſſum crimen, cum lachrymis faſſi, viri ſancti opem implorant. Ille pia eorum pœnitudine accepta, pro ferenda ope ſcapham ingreditur; quam ſimulatque corpore ſuo preſſit, ad omnem tranquillitatem mare ſe compoſuit, nautæque cum naui ad littus incolumes appulerunt. *Vltio diuina, in S. viri contemptores* *Miraculũ aliud.*

Conſtruxit etiam vir ſanctus tria monaſteria, quæ poſtea à Danis euerſa ſunt. Diuitiarum fuit contemptor egregius; adeo vt omnia ſibi collata, in pauperes expenderet. Corporis vero domitor admirandus; vtpote qui carnem ſuam in fonte frigidiſſimo, humero tenus domaret, (qui fons ab ea re Althelmi dictus eſt) nihilque acerrimo frigore abſterritus, per noctes illic in precibus, & pſalmis perſiſtebat. *Vt vir ſanctus carnẽ domârit.*

Tempore illo cum Roma rediret, altare ex marmore candido ſecum deferebat; cumque per Alpes iter haberet, lubricante greſſu iumenti, in duas illud partes caſu graui ſciſſum eſt, ipſumque iumentum miſerrime contritum. Cuius læſione, commotus Althelmus, toto corde ad Deum conuerſus preces fudit, impertitaque benedictione, & iumento ſanitatem, & altari integritatem reſtituit. Fertur autem hoc altare in prouincia Somerſitana, etiamnum rupturæ eius veſtigia, in miraculi memoriam reſeruare. *Item aliud miraculũ*

Tandem vero VVeſtſaxoniæ plagæ epiſcopatus, in duas parœchias diſtributus eſt, præfectuſque eſt Daniel VVintoniæ, Althelmus vero apud Schireburgiam Heddæ epiſcopo ſubrogatus eſt; qui vtriq; loco præſederat. Deinde plenus dierum & ſanctorum operum. Deceſſit è vita, anno Domini 709. poſtquam annos quatuor ſupra triginta Abbatis, & epiſcopatûs munere, quatuor functus fuiſſet; Tumulatus maximo cum honore, in monaſterio ſuo Meldunenſi. Anno vero Chriſti 949, eleuatum eſt ſacrum corpus eius è terra, & in capſa, magna celebritate collocatum. Porro eluxit in viro hoc præcipuum quoddam religionis argu- *Fit Epiſcopus.* *Obitus eius*

Digitized by Google

mentum, & præſtantis eruditionis indicium; quod preclaris ſcriptorum ſuorum monumentis, poſteris omnibus teſtatum reliquit; quæ recenſet Beda, vbi ſupra.

Præclara eius ſcripta

VITA S. AVGVSTINI, EPISCOPI ET Confeſſoris; qui miſſus à B. Gregorio Papa, primus, Anglorum genti, Chriſti Euangelium prædicauit; Ex ea quæ eſt per venerabilem Bedam. Quo tempore claruerit, patet infra.

Cæſ Baron. tom. 8. Annal.
Lib. 1. ca. 23

26. Maij.

ANno ab incarnatione Domini quingenteſimo octuageſimo ſecundo, Gregorius eximia pietate ac religione vir, anno imperij Mauricij decimo; ad Romanæ Eccleſiæ regimen, ſummumque honoris culmen euectus eſt; qui gentis Anglorum ſalutis mirifico flagrans deſiderio, anno eiuſdem Imperatoris quartodecimo, Anglorum vero in Britanniam aduentûs, centeſimo plus minus quinquageſimo, miſit ſeminandi Euangelij cauſâ, in Angliam, Auguſtinum inſigni pietate & eruditione virum, cum aliis non paucis præcipuis Chriſtianæ militiæ athletis, vt gentem illam è miſerrima dæmonum ſeruitute, in Chriſti libertatem vindicarent. Sed vt primum alacri mente Pontificis mandato obtemperantes, opus aggreſſi ſunt, ita poſteaquam itineris aliquantulum confeciſſent, turpi formidine victi, domum potius redire, quã barbaram, feramque gentem, ſuauiſſimo Chriſti iugo ſubdere decreuerunt. Nec mora; Auguſtinum, quẽ Pontifex Gregorius, ſi à gente ſuſciperentur, Antiſtitem eius conſtituerat, Romam ad Gregorium cum ſupplicatione remittunt, ne peregrinationem tam incertam, tam periculoſam, & exitu formidabilem ſubire cogerentur. At Pontifex, vt erat vir animo maximo, & inſigni in Deum fiducia, literis non minus amanter,

Auguſtinus, præfectus Monaſterij S. Gregorij, ab eodem mittitur, cum ſociis, ad Anglos conuertendos.

S. Gregorius nutã-

Digitized by Google

ter, quam piè ac religioſe ſcriptis, inanem illum timorem eis ademit, hortatuſque vt conſtanter diuina ope confiſi, prouinciam ſuſciperent, effecit, vt ſua confirmatione roborati, ad opus diuini verbi intrepide redirent. Itaque Auguſtinus religioſo agmine, numero ferè quadraginta ſtipatus, Chriſtiana ſigna in Britanniam intulit, & Edilbertho regi, aduentûs ſui cauſam, per idoneos interpretes ſignificauit. Rex autem qui iã ante multa de Chriſtianæ religionis præſtantia audierat (habebat enim coniugem Chriſtianis ſacris initiatam Bertham nomine; quæ ſanguine Francorum nata, ea ſe conditione vinculo matrimonij ei alligauerat, vt cum epiſcopo ſuo Luidhardo, inuiolatam fidei & religionis ſuæ libertatem conſeruaret) in Inſula Tanetos, commodum ſatis manendi locum eis aſſignauerat, donec habito cum ſuis conſilio, quid eis faceret ſtatueret.

tes confirmat.

Auguſtinus cum ſociis ingreditur in Angliam.

Vxor Edilberthi regis Chriſtiana Inſula Tanetos.

Poſt dies igitur aliquot, Rex honorifico ſeptus comitatu, ad inſulam venit, reſidenſque ſub dio, Auguſtinum cum ſociis, ad ſuum ibidem colloquium adeſſe iuſſit. Cauerat enim, ne in aliquam domum ad ſe introirent; vetere vſus augurio, ne ſuperuentu ſuo, ſi quid maleficæ artis habuiſſent, eum ſuperando deciperent. At illi non dæmoniaca, ſed diuina virtute prędíti, Crucem, pro vexillo, argenteam, depictamque in tabula Saluatoris imaginem ferentes, litanias canebant, & pro ſua, eorumque ſimul propter quos & ad quos venerant, ſalute æterna, ſupplices Domino preces fundebant. Cumque iubente rege, de vna in Deum fide & religione, & de præmiis cœleſtis gloriæ, omnibus Chriſti cultoribus conſtitutis diſſerere incepiſſent, rex admiratione captus, Pulchra quidem, inquit, ſunt verba & promiſſa, quæ affertis, ſed quia noua & incerta, non poſſum his aſſenſum præbere, relictis iis quæ tanto tempore cum omni Anglorum gente ſeruaui. Verum quia ab omni vos fraude, doloque remotos video nolumus vobis moleſti eſſe, quin potius benigno fauore proſequentes, quæ victui ſunt neceſſaria mini-

Crux argentea & imago Saluatoris

Humanitas Edilberthi regis

ſtrari, ſicut hactenus; curabimus; nec prohibemus, quin omnes, quos poteſtis, fidei veſtræ religionis, prædicando ſocietatis. Hæc vbi dixit rex, manſionem eis in Dorouernenſi ciuitate, totius Imperij ſui metropoli, aſſignauit.

Auguſtino ſit copia prædicandi

Auguſtinus igitur hac regis beneficentia inuitatus, tota mente, cum ſuis, in opus Euangelij incumbere cœpit. Et primum quidem ieiuniis, vigiliis, precibuſq; aſſiduis, diuinum numen propitium habere ſtuduit. Inde ſe incredibili mentis ardore paratum oſtendit, pro Chriſti ſanctiſſima religione, necem & cruciatum ſi ita opus fuiſſet, oppetere. Quid mora? Nõnulli perſpecta tanta viri charitate, & omnium ſalutis deſiderio, Chriſto crediderunt, ſeſeque aquis luſtralibus, ab omnibus delictis mundatos, ad parem vitæ innocentiam, totis viribus ſectandam excitârunt.

En zelum S. Auguſtini pro ſalute omnium

Erat non procul ab ipſa ciuitate templum, ab ipſis Romanis Britanniam olim incolentibus extructum, S. Martino ſacrum, in quo Regina precibus, & religionis Chriſtianæ myſteriis operam dabat. In hoc ergo, cum Auguſtinus, cum ſuis, rem diuinam frequenter ageret, & ſtatis, ſolennibuſque cæremoniis, diuinorũ beneficiorum, ac munerum amplitudinem, in oculis & aſpectu omnium conſtitueret, & luculenter interim de religione Chriſtiana diſſereret, ipſum tandem regẽ, inter alios Chriſti amore inflammauit, ſanctiſſimiſq; diſciplinis ita illuſtrauit, vt paucis poſt diebus; ſacris aquis ſe expiandum commiſerit. Cuius exemplo alij mox prouocati, certâtim ad ſalutarem fontem confugerunt. Quorum fidei & conuerſioni ita congratulatus rex eſſe perhibetur; vt nullum tamen ad Chriſti ſacra ſuſcipiendã cogeret, ſed tantummodo credentes arctiori dilectione; quaſi conciues ſibi regni cœleſtis amplecteretur. Didicerat enim à doctoribus, auctoribuſque ſuæ ſalutis, voluntarium ſacrificium, non vi mala coactum, ab hominibus expeti; neque vim mentibus inferendam, ſed voluntates ad ſtudium veræ religionis allici, & inuitari debere.

Templum S. Martini vetuſtum.

Rex Edilbertus credit. Item alij multi.

Interea

Interea Auguſtinus, felicibus hiſce initiis gauiſus plurimum, venit Arelatem, & ab Archiepiſcopo eiuſdem ciuitatis Virgilio, iuxta voluntatem, Sancti Pontificis Gregorij, Archiepiſcopus genti Anglorum ordinatus eſt; reuerſuſque in Britanniam, miſit continuo Romam Laurentium, presbyterum, & Petrum monachum, qui Pontificem, rerum omnium, quæ propitio Chriſti numine geſta fuerant, certiorem redderent.

S. Auguſtinus fit Archiepiſcopus gentis Anglicanæ.

Tum vero Gregorius, cum eſſet ſtudio Chriſtianæ religionis propagandæ vehementer incenſus, rurſus alios ſacerdotes, pietatis opinione præſtantes, in illam regionem miſit, vt communibus operis eos, qui nondum erant luſtralibus aquis expiati, ad Chriſti fidem perducerent, & eos qui iam Chriſto nomen dederant, clariore diſciplina confirmarent. Miſit præterea ſacras veſtes, & vaſa, & codices diuinos, ſanctorum etiam reliquias, aliaque eccleſiæ ornamenta plurima, vt iis omnium animos, Chriſtianæ pietatis ſtudio acriori incenderent.

Alij cooperarij in Angliam miſſi

At vero Auguſtinus, vbi in regia ciuitate, epiſcopali fultus auctoritate conſedit, Eccleſiam, quam ibi Romanorum antiquorum fidelium opera factam fuiſſe didicerat, recuperauit, & legitimis ſacris, à dæmonum cultu expiatam, Chriſto Saluatori conſecrauit. Inſuper monaſterium, non procul ab ipſa ciuitate, vna cum Eccleſia Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, à fundamentis extruxit; quod Edilberthus Rex, regia magnificentia ditauit, vt in eo, & Auguſtini, & omnium epiſcoporum Dorouernenſium ſimul & Regum Cantiæ, corpora conderentur. Interea vir ſanctus, vt Britonum animos, ab vnitate eccleſiæ multum diſſidentes, conglutinaret, omnes Britonum prouinciæ epiſcopos, vnũ in locum, qui vſque hodie lingua Anglorum Saxonũ, Auguſtineizat, id eſt, robur Auguſtini appellatur, cõuocauit. Vnde autem locus ille nomen iſtud ſortitus ſit, non erit abs re, latius explicare. Britones enim, præter alia plurima vnitati eccleſiæ cõtraria, Paſchæ diem

Auguſtinus eccleſiam reſtaurat, & monaſteriũ ædificat, cũ Baſilica SS. AA Petri & Pauli.

Habet Synodum in Anglia.

Auguſtineizat locus in Anglia, unde dictus.

à quarta decima vſque ad vigeſimam Lunam obſeruabant; neque poterant, vllis vel monitis vel rationibus, vel precibus, ab ea temeritate deduci & perſuaderi, vt ſeſe eccleſiæ totum per orbem diffuſę, accommodarent. Vnde Auguſtinus, ne quid intentatum relinqueret, quo laborioſæ ac longæ diſceptationi finem imponeret, hominem quendam oculorum lumine orbatum adduci præcepit, ſtatuitque vt quæ pars precibus ſuis miſero lumen reſtitueret, ea demum certaminis palmam obtineret. Hac conditione tam æqua tam iuſta propoſita, aduerſarij licet inuiti conticuêre, & ægrum nequicquam reſtituere conati, tandem ab inutili miniſterio ceſſauêre. Poſt quos, Auguſtinus iuſta neceſſitate compulſus, genua ad Deum flexit, preces fudit, & tandem diuinam clementiam pro cæco exorauit, Britoneſque dedecore notatos, egregie confudit. At illi confitentur, ſe non ignorare, Auguſtinum optimis rationibus nixum, errorem confutaſſe, non poſſe tamen abſque ſuorum conſenſu, priſcos mores penitus abdicere. Poſtulabant igitur, vt ſecũdo epiſcoporum concilium indiceret, in quo ea controuerſia ſopiri poſſet. Accidit interim, vt ſeptem Britonũ epiſcopi, alijq; prudẽtiæ opinione prȩſtantes viri, ad conciliũ ituri, primo ad quendam anachoretam, ſanctitate * & prudentia celebrem, diuerterent, eiuſque ſententiam, ea de re, ſedulo conſulerent. Is vero reſpondiſſe fertur; Si quidẽ Auguſtinum mitem, humilemque, & timore Domini repletum inuenirent, incunctanter illum ſequerentur, eiuſque traditiones, haud ſecus ac de cœlo miſſas amplecterentur. Sin autem hominem elato animo, & ſuperbia tumidum, cognoſcerent, eum negligerent, eiuſque ſermones tanquam peſtiferos execrarentur. Atque * vt huius rei poſſent habere indicium, monuiſſe fertur, vt diligenter proſpicerent, quo ipſe prior Synodi locum aſcenderet. Et ſiquidem illis, appropinquantibus aſſurgeret, nihil dubitarent, quin ipſe verus Chriſti famulus, ad eorum ſalutem procurandam miſſus eſſet. * Sin autem aſſurgere negligeret,

Auguſtinus cæcum illuminat.

Alius Epiſcoporum conuentus.

** Ita quidẽ ab ipſis creditum.*

**Hoc ſignũ dignoſcẽdi humilẽ, plane eſſe falſũ, probat Baron. tom 8. in vita S.*

cum

eum viciſſim ſpernerent, nulloque prorſus honore dignum iudicarent.

His ita conſtitutis, accidit, vt illis aduentantibus, Auguſtinus in ſella ſederet. Quod illi videntes, mox in iram & indignationem verſi, eum ſuperbiæ notantes, cunctis quæ dicebat, ſumma contentione cõtradicere laborabant. Auguſtinus aũt cum cerneret eos pertinaci mẽte concordiam eccleſiæ proſcindere, minitãs dixiſſe perhibetur, quod ſi pacis & vnitatis ſtudia accipere nollent, bellum ab hoſtibus acciperent, & quia viam vitæ Anglorum nationi prædicare recuſabant, ab eadem gẽte pœnas tanto ſcelere dignas reciperent. Nec fefellit ſanctiſſimi viri multo ante prolata ſentẽtia, ſiquidem Edilfredus rex, collecto grandi exercitu, magnam in ea gente ſtragem edidit.

Anno Dominicæ Incarnationis 604. Auguſtinus Britannarum Archiepiſcopus, duos antiſtites, Mellitũ & Iuſtũ ordinauit Mellitũ quidẽ, prouinciæ Orientaliũ Saxonum; quorũ metropolis Lõdonia ciuitas eſt; in qua rex, Baſilicam S. Pauli conſtruxit. Iuſtum vero, in ipſo Cantio, in ciuitate Dorouernæ, in qua idẽ rex, Sacram ædem, B. Andreæ Apoſtolo erexit; quibus etiã pro ſua benignitate dona multa obtulit, poſſeſſioneſque neceſſarias aſſignauit. Poſt quæ, vir S. plenus dierũ bonorũq; operũ, lætus ex carcere corporis hu.⁹, ad cœlos migrauit. Cui⁹ corpus, in Eccleſia monaſterij ab eo ædificari, B. Apoſtolis Petro & Paulo, ſacra ſepultũ eſt.

Auguſtini & Apoſtolicis dictis omnino contrariũ. Siquidem ſententia eſt S. Ioan. Apoſt. (epiſt. 2.) nullo dignandos honore, eiuſmodi homines ab eccleſia Catholica diuiſos.

** O malum conſilium.*

Britones contemnũt Auguſtinũ.

Profligantur ſchiſmatici.

Noui Epiſcopi creati & noua Eccleſia erecta.

Obitus viri ſancti.

VITA B. QVADRATI, ATHENIENSIS Epiſcopi, Apoſtolorum Diſcipuli; Ex ea quæ eſt per D. Hieronymum presbyterum. Floruit anno Chriſti Domini 128. ſedente Alexandro; Imperante autem Hadriano; & Reliquiis.

In lib. de viris illuſtribus.

C Barõ. tõ. 2 Annal. 26. Maij.

QVadratus Apoſtolorum diſcipulus, Publio, Athenarum epiſcopo, ob Chriſti fidem martyrio coronato, in locum eius ſubſtituitur, & eccleſiam

 grandi

Digitized by Google

grandi terrore diſperſam, fide & induſtria ſua congregat. Cumque Hadrianus Athenis exegiſſet hyemem, inuiſens Eleuſinem, & omnibus pene Græciæ ſacris initiatus, dediſſet occaſionem his, qui Chriſtianos oderant, abſque præcepto Imperatoris vexare credentes, porrexit ei librum pro religione noſtra compoſitum, valde vtilem, plenumque rationis, & fidei, & Apoſtolica doctrina dignum, in quo & antiquitatem ſuę ætatis oſtendens, ait plurimos à ſe viſos, qui ſub Domino, variis in Iudæa oppreſſi calamitatibus, ſanati fuerant, & qui à mortuis reſurrexerant.

Liber à S. Quadrato compoſitus

MARTYRIVM S. ZACHARIAE, SECVNDI Epiſcopi Viennenſis Galliæ, Ex Breuiario eiuſdem Eccleſiæ. Paſſus eſt ſub Traiano Imperatore; cuius perſecutio in Chriſticolas, maxime Antiſtites, potiſſimum ferbuit Anno Dominici Natalis 110.

Caſ Baron. Annal. To. 2. & In Not. Mart. Romani.

26. Maij.

TEmpore illo, quo poſt corporeum Saluatoris aduentum, exortus in tenebris Sol ipſe iuſtitiæ, ſplēdor fidei, illuminare Occidentalium plagam cœperat, & in omnem terram Euangeliorum ſonus exiuit, in regionibus iſtis quoque Apoſtolorum prædicatio inclaruit, id eſt, ſub Traiano Imperatore Hiſpano, primū Creſcētem Pauli diſcipulum Vienna ciuitas Gallorum habere meruit Doctorē. Cuius fide ac virtute plurimi de gentibus ad Chriſtum conuerſi ſunt. Qui deinde cum per aliquot annos ibi reſideret, ordinauit pro ſe venerabilē virum S. ſenem Zachariā Epiſcopū; ipſe vero in Galaciam rediit, memorans dictum Saluatoris; *Si vos perſecuti fuerint in iſta ciuitate fugite in aliam.* Sanctus igitur Zacharias, vt diximus, ordinatus Epiſcopus, verbum Domini gentibus prædicabat; habitans extra mœnia vrbis, in domo cuiuſdam viduæ Præfecti, Euſcinæ nomine, iam Chriſtianæ. Et veniebant ad eum plurimi ex populo,

Viēna primum conuerſa à Creſcente, D. Pauli diſcipulo.

Matth 10.

Subrogatur ei S. Zacharias.

pulo, & docebant eos ſecrete dicens; Credite in Ieſum Filium Dei; quia ipſe eſt creator & Saluator omnium ſicque credentes baptizabantur.

Ab eodem complures conuerſi Baptizati.

Denique cum iam multos ad fidem ſanctæ Trinitatis inſtrueret, ſubito à Præſide vrbis Pompeio rapitur, atque vinctus ad templum, quod ſuperiacet ciuitati, perducitur. Vbi cum introgreſſus fuiſſet, videns ante ſimulachrum Martis ornamenta aurea, ſubridens ait; Certe iſta ornamenta pauperibus melius poterant erogari, quam ante cõſpectum idolorũ appẽdi. Atque ad hanc vocem ſubito locus, in quo ſimulachrum erat, euertitur. Præſes itaque, & omnes templorum Pontifices hæc videntes, vehementer turbati dixerunt ei; Quis dedit tibi hanc poteſtatem, vt Deos noſtros deſtrueres? Sanctus Zacharias reſpondit; Filius Dei, qui ſeculum renouauit perditum. Et cum ſacrificare Marti noluiſſet, ſed prædicationibus & verbis Præfectum & templorum Pontifices confudiſſet, irati vehementer ſubito iniicientes manus in eum, & eiicientes extra ædem publicam, calcibus obtundentes obſeruabant eum. Ac mane facto, dum traheretur per portam triumphalem, quæ nunc Gratiana appellatur, ad auſtralem plagam prope vrbis mœnia, gratias agentem Deo & dicentem, Domine, ne ſtatuas illis hoc peccatum, omnes vnanimiter illum lapidibus obruunt: ſicque relicto ſancto corpore feris & auibus, abiit Pompeius; per paucis id temporis exiſtentibus Chriſtianis, ipſiſque propter gentilium furorem ſanctum Martyrem humare metuentibus. Sed tamen diuina pietate & miſericordia commoti, nocte in arca ſaxea recondunt, vbi proprium cruorem fuderat, in altam foueam

Comprehẽſus irridet, & deſtruit idola.

Calcibus crudeliter obtunditur, & Lapidibus obruitur.

Sepelitur.

Digitized by Google

auſteritas. credibili auſteritate corporis petulantiam; frangebat precibus & vigiliis rebelles carnis motus, & aſſidua cœleſtium rerum contemplatione, vagos animi motus comprimebat. His igitur virtutibus clarus, primo ad presbyterij, inde mox ad Abbatis honorem euectus eſt. *Fit Abbas.* Interim fama eius nouis nouiſque illuſtrata præconiis, vltra mare ſe tranſtulit, atque ad aures Pontificis Maximi, Sergij, cum admiratione peruenit. Qua incitatus, ſcriptis literis eum ad ſe acciuit, venientemque honorifice ſuſcepit. *Vocatur Romam.*

Cum autem die quodam, in Lateranenſi eccleſia diuinum ſacrificium peregiſſet Althelmus, caſulam exuens, per humeros dimiſit, ratus aliquem ex miniſtris præſentem fore, qui eam exciperet. Sed cum nemo miniſtrorum adeſſet, mox diuina prouidentia, ſplendor quidam eximius, per feneſtram immiſſus, Solaris radij inſtar, eam ſuſtinuit; in cuius miraculi memoriam, caſula illa in Meldunenſi eccleſia hactenus aſſeruatur. *Miraculū inſigne.*

Per idem tempus, puer quidam ex inceſtu genitus, diuulgato prauorum quorundam hominum rumore, Sergij Pontificis filius ferebatur. Qua re commotus admodum Althelmus, multumque dolens, Summum Præſulem, haud vulgari iam ſibi amicitia deuinctum, eiuſmodi fœdari infamia, puerum non niſi dies nouē natum, exhiberi iubet, eique in virtute & nomine Ieſu Christi imperat, vt edicat, num Sergius Pontifex, eo ſe ſceleree ob ſtrinxerit. Cui infans diſtincto apertoque reſpondit ſermone, Pontificem illi enim nequaquā affinem eſſe, nihil illum fœmineo cum ſexu commercij habere. Atque ita Althelmus, & ab amico Pontifice depulit infamiam, & ſibi gratiam cumulauit. *Infans nouem dierū loquitur.*

Poſt hæc in Angliam reuerſus à Berthvvaldo Archiepiſcopo ad colloquium accitur, cum vero ad littus maris iter haberet, nautæ quidam, quod ſordido viderent habitu indutum, habere ludibrio atque contemptui non verebantur. Ecce autem aduerſo ſpirante vento, mare intumeſcit, ſæuaque tempeſtate, nautas in

tas in ſummum vitæ periculum adducit. Cum autem iam præſens mortis imago ob oculos verſaretur, cõmiſſum crimen, cum lachrymis faſſi, viri ſancti opem implorant. Ille pia eorum pœnitudine accepta, pro ferenda ope ſcapham ingreditur; quam ſimulatque corpore ſuo preſſit, ad omnem tranquillitatem mare ſe compoſuit, nautæque cum naui ad littus incolumes appulerunt.

Vltio diuina, in S. viri contemptores

Miraculũ aliud.

Conſtruxit etiam vir ſanctus tria monaſteria, quæ poſtea à Danis euerſa ſunt. Diuitiarum fuit contemptor egregius; adeo vt omnia ſibi collata, in pauperes expenderet. Corporis vero domitor admirandus; vtpote qui carnem ſuam in fonte frigidiſſimo, humero tenus domaret, (qui fons ab ea re Althelmi dictus eſt) nihilque acerrimo frigore abſterritus, per noctes illic in precibus, & pſalmis perſiſtebat.

Vt vir ſanctus carnẽ domârit.

Tempore illo cum Roma rediret, altare ex marmore candido ſecum deferebat; cumque per Alpes iter haberet, lubricante greſſu iumenti, in duas illud partes caſu graui ſciſſum eſt, ipſumque iumentum miſerrime contritum. Cuius læſione, commotus Althelmus, toto corde ad Deum conuerſus preces fudit, impertitaque benedictione, & iumento ſanitatem, & altari integritatem reſtituit. Fertur autem hoc altare in prouincia Somerſitana, etiamnum rupturæ eius veſtigia, in miraculi memoriam reſeruare.

Item aliud miraculũ.

Tandem vero VVeſtſaxoniæ plagæ epiſcopatus, in duas parœchias diſtributus eſt, præfectuſque eſt Daniel VVintoniæ, Althelmus vero apud Schireburgiam Heddæ epiſcopo ſubrogatus eſt; qui vtriq; loco præſederat. Deinde plenus dierum & ſanctorum operum. Deceſſit è vita, anno Domini 709. poſtquam annos quatuor ſupra triginta Abbatis, & epiſcopatûs munere, quatuor functus fuiſſet; Tumulatus maximo cum honore, in monaſterio ſuo Meldunenſi. Anno vero Chriſti 949, eleuatum eſt ſacrum corpus eius è terra, & in capſa, magna celebritate collocatum. Porro eluxit in viro hoc præcipuum quoddam religionis argu-

Fit Epiſcopus.

Obitus eius

Digitized by Google

mentum, & præſtantis eruditionis indicium; quod *Præclara eius ſcripta* preclaris ſcriptorum ſuorum monumentis, poſteris omnibus teſtatum reliquit; quæ recenſet Beda, vbi ſupra.

Caſ Baron. tom. 8. Annal.
Lib. 1. ca. 23

VITA S. AVGVSTINI, EPISCOPI ET Confeſſoris; qui miſſus à B. Gregorio Papa, primus Anglorum genti, Chriſti Euangelium prædicauit; Ex ea quæ eſt per venerabilem Bedam. Quo tempore claruerit, patet infra.

26. Maij.

ANno ab incarnatione Domini quingenteſimo octuageſimo ſecundo; Gregorius eximia pietate ac religione vir, anno imperij Mauricij decimo; ad Romanæ Eccleſiæ regimen, ſummumque honoris culmen euectus eſt; qui gentis Anglorum ſalutis mirifico flagrans deſiderio, anno eiuſdem Imperatoris quartodecimo, Anglorum vero in Britanniam aduentûs, centeſimo plus minus quinquageſimo, miſit *Auguſtinus, præfectus Monaſterij S. Gregorij, ab eodem mittitur, cum ſociis, ad Anglos conuertendos.* ſeminandi Euangelij cauſâ, in Angliam, Auguſtinum inſigni pietate & eruditione virum, cum aliis non paucis præcipuis Chriſtianæ militiæ athletis, vt gentem illam è miſerrima dæmonum ſeruitute, in Chriſti libertatem vindicarent. Sed vt primum alacri mente Pontificis mandato obtemperantes, opus aggreſſi ſunt, ita poſteaquam itineris aliquantulum confeciſſent, turpi formidine victi, domum potius redire, quã barbaram, feramque gentem, ſuauiſſimo Chriſti iugo ſubdere decreuerunt. Nec mora; Auguſtinum, quẽ Pontifex Gregorius, ſi à gente ſuſciperentur, Antiſtitem eius conſtituerat, Romam ad Gregorium cum ſupplicatione remittunt, ne peregrinationem tam incertam, tam periculoſam, & exitu formidabilem ſubire cogerentur. At Pontifex, vt erat vir animo maximo, *S. Gregorius nutã-* & inſigni in Deum fiducia, literis non minus amanter,

ter, quam pie ac religioſe ſcriptis, inanem illum timorem eis ademit, hortatuſque vt conſtanter diuina ope confiſi, prouinciam ſuſciperent, effecit, vt ſua confirmatione roborati, ad opus diuini verbi intrepide redirent. *tes confirmat.* Itaque Auguſtinus religioſo agmine, numero fere quadraginta ſtipatus, Chriſtiana ſigna in Britanniam intulit, & Edilbertho regi, aduentus ſui cauſam, per idoneos interpretes ſignificauit. *Auguſtinus cum ſociis ingreditur in Angliam.* Rex autem qui iã ante multa de Chriſtianæ religionis præſtantia audierat (habebat enim coniugem Chriſtianis ſacris initiatam Bertham nomine, quæ ſanguine Francorum nata, ea ſe conditione vinculo matrimonij ei alligauerat, vt cum episcopo ſuo Luidhardo, inuiolatam fidei & religionis ſuæ libertatem conſeruaret) in Inſula Tanetos, commodum ſatis manendi locum eis aſſignauerat, donec habito cum ſuis conſilio, quid eis faceret ſtatueret. *Vxor Edilberthi regis Chriſtiana. Inſula Tanetos.*

Poſt dies igitur aliquot, Rex honorifico ſeptus comitatu, ad inſulam venit, reſidenſque ſub dio, Auguſtinum cum ſociis, ad ſuum ibidem colloquium adeſſe iuſſit. Cauerat enim, ne in aliquam domum ad ſe introirent; vetere vſus augurio, ne ſuperuentu ſuo, ſi quid maleficæ artis habuiſſent, eum ſuperando deciperent. At illi non dæmoniaca, ſed diuina virtute prȩditi, Crucem, pro vexillo, argenteam, depictamque in tabula Saluatoris imaginem ferentes, litanias canebant, & pro ſua, eorumque ſimul propter quos & ad quos venerant, ſalute æterna, ſupplices Domino preces fundebant. *Crux argentea & imago Saluatoris* Cumque iubente rege, de vna in Deum fide & religione, & de præmiis cœleſtis gloriæ, omnibus Chriſti cultoribus conſtitutis diſſerere incepiſſent, rex admiratione captus, Pulchra quidem, inquit, ſunt verba & promiſſa, quæ affertis, ſed quia noua & incerta, non poſſum his aſſenſum præbere, relictis iis quæ tanto tempore cum omni Anglorum gente ſeruaui. Verum quia ab omni vos fraude, doloque remotos video nolumus vobis moleſti eſſe, quin potius benigno fauore proſequentes, quæ victui ſunt neceſſaria mini- *Humanitas Edilberthi regis*

ſtrari, ſicut hactenus; curabimus; nec prohibemus, quin omnes, quos poteſtis, fidei veſtræ religionis, prædicando ſocietatis. Hæc vbi dixit rex, manſionem eis in Dorouernenſi ciuitate, totius Imperij ſui metropoli, aſſignauit.

Auguſtino ſit copia prædicandi

Auguſtinus igitur hac regis beneficentia inuitatus, tota mente, cum ſuis, in opus Euangelij incumbere cœpit. Et primum quidem ieiuniis, vigiliis, precibuſq; aſſiduis, diuinum numen propitium habere ſtuduit. Inde ſe incredibili mentis ardore paratum oſtendit, pro Chriſti ſanctiſſima religione, necem & cruciatum ſi ita opus fuiſſet, oppetere. Quid mora? Nonulli perſpecta tanta viri charitate, & omnium ſalutis deſiderio, Chriſto crediderunt, ſeſeque aquis luſtralibus, ab omnibus delictis mundatos, ad parem vitæ innocentiam, totis viribus ſectandam excitârunt.

En zelum S. Auguſtini pro ſalute omnium

Erat non procul ab ipſa ciuitate templum, ab ipſis Romanis Britanniam olim incolentibus extructum, S. Martino ſacrum, in quo Regina precibus, & religionis Chriſtianæ myſteriis operam dabat. In hoc ergo, cum Auguſtinus, cum ſuis, rem diuinam frequenter ageret, & ſtatis, ſolennibuſque cæremoniis, diuinorũ beneficiorum, ac munerum amplitudinem, in oculis & aſpectu omnium conſtitueret, & luculenter interim de religione Chriſtiana diſſereret, ipſum tandem regẽ, inter alios Chriſti amore inflammauit, ſanctiſſimiſq; diſciplinis ita illuſtrauit, vt paucis poſt diebus, ſacris aquis ſe expiandum commiſerit. Cuius exemplo alij mox prouocati, certatim ad ſalutarem fontem confugerunt. Quorum fidei & conuerſioni ita congratulatus rex eſſe perhibetur; vt nullum tamen ad Chriſti ſacra ſuſcipiendã cogeret, ſed tantummodo credentes arctiori dilectione; quaſi conciues ſibi regni cœleſtis amplecteretur. Didicerat enim à doctoribus, auctoribuſque ſuæ ſalutis, voluntarium ſacrificium, non vi mala coactum, ab hominibus expeti; neque vim mentibus inferendam, ſed voluntates ad ſtudium veræ religionis allici, & inuitari debere.

Templum S. Martini vetuſtum.

Rex Edilberthus credit. Item alij multi.

Interea

Interea Auguſtinus, felicibus hiſce initiis gauiſus plurimum, venit Arelatem, & ab Archiepiſcopo eiuſdem ciuitatis Virgilio, iuxta voluntatem, Sancti Pontificis Gregorij, Archiepiſcopus genti Anglorum ordinatus eſt; reuerſuſque in Britanniam, miſit continuo Romam Laurentium, presbyterum, & Petrum monachum, qui Pontificem, rerum omnium, quæ propitio Chriſti numine geſta fuerant, certiorem redderent.

S. Auguſtinum fit Archiepiſcopus gentis Anglicanæ.

Tum vero Gregorius, cum eſſet ſtudio Chriſtianæ religionis propagandæ vehementer incenſus, rurſus alios ſacerdotes, pietatis opinione præſtantes, in illam regionem miſit, vt communibus operis eos, qui nondum erant luſtralibus aquis expiati, ad Chriſti fidem perducerent, & eos qui iam Chriſto nomen dederant, clariore diſciplina confirmarent. Miſit præterea ſacras veſtes, & vaſa, & codices diuinos, ſanctorum etiam reliquias, aliaque eccleſiæ ornamenta plurima, vt iis omnium animos, Chriſtianæ pietatis ſtudio acriori incenderent.

Alij cooperarij in Angliam miſſi

At vero Auguſtinus, vbi in regia ciuitate, epiſcopali fultus auctoritate conſedit, Eccleſiam, quam ibi Romanorum antiquorum fidelium opera factam fuiſſe didicerat, recuperauit, & legitimis ſacris, à dæmonum cultu expiatam, Chriſto Saluatori conſecrauit. Inſuper monaſterium, non procul ab ipſa ciuitate, vna cum Eccleſia Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, à fundamentis extruxit, quod Edilberthus Rex, regia magnificentia ditauit, vt in eo, & Auguſtini, & omnium epiſcoporum Doroaernenſium ſimul & Regum Cantiæ, corpora conderentur. Interea vir ſanctus, vt Britonum animos, ab vnitate eccleſiæ multum diſſidentes, conglutinaret, omnes Britonum prouinciæ epiſcopos, vnũ in locum, qui vſque hodie lingua Anglorum Saxonũ, Auguſtineizat, id eſt, robur Auguſtini appellatur, cõuocauit. Vnde autem locus ille nomen iſtud ſortitus ſit, non erit abs re, latius explicare. Britones enim, præter alia plurima vnitati eccleſiæ cõtraria, Paſchæ diem

Auguſtinus eccleſiam reſtaurat, & monaſteriũ ædificat, cũ BaſilicaS S. AA Petri & Pauli.

Habet Synodum in Anglia.

Auguſtineizat locus in Anglia, vnde dictus.

Digitized by Google

à quarta decima vſque ad vigeſimam Lunam obſeruabant; neque poterant, vllis vel monitis vel rationibus, vel precibus, ab ea temeritate deduci & perſuaderi, vt ſeſe eccleſiæ totum per orbem diffuſę, accommodarent. Vnde Auguſtinus, ne quid intentatum relinqueret, quo laborioſæ ac longæ diſceptationi finem imponeret, hominem quendam oculorum lumine orbatum adduci præcepit, ſtatuitque vt quæ pars precibus ſuis miſero lumen reſtitueret, ea demum certaminis palmam obtineret. Hac conditione tam æqua tam iuſta propoſita, aduerſarij licet inuiti conticuêre, & ægrum nequicquam reſtituere conati, tandem ab inutili miniſterio ceſſauêre. Poſt quos, Auguſtinus iuſta neceſſitate compulſus, genua ad Deum flexit, preces fudit, & tandem diuinam clementiam pro cæco exorauit, Britoneſque dedecore notatos, egregie confudit. At illi confitentur, ſe non ignorare, Auguſtinum optimis rationibus nixum, errorem confutaſſe, non poſſe tamen abſque ſuorum conſenſu, priſcos mores penitus abdicere. Poſtulabant igitur, vt ſecũdo epiſcoporum concilium indiceret, in quo ea controuerſia ſopiri poſſet. Accidit interim, vt ſeptem Britonũ epiſcopi, alijq; prudẽtiæ opinione prętantes viri, ad conciliũ ituri, primo ad quendam anachoretam, ſanctitate * & prudentia celebrem, diuerterent, eiuſque ſententiam, ea de re, ſedulo conſulerent. Is vero reſpondiſſe fertur; Si quidẽ Auguſtinum mitem, humilemque, & timore Domini repletum inuenirent, incunctanter illum ſequerentur, eiuſque traditiones, haud ſecus ac de cœlo miſſas amplecterentur. Sin autem hominem elato animo, & ſuperbia tumidum, cognoſcerent, eum negligerent, eiuſque ſermones tanquam peſtiferos execrarentur. Atque * vt huius rei poſſent habere indicium, monuiſſe fertur, vt diligenter proſpicerent, quo ipſe prior Synodi locum aſcenderet. Et ſiquidem illis, appropinquantibus aſſurgeret, nihil dubitarent, quin ipſe verus Chriſti famulus, ad eorum ſalutem procurandam miſſus eſſet. * Sin autem aſſurgere negligeret, cum

Auguſtinus cæcum illuminat.

Alius Epiſcoporum conuentus.

** Ita quidẽ ab ipſis creditum.*

**Hoc ſignũ dignoſcẽdi humilẽ, plane eſſe falſũ, probat Baron. tom 8. in vita S.*

cum viciſſim ſpernerent, nulloque prorſus honore dignum iudicarent.

His ita conſtitutis, accidit, vt illis aduentantibus, Auguſtinus in ſella ſederet. Quod illi videntes, mox in iram & indignationem verſi, eum ſuperbiæ notantes, cunctis quæ dicebat, ſumma contentione cōtradicere laborabant. Auguſtinus aūt cum cerneret eos pertinaci mēte concordiam eccleſiæ proſcindere, minitãs dixiſſe perhibetur, quod ſi pacis & vnitatis ſtudia accipere nollent, bellum ab hoſtibus acciperent, & qui viam vitæ Anglorum nationi prædicare recuſabant, ab eadem gēte pœnas tanto ſcelere dignas reciperent. Nec fefellit ſanctiſſimi viri multo ante prolata ſentētia, ſiquidem Edilfredus rex, collecto grandi exercitu, magnam in ea gente ſtragem edidit.

Anno Dominicæ Incarnationis 604. Auguſtinus Britannarum Archiepiſcopus, duos antiſtites, Mellitū & Iuſtū ordinauit Mellitū quidē, prouinciæ Orientalīū Saxonum; quorū metropolis Lōdonia ciuitas eſt; in qua rex, Baſilicam S. Pauli conſtruxit. Iuſtum vero, in ipſo Cantio, in ciuitate Dorouernæ, in qua idē rex, Sacram ædem, B. Andreæ Apoſtolo erexit; quibus etiā pro ſua benignitate dona multa obtulit, poſſeſſioneſque neceſſarias aſſignauit. Poſt quæ, vir S. plenus dierū bonorūq; operū, lætus ex carcere corporis hu⁹, ad cœlos migrauit. Cui⁹ corpus, in Eccleſia monaſterij ab eo ædificari, B. Apoſtolis Petro & Paulo, ſacra ſepultū eſt.

Auguſtini & Apoſtolicis dictis omnino contrariū. Siquidem ſententia eſt. S. Ioan. Apoſt. (epiſt. 2.) nullo dignandos honore, eiuſmodi homines ab eccleſia Catholica diuiſos.

** O malum conſilium.*

Britones contemnūt Auguſtinū.

Profligantur ſchiſmatici.

Noui Epiſcopi creati & noua Eccleſia erecta.

Obitus viri ſancti.

VITA B. QVADRATI, ATHENIENSIS Epiſcopi, Apoſtolorum Diſcipuli; Ex ea quæ eſt per D. Hieronymum presbyterum. Floruit anno Chriſti Domini 128. ſedente Alexandro; Imperante autem Hadriano; & Reliquiis.

In lib. de viris illuſtribus.

C Barō. tō. 2 Annal. 26. Maij.

QVadratus Apoſtolorum diſcipulus, Publio, Athenarum epiſcopo, ob Chriſti fidem martyrio coronato, in locum eius ſubſtituitur, & eccleſiam grandi

grandi terrore diſperſam, fide & induſtria ſua congregat. Cumque Hadrianus Athenis exegiſſet hyemem, inuiſens Eleuſinem, & omnibus pene Græciæ ſacris initiatus, ded ſſet occaſionem his, qui Chriſtianos oderant, abſque præcepto Imperatoris vexare credentes, porrexit ei librum pro religione noſtra compoſitum, valde vtilem, plenumque rationis, & fidei, & Apoſtolicæ doctrina dignum, in quo & antiquitatem ſuę ætatis oſtendens, ait plurimos à ſe viſos, qui ſub Domino, variis in Iudæa oppreſſi calamitatibus, ſanati fuerant, & qui à mortuis reſurrexerant.

Liber à S. Quadrato compoſitus.

MARTYRIVM S. ZACHARIAE, SECVNDI Epiſcopi Viennenſis Galliæ, Ex Breuiario eiuſdem Eccleſiæ. Paſſus eſt ſub Traiano Imperatore; cuius perſecutio in Chriſticolas, maxime Antiſtites, potiſſimum ferbuit Anno Dominici Natalis 110.

Caſ Baron. Annal. To. 2. & In Not. Mart. Romani.

26. Maij.

TEmpore illo, quo poſt corporeum Saluatoris aduentum, exortus in tenebris Sol ipſe iuſtitiæ, ſplēdor fidei, illuminare Occidentalium plagam cœperat, & in omnem terram Euangeliorum ſonus exiuit, in regionibus iſtis quoque Apoſtolorum prædicatio inclaruit, id eſt, ſub Traiano Imperatore Hiſpano, primū Creſcētem Pauli diſcipulum Vienna ciuitas Gallorum habere meruit Doctorē. Cuius fide ac virtute plurimi de gentibus ad Chriſtum conuerſi ſunt. Qui deinde cum per aliquot annos ibi reſideret, ordinauit pro ſe venerabilē virum S. ſenem Zachariā Epiſcopū; ipſe vero in Galaciam rediit, memorans dictum Saluatoris; *Si vos perſecuti fuerint in iſta ciuitate fugite in aliam.* Sanctus igitur Zacharias, vt diximus, ordinatus Epiſcopus, verbum Domini gentibus prædicabat; habitans extra mœnia vrbis, in domo cuiuſdam viduæ Præfecti, Euſcinæ nomine, iam Chriſtianæ. Et veniebant ad eum plurimi ex populo,

Viēna primum conuerſa à Creſcente, D. Pauli diſcipulo.

Matth. 10.

Subrogatur ei S. Zacharias.

Digitized by Google

pulo,& docebant eos ſecrete dicens; Credite in Ieſum Filium Dei;quia ipſe eſt creator & Saluator omnium ſicque credentes baptizabantur.

Ab eodem complures conuerſi Baptizati.

Denique cum iam multos ad fidem ſanctæ Trinitatis inſtrueret, ſubito à Præſide vrbis Pompeio rapitur, atque vinctus ad templum, quod ſuperiacet ciuitati, perducitur. Vbi cum introgreſſus fuiſſet, videns ante ſimulachrum Martis ornamenta aurea, ſubridens ait; Certe iſta ornamenta pauperibus melius poterant erogari, quam ante cōſpectum idolorū appēdi. Atque ad hanc vocem ſubito locus, in quo ſimulachrum erat, euertitur. Præſes itaque, & omnes templorum Pontifices hæc videntes, vehementer turbati dixerunt ei; Quis dedit tibi hanc poteſtatem, vt Deos noſtros deſtrueres? Sanctus Zacharias reſpondit; Filius Dei, qui ſeculum renouauit perditum. Et cum ſacrificare Marti noluiſſet, ſed prædicationibus & verbis Præfectum & templorum Pontifices confudiſſet, irati vehementer ſubito iniicientes manus in eum, & eiicientes extra ædem publicam, calcibus obtundentes obſeruabant eum. Ac mane facto, dum traheretur per portam triumphalem, quæ nunc Gratiana appellatur, ad auſtralem plagam prope vrbis mœnia, gratias agentem Deo & dicentem, Domine, ne ſtatuas illis hoc peccatum, omnes vnanimiter illum lapidibus obruunt: ſicque relicto ſancto corpore feris & auibus, abiit Pompeius; per paucis id temporis exiſtentibus Chriſtianis, ipſisque propter gentilium furorem ſanctum Martyrem humare metuentibus. Sed tamen diuina pietate & miſericordia commoti, nocte in arca ſaxea recondunt, vbi proprium cruorem fuderat, in altam foueam

Comprehēſus irridet, & deſtruit idola.

Calcibus crudeliter obtunditur, & Lapidibus obruitur.

Sepelitur.

C.Bar. To. 9 Ann. & in not. Mar. Rom.

VITA S. BEDAE PRESBYTERI ANGLICI; Ex Trithemio Abbate, libr. 3. cap. 155. De viris illuſtribus. Claruit maxime, anno ab orbe redempto 726. & Reliquis, ſub Gregorio ſecundo ſedis Apoſtolicæ Præſule; Imperante Leone Iſauro, &c.

27. Maij.

BEda vir doctrina & ſanctitate toti orbi conſpicuus, in extremo orbis Angulo natus, puer ſeptennis in monaſterio SS. Apoſtolorum Petri & Pauli in Anglia, artium maximarum diſciplinis imbuendus à parentibus eſt traditus; in quibus tanta claritate eluxit, vt maximum ſua eruditione eccleſiæ vniuerſæ ſplendorem attulerit. Anno ætatis ſuæ 19. Diaconus, 30. vero ſumma cum opinione virtutis, presbyter ordinatus eſt. A quo tempore, ad vltimum vſque vitæ ſpiritum, totum ſe diuinis literis dedit, conſecrauitque adeo vt nihil ſibi dulcius, nihil ſuauius fateretur, quam diuinas opes, in ſanctis literis abditas, & reconditas, ſedula mente dies noctesque ſcrutari. Et quid tanto in pretio doctrina eius habita fuit, vt ipſe Pontifex Sergius, fama virtutum & eruditionis eius commotus, eum ad ſe accerſiri curauerit, quo diuino eius ingenio, in arduis Eccleſiæ rebus vti poſſet.

Traditur literis in monaſterio ſeptennis.

Sergius Pōtifex, eum ad ſe vocat.

Erat ei in more poſitum, vt poſt lectiones ſacras, ad ardentiſſimum orationis ſe conferret ſtudium; quo & mentis ſuæ habitaculum orationibus, & eccleſiam doctrina illuſtraret. Tanto autem diuinarum rerum amore æſtuabat, vt ne momento pene temporis, ab iis ſe auelli pateretur. Hinc cum puer omnis literaturæ rudis & ignarus, monaſterium ingrederetur, in tantum ſtudio & labore profecit, vt omnes, etiam in prophana ſcientia, Angliæ doctores, longe ſuperauerit. Artes quas vocant liberales, ſcriptis ſuis egregie illuſtrauit. Grecæ & Hebraicæ linguæ, haud mediocriter peritus fuit. Diſcipulos quos habuit multos, eosque egre-

Optimus ſtudendi modus.

Egregia eius eruditio

Digitized by Google

egregia probitate conſpicuos, ſuo exemplo & ſtudio, ad aſſiduum ſcripturarum amorem prouocabat. Nec ſolum ſtudiis, ſed quod iis amplius eſt, religione, & ſanctitate quos docuit fecit inſignes. Fuit autem vir per omnia magnificus ſcientia, & morum honeſtate venerabilis.

Erat autem decentis ſtaturæ, inceſſu grauis, voce ſublimis, ore facundus, vultu decorus, & quædam mixta iucunditati ſeueritas. Vnde bonis & ſtudio pietatis deditis erat affabilis, ſuperbis autem & negligentioribus terribilis. Manſuetudine autem & humilitate, ſibi in monaſterio parem non habebat. Quicquid autem ſtudio & meditatione de ſcripturis haurire poterat, ſine inuidia communicabat iis, quos idoneos videbat, & in amore ſcientiæ ſalutaris flagrantes. Confluebant ad eum vndique innumerabiles, qui eius ſeſe diſciplinis ſubdere cupiebant. Et quid multis? Certe talis ac tantus erat, vt omni laude maior eſſet. *Virtutes eius.*

Tandē poſt multos labores, quos ſcribendo & docēdo impenderat, animo toto ad cæleſtē ſuſpirans patriā in debilitatē incidit; continuiſq; ſeptē hebdomadibus ante mortem, ſtomachi indignatione cibos nauſeantis laborans, & anguſto ſpiritu halitum producens, ſtudium tamen literarum nequaquam omiſit, & quidem Euangelium Ioannis, iis diebus, Anglicana lingua interpretatus eſt. Diſcipulis autem, diſcendi amorem ingerens, dicebat; diſcite filioli, quamdiu vobiſcum ſum. Feria autem tertia ante aſcenſionem Domini, modicus tumor in pedibus apparuit; tunc fratrum accita congregatione, cæleſti epulo quo corpus & ſanguis Chriſti Domini continetur, & ſacra vnctione, viam ſuam muniuit, oſculoque cunctis libato, futuram ſui memoriam à ſingulis implorauit. Nonnullis etiam ob familiarem amicitiam, Xeniola, quæ in ſecretis habebat, largitus eſt. Die autem aſcenſionis Domini, ſubiecto cilicio decumbens, illibato ſenſu, & hilari vultu, ſpiritum in manus creatoris efflauit. Mox tam ſuauis eſt odor ſubſequutus, vt cuncti qui ade-

Laborat à ſtomacho & pectore, ante obitū.

Sacramentis ſe munit.

Moritur vir ſanctus.

aderant, in paradyſo ſe eſſe exiſtimarent. Corpus eius, primo fuit in cœnobio ſepultum. Poſtea vero, cum ſancto Cuthberto (à quo eius acta fuſius ſcripta teſtatur Molanus) in Dunelim translatum dicitur. Quod autem oculis orbus fuiſſe fertur, deque ſepulchri ipſius epitaphio, quod Petrus in Catalogo refert his verbis: *Cum, diſcipulus eius, ipſo defuncto, titulum ſepulchro ponere diſpoſuiſſet, vnico carmine Leonino, ſic incipiens.* Hac ſunt in foſſa. *Velletque finire:* Bedæ ſancti *vel* presbyteri oſſa, *nec metrum ſtare poſſet, nec vllum ei vocabulum aliunde occurreret, tadio affectus, tandem iuit dormitum: & ecce mane, in tumulo, angelicis manibus reperitur inſculptum*, Hac ſunt in foſſa Bedæ venerabilis oſſa: Hæc inquam, C. Baron, ex ſcriptis Trithemii fabuloſa eſſe docet. Trithemius enim vero teſtatur, longe aliud epitaphium, ſepulchro eius inſcriptum fuiſſe, quod refert lib. 3. cap. 155. De viris illuſtrib. Ord. S. Benedicti, eſtque huiuſmodi.

Figmentum de ſepulchri ipſius Epitaphio.

In not. Mart Ro. hoc die.

Presbyter hic Beda requieſcit carne ſepultus;
Dona Chriſte, animam in cælis gaudere per æuum.
Daque Sophiæ illum debriari fonte; cui iam.
Suſpirauit ouans, intento ſemper amore.

Epitaphiũ S. Bedæ.

VITA BEATISSIMI GERMANI, PAriſienſis Epiſcopi; *Ex ea quæ eſt per Fortunatum, Pictauorum epiſcopum. Floruit præcipue ſub Childeberto. Francorum Rege; Anno ſalutis humanæ 559. Imperante Iuſtiniano: & reliquis. Interfuiſſe reperitur Concilio Pariſienſi primo, & Turonenſi Secundo; numeraturque decimus nonus Sedis Pariſienſis Epiſcopus.*

C. Bar. to. 7. Annal. & Not. Martyr. Rom.

28. Maii.

BEatus Germanus Pariſiorum Pontifex, in territorio Auguſtodunenſi, patre Eleutherio, matre vero Euſebia,

Euſebia, honeſtis honoratiſque procreatus parentibus, antequam lucem aſpiceret, haud dubia futuræ ſanctitatis ſigna, in vtero materno dedit. Cum enim eius genitrix ab edito partu, breui poſt tẽpore, hoc fœtu ſe grauidam ſentiret, muliebri mota pudore, nitebatur ante partum, infantem extinguere. Et accepta potione, vt abortiuum proiiceret, cum venena lædere non valerent, incubans in ventrem, pondere ſui corporis præfocare conabatur. Hac pugna inter mulierem & viſcera durante aliquamdiu, renitebatur paruulus, certabatque cum matre; vt eam à tanto crimine præſeruaret. Itaque expleto partus tempore, puer proceſſit incolumis, matremque ſimul innocentem reddidit. Hoc autem matris certamine fœliciter deuicto, mox aliud ab auia in eum excitatum fuit. Vt enim vetula auaritiæ peſte turpiter infecta, incredibilem habendi ſitim; illius hæreditate per fas perque nefas explere poſſet, nefarie ſecum conſilia de adoleſcentis nece tractare cœpit. Nec mora; cæca cupidine inflammata, potionem in ampullam condit, vinumq; in alteram ponit; præcipitque puellæ, vt redeunti à ſcholis Germano cum Stratidio propinquo, illi vinum, huic vero maleficium propinet. Sed miniſtra, per ignorantiam, vinum Sancto Germano, venenum vero dat Stratidio; & dum inſonti præparatur interitus, auctor cadit in laqueum.

Patria & parentes.

Mater grauida, eum vult, nec poteſt extinguere.

Item auia.

Hoc igitur modo, ſecundo iam dæmonis fraude eluſa, paulo deinde ſecurius in pietatis ſtudio verſari ei conceſſum eſt. Prorſus vt ætatis ſuæ quintodecimo anno, dignus habitus ſit, qui à beato Agrippino Diaconus inſtitueretur, & ſequenti deinde triennio presbyter conſecraretur. Hac ſacri muneris functione decoratus; tam egregium virtutum de ſe effudit ſplendorem; vt paulo poſt à venerabili Pontifice Nectario, ad Abbatis officium, in S. Symphoriani monaſterio aſſumeretur. Ibi vero præter alias virtutes, ſtudioſe admodum benigne faciendi diſciplinam exercuit; adeo vt nec panem quidem

Fit Diaconus, inde presbyter.

Item Abbas.

Digitized by Google

Eius Eleemoſyna. dem fratrum ſuſtentationi neceſſarium reſeruaret, ſed eum cum reliquis rebus pauperibus diſtribueret. Quæ res, cum fratrum animos in eum concitaret, ille in cellulam ſe abdens, lachrymis ibidem dolorem ſuum lenire cupiebat; & ecce dum murmur fratrum quietem eius perturbat, & ille precibus ad Dominum confugit, Anna quædam matrona nobilis, plena omni annona carpenti mittit vehicula, ita vt monachi viſo miraculo terrerentur, Epiſcopus autem bonis eius operibus inflammatus, in cuſtodiam eum detraſit cui diuino nutu, ergaſtulum apertum fuit, ſed is pedem efferre noluit, niſi ſupplici, epiſcopalis daretur benedictio.

Crebræ eius miracula. Dehinc crebris adeo miraculis inclareſcere cœpit, vt dæmonia paſſim eum prædicarent, & ipſa naturæ iura, legeſque à Deo præfixæ, illius virtuti ſubiicerentur. Fugabat morbos, languores pellebat, & in vltimum vitæ diſcrimen adductos, precibus ſuis ſanitati reſtituebat. Nec mirum ſane; vtpote qui angelica quadam mentis puritate vigebat, & intimo amoris vinculo, totus per contemplationem Deo coniunctus erat. Hinc ante annos fere quatuor, quam epiſcopi dignitatem capeſceret, diuino in ſomnis oraculo admonitus, ad Pariſiorum ſe cura vocari intellexit. *Cognoſcit diuinitus, ſe epiſcopũ futurum.* Inde precibus, vigiliiſque & præcipue benigne faciendi ſtudio, affatuis incumbere. Poſtquam vero ad illud honoris faſtigium euectus fuit, virtutes quas iam ante mente parturierat, aperto ſinu plene effundere cœpit. Quicquid vel res eccleſiæ, vel populi oblatio Childeberti. Denique Regis munificentia illi conferebat, id totum larga manu pauperibus erogabat, tantaque vigilantia omniũ inopiæ conſulebat, vt cũcti à graui paupertatis onere, antiſtitis ſui beneficio ſe ſubleuatos gauderent. *Eximia eius benignitas in pauperes.* Nec minus interim animarum ſaluti conſulebat, quippe, vt eas ex cœno peccatorum extraheret, corpora quouis morbi genere vexata, vel precibus vel crucis ſigno curabat. Tantam quoq; in dæmones poteſtatem obtinebat, vt veniẽ-

tem

tem paſſim formidarent, atque ex ipſis corporibus quę obſidebant, deprecarentur, vt eiectos ſaltem liceret per ſyluarum ſolitudinem miſeros errare. Fuit præterea tanta miraculorum gloria clarus, vt ſummi infimique, tanquam ſalutis omnium præſidem, & à ſupernis demiſſum ſedibus intuerentur. Denique ſacer Antiſtes, religionis ergô, ad loca ſancta Hieroſolymam pergens, indeque rediens, Iuſtinianum adiit Imperatorem; à quo & honorifice eſt ſuſceptus, & de Domini noſtri Chriſti corona ſpinea, Reliquiis Innocentum, vnoque S. Georgij martyris Brachio benigne donatus. Quæ vir Dei gratanter ſuſcipiens, ad propria reuerſus, in Eccleſia S. Crucis, S. Vincentij condidit. Cæterum ſi ſingula, quæ cum admiranda ſanctitatis opinione geſſit proſequi vellemus, vix iuſto volumine cuncta comprehendere poſſemus. Itaque plenus dierum, & bonorum operum, cum iam cælitus de ſuo ad alteram vitam tranſitu edoctus fuiſſet, octogenarius læto hilarique animo, è vita deceſſit, victorque ad cælos euolauit; Inſignibus quidem ab obitu, vt viuens, miraculis coruſcans, & Regio hoc poſtmodum à Chilperico, decoratus Epitaphio. *Moritur feliciſſime.*

Eccleſiæ ſpeculum, patriæ vigor, ara reorum.
Et Pater & medicus, paſtor, amorque gregis,
Germanus virtute, fide, corde, ore beatus,
Carne tenet tumulum, mentis honore polum.
Huius opem ac meritum, mutis data verba loquuntur,
Redditus & cæcis prædicat ore dies.

Epitaphiũ S. Germani
Sepulchrũ eius miraculis glorioſum.

CER-

C. Bar. tom. 5. Annal. & in Not Mart. Rom.

CERTAMEN SS. MARTYRVM, SIſinnij, Martyrij, & Alexandri; Ex eo quod eſt per S. Vigilium, Epiſcopum Tridentinum & Martyrem. Paſſi ſunt, annò Domini 400. quo Romanæ Eccleſiæ præerat Anaſtaſius. Mediolanenſi autem Simplicianus. Honorij Imperatoris anno 6.

29. Maii.

QVo tempore Tridentinæ Eccleſiæ ſanctus ac venerabilis præſidebat Vigilius, qui poſtmodum ipſam ſedem, ſui ſanguinis effuſione decorauit, vt quandam regionem Anagniam nomine, quæ viginti quinque millibus ab vrbe Tridentina diſtat, vetuſta gentilis erroris caligine occæcatam, Chriſtianæ fidei lumine illuſtraret, tres ad eam viros, pietate & prudentia inſignes, deſtinauit. Ex quibus Siſinnius ciuis Cappadociæ, genere Græcus, ipſa ſenecta venerabilis, & diaconatûs munere inſignitus, vt miniſter altaris miniſterium verbi Euangelici conſummaret, intrepide in hoſtilia caſtra pedem intulit, Barbaræque nationi, nouam Chriſtiani nominis pacem annunciauit. Huic Martyrius pari conſtantia ac pietate vir, Lector, & Alexander Oſtiarius, Martyrii conſanguinitate germanus, ſocii in opus Euangelii dati fuère; qui dum coniunctis viribus nefarium dæmoniorum cultum delere conantur, & permulta temporis ſpatia, ſemen diuini verbi ſpargentes fructus minime pœnitendos colligunt, truculenta gentilitas pietatis odio prouocata aduerſus Dei ſeruos pugnatura ſurrexit. Sancti autem priuata manſuetudine, publicum furorem ſuperabant; ſed dum quodam die infando ritu victimas dæmonibus offerrent, & ad eandem impietatis ſocietatem ſanctos cogerent, illi depoſita maſuetudine, conſtanter & precisè nefariis operibus communicare recuſantes, ſcelus eorum fulmine quodã verborum deteſtati ſunt, eoſque

Siſinnius Ethnicis Chriſtum prædicat.

Martyrius Lector, & Alexander Oſtiarius.

eoſque à tantis tenebris, ad veritatis lucem, omni via modoque transferre conati ſunt. At illi, arreptis, quæ ſors offerebat, armis, ſanctorum membra funeſta cęde laniârunt, Siſinniumque tuba in capite percuſſum, & ſecuribus confoſſum, in lectulo pene exanimem reliquerũt. Vna interim nocte dilata, mox peruenit ad præmium.

Caduntur atrociter.

Nam erumpente aurora, cæteris matutinas horas Deo hymnis & pſalmis celebrantibus, gentilium manus, ſecuribus atque præuſtis armata ſudibus, ſubito irruit, ſæuaque direptione diuina myſteria conculcat. Interea S. Martyrius, circa Siſinnii curam occupatus, exhalanti iam pene ſpiritum, vitalem quendam aquæ ſuccum inſtillabat. Cumque audito irruentium clamore, in horti ſecreta, qui eccleſiæ contiguus erat, ſecedere vellet, à virgine horti illius proditus, ab inimicis comprehenditur. Stetit ille intrepidus, gratias agẽs vulneratus cælo capite; locus iterum baptiſmate proprij cruoris. Inde transfoſſus ſtipitibus, ad idolum ducebatur; in quo itinere precioſam gemmam reddidit Chriſto; & ante victima promeruit eſſe, quam ad aram diaboli perueniret.

Martyrii cædes.

Poſt hæc, ſtudioſe à militibus quæſitus Alexander, ad fores eccleſiæ in precibus excubans compræhenditur; qui præclaro certamine glorioſiſſimam martyrii palmam obtinuit. Nam appræhenſis ſanctorum corporibus, ſuſpenſoque ex collo Siſinnii tintinnabulo, Alexandrum manibus pedibuſque victum, in medio eorum viuum collocârunt, raptatumque hoc modo per aſpera loca, torquebant, donec ad vitæ terminum veniret. Neque hac in martyres crudelitate ſatiati, impias in Chriſtum blaſphemi voces iactabant, dicentes; Nunc vindicet te Chriſtus, cuius gloriam & virtutem tantis ſæpe præconiis extuliſti. At vero, vt primum ad profanum veteris Saturni templum ventum eſt, præmiſſis in pyram copioſam geminis ſanctorum corporibus flagellatis, Alexander iterum confeſſurus ſtatuitur, vt ſi vellet euadere flam-

Alexander capitur.

Alexander viuus crematur, cũ ſociorum cadaueribus.

mam præſentem, cæremoniis obediret. Verum ille, impiorum munera reprobans, calore fidei ſuccenſus, glorioſi triumphi materiam arripuit, eandemq; cum ſociis martyrii palmam elegit.

Vltio diuina in Paganos.

Taliter ergo conſummata ſanctorum victoria, atque illis in cæleſti ſede collocatis, non defuit terror impiis. Nam cum hæc ſexta feria completa fuiſſent, ſubito horrenda quædam nubis caligo, totam regionem inuoluit, fulmina diſcurrerunt, coruſcationis rutilus ignis emicuit, vt eam ipſi impii, non iniuſte, pro ſanctorum nece ſe ſentirent ſuſcipere vindictam. Vnde nec multo poſt, oues quæ in errore poſitæ, paſtorem non agnouerant, paſtoris ſanguine ditati ſunt; & vbi diuerſorum ſimulachrorum portenta abundauerant, nunc ſanctorum martyrum templa ſuperabundant. Quo etiam in loco, baſilica tribus hiſce martyrib. ſacra cõſtituta eſt; ad quorum limina fideles concurrentes, pro fidei ſuæ capacitate vulnerum lauacra, & medicinam conquirunt.

Feruor gẽtilium ad Chriſti fidem conuerſorum.

*C. Bar. To 3. Annal. & in not. Mart. Ro *Sic Ioan. Molan. in Annot. Mar. Vſuard. 29. Maii.*

VITA S. MAXIMINI, EPISCOPI Treuirenſis; Ex ea quæ eſt per Lupum VValdani, Anno Domini 839. conſcripta. Fuit hic viceſimus ſextus Treuirorum Epiſcopus. Interfuit Concilio Sardiceno. Claruit præcipue, temporibus Conſtantii Imperat. anno Chriſti Domini 350. & Reliquis.

Patria & parentes eius.

MAximinus vrbis Aquitanicæ Pictauorum indigena, clariſſimis ortus eſt natalibus; ſiquidem antiquam proſapiam à maioribus ſenatorii ordinis deductam, eius parentes ſortiti, Maxentium atque hunc Maximinum felici auſpicio procrearunt. Qui nobiliter educati, ſacris pariter literis inſtituebantur, futuri quandoque Chriſtianæ dogmatis egregii defenſores. Nam proceſſu temporis Pictauorum Eccleſia Ma-

Maxentius Pictauorũ Epiſcopus.

xen-

Digitized by Google

xentium ſibi vindicauit pontificem; quam ille dignitatem multis eximiis virtutibus egregie adornauit Maximinus vero genitali ſolo, diuino inſtinctu relicto, in Galliam Belgicam commigrauit; vbi ſeſe Agritio, Treuirorum Epiſcopo, ſanctitatis opinione tunc celeberrimo, diſciplinis imbuendum tradidit. Qui optima adoleſcentis indole plurimum delectatus in clerum eum adoptauit, & præcipua eccleſiaſticæ functionis munera, propter inſignem probitatem, ei commiſit. Interim Quiriacus quidam mira ſanctitate præditus, beati Eucharii Eccleſiam nocturno tempore, precandi ſtudio ingreſſus, obuerſantem ſibi angelum, non per quietem, ſed vigilando intueri, eiuſque vocem corporeis auribus haurire promeruit, præcipientis vt Maximinum ex diuina iuſſione redderet certiorem, quod Agritio Epiſcopo, ad ſuperna gaudia intromiſſo, mox eſſet ipſe paſtorale officium ſubiturus. Id Quiriacus properedum compleuiſſet. Beatus Maximinus propriæ fragilitatis rigidus æſtimator, huic honori modis omnibus ſe imparem fatebatur, imminentemque humeris ſarcinam, quauis via declinare ſatagebat. Sed Agritius angelico miniſterio admonitus, vt eum ſibi ſucceſſorem inſtituat, ſine mora diuino parens imperio, ſuis benedictionibus confirmatam, poſt ſe futurum deſignat pontificem. Nec multo poſt, Agritius corporeis vinculis ſolutus, in glorioſiſſimum beatorum confeſſorum cœtum commigrauit. Maximinus vero conſenſu ſacrorum ordinum totiuſque plebis anniſu, à vicinis epiſcopis, in defuncti cathedram honorifice eſt collocatus. Quam autem ſtrenue, quam ſancte, quam prudenter eam ſedem à rabie Arianorum tutatus ſit, præclaro D. Hieronymi teſtimonio ſatis ſuperque conſtat; qui Maximinum inter omnes Orthodoxæ fidei antiſtites, iis temporibus maxime clarum fuiſſe ſcribit. Certe ea pietate, & fidei lumine, inter denſas errorum tenebras, & horrendas tempeſtatis procellas eluxit, vt non modo ipſe violatæ fidei contagia declinauerit, ſed hæreticorum ne-

Maximinus venit Treuiros ad S. Agritium.

Diuinitus præordinatur in Antiſtitem.

S. Agritius diſcedit, eique Maximinus ſucceſſit.

Summa eius conſtantia, In fide orthodoxa.

Digitized by Google

ſarios conatus, magna ſæpe cum laude repreſſerit; nec repreſſit modo, ſed omnibus propter fidem, pietatemque exulibus, tutiſſimum ad ſe refugium præbuit. Nam cum Athanaſius Alexandrinæ eccleſiæ antiſtes, à Conſtantio ad pœnam quæreretur, Maximinus, ſpreto regiæ poteſtatis iniuſto impetu, Athanaſium non ſine magno periculo, ſi non vitæ, at certe dignitatis amplexus eſt, atque in vno ipſius capite, totam pene eccleſiam tutatus eſt. Vnde liquido apparet, quantum iuſtitiæ pondus huic ſancti Maximini conſtantiæ tribui debeat.

Athanaſi' venit ad Maximinum.

Quanto præterea ſtudio, pro conſeruanda fidei integritate excubauerit, alias etiam demonſtrauit; cum Agrippinæ Synodali euocato conuentu, Euphratam epiſcopum, hæretica prauitate corruptũ, cũ his qui frequentes conuenerant pontificibus, eccleſiaſtica vſus poteſtate, gradu mouit. Is enim, inſanis accedens hæreticis, IESVM Chriſtum, non eſſe verum Dei filium prædicabat. Nec miraculorum gratia defuit ſancto Maximino; quibus editis, ſuæ prædicationis fidem tardioribus faciebat. Siquidem cæcis lucem infundebat optatam, paralyticorum ſolutos artus, in priſtinũ reformabat vigorem, & eos, qui dæmonum perſuaſione, humanam mentem exuerant, fœdo prorſus dominio liberabat.

Synodus Colonienſis contra Euphratam hæreſiarcham.

Miracula S. Maximini.

Erat ei ſolennis conſuetudo, ſanctorum luſtrare memorias, eorumque opem ſummis precibus flagitare. Cuius rei gratiâ cum Romam tenderet, opinatiſſimum confeſſorem Martinum conuenit; iunctique Pontifices, diuinis rebus intenti, laborem itineris non, vt alii, ſentiebant. Illis itaque in vlteriora progredientibus, forte aſellum, qui ſarcinas beatorum ferebat, vrſa offendit, eumque protinus deuorauit. Hic Maximinus in nomine Domini feræ dicitur imperaſſe, vt quia iumentum non abegerat, ſed conſumpſerat, ipſa iumenti onus aſſumeret. Mira res valde. Illa eueſtigio ſucceſſit oneri, & quoad reuerſi ad locum, qui Vrſaria villa dicitur, deuenirent, ſubuectioni manſueti-

Pia eius conſuetudo in viſitandis Sanctorum reliquiis.

Miraculũ.

ſuetiſſime famulata eſt. Ibi denique à ſancto viro, priſtinam vagandi poteſtatem recepit, prius tamen licentia quenquam lædendi erepta. Verum quia vt praui ſibimet ſunt graues, ita boni mutuo ſemper delectantur conſortio, ſanctus Maximinus, beatum Martinum, Treuirorum vrbem ſecum coegit inuiſere, ſuoque populo duplicata benedictionis reuexit commercia. Ibi Martinus, ſpiritualem ſibi filium Lubentium, Maximino erudiendum commiſit. Cuius ille parens voluntati, & eum ſacris inſtruxit literis, & impoſito gradu presbyterii, in vico, cui Cubrino vocabulum eſt, præfecit. Ipſe autem pie memor propinquorum, patriam repetiuit, ſuorumque vſus contubernio, haud multo poſt ibi vita exceſſit, ſanctorumque laborum ſuorum fructum, cumulata mercede à Domino eſt conſecutus.

S. Martinus Treuiros inuiſit. eius vita extat 11. *Nouemb.*

Obitus S. Maximini.

Succedens in epiſcopatum Paulinus, qui fidei ſuæ veritatem, exilii perpeſſione firmauit, communicato cum Clero, & populo Treuirorum conſilio, ſanctum Maximinum ab Aquitania, vbi ſitus erat, reuehendum conſtituit. Itaque facto agmine, Clerus populuſque Aquitaniam verſum tendentes, emenſis prolixis viarum ſpatiis tandem haud longeà loco, vbi ille claudebatur theſaurus, admodum fatigati ſubſtiterunt. Mox celeberrima fama rem diſſipante, immanis excitata manus Aquitanorum, Treuirenſes moliebatur loco arcere; potuiſſetque committi facinus peſſimum, ni illi Chriſtianitatis fraternitatem opponentes, orandi tantum ſtudio ſe conueniſſe firmaſſent. Aquitani, Treuirenſes ſui timore perculſos arbitrantes, hinc remiſſi, lætitia vino indulgent, & quod erat conſequens, ſomno grauiori ſoluuntur.

Paulinus ei ſubrogatur.

Interea beatus Lubentius, angelica monitus viſione, adiuncto aliorum presbyterorum cœtu, clanculum eccleſiam ingreditur, exoptatumque theſaurum aſportans, cateruis foris expectantibus exhibet. Tum Treuiri abitum maturantes, Aquitania excedunt. Aquitani vero comperta veritate, coacto exercitu, recedentes

Treuirenſes, ex Aquitania, abſportant, S. Maximini reliquias.

dentes triduo inſequuntur. Cumque intra mutuum conſpectum vterque populus conſtitiſſet, Aquitani crebris coruſcationibus, tonitruiſque, quorum nihil Treuiros contingebat repulſi, non ſine rubore ad propria rediêre, Treuiris cœptum iter carpentibus, cœcus quidam, ſpe recuperandi viſus, deduci ſe flagitabat ad feretrum. Cuius vt eum vmbra tetigit mox caligo inolitæ cœcitatis abſceſſit. Cumque Moſomagum caſtellum perueniſſent, paralyticus quidam, B. Maximino ſaluandus offertur. Nec irrita fuêre vota fidelium. Namque vt ſine dilatione optatæ redditur ſanitati, ſpecioſiſſimum ſpectaculum intuentibus præbuit. Vtque gratiam referre viderentur eius loci habitatores, eccleſiam Deo ſub honore S. Maximini, vbi ſacræ eius reliquiæ fuerant poſitæ, condiderunt. Hinc reliquiarum baiulis, Euiouium caſtellum ingreſſis, fœmina quædã maligno ſpiritu obſeſſa, ab eius ludibrio liberata eſt. Inde ad caſtellum quod Arionis dicitur, perlato corpore, duo leproſi credula mente ſuffragium eius implorantes, integram ſoſpitatem adepti ſunt.

Cœcus videt.

Paralyticus curatur.

Item dæmoniaca.

Item duo leproſi.

Tot ac tantis diuinis celebratis miraculis, Treuirorum quondam Pontifex Maximinus, vrbi, quam olim egregie rexerat, propinquabat. Iam vero quantum tunc ad eum multitudo feſtiuo cum gaudio confluxerit, vix verbis explicari poteſt. Cremabantur precioſi odores, cereorum copia reſplendebat, diſtinctæ ſacrorum acies ordinum, pſalmos & cantica perſonabant. Ita exceptum deductumque ſacratiſſimum Maximinum, inſignis Confeſſor Paulinus, in eccleſia beatiſſimi Iohannis Euangeliſtæ magnifice ſepulturæ tradit. Huc poſtea cœcus quidam à natiuitate, ex territorio Beneuentano deductus, Creton nomine, confeſtim lucis commercium recepit.

Cœcus à natiuitate, recipit lumen.

Præterea in crypta, vbi oſſa venerandi Pontificis cõdita fuerant, interiectu temporis, aqua ad latitudinem vnius cubiti excreuit; dictuque mirabile, ita ſepulcrum omne ſuo ambitu cinxit, vt tamen ab eius crepidine abſiſtens, non paruum intuentibus ſtuporem inij-

iniiceret. Igitur venerabiles epiſcopi Hildulphus, Clemens, atque Gosbertus, conuenientes in vnum, & quod euenerat diligenter examinantes, transferenda beati viri oſſa, ad locum in quo nunc ſita ſunt, iudicauêre. Quod diuina voluntate ſtatutum fuiſſe, exitus indicauit. Et quidem præter alia miracula, illud inprimis admiratione dignum, quod Carolo principi contigit, refertur. Is enim cum longa febrium tabe exhauſtus, in vltimum vitæ periculum adductus eſſet, S. Maximinus ſecundum quietem ei apparens, mandauit vt ſe abeuntem ſequeretur. Expergefactus Carolus, ſatellitem ſibi forte aſſiſtentem percunctatur, num videret beatum Maximinum, qui paulo ante ſecum cõtuliſſet ſermonem. Illo negante, Modo, inquit, foras egreditur; iuſſitque vt eum continuo ſequerer, apud tumulum eius, ſalutis compos futurus. Ita illo lectica deportatum, & in ſoporem reſolutum, iterum ſanctus Maximinus alloquitur, monetque, vt iam Domini clementia ſanitatem adeptus, deinceps ab omni peccati contagione, ſeſe diligentiſſime intactum conſeruet. Mox igitur euigilans Carolus, totum ſe moleſtiſſima febrium vi ſubleuatum ſenſit, qui triginta diebus proximis, cibi potuſque faſtidio laborauerat. Vnde non immemor beneficii, cœnobium ſancti Maximini prædiis auxit, fecitque vt multo quam ante commodius, Chriſti ſerui ibidem famularentur.

Translatio reliquiarum S. Maximini.

Carolus princeps, à mortis periculo liberatur, interceſſione Maximini.

Verum præter tantam virtutum vbertatem, ſpeciali quadam gratia fugandorum dæmonum poteſtas B. Maximino conceſſa videtur. Rex Pipinus, Magni Caroli genitor, quendam ſuum clericum Brunconem, impuris obſeſſum ſpiritibus, per Helarium Archidiaconum, ad tumulum beati Maximini deſtinauit; qui vt ſacra eius limina tetigit, ilico purgatus, diuinam Maximino potentiam, magnis vocib. prædicauit. Eiuſdem Pipini regis ex filia nepos, nomine Cunibertus, atrociter à dæmone vexatus, multis ante locis circumitis, vltimo ad ſanctum virum perductus, tandem ab ea ueſte purgatus eſt. Et vt à ſingulis ad turbã

Dæmoniaci multi liberantur.

liberatorum tranſeamus, quondam ad feſtiuitatem beati Pontificis, triginta ſeptem homines à dæmonibus obſeſſi, confluxere; qui omnes eodem die curati ſunt. Sequenti vero anno, eâdem ſolennitate, viginti & duo mundati ſunt; porro tertio anno, tredecim à ſancti viri cœnobio, ſalutis gaudia retulerunt.

Cæterum ſi velimus omnia, quæ diuina virtute aduerſus impotentem dæmonum vim geſſit, conſcribere, vix modum tenebimus, & erudito lectori ſimilia frequenter narrando, tædio erimus. Quare hac multiplici, quam retulimus, virtutum ſpecie, ſatis ſuperq; inſtructi, ita vitam, moreſque noſtros ad imitationem S. Maximini componamus, ne qua vnquam dæmonũ infeſtatione, in peccato vincamur.

Laur. Sur. Tom. 3.

PRAECLARVM MARTYRIVM, BEATIſſimi Andreæ de Chio; quod Conſtantinopoli obijt, anno Domini 1464. Pauli 2. Summi Pontificis, primo; Ex eo quod eſt per Georgium Trapezuntium.

29. Maii.

Quidam abnegat fidem Chriſti.

ANno ab Incarnatione Domini milleſimo, treceteſimo ſexageſimo quatro, cum vir quidam, quem honoris cauſa non nomino, ex Trapezuntina vrbe ortus, Peripateticorum philoſophiæ profeſſor, ab negata Cruce Domini, per ſummam perfidiam, Mahumeto nomen daret; Turcarum rex elatus, alium quendam maioris fidei ad conſtantiæ virum, ſimiliter Trapezuntium, militiæ peritiſſimum, in carcerem cõiecit; dignum ratus, vt Philoſophum conciuem ſuum, volens noleſque imitaretur; cupiebat enim eius opera in re militari vti. At ille animo martyr, Philoſophus, dicebat, in deliciis educatus, maiore ſpe ipſarũ, Chriſti Crucem negauit; ego qui tot, tantoſque labores, cũ Schytis bella gerẽs tuli, vulneraq; excepi (dixit, & aperto pectore cicatrices oſtẽdebat) pro Imperatore cœleſti mortẽ timebo? abſit à me tanta inſania. Quæ mẽs

Conſtantia cuiuſdam Chriſtiani.

præ-

præterea eſſet mea, vel potius quæ ſtultitia, veritatem doloris fugiendi causâ prodere, ac æterna cœleſtiaque regna repudiare, Mahumetoque adhærere? vt bellorũ labores iubeam, pericula magna pro imperatore mortali ſuſcipiam, gladios in Chriſtianos, Chriſtianus ipſe natus diſtringam? & denique in mortem ruere, quã fugiendam cenſuit Philoſophus, vt in æternam ac veram mortem deferar præceps?

Hæc dum Conſtantinopoli fierent, Andreas febribus grauiter laborans, perpetuam Virgini matri caſtitatem vouebat, ſi euaderet. Sedatis ilico febribus, paulo poſt, quaſi ex morte ſurgens, albis ſe veſtimentis induit, vt eo ſymbolo admonitus, nunquã oblati Creatoris matri voti obliuiſceretur. Inde recuperatis iam plane viribus, Conſtantinopolim petiit, non aliqua cupiditate magnarum vrbium viſendarum captus (erat enim iuuenis viginti & ſeptem annorum, ſumma grauitate atque conſtantia; prorſus vt ne verbum quidem vnum, ab ore ipſius vanum prodiret) ſed gratia Dei eo allectus, vt & ipſe martyrij palmam perciperet, & Philoſophi, ſiue leuitate, ſiue errore conturbatos, ſua conſtantia in fide confirmaret.

Voti effectus.

Integritas & probitas Andreæ.

Igitur mox vt vrbem applicuit, ab Ægyptiis mercatoribus apud iudicem accuſatus fuit, quod magnũ cum Chriſtianis commercium haberet, homo qui Alexandriæ Crucem negauerat, conculcauerat, ſputis fœdauerat, & Mahumetum publica confeſſione ſummis laudibus extulerat. Hac accuſatione in iudicio inique recitata, Andreas nunquam ſe à Chio, vbi natus educatuſque fuit, niſi tunc receſſiſſe affirmabat, idque teſtibus multis approbabat. Ad iudex iniquus, Chriſtianorum teſtimonio reiecto, quod in ea re nullum eſſe dicebat, Mahumetiſtarum recipiebat. Tunc Chriſtianorum multitudo ſumma contentione iniquum eſſe clamitauit, aduerſariorum teſtimonium admittere, petiitque, vt prætermiſſis teſtibus, res ipſa digno examine excuteretur. Dicebant igitur, vt circumciſionis ſignum in membris eius exquirerent; nam ſi ad

Falſo defertur, ab Ægyptiis mercatoribus.

Mahumeti diſciplinam acceſſiſſet, neceſſarium fore, vt in gen talibus membris circuncisio inueniretur. Interea ſpoliatur veſtibus miles Chriſti, nuduſque à tãta multitudine adipiſcitur; ſed nullum in eo indicium, nulla circuncisionis macula, nullum Mahometiſtarum apparet veſtigium. Exclamant Chriſtiani incredibili lætitia exultantes, confunduntur aduerſarij, & victi penitus proſternuntur, niſi diabolico aſtu adiuti, expoſuiſſent, moris eſſe in Ægypto, minoris homines ætatis circuncidi, maioris, ſi ad Mahumetum, Dei prophetam conuertantur, nullo modo ad circuncisionis legem impelli. His rationibus iudex, qui a ſectæ ſuæ fauebat, ſententiam ad Regem tranſtulit, quemadmodum in rebus ambiguis & arduis lege cautum eſt.

Conuincũtur mendacij accuſatores.

Itaque Chriſti milite in carcerem coniecto, Regẽ conſultum adiit; cui cum & ætatem floridam, & inuictum iuuenis robur referret, rex talium hominum in militia cupidus, Vade, inquit, & ſi noſtræ voluerit obedire voluntati, Centurionatum offerto. Sin beneficiis noſtris nihil commouetur, minis atque terroribus ipſum concutias, & ſi neutra poteris præualere via capite plectas. Altero igitur die, producto ipſo, primũ Regis pollicitationes proponuntur, mirabili cum amplificatione. Verum cum Martyr Chriſti nihil reſpondendo contemnere oblata videretur, qui circumfuſi erant veritatis hoſtes, alij argentum atque aurum alij veſtes, alij ſupellectilem variam pollicebantur; cũque in ſilentio acrius perſeueraret, Quid, inquiunt, ne verbis quidem tuis nos dignos putas? Digni quidem ait, vos eſtis multo maioribus, quam ego dicere aut excogitare queam; ſed res, quas offertis, nulla reſponſione dignę ſunt. Quid enim caducam hanc vitam, atque mortalem, putatis magni aliquid habere, quô cœleſti ſit præponenda? Erras, ipſi reſpondent; nam nos & ad illam tibi viam aperire ſtudemus, & hanc inſuper tibi felicem reddere conamur. Non cohærent, inquit, caduca æternis, non felicibus miſera, non prophana beatis.

Turcarum princeps, eũ allicit oblatis honoribus.

Ille omnia contemnit.

beatis. Sed quid opus eſt verbis? Ego felicitatem huius ſeculi nihil facio; ego Crucem, paſſionem, ſepulturāq; Chriſti mei nunquam, auxilio illius fretus, negabo. Statuite in me quicquid malueritis; vnum rogo, ne me verbis amplius tentetis.

His dictis conie ctus ilico in carcerem, vinculis catenatus, pedibus atque manibus alligatus, ad meridiē ſequentis diei, qui fuit 20 Maij, iacuit. Poſt meridiem è carcere eductus, in partem vrbis, quæ Oriētem ſpectat, prope mare trahitur; vbi manibus pedibuſque ad palum alligatus, tanta crudelitate cæditur, vt pene ſupplicij atrocitate victus, animum abieciſſet. Cumque principio flagellorum & verberum, toto corpore vehementer contremiſceret, fertur manibus ad pectus contractis, ac digitis in pugnum compreſſis, magna exclamâſſe voce, Virgo Maria adiuua me. Inde pedibus altero ad alterum adductis, ſtetit in iiſdē veſtigiis, ad Solis occaſum vſque, rectus. Interea dum miles Chriſti his cruciatibus exercetur, Trapezuntius ille, de quo ſupra retuli, è feneſtra turris proſpiciens, clamabat ô felicem Chriſtianum; ô beatam quæ te genuit inſulam; ô nobiliſſimum atque omni laude dignum genus, vnde ortus es; Vtinam eadem tecum pro Chriſto ſupplicia ſubire liceat. Hæc aliaque, martyrij coronam deſiderans, vociferabatur. Carnifices autem Andrea reducto, multis, pretioſa membra flagellis, loriſq; fœde dilacerata, vnguentis inungunt, & cibum potūq; ad fulciendam in corpore animam, de Medicorum conſilio, quorum multi ac peritiſſimi aderant, offerūt, ac aquam, in qua non paruum defæcati auri pondus bullierat, offerunt ad bibendum. Id faciebant, quo lōgior vita eius, aliquid ad negationem Crucis afferret, ſimulque oſtenderent, quanti vitam eius facerent. Forte etiā quia non ignorabant, quod Chriſti martyres per diē cruciati, nocte, diuino beneficio priſtinā ſolēt, imo maiorē frequēter, & corporis & animi pulchritudinē recuperare. Quare timentes ne id diuinitus eueniret, medicamētis ſuis occultare veritatē ſtudebāt.

Cæditur flagellis.

Inuocat B. Virginem in ſuppliciis

Magna cura adhibetur vulneribus eius.

Vice-

Vnguibus ferreis laceratur. Viceſima prima eiuſdem menſis die, rurſus producitur, denudatuſque, ferreis vnguibus, tergora, quæ pridie eius diei fuerāt flagellata, dilacerantur; ne quidquam aliud fecit, dixitque miles Chriſti; quanquam prius contremuit, manuſque ad ſe adduxit, digitos in pugnos contraxit, pedes in iiſdem veſtigiis tenuit, magnaque voce clamauit; Virgo Maria adiuua me. Sic Trapezantius etiam eadem quæ prius vociferabatur, è turri iterum atque iterum repetebat. Adueniēte nocte, vnguentis illinitur, ſimiliter medicamentis atque aquis, in quibus magna virtus auri fuerat īnfuſa. ſuſtentatur; quaſi charam, Crucis hoſtes, ſalutem eius haberent, Spiritûs ſancti gratiam, in Medicorum peritiam, cibique ac potûs commoditatem deriuantes. *Curatur diuinitus.* Illuceſcente namque die, ſanus omnino martyr Chriſti apparuit; quæ res medicamentis fieri non poteſt; quæ cum naturaliter agant, longiore indigent tempore; vnde conſtat ſolam Chriſti virtutem, opem martyri contuliſſe.

Atrociſſime cruciatur. Viceſima ſecunda eiuſdem menſis, poſt meridiem, ſimiliter producitur, tantaque crudelitate & manus & pedes torquentur, vt ne vnum quidem membrum ſuo loco maneret, ſed ſalirent omnia; prorſus, vt ipſi inimici Crucis Chriſti, hominis conſtantiam mirarentur vehementer. *Miraculū de B. Virgine.* Hoc interim in Chriſti martyre, admiratione dignum eſt, & meritis beatæ Virginis tribuendū; quod poſt illos clamores, quibus Virginis opem implorabat, dicens. Virgo Maria adiuua me; ne minimū quidem doloris ſignum ediderit. Interim Trapezuntius ille, magnis vocibus non deſinebat martyris felicitatem è turri prædicare, & eandem ſortem expetere; medici vero omni diligentia, vt collapſas in martyre vires reſtaurârent, laborabant.

Viceſima tertia die, ſanus & incolumis non medicorum arte, ſed illius primi martyris, & Domini omnium Ieſu Chriſti productus Andreas, nouo genere *En tibi Immanem cruciatum.* cruciatûs vexatur; humeros carnibus per gladios denudant; ſtudentes ſemper, ne celerior mors ipſum inuade-

uaderet. Sperabant enim ſi non acerbitate, ac magnitudine dolorum, attamen diuturnitate ſe victuros; ſed deriſi tandem iacuerunt. Declinato die reducitur, ſicuti diebus ſuperioribus, dictis, factiſque medicamentis quoque non aliter, quam prius adhibitis.

Die vigeſima quarta eiuſdem menſis, eodem in loco quo prius, clunes carnibus nouaculis ſpoliantur; non ſubito, ſed cum mora, vt doloris acerbitas, inuictum athletæ Chriſti animum ſuperaret. Cætera omnia ſimiliter acta, vt in ſuperioribus diebus, dictaq; eodem modo, etiam è Trapezuntio, animo atque voluntate martyre. *Item aliũ.*

Die vigeſima quinta, partes pedum, quæ inter genua cluneſque ſunt, carnibus ſimiliter denudantur, cætera eodem modo, dicta, geſtaque fuerunt. Vigeſima ſexta, ſuræ ſimiliter carnibus nudatæ, miſerabile valde ſpectaculum, aſtantibus præbuêre. Vigeſima ſeptima, femur, quæque circa ipſum ſunt, excoriantur. Vigeſima octaua die, totum corpus à capite ad pedes verberibus cæditur, vt doloribus renouatis, tandem moueretur. Maxilla quoque vna, vno ictu denudata carne fuit; quam Chriſtiani magno ſtudio raptam, in monaſterio B. Franciſci, inuſitato odore fragrantem, condiderunt. *Horrendi cruciatus.*

Vigeſima nona eiuſdem menſis, producitur iterum Andreas, martyr Chriſti præcipuus, corpore ſano & viuaci, vultu læto, ac facie decora. Mahumetiſtæ his rebus moti, medicamentorum virtute id factum aſſerebant, & ingratitudinem illius accuſantes, clamabant; Non vides, ô Andrea, te Mahumeti gratiâ, & medicaminum virtute, ſanitatem adeptum? Agnoſce miſer beneficium prophetæ noſtri, ne mala morte intereas. At Andreas, Non eſt, inquit, mors illa, ſed vita. Quare nolite me verbis iſtis inanibus terrere. Non veſtra medicamina, ſed Crux Domini noſtri Ieſu Chriſti, ad hunc vſque diem incolumem me conſeruat. His dictis caput intrepide ſecuri ſubiecit, & ad cœleſtia regna è corporis ergaſtulo euolauit. Tunc mortis eius miniſtri trun- *O rem admirandam* *Securi percuſſus, abit è vita.*

truncum cum capite corpus, maris fluctibus immergere voluerunt. At Chriſtiani, effuſis lachrymis circũſtantes, mortuum ſepeliendum eſſe exclamabant. Inter ea lis ad regem defertur; qui auditis cruciatibus, & inuicta martyris fortitudine, dignum eſſe pronunciauit, vt ſummo eum honore, vir adeo fortis ſepeliretur. Itaque Chriſtiani appoſito capite corpori ſuo, ad Galatam deportârunt. Aderat innumerabilis vtriuſque ſexûs multitudo; & Mahumetiſtarum etiam multi, admiratione commoti, non pauciores, quam decies decem millia ſpectaculo intererant. Alij lachrymas præ gaudio fundebant; alij laudes eius prædicabant; alij conſtantiam ac robur animi, alij prudentiam atq; grauitatem, alij contemptum humanarum rerum extollebant. Multi fidem in Ieſum Chriſtum, & piam erga immaculatam Virginem deuotionem, commemorabant.

Sepelitur honorifice.

His ita geſtis, Rex magna exarſit cupiditate viri illius Trapezuntij, de quo ſupra diximus, liberandi; ſed quia honeſte id facere, niſi rogatus, poſſe non iudicabat, per quaſdam, vt dicebatur, mulieres effecit, vt vxor illius, pro marito ſupplicaret ſuo. Sic mors Andreæ atque martyrium, illum quidem palam, ſed multos quoque alios à periculo liberauit, multos in fide orthodoxa confirmauit, & Mahumetanos pudore cõfudit. His omnibus ergo vehementer commotus, ardebam deſiderio videndi corpus eius; vidique ipſum in ſepulchro nimium profundo, & ſitu horrido; ea tamẽ integritate membrorum omnium, eo totius corporis colore, & dignitate formæ, tali vultûs ſplendore & habitu, vt non animum expiraſſe, ſed dormire mihi leniter, ſub vmbra videretur; atqui iacebat loco ita humido, vt omnibus iam indumentis quibus erat inuolutũ corpus, putrefactis, nudum totum conſpiceretur, præterquam quod genitales partes, fragmento lini obtegebantur.

Effectus martyrij eius.

Res admiratione digna.

Inde vero cum poſt pia vota & deſideria, quibus ardebam, tangendi & oſculandi pedes, manus, faciem præci-

præcipui martyris, decimooctauo die Martij ſoluerē, ipſa ſoluendi hora, in non paruum incidi periculum; nimbis contra flantibus, inque ſaxa nauem depellentibus. Imploraui ſubito martyris auxilium, promiſiq; ſi ad meos Romam incolumis deuenirem, perpetuis literarum monumentis, martyrium eius traditurum. Euaſi maris & latronum pericula; quodque miraculo eſt, ſenex ægrotuſque hinc receſſi, iunior ſanuſque, ac multo robuſtior remeaui. *Auctor nūcupat votū martyri, & liberatur à periculis.*

VITA S. PETRONILLAE VIRGINIS, filiæ B. Petri Apoſtoli; Ex Epiſtola Marcelli Presbyteri; quæ habetur in actis SS. martyrum, Nerei & Achillei, 12 maij, apud V. P. Laurent. Surium.

Caſ. Baron. Tom. I. annal. & In Not. Mart. Rom.

SAncta Petronilla, Petri Apoſtoli filia, incredibili pulchritudine virgo, fertur multo tempore, ex patris voluntate, paralyſi laboraſſe, membrorumque omnium officio deſtituta, lecto decubuiſſe. Cumque die quodam inter alios diſcipulos, Titus pariter adeſſet, & diſcumbentes, familiares de rebus diuinis ſermones conferrent, fertur cum quadam admiratione dixiſſe Petro, quid cauſæ eſſet, quod cum aliis optata ſanitatum largiretur beneficia, filiam ab ea, qua detinebatur lecto affixa, calamitate non liberaret. Cui Petrus, ſic animæ eius ſaluti, quæ corporis longe præferenda eſt, expedire reſpōdit. Veruntamen ne qua hoc putaretur, diuinæ gratiæ inopia fieri, ait ad filiā; Surge Petronilla, nobiſque miniſtra. Ad quam vocē, illa protinus viribus integris exiliens, diſcumbentibus miniſtrauit, cūctis rei admiratione defixis. Expleto autem miniſterio, iuſſit eam ad lectulum redire. Rediit illa; moxq; febribus correpta, grauiore cœpit moleſtia cōflictari. At vero cum ea omnia, ſumma manſuetudine perferret, ageretq; tā in aduerſis quam proſperis Deo grates,

31. Maij. Petronilla paralytica, ad tempus, & quare.

Digitized by Google

Sanatur integre. grates, paulo poſt, diuino beneficio, integræ eſt ſanitati reſtituta, & aliis plurimis, oratione ſua candē à Deo meruit obtinere.

Interim cum formæ eius præſtantia eſſet eximia, multique inſano capti amore eam deperirent, Flaccus Comes, coniugem eam ſibi poſtulauit, armataque manu, nî ſponte conſentiret, eam abripere voluit. Cui virgo, Quid ad virginem inermem cum militibus venis? Me ſi tibi vxorem depoſcis, honeſtas potius virgines, matronaſque poſt triduum ad me mittito, vt earum comitata obſequio, cum honore tuas ad ædes ſponte veniam. Hoc dicto gauiſus vehementer Flaccus, triduum ei conceſſit; quo toto, Petronilla precibus & ieiuniis, cum Fœlicula virgine intenta, diuinam aſſiduo opem flagitabat. Tertio vero die, Nicomedes presbyter eam inuiſens, diuina ibidem celebrauit myſteria, eamque ſacroſancto Chriſti corpore & ſanguine refecit & ecce, ſumpto epulo illo cœleſti, mox beatum Creatori ſuo ſpiritum tradidit. Corpus eius honorifice ſepulturæ mandatum, conſtructo deſuper nobili cœmiterio, anniuerſaria, natali eius, commemoratione illuſtratum fuit.

Flaccus Comes, eam vxorem ſibi petit.

Excedit è vita, ſumpto venerab. Sacramento.

I V N I V S.

Caſ. Baron. tom. 3. Annal.

CERTAMEN SS. MARTYRVM PAMphili, *Valentis, Pauli, Seleuci, Porphyrij, Theoduli, Iuliani, & ſociorum; Ex eo, quod eſt per Euſebium Caſarienſem, libro 8. cap. 21. Coronati ſunt anno incarnati verbi 308. Pontificatûs Marcelli 5. Imperij Conſtantini 3. ſub Maximino in oriente regnante, anno perſecutionis 7.*

1 Iunij. MAgnum hîc, & glorioſum profecto oculis noſtris offertur ſpectaculum, Pamphili, & ſociorum vi-

torum admirabilium; nam ſicuti neruorum vel vocum cantus, plurium ſonorum varietate temperatus, ſuauiter aures, animumque oblectat, ita virtus in duodenario hoc martyrum numero, in quibus eiuſdem virtutis ſplendor, æquali inæqualitate, mirifice congruit, non poteſt, non animos noſtros, ſui admiratione defixos, ad ſe rapere, & ſumma quadam voluptate perfundere. Sunt enim hîc adoleſcentes, ſimul & ſenes; ſerui ſimul & liberi; eruditi & rudes; obſcuri generis homines, vt multis videbatur, & gloria inſignes; fideles ſimul cum catechumenis; & diaconi cum presbyteris, qui omnes tanquam à ſapientiſſimo muſico, nempe Dei verbo vnigenito, varie pulſati, clariſſimos, numeroſoſque, & concinnos admodum in iudiciis ſonos ediderunt. *Simile.*

Inter quos Pamphilus, & fortitudine & ſapientia primus, Cæſarienſium eccleſiæ ornamentum, presbyterij honore inſignis, ex Berythenſium ciuitate oriundus, omnibus diuinarum humanarumque rerum diſciplinis egregie imbutus, à carnis mundique illecebris ſemper ſe illibatum conſeruauit. Cumque & generis dignitate, & diuitiarum gloria, præſtaret plurimum, delicias reſpuens, ampliſſimas poſſeſſiones, prędiaque luculenta pauperibus diſtribuit, & multo ante quam ad hoc certamen veniret, vitæ aſperitate egregium ſe Deo martyrem exhibuit. *Pamphili presbyteri encomion.* *Diſtribuit ſua pauperibus.*

Secundus autem poſt ipſum, Valens ſenili prudentia vir, canitie ornatus, ipſoque aſpectu venerandus, diaconatûs in Ælienſium eccleſia officio, cum laude ſumma fungebatur. Tertius vero erat Paulus, ex Iamnitarum ciuitate oriundus; vir acerrimus, & ſpiritu feruens; qui etiam in martyrio, per cauterij tolerantiam, ſuſcepit certamen confeſſionis. His in carcere duobus annis ſquallore contritis, martyrij occaſio fuit Ægyptiorum quinque aduentus; qui poſt grauem afflictionem, è metallis dimiſſi, cum domum reuerterentur, in ingreſſu portæ Cæſarienſium, à cuſtodibus quinam eſſent, & vnde venirent, interrogati ſunt. Cumque qua *Valēs martyr, Diaconus.* *Paulus Iānites.* *Martyres quinque Ægyptij.*

erant animi fortitudine nihil celarent, ſed intrepide ſe Chriſtianos eſſe faterentur, perinde ac malefici in ipſo furto depræhenſi, ſtatim catenis vincti ſunt. Inde ad Præſidem adducti, & in carcerem coniecti, ſequenti die, qui quartus decimus erat Kalend. Martij, vna cũ Pamphilo & ſociis, Firmiliano oblati. Ille autem Ægyptiorum ſolum periculum faciens, omni ratione ante torméta eos exercuit. Atque eorum quidem principem cum adduxiſſent, ſtudioſe de nomine & patria quæſiuit. Ille vero cœleſtem Hieruſalem patriam ſuã, omniumque Chriſtianorum eſſe reſpondit. Iudex autem cogitatione ac mente humi defixus, quænam *illa ciuitas eſſet, & vbi terrarum ſita, accurate perſcrutari, & illatis tormentis vrgere, vt verum ſine ambagibus fateretur. Exiſtimabat enim tyrannus, ciuitatem illam Romanis infeſtam, ſummum eſſe Chriſtianorum robur. Vnde animi dubius, inſtabat vehementer tormentis, & curioſe de ciuitate illa Hieruſalem multa inquirebat. Cum autem adoleſcentem diu flagellis cæſum, nullo modo ab animi conſtantia, & ab iis, quæ prius dixerat, dimoueri poſſe cerneret, capitis eum ſententia damnauit, reliquoſque Ægyptios ſimili palæſtra exercitos, idem ſupplicium ſubire fecit.

Inſigne reſponſum martyris.

** Antiquarum erat tunc penitus, vetus, Hieruſalẽ ciuitatis, nomen, Æliaque ab omnibus vocabatur.*

Quinque Ægyptij gladio feriuntur.

Deinde ad Pamphilum tranſiens, percunctatus eſt ab eo, num tantis ſuppliciis, quæ mente, oculiſque in aliis hauſerat edoctus, ſanioribus ſtatueret parêre monitis. Cum vero ab vnoquoque eorum, reſponſum præclaris martyribus dignum accepiſſet, in eos ſimiliter capitis ſententiam tulit. Aderat tunc ibi Porphyrius ſpectatę indolis adoleſcens, nondum totos octodecim annos natus; qui vt primum latam aduerſus dominũ ſuum cognouit ſententiam, in media multitudine exclamans, Rogo, inquit, vt corpora humi mandentur. Iudex autem quamuis fera agreſtior, eam vocis libertatem indigniſſime ferens, Porphyrium corripi, totiſque viribus à tortoribus cruciari iubet. Cum vero ſacrificare præciſe recuſaret, ferro viſcera, oſſaque ſcrutari, & latera tormentis exagitata, pilorum textis atteri,

Pamphili & Sociorũ cædes.

Porphyrius adoleſcens inſignis.

Immaniſſime torquetur.

teri, ac deinde lento & molli igne, generoſum martyrem torreri iubet. Licebat videre Porphyrium inſtar inuicti athletæ, corpore puluerulentum, vultu læto, animoque exultanti, ad mortem progredi. Cumque ad rogum appropinquaret, eâdem animi alacritate, in medias flammas ingreſſus, notos ac familiares ſuos conſolabatur; ac tandem Chriſti Ieſu nomine, ſine intermiſſione inuocato, lætus martyrij palmam appræhendit. Atque hic quidem cum ante Pāphili conſummationem poſtremus acceſſiſſet ad certamen, prior è corpore exceſſit ad Dominum.

Comburitur.

Eo hoc modo coronato, Seleucus lętabūdus, Pamphilo felicem eius exitum nuntiauit; cumque oſculo ſalutaſſet martyres, compræhenſus illicō à militibus, capitis ſupplicio affectus eſt. Is erat è Cappadocum regione oriundus, & præclara militaris virtutis indicia, in Romano exercitu, variis dignitatibus ornatus, ediderat. Quin etiam ſtatura, viribuſque & magnitudine corporis, reliquos omnes longe ſuperābat; ipſo quoq; aſpectu, tam propter magnitudinem animi, qua corporis pulchritudinem, omnibus erat admirabilis. Atque in principio quidem perſecutionis, variis in certaminibus, iam admodū clarus euaſerat. Poſtquam autem à militia ſeparatus fuit, totum ſe ad pietatis ſtudium contulit; prorſus vt pupillorum & viduarum patrocinium ſollicite gereret, & paupertate, aliiſque calamitatibus oppreſſos, mirifice recrearet. Quamobrē merito dignus habitus fuit ea martyrij corona, quam vno & eodem die athleta decimus, fortiter viriliterq; appræhendit.

Seleucus præhenditur, & decollatur.

Eius encomion.

Chriſtiani omnes, Imperatorum edicto, notati erant infamia, & tanquā infames, militia fuêre exiſtimati indigni.

Seleuci deinde veſtigiis inſiſtit Theodulus, vir & morum grauitate, & cana prudentia admodum venerandus; qui primum honoris locum inter Præſidis ſeruos, & morum & prouectæ ætatis gratia, obtinuerat; proauus enim erat, id eſt, tertiæ progeniei pater. Is aūt quod exemplo Seleuci, properantes ad certamen martyres oſculo ſalutaſſet, ad Dominum adducitur, Cruciique affixus martyrium ſubiit.

Theodolus ſenex eximius crucifigitur.

Iuliani præſtans virtus.

Cum poſt hos vnus adhuc reſtaret Iulianus, is ea ipſa hora, qua peregrè veniebat, ne ingreſſus quidem ciuitatem, ſtatim vt erat ex itinere laſſus, ad certaminis locum perrexit, viſaque ſanctorum corpora, humi hinc inde ſtrata, vnumquodque eorum, peramanter amplexibus ſtrinxit, & fuſis prę gaudio lachrymis rigauit. His pietatis operibus intentum comprehendunt lictores, adductumque ad Præſidem, ex eius mandato lento igni ſubiiciunt. Iulianus vero incredibili gaudio inter ipſas flammas exultans, magnaque voce Deo, qui tantis eum bonis dignatus eſſet, gratias agens, in choros martyrum aſſumptus fuit. Erat autem is quoq; genere Cappadox, pietate plenus & fide; vir ingenio admodum miti; manſuetoque, ideoque tantorum martyrum conſortio dignus. Et quidem quatuor dies, totidemque noctes, ſanctiſſima martyrũ corpora, beſtiis carniuoris expoſita fuère. Cum autem diuino beneficio ab omni ferarum incurſu, ſalua & integra permanerent, à fidelibus debito ſepulturæ honore excepta, in ædibus templorum repoſita fuêre, vt à populo fideli, ad maiorem Chriſti g'oriam; perpetua veneratione colerentur.

Comburitur.

Corpora SS. honorãda.

Caſ. Baron. Tom. 11. Annal. & In not. Mar. Rom.

VITA SIMEONIS, MONACHI ET INcluſi Treuirenſis; Ex ea quæ eſt per Euervvinum, Abbatem monaſterij Doleienſis, eius coæuum. Claruit temporibus Popponis Archiepiſcopi Treuirenſis; qui floruit in Pontificatu Anno Domini 1022. ſub Henrico Imperatore.

1. Iunij.

Parentes & patria Simeonis.

VIr Dei Simeon, patre Græco Antonio, matre Calabrica, in Sicilia ciuitate Syracuſana; nobiliſſimis parentibus progenitus, optimæ indolis puer, à patre ibidem militaturo, Conſtantinopolim deductus, literis imbuendus, viris eruditiſſimis traditus eſt. Ad-

Studet Cõ-

ultus

ultus itaque, & ſingulari iam virtute prӕditus, cum cerneret quoſdam eximios pietatis & religionis cultores, Chriſti ſepulchrum ſupplices adire, ipſe eodem deuotionis ſtudio vehementer inflammatus, parentibus & patria relictis, Hieroſolymam abiit; vbi piis votis perſolutis, vt arctiori amoris vinculo Deo ſociari poſſet, ſolitudinem expetiuit, inuentoque ad ripam fluminis Iordanis viro quodam multis virtutibus claro, & ſanctitatis opinione conſpicuo, eidem ſe in diſciplinam tradidit. Is autem ab omni hominum congreſſu, in turri quadam incluſus morabatur, & admiranda vitӕ ſeueritate, ſeipſum ad cœlitum vitam excitabat. Hunc vero Simeonem ad ſe venientem, benigne quidem complexus eſt; ſed cum cerneret aduentãtium turbas, propoſitum ſanctitatis ſtudium plurimũ impedire, clanculum ex eo loco receſſit. Simeon autẽ tanto patre orbatus, anxius animi, quid ageret cogitare cœpit; cumque neminem haberet, quo cum vitӕ ſuӕ conſilia conferre poſſet, ſedulo Patrum vitas indies legit; ex quibus tandem intellexit, valde periculoſum eſſe, tyronem vaſtӕ ſe eremo committere, & inermem cum poteſtatibus tenebrarum, die nocteque confligere. Itaque maturo ſecum habito conſilio, Bethleem adiit, ſeque in monaſterium S. Mariӕ admitti petiit. Qua petitione benigna conceſſa, annos admodum duos, diaconi interim fungens officio, ibidem in omni ſanctitate exegit. Inde ad montem Sinai abiit; vbi in loco, qui ardentis Rubi Moſaici viſione celebris habetur, aliquot annos ſub Abbate, Chriſto ſtrenue militauit. Creſcente autem perfectioris vitę deſiderio, sũma Abbatis voluntate, ad oram maris rubri ſeceſſit; vbi in ſpelũca quadam duos ferme annos, in omni diſciplina ſeſe exercuit. Panem ei monaſterium ſuppeditabat; Aqua vero ſtillans de rupe in qua latitabat, ſitiẽti hauſtum prӕbebat.

ſtantinopoli.

It Hieroſolymam.

Viuit apud quendam Eremitam.

Eo orbatus degit in monaſterio

Item in ſpelunca.

Hîc cum tota mente diuinis intentus rebus Deo famularetur, paulo poſt ab Abbate reuocatus, monaſterium in vertice montis Sinai ſitum, omni habitato-

Monaſterium

Digitized by Google

montis Sinai, iubetur incolere.

re, propter incuſantes Arabes, plane deſertum, incolere iuſſus eſt. Nec mora; Simeon, qui omnia ſanctitatis officia ex vna obedientiæ virtute metiebatur, eo abiit, ſeſeque, & ad prædonum incurſiones, & ad dæmonum infeſtationes ſuſtinendas, promptum paratumque exhibuit. Ibi vero nouas, & miras ſane dæmonum inſidias eſt expertus. Nocturnis horis, hoſtis Angelica ſpecie aſſumpta, in ſomnis ei apparebat, monẽs atque impellẽs, vt ſacra quotidie myſteria perageret, neque pateretur locum ſemel Deo conſecratum, à diuinis myſteriis vacuum permanere. Cumque vir ſanctus, ſe ea ſacri muneris functione initiatum pernegaret, dæmõ renitentem aſſumpto ſocio, de lectulo eduxit, ante altare vigilãtem ſtatuit, alba induit, diſtricte præcipiẽs, ne cunctaretur ſacroſancti corporis & ſanguinis oblationẽ facere. Tum Simeon, ſacris iam ornatus veſtibus, cum ſtola induendus eſſet, ad ſe reuerſus, virtute orationis & ſigno crucis inimicum repulit, ſeque deluſum ingemuit. Poſt hæc ad monaſterium Abbatis regreſſus, hebdomadarum ſe inedia macerauit, & dolens gemenſque, dæmonis inſidias eidem expoſuit.

Patitur inibi tentationes dæmonis mirabiles.

Redit ad Abbatem.

Eodem tempore tam dira fames Ægyptum inuaſit, vt in vna ciuitate Babylone, centum hominum millia extincta fuerint. Qua ſane calamitate conſtricti monaſterij fratres, quotidie precibus & vigiliis, cõtra inopiam inſtanter pugnabant; adeo vt mirabili Dei beneficio, nullam, in exiguo frumenti tumulo qui ſupererat, diminutionem ſentirent, quamuis ex eo larga manu, præter domeſticas neceſſitates, pauperibus ſubuenirent. Interim Abbas vt aliquod ſibi, ſuiſque ſolatiũ præſtaret, liberam omnibus quouis abeundi poteſtatem fecerat. Qua occaſione arrepta Simeon, qui iam ante incredibili ſolitudinis deſiderio tenebatur, ad eremum abiit & ne quis itineris veſtigia, molli ſabulo impreſſa ſequeretur, cumque ab inſtituto retraheret, arte qua poterat, ea deſtruebat. Tandem poſt longa eremi ſpatia emenſa, ex altiſſima rupe, paruam, contra morem eremi, raro virentem germine proſpexit planitiem;

Fames ingens in Ægypti Babylonia, quæ & Mẽphis. Miraculũ notabile.

Viuit in lo- ...de

Digitized by Google

nitiem; ſeque illuc, non ſine magno periculo contulit. Fõs natiuus gratũ præbebat potũ, cibatum cauliũ ſemina; quæ ſata trigeſimo quidẽ die, iucũdum ſine igne præbuẽre victũ. Cũ capreolis, aliiſque eremi beſtiolis, pabulatum venientibus, frequens gerebat prælium.

Poſt multos vero dies, dira fame extincta, fuit imperio Abbatis, ad monaſterium reductus, vt opera eius quæ multis, propter eam qua pollebat induſtriam, vtilis admodum erat, variis in rebus vteretur. Ibi tum vir ſanctus, in partes occidentales deſtinatur, vt certam quandam pecunię ſummam, monaſterio debitam exigeret. Sed cum Babylonem appuliſſet, mox tanquam vrbis explorator, in vincula eſt cõiectus; at paucis poſt diebus, cognita viri innocentia & probitate, honorifice demiſſus. Inde vero nauem armis & munitione egregie inſtructam conſcendit; quanquam non ignoraret eam à piratis vaſtandam. Hortabatur nauclerum, vt mora vnius & alterius diei, imminentem cladem euitaret; ſed is robore nauis, & virtute ſua confiſus, ſano eius conſilio nullo modo acquieſcere voluit. Itaque ſolutis anchoris, vela ventis commiſit; ſed inſequenti die, in piratas incidit; qui ſtatim acriter nauem expugnandam ſuſceperunt. Sed vbi ſe nihil aperta vi, & irruptione proficere intellexẽre, dolo malo graſſari inſtituunt. Signo igitur pacis ſublato, ad colloquium admitti petiẽre. Quo conceſſo, mira verborum blanditie, archipirata nauclero perſuaſit, ſe ad maris defenſionem, non autem vt cuiquam exitium inferret, conſtitutum eſſe; exiſtimaſſe autem nauem illam propter admirabile robur, & multiplicem munitionem hoſtilem fuiſſe; nam certum eſſe, quaſdam iſtiuſmodi oberrare, quæ in mercatorum perniciem conſpiraſſent. Hoc verborum lenocinio perſuaſus nauclerus, latrones illos in nauem ſuam recepit, vt communibus viribus imminens malum repellerent.

Reuocatur ab Abbate

Foras miſſus incidit cum aliis in piratas.

Fraus & ſæuitia piratarum.

Interea prædones depoſitis armis pacem ſimulant, familiares cum omnibus ſermones miſcent de naue in nauem commeant, & conceptum animo, ſcelus mira

ra calliditate tegunt. Poſtquam vero hoc modo, omnem fraudis ſuſpicionem nauclero ademiſſent, repente ex inſidiis proſiliunt, gladios impie ſtringunt, & ipſi nauclero ante omnes caput amputant. Inde in mica cæde in reliquos debacchantur, omneſque ad vnum crudeli internecione iugulant. Solus Chriſti famulus Simeon in puppe ſupererat; quem cum certatim mactandum clamarent, vnuſque ſtricto enſe in eum irrueret, ille reiecta veſte in mare deſiliit, nandoque cædem effugit. Et illi quidem multa poſt eum ſpicula mittebant; ſed fruſtra conabantur interimere, quem Chriſtus volebat ſaluare. Ergo per vices natando, per vices in fundo gradiendo, tandem nudus, & extrema laſſitudine confectus, ad littus peruenit. Inde ad proximum vicum tetendit, ſed gentis iſtius linguam, quanquam Ægyptia, Syria, Arabica, Græca & Romana inſtructus eloquentia, intelligere non poterat. Biduo igitur & nuditate & fame, ſitique miſerrime conflictatus eſt. Tertia die, quidam tantam calamitatem miſeratus, viliſſimum ei indumentum proiecit; quo indutus, ilico per incredibilem miſeriarum cumulum, pedibus iter Antiochiam confecit. Ibi à fidelibus peramanter exceptus, & benigne habitus breui Patriarchę & vniuerſis principibus notiſſimus euaſit.

Vir Sanctus mittit ſe in mare, & euadit cadē pyratarum.

Venit Antiochiam.

Ea tempeſtate Richardus Abbas, pietatis & religionis ſtudio celebris, ſacra Hieroſolymæ loca obire voluit. Dum ergo itineris neceſſitate compulſus, Antiochiam deflecteret, captus inſigni Simeonis probitate, ſocium eum itineris aſſumpſit. Sed accidit cum ad ciuitatem Bellegradum (quæ in confinio Bulgarorum & Hungarorum ſita eſt) appuliſſent, vt princeps ciuitatis illius, Simeoni tranſitum precise negaret. Igitur flens, ſimulque Deo gratias agens, triſtem flentemque ſimiliter Abbatem relinquit. Per multas denique anguſtias & latronum inſidias, ad mare reuerſus eſt. Quo proſpere tranſmiſſo, Româ in Fräciam Rothomagum appulit. Ibi vero omni ſpe pecuniarum, propter quas tam multa viarum & latronum pericula emenſus fuerat,

Rothomagum venit Sanctus.

Digitized by Google

rat, fruſtratus eſt. Comes. n. Richardus, qui cēſū monaſterio aſſignatū perſolueret, vitā cum morte permutauerat. Itaque vir ſanctus, infinitis vndique circumſeptus anguſtiis, nihil habebat aliud, quam vt in altiſſimo diuinæ prouidentiæ conſilio quieſceret. Occurrit interim animo, vt chariſſimum ſibi patrem Richardū, Abbatem, eiuſque comites, iterū inuiſeret; quod fecit, & egregium ſe apud illum exēplar ſanctitatis præbuit.

Poppo Archiepiſcopus Treuirenſis.

Interea Poppo, Treuirenſis Archiepiſcopus religionis ergô Hieroſolymam pergens, hunc Dei famulum itineris ſui comitem habere voluit; cuius vitæ innocētiam, mentiſque puritatem, cum ſatis mirari non poſſet, ei poſt reditum, ſuo in epiſcopatu manendi facultatem præbuit, præmiiſque, vt maneret, allexit. Hac non tam benignitate, quā diuino prouocatus inſtinctu Simeon, paruum tugurium in turri, quam antea portam nigram vocare ſolebant, elegit; vbi ipſa feſtiuitate D. Andreæ, ſolenni ritu à Poppone & Clero vniuerſo, tamquam huic ſeculo plane mortuus recluſus eſt. Ibi vero quanta vitæ auſteritate rebelles corporis motus (quanquam iam ante vehementer fractos) domauerit, explicatu eſt difficile. Nec defuere continuæ dæmonum impugnationes & inſidiæ; quas certe niſi gratia Chriſti mirifice roboratus fuiſſet, nequaquam ſuſtinere diu potuiſſet. Per noctes enim horrendi leonum rugitus, luporum vlulatus, porcorum grunnitus, aures animumque percellebant, cæteræque beſtiarum diræ infeſtationes, non raro ipſum tugurium ſubuertere videbantur. Et ſi autem immenſos clamores auditu perciperet, penitus tamen videbat nihil; vnde non dubitabat dæmonum eas eſſe præſtigias. Tandem ab hac tēpeſtate liberatus, nocte quadā peruigil in oratione, totā ſē ſit fabricā turris illius funditus cōcuti, & quaſi facto terræ motu, in profundū demergi. Sed eo terrore nihil motus vir Dei, perſtitit in precib. immobilis, & ecce cellula immēſo illuſtrata lumine, admirādū valde ſpectaculum præbuit. Sathan enim in Angelum lucis ſe trāsfigurans, hac ratione inuictum athletam in fraudem

S. Simeon, apud Treuiros in turri degit ſolitarius.

Tentationes dæmonis, quas ibidem ſuſtinuit.

impellere conabatur. Sed Simeon, cuius mens radiis ſancti ſpiritus multo clarius fulgebat, protinus inſidias cognouit, lumenque per dæmonem illatum, ne oculis quidem ſuis aſpicere dignatus eſt. Cum vero clauſa aliquamdiu lumina ruſus aperiret, ecce tibi monſtrum horrendum, hoſtis antiqui teterrima ſpecies; ipſe, inquam, cacodæmon, multis modis in eum ſæuiens, ſi non plane ſuperaret, ſaltem vt proſterneret, nitebatur. Sed Simeon quanquam primo aſpectu expaueſceret, mox tamen oratione, & crucis ſigno hoſtem confidenter inuaſit, eumq. in fugam compulit.

Vide cacodæmonem, horribili. ſpecie.

Tum vero inimicus cum omnes machinationes per ſe illatas, in nihilum concidere cerneret, ſeruos ſuos in eum armauit, multoque per eos quam per ſe maiorem vim intulit. Ea tempeſtate aquarum flumina vehementer excreuerant, multiſque oppidulis, & variis locis exitium minabantur. Eius mali cauſam dæmonis ſatellites Simeoni imputabant, eumque maleficum eſſe, & propter multiplicem eius impietatem, cladem illam à Deo immiſſam eſſe clamitabant. Vnde facto ex ciuitate impetu, lapidibus eius tugurium obruere conati ſunt. Iamque feneſtram perfregerant, & in furore perſtabant, cum Simeon in ſui perſecutione exultans, ſolis precibus, rabiem eorum, impetumque repreſſit.

Patientia viri ſancti, in perſecutione atroci

Poſt hæc, decurſis aliquot annis, diuinitus de obitus ſui die certior factus, totum ſe ad cœleſtia contemplanda, ſtudioſius compoſuit; donec Kalendis Iunii, ſanctam animam benigniſſimo ſuo Creatori redderet. Ab eo vero tempore, tantis mox coruſcauit miraculis, vt à Benedictio Papa nono, Poppone Archiepiſcopo petente, ſtatim ab obitu, in diuorum ſit numerum relatus.

Obitus eius.

Claret miraculis, & Canonizatur.

VITA

Digitized by Google

VITA S. CAPRASII, ABBATIS LIRInenſis; Ex ea quæ eſt P. Laurent. Sur. Claruit Anno Partæ ſalutis 441. temporibus Leonis pontificis Maximi, & Theodoſii Imperatoris, & reliquis.

C. Bar. To. 6. Annal. Eccleſ.

FVit beatus Capraſius ingenuus ac ſpectabilis genere, &, quod laudabilius eſt, virtute mentis excelſus. A primæuo iuuentutis flore, philoſophiæ artibus imbutus, merito claruit ingenio; quam tamen mundanam tandem relinquens philoſophiam, Euangelicam potius aggreſſus eſt diſciplinam. Itaque inprimis poſſeſſiones, & quæcunque in hoc ſeculo habere poterat, amore Chriſti contemnere, pauperibusque diſtribuere diſpoſuit, omnia huius ſeculi arbitratus vt ſtercora, vt Chriſtum lucrifaceret. Inde, vt ſoli Deo liberius vacaret, non ſolum corde, ſed & corpore ab hominum adſpectibus & ſeculi conuerſatione receſſit, in arcta, aridaque ſolitudine monaſticam vitam ducere, ſolitariamque inſtitutionem aggredi cœpit. Qua in ſolitudine ad tantum virtutum apicem prouectus eſt, vt non ſolum ſibiipſi dux efficeretur, ſed & eſſent qui eius exempla ſectantes pariter & doctrinam, latam vitam & ſpatioſam, quæ ducit ad mortem, deſerentes, arctam, quæ ducit ad vitam æternam, Chriſto auctore ingredi contenderent. Sic ſcilicet eius magiſterio ſe ſubdidit ille Chriſti præſul, virtute, ſacerdotio, & nomine Honoratus, Lirinenſis monaſterii Pater, qui poſtmodum Arelatenſi eccleſiæ præfuit Epiſcopus; cui etiam adhæſit pretioſiſſima illa gemma, interno ſplendore perſpicua, beatus Venantius, eiuſdem S. Honorati frater; qui ambo præfatum ſanctum ſenem Capraſium pro ſuo vitæ merito, & eximiæ ſanctitatis laude, Domino ſic ordinante, tanquam patrem & ordinatorem in Domino, atque cuſtodem ſuæ adhuc teneræ ætatis, elegerunt.

1. Iunii. S. Capraſii nobilis proſapia, & mira eruditio.

Philip. 3.

Viuit ſolitarius.

Tradunt ſe in eius diſciplinam S. Honoratus Arelatenſis, & eius frater.

Extat vita 16. Ianuar.

Vnde

Vnde ſanctus ſenex, videns prædictos iuuenes Chriſtum ſitientes, patriam ac parentes pro Chriſto velle relinquere, eorum approbans propoſitum, per terras mariaque eos aſſidue comitatus eſt, licet iam eſſet ætate confectus. Ac denique tranſcurſis è Nicomedia immenſis terræ mariſque ſpatiis, vir Domini Capraſius, cum duobus regalibus gemmis, Honorato & Venantio, Ciſalpinam ingreſſus prouinciam, talibus lampadibus fidei igne fulgentibus, ſanctam inſulam Lirinenſem illuſtrauit. Et ô felix virtutum magiſter, qui tantos ac tales meruit habere diſcipulos. Nempe quanti putamus fuiſſe meriti, quantæ virtutis virum hunc, qui, vt ita dicam, magiſtrorum valuit eſſe Magiſter! Et quam felix & beata habitatio illius ſanctæ Lirinenſis inſulæ, quæ tam præclaris eſt munita patronis, per Dei prouidentiam ad multorum vtilitatem, de tam longinquis ignotiſque regionibus adductis! Vir ergo Domini Capraſius, feruidus erat charitate, humilitate deiectus, mitiſſimus pietate, in ſpe firmiſſimus, modeſtus in inceſſu, obedientia promptus, abſtinentia ſingularis, contemplatione ſublimis, longanimitate fortis, orationis inſtantia continuus, nihil in hoc ſeculo conſolationis quærens, nihil deſiderans niſi Chriſtum. Sane vir iſte beatus pro virtutum magnitudine, tantæ fuit opinionis & famæ, vt multi ſanctorum Doctorum ſuæ tempeſtatis, eius dignæ conuerſationi teſtimonium perhiberent, ac de ipſo in ſuis tractatibus memoriam facerent.

Fundatur monaſteriũ Lirinenſ.

Catalogus quidam virtutum S. Capraſii.

Ita præcipuus ille Lugdunenſis Eccleſiæ Antiſtes Eucherius, in fine libri, quem de Eremi laude conſcripſit, cum de ſanctis Lirinenſis inſulæ loqueretur, hunc virum Dei, inter reliquos præcipue nominauit, ita dicens; *Hæc* (videlicet Lirinenſis ſancta inſula) *nunc poſſidet venerabilem grauitate Capraſium, veteribus ſanctis parem; hæc nunc habet ſanctos ſenes illos, qui diuerſis cellulis, Ægyptios Patres, noſtris Galliis intulerunt.* Hæc ille. Ita B. Hilarius Arelatenſis in Sermone quem funebrem in S. Honorati laudem habuit, B. Capraſium

Inſigne de eo teſtimonium Eucherij Epiſcopi Lugdunenſis, cuius vita habetur 16. Nouemb. Item S. Hilarii, Arelatenſis, Epiſcop. de

Digitized by Google

praſium perfectæ conſummatæque grauitatis fuiſſe angelicaque in inſulis conuerſatione degiſſe, deſcribit. Denique cum beatus Capraſius grandæuus eſſet atque decrepitus, & tempus ſuæ reſolutionis inſtaret, apparuit ei ſanctus Michael Archangelus, atque ſuum felicem exitum poſt biduum imminere diuino nutu ei reuelauit. Porro in eius extremis conuenerunt glorioſæ & inclytæ memoriæ Sacerdotes, Fauſtus, Theodotus, Maximus, & Hilarius ille, cuius mentionem iam fecimus; qui etiam Hilarius, beati viri Capraſii conſcius meritorum, ſuæ Pontificalis dignitatis oblitus, ad eius pedes reſidens, ipſiusque ſe orationibus commendans, vt ſui memor eſſet, grandi cum humilitate efflagitabat; cuius interceſſionis opem & nos ardenter implorēmus, auxilii eius beneficia poſcentes; ſimul illius vitam atque mores, pro noſtræ modulo virtutis, imitemur.

quo C. Bar. To 6. Annal. & In Not Mart. Rom.

Tempus reſolutionis eius denunciatur.

Implorat Auctor ſancti viri opē.

ILLVSTRE CERTAMEN, CLARISSImorum Martyrum, apud Lugdunum Galliæ; Photini, eius vrbis Epiſcopi; Sancti, Diaconi; Epagathi, Maturi, Attali, Pontici, Biblidis, Alexandri, & Blandinæ & aliorum; Ex eo quod habetur, apud Euſebium Cæſarienſem Eccleſ. hiſt. libr. 5. cap. 1. & 2. Coronati ſunt anno Domini 179. Soteris Papæ 5. Marci Aurelii Imperatoris 17.

C. Bar. to. 2. Annal.

MAgnitudo afflictationis quæ hoc loco ingraueſcit, ingens gentilium odium contra ſanctos incitatum, ſupplicia, quæ beati Martyres placide ſuſtinuerunt, neque dicendo accurrate explicari, neque ſcribendo facile à quoquam comprehendi poſſunt, Nam aduerſarius noſter, omnibus viribus, vt dicitur, Chriſtianos eſt adortus, adeo vbique in nos graſſatus, vt pu-

2. Iunii.

Perſecutio immanis in Galliis.

publicis non modo ædificiis, balneis, & foro nobis interdictum ſit, ſed etiam, vt noſtrum nemini vſquam locorum in conſpectum prodire liceat. At gratia Dei pro nobis cum diabolo decertauit; & hos, qui ſunt paulo remiſſiore animo è periculo eripuit, illos autem, qui patientia armati, tanquam firmæ fidei columnæ, non modo impetum hoſtis noſtri diaboli facile laturi videbantur, verumetiam in ſua ipſorum capita eundem quodammodo prouocatur, ex aduerſo oppoſuit; qui tum in acie fortiter cum aduerſario conflixerunt, omne opproprii & ſupplicij genus toleranter ſuſtinendo, tum celeri gradu ad Chriſtum maturarunt; ea mala, quæ erant ingentia & grauia, exigua, & pene nulla exiſtimando; perſpicueque reuera oſtenderunt, quod *non ſunt condigna paſſiones huius temporis, ad futurum gloriam quæ reuelabitur in nobis.*

Mira Dei prouidentia, tempore perſecutionis.

Iniuſta Mart. fortitudo. Rom. 8.

Ac primum cruciamenta, quæ confertim erat, & tanquam tumulo multitudinis in illos coaceruata, viriliter & magno animo ſubierunt. Cumque à Tribuno plebis, aliisque magiſtratibus, qui ciuitati præerant, in forum deducti, coram vniuerſa multitudine eſſet ab illis de fide quæſitum, & eam illi libere confeſſi fuiſſent, continuo in carcerem coniecti, ad Præſidis vſque aduentum, concluſique ſunt. Deinde cum ad Præſidem ducti fuiſſent, & ille in iudicando omni crudelitatis genere vteretur, Verius Epagathus, vnus ex fratribus, illam iudicii iniquitatem haud æquo animo ferens, audacter liberam pro fratribus in pleno conſeſſu reſpondendi facultatem poſtulauit: perſpicue ſe probaturum aſſerens, nihil ſceleris, nihil vе impietatis in nobis omnino poſſe reperiri. Contra quem cum multitudinis frequentia, quæ tribunal circumſiſtebat, admodum vociferata fuiſſet (erat enim inter illos illuſtris atque eximius) ſimulque Præſes propoſitam ab eo poſtulationem minime tolerare poſſet, ſed ſolum iſtud ab eo quæreret, vtrum eſſet Chriſtianus, tum clariſſima voce hoc ipſum confeſſus, in ſortem & nume-

Mittuntur in carcerẽ.

Verius Epagathus Chriſtianorum aduocatus.

Mart. Epagathus adiungitur.

numerum martyrum relatus eſt,ac deinceps aduocatus Chriſtianorum appellatus.

Dum hæc geruntur, alii forte aſtabant animo plane fracto & molli;qui decem numero,acrem certaminis impetum formidantes, à confeſſione reſiliebant. Qui profecto non modo magnum dolorem mentibus noſtris,& immenſam acerbitatem inurebant, verumetiam aliorum,qui martyribus in acerbiſſimo cuiuſque generis cruciatu iacentibus præſto ſemper aderant,alacritatem penitus retundebant. Nec tamen deerant quotidie,qui digni martyrii corona, illorum numerum ſupplerent. Cum autem propter incertum confeſſionis exitum, graui eſſemus metu perculſi,& ipſe Præſes omnes paſſim perquireret, quidam Ethnici noſtrorum ſerui, vna capti,tormenta quæ ſanctos tolerare cernebant reformidantes, Thyeſtæas cœnas,& inceſtus Oedipodis, contra nos falſo commenti ſunt. Quæ ſane cum eſſent fama & ſermone hominum paſſim diſſipata, omnes velut immanes belluæ contra nos furere cæperunt;ita vt ſi qui ante neceſſitudine nobis deuincti, moderatius ſe geſſiſſent, tunc veluti rabie quadam incitati, dentib. frendere,inſanireq;prope videbantur. Vnde de cætero ſancti maiora quædam cruciamenta,quam quæ poſſunt oratione explicari,ſufferre cogebantur.

Decem à Chriſto deficiunt.

Calumnia in Chriſtianos.

Supra modum igitur & Præſidis, & ſatellitum & multitudinis denique vniuerſæ, lethale odium in Diaconum, nomine Sanctum, Viennæ prognatum, & in Maturum etiam recens quidam baptizatum, ſed generoſum tamen Chriſti athletam, efferbuit, in Attalum porro genere Pendamenum, columnam & ſtabilimentum continuum eccleſiarum, quæ hic ſunt,in Blandinam denique virilis animi fœminam, & omnibus cruciatibus longe ſuperiorem, tanta rabie debacchati ſunt, vt cum à primo mane ad veſperam vſque, eam omni ſuppliciorum genere afflixiſſent, prope labore feſſi languescerent,ſeque tum ab illa victos,tum nihil amplius habere cruciamenti reliquũ ꝙ ei irroga-

Sanctus diaconus.

Maturus.

Attalus.

Blandina.

Digitized by Google

rent, faterentur; atque adeo magnopere mirarentur, quo pacto, cum totum eius corpus ita dilaceratum eſſet, perſeuerans ſpiritum duceret; palamque teſtarentur, vnum tormenti genus ſatis habuiſſe virium ad vitam ei eripiendam, nedum tam multis & variis opus fuiſſe. Verum beata martyr ſicut generoſum athletam decet, in ipſa fidei confeſſione vires colligebat, atque prolato iſtorum verborum; *Chriſtiana ſum*, & *Nihil apud nos admittitur ſceleris*; erat dolorum, qui eam vrgebant, ſumma leuatio, fomentum cruciatûs, & cuiuſque moleſtiæ depulſio.

Blandinæ admirãda constantia.

Diaconus ille, Sanctus nomine, ſupra omnem humanum captum, verbera â carnificibus impacta tolerantur ſuſtinens, cum ſcelerati illi carnifices, aſſiduitate & magnitudine tormentorum ſperarent ſe aliquid, quo indecorum & eius profeſſioni parum conſentaneum videretur, ab eo audituros, ipſe tanta animi celſitudine & conſtantia, illis ex aduerſo reſtitit, vt ne nomen quidem, vel ſuum, vel gentis, vel ciuitatis, vnde fuit, neque vtrum vel ſeruus an liber, illis vellet dicere, ſed ad omnia rogata, ita latino ſermone reſponderet, *Chriſtianus ſum*, Vnde tam graui & acerba bile animus cum Præfecti, tum tortorũ contra illum inflammabatur, vt cum nihil haberent ſupplicii, quod ei deinceps imponerent, ad extremum, laminas æneas feruentes, & ignitas tenerrimis corporis membris affigerent. At ille quanq̃ vulnerib. & vibicib. totus cruentatus, firmus tamen, conſtans, & immutabilis in fidei confeſſione perſtitit. Paucis vero poſt diebus, cum rurſus impii carnifices membris ſuperiore cruciatu tumidis, eadem ſupplicia accumulare vellent, vt illum tandem vel tormentis extinctum, aliis horrori obiicerent, vel euictum, à Chriſti cultu abſtraherent, tantum abfuit, vt eiuſmodi aliquid in illo contingeret, vt etiam præter omnium opinionem, corpus in illis poſterioribus tormentis recreatum, formam priorem, atque vſum membrorum recuperaret; adeo vt ſecunda illa carnificina, non inflicta pœna, ſed medicina, per Chriſti gratiam

Item S. Diaconi.

Laminis ignitis torquetur.

Vide mirã Chriſti virtutem.

Digitized by Google

tiam adhibita, videretur. Porro Biblidem, vnam ex eorum numero, qui inani formidine victi à confeſſione reſilierant, cum iam diabolus prorſus à ſe abſorptam putaret, cupiens etiam per blaſphemiam in Deum, condemnationem eius augere, ad ſupplicium deducendam curauit, eamque velut fractam & ignauam, impia in nos & flagitioſa probra loqui impulit. At illa in tormento velut ex profundo ſomno excitata, præſenti ſupplicio quodammodo ſubmonita, de æterna gehennæ pœna, ſerio cogitare cœpit. Et contra quam diabolus expectabat, maleuolis Chriſtianorum detrectatoribus, ex aduerſo ſic reſpondit; Quomodo eiuſmodi viri liberos ſuos deuorare in animum poterunt inducere, quibus ne licitum quidem ſit, ſanguinem animalium ratione carentium comedere? Atque ab eo tempore ſe Chriſtianam ingenue confeſſa eſt, & ſorti, numeroque martyrum adiuncta. At cum tyrannica, crudeliaque ille ſuppliciorum genera fruſtra impoſita, irrogataque viderentur, diabolus inuictam martyrum patientiam, Chriſti virtute firmatam, longo carceris ſqualore vexandam ſuſcepit. Igitur alii in locis horrida caligine obſitis, & plenis moleſtiarum miſere iacebant, alii craſſis compedibus vincti, diſtendebantur, alii fœtido odore, & loci anguſtia ſuffocati, è vita excedebant. Non pauci tamen, omnibus his malis coarctati, & cura omni, humanoque ſolatio deſtituti, ſuperſtites manebant, & admirabili virtutis exemplo, cæteros ad fidem conſtanter tenendam, tuendamque incitabant, gratoque ſane ſolatio ſubleuabant.

Biblidis reſipiſcentia, & cōſtantia.

Moriuntur quidã, carceris fœtore.

Dum hæc fiunt, beatus Photinus vir & ætate (nonageſimum enim annum exceſſerat) & epiſcopatus honore, & rerum geſtarum gloria clarus, ad tribunal, propter corporis languorem geſtatus eſt; vbi ſane præclarum fidei teſtimoniũ perhibuit. Cum enim à Præſide rogaretur, quis eſſet Chriſtianorum Deus? Reſpondit; Si tu ea re dignus ſis, cognoſces. Inde igitur aſpere & immiſericorditer raptatus, varias plagas ex-

Photini Epiſcopi, martyrium.

Noluit ſacer Antiſtes, Sanctum dare

Digitized by Google

canibus, nec margaritas mittere ante porcos. Matthæi. 7

cepit, cum ab his, qui ſtabant in proximo, qui manibus pedibuſque contumelioſe in illum inſultabant, tũ ab illis qui longius erant remoti, qui obuia quæque in illum iactabant; idque propterea, quod ita ſe deorum ſuorum cauſas vindicaturos arbitrarentur. Ille autem & decrepita ætate, & nouis cruciatibus plane fatigatus, in carcerem coniectus, biduo poſt, animam efflauit.

Maturus & Sanctus, denuò immaniter cruciãtur.

His ita peractis, Maturus, Sanctus, Blandina, & Attalus, die præſtituto ad beſtias ducebantur; quo publicum, & commune gentilibus ſpectaculum, plenum inhumanitatis & ſæuitiæ exhiberent. Atque Maturus & Sanctus, in amphiteatro omne genus tormentorum denuo ſubeunt, perinde ac ſi nihil cruciatus antea perpeſſi fuiſſent; imo vero vt generoſi Athletæ qui modo aduerſarium, per varias certaminum vices ſtrenue profligaſſent, & poſtremum iam certamen, pro corona in manibus haberent, de integro tum verberum traiectiones, quibus homines illic plecti ſolent, ſuſtinent; cum crudeles ferarum tractus, tum alia omnia cruciamentorum genera, quæ inſana, & furioſa plebs, magna cum vociferatione, alii aliunde illis infligi poſtulabant, tum ferreas deniq; cathedras, & ignitas, mẽbris eorum ſupponebant, quibus corpora miſere frixa & exuſta, aſtantibus horrorem incutiebant. Cæterum ſancti, cum tantis ſuppliciis excarnificati, nihil omnino de priſtina animi fortitudine remitterent, ad extremum ſecuri percuſſi, glorioſas certaminum ſuorum coronas perceperunt.

Securi cæduntur.

Blandinæ præclara virtus.

At Blandina trabi ligneæ ſublimis affixa, præda beſtiis incurſantibus obiicitur; quæ quoniam & in crucis ſpecie ſuſpenſa cernebatur, & ardenter preces fundebat, magnam concertantium mentibus alacritatem iniecit. At cum nulla beſtia eius carnem tangere vellet, à trabe mox abrepta, in carcerem iterum truditur, & ad aliud reſeruatur certamen, vt ſuo exemplo fratres pariter ad conſtantiam incitaret, quæ licet imbecillis & prope abiecta virgo eſſet, armatura tamen

Digitized by Google

men Chriſti induta, & aduerſarium ſuperauit, & per illuſtre illud certamen, coronam immortalitatis aſſecuta eſt.

Attali certamen. Attalus item clarus & magni nominis vir, importuno multitudinis rogatu ad ſupplicium euocatus, ob recte factorum conſcientiam, alacri animo certamen ingreditur. Ac cum vndique per amphiteatrum circunduceretur, tabula in qua Latinis literis hæc inerat inſcriptio, *Hic eſt Attalus, Chriſtianus*, illum præcedebat, cumque in eum petulanter admodum populus inſultaret, Præſes, vt Romanum eſſe cognouit, eum denuo ad carcerem cum reliquis remiſit, vt Cæſaris ſententiam de omnib. expectaret. Tempus vero quod interea intercedebat, illis quidem neque ocioſum, neque infrugiferum fuit. Nam intermortua Eccleſiæ membra, viuorum ſubſidiis fuerunt ad vitam reuocata, atque ſita noua quadam lætitia, mater Eccleſia exultauit, cum eos quos abortu tanquam mortuos eiecerat, viuos & incolumes recuperaſſet. *Reſipiſcunt qui à fide exciderãt.* Cum autem ad vitam eſſent reſtituti, virib. confirmati, ad tribunal ſpõte acceſſerunt, vt iterum à Præſide de fide rogarentur. Nam cum Cæſar per reſponſum, omnes Chriſti fideles tympanis torquendos eſſe renunciaſſet, eos vero qui fidem inficiarentur, in celeberrimo Lugdunenſium mercatu dimittendos, Præſes beatos martyr. tanquã glorioſum vniuerſæ multitudini de illis ſpectaculum præſtiturus, ad tribunal deduci iuſſit; & Romanos quidem municipes, capitis, reliquos aũt ad beſtias damnauit. Ibi tum Chriſti gloria, in his præcipue, qui ante fidem abnuerant, præter omnium Gentilium opinionem, magnopere illuſtrata fuit.

Conſtantia eorum qui antea defecerant.

Alexandri virtus & martyriũ. Cum in quæſtionem vocati fuiſſent, Alexander quidam, genere Phryx, arte & ſcientia medicus, doni & muneris Apoſtolici nequaquam expers, & omnibus eximie charus, cum aſtaret tribunali, & nutu fratres ad fidei confeſſionem hortaretur, & mente, oculiſque præclarum aliquid parturiret, populus confeſſionem eorum, qui ante inficias ierant ægre fe-

Digitized by Google

rens, contra Alexandrum tanquam eius rei caput & auctorem, vociferari cœpit. Vbi vero Præſes cum inſtaret, ſciſcitareturque quiſnam eſſet, & ille intrepide ſe Chriſtianum eſſe reſponderet, Præſes in furorem verſus, protinus eum ad beſtias condemnauit. Igitur poſtero die, eandem cum Attilo dimicationem Alexander ingreditur: Hi duo in amphitheatro, omnes machinas ad eorum cruciatum excogitatas tanquam prætervecti, maximumque certamen perpeſſi, ad extremum gladio feriuntur. Alexander autem neque ingemuit, neque verbum quidem vllum protulit, ſed mente & cogitatione cum Deo ſermones contulit. Attalus vero, vbi in ferrea cathedra iam candenti eſſet impoſitus, & eius incendio ambuſtus; quando nidor & fumus è corpore in ſublime ferebatur, Latino ſermone multitudinem ſic affatus eſt; Ecce, ecce, hoc quod vos præſtatis, eſt homines, vorare. Nos vero neque voramus homines, neque aliud quicquam ſceleris patramus.

Atthali certamen.

Blandinæ & Pontici pueri martyrium.

Quibus omnibus confectis, poſtremo die ſingularium certaminum aduentante, Blandina & adoleſcens Ponticus, circiter quindecim annos natus (hi autem quotidie ad reliquorum ſupplicia contemplanda introducebantur) in amphitheatrum adducti, omnibus tormentorum generibus obiecti ſunt. Sæuiebat contra illos aſpere & ferociter veſana multitudo, & ſine intermiſſione nunc hanc, nunc illum, per ipſorum deos iurare impellebat. Cæterum hoc nullo modo efficere poterant. Nam Ponticus, qui ita à ſorore erat exſuſcitatus, vt gentes eam eſſe animaduerterent, quæ illum cohortata fuiſſet, confirmaſſetque, poſt omnes cruciatus, viriliter & magno animo toleratos, extremum ſpiritum edidit. Beata Blandina omnium poſtrema, tanquam nobilis & generoſa mater, vbi liberos animauerat ad pœnam, & victores ad Chriſtum Regem præmiſerat, ipſa eoſdem cum liberis certaminum curſus remenſa, ad eoſdem lætitiæ geſtiens, ac de ipſo vitæ ſuæ exitu per magno gaudio exultans,

pro-

Digitized by Google

properabat, non quaſi ad beſtias crudeliter proiecta, ſed cœnam ſponſi amicę inuitata. Atque poſt verbera, poſt beſtiarum laniatus, poſt ſartaginis exuſtionem, ad extremum in rete inuoluta, tauri rictibus obiectatur. Quæ cum ab animali illo diu multumque icta, exagitataque fuiſſet, nullumque doloris ſenſum, propter ſpem qua Dei promiſſis firme adhæreſcebat, dediſſet, tandem enſe iugulata, glorioſiſſimam longi certaminis coronam promeruit. Vnde gentes ipſæ palam teſtabantur, mulierem apud ſe, nunquam tot tamque acerba tormenta, tam conſtanter pertuliſſe.

En rarum ſupplicii genus, Blandina adhibitum.

Verum eorum rabies & crudelitas in Sanctos ne ſic quidem exaturata, fuit. Nam in cadaueribus martyrum, ſuam, de integro contumeliam ac maleuolentiam exercuêre. Etenim corpora eorum, quos carceris peſtifer odor, & cruciatus ſuffocauerat, canibus lacerãda obiiciunt; & membra, quæ nec beſtiæ adhuc vorârant, nec ignis abſumpſerat, partim minutatim dilaniata, partim inſtar carbonum ambuſta, quin etiam ſecuri percuſſorum capita, vna cũ corporum truncis collecta, dies complures militum excubiis inſepulta cuſtodiunt. Vnde ſane magno mœrore affecti ſumus, quod neque nox ad hanc rem aliquid afferre præſidii, neque magna pecuniæ vis eorum animos flectere, neque preces vlla ex parte placare poterant. Poſtquam vero ſex dies continuos, ſacra martyrum corpora ſub dio iacuiſſent, maximaque ignominia affecta fuiſſent, ab impiis & facinoroſis carnificibus exuſta, inque cineres redacta, in Rhodanum fluuium diſperſa ſunt, ne vllæ illorum reliquiæ, ſuper terram reſtarent. Iſta vero eo conſilio ab illis patrata ſunt, quod Deum ſe poſſe vincere, & illis regenerationem corporum prorſus eripere arbitrarentur, quo ne vla quidem (ſic enim dicebant) ſpes reſurrectionis reliqua ſit iis, qui prompto atque alacri animo ad mortem properârunt.

Corpora SS. canibus obiiciũtur.

Cineres SS. corporum, in fluuium ſpargũtur.

Digitized by Google

C. Baron. Annal. to. 2. & in not. mar. Rom.

MARTYRIVM SS. MARCELLINI PRESbyteri, & Petri Exorciſtæ; Ex eo quod S. Damaſus exiſtens lector conſcripſit, & poſtea factus Papa, eorum ſepulchrum, nobili Epitaphio exornauit. Paſſi ſunt anno Chriſti 302. Marcelli Papæ 6. Diocletiani & Maximiani, Imperat. 19. ſub Sereno Vicario.

2. Iunii. S Petrus mittitur in carcerem.

VIgebat Romæ in Chriſti fideles, ſæuiſſima perſecutio; quando inter alios, Petrus clericus exorciſta, ſæpe confeſſus, ſæpe eſt detruſus in carcerem. Cum autem in vinculis eſſet, Arthemius carceris cuſtos, Paulinam filiam à dæmone lugebat arreptam. Cui Petrus; Si in Chriſtum credis, Arthemi, ſalua erit filia tua. Ad quem ille; Miror valde imprudens conſilium; nam licet tu credas, Deus tamen tuus te liberare non poteſt; imo quotidie plagas & vincula, pro eius nomine miſer perferre cogeris. At Petrus; Non ſemper liberat nos Dominus noſter, ſed vult vt patiendo, clariorẽ coronam conſequamur. Si ergo cum me vinculis liberum vides, paratus es credere, certus ſum, quod ab his me Deus noſter ſoluet.

Quid cum Arthemio, carceris cuſtode.

Conſenſit Arthemius, & ne quid humanitus poſſit accidere, duplicat illi catenas, & clauſtra quoque carceris communiuit. Cum vero abiiſſet domum, ac de his ſermonem haberet cum Candida vxore, atque hominem derideret, diceretque nimiis confectum afflictionibus delirare, & aliena loqui, illa vero prudentior commendaret eum ex promiſſo, Petrus aduenit, Crucis trophæum manu geſtans; & ecce quæ tunc aderat Paulina filia, vna cum parentibus ad pedes eius corruens, fuit ac tutum pulſo dæmone, liberata. Perculſi illi his magnis prodigiis, crediderunt, & ſimul cũ ipſis alii plures, qui in domo erant, ad Chriſtum acceſſerunt, quin etiam & vicini, rei geſtæ fama permoti, viri amplius trecenti, plures vero fœminæ conuenẽre; qui

Miro modo ex carcere venit ad Arthemiũ, & Paulina eius filia ſanatur.

Multi credũt in Chri

Digitized by Google

qui omnes à Marcellino presbytero luſtralibus aquis ſunt expiati. Porro Arthemius in percepta Christi gratia totus exultans, ad eos, qui in vinculis tenebãtur, abiit, omneſq; ad eandem gratiæ participationē benigne inuitauit. At illi & Arthemii oratione & diuina gratia excitati, protinus ad eius domum venerunt, vbi ab eodem Marcellino, ad Christum adiuncti ſunt. Accidit autem peropportune, vt Serenus iudex, homo in Christianum nomen incredibili furore accenſus, aduerſa valetudine laboraret, quo tempore Marcellinus & Petrus iam baptizatos, clariore diſciplina confirmabant.

ſtum, & baptizantur à Marcellino.

Poſt dies vero quadraginta, Serenus priſtinæ valetudini reſtitutus, per Commentariensē Arthemio nunciauit, vt vinctos in carcere Chriſtian. tribunali offerret. Ille vero dimiſſis qui voluiſſent abire Chriſtianis, mane coram Vicario, quod à Petro geſtum eſſet, publice narrauit; qui his auditis, mox Arthemium, ipsũ cuſtodem carceris, mandat plumbatis cædi, & catenis alligatum, in cuſtodiam trudi. Marcellinum vero & Petrum, præconis voce accitos, interrogat primo verbis pacificis; ſed nihil proficiens, Marcellinum Chriſti nomen magna gloria prædicantem, pugnis grauiter cædi iuſſit, caſumque mancipari cuſtodiæ, & ſupra vitri fragmenta nudum ſterni.

Arthemius caſus traditur in cuſtodiam.

Marcellinus caditur & dire cruciatur.

Poſt hæc de Petro quæſtionem habuit; quam his iudex paucis abſoluit, Nolo, inquit, exiſtimes te iterum equuleo & lampadibus eſſe torquendum; ſed ad palum cras ligaberis, & feris lacerandus tradêris. Hiſque dictis, recipi eum iubet in carcerem, & ligneo quoque compede coarctari; ſed licet ſæuiret iudicantis, hæcque præcipientis immanitas, tamen qui in eorum curam ac miniſteriũ inuigilabat Dei Angelus, demit eos è carcere, liberoſque ducit ad eos qui nuper fuerãt baptizati, vt eos roborarent in fide, iam breui paſſuros, eoque per dies ſeptem perfunctos officio, ad Serenũ Vicariũ redire iubet. Interim iudex, illis in carcere nõ inuẽtis Arthemiũ & vxorẽ eius Cãdidam, atq; Paulinam

Petrus in carcerem ducitur.

Angelus ambos liberat.

linam filiam, ſiſti ſibi iubet; deinde vrgere, vt Diis ſacrificent quod cum conſtanter, abnuerent, prolata in eos mortis ſentẽtia, rudeiũ mole obruendos definiuit.

Cum autem ad ſupplicium ducerentur, Marcellinus & Petrus, magnaque Chriſtianorum multitudo, eos affectantium, illis occurrunt. His perterriti, qui eos ducebant, fugam arripuiſſent, niſi à Chriſtianis retenti fuiſſent; quibus parentes, diſtulerunt eorum necem tanto temporis ſpacio, quouſque Marcellinus Miſſas in proxima Crypta perficeret. Quibus abſolutis, Arthemium gladio percuſſerunt, Candidam & Paulinam in Cryptam impulſas, vt iuſſum fuerat, obruerunt; Marcellinum vero & Petrum ſponte ſeipſos dantes, arbori alligarunt, donec quid de illis eſſet agendum, mandaret Serenus. Qui eos vt maleficos, ne nouis prodigiis alios ad Chriſto credendum impellerent, longius amandans ab vrbe, ad Syluam nigram (quæ hodie in honorem illorum Sylua Candida appellatur) perduci, ibique capite truncari iuſſit. Quo cum perueniſſent Marcellinus & Petrus, pacis ſe inuicem oſculo ſalutantes, flexis genibus, ſacras ceruices gladio ſubmiſerunt. Qui autem eos decollauit, teſtatus eſt, ſe vidiſſe animas eorum exeuntes è corporibus mira claritate, tanquam ſponſas ornatas ab angelis in cælum ferri. Sed & Senatoriæ fœminæ Chriſtianæ, Lucilla & Firmina, S. Tiburtii martyris propinquæ diuinitus admonitæ, collegerunt corpora Marcellini & Petri, eaque in Crypta inferiori, apud S. Tiburtium, adiuuantib. eas duobus accolythis, ſepelierunt. Is vero qui eos decollauit, nomine Dorotheus, poſtea ſub ſancto Iulio Pontifice publicam egit pœnitentiam, ac ætate grauis, reatum ſuum ſacris aquis, & copioſo lachrymarum imbre expiauit, omnibusque SS. Martyrum geſta, & animarum eorum ad cælos tendentium, immenſam pulchritudinẽ indicauit, & ſic demũ glorioſa confeſſione, ad Saluatoris miſericordiam peruenit.

S. Marcellinus Miſſas facit; Arthemius cũ vxore & filia perimitur.

Idem locus ſede quoq; Epiſcopali poſtea eſt inſignitus.

Marcellinus & Petrus capite plectuntur.

Dorotheus carnifex baptizatur & pœnitẽtiam agit.

In honorem vero eorundem SS. Martyrum Marcellini & Petri, Conſtantinus Imperator erexit Baſilica

Baſilica Rom. SS.

via

via Lauicana; quam & muneribus exornauit, ac redditibus locupletauit. S. Damaſus porro, poſtea Apoſtolicæ ſedis factus Antiſtes, in eorum ſepulchro, his verſibus, limina decorauit.

Martyr. Marcellino & Petro erecta.

Marcelline tuos, pariter Petre, noſce triumphos,
Percuſſor retulit Damaſo mihi, cum puer eſſem,
Hæc ſibi carnificem rabidum mandata dediſſe,
Sepibus in mediis, veſtra vt tunc colla ſecaret;
Ne tumulum veſtrum quiſquam cognoſcere poſſet,
*Vos alacres veſtris, manibus mundaſſe *ſepulchra.*
Candidulo occulte poſtquam iacuiſtis in antro,
Poſtea commonitam veſtra pietate Lucillam,
Hic placuiſſe magis ſanctiſsima condere membra.

*S. Damaſi Papæ Epigramma, in eorum ſepulchro. *fodiſſe.*

Cæterum ſacra eorum corpora, in Gallias Belgicas translata ſunt, ſub Gregorio IV. Romano Pontifice, & Lodouico Pio Imperatore. Anno Domini 828, miraculis variis inſignibus coruſcantia.

PASSIO SS. PERGENTINI ET LAVRENTINI *fratrum, martyrum;* Ex ea qua eſt apud V. P. *Laurent. Surium. Coronati ſunt anno ab orbe redempto 254. Romana ſede vacante. Imp. Decij 2.*

Caſ. Baron. tom. 2. Annal.

3. Iunij.

DEcius Cæſar, cum furore in Chriſtianos ſucceenſus, varias cum miniſtris ſuis regiones peragraret vt omnes religionis Chriſtianæ cultores, interneccione deleret, tandem Aretium delatus, multa ibidem de duorum fratrum Pergentini, & Laurentini pietate, & ſacrarum literarum ſtudio, auditione percepit. Quos ſtatim Tiburtius, qui Cæſari à conſiliis erat, ſuo conſpectui offerri præcepit. Capti itaque à militibus, cum ad tribunal ducerentur, Pergentinus ad fratrem conuerſus,

Capiuntur SS. Fratres.

Digitized by Google

uerſus, Mî frater, inquit, iam noſtrum certamen propinquat. Cui Laurentinus; Noli formidare præſentis vitæ tormenta, ſed illa potius quæ omnibus impiis & perfidis, in omni ęternitate conſtituta ſunt, timeamus. Tum Pergentinus; Eamus igitur virili animo, ſpretoque tyranni imperio, fidei noſtræ præmia conſequamur. Sed tu, inquit, frater iudici reſponſa redde, qui me ad reſpondendum inſtructior es, & dicendi facultate vales plurimum.

Se inuicem adhortãtur

Interea ventum ad Tiburtij conſpectum; qui eos ſtatim arguere cœpit, quod Chriſtum, à Iudæis in Crucem ſublatum, pro Deo colerent. At illi è contra Chriſti virtutem & diuinitatem prædicantes, inſanæ mentis eſſe dixerũt, diis omni turpitudine inquinatis, nullaque videndi vel audiendi facultate præditis, diuinos honores impie tribuere. At Tiburtius, quanquam eo reſponſo martyrum, ad iram prouocatus fremeret, illæſos tamen abire permittens, ait; Propter generis veſtri nobilitatem, in præſens quidem parco vobis, ſed ſi ſecundo ad me delati fueritis, multiuariis vos ſuppliciis excruciatos interficiam.

Offeruntur iudici.

Abeuntes igitur, omnibus iuſtitiæ ornamentis, multo quam ante diligentius, animos ſuos exoluêre, & precibus, diuinique verbi prædicatione, aliorum etiam mentes, clariſſima ſanctitatis ſpecie, ad Chriſti fidem allexerunt. Quorum ſtudio & virtutibus permoti infideles, iterum compræhenſos ad Tiburtium adduxerunt; immane vociferantes, magicis eorum artibus totum populum euerti. Quod cũ audiret Tiburtius, è ſede magno cum furore exiliens, ſcidit veſtimẽta ſua, iuſſitque Sãctos fuſtibus diutiſſime cædi. Illi vero inter verbera, cum Dei opẽ & auxilium ſine intermiſſione implorarent, ecce carnificum brachia ſubito arefacta ſunt; ſtupenteque Tiburtio, haud exigua aſtantium turba, vna cum carnificibus, qui martyrum precibus ſanitati reſtituti ſunt, Chriſtum prædicârũt, eũq; verum cœli terræque Dominũ eſſe confeſſi ſunt.

Secundo capiuntur, & ducũtur ad tribunal.

Carnifices cum aliis plurimis conuertuntur.

Tum vero Tiburtius timore perculſus, feſtinantes

mar-

martyres ad carcerem abduci, & cibo potuque deſtitutos, fœdoque ergaſtulo recluſos relinqui iuſſit. Illi item poſt triduanum ieiunium, & angelica viſitatione & pane cœleſti per eos allato, refecti ſunt. Carcer vero immenſo lumine illuſtratus, cuſtodes adeo exterruit, ut viribus & ſenſu deſſent uti, humi laberentur. Deinde qui crediderant, vna cum Pergentina ſorore eorum magnis cum muneribus ſuperuenêre, carceris cuſtodes rogaturi, vt ipſis copiam ad Sanctos ingrediendi facerent. Sed cum & carcerem apertum, & cuſtodes humi ſtratos, mortuorum inſtar inuenirent, ſummo perfuſi gaudio, ad pedes martyrum ſeſe abiecerunt, multiſq; cum lachrymis precati ſunt, vt quandoquidẽ pateret carcer, ſeſe è mortis periculo ſubducerent. Quod martyres cõſtanter recuſabant, imo durioribus eos verbis increpabant, quod oblatam cœleſtis glorię coronam, blandimentis ſuis eripere conarẽtur. Cumque hac via, chariſſima ſibi capita, è carcere abſtrahere non poſſent, obnixe rogârunt, vt eorum ſaltem miſererẽtur, qui nondum vndis ſalutaribus expiati, de ſalute periclitabantur. At martyres, eis Cornelium quẽdam ſacerdotio initiatum indicârunt, vt illo in ſalutis negotio vterentur, qui eos iam ante, & parentes, ſororemque eorum, aquis luſtralibus tinxerat. Illi igitur his martyrum monitis acquieſcentes, ad Cornelium abierunt, qui viros circiter ſexaginta, & fide inſtruxit, & vndis ſalutaribus expiauit.

Cæleſti pane reficiuntur martyres.

Cum poſſẽt nolunt fugere.

Martyres vero, paulo poſt à Tiburtio ad idolis ſacrificandum euocati, cum eâdem conſtantia recuſarẽt ignitas prunas calcare iuſſi ſunt. Sed mox prunæ extinctæ ſunt. Tum iudex, allatam Iouis ſtatuã eos adorare iuſſit. At illi flexis ante ſtatuã genibus, preces ad Dominum fuderunt, & ecce idolum, mox inſtar ceræ liquefactum eſt. Tunc vero magni in populo animorũ motus facti ſunt, & viri amplius ducenti, ad Chriſtum conuerſi. Gentiles autem facto in Sanctos impetu, eos atrociter mactatos, ac cæſos diutiſſime, ſemiuiuos reliquerunt. Tandem Tiburtius, prolata mortis ſentẽtia,

Illæſi calcãt ardentes prunas.

Alij multi ad Chriſtũ conuertuntur.

Digitized by Google

Plectuntur capite. tia; capitis eos damnauit; quam læti extra vrbis portã exceperunt. Christiani autem, cum Pergentina ſorore eorum, noctu corpora martyrum, ad mille fere extra Aretium paſſus, condiderunt.

VITA S. LIPHARDI, PRESBYTERI ET Abbatis; Ex ea quæ eſt apud V.P. Laurent. Sur. Claruit temporibus Clodouei, Primi Francorum Regis Christiani; qui regnauit, Anno Domini 506. & Reliquis.

C. Bar. to. 6 Annal. & Not. Mart. Rom. 3. Iunii.

BEatus Liphardus apud Aurelianos inclyta ortus proſapia, in ipſa iuuentute ad iudicis eſt dignitatẽ euectus, pro ſua prudentia, & legum cognitione. In quo munere adminiſtrãdo ita eſt rationem & æquitatem ſemper ſecutus, vtà iuſtitiæ rectitudine non deflexerit. *S. Liphardus etiam in ſeculo, viuit ſanctiſſime.* Multa eum omnes veneratione proſequebantur, quod dignus Deo, ſine querela inter homines verſaretur; moribus integer, ſermone ſuauis, vultu inſignis, ab omni fellis acerbitate alienus; denique inter homines cum degeret, perfectorum Clericorum vitã in ſe exprimebat. Sed anno ætatis ſuæ quadrageſimo, diuino permotus inſtinctu, loci eius Epiſcopum adiit, & vt in Clerum admitteretur, orauit. *Initiatur ſacris.* Et quidem cernens Antiſtes magnum eius erga religionis cultũ feruorem, primo eum adſcripſit in Cleri album; ac deinde honorem cumulans, Leuitæ quoque miniſterium ei demandauit. Quo honore auctus vir Deo plenus, *Abiectis omnibus, penetrat in ſolitudinẽ.* terrenarum rerum abiecta ſarcina, mox verũ monachum profiteri cœpit. Eſt mons apud Aurelianos, quẽ incolæ religionis illius Magdunum vocant; in quo antiquitus erat extructum caſtrum, quod Vvandalica barbaries ad ſolum vſque diruit. Ita nullo illic manẽte habitatore, nemoribus excreſcentibus, locus ille, quondam celebris, in ſolitudinem verſus eſt. In eius ergo abſtruſos receſſus Liphardus penetrans, vno ſolo *Cum vno comite diſ-* contentus comite, ſuo diſcipulo, apud fluuium Mal-

nam

uam cellulam ſibi ex virgis conſtruxit; cœpitque illic habitare ſolitarius, vt ab hominum turbis & mundi honoribus ſeparatus, liberius ad diuinæ ſeſe legis præſcriptum accommodare poſſet. *cipulo, ipſe ſibi cellulã ex virgultis cõſtruit.*

Vbi quanta conuerſationis eius ſanctitas extiterit, nemo verbis aſſequi poteſt. Tanta eius erat abſtinentia, vt panis hordeacei, quem ſuis ipſe manibus conficiebat, non niſi vnciam vnam in cibum ſumeret; & cũ præter aquam nullum omnino alium potum admitteret, ea ipſa tertio duntaxat die parciſſime vtebatur. Veſtes eius, ſaccus & cilicium erat; nam elegantiam & mollitiem omnem in veſtitu plane aſpernebatur; aſperitatem contra & vilitatem amplectebatur, ſanctiſſimorum monachorum veſtigiis conſtãtiſſime inſiſtẽs. *Ducit vitã admodum auſteram.* Quin nec defuerunt quoque ei miracula, quæ ſanctitatis eius non dubia eſſent documenta. In eremo illa, vbi morabatur, immanis erat ſerpens; nec longe fons aberat, gratiſſimas fundens aquas, ſed ad quas hauriendas præ huius beſtiæ metu nemo auſus eſſet accedere, donec tandem Chriſti athleta Liphardo orante, eiuſque diſcipulo Vrbicio virgam quandam ſub ſerpentis adſpectu humi defigẽte, immanis illa bellua crepuit media. *Immanis ſerpens eius oratione crepat.* At vero interea Marcus Aurelianenſis Antiſtes, in vico Clariaco, qui ab Magdunenſi oppido tribus diſtat milliaribus, ob certas cauſas tum reſidebat, cum viri Dei virtutes inaudiere, Non potuit, inquit Leuita Dei, ſanctis pollens operibus, diutius occultari; declarant eius res geſtæ, quanti ſit meriti apud Deum. Moxque exurgens, ad domicilium viri Dei propere acceſſit, & poſt ſalutaria colloquia, eodem die ſacerdotio eum initiauit, atque templum exiguum illic extruxit, quod hodieque extat. *Ordinatur Presbyter.*

Creuit autem hinc fama ſancti viri, & in regionem illam omnem propagata eſt, ita vt mire eum omnes venerarentur, eiuſque meritis à Dracone ſe dicerent liberatos, nec non & eius precibus ſe apud Dominum muniri confiderent. Permulti quoque mundo valefacientes, ei adhæſere, vt eius diſciplinis inſtituerentur. *Plurimi ad eum inſti-*

Tandem

Digitized by Google

tutionis cauſa confluunt.

Tandem quoque cum ſui obitûs diem imminere cognouiſſet, conuocatis diſcipulis eum ante prædixit; ſimulque eos optimis ſermonibus confirmans hortabatur vt abſtinerent à carnalibus deſideriis, & mundi oblectamentis; vt contenderent intrare per anguſtam portam, & arctam viam, quæ ducit ad vitam; reſiſterent diabolo, & mille eius, nocendi artibus; non deficerent quoque in tentationibus, ſed memores eſſent Scripturæ dicentis; *Beatus vir, qui ſuffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromiſit Deus diligentibus ſe.* Quibus, aliiſque id genus ſermonibus cum diu apud illos vſus eſſet, Vrbicium accerſit, eumque coram omnibus ſibi deſignat ſucceſſorem, ac ſi nocte proxima inter preces & lachrymas ſancta illa anima feliciter è rebus exceſſit humanis. Sed & Vrbicius ab Antiſtite in ſua functione confirmatus, poſt obitum ſancti viri, eius monaſterij ſtructuram etiam fecit ſublimiorẽ; vbi hactenus pro meritis B. Liphardi multa diuinitus ſigna eduntur.

Moriturus optimis ſermonibus ſuos confirmat.

Migrat in cœlum miraculis poſt obitum clarus.

MARTYRIVM S. QVIRINI, EPISCOpi Sciſciani in Illyrico; Ex eo quod extat apud Mombritium optima fide, Tom. 2. Paſſus eſt Anno Chriſti 308.

Cf. Baron. Annal. to. 3 & fuſius in no. mart. Rom. 4. Iunij.

DIocletianus Imperator, cum diuerſis perſecutionũ tempeſtatibus Chriſti Eccleſias ventilaret, tũ per Illyricum præcipue in fideles ſæuiebat, multoſque egregia pietate ſacerdotes, & Chriſti miniſtros, ſacrilegis ſuis legibus, vel parere compellebat; vel atrociſſimis ſuppliciis confectos, vita ſpoliabat. Inter quos Quirinus, Sciſcianus Antiſtes, à Maximo Præſide cõprehẽſus, iuſſus eſt idolis immolare, nî mallet inauditis tormẽtis prius excarnificatus, vitã cum morte permutare, atq; poſt mortẽ ignominia notari, quæ nulla vnquã tẽporis longinquitate delenda eſſet. Cui Quirinus;

Quirinus comprehẽditur.

rinus, Eam, quam tu mihi ignominię notam proponis ſumma apud nos gloria eſt; & mors, quam minatis, ſi tamen promereor, vitã dabit æternã. Pręſes cernens viri conſtantiam, iſtiuſmodi minis non frãgendam, fuſtibus eum cædi iuſſit, cæſum, ni reſipiſceret, Amantio Pannoniæ Præſidi ſe tranſmiſſurum minatus eſt, qui ſuppliciorũ atrocitate, facile illum ſuperaret, vel certe morte crudeliſſima deleret. Poſt haſce vero minas ampliſſima ei dona ac munera propoſuit, & primã inter honoratos Iouis ſacerdotes, dignitatẽ obtulit. Quirinus vero Maximo reſpõdẽs, An ignoras, inquit, sũmũ apud nos ſacerdotiũ eſſe, ſeipsũ Deo vero & viuo ſacrificiũ offerre? Ideoque ſi tu me maioribus ſupplicijs afficere perg s, tũ maiore ſacerdotij honore decorabis.

Fruſtra minis & blanditiis tentatur.

Præſes ea martyris conſtantia victus, ac pudore ſuffuſus, iuſſit eum catenis oneratum in carcerem abduci. Quem vir ſanctus lætus ſubiit, fuſiſque protinus ad Deum precibus, media nocte immenſus ſplendor apparuit, tantaque admiratione Marcellum carceris cuſtodem perculit, vt aperto carcere, ſeſe ad viri ſancti pedes proſterneret, ſupplexque in numerum fidelium admitti poſtularet. Poſt triduum vero, Quirinus ad Amantium Pannoniæ Præſidem tranſmiſſus eſt; à quo cum de fide & religione interrogaretur, tale reſponſũ dediſſe fertur; Apud Sciſciam verum Deum confeſſus ſum. Ipſum colui ſemper, ipſum corde teneo. Neque tibi perſuadeas velim, vllis vel minis vel ſupplicijs ab eo me ſeparandum. Ad quæ Amantius; Miſeret me ætatis tuæ, quam tu mentis incõſideratæ impetu, contra naturæ leges, crudeli ſupplicio obijcis. Sed reſipiſce, quæſo, vitamque tuam, deorum ſacrificio redime, vt cana illa ſenilis ætatis prudentia, cũ gaudio & honore perfruaris. Cui rurſus Quirinus; Ego à Deo meo didici, vt tẽporalẽ huius vitæ terminũ deſpiciam, ſi cupiã ad illam vitã, quæ nulla mortis interciſione clauditur, peruenire. Tum Præſes; quãdoquidẽ nullis verbis, animi tui duritiẽ molliendã cerno, eris mortis tuæ exemplo, omnibus Chriſtianis terrori; prorſus vt deinceps

Mittitur in carcerem

Marcellus cuſtos carceris credit

Mittitur vir ſanctus in Pannoniam.

Digitized by Google

Ligato ad collum Saxo, in flumẽ deijcitur.

vitæ illos tædebit. Hæc cum dixiſſet, poſt alia atque alia illata ſupplicia, iuſſit virum ſanctum, molari lapide collo eius appenſo, in vndas demergi. Cumque de põte in fluuium præcipitatus fuiſſet, diutiſſime ſupernatans, ſpectantes fideles, præclara oratione hortatus eſt ne quem ea ſupplicia terrerent, neue ſuo exemplo fracti, à confeſſione deficerent. Hæc aliaque, verbis luculentis identidem repetens, tandem precibus à Deo vt mergeretur obtinuit. Cuius corpus, non longe ab eodem quo demerſus fuerat, loco inuentum, honorifice à fidelibus, in Scarabatenſi baſilica ſepultum eſt.

Corpus eius Romã tráſfertur.

Facta autem Barbarorum in partes Pannoniæ incurſione, populus Chriſtianus de Scarabatẽſi vrbe Romam fugiens, ſublatum ſancti martyris corpus ſecum aſportarunt, & via Appia, tertio ab vrbe milliario, in loco qui ad Catacumbas dicitur, Sebaſtiani martyris ſepultura celebri cõdidêre; extructaque nomini eius Eccleſia, glorioſum certamen dignis laudibus ſunt proſecuti. Vbi multiuaria poſcentibus præſtantur beneficia.

Ibidem miraculis clarum.

Caſ Baron. in not. martyr. Ro. & to. 9. annal.

VITA S. BONIFACII, ARCHIEPIſcopi Moguntini; Germanorum Apoſtoli, & martyris; Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurent. Surium, fide integra. Floruit in Epiſcopatu, maxime ab Anno Domini 723. & deinceps. ſub Gregorio, ſecundo Papa, & ſequentibus.

5 Iunij. Anglia sãctorũ virorum ferax.

CVm gens Anglorum, ſub fidei iugum beatiſſimi Pontificis Gregorij ſtudio miſſa fuiſſet, & eius ſuffragantibus meritis, præ multis nationibus ſanctorum virorum ferax & fertilis inprimis eſſe cœpiſſet, quorum doctrinis tanquam luminibus quibuſdam, hominum pectora obcæcata illuſtrarentur, inter illos etiam

etiam ſanctum Bonifacium, ceu Luciferum quendam cæteris ſyderibus illuſtriorem edidit. Is vero magna parentum cura educatus, magnarum quoque virtutũ, pro ætatis incremento, factus eſt ſtudioſus. Et quidem cum adhuc puelius eſſet, ſi quem forraſſis ſiue Clericũ ſiue laicum audiſſet diuini verbi notitiam adferentem, mox quantum ea permitteret ætas, ſecum expendere ſolebat, quidnam inde ad ſuos vſus & profectus accommodare poſſet. Cumque eiuſmodi meditatione diuturna, ad ſuperna & cœleſtia appetenda ſe erigeret patri aperuit mentem ſuam, orans vti ne deeſſet propoſito ſuo. Vt vero audiuit iſthuc pater, primo quidem obſtupuit; deinde eum obiurgans, nunc minis nunc blandimentis, ad mundi huius curas conatus eſt pertrahere; & vt animum tenerum facilius à ſententia deduceret, promiſit ſe eum poſt obitum, omnium facultatum & prædiorum ſuorum hæredem ſcripturum. *Pater eum retrahit à vita monaſtica.*

At puer ſanctus iam virtute diuina plenus, quanto eum pater enixus reuocabat, ad ea quæ ſunt mundi huius, tanto propoſito ſuo tenacius inhærebat, & ad ſacrarum ſtudia literarum ardentius aſpirabat. Itaque miro diuinę moderationis iudicio factum eſt, vt pater, qui ſolus reſiſtebat, repentino correptus morbo, à ſua ſententia diſcederet, puerumque per idoneos homines ad monaſterium, quod priſco vocabulo Adeſcancaſter dicitur, mitteret, commendans eum, VVolfoardo venerabili eiuſdem monaſterij Abbati. A quo ſane, pro monaſticæ vitæ inſtituto, benigne ſuſceptus, fratribuſque commẽdatus, vniuerſa religionis exercitia, quæ illa ætas admitteret, & probe inchoauit, & indies melius proſecutus eſt. Vbi autem è pueritia exceſſit, vſqueadeo in venerabilium Patrum inſtituta, & ſacrã lectionem incubuit, vt momentis omnibus, ſua, in illo virtutes capeſſerent incrementa. Cũ vero in illo monaſterio, propter doctorum hominum penuriam, inexhauſto ſuo ſacras Scripturas cognoſcendi deſiderio non poſſet facere ſatis, permiſſu Abbatis ad monaſterium, *S. Bonifacius religioni ſe dat.* *Diſcendi causâ, aliud petit*

*monaſterii forte * Nonacella.* rium, quod hodie * Nutſcelle dicitur, ſe contulit, & beatæ memoriæ VVinberti Abbatis, qui tunc illi præerat, magiſterio ſe ſubdidit. Ibi vero optata eruditione potitus, adeo cœpit haberi celebris, vt fama doctrinæ eius paſſim diffuſa, alios etiam alliceret, vt ſe in eius traderent diſciplinam. Cum igitur inſigni iam præditus ſapientia, alios nihilominus humilitate & ſubiectione anteuerteret, & illum alij partim ſapientiæ eius opinione incitati, partim ſaluberrima eius doctrina imbuti, honore ceu patrem afficerent, cunctique eum laude & prædicatione efferrent, & ſingulis Eccleſiaſtici ordinis gradibus dignum affirmarent, tandem ætatis ſuæ anno plus minus trigeſimo, ſacerdotio initiatus eſt. *Fit Sacerdos.* Eam vero adeptus dignitatem, qualem ſe exhibuerit, ex operum eius teſtimoniis certius ac melius, quam vllis verborum indiciis colligi poteſt.

Per id tempus, regnante in Occidentali Angliæ regione Saxonum rege, nouus exortus tumultus, cuius compeſcendi causâ, regis iuſſu & procerum eius conſilio Synodus indicta eſt, *Synodus Angliæ.* ad quam cunctis confluentibus, & controuerſiam nuper ortam dirimentibus, viſum eſt ſapientibus quibuſdam, vt, quæ illis definita eſſent, ad Brichtvvaldi Cantuarienſis Archiepiſcopi notitiam perferrentur. Tum vero inter omnes Bonifacius tantæ rei expediendæ idoneus inuentus eſt. Itaque Bonifacius ea legatione ſibi demandata, *Legatione fungitur.* præclare eo munere apud Archiepiſcopum functus eſt; & regem & omnes Dei ſeruos magno gaudio affecit. Ea autem re nomen eius, tam apud eos qui in clero numerantur, quam homines laicos, adeo celebre euaſit, vt deinceps ſæpiſſime rogatus ſit, vt ſe in ipſorum Synodis præſentem exhiberet. Sed quia ab humano faſtu abhorrebat plurimum, *Humanos reſpuit fauores, & peregrinationem cogitat.* cœpit tractare ſerio quemadmodum relictis parentibus & cognatis omnibus, ad loca remotiora, Chriſti cauſa, emigrare poſſet. Qua in cogitatione, cum diu & quidem accurate verſaretur, eam tandem ſupradicto Abbati aperuit, qui vehementer eum talia moliri admiratus, primo

eius

Digitized by Google

eius voluntati præciſe reluctatus eſt; ad extremum tamen, Bonifacio conſtanter in propoſito & precibus perſeuerante, aſſenſus eſt; prorſus vt diuina prouidentia id agente, & ſumptus ei ad iter neceſſarios & duos fratres cumprimis fideles, quorum & corporalibus & ſpiritalibus adminiculis fulciretur, ſuppeditauerit. Ita ergo vtriuſque hominis ſolatiis inſtructus, proſpero curſu iter ingreſſus eſt; peruenitque ad locum, qui antiquitus Anglo Saxonum vocabulo dicitur *Lundenvvick*, nec multo poſt abiit in Dorſtet; vbi aliquamdiu moratus, die ac nocte debitas Deo perſoluit laudes.

Ea tempeſtate inter Carolum Francorum Principē & Ducem egregium, Friſonumque Regem Rathbodum, hoſtilis orta diſſenſio, populos vtrinque perturbabat, & maxima eccleſiarum pars, quæ in Friſia, ditioni Francorum ſubditæ fuerant, Rathbodo perſequente, & Chriſti ſeruos profligante, vaſtata & deſtructa eſt, dæmonumque cultus, prophanis extructis fanis, miſerandum in modum inſtauratus. Cuius rei indignitate permotus vir Dei, ab illis locis receſſit, peruenitque Traiectum, vbi Rathbodum Regem, piis monitis & precibus à tanta impietate reuocare conatus eſt. Deinde peragratis eius terræ locis, cum fruſtra ſe illic verbi Dei ſementem facere cognoſceret, vacuis ſpiritali fertilitate aruis relictis, ad natale ſolum ſe recepit. Interea monaſterij ſui pater vitæ munere perfunctus fuerat; cuius obitu valde afflicti fratres, ſancti viri ſpiritalibus colloquiis recreati ſunt, hortantis eos vt in monaſticæ diſciplinæ obſeruantia permanerent, & aliquem ſibi rectorem eligerent. Illi vero vnanimiter eum precabantur, vt paſtoris apud ipſos vice fungi ne recuſaret. At ille altiora animo voluntas, non quidem illorum preces vllo ſuperbiæ faſtu contempſit ſed ait ſe patriæ honoribus & facultatibus deſpectis pro Chriſti amore & aliorū ſalutem peregrinationes meditari. Quod vt illi audierunt, ſumma beneuolētia eius propoſito aſſenſēre. Vt autem maior accederet

In Friſia Chriſti Eccleſiæ deſtituuntur.

Abbatis functionem recuſat.

Fuit ille Epiſcopus Ventæ ciuitatis.

auctoritas, loci eius antiſtitem Danielem adiit, vt eius benedictione & literis Romam iturus, muniri mereretur.

Quibus ſingulis pro voto adeptis, mox valedicens fratribus, itineri ſe dedit, collectiſque non paucis eodem ſpiritu feruentibus Dei famulis, terrarum & maris longa ſpatia & ignotas vias emenſus eſt, ac tandem Romam delatus, Apoſtolicæ Sedis Præſulem Gregorium II. allocutus eſt, eique tum cauſam aduentus ſui, tum deſiderium, quo diu flagraret, expoſuit. Mox Pōtifex hilari vultu eum intuens, peramanter excepit, ſeduloque deinceps cum illo ſermones conferens, per omnem Germaniam prædicandi ei munus demandauit. Igitur acceptis à venerabili Papa literis, profectus eſt inde ad Longobardorum regem Luitprandum. A quo honorifice ſuſceptus, aliquandiu apud illum hoſpitio vſus eſt. Porro ab illo diſcedens, ardua & prærupta Alpium iuga tranſcendit, ignotoſque Baioariorum & Germaniæ fines perluſtrans, in Thuringiam peruenit, accurate explorans vbique, inſtar apis prudentiſſimæ, vbi poſtmodum nectarea ſanctæ fidei mella colligere, & comportare poſſet. Cumque dies aliquot in Thuringia hæreret, omnes interim in illius prouinciæ principes, ad ſacram fidem & religionem inuitauit; Sacerdotes quoque, quos variis deditos flagitiis comperit, ſermonibus Euangelicis, ad inſtitutionis Canonicæ normam correxit. Audita autem Rathbodi Friſonum regis morte, qui per id tempus magnam in Chriſtianos perſecutionē exercuerat, multo affectus gaudio, in Friſiam nauigauit, ibique verbi diuini ſemina ſpargens, permultos ab errore idololatriæ retraxit.

Venit Romam cum ſociis. Gregorius II. committit illi Euangelij munus per Germaniam.

Venit ad Thuringos.

Item in Friſiam.

Eodem tempore, venerabilis VVillebrordus, Traiectēſis eccleſiæ Præſul, buccinā cœleſtis doctrinæ in Friſia inflauit; cuius ſtudiis S. Bonifacius mirifice gratulās & adhærens, triennio apud illū ſuam nauauit operam. Erat autē VVillebrordus decrepta iam prorſus ætate, ſuggerentibuſq; diſcipulis, hunc Dei ſeruū, ſene-

Manet apud VVillebrordum, cuius vita extat 7. Nouembris

ctutis

ſtutis ſuæ ſolatiū, ad ſuſcipiendū Epiſcopale munus, obnixe rogauit. At ille tanta ſe functione indignum reputans, reſpōdit ſe euangelizandi causâ à B. Gregorio Papa in Germaniā miſſum eſſe, & in eas nationes barbaras delatū, poſte ſe ſua ditioni eius ſubieciſſe. Itaque nō licere, poſthabito Pōtificis mādato, aliud quodvis negotium ſuſcipere, ſed in illas regiones, ad quas miſſus eſſet, ſine mora properandū. His auditis VVillebrordus, illi bene precatus, abeundi poteſtatē fecit. Recuſat episcopatum.

At ille proficiſcens, venit Amanaburgum; cumque ingentem populum in Friſia Chriſto lucrifaceret, & plurimos ardentioribus charitatis radiis illuſtraret, tum collectis non paucis fratribus, monaſterium extruxit, atque inde in Haſſiam ſiue Catthorum regionē prædicandi causâ profectus eſt. Ibi vero multa hominum millia ſalutaribus vndis tinxit, ac proſperos Euangelij ſucceſſus Romano Pontifici nunciauit; ſimulque de rebus variis, quæ ad quotidianam populi recens conuerſi neceſſitatem pertinebant, eundem Pontificē conſuluit. Literæ fuere magno cum gaudio acceptæ, & reſponſum ad propoſitas quæſtiones conuenienter datum; & ipſe vir ſanctus, Pontificis literis Romam euocatus. Mox igitur ad ſummum obedientiæ gradū contendens, fratrum agmine ſtipatus, Italiam petiit, & humiliter ſe ſuaque omnia Pontifici ſubiecit. Pontifex autem poſt multos vltro citroque ſermones habitos, aperuit, quod decreuerit illum Epiſcopum ordinare, vt ampliori Apoſtolicæ dignitatis auctoritate ſuffultus, tanto apud omnes eius conciones gratiores eſſent, quanto certius conſtaret, à Præſule Apoſtolico, ipſum vt concionetur, eſſe deſtinatum. Tum vir Dei omnia ſagaciter perpendens, metuēſque ne illud Propheticum in ipſum competeret. *Noluit benedictionem & elongabitur ab eo*, tantæ benedictionis gratiam minime recuſauit. Vt autem adfuit dies ordinationis eius qui fuit pridie Kalendas Decembris, id eſt, in ſancti Andreæ Apoſtoli feriis, Pontifex eum & conſecrauit epiſcopum, & Bonifacium deinceps nuncupari voluit,

Extruxit Monaſterium.

Multos in Haſſia ad fidem Chriſti conuertit.

A Pontifice euocatus, Romam proficiſcitur.

Pſalm. 108.

Conſecratur à Pontifice Epiſcopus.

Bonifacius antea VVinfridus dictus.

Iuſiurandũ Bonifacij, nihil mutata phraſi

cum antea VVinfridus diceretur, & vt ad obedientiam ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus exhibendam, omnemque ſacræ fidei traditionem obſeruandam, arctius eum aſtringeret, iuramentum ab eo exegit, & accepit; quod quidem in antiquis exemplaribus ita ſcriptum habetur. *In nomine Domini Dei Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti, Imperante Domino Leone magno Imperatore, anno ſeptimo poſt conſulatum eius; ſed & Conſtantini magni Imperatoris, eius filij, anno quarto, indictione ſexta. Promitto ego Bonifacius, Dei gratia Epiſcopus, tibi beate Petre Apoſtolorum princeps, vicarioque tuo beato Gregorio Papæ, & ſucceſſoribus eius, per Patrem, Filium, & ſpiritum ſanctum, Trinitatem inſeparabilem; & hoc ſacratiſſimum corpus tuum; me omnem fidem & puritatem ſanctæ fidei catholicæ exhibere. & in vnitate eiuſdem fidei, Deo operante, perſiſtere; in quo omnis Chriſtianorum ſalus eſſe ſine dubio comprobatur; nullo modo me contra vnitatem communis & vniuerſalis Eccleſiæ, ſuadente quopiam conſentire ſed vt dixi, fidem & puritatem meam atque concurſum tibi & vtilitatibus tuæ Eccleſiæ, cui à Domino Deo poteſtas ligandi ſoluendique data eſt, & prædicto vicario tuo, & ſucceſſoribus eius, per omnia exhibere. Sed & ſi cognouero antiſtites contra inſtituta antiqua ſanctorum Patrum conuerſari, cum eis nullam habere communionem, aut coniunctionem; ſed magis ſi valuero, prohibere, prohibeam; Sin minus, fideliter ſtatim domino meo Apoſtolico renunciabo. Quod ſi, quod abſit, contra huius promiſſionis meæ ſeriem aliquid facere, quolibet modo, ſeu ingenio, vel occaſione tentauero, reus inueniar in æterno iudicio; vltionem Ananiæ & Saphiræ incurram; qui vobis etiam de rebus proprijs fraudem facere præſumpſerunt. Hunc autem indiculum ſacramenti, Ego Bonifacius exiguus Epiſcopus manu propria ſcripſi, atque ponens ſupra ſacratiſſimum corpus Sancti Petri, ita, vt præſcriptum eſt, Deo teſte & iudice, feci ſacramentum, quod & conſeruare promitto.*

In quo conſiſtat Chriſtianorum ſalus.

Matth. 16.

Act. 5.

Eo

Eo autem iuramento præſtito, Pontifex viciſſim eum quibuſcunque potuit modis prouehere, & venerari ſtuduit, datiſque ad reges, & viros principes, atque antiſtites literis, eum omnibus, & ſingulis tuendum commendauit. Quarum literarum auctoritate fretus, in Germaniam ad Carolum Martellum profectus, exhibitiſque Rom. Pontificis literis, ſe eius ditioni & patrocinio commiſit, illoque annuente, ad Catthorum, quos Heſſos vocant, quibus iam ante prædicare cœperat, regionem abiit. Illos autem præter ſpem atque opinionem, Christiana religione abiecta, in varios incidiſſe errores reperit. Alij enim lignis & fontibus ſacrificabant; alij præſtigias & incantationes ſectabantur; plerique aliis nefandis ſacrilegiis erant addicti; pauci vero in via veritatis quam ſemel didicerant, perſiſtebant, quorum quidem conſilio, arborem quandã miræ vaſtitatis, quam priſca voce Iouis arborem nuncupabant, in loco qui Geiſmere dicitur, ſeruis Dei ipſis aſſiſtentibus, excindere tentauit. Accurrit autem magna ethnicorum multitudo, illum tanquam hoſtem ſuum necare volentium. Sed cum arbor paulum cæderetur, mox quaſi diuinitus agitata, in quatuor partes dirupta eſt. Quod cernentes ethnici illi, Dominũ laudantes, fidem complexi ſunt. Sanctus autem Præſul, ex illa ingenti arboris mole, oratorium in beatiſſimi Petri Apoſtoli honorem conſtruxit.

Literis Pötificiis munitus, proficiſcitur in Germaniã.

Heſſos lapſos reformat.

Arborem ingentem diuinitus ſubuertit.

His ita geſtis, in Thuringiam profectus eſt, vt eius gentis principes, hæretica prauitate corruptos, ad ſanitatem adduceret. Quidam enim pſeudochriſtiani, Dorthuuinus, Bettherus, Eanbertus & Humedus apud eos hoſpitio recepti, hæreſcos illis auctores fuêre. Cumque illi ipſi impuri ſcortatores & adulteri, viro Dei certamen excitaſſent, ab illo egregie confutati, dignam ſuæ veſaniæ mercedem retulêre; excommunicati, & expulſi ab eccleſia. Manabat interim longe lateque fama prædicationis eius, & credentium numero magnæ fiebant acceſſiones, tẽpla inſtaurabãtur, monaſteria cõſtruebãtur, in quib. id quod in Ordorff,

Hæreſis auctores in Thuringia.

Hæretici à S. Bonifacio excommunicantur.

in honorem S. Michaelis Archangeli conditum eſt, facile primas tenet. Omnes enim qui ſe Deo ibidem cõſecrabant, Apoſtolicô more viuentes, iuſtis laboribus, quæ ad victum veſtitumque neceſſaria ſunt ſibi comparabant. Qua autem de cauſa, illud Archangelo potiſſimum dedicatum fuerit, non erit abs re explicare.

Mirificus fructus prædicationis eius.

Cum vir Dei in Thuringia prædicando Euangelio incumberet, & nocte quadam apud Oraham flumen, fixis tentoriis permaneret, lux cœlitus diffuſa, totum illum locũ mirabiliter illuſtrauit, atque in ipſa luce S. Michael Archangelus apparens, eum in Domino confortauit. Mane vir Dei, cœleſti delibutus conſolatione Miſſarum ſolennia illic celebrauit, ac deinde prãdium ſibi parari iuſſit. Dicente autem miniſtro deeſſe cibũ, quo veſceretur, ille reſpondit; Itane qui tot hominum millia in deſerto annis quadraginta pauit manna, mihi indigno ſeruulo ſuo, non poteſt vnius diei alimoniam ſuppeditare; His dictis iubet apponi menſam. Interea auis quædam, piſcem ore ferens aduolauit, eũque ante menſam depoſuit. Tum vero ſanctus Præſul gratias Deo agens, piſcẽ illũ ocyus per miniſtros præparatum ſumpſit, & reliquias in flumen proiici iuſſit. Inde cœptum carpens iter, Thuringiamque peragrans loci illius, vbi ea viſio ipſi fuit oblata, dominum inquiſiuit; compertoque eum Hugonis ſenioris eſſe, eum ſibi donari petiit; Annuit Hugo, Primuſq; apud Thuringos, hæreditatem ſuam, venerãdo Præſuli tradidit; poſt eum Alboltus, plureſque alij, prædia loco illi vicina donarunt; quibus adeptis, ſanctus Bonifacius templũ extruxit.

S. Michael ei apparet.

Diuinitus ei, piſcis ab aue allatus.

Eccleſiam conſtruit.

Poſtquam vero multa hominum millia, tam per ſe quam per ſuos conterraneos, quos ad ſocietatem tam præclari facinoris euocauerat, ad Chriſti religionem traduxiſſet, defuncto Gregorio Secundo, Sedis Apoſtolicæ Pontifice, tertioque Gregorio eandem Sedem obtinente, Romam legatos miſit, qui cum nouo Põtifice, prioris amicitiæ fœdera renouarent, & priſtinam bene-

Gregorius Tertius, ſuccedit Gregorio Secundo, & S. Bonifacium Archiepiſcop. creat.

beneuolentiam atque humanitatem eius, erga ipſum expeterent. Pontifex auditis legatis omnia amicitiæ & beneuolentiæ officia pollicitus eſt, maioraque quam expetita fuerant præſtitit; Archiepiſcopi quippe pallium tranſmittens, vna cum literis, quibus ad multifarias eius quæſtiones reſpondit, & Archiepiſcopum deſignat. Quibus mirifice gauiſus Bonifacius, Deo laudes grateſque agens, mox duas eccleſias conſtruxit; alteram quidem in Fritiſlar, quam Apoſtolorum Principi Petro dedicauit, alteram vero Amanaburgi, in honorem S. Michaelis Archangeli conſecrauit; duo quoque monaſteria, duabus adiunxit eccleſiis, non minima illic adunata Deo ſeruientium congregatione; vbi etiam hactenus, laudis & cultus diuini officia peraguntur.

Item alias duas, & monaſteria duo fundat.

His ita confectis, S. Bonifacius Baioariorum regiones, quibus per id tempus dominabatur Hughebertus Dux, inuiſit; prædicationiſque munus apud illos studioſiſſime exercens, Ermvvolſum, hæreticum peſtilentem, magno diuinæ æmulationis feruore incenſus, ex Canonum præſcripto damnauit, & ab Eccleſia eiecit; ac deinde ad ſuæ diœceſis homines reuerſus, omnia circuibat, inſtaurans ea, quæ eccleſiarum cura poſcere videbatur. Eodem tempore multa Francorum, Baioariorum & Britannorum ſtipatus caterua, Romam profectus eſt, vt noui Pontificis conſpectu frueretur, à quo peramanter acceptus, & muneribus ac Sanctorum reliquiis honorifice donatus eſt. Ea tempeſtate cum Carolus Dux inclytus, vitæ ſuæ curſum exegiſſet, & filii eius Carolomannus & Pipinus ei in imperio ſucceſſiſſent, cum ad nutum Carolomanni, qui erat maior natu, omnia paterni regni iura diſponerentur, S. Bonifacius eum acceſſit, modiſque omnibus petiit, vt Chriſtianæ religionis cultum, quem pater eius animo propriſſimo inchoauerat & exercuerat, ipſe quoque, pro Dei amore & regni ſui ſtabilimento, atque pro omnium ſibi ſubiectorum ſalute, eadem beneuolentia proſequeretur. Quibus ille verbis haud aliter atque diuino

Ermvvolſus hæreticus, damnatur à S. Bonifacio.

Iterum Romam proficiſcitur.

Adit Carolomānum.

no oraculo permotus, omnes ſuæ ditionis homines, tum clericos tum laicos, qui à Chriſtiana religione deflexerant, ad viam iuſtitiæ reuocare ſtuduit, & cuncta monaſteria multis beneficiis auxit, nihilque non fecit, vt inſtituta religionis pietas, per Bonifacium ad perfectionem duceretur. Cum itaque Carolomanno auctore & protectore, multi non ſolum clerici quilibet, hæretica prauitate infecti, ſed etiam epiſcopi capitalium criminum maculis infames, extra Eccleſiæ communionem pellerentur, tum etiam Geruilio Moguntinæ Sedis Antiſtes, ſuæ dignitatis munere defunctus eſt; quod qualiter acciderit, operæ precium eſt cõmemorare.

Carolomãni eximia pietas.

Geruilio, Moguntino Epiſcopus abdicat ſe munere, & quare.

Ea tempeſtate Saxonibus Thuringiam vaſtantibus, eius prouinciæ homines Carolomanni opem implorabant. Ille mox coacto exercitu (cui Geroldum Moguntinum Epiſcopum, Geruillonis patrem præfecit) firma periclitantibus ſubſidia miſit. Vt vero pugna commiſſa eſt, in ipſo conflictu, Geroldus cum aliis quibuſdam primæ nobilitatis viris occubuit. Geruilio vero filius eius, qui tum adhuc laicus in aula degebat, in clerum aſciſcitur, leniendique doloris cauſa, quem ex patris morte conceperat, eidem in Moguntino pontificatu ſubrogatur. Non diu poſt Carolomãnus militem contra Saxones ducturus, Geruillonem ſecum ſumpſit. Exercitu autem vtroque vltra citraque ripam fluminis Viſurgis conſiſtente, Geruilio quendam ex ſuis ad hoſtium caſtra tranſmiſit, vt interfectorem patris eius inquireret, eumque benigne ad colloquium inuitaret. Abiit famulus, inuentoque patrati facinoris auctore, Dominum ſuum certiorem facit, cũ quo cum ſermonem miſcere cuperet, adeſſe. Tũ Geruilio ad necem paternam vlciſcendam obuiam proceſſit, hominemque ſimulatæ humanitatis ſpecie excipiens, poſt pauca admodum verba vltro citroque habita, educto clam pugione, quem ad illum vſum abdiderat, confodit; qui mox ex equo corruens, in ipſo flumine exſpirauit. Repente autem comperta cæde, ſublato cla-

Geruilio interfectorẽ patris ſui occidit.

Digitized by Google

clamore, vtrinque ad arma concurſum, & atrox prælium commiſſum; in quo Carolomannus, victis Saxonibus, præclaram victoriam obtinuit. Porro Geruilio, quanquam eo facto nullum non modo homicidii crimen, ſed laudem potius ſibi peperiſſet, tamen qui humano ſe ſanguine cruentauerat, functionibus ſacris renunciare debuit. Quod quidem fecit minime inuitus; ſed libens epiſcopali ſe munere abdicauit; cui protinus à Carolomanno & Pipino, S. Bonifacius ſubſtitutus eſt; atque vt eius dignitas foret eminentior, Moguntinam eccleſiam, quæ tum alteri ſubiecta erat, in totius Germaniæ eccleſiarum metropolim, ſumma Romani Pontificis Zachariæ voluntate, prouexerunt. *S. Bonifac. fit Archiepiſcopus Moguntinus.*

Ea vero fretus auctoritate S. Bonifacius, cœpit vigili cura, peſtifera Sathanæ zizania extirpare, diuinaque in cordibus hominum ſementa iacere, & Eccleſiis ſuis ſolertiſſimos paſtores præficere. Nam præter multos, iam ante ab ipſo inſtitutos antiſtites, in quib. fuere VVilliboldus Eiſtetenſis, & Burchardus Herpipolenſis, etiam Gregorium Traiectenſi vrbi ordinauit epiſcopum, & Lullum, ſibi adhuc viuenti, in Sede Moguntina ſubſtituit. Denique quanta cura, beneuolentia, & humanitate, ſuos quos in Chriſto genuit filios proſecutus fuerit, nulla orationis vt condigne explicari poterit. Hinc non immerito Germanorum omniũ pater dici meruit, quos tãtis laboribus Chriſto genuit, exemplo confirmauit, ac poſtremo fortiter viriliterque, pro eorum ſalute pugnando, ſanguinem fudit. Nec mirum ſane, quod tanta ſuos charitate complecteretur, qui Deum incenſo adeo amore colebat, vt in illius recordatione, & quaſi amplexu, aſſiduo conquieſceret. *Epiſcopi à Bonifacio ordinati.* *S. Bonifac. Germanorum Apoſtolus quare nuncupatus.*

Præclare hoc ad commiſſi ſibi gregis ſalutem & commodum, atque ad ſplendorem dignitatemque Romanæ Eccleſiæ excogitauit, vt prouinciam in tres parœchias partiretur, treſque præcipuas, in Germania, Sedes Epiſcopales conſtitueret. Vnam in VVirtzburg, alteram in Buriburg, tertiam vero, in loco qui Erphesfurt *Epiſcopatus tres, à S. Bonifacio inſtituti.*

Item Fuldenſe monaſterium excitat. fuiſſe dicitur, quas deinde Zacharias Papa ſua auctoritate confirmauit. Monaſterium quoque, in vaſta ſolitudine conſtruxit, quod à Fulda fluuio, Fuldenſe appellatum eſt, atque in eo viros ſeuerioris diſciplinæ amantes, ſub Benedicti regula militantes conſtituit, cui *Sturmis, primus Abbas Fuldenſis.* Sturmis Abbas primus præfectus eſt, qui ex eiuſdem S. Bonifacii conſilio, tot tantiſque locum illum virtutibus adornauit, vt cum alii permulti, ſplendore earum mirifice illuſtrarentur, tum ipſe etiam Carolomannus, relictis omnib. mundi huius opibus & honorib. (rarū profecto virtutis exemplum) ad Caſſinum montem, *Corolomānus fit monachus.* vbi tunc arctiſſima monaſticæ vitæ diſciplina vigebat, profectus ſit, ibidemque in ſanctiſſimam monachorum ſocietatem ſeſe receperit.

Per idem tempus clericus quidam inculpatæ vitæ, Adalgerus nomine, S. Bonifacio adhæſit, eique fidelem in omnibus operam præſtitit. Non diu poſt, is idem morbo graui correptus, cum ſe in extremis poſitum ſentiret, prædia omnia, quæ ex paterna hæreditate, ad ipſum deuoluta erant, S. Martino tradidit. Eo vero defuncto, fratres eius Aſpertus & Trutmundus omnia, quæ teſtamento legauerat, ſibi vendicarunt, & iuramento affirmarunt, eam extremam fratris voluntatem fuiſſe, vt excluſis cæteris omnibus, ſoli ipſi ex aſſe hæredes eſſent. Ei iuramento Epiſcopus cum intereſſet, dixit, inultum id non abiturum. Illi cum nefario iuramento parta hæreditate exultarent, propheticum ſanctiſſimi Antiſtitis ſpiritum abeuntes parui fecerunt, ſed mox diuina eos vindicta ſubſequente, didicerunt magno ſuo malo, quam ſeuerus vltor eiuſmodi ſcelerum Deus eſſet. Nam paulo poſt Aſperto ad menſam ſedēti, cum nunciatum eſſet, inſolitæ magnitudinis vrſum in agris diſcurrere, ille aſcenſo equo, *Vltio diuina in periuros, quorū vnus reſipiſcit.* non expectatis ſociis, cum venabulo cœpit vrſum perſequi. Sed ex equo delapſus, membris omnibus confractis periit, ita vt ſerui ad illum properantes iam extinctum inuenirent. Id vbi Trutmundus audiuit, cernens ſanctiſſimi viri vaticinium in fratre completum,

valde

valde pertimuit; moxque per nefas ablata prædia, ad altare ſancti Martini reſtituit.

Redit in Friſiam S. Bonifacius.

Interea vir Dei, cum ſparſa iam inter Germaniæ & Galliæ fines, diuini verbi ſemina ad vberem ſatis fructum producere cerneret, ſtatuit ad Friſones redire, vt quos, fallente diabolo ad Ethniciſmi errores relapſos didicerat, ad viam veritatis reduceret, vel certe, vitam quæ à termino ſuo non longe aberat, pro Chriſti cauſa, cum cruciatu & ſuppliciis, ibidem finiret. Ante vero quam ſe tam periculoſo itineri committeret, propriis ouibus Lullum fidiſſimum prædicationum & laborum ſuorum comitem, præfecit, lætuſque, cum delectis ad illud iter ſociis, ad Friſonum regionem peruenit. Ibi tum, nouo quaſi afflatus ſpiritu, circumquaque progrediens, multa virorum ac mulierum millia Chriſto lucratus eſt, multas eccleſias extruxit, & collapſa vbique pietatis fundamenta ita erexit, vt profligata omni impietate, mirabilis virtutum ſplendor longe lateque manaret. Inter alios autem laborum ſuorum ſocios, Eobanum imprimis fidelem habebat, quem etiam, vt labantibus ſenectutis viribus ſubueniret, Traiecti Epiſcopum inſtituit, reliquos vero VVintrugium, VValterum, & Adalherum presbyteros, & totidem diaconos Stirebaldum, Harmuntum & Boſonem, aliosque quatuor profeſſione monachos, præclaros martyrii ſui comites habuit.

Multos cõuertit in Friſia.

Eobanum, Traiecti Epiſcopum ordinat.

Bortna fluuius,

Cum enim per latas Friſonum terras diſcurriſſent, & ad Bortnam fluuium perueniſſent, S. Bonifacius ſolis comitibus ſtipatus, iuſſit ibi tentoria figi, vt ibidem luſtralibus nuper aquis expiatos, vnctionis gratia ad ſpiritualem pugnam confirmaret. Iamque inſtabat dies, eidem confirmationi deſtinatus, cum ecce ingens neophytorum turba, ex filiis in lictores mutati, ad ſpiritalia caſtra, cum horrendo armorum ſtrepitu aduolarunt. Id cernentes famuli, ſumptis armis, contra illam furentis populi multitudinem, ſanctos tueri nitebantur. At Bonifacius, audito tumultuantis turbæ impetu, primo quidem ad ſpiritalis præſidii aſylum

con-

confugit, arreptiſque Sanctorum reliquiis, quas ſecum circumferre ſolitus erat, è tentorio proceſſit, famuloſque ad reſiſtendum paratos, miru orationis lenitate compeſcuit, dicens; Fratres chariſſimi, ſi qua vobis cura diu ni amoris, ſi qua apud vos mearum admonitionum reſidet memoria, hac hora iam declarate. Iamdiu optatus adeſt dies, iam tempus illud aduenit, quo de laborioſa ſeculi huius ærumna, ad æternæ beatitudinis gaudia inuitamur. Cur ergo tantam gratiam, tantam gloriam à nobis excludere vultis? Nolite, obſecro, diuturna inuictarum mentium prælia, in hoc temporis puncto amittere, nolite improbis gentilium blandimentis eneruari; ſed hoc præſentiſſimum mortis diſcrimen quod nobis impendet, pro illius amore, qui noſtra cauſa paſſus eſt, conſtanter & viriliter perferre, vt cum illo, æternum gaudere poſſitis.

S. Bonifacii oratio ad ſocios, inſtante mar.

Necdum ſanctus Antiſtes, huius ſalutiferæ exhortationis verba abſoluerat, cum ecce furens illa paganorum turba, cum gladiis, & omnis generis infeſta armatura, in eos irruit, cruentiſque manibus, barbara quadam feritate trucidat. Inde ad tentoria eorum properantes, in libros & ſacratum capſulas reliquiarum inuolant, arbitrantes ſe magnos in eis argenti & auri theſauros reperturos. Mox ad naues digreſſi, parum quod ibi vini repererant, hilari inter ſe compotatione abſumpſerunt. Poſtea tractarunt de diuidendo inter ipſos theſauro; quem ſe inueniſſe falſo exiſtimabant. Cumque longa diſceptatione, nihil inter ſe pacifice conſtituere poſſent, repente inter eos immanis extitit diſcordia; quæ eo vſque proceſſit, vt eodem furore, eâdem veſania, iiſdemque armis, quibus ſanctos Martyres, ſuæ ſalutis miniſtros iugulârant, mutuo ſe conficerent. Ea cæde peracta, qui ex iis ſupererant, iterum ſpe pecuniarum incitati, ad thecas illas properant, iiſque confractis, pro auro & argento, codices & diuinæ doctrinæ chartas inueniunt. Tum furore & amentia perciti, codices illos per campi planitiem abiecerunt, fruſtratique ſua ſpe carnifices, domum triſtes abierunt

Trucidatur cũ ſociis vir ſanctus ab Apoſtatis.

Vltio diuina in SS. interfectores.

runt. Vbi autem vicini Chriſtiani eam ſanctorum necem percepêre, terras latronum illorum, armata manu, inuaſerunt, & tanti ſceleris conſcientia preſſos trucidarunt.

Non diu poſt Traiectenſis eccleſiæ Clerici, corpus viri ſanctiſſimi, Traiectum multa cum veneratione deportarunt, & in monumentum tanto Pontifice dignum intulerunt. Id poſtquam reſciuit S. Lullus, conuocatis permultis, tā clericis quam laicis, eis antiſtitis necem expoſuit, hortatuſque eſt omnes, vt ſacrum eius corpus, à Traiectenſibus repeterent. Illi ſeſe promptiſſimos certatim obtulerunt, & partim nauibus, partim equis ſubuecti, Traiectum properarunt. At Traiectenſes cognito illorum aduentu, ſeſe ad reſiſtendum compararunt; cumque de ſacro pignore vtrinque contentio oborta eſſet, campana eccleſiæ, nullo mouente, inſonuit. Quod audientes incolæ, qui ſe ad pugnam parauerant, nutu diuino perterriti, ſancti viri corpus petentibus reddendum cenſuerunt. Atque ita venerabiles legati, ſacrum corpus honorifice, & ſine remigantium labore, triceſimo ab obitu eius die Moguntiam attulerunt. Quo accepto pignore, Moguntienſes incredibili perfuſi gaudio exultarunt, atque vt eo in loco, vbi epiſcopum egerat, conderetur, à Lullo poſtularunt. Et quidem vſque adeo omnium ſententia præualebat, vt propemodum etiam ipſe Lullus cōſentire videretur. Sed cuidā venerabili Diacono Orberto, S. Bonifacius per viſum apparens, mandauit, vt corpus ad monaſterium ſuum, in quo viuens adhuc ſepulchrum delegerat, ſine vlla hæſitatione transferretur. Multis autem huic viſioni fidem derogantibus, Sanctus Lullus voluit, Orbertum ad ſanctorum reliquias iurare, ſe non niſi vera loqui. Quod cum ille incunctanter feciſſet, omnes mox in eam iuêre ſententiam, ſacrumque corpus hymnis & canticis & pſalmodia, ad monaſterium proſecuti ſunt. Ad eius autem tumulum, multa, congrua fide petentibus, vtriuſque hominis contingunt beneficia.

Sepelitur Traiecti S. Bonifac.

Corpus S. Bonifacii deportatur Mogūtiam.

S. Bonifacius, Fuldam transfertur, & miraculis coruſcat.

VITA

C. Bar. annal to. 8 & in not. mar. Rom.

VITA S. CLAVDII, ARCHIEPISCOPI Biſuntini; Ex ea quæ eſt apud V. P. Laurent. Surium, fide bona. Interfuit Synodo Epaunesi; cui & ſubſcripſit. Electus eſt (vt patet infra) in Antiſtitem Anno Domini 626. Sedente Honorio primo Papa, & Imperante Heraclio.

6 Iunij. *Clari Natales eius.*

BEatus Claudius, illuſtri Salmenſium, ſiue Palatinorum Principum ortus familia, ad annum ætatis ſuæ vſque ſeptimum, in domo parentum, ſumma cura ac ſtudio, in Dei timore nutritus eſt. Inde liberalium artium diſciplinis admotus, præclaro docilique ingenio, inſignem eruditionem aſſecutus eſt; qua lubricos adoleſcentiæ annos tam egregie moderatus eſt, vt nihil in eo puerile, nihil à ſumma prudentia ac grauitate alienum cerneretur. Inerat ei ſermo ſale ſapientiæ mire conditus, prorſus vt omnium in ſe ſtudia, & affectus prouocaret.

Primordia eius.

Creſcente vero prudentiæ & ſanctitatis eius opinione, cum iam vigeſimum ætatis attigiſſet annum, contempta militia ſeculari, in Biſuntinæ eccleſiæ Canonicorum collegium ſeſe recepit; vbi in ſanctis operibus, & ſacra doctrina breui temporis ſpatio adeo clarus euaſit, vt in tota Burgundionum ditione parem ſibi non haberet, quemadmodum ex editis ab illo lucubrationibus, quæ hodie etiamnum in Iurenſi monaſterio aſſeruantur, facile perſpici poteſt. Quotidie demptis Dominicis & ſolemnioribus diebus, ieiunabat. Crebro noctes, orando, legendo, meditando, peruigil exigebat. Caſtitatis vero propoſitum & mentis & corporis, præcipuo quodam ſtudio conſeruabat. Denique tanto virtutum ſplendore lucebat, vt cuncti eum propter ſanctitatis ſtudium, tanquam ciuem quendam cæleſtem ſine fine mirarentur.

Fit Canonicus.

Inte-

Digitized by Google

Interim duodecimo à ſuſcepti canonicatus eius anno, Biſuntinus Antiſtes aduerſa correptus valetudine decedit, & eccleſia ſuo orbata paſtore, in luctu & lachrymis verſatur. Cumque de eligendo paſtore omnes ſoliciti, dies noctesque precibus iungerent, ecce vox cælitus demiſſa, iubet eos omiſſis lachrymis, beatum Claudium creare antiſtitem. Ea voce cuncti mirifice exhilarati, virum ſanctum confeſtim aduocant (receſſerat enim ad parentes vt eam dignitatem quam ſibi imminere præuidebat, ſubterfugeret) & precibus lachrymisque cogunt, vt orbam paſtore eccleſiam, regendam tuendamque ſuſcipiat. Victus his precibus, ſimulque ne diuinæ reſiſtere voluntati videretur, electioni conſenſit; quam ſummus Pontifex ratam habuit, confirmauitque, anno à Chriſto nato, ſexcenteſimo vigeſimo ſexto. Factus autem Archiepiſcopus, eandem quam prius animi humilitatem, ac modeſtiam in omnibus ſeruauit, placideque ſe ad omnes, quæ occurrere poterant, moleſtias viriliter ferendas compoſuit, annisque admodum ſeptem, cum ſumma ſanctitatis laude, eam dignitatem adminiſtrauit.

Diuinitus deſignatur Epiſcopus.

Eo temporis ſpatio exacto, diuino cum amore magis ac magis perurgente, omnes mundi opes & pompas adeo faſtidire cœpit, vt epiſcopatu ſe abdicauerit, quo poſſet Chriſti ſpiritu ſuauius perfrui. Cumque varia cum animo ſuo, de loco vbi Deo famulari poſſet conſilia agitaret, ab Angelo eſt admonitus, vt in S. Eugendi monaſterio, Biſuntinæ diœceſi finitimo, S. Benedicti inſtitutum complecteretur. Eo igitur ſe cõtulit vir ſanctus, vbi tam præclaro perfectionis & ſanctitatis lumine omnibus præluxit, vt Iniurioſus eius monaſterii tunc Abbas, vir ſane eximia tum ſanctitate tum prudentia, monaſterium ei regendum obtulerit. Quod quidem vir ſanctus cum recuſaret modeſtiſſime, & omni via ac modo honores declinaret, poſt annos tamen quinque, Abbati Iniurioſo cum magna meritorum copia ad Dominum migranti, ſuccedere vel inuitus coactus fuit.

Relicto epiſcopatu, fit monachus.

Fit Abbas, licet inuitus.

Digitized by Google

Eius præclarum regimen. Porro in ea prælatura conſtitutus, breui non ad ſuos tantum, ſed ad exteros ſanctitatis ſuæ radios diffundere cœpit; prorſus vt & intra illa tecta, parieteſque, angelorum in humanis corporibus quidam conuictus videretur, & multi omnium ætatum ac ordinum homines, Claudii conſuetudine, exemplisque incitati, ad monaſticæ vitæ diſciplinam confugerent.

Anno autem quarto Childeberti Regis Francorum, cum iam annis quinquaginta ſeruis Christi in hoc monaſterio multa cum laude præfuiſſet, deuexa plane ætate, leni quodam morbo correptus eſt. *Moritur feliciter.* Inde copioſo lachrymarum imbre perfuſus præmiſſa confeſſione, cæleſte epulum, vltimum vitæ noſtræ ſolatium recepit; atque ita defixis in cælum luminibus, ſanctiſſimam animam Creatori reddidit. *Claret miraculis, poſt obitũ.* Corpus eius vſque in præſens, in illa S. Eugendi eccleſia, cunctis aduentantibus incorruptum, & integrum monſtratur; innumeris miraculis coruſcans.

Caſ. Bar. To. 12. An. & in not. mar. Rom.

VITA S. NORTBERTI, EPISCOPI Magdeburgenſis, & primi auctoris Ordinis Præmonſtratenſis; Ex ea quæ eſt ab Hugone, in regimine monaſterij ſucceſſore eius, ſynceriſſime conſcripta. Obiit diem, anno Domini 1134. *Sedente Innocentio 2. Papa, & Lothario, 2. Imperante; numeraturque Sedis Magdeburgenſis, decimusquintus Epiſcopus.*

6. Iunii. REgnante Henrico iuniore Cęſare Augusto Paſchali vero Summo Pontifice, Sedis Apoſtolicæ regimen adminiſtrante, anno reſtauratæ ſalutis 1115. *Clarum genus eius.* Nortbertus natione teutonicus, illuſtri Francorum & Germanorum ortus proſapia, vir eximia & animi & corporis indole, *Tempus Natiuitatis eius.* ſummo Dei beneficio à miſerabili errore, certoque æternæ vitæ periculo, in quod cœca mente, &

te, & iuuenili furore adoleſcens ruebat, ad rectum ſalutis iter reuocatus fuit. Natus fuit, patre Heriberto, matre vero Hadevvige, in municipio Xanctis; quod antiquitus Troia dicebatur; cumque haud ita ſeuera diciplina à ſuis educatus fuiſſet, atque ab ipſis incunabulis profanos admodum hauſiſſet mores, adulta iam ætate, primo quidem ad Fridericum Colonienſem Archiepiſcopum ſe contulit. Inde vero in aulam Imperatoris conceſſit. Ciuis egregius huius ſeculi, & inclytus Babyloniæ colonus, religionis & quietis impatiens, inquietudinis autem & impatientiæ ſeruus, per vias difficiles & laborioſas ſemper, vadens & nunquam rediens, errans & neſciens, vagus & profugus, fluctuans nec ſentiens, periclitans & ſecurus, exhauriens ventum & aucupans vanitatem. Tandem vero ſumma animi ægritudine, quam ex iſtiuſmodi voluptatum nauſea contraxerat, affectus, pedem ab aula retraxit, ac domi reſidens expectabat, & quaſi tyrocinia quædam futuræ conuerſionis exercens, apud ſe diſponebat, & quicquid paupertatis, quicquid afflictionum, quicquid certaminum accidere poſſet, infatigabili præmeditatione leuabat.

Patria & Parentes eius.

Xanctis, oppidum in teritorio. Cliuenſi

Eſt in honore, apud principes.

Mundanus totus.

Imbutus itaq; noua interioris virtutis gratia, cũ dies inſtaret, quo ſacri ordines forent in eccleſia ex more celebrãdi, vir Dei pia exultatione repletus, feſtinanter Fredericũ Archiepiſcopũ adiit, eidemq; ad pedes procidens, cũ lachrymis & gemitu, peccatorũ ſuorũ veniã poſtulãs, omnia ſua conſilia & cogitationes, de imitatione Chriſti expoſuit. Deinde, ne ſe è ſacrorũ Ordinum communione repelleret, rogauit. Antiſtes vehementi admiratione cõmotus primo conticuit. Cumq; vir Dei vehementius inſtaret, & precib. lachrymiſque vim inferret, Fredericus agnita virtute dexteræ excelſi, tandem annuit, certus omnipotentem Deum præclarum aliquid per eum moliri.

Reſipiſcit.

Interim adueniente die Ordinationi præſtituto, inter alios Nortbertus corporis ornatu elegãtiſſimus aduenit, cunctis ſpectaculo rei nouæ commotis. Cumq;

Digitized by Google

Hæc eſt mutatio dexteræ excelſi.

cuſtos ſacrarii ſacras ei veſtes offerret, ille, in cuius pectore Spiritus ſanctus iam templum ſuum inchoauerat, aſtanti ſibi famulo annuit, vt veſtem pelliceam agninam, quam ad huiuſmodi opus præparari iuſſerat, depromeret. Qua recepta, cunctis ad ſpectaculum auide confluentibus, indumentum miræ æſtimationis, magnique pretii, quo indutus erat, reiecit, veſteque viliſſima, & loci illius hominibus prorſus inſolita, ſeſe alacer induit. Tunc ad ſacrarii cuſtodem, manum conuertens, oblatis ornamentis, ad ſacros Ordines rite ſuſcipiēdos ſe compoſuit. Sacris ergo omnibus initiatus ne pallio tenus philoſophus foret, omni ſibi ope contendum putauit, vt illa exterioris humilitatis indicia, ad intimos animi receſſus transferret. Cōfeſtim igitur ad Sibergēſe monaſteriū, quod tunc opinione ſanctitatis celebre habebatur, ſeſe contulit, vbi diebus admodum quadraginta, diuinum numen intenta ſupplicatione propitiare ſibi non deſtitit.

Degit aliquamdiu, in Sibergenſi monaſterio.

Inde domum reuerſus, ſacro presbyterii munere apud ſuos Xantenſes (erat enim maioris Eccleſiæ canonicus) ſanctiſſime fungi cœpit. Cum vero die quodam celebriori, Decanus cæterique vrgerent, vt ſacra Miſſæ myſteria perageret, paruit ille, ſed vbi lecto Euangelio, ad oblationem pergendum erat, zelo quodā diuini feruoris mirabiliter accenſus, ad eccleſiæ veſtibulum ſe conuertit, ibidemque luculenter, conuocata concione, de breuitate vitæ huius, eiuſque vanis & perituris diſſeruit. Poſt hæc vero non deſtitit palam, priuatim, opportune, importune, corruptos hominum mores corripere, hortarique omnes, vt datum ſibi tempus, ad negotiationem ſalutis æternæ diligenter expēderent.

Cum multo feruore cōcionatur apud Xantenſes.

Cum autem multas propterea inſidias & perſecutiones pateretur, iterum ſe ad Sibergenſe cœnobium conferebat, aliquando vero ad canicorum monaſterium, cui Roda nomen eſt, ſæpius autem ad Lidulphum quendam miræ ſanctitatis & abſtinentiæ virum, eremique cultorem inſignem; ad quos ideo di-

Lidulphus eremita.

cere-

Digitized by Google

uertebat, quotieſcunque perſecutiones patiebatur ab his, quibus verba veritatis erant moleſta, vt feſſum ſpiritum recrearet, ſanctæ vitæ addiſceret inſtituta, ac ſpei cæleſtis ſuſciperet incrementa. Inde rurſus ad intermiſſum prædicationis munus redibat. Et quia diuinæ gloriæ, ſalutiſque omnium mire ſtudioſus erat, ne quid impedimento eſſet, quo minus libere diuini verbi ſemina ſpargere, & vberes inde fructus colligere poſſet, primo quicquid beneficiorum & redditũum, quibus plurimum abundabat, in eccleſia conſecutus fuerat, Archiepiſcopo reſignauit, paternamque hæreditatem, cum lautiſſima ſuppellectili vẽdidit, pauperibus benigne diuiſit, nihilque ſibi ex omnibus, præter decem marcas argenti, & mulam reſeruauit. Hoc tam exiguo viatico inſtructus, exemplo Patriarchæ Abrahæ, ſpontaneam adiit peregrinationem. Cumque ad caſtrum quoddam Hoyum, ſuper Moſam fluuium ſitum perueniſſet, ibi quidquid habuit pecuniarum, totum in Chriſti domini gratiam pauperibus diſtribuit. Inde recta ad Gelaſium Papam, qui Paſchali ſucceſſerat contendit, cui cum animi ſui propoſitum, magna animi ſubmiſſione panderet, Pontifex viri ſancti ingenio & moribus delectatus, eum ſecum retinere voluit. At Nortbertus, ne id fieret, qualiter ſe pluſum in aulis regum, ac pompis pontificum laſciuiendo diſſipaſſet, expoſuit; orans atque obſecrans, vt quod reliquum eſſet, in ſtudio pœnitentiæ, & ſalute proximi procuranda exigere concederet. Pontifex igitur viſa hominis conſtantia, & animi ardore, publico diplomate, euangelii munus ei confirmauit. Quo fretus, Northertus, nudo pede, tunica lanea indutus, ſine tecto, ſine certo domicilio, in opus euangelii tota mente ac virtute incubuit. Tanta enim menti eius in Deum inerat fiducia, tanta charitas, vt nec frigoris aſperitas, nec inedia, nec corporis laſſitudo, ab eo quod cœperat illum reuocaret.

Abdicat beneficia eccleſiaſtica.

Vendit omnia ſua, & pauperibus diſtribuit.

Init peregrinationẽ.

Pontifex Gelaſius ei facit concionandi poteſtatem.

Cum igitur lætiſſima Euangelii ſata vbique ſeminaret, tandem Valencenas delatus, vnum ibidem è Bur-

Venit Valencenas.

chardi Cameracenſis epiſcopi familia, ſuæ prædicationis comitem inuenit. Is erat Hugo vir iam ante miro religionis ſtudio incenſus; qui ſane fidelem ſe diuini verbi miniſtrum exhibuit. *Hugo ſe ei adiungit.* Eo adiutore multo ardentius in Euangelii munere verſari cœpit; prorſus vt non tam manſuetos, humileſque & ad ſtudium pietatis ſua ſponte propenſos. ſed feros quoslibet & barbaros homines aggredi non dubitauerit, vt inſtar boni agricolæ, non tantum rectas, & fructuoſas arbores, ſed etiam deprauatas excoleret. Inprimis aũt pacis conciliandæ fuit ſtudioſiſſimus, *Pacis eſt ſtudioſiſſimus.* tantaque ſolertia, in mortalium animis, à diſcordia ad vnitatem traducendis, vt vbicunq; pedem poneret, homines illum, vt pacis & concordiæ angelum venerarentur. Et ſane quos rationibus à veteris odii rixis reuocare non poterat, diuina virtute, vel inuitos à tetra peſte liberabat. Cum aliquando in villa Colrois, de pace & concordia ad populum verba habuiſſet, fuit à concione quidam ad eum delatus, quem inuidiæ tabes miſere confecerat, qui tamen viro ſancto optime monenti, nullo modo aures præbere volebat. Imo cum acriori verborum ſtimulo premeretur, foras exiliens. equum aſcendit, (miles enim erat) vt fuga ſe è conſpectu viri ſancti proriperet. Sed cum admotis equo calcaribus, fugam tentaret, equus in ipſo *Vide miraculum.* veſtigio immobilis perſtitit, prorſus vt omniũ cachinnis miſer exciperetur. Nortbertus interim precibus inſiſtebat, ad quem reuerſus ſupplex miles, ſcelus ſuum agnouit, proſtratoque in terram corpore, veniã petiit.

Hoc eodem anno, qui fuit ſeculi iſtius 1119. Gelaſius 2. Pontifex Maximus vita functus eſt, in cuius locum, *Gelaſius Papa moritur, & Calixtus ſuccedit.* Calixtus Viennenſis antiſtes, ſummo omnium Patrum conſenſu, ſubſtitutus eſt, qui cognita Nortberti probitate, ac vitæ ſanctimonia voluit eum eccleſiæ B. Martini, quæ in ſuburbio Laudunenſi ſita eſt, cum poteſtate præeſſe. Quod munus obedientiæ cum ſubterfugere non poſſet, admiſit quidem, ſed cum degentes ibidem canonicos, vita & moribus diſſolutos, ad ſeueriorem diſciplinam reuocare non poſſet, noluit ibidem

diu-

Digitized by Google

diutius oleum & operam perdere, neque tamen loco exceſſit, ſed priuatis pietatis operibus, ſtrenue ſeſe die nocteque exercens, Pontificis voluntatem præſtolabatur.

Interea Bartholomæus Laudunenſis antiſtes, hominem quibuſcunque modis poterat fouere, & quotidianis precibus fatigare non deſtitit, vt aliquem ſibi manendi locum in Laudunenſi epiſcopatu ex omnibus eligeret. Circumducebat eum quotidie, ſi quæ forte eccleſia, ſi qua ſolitudo, ſi qua terra culta vel inculta arrideret. Victus tandem ipſius, & aliorum precibus, locum valde deſertum & ſolitarium, qui ab incolis antiquitus Præmonſtratum vocabatur, delegit. Tranſacta igitur hyeme, vir Dei Cameracum abiit, vt ibidem, pro more, diuini verbi ſemina iaceret. Ibi vero cum ſacri verbi ſemina diffunderet, quidā egregia indole iuuenis Euermodus, ſtatim relictis omnibus, ei adhæſit, tamque arcte intimo amoris vinculo ei colligatus eſt, propter admirabile virtutum eius ſtudium, vt non niſi mortis violentia, ſe ab eo ſeparari paſſus ſit. Perueniens deinde Niuellam, alium quendā pari pietate ac virtute iuuenē Antonium inuenit, qui ſimiliter in eius diſciplinam, magno ſpiritus ardore conceſſit. Hi duo & tertius, quem prius receperat, radices & fundamentum fuēre futuræ multitudinis, quæ paulatim ſubſecuta eſt. Ante vero quam Niuella diſcederet, procacem dæmonem è puella duodenni, quam miſere valde exagitabat, eiecit.

Præmonſtratum ſibi deligit vir Dei.

Quidam ſe ei adiungunt.

Initium ordinis Præmonſtratenſis.

Inde Coloniam abiens, fuit honorifice admodum è clero, populoque vniuerſo exceptus. Decreuerat ibidem vir ſanctus, fratrib. ſuis aliquod pietatis domicilium erigere, illudq; ſanctorum reliquiis, quarum fœlix Colonia diues eſt, quam decentiſſime exornare. Hac de cauſa ipſum Archiepiſcopum adiit; qui ei benigne omnia conceſſit, & auferendi reliquias poteſtatem fecit. Qua obtenta, indicto ſuis ieiunio, diuinam opem inſtanter implorauit, vt precioſa virginū & martyrum corpora, quæ variis in locis abdita non dubita-

Vir Dei venit Coloniā

Inuenitur corpus integrũ ſanctæ virginis.

bat, oſtendere dignaretur; & ecce nocte vna, virgo quædam, ex numero vndecim millium, cuidam per viſionem & nomen & locum vbi iacebat, deſignauit; quod mane integrum inuentum eſt. Sequenti vero die, Nortbertus diuinitus admonitus, in medio monaſterii, S. Gereoni martyri ſacro, vbi nullum alicuius ſepulchri patebat veſtigium, terram aperiri præcepit; ibidem corpus S. Gereonis nobiliſſimi martyris integrum, abſq; cerebro fuit repertum, honorifice & cum omni diligẽtia collocatum. Suſceptum eſt itaque corpus cum feſtiuo gaudio, & honore tanto martyre digno, parſque inde viro ſancto data; quod reliquum fuit magnifice à clero & populo repoſitum. Aſſumptis non diu poſt reliquiis, collectoque fratrum collegio, quos Deo prędicationis verbo genuerat, reditum maturauit. Cumque iam nominis celebritate vbique clarus, Namurcum veniret, nobilis comitiſſa Ermenſendis, eum excipiens, Eccleſiolam in villa Floreffiæ ei obtulit, vt eam religioni conſecraret, & monaſterio diuino cultui accommodato adaptaret. Suſcepit vir ſanctus piam matronæ voluntatem; ibidemque altero reliquiarum vaſculo relicto, Præmonſtratum feſtinauit.

Item S. Gereonis.

Inde pars quadam illi donata.

Eccleſia Floreffia ei datur, prope Namurcum.

Adunatis igitur clericis ferme quadraginta, & laicis quam plurimis, viſum eſt viro ſancto, de ſtabilienda religione quam maxime ad Dei gloriam, animarumque ſalutem conſulere. Ad eam quippe diem communi tantum officio ac pietate ducti, ſine certis ac propriis legibus vixerant. Ergo precationibus, ieiuniis, & ſacrificiis, in eam rem quam accuratiſſime adhibitis, placuit poſt alias atq; alias conſultationes, nominatim in regulam beati Auguſtini iurare.

Amplectitur cum ſuis, regulã S. Auguſt.

Interea pium hoc religionis inſtitutum maiorem in modum creſcere cœpit, multique certatim ad militiam ſpiritalem, Nortberto nomina dederunt. Cumque locus ille plane incultus, arbuſtis, & paludibus, & cæteris incommodis occupatus, multis horrorem incuteret, ſuaque aſperitate Dei famulos terreret, Nortbertus intenta ſupplicatione, diuinam mentẽ cõſul-

ſtituit, vt alium quendam Ædis ſacræ ædificandæ magis idoneum oſtenderet; & ecce per viſionem, eo in loco vbi nunc eccleſia ſita eſt, Chriſtus in cruce pendens apparuit; ad quem ex quatuor mundi partibus, innumerabilis peregrinorum multitudo confluere videbatur. Loco autem hoc modo cælitus ad ædificandum aſſignato, mox vir ſanctus fundamenta iacere, & architectos operi neceſſarios præficere, non diſtulit; vt dum ipſe ad extera loca, animarum ſaluti daturus operam excurreret, illi ſine intermiſſione operi inſtarēt. Sed accidit, vt dæmon his tam felicibus ſucceſſibus inuidens, inſidias fratribus moliretur. Ipſa meridiana luce, dum quiſque pro viribus labori incumberet, ecce tibi armata phalanx (dæmonum hoc præſtigiũ erat) in eos impetum facit. Illi vero non ſegniter ad reſiſtē dum ſe comparant, arreptiſque quæ ſors offerebat armis, irruentes repellere conantur. Cumque diu multumque certatum eſſet, alij quidam fratres aliunde venientes, quorum oculi iis præſtigiis minime tenebantur, illos inſania correptos exiſtimabant. At illi qui pugnabant, an non aſpicitis, aiunt, quanta nobis vis ab inimicis inferatur. Iam pene in fruſta concisi, ſummo cum dedecore morimur, & vos inſaniam eſſe dicitis? Tunc fratres ſcientes eos infeſtatione dæmonum illudi, aquam benedictam ſparſerũt, ſignoque crucis malignorum ſpirituum turbam in effuſam fugam compulerunt.

Viſio de Pramonſtrato.

Dæmon eos infeſtat, quibuſdam praſtigiis.

Vide vim aqua ſacrata & S.Crucis.

Sed quanquam hoc modo victi è prælio excedere cogerentur, nequaquam tamen victoriæ ſpem abiecerunt, ſed nouis ſemper inſidiis, præcipue idiotas ſimplicioreſque aggreſſi ſunt. Et quidem nonnullos, quos per carnis illecebras arctius aliquando poſſederat, falſa ſuæ illuſionis ſapientia ita replērunt, vt qui prius literarum plane rudes, ne legere quidem nouerant, iam ex libris magna quædam dicerent, & quaſi prophetico afflati ſpiritu, ſtupenda prædicerent. Et tamen miſeri diuinitus ſe afflatos eſſe putabant, dæmonumque præſtigias diuinæ virtuti impie aſcribebant. Hæc autem

Simplicioribus quibuſdam, illudit dæmō.

omnia viro ſancto abſente, & Euangelij operi intento acciderunt; cuius aduentu, & dæmonis fraudes diſſipatæ, & obſeſſa ab eo corpora liberata ſunt.

Comes quidam conuertitur, & fit monachus. Eius vita extat 13. Ianuarij.

Inter hæc fama viri Dei rerum geſtarum glória admodum celebris, longe lateque percrebuit, & ad aures Godefridi Comitis Cappenbergenſis VVeſtphaliæ peruenit. Is ſanctitate viri permotus, relictis omnibus, in eius diſciplinam ſe tradidit. Certamen primo ingẽs. Vxor, frater, cognatique omnes, eius propoſito ſe opponebant, ac totis viribus reluctabantur. Sed cum ille monitis Nortberti inſtructus, egregie pugnam ſuſtineret, non modo vxoris vicit blanditias, ſed fratrem etiam adeo permouit, vt leonino depoſito furore, vna cum illo religionis habitum ſuſciperet.

Roma, vir ſanctus, honorifice à Pontifice excipitur.

Poſt hæc Nortbertus, vt Pontificis diplomate, inſtitutam à ſe religionem firmaret, Romam profectus eſt; vbi à Papa Honorio honorifice ſuſceptus, quidquid iuſte petiit ab eo, liberaliter admodum impetrauit. Inde vero Herbipolim iter habuit; quæ ciuitas, paſtore tũc temporis orbata, magno in luctu verſabatur. Aduentu autem viri ſancti nonnihil recreata, petiit ab eo vt miſſam celebraret, hoſtiaſque Deo, pro quadam vtroq; orbato lumine, offerret. Paruit ille, & ecce mulier peracta oblatione accedens, afflaturis eius, viſum recepit.

Cacæ reſtituit lumen

Venit Antouerpiam vir Sanctus

Poſt hæc vir ſanctus maioribus indies miraculis clareſcens, ad Antuerpienſem eccleſiam gubernandã euocatus fuit; quæ propter paſtoris ſui negligentiam, & mores plane corruptos, per præceps in vitia ruebat, & per multos errorũ anfractus, miſere deuiabat. Qua occaſione arrepta, ſeductor quidam, & miræ ſubtilitatis hęreticus, Tanchelinus nomine, in eadem gente locum ſuæ impoſturæ inuenit. Is cum ex occaſione in hominum cœtus ſeſe inſereret, verbiſque venenatis clericorum vitam ac mores ſummã in inuidiam vocaret, & ſacroſancti corporis & ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti perceptionem, ad ſalutẽ prodeſſe negaret, eo demẽtię populũ pertraxit, vt lotiones eius biberent

Tanchelinus execrãdus hæreticus, demẽtat Antouerpienſes.

berent, & reliquiarum loco aſportantes reconderent. Præterea cum filias, in matrum pręſentia, ſponſaque, maritis videntibus corrumperet, opus ſpirituale id eſſe aſſerebat, eoſque infelices dicebat, qui huic nefariæ coniunctioni miſceri non meruiſſent. Hæc autem deteſtanda hominis impoſtura, tam altas radices egerat, vt ne poſt mortem quidem eius extirpari poſſet; licet duodecim clericorum cõgregatio, ab Epiſcopo in ſubſidium ſacerdotis, qui ſolus in eccleſia, D. Michaeli ſacra verſabatur, inſtituta eſſet. Tum vero clerici euidẽti neceſſitate cõpulſi, patri Nortberto, eiuſque fratribus, ſumma Epiſcopi voluntate, hanc eccleſiam, cum quibuſdam redditibus, tradiderunt; confidentes, quod Deus eorum meritis, mortiferę peſtis auferret ſæuitiã, & depulſis ignorantię tenebris, lumen veritatis repararet. Suſcepta eſt eccleſia, & clerici eodem in oppido aliam virgini Matri ſacram ædificârunt; quarum vtraq; in hodiernum vſque diem Dei ſeruitio mancipata permanet. At pater Nortbertus aſſumptis fratribus & pietate & eruditione præſtantibus, mortifero vulneri, ſalutare medicamentum adhibere cœpit; breuique Deo bene iuuãte, peſtem ita profligauit, vt homines vtriuſque ſexûs plurimi, luctu lacrymiſque, ob contractas animi ſordes deformati, ſacroſancta corporis & ſanguinis Domini myſteria, quæ in ciſtis & foraminibus, per decem aut quindecim, & eo amplius annos abdiderãt, viro ſancto tum demum proderent. *Eccleſia B. Mariæ extruitur Antuerpiæ.*

Cum aliquando noctem totam inſomnem orando tranſegiſſet, aſtitit retro eum ſathan, horribilis viſi aſpectu, dentibus & vngulis impetum in eum faciens. Cumque primo quidem expaueſceret, mox tamẽ cognitis perſecutoris ſui inſidiis, in fugam eum virtute diuinorum verborum compulit. *Dæmon eũ terrere nititur ſed fruſtra.*

Per eos dies, religione optime iam ac firmiſſime conſtituta, vt ſanctiſſimam Chriſti fidem latus propagaret, fratribus ſuis vltimum vale dixit, certamque pecuniæ ſummam, quæ in alimenta centum viginti pauperum ſufficeret, dono dedit; idque eam ob cauſã, quod aliquando fratribus ſuccenſuerat, quod ſe abſẽ- *Liberalitas Præmonſtratenſiũ in pauperes*

te quingentos pauperes extremæ famis tempore, alẽdos ſumpſiſſent. Eam offenſionis notam, culpamque vt expiaret, poſteriſque beneficentiæ exemplum relinqueret, ſtatuit aſſignata certa pecuniæ portione, præfatum numerum perpetuo ibidem alendum. Hoc poſtremo virtutis exemplo ſuis relicto, iter ingreſſus eſt; ac primo Spiram delatus, inuenit Saxones, & Clericos Parthenopolis ciuitatis, coram Lothario rege congregatos, vt Archiepiſcopum, Parthenopolitanis patre orbatis eligerent. Nec longa fuit conſultatione opus, cũ protinus aduenienti Nortberto, omnium ſuffragiis, volenti nolentique, ea dignitas obtruſa eſt. Cumque vir ſanctus graui dignitatis ſarcina onuſtus ad ſedem duceretur, conſpecta procul ciuitate, ilico detractis ſibi calceis, nudis pedibus incedebat. Inde cum iam ad aulam ventum eſſet, & alij viri principes magno veſtrũ ſplendore fulgentes, ingrederentur, Nortbertus vili amictus pallio, ab oſtiario non agnitus, repulſam patitur. Dicebat enim; Iam ingens pauperum numerus intromiſſus eſt; non decet, vt te importune ingeras, & principem ante alios locum præoccupes. Hæc cum alij ponè ſequentes cernerent, magnis vocibus ianitorẽ increpare cæperunt, & illum ipſum quem repellebat, antiſtitem eſſe clamabant. Tum ille confeſtim fugiens latitabat; patre Nortberto eum reuocante, & ſubridẽdo dicente; Ne fugias, mi frater; Melius enim me noſti & perſpicaciori oculo intueris, quam illi qui ad tam alta palatia me compellunt; ad quæ non debueram, qui tam pauper & abiectus appareo, ſublimari.

Creatur vir Dei, Magdeburgi Epiſcopus.

Rara humilitas, in tanto honore.

In eo igitur honoris faſtigio conſtitutus, mox animum ad diſſipata, & à principibus per fas perque nefas occupata eccleſiæ bona colligenda appulit; quo haberet vnde pauperum neceſſitatibus, pro viribus (ſicut decet epiſcopum) ſubueniret. Hîc quam ingentem moleſtiarum cumulum deuorauerit, dictu eſt difficile; cum ij qui prius immenſis laudibus eum extulerant, tunc propter ſacram auri famem, vituperiis & improperiis deiicerent. Sed nihil mouebant virum ſanctum impro-

Confidẽter & plene

improborum calumniæ; qui ſua conſtantia non modo direptas eccleſiæ poſſeſſiones recuperauit, ſed amoris etiam clericis (quorum vita ab omni ſpe melioris frugis longe aberat) ordinis ſui fratres in eccleſiam, cui præſidebat, introduxit, perpetuiſque temporibus Dei cultum, ab iiſdem ibidem proſequendum conſtituit. Fremebant interim Saxones; fremebant Parthenopolitani, ac diris odij & inuidiæ ſtimulis concitati, nefaria de eius morte conſilia captabant.

ſuam reformat Diœceſim; vnde omnium incurrit maleuolentiã.

Aderat dies, memoria vltimæ illius cœnæ à Chriſto cum diſcipulis peractæ celeberrimus, quo homines contractas animi ſordes per ſacram confeſſionem eluere ſolent; cum ecce quidam ſub ſpecie pœnitentis, pallio amictus ad Epiſcopum intromitti poſtulat. Cumque ſemel atque iterum repulſam paſſus eſſet, tandem cum alia populi multitudine irruit. Sed mox vt conſpectui antiſtitis oblatus eſt, iuſſus pedem vlterius non inferre, ſubſtitit. Tum aduocatis miniſtris, pallio quo indutus erat ſpoliatus eſt, ſub quo cultellũ vtraque parte acutum abdiderat, vt eo ipſo viro ſancto necem inferret. Quæſitus deinde, cur ſic armatus veniſſet, tremens ſtupenſque (vtpote nefandæ crudelitatis ſibi conſcius) ad pedes viri Dei ſe abiecit, ſeque ad necem illi inferendam, à viris quibuſdam primariis promiſſionibus inductum eſſe, confeſſus eſt. At vir iuſtus, hilari facie & vultu ſereno, Quid mirum, inquit, ſi hoſtis antiquus per inſtrumentum ſuum hæc in nos molitur, qui in hac ſacratiſſima nocte, ipſum caput noſtrum, Chriſtum Ieſum, iiſdem inſidiis aggredi non dubitauit.

Sicarius ſpecie pœnitentis immittitur ad cædendũ virum Dei.

Alia vero quadam nocte, Clericus quidam nefarius ex inſidiis eum ad diuina properantem petiuit; ſed errore deceptus, alium pro eo vulneribus concidit. Neq; hîc tamen inimici rabies conquieuit, ſed nouo quodã furore populum vniuerſum adeo in virum ſanctum concitauit; vt ſtrictis gladiis, diuinis in templo rebus intentum peterent, ſeque non prius receſſuros clamitarent, quam pontificem ſuum mortis, vt ipſi dicebãt, reum,

Seditio populi, excitatur in virum Dei.

reum, vita ac dignitate ſpoliaſſent. Hic autem tantus populi furor, ex ſparſa de viro ſancto calumnia originem traxerat, quod nimirum, cum vniuerſo Eccleſiæ theſauro fugā meditaretur. Iamque eo rabies eorum peruenerat, vt quidam ex eis, qui antiſtitem iam trucidatum exiſtimabant, vnum ex eius cubiculariis, fœdis vulneribus miſere laniarent; cum ecce vir ſanctus, contempto mortis periculo, in mediam turbam proſiliit, vt ab aliis ſibi chariſſimis, ſuæ potius vitæ interitu, mortem propulſaret. Cernens autem eum ille idem, qui miniſtrum eius mortiferis conciſum vulneribus, pene exanimem reliquerat, diabolico furore plenus, euaginatum, eumque cruentum adhuc gladium, ſummis viribus in eum vibrauit; ſed ictus quanquam validus, nullam omnino læſionem, cunctis ad tantæ rei miraculum ſtupeſcentibus, viro ſancto inferre valuit. Neque tamen potuit concitatus ſemel furor, tam pręclaro etiam miraculo ſopiri; ſed paulo poſt, coactis iterum peruerſis ſuis conuenticulis, ſeſe deluſos aſſerebant, ſenſuſque arte magica, ac tenebrarum caligine perſtrictos fuiſſe dicebant, quod hominem illum viuere permiſiſſent, qui honorem ipſorum vrbiſque dignitatem violare non metueret. Conſultatione itaque nefaria habita, certa dies cædi eius deſtinata eſt; & ne qua ratione ab audaci facinore tardarentur, ſtatutum eſt, vt ſinguli certam vini menſuram exhaurirēt, quo mente magis effrænata ſanguinem funderēt. Eſtque præterea inter ipſos ſancitum, vt quicunque decreto huic non obediret, domus eius, totaque ſuppellex direptioni ſubiaceret.

Illuſtre miraculum.

Adfuit interea dies præfixus; cum ſubito ciuitas immenſis clamoribus perſtrepere cœpit. At ſacer antiſtes, comperto nefario eorum conatu, quod fratres eius eccleſia eiicere vellent, ſubridens ait; Plantatio, quam plantauit pater cœleſtis, eradicari non poteſt. Ipſe tamen eorum furori ceſſit, & in ſuburbium ciuitatis, ad Abbatiam S. Ioanni ſacram conceſſit. Inde Hallam, ad quoddam epiſcopatûs ſui caſtrum; ſed ab inimicis

Nouus in eum tumultus excitatur, ſed diuinitus ſedatur.

micis præoccupatum inuenit. Inde omni humano auxilio deſtitutus, totus ad opem diuinam de more confugit; qua tantum valuit, vt omnium voluntates repente immutatæ fuerint; adeo vt qui ad eum perimendum venerant, ex hoſtibus, in defenſores prodirent. Et has quidem, aliaſque graues ſane moleſtias, anno pontificatûs ſui tertio pertulit; quinque vero alios, quos in ea functione compleuit, maiori tranquillitate, ac fructu animarum vberrimo, exegit. Cum enim & nominis eius fama, bonuſque virtutum odor manaret quotidie latius, vndique ad eum concurſus fieri cœptus eſt; vt à viro tanto, tantaque conſtantia, in rebus dubiis & afflictis, & conſilium & opem peterent. Quibus ille ſane benigne admodum conſulebat. Bonos incredibili amore complectebatur; ſchiſmaticos, & ſanctæ Eccleſiæ perturbatores perſequebatur; pauperes & orphanos, viduaſque, ſingulari patrocinio defendebat, ac larga manu ſuſtentabat; denique cunctis ſe affabilem ac comem exhibebat.

Tandem miteſcunt aduerſarij S. Nortberti, & reſipiſcunt.

Inter hæc fuit ab Innocentio, qui ad ſummi pontificatûs honorem ac regimen, legitime electus fuerat, euocatus, vt ſecum vna cum Lothario Rege, Romam pergeret. Quidam enim Petrus Leo dictus, vi, atque armis ſanctam ſedem inuaſerat, humaniſque viribus fretus, cõtra Innocentium ſeſe munierat; vt ſi forte vis inferretur, eũ ſumma cõtẽtione propulſaret. Itaque vt ſacrilegum illũ, quem ſpiritalis gladius, quo iam ſæpiſſime concuſſus fuerat penetrare nõ poterat, materialis tãdem conficeret, expeditione in Italiam facta, Romam peruenerũt, Papãq; Innocentium, inuitis hoſtibus & aduerſariis, in ſancta ſede collocârunt, & Lotharium in Romanorum Imperatorem conſecrarunt. Eo negotio feliciter peracto, Nortbertus Parthenopolim reuerſus eſt; vbi nõ diu poſt, graui ægritudine correptus, eâdẽ, poſt mẽſes quatuor, penitus cõfectus, è vita migrauit, anno Reſtauratæ ſalutis, milleſimo centeſimo trigeſimo quarto. Octauo Idus Iunij. Corpus eius diebus aliquot inhumatum, in maximis æſtatis caloribus, ab omni corruptione ac fœtore illæſum

Petri Leonis Antipapa nefarij actus.

Innocẽtius, in ſua ſede collocatur, & Lotharius Imperator conſecratur.

Feliciter vir ſanctus migrat è corpore.

permanſit; ac tandem cum multis ſuorum lachrymis, præ deſiderio eius fuſis, ante Altare Sanctæ Crucis, in medio monaſterij ſepultum fuit. Inde vero poſt annos aliquot, vt tanti Patris memoria perpetuo ante oculos eorum verſaretur, in clauſtrum illud tranſtulerunt; vbi tumulo honorifice adornato conquieſcens, diem, certa reſurrectionis & gloriæ ſpe, expectat nouiſſimum.

Locus ſepulturæ eius.

MARTYRIVM S. PAVLI, ARCHIEPIſcopi Conſtantinopolitani, contra impietatem Arianam bellatoris egregij, Ex Simeone Metaphraſte. Claruit potiſſimum anno Domini, 342 & ſub Iulio Pontifice maximo, Conſtantino & Conſtante Impp.

Caſ Baron. annalium to. 3. & in not mart. Rom. 6 Iunij.

**Anno Imperij eius 19. & præced.*

Paulus ſuccedit Alexandro, In Epiſcopatu Bizantino.

CONſtantio, Conſtantini Magni filio*regnante, cum Ariana perſecutio acerrime in Orthodoxæ fidei cultores deſæuiret, Alexandro Britanniæ vrbis antiſtiti felici morte ſublato, Orthodoxorum ſuffragiis ſuffectus eſt Paulus; vir & doctrina & virtutibus per omnia clarus. Sed Conſtantius cum haud ita multo poſt Antiochia Conſtantinopolim rediiſſet, iratus electo, quod ex eius ſententia non proceſſiſſet, congregato Arianorum conciliabulo, condemnauit Paulum; & Euſebium, Arianæ factionis hominem, ex Nicomediæ antiſtite, vrbis regiæ creat epiſcopum.

Eiicitur è ſua ſede.

Interim Paulus è ſede ſua eiectus, cum Athanaſio, aliiſque non paucis inſigni virtute epiſcopis, Romam abiit; vt illatam matri eccleſiæ, ac ipſi Chriſto iniuriam apud vicarium eius Iulium, iuſtitia ac pietate vindicaret. Quod viro ſancto nequaquam difficile fuit. Iulius enim mox cognita aduerſariorum fraude atque calumnia, non modo Paulum, ſed & ipſum Athanaſium cæteroſque Catholicæ fidei antiſtites, ſuis ſedibus reſtituit. Sed Conſtantius, vt cognouit Paulum reſtitutũ, miſit continuo Hermogenem exercitûs ſui Ducem, qui

Paulus recipit ſedem ſuam.

qui eum ex eccleſia exturbaret. Et ille quidem cum veniſſet Conſtantinopolim, non ſegniter Imperatoris ſui voluntatem exequi voluit; ſed populus tantarum in antiſtitem ſuum iniuriarum impatiens, & illum arreptis armis interemit, & domum eius flammis abſumpſit. Cuius rei fama commotus admodum Conſtantius, indignatione ac furore repletus, Byzantium venit; & Paulum quidem ciuitate expulit, ciuitatem vero multis ornamentis, & præcipuo quodam rei frumẽtariæ beneficio, à patre eius vrbe collato, ſpoliauit. Beneficium autem illud octoginta millia panum quotidianorum ſummam excedebat.

Rurſus expellitur.

Paulus autem hoc modo pulſus, iterum Romam venit, & Iulio Põtifici illatas denuo iniurias exponit; qui rurſus & ſuis, & Conſtantis Imperatoris literis munitum, ad Sedem remiſit. Fuit quidem magno ciuium gaudio exceptus; ſed Conſtantius ea re grauiter offenſus, ſtatim eum exilio mulctauit, ac Macedoniũ per vim intruſit. Impius autem Macedonius, cũ Philippo præfecto, collecta militari manu, eccleſiam inuaſit, crudeli prius ferro, tribus hominum millibus, & quinquaginta miſerabiliter deletis.

Iterum redit, & paulo poſt in exilium deportatur

Cum autem triennio hoc modo ſuis paſtoribus, & vero fidei cultu eccleſiæ ſpoliatæ iacerent, Conſtans Imperator, qui orthodoxæ fidei partes ſtrenue tuebatur, literas ad Conſtantium fratrem dedit, quibus vt Athanaſium & Paulum ſuis reſtitueret ſedibus, perſuadere conabatur, nî faceret, intentabat minas, ſe vi & armis impetraturum, quod æquitate ac iuſtitia conſequi non poterat. His ſane perterritus Conſtantius, Paulum quo minus rediret non prohibuit; Athanaſiũ vero literis peramanter ſcriptis, ad Sedem occupandã inuitauit. Sed hos felices ſucceſſus, Magnentius impia ſua tyrannide mox ſubuertit. Nam & Conſtantem Imperatorem interemit, & ſopitas nonnihil Arianę inſaniæ procellas, turbulenta tempeſtate vehementius excitauit. Vnde Athanaſius rurſus fuga ſibi ſalutem quærere eſt coactus. Sacer hic vero præſul Cucuſum

Conſtans Imperator orthodoxus à Magnẽtio necatus

Digitized by Google

proditorie. Paulus relegatur Cucuſum, & ibi ſtrãgulatur.

relegatus, ab Euſebianis in arctiſſimo, & obſcuriſſimo loco fuit recluſus, relictuſq; ibi, vt fame periret. Deinde poſt ſex dies, cum eo ingreſſi, hominem adhuc ſpirantem inueniſſent, per vim laqueo ſtrangulârunt; atque eo genere mortis, ad cœlum martyr emigrauit.

Interea Ariana hæreſis libere graſſabatur, donec pietate Theodoſij exterminata, vera fides longo exilio reuocata eſt. Quo tempore celeberrimum illud Concilium œcumenicum Conſtantinopolitanum, ſacratiſſimas ſancti viri huius reliquias, è Cucuſo, maxima cum celebritate transferendas decreuit; ibi tum videre licuit ingentem populi frequentiam, ad eam translationis ſolennitatem confluentem; præſertim cum tanti, tamque eximij Patres, qui Concilio præfuerant, ipſi per ſe id muneris obirent, & eum honorem ſanctiſſimi viri corpori deferrent; quod quidem reconditum fuit in Eccleſia, Macedonianis nuper ablato; quorum ſæuitia ſæpius pulſus, & quater exilio mulctatus, grauiſſima paſſus fuerat.

Celeberrima reliquiarum eius translatio.

VITA S. ROBERTI, ABBATIS CISTERtienſis Ordinis, in Anglia; Ex ea, quæ extat optima fide apud V. P. Laurent. Surium. Migrauit ex hac vita anno Domini 1159. ſub Hadriano, 4. Papa, & Friderico Imperatore.

Caſ. Baron. Tom. 12. Annal. & in not. mar. Rom.

7. Iunii. Patria eius.

Robertus optima indole puer, ex Eboracenſi prouincia oriundus, literis & pietate ab infantia imbutus, propter morum probitatem, adulta iam ætate, animarum curæ in eccleſia quadam præfectus eſt. Sed cùm periculoſum admodum illud regimen ſibi eſſe prudenter intelligeret, eo protinus abdicato, monaſticæ diſciplinæ in VVitebienſi cœnobio ſeſe tradidit. Per id tempus Richardus Prior monaſterij S. Mariæ Eboracenſis; locum quendam à Turſtino Archiepiſcopo accepit,

Monaſtico ſe ſubdit inſtituto.

Digitized by Google

accepit, vt in eo Ciſtertienſium mores (qui præcipua quadam ſanctitatis opinione florebant) vitamque æmularetur. Præſtitit hoc egregie; prorſus vt nocte dieq; in laboribus verſaretur, & in ſummma vitæ aſperitate propter cõſcientię puritatẽ, incredibili gaudio exultaret. Iis vitæ ſpiritâlis deliciis captus Robertus, eãdẽ in ſodalitatẽ, ſumma Abbatis ſui voluntate, conceſſit; in qua annis admodũ quinq; exactis, tantam ſanctitatis apud omnes opinionem conſecutus eſt, vt nobilis quidam, in Northumbriæ regione, ampliſſima poſſeſſione cũ inuitauerit, vt nouum monaſterium ibidem extrueret, ſuiſq; precibus mala cũcta profligaret. Paruit ille, & Abbas loci illius cõſtitutus, tãta cura ac ſollicitudine ꝓ cõmiſſi ſibi gregis ſalute inuigilabat, vt cœlitus quãdoq; vocẽ audiret, preces ſuas à Deo exauditas eſſe. *Creatur Abbas.*

Porro quam grata ea ſolicitudo, quam pro omniũ ſalute gerebat, Deo fuerit, non erit abs re exemplo declarare. Cum quandoque per nouum caſtrum iter haberet, incidit in copioſam iuuenum turbã, inter quos vnus procaci vultu huc atque illuc diſcurrebat, & quaſi ad rem arduam extimulabatur. Animaduertens vir ſanctus id eſſe dæmonis ludibrium, iuſſit illum relicto officio ſe ſequi. Confeſtim ille demiſſo vultu, Abbatis veſtigia tãquã ad caudas equorum alligatus, per lutũ platearum, cunctis ad eam rem valde attonitis, ſequutus eſt. Vbi aũt extra vrbem ad ſemitarum diuerticula vẽtum eſt, ſtatim vir Dei, Quiſnã, inquit, tu es, & tibi cũ illis quid rei erat? Ad quẽ ille; Quis ego ſum non te latet, & conatus meos probe noſti. Nuptiæ magna cũ põpa in vico illo celebrãtur; & ego eã in curã intẽtus eram, vt ſponſus ab æmulis ſuis in conuiuio cæderetur, ſicq; ira & ebrietate occæcati, mutuis ſe vulneribus cõficerent; denique vt intra in vrbem ſeditione cõcitata, multorum animæ, trucidatis corporibus, in noſtras manus peruenirent. Iamque mihi perſuaſerã de parta victoria gaudiũ ingẽs me principi meo allaturũ; at nũc ꝑ te diſſipato cõſilio, vacuus & inanis abſcedo. His auditis, vir Dei nequitiã ei⁹ execrãs, ꝑcepit ei in nomine *Dæmonis malignos conatus impedit.*

Domini, vt ad deſerta ſe loca conferret, neque deinceps hominibus illuderet. Ad eam iuſſionem nequam ſpiritus euanuit, ingenti horrore relicto; prorſus vt equi vix vllis habenis cohiberi poſſent.

Videt dæmonem, fratrum culpas explorantem. Nocte quadam vir ſanctus vidit malignũ ad chori aditum conſiſtere, & fratrum actiones attente obſeruare, ſi quid forte in iis deprehẽderet, quod calumniari poſſet. At vir Dei inſtantius pro fratrum ſuorum ſalute orare, & ſingulos ſui officij monere cœpit, hoſtẽq; tandem indignatione repletum expulit. Mox tamen reuerſus, reperit iuuenem quendam inter nouitios animo ad illicita euagantem, imo clandeſtinam fugam meditantem. Animaduertens igitur illum ſuæ ſortis eſſe, fuſcinula apprehenſum, in fiſcellam ſuam coniecit, & celeriter inde ſe proripuit. Cernens id vir Dei, anxius pro ſalute illius preces multiplicauit; ſed ille ante auroram vagus & profugus, excuſſo ſuaui iugo *Apoſtata miſere perit.* Chriſti, ſequutus erat inimicum. Adiunxit autem ſe hominibus ſceleratis, deditũſque latrociniis, non diu poſt captus eſt, & capite plexus miſerrime è vita exceſſit.

Godricus, vir pietate & eruditione inclytus, qui Roberto confitenti aures præbere ſolebat, vidit animã *Obitus viri Dei feliciſſimus* eius niueo candore fulgentem, cum è corpore migraret, angelorum manibus ad cœlos deferri. Corpus vero in terris conditum, multis admodum miraculis clarum, cuius apud Deum meriti eſſent, egregie declarauit.

Cæſ. Baron. to. 7. annalium & in not. mar. Roma.

VITA S. MEDARDI, EPISCOPI NOuiomenſis; Ex ea, quæ eſt per Fortunatum presbyterũ, poſtea Epiſcopum Pictauienſem. Claruit anno Domini 527. & reliquis; ſub Clotario Francorum rege; numeratur vero 14. eius ſedis Antiſtes.

8. Iunij. Patria & B. Medardus egregiæ ſanctitatis vir, patre Nectardo matre vero Protagia genitus, apud Salentiacum,

hære-

hæreditariam prædeceſſorum ſuorum poſſeſſionē, natus atque altus eſt. Puer itaque ſanctus ſub parentum tutela diligenter educatus, ſtudioque literarum adhibitus, breui temporis ſpatio, præ cæteris conſodalibus ſuis, ſcientiæ lumine eminentius claruit. Porro adhuc puerulus, præcipuo quodam pauperum alendorum ſtudio tenebatur, adeo vt frequenter, & cibum, & veſtitum ſibi neceſſarium detraheret, ac pauperibus beneuole admodum largiretur. Et quanquam non raro propterea parentum indignationem incurreret, pius tamen puer, cui pauperum cura aſſiduo ſub pectore viuebat, nullo modo ab eo benefaciendi ſtudio reuocari poterat.

parentes eius.

Benignitas eius in pauperes, à pueritia.

Cum die quodam parens eius ex itinere feſſus, equos ſuos in prato viridi ei cuſtodiendos committeret, & fortuito hominem quendam ephippio onuſtum, pertranſire videret, percunctari puer cœpit, qua de cauſa, tam graui onere onuſtus incederet, cum ipſa via ſatis laboris ac moleſtiæ adferret. Cumque ille triſti voce reſponderet, equum ſuum caſu deperiiſſe, puer qua erat benignitate, ſtatim vnū ei ex patris ſui equis obtulit, ac hęſitanti viatori pene inuito obtruſit. Eques tam inſperato munere exhilaratus, cum multis gratiarum actionibus lætus abſceſſit.

Poſt eius diſceſſum, cum iam inſtructo prandio, puer per quendam ſeruitorum ad menſam vocaretur, ille qui ad id miſſus venerat, eminus proſpiciens, vidit puerum, propter effuſam imbrium vim, latebras quærentem; & ecce aquila expanſis ſuper eum volitans, tā congruenter puerum cooperuit, vt cum circumquaq; pluuia illa graſſaretur, nullam tamen eius iniuriam perciperet. Quo viſo, ſeruulus ingenti admiratione captus, concitus reuertitur, & parentibus, totique familiæ, non ſine multo ſtupore, rem pandit. Illi auditis mirabilibus, ruunt certatim ad locum, ſi forte viſu etiam probare poſſent, quod auditu didicerant. Vbi vero illo ventum eſt, intuentur diligentius, & ipſo ſuorū oculorum teſtimonio, miraculum veraciter confitentur.

Aquila eū à pluuia tuetur.

tur. Pater & mater præ gaudio ſuper filio illachrymãtes, Deo puerum commendant, ac non ſine multa deuotione, chariſſimæ ſuæ ſobolis innocentiam retractant. Inter hæc milites, quibus equorum cura incumbebat, recenſitis equis, vnum deeſſe reperiunt; quem à puero requirentes, blande ac leniter demulcent, ſi forte per eum dominum recuperare poſſent. Cum que à famulis ea de cauſa, & priuatim, & publice argueretur appropinquans patri quid egiſſet, ei manifeſtat. Miratur pater filij benignitatem; & amiſſum diſſimulans, de optima pueri indole ſibi eſt gratulatus.

Æquus diuinitus reſtituitur.

Interim Chriſtus Dominus qui nulla re magis, quam benigne faciendi diſciplina delectatur, ipſo eodem momento, magnum ſubito dignatus eſt declarare miraculum, Nam cum denuo equorum ſuorum ſolicite recenſerent numerum, diuina ſic operante maieſtate, totam eorum integritatem ex improuiſo reperiunt. Mirantur aſtantes; familia cuncta lætatur. Pater cum matre, filium quam familiariter amplexantur, & vt in altiora ſe ſubrigat, lachrymabiliter cohortantur. Fili, aiunt, omnia noſtra tua ſunt; Tuo, aiunt, & noſtro vt tibi viſum fuerit, in Dei gratia vtere patrimonio, vt nos tecum conſortes perennis vitæ habeas in pręmio. Non diffidebant enim, ſe eius oratione ſaluari, quem tantis à Deo virtutibus illuſtrari videbant.

Accidit poſtmodum, vt inter indigenas de terminis non modica oriretur altercatio. Cumque poſt longam contentionem, ad dirimenda agriculturæ ſuæ proceſſiſſent confinia, contigit & puerum Medardum adeſſe. Vbi vero ventum eſt ad locum, cum diuerſi diuerſa ſentirent, puer cernens lapidem terræ fixum, qui agrorum terminos diſtinguebat, ſuper eum pedem iniecit, dicens; Hic eſt terminus, & huius contentionis limes certiſſimus. Et ecce, ad leuiſſimum eius contactum, lapis ille ita ſubſidit, velut cera à facie candentis ferri liqueſcit. Appparet equidem figura plantæ pedis eius, in eâdem caute, adeo ſubtiliter expreſſa, vt à nullo artificum expreſſius exſculpi poſſit. Ita contentione ſedata,

Veſtigium pedis eius, in ſaxo perdurat.

data, Dominum qui magna operatur in minimis glorificantes, redierunt in ſua. Extat idem lapis in hodiernum vſque diem, magnæque apud omnes venerationis habetur. Perſpicientes autem boni parentes, bonæ ſobolis ſuæ indolem, Epiſcopo eum, qui tunc Viromãdenſi præerat Eccleſiæ, commendauerunt; qui eum beneuole amplexatus, in omni diſciplina, ingenue, & liberaliter admodum educauit. Decurſis autem magna cum ſanctitatis laude inferiorum graduum ordinibus tandem ſacerdotale coactus eſt ad officium. Poſtquam vero ſacerdotio initiatus eſt, Deus per multa eum inſignia, mundo non dedignatus eſt declarare.

Initiatur Sacerdotio.

Interea Viromandenſis antiſtes, magno ſuî relicto deſiderio, ad ſuperos migrauit, & Medardus, licet inuitus, ad eccleſiaſtica ea gubernacula omnium votis eſt admotus. Quod vero reluctans ſuſcepit, feliciter & intente adminiſtrauit. Plurimos ſiquidem de ipſis mortis faucibus, ad vitam & verbo, & exemplo reuocauit. Verum cum vniuerſa fere Gallia ante deuaſtata eſſet, quã ad eam Sedem promoueretur, & adhuc infinitis ſubiecta miſeriis, intolerabiles VVandalorum, Hunnorũ, Hungarorum, & aliarum gentium irruptiones lamẽtaretur, prorſus vt præ nimia deſolatione, ad internecionem vſque indigenæ omnes pene deueniſſent, vir ſanctus Viromandenſem Sedem, ſanò ſatis vſus conſilio, Nouiomum tranſtulit. Dum autem hæc fiunt, Eleutherius Tornacenſis Antiſtes, (qui à puero intima familiaritate Medardo coniunctus fuerat) vitæ munere ſanctè perfunctus, ad cœlos migrauit, & Medardus regis ac procerum, plebiſque totius volũtate, eiuſdem Eccleſiæ curam ſuſcipere cogitur.

Creatur Viromandenſis Epiſcopus.

Epiſcopatus Nouiomenſis inſtituitur.

Eius vita extat 20. Februarij.

Igitur cum importunis populi clamoribus volens nolenſque, ad eam pariter dignitatem traheretur, paruit vir ſanctus, & duas illas eccleſias, vtrique tamen Cathedrali ſuo honore permanente, vnam fecit. Ibi vero, quot & quantas à fera & barbara plane gente & idolorum ſuperſtitioni nefarie addicta, paſſus ſit iniurias, nullis verbis explicari poteſt.

Suſcipit ſimul curam eccleſiæ Tornacenſis coactus.

Digitized by Google

Vicit tamen viri ſancti conſtantia, impios eorum conatus, quibus non raro ad ſupplicium eum expetebãt. Vicit, inquam, & duriora adamante, infidelium corda pietatis ſtudio ita emolluit, vt ferocem illam Flandrēſium gentem, ſuæ Nouiomēſi eccleſiæ aſſociaſſe gauderet; quas totis quindecim annis, licet aliquo itineris interuallo remotæ eſſent, ad diuinum cultũ informare non deſtitit.

Obdormit in Domino. Huius autem temporis ſpatio in omni ſanctitate tranſacto, grauiſſima corporis infirmitate correptus, migrauit ad Dominum. Iis forte diebus Clotarius Rex decumbentem inuiſerat, atque vt ſe poſt mortem Sueſſionem transferri pateretur, & precibus & auctoritate peruicit. Itaque vt primum obitus eius certior factus eſt, per medias plorantium lachrymas, cum Epiſcopis irrumpens rex, ſuis ipſe humeris corpus ſanctiſſimum ſuſtulit, & ad vrbem Sueſſionicam tranſtulit. In via vero cæcus quidam ad feretrum acceſſit, eiuſq; contactu, fidei virtute, quia mirabiliter incenſus erat, oculorum lumen recepit.

Rex Clotarius ſuis humeris corpus geſtat, Sueſſionem.

Miracula ad feretrũ eius. Cum vero ad locum ſepulturæ peruentum eſſet, quidam vaſtis catenatum loris, brachia ſuraſque deuinctus, per medias ſeſe properantium turmas, non ſine multa difficultate iniecit. Cui mox vt ſancti Confeſſoris conceſſum eſt tangere operimentum, omnia catenarum diſſiluere repagula, diruptiſque compedũ vinculis, cum multa gratiarum actione lætabundus exiliuit. Poſtquam vero ſacratiſſima membra tumulo clauſa fuere, duæ niuei candoris columbę cœlitus demiſſæ, alarum applauſu, ſancto gratulari viſæ ſunt; & ecce alia quædam de tumulo aſcendens, pari candore cum duabus illis ad cœlos euolauit.

Baſilica erecta in honorem Peractis autē beatiſſimi athletæ inferiis, Rex Clotarius viri ſancti corpus, nouæ eccleſiæ fabrica honorare volēs, opere imperfecto morte præuētus, reliquũ negotij Sigeberto filio ſuo cōmiſit; q baſilicā eādē inſigni opere extructā, auro atq; argēto, ac neceſſariis in officio eccleſiaſtico ornamētorũ varietatib. inſigniter exorna-

ornauit, ac poſtremo, cenſu, redditibuſq; regiis excellenter ditauit, & quod multo præclarius eſt, viros pietate & eruditione præſtantes, vndecunque euocauit, qui die nocteque, diuinas ibidem Deo laudes exoluerent. Ibi vero per beatiſſimi Pontificis Medardi meritum, glorioſa fulgent miracula; variis ſiquidem detenti infirmitatibus, grata conſequuntur remedia; ibi peccatores graui conſcientiæ pondere preſſi, ſubleuamen ſentiunt, & Chriſti gratiam abundanter obtinent; quã nobis idem Dominus, ſancti Confeſſoris ſui interceſſione, quoque largiri dignetur. *S. Medardi Sueſſionis.* *Sepulchrũ eius miraculis glorioſum.*

MARTYRIVM SS. PRIMI ET FELICIANI; Ex eo quod eſt apud V. P. Laurent. Surium. Paſſi ſunt circa annum Domini 303. ſub Dioclet. & Maxim. Imperat. Sedente Marcell. Papa. *C. Bar. Annal. to. 2. & in not. mar. Rom.*

PRimus & Fœlicianus ciues Romani, ac Chriſtianæ religionis cultores eximii, eam maxime ob rem comprehenſi, & in vincula miſſi ſunt, quod idola negarent, ſe reſponſa dare poſſe, niſi prius hi duo athletæ diis ſacrificarent. Sed cum illi de Chriſti bonitate egregie confiſi, non modo vincula, ſed mille mortis genera, impio dæmoniorum cultui præponerent, lætique carceris ſquallorem vincti ſubirent, nocte concubia, Angelus Domini, fractis catenarum vinculis, illæſos abire conceſſit. *9. Iunii.* *Angelus eos è carcere liberat.*

Poſt dies vero aliquot iterum comprehenſi, Imperatoribus Diocletiano & Maximiano oblati ſunt; qui eos ad phanum Herculis deduci iuſſerunt, vt thura idolo offerrent. At illi, ſpreto eorum imperio, conſtanter amentiam redarguerunt, impietatemque deteſtati ſunt. Igitur carnifices cum cernerent beatos martyres in confeſſione Chriſti immobiles, mortem in deſiderio habere, virgis eos crudeliter cæciderunt; ſed eo ſup- *Siſtuntur Imperat.* *Cæduntur atrociter virgis.*

Digitized by Google

plicio, virtutem conſtantiamque illis maiorem addiderunt. Quod cum ex militum relatione Imperatores audirent, irati vehementer, tradiderunt eos Promoto, Numentanæ ciuitatis præſidi; qui eos ferro vinctos, tertiodecimo milliario, via Numẽtana, in carcerem miſit, vbi ſancti martyres, precibus & hymnis, Dei bonitatem numquam celebrare ceſſarunt.

Rurſus in carcerem mittuntur.

Poſt multum vero temporis, in foro ad tribunal producti, diis ſacrificare iuſſi ſunt. Cumque eadem conſtantia qua prius, tam immane ſcelus execrarentur, alter ab altero ſeparatus eſt, vt diuiſos facilius ad impietatem impelleret. Et primo quidem, Feliciano minæ pariter ac blanditiæ adhibitæ; quas ille cum irrideret, plumbatis immaniter cæſus eſt. Cæſum deinde Præſes interrogat, vellentne potius diis immolare, & iucundos cum gloria dies eligere, quam nouis iterum ſuppliciis macerari. Cui Sanctus, Quos tu mihi dies iucundos commemoras? Octoginta iam ætatis annos habeo, & triginta, plus minus, Chriſti cognitione illuſtratus, illi ſumma cum animi mei voluptate deſeruio, & iam tu mihi caduca, & vana huius mundi obleſtamenta arripienda perſuadebis? Ego vero Chriſto Deo meo, ad extremum vſque vitæ ſpiritum adhærere decreui, qui me tuis è manibus liberabit. Hæc & his ſimilia dicentem, Præſes ad ſtipitem ligari, & manibus pedibuſque acutos clauos infigi præcepit. At ille confixus, in Chriſti laudibus permanſit immobilis totoque triduo variis tortus ſuppliciis, Deo, ſine fine, gratias agebat, cæleſtique alimonia refectus, tyranni inuidiam mirabiliter ſuperabat. Ea res Præſidem habebat peſſime. Itaque præcepit, vt flagellis cæſum, è ligno deponerent, & omni ſolatio deſtitutum, in cuſtodia ſeruarent.

Felicianus plumbatis verberatur

Aliis modis Atrociſſime cruciatur.

Eo amoto, confeſtim Primum adduci iuſſit; cui falſo perſuadere conatus eſt, Felicianum, abiurato Chriſti cultu, diis immolâſſe. At Primus, ab Angelo iam ante de Feliciani conſtantia edoctus, conſtanter

Præ-

Præſidem mendacii redarguit, dixitque fratrem ſuum in vinculis pro Chriſti nomine coniectum, haud ſecus atque in paradyſo lætari. Tunc Præſes fuſtibus eum validiſſime cædi, & latera lampadibus exuri iuſſit. At ille in eculeum leuatus, & lampadibus vſtus pſallebat, *Igne nos examinaſti, ſicut examinatur argentum.* Poſt hæc, Domine, dicebat, benedico te, Ieſu Chriſte, Rex meus, quia in te confidens, nihil ſentio eorum quæ mihi à Sathanæ miniſtris inferuntur. Præſes his auditis in furorem conuerſus; iuſſit eum de eculeo deponi, ſimulque bulliens plumbum, in os eius infundi. Hæc autem ſupplicia, præſente Feliciano ei inferebat, vt is horrore eorum victus, à confeſſione reſiliret. At primus plumbum inſtar aquæ frigidæ exhauſit, dixitque Præſidi. Ecce non eſt à me ſeparatus, quem tu dicebas diis veſtris immolaſſe. En adunati ſumus in gloriam redemptionis, ne vlla nos tenebrarum caligo circumueniat.

Primus fuſtib. immaniter cæditur.

Pſal 65.

Plumbum buliens & infunditur

Tunc Præſes ſeu furiis quibuſdam agitatus, iuſſit eos in amphitheatrum deduci, ſimulque duos leones ingentes, quorum rugitus omnes eius vrbis ciues exterruit, in eos immitti. Sed leones cum impetu currentes, mox vt ad martyres venere, ad pedes illorum ſe voluтantes, mire illis blandiri, & affatim gratulari viſi ſũt. Voluit igitur Præſes, vt illis reuocatis, vrſi ferociſſimi dimitterentur, ſed illi quoque omnis feritatis obliti, ad eorum veſtigia ſe prouoluebant. Tum vero martyres, En Præſes inique, inquiunt, feræ agnoſcunt creatorem ſuum, & vos cæcitate mentis percuſſi, non agnoſcitis eum, qui vos ad imaginem & ſimilitudinem ſuam creare dignatus eſt? Tum vero populus inter ſe fremitus dare, & infinitos in cælum clamores tollere, & viri amplius quingenti, fidem ex animo amplexi, Chriſto cum omnibus ſuis nomina dederunt.

Leones in martyres immiſſi, manſueſiunt.

Item vrſi.

Vnde multi credunt.

Cernens vero Præſes ſe illos ſuperare non poſſe, permultosque eorum conſtantia permotos, ad Chriſtum accedere, capitis in eos ſententiam protulit, quã

Digitized by Google

Cæduntur capite martyres.

læti martyres exceperunt. Corpora autem illorum canibus proiecta ſunt; ſed neque canes, neque aues, neque muſcæ quidem ea attigêre. Porro noctu à Chriſtianis fidelibus rapta, & ad Arcus Numentanos, intra arenarium deportata ſunt. Vbi hymnis & pſalmis, per dies triginta, fideles vacantes, honorifice ea ſepelierunt. Magna vero illic beneficia in præſentem vſque diem exuberant. Annis autem aliquot euolutis, ceſſante perſecutione, honorificam eis baſilicam ibi conſtruxerunt, quartodecimo ab vrbe Roma milliario. Corpora vero prædictorum martyrum, à Theodoro Papa inde eleuata, & in vrbem translata, recondita ſunt in Baſilica S. Stephani protomartyris, multaque dona ibidem ab eo oblata. Exſtant autem adhuc, vetuſtiſſimæ ipſorum ſacræ imagines, muſiuo opere intextæ, in eadem antiqua S. Stephani memoria, in monte Cælio poſita.

Translatio SS. Corporum eorum in vrbem, in S. Stephani, in monte Cælio.

C. Bar. To. 3. Annal. & in Not. Mar. Rom.

MORS SPONTANEA, S. PELAGIAE, *virginis Antiochenæ; Ex præclaris Encomiis S. Chryſoſtomi; quam oppetiit, Anno Domini 309. perſecutionis 8. ſub Maximino, in Oriente regnante.*

9. Iunii.

Mira alacritate properat ad mortem.

BEata virgo Pelagia, tanta cum voluptate ad mortem cucurrit, vt neque carnificum manus expectarit, neque in iudicium ingreſſa fuerit, ſed proprii animi ſtudio & ſumma alacritate, illorum ſæuitiam anteuerterit. Parata erat ad cruciatus, tormentaque, & omne ſuppliciorum genus perferendum, metuebat tamen, ne virginitatis coronam perderet. Cum enim capta à militibus, ad iudicem duceretur, illa ſe conſilium mutaſſe prudenter ſimulauit; atque vt eius rei fidem faceret, vultu ipſo hilaritatem præ ſe ferebat. Figmento igitur illo milites capti, & puellæ hilaritate decepti, humanius in illam ſe gerere cœperunt. Quæ cum ab ipſis petiiſſet, vt tamdiu liceret abeſſe, quoad ornatum ſpon-

ſponſæ conuenientem ſibi indueret eundi poteſtatem milites ei conceſſerunt; quippe qui ea re non ſolum illi virgini gratum facturi eſſent, ſed futurum etiam cogitabant, vt à iudice ipſo magis laudarentur, ſi puellam veſte ornatam duxiſſent. Illa vero conſilii ſui compos facta, ſtarim ſe veſte induit, quæ vere decora eſt. Cum enim animi fortitudine, & reſurrectionis ſpe multa, ſe corroboraſſet, ad ipſius tecti veſtigium cucurrit, & illinc ſeipſam præcipitem dedit.

Virgo ſancta ſe præcipitio interficit.

O puellam genere quidam & ſexu fæminam, animo autem ipſo marem. O virginem duobus nominibus extollendam, quod in virginum grege, & martyrum choro numerata ſis. O puellam ita continentem, vt neque adſpectu quidem ipſo fruendi facultatem, intemperato iudici præbueris. Huius igitur puellæ temperantiam & nos imitemur, & contra voluptates ipſas victoriæ trophæa erigamus. Huiuſque ex D. Chriſoſt. Encomiis; Cui D. Ambroſius haud diſſimilis, lib. 2. Epiſt. 7. ad Simplicianum, virginem hãc ſummopere commendat, ſanctamque nuncupat. Idemque libr. 3. de Virginibus, quæſtionem mouens, quid ſuper eorum meritis exiſtimandum ſit, qui ſe præcipitauerunt ex alto, vel in fluuium demerſerunt, ne in perſecutorum inciderent manus. cum ſcriptura diuina, vim ſibi, Chriſtianum prohibeat inferre, hoc tandem modo eam ſoluit. Et quidem de virginibus in neceſſitate cuſtodiæ conſtitutis, enodem habemus aſſertionem, cum martyrii extet exemplum; Præcipue S. hanc Pelagiam, virginem Antiochenam, quæ ſe præcipitauit, ſororeſque eius duas cum matre, quæ & ipſæ, in vndas ſemetipſas dederunt, adducit in medium, caſque ad martyrium omnes properaſſe commemorat. Cui quidem adſtipulatur D. Auguſt. de ciu. Dei, lib. 1. c. 26. vbi eiuſdem Pelagiæ, ac ſociarum martyria, in Eccleſia Catholica, veneratione celeberrima frequentari teſtatur, excuſatque eas, quod priuato quodam Dei conſilio, ſibi ipſis necem intuliſſent. Scribit & Athanaſ. in Apolog. quod nonnullæ virgines Alexandrinæ, dum graſſarentur in eas

Non omnia in Sanctis

imitanda. eas Ariani, ſeſe in puteos præcipites egerint. Sunt & alia complura de his exempla, admiranda quidem, ſed non imitanda.

C. Bar. An. To. 2.

MARTYRIVM SS. GETVLII, Cerealis. Amantii & Primitiui; ex Eo quod eſt apud V. P. Laurent. Surium. Paſſi ſunt anno Chriſti 138. Sixti Papæ 7. Hadriani Imperat. 19.

10. Iunii. GEtulius omnis diuinæ legis peritiſſimus, Hadriani Imperatoris temporibus, in Sabinorum regione, haud procul ab vrbe Roma degens, ſtudio religionis Chriſtianæ propagandæ mirifice flagrabat. Itaque permultos quotidie, tum ex Italia, tum Græcia conuocabat, quos ad omnem pietatem diligenter inſtituebat, & alimentis rebusque omnibus ad vitam neceſſariis ſuſtentabat. Eius rei fama cum ad aures Hadriani perueniſſet, miſſo confeſtim Cereale Vicario eum comprehendi iuſſit. Qui cubiculum ingreſſus vbi Getulius magna cum audientium voluptate & profectu, de rebus diuinis diſſerebat, Audiſtine, inquit, quæ à principibus edicta ſint propoſita? cui Getulius; Itane principũ iuſſis parere neceſſe eſt? Tu ipſe q̃ſo, edicito, cui obtẽperare æquius ſit, Mortaline homini, & mox in putredinem abituro, an vero præpotentis Dei filio? Tũ Cerealis, Velim, inquit, edoceas, quo ſigno noſſe liceat eum verum Dei filium eſſe, quem vos tantis laudibus extollitis. Reſpondit Getulius, Certe non poteſt non fides adhiberi ei, qui mortuos ſolo verbo ſuſcitauit, cæcos illuminauit, leproſos mũdauit, ſiccis plantis mare inambulauit, vẽtis & tẽpeſtatib. imperauit, dæmones ex obſeſſis corporib. profligauit, & poſtremo diuinam virtutem omnib. in rebus declarauit. Cerealis his auditis, animo in Chriſti fidem propendere cœpit. Getulius vero vt eius incredulitatem penitus expugnaret Amantium tribunum fratrem ſuum aduocauit, qui Hadriani metu latitabat. Porro Cerealis tatã ex Amã-

Getulii humanitas in Chriſtian.

Cerealis vicari⁹, aggreditur Getulium.

Amantius tribunus frater Getulii, Chriſtianus.

til

cti conſpectu voluptatem hauſit, vt Imperatoris edicti plane oblitus, ſermonem cum eo conferre vehementer cuperet. At Getulius vehementius eum impellere cœpit, vt nefario dæmoniorum cultu relicto, Chriſti fidem amplecteretur. Similiter & Amantius vrgere non deſtitit, ne oblatam cæleſtis vitæ coronam negligeret.

Tum vero Cerealis, piis eorum hortatibus inflammatus, paratum ſe oſtendit, etiam pro Chriſti gloria ſanguinem fundere. Getulius vero ea re mirifice exhilaratus, triduanum omnibus ieiunium indixit, vt toto illo tempore, intenta ſupplicatione, diuinam mentem conſulerent, quo ordine Cerealis in numerum fidelium referendus eſſet. Vna igitur nocte in vigiliis & precibus exacta, dilapſa cæ it s voce, admoniti ſunt, vt Sixtum Romanæ vrbis Epiſcopum vocarent, qui eum cæleſti lauacro expiaret. Porro Cerealis cum ſacro latice tingendus eſſet, videns Spiritum ſanctum è cœlo deſcendentem, ignarus quid eſſet, exclamauit, Ecce video lumen quoddam ipſo Sole illuſtrius, in me delabi.

Eorum opera Cerealis cõuertitur.

Cerealis baptizatur.

Eodem tempore officiarii Cerealem quærentes, intellexerunt eum, relicto idolorum cultu, Chriſtianis ſacris initiatum eſſe. Qua re vehementer offenſi, Hadriano detulerunt, qui protinus Licinio viro conſulari in mandatis dedit, vt ſacrificare recuſantem ignibus cremaret. Igitur Licinius vrbem Sabinorum ingreſſus, Cerealem, Getulium, Amantium & Primitiuum, vinculis conſtrictos, in carcerem abduci iuſſit. Inde in ciuitate Tyburtina, ſuo oblatos tribunali, atrociter cædi iuſſit, cæſosque iterum carcere concludi, vbi diebus ſeptem & viginti, in precibus & gratiarum actione, mirabili alacritate perdurarunt.

Sancti martyres in carcerẽ mittuntur.

Poſt hæc Hadrianus certaminum illorum certior factus, furore percitus flammis eos exuri iuſſit. Ducti igitur ſancti martyres ad flumen Tyberim, tertiodecimo ab vrbe Roma milliario, manibus pedibusque arctiſſime ligatis, in rogum iniecti ſunt. Porro Getulius

Flãmis obiiciuntur.

in

Digitized by Google

Getulius ab igne haud læſus fuſtibus necatur.

in mediis flammis illæſus perſiſtens, alios luculentis verbis ad conſtantiam hortabatur, & ſolutis vinculis, Chriſti gratiam, ſummis laudibus extollebat. Qui tandem poſt alios omnes, fuſtibus crudeliter verberatus, glorioſam martyrum palmam adeptus eſt. Cuius ſacrum corpus, quod flamma non combuſſerat; beata Symphoroſa, Getulii coniunx, in arenario prædij ſui honorifice ſepeliuit. Quæ non longe poſt, eundem ipſum martyrem, cum ſeptem filiis, pari virtute ac conſtantia, ſecuta eſt; nam 27. eiuſdem menſis, glorioſe de hoſte triumphata, cum chariſſimis pignoribus, cælos conſcendit.

Symphoroſa cum ſeptem filiis necatur.

Ceſ. Bar. To. 11. Ann. & in not. Ma. Rom.

VITA S. MARGARETAE, REGINAE Scotiæ; Ex ea quæ eſt per Alredum Abbatem. Exceſſit è corpore, Anno Chriſti 1097. Pontificante Vrbano, 2. Papa.

10. *Iunii.*

MOrtuo Edmundo rege cum primis ſtrenuo, qui ab Anglis, propter inſuperabilem fortitudinem ferrei lateris cognomen acceperat Canutus rex, Angliæ conqueſtor, filios eius Edmundum & Eduardum, propter fœdus cum patre illorum ictum, præ pudore ferire non valens, ad regem Sueuorum feriendos tranſmiſit; qui pietate motus, eos vlterius ad regem Hungarorum Salomonem, vitæ reſeruandos miſit. Edmundo vero ſine liberis decedente, Eduardus frater eius, Agatham Imperatoris filiam duxit, ex qua ſanctam Margaretam, poſtea Scotiæ reginam progenuit. Quæ cum primæua adhuc florente ætate, inſigne pietatis ſpecimē de ſe præberet, ſuorum magis quam propria voluntate, Regi Scotorum Malcolino, in matrimonium collocatur. Vbi licet ea quæ mundi ſunt, agere compelleretur, attamen mundi rebus & deſideriis poſtpoſitis, pietatis operibus ſedulo incumbebat.

Parentes S Margaretæ.

Nubit Malcolino regi Scotiæ.

In loco, vbi nuptiæ eius fuerant celebratæ, ſanctiſſi-

Digitized by Google

mæ Trinitati nobilem eccleſiam conſtruxit, eamque variis magni precii ornamentis decorauit. Liberos ſuos cum omni diligentia nutriri, & honeſtis moribus inſtitui voluit, eoſque frequenter ad Dei timorem hortabatur; & præcipua fidei noſtræ capita edocebat.

Rege cum magno comitatu aliquo proficiſcente, comites & ſatellites eius tanta ſeueritate coercebat, vt nemo vel leuem alicui iniuriam inferre præſumeret. Porro ne qua peccati macula in illa reſideret, crebro ſuum admonebat confeſſarium, vt quicquid in ipſius dictis vel factis reprehenſione dignum inueniret, id ſecreto indicare non dubitaret. Quod cum ille rarius & remiſſius, quam ipſa vellet, faceret, importunam ſe illi ingerebat, ſomnolentum illum, & ſuæ ſalutis incuriosum ac negligentem vocitans. Malum aliquem ſi vidiſſet, admonebat vt ad meliorem frugem ſe reciperet, bonos hortabatur, vt ſtuderent fieri meliores.

Petit ſua errata reprehendi à confeſſario.

Cum autem in gente illa Scotorum, multa contra vniuerſalis Eccleſiæ conſuetudinem illicita fieri videret, varia adhibuit conſilia, vt ad veritatis viam, errantes reduceret. Solebant Scoti, neglecta Dominici diei reuerentia, quemadmodum aliis diebus, laboribus inſiſtere. Quod illa ſummæ impietatis eſſe, & ratione & auctoritate peruicit. Illicita etiam nouercarum coniugia, ſimiliter & vxorem fratris defuncti ſuperſtitem ducere, quæ ibi antea fiebant, nimis execranda oſtendit, & à fidelibus, veluti ipſam mortẽ deuitanda. Multa quoq; alia contra morem Eccleſiæ inoleuerant; quæ pia regina de regni finibus extirpauit.

Scoti non colebant diem Dominicum.

Illicita Scotorum coniugia.

Quando prodibat in publicum, miſerorum orphanorum, viduarum greges, quaſi ad matrem piiſſimam confluebant. Interdum quicquid erat regis proprium egenis erogandum abſtulit. Neque enim ſua duntaxat ſed ſeipſam quoque, ſi licuiſſet, pauperibus libenter impendiſſet, atque interim omnibus pauperibus ſuis, erat ipſa pauperior. Illi enim non habentes, habere cu-

Liberalitas eius in pauperes.

Digitized by Google

piebāt;illa vero ea q̄ habebat, diſpergebat. Neq; modo pauperibus indigenis, verumetiam omnium pene nationum, ſuam munificentiam impendit, innumerabileſque captiuos, dato precio, libertati reſtituit, quos de gente Anglorum, hoſtilis Scotorum vis in ſeruitutē abduxerat. Occultos etiam exploratores per prouincias miſit, vt qui duriore premerentur ſeruitute, eius liberalitate redimi poſſent.

Quotidiana eius exercitia.

Chriſti ſeruos, & à mundi ſtrepitu ſeparatos, ſumma veneratione proſequebatur, eorumque alloquio gaudebat plurimum; Diuinis laudibus & precibus in Eccleſia perſolui ſolitis, ſumma cum attentione, ſemper intererat. Quib. finitis, in cubiculum rediens, ſex pauperum pedes lauabat, eoſq; pecuniis aliiſq; rebus neceſſariis iuuabat; deinde parūper ſopori indulgebat. Mane facto ſurgens, nouem infantulos orphanos omni auxilio deſtitutos, prima diei hora ad ſe introductos, cibis mollioribus flexis genibus reficiebat. Præter hæc, trecentos pauperes in aulam cōſuetudo erat introduci, & clauſis oſtijs, rex ab vna, regina vero ab altera parte, Chriſto, in pauperibus, ſeruiebāt, ciboſque ſpecialiter pręparatos offerebant. Quo facto regina ad Eccleſiam ſe conferens, prolixis precibus & lachrymis ſeipſam Deo ſacrificium immolabat. Ante refectionē, 24. pauperes, magna cum humilitate eis miniſtrando, reficiebat. Deinde tenui cibo potuque ſeipſam potius refocillabat quam reficiebat. Quadraginta ante Paſcha & natalem Chriſti dies, incredibili abſtinentia ſe affligebat; ſed propter nimium ieiunii rigorem, vſque ad finem vitæ ſuæ, acerrimos paſſa eſt ſtomachi dolores; nec tamen ægra corporis valetudo, virtutem operis debilitare potuit. Sacris lectionibus & precibus, die noctuque intenta, animum ad cæleſtia erigebat.

Confitenti ei aures præbebat Turgotus, ſecundus Dunelmensis Prior. Illo ergo de ſe accerſito, vitam ſuam, cum profuſo lachrymarū imbre detegere cœpit. Cumque de neceſſariis ſermonem pertexuiſſet, duo quidem ab eo

ab eo poſtulauit; Vnum, vt quo ad viueret, animæ ſuæ in Miſſis & orationibus meminiſſe vellet; Alterum vero, vt liberos ſuos ſumme commendatos haberet; & cum quemlibet eorum ad culmen terrenæ dignitatis euectum conſpiceret, illum ſtrenue officii ſui admoneret; ne propter mundi proſperitatem, æternæ vitæ felicitatem ſua negligentia amitteret. *Vult ſui, in Miſſis, poſt obitũ, haberi memoriam.*

Semeſtre vero poſt ingraueſcente morbi moleſtia, raro è lecto ſurgere potuit; quarto autem ante obitum die, cum rex Malcolmus in expeditione eſſet, triſtior ſolito effecta, aſſidentibus ait: forte hodie tantum mali regno Scotorum accidit, quantum vix multis retro temporibus, Poſt dies aliquod, nunciorum relatione, eodem die quo regina dixerat, regẽ cum filio Eduardo fuiſſe occiſum cognouerunt; quem illa, ceu futurorũ præſcia, multum prohibuerat, ne quoquam tunc cum exercitu progrederetur. Et quaquam multis eſſet anguſtiis oppreſſa, in altiſſimo tamen diuinæ prouidentiæ conſilio conquieſcens, Chriſto Domino gratias agebat, quod eam in hac potius vita, quam in futura, ab omni peccati macula, multiplici afflictione mundare dignaretur. *Malcolmi regis cadẽs præuidit, & edicit.*

Cum vero mortis circumuenta doloribus, iam iam anima è corporis ergaſtulo vocaretur, Chriſti Ieſu nomine ſuauiter inuocato, ad cælos migrauit; felicitatis eorum particeps effecta, quorum virtutis eſt exempla ſecuta. Facies, quæ tota in morte palluerat, ita poſt obitum rubeo candore perfuſa eſt, vt dormienti magis, quam mortuæ ſimilis appareret Corpus eius fuit in eccleſia Sanctiſſimæ Trinitatis, quã ipſa conſtruxerat, ante altare honorifice tumulatum. *Feliciter migrat ad Dominum.*

VITA & MARTYR. S. BARNABAE APOSTOLI; Ex ea, quæ eſt per Alexandrum Monachum. Adiunctis nonnullis ex C. Baron.

C. Baron. Ann. Tom. 11. Iunii.

B. Barnabas, de tribu Leui ortus, auorum &

Barnabas Leuitica ſtirpe ortus proauorum ſtemmate valde clarus fuit: Qui vt diuitiarum, ita multo magis religionis opinione, apud omnes celebres ac honorati fuêre. Cum autem bellorum tempeſtas ingrueret, ad Cypriorum regionem migrarunt, ne aliquod religionis ſuæ detrimentum paterentur. Porro quod diuitiarū & poſſeſſionū ampliſſimarum gloria excellerent; non hoc ex cupiditatis vel ſuperbiæ radice, quaſi vitium, pullulabat, ſed eam maxime ob rem, facultates multas Hieroſolymis, & agrum prope vrbem ædificiorum magnitudine valde illuſtrem poſſidebant, quod Eſaias Propheta ſcriptum reliquiſſet; Beatos illos fore, qui ſemen in Sion haberent, & domum in Hieruſalem. *Eſaia 4.* Cuius Prophetiæ ſenſum, Hebræorum filii carnali ſenſu interpretantes, diligentiſſime operam dabant, vt aliquid Hieroſolymis poſſiderent.

In Cypro natus. Porro parentes eius in Cypro cum degerent, ex ſanctiſſimo matrimonio, hunc Barnabam, eleganti forma puerum procrearunt. *Barnabas primo Ioſeph dictus.* Cui mox nato, Ioſeph nomen impoſuerunt, vt ſimul cum nomine, veteris illius Patriarchæ vitam, moresque tanto ardentius æmularetur. Cum vero ætate iam adulta, literarum ſtudiis idoneus eſſet, parentes eum Hieroſolymam perduxerunt, & Gamalieli, qui cognitione rerum diuinarum admodum celebris habebatur, legem ac Prophetas edocendum tradiderunt. *Traditur Gamalieli inſtituendus.* Habuit autem ſtudiorum ſuorum ſodales, Paulum & Stephanum, viros, quorum memoria in omni æternitate, apud omnes viget. Barnabas vero tum virtute, tum eruditione, mirifice quotidie proficiebat; prorſus vt tenaci memoria leges, & reliqua diuina ſcripta tam excellenter comprehenderet, vt literarum monumentis non admodum indigeret. Quamobrem apud omnes nomen eius in magna exiſtimatione & gloria erat.

Accidit autem, vt tempore illo Dominus Ieſus Chriſtus Hieroſolymam veniret, & paralyticum in probatica piſcina ſanaret, aliaque quamplurima admirandæ virtutis ſigna & prodigia in templo ederet,

Quæ

Quæ Barnabas cum attente conſideraret, plane obſtupuit; ac ſtatim ad Chriſti pedes ſe abiiciens, eius benedictionem precatus eſt. Cui Chriſtus ſacratiſſimis manibus, benigne quod petebat, impertiens, diuini ſui congreſſus eum participem fecit. Qua Chriſti charitate magis magisque inflammatus, quamprimum adiit domum Mariæ, materteræ ſuæ, matris Ioannis; qui poſtea Marci nomen obtinuit. Ad illam igitur vt peruenit, cuncta quæ à Chriſto patrata viderat miracula, enarrare cœpit, addiditq. multis, illum ipsũ, qui venturus erat, Meſſiam videri. *Fit Chriſti diſcipulus.*

Hæc cum audiſſet mulier illa, relictis omnibus, concito gradu ad Ieſum, in templum perrexit, eiuſque ſe pedibus proſternens, vt ancillæ ſuæ domum ſubire dignaretur, humillime rogauit. Eius petitioni Chriſtus Dominus aſſenſus eſt, quem mulier illa incredibili gaudio delibuta, in cœnaculum ſuum accepit. Ex illo igitur die, quoties Dominus Hyeroſolymam veniſſet, illic vna cum diſcipulis verſabatur; quibuſcum & Paſcha illic fecit, & myſteriorum ſacramenta, eoſdem diſcipulos ſuos edocuit. Porro Barnabas ex illo die Chriſto adhærens, in Galilæam Hieroſolymis reuertentem ſecutus eſt. Cum autem indies credentium numerus excreſceret, & multi ad eum confluerent, deſignauit ſeptuaginta illos diſcipulos, quorum dux & anteſignanus erat Barnabas. Fuit autem hoc nomen viro ſancto impoſitum, propter ſanctitatis præſtantiam, qua omnibus conſolationi fuit, vt quemadmodum Iacobus & Ioannes, propter virtutem, filii tonitrui, ita & Barnabas, virtutis ſuæ cauſa, filius conſolationis appellatus ſit. *Hoſpitium Chriſti in Hieruſalē.* *Septuaginta diſcipuli.*

Cum autem Dominum docentem audiſſet, vt quicunque nunquam deficientem in cælis theſaurum, inuenire vellet, venderet quæ poſſideret, faceretque ſibi ſacculos qui non veteraſcunt, Barnabas nihil moratus, precioſiſſima cuncta à parentibus ſibi relicta vendidit, & egentib. diſtribuit; vnico tantum agro in a- *Luc. 12.* *Barnabas omnia ſua vendit, &*

dat paupe-ribus. limentum ſibi reſeruato. Poſtquam vero à morte & reſurrectione Domini, ſpiritus ſancti vberiore gratia afflatus fuiſſet, illum etiam agrum vendidit, pretiumque ad pedes diſcipulorum depoſuit, ac exemplo ſuo, omnes ad eandem virtutẽ allexit. Poſt hæc, fidei Chriſtianæ propagandæ cupidiſſimus, vbique mirabili pietatis ſplendore, horrendas impietatis tenebras fugabat. Ardebat autem incredibili cupiditate lucrandi Saulũ, & non raro cum illo diſputationem inſtituebat; ſed

Diſputat cum Saulo. Saulus accurata legis inſtitutione ſubnixus, Barnabã tanquam in fraudem impulſum irridebat, & in Chriſtum maledicta iaciens, fabri filium, idiotam, & agreſtem hominem appellabat: quem vt & morte violenta ſublatum deridebat. Verum cum exp[l]eto in Stephanũ furore, Damaſcum pergeret, vt Chriſti Eccleſiam internecione deleret, cælitus à Chriſto in terram proſtratus, tandem errorem agnouit, mẽtiſque aciem ad cæli celſitudinem erexit. Cum vero Hieroſolymam reuerſus eſſet, dabat operam vt Chriſti diſcipulis adhæreret; quem tamen omnes, hominis ſæuitiam formidantes,

Barnabas Paulum ad Apoſtolos ducit. fugiebant. At magnus Barnabas illi occurrens, auditis iis quæ in via illi acciderant, manu apprehenſum, duxit ad Apoſtolos, eiſque ait; Quid paſtorem fugitis, lupum exiſtimantes? Cur bellatorem optimum, vt proditorem exercramini? Hunc ſibi Dominus pro paſtore elegit? Tunc Paulus fuſius narrauit, quomodo ſibi Dominus in via proſtrato, tanquam abortiuo apparuiſſet, & ſingulari benignitate, ac ipſis mortis ſempiternæ faucibus ad vitam reuocaſſet.

His auditis Apoſtoli obſtupuêre, & lachrymis præ gaudio profuſis, in oſcula & amplexus eius ruerunt,

Barnabas Antiochiã mittitur. iterumque eum Damaſcum Euangelizandi gratiâ deſtinârunt; Barnabam vero Antiochiam miſerunt, vt adunatum ibidem Chriſti gregem, fidelis paſtor regẽdum ſuſciperet. Poſtea ad Ægypti vrbem Alexandriã venit; vbi ſparſo diuini verbi ſemine, omnes deinde vrbes peragrauit, quoad iterum Hieroſolymam veniret. Cumque florentem Eccleſiæ Antiochenæ ſtatum percepiſ-

cepiſſet, rurſus eo contendit; atque vt omnibus tandē bonis eam mirifice exornaret, Tarſum abiit, vt Paulū ſecum in opus Euangelii Antiochiam perduceret. Ibi vero vterque cum annum integrum incredibili cum fructu exegiſſet, fideles primum Christianos appellâ runt. Igitur cum eam eccleſiam bonis omnibus mirifice florentem reddidiſſent, rurſus Hieroſolymã, quartodecimo à nece Christi anno aſcenderunt. Completo autem miniſterio, dextriſque ab Apoſtolis datis & acceptis, vt ipſi gentium ſalutem procurandam ſuſciperent, deſcenderunt Antiochiam, Marco in miniſtrum aſſumpto. Inde impulſu Spiritus ſancti, Cyprum venerunt, totamque inſulam peragrantes, Salamina Paphū vſque Euangelium prædicârunt.

Barnabas Paulū Antiochiam ducit.

Christi fideles, à quibus Primū. Christiani nuncupati.

Inde, multis iam ad Christum conuerſis, diſcedentes, venerunt Pamphyliam. Ibi tum Marcus, cū videret Apoſtolos in hoc mundo inglorios degere, & infinitis mortis periculis expoſitos, intrepide certamina quæuis ſubire, ipſe turpi formidine victus, ad pericula ſubeunda claudicare cœpit: prorſus, vt relictis Apoſtolis, Hieroſolymam ad matrem ſuam rediret. Sed cum paulo poſt, eoſdem variis mortis periculis & verberibus conſtanter ſuperatis, robuſtiores & multis honoribus claros videret, inconſtantiæ ſuæ penitudine ductus, ſupplex Barnabam cum lachrymis adiit, orans vt ſuperioris errati venia conceſſa, iterū in beatam ſortem admitti poſſet. Quibus permotus Barnabas benigne eum ſuſcepit, hortatuſq; vt omiſſo luctu, animum ad conſtantiam firmaret, eum ſe ſequi iuſſit. Interea Paulus omnes vrbes cum Barnaba peragrare, & maiora quæq; ad Christi gloriam moliri cōſtituit. Tunc Barnabas, vt Marcum itineris illius ſociū admitteret, rogauit. At Paulus contra rogabat, vt hominem periculorum & mortis timidum, & fragili adhuc fide præditum, domi reſidere permitteret. Hinc inter eos pia quædam animarum diſſenſio oborta eſt: prorſus vt alter ab altero ſepararetur: diuina prouidentia vtiliter id permittente: quæ Marcum

Marcus ab eis recedit.

Aſſumitur iterū à Barnaba.

Paulus & Barnabas à ſe inuicē ſeparãtur, propter Marcum.

populorum & gentium multarum paſtorem ac magiſtrum deſtinabat. Neque enim iracundiæ aut furoris impulſu, à ſe inuicem ſeparati ſunt, ſed magno pietatis zelo, cum Paulus accuratam cenſuram Apoſtolicæ profeſſioni congruentem requireret, Barnabas vero ad humanitatem propenſior, aliquid humanæ imbecillitati tribuendum putaret.

Vide Bar. To. 1 Ann. vbi docet falſum eſſe, Barnabam Romæ Euangelium, omnium, primũ prædicaſſe.

Igitur Barnabas aſſumpto Marco, Cyprum profectus eſt; ac viſitatis, confirmatiſque quæ ibi erant eccleſiis, in Italiam nauigauit, & in Liguria Euangelium prædicauit, nobiliſſimamque Mediolanenſium eccleſiam erexit, ac longe lateque Chriſti fidem fœliciter propagauit. Poſtremo Salaminam petiit, vbi cum incredibili ardore Iudæorum perfidiam in Synagoga expugnaret, quidam è Syria Iudæi, legis Moſaicæ ſcientia tumidi, venerunt; qui maledicta in eum iacientes, turbam concitarunt, vt hominem (quemadmodum ipſi dicebant) perfidum, & Deo ipſi contrarium, ſupplicio traderent, meritaſque de eius blaſphemia pœnas expeterent. At Barnabas cum à Chriſto admonitus, vltimum ſibi certamen inſtare non ignoraret, conuocatis fratribus, poſtremam ad eos orationẽ inſtituit, luculẽter ſane multa de extremo iudicio, ſpe vitæ æternæ & fluxa huius mundi gloria diſſerens, hortans vnumquemque, vt in percepta Chriſti gratia & fide perſeueraret. Hæc aliaq; cum ſuis dixiſſet, diuina myſteria inſigni cum pietate peregit, populo interim vberrimo fletu & crebris ſingultib. dolorem quem ex imminenti, vt prædixerat, receſſu conceperat atteſtante.

Quid Barnabas circa nouiſſima.

Poſt hæc Synagogam ingreſſus, igne diuini amoris mirabiliter incenſus, iterum Iudæis Chriſtum prædicauit. At illi furore perciti, coniectis in eum manibus, in obſcuram quendam Synagogæ cellam, vſque ad multam noctem cuſtodierunt. Tandem educentes, multis cruciatibus affecerunt, ac poſtremo lapidibus obrutum, flammis exurendum tradiderunt. At ſacræ reliquiæ ab igne plane illæſæ permanſerunt; ac poſtridie, Marci vigilantia, ex impiorum

A Iudæis in Cypro interficitur.

Marc. eius corpus ſe-

rum ludibriis ſubductæ, in ſpelunca quadam, ſtadiis fere quinque ab vrbe diſtante, ſepultæ ſunt, vbi poſtmodum infinitis admodum miraculis eius ſanctitas coruſcauit; adeo vt multo tẽpore ab eius morte, propter multiplicem beneficiorum gratiam, quæ omnibus, aliis atque aliis calamitatibus oppreſſis, ibidem conferebantur, Regionem illam ſanitatis locum appellarent.

pelit, miraculis ibidẽ clarum.

Sanitatis locus, unde ſic nuncupatus.

Cum autem cauſam copioſe illius gratiæ incolæ ignorarent, qua demum ratione idipſum cunctis innotuerit, non erit alienum explicare. *Ea tempeſtate, qua Zeno Iſaurus imperium tenebat, Petrus Fullo dolo acriter in eccleſiam graſſabatur; iam Antiochenæ vrbis ſedem inuaſerat, eoque audaciæ & impietatis homo nefarius proruperat, vt ſpretis Patrum decretis, poſtquam innumerabilibus malis Orientis eccleſias affeciſſet, etiam Cypri Sedem ſanctiſſimam ſibi ſubdere contenderet. Præerat tunc Salaminæ Anthemius, vir cunctis virtutibus egregie ornatus, & viæ innocentia admodum clarus; ſed in hæreticorum verſutiis, cognoſcendis, ſuperandiſque pene nullus. Is igitur iuſſus ad regiam vrbem ſe conferre, & aduerſus Antiochenos cauſam dicere, cum ancipiti animi cogitatione fluctuaret, incertus num pro Eccleſiæ defenſione Conſtantinopolim proficiſci deberet, vidit ſecundum quietem virum quendam diuina ſpecie præditum, & multo luminis ſplendore coruſcantem; qui blãde placideque, cur tanta triſtitia abſorptus iaceret, quæſiuit, nihilque ab aduerſarijs mali paſſurum promiſit. Anthemius hac viſione perterritus, corpus è ſtrato corripuit, ac humi ſtratus multis cum lachrymis Deum precatus eſt, vt ſecundo, & tertio, ſi ea conſolatio diuina foret, oſtendere dignaretur. Interea Epiſcopus, vt precibus attentius vacaret, ab omni hominum congreſſu remotus degebat; & ecce nocte inſequenti, idẽ qui prius ſacro decorus habitu apparuit, eumque monuit, vt prompto animo Conſtantinopolim pergeret. At Epiſcopus, peractis Deo gratiis, multum anxius,

**Anno Domini 474. Caſ. Bar. teſte to. 6. annal.*

Petrus Fullo perſecutor Eccleſiæ.

Anthemius Salaminæ Epiſcopus.

S. Barnabas, apparet Anthemio, Epiſcopo Salamina.

Iterum ei apparet.

Itemq; tertio. tertiam viſionem præſtolabatur; & en tertia nocte idẽ adſtit, vultu graui, & ad ſeueritatem compoſito; increpans eum, vt ſine mora iter Conſtantinopolim ſuſciperet, nihil ab aduerſarijs mali paſſurus. Tum Anthemius, Quæſo, inquit, Domine quis es tu, qui mecum loqueris? Tum ille; Ego ſum Barnabas, Chriſti Ieſu diſcipulus. Huius rei ſignum hoc habebis. Egredere extra vrbem, Occidentem verſus ſtadijs quinque, in eã regionem quæ Sanitatis locus appellatur, & ſub arbore Siliqua effodias, ſpeluncam ibidem atque arcam inuenturus, in qua corpus meum integrum, & Matthæi Euangelium, manu mea propria ſcriptum, recondita iacent. Et quia aduerſarij tui ſurſum & deorſum omnia miſcentes, Antiochiæ ſedem Apoſtolicam eſſe contendunt, tu contra ius tuũ opponas, ſedem quoque tuã Apoſtolicam eſſe; quippe qui Apoſtolum habeas in patria tua. His dictis Barnabas diſceſſit.

Manifeſtat Locũ ſepulturæ ſuæ.

Anthemius vero, clero populoque vniuerſo conuocato, eoque in modum ſupplicationis celeberrime inſtructo, ad locum abijt; quo paulum effoſſo, ſpeluncã lapidibus obſtructam inuenit. Quibus ſublatis apparuit arca illa; qua detecta, venerandas ſanctiſſimi Apoſtoli reliquias, ſuauiſſimum odorem ſpirantes inuenerunt, codice Euangelij ſuper pectus eius decenter impoſito. Tum Epiſcopus incredibili gaudio exultans, ſine mora Conſtantinopolim abijt, & coacto Concilio, Patriarcham contra Fullonem illum, ad dirimendam litem prouocauit. Adfuit ille ſuperbia tumidus, facilemque ſibi victoriam promittens. Antiochenam ſedem Apoſtolicam & Patriarchicam ſedem eſſe dixit; ob idque & alias prouincias ſibi ſubiectas eſſe debere. At Anthemius paulum moratus, Salaminam quoque ſedẽ, non minus Apoſtolicã quã Antiochenã eſſe dixit, vt pote quę Apoſtoli Barnabę ſanctarũ laudũ pręconijs celeberrimi, integris reliquijs diues adhuc eſſet. Hoc cum Anthemius oppoſuiſſet, aduerſarij reſponſo illo tam iuſto perculſi conticuere; Imperator vero Zeno, vt eius rei certior factus eſt, ingenti admira

S. Barnabæ reliquiæ reperiuntur.

Anthemi⁹, Fullonem confutat.

miratione permotus, Cypri antiſtitem ad ſe accerſiri iuſſit; pleniuſq; ab eo edoctus, valde gauiſus eſt, quod tam illuſtri miraculo, Deus imperij ſui tempora illuſtrare dignatus eſſet. Itaque Antiochenæ vrbis epiſcopum illinc expulit, & Palaminam ſedem integra libertate donauit. Porro Euangelium illud, precibus ab Anthemio impetrauit, & Conſtantinopoli honorifice aſſeruari præcepit. Barnabæ vero Salamine, templum inſigni opere conſtruere iuſſit, vt ſacrum tanti Apoſtoli corpus, multo maiore cum honore illic requieſceret. *Zeno Imp. extruxit tẽplum S. Barnabæ.*

VITA. S. PARISII BONONIENSIS; excerpta ex libris Iacobi de Voragine, à doctiſſimo viro Carolo Sigonio. Migrauit ex hac vita anno 1267. annum agens circiter 116.

C. Baron. in not ad mart. Rom.

BEatus Pariſius, Bononiæ natus circa annum ſalutis 1150. magna, à primis annis, ſingularis & inſolitæ cuiuſdam in illa ætate probitatis ac ſanctitatis argumenta dedit. Poſtquam vero ſeſe corroborauit, eodem illo religionis ſtudio ſic exarſit, vt ſeculo relicto, Camaldulenſibus adſcribi ſe cœnobitis voluerit. Ibi vero cum per annos aliquot ita vixiſſet, vt non dubiũ omnibus, ſummę temperantię, eximiæ caſtitatis, omniſque demum monaſticæ moderationis, opinionem attuliſſet, viſus eſt cœnobij præfectis idoneus, qui ſacerdotis officio, quẽ Capellanũ appellant, monachas ſanctæ Chriſtinæ Taruiſij gubernaret. Quam curã libenter ille obedientię Chriſtianę cauſa ſuſcepit, ac munus illud, plurimos annos, maxima cum ſui laude adminiſtrauit; vita aſſidue in ieiunijs, vigilijs, diuinis prę cationibus, corporis afflictionibus, & manuum operibus, ſine vlla omnino hominum obtrectatione, aut virginum ipſarum querela, traducta.

11. Iunij.

Pariſij patria.

Fit monachus Camaldulenſis.

Præficitur monialib⁹, & optime præeſt.

Quin etiam in eo officio, iam effœtis corporis viribus,

Valde grã-

Digitized by Google

dauus deceſſit. ribus, vt qui annos circiter centum ſexdecim ageret expirauit, cum annus ſalutis ageretur 1267. tertio Idus Iunias. Cæterum cum & viuens & mortuus, aliquot miraculis editis, hominum in ſe oculos conuertiſſet, Albertus Epiſcopus Taruiſinus homo grauiſſimus, *In vita & poſt obitum claruit miraculis.* faciendum ſibi putauit, vt vitam eius certis adhibitis de morte Eccleſiæ teſtibus, exploraret, atque conſtanti eorum teſtimonio cognitum eſt, ſuperiorem omnẽ longiſſimæ illius vitæ conſuetudinem, morti ſanctiſſimæ obitæ & multis ſignis illuſtratæ, facillime reſpondiſſe.

Alias Oidulphi. Caſ. Baron. Annal. Eccleſ. Tom. 9

VITA S. ODVLPHI PRESBYTERI;

Partim ex ea, quæ eſt apud V. P. Laur. Surium; partim ex vita S. Frederici, Antiſtitis vltraiectenſis. Claruit Anno Chriſti 838, Pontificante Gregorio Quarto, Papa; Imperante Ludouico Primo, piiſſimo Auguſto; & Reliquis.

12. Iunii. S Odulphi clari natales. TEmporibus Ludouici Imperatoris, vir venerabilis fuit, è Francorum nobili proſapia ortus; Dicebatur is Bodgis; & ex eo procreatus eſt Odulphus. Qui cum Presbyteri benedictionem eſt adeptus, mox apud ſe decreuit ſtudio piæ conuerſationis ad quoddam ſacræ religionis monaſterium ſe conferre. At parentes eum dehortabãtur ne id faceret; ſed potius ad ipſorum ſe voluntatem accommodans, Eccleſiam Oroſchottanam adminiſtrandam ſuſciperet. Illic enim & natus & *Adminiſtrat eccleſiam Orſchottanã.* educatus erat. Et quidem victus tandem precibus illorum, morem eis geſſit ea in re, quamuis inuitus. Sed non diu poſt, viſum eſt ei adire ſummæ reuerentiæ locum Traiectum, antiquitus VViltemburg dictum; ea mente & conſilio, vt illic cum cæteris Dei famulis, Chriſto ibidem militantibus, quoad viueret, præpotẽti Deo fideliter ſeruiret.

Porro nocte quadam feſſa membra in lectulo reponẽs,

ponens,per viſum,Angelum Domini, multo lumine conſpicuum, ſibi adſtantem vidit, & talia roſeo ore verba promentem; Surge ſerue Dei, & ad Traiectenſe Caſtrum propera, manſurus illic cum cæteris famulis Chriſti,& B.Frederico Epiſcopo ſtrenuam nauaturus operam in habendis ad populum concionibus, vbicũque illi viſum erit. Qua viſione perterritus vir Dei Odulphus,nocte ſurrexit,& relictis omnibus, Dominũ ſecutus,poſt triduum Traiectum peruenit. Proceſſit autem in occurſum eius Fredericus Epiſcopus cum Clero;& tanti viri aduentu exhilaratus, cum multo gaudio & honore eum excepit;& poſt preces ad Dominũ in templo fuſas,in Auſtrali parte Caſtri,dedit ei hoſpitium ſatis commodum, cum adiuncto illi viridario.

Ex vita S. Frederici. Iubetur ab Angelo ire Vltraiectũ.

Honorificè ei occurrit S.Fredericus.

At vero ille mox talem ſe præbuit bonis conſectãdis operibus,vt tanquam lucerna coram Domino lucens,omnibus reſplenderet;ita vt tam à Pontifice Frederico,quam fratribus Pater monaſterij vocaretur. Erat enim in vigiliis ſtrenuus,in ieiuniis potens, in oratione ſedulus,in ſacra lectione ſtudioſus,in eleemoſynis largus,in curandis pauperibus celebris, in hoſpitalitate feruens,in rebus Eccleſiaſticis diſtribuendis prudens; prorſus vt ab eius ore omnes cuperent accipere conſilium.Omnibus enim omnia factus erat cum Apoſtolo,vt omnes lucrifaceret. Porrò ea tempeſtate Friſones,malo dæmone id agente, tam male de ſacroſancta Trinitate,pleriſque locis ſentiebant,vt Sabellij Arrijque hæreſes ab inferis excitatæ viderentur. Qua re percepta,S. Epiſcopus animo commotus, multumque flens,cito ad eos profectus eſt, & pagos atque villas,eos docens,peragrauit. At, prô dolor,neque per ſeipſum,neque per Archidiaconos ſuos,ferocem illam gentem corrigere potuit; & cum animi dubius eſſet quidnam agendum foret; tandem, accepto conſilio, Traiectum miſit Legatum, qui ſanctum Odulphum rogaret,vt,quanta maxima poſſet celeritate,ad ipſum in Friſiam contenderet.

Claret omni genere virtutum.

1.Cor.9.

Vita S. Frederici 18.Iulij.

Friſones Arianizant, & fruſtra aliquandiu prædicatur eis veritas.

Itaque

Itaque eo nuntio accepto, vir Dei præ martyrii deſiderio lætus efficitur, & tanquam ad epulas inuitatus, iucundo animo ſe dedit itineri? & Staueram, vbi Epiſcopus erat, peruenit. Quo viſo Epiſcopus mirifice lætatus, cum eum oſculatus eſſet, cum illo pariter totam regionem prædicando perambulauit. Erant enim ambo gladio ſpiritus, quod eſt verbum Dei, armati; populumque illum ferum & beluinum vitali alimonia paſcentes, breui tempore in agnos mutârunt, & ad Catholicam fidem reuocarunt. Quare & ſcripſit beatus Antiſtes in chartis de ſancta Trinitate quædam, eaq; miſit ſacerdotibus parœciarũ diœceſis ſuæ, vt, ſi repullularent errores, crebro populis prælegerẽtur palã. Atq; inſuper ad placandam ſacroſanctam Trinitatẽ orationẽ de ipſa compoſitam pro ſalute plebis, quotidie ter, nempe mane, meridie, & veſperi, iuſſit recitari. Cæterũ beato Odulpho ex conſilio cleri; & fidelium eius loci laicorũ, quamuis inuito, Staurenſem Eccleſiã curã [illegible] commiſit; cuius etiam votis ipſe vir ſanctus tandem ceſſit, ea tamen conditione, vt liceat ei, aliquot exactis annorum curriculis, Traiectum reuiſere, vbi ſe in Chriſti famulatu vitam finiturum promiſerat: atque ita factum eſt, ſcilicet omnes ex eius ſanctitate gaudio replerentur.

Tandẽ conuertuntur per S. Fredericũ & S. Odulphũ.

Nota diligenter.

Committitur S. Odulpho Eccleſia Staurenſis.

Sed nec inane fuit eius deſiderium. Etenim cum eo miniſterio perfunctus eſſet, ſe recepit ad ſuos Traiectẽſes. Deum laudans, quod eius fretus ope, tot animas lucratus eſſet. Et ſi autem iam longo fractus eſſet ſenio attamen, animo vincens ætatem, nihil de Dei ſeruitio, & ſolitis pietatis exercitiis remiſit. Perſeuerauit enim in ieiuniis aſſiduis, in vigiliis Deo gratis, in ſanctis precibus, in largiſſimis eleemoſynis: ſibi parcus, aliis omnibus pro Chriſti nomine largus. Claruit vero etiã prophetiæ ſpiritu. Quod vt certius teſtatiuſque fiat, de plurimis vnum adferemus. Nempe cum diſceſſurus erat ab eo loco qui Staurẽ dicitur, ingẽs ad eũ cõuenit Friſonum multitudo. Ingens ſaxum ad domus eius oſtium iacebat. Illud ergo digito demonſtrans iiſdem;

Redit Vltraiectum.

Prædixit Staurenſibus futura.

Sci-

Scitote, inquit, futurum eſſe, vt abſque vllius hominis opera ſaxum iſtud in flumen donoluatur; vbi etiam latitabit ſub vndis, donec vos diuinæ pacis eritis beneficio deſtituti. Cum autem videritis iterũ illud abſque humano opere ad littus emergere, non dubitetis me, licet iam extinctum, vos reuiſere, vobiſq; pacẽ à Deo impetratã apportare; manſurã apud vos, donec omniuatijs flagitijs eam rurſum à vobis excludatis.

Nota ætatẽ Scriptoris.

Et ſane huius vaticinij & ſigni admirandi, permulti teſtes hodieque ſuperſunt, qui ſe id ſuis oculis conſpexiſſe aſſeuerant; ſaxumque illud ibidem in eccleſia immobile perdurat, vt credentium confirmetur fides, & increduli pudefiant. Aduentante autem tandem tempore quo vir beatus ad optatam cæleſtis patriæ gloriã erat tranſiturus, modica febre correptus, accitis Fratribus, indicauit eis diem obitus ſui. Sub ipſam quoq; mortis horam, rurſus Fratres ſibi adeſſe voluit, & cum ipſo cantare Pſalmos, pro exſpectatione diſceſsûs ſui. Denique omnibus ex ipſius præſcripto rite peractis, ad Dominum ſe conuertens, nihilque trepidans ad mortem, ſanctiſſima illa anima è corpore egreſſa eſt, ſimulque ſuauiſſimi odoris fragrantia illic diffuſa eſt. Eius feſtus dies celebratur pridie Idus Iunij. Fiunt autem per eius merita non ſolum Traiecti, ſed etiam in Staueren innumera miracula.

Plenus virtutibus migrat ad Dominum Ann. 850. Sepulchrũ eius miraculis glorioſum.

VITA S. ONVPHRII EREMITAE; EX ea, quæ eſt à Paphnutio Anachoreta conſcripta, apud Simeon. Metaphraſten.

C. Barõ. in not. martyr. Romani.

QVodam die incredibili deſiderio interiorem ſolitudinem penetrandi accenſus, inueni in quadam ſpelunca impreſſum hominis veſtigium; quo viſo, magnam in ſpem adductus ſum, aliquem ibi ſanctitate admirabilẽ latitare. Cumq; integro ibi die hominis egreſsũ vel aduẽtũ prſtolarer, ecce à lõge, inter bubalo-

12. Iunij.

Eremita in

Iter bubalos nomine Timotheum. balorum gregem, vidi quendam veſte nudum, pilis autem toto corpore tectum. Qui vt primum me conſpexit, ratus ſpiritum eſſe, conſtitit; ego vero eam opinionem illi adimens, vt me ad cellulam ſuam perduceret enixè rogaui.

Fecit hoc perquam libenter, & me inſtante, totius vitæ ſuæ ſeriem, in vaſta illa eremo tranſactam narrauit. Quam ad aliorum vtilitatem & profectum, abs re non erit explicare; is itaque non ſine lachrymis & crebro ſingultu, dæmonis fraudem in quam miſere impulſus fuerat pandebat. Cum enim ex Thebaidis cœnobio, maioris perfectionis ſtudio, in eam ſolitudinē *Lapſus aliquando.* conceſſiſſet, quædam religioſæ vitæ fœmina, paulò poſt eò venit; cuius ille miſer amore inflammatus, turpi ſe libidini contaminauit, & menſes admodum ſex in eo ſcelere permanſit. Poſtea vero ſingulari Dei beneficio, è tantis mentis tenebris ereptus, commiſſum facinus agnoſcere, acerbiſſimeque lamentari; ac protinus ab impuræ ſe mulieris conſpectu ſubducens, in vaſtam illam ſolitudinem, & horridam ſane ſpeluncā confugere. Ibi vero cum rerum omnium indigus degeret, nihilque præter vnam palmam, quæ tenuem ei victum ſuppeditabat, inueniret, cœpit acerbiſſimis iecoris doloribus conflictari; prorſus vt iam iam mortis *Diuinitus iecur eius curatur.* aculeo ſe configendum putaret. Cumque abiecta ſpe vitæ proſtratus iaceret; ſubito vir quidam inſigni ornatu decorus aſtitit; qui manûs ſuæ contactu languorem depulit, & integras corporis vires reſtituit, dicēs; Ecce iam ſanitati reſtitutus es; vide ne deinceps aliqua te peccati contagione macules; ſed quod reliquum eſt vitæ, id ſtrenue in Dei ſeruitio expendas. Hæc mihi Timotheus (hoc namque viro illi ſanctiſſimo nomen erat) cum narraret, ego quaſi facibus quibuſdam accenſus, eandem cum illo ſocietatem vitæ experij; ſed illo dehortante, ac dicente maiores dæmonum inſultus eſſe, quam à me ſuperari vt poſſint, mœſtus acquieui, eiuſque munitus benedictione, eandem ſolitudinē latius peragrare cœpi.

Cumque

Cumque ſeptemdecim dierum iter, in magnis anguſtijs & frequenti mortis periculo confeciſſem, vidi procul virum venientem, aſpectu valde terribilem, hirſutum pilis, eiſque toto corpore inſtar feræ tectum. Erat veſte nudatus, lumbos herbarum folia velabant. Aſpectus eius tantum mihi terrorem incuſſerat, vt homicidam eum exiſtimarem; quare concito gradu montis cacumen conſcendi, illo interim ſubſequente; & clamante, vt eius me conſpectui ſiſterem, & ſermones conferrem. Parui tandem, ac cognita viri ſanctitate; humi ad eius pedes me abieci; enixe contendens, vt vitæ ſuæ rationem ac ſeriem panderet. Conſedimus pariter, ac primum debitis Deo laudibus perſolutis, ſic exorſus eſt; Sexageſimus iam annus agitur, ex quo in hac vaſta eremo, me Deo conſecraui, quo tempore hominem omnino nullum, te ſolo excepto, conſpexi; Cum enim antea in cænobio in vrbe Hermopoli Thebarum degerem, & multa de admiranda ſanctitate Eliæ & Præcurſoris Chriſti, eorumque vita plane cæleſti, quam in eremo Angelicæ puritati conformem duxerant auditione perciperem, idem inſtitutum vehementer æmulari cœpi; ac tandem Chriſti gratia adiutus, è cœnobio in hanc ſolitudinẽ Angelo duce commigraui. Hæc ego cum audirem, gauiſus plurimum rogaui, vt ſi quos conflictus cum aduerſario ſubijſſet enarraret. Tum ille ingemiſcens, Mi pater, inquit, labores quos primo ingreſſu ſuſtinui, nullis verbis explicari poſſunt. Sed cum maxima eorum mole oppreſſus, diuino auxilio me plane deſtitutum putarem, tũ plerumq; ſplendor diuinæ bonitatis in horrendis tenebris emicabat; qui pulſa deſperationis caligine, incredibilem animo tranquillitatem inferebat. Cum autem extrema inedia exhauſtus, nihil haberem quo languẽtem naturam roborarem, Angelus Domini quotidianum mihi alimentum ſuppeditabat; prorſus vt tanta Dei bonitate mirifice conſolatus, nullas deinde afflictiones formidarem. Exultabam itaque die nocteque, in tantæ Dei erga nos clementiæ conſideratione; &

Onuphrij forma terribilis, propter vitæ aſperitatem.

Sexaginta annis, nullũ vidit hominem.

Quanta paſſus in eremo.

Angelus ei cibum ſuppeditat.

in vaſta hac ſolitudine, tanquam munitiſſimo propugnaculo, ſecurus ac lætus dormio & requieſco.

Hæc aliaque ſuauiſſima conſolationis verba vir ſanctus cum dixiſſet, Ecce, inquit, Paphnuti Pater, hodiè corporis huius ergaſtulo à Domino vocor; ac ſtatim inſitæ pietatis, & admirandæ religionis documenta præbens, placidiſſime exceſſit, & Angelorum comitatus obſequio, qui ſuauiſſimo cantu eum proſequebantur in cœlum demigrauit.

Feliciſſim. obitus S. Onuphrij.

INSIGNE MARTYRIVM S. AQVILINÆ Virginis; *Ex eo quod eſt apud Metaphraſten. Paſſa eſt circa annum Diocletiani (vt patet infra) 7. qui fuit Christi Domini 290.*

Caſ. Baron. In Not. Mart. Rō. & tom. 2. Annal.

13. Iunij.

IN vrbe Paleſtinæ regionis, quæ Biblos dicebatur, inter alios inſigni pietate viros, qui ab ipſis Apoſtolis Chriſti cognitione imbuti fuerant, Eutolmius ſacro matrimonij vinculo alligatus, Aquilinam genuit, puellam egregiis ſane Chriſtianæ virtutis trophæis inclytam. Cum enim Voluſianus, Diocletiani Imperatoris anno ſeptimo inſtante*, prouinciæ Paleſtinæ adminiſtrationem accepiſſet, homo nefarius, vt terreni Imperatoris oculis placeret, eiuſque animum grato obſequio ſibi deuinciret, inaudita quadam tyrannide, omnes pietatis cultores perſecutus eſt. Cumque multi admiranda animi fortitudine, certamina maxima ſuſtinerent, Aquilina nullo modo Chriſtianæ pietati pro ſua parte defuit: ſed quotidie, quaſcunque poterat virgines & matronas, ad ſuum colloquium pertrahebat, eiſque & chriſtianæ religionis præſtantiam, & impium idolorum cultum feruenter exponebat. Hæc cum forte Nicodemus quidam audiret, ſtatim ad proconſulem detulit, Aquilinam, ſpreto Imperatorum dicto, Chriſtianam religionem colere, & diabolica fraude, mul-

Aquilina patria & parentes.

** qui fuit domini 290.*

Voluſianus crudelis Paleſtinæ Præfectus.

Aquilina fœminas pie prouocat ad fidē.

multas virgines, matronaſque à deorum cultu auertere.

Hac accuſatione audita Proconſul Voluſianus, ſuo eam tribunali ſiſti iuſſit. Annum tunc agebat virgo ſanctiſſima duodecimum, eratquê pulchritudine eximia, & ſpecie adeo liberali, vt Proconſul multis blanditiis eam frangere cuperet, ne magno animi ſui dolore, tam teneram tamque præclaram virginem, carnificum manibus tradere cogeretur. At illa cum Proconſuli aſſiſteret, eiuſque blanditias & ampliſſima promiſſa audiret, animo plane virili reſpondit; Nolo vt me miſericordia proſequaris; nam ea quæ à te miſericordia æſtimatur, maiori me damno afficiet: quare peto, vt ferocem te oſtendas, & ſæuitiam in me maximam expromas, quo cognoſcas vires noſtras Chriſti ſanguine roboratas nullis ſuppliciis frangi poſſe. *Aquilina ſiſtitur Voluſiano.* *Conſtantia S. Aquilinæ*

Hæc cum Voluſianus puellam dicentem audiuiſſet, iuſſit carnifices colaphis eam cædere, & inſultans, ait: Vide Aquilina num iſtæ tormentorum primitiæ, tibi ſuaues & iucundæ videantur. Ad hæc Aquilina: Tu quidem, tyranne, non veritus es Dei imaginem colaphis fædare, ſed nec tibi Deus in die iudicij parcet. Proconſul vt conceptum animi ſui furorem expromeret, iuſſit eam à duobus carnificibus diſtentam acriter verberari. At Chriſti martyr in eo ſupplicio exultans, tyranni cruciatus contemnebat. Quare aures eius ignitis ſubulis perforari, ac cerebrum ipſum candenti ferro exuri iuſſit. Eo cruciatu virgo ſancta aliquamdiu fatigata, tandem inſtar mortuæ iacuit. Proconſul itaque ratus eam vitali ſpiritu deſtitutam, corpus eius canibus ac volucribus proiici iuſſit: Eam vero, cum tota die tanquam exanimis in via, ludibrium vulgi, proiecta iacuiſſet, ecce nocte concubia, Angelus Domini erexit, & integræ ſanitati, cum admirabili decore, reſtitutam ad portam vrbis perduxit: qua ſtatim patefacta, Vade, inquit, ad Voluſianum, eiuſque inſaniam conſtanter redargue. *Colaphis cæditur.* *Candentibus ſubulis perforatur.* *Ab Angelo ſanatur.*

Iuit illa, & Proconſulem his verbis affata eſt: Nōdū,

 ô tyran-

ô tyranne, Chriſti potentiam agnoſces? Etſi enim cordis lumine à patre tuo diabolo priuatus es, corporeis ſaltem oculis crede. Ego ſum Aquilina quæ hic incolumis, vt vides aſſiſto. Proconſul ingenti ſtupore oppreſſus, animum in omnes partes tacitus verſabat. Tādem ait: Peſſima hæc Chriſtianorum ſectæ propugnatrix, quæ veneficijs ſuis vim tormentorum ſuperat, gladio feriatur. Hac lata ſententia, virgo Chriſti præ gaudio exultās, Creatori ſuo gratias egit. Vt autem ad locum certaminis ventum eſt, obtento orandi ſpatio, hora vna ardenti ſpiritu, Chriſti numen precata eſt: & ecce ante quam cruentus carnifex, gladium in virgineā eius ceruicem vibraret, placidiſſimè animam efflauit. Carnifex tamen vt ſententiam Proconſulis exequeretur, ſacrum eius caput præcidit: ex quo pro ſanguine lac in terram defluxit. Chriſtiani autem cum præſto eſſent, eius reliquias gemmis præſtantiores ſuſtulerunt, & precioſis vnguentis ac linteis nouis inuolutas, in monumentum apud vrbem Biblon ſepelierunt.

Sententia Voluſiani in eam.

Expirat necdū cæſa à carnifice.

A Chriſtianis ſepulta.

C. Barō. in not. mart. Romani.

VITA S. ANTONII VLYSBONENſis, profeſſione Franciſcani ordinis Minorum; quem vulgo de Padua vocitant; Ex ea quæ extat apud V. P. Laurent. Surium. Migrauit ex hac vita anno Domini 1231. Sequenti vero anno à Gregorio Nono, Rom. Pont. receptus eſt in numerum Sanctorum.

13. Iunij.

Patria S. Antonij.

In baptiſmo Fernandus appellatur.

VLysbonæ in regno Luſitaniæ, templum eſt Virgini matri ſacrum, in quo Beati Vincentij martyris ſacrum corpus honorificè aſſeruatur. Ad eius templi partem occiduam B. Antonij parentes domicilium habuêre, ipſis templi foribus valde propinquū. Ibi natus Antonius (qui in ſacro fonte Ferdinandi nomen accepit) ab ipſis incunabilis, multa morum probitate ac

vitæ

vitæ integritate admirabili, optimorum parentum ſtudia, ſedulo æmulatus eſt. Pater eius vir nobilis, Alphonſi regis miles, Martini nomine honoratus fuit. Mater eius Maria, non infimo genere nata, virtutum ſplendore, generis quoque claritatem ſuperauit.

Parentes eius illuſtres.

Vt autẽ puer rationis capax factus eſt, à parentibus in ea quam diximus eccleſia literis traditus eſt imbuendus, ſimulque Chriſti miniſtris, cuius erat futurus præco, ad omnem vitæ ſanctitatem informandus. Cũ vero accedentibus annis, improbos corporis motus ſpiritui acriter reluctantes ſentiret, ne impotenti eorum dominatu opprimeretur, ad Auguſtinianorum monaſterium extra vrbis muros ſitum ſe contulit, vt ibidem apud viros ſpectatæ religionis, quos Canonicos Regulares vocant, ætatẽ fragilem à peccati illecebris tueretur. Igitur dulciſſimo pietatis ſtudio captus, ſpretis mundi oblectamentis, in eodem vitæ inſtituto, Deo ſe ibidem conſecrauit. Sed cum biennio illo quo apud eos manſit, crebra amicorum viſitatione, ab ardentiore cæleſtium rerum meditatione plurimum retardaretur, locum deſerere decreuit, vt apud exteros, Domino tranquillius & liberius vacare poſſet. Impetrata igitur à ſuperiori recedendi copia, non vita inſtitutum ſed locum mutans ad monaſterium S. Crucis de Conimbrica, zelo ſeuerioris diſciplinæ commigrauit.

Primordia eius.

Fit Canonicus Regularis.

Cum autem per id tempus ſanctorum martyrum quinque Franciſcanorum reliquias, dominus Petrus Infans sereniſſimi Luſitaniæ regis filius primogenitus, Marochio adduxiſſet, & ſe illorum meritis à magnis periculis liberatum, per omnes Hiſpaniæ prouincias diuulgâſſet, Chriſti ſeruus Fernandus, multo cœpit deſiderio flagrare, inſtar illorum, pro Chriſto hauriendi martyrij calicem. Itaque cum die noctuque intenta ſupplicatione Deum rogaret, vt menti ipſius aſpirare dignaretur, quod & illius voluntati gratius, & proximorum ſaluti vtilius eſſet, tandem ſummo Abbatis ſui conſenſu, ad D. Franciſci inſtitutum tranſmigrauit.

Reliquiæ martyrum Franciſcanorum, quorum Paſſio habetur. 16. Ianuarij

Fit Franciſcanus.

Nomen ſuum mutat. uit. Et quia parentum ſuorum moleſtias vehementer formidabat, ſimul cum habitu nomen mutauit, ac deinceps Antonium ſe dici voluit.

Interea cum ardens martyrii ſitis, magis magiſque eum extimularet, à fratribus ad Saracenos proficiſcendi copiam poſtulauit. Qua impetrata, celeriter ſe in viam dedit; ſed præporens Deus, qui eum plurimorum ſaluti ſeruabat, conatus eius vi morbi, qui eum in itinere inuaſit, repreſſit. Quare compulſus, vt affectam grauiter valetudinem curaret, ad natale ſolum nauigare conſtituit; ſed ventorum impulſu in Siciliam ſe delatum ſenſit.

Cupit apud Saracenos mori pro Chriſto, ſed impeditur.

Non longe tunc aberat dies, qui apud Aſſiſium, fratrum omnium conuentu, celeberrimus habetur. Id vbi Meſſanæ ex fratribus vir Dei reſciuit, eo, licet affecta valetudine, profectus eſt. Eo autem conuentu ſoluto, cum ille, quem Miniſtrum dicunt, commiſſos ſibi fratres ad loca ſua remitteret, ſolus Antonius, vtpote ignotus, & pro homine nihili habitus, à nemine expetitus fuit. Itaq; vir Dei Antonius, Fratrem Gratianum (qui tunc Miniſtri officio in Aemilia ſiue Romãdiola fungebatur) adiit, eumque ſupplex rogauit, vt ipſum in Aemiliam, diſciplinis regularibus illic erudiendum, perduceret. Gratianus eius petitioni libenter aſſenſus eſt, ſecumque in Aemiliam abduxit; vbi venia impetrata, ad eremum Montis Pauli, quietem animi captare volens, ſeceſſit. Perſtitit illic vir ſanctus in precibus & vigiliis, tantaque inedia carnem macerauit, vt hora refectionis ad fratres rediturus, nutante præ nimia imbecillitate ingreſſu, ſeipſum interdum ſuſtentare non poſſet. Nec deerant illi crebræ dæmonum infeſtationes; quas mirabili conſtantia, ſpei ſuæ anchora in cæleſtibus ſolidiſſime defixa, elidebat.

Ex Sicilia venit Aſſiſium, ad Capitulum generale.

Degit ſolitarius.

Accidit interim, vt fratres ſacris ordinibus initiandi ad forum Liuii, quæ eſt Aemiliæ ciuitas, confluerent; inter quos cum Antonius adeſſet, & Miniſter, inſtante collationis hora, ſingulos vrgeret, vt ſalutis monita depromerent, & illi recuſarent, iuſſit tandem Antonium,

alum, de cuius eruditione nihil comperti habebat, quicquid ſpiritus Dei ſuggereret, in medium proferre. Et certe cum tantus ille eſſet, vt memoria pro codicibus vteretur, & myſtici eloquii gratia mire afflueret, peritior tamen apud fratres habebatur ab uendorum culinæ vtenſilium, quam ſcripturæ ſanctæ myſteria explicandi. Verum enimuero cum miniſtri voluntati, & omnium precibus parere cogeretur; primo quidem cum timore Domini, ſimpliciter ad eos orſus eſt dicere, ſed in orationis progreſſu, tanto verborum ſplendore, tanta myſticarum ſententiarum altitudine vſus eſt, vt omnes in ſummam admirationem adducerentur, nec affirmare dubitaret, eiuſmodi ſermonem ſe nunquam ante hac audiuiſſe. *Celat diu ſcientiam ſuam.*

Non diu poſt, huius rei fama ad aures Miniſtri perlata, illius voluntate compulſus eſt, rupto diuturno ſilentio, in publicum prodire, & diuini verbi ſata vbique diſpergere. Igitur ex eremi cultore factus Dei præco, ad conciliandam proximorum ſalutem ſtrenue ſe contulit, eam in concionibus ſuis iuſtitiæ adhibens æquitatem, vt ſiue magnis, ſiue paruis loqueretur, veritatis iaculis indifferenter omnes feriret. *Mittitur ad concionandum.* Qui iam ante paſſionis calicem ſitienter concupierat, nulli mortis diſcrimini pro veritate cedebat, ſed mirabili ſtrenuitate, etiam potentiam tyrannidi ſeſe opponebat. Videbatur quaſi alter quidam prodiiſſe Elias, zelo Dei feruens, qui ignitis ſermonibus tepida auditorum accendebat corda. *Zelus eius.* Perſonas quaſdam ſublimes reprehenſione dignas, tanta nonnunquam ſeueritate obiurgauit, vt plerique alii celebres concionatores, ad intrepidam illius conſtantiam trepidarent, vultusque ſuos, quodam puſillanimitatis rubore perfuſi, obtegerent. Circumibat per vicos, caſtra, vrbes, & agros, & plurimos quotidie è fæcibus peccatorum, ad ſalutares pænitentiæ fructus reuocabat. Arimini cum multos nefaria hæreſi correptos inueniret, conuocata concione, verſuta eorum dogmata luculenter confutauit. In quibus Boniuillum hæreſiarchã, trigin- *Boniuillũ hæreticum conuertit.*

ta annis errorum tenebris obcæcatum, ad ſanitatem adduxit, effecitque vt ad mortem vſque Eccleſiæ mandatis deuotus ſtaret.

Arca Teſtamenti vocatur à Pontifice.

Poſtea vero priuato quodam negotio vrgente, à Miniſtro Ordinis Romam miſſus eſt, vbi oretenus facundo Scripturę myſteria depromebat, vt Pontifex Maximus eum arcã Teſtamenti appellaret. Nec immerito à Pontifice hoc illi tributum fuit. Ita enim vtriuſque inſtrumenti paginas memoriæ affixas habebat, vt inſtar Eſdræ potuerit, ſi ſic res poſtulaſſet, omnes ſcripturas diuinas in integrum de ſua memoria, etiam codicibus omnibus prorſus abolitis, reſtituere.

Primus Prælector, in ſuo ordine fuit.

Multa vero inſignia Ordinis ſui monaſteria, ſcientię lumine illuſtrauit. Cum enim per id tempus, Ordo propter imperitiam, apud pleroſque in contemptu eſſet, ipſe, conſentiente beatiſſimo Patre Franciſco, primus omnium Bononiæ, in Theologica facultate ſuis præfuit, & ſcripturas diuinas è cathedra profeſſus eſt. Cum in ciuitate Podienſi, Guardiani, vt vocant, miniſterio fungeretur, erat illic notarius quidam, omnino lubricus, carni & mundo totus addictus. Eum vir Dei obuium ſibi, magna ſolebat veneratione proſequi. Ille vero exiſtimans ſe ludibrio peti, eamque venerationem in ſui deriſionem fieri, quodam die admodum exacerbatus dixit Antonio; Profecto niſi diuinum numen reuererer, iſtud ludibrium quo me afficis, ego ferro in te vindicarem. Quid ita me ridiculum facis? At vir beatus, Equidem libens, inquit, Deo me martyrem obtuliſſem, ſed ego ea gloriã dignus non ſum. Tu vero præclara martyrij corona ornatus, cœlos conſcendes. Oro itaque, vt vbi ad martyrij agonẽ perueneris, mei quoque memor eſſe velis. Hec audiens, riſit ille; ſed non multo poſt tempore, Podienſis antiſtes Hieroſolymam profecturus, notarium illum itineris ſui comitem habere meruit. Cumque epiſcopus ad Saracenos frequenter concionem haberet, & frigidius Chriſti fidem propugnaret, notarius inſtar Vincentij, facibus amoris diuini accenſus, antiſtitem increpans, multo cũ feruo-

Lubrico homini præſtat reuerentiam, tanquam futuro martyri.

Zelus ingẽs cuiuſdam Notarij.

ſermone ipſe Saracenorum impietatem redarguit, & Mahumetem Satanæ filium eſſe conſtanter aſſeruit. Qua hominis libertate pariterque conſtantia irritati Saraceni, per triduum diris eum ſuppliciis excruciant; ac poſtremo, martyrii palma inſignitũ, ad cælos tranſmittunt.

Eiuſdem martyriũ.

Porro Antonius, vt liberius animarum ſaluti incũberet, ab omni fratrum regimine abſolutus, in opus Euangelii totus deſtinatus eſt. Habuit autem in concionibus tantam auditorum frequentiam, vt eos ad patẽtes ſepæ campos, ex eccleſiarum ambitu transferre compulſus ſit, quo ita demum ſalutaris doctrinæ pluuia irrigaret ſitibundos. Confluebant ex vicinis pagis, caſtris, vrbibus innumera prope hominum multitudo. Surgebant intempeſta nocte, & alii alios nitebantur anteuertere: & qui in multam lucem prius ſtertere cõſueuerant, abſque vlla moleſtia vel tædio, concionaturum vigiles expectabant. O quot ille tum odia inexpiabilia, & implacabiles inimicitias, ad pacẽ & concordiam reuocauit. Quam multos diuturna captiuitate miſeros, libertati reſtituit? quot ille res, per vſuram & nefariam vim aliis ereptas, reſtituẽdas curauit? Cœperunt tum primum homines cateruatim ſeſe verberando, & pia cantica deuote depromendo procedere. Atque ea conſuetudo à tanto auctore profecta, deinceps ſuis eſt aucta incrementis, ita vt in omnibus ferè Italiæ locis accuratiſſime etiamnum hodie obſeruetur.

Frequentiſſimum habet auditorium, dum concionatur.

Fructus cõcionũ eius.

Multi ſe palam verberibus afficiunt.

Fuit autem viri Dei id præcipuum ſemper ſtudium & conatus perpetuus, vt peſtilentes hæreticorum ſectas internecione penitus deleret. Tanta autem virtute, fraudes & verſutias eorum detegebat, tantiſque virib. impios eorum conatus retundebat, vt paſſim ab omnibus indefeſſus hæreticorum malleus diceretur. Nec fuit ſine fructu labor viri Dei; pleriſque hæreticis cũ ipſorum fautoribus, ad veritatis agnitionem, & obedientiam S. Matris Eccleſiæ reuertentibus.

Eſt malleus hæreticorũ.

Cum aliquando in partibus Toloſanis, in hæreſi-

 archã

archam quendā inſigniter perfidioſum incidiſſet, qui veritatem corporis ac ſanguinis Chriſti, in Euchariſtia pernegabat, multis cum rationibus & variis ſcripturæ locis ita preſſit, vt plane victus veritati accedere cogeretur. Tandem vero poſt multa & varia, per quæ elabi nitebatur argumenta, in hæc verba prorumpit; Omiſſa verborum contentione, ad res veniamus. Tu ſi miraculo teſtatum facere potes, verum corpus Chriſti in Euchariſtia cōtineri, omni perfidia abiurata, mox ceruices meas Catholicæ fidei iugo ſubmittam. Tum hæreticus iumentum quoddam triduana inedia maceratum, in populi conſpectum adduxit; & ex vna quidem parte pabulum ei propoſuit, ex altera vero virum Dei cum ſacroſancto illo pane conſiſtere voluit, aitq; Si iumentum, poſthabito pabulo ſuo, properauerit ad adorandum illum Deum tuum, veſtræ fidei decretis totus accedam. Aſſenſit vir ſanctus, & ingenti Catholicorum frequentia ſtipatus, hæreticorum etiam caterua nequiſſima concurrente, peracto Miſſæ ſacrificio, cum corpore Domini foras egreditur. Tum imperato ſilētio, bruto animanti cum fiducia ait: In virtute & nomine Creatoris tui quem manibus indignus geſto, tibi præcipio, vt confeſtim huc accedas, & eam quam par eſt, illi reuerentiam exhibeas, vt hinc perſpicue intelligat hæreticorum peruerſitas, omnem creatorem ſuo creatori ſubditam eſſe, quem dignitas ſacerdotalis in altari contrectat. Necdum Chriſti ſeruus dicendi finē fecerat, & ecce iumentum illud, neglecto pabulo, ad poplites vſq; ſubmiſſo capite acceſſit, & coram illo viuifico corporis Chriſti Sacramēto genu curuauit. Mox ingenti gaudio perfuſi Catholici, benedicunt Deum, hæreſiarcha, abiurata coram omnibus perfidia, ex animo Catholicæ fidei nomen dedit.

Inſigni miraculo, mulus adorat Euchariſtiam, & hæreticus maximus cōuertitur.

Cum Patauii degeret vir Dei, Vlysbonæ duo ciues inexpiabili odio laborantes, mutuo ſibi necē machinabantur. Accidit autem vt alter alterius filium hora veſpertina per ſummam crudelitatem iugularet, & intempeſtæ noctis ſilentio, in horto parentum viri Dei,

facta

facta fouea ſepeliret. Mane facto, cædis auctor & cadauer diligenter quæſitum eſt, ac tandē in horto Martini inuentum. Itaque pater viri ſancti cum tota familia in vincula coniectus, tanquam cædis reus habitus eſt. Eius rei vt per ſpiritum Patauii certior factus eſt vir Dei, eadem nocte magno miraculo Vlyſſbonē perductus eſt: & proxima luce ad iudicem ſe conferens, petiit vt inſontes, è vinculis dimiſſos, domum abire pateretur. Illo omnibus modis recuſāte, petiit cadauer perempti, pueri ad ſe adferri. Quo allato, iuſſit defunctum edicere, num parentes cædis illius rei eſſent. Res ſtupenda, puer defunctus corpore ſe erigens, reſpondit illos cædis eius prorſus conſcios non eſſe. Manſit toto illo die cum parentibus ſuis, honorifice ab omni ſuſpicione patratæ cædis abſolutis, & mane angelico miniſterio Patauiū reductus eſt. Neque hoc ſolo miraculo, ſed aliis ſane plurimis admirandæ virtutis inſignibus clatuit.

Defunctus loquitur, iubente Antonio.

In vltima vero ætate, cum ſignis minime dubijs, terminum vitæ appropinquare cerneret, ab hominum turbis plane receſſit, & arcta ſe ſolitudine concluſit, vt ſpiritum ab omni rerum terrenarum contagione repurgaret, & ſic demum lætus ad cæleſtia regna tenderet. Cum autem leni infirmitate correptus, eaq; paulatim creſcente, tandem ad finem vitæ feſtinaret, præmiſſa confeſſione, extrema vnctione delibutus, ſublatis ſurſum oculis, Chriſtum Ieſum videre meruit; eiuſque conſpectu mirifice exhilaratus, iunctis manibus pſalmos, quos pœnitentiales vocant, cum fratribus perlegit. Inde quaſi dimidia elapſa hora, inter adſtantium manus, dormienti ſimilis leniter exſpirauit.

Obitus viri ſancti.

VITA

Digitized by Google

in vaſta hac ſolitudine, tanquam munitiſſimo propugnaculo, ſecurus ac lætus dormio & requieſco.

Hæc aliaque ſuauiſſima conſolationis verba vir ſanctus cum dixiſſet, Ecce, inquit, Paphnuti Pater, hodieè corporis huius ergaſtulo à Domino vocor; ac ſtatim inſitæ pietatis, & admirandæ religionis documenta præbens, placidiſſime exceſſit, & Angelorum comitatus obſequio, qui ſuauiſſimo cantu eum proſequebantur in cœlum demigrauit.

Feliciſſim. obitus S. Onuphrij.

INSIGNE MARTYRIVM S. AQVILINÆ Virginis; Ex eo quod eſt apud Metaphraſten. Paſſa eſt circa annum Diocletiani (vt patet infra) 7. qui fuit Christi Domini 290.

Caſ. Baron. In Not. Mart. Rõ. & tom. 2. Annal.

13. Iunij.

IN vrbe Paleſtinæ regionis, quæ Biblos dicebatur, inter alios inſigni pietate viros, qui ab ipſis Apoſtolis Chriſti cognitione imbuti fuerant, Eutolmius ſacro matrimonij vinculo alligatus, Aquilinam genuit, puellam egregiis ſane Chriſtianæ virtutis trophæis inclytam. Cum enim Voluſianus, Diocletiani Imperatoris anno ſeptimo inſtante*, prouinciæ Paleſtinæ adminiſtrationem accepiſſet, homo nefarius, vt terreni Imperatoris oculis placeret, eiuſque animum grato obſequio ſibi deuinciret, inaudita quadam tyrannide, omnes pietatis cultores perſecutus eſt. Cumque multi admiranda animi fortitudine, certamina maxima ſuſtinerent, Aquilina nullo modo Chriſtianæ pietati pro ſua parte defuit: ſed quotidie, quaſcunque poterat virgines & matronas, ad ſuum colloquium pertrahebat, eiſque & chriſtianæ religionis præſtantiam, & impiũ idolorum cultum feruenter exponebat. Hæc cum forte Nicodemus quidam audiret, ſtatim ad proconſulem detulit, Aquilinam, ſpreto Imperatorum dicto, Chriſtianam religionem colere, & diabolica fraude, mul-

Aquilina patria & parentes.

** qui fuit domini 290.*

Voluſianus crudelis Paleſtinæ Præfectus.

Aquilina fœminas pie prouocat ad fidẽ.

multas virgines, matronaſque à deorum cultu auerte-
re.

Hac accuſatione audita Proconſul Voluſianus, ſuo eam tribunali ſiſti iuſſit. Annum tunc agebat virgo ſanctiſſima duodecimum, eratque pulchritudine eximia, & ſpecie adeo liberali, vt Proconſul multis blanditiis eam frangere cuperet, ne magno animi ſui dolore, tam teneram tamque præclaram virginem, carnificum manibus tradere cogeretur. At illa cum Proconſuli aſſiſteret, eiuſque blanditias & ampliſſima promiſſa audiret, animo plane virili reſpondit; Nolo vt me miſericordia proſequaris; nam ea quæ à te miſericordia æſtimatur, maiori me damno afficiet: quare peto, vt ferocem te oſtendas, & ſæuitiam in me maximam expromas, quo cognoſcas vires noſtras Chriſti ſanguine roboratas nullis ſuppliciis frangi poſſe.

Aquilina ſiſtitur Voluſiano.

Conſtantia S. Aquilinæ

Hæc cum Voluſianus puellam dicentem audiuiſſet, iuſſit carnifices colaphis eam cædere, & inſultans, ait: Vide Aquilina num iſtæ tormentorum primitiæ, tibi ſuaues & iucundæ videantur. Ad hæc Aquilina: Tu quidem, tyranne, non veritus es Dei imaginem colaphis fœdare, ſed nec tibi Deus in die iudicij parcet. Proconſul vt conceptum animi ſui furorem expromeret, iuſſit eam à duobus carnificibus diſtentam acriter verberari. At Chriſti martyr in eo ſupplicio exultans, tyranni cruciatus contemnebat. Quare aures eius ignitis ſubulis perforari, ac cerebrum ipſum candenti ferro exuri iuſſit. Eo cruciatu virgo ſancta aliquamdiu fatigata, tandem inſtar mortuæ iacuit. Proconſul itaque ratus eam vitali ſpiritu deſtitutam, corpus eius canibus ac volucribus proiici iuſſit: Eam vero, cum tota die tanquam exanimis in via, ludibrium vulgi, proiecta iacuiſſet, ecce nocte concubia, Angelus Domini erexit, & integræ ſanitati, cum admirabili decore, reſtitutam ad portam vrbis perduxit: qua ſtatim patefacta, Vade, inquit, ad Voluſianum, eiuſque inſaniam conſtanter redargue.

Colaphis cæditur.

Candentibus ſubulis perforatur.

Ab Angelo ſanatur.

Iuit illa, & Proconſulem his verbis affata eſt: Nōdū, ô tyran-

Digitized by Google

ô tyranne, Chriſti potentiam agnoſces? Etſi enim cordis lumine à patre tuo diabolo priuatus es, corporeis ſaltem oculis crede. Ego ſum Aquilina quæ hic incolumis, vt vides aſſiſto. Proconſul ingenti ſtupore oppreſſus, animum in omnes partes tacitus verſabat. Tādem ait: Peſſima hæc Chriſtianorum ſectæ propugnatrix, quæ veneficijs ſuis vim tormentorum ſuperat, gladio feriatur. Hac lata ſententia, virgo Chriſti præ gaudio exultās, Creatori ſuo gratias egit. Vt autem ad locum certaminis ventum eſt, obtento orandi ſpatio, hora vna ardenti ſpiritu, Chriſti numen precata eſt: & ecce ante quam cruentus carnifex, gladium in virgineā eius ceruicem vibraret, placidiſſime animam efflauit. Carnifex tamen vt ſententiam Proconſulis exequeretur, ſacrum eius caput præcidit: ex quo pro ſanguine lac in terram defluxit. Chriſtiani autem cum præſto eſſent, eius reliquias gemmis præſtantiores ſuſtulerunt, & precioſis vnguentis ac linteis nouis inuolutas, in monumentum apud vrbem Biblon ſepelierunt.

Sententia Voluſiani in eam.

Expirat necdū cæſa à carnifice.

A Chriſtianis ſepulta.

C. Barō. in not. mart. Romani.

VITA S. ANTONII VLYSBONENſis, profeſſione Franciſcani ordinis Minorum; quem vulgo de Padua vocitant; Ex ea quæ extat apud V. P. Laurent. Surium. Migrauit ex hac vita anno Domini 1231. Sequenti vero anno à Gregorio Nono, Rom. Pont. receptus eſt in numerum Sanctorum.

13. Iunij.

VLysbonæ in regno Luſitaniæ, templum eſt Virgini matri ſacrum, in quo Beati Vincentij martyris ſacrum corpus honorifice aſſeruatur. Ad eius templi partem occiduam B. Antonij parentes domicilium habuêre, ipſis templi foribus valde propinquū. Ibi natus Antonius (qui in ſacro fonte Ferdinandi nomen accepit) ab ipſis incunabilis, multa morum probitate ac

Patria S. Antonij.

In baptiſmo Fernandus appellatur.

vitæ integritate admirabili, optimorum parentum ſtudia, ſedulo æmulatus eſt. Pater eius vir nobilis, Alphonſi regis miles, Martini nomine honoratus fuit. Mater eius Maria, non infimo genere nata, virtutum ſplendore, generis quoque claritatem ſuperauit. *Parentes eius illuſtres*

Vt autē puer rationis capax factus eſt, à parentibus in ea quam diximus eccleſia literis traditus eſt imbuendus, ſimulque Chriſti miniſtris, cuius erat futurus præco, ad omnem vitæ ſanctitatem informandus. Cū vero accedentibus annis, improbos corporis motus ſpiritui acriter reluctantes ſentiret, ne impotenti eorum dominatu opprimeretur, ad Auguſtinianorum monaſterium extra vrbis muros ſitum ſe contulit, vt ibidem apud viros ſpectatæ religionis, quos Canonicos Regulares vocant, ætatē fragilem à peccati illecebris tueretur. Igitur dulciſſimo pietatis ſtudio captus, ſpretis mundi oblectamentis, in eodem vitæ inſtituto, Deo ſe ibidem conſecrauit. Sed cum biennio illo quo apud eos manſit, crebra amicorum viſitatione, ab ardentiore cæleſtium rerum meditatione plurimum retardaretur, locum deſerere decreuit, vt apud exteros, Domino tranquillius & liberius vacare poſſet. Impetrata igitur à ſuperiori recedendi copia, non vitæ inſtitutum ſed locum mutans ad monaſterium S. Crucis de Conimbrica, zelo ſeuerioris diſciplinæ commigrauit. *Primordia eius.* *Fit Canonicus Regularis.*

Cum autem per id tempus ſanctorum martyrum quinque Franciſcanorum reliquias, dominus Petrus Infans ſereniſſimi Luſitaniæ regis filius primogenitus, Marochio adduxiſſet, & ſe illorum meritis à magnis periculis liberatum, per omnes Hiſpaniæ prouincias diuulgâſſet, Chriſti ſeruus Fernandus, multo cœpit deſiderio flagrare, inſtar illorum, pro Chriſto hauriendi martyrij calicem. Itaque cum die noctéque intenta ſupplicatione Deum rogaret, vt menti ipſius aſpirare dignaretur, quod & illius voluntati gratius, & proximorum ſaluti vtilius eſſet, tandem ſummo Abbatis ſui conſenſu, ad D. Franciſci inſtitutum tranſmigra- *Reliquiæ martyrum Franciſcanorum, quorum Paſſio habetur. 16. Ianuarij* *Fit Franciſcanus.*

Nomen ſuum mutat. uit. Et quia parentum ſuorum moleſtias vehementer formidabat, ſimul cum habitu nomen mutauit, ac deinceps Antonium ſe dici voluit.

Interea cum ardens martyrii ſitis, magis magiſque eum extimularet, à fratribus ad Saracenos proficiſcendi copiam poſtulauit. Qua impetrata, celeriter ſe in viam dedit; ſed præpotens Deus, qui eum plurimorum ſaluti ſeruabat, conatus eius vi morbi, qui eum in itinere inuaſit, repreſſit. Quare compulſus, vt affectam grauiter valetudinem curaret, ad natale ſolum nauigare conſtituit; ſed ventorum impulſu in Siciliam ſe delatum ſenſit. *Cupit apud Saracenos mori pro Christo, ſed impeditur.*

Non longe tunc aberat dies, qui apud Aſſiſium, fratrum omnium conuentu, celeberrimus habetur. Id vbi Meſſanæ ex fratribus vir Dei reſciuit, eo, licet affecta valetudine, profectus eſt. Eo autem conuentu ſoluto, cum ille, quem Miniſtrum dicunt, commiſſos ſibi fratres ad loca ſua remitteret, ſolus Antonius, vtpote ignotus, & pro homine nihili habitus, à nemine expetitus fuit. Itaq; vir Dei Antonius, Fratrem Gratianum (qui tunc Miniſtri officio in Aemilia ſiue Romándiola fungebatur) adiit, eumque ſupplex rogauit, vt ipſum in Aemiliam, diſciplinis regularibus illic erudiendum, perduceret. Gratianus eius petitioni libenter aſſenſus eſt, ſecumque in Aemiliam abduxit; vbi venia impetrata, ad eremum Montis Pauli, quietem animi captare volens, ſeceſſit. Perſtitit illic vir ſanctus in precibus & vigiliis, tantaque inedia carnem macerauit, vt hora refectionis ad fratres rediturus, nutante præ nimia imbecillitate ingreſſu, ſeipſum interdum ſuſtentare non poſſet. Nec deerant illi crebræ dæmonum infeſtationes; quas mirabili conſtantia, ſpei ſuæ anchora in cæleſtibus ſolidiſſime defixa, elidebat. *Ex Sicilia venit Aſſiſium, ad Capitulum generale.* *Degit ſolitarius.*

Accidit interim, vt fratres ſacris ordinibus initiandi ad forum Liuii, quæ eſt Aemiliæ ciuitas, confluerent; inter quos cum Antonius adeſſet, & Miniſter, inſtante collationis hora, ſingulos vrgeret, vt ſalutis monita depromerent, & illi recuſarent, iuſſit tandem Antonium,

nlum, de cuius eruditione nihil comperti habebat, quicquid ſpiritus Dei ſuggereret, in medium proferre. Et certe cum tantus ille eſſet, vt memoria pro codicibus vteretur, & myſtici eloquii gratia mire affluerer, peritior tamen apud fratres habebatur abluendorum culinæ vtenſilium, quam ſcripturæ ſanctæ myſteria explicandi. Verum enimuero cum miniſtri voluntati, & omnium precibus parere cogeretur; primo quidem cum timore Domini, ſimpliciter ad eos orſus eſt dicere, ſed in orationis progreſſu, tanto verborum ſplendore, tanta myſticarum ſententiarum altitudine vſus eſt, vt omnes in ſummam admirationem adducerentur, nec affirmare dubitaret, eiuſmodi ſermonem ſe nunquam ante hac audiuiſſe.

Celat diu ſcientiam ſuam.

Non diu poſt, huius rei fama ad aures Miniſtri perlata, illius voluntate compulſus eſt, rupto diuturno ſilentio, in publicum prodire, & diuini verbi ſata vbique diſpergere. Igitur ex eremi cultore factus Dei præco, ad conciliandam proximorum ſalutem ſtrenue ſe contulit, eam in concionibus ſuis iuſtitiæ adhibens æquitatem, vt ſiue magnis, ſiue paruis loqueretur, veritatis iaculis indifferenter omnes feriret. Qui iam ante paſſionis calicem ſitienter concupierat, nulli mortis diſcrimini pro veritate cedebat, ſed mirabili ſtrenuitate, etiam potentiam tyrannidi ſeſe opponebat. Videbatur quaſi alter quidam prodiiſſe Elias, zelo Dei feruens, qui ignitis ſermonibus tepida auditorum accendebat corda. Perſonas quaſdam ſublimes reprehenſione dignas, tanta nonnunquam ſeueritate obiurgauit, vt plerique alii celebres concionatores, ad intrepidam illius conſtantiam trepidarent, vultuſque ſuos, quodam puſillanimitatis rubore perfuſi, obtegerent. Circumibat per vicos, caſtra, vrbes, & agros, & plurimos quotidie è fæcibus peccatorum, ad ſalutares pænitentiæ fructus reuocabat. Arimini cum multos nefaria hæreſi correptos inueniret, conuocata concione, verſuta eorum dogmata luculenter confutauit. In quibus Boniuillum hæreſiarchā, trigin-

Mittitur ad concionandum.

Zelus eius.

Boniuillū hæreticum conuertit.

 ta

ta annis errorum tenebris obcæcatum, ad ſanitatem adduxit, effecitque vt ad mortem vſque Eccleſiæ mandatis deuotus ſtaret.

Arca Teſtamenti vocatur à Pontifice.

Poſtea vero priuato quodam negotio vrgente, à Miniſtro Ordinis Romam miſſus eſt, vbi ore tam facundo Scripturę myſteria depromebat, vt Pontifex Maximus eum arcã Teſtamenti appellaret. Nec immerito à Pontifice hoc illi tributum fuit. Ita enim vtriuſque inſtrumenti paginas memoriæ affixas habebat, vt inſtar Eſdræ potuerit, ſi ſic res poſtulaſſet, omnes ſcripturas diuinas in integrum de ſua memoria, etiam codicibus omnibus prorſus abolitis, reſtituere.

Primus Prælector, in ſuo ordine fuit.

Multa vero inſignia Ordinis ſui monaſteria, ſcientię lumine illuſtrauit. Cum enim per id tempus, Ordo propter imperitiam, apud pleroſque in contemptu eſſet, ipſe, conſentiente beatiſſimo Patre Franciſco, primus omnium Bononiæ, in Theologica facultate ſuis præfuit, & ſcripturas diuinas è cathedra profeſſus eſt. Cum in ciuitate Podienſi, Guardiani, vt vocant, miniſterio fungeretur, erat illic notarius quidam, omnino lubricus, carni & mundo totus addictus. Eum vir Dei obuium ſibi, magna ſolebat veneratione proſequi. Ille vero exiſtimans ſe ludibrio peti, eamque venerationem in ſui deriſionem fieri, quodam die admodum exacerbatus dixit Antonio; Profecto niſi diuinum numen revererer, iſtud ludibrium quo me afficis, ego ferro in te vindicarem. Quid ita me ridiculum facis? At vir beatus, Equidem libens, inquit, Deo me martyrem obtuliſſem, ſed ego ea gloria dignus non ſum. Tu vero præclara martyrij corona ornatus, cœlos conſcendes. Oro itaque, vt vbi ad martyrij agonẽ perueneris, mei quoque memor eſſe velis. Hoc audiens, riſit ille; ſed non multo poſt tempore, Podienſis antiſtes Hieroſolymam profecturus, notarium illum itineris ſui comitem habere meruit. Cumque epiſcopus ad Saracenos frequenter concionem haberet, & frigidius Chriſti fidem propugnaret, notarius inſtar Vincentij, facibus amoris diuini accenſus, antiſtitem increpans, multo cũ feruo-

Lubrico homini præſtat reuerẽtiam, tanquam futuro martyri.

Zelus ingẽs cuiuſdam Notarij.

Digitized by Google

feruore ipſe Saracenorum impietatem redarguit, & Mahumetem Satanæ filium eſſe conſtanter aſſeruit. Qua hominis libertate pariterque conſtantia irritati Saraceni, per triduum diris eum ſuppliciis excruciant; ac poſtremo, martyrii palma inſignitũ, ad cælos tranſmittunt. *Eiuſdem martyriũ.*

Porro Antonius, vt liberius animarum ſaluti incũberet, ab omni fratrum regimine abſolutus, in opus Euangelii totus deſtinatus eſt. Habuit autem in concionibus tantam auditorum frequentiam, vt eos ad patẽtes ſepæ campos, ex eccleſiarum ambitu transferre compulſus ſit, quo ita demum ſalutaris doctrinæ pluuia irrigaret ſitibundos. Confluebant ex vicinis pagis, caſtris, vrbibus innumera prope hominum multitudo. Surgebant intempeſta nocte, & alii alios nitebantur anteuertere: & qui in multam lucem prius ſtertere cõſueuerant, abſque vlla moleſtia vel tædio, concionaturum vigiles expectabant. *Frequentiſſimum habet auditorium, dum concionatur.* O quot ille tum odia inexpiabilia, & implacabiles inimicitias, ad pacẽ & concordiam reuocauit. *Fructus cõcionũ eius.* Quam multos diuturna captiuitate miſeros, libertati reſtituit? quot ille res, per vſuram & nefariam vim aliis ereptas, reſtituẽdas curauit? Cœperunt tum primum homines cateruatim ſeſe verberando, & pia cantica deuote depromendo procedere. Atque ea conſuetudo à tanto auctore profecta, deinceps ſuis eſt aucta incrementis, ita vt in omnibus fere Italiæ locis accuratiſſime etiamnum hodie obſeruetur. *Multi ſe palam verberibus afficiunt.*

Fuit autem viri Dei id præcipuum ſemper ſtudium & conatus perpetuus, vt peſtilentes hæreticorum ſectas internecione penitus deleret. Tanta autem virtute, fraudes & verſutias eorum detegebat, tantiſque virib. impios eorum conatus retundebat, vt paſſim ab omnibus indefeſſus hæreticorum malleus diceretur. *Eſt malleus hæreticorũ.* Nec fuit ſine fructu labor viri Dei: pleriſque hæreticis cũ ipſorum fautoribus, ad veritatis agnitionem, & obedientiam S. Matris Eccleſiæ reuertentibus.

Cum aliquando in partibus Toloſanis, in hæreſi-

facta fouea ſepeliret. Mane facto, cædis auctor & cadauer diligenter quæſitum eſt, ac tandē in horto Martini inuentum. Itaque pater viri ſancti cum tota familia in vincula coniectus, tanquam cædis reus habitus eſt. Eius rei vt per ſpiritum Patauii certior factus eſt vir Dei, eadem nocte magno miraculo Vlyſſbonē perductus eſt: & proxima luce ad iudicem ſe conferens, petiit vt inſontes, è vinculis dimiſſos, domum abire pateretur. Illo omnibus modis recuſāte, petiit cadauer perempti, pueri ad ſe adferri. Quo allato, iuſſit defunctum edicere, num parentes cædis illius rei eſſent. Res ſtupenda, puer defunctus corpore ſe erigens, reſpondit illos cædis eius prorſus conſcios non eſſe. Manſit toto illo die cum parentibus ſuis, honorifice ab omni ſuſpicione patratæ cædis abſolutis, & mane angelico miniſterio Patauiū reductus eſt. Neque hoc ſolo miraculo, ſed aliis ſane plurimis admirandæ virtutis inſignibus claruit.

Defunctus loquitur, iubente Antonio.

In vltima vero ætate, cum ſignis minime dubijs, terminum vitæ appropinquare cerneret, ab hominum turbis plane receſſit, & arcta ſe ſolitudine concluſit, vt ſpiritum ab omni rerum terrenarum contagione repurgaret, & ſic demum lætus ad cæleſtia regna tenderet. Cum autem leni infirmitate correptus, eaq; paulatim creſcente, tandem ad finem vitæ feſtinaret, præmiſſa confeſſione, extrema vnctione delibutus, ſublatis ſurſum oculis, Chriſtum Ieſum videre meruit; eiuſque conſpectu mirifice exhilaratus, iunctis manibus pſalmos, quos pœnitentiales vocant, cum fratribus perlegit. Inde quaſi dimidia elapſa hora, inter adſtantium manus, dormienti ſimilis leniter exſpirauit.

Obitus viri ſancti.

VITA

Digitized by Google

C. Bar. To. 11 Annal. al. Salzburgenſ.

VITA SANCTI HARTVVICI, ARCHIEPISCOPI Salisburgenſis; Ex ea quæ eſt Tom. 2. Antiquar. Lect. D. Henrici Caniſii. Quo tempore claruerit, & ab humanis deſierit, patet infra.

14. Iunii.

Matth. 6.

Cantic. 9.

Cant. 2.

Eccli. 24.

CONſiderãti mihi lilia agri, quo honore, quoue decore candidata veſtiantur & pullulent, multa virtutum varietate purpurati, roſarum flores apparent. Hinc in lilio miror, quod eſt niueum; hinc in roſa colorem intueor purpureum. Tria tamen amplius in ipſis intendo, colorem ſcilicet & odorem, & vtriuſque allectionem. Flos eſt anima iuſti: color religio Catholicæ fidei: odor amor Dei & proximi: allectio promiſſo eſt cœleſtis regni. Vnde eſt illud in Canticis canticorũ; *Deſcendi in hortum meum, vt viderem poma conuallium, & inſpicerem ſi floruiſſent mala punica.* Et de eodem in ſubſequenti: *Vineæ florentes odorem dederunt.* Et illud; *Odor ineſtimabilis erat nimis.* Hortus eſt S. Eccleſia: de quo ſapientia clamat: *Rigabo hortum meum.* Nuces ſunt animæ iuſtorum: teſta nucis, vas humani corporis: coriũ mundani liuoris amaritudo: & in nucleo, iuſtitiæ deſignatur habitudo. Tunc ergo in hortũ ſuum ſapientia Dei deſcendit, quando quid in nucib, id eſt, in iuſtis, quid in vallibus, id eſt, in humilib. ſpecioſus ſit, conſiderauit. Quæ ſunt vineæ, niſi oues Dominicæ? Quid ſunt earum flores, niſi paſſionum meritis purpuratæ virtutum varietates? Vnde eſt illud Sapientiæ, *Flores mei fructus honoris & honeſtatis.* Floret enim vinea Dominica per opus bonum, ſed odorẽ dat aliis, bene viuendi proponens exempla. Floret vitis, decoratur in ſe, ſed odore fructificat in aliis. Huic ſimile eſt quod legitur; *Ego quaſi vitis fructificaui ſuauitatem odoris.* In agro igitur roſa vel lilium, in horto nux, & in conualle lignum pomiferũ, & in vinea palmes beatus Hartvvicus. Hinc enim eſt caſtitate candidus: hinc diuerſo virtutum colore purpureus: hinc

Eccli. 24. Summa virtutum S. Hartvici à Simil. vax.

liget

licet in carne, diuinitatis ſatiatus nucleo; hinc vt lignũ fructiferũ imbre roratur tẽporaneo; palmes eſt in vite non aridus, non ad ignem, vt comburatur excidendus; ſed flore cum fructu germinans, vt doctrinæ vina miniſtret, in Chriſto qui vera eſt vitis exuberans. Vnde eſt illud in Euangelio; *Omnem palmitem in me ferentem fructum, purgabit eum, vt fructum plus afferat.* Palmes vero iſte non ſterilis, ſed fœcundus; ſatis in Chriſto tulit ſibi; ſed purgatus, id eſt, carne ſolutus, plus attulit & plus recepit. Hic quidem collegit, ſed ibi cum exultatione manipulos reportauit. Super pauca fidelis humanitus, ſuper multa cœlitus conſtitutus eſt. Hic vt paterfamilias peruigil, furi comminatur. Hic vt paſtor bonus lupum confundit, & fugat. Hinc etiam oues paſcit & potat; ieiunantes non ſpernit; & manducantes non iudicat. O quãtũ luxit in carne poſitus, qui nihil remiſſe prætermittens, fuit in omni bona actione ſtrenuus, ad docendum egregius, & in omni morum claritate fuit conſpicuus. Orphanorum adiutor, viduarũ defenſor, mœſtorum conſolator, & in regenerandis animabus magnus erat propagator. Hic itaque poſt obitum, bonæ memoriæ, Friderici Antiſtitis Eccleſiæ Iuuanenſis ſuſcepit cathedram. Anno incarnationis Domini * DCCCCXC. ſexto Idus Nouembris. Sed ecce cum prædeceſſore ſuo gaudet, regnum ſortitus & gloriam. Ex regali legitur oriundus proſapia, vnde ampliori virtute vitam in ſe nobilitauit & opera.

Ioan. 15. *Pſal. 125.* *Matth. 25.* *matth. 24.* *Ioan. 10* *Roman. 14.*

*DCCCCXV.

Succedit Friderico in Epiſcopatu Salzburgẽſi & quãdo. Regale gen⁹ eius.

Vt radius Sole prodit de flumine riuus,
Hic ſtetit & fluxit Regum de ſanguine viuus.

Iſte ergo participat in eo quid ſcriptũ eſt; *Fecit nos Deus ſibi regnum & Sacerdotes.* Recte quidem agenti ſeipſum, & actus ſuos regenti, bene conuenit hoc nomen Rex; quia de regali ſecundum carnem egreſſus linea, cum Rege Chriſto decorabitur in gloria, vt recte dicatur ei per Prophetam; *Regem in decore ſuo videbit.* Et illud in Pſalmo; *Domine in virtute tua lætabitur*

Apocal. 1.

Inter ſe diſſentiunt, quia vtriuſque poſſeſſor archam Domini rexit, & archa Domini fuit. Omnia autem opera ſua quę fecit, fuerunt ſignifera; quia virtutes quas Deus in ipſo fecit, fuerunt ſignatiuæ.

Conſummato tandem felici vitæ ſuæ curſu, exuta humanitatis tunica, indutus eſt immortalitatis ſtola. Migrauit autem ſanctus Hartvvicus ad Dominum, anno ab incarnatione Domini, milleſimo vigeſimo tertio; Epiſcopatus autem ſui trigeſimo quarto; Henrico Imperatore, ſecundo huius nominis, regnante: Ceterum vt in vita, ſic & ab obitu, in miraculis extitit glorioſus. Sed enim ad tumbam eius Paralytici, contracti, cæci, alii que languidi nonnulli fuere curati.

Tranſit feliciter An. Domini 1203.

Sepulchrũ eius miraculis glorioſum.

ILLVSTRE CERTAMEN VITI, SANctiſſimi pueri; Modeſti & Creſcentiæ Ex eo quod eſt apud V. P. Laurentium Surium: Paſſi ſunt circa annum Christi 303.

C. Bar. To. Annal. 2.

QVo tempore Valerianus Præſes, ſub Diocletiano Imperatore, acerbiſſimam in Chriſtianos perſecutionem mouebat, Vitus Hylæ nobiliſſimi viri filius, inſigni religione & pietate adeo clarus extitit, vt ipſi dæmones, publica voce, admiranda ipſius merita faterentur. Nam & cœcis viſum, diuina gratia conferebat & dæmonia mirabili virtute ex obſeſſis corporibus profligabat. Hæc Valerianus vt reſciuit, patrẽ pueri accerſiit, eumque ſedulo monuit, vt ſi filium ſaluum & incolumem vellet, à Chriſti cultu abduceret. Pater minis Præſidis vehementer exterritus, & de filii ſui capite ſollicitus, nullum non mouit lapidem, vt filium ſibi vnicum, ab imminenti mortis periculo eriperet. Fili dulciſſime, dicebat, diſcede ab hac mentis tuæ ſtultitia, qua inani labore mortuũ hominẽ venerãdo cõflictãris; ne princeps ꝑ ſuæ poteſtatis furore ſęuiat

15. Ian.

Hylas nobiliſſim' pater viri, miraculis clari.

Nititur vitum à Chriſto auertere, ſed fruſtra.

uiat in te, ad tui perniciem, & augmentum doloris mei. At Vitus ætate quidem paruulus, ſed mente canus, Vtinam, dicebat, mi pater, veritatis lumen intra mẽtis tuæ penetralia admittere velles; profectò tu mortuũ illum hominem qui crucis ſuppliciũ propter ſcelera noſtra voluntariè ſuſtinuit, pari mecum veneratione proſequereris; à cuius charitate, quod te certiſſimũ habere volo, nemo me vnquam quacunque afflictione poterit ſeparare.

Siſtitur ad tribunal. S. Vitus.

Inter hæc Præſes, & Hylam & Vitum ſuo tribunali ſiſti iuſſit; Et Hylam quidem blande iterum atque iterum monuit, vt videret quo imminentem ſuppliciorum atrocitatem à filio, & ſempiternam ignominiam à familia ſua, ad eum vſque diem illuſtriſſima auerteret. Vitum vero minis horribilibus terrere conatus eſt, vt relicto Chriſti cultu, dijs ſacrificaret. At Vitus S. Spiritu plenus, cum Chriſti filij Dei ſignum expreſſiſſet, intrepide ait Præſidi, Ego dæmonibus non aſſentior, neque ſculptilibus vllam venerationẽm impendo. Habeo enim Dei filium, Deum viuum, cui fideliter ſeruit anima mea.

De diuerſa huius vocis intelligentia, conſule Notas Bar. in mart. Ro. hoc die.

Præſes Viti conſtantia ad iram prouocatus, fuſtibus eum mactari, catomoque deinde cædi iuſſit. Sed cum miniſtri manus in eum injcere vellent, brachia eorum, & manus quoq. Præſidis protinus areſacta ſunt. Tunc Valerianus, Hem, inquit, hic puer magicis nos artibus ſuperat. At Vitus; Non magicis artibus, ſed diuina vos vindicta perſequente, hæc fiunt. Ego enim ſeruus Chriſti Ieſu ſum: cuius virtute manus tua reſtitui poteſt: & eleuatis ad cælum oculis, Deum precatus eſt: ſtatimq; ſanam & incolumẽ eam recepit.

Curat manum aridã Præſidis.

Valerianus admiratione defixus, Hylam aduocauit, traditoque ei filio, mandauit vt ſecum domum illum abduceret, & ad mentem ſaniorem, deorumque cultum reuocaret. Parens igitur recepto filio, magna cũ lætitia domum abijt: ac varijs illecebris, piam pueri mentem emollire ſtuduit. Tandem poſt cymbala & organa, poſt epulas & cantica, poſt varia puellarum blan-

Tentatur varijs modis S. puer.

blandimenta nequicquam adhibita, cubiculum tapetiis, & inæſtimabilis pretii gemmis ornari & omnibus deliciis inſtrui iuſſit, vt in eo puer luxurians, paulatim in obliuionem rerum cœleſtium veniret. At Vitus flexis genibus, ſine intermiſſione Chriſti numen precabatur, ne à diabolo in fraudem pelleretur. Interim dum hæc fiunt, incredibilis quædam odoris fragrantia, totum iſtud cubiculum impleuit; adeo vt parens, totaque familia accurrerent, & ſtudioſe tanti odoris cauſam explorare vellent. Sed cum Hylas introſpicere vellet, eccce miſer vtroque lumine orbatur. Erant enim cum Vito Angeli Dei; quos ille impuro mentis intuitu cum vellet contemplari, protinus excœcatus eſt. Itaque amiſſis luminibus miſer, præ nimio dolore horrende eiulari cœpit; prorſus vt ad eius clamores, tota fere ciuitas cum ipſo Præſide conflueret. Porro Valerianus vt vidit Hylam inter ſeruulorum manus luminibus orbatum, & ingenti ſtridore clamantem, ſollicite perquiſiuit, quinam id accidiſſet. Cui Hylas reſpondit, deos cum filio in cubiculo agere, radiantibus inſtar ſtellarum oculis, & aſpectu plane fulgureo; quorum ſplendorem intueri cum vellet, oculorum acie priuatum eſſe. Tum Valerianus collaudata deorum potentia, ad Iouis fanum eum deduxit; vbi multis precibus & votis diu fruſtra ſudatum eſt, quo amiſſum lumen recuperaret. Quare cum acrioribus dolorum ſtimulis vrgeretur, domum rediit, & ad Viti pedes ſe abiecit. Tum Vitus; Si, inquit, ſanitatem conſequi velis, neceſſe eſt vt repudiato idolorum cultu, Chriſtum verum cœli terræque Deum agnoſcas. Ille doloris aculeo victus; Agnoſco, inquit, mi fili; tantum ſanitatem reſtitue. Cui Vitus; Hæc confeſſio nequaquam ex fide procedit. Veruntamen vt cognoſcat omnis populus Chriſti Domini virtutem, eius potentia viſum conſequeris. His dictis manibus oculis patris admotis, amiſſum lumen illi reſtituit. At ille dæmonis vinculis miſere aſtrictus, Chriſti gratiam minime agnouit, ſed beneficium à Deo ſibi collatum, dæmoniorum virtuti impie attribuit.

Hylas parens eius fit cœcus.

Et quam ob cauſam

Recipit Hylas lumen quidem corporis, at non animæ

Hanc tam immanem patris ſui impietatem Vitus cum execraretur, & pater interim animo volueret, quibus pot ſſimum ſupplicijs filium ſuum excarnificaret, fu t angelo duce, ad locum quendam, quem Alectoriũ vocant, mirabiliter deductus. Adiunxerat ſe illi Modeſtus, vir religione & pietate haud medioeri, qui Viti curam iam ante habuerat. Itaque cum nauicula ad Silerum fluuium appulſi eſſent, feſſa labore membra quieti tradiderunt. Ibi vero cum ſe totos pietatis ſtudio traderent, fuit illis aquilæ miniſterio cibus porrectus, tantuſque ab hominibus eo quotidie confluentibus honor exhibitus, vt dæmonia quæ ex obſeſſis corporibus fugabantur, eorum virtutes longe lateq; diuulgarent. Peruenit tandem fama eius ad Diocletianũ, cuius fili⁹ ab impuro ſpiritu miſerrime exagitabatur. Nec mora. Imperator ſi quam forte per Vitum filio ſuo opẽ adhibere poſſet, per milites ſuos eum adduci iuſſit. Adductus cum Modeſto Vitus, Diocletiani filium, non ſine multorum ſtrage infidelium, qui impias in Chriſti numen voces iactabant, à dæmone liberauit. Imperator & pueri virtute, & formæ eius elegantia raptus, blande comiterque hortari cœpit, vt dijs ſacrificaret, ſeque ab omni ſuppliciorum ignominia vindicaret, & opibus ac honoribus circumfluens, inter regni ſui primates ageret. Ad quæ Vitus; Ego vero, inquit, & regnum, & diuitias, & honores flocci facio; totuſque ex vno Chriſto Ieſu Deo meo dependeo; qui ſtola immortalitatis me induet.

Modeſtus ſe Vito adiungit.

Aquila eis cibos adfert.

Accitur S. Vitus à Diocletiano

Blanditur ei tyrannus.

Diocletianus hoc pueri reſponſum vehementer admirans, iuſſit eum vna cum Modeſto, ferro octoginta pondo oneratum, teterrimo carcere concludi. At illi omni ſolatio deſtituti, votis precibuſque Chriſti opem implorârunt; & ecce repente, ingenti terræmotu carceris fundamenta quaſſata ſunt, & ferrea vincula inſtar cineris diſſipata, & voces angelorum cum ſuaui melodia auditæ, aliaq; multa; quibus exterriti carceris cuſtodes, pauidi cuncta Imperatori nunciârunt. At ille furore percitus, iuſſit Vitum in clibanum, plumbo, reſina & pice fer-

Mittitur cum Modeſto in carcerem.

In Clibanũ ardentem

ferventem, conijci. Mox autem adfuit Angelus Domini; qui excuſſa ignis flamma, puerum plane illæſum & niveo candore nitentem eduxit. *conijcitur S. Vitus, & manet illæſus.*

Imperator ea re in furorem ac rabiem verſus, ferociſſimo eum leoni obiecit; quem Vitus, edito Crucis ſigno, ita domuit, vt provolutus ad pedes eius, plantas illius lamberet. Tum Vitus; Nondum, inquit, ô impijſſime, agnoſces creatorē tuum, quem bruta animalia venerantur? Eo miraculo mille fere homines permoti, Chriſti fidem amplexati ſunt. Diocletianus vero furijs agitatus, beatum Vitum cum Modeſto & Creſcētia, quæ Viti prædicatione in Chriſtum crediderat, in cataſta atrociter torqueri iuſſit; adeo vt diſſipatis oſſibus, viſcera apparerent. Cum autem tam atroci ſupplicio cruciarentur, Vitus ingenti voce exclamauit; Deus in nomine tuo ſaluos nos fac, & in virtute tua libera nos. Statimque terræmotus extitit; & terribiles fulgurum coruſcationes, & crebra tonitrua omnes in effuſam fugam compulerunt; & ſtragem ingentem, cum ruina idolorum, in populo ediderunt. Sancti vero martyres è ſupplicijs erepti, fuêre angelico comitatu, ad Silerum flumen perducti: vbi paulo poſt corporeis ſoluti vinculis, ad cælos migrarunt: & corpora eorum à fidelibus, precioſis condita aromatibus, honorifice in loco, qui Marianus dicitur, ſepulta ſunt. *Signo crucis leonem domat. Multi credunt. Torquentur SS. martyres atrociſſime. Pſal. 53. Migrant in cælum.*

Porro anno Dominicæ Incarnationis 836. Indictione 14 Ludouici Imp. anno 23. VVarinus, Abbas monaſterij noui Corbeienſis, obtinuit à viro religioſo Hilderuino, Abbate monaſterij S. Dionyſij Pariſienſis, beati pueri Viti Lucani ſacratiſſimū corpus, (à temporibus enim Pipini regis Francorum, vſq; ad illam diem, in eo loco, multis inſigne miraculis, permanſerat, poſtquā Folradus S. Dionyſij Abbas, Roma in Franciam tranſtulit) illudque magna cū celebritate ac honore, Saxoniæ finibus inuexit, atq; idibus Iunij, in Corbeiā nouā perueniens, ſpem ſalutemque patriæ, totiuſq; Saxoniæ ſpecialem patronum, cum incredibili populorum gaudio, illic depoſuit. Ab eo vero tempore, vt in Geſtis Saxonicis le- *S. Viti Reliquiæ primum Roma in Franciam; Inde in Saxoniam trāſlata, ibidem etiānum miraculis clara.*

 gitur,

gitur, ſub tanti defenſione aduocati, res Saxonum ita creſcere cœperunt, vt dilatatæ, iam ipſa ſua magnitudine laborent. Vnde non ſolum in Saxoniæ, ſed in cunctis pene Europæ finibus, eius nomini permultis conſtructis & conſecratis templis, illius fidele patrocinium imploratur ab omnibus; quod quanti apud Deum ſit, miraculis declaratur.

C. Baro Tom. 8. Annal & in Not. Martyr. Roma.

VITA S. LANDELINI, ABBATIS CRIſpinienſis; Ex ea, quæ extat apud V. P. Laurentium Surium; Claruit anno Domini 650. & Reliquis, Sub Clodoueo, Francorum rege, Dagoberti filio; Pontificante Martino Papa, & ſubſequentibus?

15 Iunij Natales eius.

Autbertus, Cameracen. Epiſcopus, director eius.

Landelinus ſeductus, viuit flagitioſe.

Mauroſum ſe vocat.

LAndelinus claris Francorum natalibus, in villa quam Vallem vocant, ciuitate Cameracenſi, Dagoberti inclyti regis temporibus ortus, Autberto antiſtiti, qui eum de ſacro fonte ſuſceperat, literis & pietate imbuendus traditus eſt. Cumque & inſita naturæ bonitate, & optima præceptoris educatione, non mediocres in omni virtute progreſſus faceret, prorſus vt relictis mundi vanitatibus, ſe totum Deo conſecrare proponeret, quidam eius cognati venenatis ſermonibus eum ab amore rerum cœleſtium plane abduxerunt, falſiſque promiſſis eo impietatis optimæ indolis iuuenem impulerunt, vt relicto clanculum Autberto, nefandis ſe totum ſceleribus traderet, ac tandem cædibus ac rapinis, prædonum inſtar, ſe, ſuamque familiam turpiſſime inquinaret. Et vt liberius huic inſiſteret negotio, mutato nomine, Mauroſum ſe appellari voluit; ſcilicet ne nomen quandoque proderet eum, qui ſe in perditionis latebris totum abdiderat.

Interea Autbertus Pontifex, quanquam incredibili mœrore affectus, plane contabeſceret, non tamen ſalutis eius ſpem penitus abiecit, ſed precibus variiſque corporis afflictionibus, die nocteque diuinum numen fati-

Digitized by Google

ſatigare, vt errantem ouiculam tandem aliquando in viam reduceret. Nec deſpexit Deus preces ſupplicantis. Cum enim nocte quadam, inſigni flagitio, diuitis cuiuſdam domum cum ſocijs diripere ſtatuiſſet, & quidam ex eius complicibus è vita excederet, Landelinus morte eius, vehementer afflictus, membra ſopori dedit, viditque miſeri illius animam, (dictu mirabile) in tartarum abduci. Cumque non ſine ingenti tremore id adſpiceret, adſtitit ei Angelus Domini, & voce terribili hoc modo Landelinum compellat; En præmia laboris tui Landeline; vide vt anima ſocij tui ad inferorum æterna ſupplicia pertrahatur; ſimulque conſidera, vtrum tibi præſtabilius ſit, in barathrum æſtuantis gehennæ ita protrudi, an nobiſcum potius gaudiis perfrui ſempiternis. Miſſa igitur fac opera ſatanæ, & amplectere Chriſti militiam. Excute iamiam à ceruicibus tuis, iugum diabolicæ ſeruitutis, vt poſt breuis huius vitæ curricula, poſſis æternum regnare cum Chriſto. His alijſque multis Landelinus non mediocriter terrefactus, relictis omnibus pedes Cameracum feſtinat, & S. Autberti pedibus ſe aduoluens, pro admiſſis criminibus pœnitentiæ mulctam ſibi irrogari orat. Ille vero pius pater, gaudens pœnitentem ſuſcipit, & quem diu à ſe profugum fleuerat, lætabundus ſanctæ matri Eccleſiæ reſtituit.

Per viſum ab Angelo acriter admonetur, vt ſe corrigat.

Redit ad ſanitatē, & agit pœnitentiam.

Itaque Landelinus ſathanico vulnere ſanato, in monaſterium ſe recepit; vbi corpus ieiuniis ac vigiliis macerans, debitum de ſceleribus ſuis ſupplicium ſumpſit; ac tandem diuturna pœnitentia excoctus, cœleſtis militiæ chlamyde ſe induit. Eo autem diuinæ gratiæ munere affectus, vt peregrinationis etiam labore ſe affligeret, Romam ad prædulcia Apoſtolorum limina, accepta antiſtitis benedictione, abiit; vbi perſolutis votis precibuſque, celeriter in Gallias redijt; ac Diaconatus officium, virtutis & ſanctitatis opinione præſtans, ab Autberto accepit. Præſtitit vero illi Deus tantum animi ardorem, vt communi pietatis officio minime contentus, crebro lachrymarum imbre ſe perfunderet,

Romã viſitat limina Apoſtolorum.

Fit Diaconus, domũ redux.

nec vlla omnino ſeuerioris diſciplinæ ſtudia prætermitteret.

Non multo poſt, ſecundo Romam perijt, expletiſque pro voto, quæ illic facere conſtituerat, ad beatum Autbertum rediit, qui eum presbyterij honore inſigniuit. Porro ad eum honoris gradũ euectus, tantum ſanctitate exercuit, vt omnibus ingentem ſui admirationem commoueret. Volẽs autem ſibi cumulare labores, licet iam defeſſo eſſet corpore, tertio ſe Romano commiſit itineri, cum duobus diſcipulis, Adelino & Domitiano, qui ei iamdudum adhæſerant, adoratiſque Apoſtolorum liminibus, feliciter ad ſua rediit: impetrataque à beato antiſtite facultate, Haynauum locum Sabi fluuio adiacentem adiit: qui à riuulo in hunc ipſum fluuium decurrente, Laubacus vocatur: atque illic ſibi & diſcipulis monaſtica domicilia conſtruxit. Aliud quoque monaſterium in pago quem Alnam dicunt, ædificauit: quod ſacris principis Apoſtolorum pignoribus egregie exornatum, præclaris eiuſdem virtutibus communitur. His addidit tertium in pago Templutenſi, quem Guaslarim vocant; quod ſicut & ſuperiora, principi Apoſtolorum conſecrandum curauit. Et hæc quidem duo poſtrema monaſteria egregie ditauit. Laubias vero regiis auxit muneribus, quæ regum liberalitate & munificentia, paſſim per Francorum regna ei collata fuerant.

Fit presbyter.

Ter Romã peregrinatus eſt.

Sabis vulgo Sambra

Conſtruit monaſteria.

Laubienſe vel lobienſe monaſterium.

His ita geſtis, diuino vt credimus inſtinctu, ad alium quendam locum, Hon fluuio vicinum conceſſit: vbi in ſylua quadam Ambliagis, extirpatis virgultis, oratorium Virgini Mariæ ſacrum conſtruxit. Sed cum locum illum extrema aquæ penuria laborantem fratribus inutilem cerneret, & omnia circumquaque loca perluſtrans, fruſtra huic malo remedium quæreret, fuſis ad Deum precibus, ſemel ſcipione ſuo terram percuſſit, ſtatimque fons criſpantibus aquis largiter manans erupit: Quæ res loco nomen dedit: viro ſancto illum Criſpinium appellante. Interim & nominis & ſanctitatis eius fama vbique diuulgata, S. Martinus Papa

Fontẽ ſuis precibus impetrat, quem Criſpinium nominauit.

Papa prædicandi munus ei iniunxit: quod adeo, nauiter impleuit, vt magnus quotidie ex diuerſis partibus, ad eum concurſus fieret. At ille cum cerneret populi frequentiam, diuinæ lucis radios multum impedire, quo minus mentis eius domicilium penetrarent, haud ita procul ab eo loco recedens, ſolitarium ſibi habitaculum delegit. In loco autem vbi fons Criſpinij in flumen influit, templum principi Apoſtolorum ſacrum condidit. Ibi vero non multo poſt leni febricula correptus, fratres aduocauit, & in cinere ac cilicio iacens, aſtantibus (quos vndequaque ad Chriſtum adduxerat) chariſſimis filiis, animam bonorum operum floribus redimitam, Chriſto reddidit. Diſcipuli venerabile corpus multis cum lachrymis, quas deſiderium eius prouocabat, eodem in monaſterio honorifice condiderunt: vbi eius meritis & interceſſione multis ac ſtupendis miraculis clarum, requieſcit.

A S. Martino Papa munus concionandi ſuſcepit.

Degit ſolitarius.

Moritur vir ſanctus in cilicio & cinere: miraculis clarus poſt obitum.

C. Bar. in not. mart. Rom.

VITA S. ABRAHAE ABBATIS; EX EA quæ eſt per Gregorium Turonenſem Epiſcopum. cap. 3. lib. Sanctor. Patrum. Claruit circa annum Domini 460.

ABraham ſuper Euphratis fluuij littus exortus, à puero pietatis operibus mirifice deditus, adulta iam ætate, Ægypti ſolitudines viſitare conſtituit. Eo autem cum tenderet, à paganis comprehenſus, & multis pro Chriſto verberibus affectus, in vincula miſſus fuit: in quibus annis admodum quinque exultans, tandem ab Angelo libertati reſtitutus eſt. Inde Occidentalem plagam religionis ergo luſtrare volens, Aruernos aduenit: vbi ad Baſilicam S. Cyrici monaſterium collocauit. Erat autem tantæ virtutis, vt dæmones fugaret, cæcis viſum, & aliis quibuſuis morbis oppreſſis, ſanitatem reſtitueret. Cum autem feſtiuitas ſupradictæ baſilicæ aduenifſet, iuſſit Præpoſitũ, populo qui ſolennitati intererat, cibum potumque miniſtrare, & va-

15. Iun.

Abrahæ patria.

A Paganis multa paſſus.

Miraculis claret, ex Oriente cum veniſſet in Occidentem.

Digitized by Google

ſa vino plena, in atrio ex more componere. Monachus ea re offenſus, Quid, inquit vix nobis quatuor vini amphoræ ſuperſunt, & vnde quæſo tantam populi multitudinem reficerem? At ille, Aperite, inquit, mihi penum. Quo aperto, ingreſſus eſt; & mox eleuatis cum inſita pietate ad cœlum manibus, ac infuſis fletu luminibus, Domine Deus, inquit, ne deficiat, quæſo de hoc vaſculo vinum, donec cunctis miniſtretur in abundantia. Quo dicto, vinum adeo redundauit, vt populo ex eo abunde promeretur, neque tamen vel tantillum die altero minutum inueniretur. Ex hoc ſancti viri virtus in populis declarata eſt. Obiit autem in ipſo monaſterio, plenus dierum ac operum bonorum; ibidemque cum honore ſepultus requieſcit, cuius laudes Sidonius, tunc temporis antiſtes, eleganti Epitaphio proſecutus eſt. Ad huius autem beati Abrahæ ſepulcrum, plerumque frigoritici decubantes, medicinæ cœleſtis præſidio ſubleuantur.

Vinum precibus obtinet.
Decedit è vita.
Li. 7. Epiſt. 18 ad Voluſianum.

MARTYRIVM SS. MARTYRVM QVIRICI pueri, & Iulittæ matris eius; ex actis quæ Simeon Metaphraſtes fideliter conſcripſit. Suntque (teſte Baronio) alia ab iis, quæ Gelaſius Papa inter apocrypha numerat. Coronati ſunt circa annum Domini 305. ſub Galerio Maximiano in Oriente Imperante.

C. Baron. Tom. 2. Annal. & in not. Mart. Romani.

16. Iunij.
Patria Quirici & Iulittæ.

IVlitta admiranda pietate matrona, nobiliſſimo genere, Iconio Lycaoniæ ciuitate oriunda, poſtquam marito, cui breui temporis ſpatio ſanctiſſimo matrimonij vinculo copulata fuit, orbata eſt, totum amorem ſuum ad Chriſtum tranſtulit. Erat ei filius vnicus Quiricus, trium admodum annorum puer; in quo propter inſitam naturæ bonitatem, magnam ſpem repoſitam habebat. Cum autem furor Maximiani, qui ea tempeſtate imperium adminiſtrabat acerbiſſime in

nomen

nomen Chriſtianum ſæuiret, locaque omnia pietatis opinione præſtantia, popularetur; Iulitta vt à chariſſimo ſibi capite, imminens diſcrimen auerteret, relictis poſſeſſionibus ſane ampliſſimis, Seleuciam abijt. Sed Imperatoris rabie loca omnia peruagante, cum nec Seleuciæ quidem diu agere liceret, inde Tharſum, non longo ab ea ciuitate interuallo diſtantem confugit.

Iulitta ſe confert Seleuciam.

Inde Tharſum.

Eam protinus Alexander præſes, immani crudelitate pone inſecutus eſt; & vix ciuitatem ingreſſam, comprehendit. Et quidem cum multis blanditijs fruſtra eam à Chriſti fide auertere conatus eſſet, iubet ipſam, infante ab eius vlnis auulſo, crudis boum neruis atrociſſime flagellari puerum vero, oſculis & promiſſis deliniri. At puer manibus pedibuſque renitens, & pro viribus repugnans, inimici oſcula auerſabatur, totoque animi ſtudio ad matrem contendebat. Sed manibus præſidis mox interceptus, iterum è laqueis venatoris, vnguibus faciem eius lacerans, pedibus vero latera pulſans, modis omnibus euadere conabatur. Tum præſes, homo natura ad cædem propenſus, apprehenſo pede, ex alto tribunali, ſubiectis gradibus lapideis eum alliſit, vnaque cum ſacro capite, totum athletæ corpuſculum, aduerſis petrarum aculeis, miſerando valde ſpectaculo contriuit. Sic corporis confracta compage, victrix eius anima cœlos petiuit.

Comprehenditur.

Cæditur boum neruis.

Infans à tyranno interficitur.

Porro mater eius, cum cerneret dulciſſimum ventris ſui pignus glorioſo triumpho coronatum, incredibili gaudio exultans, his verborum inſultibus Tyrannum ſauciabat; Noli putare, dicens, me eſſe adeo timidi & puſilli animi, vt vincar à tuis ſupplicijs; Non enim me terrebit carnis laniatio, neque me membrorum conturbabit ruptura; non oſſium fractiones, non ignis minæ, nec mortis denique, quæ ea conſequitur, me ſeparabit à charitate Chriſti. Nullius tui (vt ſemel dicam) tormenti rationem duco, ô acerbe Tyranne. Sunt enim mihi omnia iucundiſſima, quæ vos ad me torquendum minitamini; & quidem tanto magis, quanto videntur

Fortiſſimus animus S. Iulitta.

dentur violentiora. His enim ſpero me citius eſſe peruenturam ad meum chariſſimum, & cum eo coronam iuſtitiæ à CHRISTI dextera conſecuturam.

Multipharie atrociter cruciatur.

His verbis Iudex vehementer irritatus, & furore percitus, in ligno egregiam victricem ſuſpendi iuſſit, carneſque ferreis laniari pectinibus, ac bullienti ex lebete pice perfundi; & lacera matronæ membra, inauditis ſuppliciis torqueri. Ea vero Chriſti ſpiritu roborata, cum hiſce tormentis omnibus inuicta animi fortitudine reſiſteret, ſeque ſine intermiſſione Chriſtianam eſſe diceret, poſtremo capitis ſententia præclarum certamen finiuit. Translata porro fuiſſe horum SS. Martyrum corpora in Gallias, per S. Amatorem, Epiſcopum Antiſiodorenſem, prædeceſſorem S. Germani, cum in Orientem eſſet peregrinatus, tradit Mombrit. Tomo 2.

Demum Gladio caditur.

Corpora vtriuſq; in Gallias translata.

C. Barõ. in not. mart. Romani.

VITA LVTGARDIS SANCTISSIMAE Belgicæ Virginis; Ex ea, quæ eſt per Thomam Cantipratenſem Dominicanum, eius contemporaneum. Obijt anno Domini 1246. AEtatis vero ſuæ 64.

16. Iunij.

Patria Lutgardis.

LVtgardis virgo, ex illa quondam Tungrorum celeberrima ciuitate patre ciue, matre nobili, originem trahens, cum & inſita quadam naturæ leuitate, & patris ſimul hortatu vehementer nuptias ambiret, mirumque in modum ornatu veſtium delectaretur, mater, quæ tota pietatis ſtudio dedita erat, modo minis, modo blandimentis, ab ea mundi vanitate eam auocare conabatur; hortabaturque aſſiduo, vt Chriſto potius, quam mortali ſponſo nubere in animum induceret. His aliiſque piæ matris excitata ſtimulis, anno ætatis ſuæ duodecimo, in monaſterio Sanctæ Catharinæ, prope oppidum Sancti Trudonis in Hasbania ſito, diuino ſe ſeruitio mancipauit. Occulto namque diuini ſpiritus inſtin-

Primordia eius mundana.

Reſipiſcens tradit ſe monaſterio.

Digitized by Google

inſtinctu adeo mouebatur, vt iam tum amatoriæ leuitatis pertæſa, nihil ſuauius eſſe crederet, quam mundi vanitate calcata, totum amorem ad Chriſtum transferre. Interim non deerant grauiſſimæ dæmonum infeſtationes, per impudicos iuuenum quorundam amores excitatæ, qui eam ſibi ſponſam expetebant; ſed illa Chriſti amore tota æſtuans, mortale coniugium plane reſpuebat.

Cumque aſſiduis precibus & ieiuniis, ad cœleſtium rerum amorem indies magis magiſque ſe ipſam prouocaret, mirabiliter commiſerationis affectu erga pauperes & ægrotos permoueri cœpit, adeo vt nulla re magis, quam miſerorum calamitatibus affligeretur. Contulit autem illi Dominus gratiam curationum ſane admirandam; ita vt ad contactum ſaliuæ, vel manus eius affecta ægritudine membra ſanarentur. Igitur vt tantarum gratiarum fulgor omnibus appareret, vno omniũ conſenſu, eodem in monaſterio ad Prioriſſæ officium (neque enim Abbatiſſæ nomen conſuetudo loci admittebat) electa eſt. Sed cum virgo humilitatis ſtudioſiſſima, grauiſſima hac in re iniuria ſe affectam putaret; diuino inſtinctu, & hortatu etiam Ioannis Lyrani, Leodienſis diœceſis, viri eximia ſanctitate præditi, abdicato Prioriſſæ officio, ad Aquirianum, Ciſtertienſis ordinis monaſterium ſe transtulit.

Pius eius affectus erga pauperes.

Miraculis claret.

Fit Prioriſſa.

Transfert ſe ad Ordinem Ciſtertienſem.

Ibi vero cum incredibili ſpiritus feruore die nocteque Domino ſeruiret, & ardentes pro omnium ſalute preces funderet, vidit nocte quadam meditationi vehementius intenta, Virginem Mariam, vultu lugubri, & quaſi graui luctu deformatam. Cui compatiens in viſione Lutgardis, cum quæſiuiſſet ab ea vnde tantus eſſet faciei ſqualor, quæ alioqui plena eſſet omnis gratiæ, beatiſſima virgo reſpondit; Ecce ab hæreticis & pſeudochriſtianis rurſus conſpuitur, rurſus crucifigitur filius meus. Tu ergo aſſume tibi lamentum, & perpetuo ſeptem annorum ieiunio, imminentem vniuerſo orbi diuini numinis iram placare ſtude. Graſſabatur eo tem-

Videt beatam Virginem, quaſi Lugentem & quare.

Aſſumit ſeptenne ieiunium.

tempore ſæuiſſima Albigenſium hæreticorum peſtis. Itaque virgo ſacra, vt pro ſuarum virium tenuitate peſtem profligaret, & iratum Chriſti numen ad miſericordiam inflecteret; toto ſeptennio tale ſibi ieiunium indixit, vt pane & cereuiſia contenta, totam ſe lamentis daret; adeo vt ſi aliquando ſuperiorum voluntate coacta, tentaret aliquid pulmenti ore haurire, protinus nauſeante ſtomacho illud reijceret.

Aliud ſeptenne ieiunium.

Expletis autem ſeptem illis annis, rurſus *aliud ei pro* peccatoribus ieiunium iniunctum fuit; quod mirabili charitate aliis ſeptem annis, ſolo pane & olere tranſegit. Porro eo tempore ſacratiſſimum Chriſti corpus, ſub ſpecie panis ſingulis Dominicis diebus percipiebat; quod cum Agnes Abbatiſſa, parum cauto vſa conſilio, ei interdixiſſet, pia *Lutgardis* æquo & tranquillo id quidem tulit animo; ſed admonebat illam Chriſtum eam iniuriam vlturum. Nec defuit dicto fides. Nam Agnes paulo poſt intolerabili morbo correpta, non prius vel pedibus inſiſtere vel eccleſiam ingredi potuit, quam agnita indiſcretionis ſuæ culpa, Lutgardem priſtino more cœleſti pane frui permitteret.

Nemini Leuiter interdicenda ſacra Communio.

Vt autem quarundam monialium, quę minus digne de illa ſentiebant, temeraria iudicia compeſcerentur, illiuſque meritum clarius innoteſceret, accidit præclaro ſane miraculo, vt die quodam Dominico ad altare pergens, cum præ nimia corporis debilitate, ſub graui caſu periclitaretur, angelico fulciretur miniſterio; prorſus vt ſacræ virgines, viſo ſplendore immenſo, qui eam circundabat, timore perculſæ, ſumma eam deinceps veneratione proſequerentur. Quin & aliorum quorundam ſanctorum familiari colloquio, Dominus eam in vita conſolari dignatus eſt. Ipſa vero mira ſolicitudine afflictos & tentatos conſolabatur; adeo vt nemo non eius ſermonibus ſe refectum gauderet. Vndecimo fere ante obitum ſuum anno, inſtar Patriarcharum Iſaac & Iacob, ambobus eſt orbata luminibus; pro quibus, cæleſtis luminis ſplendoribus ſolito clarius perfuſa, tandem

Ab angelis virgo ſuſtentatur.

Excæcatur ſacra virgo.

Moritur feliciter.

ad

ad liberas auras ſupernæ Hieruſalem exultans & læta- bunda euolauit.

VITA S. BENNONIS, MISSNENSIS Eccleſiæ Decini Epiſcopi; ſanctitate & miraculorum gloria præclari; Ex ea quæ eſt per Hieronymum Emſer, ſacrorum canonum Licentiatum. Exceſſit ex humanis anno à Chriſto Domino 1106. Ætatis ſuæ 96. ſedis autem quadrageſimo; Sanctorum numero adſcriptus Anno Partæ ſalutis 1523. ab Hadriano Sexto Papa.

Cæſ. Baron. In Not. ad Mart. Rom. & tom. 12. Annal. Anno 1117

BEatus Benno inclyta Saxoniæ ciuitate Hildesheym (olim Bennopolis nuncupata, à Bennone quodam (vt aiunt) conditore Phryſio) parentibus quidem cum inſigni nobilitate, tum eximia in Deum pietate ſpectatis (Patre nimirum Saxoniæ Comite, Matre vero, & re & nomine Bezela, quaſi bene zelante) oriundus, etiamnum quinquennis, in obſequium S. Bernvvardi Hildeſemenſis Antiſtitis, ac fundatoris S. Michaelis, ſui conſanguinei traditus eſt. Qui cum mox in rebus diuinis ac bonarum artium doctrinis ſolerter inſtrui curauit. In quibus ſub diſciplina VVigeri S. Michaelis Præpoſiti, breui tempore tantum profecit, vt eidem B. Pontifici extrema iam vitæ ſenecta quinquennali febre afflictato, vnico eſſet ſolatio; modo poëtando; modo legendo; modo diſputando. Quo paulo poſt ſummo omnium mœrore ac luctu ex humanis ſublato, vanam mortalium ſortem puer Domini peroſus, apud ſe firmiter decreuit, vbi primum per parentes liceret, ſacrum ſuſcipere habitum; & in eodem monaſterio quantulumcunque vitæ ſpatium fata concederent, Deo ſeruiendo traducere, ſaluberrimo ſane conuerſationis inſtituto.

16. Iunij.

Patria & parentes eius.

Conditor ciuitatis Hildesheym quis?

S. Bernvvardus Epiſc. Hildeſemen, Bennoni affinis; cuius vita extat 20. Nouemb.

Pium propoſitum S. Bennonis.

Porro cum iam magnæ ſpei adoleſcens, variiſque tam corporis quam animi dotibus decoratus ad pubeſcen-

beſcentes perueniſſet annos, nulla vnquam leuitate notatus, nec alio quam communi fratrum cibo vſus, nec minori quam illi inedia ac labore fatigatus, ad omnem Chriſti militiam diligenter à magiſtro ſuo exercebatur; vndè genitore ipſius, qui eum propagandæ ſtirpis gratia vehementius ad ſeculum inuitauerat, vita functo, & à pia genitrice intrandæ religionis veniam conſecutus, cum iam virili togæ eſſet proximus, doctus à Spiritu ſancto reprobare malum & eligere bonum, octauodecimo ætatis ſuæ anno monaſticum ſuſcepit habitum, vna & ſanctarum incrementa virtutum. Euoluto autem anno edita ibidem profeſſione, puerilia ſtudia & poëticas nugas poſtponens, ſacroſancta Prophetarum volumina, & vtrunque Teſtamentum, ac Patrum deſuper commentaria diu noctuque ruminabat; Orationibus vigiliis ac ieiuniis impenſius multo quam antea vacabat. Ferunt nonnulli, priuſquam religionem ingreſſus ſit, in Francia Theologiæ ſtudio dediſſe operam, atque in ea facultate doctoralibus inſigniis (qui honos tunc omnium erat excellentiſſimus) fuiſſe decoratum. Vnde & abſtruſa quæque ac recondita Theologiæ ſenſa, quæ cæteris altius meditata exploratataque habebat, non inuitus reſerabat; mœſtos ſacratiſſimo eloquio conſolans, ac peccatores à laqueis antiqui hoſtis ſapienter eruens.

S Benno fit Monachus apud S Michaelem.

Doctor fuit ſacræ Theologiæ.

Quinto autem à ſuſcepto Diaconatus ordine anno, qui fuit trigeſimus vitæ eius, ob inſignem in religionis ac morum probitate profectum, volente & iubente Abbate ſuo Adelberto, ſacerdotium adiit, tanta cum reuerentia ac dignitate, tantaque obiit munditia & puritate; vt fratribus etiam ſtupori ac admirationi fuerit. Accidit proinde vt anno de hinc quarto, defuncto Adelberto præfato, à maiore parte conuentûs fuerit in Abbatem electus. At vir Dei contemplatiuam magis ſeligens vitam, cum tribus tantum menſibus in officio ſtetiſſet, exteriores curas ac actiones pertæſus, idipſum in Sigebertum quendam ſibi in electione propinquiorem, & ipſum quidem virum bonum reſignauit.

Poſt Diaconatum initiatur ſacerdotio.

Fit Abbas S. Michaelis.

Digitized by Google

uit. Depoſita vero eccleſiaſtica hac præfectura, Benno noſter, reliquum vitæ curſum in priuato, & vel in oratione, vel lectione diuina, ſolummodo tranſigere decreuerat; cum ecce omnipotens & glorioſus in ſanctis ſuis Deus, qui humiles corde ſublimat, & ſuperbos de ſede deturbat, non paſſus candelabrum hoc lucidiſſimum ſub modio diu deliteſcere; maximis Imperatoris Henrici eius nominis 3. precibus; annuente & iubente Leone Nono Pontifice maximo, monaſterio ſuo extractus, Eccleſiæ Goslarienſi in Magiſtrum ac Canonicum præfectus eſt.

Eandem dignitatẽ reſignat.

Fit Eccleſiæ Goslarienſis Magiſter & Canonicus.

In qua dignitate decem & ſeptem annos conuerſatus, in omni genere virtutum ſpectabilem ſe præbuit, crebris vigiliis; frequenti inedia; aſſiduis orationibus; tum largis patrimonii ſui eleemoſynis; vnde omnium eorum, qui ſecum ibidem Deo militabant, non vulgarem meruit gratiam. Arctiſſima autem fuit illi conſuetudo cum Annone Goslarienſi tunc Præpoſito, poſtea vero Colonienſi Archiepiſcopo; viro qui tot Rerumpub. turbationes & incendia, quot ſuo tempore in imperio paſſim extitère, ſolus vel æquanimiter ferre, vel ab vrbe ſua, ſingulari prudentia nouerat arcere.

S. Annonis Colonienſ. Archiepiſ. laus, cuius vita habetur 4. Dec.

Vacante vero non ita multo poſt Eccleſiæ Miſſnenſis ſede, facile effecit idem B. Anno, vt eadem veteri amico ſuo Bennoni, cuius vitæ innocentiam & dignitatem dudum exploratam habebat, etiam nihil tale cogitanti ac omnimodis reluctanti committeretur. Cuius tandem adhortationibus non tam perſuaſus, quam veluti compulſus Benno, oblatam ſibi ſuſcepit prouinciam. Anno itaque reſtauratæ ſalutis 1066. à VVernhero Magdeburgenſi Archiepiſcopo, pontificalibus indutus, inclytæ Miſſnenſis Eccleſiæ Præſul conſecratur; à totius vrbis clero ac populo gratulabundo venerabundoque ſuſcipitur; & in Eccleſiam maiorem feſtiuiter adductus, magno omnium plauſu & ingenti totius ciuitatis gaudio, in throno Pontificali collocatur. Et reuera, vt in prouerbio eſt; Magiſtratus virum oſtendit. Si qui-

S. Benno cõſecratur Epiſcopus Miſſnenſis.

quidem quanta is fuerit prudentia, quam prouidus in conſilio quam iuſtus in iudicio, ante non apparuit, quam in tanto faſtigio conſtitutus eſſet. Neque enim à dextris neque à ſiniſtris recedens, omnia quæcunque verbo monuit, factis ipſe adimpleuit. Non pompoſus, non elatus; ſed opera ſua multa erga pauperes pietate ornabat. Inprimis autem, eccleſiaſticarum rerum & diuini cultus, ſolicita illi cura fuit: quibus rite prouiſis, ilico ad viſitandos ſingulos diœceſeos ſuæ pagos & oppida, omneſque Eccleſias & earum rectores animum contulit: Bene ſe gerentes, vehementer laudauit: alios, leniter corripiendo in melius immutauit. Tanta porro gratia præditus erat, tantoque inter pauperes ac diuites æquilibrio ſe partiebatur, vt paſſim eum omnes amarent: eiuſque monitis obtemperantes, pacifice inter ſe viuerent, & fraterno ſe inuicem amore diligerent. Verbum Dei quoque ita luculenter, ita ſuauiter tractabat ac prædicabat, vt per multa etiam milliaria, eius audiendi gratia confluerent.

Qualiter ſe in Epiſcopatu geſſerit.

Sedulam deinde adhibuit curam, ne Eccleſiæ ſuæ vel ad diuinum cultum, vel ad alendos pauperes quippiam deficeret: vnde apud eos quibus ipſe cæleſtia ſeminabat, temporalia Eccleſiæ ſubſidia ſuo quodam iure confidenter poſtulabat. Sicque non modo largis bonorum incrementis Eccleſiam ſuam Miſſnenſem locupletauit & auxit, verumetiam ea quæ eidem vi & iniuria iam erant ablata, ſub anathematis ac diris diuinæ vindictæ imprecationibus reſtitui ac reſarciri penitus curarat. Pari diligentia ingentem Sclauorum multitudinem gentili errore ac dæmonum præſtigiis circumuentam ad Chriſti fidem reduxit: pluresque indies reuocaſſet, ni omni bono inuidus diabolus moleſte ferens eos à caſtris ſuis fieri transfugas, tantis virum ſanctum impuliſſet tempeſtatibus & procellis, vt eorum curam ad tempus relinquere vel inuitus fuerit coactus. Tempore ſiquidem famoſiſſimi illius Saxonici belli contra Henricum 4. Imperatorem, quod & ipſe ex primario Saxonum ſanguine, qui Imperatori plane inui-

Quam ſollicitus pro ſua Eccleſia.

Pro conuerſione Sclauorum.

inuiſus erat, eſſet, captus cum pluribus alijs in exilium miſſus eſt. Vbi beatus Pontifex neque de vita ſua, neque de captiuitate ſolicitus, ſolius Eccleſiæ ſuæ caſum inconſolabiliter deflebat; cum interim (prô dolor) calamitoſa illa inter memoratum Imperator. & Gregorium 7. ſummum Pontificum exoritur ſeditio, cumque vterque, hic pro terreno, ille pro Dei regno cauſam ſuam conſtantiſſime ageret, Imperator intelligens principes religione tactos ſenſim ab eo deficere, diſſimulato ad præſens odio, quod contra Saxones alebat, captiuos eius gentis (inter quos & Benno erat) ad ſua impune redire permiſit. *Captus cũ plurimis aliis in exilium mittitur.* *Soluitur cum aliis, & ad ſuos reuertitur.*

Rediens igitur beatiſſimus Paſtor ad Eccleſiam ſuam Miſſnenſem, eam plane deſolatam vaſtatamque inuenit, quam tanto prius ſtudio ac decore ornauerat. Quę quidem calamitas, quamuis amarior illi, quam vel carceris vel exilij pœna erat, ſpem tamen vultu ſimulans, premenſque alto corde dolorem, ſuos benigne amplexus, diuinoque eloquio ſuauiter conſolatus, ilico infracto ſeſe animo ad reſtaurandam eccleſiæ ſuæ ruinam totis viribus conuertit.

Paulo vero poſt tempore, vibrato in Imperatorem à ſummo Præſule Romano ob varia crimina excommunicationis gladio, vir Domini poſthabito Cæſaris edicto, excuſſoque omni pauore, relicta ſynagoga Sathanæ, iter arripiens Romam verſus, ad indictum ibidem Concilium non ſine multo labore & difficultate peruenit; vbi à pientiſſimo Pontifice ob fidelitatem ſumme collaudatus; in amicitiam non vulgarem receptus eſt. Cuius conſuetudine cum & plurimum delectaretur, eundem tam diu ſecum cohabitantem retinuit, quouſque fractis Imperatoris viribus, nil amplius timoris eſſet. Proinde vir Dei expeditis apud Pontificem Eccleſiæ ſuæ negotijs, relicta tandem Roma, per multas viarum ambages, ad ciuitatem ſuam Miſnenſem, pretioſiſſimis ſanctorum reliquijs & Apoſtolicis indulgentijs onuſtus feliciter appulit, ac ſub habitu peregrini, (vt euitaret ſolitam introitûs magnificam *Proficiſcitur Romã, ad Concilium.* *Redit ad ſuos.*

Digitized by Google

pompam) ad publicum hoſpitium omnibus ignotus diuertit. At paulo poſt agnitus paſtor bonus ab omnibus ſuis, maximo totius vrbis applauſu, ad Eccleſiam ſuam conducitur. Quibus ille, inſequenti die inter ſacrificandum, pro concione Apoſtolicam nunciauit benedictionem & gratiam: eaſque pro maiori parte excommunicationis vinculo (ob ab Romanæ ſedis obedientia diſciſſionem) irretitas, ſimul omnes conceſſa ſibi poteſtate abſoluit, & Eccleſiæ reconciliauit. Poſt quæ, animũ ad iam pridem coacte omiſſam Sclauorũ curam & conuerſionem omnimodis appulit; eoſq; tandem indefeſſo ſtudio, diuina doctrina, præclariſque miraculorum ſignis, ab antiquis erroribus ad infallibilem Chriſti veritatem feliciter reuocauit.

Excommunicatos abſoluit S. Benno.

Sclauos ad Chriſti fidẽ conuertit.

Quadam autem die cum populus ob feruentiſſimũ Solis æſtum extrema ſiti laboraret; vir ſanctus pia ad Deum facta precatione, terram baculo paſtorali feriens, limpidiſſimum aquæ fontem produxit, aridaque hominum labra benigne refocillauit. Alio quoq; tempore, cum ad operarios in prato exiſſet, ſitique ac labore fatigatos reperiſſet, ſigno crucis edito, aquam in vinum commutauit. Die vero iam ad occaſum tendente, cum per pontem ad ciuitatem tardius quam intrare poſſet ſe venturum proſpiceret, iter ad proxima Albis fluenta deflexit, & Crucis ſigno ſe muniens, fluuium ſicco pede pertranſiuit. His porro aliiſque præclaris ſignis cum apud homines celebrior fieri inciperet, timens ne tanquam popularis auræ affectator, inde apud Deum magis vileſceret, tacito ſecum egit conſilio, quonam potiſſimum modo frequentiam hominum euitare, & in ſolitario aliquo loco deliteſcendo, ſoli Deo ſeruire poſſet.

Quædam eius miracula.

Eccleſiæ itaque ſuæ rebus accurate diſpoſitis, villam ſuam Naumborg, paucis admodum viæ ſuæ conſciis ſeceſſit, ibique iuxta ædiculam omnibus Sanctis ſacrã, cellam vnam humilem pro ſe & ſacerdote ſocio ædificauit; ab ea deinceps nuſquam diſcedens, niſi Epiſcopalis curæ munere exigente ſerio vrgeretur. Vnde cellæ ſuæ

Vt pacatius Deo vacet, petit ſolitudinẽ.

Digitized by Google

ſolitudine ſe oblectans, diuinarumque rerum meditationi tota mente incumbens humilis Christi ſeruus, quanto magis latere voluit, tanto excellentioribus muneribus eum ſublimare dignata eſt propitia diuinitas. Siquidem præter admirabilem agilitatis dotem (ita vt ſæpenumero diuina virtute, in momento, è villa ad Eccleſiam ſuam Miſſnenſem raperetur, indeque ſacris omnibus confectis pari celeritate reduceretur) complures habuit reuelationes; quibus futuræ quietis dulcedinem, tranſitorie ſaltem, & quantum viatori licet, deguſtâſſe creditur. Eiſdem quoque illuminatus, ſpiritu prophetico & futurorum præſcientia egregie claruit. *Claruit dono agilitatis ac prophetia.*

Ceterum beatiſſimus Pontifex, cum iam laborioſo huius vitæ curſu ad extremam ætatem vſque impigre conſtanterque emenſo, æternam inſtare ſibi requiem ſpiritu reuelante cognoſceret, feſtinus præ gaudio, ſuis in vnum conuocatis, primo eis totius vitæ ſuæ curſum, fortunaſque varias ad memoriam reuocare; dein eccleſiæ ſuæ ſtatum ſolerter admodum diſponere; Ac demũ, poſtquam eos ad mutuam charitatem, ad Diuini cultûs æmulationem, ad Eccleſiaſticæ libertatis defenſionem, ſeuero admodum vultu & ſenili grauitate fuiſſet adhortatus, ſingulorum manibus pro more deoſculatis, illos hymnis ac pſalmis iuſſit inſiſtere; ipſe vero toto corde ad Deum conuerſus, deuotiſque ad eum orationibus habitis, accepto omni cum reuerentia debito Eccleſiaſtico commeatu, ſolutis mortalitatis vinculis, lætus ad regna cœlorum conſcẽdit; & ecce ilico Sacrum eius corpus dulci locum odore afflans, cœleſte quid omnium naribus inſpirat; donec ipſum iuxta pontificalis muneris dignitatem in Eccleſia ſua Miſſnenſi honorifice ſepeliſſent. Vbi quidem non minoribus apud Deum claruit meritis ac miraculis, quam olim in vita; confugientibus ad ſepulchrum ipſius plurima impetrans beneficia, quorum quidam à variis languoribus curati, plerique à grauibus periculis & anxietatibus liberati, nonnulli etiam à morte ſuſcitati ſunt. Tranſlatio autem *Quid circa extrema.* *Obdormit in Domino.* *Miracula ad tumulũ eius.*

Digitized by Google

Tranſlatio reliquiarum eius. ipſius ex priori loco, ad medium Eccleſiæ, vbi nunc tumba ipſius honorifice inſtructa cernitur, facta eſt circa annum domini 1270. Relatus vero eſt in numerum SS. per Apoſtolicæ ſedis Præſulem Adrianum, eius nominis Sextum; Anno Chriſti Domini 1523. *Canonizatio eius.*

C. Baron. Tom. 11. Annal. Eccl.

VITA S. GEBEHARDI ARCHIEPISCOpi Saltzburgenſis alias Iuuauenſis; fundatoris Eccleſiæ Admuntenſis; Ex ea quæ extat Tom. 2. Antiq. Lection. D. Henrici Caniſii. Quo tempore claruerit & obierit, patet infra.

16. Iunij. Patria & parentes eius. GLorioſus Gebehardus, alto Sueuorum ſtemmate, patre Chadoldo, matre Azala progenitus, in primæua ætate ſua liberalibus ſtudiis traditur imbuendus. Vbi cum docilis puer, non tam ætatis incremento, quam literalis ſcientiæ ſuccreſceret faſtigio, emenſa demum pueritia, partimque adoleſcentia, ingenuitatem generis, morum nobilitate, ac ſapientiæ iubare tranſcendit. Euacuatis enim quæ erant paruuli, diuinis ſe mancipabat obſequiis & lectionibus; quamuis in ſæculari pomposo ſchemate forinſecus ſplenderet ornatus. *Ingens eius in vtroque homine ornatus.*

Per ſingulos itaque gradus ſacris ordinibus inſignitus, ad Sacerdotij deinde gradum, quia dignus eſt inuentus, quatro Nonas Martii, anno incarnationis Domini M.LV. à venerabilibus Balduvino, ſanctæ Saliſburgenſis Eccleſiæ Archiepiſcopo, ſub ſancto Leone Papa, eſt promotus, prædicti Deo digni Archiepiſcopi, futurus Epiſcopus ſucceſſor, ac Chriſti & Eccleſiæ indefeſſus propugnator. *Initiatur Sacerdotio*

Huius ergo celebri fama illectus Imperator Henricus III. cognomento Pius, Henrici Babinbergenſis ſucceſſor, cum ad ſe adſcitum, regiæ aulæ ſummum præfecit Capellanum. Quo poſt paucos annos rebus humanis exempto, & Henrico IV. filio prioris in ſceptra regni *Gratiſſimus Impp.*

regni ſuccedente, Gebhardus item primus inter primos palatii habebatur. Et quamuis in terreno conuerſaretur palatio, cœleſtis tamen regis famulatui ſummopere inhærebat.

Anno deinde incarnationis Domini M. LX. qui quintus ſacerdotii ipſius Gebehardi fuerat annus, poſt dormitionem præſcripti venerabilis Baldvvini Archiepiſcopi, concordi & alacri totius Cleri, ac miniſterialium electione, in Saltzburgenſem Metropolitanum diuino nutu eſt ſublimatus, vtpote virtutum omnium genere adornatus.

Fit Archiepiſcopus Saltzburgenſis, Anno Chriſti Domini 1060.

Ab hinc vno & ſemis anno, pallii inſignibus & priuilegio ſingularis præ cæteris Coëpiſcopis principatûs ab Alexandro 2. Romanæ ſedis Epiſcopo, per VVezilinum Præpoſitum 8. Calend. Martii tranſmiſſis glorioſiſſime perſplenduit.

Honoratur Pallio Archiepiſcopali à Summo Pontifice.

His ille honoribus neſciebat ſuperbire, ſed magis humilia de ſe ipſo nouerat ſentire. Diuitiis etiam affluentibus cor non appoſuit; ſed his tripliciter vſus, aut in augmentum & proficuum Eccleſiæ ſuæ expendit, aut Monaſteria & Baſilicas ex eis conſtruxit, vel pauperibus erogauit.

Quam inſignis in ea dignitate.

Præterea tam regno quam Romanæ ſedi accommodatiſſimus exiſtens, dilatauit gloriam populo ſuo & Eccleſiæ, quouſque inimicus ſuperueniens z zania diſcordiæ, inter regnum & ſacerdotium, proh dolor, ſeminauit. Præſul ergo egregius, cum inſtar lucernæ candelabro ſuperpoſitæ, omnibus qui in domo Dei erant, ſcientiæ & vitæ merito luceret, eum ſancta Romana Eccleſia, quaſi ſpecialem filium ſuum, quaſi verum Catholicum, iudicauit eſſe dignum, cui legationem ſuam ſuper omnes Teutonici regni Eccleſias committeret. Sic itaque ex Archicapellano regni, Archiepiſcopus Iuuauenſis & Legatus Apoſtolicæ ſedis prouectus eſt, & immobilis Eccleſiæ columna enituit.

Inſtituitur in Legatũ Apoſtolicũ per Germaniam.

Anno igitur incarnationis Domini M. LXXII. inſtituit ſedem Epiſcopalem intra Carinthiam, in loco Gurça dicto, vbi prius fuerat cœnobium ſanctimonia-

lium; cui præfecit & conſecrauit Epiſcopum Guntherum. II. Nonas Martij; comprouincialibus & cæteris Epiſcopis, nec non Henrico Rege, per epiſtolas ſuum in hanc ipſam ordinationem aſſenſum præbentibus. Acceſſere & ad huius Conſtitutionis confirmationem D. Alexandri Papæ Præſid.

Sedes Epiſcopalis in Corinthia ab eo conſtituitur.

DeindeAnnoDominicæ Incarnationis,M.LXXIV. ordinationis ſuæ XIV. in honore ſanctæ Dei genitricis Mariæ, ſanctique Blaſij Epiſcopi & Martyris, inter montana Bauariæ, iuxta Anaſum fluuium, Monaſterium in valle Admuntenſi conſtruxit. In quo duodecim Monachos Sacerdotes ad ſeruiendum Deo ordinauit; ad quorum ſtipendia & veſtes, necnon & hoſpitum & pauperum ſuſtentationes, prædia & Decimas ſufficientes contradidit.

Quale fundauit Monaſterium.

Quanta eidem contulerit.

Dedit etiam ornamenta complura,auro,argento,& ſerico valde pretioſa; veſtimenta ſcilicet ſacerdotalia, libros,calices,&quæque diuinis miniſteriis neceſſaria. Inter cætera denique bona ſanctorum,egregiis pignoribus locum nobilitauit; inter quæ brachium ſancti Confeſſoris Paterniani,cum cohærente ſibi manu. Sed & ſancti Chriſanti Martyris caluariam,&commilitonis eius ſanctæ Dariæ virginis;nec non & ſancti Vincentii, cum multis aliis ſanctorum reliquijs, eidem donauit Eccleſiæ.

Excommunicatur RexHenricus& quare.

Poſt aliquot vero annos excommunicatus Rex Henricus, in ſynodo Romana; & Epiſcopi ſinguli, miſſis à Papa Gregorio VII. Epiſtolis, præmoniti ſunt etiã obſecrati,pro obſeruanda S.Petro &eius Vicario obedientia; inbanniti quoque & ſub obtentu ſui officij ſunt aſtricti,ne Regi anathematizato & eius conſiliariis nominatis communicarent. Hoc nouũ ſiue rarum in Regem anathema,vtrum ex venditione Epiſcopiorum & Abbatiarum, an ex alia infamia, cauſas ſumpſerit, penes earum conſcios ſit & iudices, nobis ſententia paſtoris timẽda eſt,ſiue iuſta,ſiue iniuſta. Prædictus enim piæ memoriæ PapaGregorius,velut alterHelias Spiritu Dei plenus, & zelo iuſtitiæ & veritatis accenſus,Sacer-

dotes

dotes Baal, non quadringentos, ſed infinita millia trucidauerat; quia vel eos qui per ſimoniam Epiſcopatus, Abbatias, Præpoſituras, Præbendas, vel Eccleſias obtinuerant, vel qui in ſacerdotio aut diaconatu vxores habuerant, vel qui à ſimoniacis vel ſchiſmaticis ordinati fuerant, gladio Petri omnes ſimul truncauerat. Proinde iſtorum inſtinctu Henricus Imperator VVichpertum Rauennatem hæreſiarcham, expulſo præfato Papa Gregorio, Romæ inthronizauit; quem vna cum Rege & ſuis complicibus & fautoribus iam dictus Papa anathematizauit. Videres nunc nauiculam beati Petri, quaſi dormiente interim Ieſu propemodum mergi, & tempeſtatum procella vexari, dum omnes veritatem & fidem B. Petro & eius Vicario ſeruantes, aut in vndas mortis dirum fremens ac feruens ſalum trahebat, aut in longum exilium, patria, honoribus, rebus exſortes iactabat. Tempora nimirum tunc valde periculoſa inſtabant, cum præter Chriſti athletam noſtrum Dominum Gebehardum Archiepiſcopum Saltzburgenſem, Altmannum Pataulenſem, Adilberonem VVirtzburgenſem, Hermannum Metenſem, Meginvvardum Friſingenſem, prçter hos ſolos quinque, in toto regno Teutonico Epiſcopus Catholicus inueniri non poterat.

Quæ poſt hæc ſit paſſa Eccleſia.

Qui conſtantes permanſere.

Ea igitur tempeſtate Gebehardus Archiepiſcopus, fidelis Romanæ Eccleſiæ & veritatis Catholicæ propugnator eminebat; qui velut alter Machabęus lorica fidei ſe ſuccinxerat, & gladio verbi ſui, caſtra Eccleſiæ in toto regno Teutonico protegebat. Proinde aure cordis, audiens illam Domini vocem in Euangelio clamantis: *Qui non eſt mecum, contra me eſt, & qui non colligit mecum, diſpergit.* Quia Chriſtum pro redemptione Eccleſiæ, ad crucis brachia pendentem ſincera fide ſequi ſtuduit, multa tunc perſonæ & ordini indigna nimis, à fautoribus Regis excepit. Qui mox & Eccleſiæ ſuæ bona diripiebant, vnuſquiſq; vicina ſibi quaſi ex permiſſione Regis vendicantes, & bannos Domini Papæ, ipſiuſque noſtri, ob hanc direptionem illis factos paruipendentes. Tunc etiã magna pars Vngaricæ

Lucæ 11.

Gebehardi maxime collaudatur magnanimitas.

terræ, quondam Eccleſiæ ſancti Rudberti traditæ, ab Epiſcopo defeciſſe dicitur. Hac etiam neceſſitate, ob munimen Eccleſiæ ſuæ in poſterum, caſtella duo muntiſſima Chriſti archimandrita ædificauit; ſcilicet in monte Salzburg & VVerſen; ſed & vnum caſtellum, apud Friſacum.

Sub publica tandem fide, etiam dato à Rege ducatu, Ratiſponam veniens, expurgare ſe, in quibus à Rege culpabatur, recuſauit, niſi prius omnia quæ ei ablata fuerant, iuxta ſtatuta reſtituerentur. Inde prolixa inter eum & inter prolocutores Regis, coram Rege agitata eſt quæſtio. Poſtremo infecta re vtrinque & indefinita, exiuit ab vrbe Ratiſpona ad vrbem ſuæ ſedis, eo comitatu quo venerat reducente. Sed à media via diuertit, & ad partes ſecum facientes receſſit. Quia denique inimicis Chriſti & Eccleſiæ reſiſtere non potuit, relicta ſyndone nudus ab eis profugit; relicta ſiquidem ſede ſua in exilium ſecundo Idus Octobris receſſit, Anno incarnationis Domini milleſimo ſeptuageſimo octauo; & nouem annos, nunc in Sueuiam, nunc in Saxoniam tranſmigrando, cum ſuis ſimilibus Catholicæ veritatis confeſſoribus in exilio tranſegit. Interim Rex Henricus Perchtoldum quendam ſui erroris conſentaneum, in cubile Salzburgenſis Eccleſiæ ingeſſit; qui & eiuſdem Eccleſiæ theſaurum ditiſſimum diſſipauit, & multa noſtræ Admuntenſis Eccleſiæ ornamenta, cum nonnullis ſanctorum pignoribus diripuit, ipſum vero locum noſtrum ad ſolitudinem fere redegit.

Spontaneũ ſubit exilium.

Subrogatur ſedi eius alius, impius quidam Perchtoldus.

Inter cætera pretioſa quæ tunc temporis idem intruſus ſeu Exepiſcopus nobis abſtulit, Rationale vnum ex auro & gemmis pretioſiſſimis intextum, aureis catenulis dependens, pene mille marcarum pretio æſtimatum, quod Imperator Græciæ, fundatori noſtro Gebehardo Archiepiſcopo, dum legatione Cæſaris illò functus, filium eius baptizaſſet, pro munere donauerat, iuſſit præfatus Perchtoldus exponi, militibus ſuis hæc largiturus. Duodecim igitur milites cæteris præſtantiores, auaritiæ ſiti furentes, pro rapiendo illo in litem

verſi,

verſi, ante atrium baſilicæ certamen ineunt, & mutuis ſe concidentes vulneribus, octo ex his ibi ceciderunt. Quidam vero ex fratribus Nordvvinus Presbyter, Sacriſtæ ſeu Cuſtodis functus officio, ad tantum facinus perhorreſcens, & aliorum quatuor, qui adhuc ſupererant, ſimili cæde iam perituris, vitæ conſulens, arreptum Rationale, in quatuor fruſtra confregit, cuique illorum ſuam partem tribuens. Qui Monachus eodem anno diem clauſit extremum. *Vltio diuina in ſacrilegos.*

Prædictus quoque Perchtoldus duas patellas ſalis, ad Paierhalle, nobis abſtulit, & Comiti Gebehardo de Purchuſen has in beneficio tradidit.

Tandem miſeratione diuina, inardeſcente zelo fidelium, anno exilij ſui nono, præfatus Dominus noſter Gebehardus, ab Engelberto Comite, & ab aliis quibuſdam Eccleſiæ miniſterialibus, & compluribus militibus reductus eſt in Epiſcopium ſuum, comitantibus ſe ſuffraganeis ſuis Epiſcopis, Altmanno ſcilicet Patauienſi, & Meginvvardo Friſingenſi, & à Clero, & toto pene populo in ſedem ſuam eſt receptus. Vbi confeſtim tam eum qui ſuam ſedem inuaſerat, quam & eos qui loca prædictorum ſuorum ſuffraganeorum occupauerant, anathematizauit, ipſe & Coëpiſcopi ſui. Sicque duobus fere annis curam exercens Epiſcopalem ſuperuixit. *Reſtituitur ſedi ſuæ S. Gebehardus.*

Anno igitur incarnationis Domini M.LXXXVIII. tranſactis ab ordinatione ſua annis XXVII. menſibus X. hebdomadibus duabus, diebus duobus, exacto felicis agonis curſu, ad palmam ſupernam vocatus XVI. Calend. Iulii, in caſtro ſuo, quod VVeruen dicitur, huius vitæ terminum, beato fine ſortitur; & deinde tranſlatus, in noſtro Monaſterio, debita veneratione ſepelitur; ipſo die depoſitionis, ſurdum & mutum, ad ſepulchrum proprium curauit. Quo primo, aliiſque deinceps miraculis, viuere ſe in cœleſtibus regnis teſtatur. *Obit diem Anno Chriſti 1088.* *Sepulchrũ eius miraculis glorioſum.*

Hic à S. Rudberto primo Iuuauenſis ſedis Epiſcopo, viceſimus ſextus fuit. Ab Arnone primo eiuſdem ſedis

Mmm 5 Archie-

Digitized by Google

Series Epiſcoporum Saltzburgenſium, vſq; ad S. Gebehardum.

Archiepiſcopo, ſextus decimus. Vir hic erat ingenioſus ſatis & litteratus; orationibus ſtudens & lectionibus; canonum maxime ſcrutator; eleemoſynarum largus; in contemptores & contumaces vltor irreuocabilis erat; ſiue banno, ſiue alterius poteſtatis exercitijs vti in illis voluit. Dictauit idem de illa diſſenſione, quæ ſuo tempore in Eccleſia fuit, libellum ad Hermannum Metenſem Epiſcopum; quo & ſemet excuſaret, & quantos ex contraria parte poſſet huic, cui ille fauebat, parti ſociaret.

Monaſterij Richersperg, fundatores qui.

Erat eidem Domino & Patri noſtro Gebehardo germana vterina nomine Diepurch; quæ cuidam nobili & libero Baroni Bauariæ VVerenhero in matrimonio erat ſociata. Qui ambo poſt mortem filij ſui Gebehardi pari deuotione Monaſterium Canonicorum Richerſpergæ fundauerunt, & Chriſtum ſibi inibi hæredem inſtituerunt.

Carmen pro S. Gebehardo encomiaſticum

QVid fles Admuntis Gebehardi funere triſtis:
Reſtet poſt fletus, quod tibi, cerne, decus.
Eſt tibi Pontificis corpus non gloria vilis;
Cui locus hic tumuli, præ tot Epiſcopij.
In te diuinos qui fecit iugiter Ymnos,
Et decantari cantica Pſalmographi.
Fecit & hoc in te, ſint & ſolatia cuique.
Plurima nam tribuit, de quibus hæc ſtatuit;
Eſuriens victum, petat vltro nudus amictum,
Et vagus hoſpitium, vallis es aniuium.
Propter iuſtitiam tolerauit & ipſe rapinam;
Regis ob hanc odium, fugit in exilium.
Malens ille miſer, quam ſchiſmatis eſſe miniſter,
Tranſiit ad partes lite ſibi ſimiles.
Complicibus banni, ſtuduit ſe diſſociari;
Seruans Roma tuo debita iudicio.
Poſt in Epiſcopium, plebs hunc nonnulla receptum,
Gaudebat cura poſt vt & ante ſua.
Hic pro lege Dei, neſciuit cedere Regi,
Vel cuiquam forti, vel quoque dedecori.

VITA

VITA S. AVITI PRESBYTERI; EX EA quæ eſt apud V. P. Laurentium Surium fide digniſſima. Clarvit autem anno à Chriſti Incarnatione 495. & Reliquis.

C. Baro. in not. mart. Rom.

AVitus, apud Aurelianos plebeio ſanguine natus, matrem habuit ciuitate Virduno oriundam; quæ vt inopiæ & egeſtati ſuæ ſubueniret, Aureliam ſe conferre coacta eſt; vbi matrimonii vinculo, cuidam Belſicolę ſociata, Auitum egregia indole filium peperit. Is autem in ipſo ſuo ortu, tanto cum lumine prodiit, vt obſtetrices ab officio deterritæ, & miraculi ſtupore perculſæ, cæleſtem ſplendorem auſæ non fuerint intueri. *17. Iunij. Patria S. Auiti, & genus eius. Miraculũ in Natiuitate eius.*

Cum autem puer infantiæ rudimenta ſuperaſſet, ad Miſtianenſe monaſterium deuotus aduoluauit, vbi tãto pietatis ac religionis ſtudio Deo ſeipſum conſecrauit, vt cibo ſuo clam egenis impartito, ipſe ieiunus permaneret, detractiſque ſibi veſtibus, aliorum nuditatem tegeret. Abbas igitur cum cerneret eum cæleſtibus rebus præ cæteris deditum, ne eius ieiunandi, vigilandique aſſiduitas inuidiæ pateret, cellulam ei longe ab alijs ſemotam conſtruxit; vt ibidem tranquillo animo totus diuinarum rerum ſtudio vacaret. Vt vero omnes manifeſtis indicijs vitæ eius integritatem cognouerunt, inuito prorſus cellarij munus demandârunt. Sed cum ab immiti familia, propter illam miniſterij ſarcinam, crebris inſidijs appeteretur, nocte quadam depoſitis caute ad lectum Abbatis clauibus, relicto onere, ad Calauniæ loca abditiſſima ſeceſſit, vbi conſtructa è vilibus virgultis cellula, multis diebus delituit; donec Maximino monaſterij Abbate, vitæ munere magna cum laude perfuncto, à fratribus tandem repertus, & in defuncti locum fruſtra reluctans conſtitutus eſt. *Fit monachus. Secedit in locum deſertum.*

Tum vero ingrato ſub faſce humilitas ſublimata gemiſcens, ruſſus fugam meditatur. Vno igitur puero comi-

Series Epiſcoporum Saltzburgenſium, vſq; ad S. Gebehardum.

Archiepiſcopo, ſextus decimus. Vir hic erat ingenioſus ſatis & litteratus; orationibus ſtudens & lectionibus; canonum maxime ſcrutator; eleemoſynarum largus; in contemptores & contumaces vltor irreuocabilis erat; ſiue banno, ſiue alterius poteſtatis exercitijs vti in illis voluit. Dictauit idem de illa diſſenſione, quæ ſuo tempore in Eccleſia fuit, libellum ad Hermannum Metenſem Epiſcopum; quo & ſemet excuſaret, & quantos ex contraria parte poſſet huic, cui ille fauebat, parti ſociaret.

Monaſterij Richersperg, fundatores qui.

Erat eidem Domino & Patri noſtro Gebehardo germana vterina nomine Diepurch; quæ cuidam nobili & libero Baroni Bauariæ VVerenhero in matrimonio erat ſociata. Qui ambo poſt mortem filij ſui Gebehardi pari deuotione Monaſterium Canonicorum Richerſpergæ fundauerunt, & Chriſtum ſibi inibi hæredem inſtituerunt.

Carmen pro S Gebehardo encomiaſticum

QVid fles Admuntis Gebehardi funere triſtis?
Reſtet poſt fletus, quod tibi, cerne, decus.
Eſt tibi Pontificis corpus non gloria vilis;
Cui locus hic tumuli, pra tot Epiſcopij.
In te diuinos qui fecit iugiter Ymnos,
Et decantari cantica Pſalmographi.
Fecit & hoc in te, ſint & ſolatia cuique.
Plurima nam tribuit, de quibus hac ſtatuit;
Eſuriens victum, petat vltro nudus amictum,
Et vagus hoſpitium, vallis es anxiium.
Propter iuſtitiam tolerauit & ipſe rapinam;
Regis ob hanc odium, fugit in exilium.
Malens ille miſer, quam ſchiſmatis eſſe miniſter,
Tranſiit ad partes lite ſibi ſimiles.
Complicibus banni, ſtuduit ſe diſſociari;
Seruans Roma tuo debita iudicio.
Poſt in Epiſcopium, plebs hunc nonnulla receptum,
Gaudebat cura poſt vt & ante ſua.
Hic pro lege Dei, neſciuit cedere Regi,
Vel cuiquam forti, vel quoque dedecori.

VITA

VITA S. AVITI PRESBYTERI; EX EA quæ eſt apud V. P. Laurentium Surium fide digniſſima. Claruit autem anno à Chriſti Incarnatione 495. & Reliquis.

C. Baro. in not. mart. Rom.

Avitus, apud Aurelianos plebeio ſanguine natus, matrem habuit ciuitate Virduno oriundam; quæ vt inopiæ & egeſtati ſuæ ſubueniret, Aureliam ſe conferre coacta eſt; vbi matrimonii vinculo, cuidam Belſicolę ſociata, Auitum egregia indole filium peperit. Is autem in ipſo ſuo ortu, tanto cum lumine prodiit, vt obſtetrices ab officio deterritæ, & miraculi ſtupore perculſæ, cæleſtem ſplendorem auſæ non fuerint intueri. *17. Iunij. Patria S. Auiti, & genus eius. Miraculũ in Natiuitate eius.*

Cum autem puer infantiæ rudimenta ſuperaſſet, ad Miſtianenſe monaſterium deuotus aduolauit, vbi tãto pietatis ac religionis ſtudio Deo ſeipſum conſecrauit, vt cibo ſuo clam egenis impartito, ipſe ieiunus permaneret, detractiſque ſibi veſtibus, aliorum nuditatem tegeret. Abbas igitur cum cerneret eum cæleſtibus rebus præ cæteris deditum, ne eius ieiunandi, vigilandique aſſiduitas inuidiæ pateret, cellulam ei longe ab alijs ſemotam conſtruxit; vt ibidem tranquillo animo totus diuinarum rerum ſtudio vacaret. Vt vero omnes manifeſtis indicijs vitæ eius integritatem cognouerunt, inuito prorſus cellarij munus demandârunt. Sed cum ab immiti familia, propter illam miniſterij ſarcinam, crebris inſidiis appeteretur, nocte quadam depoſitis caute ad lectum Abbatis clauibus, relicto onere, ad Calauniæ loca abditiſſima ſeceſſit, vbi conſtructa è vilibus virgultis cellula, multis diebus delituit, donec Maximino monaſterij Abbate, vitæ munere magna cum laude perfuncto, à fratribus tandem repertus, & in defuncti locum fruſtra reluctans conſtitutus eſt. *Fit monachus. Secedit in locum deſertum.*

Tum vero ingrato ſub faſce humilitas ſublimata ge miſcens, rurſus fugam meditatur. Vno igitur puero comi-

comite contentus, vaſtas Pictiacæ ſyluæ ſolitudines expetiit; vbi exigua ex corticum fragmentis domo congeſta, longe à villarum culminibus, clandeſtinum amplectitur exilium; & diu multumque ruricolis ignotus, pomiferis dapibus, quas ſylua miniſtrabat, ſeſe ſuſtentat.

Per id tempus vberrimos glandium prouentus nemus omne ſuppeditauit; cumque duo ſubulci immenſam illam vaſtitatem luſtrarent, vnus iam olim mutus, longo ſilentio fratrem per auia comitabatur. Itaque paſtorali ritu inter cæruleæ noctis ſpatia, accenſis tedis vagantem pecudem illis ſequentibus, ſubito tedis ab immenſo imbre extinctis, pecus ab oculis euanuit, nec vllam ſpem recuperandi luminis eremi vaſtitas offerebat. Interim formidantes gregi, oculis maiori cura inuigilant. Tandem viſo procul igne, inſtar ſtellæ radiantis Olympi, mutus eo properat. Vbi ad tugurium beati viri peruenit, fixus in limine, balbutienſque, protenſa teda, nutibus rogat ſibi ignem dari. At vir Dei cernens hominem tetra facie, deformi capillo, vilibus pannorum fragmentis ſemitectum, nonnihil perterritus, quod putaret ſe aliquod immanis eremi monſtrum videre, aut inter nocturnas tempeſtates dæmonem ſibi apparere, mox ad orationis præſidia pro more confugiens, humi ſe proſternit, & diu multumque Dominum cum lachrymis deprecans, tandem ſurgit; ac Crucis ſignum contra hominem manu pingens, ſic affatur ignotum; Quiſnam ſis, tam ſubito, meo illatus tugurio, prorſus ignoro; ſed per Chriſtum omnipotentis Dei filium cruci ſuffixum te adiuro, vt cuius generis monſtrum ſis, vel quid in diſertis his locis agas, mihi edicas. Mox ad imperantis vocem inſontis lingua laxatur, voxque intra fauces renaſcitur; indicat homo, quid neceſſario petiturus venerit; fatetur maiora ſe accepiſſe, quam petierit; quippe qui lumen ſolum expetens, etiam vocem ſine pretio referat. Deinde ſentiens viri Dei virtutem, ad eius ſe pedes abiicit, immenſas gratias pro collata ſibi medicina agit.

Mutus loquitur, à ſancto viro interrogatus.

Porro

Porro effrenis porcorum grex cum custode longius abſceſſerat, nec iam ſcire potuit homo, vbi illum inter opaca ſyluarum, & noctis vmbras quæreret. Mox nouo iubilo complet nemus, & fratris nomen crebra voce compellat. Ille, vt nomen ſuum audit iactari per auris, obſtupeſcit, turbatuſque animo, miratur quis vel muto reformârit vocem, vel importunis clamoribus ipſum auſit appellare, vel prius incognitus eo aduenerit. Hæc autem illo inter arborum vmbras cogitante, lumen obuium conſpicitur, aduentantiſque vultus exploratur. Poſtquam ergo prodente lumine fratrem incolumem vidit, irruit in collum eius, eumque complexans gaudij lachrymis permiſcet, ſciſcitatur de medico, virtutis vim illo narrante cognoſcit.

Sole orto, ambo properant ad hominem Dei; proſtrati ingentes agunt gratias; grandem pro impetrata ſanitate porcum offerunt ſacerdoti. Sed cum ille omnem ſibi carnis eſum penitus interdixiſſet, noluit accipere; iubet ſuo gregi porcum reſtitui; obſecrat, ne vel ipſum, vel locum, aut rem geſtam vlli reuelent. Sed celari diu non potuit, quod cæleſtis virtus, ipſo Domino iubente, prodebat. Mox in vicinos rei geſtæ fama diffunditur, & Auitus vbique celebratur. Vndique deuoti confluunt populi; languentium ingens turba eum attingere cupit. Morbus omnis depellitur, languores omnes curantur, tolluntur in cælum voces Deum laudantium. Cumque vir Dei immenſa populi multitudine preſſus, nocturnis horis occultiora loca exquirere vellet, tam populi quam præſulum & precibus & auctoritate flexus, monaſterium eodem in loco egregium conſtruxit; in quo in hunc vſque diem, priſcorum patrum Pauli & Antonij inſtituta inconuulſa ſeruantur.

Vir Dei perpetuo abſtinet à carnium eſu.

Multi ad eum morbidi confluunt & ſanantur.

Monaſterium conſtruit.

Per id tempus Aureliam proficiſcebatur; liberaturus miſeros, qui in ergaſtulis vincti tenebantur. Venit autem ei obuiam immenſa turba languentium; è quibus paruulus vnus à natiuitate cęcus, Crucis ſigno per eum lumen recepit. Tantis autem & tam egregiis vbique fulſit

Signo crucis cæco reddit lumen.

ceſſit miraculis, vt ijs iudicum ſuperba poteſtas permota, vinctos omnes, eo rogante, relaxarit. Fertur quoque vita functum vir ſanctus precibus ad vitam reuocaſſe, quemadmodum S. Leobinus Carnotenſis antiſtes ſe ab ipſo fratre, cui tantum beneficium collatum fuerat, didiceſſe teſtabatur.

Excitat vita functũ.
Is S. Leobinus floruit anno Chriſti 525.

Tandem multis admodum virtutibus clarus, vir beatus certaminis ſui finem obtinuit, & ſpiritu ad cœlos abeunte, corpus Aniano coniunctum fuit; quorum virtutibus vrbs Aurelianorum circumſepta, ſeruatur in medio. Porro Childebertus Rex inclytus Francorum princeps, poſtquam ex Hiſpaniæ periculoſis prælijs ſoſpes in regnum redijt, inſignem viro ſancto ædem extruxit; vbi aſſiduis miraculis virtutum geſta clareſcunt.

A Childeberto Rege inſignis ei extructa Ædes.
Ab obitu miraculis clarus.
C. Bar. in not. mar. Roman.

MARTYRIVM S. LEONTII ET SOciorum, *ex ea, quæ eſt per Cyrum, ſcribam, apud Simeo. Metaphraſtem. Quo tempore paſſi ſint, patet infra.*

18. Iunij.
Regnauit anno Chriſti 77. & Reliquis.
Adrianus Senator ſæuiſſimus.

Cvm Veſpaſianus Romanum teneret Imperium, Adrianus vir ſenatorij ordinis, animo crudeli & valde immani, ab eo poteſtatem petijt, vt quoslibet Chriſtiani nominis ſtudioſos ſupplicijs ſubijcere, & pro ſua libidine excarnificare poſſet. Itaque ea poteſtate obtenta, cum audiſſet in vrbe Tripoli, virum Chriſtianæ religionis opinione præſtantiſſimum, Leontium nomine, degere, hilaritate non mediocri affectus, ſuum eo tribunum Hypatium cum manu militũ deſtinauit; vt eius ſanguine fauces ſuas auide ſitientes inebriaret. Cum vero Tribunus militum caterua ſtipatus, vrbi appropinquaret, repentina febre correptus, triduo incredibili ardore æſtuauit, adeo vt miſer humano auxilio deſtitutus, deorum ſuorum opem ſine intermiſſione implorare cogeretur. Nocte autem vna, extremis anguſtijs oppreſſo, Angelus Domini aſtitit, mo-

Digitized by Google

monuitque, vt, ſi vellet optata ſalute potiri, Leontii Deo ſupplex cum militibus ſuis fieret, & ab eo ſanitatem minime dubiam reciperet. Hanc viſionem vt audiuit Theodulus, vnus è militibus, plus cæteris obſtupuit, & ieiunio ac peruigilio ſe macerans, ſolicite viſionis illius rationem cognoſcere ſtuduit. Interim Tribunus viſioni parens, protinus à febre liberatus, cœleſtiq; lumine illuſtratus, idolorum vanitatem execrari cœpit.

Angelus apparet tribuno idololatra.

Igitur recuperata valetudine, feſtine ad vrbem contenderunt, vt venienti Adriano Leontium vinculis alligatum ſiſterent. Accidit autem vt vir ſanctus illis obuius fieret, comiterque ſalutans omnes quæſiuit, quæ cauſa aduentûs, ac tantæ feſtinationis eſſet. Tum illi, Miſſi, inquiunt, ab Adriano huc venimus, vt Leontium quendam, virum primarium, & deorum etiam cultorē eximium inquiramus, eumque quo par eſt honore Veſpaſiano Imperatori ſiſtamus. Quibus Leontius; Quandoquidem, inquit, vos videam peregrinos, & huius regionis ignaros, adeſte, ego vobis Leontium exhibebo, non quidem vt vos exiſtimatis deorum amicum, ſed Chriſti Ieſu fidelem ſeruum. His auditis illi dubitare, & ſecreta ſecum conſilia inire cœperunt, quid facto opus eſſet. Tandem ſingulari Leontii humanitate inuitati, alacres eum ſecuti ſunt.

Ad Chriſti fidem conuertitur tribunus.

Vt autem domum peruenerunt, rebuſque neceſſariis corpora refecerunt, Tribunus & Theodulus vrgere cœperunt, vt quamprimum Leontium eis indicaret, ne apud præſidem breui affuturum, malam gratiā inirent. Tum Chriſti martyr hilari fronte, Ego, inquit, ſum Leontius ille quem vos quæritis: ego ſum ille Chriſti miles: ego ſum quem Adrianus per vos inſequitur. Tribunus & Theodulus his auditis, ingenti ſtupore percuſſi, in facies ſe proſtrauerūt, & ſceleris ſui veniā poſtulantes dixerunt; Serue Dei altiſſimi, libera nos ab idolorū fœditate, & nos tecū pariter Chriſto aſſocia. Tum vero Leontius præ gaudio lachrymas fundens, humi ſtratus prolixa oratione Chriſti numen illis propitiare, & cognitio-

Leontius prodit ſeſe.

Tribunus & Theodulus cælitus baptizantur.

Digitized by Google

gnitionem veri Dei impetrare. Vix ille orationem finierat & ecce nubes aquæ in Theodulum & Tribunum è cœlo deſcendit, eoſque penitus illuminauit.

Eo miraculo, Græcorum multitudo permota tumultus ciere, Leontium magica arte imbutum clamare, minas iactare, ac mortem denique intentare. Dum hæc fiunt, & ciuitas ingenti ſeditione commota, deorum iniuriam vindicare parat, Adrianus adueniens, totus furore accenſus, tres Chriſti athletas in carcerem abduci, & mane primo diluculo Leontium verberibus contundi iuſſit. At ille cum verberaretur, erectis in cælum oculis; Tune, inquit, Adriane putas cruciatum mihi adferre, qui teipſum crucias?

S. Martyres, mittũtur in carcerem.

Leontius verberatur.

Hanc inter ſupplicia vocem cum accepiſſet Præſes, cerneretque animi eius fortitudinem maiorem, quam vt ſuis adeo tormentis ſuperari poſſet, iuſſit illum in carcerem recipi, & Tribunum ac Theodulum carnificinæ adhiberi. Et quidem Tribunus è ligno ſuſpenſus vnco laceratus fuit: Theodulus vero in terram proſtratus, verberibus atrociter cæſus: Qui in mediis tormentis, nullam aliam præter hanc vocem ediderunt, Salua nos Domine, quoniam defecit ſanctus. Adrianus vero, cum animos eorum in Chriſti confeſſione ſtabiles cerneret, capitis in eos ſententiam tulit: quam ſancti Martyres magno cum gaudio, pſalmi illius verſiculum canentes: Tu es protector noſter Domine, exceperunt.

Tribunus laceratur, & Theodulus cæditur.

Capite plectuntur.

Poſt hæc iterum adductus Leontius, à quatuor carnificibus, humi ſtratus, atrociſſime cæſus eſt. Inde in ligno ſuſpenſus, hinc inde dire laceratus: prorſus vt latera & crura carnibus nudata, horrendum aſtantibus ſpectaculum exhiberent. Adrianus cum tam inuicti animi fortitudinem ſatis mirari non poſſet, è ligno ſolutum deponi iuſſit, dicens: Videte quanta dii noſtri hominem iſtum beneuolentia proſequuntur, dum eleuatis ad cœlum oculis, numen eorum deprecatur. Ad hæc Leontius, Pereas tu cum diis tuis, hominum

S. Leontius dire torquetur.

omnium

Digitized by Google

omnium infeliciſſime; Ego enim Deum meum precor, qui mihi robur ac vires largitur, quo tormenta tua ſuſtinere poſſim.

Adrianus martyris conſtantia inflammatus, iuſſit eum deuoluto in terram capite, è pedibus ſuſpendi & ingenti ſaxo ceruici alligato, vehementer cruciari. At Sanctus, generoſo & forti animo cruciatus perferens, intentis cælo luminibus Deum precabatur, vt eâdem virtute & conſtantia, cum Tribuno & Theodulo, victoriam de hoſte obtinere poſſet. Porro Adrianus, cum omnes furoris ſui conatus ab inuicto athleta irrideri cerneret, iterum illum in carcerem abripi mandauit; vbi Angelica viſitatione martyr conſolari meruit. Inſequenti vero luce denuo productus, primo ingentibus promiſſis à Præſide oppugnatus, vt dijs aliquem honorem tribuat. Cumque Chriſti, athleta, per ſummum contemptum, nec aures ei præbere vellet, diceretque, ne totius quidem mundi opes & honores tanti eſſe, vt vlla ex parte cum cæleſti gloria conferendi eſſent; Præſes incredibili furore agitatus, hanc in eum ſententiam tulit; Leontium deorum contemptorem, iubemus è quatuor vectibus ſuſpenſum, tam diu plagis, verberibuſque fatigari, donec animam tradat.

Inuicta Leontij conſtantia.

Cum igitur ſanctus Martyr diutius cæderetur, vulneribus ac plagis toto corpore conciſus, tandem beatum, Deo Creatori ſuo, ſpiritum tradidit. Corpus eius in ipſius Tripolis portu ſepultum, omnibus Chriſti fidelibus inſigne virtutis monumentum excitat.

Inter verbera reddidit ſpiritũ.

Hæc commentaria beati Martyris Leontij, Cyrus ſcriba, tabulis plumbeis exarata, apud eius monumentum depoſuit; vt ex ijs poſteri, glorioſi quoque triumphi exemplum caperent.

Vitam SS. Geruaſii & Protaſii, habet lector 28. April. Item Vrſini & Vitalis.

C.Baron. Tom. Anal.10. & in not martyr.Rom.

VITA S. ROMVALDI, INSTITVTORIS Ordinis Camaldulenſium; Ex ea quæ eſt à Petro Damiano præclarè conſcripta. Claruit ſub duobus Otthon. Imp. Secundo nimirum & Tertio; anno ſalutis 974. & ſequentib.

19 Iunij S Romualdi patria, & genus.

SAnctus Romualdus Rauennæ illuſtriſſima Ducum ſtirpe progenitus, quanquam in prima adoleſcentia mundi vanitatibus ſupra modum deditus, ab omni religionis cultu penitus alienus videretur, inſita tamen naturæ quadam bonitate, in pietatis ſtudium acriter ferebatur; adeo vt frequenter cum inter ſyluas & luſtra ferarum venationi operam daret, incredibili quodam deſiderio eremum incolendi accenderetur, nemorumque receſſus, ad melioris vitæ frugem eum inuitarent. Erat ei pater Sergius nomine, homo ſecularibus negotijs totus implicatus; qui propter terrenarum rerum poſſeſſionem, exorta cũ propinquo quodam ſuo contentione, turpiter ſe homicidij crimine contaminauerat, ac filium etiam Romualdum ad eiuſdem ſceleris conſenſum pertrahere vehementer ſtudebat. At Romualdus quanquam tota mente immane facinus deteſtaretur, tamen quia corpore præſens fuerat, tantum ex admiſſo patris peccato dolorem concepit, vt ad Claſſenſe monaſterium beati Apollinaris, homicidarum inſtar, quadraginta dierum luctu ſcelus expiaturus, ſeſe receperit. Vbi cum ſe totum ex animo pœnitentiæ laboribus daret, mens eius continuis fletibus emollita, ſuaue Chriſti iugum appetere cœpit. Nec multo poſt monachorum pedibus prouolutus, precibus & lachrymis habitum monaſticum extorſit; totoque triennio admirabili vitæ auſteritate rebelles animi motus compeſcuit; vnaque ſecum laxioris diſciplinæ fratres, ad arduã perfectionis ſemitam cum verbo tum exemplo impellere conatus eſt. Sed cum illi ſeuerioris

Sergius pater eius.

Romualdi pœnitẽtia, ob admiſſum à patre homicidium.

Fit monachus.

vitæ

vitæ diſciplinam non modo deſpicerent, ſed impia etiam conſilia agitarent, vt cœleſtis diſciplinæ cupidum interficerent, Romualdus vt illis tantæ iniquitatis barathrum clauderet, ad Marinum quendam, eremiticæ vitæ cultu, in Venetiarum partibus admodum inſignem, commigrauit.

Improbi monachi, ei necem moliuntur.

Eodem vero tempore Petrus, cognomine Vrſeolus, Dalmatici ducatûs gubernator, ductus pœnitudine, quod iuſto parum titulo ad eum dignitatis gradū aſcendiſſet, relictis diuitijs, ſpretaque dignitate, in Gallias ad S. Michaëlis cœnobium confugit, vbi ſub Guarino eximia ſanctitate viro, diuino ſeruitio ſe mancipauit. Porro hoc vitæ inſtitutum, ex Marini & Romualdi conſilio ſalubriter aſſumpſerat, vt dignis pœnitentiæ fructibus, ſceleris ſui reatum, quo aſtrictus erat, expiaret; atque vt melius omnes inimici inſultus, quibus acriter ſemper recens ad Chriſtum conuerſi impugnari ſolent, ſuſtinere poſſet, eoſdem Marinum videlicet & Romualdū itineris ſui comites elegerat; qui tamen Petro in monaſterio firmiter conſtituto, ad rigidiorem vitam, cui aſſueti fuerant, reuerſi ſunt. Quibus etiam Petrus, peracto vix anni ſpatio, ad eiuſdem ſolitudinis diſtrictionem aggregatus eſt.

Petrus Vrſeolus Dux Dalmatiæ, fit monachus.

Interea Romualdus accenſo mentis deſiderio, adeo in virtutum omnium ſtudio creſcere cœpit, vt cuncti ſe eius diſciplinis ſubmittere gauderent. Et inter alios ipſe Sergius pater, filij ſui exemplo permotus, calcatis mundi pompis in eius diſciplinam conceſſit; ſed paulo poſt, prauæ conſuetudinis mole preſſus, in Ægyptum redire conſtituit; At Romualdi diligentia ab ea fuga retractus, & ad ſanctæ conuerſationis ſtatum reductus, breui poſt, ex hac vita ad meliorem migrauit. Romualdus autem, poſt felicem patris obitum, ad paludem Claſſenſem ſe contulit; vbi vili conſtructo tugurio, horrendas dæmonum infeſtationes ſuſtinuit; adeo vt non raro ab eis terræ alliſus, multis plagis fœdatus fuerit. Sed malignus hoſtis, cum cerneret ſe contra Dei famulum præualere non poſſe, animos diſcipulorum

Multi ſe Romualdo, in diſciplinam tradunt; & inter alios Sergius pater eius.

Romualdus multas dæmonum patitur infeſtationes.

eius concitauit, vt ſaltem alienæ ſalutis curam deponeret. Conſtruxerat vir ſanctus in Saxenati territorio, monaſterium beato Michaeli Archangelo ſacrum; in quo non pauci praui dæmonis inſtinctu, adeo in odiū viri ſancti exarſerunt, vt facta conſpiratione, ſudibus & phalangis eum expellerent; vnde non multo poſt diuinam viſionem in ſe experti, omnes improuiſa morte extincti ſunt. Eliminatus autem hoc modo Romualdus, decreuerat ſuæ contentus, alienæ ſalutis curam plane poſtponere. Sed hæc cogitantem tantus terror repente inuaſit, vt ad ſempiternos phlegetontis ignes ſe abripiendum exiſtimaret, niſi eam cogitationem miſſam faceret.

Expellitur vir ſanctus è monaſterio à ſe conſtructo.

Cum ecce eodem tempore, Abbatiæ Claſſenſis fratres, vnanimi conſenſu Abbatē eum eligunt; quare animarum ibidē regimen Iuniore Otthone Imperatore vrgente, ſuſcipere eſt coactus. Sed cum fratrum mores prauitate vitæ corruptos, ſanctioris inſtituti diſciplinam pertinaciter reſpuere cerneret, illis relictis, cum Thamno & Bonifacio viris clariſſimis, intima familiaritate regi iam ante coniunctis, alijſque quibuſdam conuerſis Theutonibus, ad Pereum, vbi dudum habitauerat, redijt; ibique his, & alijs fratribus non paucis aggregatis, & per cellas ſingulas conſtitutis, tanto feruore eremiticę conuerſationis rigorem & in ſe & in aliis inſtaurauit, vt illorum vita omnibus ingentem admirationem commoueret.

Eligitur in Abbatem Claſſensē.

Redit ad Pereum.

Interea iunior Ottho Imperator in ſtudium viri ſancti pietate ſingulari incitatus, monaſterium in Pereo ad honorem S. Adelberti conſtruxit; cui contigua Claſſenſis cœnobij prædia contulit; quibus omnibus ipſe Romualdus ſuprema poteſtate præfuit, fratreſque cæleſtibus diſciplinis ornatiſſimos reddidit. Poſt hæc ad ciuitatem Parentium transfretauit; vbi annis admodum tribus in admiranda ſanctitate exactis, eam quoque ciuitatem nouo monaſterio beatam effecit, & inſigni virtutum omnium ſplendore illuſtrauit. Inde progreſſus ad Camerinæ prouinciæ Comites nuntios deſti-

Ottho 3. Imperator conſtruit ei monaſteriū in Pereo.

deſtinauit; qui audito Romualdi nomine, quod longe lateque ſanctitatis opinione admodum celebre erat, ingenti repleti gaudio, cuncta ſuæ ditionis obtulère prædia, vt fratres ſanctiſſimis eius diſciplinis imbutos mitteret, qui eodem pietatis ſplendore terram illam illuſtrarent. Nec abnuit vir ſanctus, ſed locum cæleſti philoſophiæ congruum, qui antiquitus Vallis de Caſtro vocabatur, fratribus ſuis elegit; vbi conſtructo monaſterio, maximos animarum fructus fecit. Confluebant enim hinc inde ad illum homines, rebuſque omnibus pauperibus benigne erogatis, ad ſanctæ conuerſationis ordinem, ſpiritu feruido feſtinabant. Erat enim vir beatiſſimus flamma diuini amoris adeo æſtuans, vt alios, quocunque pergeret, ſanctæ prædicationis facibus mirabiliter incenderet.

Monaſterium Vallis de Caſtro, extruit S. Romualdus.

Inſtituit quoque eodem in loco, ſacrarum virginum monaſterium; & in Parulphi Comitis poſſeſſione aliud pietatis domicilium erexit, tantiſque virtutum ornamentis ea decorauit, vt vtriuſque ſexûs homines innumerabiles, in eius diſciplinam è medio honorum ac voluptatum decurſu, libenter immigrarēt. Tanta enim erat viri ſanctitas, tanta humanitas, tanta benignitas, vt ab eius conſuetudine auelli non poſſent. Ipſe vero tanto quoque ſalutis omnium amore ardebat, vt rebus à ſe præclare geſtis nunquam contentus, totum quaſi mundum à rebus perituris, ad æternitatis ſtudia traducere conaretur.

Item Monaſterium virginum.

Magnus viri ſancti feruor.

Hinc quoque monaſterium non longe à Maſſiliano caſtro conſtruxit, atque in faucibus Callienſium montium aliquamdiu vitam tranſegit, ac deinde in Petranum montem, non longe à monaſterio S. Vincentij ſitum commigrauit; vnde tandem peragratis diuerſis locis, Syrtriæ montem habitaturus aſcendit. Ibi vero quot dæmonum inſidias, quot hominum inſultus ſuſtinuerit, quot contumelias Chriſti cauſa libenter pertulerit, non eſt noſtræ facultatis euoluere. Certe hoc in monte, vir ſanctus, ſeptem annos continuos, ab omni hominum conſuetudine, anguſto domicilio ſecluſus,

Itidem alia monaſteria ab eo conſtructa.

Latet integro ſeptennio, ſimul

& auſterriſſime vixit. cuſus, in ſumma auſteritate vixit; proſſus vt Pythagorico quodam ſilentio ſibi indicto, mente ac cogitatione aſſidua in cælis degeret, & quaſi mortalitatis ergaſtulo plane ſolutus, omnes corporis neceſſitates deſpiceret. Nam toto Quadrageſimæ tempore, nihil aliud neque in cibo, neque in potu, præter pugillum farinæ, & ſuccum quendam herbarum valde exiguum, admiſit.

Feliciſſime obdormit in domino. Poſt quæ, cum iam iter ad cœleſtem patriam ſibi inſtare prouideret, ad monaſterium in Valle de Caſtro à ſe conſtructum redijt; vbi in cellula arctiſſime concluſus, vltimum vitæ terminum in ſilentio expectauit, ac tandem magno cum gaudio excepit. *Grandis eius ætas.* Vixit autem vir ſanctiſſimus annis centum viginti; ex quibus viginti in ſeculo, tres in monaſterio, nonaginta ſeptem in ſolitudine ac eremiticæ vitæ propoſito tranſegit, & collapſam in Italia eremiticam diſciplinam reſtituit, ac mirifice propagauit. *Claret miraculis poſt obitum.* Claruit porro poſt obitum, varijs miraculorum ſignis, quæ per eum Deus oſtendere dignatus eſt. *Transfertur Fabrianum.* Tranſlatum vero tradunt eius corpus, Fabrianum oppidum in Piceno, vbi magna veneratione colitur.

C. Baro. in not. mart. Rom. & Tom. Annal. 8. & 9.

VITA S. LEVFREDI, ABBATIS MAdriacenſis, in Nortmannia, Regni Galliæ Prouincia; Ex ea quam D. Iacobus Breulius, monachus S. Germani Pratenſis, prope Pariſios, ibidem Anno 1598. edidit. Claruit ſub Tribus Francorum Regibus, Childeberto, Dageberto, & Chilperico; Eorum Nominum Secundis; qui floruerunt in Regno Ab Anno Domini 692. & deinceps;

21. Iunij. Patria & parentes eius. Beatus vir Leufredus intra Gallias, pago Ebroicenſi exortus eſt; ſanguinis nobilitate conſpicuus, parentibus Chriſtianiſſimis natus. Hic ab adoleſcentia ſua, cum in vana mundi huius gloria excreſcere poſſet, totam

totam militiam ſuam Domino, vero Regi deuouit; magis cupiens pauperem Chriſtum nudus ipſe ſequi, quam diuitiis ſeculi veſtitus, ad tempus ſicut flos fœni florere. Mox ergo adhuc puerulus, diuino ſpiritu tactus, æſtuabat animo; aſſidue parentes deprecans, vt acceſſum poſſet habere ad aliquem locum, vbi exercitia literarum in ſcholis inuenirentur. Ad hæc cum pater nullo modo aſſentiret, & filij diceret ſe non poſſe abſentiam ſuſtinere, puer ille deuotus occaſionem inuenit, qua id quod deſiderabat perficeret. Petiuit ergo à patre, vt liceret ſibi cognatos & affines ſuos viſitare, qui in Caſtro Ebroicenſi morabantur. Cumque viſionis mutuæ & allocutionis eis impendiſſet officium, continuo ad propria reuerteretur. Poſtquam itaque obtinuit quod poſcebat, ad ſuburbium præfatæ ciuitatis tetendit, vbi venerandus confeſſor Chriſti Taurinus, præſul quondam eiuſdem loci requieſcit. Veniénſque ad locum, & Æditum domûs Dei allocutus, ei voluntatis ſuæ reſerauit arcanum. At ille libenter eum audiens, vnanimo affectu tractauit; & quia mẽte ſincerus, & corpore pulcher eſſet, fraterna dilectione ei miniſtrare curauit. Vt autem magiſtrum reperit, qui ſibi operam in literarum eruditione impenderet, cum documento linguæ, morum probitate cœpit alios anteire. *Dat operã Literis, inuitis parentibus.*

Interea cum ibidem diutius moraretur, parentes quos reliquerat, abſentiam eius grauiter ferentes, & in exteris regionibus ad aliquam eremi vaſtitatem profugiſſe credentes, mox cœperunt circuire loca diuerſa, ſi forſitan eum alicubi reperire poſſent. Et cum dies & noctes, in quærendo eo agerent, in memorato loco inuentus eſt. Cumque ei vehementius inſtarent, vt parentum dolorem reuerſione ſua releuaret, euangelica voce reſpondit. *Nemo mittens manum ſuam in aratrum, & aſpiciens retro, aptus eſt regno Dei.* Nam poſtquam me Dominus meus Ieſus Chriſtus ad ſibi ſeruiendum aſſumere dignatus eſt, indecens omnino eſt, ſi ab eius nunc militia, ad carnis & ſanguinis tranſeam amicitias; Præſertim cum ipſe dicat, *Qui amat patrem aut matrẽ* *Ab iiſdem requiritur.* *Luc. 9.* *Matth. 10. Luc. 14.*

plus quam me, non eſt me dignus. Et, *Si quis venit ad me, & non odit patrem ſuum aut matrem, aut vxorem aut filios, aut fratres aut ſorores, adhuc autem & animam ſuam, non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Tali ac tanto pondere dictorum victi parentes cum reſiſtere non poſſent, in propoſito ſuo eum manere paſſi ſunt. Illiſque abſcedentibus, cœpto operi magis ac magis inſiſtere cœpit; quouſque omnibus ſodalibus tranſcenſis, magiſtrum quoque ſuum æquiparare videretur.

Tandem annuunt filij votis.

Cumque omnia epotaſſet in quibus idonei doctores erant, quos in eodem vico inuenerat, ad alium vicum, cui Condatus vocabulum eſt, feſtinus migrauit. Sed cum nec ibi virum inueniret, qui ſibi ſatiſfaceret ad omnia quæ quærebat, quam citiſſime loco ceſſit, & ad vrbem Carnotenſem, conuolauit; vbi diuerſorum ſtudiorum doctrinam abundare cognouerat. Quo cum perueniſſet, iuuante ſemper Dei gratia, ita ad plenum eruditus eſt, vt omnes eum cum attentione diſcipulum mirarentur factum eſſe magiſtrum. Miroque modo induſtriæ, ſapientiæ, & conuerſationis ſancta ſimplicitas in eo refulgebat. vt cum verborum ſtudio, & literarum affluentia, bonorum operum incrementa conſurgerent. Vnde factum eſt, vt & ipſe vir Dei experiretur, quod cæteri ſancti patres ab inimicis religionis ſuæ perpeſſi ſunt. Etenim quanto ipſe amplius flumine gratiæ ſpiritûs ſancti inebriabatur, tanto maleuolorum ſociorum inuidentia contra illum acrior erumpebat. Et hoc de verſutia antiqui hoſtis, miſeris hominibus accidit, vt alter alterius felicitate torqueatur De quo ſcriptum eſt; *Inuidia diaboli, mors intrauit in orbem terrarum: imitantur autem illum, qui ſunt ex parte eius.*

Condé.

Quantum in ſtudiis profecerit, diuerſis in locis.

Infeſtos patitur amulos.

Sap. 2.

Porro vir Dei cum contra ſe venena antiqui hoſtis, & inuidiam hominum graſſari conſpiceret, velociter inde digreſſus, ad propriam poſſeſſionem remeauit. Cum autem fama reuerſionis eius ad vicinos perueniſſet, cognoſcentes in eo diuinarum literarum ſapientiam coruſcare, filios ſuos ab eo edocendos offerebant. Quos

Reuerſus ad propria, vacat in-

Quos ille & literarum peritia imbuebat, & religionis modeſtia informabat. Denique dum ſpiritualibus ſtudiis occuparetur, inter cætera ſemper memor verborum Domini, quibus in iudicio fideles alloquetur dicens, *quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis*: neceſſaria indigentibus, viduis, ac pupillis & orphanis procurabat. Et eos in domum ſuam introducens, ciborum ſatietate reficiebat, & prout poterat abceſſuris viaticum tribuebat. In eodem loco poſſeſſionis ſuæ Oratorium ſtatuit: quod etiam reliquiis diuerſorum ſanctorum, exornauit: Vbi nullus introitus neque acceſſus fœminis dabatur. Sane quamuis adhuc in laico habitu detineretur, opus tamen veri monachi aſſidue Domino perſoluebat: pernox in vigiliis & oratione perſeuerans: in ieiuniis promptus, in eleemoſinarum largitate benignus.

ſtruendis pueris, & aliis pietatis operibus

Matth. 25.

Oratorium condit.

Poſt hæc maiora ac perfectiora ſemper animo perquirens, cœpit intra ſemetipſum crebro eſtis oracu i verba reuoluere, quibus dicitur: *Si vis perfectus eſſe, vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus: & veni, ſequere me.* Quapropter dignum duxit, vt omnibus mundanæ dignitatis affectibus funditus deſpectis, monaſticum ſubito conuolaret ad habitum. Nec in longum deuotionis ſuæ diſtulit propoſitum. Legerat quippe dixiſſe ſapientem; *fili, ne differas conuerti de die in diem.* Quadam igitur die, cum honeſtioribus cibis præter ſolitum conuiuium inſtruxiſſet, patrem & matrem, propinquos quoque in domum ſuam conuocauit, & abundantia cibi & potûs refecit, xenia inſuper eis largitus eſt. Cumque iam veſpertina hora adeſſet, & illi in epulis lætarentur, ſeruus Domini in corde Domino decantans, ſecretum aliquod ſecum meditabatur. Dixitque eis. Audite me Chariſſimi parentes, noti & vicini, & quicumque pauperculam domum noſtram introire dignati eſtis. Iam nox imminet, dignamini hic hac nocte requieſcere, & mane ad veſtra ſinguli reuertimini. Ego vero (iuuante me Domino meo IESV CHRISTO) quod deſidero, feſtinus implere cura-

Matth. 19.

Meliora æmulatur chariſmata.

Eccl. 5.

Relictis omnibus cænobiticum inquirit inſtitutum.

curabo Hoc autem ad quid dixerit, omnibus incognitum fuit.

Cumque illi ſopore graui depreſſi eſſent, ipſe concupitum iter arripiens, parentibus relictis, & omnibus quę in mundo tenere videbatur, intra profundæ noctis tenebras, veram lucem, id eſt Chriſtum, habere meruit. Cui iter facienti, pauper quidam nudus obuiam venit. At ille pallio quo erat amictus, eum protinus veſtiuit. Indeque paululum progrediens, alterum pauperem obuium habuit nudum. Quem ſimiliter veſtimentis ſuis circuntexit, reminiſcens propheticæ monitionis; *Cum videris*, inquit, *nudum, operi eum, & carnem tuam ne deſpexeris.*

Quam benignus in egenos.

Eſa. 58.

Peruenitque ad monaſteriolum, quod vocatur vulgo Varenna. Cumque charitate illic habitantes aliquantum temporis eum detinere vellent, nullo modo acquieuit; quia fœminarum habitaculum illud erat. Egreſſus itaque petiuit locum qui dicitur Calliatus; vbi Dei hominem Bertrannum inuenit; cuius in rebus diuinis indefeſſa mentis agilitas ferebatur. Qui dum ſermone mutuo inuicem de ſpiritualibus agerent, viſum eſt eis, vt aſpectibus hominum ſe ſubducerent, & quaſi catena colligati, intra clauſtra domûs vſque ad finem vitæ in hymnis & precibus permanerent. Sed vir Domini Bertrannus, relictis omnibus quæ habebat, peregre profectus eſt. Deuotus vero miles Domini Leufredus in cœptis perſiſtens, ibidem ſe velut in ſpecu retruſit. Ibi die noctuque orationibus & vigiliis intentus, fonte lacrimarum ora ſuffuſus, pietati omnipotentis ſeipſum commendabat; vt ipſe in quo ſperabat, intentionem & opus ſuum vſque in finem fœliciter dirigeret.

Cailly; haud procul ab Abbatia S. Leufredi, ibidẽ ſolitariam degit vitã.

Euoluto autem tempore, cum iam diſpenſatio diuina per eum plures lucrandos decerneret, audita fama Beati Sidonij, vir Dei Leufredus Rothomagenſem vrbem protinus aduenit: vbi prædictus homo Dei Sidonius, Hibernia Britanniæ inſula ortus, virtutum ſplendore venerabilis habebatur. Poſtquam autem venerabilis

Calliato relicto, Abbatem Sidonium Scotum adit.

nerabilis vir Dei Leufredus vera eſſe comprobauit, quæ fama ad eum detulerat, homini Dei arctius ſe coniunxit, & per ordinem voluntatis ſuæ patefecit arcanum. Satisque ab eo in regulari tramite ac monaſtica conuerſatione edoctus, & habitu corporis immutatus, accepit ſignum capitis, quo milites Chriſti à populari cœtu diſcernuntur: & ſub ipſo patre, voto ſe ipſe conſtrinxit, omnem obedientiæ diſciplinam ſeruaturum: ſciens ſcriptum, *Obedire magis placet Deo, quam victima: & auſcultare magis quam offerre adipem pacificorum.* Et Samuel ad Saul ait: *Quaſi peccatum ariolandi eſt, repugnare: & quaſi ſcelus idololatriæ, nolle acquieſcere.*

Sub eodem monaſticũ ſuſcepit inſtitutum.

1. Reg. 1.

In diebus illis Dominus Ansbertus in Rothomagenſi vrbe pontificatum gerebat. Hic frequenter egregium virum Sidonium & ſanctum Leufredum ad familiare colloquium inuitans, de acquirendis Deo animabus cum eis tractabat. Factum eſt interea, vt hortatu præſulis & B. Sidonij, ad natale ſolum vir Domini reuerteretur, vt in patria ſua homines in via erroris ambulantes, ad lumen veritatis reduceret: cuius rei ipſe magis quam alius ſufficiens eſſet.

Remittitur inde ad Patriam.

Egreſſuſque vrbe, ſpiritu ſancto Duce, deuenit in fines Madriacenſis pagi: ad locum quidem virtutibus inſignem, nullis tamen habitaculis adornatum. Dudum namque cum vir Domini Audoënus Rothomagenſium Antiſtes, ſpiritu ſancto plenus, diuerſas prouincias peragrans, verbum Dei diſſeminare non ceſſaſſet, iamque graui ſenio confectus equitare non valeret, vſus eſt vehiculo, in quo iacentem eum duo muli vehebant. Quodam igitur tempore, cum ſic incederet, accidit vt tranſiret per vallem illuſtrem, iuxta fluuium Aucturam, vbi via erat ab occaſu in orientem. Porro alia via ducebatur à meridie in ſeptentrionem. Dumque ſuper ipſum locum, vbi viæ in ſimilitudinem Crucis iungebantur, vehiculum ſancti viri perueniſſet, illico tanquam terrore diuino, animalia ſubſtiterunt, nec à loco moueri potuerunt. Tunc vir domini

Eius vita habetur 24. Aug.

La Riuiere d'Vre.

Digitized by Google

mini non abſque myſterio rem tantam fieri ſentiens, familiare cum Domino ſecretum iniit. Et ecce reſpiciens in cælum, vidit ſignum ſanctæ Crucis miro fulgore radians. Statimque animaduertit vir Deo plenus, reſplendente cœlo ad terram, & terra ad cœlum, quod locus ille futuris temporibus, Crucifixi Domini Ieſu Chriſti veros cultores habiturus eſſet, qui Crucis mortificationem in corde & in corpore ſuo euidenter geſtaturi eſſent. Tali igitur viſione glorioſus Domini pontifex lætificatus, iuſſit ſibi adferri lignum, vnde ſignum ipſius viuificæ Crucis effigiare poſſet. Sed cum miniſter non inueniret, à ruſtico quodam in eodem loco terram arante, partem ſtimuli precio comparauit. De qua vexillum Crucis figurauit, & ceſpite congeſto, deſuper illud compoſuit, ſanctorumque reliquias ibidem colligauit. Quo facto, iter quod cœperat proſecutus eſt. Ipſoque itinere perductus eſt ad prædium, quod vocatur Clippiacus. In quo finem vitæ præſentis accepit, & ad aulam regni cœleſtis translatus, vitam æternam eſt adeptus. Locus autem ſupra ſcriptus crebris miraculis reſplendebat: ita vt aduentantium illuc miſerorum multitudo, priſtinæ ſanitati reſtitueretur. Quinetiam continuis noctibus nubes ſplendiſſima ſuper ipſum locum videbatur, pertingens à cœlo vſque ad terram. Vicinis ergo in circuitu commanentibus tantæ rei nouitate ſtupefactis, quidam eorum caſulam horrei ſui ſuper pignora ſanctorum (quæ præfati ſumus) ſtabilire curauit. Hunc denique locum, vir Dei Leufredus, poſt aliquot annos deceſſionis ſancti Audoëni Archiepiſcopi, inuiſere tentauit. Viſoque loco, amœnitate eius (eo quod eſſet aquarum nemorumque & vinearum fertilitate iucundius) miraculorum quoque prodigiis, quæ ibi fiebant, plurimum lætificatus, Domum ſacram Domino Deo ibi conſtruere accelerauit, in honorem ſcilicet viuificæ Crucis, & ſanctorum Apoſtolorum, ac præcipui confeſſoris Chriſti Audoëni pontificis. Atque in eo loco altare ſtatuit, vbi Crux ſemitarum apparuerat. Sed & poſt modicum tempus, congruentibus

Viſio admiranda oſtẽſa S. Audoeno, Rothomagenſi Antiſtiti, Madriaci.

Madriaci, monaſteriũ condit S. Leufredus.

bus habitaculis eandem cellulam cinxit, atque monachorum conuerſatione nobilitauit. Siquidem ex diuerſis partibus ad eum confluebant; qui poſſeſſiones agrorum ſuorum vendentes, precia ante pedes eius, ſecundum morem primitiuæ eccleſiæ, deferebant; vt diſtribueretur omnibus prout cuique opus eſſet. Alii autem de facultatibus ſuis eundem locum ditare certabant; vt de redditibus rerum ſuarum, per futura tempora, ſerui Dei inibi habitantes neceſſaria acciperent. Dici non poteſt quanta celeritate locum ſuum Dominus exaltauerit; ita vt in breui ſpacio multi, pompa ſeculari abdicata, conuerſi ſint ad dominum.

Act. 2.

Multi ſub eo cœnobitæ fiunt.

Per idem tempus pontificatum Ebroicenſis eccleſiæ Deſiderius agebat; à qua non longe duabus ſcilicet leucis ipſe locus diſtabat. Qui cum opinionem viri Dei audiſſet, & quia plures ab ipſo, lumine veritatis accenſi, vitam apoſtolicam ſequerentur, zelo inuidiæ ſuperatus, quod in diœceſi ſua talia agere præſumpſiſſet, quadam die conſcenſo equo, aſſumptis Officialibus ſuis, ad cellam viri Dei perrexit. Ventum eſt ad locum; & ſubito virum Dei iniuria verborum exacerbauit. Sed cum ad hæc immobilis perduraret, & patientiam fortiter conſeruaret, magis ac magis Epiſcopus exagitatus furore, imperat ſuis, vt eum in equum leuarent; cum ipſe vir Domini iam decreuiſſet nunquam equum aſcendere. Cumque pariter ambularent, & eum Epiſcopus ad ciuitatem perducere conaretur, vt ibi in eum quæcunque vellet liberius exerceret, necdum milliarium à cella hominis Dei compleuerant, cum ſubito equus cui vir Dei inſidebat in terram concidit, & diſrupta ſunt omnia viſcera eius. Mirantibus cunctis, Epiſcopus nimio terrore conſternatus eſt; atque leuitatem ſuam admodum reprehendit, quod virum Dei lædere præſumpſerit. Sicque ad genua eius prouolutus, indulgentiam poſtulauit. Cui vir Domini memor orationis Dominicæ, placide omnem iniuriam remiſit. Pontifex autem

Vltio diuina in Epiſcopum, S. Leufredo inſidiantem.

autem cum ſumma veneratione & obſequio, cum ad cellam ſuam redire fecit. Vbi poſtea diuino adiutorio comitatus, per multa annorum curricula, & verbo fidei claruit, & miraculis corruſcauit.

Incipit clarere miraculis vir ſanctus.

Denique die quadam vnus monachorum, nomine Giſpehardus, tanta antiqui hoſtis malicia perculſus eſt, vt ſubito animam exhalare ſe crederet. Curren ſque ad hominem Dei, voce lachrimabili, aiebat; Succurre pater, ſuccurre: quia modo ab hac luce diſceſſurus ſum. At vir Domini ad familiaria ſibi arma recurrit; hortatuſque eſt ſuos, vt precibus obnixe inſtarent; vt verus & æternus paſtor Ieſus, vnam ouem ſibi creditam à iugo diaboli eripere dignaretur. Cum autem ſurrexiſſet ab oratione, benedixit ei; dans præceptum vt in ieiuniis deuotus eſſet; Memor verbi Domini, quod ad diſcipulos ait. Nam interrogantibus eis, quare ipſi non potuiſſent à puero immundum ſpiritum eijcere, reſpondit; *Hoc genus in nullo poteſt exire, niſi in oratione & ieiunio.* Poſt hæc tradidit ei baculum, quem ipſe manibus geſtabat, & dixit ei. Conſtans eſto fili: non morieris modo. Viriliter age: & in operibus bonis meditare iugiter. Et ſanatus eſt frater ille: nec vlterius tale aliquid paſſus eſt.

Fratrem quendam à Dæmonis infeſtatione liberat.

Matth. 17.

Alio itidem tempore, noctu flamma ignis cum caſu validiſſime per omnia monaſterij habitacula cremando peruolaret, repente vir Dei manus ad cœlum leuauit, Omnipotentem inuocans, vt ipſe flammarum vires conſtringeret, qui fornacem Nabuchodonoſor nihil valere fecit, vt tres pueri liberarentur illæſi. Deinde oratione completa, tanto imperio impetum ignis coercuit, vt nihil vlterius contingere poſſet; ſed tota violentia ventorum in vnum conglobata, quaſi inundatione imbrium in ſemetipſo emarcuit. Vbi euidens miſericordia Dei, & interceſſio ſancti viri apparuit. Nam cum domus hæreret domui, omnia citiſſime deperiiſſent, ſi non ſerui ſui Dominus precibus placatus fuiſſet.

Daniel 3.

Ingens incendium precibus extinguit.

Alio

Alio quoque tempore, certamen antiqui hoſtis quendam hominem inſtigauit, vt contra virum Dei inique ageret, & de rebus cellulæ ipſius diminutionem facere tentaret. Pro qua re, vir Domini, zelo domûs Dei permotus, ad iudicem feſtinauit. Cumque ſanctus Domini famulus, querelam ſuam exponeret, homo ille turpibus ſermonibus ei cœpit exprobare, atque falſidicum appellare. Cui vir Domini concitato ſpiritu ait; Deus ipſe iudicet inter me & te. Et in hoc apparebit, quis noſtrum iuſticiam impugnet; ſi modo dentes ei radicitus omnes ab ore ceciderint; Et ſit hoc ſignum, per omnem illius progeniem. Vix verba compleuit, & pondus condignæ vltionis ipſum & ſemen eius percuſſit; ita vt omnes de illius progenie nati, hac maledictione deturpati ſint, vſque in hodiernum diem.

Vindicta cœleſtis in occultum, & mendacem furem.

Aliud ſimile miraculum geſſit per eum ſpiritus Domini. Nam cum quondam in Auctura fluuio piſcando laboraret, ex aduerſo reſpexit eum quædam fœmina, & quaſi ſubſannans, in corde ſuo dixit. Vere iſte caluus omnem hunc fluuium piſcando exhauriens euacuabit, nec quicquam poſt ſe aliis capiendum relinquet. Sic autem hoc ipſum intra labia ſe ſubmurmuraſſe putauit, vt nullo modo ad aures viri Dei pertingeret. Sed quia tumor verborum ad virum Dei peruenerit, ipſa experta eſt, vt poſtmodum claruit. Denique vir Deo familiaris conuerſus ad eam ait. O mulier quid inuides, aut cur moleſta es ſuper bono, quod mihi cum cæteris hominibus commune eſt? fiat tibi retro, & omni ſemini tuo, quod mihi à fronte accidiſſe vides; vt ſicut frons iſta capillis nudata eſt, ita tuum caput & ſeminis tui retro decaluetur. Quæ verba viri Dei, mox adimpleta ſunt, ſicut vſque hodie rei veritas teſtatur. Nec mirum; quia omnipotens Deus, nec ea quæ à fidelibus famulis ſuis vel leuiter proferuntur, ocioſa & vacua patitur præterire.

Item in fœminam, virum Dei calumniantem.

Alio ſimiliter tempore, cum orandi gratiâ vrbem Turonicam peteret, limina ſancti Martini viſitare

cupiens,

cupiens, tranſibat per pagum Vindocinenſem. Cumque iam veſpere ingreſſus eſſet quandam villam Solemniacum nomine, & fatigatus ex itinere aquam ad bibendum poſtulaſſet, reſpondit hoſpes. O homo Dei, penuria aquæ patria noſtra laborat; Non eſt nobis puteus, non eſt fons. His auditis, vir Dei ait ad fratres qui ſe comitabantur. Perennem fontem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum fratres deprecemur, vt de venis terræ huius, fontem indeficientem manare faciat. Illico ab oratione ſurgens, virga quam manu tenebat decies terram percuſſit; & continuo fons viuus effluxit: qui permanet vſque hodie. Omniſque populus gauiſus eſt in mirabilibus, quibus per ſeruum ſuum Dominus penuriam eorum releuare dignatus eſt. Ipſe autem iter quod cœperat proſecutus eſt.

Fontem aquæ perennem oratione obtinet.

Cumque loca ſanctorum circuiſſet, peractis omnibus ad proprium monaſterium repedauit. Præterea cum optime in cœnobio ſuo turba monachorum in lege Dei floreret, & grandi feruore ad ſupernam patriam anhelaret, pro quibuſdam neceſſariis negotiis euenit, vt reuerendiſſimus patronus noſter nobiliſſimum Principem Carolum Martellum, Maiorem domûs adiret: qui, eo tempore quo Dagobertus eius nominis ſecundus Childeberti 2. glorioſiſſimi & æquiſſimi regis filius, regnum francorum tenebat, curam reipublicæ nobiliter adminiſtrabat. A quo honorifice ſuſceptus eſt, & humane tractatus; & quæcunque ſuggeſſit conſecutus eſt. Nam & pro merito ſanctitatis eius, idem princeps familiariſſime eo vſus eſt, & gauiſus occaſionem ſe inueniſſe, de animæ ſuæ ſalute cum eo diutius tractauit. Iamque cum reuerteretur ad propria, deuenit ad Caſtrum Laudunenſe, quod Clauatum vocant. Poſt quem præfatus Princeps feſtinanter direxit, qui eum ad ſe celeriter reducerent. Nam filius eius Gripho grauiſſimis febribus torquebatur: Cui mortem vicinam adeſſe credebant. Propter quod princeps multis precibus virum Dei flagitabat, vt ei ſanitatem priſtinam orationibus ſuis reformaret. Cumque ille negaret

S Leufredus familiariſſimus Carolo Martello.

negare non poſſet, quod paterna deuotio extorquebat, iuſſit vt à miniſtris ſibi offerretur. Igitur manibus miniſtrorum puer ad eum delatus, nocte illa cum eo fuit. Cum autem aquam ſanctificaſſet, & membra pueri ex ea ſuperfunderet, ſigno Crucis eum muniens, in diuinis laudibus & officijs noctem illam exegit. Inter quæ cœpit puer melius habere, & humores febrium per os effundere. In craſtinum autem ſeruus Dei, Chriſtique ſacerdos miſſarum ſolennia celebrans, puero corporis Dominici ſacramentum tradidit. Poſt hæc optime conualuit puer; & ſibi ſalutem ſe reportare gauiſus eſt, & patri gaudium. Porro vir venerabilis poſtquam innotuit populis cuius eſſet meriti, reuerſus eſt in ſua. Venerabantur hunc principes; diligebat manus plebeia; atque ad imitandum eum, non ſolum ſui, ſed etiam externi de alijs monaſterijs properabant. *Eius filium febricitantem ſanat.*

Quodam vero tempore, cum à reclamationibus rerum eccleſiaſticarum, quas apud iudices ſeculares depoſuerat reuerteretur, hoſpitium cuiuſdam propinqui ſui ingreſſus eſt. Vbi cum feruenti ſole muſcarum inſolentiam pateretur, & miniſter iam laſſaretur, non præualens abigere muſcas, vir Domini manus conſerens ſuper oculos, Deum exorauit, vt requieſcerent iam membra hac fatigatione laſſata. Tunc ſubito omnis illa inquietudo muſcarum ceſſauit; nec vltra viſa eſt muſca in eadem domo. *Muſcas ſibi infeſtas è domo eliminat.*

Dæmonum quoque phantaſmata potenter euaneſcere faciebat. Aliquando namque, cum intempeſta nocte aliqui è fratribus ardentioris deſiderij, ante tempus vigiliarum ſurrexiſſent, vt ſecretius orationi vacarent, adeſt immundus ſpiritus, ſedens in loco vbi vir Dei ſedere conſueuerat, aſſumpta eius effigie. Nec mirum; cum ipſe Sathanas transfiguret ſe in angelum lucis. Cumque à tranſeuntibus adoraretur, (quia æſtimabant, ſecundum morem, virum Dei illic conſediſſe) vnus eorum non oblitus vbi virum Dei dimiſiſſet, citius venit ad eum dicens, Similis tibi (O Pater) homo ſedet in baſilica vbi ſedere conſueuiſti; Et modo illudit *2. Cor. 11.*

Digitized by Google

Dæmonem fratribus illudentem fugat.

fratribus, qui per errorem illi reuerentiam exhiberent. Audiens hæc vir Deo dilectus, præſtigium diaboli mox recognouit; & eadem hora ſurgens, oſtia & feneſtras eccleſiæ, vexillo Crucis depinxit, ac impetum in eum fecit, & flagellis vexare cœpit. Ille vero per diuerſa fugiens, non inueniebat aditum quo exiret. Tandem autem vnum inuenit locum, vbi vir Dei ſignum Crucis non direxerat, foramen ſcilicet cameræ, vbi funis dependebat, per quem ſignum per horas canonicas pulſabatur. Et velociter funiculo illi innixus, faſtigium templi conſcendit. Sed illo aſcendente, chorda poſt eum quaſi ab igne combuſta eſt. Adhuc autem lædere ſe poſſe ſanctum virum arbitratus, ſignum illud à templo aſportauit, non longe à monaſterio, & in defoſſo terræ aggere abſcondit. Quod poſtea vir Domini releuari fecit: Non enim latebat eum vbi repoſitum eſſet. Cognoſcentes equidem immundi ſpiritus dolos ſuos & phantaſmatum figmenta coram eo nil valere, ceſſerunt loco, meritorum eius ſanctitate fugati. Hanc namque poteſtatem Dominus apoſtolis ſuis, ac omnibus fidelibus ſuis tribuit: qui ei inconcuſſa fide & perfecto corde deſeruiunt. *Ecce* (ait) *dedi vobis poteſtatem calcandi ſuper ſerpentes & ſcorpiones, & ſuper omnem virtutem inimici: & nihil vobis nocebit.*

Signum hic pro campana ponitur.

Luc. 10.

Dæmoniacam ſanat.

Denique etiam per idem tempus puella quædam Guntarij Comitis maligno ſpiritu infeſtabatur, intantum vt & linguæ officium amitteret. Cumque in præſentia viri Dei deducta fuiſſet, ille aqua benedicta eam aſperſit, & Crucis ſanctificatione ſignauit. Deinde digitos ſuos in os mulieris componens, expuenſque in faciem eius, in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti immundum ab ea ſpiritum expulit, & continuo ſolutum eſt vinculum linguæ eius: & ad imperium viri Dei mox loqui cœpit recte. Sicque ſana facta eſt mulier ex illa hora.

Aliud miraculum.

Alio tempore dum ipſe venerabilis pater cum fratribus in labore manuum occupatus eſſet, iuxta ripam fluminis Aucturæ, cuidam fratri excuſſum de manubrio

Digitized by Google

brio ferrum à manu cecidit, & in interiora fluminis demerſum eſt. Cum autem ad notitiam viri Dei hoc perueniſſet, ipſe ad fluuium acceſſit, & cœpit perquirere ab operantibus, locum vbi ferramentum illud cecidiſſet. Et agnoſcens locum, ſtetit è regione: & baculum quem manu ferebat, in flumen porrexit. Statimque ſicut piſcis ad hamum, ſic ferrum illud natauit, & baculo illi inhæſit. Quod vir Dei reddidit operario ſuo, cohortans eum lenibus verbis, vt fidem diſceret habere in Deum per quem talia fieri cerneret.

Simile fecit S Benedictus: lib. 2. Dialog. cap. 6.

Sed & illud adiiciendum eſt, quod famulus Domini æmulatione Chriſtianæ religionis ſtimulatus, geſſit in vicino monaſterij ſui loco. Nam prope monaſterium erat locus, vbi armentorum cuſtodia habebatur: vnde & boues ad excolendam terram producebantur. Contigit denique aliquando, vt ab agricolis die ſabbati, ſecundum conſuetudinem legis ſuæ, in cultura terræ debitum ſeruitium perſolueretur. Sed cum ad terminum ſuum eo die non potuiſſent peruenire, quia iam ſol ad occaſum feſtinabat, bubulci memorati loci precio ab eis accepto, contra vſum Chriſtianitatis, in craſtinum, id eſt die Dominica, auſi ſunt terram arare, volentes perficere quod imperfectum reliquerant. Illis vero in hoc laborantibus adfuit vir Domini, veniens à cœnobio ſuo, poſt completa tanti diei ſacramentorum ſolennia. Videnſque tantum facinus, grauiter ingemuit, & ait; Heu miſeri, quid hoc feciſtis? Quare tam grande nefas tentaſtis? Et conuerſus ad Dominum, cum lacrymis imprecatus eſt dicens. Fiat Domine terra iſta ſterilis: & nullus fructus ex ea proueniat in æternum. Quod ita factum oculis comprobamus; ita vt vſque hodie locus ille plenus ſit ſentibus & infructuoſis arbuſculis, neque nucem neque fructum aliquem vtilem proferentibus.

Terra Dominico die arata maledicit, & æternum ſterilis permanet.

Aliquandiu ergo cella parua iuxta Baſilicam vſus eſt. Vbi cum ad propinquare iam cerneret finem vitæ ſuæ, diebus & noctib. in ieiuniis, in vigiliis & orationib. Domino indefeſſe vacabat. Interea contigit vnum ex

monachis è ſeculo migrare. Cumque fratres qui corpus eius tractabant, inter veſtimenta eius tres nummos abſconditos reperiſſent: continuo patri reuerendiſſimo retulerunt. At ille vehementer ad hæc infremuit, & eum à ſocietate fratrum excommunicandum eſſe decreuit: dixitque fratribus. Ite, & ejjcite eum in aliquem locum ſeorſum, & non in cœmeterio fratrum. Et accipientes nummos projjcite ſuper eum, clamantes. Pecunia tua tecum ſit in perditionem. Qui abeuntes, omnia ſicut iuſſerat executi ſunt. Factum eſt autem poſt circuitum ferme quadraginta dierum, cum deprecaretur vir Dei faciem Domini, & ſe in lacrymis ac vigilijs, vel ieiunijs nimijs pro noxa fratris illius affligeret: reuelatione didicit abſolutum eſſe fratrem, & ad preces eius indulgentiam peccati collatam. Statimque conuocatis fratribus, ait. Fratres tempus eſt, vt miſereamur fratri, quem iudicio excommunicationis extra ſortem veſtram fieri cenſuimus. Dominus Deus noſter precibus veſtris placatus, veniam ei contulit. Ideoque & vos communicantes ei, corpus eius ad polyandrum veſtrum reuocate. Sicque factum eſt.

Monachū proprietarium defunctum, precibus ſuis abſolutum diuina reuelatione cognoſcens, Chriſtianæ ſepulturæ tradi mandat.

Longum nimis foret enarrare per ſingula, quantam gratiam Dominus Beatiſſimo ſacerdoti ſuo contulerit. Nam & tempus me deficiet, ſi velim omnia geſta illius comprehendere; licet plurima ſint, quæ homines ipſe latere voluit. Vnum eſt, quod obliti ſumus, & neceſſarium duximus illud commemorare, quod inter cætera pietatis opera geſſit. Præuidens enim tempora erga religionem refrigeranda, xenodochium monaſterij ſui ad ſuſcipiendos pauperes rebus ſufficientibus ad huiuſcemodi eleemoſinam ditauit. Et vt opus miſericordiæ ſemper inuiolatum permaneat, teſtamento corroborare decreuit.

Xenodochium condit & dotat.

Poſtquam igitur per multa annorum curricula, cœtum monachorum diutina pace rexit, quos Domino exemplis & monitis ſalutaribus acquiſiuit, appropiauit tempus vocationis eius de ſeculo. Cumque iam omnipotens Deus fidelem militem ſuum vellet à labore quieſcere,

eſcere, & brauio ſupernæ remunerationis curſum eius remunerare, plenus ſpiritu ſancto mox febre corporis tactus eſt. Et deficientibus quotidie membris, congregari fecit ad ſe filios ſuos, quos in Chriſto ipſe genuit, & exhortabatur eos multis ſermonibus. Deinde miſit eulogiarum benedictionem per loca ſanctorum, & in vicino & procul; petens vt religioſorum virorum intercesſionibus, apud ſanctorum memorias indulgentia ſibi & delictorum remiſſio obtineretur. His ita expletis, reuerſi ſunt ad eum qui miſſi fuerant. Et expectantibus omnibus diem vltimum vitæ eius, ipſe vir Dei animum à laudibus Dei non patiebatur quieſcere; ſed noctem illam vltimam totam in vigilijs & laudibus Dei deduxit: & pſalterium ex integro cum ſuis decantauit. Matutinorum igitur ſynaxi cum fratribus peracta, exitum ſuum ſacramentorum perceptione muniuit: & inter verba orationis & deprecationis vale dicens fratribus, vltimum diem clauſit. Compleuitque dies ſuos in ſenectute bona, ſenex & plenus dierum. & quod ſemper deſiderauit, & forti certamine quæſiuit, inter ſanctorum ſpirituum agmina ſuſceptus, de perpetua viſione conditoris ſui ſine fine lætatur. Præfuit huic Monaſterio Annis plus minus 48. Sepultus vero eſt in eccleſia, quam ipſe in honorem B. Pauli Apoſtoli fundauerat. Indeque noſtris temporibus translatus eſt à Ioanne venerabili Epiſcopo dolenſis eccleſiæ, & Abbate loci ipſius, in ſeniorem Baſilicam; quæ ædificata eſt in honorem viuificæ crucis, & ſancti Audoëni præcipui confeſſoris Chriſti. Militauit autem vir Domini Leufredus bonam militiam ſub principibus francorum, Childeberto, Dagoberto, & Chilperico, iunioribus ſcilicet regibus.

Infirmatur vir Sanctus.

Petit diuerſorum pro ſe Orationes.

Viuificis Sacramentis munitus, migrat in cœlum.

Sepultura & Translatio eius.

Iuniores nominat, id eſt, horum nominum ſecundos.

Cæterum poſt exceſſum eius varia virtutum inſignia, ad ſepulchrum illius omnipotentia ſanctæ Trinitatis operari dignata eſt. Nam ad cineres ipſius (ſi petentium adſit fides integra) cæci illuminantur; ſurdi auditum recipiunt; claudi greſſum; obſeſſi à dæmonio liberantur. Superbi quoque, qui ſeruos Dei ante tumu-

Sepulchrũ eius miraculis glorioſum.

 lum

Digitized by Google

lum eius die noctuque excubantes, infeſtatione tyrannidis ſuæ opprimere non metuunt, terribili vltione feriuntur.

De Hoc Rege, etiã C. Bar. To. 10. Annal. Anno Domini 923. Porro temporibus Caroli Simplicis Francorum Regis, ob Nortmannicam ſeuientem Vaſtationem, Sacræ eius Reliquiæ inde fuêre translatæ ad Cænobium S. Germani Pratenſis, prope Paraſios; & varijs poſtmodum vicibus, complures particulæ diuerſis perſonis pietatis ergo dono largitæ.

C. Baro. in not mart. Rom.

MARTYRIVM SS. ALBANI, AC SOciorum; Ex eo quod eſt penez D. Henricum Caniſium: Paſſi ſunt circa Annum Salutis 425. ſæuientibus Arianis; Temporibus Theodoſij Iunioris Imperatoris.

21. Iunij. Pſal. 17. 10. POſtquam æterni Patris vnigenitus, & verbum Dei ad reparationem noſtram *inclinauit cœlos, & deſcendit*, & ſeipſum noſtræ redemptionis ſacrificium offerens, in ligno pependit, morteque ſua deſtructo eo, qui habebat mortis imperium, reſurgens, ad conſeſſum paternæ maieſtatis gloria & honore coronatus aſcendit, primitiæ electionis, beati Apoſtoli baptizati *Primordia & proceſſus Eccleſiæ Chriſtianæ* ſpiritu ſancto, & igni, mundum idololatriæ ſpinis horrendum, vomere prædicationis aggreſſi ſunt, ac diuini verbi ſemen ſuper rationalem terram vſquequaque ſparſerunt. Ex qua feliciſſima ſatione, fœcundante Spiritu ſancto, fidelium ſeges animarum emerſit, & diuina propagante gratia mundi terminos exuberanter impleuit.

Hæc eſt glorioſa virgo mater eccleſia; quam ex omni *Epheſ. 4. 5. Pſal. 44. 10.* gente & natione in vnitate religionis colligit *vnus Dominus, vna fides, vnum baptiſma. Hæc in veſtitu deaurato aſſiſtens à dextris Regis, fulget circundata varietate decoris.* Rutilat enim roſis martyrij purpurata, virginitatis liliis candidata, ſplendidiſſimo viuorum lapidum ſtemmate coronata. *Hæc eſt illa quæ aſcendit, ſicut aurora*

rora conſurgens; pulchra vt luna, electa vt ſol, terribilis vt caſtrorum acies ordinata. Denique ex his caſtris, euangelicæ prædicationis, clangente tuba, proceſſerunt ſigniferi Chriſtianæ militiæ, victorioſi martyres; qui laudabili conſtantia, felici patientia, remunerabili perſeuerantia, vſque ad ſanguinem reſtiterunt aduerſus diabolum, eiuſque antichriſtos repugnantes. Quorum fortitudo quia in finem vſque agonizans perſiſtit, coronam victoriæ cum gloria promeruit. *Non enim coronabitur, niſi qui legitime certauerit.* Cant. 6. 2. Tim. 2. 5.

Inter hos conſtans Chriſti Athleta & martyr Albanus, fidei fortitudine armatus, martyrij triumphali palma eſt glorificatus. Huic itaque *viuere Chriſtus erat, & mori lucrum.* Quia mens in omnibus Deo dicata, quidquid in conſummandæ virtutis exercitio patiebatur, non erat ei pœna, ſed gloria. Phil. 1. 21.

Hic deniq; primo currentis ætatis tyrocinio, ſub B. Theoneſto ſacris literis eruditus, diſcuſſa mundi nube, in lucem ſcientiæ ſpiritualis emerſit; & tanto fouente viro, in nido fidei plumeſcens, geminas charitatis alas, quibus in dilectione Dei & proximi cœlum peteret, enutriuit. Siquidem ipſe beatus præſul Theoneſtus apud Philippos Macedoniæ vrbem in Cathedra Pontificali præſidebat; in qua Patribus ab Apoſtolo Paulo ordinatis, fidei veritate, & morum grauitate ſucceſſerat. Qui cum fœcundiſſimam ſpiritualium filiorum ſobolem Chriſto Domino educaret, & in cunabulis fidei lacte ſimplicitatis vſq; ad ſolidum cibum vitæ perfectioris enutriret, memorabilis Albanus inter ſcholares huius diſciplinæ alas, virtutũ profectibus eminebat; & ea quæ retro ſunt, obliuiſcens, ad ea vero quæ ante ſunt, ſeipſum extendens, ad brauium ſupernæ vocationis deuota mente currebat. *Theoneſtus apud Philippos Epiſcopus, director S. Albani.* Philip. 3.

Vere mirabilis Deus in ſanctis ſuis, qui electos ſuos Theoneſtum & Albanũ ſociauit in vnitatẽ fidei & charitatis; & quib. mentis oculos diuinæ lucis ſplendor illuminarat, eos arctã viã mãdatorũ Dei dilatato corde currentes, ad vitã, quæ Chriſtus eſt, eadẽ fides, ſpeſq; duce- Pſal. 67. 36

Maxime proficit S. Albanus. bat. Erat enim illis cor vnum, & anima vna; par in fide veritas, & in opere ſinceritas; eadem in aduerſis conſtantia, & in tribulatione patientia; ſimilis obedientia in labore, perſeuerantia in agone.

Venerabilis itaque ALBANVS beati magiſtri vitam imitatus, ornamentis morum claruit, & bonis actibus Domino complacuit. Mortificans enim ſeipſum vitijs, *Pſalm. 83.* ibat de virtute in virtutem; aſcenſiones in corde ſuo diſponens in valle lacrimarum; quibus per anguſtam viam ad vitam gradiens, pertingeret ad videndum Deũ deorum in Syon. Capax namque diuinorum cor eius, & ſacratum Deo templum corporis eius infrunitos carnis impetus mentis legibus edomabat, & prurientes mundi illecebras robuſto ſanctimoniæ & caſtitatis tenore calcabat. Spernebat ambitionem ſæculi; quia nihil pernitioſius, cum acquirendi immoderatus ardor *Matt. 9. 13.* incanduit; & miſericordiam omnibus impendebat, quam Dominus in Euangelio etiam ſacrificiis prætulit. Exhibebat autem ſe cunctis tam amabilem, quam imitabilem. Dulciſſimus in lenitate ſermonis, mitiſſimus in manſuetudine conuerſationis. Tantum enim cœleſtis gratiæ fauor eum perfuderat, vt à ſuis diuerſo- *Catalogus virtutum eius.* ribus, imo ab omnibus diligi ac timeri mereretur. Quia vultu & habitu adeo modeſtus erat, vt nec triſtis ei ineſſet ſeueritas, nec remiſſa hilaritas; nec habitum eius aut ſuperbia inflarat, aut penuria ſordidârat. Nec ei ad ſuperfluum erat profuſa liberalitas, nec ad iactantiam oſtentaliter affectata frugalitas. In vigiliis pernoctans, corde & ore cœlo inſertus, aut orando cum Domino loquebatur, aut ſacris lectionibus vacans Dominum ſibi loqui meditabatur. Hauriebat etiam ex ipſis ſacris eloquijs exempla ſanctorum Patrum, & ſi quem diuino laudatum teſtimonio didiciſſet, ſubtili inueſtigabat mente, quibus meritis Deo placuiſſet; vt dum eius veſtigia imitaretur, ſimile teſtimonium à Deo mereretur. Accedebat ſane ad cumulum perfectionis eius ſanctiſſimum viri Dei contubernium; qui eum quotidie verbis & exemplis ad vitam informabat, & quo illi cun-

cundum eſſet, verbo monſtrabat, & ipſe bene operando procedebat. Ipſe vero nolens ſe à tanto patre fieri degenerem, ſed potius probari in ſe ſtudens traducere tantæ virtutis æmulationem, monita ſalutis ſitibunda cordis aure bibebat, & præcedentem magiſtrum ad montem virtutum pede poſt pedem ſequebatur; vtpote quem toto affectu diligebat; non vt amicum æqualem, ſed vt animæ parentem.

Videns ergo ſanctus Pontifex tantum viri in Chriſto profectum, & quotidianis incrementis ad meliora profectum, deliberat eum officio promouere diuino, & iugum Chriſti imponere ſacerdotali miniſterio; vt qui ſe quotidianum Deo offerebat ſacrificium, carnem cruc figendo cum vitijs & concupiſcentijs, ipſe etiam per Miſſarum Solennia ad ſalutem totius Eccleſiæ celebraret myſteria ſalutiferæ paſſionis. ALBANVS vero oneri ſancti honoris imparem ſe eſſe pronuntians, & titulum tanti nominis humiliter declinans, tandem ne obedientiam humilitatis comitem deſereret, reſiſtendi pertinaciam depoſuit, & in ſacerdotij ordinem conſecrari promeruit. Ita dextera Domini exaltatus, & per ſancti præſulis manus impoſitionem, Spiritûs Sancti Chriſmate ditatus, in ſacerdotij dignitate Chriſto Domino conſecratus eſt miniſtrare. Hoc etiam exigebat temporis articulus, vt ad ſacerdotium accederet vir tum perfectus in cæteris, tum affluens in verbo prædicationis; quatenus dum Eccleſiam Arriana pulſabat impietas, ad confutandam perfidorum calumniam, ſacerdotalis eum roboraret authoritas. *Initiatur Sacerdotio.*

Contigit autem poſt hæc inualeſcentibus Arrianis, etiam beatiſſimum Theoneſtum cum Eccleſia ſibi credita eorundem perſecutione vrgeri, & à Philippis præſulatûs ſui ſede, perſecutore infeſtante depelli. Hic longa virtutum exercitatione iam dudum ad patientiam animum ſolidârat, nec ad futuram gloriam paſſiones huius temporis condignas eſſe dicebat. Quapropter firmato animo decreuit potius perſecutori alicubi deliteſcens ad tempus cedere, quam hæreticæ commu- *Antiſtes Theoneſtus ſede depellitur.* *Rom. 8. 18.*

Ioan. 7. 59. nioni conſentire, attendens illud euangelicum: *Ieſus autem abſcondit ſe, & exiuit de templo.*

Igitur aſſumpto Albano, aliiſque diſcipulis, Romanā adire diſpoſuit ſedem, vt inde Apoſtolicā acciperet conſolationem. Elegit potius pro Domino in exteris finibus peregrinari, quam intra ſinum patrię perfidis committi. Non illum rei familiaris diſpendium temporale depreſſit, aut propoſito male miſerantium ciuium ſuadela deflexit. Non illum affecit penuria, aut fregit iniuria; non dolor mentem exuſſit, aut corporis pœna concuſſit.

Porro ex omni ſpiritualium filiorum copia, IV. ſibi elegit, videlicet ALBANVM & VRSVM, THABRAHAM & THABRATHAM, quos peregrinationis comites, agonis teſtes, coronæ participes ſecum fore decreuit. Proſequebatur interim diſcedentem patrem filiorum deuotio ſancta, pias fundens lacrimas, & miſerabiles in cœlum ſpargens querelas, clamans, oues paſtore deſtitutas, luporum dentibus exponi, nec eſſe qui eas debeat ab eorum infeſtatione tueri. Clerus, quotquot Hæreticis non conſenſerant, Clerus, inquam, perditam deflet religionem, populus ingemit Chriſtianam opprimi veritatem. Quos pater ſanctiſſimus benigne conſolatus eſt; Vos, inquit, ei reſigno, qui mihi commiſit; ille vos tueatur, qui proprio vos ſanguine ſuo redemit. His & huiuſmodi mœrentium corda demulcens, & eleuatis manibus cœleſti eos benedictione perfundens, in propria redire commonuit. Ipſe vero cum diſcipulis, vt diſpoſuerat, ire perrexit.

Quatuor aſſumptis diſcipulis Romam tendit.

Cumque mœnia Romanæ arcis attingeret, & Sanctorum cœmiteria viſitans, agonem ſuum eorum patrociniis commendaret, Apoſtolico tandem ſe repræſentat * antiſtiti, exponens qualiter pro fidei defenſione propria depulſus ſede cogatur peregrinari. Ille vero iuxta Apoſtolicam manſuetudinem, totius pietatis viſceribus affluens, blandis eum fouet alloquiis, reuocans ad memoriam, qualiter Dominus Ieſus per totam Euangelii ſeriem diſcipulos ad paſſiones animabat,

** Beatiſſimo videlicet Damaſo, qui claruit, Anno Domini 370. & reliquia.*

bat, & quam remunerationis mercedem paſſionibus deſtinabat.

Cumque apud eundem Apoſtolicæ ſedis præſulem aliquandiu verſaretur, & quotidie de ſacris ſcriptis cum eo conferens, de ſalute animæ, de cœleſti vita fabularetur, intellexit idem Deiloquus Papa hominem Dei admodum in diuinis eruditum, & contra omnes hæreſes gladio verbi Dei munitum; vnde & ſecum, Chriſto inſpirante, deliberat, quod vir tam neceſſarius Eccleſiæ Dei aliquorſum debeat ad prædicandum deſtinari. Viſum eſt identidem viro Dei Theoneſto, ſicut idem Dominus volebat, alia Sanctorum loca viſitare, eorumq; ſuffragia ſibi in aduerſis conciliare, vt ſicubi prædicandi copia fieret in vinea Domini, vel plantando, vel putando vſque ad Euangelicum æternæ remunerationis denarium laboraret. Quod bonæ intentionis propoſitum cum Romano referret præſuli, ille videns ex ſententia cedere, quod prius animo deliberabat, gratias egit Domino Ieſu Chriſto, qui conſtantiſſimum ſui nominis defenſorem vſque ad hunc confortabat agonem. Tandem ergo poſt ſanctæ exhortationis colloquia, & multifaria diuinæ religionis mandata, data prædicandi autoritate, cum Apoſtolica benedictione hunc ſanctæ ſocietatis comitatum in viam pacis ſiuit abire. Reuerendus autem Theoneſtus cum participibus ſuis à Romana vrbe digreſſus, ſicut iam pridem animo deliberârat, Sanctorum loca circumquaque viſitabat, nec vllũ præterit ſeruorum Dei, cuius notitiam & ſocietatem poſſet adipiſci. Poſt longos itaque difficillimi itineris labores Appennini montis arreptans confraga, & rapidiſſimi Padi tranſmittens fluenta, vrbem Mediolanum deuenit, vbi Ambroſium, in rebus Dei orbi terræ notiſſimum, Theologiæ vacantem inuenit. A quo benigniſſime acceptus, & quam religioſe, tam honeſte detentus & habitus, exponit ei cauſam peregrinationis ſuæ, & ſeriem laboris; Indicans quam grauiſſimam Arrianorum, tulerit perſecutionem.

Iuxta C. Baron. Annal. To. 4. Romæ quid egerit.

A Summo Pontifice Prædicandi munus ſuſcipit.

Roma Mediolanum deuenit, & D. Ambroſium conuenit.

Ambro-

Digitized by Google

Ambroſius autem cum ſimilia denarraſſet, Theodoſium adijt Auguſtum Iuniorem, eique denuntiat viri Dei aduentum; indicans, quos quantoſue labores pro Chriſto pertulerit, & quanta contra Arrianæ perfidiæ belluas certamina geſſerit; referens quomodo prius ſummæ religionis & reuerentiæ Præſul, nunc vero Chriſtianæ deuotionis & patientiæ exul, præferat in terris pro Chriſto peregrinari, quam ob hæreticam communionem in cœlis à Chriſto ſeparari. Addit quoque ad cumulum gloriæ, non ei iſta ſufficere, niſi etiam Tranſalpinam Galliam appetat, ibique contra Arrianas beſtias, quas ibi audierat eſſe, confligat. Vnde & omnino eſſe credibile, cum ad martyrij palmam properare. Auguſtus vero audita ſancti viri fide, ſociorumque eius, non minori conſtantiæ fortitudine, religioſa illos excepit honorificentia, & imperiali eius vtitur munificentia. Et ſicut erat totus Chriſtianæ religioni deditus, tanquam regiæ oblitus maieſtatis, obſequium eis exhibebat magnæ humilitatis; eorum ſe commendans orationibus, eorumque apud dominum ſubniti petens interceſſionibus.

Honorifice ſuſcipitur à Theodoſio Imperatore Iuniore

Tandem cum vir Dei Theoneſtus diſcipulorum hortatu ad alia tranſire loca deſideraret, Theodoſius Auguſtus cum diuino Ambroſio, tam hortatoriis, quam conſolatoriis ſermonibus recedentes deducunt, eoſque Domino Chriſto commendantes, in pace dimittunt. Illi autem proreptantes niuoſa alpium confraga, & vadoſa vallium concaua, ad * Auguſtam, deuenerunt vrbem; vbi iam Arriana plantatio malam extenderat radicem. Cœperunt ergo ciuibus illis fidei veritatem exponere, & æqualitatem, imo vnitatem Sanctæ Trinitatis Euangelicis ſermonibus aſtruere. Adeſt iterum diabolus cum Antichriſtis ſuis, argumentis mendacibus oblatrans ſermonibus veritatis. Impia namque pugnacitate contradicebant Hæretici his, quæ à Sanctis dicebantur, vnanimiter blaſphemantes, & veritatis lucem mendacii tenebris obfuſcare nitentes. Sancti autem Chriſto freti adiutore fortiter reſiſtunt,

** Prætoriã Salaſſorũ.*

ſiſtunt, & eorum mendacia fidei veritate proſternunt.

Cumque diu talis altercatio fieret, nec vllo modo mala terra diuini verbi ſemen ad fructificandum admitteret, inde genæ loci calce iræ Dei miſere deebriati, teſtes Chriſti inuadunt, contumeliis conuiciiſque iniurioſe afficiunt. Arreptum vero VRSVM trahunt, cedunt, plagis verberibuſque affligunt, ad vltimum truncato capite interimunt. Ita Chriſti fortiſſimus Athleta, ſicut ouis ad occiſionem ductus, victimatus, & ſicut agnus coram tondente ſe obmuteſcens trucidatur, & in conſpectu eius, pro quo paſſus eſt, martyrij gloria coronatur. Porro Angelicus vir Theoneſtus videns populum perfidiæ tenebris obcæcatum, & in diaboli laqueis, quibus captus erat, perſiſtere obduratum, Apoſtolico more etiam puluerem pedum in teſtimonium ſuper eos excutiens. Mundus, inquit, ſum à ſanguine veſtro, Sanguis veſter ſuper caput veſtrum. His dictis, iuxta præceptum Domini, nolens vltra Sanctum canibus dare, & margaritas ante porcos ponere, incorrigibilem populi deflens errorem, à perfida vrbe diſceſſit, iuxta vocem Domini, dicentis; *Si vos perſecuti fuerint in ciuitate vna, fugite in aliam.* Ibat autem cum reliquis ſociis ſuis gaudens de corona fratris ſui, & diſcipuli, ſed humaniter mœrens ex deſtitutione familiaris & ſocii.

Auguſtam Pratoriam inde adeũt, Arrianos inibi oppugnant.

Vrſus inibi martyrio coronatur.

Luc. 9.

Matth. 7.

Matth. 10.

Paucis vero euolutis diebus & ſalebroſis multo cum labore tranſmiſſis alpibus, perueniunt tandem ad Treuirenſem Paulinum. Qui eo tempore apud Treuiros Epiſcopali functus dignitate currum Dei aurigabat, & aduerſus Arrianæ immanitatis beſtias armatura Dei accinctus viriliter dimicabat, opponens eis ſcutum fidei, & gladium Spiritûs; quod eſt verbum Dei. Hic ſeruorum Dei Epiſcopali humanitate ſuſcipiens aduentum, & fraterna viſitatione lætabundus ſpirituale ducens gaudium, debita eos veneratione amplectitur, fouet, conſolatur; eorumque peregrinandi cauſam diligentiſſime percunctatur. Quænam, inquit, cauſa, vos dile-

Eph. 6.

dilectiſſimi, tali tempeſtate huc adduxit, quæue rerum vertigo ad has perſecutionis procellas, quas patimur, appulit? Vſque adeo enim Arrianæ hæreſeos apud nos graſſatur inſania, vt hinc inde noſtra grauiter concutiatur Eccleſia; quin etiam fratres noſtri Valerianus & Maximinianus, quia nefandis Principum edictis hæreticis communicando non paruerunt, pro Christo victimati, & proprii ſanguinis vnda perfuſi occubuerunt. Væ autem homini, per quem hoc ſcandalum in Eccleſiam venit, væ antichriſto illi, per cuius nefandiſſimum os diabolus hoc blaſphemiæ venenum per totum orbẽ diffudit. Timeo autem, chariſſimi, quod ſi vos defendentes veritatem eadem corripuerit perſecutionis tempeſtas, quia in tali diſcrimine res de vita agitur, grauiter vnanimitas veſtra periclitabitur. Ad hæc Theoneſtus expoſita ſuæ, ſuorumque peregrinationis cauſa, *Si Deus pro nobis, quis contra nos?* Dominus nobis adiutor eſt, non timebimus quid faciat nobis homo: ipſa enim veritas, pro cuius nomine peregrinamur, docet nos non timere eos; qui occidunt corpus, animam autem non poſſunt occidere. Quis vero nos ſeparabit à charitate Chriſti? tribulatio, an anguſtia, an perſecutio, an gladius? Si enim compatimur, & conregnabimus. Vobis, inquit Paulinus, chariſſimi, in hac veritatis confeſſione vnanimiter aſſentior, vobis in huius propoſiti tenore congratulor. Chriſtus autem Dominus, qui hanc confeſſionis ſuæ vobis indidit ſapientiam, potens eſt, & ſuperaddere patientiam, ipſius gratia vobis præſtare dignetur perſeuerantiæ fortitudinem, quoad vſque felici conſummatione veſtram coronet agonem.

Inde Treuiros deueniunt: & inibi humaniſſime ſuſcipiuntur à Paulino Epiſcopo.

Rom. 8. 31.

Valerianus & Maximianus Mart. Treuirenſ.

Mat. 10. 28

Rom. 8.

Aliquantũ ergo temporis elabitur, cum Theoneſtus videns Paulinum validiſſimum Eccleſiæ murum, & ſolidiſſimam fidei columnam aduerſus Arrianorum impetus ſufficienter poſſe perſiſtere, & ad reſiſtendum Chriſto autore ſufficere, ratus id quod res, Deo inſpirante, monebat, ſeſe aliis eiuſdem patriæ locis neceſſarium, à Paulino deliberat recedendum. Data vero & accepta benedictione, conſcenſaque naui per Moſellæ fluminis decliuia

Treuiris, Moguntiam.

Digitized by Google

declinia ad Renum vſque delabitur; deinde Chriſto ſibi nauclero per ipſius Reni pelagus proſpero celeumate Moguntiam vſque peruehitur.

Igitur vir Dei Theoneſtus cum Albano ſuo, aliiſque diſcipulis hanc regiam vrbem ingreſſus, inuenit eam variis erroribus obnoxiam, & hæreticæ prauitatis ſordibus profanatam. Ipſa enim ſicut ex diuerſis partibus pro variis negotiis ad ſe confluentibus cuiuslibet linguæ vel ſectæ excipiebat homines, ita multorum ſectabatur errores, & cui erat poteſtas omnibus dominari, non ſpernebat omnium erroribus ancillari. Hac de re etiam ſacerdotem ſuum, ſanctiſſimum ſane virum Aureum, quia errores eius increpando redarguebat, pontificali ſolio & mœnibus tunc temporis deturbauit, quem poſtea Hunorum gladius cum ſorore, eademque ſacra virgine Iuſtina victimatum Chriſto Domino ad cœlos miſit.

Aureus Epiſcopus, eiꝰ germana Iuſtina, martyres Moguntini.

Videntes autem ſancti viri vrbem proprio paſtore deſtitutam, occaſionem prædicandi ex euentu nacti, cœperunt indigenis verbum veritatis euangelizare; vnitatem ſanctæ Trinitatis contra Arrianos tam propheticis, quam euangelicis ſermonibus aſtruere; ſcilicet Filium Patri eſſe conſubſtantialem & coæternum; Spiritum vero ſanctum cum Patre & Filio idem eſſe & vnum; quia vnus eſt Deus viuus & verus, Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus. Arriani vero huic veriſſimæ aſſertioni obnixe reclamantes vnanimiter obſiſtunt, & hæreſiarchæ ſui veneno delibuti, ſanæ doctrinæ ſermonibus nullatenus acquieſcunt.

Theoneſtus cum S. Albano, Moguntiæ Arrianam hæreſim confutant.

Animaduertens autem beatus Albanus virum Dei Theoneſtum eorum argutiis & inſultationibus vehementer vrgeri; etiam prope eſſe, vt illata ſibi violentia debeat vinculatus teneri, vt erat promptus, linguaque expeditus, partes magiſtri defendens, ſe medium interponit, & quid in hac, de qua agebatur, quæſtione veritas habeat, aperte & diligenter exponit; oſtendens gradus & diſtinctiones ſeu minorationes quas Arrius in ſanctam Trinitatem blaſphemo ore confinxerat,

Digitized by Google

rat, penitus nihil eſſe, ſed Patrem & Filium & Spiritum ſanctum coeſſentialem & coæternum; imo vnum Deum ante omnia & per omnia ſecula ſine fine regnare.

Cernentes ergo hæreticæ prauitatis Alumni ſe Albani ſermonibus in plebis audientia confundi, & inexpugnabilium luce rationum publice confutari, in vltionem ſuæ confuſionis ſeditionem excitant in populo; Clamantes, indignum facinus, aduenas homines ignotos & idiotas, eorum fidem & religionem impugnare; oportere diſciplinam, ne quis de cetero talia præſumat, eorum ſanciri ſanguine; fore dignum, vt aut eorum aſſertionibus palmam dantes ſe vinci patiantur, aut vindicibus flammis viui tradantur, nouiſque exquiſitis pœnis in exemplum omnium rebellium puniantur. Hinc vulgari more ſtupentes, confuſoque fremitu & populari tumultu ſuper eos irruentes, Albanum, qui eis vehementius cæteris inſiſtebat, de medio fratrum abripiunt, trahunt, impingunt, cedunt, ſine diſcretione ſuper eum inſaniunt, ſine miſeratione plagis verberibuſque afficiunt. At ille qui iam quotidiano viu didicerat labores & pericula pro Chriſto pati, quam patienter, tam conſtanter omnia perferebat, & in omnibus gratias illi, pro quo hæc patiebatur, agebat. Nec minus tamen Arrianæ beſtiæ in inſontem tormentis graſſantur, & vt in eorum concedat ſententiam, omni pœnarum genere debacchantur. Pauci vero qui ſanioris aderant ſententiæ, Chriſtiana pietate ducti, quantum fas erat, prohibebant talia fieri; volentes ei carnali quadam miſeratione ſuggerere, vt ſibi parceret, & aut eis conſentiendo, aut veritatem reticendo tempori cederet. Ad hæc Albanus, vt columna immobilis, in ſancto firmiter hærens propoſito, negat ſe ad hoc poſſe cogi, nec contra Catholicam veritatem aut tormentis concuti, aut blandimentis poſſe deduci.

Arriani S. Albanum adoriũtur.

S. Albani conſtantia.

Arriani vero vt perſentiunt inflexibilis conſtantiæ hominem irreuocabiliter in propoſito perſeuerare, iniuriis, opprobriiſque exſaturatum extra ciuitatem eiiciunt,

ciunt, & poſt varia tormentorum genera capitali ſententiæ addicunt. Erat videre mirabile, imo miſerabile ſpectaculum, hominem innocentem ſine cauſa damnari, verum Chriſti teſtem perfidia præiudicante mactari. Ipſe vero iuxta Apoſtolum ſtigmata Ieſu in corpore ſuo portans, ac ſemet in agonia poſitum in Spiritu ſancto confortans, tota ad cœlum mente ſuſpenſus, mundum animo negligebat; ideoque & ipſa tormenta iam carne fatiſcente deficiens, quaſi non ſentiebat, cupiens diſſolui, & eſſe cum Chriſto. Confluit autem ad ſpectaculum iſtud tota vndique viſum ciuitas; mobile vulgus in varias ſe ſcindit ſententias; alij ſacrilegum; alij clamant catholicum: Hi dicunt ſanctum virum debere dimitti; illi impium turpiſſima morte damnari. Expectabatur iam iamque carnifex, qui deuota huius ſanctæ victimæ colla feriret, ac ceruicem iugo Chriſti aſſuetam ſtricto mucrone præcideret. *Gal. 6. 17.* *Philipp. 1.*

Tandem Albanus genibus flexis ore in terram cernuus, corde in cœlum erectus, nudam ſpiculatori præbet ceruicem, pro tali patientia æternam recepturus mercedem. Ita verus Chriſti athleta & fortiſſimus fidei agonotheta in ſtadio poſitus, & veriſſimus Chriſti teſtis inuentus bonum certamen certauit, curſum conſummauit, fidem ſeruauit; de reliquo recepturus depoſitum, hoc eſt, coronam iuſtitiæ ab eo cui depoſuit. Igitur deuota ceruix crudeli gladio trucidatur, ſacrum gutturis organum, quod iugiter nomen aut laudem Chriſti perſonabat, impio enſe præciditur; ſanctiſſimum viuæ hoſtiæ caput cruento mucrone rotatur. Sic ſanctiſſima beati Albani anima carnis ergaſtulo feliciter abſoluta, ſacri ſanguinis imbre purpurata, gloria martyrij coronata; angelico ſtipata comitatu, aſcendit ad regem ſuum; vt quem ſemper deſiderauit, ſemper videat, & cum eo regnans in æternum gaudeat. Dominus autem Ieſus ſedens ad dexteram maieſtatis paternæ, & de excelſo ſancto ſuo proſpiciens teſtem ſuum, contra rebelles fidei agonizantem in terris; tali delectabatur ſacrificio, *2. Tim. 2.* *Poſt varios cruciatus capite plectitur.*

ficio, tali gloriabatur holocauſto; addens certanti virtutem conſtantiæ, præbens bellanti effectum victoriæ, aſſumens triumphantem cum palma martyrij ad coronam gloriæ.

Nec ſolum Dominus ſanctum ſuum cœleſti mercede remunerat, verum etiam ad laudem ſui nominis, ſalutemque mortalium miraculis coruſcat. Denique vt ſanctiſſimum eius caput impio mucrone rotatum à ceruice reuulſum eſt, ipſa adhuc lingua in laude Chriſti palpitante, adhibitis tollens manibus, firmo inceſſu ad locum vſque perrexit, vbi nunc placida & felici compoſitus pace quieſcit. Ecce autem adeſt in huius glorificati hominis exequias angelica cœleſtis militiæ dignitas, diuinis proſequens laudibus non loculum funeris, ſed triumphum martyris, propriis greſſibus ad tumulum properantis, eique cœleſtes celebrant exequias ad laudem redemptoris. Vere glorioſiſſimus inter martyres martyr iſte diuinus, cuius funus non fertur loculo, non eget baiulo, ſed nobili, & inuſitato exequiarum genere, caput in manibus portans, pedibus petijt locum ſepulchri, ipſa ſtatione ſua deſignans, vbi debeat ſepeliri. Hunc ergo licet Dominus æternæ beatitudinis gremio confoueret, pia tamen ſanctiſſimi corporis gleba, debito negligentius, & æquo incultius tunc temporis humata eſt. id enim habebat articulus temporis; Catholicos nimium infeſtantibus Hæreticis.

Inſigne miraculum.

Poſt eam vero perſecutionem, quæ in vltionem huius ſceleris & hæreticæ prauitatis ſub Atila Hunorum Rege cœleſti iudicio eſt facta, cum Eccleſijs Chriſti reddita eſſet pax, ſanctorum precibus diuinæ animaduerſionis iram propitiantibus, ſancti Albani tumba cœpit miraculis celebrari, & multo populorum conuentu frequentari. quia videbant qualiter Dominus ſanctum ſuum mirificaret, & quomodo magnificentiam ſuam in eo exaltaret. Videbant enim eius inibi florere orationes, coruſcare virtutes, eiuſque meritis

Sepulchrũ eius miraculis glorioſum.

ritis multa petentibus præſtari beneficia, infirmantibus ſanitatum dona, omniſque qui ad eum de quacunque tribulatione clamaturus ingrediebatur, protinus impetrata conſolatione lætus regrediebatur. Videbant illic illuminari cœcos, in ſolidos greſſus erigi claudos, omniumque membrorum dolores in priſtinam ſanitatem reuocari. Inde Chriſtiana religione ducti, prout temporis erat copia, ſuper ſacrum cinerem paruæ molis Eccleſiam fabricant, altare dedicant, eius ſe patrocinio commendantes, ſanctique corporis loculum præ omnibus venerantes.

Eccleſia ſuper tumulum eius conſtructa à Rudolpho tertio poſt S. Bonifacium Moguntinæ ſedis Archiepiſcopo, & dona multis varia collata.

Aliquanto autem proceſſu temporis euoluto, cum iam ciuitas ad integrum eſſet reuocata, & Chriſtiana religio tam catholice quam canonice ad plenum redintegrata, venerabilis Rudolphus à præſulatu magni Bonifacij tertius ſanctæ Moguntinæ ſedis Archiepiſcopus, ſicut videbat locum S. Albani martyris miraculis coruſcare, ita hunc fabricis aliiſque diuinis cultibus aggreſſus eſt honorare; fundans primo baſilicam tanto nomini debitam, cuius fabricæ modum & ſtructuram quia promptum eſt oculis cernere, non eſt opus chartis intexere; eſtque ſuperfluum, vt literis, vel lectione depingatur, cuius facie vel ſpecie omnis ingrediens delectatur. Super ſacrum vero cinerem mauſoleum erexit, quod auro, ac gemmis, argento quoque, vbi competebat, veſtiens, diligenter vndique contexit. Addidit præterea in cultum ſanctuarium; & in miniſterium altaris vaſa aurea & argentea ſacris miniſteriis idonea; ſacras quoque veſtes diuinis officijs, prout tempus dictat, competentes. Conſtruxit etiam omnes regularis vitæ officinas, quas voluit ſeruorum Dei inibi degentium ad perpetes martyris excubias eſſe receptacula; vt eius ſuffragantibus meritis, ipſi eum recipiant in æterna tabernacula. Obtulit præterea ſancto martyri ad ſumptus Dei famulantium prædia, villaſque & eccleſiarum decimas, quas ſacro altari rata adſtipulatione firmauit, ſcriptiſque teſtamentis perpetua ſtabilitate legauit.

Ex hoc coniectura duci poſſet, ductorem horum Actorum eſſe Sigeardum monachũ monaſterij S. Albani, qui anno 1297. ſcripſit Acta S. Albani, teſte Trithemio.

Idem autem venerabilis locus in tanta celebritate cœpit haberi, vt non tantum eiuſdem regiæ vrbis Pontifices, verum etiam regni primores cum defungerentur, non alibi ſe poſcerent ſepeliri. Siquidem in argumentum fidei intra & circa Eccleſiam quoquo verſum extant mauſolæa, ſingulorum nomen & obitûs diem titulis deſignantia. Sed & potentiſſimus ille Carolus Magnus & orthodoxus Imperator cum Faſtrada coniunx eius apud Frankinuurt diem obiiſſet, tam nobile funus ad monaſterium S. Albani præcepit deferri, & in Aquilonari veſtibulo ante altare Apoſtolorum terræ fecit mandari. Argumento eſt titulus monumenti eius in eiuſdem veſtibuli pariete intra fornicem deſcriptus, pro cuius animæ remedio quædam ſancto martyri contulit prædia, vnde hodieque fratribus miniſtratur dieta.

Vxor Caroli Magni Imp. in Monaſterio S. Albani ſepulta.

Martyriũ SS. Theoneſti ac 2. diſcipulorum.

Cæterum Theoneſtus cum duobus reliquis diſcipulis Tabra & Tabrata, per varias viarum ambages, tandem Altinum deuenêre, & ibidem verbum veritatis annuntiauêre. Sed mox ab infidelibus comprehenſi, abſciſſis demum ceruicibus, palmam martyrij ſunt adepti. Vbi etiamnum requieſcere perhibentur, miraculis glorioſi.

C. Baron. Annal. to. 4. & 5. & in not. Mart. Rom.

VITA S. PAVLINI, NOLANI EPISCOpi; Ex ea quæ eſt per Greg. Turon. Gregor. Papam M. & Vrani. presbyt. qui viro ſancto familiaris fuit. Obiit Anno Christi 431.

De Gloria Conf. c. 107 Lib. 3. Dialog. c. 1.

22. Iunij.

S. Paulini patria.

Sanctus Paulinus Nolanæ vrbis Antiſtes, Burdegalæ nobili familia ortus, Theraſiam pari nobilitate fœminam ſortitus eſt coniugem. Cumque magna diuitiarum gloria præſtans, ſplendide vitam ageret, die quodam lectio illa Euangelica, quæ adoleſcenti præſcribit, vt omnia ſua venderet, & pauperibus diſtribueret,

ret, ſi vellet theſaurum in cœlo conſequi, ita animum eius perculit, vt ſtatim venditis omnibus quæ habebat, pauperibus erogaret. Exoneratus igitur à cunctis cupiditatibus, gaudens & exultans Chriſti veſtigijs præclare inſtitit, & cum coniuge, quaſi peregrinaturus in aliam regionem perrexit. *Matth. 19.* *Vendit ſua, & dat pauperibus.*

Porro cum eſſet ciuibus ſuis propter morum probitatem charus, fuit ab ijs magno ſtudio requiſitus, ac tandem à mercatore loci illius inuentus. Paulo vero poſt, ſacerdote Nolanæ vrbis vita functo, Paulinus in locum antiſtitis ſubrogatur. Erat enim vir cum diuinarum tum humanarum rerum cognitione egregie inſtructus, & dicendi facultate pollebat plurimum; adeo vt frequens de eius virtutibus, & præſtantibus animi dotibus ſermo in populo fieret; & ipſe præter hæc, admirabili benignitatis ſtudio, omnium ſibi animos deuinciebat; etenim omnes diuitias & poſſeſſiones, in pauperum inopia ſubleuanda expendebat, nihilque maiore diligentia curabat, quam vt ſuis opibus, ſuoque ſanguine, calamitoſis ſubueniret; quod hac vna re ſane memorabili egregie teſtatus eſt. Cum ſæuientium Vandalorum (alias VVandalorum) tempore, Italia in Campaniæ partibus depopulata fuiſſet, multique in Africam miſeranda captiuitate abducti eſſent, Paulinus, cum iam omnes epiſcopatûs ſui prouentus in redimendis captiuis expendiſſet, & vidua quædam lacrymabili voce filium ſuum vnicum, à regis genero captiuum teneri quereretur, peteretque à S. viro redemptionis precium, ille mira alacritate, Mulier, inquit, auri argentiue apud me relictum eſt nihil, ſed meipſum tolle, ſeruum me iuris tui profitere; atque vt filium tuum recipias, me vice illius in ſeruitutem trade. Quod illa audiens, ridiculum eſſe exiſtimauit. At S. vir, qua erat dicendi facultate præditus, dubitanti fœminæ citius perſuaſit, vt antiſtitem pro filij ſui redemptione tradere non dubitaret. *En ineffabilem tanti viri charitatem.*

Perrexêre igitur vtrique in Africam, adductumque Paulinum ad regis generum, mulier offerre cœpit, & ſum-

Digitized by Google

ſummis, infimiſq; precibus rogare, vt filiũ ſibi vnicum pro eo redderet. At barbarus quanquam typho ſuperbiæ tumidus, preces ſupplicantis fœminæ primo deſpiceret, venuſto tamen hominis vultu motus nonnihil, ecquam artem noſſet inquiſiuit. Cui vir Domini; Artis quidem omnis plane rudis ſum, ſed in horti cultura multum valeo. Hoc audito vir gentilis, protinus filio viduæ libertate conceſſa, eum recepit, & excolendi horti curam ei mandauit. Cumque crebro gener regis animi cauſa hortum ingrederetur, cœpit hortulani ſui ſermonibus mirum in modum delectari, prorſus vt amicis familiaribus deſertis, alijſq; omnibus neglectis, cum eo pene aſſiduo verſaretur, & viri ſancti prudentiam ſine fine miraretur. Poſtquam vero intima familiaritate Paulinus ei coniunctus eſſet, quodam die monuit eum, vt prudenter ſecum de Vandalorum regno diſponeret; nã regem breui vitam cum morte permutaturum. Hoc ille continuo regi (qui fuit Guntharius, Germanus Genſerici,) nunciauit; Is virum B confeſtim ſuo conſpectui iuſſit offerri. Cumq; rex ſubito eum conſpexiſſet, intremuit; & accerſito eius domino genero ſuo ait; Profecto vera ſunt quæ audiſti. Nam hac ipſa nocte in ſomnio, ſedentes contra me in tribunalibus iudices vidi, inter quos & iſtum auctoritate nequaquam infimum; quorum iudicio flagellum, quod aliquando acceperã, mihi tollebatur. Sed percunctare quiſnam ſit. Neque enim hunc tanti meriti virum, popularem eſſe ſuſpicor. Tunc regis gener, Paulinum, cuius conditionis vir eſſet, dicere vrgere. At vir ſanctus quanquã primo adduci non poſſet vt ſtatum ſuum proderet, magnis tamen coniurationibus conſtrictus, epiſcopum ſe fuiſſe teſtatus eſt. Quo audito, poſſeſſor eius valde pertimeſcens; Pete, inquit, à me quod vis, vt ad terram tuam magno cum munere reuertaris. Cui Paulinus; Vnum eſt quod mihi impendere beneficium potes, vt omnes ciuitatis meæ captiuos relaxes. Qui protinus in Africana regione requiſiti, cum onuſtis frumento nauibus, Paulino traditi ſunt. Paucis vero poſt diebus Guntharius

Claret prophetia Spiritu.

Viſio Guntharij, Wandalorũ Regis.

Multi captiui cum illo dimittuntur.

rius VVandalorum rex occubuit, & flagellum, quod ad ſuam perniciem, diſpenſante Deo, pro fidelium diſciplina tenuerat, am ſit. Sicque factum eſt, vt omnipotentis Dei famulus, qui ſe in voluntariam ſeruitutem tradiderat, cum multis à ſeruitute in libertatem rediret.

Porro ante triduum, quam de hoc mundo ad cæleſtem patriam vocaretur vir Dei, corporeis oculis S. Martinum, & Ianuarium Italicum martyrem, videre meruit; qui cœleſti tunc gloria fruebantur; eumque ad eandem ſortem beatitudinis inuitabant. Cum autem ſancta illa anima è corpore migraret, cellula eius ingenti fuit terræmotu quaſſata; adeo vt aſtantes exanimati metu humi laberentur. Quod ſane mirum videri non debet, ſi vnus angulus terræmotu concuſſus eſt, in cuius obitu totus pene orbis ingemuit. Fuit enim miti admodum & ſuaui ingenio, etiam cum in ſuperbia ſeculi verſaretur. Cum autem ad Chriſtum conuerſus eſt, aperuit horrea ſua pauperibus, & apothecas ſuas aduenientibus patefecit. Nam parum ei erat proximos alere, niſi etiam vndique euocaret quos paſceret atque veſtiret. Quantos iniquè oppreſſos erexit? quantos captiuos redemit? quantos ære alieno grauatos, à creditoribus reddita pecunia liberauit? Profectò tantum ſui deſiderium non modo Chriſtianis, ſed etiam Iudæis atque Paganis reliquit vt cuncti ſciſſis veſtibus & planctu valde miſerabili deformati, ad eius exequias conuenirent. Ereptum ſibi patronum, defenſorem, tutorem, vna omnes voce lamentabantur.

Ante mortem videt SS. Martinum & Ianuarium.

Etiam Iudæi & Ethnici plangunt mortem eius.

Cum igitur debitum Deo ſpiritum reddidiſſet, ita niueo candore vultus eius, & omne corpus affectum eſt; vt omnes inter ſingultus & lachrymas Deum benedicerent Deum. Poſt mortem vero hoc etiam ad meritum eius nobis innotuit, quod Ioannes Neapolitanæ vrbis antiſtes, ante diem tertium quam de hoc mundo ad Dominum migraret, retulit ſe vidiſſe S. Paulinum, angelica dignitate ornatum, ſyderea claritate fulgentem, verbiſque ſuauiſſimis ſibi dicentem; Solue vincula tædiorum tuorum, vt nobiſcum poſt

Corpus defuncti niueo candore conſpicuum.

Apparet Epiſcopo Neapolitano.

Digitized by Google

diem tertium, eâdem immortalitatis gloria fruaris. Quod ſane in Ioanne, qui tunc integra adhuc erat corporis valetudine, poſt diem tertium completum eſt. Cæterum Corpus S. Huius Paulini, Romam translatum, in Eccleſia S. Bartholomæi, in Inſula Lycaonia, vna cum corpore eiuſdem Apoſt. honorifice aſſeruatur.

Translata Reliquia eius Romam.

ILLVSTRE CERTAMEN DECEM MILlium Martyrum, Achatij nempe, & ſociorum militum; qui paſſi ſunt circa Annum Domini 138. ſub Hadriano & Antonino Impp. in monte Ararath prope Alexandriam; quæ iuxta Tigrim in Armenia ſita eſt.

C. Bar. To. 2. Annal. & in not. mart. Roman.

QVo tempore Hadrianus & Antoninus rerum potiebantur, Gadareni & Euphratenſes facta conſpiratione (incertum qua de cauſa) aperta vi atque armis imperium oppugnare decreuerunt. Quorum rebellionem Imperatores vt reprimerent, debitaſque de tanto ſcelere pœnas repeterent, collecto xvj. hominum millium exercitu, contra ſceleratam hoſtium copiam instructi rebus omnibus proceſſerunt. Sed viſa incredibili rebellantium multitudine (centum namque hominum millia ad confligendum paratiſſima in acie ſtabant) diffiſi de ſuorum animis, in effuſam fugam cum ſeptem millibus conuerſi ſunt. Achatius vero primicerius, & Heliades exercitus totius dux, ignauiam aliorum deteſtati, conuerſi ad reliquam multitudinem, State viri, dicebant, & venite, vt deorum numina ſacrificiis placemus, quo glorioſum de hoſtibus noſtris triumphum referamus. Cumque ſacrificio intenti, hædum de more excoriarent, maiori longe quam cæteri formidine ſubito oppreſſi, proiectis armis, fuga ſimiliter ſalutem quæſierunt. Accidit autem vt cæteris hinc inde

22. Iunij. Gadareni & Euphratenſes, rebelles Imper. Hadriano & Antonino; qui regnarunt circa Anno Christi 138. & reliquis. Achatij & Heliadis magnanimitas.

inde diſperſis, Achatio adoleſcens quidam admirabili ſplendore coruſcans (is erat Angelus Domini) obuius fieret, eumque huiuſmodi fere verbis ab ea formidine, ſimulque turpi fuga reuocaret. Quid mirum, ſi tantus vos pauor inuaſit, qui ſpem & robur omne in ſimulachris collocatis? ſed audite me, & omiſſo idolorum cultu, Deum immortalem qui cœli terræque conditor eſt inuocate, atque ſpem veſtram in Chriſto Ieſu, qui ſacroſancto ſuo ſanguine vos expiauit, defigite, & clariſſima continuo de hoſtibus victoria potiemini.

Angelus apparet Achatio.

Hæc vbi dixit, Achatius de ſumma rei conſultaturus, ſuos in conſilium vocauit; qui vno pariter conſenſu ſaluberrimis adoleſcentis monitis parendum eſſe dixerunt. Moxque ſublato ad cœlum clamore, ſalutare Ieſu nomen inuocârunt; & impetu in hoſtes facto, omnes in effuſam fugam compulerunt. Ea victoria exultantes, & ſummis laudibus Dei potentiam in cœlum tollentes, Angelus Domini in Ararath, montem ſcilicet minoris Armeniæ, quingentis quaſi ſtadiis ab Alexandria diſtantem deduxit. Ibi vero alij ſeptem angeli, humana tamen ſpecie tecti, ſe illis adiunxerunt, & incredibili verborum ſuauitate, ſingulare beneficium, quo ab omnipotente Deo affecti fuerant, eis explicârunt; deinde de omnibus quæ ad æternam animarum ſalutem ſpectabant, pleniſſime eos inſtruxerunt, imminentemque tyrannorum furorem prædixerunt; quem ſi pro Chriſti gloria forti inuictoque animo ſuſtinerent, fore vt cœleſtem pro eo coronam breui perciperent. His dictis, beati illi ſpiritus ex oculis & conſpectu eorum ſublati ſunt. At illi ingenti conſolatione perfuſi, lachrymas præ gaudio continere non poterant, ſimulque præteritæ vitæ peccata deteſtantes, lachrymabili valde fletu numinis diuini miſericordiam implorabant.

Achatius cum ſuis copiis, inuocat Ieſum, & victoria potitur.

Ab Angelis plene in fide Chriſti inſtruuntur.

Poſtquam vero tertio iam die in hoc pietatis ſtudio perſeuerarent, miſſi continuo ab Imperatoribus ad ſunt nuncij, qui geſta eorum explorarent. Ij vt laudes & can-

Triduo in diuinis laudibus perſeuerant.

Digitized by Google

& cantica ſuauiſſima, quibus Chriſtum extollebant, audierunt, eos, id quod res erat, Chriſtianos factos eſſe coniectantes, feſtinanter Imperatoribus nunciârunt, exercitum pro victoria de hoſtibus potita, Chriſti numen mire prædicare, & deos opprobriis ac contumeliis impetere. Quo nuncio conſternati ſane Impp. continuis 5. diebus in luctu & ſquallore verſati ſunt, nulla non conſilia agitantes, quibus fortiſſimos Chriſti milites ab ea mente ac religione deducerent. Tandem placuit alios 5. reges, Saborem, non quidem Perſarum, ſed Armeniæ regem, Maximum, Adrianum, Maximinum & Tyberianum in auxilium & conſilium vocare; qui protinus coacto ingenti exercitu præſto fuêre, oblatiſque prius idolo ſuo ſacrificiis, ad nouos Chriſti milites perquirendos perrexerunt. Sancti vero tota mente in conſideratione diuinæ benignitatis abſorpti, orationi incumbebant; quos Achatius tanquam dux & anteſignanus omnium, vt venientes dæmonis miniſtros conſpicatus eſt, luculentis verbis ad conſtantiam hortabatur. Illis autem ad quæuis ſupplicia pro Chriſti nomine excipienda ſeſe offerentibus, & diuinas laudes concinentibus, vox huiuſmodi ad eos cælitus dilapſa eſt. Nolite furorem eorum expaueſcere, qui corpori necem adferre poſſunt. Ego enim rerum omnium Dominus, veſtri curam gero; ego vos protego; ego immortali vos gloria donabo. Hac voce adeo animi omnium roborati ſunt, vt flexo poplite, irruentium gladios nudis ceruicibus excipere vehementer cuperent. At milites accedentes, regum eis mandatum expoſuêre, vt ſine mora illorum ſe conſpectibus ſiſterent. Tum Achatius pulcherrimam martyrum aciem inſtructo ordine deducens, regibus illam exhibuit; qui viſa eorum alacritate, & promptiſſima pro Chriſto moriendi voluntate, impiam lachrymarum vim profuderunt; quaſi cœco quodam mentis furore, in peſtem & exitium ruerent. Ne tamen quicquam intentatum relinquerent, blandiſſimis verbis ad idolorum ſacrificia eos inuitârunt. Quibus illi vna voce omnes reſponderunt;

Quinque Reguli, martyres perſequuntur.

Vox cælitus miſſa, Martyres confirmat.

Digitized by Google

derunt; Abſit vt tanta nos impietate contaminemus, vt idolis omni ſenſu deſtitutis thura offeramus; quin potius ſacrificium viuum & immaculatum Deo noſtro noſmetipſos offeremus, qui tanto nos indignos peccatores amore proſecutus eſt, vt ſanguinis ſui preciosiſſimi effuſione, ſcelerum noſtrorum maculas abluere voluerit. *Egregia martyrum conſtantia.*

Hadrianus cum tantam animorum virtutem ſatis mirari non poſſet, inquiſiuit diligenter quæ res in eam mentem eos ita ſubito impuliſſet; Cui Achatius, tanquam ex ore omnium, lucuienta oratione clariſſima Dei beneficia ei expoſuit; dixitque fieri non poſſe, vt vllis minis vel ſupplicijs ab amore Chriſti auellerentur. Tum vero Adrianus in rabiem furoremque conuerſus, iuſſit eos lapidibus obrui; ſed lapides in lapidantium ora conuerſi, clariſſime teſtabantur, ſub omnipotentis Dei protectione eos latitare. Poſt hæc Imperator flagella expediri, & viritim eos cædi mandauit. Cumque horrende in corpora eorum ſæuirent, quidam Draconarius nomine, ſuppliciorum atrocitate motus, ô fratres, inquit, iam oratione opus eſt; iam quæſo virtutem nobis à Deo impetrate, nam quæ patimur tormenta, ſane grauia ſunt. Cui Achatius; perſeuerate fratres in confeſſione hac ſalutari: nam breui poſt tempore, ampliſſima, imo ſempiterna huius certaminis corona vos manet. Hoc cum dixiſſet, oculis ad cœlum, cum admirabili pietate ſublatis, Chriſti numen ardenti ſpiritu precatus eſt: & ſtatim ingens terræ motus omnium animos vehementer exterruit, & flagellantium manus protinus arefactæ, cæteris ingentem pauorem incuſſerunt. Aderat in regis Maximini exercitu, magiſter quidam militum Theodorus nomine, qui mille militibus imperabat; qui huius miraculi ſtupore perculſus, exclamauit: Domine Deus cæli & terræ, qui dominaris vniuerſæ creaturæ, quique pro nominis tui gloria decernãtibus, admirabili virtute ſubuenis, dignare nos quoque indignos peccatores, in tam beatam militũ tuorũ ſortem

Lapidibus martyres petuntur.

Flagellantur.

Achatius eos confirmat.

Theodorus cum mille militibus credit.

Digitized by Google

ſtem recipere. Hac oratione expleta, protinus ſublato ſigno, ſe vna cum ſuis omnibus, ad caſtra martyrum tranſtulit.

Ea re incredibili furore exagitati reges, animoſque in omnes partes verſabant, vt de tanta contumelia vindictam ſumerent, & dolorem ſuum aliquo modo lenirent. Iuſsêre igitur ſudes in cubi ſpeciem figuratos, per ſtadia viginti ſpargi vt martyres nudis plantis eos inambularent, vtque ijs grauiſſime ſauciati alij ſuper alios procumberent, & luctu & clamore, quemadmodum putabant, omnia complerent, eoque ſpectaculo conceptum eorum dolorem diluerent. Sed accidit vt ea tormentorum inſtrumenta, continuo ab angelis vno in loco cumularentur, & Chriſti militibus, per ea ſtadia, liber ſine vlla offenſione tranſitus præberetur.

Maximus igitur, (qui horum omnium cruciatuum primarius auctor erat) cernens omnes ſuos conatus in nihilum recidere, frendens gemenſque præcepit, vt omnibus pœnis & ſupp'iciis, quæ Chriſtus pro humani generis redemptione libens ſuſtinuit, excarnificarentur. Nec mora; miniſtri furore & amentia flagrantes, virgarum nodis latera eorum dilacerant, & verberibus concidunt, & paulatim carpunt, vt non celeri morte doloribus acerbiſſimis finis imponeretur; deinde ſingulorum capitibus ſpineas coronas imponunt; ijſdemque fere cruciatibus ac ludibriis, quæ Chriſtus pro nobis pertulit, eos afficiunt. Illi vero omnem à corporibus ſuis dolorem, nomine Chriſti ſæpius inuocato, depellebant, & illi gratias agebant, quod ſeſe tanto beneficio cumularet. Porro Achatius, cæteros, vt ſupplicia libenter pro Chriſti gloria ſubirent, verbis ſine intermiſſione exhortabatur, & interim hoſtium immanitatem, impietatemque refutabat, & vultu oculiſque, clariſſimum triumphum ex eorum crudelitate victor agebat. Numerus vero militum qui eos omni ſuppliciorum genere oppugnabant, fertur fuiſſe triginta milliũ; qui tamen Chriſtianorum militum conſtantia perturbati,

Variis tormentis afficiuntur martyres.

Achatius cæteros ad conſtantiã hortatur.

bati, multo grauiora animis ſupplicia perferebant. Tandem cum diu multumque hoc modo in corpora corũ ſæuiiſſent, ſingulis ea crucibus quidem affixerunt, & in eos non modo; ſed in ipſum quoque Chriſtum ludibria multa & blaſphemias ſacrilego ore iactarunt. Cumque illi tum multo magnificentius Chriſti numini vota perſoluerent, ingens terræ motus ſubito exortus, & denſa admodum caligo hoſtes exterruit, atque in effuſam fugam compulit. Martyres vero in mediis ſuppliciis conſtituti, ad conſtantiam hortari ſe mutuo, diuinam opem in tali tantoque æternæ ſalutis diſcrimine expetere, Chriſti morte cruciatibuſque memoria repetitis, ad eadem crucis ſupplicia fortiter perferenda ſeſe incitare; ac poſtremo, Chriſtiani officij in extremo illo ſpiritu memores; ſupplices pro omnium ſalute preces ad Deum fundere, vt quicunq; rebus in aduerſis opem eorum imploraret, Chriſti gratiam, meritis ac precibus eorum abunde conſequi mereretur. Poſtquam autem hoc modo omnia cruciamenta inuicto animo pertuliſſent, tandem in cœlum mortalitatis vinculis expediti, Beati demigrârunt. Corpora eorum fuêre ab angelis in monte Ararath; qui tam præclaro eorum certamine celebris euaſit; honorifice tumulata; vbi eorum virtus ſanctitaſque multis miraculorum ſignis egregie clareſcunt.

Crucifiguntur.

Migrant in Cœlum.

Clarent miraculis.

VITA S. EBERHARDI; ARCHIEPIScopi SaltZburgenſis; Ex ea quæ eſt penez D. Henricum Caniſium. Diem obiit Anno Dominici Natalis 1164. *Sedente Alexandro 3. Papa; Imperante Friderico.*

C. Baron. Annal To. 11 & 12 & in Appendice. alias Iuuauenſis.

SAncto Eberhardo Patria Norica; clariſſimum genus; pater bene Chriſtianus: cæterum in ſeculi honoribus preclarus mater vero in optimis operibus eximia; elec-

22. Iunii.

Patria & genus eius clarum.

eleemoſynis etenim, orationibus, & ieiunijs pene continuis ſe exercens, cibum præter legumina raro quidem nouerat. Cuius bene geſta commendare hoc vno ſufficiat, quod Eccleſiam in honore ſanctæ MARIÆ perpetuæ virginis cum viro in ciuitate propria ſtatuens, dimidio ferme milliario nudipes ad eam propriis humeris lapides ferre ſolebat. Huiuſmodi actis iam nobilitatem illam ſeculi abdicaſſe totam videbatur, niſi quia ſumma ingenuitas in ſeruitute Chriſti comprobatur. Trahebat ibi cum pediſſequis ſuis mulierum vtriuſque conditionis turbam non paruam, ſaxa portantium. Ad imaginem & ſimilitudinem ſuam fecerat cæteras. Ita ſe natura habet, iuxta formam maiorum, minores ſe gerunt. Cernere erat longius per circuitum vnius imitatione fœmininum genus melioratum. Hinc meruit filium, de quo nunc agitur, digna dignum; qui optimam pueritiam ſortitus, diſciplinis ſcholaribus conſecratur, & in BABINBERGENSI (alias Bambergenſi) Eccleſia liberalibus rudimentis traditur imbuendus; vbi docilis attentus & beneuolus auditor, quantum magiſtro Philoſophiæ impenditur, tribus ex ea partibus nactis, Phyſica, Ethica, Logica oſtenditur. Hic itaque æuo tener, in tantum generis ſui nobilitatem morum virtute tranſcendit, vt iam non puer, ſed ſenex, non leuis, vt in tali ætate aſſolet, ſed mox grauitate ſapiens diceretur & canus. Etſi aliquando carnalibus delitiis eſt temptatus, Dei mediante gratia, non eſt abſtractus neque illectus.

Quanta Parentum eius pietas.

Primordia S. Eberhardi.

Succeſſit deinde felix adoleſcentia; vbi Pythagoricæ literæ proportio à ſtipite indiſeretæ pueritiæ, ceream ætatem vel dextro ramo ad beatam vitam conuertit, vel leuo ramo, qui & decliuior ad terrena & declina flectit. Hinc quia dignus conſpicitur, canonicam præbendam in eadem Epiſcopali ſede ſortitur. Ibi vero honeſtiſſimus iuuenis in dextro ramo MARIÆ optimam partem elegit & clam Præpoſito qui Turo-

Literis affatim imbutus Bamberga, inibi Canonicatum obtinet.

Digitized by Google

rum eatenus fuerat, ad monaſterium ſancti MICHAELIS conuolans, monachalem habitum petijt & accepit.

Quid vero tunc præpoſitus? ad nutum eius campanæ omniſonum diſſonæ conſonant, procedit ipſe per ſemetipſum cum vniuerſo choro templi ad monaſterium, fratrem imperant reddi, magis quam rogant, eripiunt magis quam recipiunt. Quia vero chorum Clericalem monaſtice tonſus non decuit, ſumptibus datis in FRANCIAM cum magiſtro ſuo directus eſt. Vbi in tantum profecit, vt ſeniores ſuos multis paraſangis ſuperârit. O quam felix exiuit, ſed multo felicior rediit, imo, & futuræ felicitatis ſuæ ſignum iam reuerſus videre meruit, & aliis præmonſtrauit. Cum enim quadam die cum parentibus ſuis in domo conſederet, gallina adueniens, ſub veſtimento ipſius ouum magnum poſuit; quaſi quid in ipſo ſperari poſſet populo declarans, exeundo, vt aſſolet, vociferauit. Craſtina quoque die, in conſpectu omnium, indumento ipſius ouum, ſed priore groſſius repoſuit, in quo bis facto, quod primo Abbatis, & poſtea Epiſcopi vice fungeretur, vt credi poteſt, ſignificauit. Veruntamen ſemper monaſticum poſtea in animo affectans ordinem, animus adoleſcentis cum eſſet natura optimus, à propoſito deſueſci non potuit, donec factus quadragenarius Epiſcopi ſui OTTONIS & fratrum conniuentia, monaſterium ſubiit, & directus eſt ſpiritus Domini in eum à die illa & deinceps, vt in omni religione fieret nouiſſimus primus. Corpus ſuum ieiuniis macerat, orationibus protractis inuigilat, diuinis officiis totus inhiat, non murmurare ſuperfluus, ſed potius cum paupere Chriſto, pauper eſſe deſudat. Appoſita cui imprimeretur forma, erat Abbas ſuus, ERBO; quem laudare ſatis, niſi alterum pene Ioannem vel Heliam æſtimando neſcimus. Per idem tempus germanos ſuos ſeculares, genere, ſtatu, rebus æque ſpe-

Eo relicto fit Monachus S. Michaelis: ſed ad tempus à Concanonicis retrahitur.

Mittitur in Franciam, & reuertitur.

Præludia futuræ Promotionis eius.

Tandem permittitur ei Monaſterium intrare.

ſpectabiles, cum quibuſdam propinquis vnus ſpiritus inuaſit; in proprio fundo monaſterium monachorum de ſuis hæreditarijs rebus conſtruere. Delegatur in id operis abſque mora Biburgenſis locus, Mundiburdo, memorati reuerendiſſimi Epiſcopi; quo validius res effectum, effectus firmitatem haberet; deſtinatur eo digniſſimus Abbas Eberhardus, tam nolens vt conſecrationem quinque annis refutaret. Poſt quinquennium cum Epiſcopo ſuo Babenbergenſi Romam trahebatur; erat enim cui nil deerat, quod idoneum, quod clarum ad curiam. Sic fuit in illo ipſo comitatu ſereniſſimus Eberhardus tunc præpoſitus, poſt paulum vero in eadem Babenbergenſi Eccleſia ſucceſſor creatus. Hinc pergenti Antiſtiti, negotium Biburgenſes de conſecratione Abbatis iniungunt magnopere; pollicetur operam ſuam, nec minus exequitur; donec ipſe per ſe Apoſtolicus Innocentius Eberhardum inueſtiuit Abbatem & conſecrauit dicens; Confortare & eſto robuſtus: in omnibus tecum ſum.

Inſtituitur in Abbatem Mundiburgenſem, (alias Biburgenſem,) inuitus plane. Roma ab Innocentio 2. Papa conſecratur Abbas Biburgenſis.

Porro Eberhardo Abbate, Roma iam reduce. Cernere erat carnalibus & ſpiritualibus, nouellum locum mirabiliter ſurgere; de nobilibus ac mediocribus, fratrum ſororum, monachorum, quibus nihil deeſſet in vlla gratia & probitate, ſubitum examen feruere. Quid de conuerſationis altitudine dicam? De Abbatis dignitate hæc omnia veniebant. Hic charitate, prudentia, diſcretione miſericordia, omnibuſque virtutum chariſmatibus cunctis admirationi, ſed amori, ſed timori, ſed exemplo extabat. Timebatur, ſed filiali timore; de ſeruili metu, nihil ſciebatur; laboribus deliciabatur, non requie; intelligens iam illud Philoſophi; *Generoſos animos labor nutrit.* Per ſe Pauperum frequentius domum viſitare, nil præpediebatur. Illic inopum maxime languentium lauare capita & pectere in ſinu ſuo; pedes etiam ablueré ac deoſculari, cibum ipſe potumque ad os mandare ſolebat. Deus & pater domini noſtri Ieſu Chriſti, ſcit, quod non mentior quæcunque conſcribo. Quin imo plura tranſiliens in dicendo & tacendo, breuitati

Sub eo quantopere Cœnobium in vtroque ſtatu profecerit.

Quanta eius benignitas in egenos.

Digitized by Google

uitati contendo. Dicam quod vidi; quod multorum atteſtatione, quod proprio experimento cognoui; prædicationis efficacia ei mira nimis aderat; prorſus vt cunctis auditoribus commotionem ſemper cordis, quam pluribus etiam fletum excuteret.

Auctor huius vitæ oculatus & auritus teſtis.

Hoſpitalitatem maxime ſectabatur; quod oſtendit in milite, qui in cellam diuertens, potum domino ſuo tranſeunti cum poſtulaſſet, monacho hoſpitum cuſtode, dominum eius interius vocante receſſit. Comperta culpa abbas, monachum peditem vini ciphum Ratiſponam ferre petitori præcepit. Quid ageret monachus? Grandæuus erat, & nudius tertiano die venam minutus; fratrem ergo comitem petiit pro teſtimonio, ſi forte in via deficeret. Quo dato vinum per tres leucas, Scholaſtico Friſingenſi miranti & lugenti, quod propter ſe accidit, ieiunus Imbripolim detulit. Quis non obſtupeſceret miraculum in tertiana minutione? Plane obedientia ſignum feciſſe viſa eſt.

Quanta concionum eius potentia.

Quanta eius Hoſpitalitas.

Nemo autem hæc audiens, crudeliorem æſtimet, quam miſericordiorem; nam miſerationes eius ſuper omnia opera eius; vtpote qui iam labores, neceſſitates, frigora, famem, vigilias, experientia optime nouerat; quum experientia in omnibus quoque rectoribus ad omnia maxime conducat. nam bella, qui nunquam pugnauerunt, patientiam, qui pauca tulerunt, infelicitatem, felices, quieti, labores, noſce qui poterunt? Hinc, quod etiam ipſe ſcribens admiror, non loci ſui nouitatem conſiderabat, non antiqua & ditiora monaſteria quid poſſent, quid non facerent, ſed frumenta fratrum ad meſſem vſque computari præcipiens; reliquam meſſuram pauperioribus monaſterijs in vicino ſolebat tranſmittere. Ita in omnibus alijs nequid nimis euitans, paupertatem tamen nimis amabat; adeo vt cogente ſancto Epiſcopo Ottone, decimas noualium in Tangutile multas valde, ac neceſſaria fratrum nullatenus ſuſciperet. Quare hæc? vbi onus penuriæ, quanti vel quales victuri ſunt? Bona ergo ſufficientia, propter plures ſaluandos. Si quo minus, teſte Hieronymo, ſicut diuitiæ,

Aduertant hæc Mona-

ſteriorum Preſidentes. uitiæ, ita paupertas, ſæpe tentatio eſt, impatientiam aut ſolitudinem faciens.

Poſt XIV. autem annos cum placuiſſet Deo dicere, Amice aſcende ſuper us, Chunrado Saltzburgenſi Archiepiſcopo incomparabili, de medio facto, vnanimitate Prælatorum, Clericorumque cum populo, circa Paſcha em ſolemnitatem, Biburgenſis Abbas, matrici Eccleſiæ aſcitur Epiſcopus. Specialis felicitas Iuuauenſis matris, quod talibus nunquam viduatur Epiſcopis. Requiratur longe ſupra noſtram ætatem, & præſtantes ſuo tempore, omnibus Germaniarum Epiſcopis in Iuuauo, vt ſoles Epiſcoporum videbis. De motu Biburgenſium dicere non poſſum. Non erat, quem non mulceret honor oblatus; qui territus nuncio fugeret, & latere velle, vt non eſſet dominus, cœperit. Sed hæc fruſtra temptata; cum venientibus Primis Eccleſiæ Eberhardus inuenitur, transfertur, vngitur, & precioſa corona metropolitani, frons eius inſignitur. *S. Eberhardus omniũ votis eligitur in Antiſtitem Saltzburgenſem. Eccl. 3.* Quanto tunc magnus, tanto humiliabat ſe in omnibus; Vigiliis, orationibus, abſtinentiæ operam, dabat; Scripturæ ſanctæ, præter in menſa & in equo, non diebus neque noctibus, ex oculis migrabant; & manibus ſ(?)eg(?) eſurienti panem ſuum, & egenos vagoſque induxit in domum ſuam, nudos quos vidit operuit, & carnem ſuam non deſpexit. *Quam pie ſe in Epiſcopatu habuerit.* Pupillos enim, vt pater aluit, & viduas de tribulatione eripuit, attendens illud Apoſtoli; *Hæc eſt religio munda & immaculata apud Deum, viſitare pupillos & viduas, in tribulationibus eorum.* *Iacob. 1.* Pro iſtis & his ſimilibus, ſtabilita ſunt bona illius in Domino, & eleemoſynas illius, enarrabit omnis Eccleſia ſanctorum, *Eccl. 31. Matth. 6.* Contra morem Phariſæorum, omnia opera ſua facere ſtudebat, ne videretur ab hominibus. Perhibebãt enim ſeruientes ei poſtea monachi facti, ſecretas venias in Eccleſia nudis cruribus cõ terere ſolitum, vt deſricata in pauimento cute & carne, genua ſanguine inuenirent fluentia. Ita eis, cum præ laſſitudine interdum obdormiſſet, ſors prodidit. Eleemoſynarum largitati virtutes omnes ceſsêre. *Matth. 7.* Secundum Matthæum, ſermo eius

eius erat quaſi poteſtatem habentis, ſuper ægros, vel etiam dæmones; ita vt verbum faciens in Eccleſia, cum eiulatus dæmoniacorum omnia repleret, terreret, confunderet, vno tantum indignationis dicto, ſtatim eis vocem, inſuper motum quoque omnem ibi auferret. Hæc fuit noſtro Antiſtiti communis cum beatiſſimo Papa EVGENIO virtus; in cuius moueri præſentia, vel ſe inſinuare præſentia, non audebant dæmonia. *Dæmoniaci verentur & obediũt ei.*

Non minus obedire ægritudines, aliquando authoritati Præſulis, & abire nouerunt. Apud monaſterium S. Petri, quandam ſororum diutina ægritudo confecerat, ita vt curari à nullo valeret. Hanc in conſpectu ſuo cum multa ſpe & deſiderio oblatam, in nomine domini benedixit, & recedenti ex templo perfecta incolumitas redijt. *Ægram à medicis deſperatam ſanat.*

Cum adhuc monaſterio præeſſet, grandæuus quidam, quaſi annorum C. cum vxore, & ſubſtantia non minima apud eum conuerſus cappam induit; quæque retro ſunt obliuiſcens, iam nil pene præter Eccleſiam & orationes continuas nouerat. *Philip. 3.* Mirareris vnde decrepito, eo alacritas in ſtudio, ad ſtudium ſenſus. Taliter ſub pio Eberhardo & ſucceſſore eius, circiter annos XII. conuerſatus, menſe Ianuario ad matutinum ſignum, in ſtratu repertus eſt mortuus. *Conuerſio ſenis cuiuſdam, & felix obitus.* Odioſum genus mortis, anceps, lubricum; attamen non poteſt male mori, qui bene vixit. Ipſa enim nocte & hora tranſitûs prædicti fratris; vidit per ſomnium quidam confratrum, dæmones grege facto: cellam infirmorum ſuo more petentes; & alijs ad fores operientibus, alios intro ad ſuſcipiendam animam ſenis irruentibus. Poſt paululum ad collegas egreſſi, horrendum elatrantes concrepabant; Ach dolor, virum amiſimus; frater Eberhardi Epiſcopi erat. Tum infœlix acies eiulans, & blaſphemans diſparuit. Quid ni ergo felices Eberhardi, Benedicti, Antonij diſcipuli?

Procedente tempore iuxta dictum gentilis: *Omnia mala ex rebus bonis orta ſunt*, cum ortum de Apo-

Digitized by Google

ſtolica electione ſchiſma; ineffabile ex bono malum fecit, diuina & humana confudit. Væ quos inuoluit illud contagium. Vbi vnctus legitimus? Ecce hic, ecce illic. Nouit Petrus qui ſunt eius; Imperator refutato Alexandro, quem coniuraſſe prius contra ſuam rempublicam querebatur, alij æmulo totis viribus cum ac hæreret, ex maiori parte Italiam, poſt ſe & Alemanniam traxit; reliqua Eccleſia in obedientiam Papæ Alexandri conceſſit; fuerunt quam plurimi aliquot annis neutrum ſuſcipientes, tum odio partium, tum quod neuter ſincere per omnia, & ſimpliciter intraſſe videretur. Inter hæc erat videre triſte; iuſtitiam & miſeriam late ſimulati, intrudi, expelli, nec pacem nec bellum ex iure; & Apoſtolicus noſter interim fuit quaſi non eſſet. Atqui IVVAVENSEM & BRIXINENSEM Epiſcopos, cunctorum mortalium, quos tunc nouimus ſanctiſſimos, nemo cum neſciat in tanta partium caligine, quæſtione & conqueſtione, in tanta omnium dubitatione, tantorum veſtigia patrum tuto ſequi nos poſſe credimus. Poſt longam nempe conſiderationem Metropolites noſter, ſolus ex omnibus Epiſcopis Alemanniæ, præfatum Brixinenſem Epiſcopum Hardmannum reuerendiſſimum poſt ſe trahens, Papam Alexandrum laudauit. Vnde nobis poſtmodum inter multos audientibus, aliam rationem non dedit, niſi, quoniam tota Eccleſia cum his, & his regnis in Alexandrum conſenſit, iuſtiorem hunc æſtimamus. Quod quaſi præſagijs futurorum dixit, exitus poſt multos annos probauit. Sic Auguſti tunc ſolus fata impediens, non tamen Auguſti in ſe manus commouit. Quam diuerſe, quantis aduerſis prædeceſſores ſui rem tantam in Cæſares Henricos præſumpſerant? Et ecce plus Henricis hic. Furebat bilem, & nunc in noſtrum Eberhardum. Auguſtus, & ſuam ipſius animam pertranſiuit gladius; ſed vbi in præſentiam veniſſet, reuerentia ſanctitatis eius ſpiritum reprimebat. Dignitas quædam angelica in vultu, & pondus tale oculos ac mentem obibat, vt niſi timere pluſquam mortalem, & contremere, & parcere, & ve-

Schiſma in Eccleſia, ob electionem Papæ.

S. Eberhardus, cum Antiſtite Brixinenſe, adhæret Alexandro, contra Imperatorem.

Digitized by Google

& venerari non poſſent. Hæc de ſemetipſo confiteri princeps ſolebat. Oderat nimis ſemper ſanctiſſima anima proſperitatem ſuam, & temporalem gloriam, ardebatque prædicta vel qualibet occaſione, quælibet aduerſa, ſiue exilium, ſiue etiam mortem ſuſtinere pro domino; ſed ſic eum volebat manere donec veniret. Interea more ſuo pacem componere in Ratiſpona populoſiſſima vrbe laborabat; neque enim apud Germanos populoſiorem vrbem, tametſi latiorem, teſtantur qui norunt.

Quanti fecerint S. Eberhardum, ipſe Imperator, & ſui.

Dux autem Bauariæ perſpecta ſimplicitate Imbripolenſis Epiſcopi, (qui per ſubreptionem tunc præfuit,) in ſatiabili auaritia, maximum fiſcum Epiſcopij, id eſt caſtrum quoddam, cum omnibus pertinentijs ſuis vſurpauit. Epiſcopus primo furere, obſtrepere, cœlum turbare, nil penſi habere; ab vtroque totus plene Epiſcopatus cœpit incendiis & rapinis vaſtari. Vrbani inter alterutros diuiſi abierant. Hæc pater patriæ anxius cum animo ſuo trahens, tum pro pace, tum maxime pro vrbe, ne læderetur ſatagebat, quomodo quidem hæc mater prouinciæ, & aſpectus eius in vniuerſam terram, & omnium fructus foret in ea. Dux obedientiam promittebat in omnibus; Epiſcopi ſtultitiam piget exponere, quomodo damnum maximum & confuſionem quam vtilitatem maluerit. Pater tamen à Duce vitam captiuis, remiſſionem vrbi, memoriam æternam labori ſuo obtinuit.

Studet cõponendæ paci inter diſſidentes.

Poſtmodum diuinæ reuelationis gratia obitum ſuũ longe ante præſciuit, ſicut ſubiecta declarant. In Friſienſi ciuitate mulier degebat incluſa. Quæ ante annum tranſitus Epiſcopi, orationibus ſolito cum incumberet, ad contemplanda illa æterna & mortalibus viuentibus inuiſibilia in ſpiritu rapta eſt. Vidit itaque ſupplicia reproborum varia & horrenda, quæ in cor hominis aſcendere non poſſunt; vidit deinde manſiones beatorum & gaudia; quæ impoſſibile eſt homini loqui. Super hæc omnia, contemplabatur apud ſuperos glorioſam ſedem; cuius opus & ſpecies omni famine mira,

Viſio oſtenſa cuidam

Incluſa de S. Eberhardi obitu, & beatitudine.

mirabiliora; ſedique huiuſmodi ſanctum Petrum & ſanctum Rubertum altrinſecus ſuperſtantes cuſtodes. Cum miraretur ſuper magnitudine horum, à ſanctis illis reſponſum audiuit; Hæc eſt ſedes Eberhardi Archiepiſcopi, quam ad eius vſque cuſtodimus aduentum; prope eſt vt veniat tempus eius, & dies eius non elongabuntur. Hæc ei mulier per familiarem nuncium mandat; & vſque ad mortem Pontificis in ore trium res latuit.

Incipit infirmari vir Sanctus.

Appropinquante igitur vocationis ſuæ tempore, cum iam pridem viribus corporis cœpiſſet deſtitui, de pace itidem negotium habuit; bonam hanc virtutum ſuarum conſummationem exiſtimans, ſi pacem Eccleſiæ redditam reliquiſſet. Diffidebant more ſuo, dum inter ſe Dux orientalis Bauariæ, necnon & frater ſuus valde excellentiſſimus, tunc Patauienſis præſul, mox autem Eberhardi noſtri ſucceſſor Iuuauum translatus Metropolim. Conſulto, ni fallimur, hanc translationem arbiter ille temporum Deus indulſit; ita vt congruum magis & dignum, in quo ſolo tota procella temporis conſumeretur, finis docuerit. Hinc concordare fratrem, in viſu beatus præſul non leuiter, vtpote in mortis vicinia, laborabat. Quid frater? Quam infraterne, quam procul à conſtituto colloquio aberat? Sed adhuc longius ſequens dominus, homini ſuo deferebat; vnde humiliter ſubmonitus à ſuis, cum magna dulcedine allegabat dicens; Scio chariſſimi, qui de cœlo deſcendit ad terras. Quid nos? Et ad hæc quis idoneus? Adijcienſque aiebat ſuis; Fateor ſpem in hoc maximam habeo, ſi mori in negotio pacis, vel ante capere tanti boni ſalutem initium quiuero. *Beati* enim *pacifici*, & quid ſequitur? *Quoniam filij Dei vocabuntur.* Deſiderium vero ſuum, iuſto dato, iuxta Salomonem, eſt inter pacis attentiones, ad æternam eſt pacem tranſlatus. Vnde omnium puncto notatus eſt Martino ſimilis; pro eo vel maxime, quod caſtrum Epiſcopij vir clariſſimus OTACHER Marchio, eadem tempeſtate obſederat, miniſterialem Eccleſiæ præfectum

Matth. 5. Prou. 24.

fectum oppido perſequens. Aliena res. Quam diu- *Aliam con*
tinum Eccleſiæ, vel etiam perpetuum capto oppido *trouerſiam*
malum veniret! tragœdia in ore omnium erat. Vix *dirimit.*
opus compulit aduenire Antiſtitem; ſine operæ pre-
c otriduo res agitur; cum demum confirmatus pater
proloquitur: Iam ecce in caſtrum meum aſcendam,
quis obſtet videbo? Occupat sereniſſimus Marchio,
neceſſarios conſulit: obſidionem ſine vlla pactione
ſoluit: dignum honorem cedit Epiſcopo. Reddidit
hæc pater, vt miniſterialem conditionibus ſatisfa-
cere tandem perſuaderet. Erant hæc opera eius no-
uiſſima, cum iam morbo decutiens migraretur, &
quatuor equis in traha iter agere cogeretur. Faciebat
autem hæc, ac ſi iam moriens palam omnibus dice-
ret: *pacem relinquo vobis.* Perducitur inter hæc ad *Ioan.14.*
Runenſe monaſterium: vbi ſynodocho, vt cœperat ali-
quandiu laborans, poſt tertium diem ſudore exundan-
te magis defecit.

Hinc paululum ſuſtinens ait: Modo auditum amiſi. *Inualeſcit*
Quo ſenſu, ſcilicet auditûs, vt ita dicam, ſupra na- *morbus.*
turam hominis ſemper viguerat, ſic vt procul ſuſur-
rantes audiret & proderet. Sequenti die dominica ad
veſperam vocante domino x. Cal. Iulij, naturæ con-
ceſſit, anno Epiſcopatûs ſui XVIII. menſe ſecundo.
Anno ab incarnationis domini M.C.LXIV. ab or-
dinatione Papæ Alexandri VI. & Imperatoris Fride-
rici tertio decimo. Mors eius pro tempore lamen- *Excedit*
tabilior fuit. Languebat mater Eccleſia in omnibus *Vita Sacer*
membris, & cum hic caput totius extaret imperij, *Antiſtes,*
ſanctitate & gloria ſanum caput interim infirma cura- *& quando,*
bat. Quæ ſpes temporis? Quæ ſpes futuri? Melius *maxime*
eſt habere quod cupias, quam deſiderare quod ne- *omnium*
ſcias. Quid plura? Transferebatur defunctus longo *Luctu.*
& aſpero itinere ad matricem Eccleſiam, & exequias
mire pauperes celebrabant, genus illud DEO
propinquum. Quid de cæteris dicam? Iſtud no- *Transfer-*
uum, hunc beatum gementes, dixerim coiſſe *tur ex Ru-*
ſe leproſos, & planctu, oblationibus, eleemo- *nenſi Mo-*
ſynis,

Digitized by Google

naſterio, ad ſuam Ecclesiam. ſynis, orationibus, ſuprema iuſta ei feciſſe. Rarum genus Inopes in cœlum reboabant; Patrem amiſimus: O perin ciem noſtram. Ipſi potentes, alius dominum, pars amicum, vel patrem amiſiſſe dolebant exemplo, præcellentiſſimi & noſtris temporibus eruditiſſimi.

Miracula ad Sepulchrum eius Cæterum poſt obitum, tot miraculorum cœpit clarere inſignibus, quot adhuc viuens virtutum abundârat operibus. Etenim ad Tumulum eius Dæmoniaci liberantur; Cæcis lumen, Surdis auditus, mutis loquela reddita, varijs deinde alijs languoribus correpti, ſanitati reſtituti,

C Baron. in not. Mart. Roman.

VITA S. EDILTRVDIS REGINÆ, Virginis & Abbatiſſæ; Ex ea quæ eſt per venerabil. Bedam Hiſtor. Eccleſiaſt. gentis Anglorum Libr. 4. cap. 19. & 20. Floruit circa annum Domini 680.

23. Iunij. EDiltrudis Annæ regis Orientalium Anglorum filia, moribus & vitæ integritate admirabilis, primo principi cuidam viro Auſtralium Giruiorum, nomine Tonbart, vinculo matrimonij ſociata fuit; quo breui poſt tempore è viuis ſublato, regi Egfrido ſanctiſſime copulata fuit. *Ediltrudis in coniugio permanet virgo.* Cuius conſortio cum annis admodum duodecim vteretur, perpetua tamen manſit virginitatis integritate glorioſa; ac tandem magna ipſius regis voluntate, regali diademate contempto, in monaſterio Ebbæ Abbatiſſæ, vni regi Chriſto ſe conſecrauit.

Fit Abbatiſſa. Poſt annum vero, fuit & ipſa in regione Elge, conſtructo ibidem monaſterio, virginum congregationi præfecta: quas ſanctiſſimis vitæ cœleſtis exemplis & monitis, ad omnem ſanctitatem informauit, vnaque ſecum plurimas ad portum ſalutis æternæ feliciter perduxit. Vixit etenim in magna vitæ auſteritate: linearum veſtium vſu penitus ſibi interdicto: diuinarum vero rerum

Digitized by Google

rum meditationi ita dedita, vt à tempore matutinæ ſynaxeos, ad ortum vſque diei, incredibili ſpiritûs feruore precibus & lachrymis intenta perſeueraret. Nunquam autem, vel certo raro admodum, idque non niſi corporis infirmitate vrgente, bina refectione in die vſa eſt. Multo vero antequam è corpore migraret, clariſſima mente cognouit, quo genere mortis, nimirum peſtilenti contagione moritura, multas virgines ſecum è ſuo monaſterio de mundo raperet, & in cœleſtem regionem deferret.

Optime praeſt, verbo & opere.

Poſtquam vero annis ſeptem illud ſacrarum virginum collegium rexiſſet, vita ſanctiſſime perſuncta, in ligneo locello ſepulta eſt. Succeſſerat autem ei in Abbatiſſæ miniſterio Sexburga ſoror eius, Canconberti regis Cantuariorum quondam coniunx: quæ poſt vndecim annorum decurſum, quo corpus eius tumulo illatum fuerat, voluit oſſa eius celebriori loco ſepulturæ honorare. Cumque aperto tumulo, ſacrum ſanctiſſimæ virginis corpus in lucem prolatum eſſet, ita incorruptum apparuit, ac ſi eodem die vitali ſpiritu deſtitutum eſſet. Neque corpus modo, ſed ipſa quoque linteamina quibus inuolutum erat, ita ab omni putredine & corruptione aliena inuenta ſunt, vt ipſo die viderentur caſtris eius membris eſſe circundata.

Abit è vita.

Poſt multos annos, corpus defuncta incorruptum repertum.

Porro quod maiorem admirationem habet, quodque ſanctitatis eius opinionem maxime auget, eorundem indumentorum tactu dæmonia ab obſeſſis corporibus fugata ſunt: & varij corporis languores depulſi: prorſus, vt multi certatim ad loculum eius confluerent, optata ſanitatis remedia reportantes,

Miracula ad veſtes & loculum eius.

DE SOLENNITATE NATIVITATIS S. *Ioannis Baptiſtæ; Ex Reuerendo Patre Ludouici Granatenſis concionibus.*

24. Iunij.

Cur Eccleſia natiuitatem S. Ioannis celebret, & aliorum ſanctorum non item.

CVm Eccleſia in feſtis Sanctorum non dies quibus in hanc vitam ingreſſi ſunt, ſed quibus in alteram demigrârunt, ſolenni ritu honorare ſolita ſit, eoſque natales eorum appellare, inquiſitione dignum eſſe videtur, cur maiori ſolennitate diem hunc celebret, quo Ioannes, in hanc vitam infinitis pene miſeriis curiſque refertam eſt natus, quam illum, in quo pergloriosam mortem, ad immortalem & beatam vitam feliciſſime eſt renatus. Ad quod reſpondetur, Eccleſiam in Ioannis feſto non illud inſpexiſſe, quod illi commodius & glorioſius fuit, ſed quod vniuerſo orbi ſalutarius, & iucundius. Sed enim Ioannis natiuitas Chriſti natiuitatem, cuius ipſe præcurſor erat, mundo nunciauit: quo nuntio nihil mundo fauſtius atque felicius poterat nunciari. Hac igitur de cauſa (vt B. Maximus ait) rectiſſime toto hodie orbe Chriſti Eccleſia Ioannis primordia lætiſſima feſtiuitate concelebrat: qui æterna mortalibus adeſſe gaudia, ſtupendi mundo teſtis fideliſſimus reuelauit. Quid enim ſalutarius aut iucundius annunciari potuit, quam quod is conſpecto ſaluatore dixit? *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi?* Qua ergo deuotione eius feſtum celebrare par eſt, qui Agni cœleſtis aduentum (vt idem Maximus ait) poſt ſacram Virginem & primus agnouit, & ſolus oſtendit? Hoc enim vno verbo malorum omnium remedium, & bonorum omnium cumulum mundo allatum eſſe teſtatus eſt.

Ioan. 1.

Ioannes primus à B. Virgine Chriſtum agnouit.

Præconia S. Ioannis.

Malach. 3.

Matth. 11.

Inter omnes autem præcurſoris laudes non poſtrema illa eſt, quod Prophetas, quod Angelos, quod Euangeliſtas, quod ipſum Dominum meruit habere laudatorem. Prophetæ illum appellant Angelum: Angeli magnum coram Domino prædicant. Chriſtus Dominus, maxi-

maximum inter natos mulierum teſtatur. Euangeliſtæ vero res eius præclare geſtas & mirabilem vitæ ſancti- tatem ſacris literis commendârunt. Et quidem prima pręcurſoris laus eſt, quod à iuſtis parentibus ſit progna- tus. Adulterinæ namque plantationes non dabunt radi- ces altas, nec ſtabile fundamentum collocabunt. Ab ini- quo enim ſemen exterminabitur. Felix itaque Ioannes parentum meritis: ſed felicior ſuis. *Sap. 4.*

Nam genus & proauos, (vt ait ille) & quæ non feci- mus ipſi, *Ovi 13. Me tam.*
Vix ea noſtra voco.

Secunda vero laus in qua beatiſſimus præcurſor eluxit numeratur illa, quod Ioannes nomen ei inditum fuerit: quod gratiam ſignificat: & diuinæ gratiæ ma- gnitudinem, quæ in illum conferenda erat declarat: Cum autem duplex gratiæ genus Theologi definiant, alteram, qua Deus nos ob immenſam bonitatem ſuam ante omne meritum gratuito præuenit, alteram, qua ob eo excitati & adiuti, nos cum illo & ille nobiſcum operatur, Ioannes vtroque gratiæ genere mirum in modum excelluit. Nam & magna atque miranda illi dona, ante omne meritum collata ſunt, & magna atque admiranda idem, diuina gratia adiutus, ope- ratus eſt. Fuit enim Spiritu ſancto in vtero matris re- pletus, & nihilominus innocentiſſimum corpus ſuum tanta aſperitate macerauit, vt in tenera ætate quæ ad eremiticæ vitæ labores perferendos eſſe imbecillior ſo- let, ſolitudinem petierit. Quo quid admirabilius, quod ſeptem annorum puer, qui propter ætatis infir- mitatem plurium rerum adminiculis fulciendus atque ſuſtentandus erat, deſerti ſolitudinem atque extremam rerum omnium inopiam elegerit? Profecto homo, quem natura inermem, nudum & rerum omnium in- opem genuit, animal politicum & ſociale à DEO creatum eſt, vt multorum artibus & officiis, quod inopi naturæ deeſt, ſuppleretur. At Iohannes puerulus, teneris ſub annis, omnibus corporis huius neceſſitatibus deſpectis, in vaſtam eremi ſoli-

Ioannes gratiam ſignificat.

Duplex gratia.

Aſperitas vitæ ipſius.

ſolitudinem ſe abdidit: & admiranda vitæ aſperitate, ſanctiſſimam carnem ſuam afflixit: *Erat enim* (vt ait Euangeliſta) *veſtitus camelorum pilis, & Zona pellicea circa lumbos eius:* locuſtis, herbarumque radicibus, quæ ignis vſu, nec vlla conditura egebant, melleque ſilueſtri victitabat.

Matth 3.

Locuſta & mel ſilueſtre quid ſit. vide Baron. To. 1. Anno Chriſti 31.

Neque tamen ſolitudinis ſpiritu contentus ibi conquieuit, ſed ab eremo, in qua à pueritia hominibus incognitus manſerat, imperio Domini tandem egreſſus, multos filiorum Iſrael, miro vitæ exemplo, & doctrinæ tonitru conuertit. Vſque adeo enim omnium in ſe oculos animosque rapuit, vt ad illum omnium ordinum homines certatim confluerent: adeo vt milites etiam, Publicani, & Phariſæi, hoc eſt, profligatiſſimum hominum genus, ad eum venirent, confitentes peccata ſua, & ab eo quærentes, quid ſibi facto opus eſſet, vt à ventura Ira, & extinguibili igne, quem Iohannes improbis minabatur, ſeruarentur: quam Dei iram diuinus præco non verbis ſolum, ſed multo magis ipſo corporis cultu, & incredibili vitæ auſteritate prædicabat. Hac enim docendi ratione, dormientes in peccatis excitauit, & ad ſalutis ſuæ curam agendam extimulauit. His etiam adde admirabilem veri concionatoris fortitudinem, qua ſic noſter Ioannes animatus erat, vt non modo Phariſæos, qui religionis nomine inſignes habebantur, genimina viperarum appellâuit, ſed Herodem quoque regem, non per parabolas, vt olim Nathan propheta cum Dauid egit, ſed aperta increpatione argueret, dicens: *Non licet tibi habere vxorem fratris tui.* Non enim ad fulgorem purpuræ obſtupeſcebat, neque ſceptrum, regiamque dignitatem verebatur. Non perſonam ſpectabat, ſed culpam, quæ eum ex rege tyrannum, & ſupplicio dignum fecerat. Ideoque tanquam mortis reum, adeo conſtanter & libere arguebat, vt ne periculo quidem capitis deterreri potuerit, quo minus adulterij crimen ei acriter exprobraret. Quam eius conſtantiam Dominus in Euangelio commendauit, cum ad populum dixit: *Quid exiſtis in deſertum videre?*

Prædicatio eius admiranda.

Confeſſio peccatorũ facta Ioanni Baptiſtæ

S. Ioannes Baptiſta verus concionator.

Magna S. Ioannis Baptiſtæ libertas, in redarguendo Herodem, ratione inceſtus.

Luc. 7.

Arun-

Arundinem vento agitatam? Non eſt (ait Guerricus Abbas) Ioannes arundo deſerti, ſed cedrus paradiſi; ſed columna cœli; gloria generis humani; miraculum mundi; virtute & merito vltra menſuram hominum; conditione citra naturam angelorem.

Hoc autem poſtremo loco vel maxime in Ioanne conſiderattone dignum eſt, quod cum diuina bonitas tot tantiſque virtutum chariſmatibus eius animam ornauerit, longe tamen diſſimilem corporis eius curam geſſerit. Quæ enim oratio explicare poterit, quibus virtutum ornamentis, quibus cœleſtium donorum opibus animam eius ab ipſis materni vteri præcordiis, ad extremum vſque vitæ diem Spiritus ſanctus excolendam atque illuſtrandam curauerit? At corporis vitam, quam vili pretio tradi paſſus eſt? Saltauit enim puella, cuius ſaltationi leui aliquo obſonio ſatisfieri poterat; attamen huius obſonij loco, ſanctiſſimi viri caput ipſi donatum fuit. Quis non iure miretur tantam rei indignitatem, cum audiat eum, qui vincula peccatorum ſoluerat, vinculis peccatorum alligari, vt vincta venia, locus veniæ non relinquatur. Herodes facit adulterium, & Ioannes in carcerem mittitur. Herodes cum ſua adultera epulatur, & nefandis peccatorum ſordibus ſe contaminat; Ioannes vero ſanctiſſimum corpus incredibili abſtinentia macerat, & omni contentione laborat, vt miſerum regem ab animæ peſte & interitu ſempiterno liberet, & tamen ſaltatrici & adulteræ filiæ libidini, per ſummum ſcelus permittitur.

Quis caſus in eodem maxime admirandus.

Sed hæc eſt vera illa iuſtorum prudentia, ad quam Ioannes, teſte angelo, incredulos traducturus erat; nimirum vt quid animæ noſtræ dignitati, quid corporis vilitati debeamus agnoſcentes, vtriuſque curam pro dignitate geramus. Quiſquis igitur ad Ioannis felicitatem & gloriam aſpirat, is hoc mortalitatis corpore neglecto, & in ſeruitutem ſpiritûs redacto, totum ſtudium ſuum, in anima ſua, cunctis virtutum & gratiarum opibus excolenda, ponat.

Quæ Prudentia Iuſtorum.

BRE-

Digitized by Google

C. Bar. To. 3. Annal. & in not. mart. Roman.

BREVIS VITA S. SIMPLICII, EPIſcopi Auguſtodunenſis, ex Gregor. Turonenſ. libr. de Confeſſorum gloria cap. 76. & 77. Floruit temporibus Conſtantii Imper. Interfuitque vna cum S. Seruatio, Concilio Agrippinenſi, celebrato Anno Domini 346. Item Sardicenſi, anno ſequenti. Fuit vero eiuſdem nominis, inſignis meritis, alius Simplicius, Epiſcopus Bituricenſis, cuius egregias laudes ſcribit Sidonius libro 7. epiſtol. 10. numeraturque decimus quintus eius ſedis Epiſcopus.

24. Iunij.

Simplicius continenter viuit cum vxore virgine.

DEcedente Egemono, beatus Simplicius non minus nobilibus quam diuitibus ortus natalibus, nobiliſſimæ coniugi ſociatus, Auguſtodunenſi præponitur Eccleſiæ. Accepto igitur pontificatûs ordine, beata ſoror, quæ non libidine, ſed caſtitate viro ſanctiſſimo coniuncta fuerat, primo quidêm moleſte ferebat, ſe à thoro pontificis ſubmoueri; exiſtimans virum ſanctum alterius alicuius mulierculæ amoribus implicitum, propriam deſpicere coniugem. Cumque die quodam clanculum explorare vellet, quid epiſcopus in cubiculo ageret, inuenit eum poſt meridiem dormientem, & agnum immenſæ claritatis, in pectore eius quieſcentem. Quo viſo perterrita, velociter ſe à lectulo ſancti ſurripuit; nec adiecit vltra quærere, quid vir Deo plenus ageret in occultis, quem diuina cæleſtiaque aſſidua mente agitare cognoſcebat.

Sed ſæua dæmonis inuidia, contra Dei ſanctos mox probroſa excitat bella; verbiſque ſubdolis infamare nititur; Quid plura? Die illo quo Chriſtiani feſtiuo gaudio, Chriſti pro nobis in terris nati memoriam recolunt, ciues improbi, dæmonis inſtinctu commoti, ad beatam virginem rapido curſu contendunt, aiuntque fieri non poſſe, vt vir & mulier eâdem in domo vin-

vinculo matrimoniali ſociati, à corporis commixtione abſtineant. Salomonis enim ſententiam eſſe: *Neminem in ſinu ignem, ſine combuſtione geſtare poſſe.* Itaque cum importunis clamoribus ciues inſtarent, eamque miris modis calumniarentur, virgo ſanctiſſima illorum improbitate commota, pontificem ſimili caſtitate pollentem aggreditur, replicatiſque coram omni populo ſermonibus quos audierat, vocat puellam, (hæc autem tunc arculam, vt aſſolet, pro iniuria hyemis, carbonibus plenam retinebat) expanſoque pallio prunas ardentes ſuſcipit, & fere horæ vnius ſpatio tenens, ſacerdotem euocat dicens; Accipe mitiorem ſolito ignem, nequaquam tuis velaminibus nociturum; vt oſtendant in nobis hæ flammæ extinctas eſſe flammas luxuriæ. Suſcipiente vero pontifice, nihil nocumenti velamini ignis intulit; prorſus, vt tanto miraculo populus incredulus, protinus fidei lumine illuſtraretur, & intra ſeptem dies, pluſquam mille homines ſacro latice tingerentur.

Prou 6
Ex hoc populi ſcandalo animaduerti poteſt Epiſcopis non licere vxorem habere.
Præclarum miraculũ, caſtitatis index.

Ferunt etiam in hac vrbe ſimulacrum fuiſſe Berecynthiæ. Hanc cum pro ſaluatione agrorum ac vinearum ſuarum, miſero gentilitatis more deferrent, adfuit Simplicius antiſtes, haud procul aſpiciens cantantes atque pſallentes ante ſimulacrum, gemitumque pro ſtultitia plebis emittens ait; Illumina quæſo Domine oculos huius populi, vt cognoſcat ſimulacri huius vanitatem; & facto ſigno crucis contra Berecynthiam, protinus in terram ruit, ac defixa ſolo animalia, quæ plauſtrum quo vehebatur trahebant, moueri non poterant. Stupet vulgus, & deam læſam omnis caterua conclamat; immolantur victimæ; animalia verberantur, ſed moueri non poſſunt. Tunc quadringenti de ſtulta illa multitudine, aiunt ad inuicem. Si virtus vlla eſt deitatis, erigatur ſponte, iubeatque boues qui telluri ſunt ſtabiliti, procedere. Certe ſi moueri nequit, manifeſtum eſt nihil eſſe diuinitatis in ea. Tunc accedentes, vnũ de pecoribus immolârunt, cumque

Dea Berecynthia apud Gallos.
Multi Pagani ad Chriſtum Conuerſi, & quare.

Digitized by Google

quę viderent deam nullatenus moueri poſſe, relicto gentilitatis errore, inquiſitoque antiſtite, Chriſto ex animo nomina dederunt.

C. Bar. To. Annal. 6. & in not. mart. Roman.

VITA S. PROSPERI AQVITANICI, Epiſcopi Regienſis; Ex ea, quæ eſt per Ioannem Antonium Flaminium Imolenſem. Migrauit è corpore anno Domini 466. Aduertat autem lector, vixiſſe iiſdem temporibus in Galliis, alium eiuſdem nominis Proſperum, Epiſcopum Aurelianenſem, ſucceſſorem S. Aniani; forſitan illum, qui ſubſcriptus habetur Concilio Vaſenſi, atque Carpentoractenſi.

25. Iunij. Proſper Aquitanus.

BEatus Proſper, vir multiplici doctrina & ſanctitate inſignis, ex qua vrbe quibuſue parentibus ortus fuerit, non ſatis compertum habetur. Illud autem ſatis conſtat, Aquitanum eum fuiſſe, miraque in patria futuræ ſanctitatis ieciſſe fundamenta. Cum enim aſſiduus ac diligens ſacræ ſcripturæ eſſet lector, quodam die ex illo loco diuinitus ei oblato, vbi Chriſtus ait:

Matth. 19.

Si vis perfectus eſſe, vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & veni ſequere me, permotus fuit, vt continuo rebus omnibus diuenditis, & in pauperes diſtributis, ſeruis etiam & ancillis libertate donatis, Romam ſe contulerit; quo rerum terrenarum ſarcina leuatus, ſoli Chriſto vacare poſſet. Romanam ſedem eo tempore Leo primus, vir egregia eruditione ac ſanctitate conſpicuus adminiſtrabat; qui tantã ex viri ſancti conſpectu lætitiam hauſit, quantam Petro ex Pauli aduentu acceſſiſſe legimus. Videbat enim inter cætera, quæ lætitiam eius vehementer cumulabant, magnum ſibi tempore maxime opportuno adiutorem à Deo miſſum; qui inualeſcentem quotidie magis magiſque Neſtorianam & Eutychianam hæreſim euerteret. Neque eum ſumma de viro ſancto concepta fiducia feſellit.

Res ſuas pauperibus largitur.

Nam

Digitized by Google

Nam aduerſus hæreſis Pelagianæ reliquias, elegantiſſimus Catholicæ fidei defenſor acerrime decertauit, & ſcripta B. Auguſtini, quæ plerique Pelagianæ hæreſis fautores, in vrbe Maſſilienſi, velut maiorum ſententijs aduerſa calumniabantur, egregia concertatione defendit. Exſtat eius ad B. Auguſtinum iam ſenem epiſtola; qua breuiter hæreticorum quærelas complectitur, atque eiuſdem D. Auguſtini, contra eoſdem, implorat auxilium. Quo tempore Hilarius Arelatenſis, eiuſdem argumenti ad eundem Auguſtinum ſcripſit epiſtolam; quibus reſponſurus Auguſtinus, duos inſigni eruditione, quorum primum de Prædeſtinatione ſanctorum, alterum de bono perſeuerantiæ, conſcripſit libros. Sed & cum defuncto Auguſtino, quidam presbyteri non ceſſarent (conuenientibus nonnullis Galliæ Epiſcopis) damnatis Pelagij ſenſibus inhærere, & apud imperitos D. Auguſtinum ſimulare, quod in duobus prædictis libris, multa cunctis Chriſti fidelibus merito deteſtanda aſſeruiſſet, hi duo zelo fidei accenſi, Cœleſtinum Romanum tunc Pontificem adierunt, & querela apud eum depoſita, epiſtolam ab eo eruditiſſimam obtinuerunt; qua non tantum fides Catholica, ex prædeceſſorum ipſius Cœleſtini Romanorum Pontificum decretis, contra Pelagianos grauiſſime defenditur, verum etiam adeo prædicatur Auguſtinus, vt vel hinc non immerito, hactenus præcipuus Eccleſiæ Doctor habitus ſit. *S. Proſper ſcribit contra Pelagianos.*

Cum autem B. Proſper, & Leonis Pontificis precibus, & cœleſti victus imperio, Regienſis eccleſiæ cathedram aſcendere cogeretur, ita ſe ad omnem virtutis perfectionem compoſuit, vt etiam ex ipſo vultu, admirabilis quidam pietatis ſplendor eluceret. Qui populum in tantum eius amorem accendebat, vt mœrorem omnem, quem ex defuncti antiſtitis ſui morte conceperat, deponeret, ac miro cum deſiderio eum exciperet, multiſque notis egregiæ cuiuſdam voluntatis, inſitam in eum charitatem demonſtraret. Ipſe vero ſumma vigilantia eorum ſaluti inuigilabat, ac crebris decla- *Fit Regienſis Epiſcopus.*

Digitized by Google

declamationibus, quibus nihil facundius aut efficacius dici poterat, illos ad rectam viuendi normam incitabat; quæ tametſi gratiâ & lepôre admirabili, ob innatam illi facundiam condiebantur, & ſanctæ ſcripturæ teſtimonijs refertæ, magnum apud populum pondus habebant, maiorem tamen vim & auctoritatem, probatiſſimi eius mores, & vitæ ſanctitas illis adferebat. Nihil enim dicebat, quod ipſe viuis virtutum exemplis in ſe prius non exprimeret. Erat illius pectus flamma charitatis ardens; erat præſentia mitis, omnibus affabilis; ſeueritas vero in delinquentes adeo temperata, vt magis illos corripientis charitas, quam verborum aſperitas moueret.

Docet opere & ſermone.

Quid referam, quanta pietate & cura pupillos & viduas proſequeretur? Non ſexus, non ordo, non ætas erat in ciuitate, quæ eius patrocinio non foueretur. Cumque omnibus eſſet benignus, omnibus affabilis, omnibus viſcera miſericordiæ aperiret, ſuam ipſe carnem vigilijs, ieiunijs, oratione, ac multiplici maceratione domabat. Magno etiam charitatis impulſu, finitimarum vrbium antiſtites crebro per epiſtolas hortabatur, ne dignitatis ſuæ, ne impoſiti ſibi oneris obliuiſcerentur. Quæ quidem omnia tanta faciebat modeſtia, tanta dexteritate, vt magnam ſibi apud omnes non modo ſuos, ſed etiam alienos gratiam & amorem conciliaret; vt non aliter ac omnium parentem illum diligerent ac venerarentur. Et quidem cum talis ac tantus præſul, duos & viginti annos Sedem illam Regienſem adminiſtrâſſet, multiſque virtutibus adornâſſet, corporis viribus deſtitutus, cum admiranda inſitæ pietatis ſignificatione ad cœlos migrauit. Quantum vero ſui deſiderium reliquerit, totius ciuitatis mœror ac luctus teſtatus eſt: Vbique ſuſpiria, vbique gemitus audiebantur; nec vllus erat lachrymis modus. Ductæ ſunt deinde ſolenni apparatu totius populi omnium ætatum ac ordinum concurſu, exequiæ; ſepultuſque eſt extra vrbem, in templo quod in honorem beati Apollinaris ipſe conſecrauerat.

Cura viduarum & pupillorum ei quanta.

Felix obitus eius, poſtquam ſediſſet 22. annos.

Locus ſepulturæ eius.

Quam

Quam vero gratus Deo extiterit, & quem locum in angelicis choris adeptus ſit, mira ad illius ſepulcrum prodigia continuo ſubſecuta declarârunt; ad quod nullus, quacunque detineretur ægritudine fruſtra confugit. Claudi greſſum impetrârunt; cœci viſum; paralyticis confirmata ſunt membra; ab obſeſſis corporibus dæmones fugati. Nemo verbis ſatis digne cōloqui poſſet, quanto ſplendore diuinum Pontificem ſuum Deus populis omnibus ac in Eccleſia ſua veluti cœleſte quoddā iubar fulgere voluerit; vt ſe tanto felicem Præſule ac Patrono, Regienſis ciuitas merito dicere poſſit. Neq; tantus ad illius ſepulcrum honor ac veneratio, temporis longinquitate conſenuit, ſed ad hoc vſque tempus perdurat ac viget; nec vllius ad id pie accedentis, diuina gratia fidem ac ſpem irritam eſſe ſinit.

Miracula ad ſepulchrum eius

Verum quia extra vrbis muros erat ſepultus, & ſæuientibus Barbarorum bellis, quibus vexata diu fuerat Italia, frequentari ex more ſepulchrum non poterat, Thomas vir vitæ ac morum ſanctitate venerabilis, qui ſancto Chriſti Antiſtiti in ea dignitate ſucceſſerat, ne tanti Præſulis veneratio paulatim obſoleſceret, ſecundum quietem admonitus, ſacram ædem extruxit ampliſſimam: in quam ſacræ transferrentur reliquiæ. Conuocatis igitur religioſorum omnium collegiis & populo, qui frequens confluxit, ſepulcrum vetus, in quo vſque ad Luitprandi Longobardorum regis Chriſtianiſſimi tempora quieuerat, apertum eſt, de quo tanta diuini odoris fragrantia effuſa eſt, vt nulla ei aromata vel opobalſami riuuli, ſi per ædem fluerent, comparari poſſent. Ita eductæ ſacræ reliquiæ, cum ingenti omnium plauſu atque lætitia, nouo ſepulcro magno cum honore illatæ ſunt. Vbi mira quamplurima, antedictis non diſſimilia, meritis ſancti Confeſſoris, Deus cum omnium ſtupore operatus eſt.

In translatione, odor ſuauiſſimus è ſepulchro S. Proſperi, emanat.

C Baron. Ann. Tomo 8. Alias Adalberti.

VITA S. ADELBERTI, CONFESSORIS & Leuitæ; diſcipuli S. VVillibrordi Epiſcopi; Ex ea quæ eſt per Cœnobitas Medelocenſes. Claruit Anno Domini 697. & Reliquis.

25. Iunij. S. Egbertus multos Christo lucratur.

Adelbertus Regis Deirorum filius, fit eius diſcipulus.

BEatus Egbertus cœleſti afflatus deſiderio, patria & parentibus relictis, ſtudio peregrinationis in Hyberniam ſeceſſerat; vbi cum præclaro virtutum profectu, & haud obſcura vitæ ſanctimonia, in multorum admirationem veniſſet, Deo id agente, multos ſui ſectatores effecit. Inter eos autem qui certatim ad eum confluebant, ſeque in eius diſciplinam tradebant, Adelbertus Regis Deirorum filius, arctioris vitæ inſtituta non ſegniter eſt complexus. Porro vir Domini Egbertus, quotidiana ſanctitatis capiens incrementa, cum pro paruo duceret ſuæ vnius ſaluti conſulere, ſummopere plurimis prodeſſe appetebat; atque inprimis homines ethniciſmi erroribus implicatos, ad Chriſtianæ religionis amplexum, ſanctæ prædicationis ſtudio adducere cupiebat.

S. Egbertus 12. eligit in Concionatores.

Vnus & præfectus eorum VVilibrordus presbyter; cuius vita habetur 7. Nouemb.

Audiens igitur Germaniæ populos, infidelitatis nexibus præ cæteris tenacius irretitos, plane inſtituit ad eos commigrare; ſed cum in hanc cogitationem & curam totus incumberet, diuino oraculo, ne eam ad effectum perduceret, retardatus eſt. Itaque vir ſanctus cum neque poſſet, neque vellet diuinæ ordinationi reluctari, alios viros duodecim, & meritis ſanctitatis, & eruditionis efficacia tantæ rei idoneos, inſtar duodecim Apoſtolorum delegit, quos ad Chriſti fidem, Barbaris Friſonibus prædicandam deſtinauit. Et quidem his omnibus VVillibrordus Apoſtolicæ gratiæ presbyter præfectus, inter alios hunc Adelbertum Leuitam diſcipulum habebat, in quo tanta fuit morum comitas, vt mirabili vitæ ſuauitate, omnes ad ſui imitationem alliceret. Quicquid ſermone faciendum oſtendebat, prius ipſe factis

Digitized by Google

factis declarabat; maximo ſe affectum detrimento exiſtimans, ſi non verba & inſtitutiones ſuas, re ipſa & exemplis optimis confirmaret. Inprimis autem veræ humilitatis ſtudioſus fuit, aſſerens eius induſtria & cautione, cætera omnia conſeruari. Quanta item in Deum & homines charitate flagrauerit, hoc vnum magno ſatis argumento eſt; quod libenter propterea regale patrimonium demiſerit, & ſuauiſſima patriæ, parentum, ac cognatorum conſuetudine relicta, alacriter ad feras ac Barbaras nationes commigrauerit, vt eiuſdem beatitudinis eas ſecum participes faceret.

Sanctus Adelbertus, Summus cultor humilitatis & charitatis.

Eiuſmodi ergo eximius heros munitus & inſtructus apparatu, quoquouerſum proficiſcens, lucrandis animabus operam dabat. Vt plurimum tamen eo in loco hærebat, quem Egmundam vocant; ad cuius receſſus, ab importuna hominum frequentia, veluti receptum quendam habere viſus eſt; vbi inter complures quos fama virtutum eius inuitârat, Eggo quidam ad eum venit, & breui tempore in eius ſe familiaritatem inſinuâs, accurate illi adhæſit; adeo vt vir Dei non raro eius hoſpitio vteretur, feliciique compenſatione eius meteret carnalia, cui ſpiritalia ſeminabat; vtque inter ipſos conflata charitas & beneuolentia eſſet confirmatior, eius filium è ſacro fonte ſuſcepit; & vt par erat, etiam pleraque ſecreta ſua cum illo vel maxime communicauit. Itaque die quodam inter cœnandum, cum ſe mutuis ex more colloquiis oblectarent, vir ſanctus amico ſuo aperuit, velle ſe patriam parenteſque reuiſere, vt poſſet etiam illis aliquid gratiæ ſpiritalis impartiri. At Eggo nimis moleſte tanti viri abſentiam ferens, cum lachrymis ex eo ſciſcitabatur, ad quod tempus rediturus eſſet. Tum vir Deo plenus, eius piæ ſollicitudinis miſertus, fragmentum pomi, quod forte manu tenebat in ignem proijciens; Cum huius, inquit, pomi grana in virgulta excreuerint, me, Deo bene propitio, tibi reſtitutum videbis. Deinde ſuſceptam profectionem proſequens, emenſo mari, in patriam venit; vbi aliquamdiu

Diſcurrens in opere Euangelij, receſſum ſuum in Egmunda capit.

Prædicit rem mirā.

Digitized by Google

diu moratus, verbis & exemplis non paucos ad ſui imitationem illexit. Interea Eggo ſponſionis viri Dei æſtimator auidiſſimus, eius reditum mire ſitiebat; cum ecce hoſpitiolo illo quodam tempore voracibus flammis in fauillas redacto, vbi opportunum aduentauit tempus, ex eodem loco prodijt germen odoris Domini, & grana in ignem iacta, rediuiuos protulêre flores; nec tamen fructus afferendo, tantam ſui admirationem excitârunt, quantum attulit gaudij, reditus optatus beatiſſimi Patris Adelberti; qui, vt promiſerat, in Friſiam reuerſus, tanto maiori omnium ſtudio & beneuolentia accipitur, quanto eius ſanctitas euidentiori miraculorum atteſtatione quoquouerſum ſeſe celebrius diffudit.

Inſigne miraculum.

Poſtremo vir beatus omni virtutum exercitatione inſtructus, ad eccleſiæ Traiectenſis Archidiaconatum euectus eſt; quod munus cum præclare aliquamdiu adminiſtraſſet, tandem poſt multorum Paganorum conuerſionem, multis miraculis clarus, Chriſto ſanctiſſimam animam ſuam reddidit 7. Cal. Iul. ſepultus Egmundæ in Kenemaria. Vbi ſub Theodorico primo, Hollandiæ Comite, corpus eius de tumulo leuatum eſt; cui Theodoricus Iunior, paternæ deuotionis feruentiſſimus æmulator, conſtruxit monaſterium Ordinis S. Benedicti, cui Egmond nomen indidit, totius Hollandæ in diœceſi Harlemenſi facile celeberrimum.

Fit Archidiaconus Traiectenſis.

Moritur.

Locus ſepulturæ eius.

MARTYRIVM SS. IOANNIS ET PAVli. Item Gallicani viri clariſſ. Ex iis quæ extant apud C. Baron. Paſſi ſunt autem anno Chriſti 362. Pontificatus Liberii 11. Iuliani Apoſtatæ 2.

Tom. 3. & 4. Annal.

26. Iunij.

CVm Gallicanus Romani exercitus dux, Perſarum gentem, quæ Syriam inuaſerat, inſigni victoria profligaſſet, eaque de cauſa triumphalibus infulis ſublimatus, Auguſto Conſtantino valde acceptus eſſet, Con-

Conſtantiam virginem ſacratiſſimam filiam eius po- poſcit vxorem; idque eo tempore, quo Scythica gens, quæ Thraciam occupauerat, infeſtis armis Romanis imminebat. Et quia auctoritate ac potentia valebat plurimum, Comites & Præfecti cum vniuerſo populo Romano, vt honeſtiſſimo eius poſtulato fieret ſatis, magna vi precum inſtabant. Conſtantinus vero Auguſtus, cum ſciret filiam ſuam, ne morte quidem propoſita, à virginitatis amore auellendam, maximo animi dolore cruciabatur; incertus quo nam modo, ab iis ſe difficultatibus extricaret. At filia eius cœleſti tam ante lumine plene illuſtrata, cum patris ſolicitudinem ſtudio ſanctitatis conaretur reſtringere, dixit ad eum; Cum certa ſim mî pater, Deum cui nocte dieque deſeruio, virginitatis meæ curam habiturum, quæſo te vt hanc animi ſollicitudinem, quæ te excruciat, miſſam facias, teque me illi coniugem daturum promittas, ea conditione, vt ſi Scytharum gentem felici marte proſtrauerit, me victor ſimul & Conſul accipiat; porro huius ſponſionis gratia, duas filias virgines quas ex amiſſa coniuge ſuſcepit, vſq; ad nuptiarum diem apud me eſſe ſinat; atque ipſe Ioannem Præpoſitum & Paulum Primicerium meum apud ſe comiter habeat; vt & ipſe me per familiares meos penitus cognoſcat & ego viciſſim per eius filias, clariſſimam morum illius vitæque inſtituti cognitionem accipiam. Placuit Gallicano virginis prudentiſſimæ oblata conditio, & protinus Gallicani filiæ Conſtantiæ traditæ, & eunuchi ſimiliter ſumma cum humanitate accepti ſunt. Porro duæ illæ ſorores, quarum altera ex iis Attica, altera Arthemia dicebatur, cum eſſent liberalibus ſtudiis apprime eruditæ, facili negotio ad Chriſti cognitionem ac fidem ab Auguſta adductæ ſunt.

Gallicanus filiam Conſtantini vxorem poſcit. Conſtantiam virginem ſanctiſſimam.

Conſtantia deſpondetur Gallicano, & quibus conditionibus.

Interea Gallicanus, Scythis bello feliciter profligatis, glorioſo triumpho elatus, domum reuertitur; & ante quam vrbem Romam ingrederetur, recta ad ſacra Petri Apoſtoli limina pergit. Qua re Conſtantius Impera-

Gallicani de Scythis victorioſus reditus.

peratoř, totaque nobilium aula, quæ ad excipiendum cum debito cum honore parata ſtabat, vehementer admirati ſunt; ipſeque Conſtantius Gallicanum toto mentis & corporis habitu ſupplicationi intentum accedens ait, Gallicane, quidnam hoc rei nouæ eſt; quam ego in te conſpicio? quod ad bellum pergens, Capitolium & templa ingreſſus, dæmonibus immolâſti, & iam victor è bello rediens, Chriſtum adoras, & Apoſtolorum limina ſupplex veneraris? Cui Gallicanus; Deſine, inquit, admirari, ô Imperator; Nam Chriſtum verum cœli terræque Dominum, ex ſumma eius potentia cognoui. Cum enim cum Schytica gente conflicturus, extremas eſſem in anguſtias redactus, ac mole belli pene obrutus, & ſacrificiis interim inſiſtens, fruſtra à Deo Marte opem implorarem, prorſus vt iam omnem in fuga ſalutem poſuiſſem, Paulus & Ioannes Conſtantiæ filiæ veſtræ Auguſtæ famuli, verbis me hortati ſunt, vt Deo cœli votum nuncuparem; me Chriſtianum fore, ſi perditis in rebus victoriam ex hoſtibus reportarem: Fateor, ſimulatque votum hoc ore prolatum eſt, apparuit mihi iuuenis ſtatura excelſa, glorioſo Crucis tropheo præcedens, qui me ſtricto gladio ſuis inſiſtere veſtigijs iuſſit. Inſtiti viriliter, & dextera leuaque euaginatum tenens gladium, ipſo duce, ad regem perueni; qui meis pedibus humi proſtratus, ſanguinem ſuum infimis precibus à me deprecatus eſt. Ego pietate flexus, & illius, & omnium vitæ peperci; atque ita vniuerſa Thracia à Scythis ſingulari omnipotentis Dei beneficio liberata, ipſos Scythas tributarios effeci. En habes quadruplicatum exercitum; habes Scythas tributarios, & omnem Thraciam in libertatem vindicatam. Quod reliquum eſt, hanc vnicam à te, ô Imperator, laboris mei mercedem repoſco, vt me ab huius dignitatis ſarcina exoneratum, deinceps religioni, quam didici, vacare permittas.

Gallicani ad Chriſtũ miraculoſa conuerſio.

Scythas qualiter ſuperarit.

Gallicanus renunciat mundo.

Imperator his verbis adeo commotus eſt, vt ruens in amplexus eius, vix lachrymas teneret, narrauitque quomodo duæ eius filiæ pari pietate ad Chriſtum acceſ-

ſiſſent,

Digitized by Google

ſiſſent, atque eius in laudibus die ac nocte incredibili mentis alacritate perſeuerarent. Interea deductus in Regiam Gallicanus, quaſi gener Auguſtorum habitus eſt: & Conſul in faſcibus poſitus, quinque millia ſeruorum libertate donauit, eoſdemque ciues Romanos effectos, prędiis ac domibus ditauit; ac poſtremo omnibus facultatibus in pauperes diſtributis, in vrbe Oſtienſi Hilarino ſe adiunxit, eiuſque ædes pauperibus excipiendis accommodauit; in quibus innumerabilem peregrinorum multitudinem excepit, & ſingulari benignitatis ſtudio fouit ac pauit. Ibi tum videre licebat, egregium profecto atque admirandum pietatis ſtudium; virum patritium & Conſulem Auguſtis amiciſſimum, & omnibus mundanę gloriæ titulis decoratum, pauperum pedes lauantem, cibum potumque efferentem, aquam manibus infundentem, languentibus ſollicite miniſtrantem, cęteraque ſanctæ ſeruitutis officia, mira alacritate ac gaudio exhibentem. *Manumiſit 5000. ſeruorum.* *S. Gallicani humilitas, & pia alia eius exercitia.*

His alijſque eximiæ pietatis operibus clarus, primus in Oſtienſi vrbe eccleſiam extruxit, S. Laurentij monitis excitatus; qui clara luce ei apparens, hortabatur, vt ad multorum ſalutem rite conſtituendam, eccleſiam fabricaret; ei quidem vſque hodie Laurentia nuncupatur. Interea ipſe Gallicanus Chriſti gratia adeo multipliciter illuſtratus eſt, vt etiam dæmones eius nomen perhorreſcerent, eiuſque conſpectu, ex obſeſſis corporibus continuo migrarent. *Potens in miraculis.*

Cum autem, Conſtantio è viuis ſublato, Iulianus liberas nactus eſſet imperij habenas, videretque Chriſtianam religionem, & numero & robore auctam, ſtabilitam; Gentiliciam vero ſuperſtitionem magna ex parte collapſam atque proſtratam, haud mediocri ſtudio illam deprimere: hanc vero excitare, ac in priorem ſtatum reponere conatus eſt. At quoniam à Chriſtianis nollet palam perſecutor haberi, more ſuo dolo in eos agere, multifariaſque excogitando cauſas, ipſos per ſuos aggreſſus eſt perſequi magiſtratus. *Iuliani perſecutio in Chriſtianos.*

Res quidem lento gradu agi cœpta eſt, cum in eo-

Digitized by Google

rum bona primum fiſcus inſurgeret, qui in aula Chriſtianorum Imperatorum militaſſent, cauſa illa communi obtenta (ne more prædonum in patrimonia locupletum graſſari viderentur) quod ex templorum diuitijs expilatis, olim fortunas auxiſſent. Quod ſi adeo hæc cauſa deeſſet, vt ne locus videretur eſſe fictioni atque calumniæ, illa in promptu aderat, quam etiam reſcriptis ſuis inſerere minime erubeſcebat; nimirum Chriſtianos, ex Euangelij præſcripto, nequaquam affluere diuitijs, ſed eas petentibus impendere, imo & perfectionis adipiſcendæ gratiâ, penitus omnes erogare debere.

Vafricies eius.

Luc. 14.

Hiſce quidem coloribus, rapax fiſcus in Gallicani opulentiſſimum patrimonium manus iniecit. Sed quid accidit memoria dignum; Ipſe Chriſtus, in cuius pauperes Gallicani diuitiæ erogabantur, tutatus eſt reditus egenorum, pauendis admodum prodigijs; Nam quicunque accedebat, vt prædiis vel domibus titulos fiſcales affigeret, vel exigeret penſiones, arripiebatur à dæmone, vel percuſſus lepra, e veſtigio recedebat. Sed nequam illi ſpiritus, expetentes de Gallicano vindictam, ab obſeſſis corporibus ſe minime egredi poſſe iactabant, niſi idem ipſe dijs ſacra ageret. Qui ea de re conuentus, cum facere renuiſſet, ex Italiæ finibus abire iuſſus, ſe contulit Alexandriam; vbi à Rauciano Comite capite plexus, martyrium feliciter conſecutus eſt. Quo eodem tempore, & Romæ Hilarius, Gallicani perneceſſarius, necnon Donatus Epiſcopus Aretinus, vir ſpectatæ ſanctitatis, abſciſſis ceruicibus martyrij corona ſunt redimiti.

Confiſcantur Gallicani facultates.

Gallicani martyriũ, in Alexandria.

Poſt hæc autem Ioannes & Paulus, cum negarent ſe velle deinceps inter Iuliani familiares adnumerari, à Terentiano Prætorianorum Præfecto domi conuenti, ad Iouis cultum fuêre inuitati. Quod cum contemnerent, capite truncatos, ſecreto ſepeliendos curauit; rumorem illum de ipſis in vulgus diſſipans, eos exilij ſententia condemnatos, ſolum vertiſſe. Sed dæmones martyrum gloria atq; virtute magnopere cruciati, ſcelus

Item Ioannis & Pauli

lus perpetratum aperuerunt, dum ex obſeſſis corporibus inclamarent, Paulum & Ioannem gladio Terentiani eſſe necatos; quorum vnus, idemque eiuſdem Terentiani filius, arreptitius ad ſepulchrum martyrum, quod ipſi dæmones inuiti manifeſtârant, adductus, continuo liberatus eſt. Quo tam mirifico ſigno ipſe Terentianus admonitus, miſſum fecit patriorum deorum cultum, Chriſtoque credens, initiari voluit ſacro Baptiſmo; Ipſumque certamen martyrum, cuius auctor extiterat, ſcriptorum monumentis perpetuæ memoriæ commendauit; Quæ tamen Illuſt. Card C. Baronius, cenſor exactiſſimus, haud ea prorſus eſſe contendit, quæ præ manibus hodie habentur, ſed ex illis nonnulla accepta, additaque alia, quæ veritati haud videntur poſſe congruere: vt dum res geſta ita ponitur Romæ, cum ibi Iulianus adeſſet: quem conſtat his perſecutionis temporibus, quibus ſolus regnauit, nunquam receſſiſſe ab Oriente. De horum martyrum Ioannis & Pauli reliquijs in Gallias tranſlatis, tempore Pelagij Papæ, meminit Gregorius Turonenſis, de gloria martyrum cap. 83 De baſilica quoque eorundem martyrum nomine, Rauennæ poſita: deque egregio miraculo illic edito, meminit Paulus Diaconus, de geſtis Longobard. libro ſecundo, capit. nono, & Fortunatus, libro quarto de vita Sancti Martini in fine.

Miracula ad eorum ſepulchrũ.

Terentiani ad Chriſti fidem conuerſio.

Cenſura C. Baron. de horum 2. martyrum actis, ſub nomine Terentiani. tom. 4. Annal.

C. Bar. in not. mart. Roman.

VITA S. VIGILII MARTYRIS, ET Epiſcopi Tridentini; Claruit circa annum Domini 500. Ex ea quæ Habetur in fronte operum ipſius.

C Bar. in not. mart. Roman.

Vigilius patria Romanus, illuſtribus ortus parentibus, Athenis liberales artes & ſacras literas didicit, breuique tantum ſibi pietatis & eruditionis theſaurum per Dei gratiam comparauit, vt annos nati viginti, ab Aquilegienſi Epiſcopo, ad quem diuina delatus

26. Iunij.

Patria & parentes eius.

latus fuit prouidentia, paſtor ordinaretur Tridentinorum; quibus mira fide & conſtantia Euangelium Ieſu Chriſti prædicauit, & potentiam beneficentiamque eius, miraculis in Chriſti nomine deſignatis, commendauit. Cœcis enim viſum & ſurdis auditum reddidit; mutorum linguas ſoluit; dæmoniacos, & varijs morbis vexatos ſanauit. Præterea ſtylum in hæreſes ſtrinxit & hæreticos; vt ſinceritatem doctrinæ Apoſtolicæ plene aſſereret, & purgatam Eccleſiæ Chriſti contraderet. Extant hodie quinque eius libri contra Eutychen; non extant autem ea, quorum in quinto libro meminit. Ait enim ſe libros aliquot compoſuiſſe de Conciliorum decretis, & religioſa nominum nouitate, contra Sabellium, Fontinum, & Arium.

Fit Epiſcopus Tridentinus.

Claret miraculis.

Scripta eius quæ extant

Porro cum diuinæ bonitati iam viſum eſſet, fidelem ſeruum ſuum in gaudium Domini ſui introducere, placuit ipſum prius martyrij quoque corona decorare. Quemadmodum itaque hæreſes conſtanter impugnârat, ita idololatriam nefariam funditus extirpatam cupiebat. Proſtabat autem in valle illa quæ flumen Sarcham fundit, Saturni æreum ſimulacrum, quod incolæ homines feri & agreſtes, magna religione venerabantur. In hanc itaque ſerendi Euangelici ſeminis gratiâ profectus Vigilius, Raudenam, fratribus germanis, Claudiano & Maiorano, Iuliano item presbytero comitibus, peruenit; ac protinus in ipſum idolum incidit. Zelo itaque Dei exæſtuans, ſpiritu lætus ac alacer, Saturnum aggreditur, ac ſpurcum idolum deiicit, frangit, & in præterfluentem conijcit, vt turpiſſimæ rei vel memoria apud poſteros interiret: ſolius autem Domini nomen ſanctificaretur & regnaret. Mox vero in baſim ſeu fulcrum deiecti idoli reſidens vir Dei, verbum Domini illis qui illius facinoris ſpectatores fuerant prædicare cœpit; teſtificans ſalutem veram non aliunde vel ſperandam vel petendam eſſe, quam à Ieſu Chriſto Dei & hominis filio. Cæterum Barbari & impij idololatræ, deum & religionem ſuam contumelia affectam putantes concurrunt, & ſeruum Chriſti, animam ſuam

Confringit Saturni ſimulachrũ.

Deo Patri commendantem, lapidibus ſternunt, obtegunt, atque collidunt, anno ætatis ſuæ quadrageſimo, Epiſcopatûs vero vigeſimo. Floruiſſe videtur ſub Imperatore Anaſtaſio, quo tempore Gelaſius Antiſtes Romanus & Fulgentius Apher floruêre, circiter annum Domini 500. *A Paganis lapidibus obruitur.*

VITA S. RODVLPHI EPISCOPI EVgubini & confeſſoris; Partim ex Epiſtola B. Petri Damiani ad Alexandrum 2. Papam; partim ex quodam præclaro M.S. Codice. Obijt circa Annum Domini 1063.

C. Bar. Tô. II. Annal.

RODULPHUS claris admodum & diuitiarum gloria præſtantibus ortus natalibus, magnum, rebus à ſe inſigni cum pietate geſtis, ſplendorem attulit maioribus. Is enim cum innata naturæ quadam bonitate, magno impetu in ſtudium pietatis duceretur, labentibus huius mundi rebus maximo animo deſpectis, aſſidua voluebat mente, qua via modoque ad propoſitam ſibi metam pertingere poſſet. Tandem poſt multa conſilia cum animo ſuo prudenter agitata, ſpretis opibus, contemptis honoribus, voluptatibus aſpernatis, matris lachrymis animo virili deſpectis, & caſtro quodam ſuo, inexpugnabili munitione vallato, cum omnibus quæ ſui iuris erant prædiis Petro Damiano traditis, in eremum, quaſi in tranquillum vitæ portum, ab aduerſa vitiorum tempeſtate confugit, & habitum monaſticæ profeſſionis accepit. Porro Damianus in eius poſſeſſione egregium pietatis domicilium conſtruxit; vbi Rodulphus tam excellenti vitæ integritate, tanto bonorum ſpiritalium affluentia, tanto denique tamque eximio virtutum ſplendore Chriſto ſeruiebat, vt genitrix, & frater eius Petrus primogenitus, ſtudio tam admirabilis virtutis, quam oculis intuebantur, incenſi, pari ala-

26. Iunij. Parentes eius clari.

Rodulphi egregia pietas.

Secedit in eremum.

Mater, & frater eius

Petrus, cũ ſequuntur. ri alacritate mundum deſererent, & in eandem vitæ ſocietatem commigrarent. Ibi vero quotidianis Rodulphi exercitijs prouocati, non modo conſtanter omnes huius vitę blanditias contempſere, ſed etiam duras eremiticæ vitæ diſciplinas tam diſtricte ſecuti ſunt, vt magnam cunctis admirationem commouerent: & alios item ad eandem pietatis æmulationem vehementer accenderent.

Et ſane quo rarius eo pulchrius admirabiliuſque tantæ fuit virtutis exemplum: cum cernere liceret, fratres duos nobiles adoleſcentes, in magnis opibus enutritos, & in ſumma ſpe dignitatis & honoris educatos, ſtrenua virtutum ac pietatis æmulatione inter ſe contendere, ne alter ab altero aliquando vinceretur. *Petri egregia ſanctitas.* Profecto ipſe Petrus, fratris ſui Rodulphi virtutibus prouocatus, adeo mentem à corporis conſuetudine penitus abduxerat, vt nihil cum terrena concretione commercij habere videretur: adeoque ſeuere minutiſſima in ſe delicta plangebat, puniebatque, ac ſi grauiſſimorum criminum reus fuiſſet. Cum de quodam in familiari fratrum colloquio de monaſticæ vitæ diſciplinis diſputatio inſtituta eſſet, & ipſe in ſpiritali militia adhuc tyro, ex ſeculari conſuetudine, verbulum à ſeniore diſciplina nonnihil alienum protuliſſet, poſt longiora correptionum flagella, iuſſus eſt quadraginta diebus continuis, ab omni vini vſu abſtinere, eaque pœnitentia delictum expiare. Ea vero tam rigida pœnitentia eo ſolum ſpectabat, vt animi eius conſtantiam ac patientiam probarent: quam ille non modo non grauate, ſed mira etiam cum alacritate, cunctis ad tantam viri ſancti patientiam ſtupentibus peregit.

Porro Rodulphus quanquam ætate iunior, inuitus ad ſacerdotalis officij iura promotus, & Eugebinæ Eccleſiæ præfectus eſt. *Rodulphus fit Epiſcopus Eugubinus.* Tum vero iacta iam ante in eremo ſenioris diſciplinę inſtituta, non modo non deſeruit, ſed indies magis magiſque potius adauxit. Terebat delicata corporis membra ciliciis ſane aſperis, & cibo interim

rim

Digitized by Google

rim pòtuque tenuiſſimo, fractam longo ieiunio carnem ſuſtentabat. Cunctis vero officioſe demerendis atque omni ratione ſibi conciliandis inſiſtebat: adeoque omnium ſaluti intentus erat, vt corporeæ neceſſitatis penitus oblitus, officio, ſuauitate, clementia, aliiſque artibus, quas ſpiritus cœleſtis ei ſuggerebat, duræ ceruicis populum emollire conaretur. Neque tamen adduci poterat, quanquam in alios clemens admodum exiſteret, vt quicquam carni aut ſanguini daret, ſed mox à paſtoralis officij cura, ad eremum commeabat, ibidemque intermiſſa cœleſtis philoſophiæ ſtudia, magno animi ardore repetebat. Dictu profecto mirum, quanta ſeueritate vir ſanctus in tenerum corpuſculum ſæuierit. Stabat frequenter in cellula, vtraque manu ſcopis armatà, diſciplinis ſe conficiens, donec totum ex ordine pſalterium intenta Deo ſupplicatione perſolueret. *Admiranda vita eius auſteritas.*

Porro cum in aliqua eſſet expeditione conſtitutus, quantalibet intempeſtæ noctis profunditate conſurgens, nudis cruribus pedibuſque, in precibus auroram præſtolabatur: quam conſuetudinem, dum in cella conſiſteret, diebus ac noctibus ſine ceſſatione ſeruabat, & quantumlibet grauis bruma rigeſceret, ſimplicibus tantum ſoccis pedes muniebat. Ex qua vitæ auſteritate hunc fructum conſequebatur, vt totus diuini amoris facibus incenſus, in diuinæ benignitatis conſideratione gaudio incredibili exultaret, vt non raro oppreſſis corporis ſenſibus, pura mente cœleſtia atque diuina contemplaretur. Cum tantus eſſet, vilis ille tamen ac paruus in oculis ſuis, ſæpe Petrum Damianum per Chriſti clementiam terribiliter adiurabat, vt ſi quando, pro humana fragilitate à recto virtutis tramite exorbitaret, nequaquam ob pontificiam qua præeminebat dignitatem corripere ipſum timeret; ſed omnem in eo diſciplinæ modum impleret, qui monachis debebatur. *Exceſſus mentis eius.*

Inter hæc vero pietatis ſtudia, præcipua quadam pauperum cura tenebatur: prorſus vt quicquid *Benignitas in pauperes*

expen-

expenſis propriis ſurripere valeret, id totum in egenos benigne diſtribueret. His igitur & huiuſmodi virtutum floribus adornatus, cum tanta aſſiduitate vigilijſque, in omnium ſalute procuranda, omniumque neceſſitatibus ſubleuandis verſaretur, in grauem & periculoſum morbum incidit, qui eum ita confecit, vt vix triginta plus minus annorum, è corporis ergaſtulo migrare cogeretur. Itaque rebus omnibus, quæ ad animæ expiationem neceſſariæ videbantur rite procuratis, cum inſitæ pietatis & ſanctitatis egregia documenta dediſſet, corporis vinculis expeditus, lætus in cœlum immigrauit. Ciuibus vniuerſis, magnum ſui deſiderium, cum multis lachrymis & luctu diuturno coniunctum, reliquit. Fuit enim non modo ſanctitatis & miraculorum gloria clarus, ſed præcipuo quodam benignitatis ſtudio præcellens, & laudibus manſuetudinis, & lenitatis, & clementiæ præſtantiſſimus.

Moritur anno ætatis ſuæ 30.

C. Baron. Tom. Annal. 12.

VITA S. ANTHELMI, EX PRIMAE Carthuſiæ Præfecto Epiſcopi Bellicenſis; Ex ea, quæ eſt apud V. P. Laurentium Surium; edita à quodam eius æquali, & familiari amico. Vixit temporibus Alexandri tertii Rom. Pont. & Friderici Imp. anno Domini 1161. & reliq.

26 Iunij.

Patria & parentes eius.

CElſa magnaque progenie elatis in mundo parentibus, tali prole beatis, patre Arduino ex Allobrogum caſtello Signino, matre nobiliſſimis ſuæ patriæ hominibus orta, beatus Anthelmus progenitus eſt; cui ea à teneris vnguiculis cura præcipue in pectore vixit, quomodo perfectam Deo ſeruitutem, carnali nobilitate poſthabita, exhiberet. Itaque cum magno parentum voluntate literis adhibitus, non mediocres in artium maximarum diſciplinis feciſſet progreſſus, egregia indole vir, parum caute tanta gratiarum vſus affluentia, par-

Digitized by Google

paulatim arridentis ſeculi huius blandimentis allici cœpit; adeo vt rebus omnibus ad votum mirifice affluentibus tandem abreptus ſit: ac ſeuerioris diſciplinæ oblitus, in Gebennenſem & Bellicenſem eccleſias, magnis opibus & honoribus auctus conceſſerit. In Gebennenſi enim Eccleſia Præpoſitus & Secretarius; in Bellicenſi vero Secretarius creatus eſt: quas ille dignitates, in ijs Eccleſijs præcipuas, magna cum laude ac nominis ſui gloria adminiſtrabat. *Mundus illi blanditur.*

Et ſi autem vanis & caducis rebus eſſet implicatus, attamen ab omni auaritiæ flagitio, & inprimis ſordibus alienus erat, & ſacra omnia ſacrorumque antiſtites, præcipue religioſos viros, perpetuo naturæ inſtinctu colebat, eorumque ſermonibus ac familiaritate plurimum gaudebat. Itaque cum adoleſcentiæ flore, in magna mundi vanitate conſumpto, diuina bonitas in rectum ſalutis iter eum reuocare vellet, cœpit religioſorum hominum, & inprimis Carthuſienſium loca inuiſere: vitamque eorum non tam conuerſionis deſiderio, quam animi quadam curioſitate diligenter explorare. Interim cum ſuauitate ac dulcedine eorum paulatim afficeretur, fratres illos frequentius adijt, eorumque domicilia & cætera omnia diligentius perluſtrans, ſermones etiam cum eis de rebus diuinis inſtituebat. Tum vero fratres qui ad illum vſque diem vanitati eius nonnihil indulſerant, vt ſenſere eius animum emollitum, tempus nacti opportunum, de contemptu mundi ſermones repetunt, hortanturque vt exigua pro magnis, pauca pro multis, falſa pro veris, pro ſempiternis fluxa & caduca, contemnere ne dubitet. Quid multa? Diuini timoris ſpiritu correptus, conſilij & fortitudinis ſpiritu confirmatus, omnibus quæ mundi ſunt ex animo abdicatis, totum ſe diuino cultui & ſeruituti addixit: & in Carthuſia, quam Portarum vocant, monaſtico eius Ordinis habitu hilariter ſuſcepto, Chriſtianæ militiæ nomen dedit. *Frequẽter viſitat Carthuſianos.* *Fit Carthuſianus, omnibus relictis.*

Cum autem eo tempore primaria Carthuſia exiguo eſſet Chriſtianorum militum præſidio munita,

Anthelmus ex Portarum Carthuſia eo deſtinatus fuit, vt ſuæ virtutis exemplo, tyrones in vaſta illa eremo & horrore loci confirmaret, excitaretque; quod ſane adeo egregie viriliterque præſtitit, vt prorſus eſſet nemo, qui arduam virtutis eius ſemitam ingredi poſſet. Tanta illi in precibus & meditationibus erat lachrymarum copia, & continui quidam riuuli intimo pietatis affectu expreſſi, ab eius oculis manare viderentur. Et quidem ſub ipſa ſolenni quotidianarum precum perſolutione, non raro torrentes quidam ex oculis prorumpebant, tanta vi, vt nullo modo eos cohibere poſſet. In ſuorum vero & alienorum peccatorum commemoratione, creberrimis virgarum ictibus dorſum lateraque cędebat, plagaſque plagis cumulando, nunquam carnem ſuam liuoris expertem, aut cutem integram manere patiebatur.

Mittitur in primariam Carthuſiam. *Gratia lachrymarũ.* *Diſciplina eius.*

Cum his autem, alijſque maioribus pietatis ſtudijs ſtrenue ſe Dei ſeruus exerceret, fuit ad Procuratoris officium euocatus, quod ſumma cum laude, ac præcipua quadam charitate adminiſtrabat. Si qua noxia vel inutilia reperiret, ea mox profligabat, re igioni contraria demoliebatur, inhoneſta corrigebat, fratres laicos ab illicitis compeſcebat. Si quem vidiſſet diſſolutum, vagum aut negligentem, arguendo, obſecrando, increpando, caſtigando eum emendatiorem facere conabatur, nec quenquam ſinebat à regulæ præſcripto deflectere. Pauperibus & egenis pro inſita ſibi humanitate, non modo larga manu ſubueniebat, cibo potuque recreabat, veſtimenta nudis præbebat, ſed etiam ſeipſum magno charitatis affectu totum impendebat. Inde omnibus charus effectus, Guidoni Carthuſiæ Priori, eximia virtute & prudentia viro, vitæ munere ſanctiſſime perfuncto, ſucceſſit, & locum illum, multis virtutibus ſempiterna memoria dignis, adornauit. Parum namque eſſe ſtatuebat fratres diuino ſpiritu illuſtratos in officio continere, ijſque paterna cura ac prouidentia ſubuenire, ſed aliorum etiam ſaluti conſtituendæ ſedulo inuigilabat. Nam præter orationes quas

Fit Procurator. *Quam inſigniter eo in munere ſe habuerit* *Creatur magna Carthuſiæ prior.*

Digitized by Google

quas multis cum lachrymis ſine intermiſſione pro totius Eccleſiæ neceſſitatibus fundebat, non paucos ex medijs mundi vanitatibus & profunda peccatorum caligine extraxit. *Multos ad Deum conuertit.* Aduentantes enim, quos non raro ea domus habet, hoſpites, magna beneuolentiæ ſignificatione excipiebat, eoſque mira verborum lenitate ad frequentem flagitiorum confeſſionem, vitæque emendationem inuitabat. Fratrem quoque ſuum ex medio honorum decurſu, & certiſſimo æternæ vitæ periculo ad rectum ſalutis iter perduxit; Parentem quoque felicem non tam verbis quam clariſſimis virtutum exemplis adeo permouit, vt tribus filiis magna virtute viris, præeuntibus, ipſe quoque contempto cum ſuis vanitatibus & mortiferis illecebris mundo, Saluatorem ſequutus ſit. Et ſane hoc vel præcipuum in tantis ornamentis ac beneficiis, quæ in eum Deus plena manu congeſſit, ducendum eſt, quod corpore in ſolitudine conſtitutus, non vni tantum ſibi vacauerit, ſed communis ſalutis cupidiſſimus, multos Deo adiuuante ex barathro perditionis, ad veram ſalutis viam, & verbo & exemplo pertraxerit. Omnia enim pietatis ſuæ exercitia cum aliorum fructu & vtilitate volebat eſſe coniuncta. *Eius ſolicitudo & diligentia in peccatoribus conuertendis.* Et quanquam non raro homines quidam, ſalutis ſuæ plane immemores, quos præceps in omnem licentiam natura cupiditaſque corruperat, cum indignatione recederent, & horrendas etiam in eum minas iactarent, non tamen propterea aduentantes excludebat, vel ſalutis documenta ſubtrahebat: ſed eâdem animi modeſtia, eâdem benignitate, probos pariter ac improbos admittebat, & cum per ſe, tum per alios ad eam rem maxime idoneos, ſingulis ſalutaria animæ medicamenta adminiſtrabat. Porro fratribus ſuis nihil, quod vel ad animæ vel ad corporis cum neceſſitatem tum vtilitatem quoquo modo faciebat, deeſſe patiebatur: ne quâ occaſione ab aſſidua diuinarum rerum contemplatione deflecterent.

Et quidem cum tot tantiſque virtutum ornamentis eſſet decoratus, religioſæ quietis vitæque priuatæ au- *Abdicat ſe Prioratu.*

diſſimus, ſumma fratrum voluntate Prioratu ſe abdicauit, & Carthuſiæ gubernacula alij tradidit; non ita tamen, vt ſpiritum illum ſolitudinis vni ſibi conſecraret, ſed tum vel maxime ab omni terrenarum rerum occupatione expeditus: Chriſtianæ pietatis ac religionis ſtudium propagaret. Sed ea vitæ tranquillitas non potuit viro ſancto eſſe diuturna; nam paulo poſt Bernardus, Portarum Carthuſiæ Prior, officij ſui vigiliam ſuam illi tradidit: quam nullo modo vir ſanctus ſubterfugere potuit. Itaque Anthelmus quanquam inuitus, ne tamen minus dicto audiens videretur eſſe, ſe ad illam Carthuſiam regendam diligentiſſime contulit. Ac primum ingentem frumenti vim, quam ibidem in magna annonæ charitate congeſtam inueniebat, pauperibus diſtribuit: & aliis item rerum omnium inopia laborantibus, pecuniis ſubuenit.

Anthelmus præficitur Carthuſiæ Portarum.

At cum vir Dei multis occupatus, ab illis quibus potiſſimum inhiabat ſpiritalibus ſtudiis & exercitiis ſe deſtineri videret, vix biennij euoluto ſpatio, Prioris ſe officio rurſus abdicans, ad tutiſſimum ſemperque concupitum quietis ac ſilentij portum, in magna Carthuſia ſe recepit. Etſi autem ſolitudinis ac ſecreti amantiſſimus eſſet, crebro tamen magnorum virorum grata viſitatione recreabatur, & illi viciſſim ſanctis eius colloquiis refecti, magno delibuti gaudio recedebant. Inter alias vero eius virtutes quibus erat egregie inſtructus, nequaquam infima fuit ardentiſſimum Catholicæ vnitatis conſeruandæ ſtudium. Cum enim Roman. curiæ Epiſcopi, Alexandrum Apoſtolicæ ſedi Canonica electione præfeciſſent, & Octauianus ambitione cæcus malo dæmone impellente ſedem inuaſiſſet, & gratia atque auctoritate illuſtris familiæ fretus, vniuerſam pene eccleſiam ſuis partibus adiunxiſſet, Ordo Carthuſienſis, auctore Anthelmo, primus in Occidentali Eccleſia, Alexandro obedientiam obtulit, cæteroſque, vt eandem præſtarent, & exemplo & doctrina impulit, confirmauitque.

Iterum ſe abdicat Prioratu.

Carthuſianorum ſtudium, erga verum Pontificem.

Non multo poſt accidit Bellicenſem Eccleſiam ſuo orba-

orbari paſtore; cui protinus Anthelmus è latebris eremi extractus, ſuccedere compulſus eſt. Nitebatur ille quidem fuga illum honoris gradum declinare, nullumque non mouebat lapidem, vt reliquum vitæ tempus in ſilentio & ſolitudine exigere poſſet; quinimo ipſum adijt Romanum Pontificem, vt illum permoueret, ne adigeretur, eius autoritate, ad id, quod neque ſibi neque eccleſiæ à qua expetebatur, vtile foret; ſed Alexander Pontif. Max. diu multumque reluctantem, & ſummis infimiſque precibus deprecantem, tanto maiore honore dignum exiſtimabat, quo ille ſe magis deprimebat, eoque indignum reputabat. *Anthelmus eligitur Bellicenſis Epiſcopus.*

Igitur manibus ipſius Pontificis conſecratus, animarum curam ſuſcepit, ſeſeque non minus ſtrenue quam prudenter ad opus Euangelij comparauit. Et primo quidem totis viribus obſcuratam pietatis ac religionis faciem, multis virtutibus ac documentis illuſtrauit: & ſumma contentione profligatos clericorum mores, ſeueriore diſciplina aſtrinxit. Nam qui infami fœminarum contubernio dignitatis ſuæ immemores viuebant, ſuis prouentibus & officio priuare non verebatur; ita tamen, vt eoſdem foueret, tuendoſque ſuſciperet, ne qua ab aliis ignominia læderentur. In pauperes vero & inopes, incredibili fuit benignitate & miſericordia. Profecto in eorum ſubleuanda inopia, nemo ſollicitior fuit. Omnia enim quæ poſſidebat, pauperum eſſe patrimonium aſſerebat. Itaque præter tenuem victum nihil ſibi reſeruabat, ſed in pauperes erogabat. Suſceperat duas inprimis congregationes, ſingulari quodam ſtudio tuendas fouendaſque; Ex quibus vna viduarum & virginum, quæ ſexum imbecillem cum ipſo mundo virili animo vicerant; Altera leproſorum; quibus omnia quæ ad victum veſtitumque neceſſaria erant, liberaliter præbebat. *Epiſcopus factus, vt ſe geſſerit.* *Sua Diœceſis reformator eximius.* *Egenorum ſingularis patronus.*

Eo anno quo ab hac vita deceſſit, magna annonæ caritas, magna fame & miſeranda valde calamitate homines opprimebat; quo tempore, S. vir innumerabilem pauperum multitudinem ſuis fouebat benefi-

Digitized by Google

ciis; prorſus vt cuncti miraculum agnoſcerent, quo Deus frumentum eius multiplicâſſet. Præfixerat autem S.vir certum diem, ad quem vſque eorum inopiæ benigne ſubueniret, neque pateretur vt cum graui paupertatis malo conflictarentur. Illo vero die aduentante, ſubito acuta febre correptus in morbum incidit; quo paulatim confectus, 6. Cal. Iul. anno ætat. ſuæ amplius 70 Epiſcopatûs vero 15. inter ſuorum lachrymas & amplexus, beatum Deo ſpiritum tradidit.

Moritur vir ſanctus

Sacrum eius corpus fuit in Bellicenſi Eccleſia honorifice tumulatum; vbi innumeris coruſcans miraculis, quanta in cœlis gloria eius anima fruatur, clariſſime teſtatur. Certe inter alia hoc vnum conſtat, puerum quendam vita functum ad ſepulchrum eius ad vitam reuocatum eſſe. Porro quidam adoleſcens haud infimæ nobilitatis, cum die quodam venerabile viri ſancti ſepulchrum tranſiret, cerneretque homines morbidos & male affectos opem eius implorare, illorum fidem ſtultitiæ tribuens, ibat cachinnans. Et ecce ſubito intolerabili febris ardore correptus, ſpem vitæ abijcere cogebatur. Tum vero pœnitudine ductus, peccatum ſuum agnoſcere, & ſociorum manibus ad ſepulchrum perductus, cum lachrymis & crebro ſingultu veniam petere, vota nuncupare, nihilque non facere, vt amiſſam ſanitatem recuperaret. Tandem vero precibus viri ſancti manifeſto miraculo liberatus, didicit quanto vir ſanctus honore ac veneratione dignus eſſet.

Vita functus ad ſepulchrum eius reuiuiſcit, & aliis claret miraculis.

PASSIO

PASSIO SS. SALVII EPISCOPI ENgoliſmenſis, & Superii eius ſocii; Ex Natalibus Dn. Molani. Necati ſunt Anno Domini 801. Caroli Magni Imper. 1. Ab hoc autem Saluio Antiſtite & Martyre, diſtinguendi ſunt tres alii eiuſdem nominis Antiſtites; Primus, Saluius Epiſcopus Ambranenſis quintus. Secundus, Saluius Præſul Albigenſis. Tertius, Saluius, Epiſcopus Doctiſſimus, de quo Audoenus in vita S. Eligii, Libr. 1. capit. 35. *C. Bar. To. 9. Annal.*

BEatus Saluius Aruernæ natus, Epiſcopus Engoliſmenſis, ad prædicandum verbum Dei ex Aquitania in Gallias venit, cum vno diſcipulo, qui Magiſtrum non tam pedibus, quam moribus ſequebatur; & tandem ad Caſtrum Valentianas, ſitum in Marchia Franciæ & Lotharingiæ diuertit. Vnde cum aliquando ad Eccleſiam Deiparæ Virginis Condatum egrederetur, VVinegardus filius Genardi Procuratoris Fiſci, qui aureo calici, & indumentis pretioſis (quæ ob dignitatem myſteriorum vir ſanctus ſecum ferebat) inhiabat, ad riuulum Bontionem inuentum, vna cum diſcipulo in cuſtodiam abduxit, & noctu clam ſecuri truncari iuſſit. Corpora in ſtabulo armentorum ſunt defoſſa, quæ taurus à reliquis animantibus, & ab immunditia conſeruauit. Sed & Carolus Magnus Imperator, ter ab Angelo monitus, Sanctorum corpora inquiri mandauit. Quæ inuenta, ad Eccleſiam S. Martini honorifice ſunt translata; vbi vſque hodie ſignis & miraculis coruſcant. Interfectores vero eorum grauii pœna ſunt mulctati.

26. Iunij. Patria eius.

Gallice Valenciennes, iam inter Franciam & Hannoniam celebre emporium.

Martyriũ & Locus ſepultura eorum, miraculis clarus.

C Baron. in not. mar. Rom. & Tom 2. Ann. Anno 303.

MARTYRIVM S. ZOILI CORDVBENſis; Ex eo quod habetur in Lucii Marinei ſiculi, Regii hiſtoriogr. de rebus Hiſpan. libro 5. Paſſus eſt temp. Dioclet. & Maximian. de quorum perſecutione in Hiſpaniar. Eccleſias agit C.Baron.

27. Iunij.

Patria & parentes eius.

BEatiſſimus martyr Zoilus, Cordubæ claris ortus natalibus, ab infantia Chriſtianæ pietatis diſciplinis imbutus, cum adoleſcens publice Chriſtum confiteretur, à paganis arreptus, Iudicis cuiuſdam tribunali oblatus eſt: atque ab ipſo ad dæmonum culturam, cũ minis tum promiſſis diu multumque exhortatus. Qui cum minas pariter & promiſſa conſtanti animo deſpiceret, clam abductus & necatus, in præfatæ vrbis cœmiterio cum peregrinorum corporibus ſepultus eſt, ne aliquando digna veneratione tanquam martyr à Chriſtianis coleretur. Sed cum Chriſto donante, pax eccleſiæ reddita eſſet temporibus Regis Siſebuti, quidam vir nobilis de Gothorum propagine clarus, Agapitus nomine, ex laica in monaſticæ vitæ diſciplinam concedens, tandem ad ſummum ſacerdotium electus eſt. Is cum mira vitæ auſteritate Deo ſeruiret, meruit ſecundum quietem beati martyris certamen, & nomen, locumque quo ſepultus erat, cognoſcere. Mane itaque facto, quia nihil de viſionis veritate dubitabat, congregatis fratribus, & maxima vulgi multitudine, ad oſtenſum ſibi locum ſine mora perrexit, effoſſaque humo, ſacratiſſimum martyris corpus integrum inuenit; quod præ amoris magnitudine oſculis demulcere cœpit, indignum ſe reputans, vt manibus ſuis tanti viri tangeret reliquias. Accidit autem vt crebrius oſculando, ſubito primoribus dentibus priuaretur; quos ab ore excidentes, in ſarcophagum vbi viri ſancti corpus humatum fuerat, proiecit. Peracto autem inuentionis obſequio, ſequenti nocte S. Zoilus per viſum ita eum affatus eſt;

Necatus ſepelitur inter peregrinos.

Agapitus epiſ opus Cordubenſ. Inuenit corpus martyris.

Cur

Cur me ſæpius oſculando verberaſt? iam pro eis quæ à me popoſceras intercedens, à Domino Ieſu Chriſto impetraſti, & nunc certus eſto, quia dimiſſa ſunt tibi peccata tua.

VITA S. SAMPSONIS, HOSPITVM Exceptoris, Ex ea, quæ eſt per Simeon Metaphr. Deſiit ab humanis, circa Annum Domini 541. C. Bar. To. 7. Annal.

MAgnus hic Sampſon, fama rerum geſtarum toto orbe celeberrimus, Romanis parentibus & generis dignitate & diuitiarum gloria ortus eſt præſtantiſſimis. Cum autem inſita naturæ generoſitate, ardua quæque ſummo ſtudio conſectanda ſibi proponeret, animum inprimis ad perfectam diuinarum humanarumq; rerum cognitionem applicuit; deinde pari diligentia artem medicinæ conſecutus eſt; non tam ad quæſtum, quam vt ea morbidis & calamitoſis, pro inſita ſibi humanitate ſubueniret. Sed cum parentes tam humili abiectoq; officio, notam ignominiæ ſibi totique familiæ irrogari putarent, eum multis modis à tam præſtanti charitatis officio impediebant; prorſus vt vir ſanctus non niſi furtim ijs rebus operam dare poſſet. *27. Iunij. Patria & parentes eius. Studet medicinæ.*

Poſtquam vero parentibus è vita ſublatis, liberam rerum ſuarum adminiſtrationem obtinuit, nulla interpoſita mora, totum ſe ſuaque omnia in pauperum curam ſtudiumque tranſtulit. Et primo quidem ſeruorum greges libertate donatos, opibus & conſilio iuuit, vt perfectam etiam in Chriſto libertatem conſequerentur; Deinde patria relicta, & maxima diuitiarum copia in pauperes benigne admodum diſtributa, diuino haud dubie numine impulſus Conſtantinopolim abijt; vbi incredibili benignitate omnibus egenis & male affectis domum ſuam aperuit, cibum potumque miniſtrauit, & ſingulari induſtria morbidos curauit; *Totum ſe ad pauperes ſubleuandos confert. Abit Conſtantinopolim.*

Digitized by Google

nec defuit paulo poſt admiranda miraculorum virtus; qua mira facilitate, quos humana induſtria non poterat, gratia diuina ſanabat. Cum autem tam excellens in omni genere virtus, nequaquam obſcura eſſe poſſet, tum ad ipſum Pontificem Menam, qui ſedem illam tunc temporis adminiſtrabat, fama illius peruenit; qui protinus virum ſanctum annos plus minus 30. natum, ſacerdotio initiauit, vt maiori tum auctoritate, male affectas animas ſimiliter ad ſanitatem adduceret.

Fit Sacerdos.

Interea Imperator, qui graui vlcere veſicæ laborabat, cum ab inanibus medicorum promiſſis fruſtra diu ſanitatem ſperaſſet, tandem ope humana omnino deſtitutus, ad diuinum tota mente auxilium confugit; & ecce leni ſopore oppreſſus, inter medicorum turbas, vidit virum quendam inſigni morum honeſtate & grauitate præditum, qui certiſſimam ei ſalutem ſpondebat. Mane facto, diligentiſſima medicorum omnium habita inquiſitione, tandem inuentus eſt Sampſon, qui formam ab Imperatore viſam, toto corporis habitu ad amuſſim exprimebat. Tum vero Imperator incredibili gaudio exultare, & certa de Sampſonis virtute concepta fiducia, virum ſanctum orare atque obſecrare, vt ſacræ manûs ſuæ contactu dolorem pellat, & integram, quæ ei in viſu promiſſa erat, ſanitatem reddat. Recuſauit primo Sampſon, multis ſe peccatis obnoxium, nec vlla virtutum præditum clamitans. Sed cum Imperator inſtaret, & precibus vim prope inferret, vir ſanctus conſueta pietate permotus, manu ſua morbum pepulit: in quo innumerabilis medicorum turba curando, fruſtra diu multumque deſudauerat. Imperator vero tantam in viro ſancto virtutem ſine fine admirans, vt acceptum beneficium immortalitati conſecraret, ædem hoſpitalem ſane celeberrimam domui ipſius Sampſonis contiguam extruxit, eamque viro ſancto tradidit, & donis & muneribus & poſſeſſionibus ampliſſimis ornauit; quæ omnia Sampſon in pauperum & calamitoſorum miſeria ſubleuanda egregie expendit. Vixit autem in eo pietatis ſtudio, à primis annis ad decrepi-

Sanat Imperatorem Sampſon, contactu manus ſuæ.

Imper. extruit domũ hoſpitalem

Digitized by Google

erepitam vſque ætatem, tantaque beneuolentia & cura omnium neceſſitatem ſubleuauit, morbos curauit, contagiones ad totius corporis peſtem manantes tractauit, vt cuncti eius charitatem obſtupeſcerent, & ardens benignitatis ſtudium ſine fine mirarentur. Poſtquam vero ætatem hoc modo & in Dei ſeruitio, & proximorum cura aſſidua præclare expendiſſet, cum admiranda pietatis ſignificatione, & clariſſima opinione ſanctitatis, vltimum vitæ actum abſoluit, lætuſque è corporis vinculis in cœlos immigrauit. Quam multis autem clarus fuerit miraculis, non in vita ſolum, ſed multo etiam magis poſt mortem, nullis verbis explicari poteſt. Et primum quidem hoc conſtat, illius virtute horrificum illud incendium, quo Sophiæ templum Conſtantinopoli vnum omnium celeberrimum conflagrabat, reſtinctum fuiſſe; cum ſcilicet vir ſanctus à viris quibuſdam, per tecta diſcurrere viſus ſit, flammaſque manu ſubmouere; ita vt cunctis ſtupentibus, domus ſacra prorſus illæſa maneret. Fuit autem non ſolum in vita pauperibus & calamitoſis beneficus, ſed multo etiam magis poſt mortem; quando multos variis ægritudinibus detentos, & ſpe vitæ deſtitutos ſanauit, & plurimis ſecundum quietem apparens, in rebus deploratis opem tulit. *Claret multis miraculis, in viuis & ab obitu*

MARTYR. SS. PLVTARCHI, SERENI, Heraclidis, Herois, item alterius Sereni, Potamiœnæ, &c. Ex hiſtor. Eccleſ. Euſebii Cæſar. libr. 6. cap. 4. Paſſi ſunt circa annum Domini 205. ſub Seuero Imperat. *C. Baron. Annal. Tom. 2.*

CVm plurimi Origenis diſcipuli, eius ſedulitate, fidem & certam in verbo Dei perſuaſionem interiore mentis ſuę receſſu ingenue ſyncereque hauſiſſent, in illo perſecutionis tempore præclare ſe admodũ & conſtanter geſſerunt; vnde nonnulli eorum capti, beato mar- *28. Iunij. Diſcipuli Originis Martyres.*

martyrio finem viuendi glorioſe fecerunt. Ex quorum numero primus erat Plutarchus; quo ad mortem abducto, parum aberat, quin Origines, dum illi in extremo iam vitæ ſuæ exitu adeſſet, à Plutarchi ciuibus (quippe cauſam mortis Plutarchi in eum transferebant) iam denuo interfectus fuiſſet. Cæterum perſpicax Dei prouidentia, illum etiam eo tempore è periculo eripuit. Poſt Plutarchum ſecundus, ex Origenis diſcipulis, martyr fuit Serenus; cuius in Chriſtum fides, quam animo imbiberat, ignis incendio ſatis explorate probata fuit. Heraclides tertius martyr, & quartus Herois, eâdem ſchola profecti; quorum vterq; prior, dum adhuc catechumenus erat, poſterior ante nuper iam baptizatus ſecuri percuſſus fuit. Præterea ex eodem ludo, alius à primo Serenus, quintus Athleta, pro pietatis defenſione quam ſuſceperat, pleno ore laudatur, cui poſt ingentem tormentorum perpeſſionem fama eſt, caput ceruicibus abſciſſum eſſe.

Plutarchus. *Serenus.* *Heraclidus.* *Herois.* *Serenus alter.*

Ex mulierum numero, quæ erant eius diſciplina inſtitutæ, Rhais adhuc catechumena, baptiſmum per ignem conſecuta, exceſſit è vita. Septimus inter iſtos numeratur Baſilides, qui Potamiœnam multorum commendatione inſignem ad ſupplicium deduxit; de qua frequens & celebris ſermo apud ciues ſuos iam habetur; vtpote quæ cum infinitas prope pugnas pro corporis pudicitia & virginitate, qua præ cæteris excellebat, contra inſanos amatorum ſuorum impetus (in ea enim præter animi virtutes, eximia præterea & integra corporis pulchritudo, cum venuſtate elucebat) conſtanter ſuſtinuit; tum multiplices & graues ærumnas pro fide in Chriſtum exhauriens, ad extremum poſt tormenta acerba, dictuque horrenda, vna cum matre Marcella, ignis incendiis abſumpta, mortem oppetiit. Ferunt quidem Aquilam (hoc enim Iudicis nomen fuit) poſtquam graues vniuerſo illius corporis plagas inflixiſſet, tandem ad corporis ignominiam & contumeliam, libidinoſiſſimis gladiatoribus illam ſe traditurum interminatum, illam autem pauliſper intra ſe

Rhais fœmina. *Baſilides.* *Potamiœna.* *Marcella, Potamiœnæ mater.*

ſe meditatam, cum rogaretur quid ſentiret, eiuſmodi reſponſum dediſſe, vnde viſa eſt illis, aliquid impietatis (ſic enim putabatur) manifeſto elocuta. Atque e veſtigio, poſt definitiuam de ea latam ſententiam, Baſilides vnus ex ſatellitibus, eam acceptam ad locum ſupplicij deduxit. Simulatq; autem multitudo ei moleſtiam faceſſere, & verborum petulantia inſectari conabatur, hic eos, qui contumeliam ei faciebant, repulſos coercuit, & maximam clementiam, ſummamque humanitatem, in eam declarauit. Illa vero hominem, pro illius erga ſe commiſeratione vehementer amplexata, bono animo eſſe hortatur, nam ait ſe, ſimul ac abiret è vita, à Domino ſuo veniam & gratiam pro eo efflagitaturam, & non diu poſt eius in ſe merita iuſta remuneratione compenſaturam. Hæc cùm dixiſſet, pice feruenti per varia & diuerſa corporis membra, ab imis pedibus ad capitis verticem, ſenſim ac pedetentim diffuſa, generoſo & excelſo animo migrauit è vita. Tale certamen, ab hac percelebri & glorioſa virgine, confectum fuit.

Clementia Baſilidis in Potamiœnam.

Sancti in cœlis orant pro nobis.

Atrox cruciatus Potamiœnæ martyris.

Non longo temporis interuallo interpoſito, Baſilides, cùm ſatellites ſocij ſui, certa de cauſa iuſiurandum ab ipſo exigerent, aſſeueranter affirmabat, omnino ſibi non licere iurare; Chriſtianum enim ſe eſſe, & hoc ſe propalam fateri. At illi primo eum etiamnum iocari putabant. Verùm vbi illud conſtanter aſſerit, abducitur ad Iudicem, & coram illo intentionem confeſſus, in vincula coniicitur. Cum fratres in Domino ad eum aduentarent, cauſamque repentinæ & admirabilis huius mutationis ſciſcitarentur, fertur reſpondiſſe; Potamiœnam, triduo poſt martyrium, noctu ei aſſiſtentem, coronam ipſius capiti impoſuiſſe, dixiſſeque ſe pro eo gratiam à domino poſtulaſſe, poſtulatam obtinuiſſe, & Dominum non longo tempore poſt, eum ad ſuam gloriam recepturum. Quæ vbi fratres audiêre, ſigillum in Domino ei impertiêre, & poſtero die ſecuri percuſſus, præclara martyrii corona donatus eſt. Alii item complures Alexandriæ, iiſdem temporibus, vtpote quibus Pota-

Baſilidis martyrum

Prius apparuit ei Pontamiœna.

Digitized by Google

Potamiœna ſecundum quietem apparuiſſet, eoſque fuiſſet impenſe ad Dei verbum amplexandum cohortata, frequentes ad fidem Chriſti acceſſiſſe commemorantur.

C. Baron. Annal. Tom. 7. & in not. mar. Rom.

VITA S. CASSII, EPISCOPI NARNIenſis; Ex D. Gregorio, partim Homilia 37. in Euangelia, partim libro 3. Dialogorum. Fato conceſſit Anno Natalis Dominici 558. Sedente Pelagio Papa, Imperante Iuſtiniano.

29. Iunij.

MVlti veſtrum, fratres chariſſimi, Caſſium Narnienſis vrbis Epiſcopum nouerunt; cui mos erat quotidianas hoſtias Deo offerre, ita vt pene nullus dies vitæ eius abſcederet, quo non omnipotenti Deo hoſtiam placationis immolaret. Cui ſane cum ſacrificio valde etiam concordabat vita. Nam & cuncta quæ habebat in eleemoſynis tribuens, cum ad horam offerendi ſacrificij veniſſet, velut totus in lachrymis defluens, ſemetipſum quoque cum magna cordis contritione Deo mactabat; cuius ſcilicet & vitam & exitum, quodam venerabilis vitæ Diacono, qui ab eo fuerat nutritus, referente, cognoui. Aiebat autem, quod quadam nocte eius Presbytero per viſum Dominus adſtitit, dicens; Vade, & dic Epiſcopo: Age quod agis, operare quod operaris; non ceſſet pes tuus, non ceſſet manus tua; Natali Apoſtolorum venies ad me, & retribuam tibi mercedem tuam. Et quidem ſurrexit Presbyter; ſed quia è vicino Apoſtolorum natalitius dies imminebat, tam propinqui exitûs diem Epiſcopo nuntiare pertimuit.

Frequentiſſimus in celebratione Miſſarum.

Presbyter quidam iubetur ſanctum virũ monere de inſtante morte.

Itaque & alia nocte Dominus redijt, eiuſque inobedientiam vehementer increpauit, atque eadem iuſſionis ſuæ verba retexuit. Tunc vero Presbyter ſurrexit vt pergeret, ſed rurſus infirmitas cordis impe-

Digitized by Google

impedimentum facta eſt indicandæ reuelationis. Quocirca, nimirum, quia magnam manſuetudinem contemptæ gratiæ maior ſolet ſequi ira vindictæ, viſione tertia Dominus apparens, iam verbis addidit verbera; tamque diſtricta cæde Presbyter mactatus eſt, vt in eo duritiam cordis emollirent vulnera corporis. Vnde & mox ſurrexit eruditus ex verbere, perrexitque ad Epiſcopum, eumque iam ex more iuxta B. Iuuenalis Martyris ſepulchrum ad offerendum ſacrificium conſiſtentem reperiens, ſecretum à circunſtantibus petijt, ſeque eius pedibus ſtrauit. Quem cum vbertim flentem Epiſcopus vix ad ſe leuare potuiſſet, lachrymarum cauſas ſtatim cognoſcere ſtuduit. At vero ille relaturus ordinem viſionis, prius veſtimento ex humeris deuoluto, detexit plagas corporis, teſtes, vt ita dicam, veritatis & culpæ; dicens hæc ſe pro ipſo fuiſſe perpeſſum; ac deinde iuſſiones Dominicas per ea ipſa verba, quæ audierat, ſubiungens; Age, inquit, quod agis; operare, dicit Dominus, quod operaris; non ceſſet manus tua, non ceſſet pes tuus: Natali Apoſtolorum venies ad me, & retribuam tibi mercedem tuam.

Idem Presbyter immorigerus diuinitus caſtigatur.

Tandem aperit ſancto viro cœleſtem viſionem.

Et ſane his auditis, Epiſcopus in oratione ſe cum magna cordis contritione proſtrauit, & qui oblaturus ſacrificium ad horam tertiam venerat, hoc pro extenſæ orationis magnitudine ad horam nonam vſque protelauit; atque ex ipſo iam die magis etiam magiſque aucta ſunt ei lucra pietatis, factuſque eſt tam fortis in opere, quam certus ex munere. Conſueuerat autem ſingulis annis Natalitio Apoſtolorum die Romam venire; ſed iam hac reuelatione iugiter de eo tempore ſollicitus, venire iuxta morem deſijt. Secũdo quoq; anno, & tertio, quarto quoque, quintoq; & ſexto ſimiliter; atque adeo deſperare iam de veritate reuelationis poterat, ſi verbis fidem verbera non feciſſent; cum tandem 7. anno vſque ad expectati Natalis ſacras Vigilias incolumis peruenit, ſed leuis hunc in vigiliis calor attigit; atque ecce ipſo die Natalitio, filiis ſuis ſe expectantibus, Miſſarum ſolennia implere ſe poſſe recuſauit.

S. Caſſius ſollicite per annos ſeptẽ Dominum expectat.

Itaque

Digitized by Google

Itaque illi, qui de eius erant egreſſione pariter ſuſpenſi, ſimul ad eum omnes venerunt, ſeſe vnanimiter adſtringentes, vt die eodem nequaquam acquieſcerent Miſſarum ſolemnia celebrare, niſi pro eis ad Dominum idem Antiſtes ſuus interceſſor accederet. Quocirca & compulſus in Epiſcopi oratorio Miſſas fecit, & manu ſua corpus Dominicum, pacemque omnibus tribuit.

Etiam proxime ante mortem celebrans, ſuis corpus Dominicū, pacemque tribuit.

Qui deinde cuncto miniſterio oblati ſacrificii peracto, cum ad lectulum rediiſſet, ibique iacens ſacerdotes ſuos ac miniſtros circumſtetiſſe ſe cerneret, quaſi vale vltimum dicens, de ſeruando vinculo charitatis eos ſedulo admonebat; cum ſubito inter ipſa ſanctæ exhortationis verba, voce valida clamauit, dicens: Hora eſt. Moxque adſiſtentibus ipſe ſuis manibus linteum dedit, quod ex more morientium, ſibi contra faciem tenderetur. Quo tenſo emiſit ſpiritum, ſicque ſancta illa anima ad gaudia æterna perueniens, à carnis corruptione ſoluta eſt. * Atque hic nimirum eſt ille vir venerabilis, cui, quia ex conſperſione ſemper facies rubere conſueuerat, hoc Rex Totila, cum aliquando Narniis veniſſet, non conſperſionis eſſe credens, ſed aſſiduæ potationis, eum omnimodo deſpexit. Sed cum non multo poſt omnipotens Deus, quantus eſſet, qui deſpiciebatur, oſtendere vellet, in Narnienſi campo, quo Rex aduenerat, malignus ſpiritus, coram omni exercitu, eius ſpatharium inuaſit, eumque vexare crudeliter cœpit, nec omnino deſtitit, priuſquam ipſo ante Regis oculos ad venerandum Caſſium adducto, vir Dei malignum ſpiritum mox oratione facta ſigno Crucis expulit: per quod etiam deinde factum eſt, vt Rex barbarus ſeruum Dei ab illo iam die ex corde veneraretur.

Feliciter migrat in cœlum.

** Deinceps ex Dialog.*

Inſigni miraculo eius ſanctitas comprobatur.

MAR-

MARTYRIVM SS. APOSTOLORVM PEtri & Pauli, Ex eo quod eſt per Egeſippum, lib. 3. de excidio Hieroſolymitano cap. 2. Paſſi ſunt anno à Chriſto Domino 69. Neronis vero 13.

C Baron. Annal. Tom. 1.

29. Iunij. Petrus & Paulus docent Romæ Simon Magus, quid præſtigiis ſuis Romæ præſtiterit.

ERant Nerônis temporibus Romæ, Petrus & Paulus doctores Chriſtianorũ, ſublimes operib. clari magiſterio, qui virtute ſuorum operum imperatorem aduerſum fecerant, captum Magi Simonis delinimẽtis? qui ſibi animum eius conciliauerat. Cui adiumentum victoriç, ſubiectiones gentium, vitæ longæuitatem, ſalutis cuſtodiam, feralibus artibus pollicebatur? atque ille credebat, qui vim rerum neſciret examinare. Denique ſummum apud illum tenebat amicitiæ locũ? quandoquidem etiam præſulem ſuæ ſalutis vitæque cuſtodem arbitrabatur. Sed vbi Petrus eius vanitates & flagitia detexit, & ſpecies illum rerum mentiri, non ſolidum aliquid aut verum efficere demonſtrauit, ludibrio habitus, & digno eſt conſũptus mœrore. Et quãuis in alijs terrarum partibus Petri eſſet expertus potentiam, tamen præueniens Romam, auſus eſt iactare, quod mortuos ſuſcitaret.

Defunctus erat id temporis Romæ adoleſcens nobilis, propinquus Cæſaris, cum vniuerſorum dolore. Admonuere plerique experiendum, vtrum poſſet reſuſcitari. Celeberrimus in his operibus habebatur Petrus? ſed apud Gentiles, nulla facti huiuſmodi deferebatur fides. Dolor exegit remedium: perrectum eſt ad Petrum. Fuere qui etiam Simonem acceſſendum putarent; vterque affuerunt. Ait Petrus Simoni, qui ſe de ſua iactaret potentia, priores ſeſe partes dare: vt ſi poſſet mortuũ reſuſcitaret. Si ille nõ reſuſcitaret, ſe nõ defuturũ, vt Chriſt⁹ opẽ ferret defuncto, quo poſſet reſurgere. Simõ, qui putaret apud vrbẽ gentiliũ, plurimũ ſuas valituras artes, conditionem propoſuit, vt ſi ipſe reſuſci-

Simoni quantum tributum Romæ.

taſſet mortuum, Petrus occideretur; qui magnæ potentiæ (ſic enim appellabatur) laceſſendo iniurias irrogauiſſet; ſin vero præualuiſſet Petrus, in Simonem pari genere vindicaretur. Acquieuit Petrus; adorſus eſt Simon. Acceſsit ad lectulum defuncti, incantare atque immurmurare dira carmina vt cœpit, viſus eſt caput agitare, qui mortuus erat. Clamor ingens gentiliũ, quod iam viueret, quod loqueretur cum Simone. Ira & indignatio in Petrum, quod auſus eſſet conferre ſeſe tãtæ poteſtati. Sanctus Apoſtolus popoſcit ſilentium, & dixit; Si viuit defunctus, loquatur; ſi reſuſcitatus eſt, ſurgat, ambulet, pabuletur. Phantaſma illud eſſe, non veritatem, quod videatur caput mouiſſe. Denique, ſeparetur, inquit, Simon à lectulo, & tunc ne id quidem oſtentui futurum. Abducitur Simon à lectulo; manet ſine ſpecie motus alicuius, qui mortuus erat. Adſtitit Petrus longius, & infra ſe paulisper orationi intentus, cum magna voce ait; Adoleſcens ſurge; ſanet te Dominus Ieſus. Et ſtatim ſurrexit adoleſcens, & locutus ambulauit, & cibum ſumpſit; & dedit eum Petrus matri ſuæ. Quæ cum rogaretur, vt ab eo non diſcederet, ait; Non derelinquetur ab eo qui eum fecit reſurgere, cuius nos ſerui ſumus. Secura eſto mater filio; non vereаris, habet cuſtodem ſuum. Et cum populus in Simonẽ inſurgeret, vt lapidaretur, ait Petrus; Satis eſt ad pœnã eius quod cognoſcit ſuas artes nihil valere viuat, & Chriſti regnum creſcere videat vel inuitus. Torquebatur Magus Apoſtoli gloria, collegit ſeſe atque omnem excitans carminum ſuorum potentiam, congregat populum, offenſumque ſe dicit à Galilæis; relicturum ſe vrbem, quam tueri ſoleret. Diem ſtatuit, pollicetur volatum, quo ſupernis ſedibus inueheretur; cui quãdo vellet cælum pateret. Conſcendit ſtatuo die montem Capitolinum, ac ſe de rupe deijciens, volare cœpit; Mirari populus ac venerari plerique, dicentes Dei eſſe potentiam, non hominis, qui cum corpore volitaret; nihil tale feciſſe Chriſtum, Tunc Petrus in medio ſtans, ait; Ieſu Domine, oſtende ei vanas artes ſuas eſſe, ne hac ſpecie

S. Petrus excitat mortuum.

Simon Magus dum vult volare corruit: deinde moritur.

ſpecie populus iſte qui crediturus eſt, decipiatur. Decidat Domine, ſic tamen vt nihil ſe potuiſſe viuens recognoſcat. Et ſtatim in voce Petri, implicatis remigiis alarum quas ſumpſerat, corruit; nec exanimatus eſt, ſed fracto debilitatoque crure Aritiam conceſſit, atque ibi mortuus eſt.

Quo comperto, deceptum ſe Nero & deſtitutũ dolens, tanti caſum amici, ſublatumq; ſibi virum, vtilem & neceſſarium Reipublicæ, indignatus, quærere cœpit cauſas quibus Petrum occideret. Et iam tempus aderat quo ſancti vocarentur Apoſtoli, Petrus & Paulus. Denique dato vt comprehenderentur præcepto, rogabatur Petrus vt ſeſe alio conferret. Reſiſtebat ille, dicens nequaquam ſe facturum, vt tanquam metu mortis territus cederet; bonum eſſe pro Chriſto pati, qui pro omnibus ſe morti obtuliſſet; non mortem illam, ſed immortalitatem futuram; indignum, vt ipſe fugeret paſſionẽ ſui corporis, qui multos doctrina ſua compuliſſet, ſe hoſtias pro Chriſto offerre; debere ſibi ſecundum Domini vocem, vt & ipſe in paſſione ſua Chriſto gloriam atq; honorem daret. Hæc & alia Petrus obtexere; ſed plebs lachrymans, quærens ne ſe relinqueret, & fluctuantem inter procellas gentiliũ deſtitueret, victus fletibus corũ Petrus ceſſit; Promiſit ſe vrbem egreſſurũ. Proxima nocte ſalutatis fratribus, & celebrata oratione, proficiſci ſolus cœpit. Vbi ventum eſt ad portam, videt ſibi Chriſtum occurrere. & adorans eum, dixit, Domine quo vadis? Cui Chriſtus; Iterum venio crucifigi. Intellexit Petrus de ſua dictum paſſione, quod ea Chriſtus paſſurus videretur; qui patitur in ſingulis, non vtiq; corporis dolore, ſed quadam miſericordiæ paſſione aut gloriæ celebritate. Et conuerſus in vrbem rediit, captusq; à perſecutoribus cruci adiudicatus, popoſcit vt inuerſis veſtigiis cruci affigeretur; quod indign⁹ eſſet, qui ſimili modo crucifigeretur, vt paſſus eſt Dei filius. Quo impetrato, vel quia ita debebatur vt Chriſtus p̃dixerat, vel quia perſecutor non inuitus indulget pœnarum incremẽta; ipſe crucis ſupplicio, Paulus vero capitis obtruncatione mar-

Nero Simoni mago totus addictus SS Apoſtolos ad necem inquirit.

In cuius rei memoriam extat adhuc Romæ extra portam Appiã erectum ſacellum, quod vulgo appellatur: Domine quo vadis.

Marty. SS: Apoſt. Petri & Pauli

ne martyrii palmam ſunt adepti. Reliqua ferè quod ex Actis Apoſtolorum ſatis ſint nota, hîc aſſcribere ſuperſedimus.

VITA S. THEOBALDI PRESBYT. EREMITÆ & Confeſſ. Ex ea quæ eſt optima fide apud V. P. Laur. Surium. Floruit temporibus Henrici Auguſti, & Henrici Regis Fran. & filii eius Philippi, qui regnârunt Anno Domini 1050. *& reliquis teſte Genebrardo in Chron. & C. Baron. Tom.* 11. *Annal.*

30. Iunii. Patria & parentes eius.

Primordia eius.

Theobaldus è gente Francorum territorio Senonēſi oriundus, patre Arnulpho, matre vero Giſla, flos (vt ita dicam) è ſpinis erupit. Illi enim & diuitiarum & nobilitatis gloria elati, ſplendide vitã ducebant; Theobaldus vero ab ipſis pene incunabulis inediam & paupertatē ſectabatur, omneſq; corporis delicias reſpuēs, ſolus plerumque de pietatis ſtudio, & ſuauitate cæleſtis diſciplinæ, conſilia agitabat. Degebat id temporis in caſtro Piuuino, iuris quondam famoſi Comitis Odonis Campanienſis; qui affinitate Theobaldum attingebat. Igitur adoleſcens optimæ indolis, ne per abrupta vitiorum paulatim abiret, ſedulo de eremi ſolitudine incolenda cogitare cœpit. Aemulabatur Pauli & Anthonii vitę auſteritatem, victûs tenuitatem, veſtium auſperitatem, animi contemplationem, & angelorum in ſolitudine contubernium. His igitur & huiuſmodi facib⁹ accenſus clandeſtina diſceſſione adiit quendam eremitam, in quadam inſula Sequanæ latitantem; quo cum omnia ſua conſilia, cogitationeſque de imitatione Sãctorũ contulit.

Conſulto eremita, aſſumit ſui inſtituti ſocium.

Inito igitur conſilio, aſſumptoq; Gualtero quodam milite ſocio, aſſcenſis vterque equis, cum ſingulis armigeris, ad Rhemenſem ciuitatem peruenerunt. Quam ſimulatque ingreſſi ſunt, ante omnia apud S. Remigium numine ſalutato, animum protinus ad eremiticæ vitæ cultum obfirmârunt.

Vtau-

Digitized by Google

Vt autem arcana conſiliorum ſuorum quam accuratiſſime tegeret, occaſione viſendorum amicorũ, armigeris atque equis in hoſpitio relictis, pedes in viam cũ fideli milite ſe dedit. Paululum vero progreſſi, inuentis duobus peregrinis, pretioſa veſtimenta, quibus erant ornati, eis largiuntur: ſeſeque viciſsim illorum reſarcitis ouantes induunt. Deinde reliquum iter nudis pedibus, & capite item nudo, ad Piringum vſque (qui loc⁹ in Teutonicorum regno ſitus eſt) confecerunt. Ibi deuio & obſcuro quodam loco aliquamdiu delituêre, & voluntariam paupertatem Chriſti amore ſuſtinentes, multo labore victum ſibi quæritarunt; ſimulq. vt Chriſtianæ humilitatis, quæ cæterarum eſt parens, cuſtosq; virtutum, ſolida iacerent fundamenta, viliſſima quæq. ruſticorum opera obibant. Tenuiſſimo vero nummorum quæſtu collecto, inde nudis pedibus, ad S. Iacobũ in Galicia Hiſpaniæ perrexerunt. Cũ autem votis precibusque ex animi ſententia ibidem perſolutis reuerterentur, diabolus in itinere humana ſpecie aſſumpta, varias eis inſidias ſtruxit, qui tamen fuſus fugatusque, Theobaldi præcipuam virtutem, ſanctitatemque, reueritus eſt. Inde Treuerim delatus, repertoque ibidem patre, haud mediocri dolore affectus, Romam petiit, vt Hieroſolymas inde contenderet. Hac igitur intentione Italiæ fines oberrans, tandem ad locum quendam, cui vetuſtas Salanica nomen indidit, peruenit. Perluſtrato vero loco, in ſaltu quodam ſatis ſpatioſo, veteris quaſi Eccleſiæ ruinas ibidem reperit, vbi paruo vilique tugurio raptim excitato, angelicam in terris vitam æmulari cœpit: Et primo quidem pane & aqua victitare, & extrema inedia carnem macerare, deinde à pane omniq. potu abſtinens, fructibus tantum & herbis, earumque radicibus vitam ſuſtentare. Poſtquam vero aliquamdiu hoc modo, non ſine magna ſanctitatis opinione, Chriſto ibidem famulatus eſſet, in Vincentina Eccleſia ſacris omnibus initiatus eſt. Tum vero multo maiora animo moliri cœpit, non quo modo ſe tantum, ſed alios omnes ad eximiam ſanctitatem perduceret. Biennio

Eremitam auſpicantur vitam.

Peregrinãtur ad S. Iacobum.

Veniunt Treuerim.

Sedem vbi nam fixerit.

Initiatur ſacerdotio in Eccleſia Vincẽtina.

Digitized by Google

autem expleto, ex quo vir ſanctus iam dictum cœperat incolere locum, ſocius eius Gualterus vita functus eſt. Porro Theobaldus cum eiuſmodi vitę curſum, magno animi fructu ſine vlla offenſione tenuiſſet, mox grauioribus prælиis, & occultis apertisque dæmonum inſidiis exagitari cœpit, neque tamen diuina in mediis tentationum procellis defuêre ſolatia prorſus vt non raro angelica viſitatione conſolaretur: & diabolica caligine diſcuſſa, incredibili quodam mentis iubilo perfunderetur.

Parentes eum viſitant, & mater ei adhæret.

Interea cum fama ſanctitatis eius, nominisque celebritas longe lateque vagarentur, pater & mater eius cũ maxima nobilium turba ad eum venerunt. Ibi mater, cum filium, quem amiſſum longo tempore acerbe luxerat, tantis cerneret chariſmatibus plenum, præ gaudio vim lachrymarum fudit, & inter lachrymoſa ſuſpiria dubitare cœpit, an patria & viro & liberis relictis, Theobaldo adhæreret. Tandem poſt varias fluctuantis animi procellas, abruptis omnibus ſeculi retinaculis, ſoli Domino Deo cum filio ſeruitura adhæſit. Itaque quæ magnam in mundo poſſederat prædiorum amplitudinem, vnius breuis cellulæ, cum filio Deo famulatura, elegit ſolitudinem.

A Deo (vti alter Iob) probatur.

Cæterum Theobaldus, biennio antequam ex hoc mundo migraret, ita corporis vulneribus obſitus fuit, vt neque greſſum figere, neque ori ſuo manum admouere poſſet. Neq. tamen vlla corporis infirmitate à propoſito vitæ rigore flecti potuit. Cumque duodecimus annus volueretur, ex quo patriam reliquerat, (nam tribus annis peregrinatus eſt, & nouem in ſolitudine exegit) ingraueſcente vlcerum valetudine, corporis vigore plane deſtitui cœpit. Accerſito igitur Petro Abbate intima ſibi familiaritate coniuncto, matrem, ſuosque ſpirituales filios, cum totius eremi cura, illi cõmendat. Ante vero diem tertium, quam corporis vinculis ſolueretur, quinquies ingenti motu terra quaſſata fuit. Cumq. diu in agone deſudâſſet, epulo cœleſti, quo ſanctiſſimũ Chriſti corpus Chriſtianæ nationi porrigitur, refectus,

Terramotus factus ante mortem eius.

cum

eum ſæpius iteraſſet, Domine miſerere populi tui, ſpiritũ diuinis fatigatum officiis Deo tradidit. Sacrũ eius corpus fuit multorum lachrymis & crebro ſingultu, in baſilica Virginis matris, ad cuius titulum Sacerdotii functus eſt honore, honorifice conditum. Ibi vero quantis, quamque ſtupendis coruſcat miraculis, quot cæci illuminati, quot energumeni liberati, quot ægroti, & variis paſſionibus addicti ſanitatem ſint adepti: longum nimis foret, ſingulatim hic enarrare. *Feliciter diem obit.* *Miracula fiunt ad ſepulchrum eius.*

VITA S. ERENDRVDIS VIRGINIS, Abbatiſſæ Monaſterii Nunburgenſis Saltzburgi; Ex ea quæ eſt penez D. Henricum Caniſium; Claruit Anno Domini 590.

C. Baron. Tom 7. Annal & in Not. Mar. Rom. & reliquis.

30. Iunii.

MIſericordia Domini per climata orbis diffuſa, contigit B. Rudbertum Epiſcopum diu nitus fieri, Noricæ gentis, Pannoniæque, ſatorem Euangelicæ doctrinæ quatenùs idolorum cultores, de abyſſo infidelitatis erutos, ſacramentis fidei imbueret. Hic quaſi fructifera arbor, radices atque propagines lato germine ramoſque extendens, ſeminarium multis in locis cœpit ſerere ſalutis. *al. Rupertũ Eius vita habetur 27. Mart.*

Vt autem ex vtroque ſexu hac in regione Eccleſiæ clareſcerent luminaria, idoneos Doctores atque Brendrudem neptem ſuam, ſacram virginem adduxit de proprio ſolo ac patria. Francigena igitur ex nobili ſtirpe exstitit progenita; cuius ingenuitas nobiliorem eam reddidit, iuxta ſacræ vtriuſque legis ſcita. Nam vniuerſarum virtutum incrementis nitens, humilitatem, obedientiam, patientiam, caſtitatem, charitatem, & in bonis operibus perſeuerantiam, obſeruabat omni inſtantia. *S. Erentrudis patria & clarum genus eius.* *Virtutes eius.*

Primitiùs enim Abbatiſſæ officium eadem ſacra virgo religioſe adminiſtrabat in Francia. Vbi ſubditas virgines regebat cum omni ſuauitate & ſapientia; quia in *Primo fuit Abbatiſſa in Francia.*

domo Dei laborauit cum conſenſu & concordia maxima; nec vſura nec dolus, nec ibi colebatur auaritia, quãuis minuta. Sed omnium bonorum inimicus grauiter ferens ſanctarum mentium vnanimitatem, ſuperſeminauit zizaniam, & præualuit iniquitas & labor in medio earum & iniuſtitia.

Ex patria ab auunculo S. Rudberto educitur Salzburgum, & ordinatur Abbatiſſa.

At vero virgo perfectiſſima, iurgia, diſcordias, ſimultates declinans, cum S. Patre Rudberto, Noricorum venit in partes, & apud Iuuauiam in Monaſterio, quod ipſe conſtruxit in proximo monte in honore ſanctæ Dei genitricis Mariæ, conſtituit eam matrem virginũ, vt doceret eas ſpirituales artes. Quæ & qualis eſſet in hoc regimine, ſtylus & manus exarare valent minime. Mons enim vere ille, in quo beneplacitum eſt Deo inhabitare, & in quo lapis ille ſine manibus abſciſſus, qui eſt Chriſtus, vult laudari; quotidieq; ab omnibus ſe inuocantibus, non ſolum voce & ore, ſed & intimo cordis affectu ardentiſſime cupit amari.

Optime praeeſt.

In hoc igitur Monaſterio pie viuendo, orando, ieiunando, vigilando, ſenſus quoq; ſuos ab omni prauitate auertendo, in omnibus actibus ita compoſuit ſuos mores, vt cunctarum virtutum inſtantia præcelleret ſubditas ſorores, vt ſtellas Luna minores. Pocula vero de calice Babylonis ſtudioſe reſpuens, cunctis videlicet mundialibus pompis calcatis, Orationibus, vigiliis, ieiuniis, corpus macerabat; quæ Domini ſunt, & quæ de ſcripturarum fonte potuit haurire, vt in illa fructificarẽt, medullitùs Deum exorabat. Creuerunt in ea de virtute in virtutem ſpiritualia dona: ita ſane, vt ſemper inter epulas non ceſſaret loqui de cœleſti corona. Ab omni vero

Humilis & eleemoſynaria.

prauitate & elatione erat munda: eleemoſynarum & epularum largitate in modum Sareptanæ viduæ, cui lecythus olei non eſt imminutus, extitit fœcunda, quia hilariter tribuit habita, vt eius merces fieret in vita ſecunda.

Sancta vero Erendrudis ſex operibus Euangelicis inſudabat deuotiſſime, pauperum & puerorum prurulenta

Digitized by Google

lenta propriis manibus purgando inſtabat diligentiſſime. Exemplo enim Chriſti, qui diſcipulis pedes lauit, ſolita eſt pedes pauperum humili deuotione lauare. Benedictionem victûs ſtuduit omnibus diebus vitæ ſuæ adminiſtrare. Feruens erat magnificentia ſermonis, corda duræ ceruicis emollire, & ex ſale ſapientiæ & charitatis melle condire. Reclinatorium aureum facta eſt Chriſti ancillarum, & quaſi Delbora ſedens ſub palma, id eſt, ſub tuitione crucifixi, prouidens ſalutem animarum. Egreſſa ergo eſt Regem Salomonem videre, vt Sion filia, deſpiciens cuncta vilia, non quaſi vagabunda Dyna, quam ſtatim inuenit diaboli ruina. Accepit propheticum librum de manu porrigentis, ſcriptum intus & foris, quo libro ſancta virgo erat cibata, quia intus & exterius omni ſcientia ſcripturarum erat illuminata. Ad pedes Domini ſedens cum Maria, audiebat verbum illius in contemplatione, foris autem cum Martha ſatagebat circa frequens miniſterium in pauperum ratione. *Alia ſpiritualia dona.*

Eadem vero fidelis & deuota, Lyæ & Rachelis myſtica obtinuit dona, in Lya fœcunda, fœcunditate Chriſti ancillarum ſibi commiſſarum, in Rachele formoſa, formoſitate contemplationis animarum ſanctarum. Bona enim quæcunque geſſit voluit eſſe ſecreta, vt caperet mercedem in fine à Domino læta. Delectabatur in Domino, & dedit illi delectabiles cordis petitiones, ſcilicet vt poſt terminum vitæ, aufugeret æternos labores.

Cum autem ſibi finem huius flebilis vitæ appropinquare intelligeret, corde & ore ſæpe ruminabat verba Pſalmiſtæ dicens; *Mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Deo ſpem meam.* Et in manus tuas commendo ſpiritum & animam meam. Reſpondit ei quaſi inuocatio ſponſi: *Surge propera amica mea, columba mea, formoſa mea, & veni, inclina aurem tuam, audi & vide filia*, quia poſt cœlare lucebis inter lilia ſanctarum virginum, & ſicut inter infinitos herbarum flores lilium. *Quæ cura nouiſſima.*

Sancta itaque Deo digniſſima virgo Erendrudis certa de præmio æternæ remunerationis, caute ſe muniuit deifico viatico & dono perfectæ confeſſionis, virginum cateruas ſibi commiſſas cœleſti ſponſo commendans, accenſiſque lampadibus, cum prudentibus virginibus obuiam ſponſo proceſſit, plena operibus bonis & eleemoſynis, liberata de huius vitæ ergaſtulo, II. Calend. Iulii, gaudium Domini intrauit, maximumq; luctum & fletum cum lachrymoſis ſuſpiriis, cunctis non ſolum virginibus, ſed & aliis aduenientibus pie Deum colentibus dereliquit. Aderant ſine dubio in illius vocatione ſpiritus Angelici, Prophetarum, Apoſtolorum, Martyrum, Confeſſorum, Virginumque chori, laudantes & benedicentes Dominum, qui eam liberauit de huius mundi voragine & incerta habitatione hominum, & perduxit in æterna tabernacula, vbi cum omnibus ſanctis gaudet per cuncta ſecula.

Feliciſſimus obitus eius.

Sepulta eſt autem in crypta eiuſdem Monaſterii cũ decenti honore, ibique colitur maximè à virginibus virginali decore. Miraculorum autem ſigna quæ per ejus merita Dominus dignatus eſt facere diuerſis corporibus, in multis hominibus, præ multitudine non poſſumus ſcriptis commendare, ſed neque viſa neque audita præſentes valent enumerare, ſed in omnibus beneficiis ſuis dator omnium bonorum, laudetur & glorificetur Deus in ſecula ſeculorum, Amen.

Tumulus eius miraculis glorioſus.

FINIS TOMI SECVNDI.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google